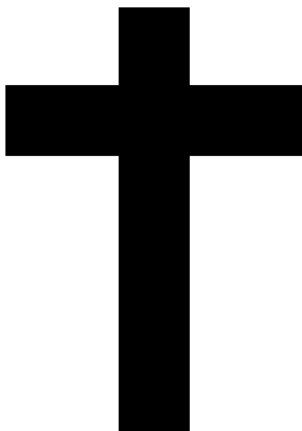

Píívyéébé ihjyu:
jetsocríjyodítyú
cáátúnuháámi

New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

Píivyeébé ihjuu: jetsocrijyodítýú cáátúnuháámi

New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48

Contents

Matéo	1
Mááco	70
Róóca	111
Jóáa	179
Héécho	229
Romááno	288
1 Coríítio	312
2 Coríítio	336
Gáárata	352
Epéétsio	361
Piripéétse	370
Corotséétse	376
1 Tetseronitséétse	382
2 Tetseronitséétse	387
1 Timotéo	390
2 Timotéo	397
Tíító	402
Piremóo	405
Heeberéo	407
Tsajtiágo	426
1 Péédoro	433
2 Péédoro	440
1 Jóáa	444
2 Jóáa	451
3 Jóáa	452
Jóódaá	453
Apocaríhtsi	455

MATÉO

Matéó Jetsóodítyú cáátúnuháámi

Jetsocríjtó ihde múnááuvu (Rc 3.23-38)

¹ Dabíi, Aavaráa, Ijcyámútsiúvúj tsíiménémúhaabéhjáa Jetsocríjtó Ijcyáábé ihde múnááuvú illuúme:

² Diibyéháa Aavaráa tsíimavá Itsáake. Aabéhjáa Itsáa tsíimavá Jacóóboke. Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jodáake tsíjtyehji Iñahbémuma. ³ Aabéhjáa Jodáa tsíimavá Tamáadivú Pááreé, Tsááraá, Ijcyámútsikye. Aabéhjáa Pááre tsíimavá Ejrooke. Aabéhjáa Ejroó tsíimavá Aráake. ⁴ Aabéhjáa Aráa tsíimavá Aminadáake. Aabéhjáa Aminadáa tsíimavá Naatsóoke. Aabéhjáa Naatsóó tsíimavá Tsamóoke. ⁵ Aabéhjáa Tsamóó tsíimavá Bóóke Raáadivu. Aabéhjáa Bóo tsíimavá Obéeke Róótídivu. Aabéhjáa Obéé tsíimavá Itsaíikye. ⁶ Aabéhjáa Itsaíi tsíimavá ávyéjuube Dabíikye. Aabéhjáa Dabíi tsíimavá Tsaromóoke Oriá táabadivu.

⁷ Aabéhjáa Tsaromóó tsíimavá Roboáake. Aabéhjáa Roboáa tsíimavá Abiáke. Aabéhjáa Abiá tsíimavá Áatsáake. ⁸ Aabéhjáa Áatsa tsíimavá Jotsapáake. Aabéhjáa Jotsapáa tsíimavá Joráake. Aabéhjáa Joráa tsíimavá Otsiáke. ⁹ Aabéhjáa Otsiá tsíimavá Jotáake. Aabéhjáa Jotáa tsíimavá Acáake. Aabéhjáa Acáa tsíimavá Etsekíake. ¹⁰ Aabéhjáa Etsekíá tsíimavá Manatséeke. Aabéhjáa Manatséé tsíimavá Amóoke. Aabéhjáa Amóó tsíimavá Jotsiáke. ¹¹ Aabéhjáa Jotsiá tsíimavá Jeconíake tsíjtyehji Iñahbémuma. Téjyúhjáa Babiróónia múnáa hójtsiri méihdeéjte ijraéemu.

¹² Aaméhjáa diityé hójtsi pañétú Ijchívyéné boone Jeconíá tsíimavá Tsaratiéeke. Aabéhjáa Tsaratiéé tsíimavá Tsorobabéeke. ¹³ Aabéhjáa Tsorobabéé tsíimavá Abióoke. Aabéhjáa Abiíoó tsíimavá Eriakiikye. Aabéhjáa Eriakií tsíimavá Atsóoke. ¹⁴ Aabéhjáa Atsóó tsíimavá Tsadóoke. Aabéhjáa Tsadóó tsíimavá Akíikye. Aabéhjáa Akíi tsíimavá Erióoke. ¹⁵ Aabéhjáa Erióó tsíimavá Ereatsáake. Aabéhjáa Ereatsáa tsíimavá Matáake. Aabéhjáa Matáa tsíimavá Jacóóboke. ¹⁶ Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jotséeke Maariá tajii Ijcyáabeke. Aanéhjáa diille Maariá tsíimavá Jetsóoke, 'Pájtjetétsóobe' nééiyóné 'Críjtó' némeíbyeke.

¹⁷ Éhduméhjáa Jetsóó ihde múnááuvu. Diibyéháa muurá Aavaráaúvú tsíimavá tsáápiikye. Aabéhjáa dsíjívénetu díibyé hajchíyéjuco cámaavéné éhniíñevu. Aabéhjáa idyé dsíjívénetu díibyé hajchíyéjuco cámaavéne. Ehdúhjáa icyóhodu 'camácámá' lílyaatéhijcyámé 14-ihjyúvá Dabíiúvuke ditye tsíimávanévújuco. Áabeúvudítyúhjáa idyé lílyaatéhijcyámé téhdunéré 14-ijyúva. Áijyúhjáa diityéké Babiróónia múnáa méénucátsityu ityáhjámeke tsajtyé íiñújivu. Téjyútúhjáa idyé ditye lílyaatéhijcyáné téhdunéré 14-ijyúvá újjetenáa Críjtoréjuco tsíimávámeíñe.

Jetsocríjtoke Maaríá tsíimaváne
(Rc 2.1-7)

¹⁸ Íllúhjáa muurá teene Jetsocríjtoke tsáápille tsíimaváne: Díibyéj tsíijúhjáa íjcyáille Maaríake Jotséé áábajáa ityáábavaki. Áronáacáhjáa dityétsíi úcújcatsíyúné íhdéré tsúúca Maaríá eevá Píivyééberéhjáa ihdyu Ípííchoj tééveri pícyoóne. ¹⁹ Aabéhjáa díibye Jotséé ímiáábé íjcyánéllii tsá ímílléturó ehdu nééllema íjcyane. Áanélliihyéhjáa íjtsámeíbyé ílluréjuco díilleke íihvéjtsóiyóné múha wáájácútúnáaaca. Aabéhjáa tsá ímíllétú míamúnáake iwáájácutsóné muhdú dille íjcyane. ²⁰ Ááneríhjáa díibye ítsámeíhíjcyánáa níjkyéji múnáajpi ityúwá pañe díibyedívú bóhówááveebe nééhií:

—Jótsej, Dabííuvú tsíménémúhaabe u íjcyáabej, tsá muhdú u íjtsámeítyú dítyáaba íjcyáille Maaríadítyu. Tsá muurá dille éevane ímityúné íjcyatúne. Muurá ihdyu Píivyéébere Ípííchoj tééveri pícyoone éévalle. Ahdícyane ihdyu wa duucu díillekej. ²¹ Muurá tsíimáváille wájpíikye. Áábe mémei Jetsóó díibye íhyájkímuke ímityuháñetu pájtyetétsóíñélliihye. Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néé Jotséeke ityúwá pañe.

²²⁻²⁵ Ahdújucóhjáa díibye ipyééne díilleke újcujéné ihjyávu. Áállekéhjáa tsá díibye dómáycotú dille tsíimávátúné hajchóta. Aanéhjáa tsúúca dille tsíimáváábeke meménuube Jetsóodívu. Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe íhjúy uubálle múnáajpij tééveri íllu néhdújuco:

Wájpíikye úújétúné badsíjcaja éevaáhi. Aane tsíimáváille wájpíikye. Áábe mémei Emanoé, ‘íjcyabe Píivyéébe méémaá’ nééiyóne. Ehdúhjáa Píivyéébe íhjúy uubálle múnáajpij tééveri néhdújuco tene pájtyene.

2

Waajácu múnáa Jetsóoke úújeténe

¹ Aanéhjáa Jodéa íiñújivu díibyeke tsíimavámé Beréé coomívú Heróóde téené íiñújí avyéjuube íjcyánáaaca. Áijyúhjáa nuhba tsáhícyánéjcutu tsaate mícúru waajácu múnáa tsáame wajtsí Jerotsaréevu. ² Aaméhjáa técoomí múnáake nééhií:

—¿Kíá díibye éhneva jodíomú avyéjuube íjcyáíbyeke tsáápille tsíimávaabe? Muurá íñe nuhba tsáhícyánéjcuri muha meíjcyame máájtyumí tsúúca díibye íjcyane úúbálléné mícúruwake. Áanéllii muha metsáa díibyeke medúúruvávame.

³ Aanéhjáa idyé téhdure Heróóde tsúúca waajácúhi. Aanéhjáa díibyeke tsíwárecáro pámeere teene Jerotsarée múnámájucó. ⁴ Áanélliihyéhjáa píhjúyúcuube pámeekéré llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéke. Áámekéhjáa dílloobe kíavú díibye Pájtyetétsóobe íjcyáíbyeke dítye tsíimávaíñé némeíhíjcyáne. ⁵ Áanélliihyéhjáa néémeé:

—Beréevu Jodéa íiñújiri íjcyácoomívu. Íllúhjáa muurá Píivyéébe íhjúy uubálle múnáajpi caatúnúhi:

⁶ Jodéa íiñújiri íhtsútú coomíjí íjcyánetu tsá íatéréecóomí Beréé íjcyatúne. Muurá ámuha teene Beréé múnáa tahñéjte meíjcyámedítyú tsaapi íjcyáa ámuhá avyéjuube ámuhake téhméíbye.

⁷ Ehdúhjáa ditye úbállénéllii Heróóde píuvá wáájácúratúné diitye mícúru waajácu múnáake. Áamekéhjáa dílloobe ímíñéúvú mújyútújucóhjáa ímichi mícúruwa bóhówaavéne. ⁸ Átsihdyúhjáa teene Beréevu iwállóomeke neébe:

—Cána mepééne ímíñéúvú méwaajácute diilbye tsíiméneke. Aane ámuha dílbyeke maájtymícooca oke méúúbálleco téhdure o dúúrúvaté dílbyeke.

⁹ Ehdúhjáa ávyéjuube Heróóde diityemá ihjyúvátsihdyu idyé pehíjcyámé diilbye mícúruwá tujkévetu. Aaméhjáa tsúuca tétsihvu úújetenáa díbyéwu jcyátsíí hallúvú mícúruwa táchúúreevéhi. ¹⁰ Ááneríhjáa mítyane ímjyuvéme. ¹¹ Aaméhjáa tééjá pañévu úcaavémé úújeté tsíju Maaríama íjcyáábéwúdívu. Áábéwúukéhjáa duurúvamé ímíhmóúbánema. Átsihdyúhjáa bohbanúmé dílbyéwúuke óoroó, íjtsiéetsoo, mííraá, éhdunévu. ¹² Ááné boonéhjáa Píívyéébe diityéké ityúwá pañe neé Heróóde íjcyáhullétú ditye íóómíjyúcoótuki. Ahdújucóhjáa ditye óómíñe íiñújivu tsiélléturéjuco.

Jetsóoma tsíjyumútsí Ejíhtó íiñújivu úmíváne

¹³ Aaméhjáa tsúuca íiñújivu óómíñe déjuvu idyé tsiíñe níjkyéjì múnáajpi Jotséedívú ityúwá pañe íbóhówaávéne neé dílbyeke:

—Maájkýene méumívá dítyáábá nííhyoma Ejíhtó íiñújivu. Aame ámuha méjcyáá téhulle ámúhake o néené hajchóta. Muurá Heróóde néhcoó aadi tsíiménéwúuke idsíjívétsoki.

¹⁴ Ahdújucóhjáa ditye íajkyéne péene tépejcojuco teene Ejíhtó íiñújivu.

¹⁵ Áhulléhjáa ícyahíjcyámé diilbye Heróóde dsíjívétúné hajchóta. Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébe íhjúyú uubáalle múnáajpij tééveri íllu néhdújuco: Ejíhtori íjcyáábeke ó píuvá Hájchíwúuke.

Ávyéjuube Heróóde tsíimédívú lííhyánutsóne

¹⁶ Aanéhjáa Heróóde ávyetá íhnáho cayóbaávaté diitye waajácu múnáa tsiélléturéjuco óómíñeri. Áánemáhjáa íjcyaaabe lííhyánutsó wapímúj tsíimédívú míñéécú pijcyábatu lííñévu íjcyáméhjidípívu, diityéhjáa waajácu múnáa míñéécú pijcyábájuco ípyé mícúruwake íajtyúmínetu íjcyáne ééveri íjcyáméhjidívu. Teenéhjáa Beréé múnáaj tsíimédívú lííhyánútsoobe técoomí úníuri íjcyáméj tsíimemájuco. ¹⁷ Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébe íhjúyú uubáalle múnáajpi Jeremía íllu néhdújuco:

¹⁸ Ramáa íjcyátsihyi dsíjívé maatyóbá melleebóhi. Rakyéé muurá tahíjcyá íááchímúhá íjraéémuj tsíimé dsíjíveneri. Aalle tsá ímíllétú díílleke mebóhíjtsóne.

¹⁹⁻²⁰ Aanéhjáa diilbye Heróóde tsúuca dsíjívénéllii níjkyéjì múnáajpi tsiíñe Ejíhtovu Jotséedívú ityúwá pañe íbóhówaávéne neéhií:

—Maájkýene wa meóómí ámuha íjraéémú íiñújivu. Tsúuca dsíjívémé tsíiménéwúuke dsíjívétsóllehíjcyáme.

²¹ Ahdújucóhjáa ditye óómíñe íiñújivu. ²² Áronáacáhjáa diilbye Heróóde cápáyóóvé ílíyéjuco Akyeráó teene Jodéa íiñújí avyéjuube íjcyane Jotséé iwáájácúne íllítýé téhullévú ípyééyóneri. Áánéllíhyéhjáa Gariréa íiñújívuréi péeme Píívyéébe diityéké ityúwá pañe téhullévú ditye péétyúné néénéllíhye. ²³ Aaméhjáa úújeté Natsaréevu diilbyéhjáa Jetsóó Natsaréé múnáajpi íjcyaiñé tsúúcajátújuco Píívyéébe íhjúyú uubáalle múnáa néhíjcyádújuco.

3

*Tsojtsó múnájpi Jóáa úwaabóne
(Mc 1.1-8; Rc 3.1-9; Ja 1.19-28)*

¹ Tèjyúhjáa Jóáa tsojtsó múnájpi úwáábohíjcyá míamúnáake Jodéa iinújiri íinébará pívyétútsihyi. ² Íllúhjáa úwáábohíjcyaaábe:

—Méihvéjtsó ímityú ámuha meicyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméi mecápayóóvé ímiánejcúvuréjuco. Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píivyéébe íavyéjúeje meíjcy meke újcuíñé tsúúca méhdivu píihíjucóóhí.

³ Díibyéhjáa Jóáadityu Píivyéébe íhjúy uubálle múnájpi Itsaíá néehíi: Méllééboó íinébará pívyétúné iinújiri íjcyaaabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méimibáávyé ímityú ámuha meicyahíjcyánetu tsaimíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íajtyumívaki.”

⁴ Aanéhjáa díibye Jóáa camééllómú íhjinetu méénúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj pínetú ócájimííhé chíucunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpácyó ádohíjcyaaábe. ⁵ Áábé uwáábóhjáa illéébúacunú tsáacunúhíjcyámé pahúllevátú Jerotsarée múnanaa, pámeere teene Jodéa iinúji múnana, Joodáaj píihíri íjcyáne iinúji múnana, íjcyame. ⁶ Áámedítyúhjáa muhdú íicyahíjcyanehíj íúúballémeímyekéjuco díbye tsótsohíjcyáne teene Joodáatu.

⁷ Áíjyúhjáa tétsihyi mítyame parítséó imyémé íjcyáha múnáama, tsadotséó imyémé íjcyáha múnana íjcyame idyé imíllera téhdure ítsójtsótsámeíñé peecutére. Árómekéhjáa íllure tsíjpaíjuube. Neebéhjápeé:

—Ávyeta ámuha íinímyémúeméjté meíjcyámeke ímúhá ámúhake neé peecutére ámuha teene meméénúneri mepájtyetéiyóné Píivyéébe meke méimítyuháñé hallútú ícúbáhraíñé méumíwari íjcyánetu? ⁸ Ímiááné ámuha metsójtsótsámeíñé meímílléhajchíi ímityúné ámuha meicyahíjcyáne meíhvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjcyá téeneréjuco ámúhadítyú íbóhówaúacunúki.

⁹ Tsá múu néétune: “Muha muurá Aavaráaúvúj tsiménémúhaabe meíjcyámeke tsá íiná múúhake pajtyéityúne.” Tsá múu ehdu íhjúvatúne. Muurá íñe néwayúúné íjcyáronetu Píivyéébe ípívyéjtsóiyá tsíjtyeke Aavaráaúvúj tsiménémúháabeke. ¹⁰ Aabe muurá téhmehíjcyá ímityúmeke íwáágóoíñé éhne múúne tsaapi íbájtsoháñetu ímiñe néévátuhéhíj íllóne cóvajtsódu.

¹¹ Muurá íhdyu ímiááné ámúhake ó tsótsohíjcyá nújpacýori ámúhá ímityú ámuha meíhvéjtsómé íjtsaméi tsíhdyuréjuco cápáyóóvémeke. Áánetu íhdyu íjcyaaabe táhboone úwáábóiibye ávyeta táehníñevu íhtsútuube íjcyáabeke íjtyúhápáájíubaré o tácóriúcu díibyedívú o píihívéityúroobe. Díibye íhdyu ímiááné cáhcújtsómé pañevú pícyoó Píivyéébe Apíicho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cúújúwá pañevú waagóoíbye. ¹² Aabe muurá míamúnáake íimíbjáchómeke dówajcároó ímityúmedítyu. Ááne tsaimíyé pícyoóiibye díitye ímiáámeke. Áánetu ímityúmeke waagóoiibye cúújúwá pañevú éhne múúne trígotu ímíuhíj meújčne íatéréene téjuuhójima mecóvajtsódu. Ehdúhjáa parítséómuke neebe Jóáaá.

*Jetsóó tsójtsótsámeíñe
(Mc 1.9-11; Rc 3.21-22)*

13 Téjyúhjáa Gariréá iinújitu Jetsóó péé Joodáavu Jóáa téhulle íjcyáábe éllevu dífbyedívu itsójsótsámeiki. 14 Áronáacáhjáa Jóáa néé dífbyeke:

—¿Aca muhdú cáábyerá uke ó tsójsóo oke u tsójsóiyóóbeke?

15 Áronáacáhjáa neebe dífbyeke:

—Áronáa ihdyu ú méenuú tehdu Píivýéébé imillédújuco.

Ehdúhjáa díbye néénéllii Jóáa tsojtsó dífbyeke. 16 Aabéhjáa

itsójsótsámeítsihdyu íjchívyeebe íténáa cáámetu Píivýéébé Apííchó íjuuúdu bóhówaavéné niityé dífbyedívu. 17 Áanáacáhjáa idyé téhulléturé cáámetu Píivýéébe nééhií:

—Áanu Hájchíwúuke o wájuúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

4

Jetsóoke Naavéné mávárijchóne

(Mc 1.12; Rc 4.1-13)

1 Aanéhjáa Jetsóó tsójsótsámeiñé boone Píivýéébé Apííchó dífbyeke tsajtyé íinébá píivýétúné iinújivu téhullévú Naavéné dífbyeke imávárijchoki.

2 Aabéhjáa téhulle 40 coojívájuco májchótuube íjcyaaabe ajyábáavatéhi.

3 Áábekéhjáa Naavéné imújtátsóro nééhií:

—Bo ímiáané Píivýéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íu nééwáyutu pááaho dípívyéjtsóne majchoj.

4 Áronáacáhjáa neebe dífbyeke:

—Muurá Píivýéébé waajácúháámitu nééneé: “Tsá apááñéré májchó tájpi mejjcyatúne. Muurá téhdure Píivýéébe meke nehdu mejjcyame téene tájpi méijcyáhi.”

5 Ehdúhjáa Jetsóó añújcúnéllii tsajtyéébé dífbyeke Jerotsaréevúrujuco. Áábemáhjáa nériívyemútsí cáámevu duurúvájá hallúvu. 6 Átsihvúhjáa idyé neebe dífbyeke:

—Áyu cána ímiáané Píivýéébé Hajchi u íjcyáhajchíí íchihdyu cátsiñíivýe baavújuco. Muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé:

Píivýéébe wállóo níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme íiná uke ipájtyétuki. Aabe tsá íinébátú u wápújúúvéityúne.

7 Ehdúhjáa Naavéné néérónáa idyé Jetsóó néé dífbyeke:

—Téhdure muurá nééne dífbyé waajácúháámitu: “Tsá Máavyéjuube Píivýéébe memávárijchóityúne.”

8 Ehdúhjáa Jetsóó néérónáa íhvéjtsótuube tsiñne tsajtyé dífbyeke cámeébaú níjcaúvu. Áhbaú níjcautúhjáa úújétsóobe páneere ííñújí avyéjuvu. 9 Áánemáhjáa neébe:

—Páneevúré íñeevu uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajchíjju.

10 Áánélliihyéhjáa Jetsóó dífbyeke nééhií:

—Díhne óhdityu, Náve Naavénej. Muurá Píivýéébé waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivýéébekéré medúúrúváábeke méíicúvéiyáhi.”

11 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu illuréjuco díbye íhvéjtsóíñúné dífbyeke. Áané boonéhjáa níjkyéji múnáaréjuco dífbyeke íicuvéne.

Jetsóó úwáábótujkénúné Gariréá iinúji múnáadítyu

(Mc 1.14-15; Rc 4.14-15)

¹² Aanéhjáa téjyju tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cúvéhoojánúné uubállé Jetsóó iwáájácúne péé Gariréá iññújivu ihcyóómi Natsaréevu. ¹³ Ácoomíyihjyáa wahájchotaré ijcyáne ííneebe Capenaóovu, teene Gariréá iññújiri jcyané unéúcóbá únuri Tsaboróoo, Netarii, jcyané dohjíba múnáa iññújícú únuri jcyácoomívu. ¹⁴ Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébé ihjyú uubállé múnáajpi Itsaiá illu néhdújuco:

¹⁵ Jodíómu jcyátúné míamúnaa ijcyá Gariréá unéú ijcyátsihyi Joodáá únuri, Tsaboróoo, Netarii, jcyané dohjíba múnáa iññújícú. ¹⁶ Aame icyahjcyá idáátsówu éhne múúne cúúvétsihyi mejcyadu ímiáájú wáájácútmé wágóóóvveyóme. Árómemá tsúúca ijcyájúcooróné ditye pájtyetéiyóné uwááboju. Ehdúhjáa Itsaiá néehíi.

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó úwáábótujkénuube néehíi:

–Méihvéjtsa ímityú ámuha meicyahjcyáne. Ááne ámuhá íjtsaméi mecápayóóvé ímiánejcúvuréjuco. Muurá tsúúca níjyékjiri jcyaaabe Píivyéébe íavyékjete jcyáámyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwáábótujkénuube néehíi.

*4-meva ímamyémú jcyáámyeke Jetsóó újcune
(Mc 1.16-20; Rc 5.1-11)*

¹⁸ Aabéhjáa Gariréá unéú únuri péhijcyaaabe úújeté tsaatétsí iññáhbema amómeke tsínuhjcyámútsidívu. Tsáápi méméhjáa Tsimóo Péédoro. Áánetúhjáa tsíjpi mémé Aderée. ¹⁹ Áámútsikyéhjáa neébe:

–Ookéréjuco meúráávyé. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajtétsí ámuhtsi mejcyámútsikye ó pícyóó míamúnáakéréjuco Píivyéébedívu ámuhtsi meíbúwáávetsóíñe wákimyéivu.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémáyé ijtsínuuháñe íhvéjtsóne peemútsí díbyemáyéjuco.

²¹ Átsihdúyhjáa éhniíñéwúuri ájtyúmíbe tsijtyetsi íññáhbema Jacóóboo, Jóááa, jcyamútsí cááni Tsebedéoma ihmíne pañe ijtsínú pájáábohijcyamútsikye. Áámútsikyéhjáa idyé píúvaábe. ²² Aamútsíhjyáa téhdure ihmíñema cáánikye íhvéjtsóne péé díbyemáyéjuco.

*Jetsóó mítyámeke úwaaabóne
(Rc 6.17-19)*

²³ Páneerée Gariréá iññújiri muuha ímamyémuma Jetsóó úwááboobéré pehijcyá míamúnáake diityé pihcyáávejáané pañévu. Úwáábohijcyaaabé ímiáájú Píivyéébé avyékjute jcyané uwááboju diityéke. Aabé bóhíitsohjcyá páhdváré néene chémeháñeri chéméméhjike. ²⁴ Ehdúu díbye méenuhjcyánéhjáa páneere Tsííríá iññúji múnáa iwáájácúne tsívahjcyá díbye éllevu páhdváré néene chémeháñeri chéméméhjike: Avyéháñeri jcyámeke, naavémú ípañe jcyámeke, méívatéméhjike, íjpi vááúmeítyúneri chéméméhjike. Áámeké bóhíitsohjcyaaabe.

²⁵ Ávyetáa pahúllváré múúhama díbye péhijcyáhulle mítyame míamúnáa díbyeke úráávvehjcyá Gariréaa, Decááporii, Jerotsaréee, Jodéa iññújii, Joodáá tsiñéjcuu, jcyátsíhji múnáa.

5

Cáméhbáú hallúvú Jetsóó úwaabóne

- 1 Aamée díbyedívú píhcyáávénéllii cáméhbáú hallúvú ácutúveébe.
 2 Áábedívúu muha mepíhcyáávémeke pámeekéré úwáaboobe nééhií:

*Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane
(Rc 6.20-23)*

3 Maímijyu ditye íjcyane ídátsó Píívyéébé icyánéjcu piáábójuri tsúúrámeíhijcyáme. Muurá tehdu néémé wáábyuta díbyé avyéju.

4 Maímijyu ditye íjcyane ídátsó kímóhcó nénehji pátyehíjcyáme. Muurá Píívyéébe tehdu nénehji pájtyémeke ímjyúúvetsóhi.

5 Maímijyu ditye íjcyane 'mityáhmítá' néétume ímí tsaáibuwaré ícyahíjcyáme. Píívyéébé diityéké iájcuíñé nééné iíñúji muurá diityé wáábyuta.

6 Maímijyu ditye íjcyane Píívyéébe ímillédú íjcyáiyóneri tsúúrámeíhijcyáme. Muurá tehdu néémeke piááaboobe díbye ímillédú éhniíñevu ímí ditye íjcyaki.

7 Maímijyu ditye íjcyane pamévakéré ídaatsólléne piáábohíjcyáme. Muurá tehdu néémedi téhdure Píívyéébe ídaatsóvéne piabóhi.

8 Maímijyu ditye íjcyane panévatúré ímiááméré íjcyáiyóneri tsúúrámeíhijcyáme. Muurá tehdu nééme tsaímíyé díbyema íjcyáhi.

9 Maímijyu ditye íjcyane tsaímíyé pamévamáyé íjcyáiyóneri tsúúrámeíhijcyáme. Muurá tehdu néémeke ímiááné Píívyéébe dílló ítsíímedi.

10 Maímijyu ditye íjcyane ímiáájú Píívyéébe néhdújuco ímí iúráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíhijcyáme. Muurá ehdu néémé wáábyuta díbyé avyéjú íjcyá níjkyéjiri.

11 Maímijyu ámuha meíjcyane tahñéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu míamúnaa ámúhadi ícúbáhrámedi iúúhívaténe nehniwu állíuháñé íhjuvuhíjcyáme.

12 Muuráhjáa ehdu nénehji éíjyuúvú téhdure Píívyéébé íhjuú uubálle múnáake patyéhijcyáhi. Ahdícyane tehdu nénehji ámúhake pájtyérónáa íllure méimíjyuhíjcyaco. Muurá tehdu ámuha meícúbáhrámeíhijcyáne áhdó ávyeta íiné ímíjyaú ámuha méíjcyaa níjkyéjiri.

*Píívyéébeke wáájácútúmé uwáábojte
(Mc 9.50; Rc 14.34-35)*

13 Aame iíñújiri ámuha méíjcyá cánáamadu. Muurá teene cánáama iímúnéllii meke piabóhi. ¿Aca iímútuca meke piáábóiyóne? Tsáhaá. Muurá tehdu tene nééca mewáágoóné míamúnaa íteíñuhíjcyáiyáhi. Ahdu ámuha oke meúráávyénetu meíhvetéhajchíí waagóojtéréjuco ámuha meíjcyáiñe.

14 Muurá peetédu ámuha méíjcyá iíñújiri ímiáájú ámúhadítu bóhówaúcunúhijcyáme. Muurá tsácoomi cáméhbáú níjcáuri íjcyacóómí tsá téévetúne. 15 Áhdure peete tsá múijyú tsíeménevu maávohjácoóityuróne. Muurá ihdyu cáamevu íboohówátsilivu mépicyoó tene iájchúcunúki. 16 Ahdu ámuha menéeme ihdyu óví ímiáánéré ámuha meméénúnetu mébóhówaúcunú teene íajtyúmíne tsijtye íavyéjútso dúúruvaméré níjkyéjiri íjcyaae Méécáánikye.

Píívyéébé taúhbaju Jetsóó úwaabóne

17 Állíuúmé ihdyu méijtsúcunúdí Píívyéébé taúhbaju, díbyé íhjuú uubálle múnáape úwáábohíjcyanéhií, íjcyane o tútávajtsóvaabe o tsáané. Muuráhjáa

ihdyu o tsáá muhdú teene taúhbaju néhijcyané ímíñeúvú míamúnáadívú o bóhówájtsoki. ¹⁸ Aane ímiááneturé ámuhakye o nées muurá Píívyéébé taúhbaju tsá mújyú wágóóóvéityú páneere níjkyéjima ííñuji wágóóóóvéronáaaca. Muurá páneere dííbyé waajácúháámitu néhijcyanéhí pájtyeé muhdú tene néhijcyádújuco. ¹⁹ Muurá tsaate dííbyé taúhbajúúnetu íhtsúnéwu íjcyaroné cáhcújtsotómé múhdurá dáriívehijcyané tsá ávyejúúllémelityú dííbyé avyéjuvu. Áánetu panévaré dííbyé taúhbajúúne ímí cáhcujtsómé téjijtójuco míamúnáake úwáábóhijcyané dííbyé avyéjú níjkyéjiri íjcyanévu avyéjúúllémelíhi. ²⁰ Muurá ímiááne ámuhakye o nées eene taúhbajúúne úwáábojtémá paritséomú múhdurá ícyahijcyádú ámuha meijcyáhajhíí tsá mújyú ámuha meijcyáityú Píívyéébé avyéjúejte.

*Cááyóba ímityúne íjcyánetu Jetsóó úwaabóne
(Rc 12.57-59)*

²¹ Muurá ámuha méwaajácú éjyúúvúvu ámuhá ihde múnáaúvuke illu némeíñe: “Tsá mú míamúnáake dsíjívetsotúne. Muurá tehdu néemema íhnáhoóíñe tene ímbájchómeíñe.” ²² Áhdure ámuhakye o nées tsaate íñahbétedívú cáyobáavateróné muurá téhdure ápíchó díityé hallúri. Áhdure idyé tsaate ehdíívá tsijtye néhajhíí díityémá ímityúne ímbájchojte teene ímbájchoóhi. Áhdure tsijtyeke ávyéta néhí úhbámé hallúri ápíchó teene cújúwá pañévu dítye wágóóóvéiyóne.

²³⁻²⁴ Áánellí mú díñahbéébema ímityúne ámuhtsi medáriívéjcatsíhajhíí ímbáchójcatsíhi. Ájyú ihdyu Píívyéébeke dúúrúvameíhíjcyátsihvu tsíeméne u tsájtyéneri u dúúrúvané ímí íjtsúcunúúbe.

²⁵ Téhdure mú tsaatémá ámuha ímityunéhí dítye ímbájchóhullévu metsátyéjcatsíhajhíí téhullévu íúújetétúné ihde ímíñeúvú cánáájánújcatsí avyéjútédívú ámuha mecúvéhoójánútsójcatsíyuki. ²⁶ Ímiááneturé ámuhakye o nées tsá muurá cúvéhóójatu ámuha meíjchívyéityuró páneere ámuha maáhdótúhajhíjyú.

Ihdícyámema míamúnaa dómácójcatsíñetu Jetsóó úwaabóne

²⁷ Tsúúca muurá ámuha méwaajácú éhnéhjáa éjyúúvú méíhdé múnáaúvuke Píívyéébe illu úwaabóne: “Tsá mú ihdícyámema dómácójcatsíyúne.” ²⁸ Áhdure idyé ámuhakye o nées muurá tsaapi pevénéré tsáápíledi úmúúpívyerónáa tsúúca dííllema mú dómácójcatsídyú ímityúne méénuube íjtsaméí pañe.

²⁹ Ahdícyane díhyállúuri u íhténeri ímityúne u méénúyóneri u úmúúpívyéhajhíí mú waagóó teéu. Óvjyúco ihdyu tsau díhyállu u wájýúrou wágóoovéné u ímjpyeté tsájyú múúne páneere díjpi ímí nééroobe cújúwá pañévu u wágóóóóvénáaaca. ³⁰ Áhdure díhyójtisiri ímityúne u méénune uke tútávátsohajhíí mú waagóó téhojtsi. Óvjyúco ihdyu téhojtsi u wájýúrohójtí wágóoovéné u ímjpyeté tsájyú múúne páneere díjpi ímí nééroobe cújúwá pañévu u wágóóóóvénáaaca.

*Táábávájcatsímé wágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Rc 16.18)*

³¹ Áhdure muurá tsúúca ámuha méwaajácú ámuhá ihde múnáaúvuké Píívyéébe Moitsééúvuj tééveri illu úwaabóne: “Tsaapi mú méwakye

íhvéjtsócooca díilleke ajcú teene úúbálléné waajácúhaamívu.” ³² Áronáa ámúhake o nées muurá tsaapi méwakye ímityunévú meénutsó tsíjpiima ícyahíjcyátúrólleke díbye íhvéjtsolle tsíjpiikye tájíváneri. Áhdure díibye díilleke táábávaabe ímityúné meenú méwamájjí tsíjpi táábama íjcyáneri.

Meihjyuvádújuco meméénúiyóné Jetsóó úwaabóne

³³ Áhdure idyé muurá ámuha méwaajácú éjjuuvúu ámúhá íhdé múnáaúvuke Píivyéébe Moitséeúvuj téeveri íllu úwaabóne: “Tsane múu ímiáánéturé ímyéénúíñé Píivyéébe lléébónáa díibye mémé idyómajcóné meenú muhdú íñéhdújuco.” ³⁴ Áronáa ámúhake o nées téeméné ámuha meméénútuki. Tsá múu néétune: “Bo óví níjkyeji muhdú íjcyá o állíhahjíjju.” Muurá Píivyéébe avyējúre teene. ³⁵ Áhdure tsá múu néétune: “Bo óví ííñuji muhdú íjcyá o állíhahjíjju.” Muurá Píivyéébe éhnéré idyé teene ííñuji. Áhdure idyé tsá múu néétune: “Bo óví Jerotsarée muhdú íjcyá o állíhahjíjju.” Muurá Píivyéébe íhtsútuube ávyējuube íjcyáábe cóómíyé técoómi. ³⁶ Áhdure idyé díhñiwau íjcyárótu tsá múu néétune: “Bo óví muhdú táhñiwau íjcyá o állíhahjíjju.” Muurá u néesjuri tsá tsájíubaré llíjcyáityuró díhñíwácotu. Áhdure tsá tsájíubaré cúúvenúityuró u néesjuri. ³⁷ Áánéllii múu ímiáánéjuco íjcyane ápáhahjíí néesíí: “Ééé ímiááné tehdújuco teene.” Áánetu ímiááné íjcyatúné múu ápáhahjíí néesíí: “Tsáháá tehdú neénejíivari.” Ehdú íhhyuváné tsá múu éjkétsotú Píivyéébedítyu. Muurá tehdú meihjyuváné Naavénedítyuré tsááhíí.

Me píámeítyuróné Jetsóó úwaabóne

(Rc 6.29-30)

³⁸ Áhdure muurá ámuha méwaajácú éjjuuvúu ámúhá íhdé múnáaúvuke tsiíñé Píivyéébe Moitséeúvuj téeveri íllu úwaabóne: “Tsáápiikye íhyálluu tsíjpi bóhdúcúúbé hálluu téhdure bóhdúcúúveéhi. Áhdure tsáápi íhwájí wápiyúucúúbehéj wápiyúúveéhi.” ³⁹ Áronáa íhdyu ámúhake o néesíí: Tsá múu ámúhake ímityúné tsaate dáríívéhahjíí píámeítyúne. Áhdure tsaate ámúhake meénúhahjíí tsá múu píámeítyúne. ⁴⁰ Áhdure idyé tsaate ámúhama tsane ímíbájcho ipíúvamedítyú ámúhá caameéja dójtúcúhahjíí múu íiná néétuméré íhvejtsó téhdure hállúeja ámúhá tsuucójá díbye itsájtyeki. ⁴¹ Téhdure tsaate ámúhake ‘múúhá pííchutátú múúhake mépiáábó wahájchotáwu’ néhahjíí múu tsajtyé díityémá ehniíñevújuco. ⁴² Áhdure tsaate ámúhake tsiíñé píáábó táúmeíhahjíí múu píaabóhi. Áhdure tsaate ámúhake tsieméné bóónétu íóómíchoíñé táúmeíhahjíí múu ajcúhi.

Meke múnáájtsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne

(Rc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Muurá ámuha méwaajácú míamúnaa íllu úwáábócatsíhijcyáne: “Uke wájyúmemáyé múu wájyújcatsíhi. Áánetu uke múnáátsohíjcyámeke tsá múu wájyutúne.” ⁴⁴ Áronáa ámúhake o néesíí: Ámúhake múnáájtsórómeke múu wájyúhi. Áhdure ámúhake múhdurá dáríívérómé hallúvú múu píááboju táúmeí Píivyéébeke. ⁴⁵ Ájju íhdyu ámuha méjicyáa ímiááné ámúhá Caani níjkyejiri íjcyáábej tsíime. Díibye muurá núhbake ájchutsó pámeere ímityúróméhíjima ímiááméllíihye. Áhdure níjyaba állétsohíjcyaae ímiájító úráávvehíjcyámema

téjijto úráávyehíjcyátúróméllíihye. ⁴⁶ Muurá ámuhákye wáýjúmekéré ámuha mewáýjúhahjíí tsá ímiá wáýjú tene íjcyatúne. Ehdu ámuha mewáýjújcatsíñé tsá Píívyéébe ímí ámuhádivú íjtsúcunútúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé téhdure diityéké wáýjúmeke wáýjúhi. ⁴⁷ Áhdure ámuhákye ímí náhbévahíjcyámemáyé ímí ámuha meihjúváhahjíí tsá ámuha ímiáámé meijcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébeke wáájácúturómé ímí íjcyámema ímí ihjúvájcatsíhi. ⁴⁸ Ahdícyane ímiááméré múu íjcyá ámuháý Caani níjkyéjiri íjcyaae ímiáábé íjcyadu.

6

Ímiáánéré meméénune Jetsóó úwaabóne

¹ Tsá múu míamúnaa ámuhádi iúllévenúkiyé méénutú ímiájíjtó ámuha meúraavyéne. Muurá tehdu ámuha meméénuhahjíí níjkyéjiri íjcyaae ámuháý Caani tsá ímí ámuhákye íjtsúcunútyúne.

² Áánéllii múu ídáátsómeke ípíaabóné tsá úbálléjcatsítyú eene ímityúmé bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyádu. Diitye muurá teene méénuhíjcyá píhcyáávejááné pañévú, ulléjijtónéj píínévú, míamúnaa ímiáámé ditye íjcyane íjtsúcunúkiyé. Aane téénetu ámuhákye ímiááneturé o néesé ápááñéré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúruvahíjcyáne. ³ Áánéllii múu tsaatéké píaabó téévéneúvúre. ⁴ Áijyu ihdyu ámuháý Caani pane wáájacuube ímí ámuha meméénuhíjcyané íiténé tééne áhdó ámuhákye píááboóhi.

Píívyéébema meihjúvaváne Jetsóó úwaabóne (Rc 11.2-4)

⁵ Áhdure tsá múu Píívyéébema ámuha meihjúvávacooca eene diitye ímiáameúvúdú bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyádú méénutúne. Muurá eene píhcyáávejááné pañévú ulléjijtóné úniúvú Píívyéébema ihjúvavahíjcyámé míamúnaa íitérokiyé. Aane ímiááneturé diityédítýú ámuhákye o néesé ápááñéré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúruvahíjcyáne. ⁶ Áánéllii ihdyu múu dííbyema íhjúvávacooca ímíjcohó pañévú iwátáháávéne íhjúvává múha wáájácútúnáaáca. Áijyu ihdyu ámuhákye píááboóíbye.

⁷ Áhdure idyé tsá múu íhdícyanehíjiré íhjúvatú dííbyema íhjúvávacooca. Pane tsá múu bíwáánéré wápihtsúcuhijcyatú dííbyeke wáájácúttúmé méénuhíjcyádu. Muurá itsúcunúhíjcyámé ditye bíwáánéré wápihtsánuhíjcyánetu díbye diityéké illéébóne áñújcúiyóne. ⁸ Ahdícyane tsá múu diityédú néétune. Muurá ihdyu Méécááni tsúuca waajácú íná méhdityu píhtone dííbyekéi metáúmeityúronáaáca. ⁹ Áánéllii múu íllu íhjúvává dííbyema:

Múuháj Caani níjkyéjiri u íjcyaaébej, uke muha maávyéjújtsó dúúruvamére. ¹⁰ Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhake dúúcuúne u ímillédú múúhake túkevétjso íñújiri muha meijcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu. ¹¹ Aabe ihdyu óvíi múúhake majchóvú u ácuhijcyá páijyvavére tééne tájpi muha meijcyaki. ¹² Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyané múúhadi dídáátsóvéne dáabajíivé múúhake ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábájíivéhíjcyádu. ¹³ Áhdure múúhake íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevu muha metáhjátsámeityuki. Muurá íhtsútuube múijýú muhdú u

Ijcyáiyuube páné avyéjuubéré ú ijcyáhi. Áyu tehdújuco. Ehdú múu Píivyéebema ihjyúváhi.

14 Ahdícyane muurá ámúháj Caani nǎjkyéjiri Ijcyaaabe ámúhadi ídáátsóvéne ábájííveé ámuha ímityúné meméenuhǎjcyané tsijtye ámúhama ímityúné meénuhǎjcyané diityédí ámuha meidaátsóvéne maábájíívéhajchǎjyju. 15 Áanetu ámuha diityédí meidaátsóvétúhajchǎí téhdure tsá díbye ámúhadi ídáátsóvéityúne.

Píivyéebema meihjyúvácooca tsájyju majcho meáwañe Jetsóó úwaabóne

16 Áhdure múu ámuha tsájyju dílbyema meihjyúva majcho maáwácooca tsá kehóvémejhǎjyúvú Ijcyatú eene bañú múnaa Ijcyame míamúnaa úllévenúkiyé icyahǎjcyádu. Muurá ímiááneturé o néé apááñéré téene áhdójuco Ijcyane míamúnaa diityédí úllévenúhǎjcyáne. 17-18 Ahdícyane dílbyema ámuha meihjyúva majcho maáwácooca tsá múu boohówaneúvú meénutúne. Óví ihdyu dílbyere ámúháj Caani waajácú tehdújuco ámuha meméenuhǎjcyáne. Ájyju muurá ámúhake píáábóíbye.

*Ímí nǎjkyéjiri meijcyané uwáábo
(Rc 12.33-34)*

19 Tsá múu íñǎjyiri íéhnévaíyóneri tsúúrámeityú múhajchótá téene tájpi ámuha meijcyáiyónerǎjǎvari. Muurá ámuha téene tájpi meijcyáronéhjǎ ámúhadívú tútávaáveéhi. Áhdure naní múnaa ámúhadívú ícúbáhraáhi. 20 Áanéllíi múu tsúúrámeí nǎjkyejǎvú Píivyéébe ámúhake ávyéjuutétsóíñeri. Teene ihdyu tsá mújyú muhdú ámúhadívú Ijcyáiyúne. Áhdure tsá téhulle naní múnaa Ijcyáiyú ámúhá avyéjú ámúhadívú tútávájtsóiyóme. 21 Muurá kénejcú éhnǎíñevu ímí ámúhake pájtyénéjcuríyéjuco ámuha meííjiveíñe.

*Méhálluúúcu peetéú nééneé
(Rc 11.34-36)*

22 Muurá ámúhá hálluúúné peetéú nééneri ámuha ímiáánéré meííteneri metsúúrámeihajchǎí teene ámúhadítýú bóhówaúcúnuúhi. 23 Áanetu ímityúnéré ámuha meííteneri metsúúrámeihajchǎí téeneturé ámuha mébóhówaúcúnuúhi. Ájyju muurá Píivyéébe icyánéjcujeje ámuha meijcyaroné tsáhájuco wáájácúmeíityú illuréjuco ámuha metútávaávénellíihye.

*Míjytóú meúraavyéné tsá ímityúne
(Rc 16.13)*

24 Tsá muurá tene ímíityuró míityétsikye ámuha maávyéjuubéváne. Muurá tsáápiikyéré ímí ámuha méíícúvéiyá cáábyeké éhnǎíñevu ámuha mewájyúúbeke. Áanetu tsǎjpiyo íícúvératuube imíchi ámuha mewájyútuúbe. Ehdú néénéllíi tsá tene ímityú Píivyéébeke meúraavyémé metsúúrámeíñe mítyane meéhnévaíyóneri.

*Ihñéjteke Píivyéébe téhmene
(Rc 12.22-31)*

25 Ahdícyane ámúhake o néé téene tájpi ámuha meijcyáneríyé meijyácutú majchoo, adoo, wájyamuu, Ijcyáneri. ¿Aca páneere íñá ámúhadi Ijcyáne tájpi tsaimíyé ámuha meijcyáiyáhi? Tsáhaá, muurá ijcyané tsane téene tájpi éhnǎíñevu ímí meijcyane. 26 Cáhawáá méjtsúcutunu wahpéjteke

bahtsóbáre mújyú méénútúrómeke diibye ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaae máchótsohíjcyáne. Aanéjii muurá diityé ehniíñevu ámuha míamúnaa mewajyúmeíhi. Áameke ámuhákye Píivýéébe tsá íinetú píhtótsóityúne. ²⁷ ¿Aca íjcyaae tsaapi ámuháditýú iye ehniíñevu cáámenútsámeííyoóbe? Íjcyáabejiihari.

²⁸ Aanéjii óvlyacóóné ámuha meijtsámeíhijcyáne ámuha mewájyamúúváiyóneri. Cáhawáá méijtsúcunu wajcóháñé múhdutú píivyeíhijcyáne pevétaré íjcyaróne. ²⁹ Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóó tsijtye ávyéjuté ehniíñevu íjcyaróóbé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcóháñé ímivu. ³⁰ Ehdu muurá Píivýéébe tsáimýé téhmeíjcyá wajcóháñé wahájchotaré ímiñe íllúhuwuré tsúúca chéme. Aabéjii awáá muurá ámuhákye ehniíñevu tsáimýé téhmeíhi. Ehdu teene, ámuúha cáhcujtsópityúne míamúnaaj. ³¹ Ehdu muurá páneere Píivýéébe tájpiyé íjcyáhi. Áánéllí tsá múu néétune: ¿Aca íná íñe mémájchoóhi? ¿Aca ínemá íñe mewajyámú méújcuúhi? Tsá múu ehdu íjtsámeityú Píivýéébe íjcyátúcoocájiihari. ³² Muurá ihdyu Píivýéébeke cáhcújtsotúmé ehdu íjtsámeíhi. Áánetu tsá ámuha tehdu menéjúcootúne. Muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaae waajácú íná ámuháditýú píhtone. Aabe ihdyu ámuhákye píááboóhi. ³³ Áánéllí múu tsane ámuháditýú píhtóróneri íícúvetúmé tsúúráméíhijcyá múhdutú tsáimýé Píivýéébeke íúráávyéne díibye avyéjuvu íúcaávéiyóneri. Áijyu muurá tsá ámuhákye díibye íinetú píhtótsóityúne. ³⁴ Áánéllí tsá múu íjtsámeityú muhdú ámuhá úmíwa íjcyáneri. Múu íjcyájcoójiri muhdú íjcyáneriyé íjtsámeíhi. Muurá Píivýéébe ámuhákye píáábohíjcyáá panévatúre pajcoójiváre.

7

Tsijtye múhdurá íjcyáneri meíhijyúváityuróne (Rc 6.37-38, 41-42)

¹ Ahdícyane tsá múu tsijtye múhdurá íjcyáneri íhijyúvatú Píivýéébe ámuhákye íñéétu téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane. ² Muurá tsíjtyeke ámuha ímityúné medáíívéhajchíí téhdure ámuhákye Píivýéébe méénuú muhdú ámuha diityéké meméénuhíjcyádu. ³ ¿Aca íveekí ámuha méijyácunúhijcyá ámuhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné íjcyáneri ámuhá hálluúúné pañe úménebaáné íjcyane wáajácúmeityúne? ⁴ Muura úménebaáné ámuhá hálluúúné pañe íjcyane tsá ámuhá nahbémuke ámuha menééityuróne: “Cána muha ámuhákye mebóhdo eene wááhyene ámuhá hálluúúné pañe íjcyane.” ⁵ ¡Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyane pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméí eene úménebaáné ámuhá hálluúúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha máájtyumímé mebóhdo teene wááhyene ámuhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu néene tsá múu tsaate wahdíívané ímityúwu méénúneri íjyácunútú tsáijyu múu ehniíñevu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáme.

⁶ Tsá muurá ámuha ímiáánevu oohímyeke maájcuútyuró bóónétu íllure ámuhákye dígújcuúyómeke. Áhdure muurá tsá ícyááve méénímudívú ámuha mepóvíhjúcuútyuró íllure téuhji tádíríhcóiyómedívu. Ehdu néene tsá múu ímiáájú Píivýéébe uwááboju bañúháñé uwáábotúne.

Píivýéébeke piááboju metáúmeĩñe
(Rc 11.9-13; 6.31)

⁷ Múu táumei Píivýéébeke tééne tájpi ámuha meicyahíjcyáné ámúhake díbye íajcuki. Métsúúraméi ímí ámuha meijcyáiyóneri ámúhake díbye ipiááboki. Áhdure métáuméi ámúhake díbye ityúkévějtsoki. ⁸ Muurá tééne tájpi íjcyáne táumeímyeke ájcuúbe. Ímí íjcyáiyóneri tsúúrámeímyeke piááboóbe. Dílbyeke túkévějtsoju táumeímyeke túkévějtsoóbe.

⁹ ¿Aca íjcyámé tsaate ámúhadítúyú íjtsiiméné majcho táumeícyooca neéwayúvúré ájcuíyóme? ¹⁰ Áhdure ¿aca amóóbeke tetsi táumeíñaá íĩñimyédivúré ájcuíyóme? ¹¹ Muurá ímityúmé ámuha míamúnaa meijcyarómé méimíllé ímiáánevúré ámúháj tsíimeke maájcune. Aanéjĩ awáá muurá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe imíllé dílbyeke ámuha metáumeímyeke ímiáánevúré íajcune.

¹² Muurá ámuha méimíllé míamúnaa ímí ámúhama íjcyane. Áánéllii múu íéhnějcutu díityémá ímiááméré íjcyá dítye téhdure ámúhama ímiáámé íjcyaki. Ehdú muurá Píivýéébe meke úwaabó Moitséeúvú waajácúháámitu, téhdure tsijtye dílbyé ihjyú uubálle múnáá waajácúhaamínetu meke úwaabóne.

Ímiáájto
(Rc 13.24)

¹³ Múu íhnáhó íuráávyé néérojító úraavyé níjkyejívú meúújetéjító. Muurá íjcyajító tsíjító tsaímíyé meijcyajító. Áronáa téjító meuráávyerómé nihñéetsihvúré méicúbáhrámeíhi. Árojító muurá mítyame úraavyéhi. ¹⁴ Áánetu íhnáhó íuráávyé néérojító meúraavyémé meúújeté mújyú muhdú meijcyáítúhullévu. Ájító uhjéméré úraavyéhi.

Muhdú meijcyánetu méwaajácúmei muhdúvame meijcyane
(Rc 6.43-44)

¹⁵ Tsáma téébúwá meijcyá állíu múnáa Píivýéébe ihjyú uubálle múnáadi díllómehíjcyámeke. Muurá pánehjídú éhne imíwu obééjámú íjcyadu ímiáámeúvúdú ámúhake nahbévahíjcyá ávyeta bájú oohímýedú néémeé. ¹⁶ Muurá téévetúné tééméjté íjcyánetu méwaajácú állíu múnáaré dítye íjcyane. Cáhawáá méjtsúcumuj, tsá muurá mújyú wacyónejke baaco nééváityuróne. Tsá átéréhe mújyú ímiááné nééváityuróne. ¹⁷ Áhdure ímiááhé tsá mújyú átéréene nééváityuróne. Ááneturé méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane. ¹⁸ Muurá oove íjcyane nééváné uméhé tsá nééváityuro átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahíjcyaha tsá ímiááné nééváityuróne. ¹⁹ Áánéllii múúne átéréhe meíllóne mécovajtsóhi. ²⁰ Aane muurá úmehééné méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane íñéevátúre. Ahdú ívane cáhawáá óví ámuha méwaajácú állíu múnáake muhdú dítye íjcyánetúre.

Píivýéébe íavyéjuvu újcuímye
(Rc 13.25-27)

²¹ Muurá oke ávyéjuubévahíjcyarómeke tsá pámeekéré níjkyéjiri íjcyaaabe Méécááni Píivýéébe íavyéjuvu újcuítyúne. Muurá ihdyu díbye ímíllédú íjcyámekéré újcuíbye íavyéjuvu. ²² Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímbájchoméícyooca mítyame oke avyéjuubévaá íllityénemáye. Aame oke neéhi:

“Ávyéjuúbej, muurá muha díuwaáboju meúwaábohíjcyáhi. Aame dimyémeri muha méwaámíuhíjcyá naavémuke tsaaté pañétu. Ehdú muha dimyémeri méméénuhíjcyá méénúraityúronéhji.” ²³ Ehdú oke ditye néérónáa ó neé díityéke: “Íllure ámuha máallíhi. Keenéiyó ámúhake o wáájacúne. Muurá ímityúné ámuha méícyahíjcyáhi. Aame meíné óhdityu.” Ehdure ó neé díityéke.

Míityétsi íahpa ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mc 1.22; Rc 6.47-49)

²⁴ Ahdícyane íñe caabyé o úwaabóné illéébóne tehjújuco íjcyaa **muurá** éhne múúne wájácúnéjcuube cóhpétsihvu ihjya méénuubédu. ²⁵ Muurá ávyéta cóhpé ihjya díbye méénúnáa kíjyébama níjyaba mítyane álléneri téhiñe íhnáhó cáájávéróneri tsá muhdú teja íjcyatú ávyéta cóhpé nétsihvu díbye méénúnéllíihye. ²⁶ Áánetu íñe o úwaabóné lléébójucóoroobe ímí íjcyátuube muurá éhne múúne wájácúnéjcuutuube cóhpétútsihvu néwáyúuhá hallúvúre ihjya méénuubédu. ²⁷ Muurá íhdícyátsihvúre díbye ihjya méénúnáa níjyaba ávyéta íhnáhó kíjyébama íjcyáneri téhiñe cáájavéné teeja wáájoja cáhvyabáhi.

²⁸ Ehdúu Jetsóó úwáábóneri ullévenúme. ²⁹ Ávyétá ímí úwáábohíjcyaae díityéké tujkévéwu ávyéjuube múúne íhjuvávájítójucu. Tsáháa díbye úwáábohíjcyatú taúhbájú uwáábojte úwáábohíjcyádu.

8

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhítsóne
(Mc 1.40-45; Rc 5.12-16)

¹ Aabée Jetsóó teene caméhbáutu níityéébeke mítyame míamúnaa úraavyéhi. ² Áánáacáa tsaapi íjpi chájááveebe dílbye élleву itsááne dílbyé lliiñévu ímímóúúvéne neé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u bóhítsóne?

³ Áánéllíihyée neébe:

—Mu íhdyu tehjújucoj. Ehdúu neébere dílbyeke dócárájcóneri tsúúca bóhííbe.

⁴ Áábekée neébe:

—Tsáma tsaatéke dúúballedí íñe muhdú u bóhííne. Tsapéhdúre llúúváabe élleву péene dílbyedívú dúhjétsámeityeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu Píívyéébeke tsíméneri ú íícúveé téénetu míamúnaa iwáájácu u bóhíjucóóne. Ehdúu Jetsóó neé dílbyeke.

Tsodáhómú avyéjuúbé únú múnáájpike Jetsóó bóhítsóne
(Rc 7.1-10)

⁵ Átsihdyúu muha Jetsóoma Capenaóovu meúújeténáa romáánómú tsodáhómú avyéjuube dílbye élleву itsááne piáábó táúmeíhi. ⁶ Neebépé:

—Ávyéjuúbej, táúnú múnáajpi chémeebe ávyétá íhnáhó ícúbáhrámeíhi. Aabe tsáhájucu íjpi vááúmeityúne.

⁷ Áánéllíihyée Jetsóó neéhií:

—Cána bo o péé o bóhíitso dílbyeke.

⁸ Áánéllíihyée neébe:

—Ávyéjuúbej, muurá íñe tsíjtye múnáajpíyé o íjcyaae ídátso o neébe jávú tsá u ááhívéityuróne. Áánéllíi íhdyu uke o neé íchihdyúre u íhjuváváné tujkéveri díbye íbóhíiki. Muurá ó cáhcujtsó díbye bóhííñe. ⁹ Muurá táavyéjute oke táuhbáné

ó méénuhíjcyáhi. Áhdure tsodáhómuke o táuhbáné méénuhíjcyáme. Muurá tsáápiikye diityédítú tsiéllevu o wállóocooca peebe téhullévu. Áhdure tsáápiikye o píúvácooca tsaábe. Áhdure táúnú múnáájpiikye tsiéménevu o táuhbáné méénuúbe. Áhdícyane ó waajácú u néécooca táúnú múnáajpi bóhííñe.

¹⁰ Ehdúu diibye tsodáhómú avyéjuube néeneri iúllévenútsihdyu neebe tétsihyi íjcyámeke:

—Ímíáánetúré o nées tsá muurá tsáápiúbaré tamúnaa íjraéemudítú cáhcújtsotú íñe áánu cáhcujtsódu. ¹¹ Ehdú muurá pahúllevátú tsaaimyé mítyame íjraéémú íjcyáturómé íñe áánu romáánómuube cáhcujtsódú ímí Píívyéébeke cáhcújtsóimye. Aame dííbye avyéjuvu úcaavémé nahbévájcátsíí majchóháñeri Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámema. ¹² Áánetu íjraéemudítú mítyame wágóóóveé icyuuvétsíí pañévú Píívyéébe avyéjuto ímichi diityé wáábyuta íjcyárónetu. Aame tétsihyi ícúbáhrámeímýé tahíjcyáá íhwañeene ííhdónema.

¹³ Ehdúu íñeéné boonétú tsiíñe neebe diibye tsodáhómú avyéjúubeke:

—Áyu wa dípye dihjývuj. Óvíí ihdyu u cáhcujtsódú íjcyane úuma díúnú múnáajpi bohííhíí.

Ehdúu Jetsóó nééné tujkéveríhjáa tsúúca bóhííbe.

Péedoró báábeke Jetsóó bóhíítsóne
(Mc 1.29-31; Rc 4.38-39)

¹⁴ Áhdurée dííbyema muha Péedoró javu mepéénáa diibye Péedoró baabe áíívyeri chémelle icyuwájá pañe. ¹⁵ Áállekée Jetsóó íhyójsitu ékééveneri tsúúca bóhíílle múúhake májchotsóhi.

Mítyámeke Jetsóó bóhíítsóne
(Mc 1.32-34; Rc 4.40-41)

¹⁶ Tépejcoo Jetsóó éllevu tsivámé naavémú ípañe íjcyáneri chéméméhjike. Áámé pañétúu íjchívyétsoobe diityéke. Áhdurée tsiíñe chémeri íjcyámeke bóhíítsóobe. ¹⁷ Ehdúu Jetsóó méénuhíjcyá téjyju Píívyéébe íhjúu uubálle múnáajpíhjáa Itsaíá íllu néhdújucu: “Dííbyere méhdiityu páhduvaré nééne chémeháñe waagóóhi.” Ehdúhjáa Itsaíá néhdújucu díbye méénuhíjcyáne.

Jetsóoke úraavyéné ímílleróme
(Rc 9.57-62)

¹⁸ Áábedívúu téjyju mítyanéjucu míamúnaa píhcyáávenéllíí múúhake neebe muha únécóbá tsiñéjucu mepájtyeki. ¹⁹ Áánáacáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dííbye éllevu itsááne nééhíí:

—Uwááboobej, ó imíllé úúmave o péhíjcyáné kíávú u péhullévújucu.

²⁰ Áánéllíihyéé Jetsóó nées dííbyeke:

—Muurá iyámé óowamu íjcyarómé íhyéjúnema téhejújí pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté íjcyá icyúwáítsíhjíma. Áánetu muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o íjcyatúne.

²¹ Áíjyuréé idyé tsaapi dííbye déjuri péhíjcyámedítú nées dííbyeke:

—Ávyéjúubej, ói o péé líhíyo éllevu. Óvíí ihdyu mújyú óhdivu dsíjívvebe úumayéjucu o úllehíjcyaki.

²² Ááronáacáa Jetsóó nées dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímiájíjtó úráávyetúmé cúúújcatsí idsíjívécóóca. Wa ihdyu ookéréjuco duráávyej.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mc 4.35-41; Rc 8.22-25)

²³ Átsihyúu muha miiñeri mepée únéú tsiñéjcuvu. ²⁴ Áánáacáa ávyéta tsíjpa nééné kiijyébari mítyane nohji íjcyane múúhake pámaúcúiyáhi. Áijyúu Jetsóó cuwáhi. ²⁵ Áábekée muha íícúu maákyéjtsóne menééhií:

—¡Ávyéjuúbej, meke pájtyetétso! ¡Tsúúca mémájáanuúhi!

²⁶ Áánélliihyée neebe múúhake:

—¿Íñeríami ámuha méllityé ayájú ihnáhóhajaj? ¡Tsáháikyéha ímí ámuha mecáhcújtsotú Píívyéébeke!

Ehdúu múúhake íñétsihdyu kíjyébama nohji íjcyane úhbaabe tene ííhvetéki. Ahdújucóo tene íhveténé dáíhañéréjuco. ²⁷ Ehdúu téjyju Jetsóó méénúneri muha meúllévenúne ménéjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

Tsaaté pañe naavémú íjcyane
(Mc 5.1-20; Rc 8.26-39)

²⁸ Aanée tsúúca muha tsiñéjcuéúvú meúújeté Gadáára íiñújivu. Áánáacáa díbyeke mítyétsi cáhdahíró naavémú ípañe íjcyamútsi níjkyénéj piñeréhjáa ícyahíjcyamútsi. Aamútsihjyáa apííchówu néémutsi tétsii ícyahíjcyánéllii tsá múha tétsii úllehíjcyatúne. ²⁹ Aamútsíi Jetsóoke kévádijcyó ílluú:

—¡Múhtsikye ihdyu pátsárijcyodí Píívyéébé Hajchi u íjcyáabe! ¡Tsáhái muurá ícúbáraméi éévé íjcyatúne!

³⁰ Áijyúu tétsíj piñhírí mítyame jéémú meenímú majchóri. ³¹ Áánélliihyée naavémú diityétsí pañe íjcyame Jetsóoke nééhií:

—Múúhake íjtyétsí pañétú u waágóóhajchíí aatype méénímú pañévuréjuco muha meújcámeíñe.

³² Áánélliihyée neebe diityéke:

—Wa ihdyu meújcaméí diityé pañévuj.

Ahdújucóo dítye íjchívyéne újcámeíñé diityé pañévuréjuco. Aamée únéú pañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

³³ Ehdúu méénímuke tene pájtyéneri diityé tehmejté ávyétá ihnáhó íllityéhi. Áánemáa íícúu tétsíj piñhírí íjcyáméhji éllevu idsíñéne úúballémé muhdú tene pájtyene. ³⁴ Áánélliihyée pámeere tsáácunú Jetsóo éllevu. Aamée díbyeke néé tétsihdyu muha mepéékií.

9

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó ímjpyetétsóne
(Mc 2.1-12; Rc 5.17-26)

¹ Ahdújucóo muha meóómiñe bíwáhullévuré múúhá coomívu. ² Átsihyíi muha meíjcyánáa Jetsóo éllevu tsaate tsivá íjpi vááúmeityúúbeke ííbotári. Aamée díbyeke cáhcujtsóné iwáájácúne díbyeke ííténe neébe:

—Líhij, wa ílluréjuco dímjyúúvej. Muurá tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimityú ó ábájíívécúóóhií. Ahdícyane tsáhájucó íñá díhyallúrí íjcyájúcootúne.

³ Ehdúu Jetsóó néene tsaate taúhbjáú uwáábojte illéébóne ííbuwááné pañe néehíí:

—¿Aca íveekí eene aabye ímityúné ihjyvá Píívyéébe ímí dííbyedívú íjtsúcunúnejíivari? ⁴ Ehdúu ditye íjtsámeíñé Jetsóó iwáájácúne néé díityéke:

—¿Aca íveekí ámuha ímityúné óhdityu méíjtsámeíhi? ⁵ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó piivyeté miamúnáadi o ídáátsóvéne díityé ímityuháñé díityémá o ímíbjachóne. Áánéllíi ó piivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítýú úúma ó ímíbjachóhi.” Áhdure ó piivyeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dípye.” ⁶ Áhdícýane cáhawáá óvíi ámuha máájtýumí Míamúnáájpidívúu o ípivyééveebe muhdú o méénune.

Ehdúu díityéké íñétsihdyu tsiíñe neebe dííbyeke:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dípye díhjývú.

⁷ Áhdújucóo díbye pééneé. ⁸ Ehdúu Jetsóó méénúneri miamúnaa íllityéne Píívyéébeke ávyéjutsó dúúrúvaméré dííbyé íhtsúturi díbye ehdu méénúnéllíihye.

Matéoke Jetsóó újcune

(Mc 2.13-17; Rc 5.27-32)

⁹ Tsáijyúu Jetsóó oke Matéoke ájtyumí múúhá íñhújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike o áhdótsóhíjcyátsihyi o íjcyáábeke. Aabée oke néehíí:

—Ookéréjuco duráávyej.

Áhdújucóo o pééne dííbyemáyéjuco.

¹⁰ Áábemáa téjyju tahjývú muha mémajchóhi. Áhdurée tsiijtye tééneré dsíídsíi áhdótso múnaa múúhama majchóhi. Áhdurée tsiijtye ímityúmé íjcyá múúhama.

¹¹ Áámekée íítténe parítséomú néé múúhakye:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatyé ímityúmema?

¹² Aanée Jetsóó illéébóne néé díityéke:

—Tsá muurá taabóóbe bóhíime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhíkeré tááboóbe. ¹³ Cáhawáá ímíñeúvú meéévé ámuha mewáájácu Píívyéébe waajácúháámitu tsátsii nééneé: “Muurá tsá apááñéneé o ímíllétú ámuha oke Píívyéébeke iyámedi méíicúvehíjcyáne. Téhdure ó ímíllé ámuha pamévamáyé méidaatsólléjcatsíñe.” Áhdícýane tsáháa ímiáámé wáabyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáabyú o tsáá díityéké téénetu o ímíbbáavyétso Píívyéébe icallycúvuréjuco ditye ííbuwááveki. Ehdúu Jetsóó néé parítséomuke.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne

(Mc 2.18-22; Rc 5.33-39)

¹⁴ Áhdurée tsáijyju tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémú Jetsóó éllevu itsááne dííbyeke dílló tsáijyju Píívyéébema íihjývúacooca majcho íawahíjcyánetu. Néémépeé:

—¿Aca íveekí tsáijyju muha parítséomuma Píívyéébema meíhjývúacooca majcho mááwahíjcyánáa tsá dímamyémú áwahíjcyatúne?

¹⁵ Áánéllíihyéé neebe díityéke:

—¿Aca tsaapi ityáábávacooca wáñehjívaténevu dííbyé miñútsó múnaa tsááme kímóóvéiyá dííbyedívú iwájtsoóca? Ehdu néene támamyémú tsá

kímóóvéityuró diityémá o íjcyáné hajchóta. Áronáa ihdyu ímiááné íjcyaiñé diityédítýú o pééíñe. Ájyju ihdyu óvíi muhdú inéhajchíí awámye.

¹⁶ Tsá muurá tene ímityú wájamu tsúúccáaja béhbátu mepájaabóne. Muurá íllure teeja meníjtyúcooca éhniíñevu táváajcároba. ¹⁷ Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bínojpácyó mepícyoone tsúúccáau míhíheneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo íuhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúúccáau. Ájyju muurá wágóoovéné tsanéécújuco bínojpácyoma cahpáyú. Áanéllii ihdyu béjpácyo mepícyóó bééú pañévúré muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdú néene tsá tene ímityú íhdééné uwááboju béhné uwáábóju pañévú meúacóne.

Tsaatépíke Jetsóó bóhiísóne
(Mc 5.21-43; Rc 8.40-56)

¹⁸ Ehdúu Jóáá mamýémuma Jetsóó íhjuvánáa tsaapi avyējuube wajtsí múúhadívu. Aabée díbyé lliiñévu ímímóúúvéne néé díbyeke:

—Ájyúwa íhyajchíí óhdivu dsíjivéhi. Áronáa ó waajácú dille óóma tsiíñe bóhiíñé u péébe díllleke u dócárájcóneri.

¹⁹ Áanélliihyée téhullévú péebema muha mepéehíi. ²⁰ Aamée muha téhullévú mepéénacáhjáa tsáápille 12 píjcyábájuco díllleke ichémé tujpácyó íhvetépityúneri ícúbáhrámelhíjcyalle píihívé Jetsóodívú idyēju éhnejcutu. ²¹ Aalléhjáa dómajcó díbyé wajyámú ‘muurá éhne íwajyámú íjcyaróné o dómájcóhajchíí ó bóhiíhi’ inéénema. Éhdúhjáa íjtsámeíñe dómájcólle díbyé wajyámu. ²² Aanéhjáa iwáájácúne díllledívú iyévóóvéne neébe:

—Íneri kímóóvedíñe, Wáhaj. Muurá Píívýeébeke ímí u cáhcujtsódújuco íjcyalle íñe tsúúca u bóhiíne.

Ehdúu Jetsóó néénemáyé ímiááné tsúúca bóhiílle.

²³ Aamée muha tsúúca meúújeté diibye avyējuube Jáiro javu. Áanáacáa mítyane tééjá pañe míamúnaa kímóóveri íjcyame máátyóba májtsi meénuhíjcyáhi. ²⁴ Áámekée Jetsóó néehíi:

—Cána méijchívyéi áachívuj. Muurá tsá dille dsíjívétúne. Íllure cúwalle.

Ehdúu Jetsóó nééneri íllure goocómé díbyedi. ²⁵ Áámekée tééjá pañétú íjchívyétsóné boone iyéjuco díbye íúccáavéne díllléwúúvú hójtsitu ékééveténeri tsúúca bóhiílle. ²⁶ Ehdúu Jetsóó meénúné uubállé páneere tééné íiñúji múnaa waajácúhi.

Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímjpyetétsóne

²⁷ Aanée tétsihdyu muha tsúúca meóómíñáa mítyétsi hállúvátúmútsi múúha déjutu dsínéríyé tsáámutsi díbyedi wáníjcyámeíhi. Íllúu neemútsi:

—Ímúhtsidi bo dídaatsóvé Dabííuvúj tsíménémúhaabe u íjcyaaábej!

²⁸ Aanée muha meícyahíjcyajávú mewájtsísihvu Jetsóó dílló diityétsikye:

—¿A ámuhtsi mecáhcujtsó ámuhtsikye o ímjpyetétsóiyóné ámuhtsi hállúúúne?

Áanélliihyée neemútsi:

—Ééé Ávyējuubej, muhtsi mecáhcujtsóhi.

²⁹ Ehdúu dityétsi néénéllii diityétsikye íhyálluúúné idyócarájcóne neébe:

—Ámuhtsi mecáhcujtsódújuco íjcyane tsúúca ámuhtsi hállúúúné ímjpyetéhi.

³⁰ Ahdújucoó ímiááné tsúúca íhyálluúúné ímjpyetémtútsi tsaímíyējuco ítene. Áámútsikyé bóijcyuube muucá teene dityétsi íúúbállétuki.

³¹ Áronáacáhjáa tétsihdyu óómimútsí péé úbálléjcatsímútsíyé pámeekéré tétsihji múnáake.

Íhgyúvátúúbeke Jetsóó íhgyúvatsóne

³² Áamútsi déjyúu idyé tsaaete tsivá íhgyúvátúúbeke Jetsóó éllevu naavéné ípañe íjcyáábeke. ³³ Áábé pañétúu dílbye naavéneke dílbye íjchívyétsóné boone tsúúca íhgyúvájúcoóbe. Ááneríi míamúnaa iúllévenúne néehíi:

—Ávyeta tsá mújyú ehdu nééne múha méhdityu méénune maájtyúmitúne.

³⁴ Áronáacáa parítséomú néehíi:

—Aadi muurá eene naavémuke ichívyétsohíjcyá pañétúejpi naavémú avyējuube píáábóneríye.

Míamúnáadi Jetsóó idáátsóvene

³⁵ Ehdúu Jetsóó cómíñeri úwááboobéré pehíjcyá míamúnáake Píívyéébé avyējuu íjcyáné uwááboju díityé pihcyáávejááné pañévu. Aabéé bóhíitsohíjcyá panéva chémeháñeri íjcyáméhjike. Téhdurée íhgyáhañévuré tsaatéké úwááboobéré pehíjcyáhi. ³⁶ Aabéé idáátsóvehíjcyá míamúnáadi éhne múúne obééjámú ítyehméebema íjcyatúmé idáátsówu íjcyadu nééne dílbye éllevu tsáámedi. ³⁷ Áamedityúu neebe múúhake:

—Ímíááné mítyame míamúnáa íjcyá Píívyéébé avyējuu dítye úcáávéíyóné uwááboju úwááboméíyóme. Áronáa tééne uwáábojte tsá pahdu íjcyatúne.

³⁸ Áánéllii múu táumei páné aabáaábéré íjcyaae Píívyéébeke dílbye éhniíñevu uwáábojteké ípícyo dítye iúwáábo tsíjtyeke dílbyé avyējuu dítye iúcááveki.

10

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú dítye íjcyaki

(Mc 3.13-14; Rc 6.12-16)

¹ Aanée téjyju Jetsóó muuha ímamyémuke pihjyúcú 12-meva muha mejjcyámeke. Áamekéé múúhake ájcuube íhñáhootu dílbye mémeri tsaaté pañétú naavémuke muha mejjchívyétsohíjcyaki, panéva chémeháñeri íjcyámeke muha mebóhíitsohíjcyaki.

²⁻⁴ Aamée muuha ílluúme: Tsimóo Péédooroo, íñahbe Áderéee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsii, Perípee, Batoroméee, Tomáaa, íñújí avyējuúbé wáabyutáa dsíidsike o áhdótsohíjcyaae oo Matéoo, Apéoo hajchi Tadóo dílbyere ‘Rebéo’ némeílbyee, cananíjtámúejpi Tsimóoo, dílbyéé Jetsóodívú bóónétu méénútsóiibye Jóóda Íjcaríóótee, éhdume.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáalloóne

(Mc 6.7-13; Rc 9.1-6)

⁵ Éhdúmeké múúhake Jetsóó uwáábovu iwáalloómeke íllu pítyajcóihi:

—Tsáma ihdyu mépehdí jodíomú íjcyátúmé íñújínévu. Áhdure Tsaamáaría íñújí méúújedíñe. ⁶ Ijraémú pañévuré métsajtyécó íñe uwááboju éhne múúne obééjámú mújtame idáátsówu íjcyadu nééme pañévu. ⁷ Aame méúwáábohíjcyaco níjkyéjiri íjcyaae Píívyéébe míamúnáake íavyējuu újcuíñe éévé tsúúca úújeténe. ⁸ Áhdure mébóhíitsohíjcyaco dsíjívéméhjike, íjpi chájáávéneri chéméméhjike, páhduvaré nééne chémeri íjcyáméhjike. Áhdure tsaaté pañe naavémú íjcyámeke méwaagóohíjcyaco. Ehdu tamyémeri

táihnáhori ámuha meméénúíñéwú ámúhake ó ajcú pevéneré. Áánéllii tsá ámuha maáhdótsóityú ámuha diityéké mepiáábonéhji.

9 Aame ihdyu métsajtyédí dsíídsike. 10 Áhdure métsajtyédí tsíjyahji ámúhá wajyámúúnee, ámuha májchoo, ámúháj tuhápajínee, éhdune. Ámúhá cuu-júí íjcyaróné métsajtyédíñe. Ámuha mepiáabóméré ámúhake piáábohíjcyaa panévatüre.

11 Aame múu tsácoomívú iúújetécooca nehco tsaatéké ámuha tétsii meíjcyané hajchótá ímí ámúhake pícyoóímyeke. 12 Aane tsaaté javu ámuha meúújetécooca múu ímíñéwúvú ihjyúvá diityéma. 13 Aame ímílléhajchíí múu diityémá íjcyá ámúhaj tééveri diityéké Píivyéébe ipiááboki. Áánetu ditye ímíllétúhájchíí tsáhájucó múu íícúvetú diityédi. 14 Téhdure tsácoomí múnaa ámuha diityéké meúwáábóiyónéhjimáyé ímíllétúhájchíí méíícuvéjúcohdí diityédi. Íllurájucó ámúháj tuhááñe íñú mépíchóújcámeicyó 'tsá múuhá hallúrí tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha meímíllétúne' nééiyóne. Ááne tsíéllévurájucó mépeeco tétsihdyu. 15 Muurá ímiááneturé o néé tehdu nééme ícúbáhrámeíñe éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomicyu múnaa ícúbáhrámeíñe ehnííñevu muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityémá ímíbájhóméicyoóca.

Jetsóoke úraavyémé ícúbáhrámeíñe

16 Áhdícyane íñe ámúhake ó wallóo obééjámuke bájú oohímýe pañéwú mewállóoíyódu. Aane ihdyu wajácútsi méíjcyaco éhne múúne ííñimye íícúí meke pállójcoíñúdu. Áronáa ihdyu tsá múu muuca tútávájtsoúne. Ímiááméré múu íjcyá íjuumu íjcyadu. 17 Aame ihdyu tsáma imíchi méíjcyaco. Muurá tsaate ámúhake túkévéjtsójté éllevu itsájtýe meke pihcyáavejáané pañéwú wápáájcoóhi. 18 Áhdure ámúhake tsajtyéimye ávyéjúté éllevu óhdityu íjcyané uwááboju ámuha meúwáábohíjcyané hallútu. Áijyu téhdure tétsihvu ámuha diityéké meúwááboó jodíómú íjcyátúrómeké. 19 Aane ámúhake dítye ékéévécooca tsá múu áábímeyítýú muhdú íihjyúváíñeri. Muurá ihdyu Píivyéébere ámúhake túkévéjtsóo ámuha meíhijyúvaki. 20 Tsá ámúhá íjtsaméityu tsááne ámuha meíhijyúváityúne. Muurá ihdyu ámúháj Caani Píivyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyané ámúhake túkévéjtsóneri ámuha meíhijyúváahi.

21 Aane muurá míamúnaa ávyetá imityú dáríívécátsííhi. Muurá tsané nahbémú íjcyarómé líihyánújcátsííhi. Áhdure cáánumu íjcyarómema líihyánújcátsímeye. 22 Áhdure mítyame ámúhake múnáájtsoó oke ámuha meúráávyéné déjúcotu. Aane ehdu nééronéhjí tsaímíyé nihñéétsihvúre áábucúmé ihdyu pájtyéteéhi. 23 Áhdure tsácoomí múnaa ámúhake ímityúné dáríívéhajchíí múu técoomítýú péé tsícyoomívurájucó. Muurá íñe Míamúnáájpídívú o ípívyéévebe ímiááneturé ámúhake o néé tsiíñe ó tsáíñe ámuhái pámeekéré íjraéémuke íñe óhdityu íjcyané uwáábojúvú mewáájácútsótúnááca.

24 Muurá tsaapi mame tsá íuwáábóobé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsané avyéjúúbé únú múnáajpi tsá díbyé ehnííñevu íjcyatúne. 25 Aane muurá íñe ámúhá avyéjuube o íjcyároobe o ávyéjúúllémeityúhájchíí téhdure tsá ámuha maávýéjúúllémeityúne. Muurá oke Betsebóodívú imyéménúúbeke állúu

múnáájpidi díllóhíjcyáme. Aaméjǰva muurá ámuáhake iávyejúúllétúne téhdure díllóhi.

Píivyéébedi múu íllityéhi
(Rc 12.2-7)

²⁶ Áronáa ihdyu mááábímyeídí míamúnaa ámuáhake méénúyóneri. Muurá tehdu nénehji ámuáhake pátyehíjcyané tsá tétsilhvúré níjkéváityúne. Muurá páneere iná meméénuhíjcyané bóhówááveéhi. ²⁷ Áánéllii íñe ámuáhake o néhíjcyané múu tsíjtyeke úúballéhi. Tsá idyé úúballétumé ámuha mejíjcyáityúne. ²⁸ Ahdícyane tsá múu áábímyeítyú míamúnaa ámuáhake dsíjívetsóiyóneri. Muurá tsá ditye píivyetétú ámuáhake iwáágóóiyóné Píivyéébedítyu. Apáábyéré ihdyu díibye píivyeté ámuáhake iwáágóóné ávyeta mújyú ámuha mejíhívyéityúmé meícúbáhrámeítyóné cuujúwá pañévu. Áánéllii múu apáábyedíyé Píivyéébedi áábímyeíhi.

²⁹ Muurá coomícomútsí mítyétsíwuúcu tsájíhwuúré áhdoméíhi. Ehdu áyá áhdoméíyómedítyu muurá tsá tsaapi ámuáháj Caani Píivyéébe wáájácútúnáa dsíjívéityuróne. ³⁰ Aabe muurá páneere ámuhá níwáujíñé íjcyaróné waajácú múhdújívá íjcyane. ³¹ Áánéllii tsá íñnerí ámuha maáábímyeítyúne. Muurá díitye coomímú wájuryméñé ehniíñevu ámuha méwajyúmeí Píivyéébedívu.

Jetsóoke meúraavyéné metóónúityuróne
(Rc 12.8-9)

³² Muurá oke iúraavyéné toónúmeítyúmeke ó bóhówájtsóo níjkyéjiri íjcyaaabe Llihíyodívu. ³³ Áánetu íllure toónúmeíhíjcyámé hallúvú ó úúballéé Llihíyoke tahñéjté ditye íjcyatúne.

Jetsóo hallútú míamúnaa tsarílléjcatsíñe
(Rc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Aane méjtsúcunudí íññújívúu o tsááne míamúnaa tsaímíyé íjcyaki. Muurájháa ihdyu o tsáá táhallútú ditye itsarílléjcatsíki. ³⁵ Muurá tsaapi tsaríllé cááníkye oke díbye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure tsáápille tsaríllé tsíjjuke tééné hallútu. Áhdure íbáábeke íaaja tééné hallútúré tsarílléhi. ³⁶ Ehdu muurá tsamééré múnáátsójcatsíi oke tsaate imúnáadítyú cáhcújtsóné hallútu.

³⁷ Muurá oke iwájuryné ehniíñevu tsamééré cáánímuma ítsíime wájurycatsíhájhíí tsá ímiááné tahñéjté ditye íjcyatúne. ³⁸ Áhdure oke iúraávyéné déjúcotu ícúbáhrámeítyóné ímíllétumé tsá tahñéjté íjcyatúne. ³⁹ Muurá íññújiri ímíllédúré íjcyáneri tsúúrameímyé wágóóóveéhi. Áánetu ookéréjucu ímí iúraávyéneri tsúúrameímyé pájtyéteéhi.

Tsíjtyeke ímí meícúvéné Píivyéébe ímí íjtsúcunúne
(Mc 9.41)

⁴⁰ Muurá ámuha táwákímyeí meméénúmeke ícúvémé okée wállóobe Llihíyomájucu múhtsíkye ícúvéné. ⁴¹ Aame tsaímíyé Píivyéébe wákímyeí méénúmeke ícúvémé tééne áhdo újcuú tsahtúré díityéma. Áhdure idyé tsíjtye Píivyéébeke úráávyehíjcyámeke tsaímíyé ícúvémé tééne áhdo újcuú tsahtúré díityéma. ⁴² Aane díitye táuráávye múnáake núpácyo díívanévu ájcume téhdure újcuú tééne áhdo.

11

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóo éllevu wáloomútsi
(Rc 7.18-35)*

¹ Ehdúu Jetsóo muuha 12-meváké iúwáábótsihdyu péé tsiéllevu téené iinújí comíñevu téhulle iúwááboki.

² Áanáacáhjáa cúvéhóójari tsojtsó múnáajpi Jóáa íjcyaaabe tsúuca waajácú ehdu Jetsóo méénuhíjcyáne. Áánélliihyéhjáa wáloobe mítyétsikyé ímamyémudítýú dífbye éllevu. ³ Aamútsíi neevá dífbyeke:

—¿Ava díibyéjucu uu Pájtýetétsoobe éhneváa íñújívú u bóhówáávéfíbyeke muha meítsohíjcyaaábej? ¿Mityá tsáhái díibye u íjcyatúnej?

⁴ Ehdúu dítyétsí Jetsóoke néerónáa neebe díityétsikyé:

—Meóómíñe méuubállé Jóááake íñe muhdú u ówááboobe méénuráítyúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. ⁵ Méúúbálleco hállúvátuméhjí hálluvájucóone, úllétuméhjí úlléjucóone, íjpi chájááveneri chémeméhjí bóhííne, lléébótuméhjí tsúuca lléébone, dsíjívémé tsiíñe bóhííne. Áhdure méúúbálleco ídáátsóméhjíke pajtyéteju tsúuca úwáábómeíñe. Énehji páneere méúúbálleco dífbyeke. ⁶ Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

⁷ Ehdúu íñéené boone díityétsí déjuvu neebe múúhake díibye Jóáádityu:

—¿Acáa Jóáá íñéubará píívyétúné iinújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha meíjtsúcunú dífbyeke? ¿A ámuháa meíjtsúcunú ehne múúne úmehe kíjyébari vááúmeídyú páhduvaré díibyé íjtsaméi nééene? ⁸ ¿A tsané ímíyée úcámeíhíjcyaaábe? Muuráhjáa tehdu íjycámeícyá tsá íhdícyátsihyi díibye íjcyáítyuróne. Muuráhjáa ávyéjújte jaaháñé pañéiyo dífbye. ¿Aané muubá ímiááné dífbye? ⁹ ¿Mityá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí dífbyej? Ímiááné díibyéjucu. Áronáacáa tsíjtyé ehniíñevu dífbye. ¹⁰ Dífbyedítýu muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééene:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye díibye iúúbálle míamúnáake dítye ímíbáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

¹¹ Aane ímiááné tsá dífbyedu tsíjtye néétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjújte dítyú ídáátsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméí díibye Jóáa ehniíñevu.

¹² Díibyée muurá Jóáa úwáábótsihdyu íñe ícyoocávú teene Píívyéébé avyéjuvu iúcaavéné ímíllémema ténejcu ímíllétumé múhdurá ícyahíjcyáhi.

¹³ Muuráhjáa pámeere Píívyéébé ihjyú uubálle múnáa éjyúúvú íjcyame téjyútújucu íhjúvuhíjcyáné dífbye avyéjuri. Áhdurée Moitsééúvú íhjúvuhíjcyá ténetu. Áámé nihñéepíyée muurá díibye Jóáa bóhówaavéhi. ¹⁴ Aane ámuha mecáhcújtsóhahjíí mecáhcújtsó Jóáa Eriá íjcyane éhnée Píívyéébé íhjúvú uubálle múnáa tsiíñe díibye bóhówáavéíñe néhíjcyaaábe. ¹⁵ Aane ihdyu óví ímiááné lléébone ícyáhcújtsóne tehdu íjcyáhi.

¹⁶ Áhdícyane zaca muutédivú íñe ámuuha ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsímedivuj. Muurá múúne lláhájtsiri íícume úhbácatsíhijcyádú ámuha páhduvaré médarííveméíhijcyáhi. ¹⁷ Muurá múúne illu úhbácatsíhijcyáme: “Chíyóro mellíjchúrónáa tsá ámuha meímíllétú mewáhtsine téeneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsívarónáa tsá ámuha meímíllétú mekímoovéne.” Ehdu múúne tsíme úhbácatsíhijcyámé íjcyadu muurá ámuúha. ¹⁸ Muuráhjáa Jóáa tsá

mítiane máchohíjcyatúne. Áhdurée tsá dibye ádohíjcyatú bíinojpácyo. Áánetú dífbyedítú ámuha ménehíjcyá mééíbye íjcyáábé pañe naavené íjcyánéllii ehdu dibye neéeneé. ¹⁹ Áábé boonétú o bóhówaavé Míamúnáájpidívú o ípívyééveébe. Aabe panévaré o májchoobe téhdure ó adó bíinojpácyo. Áánetu idyé illuréjuco óhdityu ámuha menéhíjcyáné oova majchópíwu adópíwu o neéeneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsídsí áhdótso múnáa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. Áronáa tene pánéévénétú méwaajácúú keená ímiááné íjcyane. Ehdúu neebe Jetsóo.

Lléébópítúiné míamúnáa
(Rc 10.13-15)

²⁰ Aabé tsáijyu íhjúvúvá mítiane méénúráítúronéhjí imyéénuhíjcyá coomíji múnáadítú dítye ímítú íhvejtsópítúnetu. ²¹ Neebépeé:

—¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénúráítúronéhjí o méénuhíjcyáné Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúuca téjyúrú técoomícyu múnáa ímítú íhvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco íbúwáávéiyóne. Aamée muurá íatérééjahjívú íjccámeíñe bállíjyuri ávúhcúiyá teene íhvéjtsóné uubáalle. ²² Áánéllii muurá dítye ícúbáhrámeíñe ehniíñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáa muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné Pívyéébe nihñéetsihvuré diityémá ímibájhócoóca. ²³ Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pájtyeíñe eene múhdumé ‘mityáhmítá’ tsíñáávéhíjcyámeke. Íjtsúcunúmeúbá íhítsútúúvéiyóne. Áánerá illure wágóóoveímyé cújúwá panévu. Muurá íñe méénúráítúroné o méénuhíjcyáné Tsodóóma múnáama éjyúvúvú o méénuca ímítú íhvéjtsóne ímjpyetéiyóme. Aacáa muurá ícyoocápi íjcyáiyocóómi. ²⁴ Aane muurá diitye Capenaóo múnáa ávyétá íhnáhó ícúbáhráméí técoomí múnáape ícúbáhrámeíñe ehniíñevu Pívyéébe muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné ímibájhócoóca.

Méimítútu meke Jetsóo állíjchútsóne
(Rc 10.21-22)

²⁵ Téjyúu Cááníma íllu íhjúvúvábé:

—Ayúju Táacáani Pívyéébeéj, níjkyejíi, íñíjujii, íjcyane páné aabájaabéré u íjcyáábéj, uke téhdújtsoobéré ó duurúvú ímiáájú idáátsojtédívuré u bóhówátsohíjcyáné hallúvu. Áánetu tehjújuco tsá waajácu múnáa íjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u bóhówájtsojú teene. ²⁶ Ahdícyane íhdyu, Lli, óví ehdu teene muhdú u ímillédu.

²⁷ Ehdúu Cááníma íhjúvúvátshdyu neébe:

—Muurájháa íhdyu Llihíyó oke picyóo tajtyéeveri míamúnáake iwáájácútsu muhdú diityédítú íjtsámeíñe. Tsá muurá múha wáájácútu dífbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácu muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácu muhdú dibye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówájtsoomére waajácúhi. ²⁸ Ahdícyane cáhawáa ookéréjuco méuráávye ídátso múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu ámúhake o állíjchútsoki. ²⁹ Muurá íñe ídátso tsaíñbuwáre o íjcyaaabe ámúhake o úwaabóné tsáma mewáájáne tehdu méíjcyaco. Áijyu íhdyu íñé ímjyaú ámuha méíjcyaaíhi. ³⁰ Tsáháturo tene

íhnháhootú ehdu ámuhákye o nééne ámuha meúráávyéiyóne. Ehdúu neebe Jetsóo.

12

Wáyeéévejcóóji Jetsóo mamýémú méénune
(Mc 2.23-28; Rc 6.1-5)

¹ Áábemáa muha wáyeéévejcóóji úmihéj pínétú nepájtyeme maájyabáávaténéllii bajtsóháñetu meújcyúne mémajchóhi. ² Aanée paritséómú ííténe néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí eene aatye dímamýémú meenú íjcyooji wáyeéévejcóóji meméénúityuróne?

³ Áronáacáa Jetsóo néé díityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsájjyúu íájyabáávaténéllii íñahbéjtema téhdure Dabíiúvú méénune Píívyéébé waajácúháámitu cáátuváne? ⁴ Muuráhjáa duurúvájá pañévu íúcáávéne imájchóityuróne Píívyéébé íicúvé pááa tééj páñévu pícyámelhijcyáné apáámyéré llúúvájte máchohijcyánetu majchóme.

⁵ Áhdure ¿aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Moitsééúvúu téhaamíturé cáátunúne duurúvájá pañé wákimyéi múnaa llúúvájte wáyeéévejcóóji íjcyaróne wáyeéévéityuróne? Aane muurá ditye téjcooji wáyeéévetúné tsá ímityúné íjcyatúne. ⁶ Aanéjii awáá muurá teene duurúvaja ávyéjúúllémeíñe ehniíñevu táavyéju. ⁷ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Ó imíllé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsíñe. Tsá o ímíllétú apááñéré oke ámuha iyámeke mecóvájtsóneri meíicúvehíjcyáne.” Aane muurá ámuha ímí mewáájácuca tsá menéétsóityuró ímityúné méénútúrómedívu. ⁸ Muurá íñe Míamúnáájpidívuú o ípívyéévébéllii téhdure téjcooji wáyeéévejcóóji. Ehdúu Jetsóo néé paritséómuke.

Tsáapi hójtsi Jetsóo ímíjpyetése
(Mc 3.1-6; Rc 6.6-11)

⁹ Átsihdyúu dííbyema muha méúcaavé téjcooji pihcyáávéj páñévu. ¹⁰ Áájá pañé tsaapi tsánejcúehójtsi íhyójtsi múhdurá néébeé. Áánáacáa tsaate tétsihyi íjcyame Jetsóodívu íñéétsóro néé dííbyeke:

—¿A ímí tehdújuco teene íjcyooji wáyeéévejcóóji tsaate chémémeke mebóhíítsóiyóne?

¹¹ Áánéllihyéee neebe díityéke:

—¿Aca wáyeéévejcóóji ámuha jééú obééj wáhyéj páñévu áákityéébeke tsá ámuha meíjchívyétsóityuróne? Muurá ámuha meíjchívyétsóiyáhi. ¹² ¡Aanéjii awáá muurá díibye obééj wájyúmeíñe ehniíñevu míamúnaa wájyúmeíhi! Aane muurá tsá muhdú tene néétu wáyeéévejcóóji ímiáané íjcyane meméénune.

¹³ Ehdúu díityéke íñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muúbej, cána íllevu cújúúvé díhyótsíj.

Ahdújucóo díbye cújúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe. ¹⁴ Átsihdyúu paritséómú ipyéénemáhjáa pítyácójcatsí muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe.

Jetsóo méénuíñe tsúúcjátújuco némeíñe

¹⁵ Aanée iwáájácúne péjúcoóbe. Áabekée mítyane míamúnaa úráávyemedítýú chéméméhjike bóhítsoóbe. ¹⁶ Áánemáa diityéké bóljcyuube ditye muuca iúúbállétuki. ¹⁷ Ehdúu diityéké bóljcyuube Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpíhjáa Itsaía dífbyedítýú illu néhdújuco:

¹⁸ Áánu ímí táwákimyéí méénuhjicyáa téénevu o pícyoóbe. Áábeke o wáýjúnéllii ó imjýúú dífbyedi. Áánéllii Táapííchó dífbyé pañévú ó pícyoó tééne piáábori dibye pámeekéré míamúnáake iúúbálle muhdú tájtsaméí jcyane. ¹⁹ Aabe tsá 'mityáhmítýá' ihjýúváityú míamúnáama. ²⁰ Áhdure tsá ídáátsóméhjike dibye éhdüválléityúne. Áhdure íhtsútúnetu cahcújtsótú pañe cáhcújtsóórómedítýú tsá dibye 'óvíjyacóóme' nééityúne. Ehdú páneere ímjpyetétsóiibye íávyéjuutéjyju. ²¹ Áábedívú pamévá míamúnaaré cátsípááveéhi.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpi Itsaía Jetsóodítýú nééhií.

Jetsóoke Naavéné piáabóné tsaate nééneé
(Mc 3.20-30; Rc 11.14-23; 12.10)

²² Áábe éllévúu tsáápiikye tsivámé naavéné ípañe jcyáábeke. Aabée ihjýúvátuube jcyaaabe idyé tsá hállúvatúne. Áabekée Jetsóó ímjpyetétsoobe tsúúca ihjýúváhi. Áhdurée hállúvájúcoóbe. ²³ Ááneríi tétsihyi jcyame iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá diibyéjuco áánu Dabíiúvúj tsíménémúhaabe Críjto jcyatú éhneváa tsááílbye?

²⁴ Ehdúu tsaate nééne paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohjicyá míamúnáa pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóó piáábóneríye.

²⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééhií:

—Muurá tsané avyéjujte tsajjtóré íjtsámeityúmé ímityúné idyáíívéjcatsíñe ílluréjuco íhvejtsóné íavyéju. Áhdure tsája múnaa ímityúné idyáíívéjcatsíñe ílluréjuco wáchájánújcatsíñe. ²⁶ Ahdu nééne ¿aca muhdú ívane Naavéné íhyájkiyé jcyáábeke tsíjpiikye waagóóiyáhi? Muurá tehdu imyéénuca ílluréjuco dibye íavyéjú újvóvjtsóiyóne. ²⁷ Aane muurá ámuha menéé Betsebóó piááboriyé dífbyeéjté naavémuke o wáágóohjicyáne. Áánétúhaca ¿múúbé piáábori ámúhá mamýmú waagóohjicyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééityuró Betsebóó piáábori ditye wáágóohjicyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu óhdityu meihjýúváneri. ²⁸ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó oke piáábóneri ó waagóohjicyá naavémuke tsaaté pañétú téénetu ámuha mewáájácúro tsúúca dífbyé avyéjú ííñújiri ámúhama jcyájucóóne.

²⁹ Tsá muurá tsáapi éhné dífbyé já pañétú múha tsájtyéityuró dífbyeke tétsihdyu bóáyotúmére. Muurá ihdyu dífbyeke tujkénú íbóáyoca botsíi tsajtyéiyómé dífbye éhne. Áronáa tsáháubá muurá dibye ihñe múhdivú íhvéjtsóityuróne. Ahdu ívane tsá Naavéné oke piáábóityuró dífbye hájkímuke o wáámíuki.

³⁰ Muurá oke ípiáabóné ímíllétúmé táwákimyéí íllure imíllé óhdivu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté jcyáíyómeke íllure óhdityu mütátsohjicyáhi.

31-32 Muurá panévaré ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhjí Píívyéébe ábájíívee diityédí ídáátsóvénema. Áhdure íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedityú ímityúné íhjúvívarómedi ídáátsóvéíbye. Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné íhjúvahíjcyámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne.

Iñéevatu méwaajácu keehé ímiááhé íjcyane
(Rc 6.43-45)

33 Muurá bajtsóháñetu ímiááhé ímí neeváhi. Áánetu átéréehé tsá ímí néevatúne. Ááneturé méwaajácu keehé ímiááhé íjcyane. 34 Ahdu íivane ¿ímiáámejéíva ámuha ímí méihjúváiya ííñimiyémúeméjtéré ámuha meíjcyane? Muurá ímityúné íííbúvá pañe íjcyámedityú téénere íjchívyéhi. 35 Muurá ímiáábé ímiáánéré íhjúvúv ímiá íjtsaméí ípañe íjcyanéjuco. Áánetu ímityuube ímityúnéré íhjúvúv ímityúné íjtsaméí ípañe íjcyanéjuco. 36 Aane muurá pámeere míamúnaa úúbálleé Píívyéébeke muhdú íihjúvahíjcyanéhjé díbye páneere muhdú ditye ícyahíjcyané diityémá ímíbájchócoóca. 37 Muurá tsáápiitsámá ímíbájchóíbye muhdú ditye íhjúvahíjcyátújuco. Ímiáánéré íhjúvahíjcyámé hallúrí tsá íiná íjcyátýúne. Áánetu ímityúné íhjúvahíjcyámé ícúbáhráméíhi. Ehdúu Jetsóó néé parítséómuke.

Míamúnaa Jetsóoke néé díbye méénúráityuróné imyéénuku
(Mc 8.12; Rc 11.29-32)

38 Aaméé tsiíñe taúhbájú uwáábojtémá Jetsóo éllevu itsááne néé dííbyeke:
—Uwááboóbej, cána bo méénúráityuróné meenu muha maájtyúmíne menéé ímiááné diibyéjuco Críjto Pájtyetétsoobe u íjcyane.

39 Áánéllíhyéé neébe:

—¿íveekí ámuha méimíllé teene o méénune ámuha mecáhcújtsokíjéívari? Óvíi ihdyu Píívyéébé íhjúvú uubálle múnáájpií Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácu diibyéjuco míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane. 40 Muuráhjáa amóóbé pañe téhí déjúcori íjcyaaabe 3 coojíva. Ahdu muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke ditye cúúuube ííñújí pañe 3 coojívá o íjcyátsihdyu tsiíñe ó bóhíhi. 41 Aane muurá Níínibé cóomi múnáa ámúhadívú néétsoó íñe ícyooca íjcyané míamúnaa ámuha mecáhcútsóhíjcyátúmedívú Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyané ímíbájchócoóca. Muuráhjáa técoomí múnáa díibye Jonááuvú úwaabóné icyáhcújtsóne ímibaavyé ímityúné íjcyahíjcyánetu. Áánáa dííbyeúvú ehnííñevu o íjcyaaabe ámúhake o úwáaboróné ¿íveekí tsá ámuha oke mecáhcútsóhíjcyatúne? 42 Áhdure tsáápille tsiíñe ííñújí múnáalle ámúhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó úwaabóné illééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa dííbyeúvú ehnííñevu o íjcyaaabe o úwaabóné ¿íveekí tsá ámuha mecáhcútsóhíjcyatúne?

Ípyéé íjchívyémé pañévu tsiíñe naavéné oómiñe
(Rc 11.14-26)

43 Muurá naavéné tsaaté pañétú íjchívyeebe pehíjcyá íjcyáitsíí néhcoobére. Aabe íjcyáiyotsíí íájtyúmítúnéllíi íllu íjtsáméhi: “Tsiíñe éhne bíwáábé pañévúré ó oómií ópée o íjchívyéébé pañévu.” 44 Ahdújuco muurá oómiíbye ájtyumívané díibye ípyéé íjchívyéébeke ímíwu pevéebé éhne múu jaa líljyahdu néébeke.

45 Áánéllii múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhniíñevu ímityúmeke diityémá tsiíne iúcaáve dííbyé pañévu. Áábeke muurá íhdée ícúbáhráné ehniíñevu ícúbáhraabe. Ehdu muurá ímityúmé íjcyame ídátsó ícúbáhráméíhi.

Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcutéróne
(Mc 3.31-35; Rc 8.19-21)

46 Ehdúu Jetsóó íhjuvánáa íñahbémú tsíjjuma dííbye éllevu tsáame wajtsí tétsihvu áachívu. Aamée imíllé íhjuváné dííbyema. 47 Aanée tsaate úúballé dííbyeke. Néémépeé:

—Áátye éhtsíhyi áachi díñahbémú díítsíjjuma íjcyamévá imíllé úúma íhjuváne.

48 Árónaácaá neebe diityéke:

—¿Aca caatyé táátsíjuú, táñahbémuu, táñaallémuu, íjcyame?

49 Ehdúu íñétsihdyu múúhakey e úúbácyunúúbéré néehíi:

—Áánerá téhdure ámuha pámeere waháromú, táñahbémú, táñaallémú, méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha meijcyame. 50 Muurá Llihíyó níjkyéjiri íjcyáábeke cáhcujtsómé díbye ímíllédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, waháromu.

13

Tsaapi bájtsónetu íjcyané uwááboju
(Mc 4.1-9; Rc 8.4-8)

1 Ehdúu Jetsóó diityéké nétsihdyu muha dííbyema meijcyájatu pepéé únéú úníúvu. 2 Átsihíi muha meijcyánáa idyé mítyane míamúnaa píhcyaaévújucóó dííbyedívu. Aamée téhíwájú hallúrí íjcyánáa mííné pañévu úcááveébe. 3 Aabée téémí pañétú diityéké mítyane panévatu iúwaabóné úúbállehíjcyá tsíeménéhjitu. Téjyúu tsaapi bájtsónetu uwááboobe íllu úúbálléhi:

—Tsaapíhjáa íwajcyóhá trígoúúhá bájtsoobe íllure wáwárajcóhi. 4 Aanéhjáa díbye wáwárajcónetu tsáuhji juuváj píñévu dójcone coomímú méhdojéhi.

5 Ááné tsiúhíhjáa néwayúúné raahóvu dójcouhjí ícúíwuúré íñé tétsii íñu imíchi íjcyátúnéllíhye. 6 Áróhiibájhjáa chemé núhbá allóócóri hállúháñeríyé tébjkyéjí íjcyánéllíhye. 7 Ááné tsiúhíhjáa tsuhji íjcyátsihvu dójconé hállúvu tene wááménéneri íñeróné duhcúvatéhi. 8 Áánétúhjáa ihdyu tsáuhji dójco ímíwu íñíjji nétsihvu. Aanéhjáa ímíwu pívyénetu tsáhiibáji neevá mítyane. Ááné tsihíibájhjáa lííñevúré neeváhi. Ááné lííñevurécóhjáa tsíhiibáji néévane. 9 Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcujtsóne tehdu íjcyáhi.

Jetsóó íuwáábó túhútsóhíjcyáne
(Mc 4.10-12; Rc 8.9-10)

10 Ehdúu díbye néénéllii muha dííbyeke menéehíi:

—¿Aca íveeki tsíeménetu ú úúbállehíjcyá u úwaabóne? 11 Áánéllíhyé múúhakey neébe:

—Muurá ihdyu ehdu ó úwáábohíjcyá Pívyéébe ámuhakey iwáájácútsó muhdú íavyéjú íjcyanévu. Áánetu oke cáhcújtsórtúmeke tsá díbye wáájácútsotú téénevu eene ámuhakey iwáájácútsódu. 12 Muurá ímiáájú imíllémedívú bóhówájtsóiihye éhniíñevu dítye iwáájácúki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówájcaáyóityúne. Tsáijyu múu áyánévu dítye wáájácúroné

muurá illure dojtúúbye diityédítu. ¹³ Ehdu néénéllii muurá o úwaabóné tsiemenéhjitu ó úúbállehjycyáhi. Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé icyahjycyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyúmíjúcoorómé icyahjycyá ájtyúmítúmeúvúdu. ¹⁴ Ehdu icyahjycyámé Pívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaía illu néhdújuco:

Uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure íajtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne. ¹⁵ Ditye íjtsaméi ímí néétúnéllii tsá ditye ímíñeúvú lléébohíjycatúne. Aame icyahjycyá wáájácúmeityúmé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu. Aamejñva tehdu óhdi íjyácunúmekéjñí ó ímíjpyetésóiyáhi.

Ehdúu neebe Itsaía.

¹⁶ Áánetu ihdyu ímí ámuha melléébónéllii tsúúca méwaajácú ñná tene nééiyóné. Áhdure muurá ámuha maájtyumíné tsúúca méwaajácú ñná íjcyane. Áánéllii ihdyu méimíjyúú téeneri. ¹⁷ Muuráhjáa éjyuuúvú íjcyame Pívyéébé ihjyú uubálle múnáama tsijtye Pívyéébeke úráávyehjycyámé imíllehjycyará íajtyumíné íñe icyooca tsúúca ámuha maájtyumíne. Árónáacáa tsá téjyju dityédívú tene ajtyúmídú néétune. Áhdurée imíllehjycyarómé illéébone íñe icyooca ámúhake o úwáábohíjycyáné uwááboju. Árónáacáa tsáhái téjyju tene bóhówáávetúne.

Tsaapi bájtsónetu úwaaabóné Jetsóó bóhówajtsóne
(Mc 4.13-20; Rc 8.11-15)

¹⁸ Cáhawáá ímíñeúvú meíjtsó bajtsó múnáájpídítu íjcyáné uwááboju ñná nééiyóné o bóhówajtsóne. ¹⁹ Muurá níjkyéjiri íjcyaa Pívyéébé avyéjtu íjcyáné uwááboju tsaate lléébójúcooróné Naavéné diityédívú mútátsohjycyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj pñínévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne. ²⁰⁻²¹ Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduvaré nééné mávaríjchojúúné íjcyanehjí íáábucújúcótúnetu illuréjuco teene íhvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí ímíwu íñeróné núhbá allóocori chémene. Ehdu muurá patyéhjycyáné ímí cáhcújtsótúmema. ²² Áánetu tsaate tsúúca ímí tééné uwááboju llééborómé mityane íjí avyéjuriyé itsúúráméíñéllii ténéjcu ábájívehjycyáhi. Aane nééiyóné eene tshjí pañévúhjáa dójcoúhjí íñeróné illure dúhcúvaténe. ²³ Áánetu ihdyu íjcyámé tsaate teene illéébone cáhcújtsómé ímí tehújuco úráávyehjycyáme. Aame muurá eene ímíwuúhjáa íñuújí nétsihvu dójcoúhjí íñeđu. Áámedítu íjcyámé tsaate éhníñeúvú ímí Pívyéébeke úráávyehjycyámé eenéhjáa teene trígóhiibáné ímíwu pívyene mityane néévu néemeé. Áánetu íjcyámé tsaate íhstúátawu ímí Pívyéébeke úráávyehjycyámé eenéhjáa llííñevúré nééváhiibájídú néemeé. Áámedítuú muurá íjcyámé tsaate diitye llííñevúréjuco úraavyémé eenéhjáa máihtsúnéré nééváhiibájídú néemeé. Ehdúu Jetsóó bóhówajtsó bajtsó múnáájpídítu íjcyáné uwááboju.

Trígójí pañé búvatu íjcyáné uwááboju

²⁴ Téhdurée tsiíñe úwááboobe tsaapi íúmihe bájtsónetu. Neebépeé:

—Muurá Pívyéébé avyéjú tsaapíhjáa íúmihe bájtsojédu. ²⁵ Dibyéhjáa íbájtsojéne óomíñe déjvu tsaapi dííbyeke múnáátsohjycyaa Pívyéébeke bájtsojé ññva trígo díbye bájtsóné raahóri. ²⁶ Aanéhjáa keemévé teene ímiááné

ikyéémévène nééváné tujkéveríye. ²⁷ Aanéhjáa diibye tépallí aabájáábé únú múnáa iúújéjéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ááneráhjáa ímiáánéré méúmihe mebájtsónáa ¿kiátú íjcyane bïva ííñé tééné raahóri? ²⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsaapiubá oke múnáátsohíjcyaaabe ehdu meenúhi. Áánélliihyéhjáa néeme dííbyeke:

—Cána muha mewáámíuki. ¿Mityá óví ijcyáne? ²⁹ Ehdúhjáa ditye néénéllii neébe:

—Tsáhaá. Muurá ámuha teene metábáhcyóhachíí bajtsóháñé ámuha métútávajtsoóhi. ³⁰ Áánéllii ihdyu óvíjyucóí meíhvéjtsóíñé tsanéécú ikyééméveki. Tsanéérei teene ímiááne néévá maááhívetsócooca ámúhakey ó neé ámuha metábahcyóné pájtsuuhójí mechíjchu mecóvajtsoki. Áánetu ihdyu ímiááne maááhívetsóne ímíñéúvú mépícyoóhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íúmihe bájtsónetu.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáne uwááboju
(Mc 4.30-32; Rc 13.18-19)

³¹ Áhdurée tsiíñe úwááboobe ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhetu. Neebépeé:

—Téhdure idyé muurá Píívyéébé avyéjú ehne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé neeváúwu tsaapi bájtsone ííne ímíjyaú ávyetá mityáhé kéémevédu. ³² Muurá panévá neváúúne líiñéúvúre íjcyaróúwúutu ííñe keemévé panévá bajsóhééne ehniíñevu bájú uméhedúhe. Ááhé pañévú muurá wahpéjté ijcyóváhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó mojtáátsáhetu.

Pááa ooríchetu íjcyáne uwááboju
(Rc 13.20-21)

³³ Téhdurée pááa ooríchetu úwááboobe nééhií:

—Muurá tsáápille hariínállíjyutu pááa imyéénúcooca áyánéwu tééné ooríchetu pícyooróné páneeréjucu óórichódú idyé teene Píívyéébé avyéjú.

Jetsóó úwaabóné tsíeménéhjitu úúbálléhíjcyáne
(Mc 4.33-34)

³⁴ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu úúbállénej tééveri úwáábohíjcyá míamúnáake ímíñéúvú iwáájácútso íiná úwaáboju nééiyóne. Tsáhaa díbye pevénéré úwáábohíjcyatúne. ³⁵ Ehdúu úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjáa íllu néhdújucu:

Muurá tsíeménéhjitu o úúbállénej tééveri ó waajácútsoó táuwaáboju íiná nééiyóne. Muurá ó bóhówajtsoó íñe ííñújima páneere Píívyéébe ípívyéjtsóijyújucu íjcyarónéhjí múha wáájácútunéhjí.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi néhdújucu Jetsóó úwáábohíjcyáne tsíeménéhjitu.

Bïvátú íjcyáne uwááboju Jetsóó bóhówajtsóne

³⁶ Átsihdyúu ílluréjucu míamúnáake ípityájcóne díbye ááhiwu pééneé. Áhullévúu muha dííbyeke menéhií:

—Áyu cána múúhadívú bóhówajtsó úmíhé pañe bïva íjcyánetu íjcyáne uwááboju íiná nééiyóne. ³⁷ Áánélliihyé múúhakey neébe:

—Eene ímiá bájtsó bájtsóobe muurá oo Míamúnáajpidívúu o ípívyééveébe.

³⁸ Áánetu teene úmíhe ‘páneere ííñújiri míamúnáa íjcyane’ nééiyóne. Muurá

eene ímiá bájtsó Píívyéébé avyéjújte Íjcyane nééíyóne. Áánetu b̄iva 'Naavéné icyánéjcuríyé Íjcyané míamúnaa Íjcyane' nééíyóne. ³⁹ Áánetu eene tépallí múnáájpikye imúnáájtsóne b̄iva bájtsoobe muurá pañetu diibye Naavéne. Áánetu 'Íñe íññújima páneere ílluréjuco níjkévaíñé' nééíyóné eene bajtsóháñé ááhívétsómeíñe. Áánetu diitye eene bajtsóháñé ááhívétsómé 'níjkyéji múnáa Íjcyane' nééíyóne. ⁴⁰ Muurá éhne múúne úmihé pañe b̄iva mepihñune mecóvajtsódú paptyeíñe diitye Naavéné icyánécúejtéma. Aame wágóóóveé cúújúwá pañevú íñe íññújiri múhdurá míamúnaa ícyahÍjcyané diityémá níjkévacoóca. ⁴¹ Muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe ó táúhbaá tahñéjté níjkyéji múnáake ditye íhdyúétsihvu ípíhjúcu diitye ímítyúmeke táavyéjújekté ímítyúnejcúwá íbúwátsohÍjcyámeke. ⁴² Áameke cúújúwá pañevú ditye wájojcómé tééwá pañe Íjcyame íhwáñeene íhdóne taá ícúbáhrámeíñeri. ⁴³ Áánetu íhdyu Píívyéébe ímillédú ícyahÍjcyámé dííbye avyéjú pañe Íjcyame cádiúcúnuu éhne múúne nuhba cóóíjeppi ájchúcunúdu. Aane íhdyu óví ámúhadítýú lléébome icyáhcujsóne tehdu íjcyáhi.

Imíwu nééné tsíeménetu Íjcyané uwááboju

⁴⁴ Téhdure idyé Píívyéébé avyéjú illúú:

–Tsaapí tsátsii íññújí pañe ávyetá mityané wájuúmeíñe tsíeméné íáptyumíné tétsihvuré íhwéjtsoíñúhi. Ááneríi ímíjyúúvéne páneere ítsíeméné íñáhjihénúne dsíídsíma tétsii íññuji áhdoobe iiyéjuco téénema íjcyaki.

Imíwu nééné newáyuutu Íjcyané uwááboju

⁴⁵ Téhdure muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsaapi náhjíhe múnáajpi ímíwu nééné newáyuúne mityane áhdótsámeíúhjí néhcohÍjcyádu. ⁴⁶ Aabe muurá tsau íáptyúmicooa páneere ítsíeméné íñáhjihénúne dsíídsíma teeu áhdóhi.

Tsínucóóhotu Íjcyané uwááboju

⁴⁷ Téhdure Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsínúuri amómeke meújcuđu. ⁴⁸ Muurá múúne tsínú múnáa ítsínúúmeke técoohóriyé téhi únúúvú itsáptyéne píhcyú ímiá amómeke. Áánetu doorátujtéke ílluréjuco ditye wamiúúne. ⁴⁹ Ehdu muurá paptyeíñe míamúnáama Píívyéébe páneere íññuji níjkévátsócoóca. Muurá níjkyéji múnáa dówajcároó ímiáámedítýú ímítyúmeke. ⁵⁰ Áámeke cúújúwá pañevú ditye wájojcómé tééwá pañe Íjcyame íhwáñeene íhdóne taá ícúbáhrámeíñeri.

Béhnéma tsúúcaanéécú ímíwu nénéécutu Íjcyané uwááboju

⁵¹ Ehdúu Jetsóó íúwáábóné níjcautu néé múúhakey:

–¿A ícyooa ámuha melleebójucóó íná nééíyóné o úwáábohíjcyáne? Áánéllihyé muha menéé:

–Ééé Ávyéjuúbej, ímí muha melleebó ícyooa íná tene nééíyóne.

⁵² Áánéllihyé neebe múúhakey:

–Muuráhjáa tujkénúene Píívyéébé taúhbaju úwáábohíjcyámema ícyooa tsúúca íjcyané míñéécú uwáábó íhdéénema béhne Píívyéébé avyéjtu Íjcyane. Aane muurá teene íhdéene Píívyéébé waajácúháámí pañe íjcyáhi. Áánetu íñe béhne ámúhadívú ó bóhówátsohÍjcyáhi.

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne
(Mc 6.1-6; Rc 4.16-30)

⁵³ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu iúúbállénej téeveri úwaabóné níjkevádú muha mepéé tétsihdy. ⁵⁴ Aamée muha méúújeté Natsaréevu díbyeé píivýecoomívu. Áijyúu idyé úwaabójúcoobe tétsíi múnáake pihcyáávéjá pañévu. Áábedúú iúúlévenúne néjcatsímye:

—¿Aca kiátú aabye iújcúné waajácuri panévaré méénúráityúronéhjí méénuhíjcyááhí? ⁵⁵ ¿Aca tsá éhne aabye úméhewááné wákimyéi múnáájpi hajchi íjcyatúne? ¿Aca tsá éhne tsíiju Maaríia íjcyatúne? Muurá díbyé nabhémú Jacóóboo, Jotséee, Tsimóoo, Jóódaá, éhdume. ⁵⁶ Áhdure muurá íñaallémú íchihyi. Aabéjii muhdú ¿kiátú waajácú ehdu nénehji múu méénune?

⁵⁷ Ehdúhjáa díbyedítýú iñéene tsá ditye cáhcútsohíjcyatú díbye díityéké úwáábohíjcyaróne. Áámekée neébe:

—Tsiytye muurá ihdyu avyējuullé Píivýeébé ihjýú uubálle múnáájpiikyé. Áánetu ihyájkímú íjcyarómé tsá ávyejúúllétú díbyeke.

⁵⁸ Ehdúu díbyeke ditye cáhcútsohíjcyatúnéllii tsá éhníñevu díbye méénújúcootú méénúráityúronéhjí tétsihvu.

14

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéne
(Mc 6.14-29; Rc 9.7-9)

¹ Aanéhjáa díbyedítýú tsaate úúballé Gariréa iññújí avyējuube Heróódeke.

² Áanélliihyéhjáa neebe ínúu múnáake:

—Tsáijyu múúne tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíñe bohíhíi. Téénéllii muurá eene píivýeetebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

³ Díbyeé muurá Heróódé nééjuri dsíjívetsómé Jóáakeé. Muuráhjáa díbyedívú iékéévetsóne úwááñéhíyi íchíjchútsóóbedívú cuvéhoojánútsóóbe. Ehdúhjáa méénuube íñahbe Perípé taaba Herodía díbyemáyéjuco íjcyalle nééjuri. ⁴ Díbyéhjáa Heróódeke íllu nehíjcyaaabe Jóáa íñáhbé táábama díbye íjcyánetu:

—Tsá muurá tene ímityú díñáhbé táábake u táábaváne.

⁵ Ehdúhjáa díbye nehíjcyané hallútú ímílléroobe téijyuréjuco idsíjívetsóné díbyeke. Áronáacáhjáa nuhnévebe Píivýeébé ihjýú uubálle múnáajpi díbye íjcyane iwáájácúne míamúnaa díbyeke ávyejúúllehíjcyanélliihye. ⁶ Áijyúhjáa ítsímávajcójí úújeténéllii díbye Heróódé wáñehjívatéhi. Áané pañéhjáa ídsídúelle Herodía aiyúwá wahtsí pámeere úúbámyé úmíwávu. Aanéhjáa díbyeke ávyéta ímí pájtyéneri ímíjyúúvebe mítyane. ⁷ Áanélliihyéhjáa dílleke neebe íná dille díbyeke táumeñevu íajcuíñé ímíáané állítyuubére.

⁸ Áanélliihyéhjáa tsíiju úwaabódújuco dílle néene díbyeke:

—Ó ímíllé oke u ájcuene tsojtsó múnáajpi Jóáa níwáuvú bohtájiri.

⁹ Ehdúhjáa dílle néene kímóhcó díbyeke pajtyéráhi. Áronáacáhjáa íállítyúné díbye néene pámeere díbyé uubámyé lléébójúcóónéllii tehdu méénuúbe.

¹⁰ Aabéhjáa tsúuca tsaatéké wallóó díbye Jóáa cuvéhóojari íjcyáábeke ditye ikípíyúucuté íhñíwau. ¹¹ Áhdújucóhjáa péeme ikípíyúucújeu tsívane bohtájiri. Ááuvúhjáa ajcúme dílle bádsíjcájake. Ááuvúhjáa ajculle tsíjjuke.

¹² Áánélliihyéhjáa dííbyeúvú mamyé mú tsááme dííbyeúvú ìtémeho iújcújéne cuuúhi. Átsihdyúhjáa Jetsóo éllevu ipyééne úúballémé ehdu Jóááke tene pájtyene.

Majcho mityámedívú Jetsóo úújetétsóne
(Mc 6.30-44; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

¹³ Átsihdyú muha mepéé míneri tsíhyullévú múha íjcyátúhullévú múúhaye meijcyároki. Áronáacáhjáa tsúúca míamúnaa waajácújucóó kiávú muha mepééneé. Áhullévújucóhjáa ditye péécunúné íjchityu pacóómivá múnaáre. ¹⁴ Aanée téhullévú muha meúújeténáa mííné pañétú Jetsóo íjchívyeebe ìtécunú tétsihyíjyucó míamúnáácóbaúvú íjcyane. Áámedíi údáátsóvéne bóhítsoobe chéméméhjikéhjáa ditye tsájtyémeke. ¹⁵ Áijyúu tsúúca cúvéhréjucó tene néénéllii muha menéé dííbyeke:

—Tsúúca cúvéhréjucó teene múubará íjcyátútsihyi meijcyánáaáca. Ílluréjucó wallo íjtyéke íchííj píihíri íjcyáháji múnaadítýú tsíeméné iújcune ditye imájchoki. Muurá tsá imájchoma ditye íjcyatúne.

¹⁶ Áánélliihyéee neebe múúhake:

—Ívéémekéami ó wáloóij. Ámuháyé bo mémajchótsoj.

¹⁷ Áánélliihyéee muha menéé dííbyeke:

—Áronáa méhdi tsáhojtsíhovaré páahóónema míityétsiye amóóbemútsi.

¹⁸ Áánélliihyéee neebe múúhake:

—Áyu cána metsívaj.

¹⁹ Ehdúu múúhake íñéene díityéké neebe ditye iáhcúbaki. Átsihdyúu teene páahóóné amóóbemútsima íékéévéne téhdújtsóobe Píívyéébeke cáámevu icyárúúvéne. Áánemáa teene idyóhdáhínunévú múúhake díbye ájcune muha méwajtú pámeekére. ²⁰ Aanée muha memájchónetu pámeere méoovéhi. Áánetúu coéváné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpé. ²¹ Aamée eene díityémá muha memájchome wajpíímúré 5,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsíime éévéméityúrónáaáca.

Nújpácýó hallúri Jetsóo úllene
(Mc 6.45-52; Ja 6.16-21)

²² Ááné boonétúu Jetsóo múúhake neé muha dííbyé ihde míneri mepájtye tsíñejcúéúvú díbyéi míamúnáake pítyájcóné hajchóta. ²³ Aabéhjáa díityéké ipítyájcótsihdyu péé íiye múha íjcyátúhullévú cáméhbaúvú Píívyéébema íihjyúvaki. Aabéhjáa íjyunú téhullévu. ²⁴ Áánáacáa muha tsúúca píínééuríjyucó meijcyánáa ávyétá íhnáhó kíjyébama nohji múúhake wájojcóhi. ²⁵ Aaméikyéee muha mepéépiñáa cóójí pañévú díibyeéhjáa Jetsóo tsájucóó múúhá tujkévetu nújpácýó hallúri úlleebére. ²⁶ Áábekée muha maájtyúmíne meíllityéne menéjcatsíhi:

—ÍÁyúúj, naavénécobáubá bo eene aabye tsáá métujkévetuj!

²⁷ Áronáacáa neebe múúhake:

—ÍMéíllityédíñe, oóre!

²⁸ Áánélliihyéee Péédoro neé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áyu cána ímiááné díibyejúcu u íjcyáhahchíí o péé díéllévu ehdu nújpácýó hallúri.

²⁹ Áánélliihyée neébe:

—Cáhawáá dichaj.

Ahdújucoó Péédoro mǎnetu nítyeíñúné nǎjpacýó hallúrí úlleebéré díbye éllevu. ³⁰ Áronáacáa kíjyeba ávyetá ihnáhó nééneri iillityéne illuréjuco díbye búuuvéne. Aabée díbyedi wánjcyámeíbyé nééhií:

—ǎÁvyéjuubej, oke ihdyu pájtyetétso!

³¹ Áánélliihyée íhyójsitu iékéévéébeke neébe:

—ǎAca íveekí tsá oke ímí u cáhcújsotúne?

³² Aamútsíi mǎiné pañévu úcáávénaa tsúuca kíjyeba íhvetéhi. ³³ Ájyúu pámeere téemí pañe muha meíjcyame Jetsóó lliñévu memíhmóubáne menééhií:

—Ímiáánéjucohá ihdyu Píívyéébé Hajchi uu.

Chéméméhjike Jetsóó bóhútsóné Genetsarée iñújiri
(Mc 6.53-56)

³⁴ Ehdúu muha úneu mepájtyeme méúújeté Genetsarée iñújivu. ³⁵ Aanée tétsíi múnáa Jetsóoke iwáájacúne úúballé pahúllevaré téené iñúji múnáake. Aamée tsívahjycá chéméméhjike díbye íbóhútsoki. ³⁶ Aamée díbyeke née íwajyámúbávuré díbye idyómájcótso íbóhúiki. Ahdújucoó ímiááné díbyeke íwajyámutu dómajcóméjuco bóhíhíjcyáne.

15

Ímichi ñná míamúnáake tútávajtsóne
(Mc 7.1-23)

¹ Áhdurée tsáijyu Jerotsaréetu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jetsóó éllevu itsááne née díbyeke:

—ǎAca íveekí dímamyémú tsá méénuhíjcyatú méíhdé múnáaúvuú uwáábohíjcyádu?

² Tsá muurá dítye nítyámeíhíjcyatú imájchóíñé ihde Píívyéébé úmíwávuú múúne meímíbjchómeíñé meméénune.

³ Áánélliihyée neebe díityéke:

—Áronáa muurá téhdure Píívyéébé taúhbaju nééne tsá ámuha melléébohíjcyatú ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meuráávyehíjcyánéllíhye. ⁴ Muurá díbyé taúhbaju nééhií: “Ámúháj caánímuke múu iwájyúne avyéjuulléhi. Áánetu illure cáánímuke tútávátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjivéhi.” ⁵ Ehdú muurá tene néerónáa ámuha tsíñejcúvuré méúwáábohíjcyáhi. Muurá ámuha ménehíjcyá tsaapívá cáánímútsikye ípíaabóné íimíllétúhájchíí nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámuútsikye o píaabóne. Muurá ámuútsikye o píáábóiyódú ívane Píívyéébekéréjuco o íicuvéne.” ⁶ Aanéva ehdu íhjuvávároóbé hallúrí tsá ñná íjcyatú díityétsikye díbye píáábótúrónáacá. Ehdú muurá ámuha méúwáábohíjcyáhi. Aame muurá ámuha Píívyéébé taúhbaju illure méwaagóohíjcyá ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meuráávyehíjcyánéllíhye. ⁷ Ímiáámeúvúdú ámuha méicyahíjcyá bañú múnáa ámuha meíjcyame. Muuráhjáa ímiáánéjuco Píívyéébé íhjuvú uubáalle múnáajpi Itsaía ámuhádítyú nééneé:

8 Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuriye. Tsá ávyeta ííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne. 9 Íllure iállíne oke duurúvahíjcyáme. Aame iyye ípívýéjtsóné uwáábojúúné úráávyehíjcyá pánehjídú tátayúhbajúúné iúráávyevúvúdu.

10 Ehdúu ínětsihdyu Jetsóó tsiíne pámeere tétsii íjcyámeke néehíi:

—Ímíneúvú mélleebúccunúó íná nééiyóné ámúhake o nééíne ámuha mewáájácuki. 11 Muurá panévaré míamúnaa óóvene tsá diityéké tútávajtsotúne. Muurá ihdyu diityé ííbúwá déjúcoturé ímityúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi.

12 Ehdúu dibye néenélii muha dífbyeke menéehíi:

—¿Aca ú waajacurá eene ehdu u nééne aatyé paritséómuke ávyéta tsáriyé pájtyene?

13 Áánéliihyée neebe múúhake:

—Muurá múne úmíhé pañétú mepée mebájtsótúné uméhé íínehe metábahjúcúne méwaagóóhi. Ehdu muurá níjkyéjiri íjcyaahe Llihíyó avyéjújete íjcyatúmé ímityú ícyahíjcyámé wágóóveéhi. 14 Áeméjté íjcyámedi tsá meícúvéityuróne. Muurá éhne múne hállúvatúmé íjcyadu tsá ditye wáájácúmeityúne. Muurá tsahdúré hállúvatúmé íjcyame tsátyéjcatsíyómé tsaméhíjjuco áakityéiyóné wáhyéju dííváné pañévu. Ahdu muurá diitye. Ehdúu Jetsóó néehíi.

15 Átsihdyúu Pééodoro néé dífbyeke:

—Áyu cána bo múúhadívú bóhowájtsó peiyené u nééne uwááboju íná nééiyóne.

16 Áánéliihyée neébe:

—¿Aca ihdyu eene ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácútu íná tene nééiyóne? 17 Muurá panévaré meóóvehíjcyanehjéi pevénéré méjpiítu pajtyéhi. 18 Áánetu ihdyu míamúnáa ííbúwá déjúcoturé ímityúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi. 19 Muurá diityé ííbúwá déjúcotu ichívyehíjcyáné panévaré ímityúné íjtsaméi ílluúne: Ditye dsíjívétsócatsíhíjcyanehjéi, ditye ihdícyámema dómácócatsíhíjcyanehjéi, ditye nánícyatsíhíjcyanehjéi, ditye állícyatsíhíjcyanehjéi, ditye tsíjtyedi néhni íhjúvahíjcyanehjéi. 20 Énehji ihdyu diityéké tútávajtsóhi. Tsá eene Pívyéébé úmíwávú ímíbájhómeyóne íhyójsine níjtyámeityúmé májchone diityéké tútávajtsotúne. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

*Tsúíne íiñúji múnáalle Jetsóoke cáhcujsóne
(Mc 7.24-30)*

21 Átsihdyúu muha mepée Tíiroó, Tsidóo, íjcyácoomícyú íjcyáné íiñújivu.

22 Átsihíhíjyáa íjcyalle Canáa múnáalle Jetsóó éllevu tsáá íllu wáníjcyámeíllére:

—Ávyéjuúbej, Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe u íjcyáabej, óhdi ihdyu dídaatsóve. Ájyúwa naavené ípañe íjcyalle ávyétá íhnáhó ícúbáhrámehí.

23 Ehdúu dille néérónáa tsá dibye íná néétu díílleke. Áánéliihyée muha dífbyeke menéehíi:

—Áálleke piáábó dille íóómiki. Íjyévé medéjutu wáníjcyámeílléré tsááhí.

24 Áánéliihyée neébe:

—Tsáháa tsíjyte múnaa jodíómu íjcyátúmeke o píáábo o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke wallóo ijraéémuke o píáábo éhne múúne obééjámú mújtu neémeke.

²⁵ Ehdúu Jetsóó néérónáa ídátsójkímyeílléré dííbyé lliiñévu ímímóúúvéne neéhií:

—ÍAvyéjuúbej, árónáa óvíjyuce ihdyu oke píáábo!

²⁶ Áronáacáa neébe:

—Tsá muurá tsaapi ítsíímedítýú majcho idyójtúcúne oohímekéréjuco téénevu ájcuítýuróne.

²⁷ Áronáacáa neéle:

—Ihdyúhde tehdújúcooro, Avyéjuúbej. Áronáa muurá múúne oohímýe íjcyarómé majchó íaabájajte májchónetu dójcionéwuúji.

²⁸ Áanélliihyé neebe díílleke:

—Ímíáánéha oke, muulle, u cáhcujtsóhi. Ahdícýane ihdyu óví uke ó píaabóhi.

Ehdúu Jetsóó díílleke neéne tujkéveríhýáa tsúúca dííllé aýúwá bohíjucóóhií.

Páhdúvaré neéne chémeháñeri chéméméhjike Jetsóó bóhítsóne

²⁹ Átsihdyúu muha tsiíne Gariréa unévu mepéeme tétsihvu meúújeténáa páhbaú hallúvú ácuúveébe. ³⁰ Áábedívúu idyé mítyane míamúnaa píhcyaaavémé tsivácunú páhdúvaré neéneri chéméméhjike: Úllétúméhjike, hállúvátúméhjike, íhýúvátúméhjike, pevéviiúji néméhjike, tsíjyte tsííñéeméneri chéméméhjike. Áámécóbaúvukée bóhítsóhíjcyaaábe. ³¹ Áánerí míamúnaa ullévenúhíjcyá eenéé íhýúvahíjcyatúme tsúúca íhýuvájúcoóneri, páviiújií náméhji ímíjpyeténari, úllehíjcyatúmeé tsúúca úlléjúcoóneri, hállúvatúme hálluvájúcoóneri. Áánemáa dúurúvámé muha mecáánívahíjcyaaabe Píívyéébeke.

Majcho mítyamedívú Jetsóó úújetétsóne (Mc 8.1-10)

³² Áané boonétúu Jetsóó múúhake neéhií:

—Mítyane ó ídáátsové íjyte tsúúca pápíhchúúj coojívájuce mééma íjcyámedívú ímájchó óúúvéneri. Aane tsá o ímíletú májchótúmeke o wállóoíyóne. Tsáijyu múu juuvávýuré chéméiyómé ájyáháñeri.

³³ Áanélliihyé muha menéé dííbyeke:

—Áronáa ¿kiátú meújcnúnetu mémájchótsóiyá áyámekéjívá múubará íjcyátútsihyí meíjcyame?

³⁴ Áanélliihyé múúhake neébe:

—¿Aca múhduná méhdi majcho? Áanélliihyé muha menééhií:

—Íjcyané 7-hova páahóónema áyánéwu amóme.

³⁵ Áanélliihyé neebe dítye íáhçúbaki. ³⁶ Áánemáa teene páahóónema amómeke íékéévéne téhdújtsóobe Píívyéébeke. Átsihdyúu idyóhdáhínunévu múúhake ájcuube muha mewájtu díityéke. ³⁷ Ááné ímájchóne pámeere tsaimíyé óóvénetu coéváné 7-rujtsíva. ³⁸ Ááné díitye májchome wajpímúré 4,000-mevábúhjáa walléemuháñema tsíime éévémeítýurónáacáa. ³⁹ Ehdúu ímájchótsóne boonétú botsíi wállóobe díityéke. Átsihdyúu muha mñneri mepéé Máádará cóomí íjcyáhullévu.

16

Paritséómuma tsadotséómú Jetsóoke néé méénúráityuróné dibye imyéénuki (Mc 8.11-13; Rc 12.54-56)

¹ Ájyútu paritséómuma tsadotséómú tsáá Jetsóo éllevu. Áamée díbyeke imújtátsóro néé iévéhoováwú méénúráityuróné dibye imyéénuki.

² Áronáacáa neebe diityéke:

—Muurá cuuvé pañe níjkyeji tújpañúnetu ámuha méwaajácú tsíjcyooji ímí nééíñe. ³ Áánetu cúúvénetu teji tújpañúcooca ámuha méwaajácú téjcyooji ímityuj cóóji íjcyaiñe. Ehdú muurá ámuha ímiáámeúvúdu méwaajácú muhdú néjyju muhdúívané cóóji íjcyaiñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácú okée iwáalloone tsúúca ámuhákye Píívyéébe páhduváre nénehji imyéénúneri úúballéjúcohjycaróne? ⁴ Aame ámuha ímiáámejii ¿íveekí méimíllé méénúráityuróné o méénune téénetu oke ámuha mecáhcújtsokíjii? Óví ihdyu Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú ímiáané diibyéjuco o íjcyane. Ehdúu Jetsóo diityéké nééne boone muha diityédítýú mepéé tsiéllévúréjuco.

Paritséómú uwáábójuu Jetsóo ímamyémuke téíbúwajtsóne (Mc 8.14-21)

⁵ Aamée únéú tsiñéjcuvu muha meúújetétsihvu méítsaavé múúha májchóhjáa muha maábájiivéne. ⁶ Áánáacáa Jetsóo múúhake nééhií:

—Téííbúwá méíjcyaco. Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhne pááá ooríchori.

⁷ Ehdúu múúhake dibye néééllii muha ménéjcatsíhi:

—Méubáhané médóviyíjcyó páááhóubáre metsívátúnéllii ehdu meke neébe.

⁸ Ehdúu muha meíjtsámeíñe iwáájácúne neebe múúhake:

—¿íveekí ámuha apáañeriyé méíjtsámeí memájchó mééma íjcyátúneri? Áánélliihyéha ihdyu tsá ímí ámuha oke mecáhcújtsotúne. ⁹ ¿Muhdú wáájacúpityúmé ámuúha? ¿A tsá ámuha mewáájácú éhnee 5-hovátúré pááhóónetu 5,000-meváké o májchótsónetu pívárújtsívá pátyeevéne?

¹⁰ Áhdure ¿aca tsá ámuha méítsaávetú éhnee 4,000-meváké 7-hovátúré o májchotsónetu múhdúrujtsívá cóeene meújcuve? ¹¹ Aane ¿muhdú íivane tsá ámuha mewáájácú tsííñeriyé ámuháma o íhjúvaróné ámuhákye o nééneé: “Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhne pááá ooríchori?”

¹² Ehdúu dibye néénetu botsíi muha mewáájacúuvé ímiáané téénetu dibye múúhake néétune. Ihdyúhacáa paritséómuma tsadotséómú uwáábó múhdurá nééne múúhake mújtátsóiyónetu muha metéhmémeí dibye múúhake nééneé.

Péédoro néé mepájtyetéébé Jetsóo íjcyane (Mc 8.27-30; Rc 9.18-21)

¹³ Átsihdyúu muha ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cóómí íjcyané iíñújivu meúújetétsihvu múúhake neébe:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehjycá íñe Míamúnáajpidívúu o ípívyéévébedítýu?

¹⁴ Áánélliihyéé muha menééhií:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáava tsiíñe bóhiibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éjyuuúvúu ícyahíjcyámé Píivyéébe ihjyú uubálle múnáadítýú Eriáa, Jeremíaa, íjcyámútsidítýú tsaapi u íjcyane.

15 Ehdúu muha menéénéllii múúhake neébe:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

16 Áánélliihyé Pээédo neéhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoobe ímiáábé Piivyéébe Hajchi.

17 Áánélliihyé neébe:

—Tehdújuco, maímijyúhde tsáma uu Tsimóó Jonáa hajchi u íjcyaaábe. Óví Píivyéébe uke píaabóhi. Tsá muurá míamúnaa uke túkévéjtsóneri ehdu u íhjyúvatúne. Muurá ihdyu níjkyéjiri íjcyaaabe Llihiyóré uke túkévéjtsóneri ehdu u íhjyúváhi. 18 Áábeke téhdure uke o neé Pээédo dimyéme íjcyane ‘nééwayu’ neéiyóne. Muurá neéwayu íiná wááótuúdu u neébe u íjcyaa múhdumé oke cáhcújtsómedítýú ímichi ídyéjúcóejpi. Áánéllii muurá tahñéjté íjcyámeke tsá íiná muhdú méénútyuróne. Muurá dsíjivéjúcoorómé tsiíñe bóhiíhi.

19 Áhdure uke ó picyóó dijtyéeveri míamúnaa iwáájacu muhdú níjkyéjiri íjcyaaabe Píivyéébe avyéjuejte íjcyaiñe. Aane íñe íñújiri múhdurá ícyahíjcyáné míamúnaa díuwaáboju cáhcújtsotómé tsá téénejte íjcyatú níjkyéjiri íjcyaaabe Píivyéébe néhdújuco. Áánetu teene cáhcujtsómé ímí ícyahíjcyámé téénejte íjcyá díbyere néhdújuco.

20 Ehdúu íñéené boone múúhake neebe muha muucá meúúbállétu ímiááne díibýjuco Críjto mepájtyetétsoobe díbye íjcyane.

Ídsíjiveíñe Jetsóó úúballéne (Mc 8.31-9.1; Rc 9.22-27)

21 Átsihdyúu múúhake úúballébe muhdú Jerotsaréevu péébeke túkévéjtsójtémá llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ícúbáhráné níjcautu díbyeke dsíjivétsoíñe. Aroobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhiíñe úúballébe.

22 Áánélliihyé Pээédo múúhadítýú idyówajcáróóbe neéhií:

—Tsáha Ávyéjuúbej, kiá Píivyéébe íjcyánáa íná uke pájtyeéhi. Tsá íiná uke pájtyeétyúne.

23 Ehdúu Pээédo neérónáa Jetsóó íllure díbyeke uhbáhi. Neebépeé:

—¿Díhne óhdityu Náve Naavéne! ¡Iijyévéne oke u túhútsohíjcyáne! Muurá míamúnáa íjtsaméiyé dípañe íjcyanéllii tsá u wáájacutú muhdú Píivyéébe óhdityu íjtsameíñe.

24 Átsihdyúu neebe múúhake:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé óví ímillédú ícyahíjcyánetu íhveténe úraavyé wájurymeítyúmeré ícúbáhrámeiyóne pañe. 25 Muurá ímillédú íñújiri íjcyáiýóneriyé tsúúrámehíjcyámé tsá pájtyeétyúne. Áánetu teene íhvéjtsóne ookéréjuco ímí iúráavyeíñeri tsúúrámehíjcyámé pájtyeééhi. 26 ¿Aca íñetu meke píaabóiyóne tsáijyu múu mewágóóóvnáa mítyane meéhneváne? ¿Mityá íjcyáne tsane mepájtyeétyúne ehníñevu tsaímíyé meíjcyáiýónej? 27 Muurá oo Míamúnáájpídívúu o ípívyéévebe Llihiyó avyéjuma ó tsaá díbyeéjte níjkyéji múnáama. Áijyu muurá pámeere újcuú muhdú ícyahíjcyáne áhdo.

28 Muurá ímiáané ámúhadítýú tsáhái tsaate dsíjívéítyú táavyéjú bóhówaavéné ájtyúmitúme. Ehdúú Jetsóó néé múuhakye.

17

Jetsóó tsíhdyúreevéne (Mc 9.2-13; Rc 9.28-36)

1 Átsihdyúú 6 coojívatu tsajtyéébé Péédooro, Jacóóboo, íñahbe Jóááá, éhdúmeke cámehábuúvú múha íjcyátúhullévu. 2 Áhullévúhjáa diityédívú tsíhdyúréeveébe. Íhyúmíhjáa ajchúcunú cóójíejpi nuhba ajchúcunúdu. Áhduréhjáa íwajámú ávyeta cádiúcunú peetédu. 3 Áanáacáhjáa Moitséee, Eriáa, íjcyamútsí dífbyedívú bóhówáávémutsimá ihjýúvaábe. 4 Áanéllihyéhjáa Péédooro néehí:

—Ávyéjuúbej, ¡Maímijyu ihdyu mee íchihyij! Ahdícyane u ímílléhajchíí metsu meméenu 3-wava nújuwáané dihñéwaa, Moitséee éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

5 Ehdúhjáa Péédooro íhjúvánáa ojtso ávyeta ajchúcunúné diityédívú níityéhi. Áané pañétúhjáa Píivyéébe néehí:

—Áánu muurá Hájchíwúuke o wájýuúbedi mítyane ó ímíjyúúhií. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

6 Áánerihyáa mítyane íllityéne íhvóhobáme. 7 Áanéllihyéhjáa Jetsóó diityéké dócárájcoobéré néehí:

—Méíllityédíñe. Méíjyocúúve.

8 Ahdújucóhjáa íjyócúúvéne tsiíñe dítye ítérónáa tsáhájucó múha íjcyatúne. Íiyéjucóhjáa Jetsóó tétsihyí.

9 Ehdúhjáa diityédívú ítsíhdyúréevéne oomívú diityéké neébe:

—Tsáma méúúballedíñeí muuca íñe ámuha maájtyumíné Míamúnáájpidívúu o ípívyéevébe o dsíjívébe tsiíñe o bóhíítúné hajchóta.

10 Áanéllihyéhjáa néeme dífbyeke:

—¿Ácooca muhdú ívane taúhbájú uwaábojte nehíjcyá Eriava tsiíñe bóhówááveíñe míamúnáake pájtyetésóíibe bóhówááveíñe íhdéwu?

11 Áanéllihyéhjáa neébe:

—Ééé, ímiáánéjucóhdée tene némeíñe Eriá bóhówááveíñe míamúnáake pájtyetésóííbyé úmíwari díbye diityéké íhdénu dífbyema. 12 Ahdújucóo muurá díbye bóhówaavéné tsojtsó múnáajpi Jóáa eenéé Eriá díbye íjcyane némeííbye. Áróobekée muurá míamúnáa ávyéjúúllétúme múhdurá dáíívehíjcyá mújyú ookéréjuco Míamúnáájpidívúu o ípívyéevéébeke idyáííveídyu.

13 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu botsíi dítye 3-meva waajácú tsojtsó múnáajpi Jóááúvudítýú díbye nééneé.

Méiváteri chémeébeke Jetsóó bóhútsóne (Mc 9.14-29; Rc 9.37-43)

14 Aamée tsúúca tsiíñe wajtsí múuhadívu.

15 Áanáacáa tétsihyí mítyane míamúnáa íjcyámedítýú tsaapi Jetsóó líiñévu ímímóúúvéne néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyucó hájchíwúudi dídaatsóvej. Mítyane ícúbáhrámeíhíjcyaaabe imyéivaténeri. Aabe ápíchó áákityéhíjcyá cúújúwá

pañévu. Tsájyu áákityéhíjcyaae téhí pañévu. ¹⁶ Aane íñe íjtye dímyému éllevu diityéva óoma íbóhítso o tsívaróobeke tsá ditye bóhítsoúne.

¹⁷ Áánélliihyée neébe:

—Juhúúj, múhduré míamúnaáhana ihdyu ímiááné ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhachótá ámuhá muhduré o áábúcuéne ámuhákye ó úwáábohíjcyáa ímíñeúvú ámuha mecáhcújtsoki? Ehdúu múúhakye íñétsihdyu neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívaj.

¹⁸ Áhdújucóo ditye tsájtyéébe pañe naavené íjcyáábeke dibye úhbánetu dibye íjchivyéne. Áané boonéé tsúuca ímjpyetéébe.

¹⁹ Ááné boonétúu muha tsamééré mejjcyátsihvu dífbyeke menééhi:

—¿Aca íveekí tsá muha mepíívyetétú mejjchívyetsóné naavenéke eene u méénuhíjcyádu?

²⁰ Áánélliihyée neebe múúhakye:

—Ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsótúnéllii tsá ámuha mepíívyetétú tehíivane meméénúiyóne. Muurá ímiááneturé ámuhákye o néé mojtáátsá neeváúwu áyá néérou muhdú kéémevédú ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoca muurá cámehbáú íñeiyá tsíhstihvu ámuha menééjuri. Ehdú ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca tsá íiná ámuhadívú túhúúityuróne. ²¹ Muurá ihdyu téeméjpiikyewewáágóo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúu Jetsóo néé múúhakyé.

*Ídsíjiveíñe tsiíñe Jetsóo úúballéne
(Mc 9.30-32; Rc 9.44-45)*

²² Áhdurée Gariréa íñújiri muha mejjcyánáa tsiíñe múúhakyé neébe:

—Míamúnáájpidívú ípívyéévébedívú muurá tsaapi ékéévétsóo ímityúmeke.

²³ Áábeke ditye dsíjívétsoobe muurá 3 coojívatú tsiíñe bóhíhi. Ehdúu dibye íhyyváné ídátsó múúhakyé pajtyéhi.

Duurúvájá wáabyuta pamévakéré ditye áhdotsóne

²⁴ Aamée Capenaóovu muha meúújeténáa duurúvájá wáabyuta dsíísike áhdótsohíjcyámé tsáa múúha éllevu múúhakyé íáhdótsoki. Aamée Pééedoróké néé Jetsóodítyu:

—¿Aca tsá ámuhá avyéjuube áhdóityú duurúvájá wáabyuta pamévare áhdohíjcyáne?

²⁵ Áánélliihyée Pééodoro néé diityéke:

—Ihdyú íáhdóíbye. Ehdúu ditye nééne Jetsóoke íúúballe Pééodoro dífbye éllevu tsájá pañévu úcáávéronáa íhdére népéjtsóobe dífbyeke:

—¿Aca muhdú ú íjtsúcunúhi, Tsímoy? ¿Muucá múúne áhdótsohíjcyámé ávyéjute? ¿A íiñúji múnáakére? ¿Mityá tsiíñe íñúji múnáakej?

²⁶ Áánélliihyée neebe Pééodoro:

—Muurá múúne tsiíñe íñúji múnáakéré áhdótsohíjcyáme.

Áánélliihyée Jetsóo nééhi:

—Aanéjii ¿muhdú tsiíñe íñúji múnáájpiúbájii ó áhdoóhi? ²⁷ Áronáa ihdyu o áhdotúné múhdurá ditye íjtsúcunútu cáhawáa pijcyuté úneuj. Aane u píjyúcuúbé ihjyú pañe tsaji dsíísiji u ájtyúmijívú ú áhdóteé mééma tsamútsimájuco. Ehdúu Jetsóo néé Pééedoróke.

18

*Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne
(Mc 9.33-37; Rc 9.46-48)*

¹ Áijyúu muha Jetsóoke menééhí:

—¿Aca caabyé múuhadítýú íhtsútuube íjcyaa níjkyéjiri íjcyabe Píivyéébé avyéjuri muha mejjcyácooca?

²⁻³ Áánélliihyée tsíiménéwúuke ipíúváabeke múúháj pñénvú ipícyóóne neébe:

—Ímiáané amúhake o néé íjtye tsíime íinéikyé wáájácutúmé íjcyadu amúhá íjtsaméí cápáyóóvéúhájchíí tsá ámuha mejjcyáitýú Píivyéébé avyéjújte.

⁴ Muurá Píivyéébé avyéjújte idáátsóméhjiúvú tsíiméwuúmú íjcyadu nééme íjcyá íhtsútuje. ⁵ Muurá íñe áanu idátsó tsíimene íjcyadu táuráávyé múnaa idáátsóméhjiúvú néémeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne.

*Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné apíchó nééneé
(Mc 9.42-48; Rc 17.1-2)*

⁶ Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé idátsó tsíiméwuúmúdúréi néémedítýú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwáyúcobané íóhbañúmeke wájojco móóá pañévú apíchó diityé úmiwa néené íhdétu. ⁷ Ívveekíami íñe ííñújiri ímityúmé íjcyame tenejcvúvú tsíjtyeke íbúwátsohíjcyaj! Árómeke íhdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe.

⁸ Ahdícýane amúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téhojtsíji. Áhdure amúháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téjtuháji. Muurá íhdyu ímí ámuha méjcyaa amúháj piitýu tsátsihjítsá íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjy. Áánetu muurá idátsó ámuha méjcyaa ímí amúháj piiháñe néérome mújyú áabatéitýunéj cuujúwá pañévú ámuha mewágóóóvéhajchííjy. ⁹ Áhdure amúhá hálluúúneri ámuha maájtýumíne ímityúné meméenuhíjcyáhajchíí méwaagóó téuhji. Muurá ímí ámuha méjcyaa tsánejcúeuhjí íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjy. Áánetu idátsó ámuha méjcyaa tsaúúcuma ámuha mejjcyarómé cúújúwá pañévú mewágóóóvéhajchííjy.

*Obééjá mújtánetu íjcyané uwááboju
(Rc 15.3-7)*

¹⁰ Ahdícýane tsá múu tsíiméwuúmú íjcyadu idáátsóméhjiúvú nééne cahcújtso múnáake éhdiiválettúne. Muurá íjcyámé diityé tehmejté níjkyéji múnaa Llíhíyoma dííbyeke diityé hallúvú piááboju táumeíhíjcyáme. ¹¹ Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéveebe o tsáa ímítyuháñe mújtátsómeke o pájtyetésoki.

¹² ¿Aca tsáapí obééjámú 100-meva íjcyámedítýú tsaapi mújtaca tsá díbye ímunáajte 99-mevaréjuco íjcyámeke tsátsihvu ipícyóóne néhcóityuró dííbyeke? Muurá néhcóiyóobe. ¹³ Aane muurá dííbyeke íájtýumíne mítyane ímjyúúvéiyóobe pámeerée íjcyácooca íimíjyúúné ehniíñevu. ¹⁴ Ahdu muurá níjkyéjiri íjcyabe Méécááni tsá ímilletú dííbyé uráávyé múnaa idátsó tsíiméwuúmú íjcyadu néémedítýú tsáápiubaré wágóoovéne.

*Tsítjyema múhdurá mejcyane meímáchójcatsñe
(Rc 17.3)*

¹⁵ Áhdícyané ámuha cahcújtso múnáadítýú ímityúné tsaapi ámuháma méénúhajchíí múu íyie díbye íjcyátsihvu bóijcyú téénetu díbye ílléébóhajchíí ímíbáávyeke. ¹⁶ Aane díbye lléébótúhajchíí múu pívámevájuco ímíñeúvú íhjuváné dífyema. ¹⁷ Aame néérone díbye táhjálléhajchíí múu pámeeréjuco cahcújtso múnaa idyóbéévéne íhjuváné dífyema. Áámeke idyé díbye táhjálléhajchíí múu ílluréjuco íhvejtsóné íhdícyaabéduréjuco díbye íjcyaki.

¹⁸ Muurá ímíááné ámuhákye o néé muhdú níjkyéjiri íjcyaaabe Pívyéébe néhdújuco íñe íñíjiri míamúnáake ámuha metúkévétsohíjcyádú ámuha mejcyafíñe.

¹⁹ Áhdure idyé ámuhákye o néé mítyétsi tsane íjtsámeíñe hallúvú Llihíyo Pívyéébe níjkyéjiri íjcyáabeke piáábó táumeíhajchíí muurá piáábóíbye dítyétsikyé. ²⁰ Muurá Pívyéébeke cáhcujtsómé píváaturómé tamyémeri píhcýáávéméj piñe oo dítyéké o piááboki.

²¹ Ehdúu Jetsóó néénéllii Pééodoro néé dífyeye:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íñe múhdúíjyúvá ó ídáátsóvéiyá óoma ímityúné méénúmedi? ¿A 7-íjyúva?

²² Áánélliihyéé neébe:

—Tsáhaá, paijyuvaré múu ídáátsové uke ímityúné méénúrómedi.

Ídáátsóvéiyóné ímíllétúúbedítýú íjcyané uwááboju

²³ Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Pívyéébe pámeemáyé íavyéjú ímíbájchoó tsané avyéjuubéhjáa íhyájkímú pevénéré dífyedítýú nájhíhénuhíjcyané dítyémá ímíbajchódu. ²⁴ Tujkénúhjáa ímíbájchóroobe mítyane pevénéré dífyedítýú nájhíhénuhíjcyáábema. ²⁵ Áronáacáhhjáa tsá díbye pívyetétú teene íñetú íáhdóiyóne. Áánélliihyéhjáa díbye íavyéjuube néé tsaatéké dífyedívú íñájhíhénúíñe páneere íhñénéhjima ítsímemájucó teene múhdutú díbye áhdóítýúrónélliihye. ²⁶ Áánélliihyéhjáa díbye ínúu múnáajpi dífyé lliñeúvú ímímóúúvéne dífyedívú ídáátsójkímeyeíñe néehí: “Ávyéjuúbej, cána ehdícyáróné pañeí daabúcu íñe úhdítýu o nájhíhénuhíjcyané uke o áhdohíjcyatúne. Ukéi chooco ó áhdoó páneere.” ²⁷ Ehdúhjáa díbye néénéllii dífyedi ídáátsóvéne tsáhájucó díbye áhdótsotúne. Áábé hallúríhjáa tsá íñá íjcyájúcootúne.

²⁸ Ehdúhjáa íavyéjuube dífyema ímíbájchótsihdu péebe cábuuvé tsaapi íñahbéébedívú téhduréhjáa dífyedítýú áyanéwu íñájhíhenúné áhdohíjcyatúúbedívú. Áábekéhjáa íjkyéétu íéékévéne neébe:

—Ó ímíllé ícyoocaré oke u áhdone óhdítýu u nájhíhenúne. ²⁹ Áánélliihyéhjáa téhdure dífyé lliñeúvú ímímóúúvéne ídáátsójkímeyeíñe néeroobe dífyeye: “Muúbej, cána íhdyu óvíjyucóí daabúcu tsáryóné pañe teénej. Ukéi íhdyu chooco ó áhdoóhi.” ³⁰ Áronáacáhhjáa tsá díbye ímíllétú ídáátsóvéne dífyedi. Íllurécúhhjáa díbye cúvéhoojánúné dífyeye. Aabéhjáa cúvéhoojá pañe íjcyá dífyeye íáhdótúné hajchóta. ³¹ Ehdúhjáa íñahbéébeke díbye dárivéne tsíjtye íñahbéjteke ídáátsó pájtyénéllii íavyéjuúbeke úúballémé muhdú dífyeye tene pájtyene. ³² Áánélliihyéhjáa íavyéjuube píuvá dífyeye. Áábekéhjáa népéjtsóobe:

“Uu táúnúu múnáajpi, ¿íveekí ávyetá imityuube uu? Úhdíi muurá o ídáátsóvéne ó ihvejtsó páneere ávyetá mityané óhdityu u náhjíhenúné u áhdohjcyatúne. ³³ Ahdu muurá díñahbéébedi u ídáátsóvéne ú ihvéjtsóiyá páneere úhdíi o ídáátsóvéne o ihvejtsódu.” ³⁴ Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyeke íñééne illuréjuco icyáyobáavaténe icyúvéhoojánúúbedívú ícúbáhratsóné teene dibye áhdótúné hajchóta.

³⁵ Ehdú muurá ámuhakye méénúibye Llihíyó níjkyéjiri íjcyaaabe ámuha ímiáánéjuco ámúhá ííbúuri ámúhá náhbedi meídáátsóvéntúhájchíjyu.

19

*Táábávajcatsímé wáágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mc 10.1-12; Rc 16.18)*

¹ Ehdúu Jetsóó nétsihdyu muha mepéjucóó Gariréatu Jodéa íiñújivu Joodáa tsiñéjucu. ² Áhulléé mityane míamúnaa úráavyehjcyá dííbyeke. Áamedityúu cheméméhjike bóhíitsohíjcyaaabe. ³ Ájyúu tsaate paritséomú dííbyeke imújtátsóro dííbye éllevu itsáane néehíi:

—¿A tehdújuco tsaapi méwakye íhvéjtsóiyóné ihdícyané hallútúre?
⁴ Áánéllihyé neebe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehjcyatú Píívyéébé waajácuháámí? Muurá téhaamítú caatúvané dibyéé páné ihdeene ípívyéjtsóné níjcauvú téhdure ípívyéjtsóné wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyaidyújuco. ⁵ Áánemáa muurá téjyújuco dibye nééne wajpi wáleeke ityáábávállema ííneíñé cáánímútsidítú díílemáyéjuco íjcyatahéécoréjuco tsáápiye íjcyáiyódu. ⁶ Aamútsí muurá mítyétsí íjcyáromútsí tsaheécoréjuco íjcyaiñé Píívyéébé ípívyéjtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávajcatsícyooca dówáávétyuróne. ⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—Áánáacaráhjáa ¿íveekí Moitsééuvú úwáábohíjcyá metáábávárolleke meíhvéjtsóiyóné tééne waajácuháámí mecáátúnúhaamívú maájjúnema?
⁸ Áánéllihyé neebe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha mejjcyadu ditye cáhcujtsópítyúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdú tene néétúrónáaaca. Tsáháa Píívyéébe tehdú teene ípívyéjtsóúne. ⁹ Áánéllii ámuhakye o néé tsaapi mewa ímityúné tsjtyéhjima méénútorólleke íhvéjtsóne tsjípíllekérejuco táábáváhajchíi muurá ímityúné méénuube íveekí méwamájíi tsjípíllema íjcyáneri. Áhdure idyé tsaapi íhvéjtsólleke táábávaabe ímityúné meenúhi.

¹⁰ Ehdúu Jetsóó néénéllii muha menéehíi:

—Ímí tehdújucooro teene táábávajcatsí nééronáa tsíñejcútú múhdurá teéne. Áánéllihyéubá óvíjyácoóiyóné teéne.

¹¹ Áánéllihyé neebe múuhakye:

—Áronáa tsá pamévaré píívyetétú tehdú íjcyane. Apáámyéré ihdyu Píívyéébe pícyohdújuco íjcyame píívyetétú tehdú íjcyane. ¹² Muurá íjcyámé tsaate ípyéé ípívyeevdújuco wáleeema íjcyáiyóné píívyetétúme. Áhdure íjcyámé tsaate míamúnaaré méénúnetu wáleeema íjcyane píívyetétúme. Áánetu ihdyu tsaate imíllé íyéejteré íjcyane íná túhújtsotómé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé

avyéjéjte ijcyáneriyé ííjíveki. Ahdícyané ihdyu óví caatyé íyéejteré ijcyane ímillémé tehdu ijcyáhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

Tsíméké Jetsóó llúúvanúne
(Mc 10.13-16; Rc 18.15-17)

13 Ájyúu tsaate ítsíimeke tsivá díbye éllevu díbye diityé hallúvú piááboju ityáúmeí Píivyéébeke. Áánélliihyé muha menéé íínevú dítye tsíméké tsíivane íllure díbyeke ityúhújtsoki. 14 Áronáacáa neebe múúhake:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿Íveekí ámuha mecátuhtsóhi? Muurá diitye tsíime ijcyadu néémé wáabyuta Píivyéébe avyéjú ijcyá níjkyéjiri. 15 Ehdúu íñéene diityéké dócárájcoobéré Píivyéébeke piáábó táumeí diityé hallúvu. Ááné boonétúu tétsihdyu muha mepéé tsiíllévuréjuco.

Ováhtsá Jetsóoma íhgyuváne
(Mc 10.17-31; Rc 18.18-30)

16 Tsáijyúu téhdure tsaapi ováhtsá ehnéva múnáajpi íjcyabe Jetsóo éllevu itsááne néehí:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyabe cána oke diñe muhdú o íjcyáiyóné mújyú o dsíjívéjúcóiityúne bóhí o újcuki.

17 Áánélliihyé neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábédí? Muurá ihdyu apáábyéré Píivyéébe ímiáábe. Ahdícyané cáhawáá díbyé taúhbajúúné néhdu diicya mújyú u dsíjívéjúcóiityúne bóhí o újcune u ímilléhajchíjyju.

18 Áánélliihyé neébe:

—¿Aca keená teene díbyé taúhbajúúne? Áánélliihyé úúbállebe teene taúhbaju íllu nééneé:

—Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu íhdícýámema dómácójcatsityúne. Tsá múu nánivatúne. Tsá múu állíuutúne. 19 Múu avyéjuullé dícyáánímútsikyé. Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.

20 Ehdúu Jetsóó néénéllii neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábédítýuré tehdujuco o ícyahíjcyáne. ¿Mityá ijcyánéi tsiíñe íná o méénúiyónej?

21 Áánélliihyé neébe:

—Ihdyu panévatúré ímiáábé u íjcyane u ímilléhajchíí dítsieméné náhíhénúne ídáátsóméhjike piáábo. Ájyju ihdyu ímiááné ú ávyéjúúteé níjkyéjiri íjcyabe Píivyéébe avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyéj.

22 Ehdúu Jetsóó néene kímóhcó pajtyé díbyeke mítyane díbye éhnévánélliihye. Aabée ílluréjuco péene kímóóveebére.

23 Áánélliihyé Jetsóó néé múúhake:

—Ímiáánetúré ámuúhake o néé ehnéva múnaa íhtsútúnetu úcáávéiyóné Píivyéébe avyéjuvu. 24 ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjuto pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú dítye ehnéva múnaa Píivyéébe avyéjuvu úcáávéiyáhi?

25 Ehdúu díbye néeneri muha meúlléventúne menéehí:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

26 Áánélliihyé múúhake íítténe neébe:

—Tsá muurá míamúnáa píivyetétú iyee ipájtyetétsámeíñe. Áronáa Píivyéébe píivyeté diityéké ipájtyetétsóné íná díbyedívú túhúútúnélliihye.

27 Áánélliihyéé Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meihvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne. ¿Aane muhdúí íñe teéne? ¿Íná muha méújuú tééné hallúvu?

28 Áánélliihyéé múuhakye neébe:

—Ímíááneturé ámuuhakye o néé páneere tsíhdyuréjuco ímbáávyécooca Míamúnáájpídívú o ípívyéveebe o ávyéjuutéíñe. Ájyu idyé ámuha téhdure méíjcyáá 12-hava ámuha múnáa ijraéémú íjcyámé avyéjujete. 29 Muurá páneere íjcyátsíhjíma imúnáake íñahbémuu, íñaállémuu, cáánumu, méwamyuu, ítsíimee, íjcyáromeke ípícyoíñúne ookéréjuco iúráávyéne wákimyeí méénume éhniíñevu tsáimíyé íjcyáa mújyú muhdú íjcyáityúmeréjuco. 30 Áronáa ihdyu téhbúwá méíjcyaco. Muurá íñe ícyooca íhtsutúme íjcyame ídátso téjyu waagóojte íjcyáahi. Áané lliíñevú íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjuúteéhi.

20

Tsaate wákimyeíñetu íjcyané uwááboju

1 Muurá Pívyéébe níjkyéjiri íjcyáabe pámeemáyé íavyéjú ímbájchoo éhne múúne tsaapi íúmihé wákimyeí múnáama díityé wákimyeí ímbajchódu. Tsaapíhjáa muurá íúmihé pañétú óova dítye íááhívétso cúúvéneturé nehco wákimyeí múnáake. 2 Aanéhjáa tsúúca iújcúmeke neebe 10-haamívá tsájcoojí íáhdóíñe. Áánemáhjáa wallójucoobe dítye iwákimyeíki. 3 Áané boonétúhjáa idyé cójírhejuco néénáa tsiíñe tsíjtyeke nehcotéébe úújeté tsaate tsátsii pevétaré íjcyámedívu. 4 Áámekéhjáa neébe: “Ámuúhaj, óoma méwákimyeítyé táúmihé pañe. Ámuuhakye ímí ó áhdóhi.” Ahdújucóhjáa dítye wákimyeítyéne. 5 Áané boonétúhjáa idyé tsiíñe cójípíne péébe újcúje tsíjtyeke. Átsíhdyúhjáa tsiíñe péébe újcúje tsíjtyeke. 6 Áané boonétúhjáa ávyétá cuuvé pañéjuco péébe úújeté tsaate pevétaré íjcyámedívu. Áámekéhjáa neébe: “¿Íveekí wákimyeítyúm ámuha pevétáre?” 7 Áánélliihyéhjáa néémeé: “Muhdú múha múuhakye táúhbánejí íná muha méwákimyeíyáhi.” Áánélliihyéhjáa neébe: “Áné óoma mepéene méwákimyeítyé táúmihe. Ámuuhakye ímí ó áhdóhi.” Ahdújucóhjáa dítye péene díbyema.

8 Áané íjyúnuvúhjáa díitye wákimyeí múnáa tehmeébeke neébe: “Áyu ílluréjuco wákimyeí múnáake dááhívétsómeke dahdo. Nihñérené úcáávémedítýú ú áhdótujkénúhi. Áané boonétúí ú áhdóo tujkénuné úcáávémeke.” 9 Ahdújucóhjáa díbye eené ávyétá nihñéjetére cuuvé pañe úcáávémedítýú áhdótujkénúné tsáápiítsáké 10-haamívá díbye tépallí múnáajpi nehdujújuco. 10 Aanéhjáa díitye eené tujkénú cúúvéneturé úcaavémé ííténe íjtsámeí díbye áhdóíñe éhniíñevu pájcoojíre dítye wákimyeíñélliihye. Áronáacáhjáa díityéké téhdunéré 10-haamívá áhdóobe. 11 Aanéhjáa múhdurá díityéké pájtyénéllii tépallí múnáájpídítýú líhcyámeímye. 12 Áámedítýúhjáa tsaapi néé díbyeke: “Aca muhdú ívane aatyé ícyoocárené cuuvé pañe úcáávémeke ú áhdó íñe muha cójíhajchótá állócohíváneri mewákimyeímye u áhdodúnere.” 13 Áánélliihyéhjáa neebe díbyeke: “Muúbej, ¿acáne tsá o néétu téhdune 10-haamívá ámuuhakye o áhdóíñe tsájcoojí wákiméí? Áánerá tsáháturo ímityúné ámuuhakye o dárívetúne. 14 Ahdícýane wa eene uke o

áhdone dékéévéne dipyej. Muurá ihdyu ó imíllé áyánéwu wákímyéyómema tsahdúnéhjírè o áhdone pámeekére. ¹⁵ ¿Aca tsá u wáájacutú o imíllédú o áhdóiyóné tadsíídsidívu? Anéjííva oke ú neéiyá múhdurá o dáriivéne. Áhdure tsá u nómiutáaváityuró pámeemáyé ímiáábé o íjcyáneri.” Ehdúhjáa neebe tépallí múnáajpi díbyeke. ¹⁶ Ahdícyane íñe ícyooca iyie íhtsutúmé íjcyane ísucunúmeíhijcyámé nihñéetsihvu ídátsó waagóojte íjcyáahi. Áané lliíñévu íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Muurá mítyámeke táavyéjú wákímyéivu o újcúrómedítyú uhjéméré ímí teene úraavyémé ávyéjúúteéhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íwákímyéi múnáama díityé wákímyéi ímbábjchónetu.

Ídsíjiveíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mc 10.32-34; Rc 18.31-34)

¹⁷ Átsihdyúu múúhaye 12-meva Jerotsaréevu díbyema mepéénáa juuvávyú múúhake neébe:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu.

¹⁸ Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedívú tsaapi llúúvájte ávyéjútémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsóóhi. Aame neé oke ídsíjivetsoíñe. ¹⁹ Áábeke muurá oke íhvéjtsóimýe jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi úúhívaténe oke imyéénúúbeke ílluréjuco wátyétyéhcuíñé páwachékevu o dsíjiveki. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu. Ehdúu Jetsóó neé múúhake.

Jacóóbomútsíj tsiíjy Jetsóoma íhjuváne
(Mc 10.35-45)

²⁰ Téijyúu Tsebedéó taaba Jetsóó éllevu ítsááne íllímutsi Jacóóboo, Jóáaá, íjcyamútsi múúhama íjcyámútsikye ipíúváne díbyé lliíñévu mímóuuvé píáábó ityáúmeíki. ²¹ Áállekéé neébe:

—¿Íínetú uke o píaabóné ú imílléhi?

Áánélliihyéé neélle:

—Ó imíllé íjtyetsi hájchíwúumútsi úuma páñétúétsihyi íjcyane díavyéjuri u íjcyácoóca.

²² Áronáacáa neebe díílleke:

—Ávyeta tsá u wáájacutú íñá u táúmeíñe. Ehdúu díílleke íñétsihdyu díityétsikye neébe:

—¿Aca ámuhtsi ávyétá íhnáhó méícúbáhrámeíyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

Áánélliihyéé neemútsi:

—Ééé, muhtsi méícúbáhrámeíyáhi.

²³ Áánélliihyéé neebe díityétsikye:

—Ímiáánénde ámuhtsi méícúbáhráméíhi. Áronáa ihdyu páñétúétsihyi táavyéjuri o íjcyácooca tsá oore ámuhtsikye táúniúvú o pícyóóityuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré pícyóó caatyéké iwábyújsómeke.

²⁴ Ehdúu Jetsóoma díityétsi íhjuváne múúhake díityétsi nahbéjté 10-meva muha mejjcyámeke tsarí pajtyéhi. ²⁵ Áronáacáa múúhake ipíúváne neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú íñe ííñújiri íjcyané ávyéjute pamévare íhtsutúmé íjcyane ímilléne. ²⁶⁻²⁷ Áánetu ihdyu íñe ámuha tsúúca tahñéjté mejjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítyú tsaapi íboohówaabe íjcyane

ímilleebe múu íñahbéjteke íícuvé íñée muhdú Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o méénuhíjcyádu. ²⁸ Tsáháa muurá o tsáátu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke íícúveki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá díityéké o píaabódú íjcyaae díityé wájyuri o dsíjive teene cáhcujtsómé ípájtyetéki.

*Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímíjpyetésóne
(Mc 10.46-52; Rc 18.35-43)*

²⁹ Aamée Jericóotu muha mepéémeke mítyane míamúnaa úraavyéhi. ³⁰ Ájyúu hállúvátúmútsí juuvá únuri ácuúcunúhíjcyamútsí tétsihdyu Jetsóoma muha mepájtyene iwáájácúne kéévánécoba née dííbyeke:

—ÍÁvyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyáábej, múhtsidi ihdyu óvjyucu dídaatsóve!

³¹ Ehdúu dítyétsí néenélii tétsii íjcyame uhbá cúuvéhulléré dítyétsí íjcyaki. Árónerí íícúvétúmútsí éhnííñevúré tsiíñe néehí:

—ÍÁvyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyáábej, múhtsidi ihdyu óvjyucu dídaatsóve!

³² Áánéliihyéé Jetsóó íjyóúúvéne née díityétsikye:

—¿Íñá ámuhtsi méimílléhi?

³³ Áánéliihyéé neemútsi:

—Ávyéjuúbej, muhtsi méimíllé mahálluváne.

³⁴ Ehdúu dítyétsí néenélii mítyane ídáátsóveebe díityétsidi. Áánemáa díityétsikye íhyálluúné díbye dócárájcónetu tsaímíyé íitéjúcoomútsi. Aamútsí dííbyekéréjuco úraavyéne.

21

*Jerotsarée pañevú Jetsóó úcaavéne
(Mc 11.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)*

¹ Aamée muha méwajtsí Jerotsarée píihíriyéjuco Bepajéé cóomí únuri Oríivo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúu Jetsóó wallóo múityétsikye múúhadítyú técoomívu.

² Áámútsikyéé neébe:

—Écoomi ípíihíré cóomityu óóma méujcúté íayáne íjju íllíma íjcyaae dóhíjnúmeíbyeke. Áábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéémútsikyé ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneeco: “Ávyéjuubéne múhtsikye néenéliihye. Ícúúyévané ihdyu óómíchóíbye.” Ehdúu neebe díityétsikye.

⁴ Ehdúu pajtyéné Píívyéébé íhjú uubálle múnáajpíhjáa íllu néhdújuco:

⁵ Tsióó cóomí múnáake mene: “Ámúha éllevu ámúhá avyéjuube tsaá ídaatsóné íayáne íjju hájchí hallúri.”

Ehdúhjáa neebe Píívyéébé íhjú uubálle múnáajpi.

⁶ Aamútsí tsúuca újcujé díbye íayáne íjjuke íllíma Jetsóó néhdújuco. ⁷ Áábé hallúu wájyamúúnetu muha meíhbóné hallúvú íñérívyéne péjúcoóbe. ⁸ Ájyúu mítyane míamúnaa íjcyame íhbó íwajyámuunévú juúva. Tsaatée wájyaúúnevu íhbóhi. ⁹ Aamée dííbyema péé tsuulléri íjcyamee, idyéjuri íjcyamee, ehdu. Aamée wáñécóhíjcyá:

—ÍÑóóooj, máávyejújtsó áánu Dabíiúvúj tsiiménémúháábeke! ÍMáimijyu díbye Píívyéébe mémeri tsááneé! ÍÑóóooj, máávyejújtsó caame íjcyaae Píívyéébeke! Ehdúu iwáñéjcone nehíjcyáme.

10 Aabée Jerotsaréevu úcááveneri pámeere técoomí múnáa íboríbaavémé nééhií:

—¿Múamí tsáma aátyej?

11 Áánélliihyé tsaate nééhií:

—Áánerá aabye Jetsóó Píivyéébe íhju yubáalle múnáajpi Gariréa iĩnújiri íjcyacóomí Natsarée múnáajpi.

*Duurúvájá pañétú náhíihe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mc 11.15-19; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)*

12 Áané boonétúu duurúvájá pañévu náhíhénújcatsímeke téjá pañétú bóayoobe. Wájójcoobée dsíidsike cápáyócohíjcyámé metsáwááne. Áhdurée íjúúmuke náhíhénuhíjcyámé acúúvéihcyúné wájójcoobe. 13 Áánemáa neebe diityéke:

—Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééjá lliiñévu míamúnáa óoma íhjuývahíjcyáíjya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáa jaríyéjucu medíllone?

14 Áíjyúu tééjá pañe hállúvátúméhjima ímí úllehíjcyátúméhjí íjcyame dílbyeke piáábó táúmeímeke ímíjpyetétsoóbe. 15 Ehdúu téjyju méénuube méénuráítyúronéhji. Áíjyúu tsiime wáñécohíjcyá: “¡Ñóóooj! Átsihdyúu nehíjcyáme: ¡Mááveyjútso aadi Dabíiúvúj tsiiménémúháábeke!” Aanée llúúvájte avyéjújtemá taúhbájú uwáábojte tsarí íjtsúcunúne Jetsóoke nééhií:

—¿A ú llebo eene aatye nehíjcyáne? 16 Áánélliihyé Jetsóó néé diityéke:

—Éée. ¿Aca tsá múijyú ámuha meéévetú Píivyéébe waajácúháámí téénetu íhjuváne? Íllu muurá nééneé:

Pámeere dílbyeke duurúvahíjcyá tsiime ñohñóríyéi íjcyarótsíwuújimájucu.

17 Ehdúu Jetsóó diityéké néené boonétú muha mepéé Jerotsaréetu Betáaniávuréjucu. Áhullée tépejco muha mécuwáhi.

*Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mc 11.12-14, 20-26)*

18 Áané tsitsíivevúu cúúvénéturé muha tsiíne Jerotsaréevu meóómíñáa Jetsóó ajoyábáavatéhi. 19 Aabée juuvá úníutu íjcyahé higyéerahe úújéjerá ‘néevahéubáhaja’ íñéénema. Áronáacáa tsá tehe néevatúne. Áánélliihyé ílluréjucu díbye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Níhñécunu ílluréjucu u chéméihye ¿íveekí tsá u néevatúne?

Ehdúu díbye néenemáyé tsúuca íjtoíñuhe. 20 Áánérí muha meúllévenúne menéé dílbyeke:

—¿Aca muhdú eene eehe higyéerahe peecútéré tsúuca cheméhi?

21 Áánélliihyé neebe múúhakey:

—Muurá ímiáané ímíñéúvu ámuha mecáhcújtsoca tsá apááñéré íñe higyéerahe o chémétsónéméné ámuha meméénúityuróne. Téhdure muurá ámuha menéejuri tsane cámehbáú íñéiyá móáj piñévu. 22 Ahdícyane muurá páneere íñá Píivyéébeke ámuha metáúmeíñe ámuúhakey ájcúíibe ímiááneturé ámuha ímí mecáhcújtsóhajchíjyju.

*Jetsóó íhtsútu
(Mc 11.27-33; Rc 20.1-8)*

²³ Átsihdyúu idyé tsiíñe duurúvájá pañévu díbye úwáábónáa pañétúejte llúúvájte avyéjútémá túkevajtsojte díbye éllevu itsááne néehí:

—¿Aca múúbé ihtsúturi u ljcyaabe eene ehdu nénehji ú méénuhjcyáhi?

²⁴⁻²⁵ Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóaa tsótsohjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaaréé nééjuri tééné wákimyéí méénuhjcyáabej? Áyu cána oke maáñújcuj. Ámuha oke maáñújcúhachíí botsíí ámúhake ó neé múúbé ihtsúturi ténehji o méénuhjcyáne. Áánéllihyée tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébeé nééjuri tsótsohjcyáabe’ menéhajchíí meke nééíyoobe: “¿Áábekéráhjáa íveekí tsá ámuha mecáhcújtsótúne?” ²⁶ Áánetu ‘míamúnaaréé nééjuri’ menéhajchíí meke diitye míamúnaa tééné hallútú méénúiyáhi. Muurá pamévaré cáhcújtsó ímiáánéjucóo Píívyéébeé ihjyú uubálle múnáajpi díbye Jóááuvu ljcyaane. ²⁷ Ehdúu íñéjcatsíñeri íñúhnévène íllure néeme díbyeke:

—Maáhuú, tsá muha mewáájacutúne.

Áánéllihyée neebe diityéke:

—Aanéjívva idyé ámúhake ó neé múúbé ihtsúturi o méénuhjcyáne.

Tsáapí hájchimútsidtyú ljcyané uwááboju

²⁸ Átsihdyúu tsiíñe Jetsóo diityéke néehí:

—¿Muhdú ámuha méjtsuncunú tsiíñe ámúhake o úúballeíñe? Tsaapíhjáa íllímútsidtyú ámiáabeke néehí: “Llíhij, cána lhyajchíí méúmihe wákimyeytej.”

²⁹ Áronáacáhjáa neebe: “Tsá o ímíllétúne.” Áronemáhjáa bóónétu wákimyeyteyebe. ³⁰ Átsihdyúhjáa bónéébeke neebe téhdure. Áánéllihyéhjáa neebe: “Juúuj Llíhij, tehdújuco. Óvíí ó wákimyeytéhí.” Áronáacáhjáa tsá díbye wákimyeytetúne. ³¹ Aanée ¿caabyé diityétsidtyú cáhcujtsó cááníkyeé? Áánéllihyée néeme díbyeke:

—Tujkénúejpíhjáa cáhcujtsóhi.

Átsihvúu neebe diityéke:

—Ímiáánéturé ámúhake o neé muurá múhdurá ícyahjcyané walléemuma meííñújí avyéjúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsóhjcyámé ímityúmé ljcyarómé ímjpytéé ámúhajtane Píívyéébe avyéjútetérejuco ljcyaaki. ³² Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóaa ámúhake úwáábohjcyará ímityúné ámuha meícyahjcyané meíhvéjtsóne Píívyéébe ícyánejcúvurejuco ámuha meíbúwáávéroki. Áronáacáa tsá ámuha mecáhcútsóhjcyatú díbyeke. Áánetúu ihdyu muurá diitye ímiááné ímityúmé ljcyarómé díbyé uwáábó icyáhcújtsóne ímjpytetéhi. Áánáacáa ¿muhdú íveekí tsá ámuha teene melléébójúcoorómé meímjpytetétúne?

Úmihé tehmé múnaa múhdurá dáríívemeíñetu ljcyané uwááboju

(*Mc 12.1-12; Rc 20.9-19*)

³³ Cáhawáá melleebúuncunú tsiíñe ámúhake o úúballéne: Tsaapíhjáa íúmihe óova íbájtsoné mjcónúhi. Áánemáhjáa tsátsii ímbájchoobe téene néévá dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa jáhwu méénuube cáámé cóhnaúvú tééja pañétú tépalli téhmemeíjya. Ápallívúhjáa tsaatéke ítyéhmétsóne aahívetéébe tsiíñe íñújí. ³⁴ Aabéhjáa tsúúca tene néévane iwáájacútsihvu wallóo íúniú múnáake diityémá ditye iwállóoro téénetu díbye éhne ljcyaúne. ³⁵ Áronáacáhjáa íllure méénúejtsómé diityéke. Tsáápiikyéhjáa néwayúúnevu aamúme.

Áánetúhjáa tsíjpiikye dsíjívetsóme. ³⁶ Ááné boonétúhjáa idyé tsiíñe wáalloobe pívámevákéjuco. Árómekéjhjáa idyé méénúpejtsóme.

³⁷ Ááné nihñévúréhjáa wáalloobe íllíkyeréjuco ‘íhya hájchíwu íjcyánéllii díbyeke avyējúúlléiyóme’ íñéénema. ³⁸ Áónáacáhjáa díbyeke íájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu díbyeke medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.” ³⁹ Ahdújucóhjáa íékéévéébeke dítye tépallítýú íwávu itsájtyéne dsíjívetsóne.

⁴⁰ Ehdúu íúúbállétsihdyu neebe díityéke:

—¿Aane íñe díibye úmihé aabájaabe itsáácooca muhdú méénuú díityéké eenéé tépallítýú díbye téhmetsoíñúme ímityúné dáríwémeímyeke?

⁴¹ Áánélliihyéé néémeé:

—Íhya ihdyu díityéké ídáátsóvétuubéré idsíjívétso tsijtyekéréjuco téhmetsoíñe tépallítýú botsíi teene bajtso kéémévécococa tsáneevu díbyeke ájctúmyeke.

⁴² Ehdúu dítye néérónáa neebe díityéke:

—¿Aca tsá ámuha mújyú meéévetú Pívyéébé waajácúháami? Muurá tsátsihdyu nééneé:

Tsaúpe nééwayu jááháñe wákimyéi múnaa íñéhnílléne wáágóórou pícyámei ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Pívyéébere ehdu meenu téhdújuco.

Ehdu muurá Pívyéébé waajácúháamitu nééneé. ⁴³ Aane ámúhake o neé Pívyéébé avyējú ámúhá wáábyuta íjcyájúcootúne. Muurá ihdyu tsijtye ímí óóma íjcyámé wáabyutáréjuco teéne. ⁴⁴ Muurá teeu nééwayúdú o neébedítýú íjcyáné uwááboju cáhcújtsotúmé mújtaáhi. Áámedítýú muurá o cáyobáávatécococa ílluréjuco dítye wágóóóveíñe.

⁴⁵ Ehdúu Jetsóó tsíménéhjitu úwaabóné llúúvájte avyējújtémá paritséómú waajácújucoó díityéké díbye lléboobóne. ⁴⁶ Áánélliihyéé imíllerómé díbyeke iwáágoóné tétsihdyu. Áónáacáa nuhnévémé Pívyéébé íhjuu uubálle múnáajpi díbye íjcyane míamúnaa néhíjcyáneri íllityénema.

22

Táábávajcátsí wañéhjitu íjcyáné uwááboju (Rc 14.15-24)

¹ Áhdurée tsiíñe Jetsóó úúballé muhdú Pívyéébe íavyējú pámeemáyé ímbájchoíñe.

² Neebépeé:

—Tsáné avyējuubéjhjáa ílli táábáváné wañéhjivu míñutsó mítyane míamúnáake. ³ Ááme éllévúhjáa wáalloobe íúnú múnáake dítye íñéete dítye itsájúcoóki. Aaméhjáa úúbálettérónáa tsá dítye ímíletú itsááneé.

⁴ Áánélliihyéhjáa tsijtyeke tsiíñe iwállóomeke neébe: “Méneete táuubámyeke dítye itsááne íñe ocájímú tutácóóné idyóóvaki.” ⁵ Ahdújucóhjáa ípyéene dítye úúbállérónáa idyé tsá dítye ímíletú itsááneé. Ícúvetúméhjáa íwákimyéháñevúré péécunúhi. Tsaatéhjáa péé íúmihénevu. Tsiytyéhjáa péé nájhíhévu. ⁶ Áánetúhjáa tsijtye íllure díityédí ícúbáhrámeke dsíjívetsóhi.

⁷ Aanéhjáa ílluréjuco díibye ávyējúúbeke mítyane cáyobáávatétsóne. Áánélliihyéhjáa ítsodáhómuke táúhbaabe dítye díityéké idsíjívétso díityé

cóomí icyátsuhjácoki. ⁸ Ááné boonéhjáa idyé tsijtye íúníu múnáake neébe: “Tsúúca íñe hájchíwu táábávané wañéhji májchohañé méénúmeíjyúcoorá téénevu tsáámeke memájchótsóiyóne. Ávyeta ímillétyúmekéhjáa o mĩnutsójúcooromé íñe tsá tsáátu meéllevu. Árone ihdyu óvi tehjújuco tsá ditye tsáátune, ímiáámejíí tsááiyáhi. ⁹ Ahdícyane cána étsihjívú mepééne ámuha maájtyúmidúmeke méuubállé ditye itsáákí.” ¹⁰ Ahdjúcóbháa ditye pahúllevávú ipyééne pámeekéré íájtýúmidúmeke mĩnutsóné ímityúroméhjimáye. Aaméhjáa tsúúca tsááme teeja wahpéhi.

¹¹ Áame éllévuhjáa diibye ávyéjuube ipyééne ájtyumí tsaapi ihdícyájamáyé íwajyámuma diityéj piine íjcyáábeke. ¹² Áábekéhjáa neébe: “Muúbej, ¿acáne íveekí íñe átéréejamáyé u tsáá béhjávu úcáávène tsáátuúbe?” Ehdúhjáa ávyéjuube dílbye néenélii tsá díbye íiná neétune. ¹³ Áábedityúhjáa íúníu múnáake neébe: “Áánúke íjtyúháacyuma íhyójtscu mechjíchúne áachívú peete íjcyátúhullévú mépcyóhjíe téhulle díbye ityáá íhwañe ííhdónema.” ¹⁴ Ehdú neéne muurá íñe ímiááné páme wáabyutáréjúcooro Píívyéébe ávyéjú íjcyáronévú uhjéméré úcááveéhi.

Íñújí ávyéjúúbe wáabyuta dsíídsike ditye áhdotsóne
(Mc 12.13-17; Rc 20.20-26)

¹⁵ Ehdúu Jetsóó úwaabóné paritseómú itsárílléne pítyácójcatsí muhdú dílbyedívú íñeétsóíñe. ¹⁶ Áánemáhjáa Heróodé icyánéjcuéjtemá tsaatéké íhdityu wallóomé dílbye éllévu ditye íñeéte muhdúhjáa dílbyedítýú ipítyácójcatsíñe. Aaméé itsááne dílbyeke neéhi:

—Ávyéjúúbej, muha méwaajácú ímiáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe muurá ú úwáábohíjcyá ímiááné keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevéélléjító tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri íícúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíihye. ¹⁷ Aabe ihdyu cána múúhake diñe dícyánéjcutuj: ¿A tehjújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáabyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyáné maáhdóiyónej, mityá tsáhaáj?

¹⁸ Ehdúu íllure dílbyeke ímújtátsóro ditye díllone iwáájácúne neebe diityéke:

—Ávyeta mía bañú múnáa ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdú meíjcyame ¿íveekí íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? ¹⁹ Áyu cána oke méuujétsó dsíídsijívuj.

Ahdjúcúo ditye tsájívu úújetsóné dílbyeke. ²⁰ Áájítúu húmí náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi nááv ééne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu?

²¹ Áánéllíihyé neéme dílbyeke:

—Tséétsá húmí nááve. Áábe méméré íñe tééjitu.

Áánéllíihyé neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu dílbye Tséétsáke mááhdohíjcyá dílbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuhíjcyá dílbyé wáabyuta íjcyanévu.

²² Ehdúu Jetsóó diityéké neéneri íúllévenúne ílluréjuco ditye pééne tétsihdyu.

Dsíjívémé muhdú tsííñe bóhñe tsaate díllone
(Mc 12.18-27; Rc 20.27-40)

²³ Ááné boonée téjcoojíré tsadotséomú tsáá díbye éllevu medsíjivémé tsiíñe mebóhíne cáhcújtótúme.

²⁴ Aamée néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívu tsíimávátuube dsíjivéhajchíí íñahbéréjuco díílleke táábávaíñé díbyeréjuco itsíimáva dííledívu íñahbeúvúu tsíimáváyóne. ²⁵ Aanée ijcyámé múúhadítýú 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábavárolléjtane dsíjivé tehdu tsíimávátuubére. Áállekée bóneebéréjuco táábaváne. ²⁶ Ároobée idyé dsíjivé téhdure tsíimávátuube díílléjtane. Aanée ehdu pámeere 7-meva tsaapíllekére táábavaromé dsíjivé díílléjtane. ²⁷ Aanée nihñévúré díílleréjuco dsíjivéne. ²⁸ Aane cána múúhakey díñe ¿cáábye taabá ímichi dille íjcyaiñé tsiíñe dítye bóhíicooca?

²⁹ Áánéllíihyée neebe díityéke:

—Íllure ámuha mémujtá Píivýéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnéllíihye. ³⁰ Muurá dsíjivémé tsiíñe bóhíjyu páneere cápáyóóveé tsíhdyuréjuco. Tsáhájuco muurá míamúnaa táábavácatsíityúne. Muurá pámeere téjyu íjcyáa níjkyéji múnaáduréjuco. ³¹ ¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píivýéébé waajácúháámi? Muurá téhaamítú nééneé: ³² “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Píivýéébé ó íjcyáhi.” Ehdú muurá Píivýéébe néénetu méwaajácú dítye íjcyane. Muurá dítye íjcyátuca tsá díbye nééítyuró díityé Píivýéébé íjcyane.

³³ Ehdúu Jetsóó díityéké nééneri ullévenúme muhdú díbyé tujkéveeju íjcyáneri.

Ímichi páñétúejúúcu taúhbajúúcu
(Mc 12.28-34)

³⁴ Aanée paritséomú iwáájácúne iyéjuco píhcyaaené díbyedívu. ³⁵⁻³⁶ Áámédítýú tsaapi taúhbájú uwááboobe Jetsóoke ímújtátsóro néehí:

—Ávyéjuúbej, ¿aca teene Píivýéébé taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

³⁷ Áánéllíihyée neébe:

—“Múu wajýú Dípíivýéébé Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta díííbúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.” ³⁸ Ene muurá ímichi páñétúene Píivýéébé taúhbajúúnetu. ³⁹ Áánetu tsiíñe néehí: “Pamévakeré múu wajýú muhdú u wájýumeídyu.” ⁴⁰ Éneecu ímichi páñétúenéécú Píivýéébé Moitséeúvuj téeveri pícyóóné taúhbajúúnetu. Áneecu nehdu meíjcyáhajchíí tsúúca méijcyá díbyé íhýú uubálle múnaápe úwáábohíjcyádu. Ehdúu Jetsóó néé díbyeke.

Muubá Críjto íjcyane
(Mc 12.35-37; Rc 20.41-44)

⁴¹⁻⁴² Aamée díitye paritséomúí péétúmeke tsiíñe neébe:

—¿Aca mújtsíiménémúhaabé Críjto íjcyáiyóné ámuha méijtsúcunúhi?

Áánéllíihyée néémeé:

—Dabíiúvúj tsíiménémúhaabéiyó muurá díbye.

⁴³ Áánéllíihyée neébe:

—¿Aanee idyé muhdú íivane díbye Dabíiúvú íjtsíiménémúhaabe íjcyáíbyeke dílló íavyéjuúbedi? Muuráhjáa ihdyu Píivýéébé Apííchóré díbyeke tükévéjtsóneri neebe díbyedítýu:

44 Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúi diicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

45 Ehdúu muurá Dabíiúvú néé Críjtodítýú Íavyéjuube díbye íjcyane. Aane muhdú íjcyáíyoobe dífbyeúvúj tsíiménémúháabe.

46 Ehdúu Jetsóó díityéké nééne íañújcutúnéllii tsáhájuco tsiíñe dítye díllójucootúne.

23

Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne (Mc 12.38-40; Rc 11.37-54; 20.45-47)

1 Áíjyúu idýe pámeere tétsii muha meíjcyámeke Jetsóó néehii: 2 –Muurá taúhbájú uwáábojtémá paritséómú íjtsúcunúmei Píivýéébe Moitséúvuj téeveri meénúné taúhbájú uwáábojte íjcyane. 3 Ímiáánéhde tehdujúco dítye úwáábohíjcyáne. Aane melléébone mécahcújtsó. Áronáa ihdyu eene múhduhjárá dítye ícyahíjcyánetu tsá múu íívatúne. Muurá ímí úwaabójúcooromé tsá tehdu íjcyatúne. 4 Aame míamúnáama tsíñéhjí taúhbajúúné ípívyétsóhíjcyá díitye páñetu íjcyaromé teene úráávyénejíva awáá muhdú dítye iúráávyeki. 5 Muurá páneere íná imyééne meénuhíjcyámé míamúnáa díityéké imítýájtsókíye. Aame muurá eene Píivýéébe ihjyu icyáátúnúné waajácúhaamínevu pícyámeihíjcyá íñéjuwáánetu íumícóónetu. Áhdure eene tsíjtyé wajyámúúné ehniíñe íwajyámúúné icyáméjtsójacobájívu úcámeihíjcyáme. 6 Aame muurá wañéhjíné pañe imíllé íboohówátsihjívúré imájchone. Áhdure pihcyáávejááné pañe íjcyácooca imíllémé ímítísjívúré íacuuvéne. 7 Téhdure imíllémé míamúnáa díityéké íavyéjúúlléne patsíhjíwávúré uwáábojtédí díllone.

8 Áánetu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Tsá múu íjyácunútú míamúnáa ámúhake uwáábojtédí díllóíyóneri. Muurá ámuha tsahdúré tsané nahbémú meíjcyamé uwááboobe apáábyéré oo Críjtoó. 9 Ahdícyane tsá ámuha múúbaké mecááníváitýú ííñújiri. Muurá níjkyéjiri íjcyabe apáábyéré ámúháj Caáni. 10 Áhdure tsá múu díllótsámeítýú ávyéjútédi. Muurá oo apáábyéré ámúhá avyéjuube. 11 Muurá ihdyu tsíjtyeke íicuvémé ímiááné íjcyá íhtsutúme íboohówajte. 12 Aame idáátsóméhjíúvú tsáíbuwáre íjcyame ávyéjúúteehi. Áánetu íyee íhtsutúme ávyéjulte íjcyane némeihíjcyámé íllure núcójpívetsáméíli.

13 Aane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñé bañú múnaa pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuha taúhbájú uwáábojtémá paritséómú meíjcyámeke. Muurá níjkyéjiri íjcyabe Píivýéébe avyéjúeje íjcyáíyómeke íllure ámuha mémávárichóhíjcyá múhdurá ténejcu ámuha meúráávyénéllíihye. Áánéllii tsá ámuha dífbye avyéjúeje meíjcyáitúne. 14 Ááneréi íjcyáíyónáa jíveeki ámuha pííbájyujte walléemudítýú médotuhíjcyá ihjyáháñe? Ááne ehdu ámuha meméénuhíjcyánéhjí núcójpí ulléjijtóné úniúúnevu ámuha meíjcyáne Píivýéébema cááménécobájíúvú méihjývuhíjcyá wáájácúratúne. Ehdu ámuha medáíívémeihíjcyáné déjúcotu muurá ávyetá íhnáhó ámuha méicúbáhráméíli.

15 Téhdure íveekí ámuha pahúllevá múnáake úwááboméré mépehíjcyá ámúhá uwááboju múhdurá néene ditye iúráávyeki. Muurá ímityúmeke éhniíñevuré ámuha métútávátsohíjcyá múhdurá meúwáábóneri. Áánéllíi diityé hallúrí ápíchó cúújúwá pañévú ditye wágóóoveíñé ímichi ámúhá llííñé íjcyane.

16 Máidáátsoju ámuuha éhne múúne hállúvatúme tsíllevu tsátyéjcatsíyódú menéeme tsá mewáájácúmeityú muhdú Píívyéébeke meúráávyéiyóne. Aame ámuha ménehíjcyá duurúvája mémerívá tsane ámuha meméénuíñé menéerone ámuha meméénúturóné muhdú néétune. Áánetúvá ihdyu tééj pañéene óórótu méénúmeíñe mémeri tsane ámuha meméénuíñé menéerone ámuha meméénúttúhájchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi. 17 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúme íjcyadu wáájácúmeityúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene tééj pañéene óórótu méénúmeíñéhíj, mityá teeja duurúvája ímichi tééja tájpi páñéenehíj íjcyajaj? 18 Áhdure ámuha ménehíjcyá Píívyéébe ícúvé covájtsómeíñé wáiji mémerívá tsane ámuha meméénuíñé menéerone ámuha meméénúturóné muhdú néétune. Áánetúvá ihdyu dílbyé ícúve mémeri ámuha tsane meméénuíñé menéerone ámuha meméénúttúhájchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi. 19 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúme íjcyadu wáájácúmeityúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene Píívyéébe ícúve, mityá teene wáiji ímichi téíj hallúvú tene covátsómeíhíjcyaiijj? 20 Muurá téíj mémeri tsane imyéénuíñé tsaate néene dómajcó páneeréjucó múhduná téíjiene íjcyánéhjimájucó. 21 Áhdure idyé duurúvája mémeri tsane imyéénuíñé ditye néene dómajcó páneeréjucó tééjáne íjcyanéhíj Píívyéébe mémemájucó ímichi dílbyé wáábyuta tene íjcyánéllíihye. 22 Áhdure níjkyéji mémeri tsane imyéénuíñé ditye néene dómajcó Píívyéébekejúucó dílbyé avyéjú tene íjcyánéllíihye.

23 ¿Ahdícyane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñe! Muurá tehjújucó ámuha Píívyéébeke meíicúveróné ámúhá bájtsori. Áronáa ámuha mécoévahíjcyá teenéjucó awáá taúhbájutu pañétúetsíí íjcyane Píívyéébeke ámuha meúráávyéene tsaímíyé meíjcyame tsíjtyeke mepíáábóiyóne. Ehdu ámuha tsanéhíjjuco meméénúiyóne tsá meméénuhíjcyatúne. 24 Aame muurá ámuha éhne múúne hállúvatúme tsíllevu tsátyéjcatsíyódú wáájácúmeityúme. Muurá éétebáwu íjcyáróobeke ámúhá ádó pañétú ámuha mewáágoómé ¿íveekí caméélloke wáágóotúme dílbyemáyé ámuha máádohíjcyáhi?

25 ¿Máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñe! Muurá ámúhá llíyíhllóné, ámúhá bohtámú, ámuha ménítyuhíjcyará imíwu. Áronáa ténéhíj pañévú ámuha mépcyohíjcyá ímityúné naníyí ámuha meúcuhíjcyanéhíj. 26 Aame ámuha ímiááné hállúvatúme íjcyadu menéeme tujkénú méímibáávyé ámúhá íbuwááné íjtsaméí ímiáámeréjucó ámuha meíjcyane ámúhadítú íbóhówaucunúki.

27 ¿Áronáa ihdyu máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñe! Muurá ámuha pánehíjídú ímiáámédú éhne múúne níjkyéné pañe nehníwu néerone pánehíjídú hállu imíwu meítedu. 28 Ehdu ámuha meícyahíjcyá míamúnáama pánehíjídú ímiáámeúvúdú tsanééré ímityúné íjtsaméí ámúhá pañe íjcyame.

29 ¿Áámeke ámúhake máidáátsoju tene pájtyeíñe! Íveekí ámuha éíjyuúvúu ditye dsíjívétsohíjcyámé Píívyéébe íhjúu uubálle múnáavú níjkyéné

méicyáávétsohíjcyá ímiááameváa diityéúvú íjcyánéllíhye. ³⁰ Ááne ámuha ménéhíjcyáhi: “Éíjyuúvúu méihdé múnáaúvú íjcyáijyu meíjcyaca muurá tsá medsíjívétsoítuyuró Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake.” ³¹ Ehdú ámuha menéeneri muurá ámuháyé méúúballémeí diityéúvukée dsíjívétsohíjcyámeúvúj tsíiménémúhaabe ámuha meíjcyane. ³² Ahdícyane wa ihdyu oke meméénú ámuha meímíllédú ámúhá ihdé múnáaúvúu méénuhíjcyádú diityédúré ámuha menéémeé.

³³ Ávyeta muurá ámuha ííñimyé múeméjte. ¿Aca ámuha méijtsúcunú cúújúwatu ámuha mepállójcóiyóne? ³⁴ Áánéllíi ícyooa ó pícyóóroó ámúhama tsíjtyeke Píívyéébé ihjyú uwáábojte pane wáájacúmeke ámúhá uwáábojte íjcyáímyeke. Árómeke muurá ámuha méuráávvehíjcyaa pátsárijcyomeré pacóómiváriye. Áámedítýú muurá tsaatéké ámuha méwátsihcyuú pihcyáávejááné pañévu. Ááne tsááteke ámuha médsíjívétsoó páwachékevu mewátýétyéhçúneri. ³⁵ Ehdú ámuha menéénéllíi ámuha pámé hallúríyé teene éíjyuúvúu ímiá uwáábojtéké ditye dsíjívétsohíjcyanéhji. Muuráhjáa Abéé ímiáábé íjcyáábeke íñahbére dsíjívetsóhi. Áané boonéé tsíjtye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake ámúhá ihdééjte dsíjívetsóhi. Átsihdyúu nihñéré dsíjívetsómé Berekíá hajchi Tsacariake duurúvájama Píívyéébé ñcúvé cóvátsómehíjcyané wájí ráhoúccunútsihvu. ³⁶ Aane ímiááné ámúhake o néé ehdúu éíjyu múnáaúvú dáríívemeíhíjcyané muurá ámúhá hallúrí íñe ícyooa ámuha meíjcyámé hallúri.

Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne (Rc 13.34-35)

³⁷ Ahdícyane ámuhá Jerotsarée múnaaj, ¿íveekí ámuha méllíhyánúpétsohíjcyá Píívyéébé ihjyú uwáábojtéke? ¿íveekí ámuha diityéké néwayúúnevu mááámuhíjcyáhi? Muurá imílléroobe ámúhake iújcune éhne múúne cáraca ítsíimeke íñhúwáacyú lliíñévu újcuđu. Áronáa ¿íveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne? ³⁸ Áané déjúcotu muurá ámuhá cóómí ápajyúrjúco íjcyáiñe. ³⁹ Ahdícyane ámúhake o néé téhdure oke ámuha maájtyumíjúcóóityúné tsiíñe o tsááiñévujuco. Téijyu muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyu áanu Píívyéébe mémeri tsááneéj.”

24

Duurúvaja wágóóovéñé Jetsóó nééneé (Mc 13.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aabéé Jetsóó duurúvájá pañétú muha meíjchívyénáa múúha tsúúlleríjyucu péébeke muha mépiúvájá téjahji imíwu méénúmeíñé muha meííteki. ² Aamée muha meííteke neébe:

—¿A ámuha méiíte imíwu duurúvaja méénúmeíñe? Muurá ímiááneturé ámúhake o néé ehdú nééroja wácávyáhcámeíñe.

Jetsóó tsááiñé ihde pájtyeíñéhji (Mc 13.3-23; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihdyúu muha oríívó bajúvú mepétsihvu ácuúvéébeke áábánéwu muha menéehíi:

—Cána múúhake duubállé mújyú tene pájtyeíñé eene múúhake u nehíjycanéhji. ¿Aca íínetú muha méwajácuú ííñuji níjkévaíñeréjuco u tsááiñe píhíjucóóne?

⁴ Áanéllihyéee neebe múúhake:

—Éhdu néeme tsáma wajácútsi méjycyaco ámuha maállítsámeityu álliu múnáadívu. ⁵ Muurá o tsááiñe tsúúca píhícooca íjcyaimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjycyáa dílbyéjuco Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe. ⁶ Áhdure íjcyaiñé méénujcátsi pahúlleváre. Áronáa méllityedíñe. Muurá tsáhái téjyju o bóhówáavéityúne. Áronáa ihdyu ehdu nénehji tujkenú pájtyeéhi. ⁷ Muurá tsáné ííñúji múnáa méénujcátsi tsiíñe ííñúji múnáama. Ájyju íjcyaiñé ájyabáánema cheméháñe. Áhdure pahúlleváre ííñuji vááúméíhi. ⁸ Ehdu déjúcóóveíñé ícúbáhraméi ííñújiri.

⁹ Ájyju muurá ámuha tahñéjté mejycyané hallútú cáhcújtsotúme ámúhake itsárilílene ámúhadi ícúbáhraáhi. Aame ámúhadítýu tsaatéké dsíjívétsoóhi. ¹⁰ Ájyju muurá mítyame amúhadítýu oke cáhcújtsorómé tsáhájucu oke cáhcújtsóityúne. Aame ámúhake itsárilílene ámúhadítýu méénútsóó tsíjtyeke. ¹¹ Áhdure idyé téjyju mítyame álliu múnáa díllóméi Píívyéébe ihjyú uuballe múnáadi. Áamedítýu mítyame állítsáméíhi. ¹² Ehdu páhduvaré ímityúné íjcyánetu mítyame tsáhájucu wájyúcatsítýúne. ¹³ Áanetu ehdu néérónéhji pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúme tsaímíyé íjcyame ihdyu pájtyeééhi. ¹⁴ Muurá teene dílbye avyéjtu íjcyané uwááboju ímiáájú pámeekéréi ííñújiri íjcyané míamúnáake waajácútsáméíhi. Ájyju ihdyu botsíi ó tsaá páneere ílluréjuco iníjkévaki.

¹⁵⁻¹⁶ Muurá duurúvájatu tsátsii ííne ímityúné úújéityútsihvu tsane ímityúné úújeténé Píívyéébeke ávyéta tsáriyé pájtyeéhi. Áhdícyane teene ámuha maájtyúmícooca méwáácunúco cámeéhbaúnevu Jodéa ííñúji múnáa ámuha mejycyame. Ehdúu ímiááné tene pájtyeíñé muurá Daniéré tsúúcajátújuco néene Píívyéébe ihjyú uuballe múnáajpi íjcyáabe. Aane éévehíjcyámé íhya waajácújucoó íñá íjcyaiñe. ¹⁷ Áhdícyane téjyju áachi íjcyame íucaavéjúcohdí ímíjcóhó pañévú tsieméné íjucuki. ¹⁸ Áhdure íúmihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí íhjyávú íwajyámu éllevu. ¹⁹ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téjyju waléemú éevájtema tsíjtye ñohñóriyéi ítsííméwuúmu íjcyámeke! ²⁰ Áanéllii ihdyu Píívyéébema méihjyúvaco wáyeéévejcóójí ehdu tene ámúhama ípájtyétuki, áhdure tsúcohíváneri úúnjyáájyju níjyáháñé líiine ámuha mewáácunútki. ²¹ Muurá téjyju íjcyaiñé ávyétá íhnáhó ícúbáhraméi íñéee ííñuji ípívyéévétsihdyu mújyú ícyahíjcyatúne. Áané boonétú ihdyu tsáhájucu mújyú tehdu néené ícúbáhraméi íjcyáityúne. ²² Aane muurá Píívyéébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áanéllii ícúu tsiíñe oke wállóóiiybe íhñéjte wájyuri.

²³ Aane tsúúca tene píhícooca íjcyaimyé tsaate íllure íállíñe ‘tsúúca Críjto tsájucóóhiif’ nééimye. Áámeke tsáma wajácútsi mejycyané mécáhcújtsodíñe.

²⁴ Muurá íjcyaimyé álliu múnáa íiye Críjtodi díllómeímye. Áhdure muurá díllómeímye Píívyéébe ihjyú uuballe múnáadi. Aame píivyéteé méénuráítyúronéhji ímyéénune. Áaneri muurá mújtátsoímé míamúnáake Píívyéébedítýu. Tsáijyju múúne téhdure mújtátsoíyómé ímiááné dílbyeéjtéjuco

Íjcyáromeke. ²⁵ Aane íñe ámuhákye ó úúballé íhdéjucu ehdu tene pájtyeíñé ámuha metéibúwáaveki. ²⁶ Ahdícyané tsaate ámuhákye ‘éje, áádi éhllé Críjtoó’ néhajchíí mépehdí téhullévu. Áhdure ditye ámuhákye ‘áádi éhjá pañe Críjtoó’ néhajchíí mécáhcújtsodí éhdulhji ditye ámuhákye néérone. ²⁷ Muurá ihdyu éhne múúne chijchi ááméjuto níjkénííñévu júco rórihijácódú ámuhákye ábájínéjcuíñé Míamúnáájpidívú o ípívýééveebe tsiíñe o bóhówááveíñe. ²⁸ Áábedívú muurá óhdivu táuráávyé múnaa píhcyááveé éhne múúne tseméjpi dsíjívéébedívú áñumu píhcyaavédú.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhji

(Mc 13.24-37; Rc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Ehdu ícúbáhraméí pájtyéné boone cóójíejpi nuhba ílluréjucu áábatéíñe. Áhdure péjcoéjpi tsáhájucu ájchúityúne. Ájyju míicuru dójcoó cáámetu. Ehdu páneere íévéhóowari íhtsútunéhji íjcyane mujtáraga íjcyaaíhi. ³⁰ Ájyju tsúuca Míamúnáájpidívú o ípívýééveebe páneere táíhtsútú táavyéjuma ojtsó pañetú ó bóhówááveéhi. Ááneri muurá oke cáhcújtsotúmé íñújiri íjcyame íllityéne taáhi. ³¹ Aabe téjyju níjkyéji múnáake ó táúhbaa ditye kéévánécoba ílljchu írojrócó pámeere múhdumé íñújiri íjcyané míamúnáa tahñéjté óhdivu ípíhcyááveki.

³² Cáhawáá méjtsúcunu higyéerahej. Muurá itsóúúvéne tsiíñe tehe béhjívānetu méwaajácú píjcyaba pííhijucóone. ³³ Ahdu nééne íñe ámuhákye o nénehji pájtyénetu ámuha méwaajácúú tsiíñe o tsááiñe éévé tsúuca úújeténe. ³⁴ Muurá ímíááneturé ámuhákye o néé ehdu nénehji pájtyeíñé íñéi íñújiri míamúnáa íjcyápíñáaaca. ³⁵ Muurá íñe íñújima páneere íévéhóowari íjcyanehjí wágóóovééhi. Áánetu íñe ámuhákye o néhijcyané tsá mújyju wágóóovéityúne.

³⁶ Áronáa ihdyu o tsááiñe éévé tsá múha wáájácútné. Níjkyéji múnaa íjcyaromé tsá wáájácútné. Téhdure páñetu Píívýéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácútné. Apáábyeré ihdyu Llihiyó waajácú mújyju tsiíñe oke iwállooíñe.

³⁷ Muuráhjáa Noéé íjcyáajyju íjcyané míamúnáake tene pájtyeduré pájtyeíñe Míamúnáájpidívú o ípívýééveebe tsiíñe o tsááiñe. ³⁸ Muuráhjáa téjyju íjcyame íñúji cáájávéíñé ihde ‘íñéjuú’ íñééne ícyahíjcyá ímíllédú wañéhjineri táábavajcátsiyi. Ehdúu ícyahíjcyámé tsúuca Píívýéébe íñúji cáájávétsóíñéllí Noéé íhmííne pañévu úcáávétsihvújucu. ³⁹ Aamée ehdu ícyahíjcyáneríyé túhuuvémé wáájácúmeityúnáa tsúuca páneere íñúji cáájávénetu tsáhájucu ditye píívyetétú muhdú ípájtyeténe. Áhdure ívane muurá míamúnáa ímíllénéhjíríyé íjcyánáa Míamúnáájpidívú o ípívýééveebe tsiíñe o tsááne ábájínéjcuú díityéke. ⁴⁰ Téjyju muurá mítyétsi wákímeyelíjcyámútsidítýú tsáápiikye wáájácúratúné o újcúnetu tsijpi tétsihvuré coévaáhi. ⁴¹ Áhdure tsaatépí cáátsohíjcyámúpidítýú tsáápíllike o újcúnetu tsíjpile coévaá tétsihvúre.

⁴² Áánéllí tsáma téibúwá méjicyaco téené íjtsúcunúre. Muurá tsá mewáájácútné mújyju o tsááiñe ámuhá avyéjuube o íjcyaaébe. ⁴³ Muurá tsaapi ihjya cúwātuube téhme péjcovéiyá naní múnaa tépejco dííbye éhnénéhjí nánííñe iwáájácúca. Aabe muurá tsá náníchóityuró íhñénehjivu. ⁴⁴ Ahdu tsáma téibúwá méjicyaco naní múnáake tsaapi téhméiyódu. Muurá ámuha méjtsótúnáa ó tsaá Míamúnáájpidívú o ípívýééveebe.

*Tsaatétsí wákímyeíñetu íjcyáné uwááboju
(Rc 12.41-48)*

⁴⁵ Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúúbema wákímyeíbyeke pícyoobe íhyájkímú tehmeébedívu. Aabe diityéké ímí íicuvé tééne tájpi dítye íjcyáíñéhjitu. ⁴⁶ Ahdícyane maímijyu díbye íjcyane íwákímyeíyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe. ⁴⁷ Aane ímíááné ámúhakye o néé ímíáábé íjcyáábeke íavyéjuube íhñévu téhmetsóne. ⁴⁸ Áanetu íjcyaaabe tsaapi ímityuube íavyéjuube ‘íicúí óómítyúné’ íñéene íwákímyeí íbúwá íjcyátuúbe. ⁴⁹ Ehdú néébe muurá íllure íhyájkímuke ímyéénúne íimíllédú wañéhjineríyé pehíjcyá tsíjtyéhjima lííyícyáveebére. ⁵⁰ Aabe ehdu ícyahíjcyánáa muurá íavyéjuube óómíibye tuvááová dííbyeke díbye íjtsótúnáaaca. ⁵¹ Áábeke muurá ílluréjuco díbye íhnáho ícúbahráné ímityúmé bañú múnáa pánehjídú ímíáámeúvúdú íjcyámeke ímyéénudu díbye ityáá íhwáñe íhdónema. Ahdu muurá pajtyeíñe míámúnáama tsiíñe o tsáácoóca.

25

Bádsíjcadítyú íjcyáné uwááboju

¹ Muurá idyé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjú tsaatéhjáa 10-meva bádsíjca tsáápíllé taji íjcyáíbyeke peetéma téhmehíjcyádu. ² Diityédítyúhjáa 5-meva ímuhdúrejte. Áanetúhjáa téhduméré 5-meva ímíajte. ³ Aaméhjáa diitye ímuhdúrejte tsá tsájtjetú ícyuujúwájpcyóné ípyééte ípáñénuíñe. ⁴ Áanetúhjáa íhdyu ímíajte tsajtye ícyuujúwájpcyóne. ⁵ Aaméhjáa wájtsípítyúúbeke tépejco ítyéhmejhíjcyáróne ícyúwávénéllíi ílluréjuco cúwane. ⁶ Áronáacáhjáa tsúúca pécójpíne tsaate kéévánécoba nééhií: “íTsuúca tsaabe ámuha metéhmejhíjcyaaábe! íWa mecáhdahíroj!” ⁷ Ahdújucóhjáa dítye íájkyéne íicúí íjcyátsíiivyéjucóóné ípyééteháñema. ⁸ Áanáacáhjáa diitye ímuhdúrejte cuujúwájpcyó tsúúca óuuvéhi. Áanéllíihyéhjáa diitye ímíajtéke neeróme: “Cána óvíjyuco múúhakye ámúhá cuujúwájpcyotu tsánéhwuúvú maájcu. Tsúúca múúhadívú múúhá cuujúwájpcyó óuuvéhi.” ⁹ Áronáacáhjáa nééme diityéke: “Tsáhaá. Muurá ehdu meméénúhajchíí méhdivu óúúveíñe tsaméhjídívújuco. Wa íhdyu tsiíñe máahdóte.” ¹⁰ Ahdújucóhjáa dítye ahdóvúí pééne hallúrí tsúúca wájtsíibema dítye úcaavéné teeja díbye wáñehjívátéíjyá pañévu. Áámé hallúvúhjáa ílluréjuco díbye tééjá lleehówa wátajcóné múha íucaavéjucóótuki. ¹¹ Áané boonéréjucóhjáa diitye ímuhdúrejte iwájtsíne lleéhowa díbye ípááyúcuó wátótóhcoméré nééneé: “íÁvyéjuúbej, Ávyéjuúbej, múúhakye paayúcu!” ¹² Áronáacáhjáa neebe diityéke: “Tsá o wáájacutú amúhakye.”

¹³ Ehdúu íúúbálléne múúhakye Jetsóo nééhií:

—Téhdú amúhakye tene ípájtyétu tsáma ímíñéúvú meíjcyátsíiivyéne oke méítsohíjcyaco. Tsá muurá mewáájacutú múijyú tsiíñe o tsááíñe Míámúnáajpidívúu o ípívyééveébe.

*Dsúúdsitu íjcyáné uwááboju
(Rc 19.11-27)*

¹⁴ Téhdure níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjú wákímyeí tsané avyéjuube tsiíñe íñújí íááhíveté íwákímyeí múnáadívú ídsúúdsike téhmétsoíñúdu.

15 Tsáápihdívúhjáa pícyoíñuube 5,000-jiva, tsíjpihdívúhjáa 2,000-jiva, tsíjpihdívúhjáa 1,000-jiva. Ehdúhjáa diityéké íjtsúcunúdnéhi iwájtúne peebe diityédítu. 16 Áané hallúríhjáa diibye 5,000-jivámá íjcyaae náhihe meenú téenema. Áanerihjáa líyaatétsoobe díibyema tsiíne éhniíñevu 5,000-jiva. 17 Áhduréhjáa idyé tsijpi 2,000-jivámá íjcyaae náhihe imyéénuneri líyaatétsó tsiíne éhniíñevu téhdunéré 2,000-jiva. 18 Áánetúhjáa tsijpi 1,000-jivaré díbye ájcuíñuube íllure cuuú teene dsíidsi wákímyeíchótuúbe.

19 Áánáacáhjáa diityé avyéjuube tsúuca wajtsí diityédívu. Aabéhjáa ímbajchová diityémá teene diityékée ityéhmeísoíñúne dsíidsi muhdú dítye téhmené. 20 Tujkénúhjáa ímbájchoobe 5,000-jivávúu íajcúúbema. Aabéhjáa nées díbyeke: “Ávyéjuúbej, okée ehne 5,000-jivávú u ájcune muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíne éhniíñevu téhdunéré 5,000-jiva o líyaatétsóne.” 21 Áánéllihyéhjáa neebe íavyéjuube díbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeíbye. Muurá múhdurá néerone ímí ú tehméhi. Áánéllii ícyooca éhniíñevu íjcyane díhyójtí pañévú ó íhvéjtsóo u téhmeki. Áhdícyane óví ílluréjuco u ávyéjuuténe. 22 Áábé boonétúhjáa tsijpi 2,000-jivávúu ityéhmeísoóbema idyé ímbájchoobe. Aabéhjáa idyé nées díbyeke: “Ávyéjuúbej, okée ehne 2,000-jivávú u téhmetsoíñúné muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíne éhniíñevu téhdunéré 2,000-jiva o líyaatétsóne.” 23 Áánéllihyéhjáa idyé neebe íavyéjuube díbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeíbye. Muurá múhdurá néerone ímí ú tehméhi. Áánéllii ícyooca éhniíñevu íjcyane díhyójtí pañévú ó íhvéjtsóo u téhmeki. Áhdícyane óví ílluréjuco u ávyéjuuténe.”

24 Ehdúhjáa tsaatésima ímbájchótsihdyu íneebe ípyée 1,000-jivávuré íajcúúbedívu. Aabéhjáa íllure nées díbyeke: “Ávyéjuúbej, ópée ó waajácú múhdurá u néébe uure u wákímyeíñe hallúvú dsíidsíjike u ékéévehíjcyatúne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o líyaatétsóné dsíidsíjii ímiátsíi páneere úhdivuré ú újcúiyáhi. 25 Áánéllihyée íllure ó cuuú dídsíidsike. Aane íñe dídsíidsi.” 26 Áánéllihyéhjáa íavyéjuube nées díbyeke: “ÍÁvyeta ímityuube uu óvéhe múnáajpi táwákímyeí múnáadítu! ¿A éhdurée ú meenú teene tadsíidsike ‘o wákímyeítyúroobe dsíidsíjike o ékéévehíjcyáné’ u néenema? 27 Aanéhdée íhdyu dítye dsíidsike téhmehíjcyájáúbá pañévuré ú pícyoóiyá tene óóma íllíyaatéki. Aacáa muurá ícyooca ó wajtsíiyá éhniíñevuúvújuco tene líyaaténáacá.” 28 Ehdúhjáa díbyeke íñétsihdyu neebe tsaatéké tétsihyí íjcyámeke: “Áábyedítu eene 1,000-jiva íjcyane dsíidsi medójtúcúne maajcú áádikye eene 10,000-jiva ídsíidsi íjcyáabeke. 29 Muurá múúne íhñe líyaatétsómeke éhniíñevu tsiíne máajcú dítye íllíyaatétsoki. Áánetu íhñe pevénéré pícyohíjcyámedítu ílluréjuco medójtúcúné páneere diityédí íjcyaróne. 30 Áhdícyane áádikye íñeubará óóma wákímyeítyúúbeke méwaagóote peete íjcyátúhullévú díbye ityáá íhwáñe ííhdónema.”

Pámeere míamúnáama ímbájchoju íjcyatíñe

31 Muurá Míamúnáajpidívúu o ípívyééveebe múijyú tsiíne o tsáácooca ó tsaá íhtsútuubéréjuco avyéjuube o íjcyaae tahñéjté níjkyéji múnáama. Áijyu

táavyéjú ijyáwá hallúrí ó ácuúcunúuhi. ³² Áábedivú óhdivu páneere ííújújiri íjcyáné míamúnaa pícyáávémedítýú ó dówajcároó tsaatéké íhdyúétsihvúré éhne múúne obééjámudítýú cáávarámuke ítyehméébé dówajcároódu. ³³ Aame dítye obééjámudi o díllome óóma íjcyááhi. Áánetu cáávarámudi o díllome tsiélléré íjcyááhi. ³⁴ Áíjyu eene óóma íjcyámé avyéjuube o íjcyaaabe dítyéké ó neéhi: “Muuráhjáa Llihíyó ámuéhake ííújújii ípívyéjtsótúné íhdéjuco ítyújkevéléllémeke wábyujtsódújuco íñe ámuha óóma táavyéjúri. ³⁵ Muuráhjáa o ájyabáávatéébeke ámuha oke mémáchótsohíjcyáhi. O ádíyóneríi o íjcyáábeke ámuha oke méichohíjcyáhi. Wáájácúrátuubé úllebére o péhíjcyáábeke ámuha oke mécúwátsohíjcyá ámuhá jaaháñevu. ³⁶ O wájjamúúvátúúbeke ámuha oke máajcú wájjamúvu. O chéméébeke ámuha oke méúújehíjcyáhi. Cúvéhóójari o íjcyáábeke ámuha oke méúújehíjcyáhi.” ³⁷ Ehdú o néénéllii muurá díitye ímiájté óóma íjcyame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, ¿acáa múijyú u ájyabáávatéébeke uke muha mémájchotsóhi? ¿Múijyúhjáa ádípiyi u íjcyáábeke uke muha méijchóhi? ³⁸ ¿Áhdurée múijyú múha uke wáájácútuube u úllébeke uke muha mécúwátsohíjcyá múhá jaaháñevu? ¿Múijyúhjáa u wájjamúúvátúúbeke uke muha máajcú wájjamúvu? ³⁹ ¿Acáa múijyú u chéméébeke uke muha méúújehíjcyáhi? Áhdure ¿acáa múijyú cúvéhóójari u íjcyáábeke uke muha méúújehíjcyáhi?” ⁴⁰ Ehdú muurá oke dítye néénéllii ó neé díityéke: “Muuráhjáa íhdyu ehdu ámuha tahñéjteke ítécunútúmeré panévatúre mepiáábohíjcyáneri ookéjuco ámuha meíícúvehíjcyáne.” Ehdú ó neé óóma íjcyámeke.

⁴¹ Áánetu óhdítýu tsiélléré íjcyámeke ó neéhi: “Méíne óhdítýu ámuhá ímítýú níjcaúvú ámuha méwágóóóveímye. Muurá ámuha méwágóóóveé íhyájkímuma Naavéné wágóóóvéíñe cuujúwá pañévú múijyú ámuha meijchívyéítýúhullévu. ⁴² Muuráhjáa tsá ámuha oke memáchótsohíjcyatú o ájyabáávatéébeke. Tsáháa ámuha oke méichohíjcyatú ádípiyi o íjcyáábeke. ⁴³ Áhdurée wáájácúrátuube o úllébeke tsá ámuha oke mecúwátsohíjcyatú ámuhá jaaháñevu. O wájjamúúvátúúbeke tsá ámuha oke maájcutú wájjamúvu. Tsáháa ámuha oke méúújehíjcyatú o chéméébeke. Tsáháa ámuha oke méúújehíjcyatú cúvéhóójari o íjcyáábeke.” ⁴⁴ Ehdú o néénéllii muurá oke neeímye: “Ávyéjuúbej, áronáacáa tsá múijyú uke muha maájtyúmitú u ájyabáávatéébé ádípiyi u íjcyáábeke. Tsáháa múijyú úllebére u péhíjcyáábeke uke muha maájtyúmitúne. Áhdurée tsá múijyú muha maájtyúmitú wájjamúúvátuube u íjcyáábeke. Áhdurée tsá muha mewáájácútu u chémene. Áhdurée tsá muha mewáájácútu cúvéhóójari u íjcyane. Aanéjívaríi muhdú uke muha mepiáábohíyáhi.” ⁴⁵ Ehdú oke dítye néénéllii ó neéhi: “Muuráhjáa tahñéjteke ámuha mepiáábohíjcyátúneri téhdure ookéjuco ámuha meéhdíivállehíjcyáne.” Ehdú ó neé óhdítýu tsiélléré íjcyámeke. ⁴⁶ Aame ílluréjuco wágóóóveíñe múijyú níjkéváitýúné ícúbáhrámeíhullévu. Áánetu íhdyu ímiáámé pájtyéteé muhdú íjcyáitýumeréjuco ííne ímíjyaú íjcyáki.

26

*Jetsóoke íékééveíñe dítye pítyácójcatsíñe
(Mc 14.1-2; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)*

¹ Ehdúu Jetsóó íñééné boone tsiíñe múúhake neéhií:

—Muurá mǐjcyoojícutúrējuco pajtyété wañéhǐ lléévaíñe.

² Áané pañe muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedívú tsaapi ékéévétsóo tsaatéke. Aame oke dsǐjívétsóo páwachékevu iwátyétyéhçúneri.

³ Aanéhjáa ímiáané téjyju teene wañéhǐ tujkéveri páñétúejpi llúúvájte avyējuube Caipáa jávú píhçyaavémé tsijyte llúúvájte avyējuute, túkevjtsojtee, taúhábájú uwáábojtee, íjçyame. ⁴ Aaméhjáa pityácójcatsí muhdú díbyé hallúvú íállíñe díbyeke íékééveíñe ídsǐjívétsoki. ⁵ Aaméhjáa néjçatsíhi:

—Tsáhái íñe wañéhǐ pañe tehdu meméénútyú míamúnáake meífbórinútyónéllíhye.

Pácúúçjǐpácýori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múrjçholle
(Mc 14.3-9; Ja 12.1-8)

⁶ Ájyjuu muha Betáániári Tsimóó díbyere ‘Ahlláriho’ némeíbyé jari. ⁷ Áanáacáa tsáápille tsáá Jetsóo éllevu pácúúçjǐpácýo mítyane áhdóméjǐpácýoma. Ájçpacyóri múrjçholle íhñíwau majçhóri íjçyáabeke. ⁸ Aanée múúhake tsaríwu pájtyénéllii muha menéehí:

—¿Íveekíami aalle ícúbahra pácúúçjǐpácýorij? ⁹ Muurá téjçpacyo menáhǐhénúne dsǐdsǐri mépíáábóiyá ídáátóméhǐjke.

¹⁰ Ehdúu muha menéçjatsíñe illéébóne múúhake neébe:

—¿Íveekí ámuha méihjyúvá áamyédityu? Muurá ihdyu tehjújuco dille méénune. ¹¹ Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámuhadityú pééityúne. Áanetu tsá múhachótá ámuháma o íjçyáityúne. ¹² Áánéllii oke téjçpacyóri múrjçholle oke ditye cúúúíñe ihde tájpi ímíbajçhóne. ¹³ Aane ímiááneturé ámuhákye o néé íñe tajtyéeveri míamúnaa pájtyetéíñe uwááboju úwáábohíjçyamé muurá idyé teene úúballéné pámeere íñíjiri íjçyáné míamúnaa waajáçúuhi. Ehdúu Jetsóo néé múúhake.

Jóoda Íjçarióóté Jetsóodívú ékéévétsóíñe
(Mc 14.10-11; Rc 22.3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téjyju Jóoda Íjçarióóté tsaapi muuha 12-meva meíjçyaméejpi íjçyároobe mújyurá llúúvájte avyējuute éllevu ípyéene neeté diityéke:

—¿Aca múhduná íñe oke ámuha mááhdóiyá ámuhákye Jetsóodívú o wáájáçutsóne?

Ehdúhjáa díbye néénéllii áhdómé 30-jíva. ¹⁶ Aanéhjáa diityémá ípityácójcatsíñe tsúúca ímíbáchójçatsíñéllii ítsámeíhǐjçyaabe muhdú díbyedívú íékéévétsóíñe.

Ímamyémuma Jetsóo májçhone
(Mc 14.12-25; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Aanée teene pajtyété wañéhǐ óórityúne pááá májçhóméíhǐjçyáné wanéhǐ tǐjkévajçóójí muha Jetsóoke menéehí:

—¿Kiávú ú imíllé wañéhǐ májçhó muha meméénune?

¹⁸ Áánélliihyéee neebe múúhake:

—Cáhawáá mepe Jerotsaréevu éhne tsúúca wájáçú ámuha menéébe jávu. Áábeke méneeco tsúúca muhdú o íjçyáíñe éévé píhñjççóónéllii díbye jávú ámuháma íñe wañéhǐ o pájtyeíñe.

¹⁹ Ahdújuçóo tsaate múúhadityú ípyéene teene majcho díbye jávú méénune.

20 Ááné iijyúnúvú tsúúca muha mémajchó dífbyema. 21 Átsihvúu neebe múúhake:

—Ímiááneturé ámúhake o nées íjyaabe tsaapi ámúhadítú óhdivu méénútsóíbye.

22 Ehdúu díbye múúhake nééne ávyétá kimóhcó múúhake pajtyéhi. Áánéllihyéé muha pámeere menéé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, ɶa caabyé ífne ehdu uke muha méméenuúhi, a oó?

23 Áánéllihyéé múúhake neébe:

—Ífne tsaji pañévré muhstí dífbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi.

24 Ehdu ímiááné oke pajtyéíne Míamúnáájpídívúu o ípívyeévéébeke tsúúcajátújuco Píívyeébe íwaajácúháámitu néhdújuco. Áronáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeífé ehdu oke méénuúbeke. Tsáháa ihdyu díbye íjcyáityuróne.

25 Ehdúu díbye néénéllí diibye Jóóda eenéhjáa dífbyedívú méénútsóíbye nées dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, ɶa oo tehdu uke ó méénuúij? Áánéllihyéé neebe dífbyeke:

—Ééé, uu muurá ehdu oke ú méénuúhi.

26 Ehdúu íñésihdyu pááaho íékéévéne téhdújtsoobe Píívyeébeke. Áánemáa idyóhdáhínunévú múúhake iwájtúne neébe:

—Ífne tájpi náávé íjcyane memájcho.

27 Áhdurée idyé ado íékéévéne téhdújtsoobe. Áánevéu múúhake íajcúne neébe:

—Ífne tátyujpácyo náávé íjcyane maádo. 28 Aane úúballé ífne muhdú ámuha meicyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíne. Ahdícycane tátyujpácyó wágóóóveé páme wájyuriyé múhdumé teene cáhcujtsómé imítýú íábáájívémeíki. 29 Aane ámúhake o nées ícyocátú tsiíne ámúhama o ádójúcoóityúné óóvajpácyó mújyú Llihíyó avyējuriyéjuco meijcyácooca tsiíne maádóíñévújuco. Ehdúu Jetsóó nées múúhake.

*Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeííne
(Mc 14.26-31; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

30 Aamée teene pajtyéte wañéhjí majtsíjyú muha memájtsívátsihdyu mepéé oríívó bajúvu. 31 Átsihvúu múúhake neébe:

—Ípyejo muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdivu metsújááveíne pahúllevávu. Muurá Píívyeébe waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehméébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjuco dítye mújtaífé pahúllevávu.” Ehdu muurá nééne Píívyeébe waajácúháámitu. 32 Áronáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíne o bóhíne ó péé ámúhá ihde Gariréavu.

33 Áánéllihyéé Péédoro néehí:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsoóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

34 Áánéllihyéé neebe dífbyeke:

—Áronáa ímiááneturé uke o nées ípyejcójuco oke u úráávyeróné u tóónúífé cáracái májtsívátúné ihde 3-íjyúva.

35 Áánéllihyéé Péédoro néehí:

—Muurá tsá o tóónúmeíityúne. Óvíjyuco ihdyu néhi oke dítye dsíjívetsóné tééné hallútu.

Ehdúu pámeere muha méneerá dífbyeke.

Píivyéébema Jetsóó íhjuváne
(Mc 14.32-42; Rc 22.39-46)

³⁶ Aamée tétsihdy muha mepééme méúújeté ‘Getsemani’ némeítsihvu. Átsihvúu Jetsóó néé múhake:

—Íchiíyéi meíjcyá Píivyéébema o íhjuvatéki.

³⁷ Aabée múhadítýú tsajtyé Péedorómá Tsebedéó hájchimútsikyé.

³⁸ Áamedívúhjáa ávyetá íhnáhóré kímóóvémeíbyé néé diityéke:

—Muhdú íhya o dsíjívéiúvúduréjuco oke táííbuwa. Ahdícyané cána íchihdyúréi oke metéhmej. Áronáa íhdyu mécúwadííne.

³⁹ Ehdúhjáa íñééne peebe diityédítýú éhniíñéwuúvu. Átsihvúhjáa ímímóúúvéne Píivyéébema íhjuvaabe néehíí:

—Ayúju Táacááníj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeííne. Áronáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa íhdyu muhdú u ímillédú óóma meénuj.

⁴⁰ Ehdúhjáa íhjuvátshdyu óómiibe wajtsí cuwárá íjcyámedívu. Aabéhjáa néé Péedoróke:

—¿Aca tsá eene ámuha cuwa maáábúcutú oke metéhmeki? ⁴¹ Imíchi bo meíjcyáne cúwávetúmé Píivyéébema méíhjuvahíjcyá ámúhake díbye ípíáábo ímityunévú ámuha metáhjátsámeityuki. Muurá ímiááné ámuha meímíllérá tsaimíyé meíjcyane. Áronáa tsá ámuha meíhnháhootú tehdu meíjcyáiyóne.

⁴² Ehdúhjáa diityéké íñééne tsiííne óómiibe bíwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiííne Píivyéébema íhjuvaabe néehíí:

—Ayúju Táacááníj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeííne. Áronáa íhdyu óví muhdú u ímillédú óóma ú meenúhi.

⁴³ Átsihdyúhjáa idyé tsiííne tsáábe wajtsí bíwáhdúré cuwárá íjcyámedívu. Ávyetáhjáa tsá cuwa dítye áábúcutúne. ⁴⁴ Áamedíhjáa íicúvétuube tsiííne oomí bíwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiííne Píivyéébema íhjuvaabe píéhdúré tujkénúu íhjuváu. ⁴⁵ Átsihdyúhjáa tsiííne diityé éllevu itsááne neebe diityéke:

—Áyu ícyooca íhdyu ílluréjuco mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéebédívu tsaapi ímityúmeke ékéévetsóííne éévé tsúuca úújetéhi. ⁴⁶ Ahdícyané ílluréjuco metsu. Muurá tsúuca tsaabe óhdivu méénútsóííbye.

Jetsóoke dítye ékeevéne
(Mc 14.43-50; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúuca tsaatémá Jóoda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyējútémá túkevětsojte wállóónéllíi tsáámeé. Aamée tsáá ímyéénucátsiháñé níitsúuma cávaájcoháñema. ⁴⁸ Ácoocáhjáa íhdéjuco Jóoda nééne diityéke:

—Cáábyeké o chóhchócuube díibyėjúcoóí.

Áábeke meékéévéne métsajtyéco. ⁴⁹ Ehdúhjáa diityéké ípityajcódújuco díbye Jetsóó éllevu itsááne dífbyeke nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿a áánu uú? Ehdúu néébere chohchócu dífbyeke. ⁵⁰ Áánéllíihyéé Jetsóó néé dífbyeke:

—Muúbej, ¿aca íveekí ehdu oke ú meenúhi? Áronáacáa tsúuca dífbyeke íékéévéébe tsajtyéme.

51 Ááneréjucóo tsaapi múúhadítú íñítsúwari wállórhjúcúné llúúvájte avyéjúúbé únú múnáájpi núúmiho. 52 Áánélliihyéé dííbyeke Jetsóó nééhií:

—Pícyo téhbabya pañévu dínítsúwa. Muurá ñítsúmuri méénújcatsímyé téwáhjíríyé dsíjíveéhi. 53 ¿Aca tsá u wáájacutú o ímílleca ícyocará Llihíyoke o táúmeíyóné nýkyéji múnáa oke ipájtyetetsoki? 54 Muurá illu oke dítye méénútúhachíí ¿muhdúikyé pajtyéiyóné tsúúcajátújucóo Píivyéébe néhijycané dííbyé waajácúháámitu cáátuváne?

55 Ehdúu dííbyeke íñétsihdyu neebe dííbyeke ékéévemeke:

—¿Aca muhdú éhne múúne ímityúné méénuhíjycáábe éllevu dítye tsáhdú ámuha metsáá taéllevu ñítsúmuma cávaájcoháñema? Áánerá ihyajchótá ámúháj piíne o íjcyabe duurúváj pañévu ámúhake o úwáábohíjycáhi. Áróóbeke keená ámuha oke meékéévehíjycáne. 56 Áronáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píivyéébe ihjyú uuballe múnáape tsúúcajátújuco néhijycané dííbyé waajácúháámitu néhdújuco tene ipájtyeki. Ehdúu Jetsóó néénaa illurjúco muha mewááne tétsihdyu dííbyéjtane.

Túkevéjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mc 14.53-65; Rc 22.54-55, 63-71; Ja 18.12-14, 19-24)

57 Aamée awáá tsajtyéjucóo dííbyeke llúúvájte avyéjuube Caipáa jávu tééjari pañétúejte avyéjute íjcyáme éllevu. 58 Áánaacáhjáa Péédoro dííbyeke úráávyeébe pehíjycá díityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté pañétúejpi llúúvájte avyéjúúbé já llahtsívújuco. Aabéhjáa tétsihyí tééjá tehme múnááj piínévu úújeté tétsihdyu ííte muhdú dítye Jetsóoke méénuíñe.

59 Áánaacáhjáa díitye avyéjute íjtsámei muhdú dííbyé hallúvú iállíñe dííbyeke ídsíjívétsoíñe. 60 Áronáacáhjáa tsá dítye píivyetétú muhdú dííbyé hallúvú iállíyóne. Mítýaméróhjáa díitye dííbyé hallúvú állihíjycáme. 61 Áánéj piínévúhjáa tsaatésí úúballé dííbyé hallúvú íllúu díbye nééneé:

“Muurá Píivyéébe duurúvaja o wácávyáhcoja ó piivyeté tsiíñe 3 coojívatúre o pánéévetsoñe.”

62 Ehdúhjáa dítyétsí úúballéñlíi llúúvájte avyéjuube néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí tsá íná u néétu aatyétsí díhyallúvú úúballénetu?

63 Áronáacáhjáa cúúvéhulléré dííbye. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe dííbyeke:

—Ímiá Píivyéébe mémeri uke o néé ímiááneturé múúhake u úúballéki: ¿A ímiáané dííbyéjuco uu Críjto Píivyéébe Hajchij?

64 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, dííbyéjuco oo. Aane cáhawáá óvíi ámuha méwaaajácú Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe íhtsútuube Píivyéébe úníuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca o bóhówááveé ojtsó pañétu.

65 Ehdúhjáa Jetsóó nééneéllíi dííbye llúúvájte avyéjuube íwajyámú dówárijycámeíbyéré nééhií:

—Áánu ¿íveekí Píivyéébedi uuhívatéhi? Ahdícyane íñélliihyécó tsijtye éhniíñevu dííbyé hallúvú úúballéiyáhi. Muurá íñe ámuha melléébóneriyé uuhívatéébe Píivyéébedi. 66 ¿Áábeke muhdú ámuha méjtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Muurá ímiáané ímityúné ihjyúvaábe. Áánéllíi íllurjúco díbye dsíjíveíñe.

⁶⁷ Ehdúhjáa iñééne dífbyeke méénuméré íhyúmi úníchihcyúhi. ⁶⁸ Aanéhjáa tsaate dífbyeke imyéénúne nééhií:

–Ehdu idyé Críjto u íjcyaaabe cána waajácú caabyé uke méénune.

Péédoro tóónúmeñe

(Mc 14.66-72; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Áanáacáhjáa Péédoro lláhájtstri ácuúcunúhíjcyáábe éllevu tsáápille tééja múnáá únú múnáalle ipyééne néé dífbyeke:

–Úpée idyé éhne Jetsóoma ú ícyahíjcyá Gariréa múnáájpiima.

⁷⁰ Áronáacáhjáa pámeere tétsihy íjcyame lléébónáa illure ityóónúne neébe:

–Tehdu o wáájácúúbedíjii óoma ú ihjyúváhi.

⁷¹ Ehdúhjáa ityóónútsihdyu lláhájtí lleeohówa íjcyáhullévú péébeke idyé tsíjpille iájtýúmíne tétsihy íjcyámeke nééhií:

–Áánú muurá idyé ícyahíjcyá Natsarée múnáajpi Jetsóoma.

⁷² Áanéllihyéhjáa idyé tsiíñe tóonuube nééhií:

–Éje, tsá o wáájácútu dífbyeke. Muurá Píivyéébe waajácú o állityúne.

⁷³ Áané illúhhuúréhjáa tsijtye dífbyeke nééhií:

–Áánerá ímiááné dífbyéjuco uu Jetsóo mamyémúeipi. Muurá díhjuýtúre muha méwaajácú dífbyéjuco u íjcyane.

⁷⁴ Ehdúhjáa ditye nénéllii tsiíñe ityóónúne llíhcyámeíbyeré nééhií:

–ímiááneturé tsá o wáájácútu muubá Jetsóo íjcyáábeke! ¡Muurá Píivyéébe waajácú o állityúne!

Ehdúhjáa díbye nééronáa tsúúca cáraca májtsiváhi. ⁷⁵ Áánetúhjáa botsíi ítsááveebe Jetsóope dífbyeke nééne ímiááné dífbyé uráávye múnáajpi íjcyaroné díbye tóonuñe cáracámúí májtsivatúné ihde 3-ijyúva. Aabéhjáa áachívú icyájtúcuíñúne illuréjuco táane ávyetá ihnáho ímiááné ityóónune ítsááveneri.

27

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtýene

(Mc 15.1; Rc 23.1-2; Ja 18.28-32)

¹ Áané tsitsíívevúhjáa pámeere llúuvájté avyéjútémá túkevjtsojte pítyácójcatsí ímiñeuvú muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe. ² Áábekéhjáa idyóhjinúúbeke tsajtyémé tééne iññújí ávyéjuube Pirááto éllevu díbye muhdú íñé dífbyedityu.

Jóoda Ijcaríóoté dsíjivéne

³ Áánetúhjáa díibye Jóoda tsúúca dífbyedívú imyéénutsójucóónéllii botsíi ítsaavé íveekí ímityúné imyéénune. Áánemáhjaa díibye llúuvájté avyéjútémá túkevjtsojte íjcyáme éllevu peebe dityée áhdone dsíidsi 30-jiva íjcyane íóómíchoki. ⁴ Aabéhjáa neeté díiitye:

–Íveekí ímityúné ó meenú íñé ímityúné méénútúúbedívú o llíhyanútsóíñeri.

Áronáacáhjáa nééme dífbyeke:

–Máhdúníhyaaj, muhdú idyé muha méméenuú ihdyu díhyallúrí íjcyane.

⁵ Ehdúhjáa dífbyeke ditye néénéllii teene dsiidsi illuréjuco dibye durúvájáj piínévú wácháacároné. Átsihdyúhjáa tsátsihvu ipyééne illuréjuco dibye íkyéjtúhityu íóhbáyúmeíñeri dsíjívéne.

⁶ Aanéhjáa teene dsiidsi llúúvájte avyéjujte iújcúne nééhií:

—Tsá íñe dsiidsi Píívyéébé wáabyuta mepícyohíjcyané pañévú mepícyoóityú dsíjívétso áhdó tene íjcyánélliihye.

⁷ Áanemáhjáa bóónétu íjtsámeímyé téenema íáhdoíñe tsátsii íñúji ‘Llíyihllóné nijcyó múnáájpi íñúji’ nemeítsíi tétsihdyu tsííñe íñúji múnáa dsíjívémeke icyúúuhíjcyaki. ⁸ Téénéllii muurá ícyoocápi tétsii mémé ‘Tújpácyo hájtsi’.

⁹⁻¹⁰ Ehdúu pajtyéné Píívyéébé íhjúu uubálle múnáajpíhjáa Jeremía illu néhdújuco: “Ujcmé íjraeémú dsiidsi dífbyeke idsíjívétsóne áhdó 30-jíva. Áanema áhdómé tsátsii íñúji ‘Llíyihllóné nijcyó múnáájpi íñúji’ nemeítsíi.” Ehdúhjáa muurá íhdétújuco Jeremía téenetu nééneé.

Piráátó úmíwari Jetsóó íjcyane
(Mc 15.2-5; Rc 23.3-5; Ja 18.33-38)

¹¹ Aanéhjáa tsúuca Jetsóoke tsajtyéjucóomé téené íñúji ávyéjuube Piráátó éllévu. Aabéhjáa népejtsó dífbyeke:

—¿A uu jodíómú avyéjuube? Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, dífbyéjuco oó.

¹² Aanéhjáa tétsihvu idyé diitye llúúvájte avyéjujtemá túkevéjtsoje tsiíñe álljyucóó dífbyé hallúvu. Áronáacáhjáa tsá dibye íñéubá néétu diityeke.

¹³ Áanélliihyéhjáa Piráátó néé dífbyeke:

—¿A ú lléébora aatye ímityúné úhdityu íhgyuváne?

¹⁴ Áronáacáhjáa tsá dibye añújcutúne. Ájyúhjáa diibye ávyéjuube Piráátó dífbyeke íná néétuube illuréjuco úllévenúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe
(Mc 15.6-20; Rc 23.13-25; Ja 18.39-19.16)

¹⁵ Aabéhjáa diibye Piráátó pajyuva teene pajtyeté wañéhjí pañe íchívyétsohíjcyá cuvéhóójari íjcyámedityú tsáápi hallúvú ditye íhgyúvábekéjuco. ¹⁶ Aanéhjáa téjyú ‘Barabáa’ nemeíbyé cuvéhóójari ávyeta ímityuube íjcyáabeke pámeere wáájacuúbe. ¹⁷ Aanéhjáa tétsihvu dóbéévémeke diibye Piráátó nééhií:

—¿Cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi? ¿A Barabáake, mityá Jetsóoke dífbyere ‘Críjtoó’ nemeíbyekej?

¹⁸ Ehdúhjáa diityeké díllóobe íllure Jetsóodi íñómíutááváne ditye ehdu dífbyeke dáríivéné iwáájácúnema.

¹⁹ Aabéhjáa íavyéjú íjyáwá hallúri íjcyáabeke tsaate úúballé mewa íllu nééneé: “Állíuube íhdyu tsáma Jetsóoke ímityúné méénudí íñé ímityú méénúúbekéjívá dífbyé hallúri tene íjcyátuki. Ípyeícóne ávyetá apííchó ó tuwá dífbyé íhdéhacáneécu.” Ehdúhjáa mewa nééne úúballémé dífbyeke.

²⁰ Áronáacáhjáa llúúvájte avyéjujtemá túkevéjtsoje pámeere tétsihvu píhcyáávémeke néé ditye Barabáa hallúvúre íhgyúva dibye íjchívyeki. Áanetúhjáa néeme Jetsóó hallúvú ditye íñéé dibye dsíjívéíñe. ²¹ Áamekéhjáa tsiíñe neebe Piráátó:

—¿Aanéhaca ímiááné cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Muha méimíllé Barabáakéré u ijchívyetsóne.

²² Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Acooca muhdú ó méénuú Jetsóoke Crijó Ijcyáábeke?

Áánélliihyéhjáa pámeere nééhií:

—¿Díbyedívú ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu!

²³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca iiná ímityúné méénuúbe?

Árónáacáhjáa tsiíñe éhniíñevúre kéévánécoba néémeé:

—¿Muúbe wátyétyehcútsó díbyedívú!

²⁴ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsáhájucó dibye ímbájchotú Jetsóó icyánéjcu.

Aabéhjáa apíchówuúréjucó ditye íboríbáávenéllii nújpacyo ityáúmeíjpacyori pámeere íiténáa íhyótsicu níjtyámeíbyéré nééhií:

—Árone néhi tsá táhallúri tene íjcyáityu eene íiné ímityú méénútúúbeke ámuha medsíjívetsóíñe. Ámuhá hallúriyei teéne.

²⁵ Áánélliihyéhjáa nééme díbyeke:

—¿Óvi néhi ihdyu pámeere múúháj tsiiménémúháábemájucó múúhá hallúri teene díbyeke muha medsíjívetsóne!

²⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsúúca ijchívyetsoobe Piráátó Barabáakére.

Áánemáhjáa Jetsóodívú iwátshcyútsóne diityédívuréjucó dibye íhvejtsóné diityéréjucó iwátyétyéhcu páwachékevu.

²⁷ Áábekéhjáa díbyé já pañévu tsodáhómú iááhívetsóóbedívú píhcyaavéhi.

²⁸ Aaméhjáa díbyé wáyámúúné ityácórijcóne uacó tújpájacoba nééné wáyámuvu. ²⁹ Áhduréhjáa tsuhjúuuhónetu imyéénúné cháhiíwavu íavohjáácóobeke éjajcállomé úméheívu. Áánemáhjáa díbyé lliiñévu ímíhómóbáne iúúhívaténemáyé wáñejcóme:

—¿Nóóooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme: Áánu muurá jodíómú avyéjuúbe.

³⁰ Áhduréhjáa díbyé hallúvú iúnityójcóne díbyedi íjcyai úméhéiyi ílaáyohíjcyámé íhñíwáutu. ³¹ Ehdúhjáa díbyedi iúúhívaténé níjcautu teeja wáyámúcoba díbyedítýú ityácóriúcúne pañétúje íwáyámuvuréjucó ditye úacóne. Áánemáhjáa tsajtyémé páwachékevu iwátyétyéhcuíhullévuréjucó.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mc 15.21-32; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

³² Aaméhjáa péeme cábuuvé Tsiréene múnáajpi Tsimóodívú. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhcuíwachékevu.

³³ Aaméhjáa úújeté tsátsihvu heeberéómú ihjyúri 'Niwaúpaáji' nééiyóné 'Góógota' némeítsihvu. ³⁴ Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé bíinojpacýo paapáwu néénetu iúmenújpacyotu. Aanéhjáa ípíhjáácúrone tsá dibye ádotúne.

³⁵ Áábekéhjáa tsúúca wátyétyehcúme téwachékevu. Áánemáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé éhjáhjí díbyé wáyámúúné íjcyaiñé iwátújcatsíki. Ehdúu pajtyéné tsaapíhjáa Píívyéébé íhgyú uubáalle múnáajpi íllu néhdújucó: "Táwáyámúúné caatyé éhjáhjí íjcyaiñé íñéhcójcatsíñe wátújcatsíime." Ehdúhjáa muurá neebe Píívyéébé íhgyú uubáalle múnáajpi. ³⁶ Aaméhjáa tétsihvúre diitye tsodáhómú iáhcúbáne téhmehíjcyá díbyeke. ³⁷ Áábé níwáú

caamééhullétúhjáa téwachéketu picyóómé tsíménetu icyáátunúné illu nééneé: “Áanu Jetsóó jodíómú avyéjuube.”

³⁸ Téhduréhjáa téjyju tsaatésí ímityúmútsikyé wátyétyehcúmé díbyé únútu panéjucuvátú íjcyáwachékéécutu. ³⁹ Aanéhjáa díbyeke úújéjémé díbyedi iúúhívaténe ‘wamiwami’ nehíjcyáhi. ⁴⁰ Áábekéhjáa néémeé:

—Ehdíivaabée eene ú nehíjcyá duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiíne u pájáávétsoíne. Áyu cána bo pájtyetétsaméí eene éwachékevu uke ditye wátyétyéhcnénetu ímiááné díbyéjuco Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajhíjyju.

⁴¹ Téhduréhjáa idyé llúúvájte avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkévéjtsojtee, íjcyame iúúhívaténemáyé néjcatsíhi:

—Tsiítyekée ímiááné pátyetétsohíjcyaaábe. Áronáa tsáháhaca díbye píívyetétú iíye ipájtyetétsámeíne.

⁴² Aabe cána bo óví ímiááné mee íjraéémú avyéjuube íjcyáhajhíí éwachéketu ditye wátyétyehcúné ityábáhcycúmeíne pájtyeté bótší díbyeke mecáhcújtsóne díbyeéjteréjuco meíjcyaki. ⁴³ Muurá Píívyéébedívú cátsípáávehíjcyaaábe. Aabe cána bo óví díbyeke pájtyetétso ímiááné díbye némeíhíjcyádú díbyé Hajchi díbye íjcyáhajhíjyju.

⁴⁴ Áhduréhjáa díbyé únútu ditye wátyétyéhcnéumútsí uuhívaté díbyedi.

Jetsóó dsíjívéne

(Mc 15.33-41; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

⁴⁵ Téjyúhjáa cójípínétú íjyunúné cuuvé tujkévévújuco. ⁴⁶ Ájyúhjáa Jetsóó ávyetá íhnáhó wáníjcyámeíbyé nééhíí:

—Eriíj, Eriíj, ¿rama tsabataáni? —Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

⁴⁷ Aanéhjáa tsaate tétsíhyi íjcyame ehdu díbye wáníjcyámeíne illéébóne nééhíí:

—Eje, aadi Eriádi wáníjcyaméí Píívyéébé ihjúy uubálle múnáájpiúvudi.

⁴⁸ Áánéllíhyéhjáa tsaapi íicúí ídsíneíñúne wájýámubádú nééne bíínójpácyó kiwátyetu íééníyojéné úméhéí níjcautu ipícyoonévú cújuuvé díbye ííháraki.

⁴⁹ Áronáacáhjáa tsiítye néé díbyeke:

—Óvíjyacóóne, dáácudíne. Bo óví Eriá pájtyetétsová díbyeke.

⁵⁰ Ánácáhjáa tsiíne ávyetá íhnáhó iwáníjcyámeítsihdyu illuréjuco díbye dsíjívéne. ⁵¹ Áané tujkéveríhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsí watájcó wájýámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavújuco panéjucuvávú wajítahnécú. Áhduréhjáa téjyju ííñuji vááúmeíñeri néwáyúcobáné wáhcabáhi. ⁵² Áhduréhjáa níjkyene wáhcábánetu cahcújtso múnáápe dsíjívehíjcyámé tsiíne bóhíime íjchívyécunúhi. ⁵³ Aaméhjáa Jetsóó bóhíiné boone Píívyéébe cóómí Jerot-sarévu péémeke mítyame ájtyumíhi.

⁵⁴ Áánétúhjáa eene díbyeke téhmehíjcyané tsodáhómú íavyéjúúbemáyé ávyetá mítyané íllityé téjyju ííñuji vááúmeíñema tsíñehji pájtyene íájtyúmíneri. Áánemáhjáa néémeé:

—¡A ihdyúha ímiááné Píívyéébé Hajchi áánuú!

⁵⁵ Ájyúhjáa tsaate walléémú kémuélléturé íítehíjcyá díbyeke ditye dsíjívetsóné díbyemáa Gariréa ííñújitu tsáame díbyeke íicúvehíjcyame.

56 Áamemáhhjáa ijcyámé Maaría Madarénaa, Jacóóboma Jotséemútsí tsiiju Maaríaa, Tsebedéó hájchimútsj tsiiju, éhdume.

Jetsóó itémeho ditye cúúune
(Mc 15.42-47; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

57 Áané iijyúnúvúhhjáa Jotséé Arimatéa cóomi múnáajpi íhtsútuube íjcyaae Jetsóoke úráávyehíjcyaaabe péé Pirááto éllevu. 58 Aabéhjáa táúmeí dííbyeke dííbyeúvú itémeho icyúúuki. Áanélliihyéhjáa neebe itsodáhómuke ditye iájucuki. 59-60 Aabéhjáa tééhoúvuke ibíjínúne cuuú béhéjuréhjáa íhllii nééwájitu íbóhdótsóhéjú pañévu. Áanemáhhjáa nééwáyúcobávú téheju iwátájcoíñúne péjúcoobe. 61 Áané boonéhjáa tétsiýé téhejú únuri Maaría Madarénamúpi tsjípille Maaríama ácuúacunúhijcyáhi.

Jetsóó nijkye ditye téhme

62 Áané tsijcyóóíjhjáa teene pajtyété wañéhjí lléevá tujkénucóójí diitye llúúvájte avyéjútémá paritséomú péé Pirááto éllevu. 63 Aaméhjáa néé dííbyeke: —Ávyéjuúbej, muha méitsaave téallíújaúpe 3 coojívatu tsiíñe íbohííñé nééneé. 64 Áanéllii cána cóhpejtsótsó ímíñeúvú dííbyé nijkyévuj. Áane ímíñeúvú tehmeésó téhajchótá 3 coojívá dííbyé mamýémú pejco íllure íñáníjyéne miamúnáake ‘tsúúca muurá Jetsóó éhnée ditye dsíjívétsoobe tsiíñe bohííhí’ íñéneri éhníñevu meke íallíúúnútki.

65 Áanélliihyéhjáa Piráátó néé diitye:

—Aané wa íhdyu aatyé tsodáhómuma mepéene mécohpejtsó ámuha meimíllédu.

66 Ahdújucóhhjáa ditye tsaatémá ipyéene teeu nééwayu icyóhpéjtsóutu cáatunúné múha teene idyómájcótki. Áanemáhhjáa diitye tsodáhómuke téhmétsoíñúme.

28

Jetsóó dsíjiveebe tsiíñe bóhíne
(Mc 16.1-8; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

1 Aanéhjáa wáyeeévéjcoójí tsíjyú tsííñe tsemáánaréjuco déjúcóóvejcoójí cúúvéneturé Maaría Madarénamúpi tsjípille Maaríama úújeté teene nijkyeé. 2 Áanáacáhhjáa íñuují íhnáhó vááúmeí nijkyéji múnáajpi nútyené tujkéveri. Aabéhjáa teene nijkyé watájco nééwáyúcoba icyávihiyíyúne tééú hallúvú ácuuvéhi. 3 Áábé wajyámúhhjáa ávyeta tsitsiwu néébé ámitsaráhcó éhne múúne chijchi rórihcyódu. 4 Áábedíhhjáa diitye tsodáhómú ténijkye téhmehíjcyarómé ávyétá íhnáhó íllityéne íjcyafíñú múu dsíjívédu. 5 Aabéhjáa néé diityépi Maaríamúpike:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuhipi meúújévaróné Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcúneri dsíjívéebeke. 6 Áronáa tsáhájucó díbye níkyéhéjú pañe íjcyájúcootúne. Tsúúca tsiíñe bohíjúcoobe ípyée íñéhijcyádújuco. Cáhawáá idyé méuujévá íñe ditye dííbyeke pícyohéjú íevehéjuréjuco íjcyane. 7 Ahdícyane ícúu mepéene méuubállé dííbyé mamýémuke tsúúca díbye tsiíñe íbohííne diityé íhde péjúcóóné Gariréavu téhullévú diityémá íajtyúmíjcatsíki. Ééneréne íhdyu ó ímíllé ámuhipike o úúballéne.

8 Ahdújucóhjáa ícúí dityépi dsíinériyé péene múúha éllevu múúhake iúúbálleki. Aamúpihjáa iillityéroné mityane ímjyuvéhi. 9 Áamúpidívúhjáa Jetsóó íbóhówáávéne diityépike dillóhi. Áanéllíhyéhjáa ícúí dífbyéj tuháácýuvu waamúpi dífbyeke idyúúruváne. 10 Áamúpikéhjáa neébe:

—Méíllityédíñe. Wa ihdyu ícúí mepéene méúúballeté tsijtye tahñéjteke ditye ipyéé Gariréavu téhullévú muha maájtyúmíjcatsíki.

Múhdurá tsodáhómú úúballéne

11 Aamúpihjáa péene tujkéveri tsodáhómú dífbyé nijkye téhmehíjcyámedítýú tsaate péé ímunáá coomívu. Aaméhjáa úúballeté llúúvájte avyéjyuteké muhdú tene pájtyene. 12 Áané lliñétúhjáa túkevjtsojtémá úcújcatsíñe pityácójcatsímýé muhdú íñééíñe Jetsóópe bóhíjucóóityúné íñéhíjcyáneri íñéétsámeityuki. 13 Aaméhjáa mityane diitye tsodáhómuke íáhdóne nééhí:

—Tsáma ménehíjcyaco “pejcohjané muha mecúwafíñé hallúrí ímamyémúré újcyé Jetsóó ítémeho.” 14 Aane néhi méííñújí avyéjuube iwáájácúne amúhadívú cáyobáávatéhajhíí muha amúhá hallúvú méihjyúváá díbye muhdú amúhake imyéénútuki.

15 Ahdújucóhjáa diitye tsodáhómú ditye áhdónéllí illure íállíñe néhíjcyané ímamyémúré Jetsóó ítémeho újcyéne. Aane muurá ícyoocápi ehdu tsaate tamúnaa jodíómú úúballéhíjcyáhi.

Muhdú ditye wákímýelíñe ímamyémuke Jetsóó nééneé

(Mc 16.14-18; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

16 Aanée muha 11-mevaréjuco dífbyé mamýémú meíjcyame mepéé Gariréá ííñújí caméhbaúvú múúhakeyé díbye néhbaúvu. 17 Aamée muha tétsihvu dífbyedívú méúújetémé méduurúvá dífbyeke tsaate múúhadítýú díbye bóhíine cáhcújtsótúrónááca. 18 Áronáacáa múúhake neébe:

—Muurá Píívyéébe oke picyóó páneere ííñují, níjkyejí, íjcyané avyéjuube o íjcyaki. 19 Ahdícyane óví amuha pahúllevá íñújíine múnáadívú métsújaúcu táuwaáboju. Aane cáhcujtsómeke téené uubállé métsótsohíjcyaco Méécaáni mémerii, Íapíícho mémerii, tamýémeri, íjcyane. 20 Áámeke ihdyu ímíñeúvú méúwááboco tátýaúhbaju néhdu ditye íjcyaki. Aabe muurá amúhamáyé ó íjcyaa pájyuvaré ííñují níjkévanévújuco. Áyu tehdujúco.

MÁACOÓ

Máaco Jetsóodityú cáátúnuháámi

Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Rc 3.1-9, 15-17; Ja 1.19-28)

¹ Ílluú tujkéváné Píivyéébé Hajchi Jetsocrijtó mepájtjetéiñe méénúné uwááboju.

² Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíhjáa Itsaiaúvú caatúnú íwaajácúháámitu tsúúcajátújuco tsojtsó múnáajpi Jóáádityu ílluú:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúúbáalle míamúnáake ditye íimibáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki. ³ Aane méllééboó íñéubará píivvétúné iíñújiri íjcyaaabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méimibáávyé ímityú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íajtyumívaki.”

Ehdúhjáa Itsaia íwaajácúháámitu caatúnú Jóáádityu.

⁴ Ahdújucóhjáa dibye íñéubará píivvétúné iíñújiri úwáábohíjcyáné míamúnáake ditye ímityúné íjcyahíjcyáné íihvéjtsóne ímíánejuvérejuco íbúwááve díityé ímityú íábáíivémeíki, áané uubáalle ditye itsójtsótsámeíki.

⁵ Pahúllevátúhjáa Jodéa iíñúji múnáadityú píhcyáávehíjcyámé dííbyedívú dííbyé uwáábó illéébúacunúki. Téhduréhjáa Jerotsarée múnáadityú mítyame píhcyáávehíjcyáhi. Áamedityúhjáa ímityúné imyéénuhíjcyáné úúbállémeke tsótsohíjcyaaabe Joodáatu.

⁶ Aanéhjáa díibye Jóáa camééllómú ihjinetu méénúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj píñétú ócájimííhé chíucunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpcyó ádohíjcyaaabe. ⁷ Aabéhjáa úwááboobe nehíjcyáhi:

—Muurá íjcyaaabe tsijpi táhboone úwáábóiibye táehnííñevu íhstsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájíubaré o tácóriúcu dííbyedívú o pííhívéityúroóbe. ⁸ Muurá ámúhake núpácyori ó tsótsohíjcyáhi. Áánetu ihdyu díibye ámúhá pañévú pícyoó Píivyéébé Apíícho.

Jóáádivu Jetsóó tsójtsótsámeíñe
(Mt 3.13-17; Rc 3.21-22)

⁹ Téijyúhjáa Jetsóó péé Gariréa iíñújiri íjcyacóómí Natsaréetu díibye Jóáa éllevu Joodáatu dííbyeke dibye itsójtsoki. ¹⁰ Aabéhjáa tsúúca dibye tsójtsótsihdyu íjchívyeebe íténáa cáámetu Píivyéébé Apííchó níityé dííbyedívú íjuuúú nééneé.

¹¹ Áánáacáhjáa idyé cáámetu Píivyéébe néehíí:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó ímíjyúúhií.

Jetsóoke Naavéné mávárijchóne
(Mt 4.1-11; Rc 4.1-13)

¹² Ehdúhjáa dibye tsójtsómeíñé boonétú Píivyéébé Apííchó dííbyeke tsajtyé íñéubá píivvétúné iíñújivu. ¹³ Áhulléhjáa íjcyaaabe 40 coojívá apáámyéré íyámé íjcyáhulle. Áábekéhjáa téhullévú Naavéné mávárijchóóbeke níjkyéji múnáa píáábohíjcyáhi.

Jetsóó úwáábótújkenúne
(Mc 4.12-17; Rc 4.14-15)

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téjju tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cúvéhoojánúné boonétú Jetsóó péé Gariréavu. Áhullé múnáakéhjáa Píívyéébé avyéjuvu muhdú meúcaávéíñé úwááboobe néehíí:

—Tsuúca Píívyéébe íavyéjújete íjcyáímyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Ahdícycane ílluréjuco méihvéjtsó ímityúné ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméí ímiánejcúvuréjuco mecápáyóóvéné mecachcújtsó íñe mepájtetéíñé úwááboju. Ehdúhjáa Jetsóó úwaaabóhi.

4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune
(Mt 4.18-22; Rc 5.1-11)

¹⁶ Aabéhjáa Gariréa unéú úníuri péébe úújeté Tsimóomútsi íñahbe Aderéema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. ¹⁷ Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ámuhtsij, ookéréjuco méuráávye. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajtétsi ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó míamúnáakéréjuco Píívyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávetsóíñé wákimyéivu.

¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémáyé íjtsínuuháñe íhvéjtsóne peemútsi dííbyemáyéjuco.

¹⁹ Áámútsimáhjáa péébe éhnííñéwuúvú úújeté Tsebedéó hájchimútsi Jacóóboo, Jóáaa, íjcyamútsi ihmííñe pañe íjtsínuuháñe pájáabohíjcyamútsidívu.

²⁰ Áámútsikyéhjáa idyé díbye píúvánéllii ihmííñe pañe cáani Tsebedéoma ípáábojte íjcyámedítýú peemútsi dííbyemáyéjuco.

Tsáápi pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Rc 4.31-37)

²¹ Éhdúmekéhjáa iújcúmema Jetsóó úújeté Capenaóovu. Aabéhjáa téhulle wáyeeévejcóójí pihcyáávéjá pañévu úwaaabóhi. ²² Ááneríhjáa mítyane ullévenúme ávyetá tujkévé ávyéjuube múúne íhjuvúvajító díbye íhjuvúvaneri. Tsáháhjáa díbye íhjuvúvatú taúhbájú uwáábojte íhjuvúvahíjcyádu. ²³⁻²⁴ Áijyúhjáa téjéj pañe tsaapi naavéné ípañe íjcyaaabe kévadíjcyó íllu dííbyeke:

—Íjsetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyaaabe! ¿Íveekí múúhake yú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhake ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píívyéébé Hajchi u íjcyane.

²⁵ Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—¿Cúúvéhulléré díicya! ¡Díjchivye áadí pañétú!

²⁶ Ááneréjucóhjáa naavéné wáníjcyámeíbyéré íjchivyéne dííbyé pañétú ávyetá íhnáho dííbyeke íáméjcatsíchónema. ²⁷ Ehdúhjáa Jetsóó meénúneri pámeere íllityéne néehíí:

—¿Múhdutúami aabye ehdu meénuj? Ávyetáha ímiáané tsíhdyure dííbyé úwááboju. Muhdú naavémú íjcyarómé íjchivyé díbye néénetu.

²⁸ Ehdúhjáa díbye meénúné uubállé tsújaavé páneere Gariréa íiñújiri.

Tsimóo Péedoró báábeke Jetsóó bóhútsóne
(Mt 8.14-15; Rc 4.38-39)

²⁹ Átsihdyúhjáa pihcyáávéjá pañétú péeme tsaméhjí Jacóóboo, Jóáaa, íjcyame Tsimóoma Aderéemútsi jávu. ³⁰ Áijyúhjáa Tsimóo baabe áíívyeri chémene

úúballémé Jetsóoke. ³¹ Áánélliihyéhjáa díille éllevu ipyééne íhyójtisu dibye íjyócujárrolle tsúúca íbóhííne diityéké májchotsóhi.

Mítýámeke Jetsóó bóhítsóne

(Mt 8.16-17; Rc 4.40-41)

³² Aanéhjáa tsúúca meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé dííbye éllevu naavémú ípañe íjcyáméhjima tsíñéhjiri chéméméhjike dibye íbóhítsoki. ³³⁻³⁴ Mítýaméhjáa técoomí múnáa tééjavu tsáámedítýú páhduváré nénéhji chémeri íjcyámeke bóhítsóhíjcyaaábe. Áhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyaaábe. Aaméhjáa diitye naavémú muubá dibye íjcyane nééíyónáa tsá dibye diityéké íhvéjtsotú ditye íihjyúvaki. Waajácúméhjáa dííbyeke.

Jetsóó úwaabó pahúllevaré Gariréa íiñújí pañe

(Rc 4.42-44)

³⁵ Ááné tsitsíívenúhjáa pejcójuco técoomítýú dibye pééne tsátsihvu Píívyéebema íihjyúvaki. ³⁶ Áábekéhjáa Tsimóó íñahbétema néhcotéhi.

³⁷ Aaméhjáa íajtyúmííbeke néehíi:

—Míamúnáa uke néhcohíjcyáhi.

³⁸ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa metsu éhcóomíjívú mepéé técoomíji múnáake idyé o úwááboki. Muuráhjáa ímichi téénéllii o tsááhíi.

³⁹ Aabéhjáa pihcyáávejáané pañevú pahúllevá múnáa Gariréa íiñújiri íjcyámeke úwáábohíjcyá tsaaté pañe naavémú íjcyámeke wáágóoobére.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhítsóne

(Mt 8.1-4; Rc 5.12-16)

⁴⁰ Áábé llííñevúhjáa íjpi chájááveebe ímímóúúveténe néé dííbyeke:

—¿Aca muhdúiyó teene oke u bóhítsóne?

⁴¹ Áánélliihyéhjáa dííbyeke idyócéraúcunúne dííbyedi ídáátsóvéne neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

⁴² Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca bóhííbe. ⁴³ Áábekéhjáa neébe:

—Dúúballedí tsaate juuváyí uke pájtyémeke íñe muhdú u bóhííne.

⁴⁴ Tsapéhdué llúúváabe éllevu pééne dííbyedívú dúhjetsámeityeco. Ááne Moitsééúvúu néhdu íñe u ímjpyeténé hallúvú Píívyéébeke tsíeméneri ú ícúveé téénetu míamúnáa iwáájácu tsúúca u bóhíjucóone.

⁴⁵ Ehdúhjáa dibye bóíjcyúrónáa pámeekéré juuváyí ípájtyedúmeke úúbáleebe muhdú íbóhííne. Aaméhjáa mítýane Jetsóodívú pihcyáávehíjcyánéllii tsáhájucó dibye píívyetétú múhdutú cóomí pañevú íúcáávéiyóne. Áánélliihyéhjáa pehíjcyaaabe ímichi ditye íjcyátútsihjíriye. Áróné pañéhjáa pahúllevátú dííbyedívú pihcyáávehíjcyáme.

2

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó bóhítsóne

(Mt 9.1-8; Rc 5.17-26)

¹ Ehdúhjáa tsúcájá tsiéllé íjcyátsihdyu tsiíñe óómiibye Capenaóovu. Ááné uubálléhjáa idyé ícúíwuuré tsúúca waajácúmé técoomí múnáa.

² Aaméhjáa dífbyedívú pihcyavémé díbye íjcyaja wáhpécunúmeke úwááboóbe. ³ Áanáacáhjáa 4-meva tsivá íjpi vaaúmeityúúbeke dífbye éllevu. ⁴ Áronáacáhjáa tsá ditye pívyetétú iúújetétsóné mítyane míamúnaa íjcyánéllíhye. Aánéllíhiehjáa cáámetu díbye íjcyátsíi tujkévetu idyóhejúróne botsíi dífbyeke níityétsóme. ⁵ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dífbyeke:

—Llíhij, tsúuca úhdi o ídáátsóvéne díimítýú o ábájíivéjucóóhíi.

⁶⁻⁷ Ehdúhjáa díbye néénetu tétsihyi íjcyame taúhbájú uwáábojte néjcatsíhi:

—¿Aca íveekí aabye ehdu ihjývúvá Píivýéébe ímí dífbyedívú íjtsúcunúnejíivari? Muurá ihdyu apáabyéé Píivýéébe píivýeté míamúnáadítýú ímítýú iwáágoóné díityédí ídáátsóvéneema. ⁸ Ehdúhjáa Jetsóodítýú ditye néjcatsííne iwáájácúne neebe díityéke:

—¿íveekí ímítýúné óhdityu ámuha méíjtsámeíhi? ⁹ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá o píivýeté míamúnáadi o ídáátsóvéne díityé ímítýuháñé díityémá o ímíbajchóne. Áánéllíi o píivýeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítýú úúma o ímíbajchóhi.” Áhdure o píivýeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dííhbotámá dípye dihjývu.” ¹⁰ Áhdícýane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívú o ípíivýééveebe muhdú o méénune.

¹¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dífbyeke: Líhij, díimíjpyeténe eene dííhbotámá dípye dihjývu.

¹² Ehdúhjáa dífbyeke Jetsóó néénemáyé tsúuca ímíjpyeténe ííhbotámá péjúcoobe pámeere íiténáaaca. Ááneríhjáa mítyane iúllévenúne Píivýéébeke idyúúrváne néémeé:

—Ávyeta tsá mújýú ehdíivane maájtyúmitúne.

Revíkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Rc 5.27-32)

¹³ Áané boonétúhjáa tsiíne Jetsóó péé únéú úníuvú ímamyémuma. Áhullévúhjáa idyé dífbyedívú pihcyáávemeke úwááboóbe. ¹⁴ Átsihdyúhjáa péébe úújeté Apéó hajchí Revíi íñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike íáhdótsohíjcyátsihyi ácuucunúúbedívu. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóhjáa díbye pééne dífbyemáyéjuco.

¹⁵ Áábe jávúhjáa Jetsóó téjyju majchó ímamyémuma. Áámemáhjáa téhdure tsijtye majchó téenere avyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí áhdótso múnaa. Áhduréhjáa íjcyámé tsijtye ímítýúmé díityéma. Mítyaméhjáa dífbyema pehíjcyáhi. ¹⁶ Ehdúhjáa díbye díityémá májchone íiténe taúhbájú uwáábojtémá parítséómú néé dífbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí eene ámuhá uwááboobe majchó aatyé ímítýúméhjíma?

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó ílléébóne néé díityéke:

—Tsá muurá taabóóbé bóhíime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjíkére tááboóbe. Áhdícýane tsáháa ímíáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímítýúme wáábyú o tsáá díityéké o ímíabáavýétso Píivýéébe ícyánejúvuréjuco ditye ííbúwááveki. Ehdúhjáa Jetsóó néé parítséómuke.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mt 9.14-17; Rc 5.33-39)

¹⁸ Tsáijyúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáá mamýémuma diitye paritséomú mamýémú Píivyéebema iihjýúva majcho áwahíjcyáhi. Aanéhjáa Jetsóo éllevu ipyéene tsaate díbyeke néehii:

—¿Aca íveekí dímamýémú majcho áwátúnáa Jóáá mamýémuma paritséomú mamýémú tsáijyu áwahíjcyáhi?

¹⁹ Áánéllihyéhjáa diityéké neébe:

—¿Aca tsaapi táábáváné wañéhjívuvu tsááme ikímóóvéné majcho áwáiyáhi? Muurá teene wañéhjí aabájaabe diityémá íjcyánáa tsá ditye áwáítyuró majcho. Ehdu néene támamýémú tsá majcho áwáítyuró diityémá o íjcyáné hajchóta. ²⁰ Muurá ihdyu íjcyaiñé diityédítýú o pééiñe. Áijyu ihdyu óví muhdú iñéhajchíí tsáijyu awámye.

²¹ Tsá muurá tene ímytýú tsúúcáaja wáiyamu béhbátu mepájaabóne. Muurá teeja meníjtyúcooca éhniíñevu íllure táváajcároba. ²² Áhdure idyé tsá tene ímytýú béjpácyo bíinojpácyó mepícyoone tsúúcáau mñhénéu cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúúcáau. Áijyu wágóoovéné tsanéécújuco bíinojpácyoma cahpáyu. Áánéllii béjpácyo mépañénú bééú pañévúre muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdu néene tsá tene ímytýú ihdeéne uwááboju béhné uwáábóju pañévú meúacóne. Ehdúhjáa Jetsóo néehii.

Wáyeéévejcóóji Jetsóo mamýémú méénune

(Mt 12.1-8; Rc 6.1-5)

²³ Aabéhjáa tsáijyu ímamýémuma pajtyé úmihéj píinétú wáyeéévejcóóji. Áijyúhjáa ímamýémú bajtsóháñetu ujcú imájchoki. ²⁴ Áánéllihyéhjáa paritséomú néé díbyeke:

—¿Aca íveekí aatye dímamýémú meenú íjcyooji wáyeéévejcóóji meméénúityuróne?

²⁵ Áronáacáhjáa neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu iáiyabáávaténéllii iñahbéjtema Dabiúúvú téeméné méénune Píivyéébe waajácuháámitu cáátuváne? ²⁶ Muuráhjáa Abiatáá llúúvájte avyéjuube íjcyáijyu duurúvájá pañévú iúcáávéné imájchóityuróné Píivyéébe ñcúvé pááa tééjá pañévú pícyámeihijcyáné majchómé apáámyéere llúúvájte máchohíjcyáne.

²⁷ Áhduréhjáa neébe:

—Muurá wáyeéévejcóóji íjcyá míamúnaa ímí téjcooji íjcyaki. ²⁸ Áánéllii Míamúnáajpidívúu o ípívyéévéébe wáábyuta téhdure téjcoóji.

3

Tsáapi hójtsí Jetsóo ímjpyetétsóne

(Mt 12.9-14; Rc 6.6-11)

¹ Átsihdyúhjáa Jetsóo ímamýémuma tsiñe úcaavé pihcyáávévá pañévu. Áájá pañéhjáa tsaapi muhdurá lhyójtsi néébeé. ² Aanéhjáa téijyu wáyeéévejcóóji íjcyanéllii tsaate díbyedívúre ítehhíjcyá ‘áadíkye éhne ímjpyetétsóilbye’ iñéene téénej téeveri díbyedívú iñéétsóroki. ³ Áánáacáhjáa díbyeke neébe:

—Muúbej, cána dichaj.

⁴ Áhdújucóhjáa díbye pééneé. Áábédítýuhjáa neebe pámeere tétsii íjcyámeke:

—Ámuúháj, ¿a tehdújuco tsaatéké mepiáábóiyóné íjcyooji wáyeéévejcóójij, mityá tsáahaáj? ¿A mepájtjetésóiyá tsaate dsijíveri íjcyámeke téjcooji íjcyaróne, mityá méihvéjtsóiyá ditye idsijíve wáyeéévejcóójí íjcyánélliihyej?

Ehdúhjáa Jetsóó díllone tsá ditye añújcutúne. ⁵ Aanéhjáa dílbyeke tsariwu pajtyeráhi. Áronáacáhjáa idyé ídátsó íjtsúcunúúbé ditye dílbyeke cáhcújtsotúne. Átsihdyúhjáa neebe dílbye múhdurá íhyójtši néébeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyójtšií.

Ahdújucóhjáa dílbye cújúúvénemáyé téhojtši ímíjpyeténe. ⁶ Ehdúhjáa Jetsóó méénune paritséomú íiténe tétsihdyu péeme Heróóde hájkímuma pítyácójcatsí muhdú dílbyeke idsijívétsoíñe.

Mityane míamúnaa Jetsóodivú pihyaavéne

⁷ Áronáacáhjáa tétsihdyu ímamyémuma peebe únéú úníúvu. Áábekéhjáa mityane míamúnaa úraavyé Gariréa íñúji múnáa. ⁸ Aabéhjáa méénuráityúronéhjí mityane méénúné uubállé tsújaavé pahúllevávu. Áánélliihyéhjáa mityame tsáacunú pahúllevátú Jodéa íñújítuu, téené íñújírí íjcyacóomí Jerotsaréetuu, Idoméa íñújítuu, Joodáa tsiñéjcutuu, Tííróó, Tsidóoo, íjcyané íñújícútuu, íjcyane dílbyeke íájtýúmíki. ⁹ Ehdúhjáa mityane míamúnaa Jetsóodivú pihyaavéjucóónéllii neebe ímamyémuke ditye máne íimibájcho témi pañévu íúcaáveki. ¹⁰ Mityanéhjáa dílbye chéméméhjike bóhíitsohíjcyánéllii ávyetaréjuco ditye dílbyedivú pihyaáavehíjcyáne. Aaméhjáa imíllehíjcyá dílbyeke idyómajcóné íbóhíiki.

¹¹ Áijyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyame dílbyé lliiñévu mímóúúvéme pañétú kéevánécoba néemeé:

—¡Uu muurá Píivyéébé Hajchi!

¹² Áánélliihyéhjáa dílbyéké neebe ditye tsiíñe tehdu íhjývátuki.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki (Mt 10.1-4; Rc 6.12-16)

¹³ Átsihdyúhjáa peebe caméhaúvú íjtsúcunúódúmema. ¹⁴ Áámedityúhjáa meménuube 12-meváké dílbyé uwaáboju úwaábomére péhíjcyáímyeke.

¹⁵ Áámekéhjáa ájcuube íhnháhootu ditye chéméméhjike íbóhíitsohíjcyaki, naavémú tsaaté pañe íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. ¹⁶⁻¹⁹ Aaméhjáa ílluúme: dílbyéhjáa Jetsóó Tsimóoke Péedoródívú meménuúbee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóboma Jóáamútsikyéhjáa dílbyere chíjchí hájchimútsidívú méménumútsii, Aderéee, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, Apéó hajchi Jacóóboo, Tadóoo, cananíjtámúejpi Tsimóoo, dílbyéhjáa Jetsóodivú méénútsóiihye Jóóda Jjcyarióótee, éhdume.

Jetsóoke Naavéné piáábohíjcyané tsaate nééneé (Mt 12.22-32; Rc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Áámemáhjáa Jetsóó tsúuca oomí ípyée ícyahíjcyajávu. Áánáacáhjáa tsúuca mityane míamúnaa pihyaavé tétsihvu. Áámediyéjucóhjáa túhuuvémé tsá imájchóiyónéhjí éllevu íjcyatúne. ²¹ Aanéhjáa iwáájácúne dílbye hájkímú tsáa dílbyeke tétsihdyu ítsájtýéroki. Íjtsúcunúéméhjáa dílbye méívaténe.

²² Téhduréhjáa mityame tétsihyi taúhbájú uwaábojte Jerotsaréetu tsáame néé dílbyedítu:

—Áádí pañe mía naavémú avyējuube Betsebóo. Téenéllii muurá eene dibye piáábóneri tsaaté pañétú naavémuke waagóohjycyaábe.

²³ Áánélliihyéhjáa Jetsóo diityéké néehii:

—¿Aca múhdutú diibye Naavéné iiye waagóomeiyáhi? ²⁴ Muurá tsané avyējuute tsajjítóré ijsámeityúmé páhduvaré idyááíwéjcatsihajchíi illure wáchájánújcatsí iavyéjutu. ²⁵ Áhdure tsája múnaa tsajjítóré ijsámeityúmé páhduvaré idyááíwéjcatsihajchíi illuréjuco ihjyátú wáchájánújcatsííe. ²⁶ Ahdu íivane muurá Naavéné ihjájkímukéré iwáágóoca illure pírujtsóiyá diityéjúcoolyó iavyéjuje jcyáíyómeke. Tehdu imyéenuca illure iavyéjú újovéjtsóiyooóbe.

²⁷ Tsá muurá tsaapi íhstútúúbé tsíeméné dííbyé já pañétú múha tsájtýéityuró dííbyeke tétsihdy bóáyotúmére. Muurá ihdy dííbyeke tujkénú íbóáyoca botsíi tsajtyeyómé dííbyé tsíeméne. Áronáa tsáhábá muurá dibye ihñe múhdívú íhvéjtsóityuróne. Ahdu íivane tsá Naavéné oke piáábóityuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

²⁸ Ímiááneturé ámúhake o néé panévare ímityúné míamúnaa meénuhjcyáronéhjí Píivyéébe abájííveíñe diityédi ídáátsóvénema. Áhdure ímityúné óhdityu ditye ihjyúvahjcyáronéhjí abájííveííbye. ²⁹ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchothu ímityúné íhjyúvahjcyámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne. Aane tsá mújyú diityémá ímíabáavyéityúne. ³⁰ Ehdúhjáa diityéké neebe dííbyé pañe naavéné jcyane ditye néenélliihye.

Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcutéróne

(Mt 12.46-50; Rc 8.19-21)

³¹ Áánáacáhjáa tétsihvu tsíju dííbyé nahbémuma wajtsí áachi éhnejcúvu. Aaméhjáa tsaatéké néé ditye dííbyeke íñéé dibye iúújéva diityéke.

³² Ahdújucohjáa tsaate dííbyé úníuri jcyame nééne dííbyeke:

—Díítsííju díínahbémuma ukévá néhcome éhtsíhyi áachi.

³³ Áronáacáahjáa neebe diityéke:

—¿Aca caatyé tátsííjuú, táñahbémuu, táñaaallémuu, jcyame?

³⁴ Ehdúhjáa íñééne úníuri ácújcatyémeke ííténe neébe:

—Áánerá téhdure ámuha waháromú táñahbémú táñaaallémú méjicyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha mejcyame. ³⁵ Muurá Píivyéébeke cáhcujtsómé dibye ímillédú jcyame ímiááneh táhñéjté táñahbémú, táñaaallémú, waháromu. Ehdúhjáa Jetsóo diityéké néehii.

4

Tsaapi bájtsónetu jcyané uwááboju

(Mt 13.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Aabéhjáa tsííñe únéú úníúvú úwáábóóbedívú idyé mítyane míamúnaa píhcyáávénéllii mííne pañévu iúcaávéne téémí pañéturéjuco dibye úwaabóné diityéke. ²⁻³ Átsihvúhjáa mítyane tsíeménéhjítu úwááboobe néehii:

—Ámuúhaj, cáhawáá melleebúconuj:

Tsaapíhjáa íwajcyohá tríígoúhjá bájtsoobe illure wávarajcóhi. ⁴ Aanéhjáa dibye wávarajcónetu tsáuhjí juuváj píñévu dójcone coomímú méhdojéhi.

⁵ Áané tsíuhjíhjáa dojco néwayúúné raahóvu íñu imíchi jcyátútsihvu.

Áuhjáhjáa íicúuwúré iíné tétsii iínu mítyane íjcyátúnéllíihye. ⁶ Áróhiibájhjáa chemé núháa allóocori hállúháñeríyé tébajkyéjí íjcyánéllíihye. ⁷ Áané tsiuhjáhjáa dojco tshúj pañévu. Áané hallúvúhjáa teene tshuji wááménéneri íñeróné dúhcúvaténé tsáhájucó neévátúne. ⁸ Áánetúhjáa ihdy tsáuhji dojco tsátsii imíwu íñuji nétsihvu. Aanéhjáa tsaímíyé pívyene imíwu neeváhi. Tsáhiibájhjáa uhjénéré neeváhi. Áánetúhjáa tsíhiibájí kémú neeváhi. Áané tsihúbbájhjáa éhniñévu mítyane neeváhi.

⁹ Ehdúhjáa tsaapi bájtsoné iúúbállétsihdy neebe diityéke:

—Ehdu teéne. Aane ihdy óví lléébone icyáhcuýtsoné tehdu íjcyáhi.

Jetsóo úwáábó túhujtsóné

(Mt 13.10-17; Rc 8.9-10)

¹⁰ Aanéhjáa bóónétu iíye íjcyátsihvu ímamyémuma tsijtye tétsii íjcyame dilló muhdú neéiyóné teene tsaapi bájtsonétu díbye úwaabóne. ¹¹ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdy ámuhadívú Píivyéébe bóhówátsohíjcyá ámuha mewáájácu muhdú díbyé avyéjú íjcyane. Áánetu eene tsíménéhjitu ó úwáábohíjcyá oke cáhcújtsoótúmedívú tene íbóhówáávétuki. ¹² Muurá o úwaabóné lléébójúcooromé ícyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcooromé ícyahíjcyá ájtyumítúmeúvúdu. Áámé imítuyaháñé muurá tsá ímíbbáavyétyúne. Ehdu neénéllíi ó úwáábohíjcyá tsíménéhjitu.

Tsaapi bájtsonétu úwaabóné Jetsóo bóhówajtsóné

(Mt 13.18-23; Rc 8.11-15)

¹³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdy tsá ámuha mewáájácutú tsaapi bájtsonétu o úwaabóné iiná neéiyóné? ¿Aca múhdutúra ámuha mewáájácutú tsiíñe téhdure nénéhjitu ámúhake o úwaabóné? ¹⁴ Muurá eene tsaapihjáa trígoúuhá wávarajcodú neéne íñe tsaapi ímiáájú úwááboobéré pehíjcyáhi. ¹⁵ Aane tsaate ímí lléébójúcoorómeke Naavéné téénetu mütátsohíjcyáhi. Aane muurá neéiyóné eene juuváj piínévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne. ¹⁶⁻¹⁷ Áánetu teene lléébone tsúuca ímí úraavyéjúcooromé páhduvaré neéne mávaríjchojúné íjcyanéhjí íáábucújúcoótúnetu illuréjucó teene íhvejtsoné. Aane neéiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí imíwu íñeróné núháa allóocori chémene. Ehdu muurá patyéhijcyáné ímí cáhcújtsoótúmema. ¹⁸⁻¹⁹ Áánetu ímiá úwááboju tsúuca ímí llééboromé mítyane íjí avyéjuríyé itsúúráméíñéllíi illuréjucó ténejcu ábájhívehíjcyáne. Aane neéiyóné muurá eene tshúj pañévúhjáa dójcoúhjí íñeróné illure dúhcúvaténé neévájúcootúne. ²⁰ Áánetu ihdy íjcyámé tsaate téené úwááboju illéébone cáhcujtsómé ímí tehdújucó úráavyehíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúhjáa íñuji nétsihvu dójcoúhjí íñédu. Áamedítúyú muurá íjcyámé tsaate eenéhjáa uhjénéré neéváhiibájidú néemeé. Áánetu íjcyámé tsijtye eenéhjáa kéémú neéváhiibájidú néemeé. Áánetu íjcyámé tsaate eenéhjáa ávyétá mítyáné neéváhiibájidú néeme ímiáánéjucó ímiáájú icyáhcuýtsoné ímí úráavyehíjcyáme. Ehdúhjáa Jetsóo neé diityéke.

Peetérú íjcyané úwááboju

(Rc 8.16-18)

²¹ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—¿A múúne peete mepéététsóne mépicyóó tsíeméné lliíñévu? Tsáhaá. Muurá ihdyu mepéététsóne cáamevu mépicyóó tene iájchúcunúki. ²² Ehdu néene muurá Píivýéébe uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meicyahíjcyáne. Muurá íñe teevétari meméénuhíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáitýúne. Muurá páneere waajácúméííhi. ²³ Aane ihdyu óví llééboime icyáhçújtsóne tehdu íjcyáhi.

²⁴ Téhduréhjáa tsiíñe neébe:

—Ímíñeúvú tsáma méíjtsoco íñe ímíá uwááboju tsúúca ámuha mewáájácújucóóne. Muurá teene ámuha mewáájácújucóoromé múhdurá medáííwémeíhájhíí Píivýéébe tsáhájucó amúhadi íícúvéityúne. Áanetu tsúúca iwáájácúné ímí úráávyémeke éhniíñevu waajácútsóiiíbye. ²⁵ Muurá ímíáájú ímíllémedívú bóhówájtsóiiíbye éhniíñevu ditye ímíñeúvú iwáájácuki. Áanetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówájtsóitýúne. Ááne tsáijyu múú áyánéwu ditye wáájácúroné dojtúcúiiíbye diityédítýu.

Tríigo bájtsómeíñetu íjcyáné uwááboju

²⁶ Téhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá tsaapi bajtsó tríigoúhá íwajcyóha. ²⁷ Aane íbúwájí díbye íjcyánáa keemévehíjcyá pajcójívaré díbye wáájácúttúné hallúri. ²⁸ Ehdu muurá ííñújiri ímí bajtsóháñe píivýene ikyéémévéne tsúúca wajcó íñééwá ípíivýééveíñéjucó. Aane tsúúca neeváhi. ²⁹ Aane kéémécooca ílluréjucó áábájaabe újçune. Ehdu muurá pajtyéíñe Píivýéébe avyéjújéjéma. Muurá diityéké díbye újçúíñe ééwé úújetécooca újçúiiíbye diityéke.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.31-32; Rc 13.18-19)

³⁰ Téhduréhjáa tsiíñe neebe Jetsóó diityéke:

—¿Aca íñetu íñe tsiíñe amúhake ó úwááboó Píivýéébe avyéju? ³¹ Muurá díbyé avyéjú ehne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhé neeváú kémúútúróúwu mebájtsou mítyáhécoba kéémévédu. Muurá pahéwá neeváúne lliíñévúré tééhé neeváú ávyétá ayáúwu. ³² Áróúwu muurá mebájtsou ííñene keemévé mítyáhécoba pahéwávé bajtsóhééne éhniíñevu. Ááhé wájçáváné hallúvú muurá wahpéjté píñtobáhi. Ahdu muurá teene Píivýéébe avyéju.

Jetsóó úúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéne

(Mt 13.34-35)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó míamúnáake úúwaabóné tsíeménéhjitu úúbállehíjcyá muhdú ditye llééboiyódu. ³⁴ Tsáháhjáa díbye pevénéré úwáábohíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímamyémuke ímíñeúvú waajácútsóhíjcyaaabe íñá tene nééiyóne.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne

(Mt 8.23-27; Rc 8.22-25)

³⁵ Áané íjyúnúvúhjáa neebe ímamyémuke:

—Métsu éhnejçúéúvú mepéékií.

³⁶ Ahdújucóhjáa tétsihýé tsijtye íjcyánáa ditye péene tsíñejçúéúvú míñeri. Áámemájucóhjáa idýe tsaate íhminéneri péeneé. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa píñééuri íjcyánáa ávyétá íhñáhó kíjyébári mítyane nújçacyo nóhjine úcaavé diityé

míine pañevu. Aanéhhjáa ipamááavéfyóneri iíllityéne diitye ímamyémú idyējuri cúwahíjcyáábeke iákyéjtsóne néehí:

—ÍÁvyéjuubej, tsúuca mémájcánuúhi! ¿A tsá íñe meke u pájtyetétsoityúne?

³⁹ Áánélliihyéhjáa iájkyéne úhbaabe kíjyébama nohji íjcyane. Neebéhjápeé:

—Íijyévéne, dihvéte!

Ahdújucóhhjáa tene íhveténé dáíhañéréjuco. ⁴⁰ Átsihdyúhhjáa neebe diityéke:

—¿íveekí ayájú íhnáhorá ámuha meíllityéne? Tsáháhaca bo ámuha Píivyéébeke ímí mecáhcújtsotúne.

⁴¹ Ehdúhhjáa diityéké díbye néérónáa íllure íllityémé néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

5

Tsáapí pañe naavéné íjcyane

(Mt 8.28-34; Rc 8.26-39)

¹ Aaméhjáa tsúuca úújeté tsíñejcúeúvú Gadáaráa íiñújivu. ² Aanéhhjáa dítye cátsúúvénemáyé Jetsóo íjchívyéhi. Áabe éllévúhhjáa tsaapi níjkyénéj pñe ícyahíjcyaaabe tsáa ípañe naavéné íjcyaaabe. ³ Aabéhjáa ávyéta tsíjpa néébeke tsá múha píivyetétú íekeevéne. Úwááñehíjyáa íjcyároneri tsá múha dífbyeke chíjchúityuróne. ⁴ Tsáijyúhhjáa tsúuca dífbyeke chíjchújúcohhíjcyarómé íjtyúháácuyuma íhyójtícu. Áronéhjáa távúdócohhíjcyaaabe. Tsáháhjáa múha dífbyeke muhdú méénúityuróne. ⁵ Aabéhjáa cójáhajchótá pécóhajchótá íhjúcunúúbére pehhíjcyá níjkyénéj pñe. Ááné tsaíjyúhhjáa cámevájúnéri pehhíjcyaaabe néwayúúnetu wápújúhcámeíbyére. ⁶ Aabéhjáa tsíhyullétúre Jetsóoke íájtyúmmíbe éllevu dsíñeríyé ipyééne mímóúúveté dífbyé líiñévu. ⁷ Áánemáhhjáa kéévánécoba neebe dífbyeke:

—¿Íná óhdityu ú ímíllé íhtsútuube Píivyéébe Hajchi Jetsóo u íjcyaaabe? Uke Píivyéébe mémeri o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

⁸ Ehdúhhjáa naavéné dífbyé pañétú néé Jetsóoke díbyéhjáa dífbyeke ‘díjchivyé áadí pañétu’ néénéllíhye.

⁹ Áábekéhjáa Jetsóo néehí:

—¿Aca muubá dímyéme? Áánélliihyéhjáa neebe:

Tamyémé Píváánéejpi mítyame muha meíjcyánéllíhye.

¹⁰ Aanéhhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke díbye diityéké iwáágóotu tsíhyullévú téené íiñújitu. ¹¹ Áihjyúhhjáa tétsihyi jéémú meenímú majchóri.

¹² Áánélliihyéhjáa dífbyeke néémeé:

—Múúhake ihdyu wallo aatyé méénímú pañévurējuco.

¹³ Ahdújucóhhjáa díbye wállóónéllii dífbyé pañétú íjchívyéne méénímú pañévurējuco dítye íjcámeíñe. Aaméhjáa dítye méívatétsoímé 2,000-mevábáhhjáa íjcyame cámevájuntu únéú pañévu cáhtsíñibámé májcanúhi.

¹⁴ Ááneríhjáa diityé tehméjté íllityéne íicúí tétsíi múnáake úúballéhi. Áánélliihyéhjáa téhullévú péécunúmé íájtyúmi muhdú tene pájtyene.

¹⁵ Aaméhjáa úújeté díbye eenéé ípañe naavémú ícyahíjcyaaabe tsúuca íwajyámúúnema íjcyaaabe pevétshíjdurējuco ácuúcunúúbedívu. Ááneríhjáa íllityéme. ¹⁶ Aanéhhjáa tétsihyi íjcyame úúballé diityéké muhdú tene pájtyene.

17 Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúnéllii nééme Jetsóoke dibye tééne iinújitu ipyéé tsiéllévúréjuco.

18 Áanélliihyéhjáa Jetsóo ipyéé mīine pañévu úcáávéébeke diibye eenée ípañe naavémú ícyahíjcyaaabe néé díbyemáyéjuco ipyéékií. 19 Áronáacáhjáa neebe díbyeke:

—Tsá u pééityú óomaá. Dihyájkímú pañévúré péene duubállé diityéké muhdú Píivyéébe úhdi ídáátsóvéne uke ímíjpyetétsóne.

20 Ahdújucóhjáa dibye íhyájkímú pañévu ipyééne úúballéné páneere muhdú Jetsóo díbyeke bóhiitsóné Decááporí iinújiri íjcyácoomíji múnáake. Áaneríhjáa ávyetaré ullévenúme.

Tsaatépike Jetsóo bóhiitsóné

(Mt 9.18-26; Rc 8.40-50)

21 Aanéhjáa Jetsóo ímamyémuma bíwánejcúvúré úújeténáa idyé tsúúca míamúnaa píhcyaaavé díbyedívú únéú úníúvu. 22 Átsihvúhjáa 'Jáiro' némeíbyé wajtsí píhcyáávéjá avyéjuube íjcyaaabe. 23 Aabéhjáa díbyé lliiñévu ícyanoovévane néehíi:

—Ájyúwa ávyeta dsíjiveríjyuco íjcyánéllii uke o néé u dócárájcoté dille óoma íbóhiiki.

24 Ahdújucóhjáa Jetsóo díbyema péébeke mítyane míamúnaa úraavyé ávyeta ráatúne. 25 Áámé pañéhjáa tsáápille 12 píjcyábájucó dílleke ichémé tujpácýó íhvetépítyúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle. 26 Aalléhjáa bañúháñé taabójtédívú ityáábótsámeíñé áhdohíjcyá íhñénehjívú 'pírúhpírújuco'. Ároné pañéhjáa íllure ávyetéle. 27 Aalléhjáa muubá Jetsóo íjcyane iwáájácúne míamúnáa raahótú díbye éllevu ipyééne díbyé wajyámú dómajcó 'muurá díbyé wajyámú íjcyaroné o dómájcóhahjící ó bóhiíhi' íñéénema. 28 Ehdúhjáa íjtsámeíñé dómajcolle díbyé wajyámú. 29 Áanetúhjáa ímiááné tsúúca bóhiille tsaimiyéjuco lííñémúúcunúmeíñe. 30 Aanéhjáa Jetsóo waajácu tsaate bóhiine díbyé wajyámú idyómájcóneri. Áanélliihyéhjáa iyévoóvéne néébe diityéke:

—¿Caatyé ámuha táwajyámutu oke médómajcóhi?

31 Áanélliihyéhjáa ímamyémú néehíi:

—¿Aca muhdú míamúnaa wahdyúré néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóné?

32 Ehdúhjáa ditye nééronáa pahúlleva ííteebe íajtyúmi caatyé díbyeke dómajcóné. 33 Áanélliihyéhjáa eenée díbyeke dómajcolle íllityéneri úúvécunúlléré díbyé lliiñévu ímímóúúveténe úúballé díbyé wajyámú idyómajcóné. 34 Áanélliihyéhjáa neebe dílleke:

—Wáhaj, ímí Píivyéébeke u cahcujtsódú íjcyalle tsúúca ú bohííhi. Ahdícyane wa dípye tsaimiyéjuco.

35 Ehdúhjáa Jetsóo dílleke néénáa tsaate píhcyáávéjá avyéjuube Jáiro jatu tsáame úúballévá díbyeke ídsíwu dsíjivéjucóne. Nééméhjáa díbyeke:

—Tsúúca dáájyüwa dsíjivéhi. Aane íñélliihyécó ú tsájtýéé aabye uwáábóbeke.

36 Ehdúhjáa ditye nééneri ícúvétuube Jetsóo néé Jáiroke:

—Kímóóvedíñe. Píivyéébekéré cahcújtso.

37 Ehdúhjáa íñééne tsá dibye ímilletú pámeere díbyema pééneé. Apáámyéréhjáa péé díbyema Péédooro, Jacóóboo, díbyé nahbe Jóááa, éhdume.

38 Aaméhjáa péeme úujeté mityane míamúnaa tééjá pañe táhijcyámedívu.

39 Áamekéhjáa Jetsóó neetéhi:

—¿Íineríami ámuha metaj? Áánerá tsá dille dsíjivetúne. Muurá illure cúwalle.

40 Ehdúhjáa dibye néeneri illure goocóme. Áamekéhjáa tééjá pañétú ijchívyétsóne iyéjuco dibye úcaavené dílléwúuúvuj caanímútsii, diitye 3-meva ímamyémuu, Íjcyámema. 41 Aanéhjáa dílléwúuúvuke íhyójsitu iekéévéne neébe:

—Taríta cómi, ‘Wáhaj, dájkyeé’ nééiyóne.

42 Ehdúhjáa dibye néenemáyé éhne múu cuwátú maájkyevádú íbohíine tsúuca úllege 12 pijcyábáhjáa Íjcyalle. Ááneríhjáa míamúnaa ávyetaré ullévenúhi. 43 Áamekéhjáa Jetsóó bóijcyú muucá ditye teene íuúbállétuki. Átsihyúhjáa neebe ditye imájchótso díllleke.

6

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne (Mt 13.53-58; Rc 4.16-30)

1 Átsihyúhjáa ímamyémuma óomiibye ípyé ipíivyéné íñújivu. 2 Aabéhjáa wáyeeévejcóojí pihcyáávéjá pañévú úwaabóne mityame illéébóneri díbyedi íullévenúne neéhií:

—¿Kiátúami aabye ehdíivaiñe panévaré wáájacúnej? ¿Aca múhdutú pivyeteebe méénuráityúronéhjí imyéénune? 3 Áánerá úméhewáané wákimyéi múnáajpi diibye Maaría hajchi. Áábé nahbémújuco muurá Jacóóboo, Jotséee, Jóódaá, Tsimóoo, éhdume. Téhdure muurá íñaallémú ijcyá íchihyi méjpiíne. Ehdúhjáa díbyedytú íñéene tsá ditye ávyejúúllétú díbyeke. 4 Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Íhdyújuco tsáma Píivyéébé ihjyú uubálla múnáajpi Íjcyaróóbeke díbye íñújí múnáa íhyájkímú Íjcyarómé tsá ávyejúúllétú tsíjtye múnáa Íjcyarómé ávyejúúlléébeke.

5 Ehdúhjáa tétsíi múnáa díbyeke cáhcújtsótúnéllii tsá dibye tétsihvu mityane méénuráityúronéhjí méénutúne. Apááñeréhjáa chéméméhjike idyócarájcóneri bóhíitsohÍjcyáabe. 6 Ílluréhjáa ullévenúúbé ditye díbyeke cáhcújtsótúneri. Áánéllihyéhjáa técoomí úníuri Íjcyájáhji múnáakeréjuco dibye úwááboobéré péhijcyáne.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáalloóne (Mt 10.5-15; Rc 9.1-6)

7 Aabéhjáa tsáijyu ímamyémú 12-meva Íjcyámeke uwáábovu wallóó míityétsícyutsáké pahúllévavu. Áámé pañévúhjáa pícyoobe itsíjpa díbye mémeri tsaaté pañe naavémú Íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. 8-9 Áamekéhjáa neebe ditye itsájtyétu ícyahpáyuu, imájchoo, idsíídsii, Íjcyane. Apááñeréhjáa neebe ditye ipyéé íhyallúejáhjí íwajyámúnee, Íjtyúhápaajínee, ícyuujúii, Íjcyánema. 10 Áamekéhjáa neébe:

—Tsátsihvu ámuha tsaaté javu meúújetéjaríyé méjicyaco tsiéllevu ámuha mepéétúné hajchóta. 11 Aane tsátsii múnáa ámuhá uwáábó cátuhtsóhajchíi múu ámuháj tuhááñeri Íjcyáne íñú píchóújcámei diityédívu, ‘tsá múuhá hallúri tene Íjcyatú ámuhakye muha meúwáábóiyóné ámuha mecátuhtsóne’ nééiyóne. Ááne múu péé tsiéllevuréjuco. Muurá múhdumé ámuhá uwáábó cátuhtsómé

ávyétá ihnáhó ícúbáhráméíí muhdú míamúnaa ícyahíjcyáne ímbájhóméícyooca éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyáoomícyu múnaa ícúbáhráméííí éhníííñevu.

¹² Ehdúhjáa ímamyémuke téíbúwájtssoobe uwáábovu iwállóomeke. Aaméhjáa úwáábohíjcyá míamúnáake ditye ímityúné ícyahíjcyáne íhvéjtsóne íjtsaméí icyápáyóóve ímiánejcúvuréjuco. ¹³ Téhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyáme. Chéméméhjikéhjáa dúúrúbájpácýori ihñíwauúné ditye pípájchóneri bóhíhíjcyáme.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjívéne
(Mt 14.1-12; Rc 9.7-9)

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyáne uubállé ávyéjuube Heróóde iwáájácúne néehíí:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée dsíjívéebeubá tsiíñe bohííhíí. Muurá téénéllíi píivyéteebe méénúráítýúronéhjí ímyéénune.

¹⁵ Áánetúhjáa tsijtye néehíí:

—Tsáhaá, muurá ihdyu Eriá díibye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíí éjyuuúvú ícyahíjcyaaábe.

Áánetúhjáa tsijtye néehíí:

—Áánerá ihdyu béébére díibye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi éjyuuúvu ícyahíjcyáméejpi.

¹⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllíi tsiíñe Heróóde néehíí:

—Tsáha bóhoj, muurá ihdyu díibyéjuco tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée íhñíwauúvú o kípíyuuúcutsoobéha tsiíñe bóhííbe.

¹⁷⁻¹⁸ Díibyééhjáa muurá Heróóde táábavá ítýónúllekére íñahbe Perípe taaba Herodíake. Aanéhjáa ímityúné íjcyane Jóááuvu dííbyeke néhíjcyáne hallútú cuvéhoojánútssoobe úwáñehííñeri íchíjchútsóóbedívu.

¹⁹ Téhduréhjáa díille Herodíá dííbyeúvuke téené hallútú íñéhnílléne ímíllé idsíjívetsóne. ²⁰ Áronáacáhjáa tsá dílle píívyetétú muhdú dííbyeke idsíjívetsóiyóné díibyééhjáa Heróóde Píívyéébeéjpi díbye íjcyáneri íllityéne díílleke téhmehíjcyanéllíihye. Áánéllíihyééhjáa díbyeúvú íhjúvanéhjí tsáryóné pañe lleebúacunúhíjcyaaábe. ²¹ Áronáacáhjáa díille Herodíá tsúúca dííbyedívú líihyánútsóóhi. Díibyééhjáa Heróóde ítsímávajcójíí úújeténé wáñehíjínúhi. Ááne élleuvúhjáa píhjúúcuube ípííáábojtee, ítsodáhómú avyéjuijtee, Gariréá íñújí íhtsútujtee, éhdúmeke. ²² Ááméj píínévúhjáa dííllé ajyúwá bádsíjcaja wáhtsine ímíwu íjtsúacunúbé díibye Heróóde. Áhduréhjáa dííbyeke náhbénúné avyéjuijtee ímí íjtsúacunúhi. Áánéllíihyééhjáa díílleke neébe:

—Íná u ímílléne oke táuméí ávyeta ímiááné állítýuube uke o ájcuki.

²³ Ehdúhjáa Heróóde néé díílleke ímiááneturé íná dílle táúmeíñevu íajcuíñe. Neebéhjáa ávyeta íavyéjyú íjcyáronetu tsahtúnéécú díílleke íajcuíñé teene dílle táúmeíhajchííjyú. ²⁴ Áánéllíihyééhjáa tsííju éllevu ípyééne neetéle:

—¿Aca Wa íná íñe ó táúmeíyáhi?

Áánéllíihyééhjáa neelle díílleke:

—Táuméí tsojtsó múnáajpi Jóáa níwau ikípíyuuúcuúvú uke díbye íajcuki.

²⁵ Ahdújucóhjáa dílle dííbye éllevu ípyééne neéte:

—Ó ímíllé bohtájiri oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáa níwauúvu.

²⁶ Ehdúhjáa dille néene dífbyeke kímóhcó pajtyéráhi. Áronáacáhjáa eene dífbyeke náhbénúné avyéjuchte lléébonáa díllleke iállíityúné iñéénéllii tsá díbye ‘tsáhaá’ néétune. ²⁷ Áánélliihyéhjáa íicúí itsodáhómudítýú tsáápiikye wálloobe cúvéhóójá pañe íjcyáábeke ihñiwau ikípíyuúcúne díbye itsívaki. ²⁸ Ahdújucóhjáa díbye ipyééne ikípíyuúcúne bohtájiri itsívaúvú ájcváné díllleke. Aaúhjáa tsajtyéllé tsíjju éllevu. ²⁹ Ehdúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóááuvu dsíjivéhi. Ááné uubálléhjáa ímamyémú illéébone újcuje dífbyeúvuke icyúúuki.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

³⁰ Áánáacáhjáa Jetsóó mamýmú úwáábomére ípyéhíjcyátsihdyu tsúuca óómimye tsiíne píhcyaavé dífbyedívu. Aaméhjáa úúballé dífbyeke páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhi. ³¹ Áámekéhjáa neébe:

—Cána metsu múha íjcyátúhullévú mepéé mewáyéééveki. Ehdúhjáa neebe ímamyémuke ‘rááho néétune’ míamúnaa tsaate péénetu tsíjtyeréjucu dífbyedívú píhcyáávehíjcyánélliihye. Áamedíyhjáa íjcyame tsá imájchóiyónéhí éllevu íjcyatúne. ³² Áánélliihyéhjáa péeme mñneri múha íjcyátútsíí tujkévetu. ³³ Árómekéhjáa mítyame ájtyumí kiávú dítye pééneé. Áhullévújucóhjáa íicúí dítye pacóómivátúre péécunúné íjchityu. Aaméhjáa díitye íhdéré úújeté kiávú dítye pétsihvu. ³⁴ Aaméhjáa tétsihyíjyucu íjcyámedívú Jetsóó úújeténe. Áamedíyhjáa ídáátsóveebe éhne múúne ítyehméébema íjcyatúmé obééjámú íjcyadu ídátsó díityéké ííténélliihye. Áámekéhjáa imyéénuhíjcyadú úwaabójucoobe mítyane panévátúre. ³⁵ Aanéhjáa cúvéhréjucu néénéllii ímamyémú néé dífbyeke:

—Muhdú cúvéhréjucu teene íchii múubará íjcyátútsihyi meíjcyánaáaca.

³⁶ Ílluréjucu walló aatyéké íchíj píhírí íjcyájáhji múnáadítýú tsíménéuba íjucune dítye imájchoki.

³⁷ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ámuháyé bo mémajchótsó díityékej.

Áronáacáhjáa néémeé:

—¿Aca íhya tsiíne maáhdone pámehdívúré úújetéiyáhi?

³⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca múhduná majcho méhdií? Cáná méuvánuj.

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Íjcyánéha 5-hova páahóónema mítyétsi amóóbemútsi.

³⁹ Áánélliihyéhjáa neebe míamúnáake dítye íahcúba páhadsíji.

⁴⁰ Ahdújucóhjáa dítye áhcubáne. Tsáhadsíji múnáahjáa 100-mevátsa. Áánetúhjáa tsíhadsíji múnáa 50-mevátsa. ⁴¹ Aanéhjáa páahóónema amóóbemútsikye íékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáamevu icyárúúvénema. Ááné boonétúhjáa idyóhdáhnúne neebe ímamyémuke dítye iwájtu pámeekére.

⁴² Aanéhjáa imájchónetu pámeere oové tsáimíye. ⁴³ Áánetúhjáa cóeváné 12-rujtsívá úvérútsííne wáhpe. ⁴⁴ Aaméhjáa díitye eenéé tétsihvu májchome 5,000-meva.

Nújpácýó hallúri Jetsóó úllene
(Mt 14.22-27; Ja 6.16-21)

⁴⁵ Átsihdyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke ditye dílbyé ihde únéú tsiñéjucvu mñineri ipyééne iúújeté Betsáidávú díbye míamúnáake pityájcóné hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa diityéké ipityájcóne peebe cámeháuvú Píívyéebema íhhyúvaki. ⁴⁷ Áanáacáhjáa diitye ímamyémú péeme pííneeúvújuco íjyunúne. ⁴⁸ Áámekehjáa díbye íténáa kíjyeba nóhjí wájocómé íhtsútúnetu bóhdámeíhijcyáhi. Áame déjutúhjáa pejcójuco díbye péene nújpácýó hallúri úlleebéré diityéké pájtyeíñúibyedu. ⁴⁹ Áábekéhjáa íajtyúmíne íllityémé wánjcyámeí naavénekéré iwáábyúnema. ⁵⁰ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—íMéíllityédíñe, oóre!

⁵¹ Aabéhjáa diityé pañevú úcáávenemáyé kíjyeba íhveténeri ullévenúme. ⁵² Tsáháikyéhjáa ditye ímí dílbyeke cáhcújtsotú díbyeé ihde majcho mítyámedívú úújetétsórónáaaca.

Chéméméhjike Jetsóó bóhñtsóné Genetsarée íiñújiri

(Mt 14.34-36)

⁵³⁻⁵⁴ Aaméhjáa tsiñéjucéuvú Genetsarée íiñújivu úújetémeke tétsíi múnaa íajtyúmíne waajacú diityémá Jetsóó íjcyane. ⁵⁵ Áánemáhjáa úbálléjcsásmýé tsúúca díbye téené íiñújivu wájtsine. Áánélliihyéhjáa pahúllelátú chéméméhjike tsivámé dílbye éllevu. ⁵⁶ Aabéhjáa patsíhjívaríyé íjcyámeke úwááboobéré pehíjcyá cómíñeri íjcyámeke, íyéétsihjíri íjcyajáhji múnáake, íumihéneri íjcyámeke. Átsíhji múnaáhjáa idyé chéméméhjike pícyohíjcyá díbye pájtyeítsihjívu. Áánemáhjáa nehíjcyámé dílbyeke díbye diityéké íwajyámúbávúré idyómájcótsó ditye íbóhíiki. Ahdújucóhjáa dílbyeke íwajyámú dómájcóméjuco bóhíhíjcyáne.

7

Ímichi ñná míamúnáake tútávajtsóne

(Mt 15.1-20)

¹ Aanéhjáa Jetsóodívú tsáijyu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsáame píhcyaaévhi. ² Aaméhjáa íténáa dílbyé mamýémudítýú tsaate íhyójtsine níjtyámeítýúmé majchóhi. Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúme íhdé múnáauvúu méénuhíjcyádú ditye méénutúne. ³ Diityéhjáa Píívyéébedívú íimíbjchómeíñéjuco imájchóíñé ihde íhyójtsine nítyámeíhijcyáne. Tsáháhjáa ditye májchóítýuró níjtyámeítýúmé téené uwááboju íúráavyénnéllíhye. ⁴ Tsíménéhjáa íñáhjíhénújétsihdyu wájtsime íñíjtyámeítýúhahjíí tsá máchohíjcyatúne. Imájchoháñé imyéénuhíjcyanéhjíhjáa nítyuhíjcyáme. Áhduréhjáa icyúwaháñé nítyuhíjcyáme. Áánétúhjáa íjcyáne mítyane tsiñehjí dítye méénuhíjcyáne ityútávajtsámeíñé íimíjpyeteki. ⁵ Aanéhjáa íúraavyepíñéllii diitye paritséómuma taúhbájú uwáábojte néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí dímamyémú tsá nítyámeíhíjcyatú imájchóíñé ihde íhdé múnáauvú uwááboju néhduú?

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuha pánehjídú ímíáámeúvúdú bañú múnaa ámuha meíjcyame. Ímíáánéhacáa Itsaíauvú Píívyéébé íhjúyú uubálle múnáajpi ámuhadítýú néehíí: Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuriye. Tsá ávyeta íííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne. ⁷ Íllure íállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame iiye

iípívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyehjcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné iúráávyeuúvúdu.

Ehdúu muurá Itsaiaúvú caatúnú ámúhadítyu. ⁸ Aame ámuha tsá meíícúvehjcyatú ímichi keená Píívyéébé taúhbaju jcyáneri eene íhđityuré iújcyúné ijtсамéí míamúnaa uwáábohjcyáneriyé ámuha meíícúvehjcyánéllíihye. Muurá eene llíyihllóne níjtyú álliúré jcyane ditye úwaabóné ámuha meúráávyehjcyáhi. Têhdure tsiñehji álliúré ditye méenune ámuha meúráávyehjcyáhi.

⁹ Têhduréhjáa tsiñe neebe Jetsóo diityéke:

—Ámuha míamúnáadityuré tsáané uwáábó meúráávyéne žíveekí tsá Píívyéébé taúhbájuri meíícúvehjcyatúne? ¹⁰ Íllúu muurá Píívyéébe néé Moitséeuúvuj téeveri: “Ámúháj caánímuke múu iwájúyne avyējuulléhi. Áánetu cáánímuke tútávátsohijcyámé ihdyu óvi dsjívéhi.” ¹¹ Ehdu dífbyé taúhbaju néerónáa muurá ámuha meúwáábócatsihjcyá tsaatéva cáánímútsikye nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámúhtsikye o píaabóne. Ámúhtsikye o píáábóiyódú íivane Píívyéébekéréjuco o íícúvehjcyáne.” ¹² Aanévá ehdu íhjuváróobé hallúrí tsá íná jcyatú diityétsikye díbye píáábótúrónáaaca. ¹³ Ehdu muurá ámúhá ijtсамéityuré tsáané uwáábó ámuha meúráávyéne tsá Píívyéébé taúhbájuri meíícúvehjcyatúne. Áánetu jcyáné mítyane tsiñe álliúnéhjí ámuha meméénuhjcyáne.

¹⁴ Ehdúhjáa íñétsihdyu tsiñe neebe diityéke:

—Ímíñeuúvú mélleebúcunu ámúhake íná o nééne ámuha mewáájácuki. ¹⁵ Muurá panévare míamúnaa májchoróné tsá diityé íbúwá ijtсамéí tútávájtsoťne. Áánetu ihdyu diityé íbuwáané déjúcoturé néhnijyu tsááne diityéké tútávajtsóhi. ¹⁶ Aane ihdyu óvi lléebome icyáhcuújtsóne tehdu jcyáhi.

¹⁷ Ehdúhjáa diityéké íñéne peebe ímamyémuma tsájaavu. Átsihvúhjáa dífbyeke díllómé íná nééiyóné ehdu díbye úwaabóne. ¹⁸ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu ámuha mejcyarómé tsá mewáájácutú íná tene nééiyóne? Muurá panévare memáchohijcyanéhjí tsá meke tútávájtsoťne. ¹⁹ Tehdu teene majchótú ímítyúné ijtсамéí tsáánejívari. Muurá pevénéré méjpiítyu pajtyéne. Ehdúhjáa Jetsóo úwaabó panévare majchóháñé dooháñema ímí nééne maawáityuróne. ²⁰⁻²² Átsihdyúhjáa idyé tsiñe neebe:

—Muurá ihdyu míamúnáa íbúwá déjúcotu ílluune ímítyúné ijtсамéí tsááne diityéké tútávajtsóhi: ihdícyáméhjimáyé ditye dómácócatsihjcyáne, ditye dsjívétsócatsihjcyáne, ditye nánihjcyáne, tsíjtye éhneri ditye úmúúpívyehjcyane, ditye állicyatsihjcyáne, panévá oove jcyatúné ditye óóvehjcyáne, ditye nómutáavahjcyáne, ditye tsíjtyedi íhjuvavahjcyáne, ditye mítyákímyehjcyáne, ditye múhdurá ítsámeihjcyáne. ²³ Énehji ihdyu míamúnáa íbúwá déjúcotu tsááne diityéké tútávajtsóhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóo ímamyémuke.

*Tsiñé iñúji múnalle Jetsóoke cáhcuútsóne
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Átsihdyúhjáa idyé peebe diityémá Tííroó, Tsidóoo, jcyácoomícyú jcyáné iñújivu. Aaméhjáa tsájaavu úújetenáa tsá díbye ímílléturó múha wáájacúné

kiá dibye íjcyane. Áronáacáhjáa tsá dibye téévehíjcyatúne. ²⁵ Áánélliihyéhjáa íicúiyee waajácúme tétsihvu dibye wájtisine. Aanéhjáa tsúúca tsáápille tsáá dííbye éllevu ídsí pañe naavéné íjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa mímuuvévá dííbyé lliiñévu Tsiropenítsiá iñúúji múnáalle tsíjtye múnáalléré íjcyárolle. Áánemáhjáa Jetsóoke neelle dibye iwáágóo naavéneke ídsí pañétu. ²⁷ Áronáacáhjáa neebe díílleke:

—Tujkénúí tahájkímuke ó piááboóhi. Tsá muurá tsaapi ítsíímedítúyú majcho idyójtúúne oohímeye ájcúityuróne.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neelle dííbyeke:

—Ihdýúhde tehdújúcoóro, Ávyéjuúbej. Áronáa muurá múúne oohímýe íjcyarómé majchó tsíime imájchotu dójcoótsówaahyéji.

²⁹ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Tehdújuco, muúllej. Ahdícyane wa dipye dihjývuj. Tsúúca muurá ícyooca dáájyuwa bohíjucoó. Tsáhájuco dííllé pañe naavéné íjcyatúne.

³⁰ Ahdújúcójháa péelle úújeténé ídsídivu pevétsihjídurejúco icyúwá pañe tódsíucunúllédivu. Tsáhájucójháa naavéné dííllé pañe íjcyájúcootúne.

Lléébótuube ihjývátúúbeke Jetsóó ímjpyetésóne

³¹ Aanéhjáa tétsihdyu Tíírótu Jetsóó imamyémuma péé Tsidóovu. Átsihdyúhjáa Gariréa unévuréjuco pééme pajtye Decááporí iñúújitu. ³² Aaméhjáa tsúúca tétsihjyjuco íjcyánáa tsaate tsivá dííbye éllevu lléébótuube ihjývátúúbeke dibye íimíbájkhoki. ³³ Áábekéhjáa diityédítúyú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyójtíswari íñúhejúúcu íbóríjcyóne iúúniyi dííbyé nǎjjiwa pípájchoobe. ³⁴ Áánemáhjáa cáámevu icyárúúvéne tsíjpánécoba iállíjchúne dííbyeke neebe:

—Ípááta! ‘Díñúhejúúcu díimíbaávyéne lleébo’ nééiyóne.

³⁵ Ahdújúcójháa dibye tsúúca llééboobe tsaímíyéjuco íhjyvúáne. ³⁶ Aanéhjáa ájtyúmímeke bóíjcyuube ditye tsíjtyeke iúúbállétuki. Áronáacáhjáa úúbálléme.

³⁷ Áánerihjyáa ávyétá íhnáho iúúllévenúne néémeé:

—Panévárehaca ihdyu ímiááné piivyéteebe. Íñúhejúúné lléébótúmekéha piivyéteebe illéébótsóne. Áhduréha íhjývátúmeke piivyéteebe íihjývátsoone.

8

Majcho mítyamedívú Jetsóó úújetetésóne (Mt 15.32-39)

¹ Aanéhjáa idyé mítyane míamúnaa Jetsóodívú píhcyáávémedi tsá íná íjcyatú ditye májchóiyóne.

² Áánélliihyéhjáa neebe ímamyémuke:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye míamúnaa tsúúca 3 coojívájuco mééma íjcyame imájchoma íjcyájúcoótúneri. ³ Muurá májchótúmeke íhjyáhañévu o wállóhahchíí juuvávyuré cheméiyómé ájyáhañeri. Muurá tsaatésáhjí tsíhyullé múnaa.

⁴ Ehdúhjáa dibye néénéllíi ímamyémú néé dííbyeke:

—Áronáa ¿kiátú meújcu netu diityéké mémájchótsóiyá múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

⁵ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca múhduná méhdi majcho?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Íjcyáné 7-hova páahóone.

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe míamúnaa iáhcúbaki. Áánemáhhjáa teene páahóóné iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúhjáa idyóhdáhínunévú ájcuube ímamyémuke dítye iwájtu diityéke. ⁷ Téhduréhjáa amómé ijcyá áyánéwu diityédi. Ááné hallúvúhjáa téhdure ityéhdújtsóne neebe dítye iwájtuki. ⁸ Áánétúhjáa pámeere óóvénetu coéváné 7-rujtsíva úvérujtsíñe wáhpé. ⁹⁻¹⁰ Aanéhjáa diitye 4,000-meváubáhhjáa íjcyámeke imájchótsóné boone diityéke ípityájoóíñúne péjucóómé mñneri ímamyémuma Damanóótá iññújivúréjuco.

Jetsóoke paritséomú néé díbye méénúráityuróné imyéénuki
(Mt 16.1-4; Rc 12.54-56)

¹¹ Áijyúhjáa idyé paritséomú péé Jetsóo éllewu díbyema ityáhhájcatsíki. Aaméhjáa díbyeke ímújtátsoro néé íévéhoowávú méénúráityuróné díbye imyéénuki. ¹² Aanéhjáa múhdurá díbyeke pájtyénéllii neébe:

—¿íveekí ámuha méimíllé méénúráityuróné o méénune? Tehdu oke ámuha menéénéllii o méénúíyónejíivari.

¹³ Ehdúhjáa diityéké íñéene tsiñne ímamyémuma péjucóobe únéú tsiñéjcuvu.

Paritséomú uwáábójuu Jetsóo ímamyémuke téíbúwajtsóne
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Téijyúhjáa ímamyémú ábájivé majcho itsájtyéiyóne. Áámedíhjáa tsáhoore ípaaáho. ¹⁵ Áánaacáhjáa Jetsóo diityéké nééhí:

—Téíibúwá tsáma méíjcyaco. Méíícúvedí eene pááá ooríchó Heróódema paritséomu éhne íjcyáneri.

¹⁶ Ehdúhjáa díbye néénéllii ímamyémú néjcatsíhi:

—Majchóne metsívátúnélliihyéubá ehdu meke neébe.

¹⁷ Ehdúhjáa majchoré dítye íjtsúcunúné iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íivane majcho mééma íjcyatúné ámuha ménéjcatsíhi? Ihdyúbá ávyetá muhdurá ámúhá íbuúúné néeme íhyajchótá tsá ámuha mewáájacúpityú táuwaábo. ¹⁸ Áánerá ámúhá hálluúúnema ámúhá núhejúúnema ámuha mejcyaróméubá tsá maátyúmihíjcyatú ínehjí o méénuhíjcyáne. ¿íveekí tsá ámuha melléébohíjcyatú o úwaabóne? ¿Mityá tsá ámuha meítsaavéjúcootú majchóo muhdú o méénune? ¹⁹ Muuráhhjáa 5-hovaré páahóóné íjcyaróné ó úújetétsó 5,000-meva íjcyarómedívu. Áánétú coéváné ¿múhdúrujtsíva wáhpé éhne mépihjúcúhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—12-rujtsíva wáhpée muurá mépihjúcúhi.

²⁰ Áhduréhjáa neébe:

—Ácooca éhnée 7-hova páahóóné íjcyaróné 4,000-mevádívú o úújetétsóijyu ¿múhdúrujtsíva téene pájtyé mépihjúcúhi?

Áánélliihyéhjáa idyé néémeé:

—Téhdunéree 7-rujtsíva wáhpé mépihjúcúhi.

²¹ Ehdúhjáa diityéké íñétsihdyu neébe:

—¿A ícyooca tsúuca ámuha méwaajácú íiná nééiyóne pááá ooríchothu o íhjuváne?

Hállúvátúúbeke Jetsóo ímjpyetétsóne

22 Átsihdyúhjáa úújetémé Betsáidávu. Áánáacáhjáa dífbye éllevu tsaate hállúvátúúbeke itsíváne néé díbye ímíbájcho dífbyeke. 23 Áánélliihyéhjáa dífbyeke íhyójtisu iékéévéne técoomítýú tsátsihvu itsájtýéébeke íhyálluúúúú iúúniyi pípájchoóbe. Áánemáhjáa idyócarájcóne dílloobe dífbyeke muhdújucó díbye ítene. 24 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muhdú ó íté míamúnaa úllécunúné úmehéénédu.

25 Áánélliihyéhjáa tsiíne Jetsóó dífbyé hálluúúúú dócarájcónetu botsíi tsáimiyéjuco díbye ítene. 26 Áábekéhjáa íhýyávu iwállóóne neebe técoomí múnáake díbye iúúbállétuki.

Péédoro néé mepájtýetéébé Jetsóó íjcyane

(Mt 16.13-20; Rc 9.18-21)

27 Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémuma péé ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cóómí úniúúcuri íjcyáme wáabyu. Áijyúhjáa juuvávyú díityéké dílloobe muubá díbye íjcyane dífbyedítýú míamúnaa néhijcyáne.

28 Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíne bóhíibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éjjuuúvúú ícyahíjcyámé Píívyéébé íhýyú uubálle múnáadítýú Eriá tsiíne bóhíibe u íjcyane.

29 Ehdúhjáa dítye néénéllii díityékeréjuco díbye díllone:

—¿Acooca ámuha muubá o íjcyane menééhíí?

Áánélliihyéhjáa Péédoro nééhíí:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtýetétsoóbe.

30 Ehdúhjáa Péédoro dífbyeke néénetu bóíjcyuube dítye muucá iúúbállétuki.

Ídsíjýeíñé Jetsóó úúballéne

(Mt 16.21-28; Rc 9.21-27)

31 Téijyúhjáa ímamyémuke úúbáleebe Jetsóó Míamúnáájpidívúú ípívyéévebe muhdú ícúbáhrámeíñe. Úúbáleebéhjáa muhdú túkevétsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame dífbyeke íáveyjúúllétúne dsíjýéétsóobe 3 coojívatu tsiíne íbóhííñe. 32 Ehdúhjáa díbye néénéllii Péédoro dífbyeke íhdyúétsihvu idyówajcaróóbeke néé ehdu díbye íhýyúvátuki. 33 Áánélliihyéhjáa dífbyedítýú iyévóóvéne tsijtye ímamyémuke íiteebéré dífbyeke uhbáhi. Neebéhjápeé:

—Ídíhne óhdityu Náve Naavénej! Muurá tsá u wáájacutú muhdú óhdityu Píívyéébe íjtsámeíñe. Míamúnáá íjtsaméiyé dípañe.

34 Ehdúhjáa dífbyeke íñééné boonétú pámeere tétsihyi íjcyámeke neébe:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé múu ímillédúú ícyahíjcyánetu íhveténe oke úraavyé wáýyúmeítýumé tsééné déjúcotu ícúbáhrámeíyóné pañe. 35 Muurá ímillédúré ícyahíjcyámé tsá pájtýetétyúne. Áánetu íhdyu ímillédúú ícyahíjcyáné íhvéjtsóne ookeréjucó úraavyémé pájtýeteéhi. 36 ¿Aca íñetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóvénáa mítyane meéhneváne? 37 ¿Mityá íjcyáné tsane mepájtýetétyúne ehniíñevu tsáimíyé meíjcyáiyóné? 38 Muurá oke iúraavyéné núcojípíllémeke téhdure ó núcojípíllé Míamúnáájpidívúú o ípívyééveébe. Áhdure táuwááboju tsíjtyeke iúúballeíyóné núcojípíllémeke téhdure ó núcojípíllé níjkyéji múnáama tahñéjéte ujcúvavu o tsáácooca.

9

¹ Téhduréhjáa tsiíne neebe diityéke:

Muurá ímiááné ámuhádiyú tsáhái tsaate dsíjívéityú Píivyéébé avyéjú ihtsútú ájtyúmitúme.

Jetsóó tsíhdyúreevéne
(Mt 17.1-13; Rc 9.28-36)

² Átsihdyúhjáa 6 coojívatu peebe cámeháuvú apáámyemáyé Péédooro, Jacóóboo, Jóááá, éhdúmema. Áamedívúhjáa tsíhdyúreevéne. ³ Íwajámúhjáa ávyeta tsísíj íjcyaja ajchúcunúhi. Tsáháubá múha téhdu ímí níjtyúityuró wájyamu. ⁴ Áánácáhjáa Eriama Moitséemútsí tétshvu diityédívú bóhówáávémútsima Jetsóó ihjyúváhi. ⁵ Áaneríhjáa Pééodoro iúllévenúne néé dífbyeke:

—Íavyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchihyj! Ahdícyane métsu méméénu 3-wava nújuwááné ámúhá apha dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

⁶ Ehdúhjáa iíllityéné pañe iñéene tsá Pééodoro wáájacútúne. Áhduréhjáa íñahbéjtsí íllityéhi. ⁷ Áánácáhjáa ojtsó diityédívú níityéné pañétú Píivyéébe néehíj:

—Áánu Hájchíwu mítyane o wájyúúbeke tsáma mélléeboco. ⁸ Áánéllihyéhjáa ííterómé íñeubará íjcyatúne. Téhduréhjáa Moitséemútsí Eriama tsáhájucó íjcyatúne. Apáábyeréjucóhjáa Jetsóó tétshyi.

⁹ Átsihdyúhjáa ditye oómíñáa Jetsóó bóijcyú ditye muucá teene iúúballétu Míamúnáajpidívú ípívyééveebe idsíjívétsihdyu tsiíne bóhíítúné hajchóta. ¹⁰ Ahdújucóhjáa tsá ditye muucá úúballétú teéne. Aaméhjáa ihdyu tsamééré díllócátsihjycá muhdú dsíjívéebe tsiíne bóhííñe. ¹¹ Átsihdyúhjáa néeme dífbyeke:

—¿Acooca muhdú íivane taúhbájú uwáábojte nehíjycá Eriá tsiíne íjcyaiñé míamúnáake pájtyetétsóiibye bóhówáávéíñe íhdéwu?

¹² Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ééé, ímiáánéjucóhdée tene némeíñé Eriá bóhówáávéíñe míamúnáake pájtyetétsóiibye úmíwari díbye diityéké ííhdénu dífbyema. ¿Muhdútá nééne óhditu Míamúnáajpidívú o ípívyéévébedityú Píivyéébé waajácúháamítuj? Muurá nééne míamúnáa oke íavyejúúllétúne óhdi ícúbáhraíñe. ¹³ Aanée muurá ímiááné íjcyájucóóroobe tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eriá díbye íjcyane ditye nehíjycáabe. Áróobekée míamúnáa íéhdíwáalléne íllure ícúbáhraihjycáhi. Áánemáa díbye néerone tsá ditye cáhcútsóhíjcyatúne. Ehdúu Píivyéébé waajácúháamítu tene néhdújucó dífbyeke tene pájtyene. Ehdúhjáa neebe Jetsóó 3-meva ímamyémuke.

Tsáápíwúú pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Mt 17.14-21; Rc 9.37-43)

¹⁴ Aaméhjáa tsúuca ímunáajtémá tsijtye mítyame íjcyamedívú wajtsíhi. Áánácáhjáa taúhbájú uwáábojtemá diitye ímamyémú táhjácátsihjycáhi.

¹⁵ Aaméhjáa dífbyeke íájtyúmíne íícúí dífbye éllevu ípyééne dífbyeke duurúváhi.

¹⁶ Áamekéhjáa neébe:

—¿íínerí ámuha métáhjácatsihjycá támamyémuma?

17 Ehdúhjáa dibye neerónáa tsaapi nées diityej piinetú dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, áanu hájchíwúú pañe naavéné íjcyaae íhjuvátúúbeke ó tsivá diéllevu óoma u ímibájchoki. 18 Muhdú íhya dílbyeke dibye méénúcooca baavu áákityéébe íhjuútú uráhtsaba íjchívyécooca íhwañe íhdóne cópenúhíjcyaae. Áánéllii íñe íjtye dímamyémuke ó neerá dityéva óoma dílbyé pañétú iwáágóoroki. Áronáa tsá ditye pívyetétúne.

19 Áánélliihyéhjáa Jetsóó nées ímamyémuke:

—¡Juhúú, múhduré míamúnaáami ámuuha Píivyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhájchótá ámúhá muhduré ó áábúcuñe ámúhake ó úwáábohíjcyaa ámuha mecáhcújtsoki?

Ehdúhjáa diityeké íñээрóne neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsivá dílbyekej.

20 Ahdújucóhjáa dílbyéwúuke ditye tsájtylene dílbye éllevu. Áánaacáhjáa naavéné Jetsóoke íájtymíne dílbyeke ávyeta wáírohjácoobe áákityé baavújuco. Aabéhjáa baari cávhiyíñumeíbyeke íhjuútú uráhtsaba íjchívyéhi. 21 Aanéhjáa Jetsóó nées cááníkye:

—¿Aca múhájchótájucó íllu dibye íjcyane?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsíimenedityuré ehdu dílbye. 22 Tsáijyu muurá cúujúwá pañévu dibye íjcaayoobe tsúuca dsíjivehíjcyáiyáhi. Ááne tsáijyú téhi pañévu dílbyeke wááohíjcyaae. Aane cána íhdyu u pívyetéhajchíí múúhadi dídáátsóvéne múúhake piááboj.

23 Áánélliihyéhjáa Jetsóó nées dílbyeke:

—¿A o pívyetéhajchíijyu? Ú eene íhdyu ímiááné oke u cáhcújtsóhájchíí tehjújuco uke o piááboíñe. Tehdu íná óhdivu túhúúnejívari.

24 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Uke muurá ó cáhcujtsóhi. Áánéllii oke piáábó éhniíñevu uke o cáhcújtsoki.

25 Aanéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávénaa Jetsóó naavéneke úhbaabe neéhí:

—¡Nave Naavénej, eene muhdú áadíwúuke u dáriíveebe íhjuvátuube lléébótúúbe pañétú uke o nées u íjchívyeki! ¡Aabe dohmíjyucóhdí dílbyé pañévu!

26 Áánélliihyéhjáa naavéné wáníjcyámeíbyeré dílbyeke tsiíñe ávyetá íhnáhó iwáíróhóne íjchívyéhi. Ááne boonéhjáa coévaabe dsíjiveebédu. Aanéhjáa mítyame íjtsucunú tsúuca dibye dsíjivejucóone. 27 Áronáacáhjáa Jetsóó íhyójtsitu íjyócuñe roobe tsáimiyéjuco.

28 Ááne boonéhjáa tsájaavu aahíveebe ímamyémuma. Átsihvúhjáa tsamééré íjcyátsihvu nées dílbyeke:

—¿Aca íveeki muhdú nétsihdyu tsá muha mepívyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u íjchívyetsódu?

29 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá íhdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúmé Píivyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke.

*Ídsíjiveíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 17.22-23; Rc 9.43-45)*

³⁰ Átsihdyúhjáa péeme pajtyé Gariréá iñújitu. Ájyúhjáa tsá Jetsóó ímilletú múha wáájacúné ditye téeneri pájtyene. ³¹ Ímilleebéhjáa apáámyekéréi ímamyémuke iúwaabóne. Téjyúhjáa úúbállebe Míamúnáájpidívúu ípívýéévéébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsóóbeke ditye dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiíne íbóhííne.

³² Ehdúhjáa dibye diityéké úúballéné tsá ditye wáájacutú muhdú nééíne ehdu dibye nééneé. Aanéhjáa dííbyeke ímííneúvú idíllóiyóné nuhnévehíjcyáme.

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé ñhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Rc 9.46-48)

³³ Átsihdyúhjáa Capenaóovu péeme úújeté tsájaávu. Átsihvúhjáa Jetsóó diityéké nééhíí:

—¿íínerí ehne ámuha táhjájcatsímyéré métsahíjcyá juuváyi?

³⁴ Áronáacáhjáa tsá ditye añújcutú caabyé diityédítýú ñhtsútuube íjcyáiyóneríhjáa ityáhjájcatsíñéllíhye. ³⁵ Áánéllíihyéhjáa iácúúvéne neebe diityéke:

—Ámúhadítýú ñhtsútuube íjcyane ímilleebe óví tsíjtyeke íícuvéhi.

³⁶ Ehdúhjáa diityéké íñéene tsííménéwúuke icyájaabúcúne neebe:

—Éje, áanu muurá tsíímene ídátsoóhreé.

³⁷ Ahdu muurá táuráávyé múnaa ídátsoó néémeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne. Aane tsá idyé ookére. Téhdure okée wállóóbekéjuco ditye íícuvéne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Meke tútávájtsotímé meke píaabóne
(Mt 10.42; Rc 9.49-50)

³⁸ Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáápiikye muha máájtyumí tsaaté pañe naavémú íjcyámeke dímyémeri wáágóohíjcyáabeke. Áábeke muha mébóíjcyuúñú tsíjpiye íjcyaaabe íveekí tehdu méénúnéllíhye.

³⁹ Áronáacáhjáa Jetsóó nééhíí:

—¿íveekí ámuha mébóíjcyúhí? Muurá eene tamyémeri méénúráítýuronéhjí méénuhíjcyáméubá tsá óhdityu ímityúné íhjuváiityuróne. ⁴⁰ Muurá meke píaabómé tsá meke tútávájtsotúne. ⁴¹ Ahdícyane tsaate ámuha tahñéjté mejcyámeke nújpácyo díívanévu tamyémeri íjchome muurá téene áhdó ííne ímjyaú íjcyáahi.

Tsaatéké ímityunévu méíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mt 18.6-9; Rc 17.1-2)

⁴² Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátsoó tsííméwuúmúdúréi néémedítýú tsaatéké ímityunévu íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajhíí íjkyééháñetu néwayúcobané íóhbáñúmeke wájojco móóá pañévu ditye ícúbáhrámeííyóné íhdétu. ⁴³⁻⁴⁴ Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméénuhíjcyáhajhíí múu kípyújcúmeí téhojtsíji. Muurá ímí ámuha méíjcyáá tsánejcúéhójsíma íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajhííjyu. Áánetu ídátsoó ámuha méíjcyáá tsahójsícuma ámuha méíjcyarómé múijyu áabatéítýunéj cuujwá pañévu mewágoóóvéhajhííjyu. Áronáa ihdyu téewá pañe íjcyame

tsá muhdú l̄jcyáityúne. ⁴⁵⁻⁴⁶ Téhdure ámuháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéh̄ljcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téjtuháji. Muurá ímí ámuha meijcyáá tsajtúháacyuma l̄jcyájúcoóoturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áanetu ídátso ámuha meijcyáá tsajtúháacyuma ámuha meijcyarómé múijyú áabatéityúnéj cuujúwá pañéwú mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe l̄jcyame tsá muhdú l̄jcyáityúne. ⁴⁷⁻⁴⁸ Áhdure idyē ámuhá hálluúneri ámuha maáptyumíné ímityúné meméenuh̄ljcyáhajchíí méwaagóoméí téuhji. Muurá ímí ámuha méijcyáá tsánejcúéuma l̄jcyájúcoóoturómé Píivýéébé avýejuri ámuha meijcyáhajchííjyu. Áanetu ídátso ámuha méijcyáá tsauúcumá ámuha méijcyarómé múijyú áabatéityúnéj cuujúwá pañéwú mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe l̄jcyame tsá muhdú l̄jcyáityúne.

⁴⁹ Muurá pámeere tééwá pañe l̄jcyámedi tééwaj cúvá búúúvéehi. Áanetu Píivýéébeke íicúveh̄ljcyámeke ímjpyetétsóibye ehne múúne cánáama heeco ímjpyetétsódu. ⁵⁰ Muurá cánáama íimúnéllii meke píaabóhi. Áanetu íimútuca tsá íinetú tene píáábóityuróne. Ahdu teene Píivýéébé uwaáboju cánáamadú. Aane ihdyu óví ámuhá pañéwú ámuha méujcú tsaímíyē ámuha menáhbévajcatsíki. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

10

Táábávajcatsímýé wáágoójcatsíityuróné Jetsóó úwaabóné (Mt 19.1-12; Rc 16.18)

¹ Aabéhjáa Jetsóó Capenaóotu péé diitye ímamyémuma Jodéa íiñújivu Joodáá tsiñéjcuvu. Áhullévúhjáa idyē míamúnaa dííbyedívú píhcyáávémeke ímyéenuh̄ljcyádú úwááboobe. ² Áijyúhjáa paritseómú dííbye éllevu itsááne dííbyeke imújtátso dilló tsáápilleke íhdícyáné hallúturé ájyu wáágoóné tehújuco néhajchííjyu. ³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdútáhjáa Moitséeúvú neh̄ljcyá téenetuj?

⁴ Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Muaráhjáa neh̄ljcyáábeúvú dííllekévá tééne waajácúhaamívú maájcúne meíhvéjtsóiyóne.

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muaráhjáa ihdyu eene ámuha meijcyadu ditye cáhcujtsópityúnéllii ehdu neh̄ljcyaae tehdu tene néeturónáaca. ⁶ Muaráhjáa Píivýéébe páné íhdéene ípívyéjtsóné níjcaúvú téhdure ípívyejtsó wajpii, wallee, l̄jcyane muhdú tene l̄jcyaidyújuco. ⁷⁻⁸ Áánélliihyé muurá neebe wajpi ityáábávacooca íineíñé cáánímútsidítýú dííllemáyéjuco íjcyá tsahéecoréjuco tsáápiye l̄jcyáiyódu. ⁹ Aamútsí múityétsí l̄jcyáromútsí tsahéecoréjuco l̄jcyáíñé Píivýéébé ípívyejtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávajcatsícyooca dówáávéityuróne.

¹⁰ Ehdúhjáa íñééne boonétú tsájaavu ímamyémuma úújetéébeke tsiíñe dillómé teéne. ¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muará tsaapi méwakye íhvéjtsóne tsíjpiílekéréjuco ityáábávahajchíí ímityúné meenu mewa ímúbáané l̄jcyánáa tsíjpiíllemáyéjuco íjcyáneri. ¹² Áhdure idyē walle ájyúke íhvéjtsóne tsíjpiikyéréjuco ityáávahajchíí ímityúné meenu ájyu ímúbáané l̄jcyánáa tsíjpiímáyéjuco íjcyáneri.

Tsimeké Jetsóó llúuvanúne
(Mt 19.13-15; Rc 18.15-17)

¹³ Tējyúhjáa tsaate iitsimeke tsivá díbye éllevu dibye diityé hallúvú piááboju Pívyéébeke ityáumeiki. Áronácáhhjáa ímamyémú néé íinevú ditye iitsimeke tsívane. ¹⁴ Ehdúhjáa ímamyémú néene tsarí íjtsúcunúne neebe diityéke:

—Óvi ihdyu tsívame. ¿Íveekí ámuha mécatuhtsóhi? Muurá diitye tsime jcyadu néémé wáabyuta Pívyéébe avyéju. ¹⁵ Aane ímiááneturé ámúhake o néé ehne múúne teetsi tsímene ímí meke cáhcujtsódú Pívyéébeke cáhcujtsotúmé tsá díbyé avyéjújete jcyatúne.

¹⁶ Ehdúhjáa íneéne tsimeké cájáábíñuubéré piáábó táumeí diityé hallúvu.

Ováhtsá Jetsóoma ihjyuváne
(Mt 19.16-30; Rc 18.18-30)

¹⁷ Átsihdyúhjáa díbye pééyónáa tsaapi díbye éllevu dsinériyé itsááne díbyé lliínevú ímímóúúvéne néé díbyeke:

—Uwááboóbej, ímiáábé u jcyaaabe cána oke diñe muhdú ó jcyáiyóné mújyú o dsíjívéjúcóóityúne bóhí o újcuki.

¹⁸ Áanélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí ímiáábedi oke ú dillóhi? Muurá ihdyu apáábyéré Pívyéébe ímiáábe. ¹⁹ Aane muurá tsúúca ú waajácú díbyé tauhbjajúúné illu nééneé: Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsítyúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánivatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyéjuullé dícyááanimútsikyé.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii neébe:

—Uwááboóbej, tehdújuco muurá ihdyu o ícyahjcyáné táayáábedityúre.

²¹ Ehdúhjáa díbye néene Jetsóó ímí íjtsúcunúne néé díbyeke:

—Áronáa jcyanéi tsane. Dítsemené náhhjénúne piáábó ídáátsóméhhjike. Ájyju ihdyu ú avyéjúúteé níjkyéjiri jcyaaabe Pívyéébe avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

²² Ehdúhjáa Jetsóó néene kimóhcó pajtyé díbyeke mítyane dibye ehnevánélliihye.

²³ Aabéhjáa kímóóveebéré péeneri Jetsóó iúllévenúne néé ímamyémuke:

—Muurá mítyane ehnevámé íhtsútúnetu Pívyéébe avyéjuvu úcáávéiyáhi.

²⁴ Ehdúhjáa díbye néeneri ímamyémú úllévenúnéllii tsiñe neébe:

—Ámuúha Llihíúmuj, íhnáhóóné ímiááne ehneva múnaa Pívyéébe avyéjuvu úcáávéiyóné ditye téeneriyé tsúúráméíhjcyanélliihye. ²⁵ ¿Aca muhdú caméélló anéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehneva múnaa Pívyéébe avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa díbye néeneri iúllévenúne tsamééré néjcatsíhi:

—¿Aca ihdyu múhdutúrá pajtyetéiyóme?

²⁷ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánécóhde míamúnaa tsá pívyetétú iye ipajtyetétsámeíñe. Áronáa Pívyéébe pívyeté diityéké ipajtyetétsóné íná díbyedívú túhúútúnélliihye.

²⁸ Áanélliihyéhjáa Péédoro néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne.

²⁹⁻³⁰ Áanélliihyéhjáa neébe:

–Tehdújuco. Muurá ímiááneturé ámuḥakye o nées tsaate íjcyátsíhji, íñahbémuu, íñaallémuu, cáánímutsii, méwamyuu, ítsiimee, íjcyámeke tsánejcúvú íhvéjtsóne Píívyéébé wákiméí méénume ííne imíjyaú íjcyaiñé íñé ííñújiri. Aame muurá ájtyúmií tsíjtyeke diityémá íñáhbéwáímyeke íñahbémuúdu íñaallémúdu cáánímutsídyú ítsimédú néeme téhdure ookéréjuco úráávyémeke. Aame téené déjúcotu ícúbáhrámeíhíjcyaaíhi. Áronáa ihdyu nihñéwuré újcuímyé múijyú idsíjívéjúcoóityúne bóhí tsíjíréjuco ííñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki. ³¹ Muurá íñe ícyooca íhtsutúme íjcyame ídátso téijyu waagóojte íjcyaaíhi. Áané lliíhénvú íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke.

Ídsíjívéíñé tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-18; Rc 18.31-34)

³² Aaméhjáa Jerotsaréevu péeme díbye déjuri pehíjcyá íllityécunúme. Áamekéhjáa tsátsihvu imíjyojcároné tsiíñe úúballébe muhdú técoomívú díbyeke tene pájtyeíñe. ³³ Neebéhjáa diityéke:

–Mepéé íñe Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsóóhi. Aame oke íékéévéébeke jodíomú íjcyátúme hójtsí pañévú íhvéjtsóo oke ditye idsíjívétsoki. ³⁴ Aame óhdi íúúhívaténe oke úníhíhcyuméré íwápáájcoóbeke dsíjívétsóóhi. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu.

Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke táúmeíñe
(Mt 20.20-28)

³⁵ Áábekéhjáa tsáijyu Tsebedéo hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi néehí:

–Uwááboóbej, muhtsi méimíllé tsane uke metáúmeíñe.

³⁶ Áanéllíihyéhjáa neébe:

–¿íñá ámuhtsi méimílléhi?

³⁷ Áanéllíihyéhjáa neemútsi:

–Muhtsi méimíllé u ávyéjuutécooca díúniúvú múhtsikye u ácujcároné úuma muhtsi maávyéjuutéki.

³⁸ Áanéllíihyéhjáa neébe:

–Ávyeta tsá ámuhtsi mewáájacutú íñá metáúmeíñe. ¿Aca ámuhtsi méícúbáhrámeíyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

³⁹ Áanéllíihyéhjáa neemútsi:

–Ééé, muhtsi méícúbáhrámeíyáhi.

Áanéllíihyéhjáa neébe:

–Ímiáánéhde ámuhtsi méícúbáhráméíhi. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuhtsikye táúniúvú oore o pícyóótyuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré táúniúvú pícyóo caatyéké íwáyújtsómeke. Éhduréhjáa áñújcuube Jetsóó diityétsikye.

⁴¹ Aanéhjáa íñahbéjé 10-meva íjcyame ílléébóne cayóbaávaté diityétsídívú.

⁴² Áronáacáhjáa Jetsóó diityéké néehí:

Ámuha muurá méwaajácu ííñújiri íjcyané avyéjujte íhnáho ityáúhbájcatsíñe táhjácatsíhíjcyáne. ⁴³⁻⁴⁴ Áánetu ihdyu ámuha tahñéjé meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítýú íhtsútuube íjcyane ímíllebe múu pamévakéré píaabóhi.

⁴⁵ Muuráhjáa íñe Míamúnáájpidívú o ípívyévebe tsá o tsáátu íhtsútuube

ávyéjuube o Ijcyáábeke míamúnaa oke íícúveki. Ópée o tsáá diityéke o píaabóné diityé wáyyuri o dsíjíve múhdumé teene cáhcujtsómé ipájtyeteki.

*Hállúvátúube Jetsóó ímíjpyetésóne
(Mt 20.29-34; Rc 18.35-43)*

⁴⁶ Aabéhjáa Jericóori íjcyátsihdyu diitye ímamyémuma tsiéllévúréjuco péémema mítyame péehíi. Áanáacáhjáa ditye pééjú únuri Timéó hajchi Batiméó hállúvátuube ácuucunúúbé táumelíjcyá piáábo. ⁴⁷ Aabéhjáa tétsihvu diibye Natsarée múnáajpi Jetsóó píihine iwáájácúne kéévánécoba néehíi:

—jetsóó Dabíúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyaaabe óvjyucó ihdyu óhdi dídaatsóve! ⁴⁸ Ehdúhjáa díbye néénéllii tsaate néé cúúvéhulléré díbye íjcyaki. Áronáacáhjáa éhniíñevúré tsiíñe neébe:

—jDabíúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyaaabe óvjyucó ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁹ Áanélliihyéhjáa Jetsóó tétsihvu íjyócuúvéne néehíi:

—Méne díbye ítsáa taéllévu.

Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye nééneé:

—Uke píúvaábe. Wa dichaj.

⁵⁰ Ahdújucóhjáa íicúí iwajyámú hállújeja ityácórívéne díbye cátsííiviyéne dííbye éllévu. ⁵¹ Áábekéhjáa neébe:

¿íiná ú ímílléhi?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuubej, ó ímíllé o hállúvane.

⁵² Áanélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujtsódú íjcyaaabe tsúúca ú hallúváhi.

Ahdícyane wa ílluréjuco dípyej. Ehdúhjáa Jetsóó dííbyeke néénemáyé íitétúcoóbe. Aabéhjáa dííbyemájucó pééneé.

11

*Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)*

¹ Aaméhjáa úújeté Jerotsaréej píihíri Bepajéema Betáaniá coomícyú únuri oríivo báju íjcyátsihvu. ² Átsihdyúhjáa Jetsóó mítyétsikye ímamyémudítýú ípíihíré coomívú iwállóómútsikye néehíi:

—Écoomi ípíihíré cóomityu óóma méujcúté íayáne íjjuwuúke. Múikyé dííbyedi úllétuube dóhjíváábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéebeké ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíi méneéco: “Ávyéjuubéne néénéllii muhtsi méujcúváhi. Íicúiyévané ihdyu óómíchóíbye.”

⁴ Ahdújucóhjáa péémutsi úújeténé dííbyedívú juuvá únútu tsaaté já llahájtí míjco lleehówá úmíwatu dóhjíváábedívú.

⁵ Áábekéhjáa dityétsi tsíñaáyórónáa tsaate néjucóó:

—¿Aca ívéebeké ámuhtsi métsíñaáyó kiávú metsájtýeki?

⁶ Áanélliihyéhjáa neemútsi díbyée úwaabódu. Áanélliihyéhjáa íhvejtsómé dityétsi ísájtýeki. ⁷ Áábekéhjáa dityétsi úújetétsóóbé hallu wáyyamúúnevu ditye íhbóné hállúvú Jetsóó íñeríiviyéne péehíi. ⁸ Áábé úmíwáhjáa mítyame

míamúnaa juuva ihbó wájamúúnema wájjuhóónevu. ⁹ Aaméhjáa díbyema péeme tsuullérii, idyéjuri, íjcyame wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, maímijyu áanu Píívyéébe mémeri tsáanééj! ¹⁰ ¡Ñóóooj, máavyejútsó áanúke Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe ímiá ávyéjuube íjcyáábeke! ¡Maímijyu Píívyéébe méema íjcyanej! Ehdúhjáa iwáñéjcone nehíjcyáme.

¹¹ Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu úcááveebe duurúvájávú iááhívéne tééj pañe panévare íitíéñúne péjucóó Betáániávú cuvéhrejucu tene néénéllíhye.

Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mt 21.18-19)

¹² Ááné tsiíjyúhjáa Betáaniátú ditye oómíñáa Jetsóó ajoyááavatéhi. ¹³ Aabéhjáa tsihyulléturé ájtyumí higyéerahe juuvá úníutu íjcyaha ímíwu háámívahe. Ááhe éllévúhjáa mójyóóveebe ‘néevahéubáhaja’ íñéénema. Áronáacáhjáa tsá téjyju tehe néevatú íñéeváíyó rááhori íjcyátúnéllíhye. ¹⁴ Ááné hallútúhjáa ílluréjucu díbye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Óvíárohe tsáma tsiíñe u néevahíjcyádú ú neevá níñécunu ílluréjucu u chéméihye.
Ehdúhjáa díbye néene ímamyémú lleebóhi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

¹⁵ Átsihdyúhjáa úújetémé Jerotsaréevu. Áíjyúhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú boáyó tééj pañevú náhjíhénújcatsímyeke. Dsíísikéhjáa cápáyócohíjcyámé metsáwááné wájójcoobe. Áhduréhjáa íjúúmuke náhjíhénuhíjcyámé acúvewááné wájójcoobe. ¹⁶ Áánemáhjáa neebe múha tééj pañevú íñáhjíhénújcóótuki. ¹⁷ Átsihdyúhjáa neebe díityéke:

—Muará Píívyéébe waajácúháámítu nééneé: “Íjya tahya tééj líiñévu míamúnaa oóma íhjúvahíjcyáíjya.” Aaja zíveekí ámuha naní múnáá jaríyéjucu medíllone? ¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó méénúné uubállé llúúvájte avyéjujtemá taúhbájú uwáábójte iwáájácúne ímíllerá díbyeke idsíjívetsóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé míamúnáadi ditye ímí díbyé uwáábó íjtsúcunúnéllíhye. ¹⁹ Ááné íjyúnúvúhjáa tépejócújuco Jetsóó péene técoomítýú ímamyémuma tsiéllévuréjucu.

Higyéerahe chémene
(Mt 21.20-22)

²⁰ Aaméhjáa tsiíjyu cúúvénéturé díbyé pítyúútsohe higyéerahe íjcyátsihdyu pájtyénáa ímamyémú ájtyumí tehe tsucáaaháñé tébajyéjimájucu chémene. ²¹ Átsihvúhjáa Pééodoro ítsaavé tétsihdyúu ditye pájtyénáa Jetsóó teehe úhbane. Áánemáhjáa neebe:

—Éje Uwááboóbej, éhnée u pítyúútsohéha íhye tsúúca cheméhi.

²² Áánéllíhyéhjáa neebe díbyeke:

—Ehdu ámuha meméénuhíjcyá ímíñéúvú mécahcújtsó Píívyéébeke. ²³ Muará ámúhadítýú tsaate ímiááné ímí cáhcujtsómé éhbau cámehbáú nééiyá téhbau ííne móóáj píñévu. Áhdújucu muará téhbau íñéiyóne. ²⁴ Áhdícýane muará páneere Píívyéébeke ámuha metáúmeíñé piáábojúvú ámúhake ájcúíbye ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchíjyju. ²⁵ Áronáa íhdyu múu tujkénú ímbáchójcatsí tsatémá ímítýú ámuha medáíívécatsíhajchíjyju. Áíjyju íhdyu

ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe ámúhadi ídáátsóvéne ílluréjuco ábájííveíñé ámuha ímityúne meméénune. ²⁶ Áánetu ímityúne ámúhakye méénúmedi ámuha meídáátsóvétúhajchíí téhdure tsá díbye ámúhadi ídáátsóvéityúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Jetsóó íhtsútu
(Mt 21.23-27; Rc 20.1-8)

²⁷ Aaméhjáa Jerotsaréri íjcyánaa duurúvájá pañe íjcyáábedívú llúúvájte avyéjuttee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame píhcyaavéhi.

²⁸ Aaméhjáa néé dífbyeke:

—¿Aca múúbé íhtsúturi u íjcyaaabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

²⁹⁻³⁰ Áánéllíihyéhjáa neebe dítyéke:

—Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píivyéébeé, mityá míamúnaaré nééjuri téené wákimyéí méénuhíjcyaaabe? Ayu cána oke máañújcu. Ámuha oke máañújchúhajchíí botsi ámúhakye ó neé múúbé íhtsúturi o méénuhíjcyáne.

³¹ Áánéllíihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píivyéébeé nééjuri tsótsohíjcyaaabe’ menéhajchíí meke nééíyoobe: “Áábekéráhjáa ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?” ³² Áánetu ‘míamúnaaré nééjuri’ menéhajchíí meke míamúnaa téené hallútú méénuíyáhi. Muurá pamévare cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píivyéébé íhjúyú uubáalle múnáajpi Jóáa íjcyane. ³³ Ehdúhjáa néeneri íñúhnévéne néémeé:

—Maáhuúj, tsá muha mewáájácutúne.

Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néehíi:

—Aanéjííva idyé ámúhakye ó neé múúbé íhtsúturi o méénuhíjcyáne.

12

Úmihé tehme múnaa múhdurá dáríívémeíñetu íjcyané uwááboju
(Mt 21.33-46; Rc 20.9-19)

¹ Áijyúhjáa Jetsóó tsíménéhjítu úwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa íúmihe tsanééré óova íbájtsoné mójcónúhi. Áánemáhhjáa tsátsii ímíbájchoobe téene nééva dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa tépallíj píñévu méénuube jáhwu cáámé cóhnaúvú tééjya pañétú tépalli téhmeméijya. Ehdúhjáa ímyéénúne tsaatéke tépallívu ityéhmetsoíñúne aahívetéébe tsííñe íñíjji. ² Aanéhhjáa tsúuca tépalli nééwane íwáájácútsíhu wáalloobe ínúu múnáájpiikye dífbyema dítye íwáállóoro dífbye éhne íjcyadúne. ³ Áhdújucóhhjáa péeróóbeke dítye íllure méénúpéjtsónetu díbye óómiñe íéveébe.

⁴ Áánéllíihyéhjáa tsíjpiikyéréjuco díbye wáállóroóbeke téhdure néwayúneri íhñíwáutu ityúúvátsoóbedi íllure uuhívatéme. ⁵ Ároné pañéhjáa tsíjpiikye díbye wáállóbeke ílluréjuco dítye dsíjívétsopejtsóne. Áronáacáhjáa tsííñe wáalloobe pívámevakéjuco. Áámekéhjáa idyé ímyéénúpéjtsóne tsaatéke dsíjívétso.

⁶ Áané boonéhjáa ílli apáábyeréjuco cóevané mítyane díbye wájyuúbe. Áábekéréjucóhhjáa díbye wáalloone ‘íhya hájchíwu íjcyanéllíi dífbyeke avyéjúúlléiyóme’ íñéénema. ⁷ Aabéhjáa bóhditéébeke íájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñuíyóne. Áánéllíi metsu dífbyeke medsíjívétso

mehnréjucu tene iijcyaki.” ⁸ Ehdúhjáa iñéjcatsiñe idsíjívetsóóbeke waagóomé íihyóvé pañévu.

⁹ Ehdúhjáa Jetsóó diityéké iúúballétsihdyu néehí:

—¿Aane iñe diibye úmihé aabájaabe itsáacooca muhdú méenuú eenée tépallívú dibye téhmetsoñíúmé imityú dáriívemeimyeke? Muurá diityéké dsíjívetsóóibye téené hallútu. Áane tsíjtyekéréjucu dibye téhmetsoñíe tépallívu.

¹⁰⁻¹¹ ¿A tsá ámuha mújyú meéévetú Píivyéébe waajácúháámí? Muurá téhaamítú néenéé:

Tsaúu nééwayu jááháñe wákimyéi múnaa iñéhnílléne wáágórou pícyámei ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píivyéébere ehdu meenuú tehdújucu.

¹² Ehdújáa diitye llúuvájté avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevjtsojtee, íjcyámeke Jetsóó lléboóbóné hallútu imílléromé dífbyeke tétsihdyu iwáágoóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé Píivyéébe ihjyú uubáalle múnájapi dibye íjcyane míamúnáa nehíjcyámedi iíllityénema. Aaméhjáa ílluréjucu péenéé.

Íñújí avyéjúúbe wáabyuta dsíidsike ditye áhdotsóne
(Mt 22.15-22; Rc 20.20-26)

¹³ Áané boonétúhjáa paritséomú wallójcatsí Heróodé icyánécúejtemá dífbye éllevu ditye iñéete muhdú dífbyedítú ipítýácócatsihjcyane. Ehdúhjáa íjtsámeimyé dibye muhdú añjúcúnetu dífbyedívú iñéetsóroki. ¹⁴ Aaméhjáa neeté dífbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú ímíiáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe ú úwáábohíjcyá kéjító Píivyéébe míamúnáadívú ímí íjtsúcunújító tsíjtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri íicúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíihye. Aabe cána múúhake diñe dícyánécútu. ¿A tehdújucu ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáabyuta dsíidsike ditye áhdótsóhíjcyané maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

¹⁵ Ehdúhjáa dífbyeke díllómé íllure ímújtátsóroki. Aanéhjáa iwáájácúne neebe diityéke:

—¿Íveeki íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíidsíjívuj.

¹⁶ Ahdújucóhjáa ditye tsájihcobávú ájcune dífbyeke. Áájítúhjáa húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi náávé iñéé? Áhdure ¿mumémé iñe tééjitu?

Áanéllíihyéhjáa néemeé:

—Ávyéjuube Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré eene tééjitu.

¹⁷ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke maáhdohíjcyá dífbye éhnéjucu íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píivyéébeke máacuhíjcyá dífbyé wáabyuta íjcyanévu.

Ehdúhjáa Jetsóó diityéké nééneri íllure ullévenúme.

Dsíjívémé muhdú tsiñe bóhíne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Rc 20.27-40)

¹⁸ Téjyúréhjáa idyé tsadotséomú péé dífbye éllevu medsíjívémé tsiñe mebóhíne cáhcújtsotúme.

¹⁹ Aaméhjáa néé dífbyeke:

—Ávyéjuubej, Moitséeúvúhjáa muurá nées tsaapi méwadíwú tsíímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbéréjuco díilleke táábávaíñé díbyeréjuco itsíímáva dílledíwú íñahbeúwú tsíímáváyíone. ²⁰ Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábávarólléjtane dsíjívé tsíímávátuubére. ²¹ Áané boonée bóneebe díilleke táábávaroobe idyé dsíjívé dílledíwú téhdure tsíímávátuubére. Áábé bonéebekée idyé téhdure pajtyéne. ²² Ehdúu pámeere tsané nahbéwú 7-meva ijcyame díilleke ityáábáwalledíwú tsíímávátumé dsíjívéhíjcyáhi. Aanée nihñéwúré dílleréjuco dsíjívéne. ²³ Aane cána múúhakeyē díñe ímichi zcáábyē taaba dílle íjcyaiñé tsiññe dítye bóhícoóca?

²⁴ Ehdúhjáa dítye néénéllí Jetsóó néehíí:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu muhdú tene úwaabóné ámuha mewáajácútúnéllíihye. ²⁵ Muurá dsíjívémé tsiññe bóhícooca páneere tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Tsáhájucó téjyju míamúnaa táábávácatsíhijyané íjcyáiyúne. Muurá téjyju pámeere íjcyaa níjkyéji múnaáduréjuco. ²⁶ ¿Aca tsá mújyú ámuha meéévetú Píívyéébé waajácuháámi? Íllú muurá Píívyéébe Moitséke nées úméhéwu pééétcunúné pañétú dílbeyema íhijyúwácoóca: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Píívyéébé ó íjcyáhi.” ²⁷ Ehdúu Píívyéébe néénetu muurá méwajácú dítye íjcyane. Muurá dítye íjcyátuca tsá díbye néétyuró díityé Píívyéébé íjcyane. Aanéjíwa íllure ámuha mémujtáhi.

Páñétúejúúcu taúhbajúúcu

(Mt 22.34-40)

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó tsadotséómuma táhjájcatsíñe tsaapi taúhbájú uwááboobe lleeúbucunúhi. Aabéhjáa ímí díityéké Jetsóó añúcuíhijyanéllí nées dílbyeke:

—¿Aca teene Píívyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

²⁹ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Ímichi muurá páñétúene taúhbajúúnetu néehíí: “Ámuúha íjraéémuj, muurá Máavyéjuube Mépiivyéébé apáábyéré íhtsútuube íjcyáhi. ³⁰ Áanéllí múu dílbyeke Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke wajyú ávyeta díííbúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.” Ehdú neéne ímichi páñétúene teene taúhbajúúnetu. ³¹ Áánetu tsiññe néehíí: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” Íñeecu muurá ímichi páñétúeneéécú taúhbajúúnetu.

³² Ehdúhjáa Jetsóó néénéllí díibye taúhbájú uwááboobe nées dílbyeke:

—Ávyéjuubej, tehdújuco u neéne ímíááné tsáápiye Píívyéébe íjcyane apáábyéré íhtsútuube íjcyáabe. ³³ Áabeke ímíááné méwájyúiyá ávyeta méííbúutúre páneere muhdú meíjcyáneri méíjtsaméiyi. Áhdure tsíjtyeke méwájyúiyá muhdú mewájyúmeídyu. Ehdú muurá meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé íñe dílbyeke meíícuvéné panévaré dílbýé úmíwávú mecóvátsohíjyané ehñííñevu.

³⁴ Ehdúhjáa díbye tsaimíyē añújcúnéllí Jetsóó nées dílbyeke:

—Tsúuca muurá Píívyéébé avyéjuejpijyúcooyó uú.

Ehdúhjáa dílbyeke Jetsóó nééné boone tsáhájucó múha dílbyeke tsiññe díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Rc 20.41-44)

³⁵ Téjyúhjáa duurúvájá pañe íjcyámeke úwááboobe íhndityúre néehíí:

—¿Aca íveeki taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Dabííúvúj tsííménémúhaabe Críjto íjcyaiñe? ³⁶ Áaneráhjáa Píívyéébé Apííchóré dííbyeúvuke tükévéjtsóneri neébe: Ávyéjuube néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúu díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

³⁷ Ehdúhjáa muurá neebe Dabííúvú Críjto dítyú Íavyéjuube díbye íjcyane. Aanéíí ¿muhdú ívane Dabííúvúj tsííménémúhaabe íjcyáíyoobe Críjtoó? Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné ímí díityéke pájtyénéllí leebúacunúme.

Taúhbájú uwáábojteké Jetsóó núcójpíívetsoé
(Mt 23.1-36; Rc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Téhduréhjáa tsiíne úwááboobe néehíí:

—Ámuúhaj, téíibúwá tsáma méijcyaco. Tsá múu íívatú eene aatye taúhbájú uwáábojte míamúnaa díityéke íavyejúúllekiyé cááméjacobájí úcámelhíjcyánetu.

³⁹ Muurá pihcyáávejáané pañévú íucáávécocoo imíllémé íboohówátsihjívúre íacuuvéne. Áhdure teene pihcyááveháñe májchó májchoméicyooca imíllémé ímítsihjívúre imájchone. ⁴⁰ Aame pííbájjyute walléémudítýú dótuhíjcyá díityé jaaháñe. Ehdú muurá imyéénúné núcójpí cááménécóbaúvú íhjýúvahíjcyarómé Píívyéébema. Árome muurá tééne déjúcotu ícúbáhráméííhi. Ehdúhjáa Jetsóó néehíí.

Ídátso nééle pííbájjyulle dsíídsike pícyoóne
(Rc 21.1-4)

⁴¹ Téjyúhjáa duurúvájá pañe Píívyéébé wáabyuta dsíídsike dítye pícyohíjcyábá úníuri díbye ácuúacunúnaa téhbá pañévú pícyoómé teene dsíídsi. Dsíídsíváméhjáa mítyanéhjí pícyoóhíí. ⁴² Áanáacáhjáa pííbájjyulle ídátso pícyoó mójíhwuúúre. ⁴³ Aanéhjáa ííténe ímamyémuke neébe:

—Áámye muurá pííbájjyulle ídátso néerolle pícyoó páme ehnííñevúre.

⁴⁴ Muurá aatye pícyoó mítyane idsíídsívánetu áyanéwuújí. Áánetu pícyoolle páneere tééne tájpi íjcyáíyóne.

13

Duurúvaja wágóóovéñé Jetsóó nééneé
(Mt 24.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aaméhjáa duurúvájá pañétú íchívyénáa Jetsóoke ímamyémudítýú tsaapi néehíí:

—Úwááboóbej, aca ííné imíjyaú eene duurúvaja néwayúúnetu méénúmeíhi.

² Áánéllíhyéhjáa neébe:

—¿A imíwu ú ítéhí? Ároja muurá wácávyáhcáméíhi.

Jetsóó tsááíñe íhde pájtyeíñéhjí
(Mt 24.3-28; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihyúhjáa péeme tééjáj píihíri oríívo bájú íjcyátsihvu. ⁴ Átsihvúhjáa Jetsóó ácuúacunúúbeke Péédroo, Jacóóboo, Jóááá, Aderéee, íjcyame néehíí:

—Cána múúhake duubállé mújyú tene pájtyeíñé eene múúhake u nehíjcyanéhjí. ¿Aca íínetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñe?

⁵ Áánéllíhyéhjáa neebe díityéke:

—Ehdu néeme tsáma wajácútsi méijcyaco ámuha állíu múnáadivú maállítsámeityuki. ⁶ Muurá o tsááiñe tsúuca píñhícooca íjcyaimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame neé diibyéjucu Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe.

⁷ Áhdure téijyu íjcyaiñe méénujcátsí pahúlleváre. Ááneri méíllityedíñe. Ehdu pajtyeiñe páneere ílluréjucu níjkéváiñe ihde. ⁸ Muurá tsané iññúji múnáa méénujcátsí tsiíñe iññúji múnáama. Áijyu iññuji vááúméí pahúlleváre. Áhdure ájyaba íjcyaañi. Ehdu déjúcoóveíñe ícúbáhraméí iññújiri.

⁹ Áánéllii téñbúwá méijcyaco. Muurá oke ámuha mecáhcújtsóné hallútú píhcyáávejáané pañevú ámúhake imyéénúmeke tsajtyeaimye ávyéjuté éllevu. Aame muurá ámuha méúwááboó diityéke. ¹⁰ Muurá íñe pájtyejeju pámeekéréí iññújiri íjcyané míamúnáake úwáábóméíñi. Áijyu ihdyu ó tsaá páneere ílluréjucu iníjkévaki. ¹¹ Áhdícyane ávyéjuté éllevu ditye ámúhake icyúvéhoojánu tsájtyécooca tsá múu íjtsámeityú muhdú íñhyúváíñeri. Muurá ihdyu Píivyéébere Íapííchoj tééveri ámúhake túkévéjtsóneri ámuha méihjyúvaáhi. ¹² Áhdure téijyu tsané nahbémú íjcyaromé ímityúné dáñívéjácátsíñi. Aame tsamééré tsíjtyedivú táuhbájcátsíñi. Muurá ítsiime íjcyarómedivú cáánumu táuhbaá tsijtye dityéke ídsíjívétsoki. Áhdure idyé ítsiime íjcyaromé cáánimudivú táuhbaáhi. ¹³ Áhdure cáhcújtsotúmé ámúhake tsarílle tahñéjté ámuha méijcyámeke. Aane ehdu neéronéhji pañe Píivyéébeke íhvéjtsotúmé tsaimíyé nihñéetsihvuré íjcyame ihdyu pájtyetéhi.

¹⁴ Áhdure muurá duurúvájatu tsátsii íñe imityúné úújéityútsihvu imityúné úújetené Píivyéébeke ávyéta tsári pájtyeéhi. Aane ihdyu ámuha maájtyúmícooca méwáácunúco cámeñhbaúnevu Jodéa iññúji múnáa ámuha méijcyame. Ehdúu muurá tene pájtyeiñe tsúúcajátújucu Píivyéébé íhjúu uubálle múnáajpi Daniéré neéneé. Aane éévehíjcyámé íhya ihdyu waajácújucóó ñná íjcyaiñe. ¹⁵ Áhdícyane téijyu áachi íjcyame úucaavéjúcohdí ímijcóhó pañevú tsíeméné újucuki. ¹⁶ Áhdure ímíñe pañe íjcyame íoomíjyúcohdí íhjúvú íwajyámu éllevu. ¹⁷ ÍMáídáátsoju tsáma tene pájtyeiñe téijyu walléémú éévájtema tsijtye ñohñójtéréí ítsíméwuómú íjcyámeke! ¹⁸ Áánéllii Píivyéébema méihjyúvaco tsúcohíváneri úúníjyáijyu tene ípájtyétu níjyáháñe líiñe ámuha mewáácunútki. ¹⁹ Muurá téijyu íjcyaiñe ávyéta íhnáho ícúbáhraméí íñe iññuji ípívyéévétsihdyu múijyú ícyahíjcyatúne. Áané boonétú ihdyu tsáhájucu múijyú téhdu neéne ícúbáhraméí íjcyáityúne. ²⁰ Aane muurá Píivyéébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áánéllii ícúí tsiíñe oke wállóóibye íhñéjte wájyuri.

²¹ Aane tsúuca tene píñhícooca íjcyaimyé tsaate íllure íállíñe ‘tsúuca Críjto tsájucóóhí’ neéimye. Áámeke wajácútsi méijcyane mecáhcújtsodíñe. ²² Muurá íjcyaimyé állíu múnáa iyé Críjtodi díllómeímye. Áhdure díllómeímye Píivyéébé íhjúu uubálle múnáadi. Aame píivyetéé méénuráityúronéhji imyéénune. Ááneri muurá míamúnáake mújtátsoímé Píivyéébedityu. Tsáijyu múúne téhdure mújtátsoiyomé ímiáané díbyeéjtéjucu íjcyarómeke. ²³ Aane íñe tsúuca ámúhake ó úúballé íhdétújucu ámuha metéíbúwááveki.

*Jetsóo tsáácooca pájtyeiñéhji
(Mt 24.29-35, 42-44; Rc 21.25-36)*

²⁴ Ehdu ícúbáhraméi pájtyéné boone cóójíejpi nuhba ílluréjucu áabatéiñe. Áhdure péjcoejpi tsáhájucu ájchúityúne. ²⁵ Ájyju mícicuru dójcoo cáámetu. Ehdu páneere íévéhóowari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyaaíhi. ²⁶ Ájyju tsúúca Míamúnáájpídívú o ípívyééveebe páneere táihtsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveehi. ²⁷ Aabe ó táúhbaá níjkyéji múnáake dítye ipíhjúucu óhdivu tahñéjteke pahúllevaré íññújiri, níjkyéjiri, íjcyámeke.

²⁸ Cáhawáá méijtsúcunu higyéerahej. Muurá itsóúúvéne tsiíñe tehe béhjívánetu méwaajácú píjcyaba píhíjucóóne. ²⁹ Ahdu néene íñe ícyooca ámúhake o nénehji pájtyénetu tsúúca ámuha méwaajacúú tsiíñe o tsááiñe éévé úújetéjucóóne. ³⁰ Aane ímiááné ámúhake o néé ehdu nénehji pájtyeíñe íññújiri míamúnáa íjcyapíñáaaca. ³¹ Muurá íñe íññújima páneere íévéhóowari íjcyanehjí wágóóóveehi. Áanetu íñe ámúhake o néhijcyané tsá mújyú wágóóóvéityúne.

³² Áronáa ihdyu tsiíñe o tsááiñe éévé tsá múha wáajácútu. Níjkyéji múnáa íjcyarómé tsá wáajácútu. Téhdure pañetu Píívyéébé Hajchi o íjcyaroobe tsá o wáajácútu. Apáábyéré ihdyu Lihíyó waajácú mújyú tsiíñe oke íwálooíñe.

³³ Ahdícyane tsáma téñbúwá tééne íjtsúcunuré meíjcyáne méihjúúvahíjcyaco Píívyéébema. Muurá tsá mewáajácútu mújyú tsiíñe o tsááiñe. ³⁴ Muurá tsaapi tsiíñe íññújí íááhíveté íúnú múnáake pícyoíñú ihjyávu tsané wákimyéivu dítye tééneri íjcyá díbye téhulle íjcyané hajchóta. Áámedívu muurá tsáápiikye ityéhmétoíñúróóbeke tsá díbye néétu mújyú itsááiñe. Ahdu tsá ámúhake o néétu mújyú tsiíñe o tsááiñe. ³⁵ Ahdícyane téñbúwá meíjcyáne tééne íjtsóré meíjcyaco. Muurá ávyeta tsá mewáajácútu mújyú ámúhá avyéjuube o íjcyabe o tsááiñe. Tsájyju múúne tsájcooji o tsáá cuuvé pañe, mityá cúúvénetúrej, mityá pécójpíñej, mityá cóójí pañévuj. Ávyeta tsá mewáajácútu. ³⁶ Áanéllii múu téñbúwá tééne íjtsóré íjcyá ámúhake o túvaadóvatu pevétaré íñná méénutúmé cuwáriyé ámuha meíjcyámeke. ³⁷ Ehdu íñe ámúhake o néé pámeere tahñéjté ámuha íjcyámeke. Ahdícyane tsáma tééne íjtsóré meíjcyaco. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

14

Jetsóoke íekééveíñe dítye pítyácójcatsíñe (Mt 26.1-5; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Ájyúhjáa pajtyeté wañéhjí óórityúne pááá máchómehíjcyané wañéhjí míjcyoojicúturéjucu lléeváíñáa llúúvájte avyéjútémá táuhbájú uwáábojte íjtsámei muhdú íállíñe Jetsóoke íekééveíñe ídsíjívetsoki. ² Áronemáhjáa néjcatsímýe teene wañéhjí pañei tehdu imyéénútu míamúnáake íííbórinúíyónéllíihye.

Pácúúújypácyori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múrijchóne (Mt 26.6-13; Ja 12.1-8)

³ Ájyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Betáaniári Tsimóó díbyere 'Ahlláriho' némeíbyé jari. Aaméhjáa tééjari majchóri íjcyánáa tsáápille tsáá mityane áhdoméíñe pacúúújypacyoma. Aalléhjáa téjpacýóri dílbyé nííwau múrijchóhi. ⁴ Aanéhjáa ímamyémuke tsaríwu pájtyénéllii néjcatsímýe:

—¿Íveekíami aalle ícúbahra pácúúcújpácýori tsáné pijcyábá mewákímýeíñe áhdodúné áhdómeíjpácýorij? ⁵ Muurá téjpacýo menáhjihénúne dsíídsiri mépiaabóiyá ídáátóméhjike.

⁶ Ehdúhjáa dííledítýú ditye neérónáa Jetsóó néesé díityéke:

—Óvi íjcyalle. ¿Íveeki ehdu ámuha méihjýúváhi? Muurá tehdújuco dille méénune. ⁷ Muurá díitye ídáátsojte tsá kiávú ámuhadítýú pééityúne. Áanetu tsá múhajchótá ámuháma o íjcyáityúne. ⁸ Áánéllii muurá oke téjpacýorí múríjcholle oke ditye cúúúíñe ihde tájpi íimibajchóne. ⁹ Aane ímiááné ámuhákye o néesé íñe tajtyéeveri míamúnáa pájtyetéíñe uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere ííñújiri íjcyáné míamúnáa waajácuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó néesé ímamyémuke.

Jóóda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévetsóíñe
(Mt 26.14-16; Rc 22.3-6)

¹⁰ Áijyúhjáa Jóóda Ijcaríóóté dííbyé mamýémú 12-meva íjcyáméejpi íjcyároobe mújyúrá llúúvájte avyéjúté éllevu ipyéene díityéké neeté dííbyedívú íékéévetsóíñe. ¹¹ Ááneríhjáa mítyane íimíjyúúvéne imíllémé dííbyeke íáhdone. Ehdúhjáa tsúúca díityéna ípityácójcatsíñe ílluréjuco díbye íjtsámeíñe muhdú dííbyedívú íékéévetsóíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone
(Mt 26.17-29; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-25)

¹² Aanéhjáa teene pajtyeté wañéhjí óorítýúne pááá ditye máchohíjcyáné wañéhjí obééjáuúumuke tsájaatsá múnaa dsíjívétsohíjcyáné wañéhjí tújkévajcóójí Jetsóoke ímamyémú néehíí:

—¿Aca kiávú ú imíllé wañéhjí májchó muha meméénune?

¹³ Áánélliihyéhjáa tsaatétsikye neébe:

—Cáhawáá Jerotsaréevu mepej. Ácoomíyí ámuhtsi tsaapi lílyííhyori nújpañújéébeke maájtyúúmíibema mépeéhi. ¹⁴ Aabe tsájá pañévu úcáávéébe déjutu meúcáávéne tééja múnáájpicýe méneéco: “Uwááboobéne múhtsikye néesé kiáváhané íchii mójcho íjcyane téého pañévu díbye múúhama pajtyeté wañéhjí májchó májchóihyo.” ¹⁵ Áijyu ámuhtsikye úújétsóíbye tsaho imíwu córííhócoba néeho cáámééjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévu méméénuco mééma majcho. Ehdúhjáa neebe díityétsikye.

¹⁶ Ahdújúcójháa díityésí péene técoomívu. Aamútsíhjáa ímiááné muhdú díbye néhdújuco íúújeténe téého pañévu méénune teene majcho.

¹⁷ Ááné íijyúnúvúhjáa Jetsóó tétsihíjyuco pámeemáyé ímamyémuma.

¹⁸ Aanéhjáa tsúúca ímájchótsihvu neebe díityéke:

—Ímiáánetúré ámuhákye o néesé íjcyabe tsaapi ámuhadítýú óhdivu méénútsóííbye.

¹⁹ Aanéhjáa kímóhcó díityéké pájtyénéllii pámeere néesé dííbyeke:

—¿Aca caabyé ehdu uke muha méméénúhi, a oó?

²⁰ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Íñe tsájí pañévré muhtsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénúhi.

²¹ Ehdu ímiááné oke pajtyeíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújuco Píívyéébe waajácúháámitu tene néhdújuco. Áronáa ihdyu

máidáátsoju tene pájtyeíñe ehdu oke méénúúbeke. Tsáháa ihdyu dibye íjcyáítyuróne.

²² Ehdúhjáa diityéké iñēsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píivýéébeke. Áanemáhjáa idyóhdáhínunévu diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

²³ Áhduréhjáa ado iékéévéne téhdújtsoobe Píivýéébeke. Áánevuéhjáa dibye ájcune adóme. ²⁴ Áámekehjáa neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane úúballé muhdú míamúnaa ícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe múhdumé oke cáhcujtsómé ipájtyeteki. ²⁵ Aane ímiááneturé ámúhake o neé ícyoocátú tsiíñe ámúhama bíinojpácyó o adójúcoóityúné Píivýéébe avyéjuri meíjcyácooca tsiíñe maadóíñévújuco.

*Péédoro tóónúmeíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 26.30-35; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

²⁶ Aaméhjáa teene pajtyeté wañéhji majtsíjyú imájtsívátsihdyu péé oríívó bajúvu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóó neé diitye ímamyémuke:

—Ípýejco muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújááveíñe pahúllévávu. Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjuco ditye mújtaiñe pahúllévávu.” Ehdu muurá nééne Píivýéébe waajácúháámitu. ²⁸ Árónáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíñe o bóhíine ó péé ámúhá ihde Gariréavu.

²⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke néénéllii Péédoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsóohi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

³⁰ Áánélliihyéhjáa neebe díbyeke:

—Ímiááneturé uke o neé muurá ípýejcójcoju tahñéébe u íjcyaróné u tóónuíñe 3-íjyúvá cáracái míjyúúcu májtsívatúné ihde.

³¹ Árónáacáhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeítyúne. Óvíjyuco néhi ihdyu oke ditye dsíjívetsóné téené hallútu. Ehdúhjáa pámeere neerá díbyeke.

*Píivýéébema Jetsóó íhjuváne
(Mt 26.36-46; Rc 22.39-46)*

³² Aaméhjáa úújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúhjáa Jetsóó neé diitye:

—Íchiíyéi meíjcyá Píivýéébema o íhjuvatéki.

³³ Áanemáhjáa tsajtyéébe Péédooro, Jacóóboo, Jóááa, éhdúmekére. Áámedivúhjáa ávyetá íhnáho kímóóvémeíbye. ³⁴ Áanemáhjáa neébe:

—Muhdú íhya o dsíjívéiúvúduréjuco oke táííbuwa. Ahdícyane cána íchihdyuréi oke metéhmej. Árónáa ihdyu mécuwadíñe.

³⁵ Ehdúhjáa iñéene peebe éhnííñéwuúvu. Átsihvúhjáa ímímóúúvéne Píivýéébema íhjuváabe muhdú tene néhajchíí ícúbáhrámeítyuki. ³⁶ Íllúhjáa íhjuváabe:

—Ayúju Táácááníj, tsá muurá íná u túhúúllétúne. Ahdícyane muhdú u néhajchíí óvíjycóóné o ícúbáhrámeíñe. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Óví ihdyu muhdú u ímillédú óoma ú meenúhi.

³⁷ Ehdúhjáa Píivýéebema íhhyúvátsihdyu óómiibe cuwári íjcyámedívu iwájtsíne néé Péedoróke:

—¿Aca eene ú cuwáhi, Tsímoj? ¿Íveeki tsá cuwa u áábúcutú oke u téhmei? ³⁸ Imíchi bo mejcyáne cúwávetúmé Píivýéebema méihyúvahíjcyá ímityunévú ámuha metáhjátsámeityuki. Muurá ímiááné ámuha méimíllerá tsaimíyé mejcyane. Áronáa tsá ámuha méihnáhootú tehdu mejcyáiyóne.

³⁹ Ehdúhjáa diityéké ínéene bíwáhullévúré ipyéene tsiíne Píivýéebema ihjyúvaabe piéhduré tujkenúu íhhyuvádúre. ⁴⁰ Átsihdyúhjáa tsiíne péébe úújeté téhdure cuwári íjcyámedívu. Ávyetáhjáa mítyane cuwa diityéké íjcyame tsá dílbyema íhhyúváyíonéhji éllevu íjcyatúne. ⁴¹ Aabéhjáa diityédí úlléjéróne tsiíne Píivýéebema ihjyúvatéhi. Átsihdyúhjáa ihdyu óómiibe diityéké néehíí:

—Áyu, icyooca ihdyu illuréjucu mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpídívúu o ípívýéévébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsoíne éévé tsúúca úújetéhi. ⁴² Áhdícyane illuréjucu metsu mepéekíí. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóíibe.

Jetsóoke ditye ékeevéne
(Mt 26.47-56; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴³ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúúca tsaatémá Jóoda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevjtsojtee, íjcyame wállóónéllíi tsáámeé. Aaméhjáa tsáa ímyéénucátsiháñé níitsúmuma, cávaájcoháñema. ⁴⁴ Ácoacáhjáa íhdéjucu diityéké Jóoda nééene:

—Cáábyeké o chóhchócuube diibyéjúcoói. Áábeke meékéévéne métsajtyéco.

⁴⁵ Ehdúhjáa diityéké ípityajcódújucu Jetsóó éllevu ipyééne díbye néetene:

—‘Uwááboóbej, ¿a áanu uúj?’ nééberéhjáa chohchócú díbyeke.

⁴⁶ Ááneréjucóhjáa ditye íekéévéébeke tsajtyene.

⁴⁷ Áronáacáhjáa tsaapi dílbyé mamýemudítýu íníitsúwari wállóríhjúcú llúúvájte avyéjute únú múnáájpí núúmiho. ⁴⁸ Áámekéhjáa Jetsóó néehíí:

—¿Aca muhdú íwvane éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdú ámuha metsáa taélleve níitsúmuma cávaájcoháñema? ⁴⁹ Áánerá íhyajchótá ámúháj píine o íjcyaaabe duurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdujúco ámuha meméénune Píivýéébe íhhyú uubálle múnáape tsúúcajátújucu néhijcyáne dílbyé waajacúháámitu néhdújucu tene ípájtyeki.

⁵⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa ímamyémú illuréjucu wurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdujúco ámuha meméénune Píivýééáane dílbyéjtane.

Tsáápiikye ditye ékéévéroobe pállójcóne

⁵¹ Áánáacáhjáa tsaapi ováhtsa íéveho íjcyaaabe wájýámubávú idyóvíívyéne pehíjcyá diityé déjutu. ⁵² Áábekéhjáa ditye ékévéronáa tehba diityé hójtsí pañévú iwááoííúne waabe pevéhórejucu.

Túkevjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane
(Mt 26.57-68; Rc 22.66-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵³ Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyémé llúúvájte avyéjúube éllevu. Áánáacáhjáa tsijtye llúúvájte avyéjutee, túkevjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee,

Íjcyame pihcyaaévucóó tétsihvu. ⁵⁴ Ájyúhjáa Péédoro dífbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté lláhajtsívuré tétsihyi tééjá tehmejté Íjcyuujúwatu pihmihíjcyáme életu ipihmiki.

⁵⁵ Áanáacáhjáa ávyéjute ítsameihíjcyá muhdú Jetsóó hallúvú iállíñe dífbyeke idsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa tsá ditye pívyetétú muhdú dífbyé hallúvú iállíyóne. ⁵⁶ Ávyetáhjáa mítyame dífbyé hallúvú páhduvaré álliyómé bánúmeihíjcyáhi. ⁵⁷⁻⁵⁸ Áronáacáhjáa tsaate téhdure dífbyé hallúvú iállíñe néehí:

—Áánu muurá nehíjcyá míamúnaávaa méénuja duurúvaja iwácávyáhcóne tsíjyaréjucó imyéenuíñe míamúnaa méénútuja. Aajává pánéévétsóiiybe 3 coojívatúre. Ehdú ihjúvavahíjcyaaábe.

⁵⁹ Ehdúhjáa ditye néerone tsá cáhcújtsómeítyúne.

⁶⁰ Áronáacáhjáa llúúvájte avyéjuube diityéj pihnetú íjyócuúvéne néé Jetsóoke: —¿íveekí tsá u añújcutú aatye díhyallúvú ímítyunéhjí úúballéne?

⁶¹ Áronáacáhjáa tsá ñná diibye néétune. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe dífbyeke: —¿A ímiáané diibyejúco uu Críjto ímiáábé Píívyéébé Hajchi?

⁶² Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyejúco oó. Aane méwaaajácú íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri o Íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca ó bóhówááveé ojtsó pañe.

⁶³ Ehdúhjáa Jetsóó néene ávyéta tsarí pajtyé diibye llúúvájte avyéjúube. Áánélliihyéhjáa íwajyámúúne dówaríjcyámeíbyéré néehí:

—Ávyeta tsáhájucó meímíletú tsijtye éhniíñevu dífbyé hallúvú tsiíñe úúballéne. ⁶⁴ Muurá íñe ámuha mellééboneríyé ¿íveekí uuhívatéébé Píívyéébedi? Aane ¿muhdú ámuha méijtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa pámeere néé ílluréjucó dibye dsíjívéíñe.

⁶⁵ Ehdúhjáa ditye néenéllii tsaate dífbyé hallúvú úníchíhcyuméré íhyúmi íbíjínúúbeke imyéénu neéehí:

—Áyu cána waajácú caabyé uke méénune.

Téhduréhjáa duurúvájá tehmejté dífbyeke wábáajcóhi.

Péédoro tóónumeíñe

(Mt 26.69-75; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Aanéhjáa Péédoro lláhajtsiri Íjcyánáa llúúvájte avyéjúúbe úníu múnáadítýu tsáápille tsááhí. ⁶⁷ Aalléhjáa dífbyeke pihmírí Íjcyáábeke íítehíjcyaróne néehí:

—Úpée idyé éhne ú Ícyahíjcyá Jetsóoma Natsarée múnáájpiíma.

⁶⁸ Áronáacáhjáa íllure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjii óoma ú ihjúvaváhi. Ehdúhjáa íñéene lláhajtsí mjícó lleehówavu íjyócuúvetéébe.

Áanáacáhjáa tsúúca cáraca májtsiváhi. ⁶⁹ Aabéhjáa tétsihvu úújetéébeke tsiíñe ííténe tétsihyi Íjcyámeke neéle:

—Áánu muurá idyé tsaapi Jetsóó mamýméujeji.

⁷⁰ Áronáacáhjáa idyé tsiíñe tóónúbe. Áané íllúhwuúréhjáa idyé tsíjtyeréjucó néene dífbyeke:

—Áánerá ímiááné diibyéjuco uu Jetsóó mamýmúejpi. Muurá eene Gariréa múnaa íhjuvádú u íhjuvánéturé méwaajácú diibyéjuco u íjcyane.

⁷¹ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsiíñe ityóónúne lílhcyámeíbyéré nééhií:

—Éje, ímiáánéturé tsá o wáájacutú díbyeke eene ámuha óóma díbyedi meíhjuváábeke.

⁷² Ehdúhjáa díbye néénáa tsiíñe cáraca májtsivá míjyúcújuco. Áánetúhjáa ítsááveebe Jetsóópe díbyeke íllu nééneé: “Muurá 3-íjyvá ú tóónúméí tahñéébé u íjcyaróné cáracái míjyúcú májtsivátúné ihde.” Ehdúhjáa Jetsóó nééne ítsáávéne ílluréjuco díbye tááne ávyétá íhnáho.

15

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtjene
(Mt 27.1-2, 11-14; Rc 23.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Ááné tsitsíívevúhjáa llúuvájté avyéjutee, túkevétjotjee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame tsiíñe dóbeevéhi. Aaméhjáa Jetsóoke dóhjuuri tsajtyé ávyéjuube Pirááto éllevu. ² Aabéhjáa díllópejtsó díbyeke:

—¿A ímiááné uu jodíómú avyéjuúbe?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjuco oó.

³ Áánaacáhjáa llúuvájté avyéjute díbyé hallúvú mítyane ímityúné úúballéhi.

⁴ Áánélliihyéhjáa Piráátó tsiíñe díbyeke nééhií:

—¿Aca íveekí eene tsá u áññjcutú aatyé díhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

⁵ Ehdúhjáa díbye Jetsóoke néérónáa tsá díbye áññjcutúne. Ááneríhjáa íúllévenúne tsáhájucó díbye íná néétune.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe
(Mt 27.15-31; Rc 23.13-25; Ja 18.38-19.16)

⁶ Teenéhjáa pajtyéte wañéhjí pañe pajjyuvaré ávyéjuube Piráátó tsáápiikye íchívyétsohíjycá cuvéhóójari íjcyamedítýú díbyé hallúvú míamúnaa íhjuvávábekéjuco. ⁷ Aanéhjáa téjyju íjcyaaabe dsíjívétso múnáajpi ‘Barabáa’ némeíbyé cuvéhóójá pañe tsíjtye dsíjívétso múnáama. ⁸ Áánaacáhjáa tsúuca tétsihvu míamúnaa píhcyaavémé imyéenuhíjycádú táumejyucóó Piráátóke díbye íjchívyétso tsáápiikye dítyédítýu. ⁹ Áánélliihyéhjáa neebe dítyéke:

—Íhya ámuha méimíllé ámuha jodíómú avyéjuúbeke o ácádsíjcaáyóne.

¹⁰ Ehdúhjáa neebe dítyéke íllure íñómíutááváne llúuvájté avyéjute ehdu díbyeke dáriivéné iwáájacúnema. ¹¹ Árónaacáhjáa dítye llúuvájté avyéjute neé tétsihyi íjcyameke ditye Barabáa hallúvúré íhjuvúva díbyekéré díbye íjchívyétso cuvéhóójatu. ¹² Áánélliihyéhjáa díbye Piráátó neé dítyéke:

—¿Acooca eene jodíómú avyéjuube díbye íjcyane ámuha menéhíjycáábeke muhdú méméénuúhi?

¹³ Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Díbyedívu ihdyu páwachékevu wátyétyehcútso.

¹⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íná ímityúné méénuúbe?

Árónaacáhjáa tsiíñe kéévánécoba néémeé:

—¿Muúbe, wátyétyehcútso díbyedívu!

15 Áanélliihyéhjáa awáá ijchívyétsoobe cúvéhóójatu Barabáakéré diityémá ímí iijcyane ímíllénema. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwápáájcoťsóné íhvétsoobe diityédívú diityéréjuco iwátyétyéhcú páwachékevu.

16 Áábekéhjáa tsodáhómú dílbyé já llahájtšivu itsájtyéébedívú píhcyaavéhi.

17 Aaméhjáa dílbyeke uácó wájjyamu duujínuudú nééjavu. Áhduréhjáa tsuhjuuhónetu imyéénúné चाहíiwavu ávohjácómé dílbyeke. 18 Áánemáhjáa wáñejcómé:

—iÑóóooj, áánu jodiómú avyējuube!

19 Ehdúhjáa íñééne dílbyeke úníchíhcyuméré íllaáyohíjcyá úméhéiyi íhñíwáutu. Áánemáhjáa dílbyé líiíñévu ímíhómóúbáne ávyéjútsohíjcyámé íllure dílbyedi iúúhívaténema. 20 Ehdúhjáa dílbyedi iúúhívaténé boone tácoríúúcúmé teeja duujínuudú nééjáa. Áánemáhjáa uácómé páñétúeja dílbyé wájjámuvúréjuco. Átsihdúhjáa tsajtyémé dílbyeke páwachékevu iwátyétyéhcúhullévu.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mt 27.32-44; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)

21 Aanéhjáa téhullévu péeme cábuuvé tsirééne múnáajpi Arejááadorómá Róópómúťsij caaní Tsimóó íúmihétú tsáábedívu. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhcúwáchékevu.

22 Aaméhjáa úújeté tsáťsii ‘Niwáupáájí’ nééíyóné ‘Góógota’ némeťsihvu.

23 Áťsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé ‘míraá’ némeíñé duurúbájjpácýoma bíínojpacýó íúménúnetu. Áronéhjáa tsá dílbye ádotúne.

24-25 Áábekéhjáa tsúuca wátyétyehcúmé páwachékevu ááméjutúréi nuhba íjcyánaáaca. Ááné boonéhjáa tsodáhómú nehcojcatsí caatyé dílbyé wájjámúúné újcuíñe. 26 Aanéhjáa dílbyé níwáú caamééhullétú téwachéketu pícyóómé tseménetu icyáátunúné íllu nééneé: “Áánu jodiómú avyējuube.”

27 Téhduréhjáa téjjyu tsaatéťsí ímítyúmúťsikye wátyétyehcúmé dílbyé úníutu panéjcuvatú íjcyáwachékéécutu. 28 Ehdúhjáa ímítyúmúťsima dílbyeke wátyétyehcúmé Píívyéébe íwaajácúháámítu íllu néhdújuco: “Ímítyúmé raahóri dšíjjvéiibye ímítyúúbedi ditye dílloóbe.”

29 Aanéhjáa dílbyeke úújejemé dílbyedi iúúhívaténemáyé ‘wamíwamí’ nehíjcyáhi. Áánemáhjáa néémeé:

—Ehdívaabéváa eene duurúvaja u wácávyáhchoja 3 coojívatúré tsiíñe ú pájáávéťsóiýáhi. 30 Áyu cána bo pájtyetéťsaméjj.

31 Téhduréhjáa llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte dílbyedi iúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tšíjtyekée muurá ímiááné pátyetéťsohíjcyaaébe. Áronáacáha tsá dílbye píívyetétú iye ípájtyetéťsámeíñe. 32 Aabe cána óví ímiááné diibyējuco Críjto mee íjraéémú avyējuube íjcyáhahchíí eene éwachékevúne ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté bostí dílbyeke mecáhcúťsoki.

Téhduréhjáa dílbyé úníutu ditye wátyétyéhcumúťsí uuhívaté dílbyedi.

Jetsóó dšíjvéne

(Mt 27.45-56; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

33 Téjjyúhjáa cójjpñnetú íjyunúné cuuvé tujkéevújuco. 34 Áánáacáhjáa Jetsóó ávyetá íhnáhó íllu wáníjcyámeíhi:

—Eróij, Eróij, ¿rama tsabataáni? Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú ihvejtsoj? Ehdúhjáa neéiyóné ehdu neébe.

³⁵ Aanéhjáa tétsihyi íjcyamedítýú tsaate illéébóne neéhií:

—Éje, aadi Eriadi wánjcyámeí Píivyéébé ihjýú uubálle múnáájpiúvudi.

³⁶ Áánéllihyhjáa tsaapi íícúí wájýámubádú neéne bíínójpácýó kiwátýetu iéénýojéné úmehéí níjcautu ipícyoonévú cújuuvé díbye ííháróki. Áánemáhjáa neébe:

—Bo óví Eriá niityétsová dífyeke.

³⁷ Áánacáhjáa tsiíñe ávyetá ihnáhó iwánjcyámeítsihdyu illuréjuco díbye dsíjivéne. ³⁸ Ááné tujkéverihjýa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wájýámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavu panéjucuvávú wajítahnécú.

³⁹ Aanéhjáa tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyaaabe ájtyumí muhdú díbye iwánjcyámeíñe dsíjivéne. Áánetúhjáa neébe:

—Á ihdyúha ímiáané áánu Píivyéébé Hajchi.

⁴⁰ Aanéhjáa tsaate walléémú dífyeke ditye dsíjívetsóné tsíhyulléturé íítehjycáhi. Áámemáhjáa íjcyámé Maaría Madarénaa, tsiíñe Maaría Jacóóboma Jotséemútsíj tsiíjuu, Tsaroméee, éhdume. ⁴¹ Diityéhjáa muurá Gariréari díbye íjcyácooca dífyeke píáábohíjcyámé téhullétú dífbyema tsáá Jerotsaréevu. Áámemáhjáa téhdure íjcyámé tsijtye walléémú dífbyemáa tsáámé.

Jetsóó íitémeho ditye cúúune
(Mt 27.57-61; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Aanéhjáa wáyeéévéjcoójílli ditye ímíbájkímyehíjcyajcoójí pejco íhtsútuube Jotséé Arimatéa cóómi múnáajpi péé Pirááto éllevu, téhdure Jetsóoke cáhcújtsoobe Píivyéébé avyéjú ítsohjycyaábe. Aabéhjáa diibye Piráátóke táúmeí dífbyetúvú íitémeho icyúúuki. ⁴⁴ Áánerihjýa illure Piráátó ullévenú ‘a ímiáané íhya dsíjívéjúcoóbe’ íñéénema. Áánemáhjáa tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváne dílloobe ímiáané díbye dsíjívéjúcójhájchíí iwáájacuki. ⁴⁵ Aabéhjáa úúballé ímiáané tsúúca díbye dsíjivéne. Áánéllihyhjáa Piráátó neé diibye Jotséeke díbye iújcúne icyúúuki. ⁴⁶ Ahdújucóhjáa díbye téwachéketu tééhoúvuke íñíityétsóne bííjinúne ímíwu neéne wájýámuba iáhdóbari. Áánemáhjáa neéwájitu bóhdómeíñe níkyéhéjú pañévú icyúúúne wátájcoobe neéwayúvu. ⁴⁷ Aanéhjáa Maaría Madarénamúpi tsíjpille Maaría Jotséemútsíj tsíjímá ájtyumí díbye cúúune.

16

Jetsóó dsíjíveebe tsiíñe bóhíne
(Mt 28.1-10; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aaméhjáa wáyeéévejcoójí pejco diille Maaría Madarénaa, Jacóóbój tsiíju Maaríaa, Tsaroméee, éhdume ahdó pácuúúcpacyóné Jetsóó íitémeho itsójtsootéki. ² Áánemáhjáa tsíjyú tsiíñe tsemáánaréjuco tújkévajcoójí pejcojuco dífbyé níjkyévú péeme úújeté tétsihvu tsúúca nuhba ájchúnáaaca. ³ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca múha íñe mééma téhejú watájcó neéwayú íñétsóohi?

⁴ Áronáacáhhjáa iitécunúmé téhejú úmíwari teu íjcyájúcootúne. ⁵ Aaméhjáa téhejú pañévu úcaavémé ájtyumí tsaapi ováhtsa ímiánéjcuri ácuúcunúúbeke. Áábé wajyámúhhjáa cááméjácoba néeja ávyéta tsitsi. Áábedíhjáa íllityéme.

⁶ Áronáacáhhjáa neebe diityéke:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuha menéhcone Natsarée múnáajpi Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcúúbeke. Áronáa tsá díbye íchii íjcyájúcootúne. Tsúuca bohjúcoóbe. Cáhawáá méuujéwá íchii díbyeé íjcyatsíí pevétsiyéjuco íjcyane. ⁷ Ahdícyane méuúballété Péédorómá tsijtye díbyé mamýémuke tsúuca tsiíñe díbye bóhíjucóóne. Méneeco díbye péjucóóné Gariréavu diityé ihde téhullévú diityémá iátyúmíjcatsí diityékée íñéhijyádújuco.

⁸ Ehdúhhjáa díbye néenemáyé wájucóómé íllityéneri úúvécunúmére. Aaméhjáa tsá muucá úúballetu mítyane íllityénéllíhíye.

Maaríá Madarénadívú Jetsóó bóhówaavéne
(Ja 20.11-18)

⁹ Aanéhjáa íbóhíjucóójí cúúvéneturé Jetsóó bóhówaavé Maaríá Madarénadívú díílle pañétúu 7-meváké naavémuke iwáágóólledívu. ¹⁰ Aalléhjáa úúballété díbyé mamýémú díbyeke kímóóvehíjcyámeke. ¹¹ Áronáacáhhjáa tsá díílleke ditye cáhcújtsotúne.

Ímamyémudítýú mítyétsidívú Jetsóó bóhówaavéne
(Rc 24.13-35)

¹² Aanéhjáa dííllédívú íbóhówáávéne boonétú tsiíñe bóhówáávebe tsíhdyuréjuco mítyétsi ímamyémudítýú juuváyí péhíjcyámútsidívu. ¹³ Aamútsíhjáa idyé tsijtye íñahbéjteke úúballeróné tsá ditye cáhcújtsotúne.

Muhdú ditye wákímyeíñe ímamyémuke Jetsóó nééneé
(Mt 28.16-20; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁴ Átsihdyúhhjáa bóhówáávebe pámehdívuréjuco ímamyémudívú 11-mevaréjuco íjcyame majchóri íjcyamedívu. Áámekéhjáa uhbáichoobe ímiááné bóhíbeke íjtyumíné tsijtye úúballeróné ditye cáhcútsohíjcyátúné hallútu.

¹⁵ Átsihdyúhhjáa neebe diityéke:

—Ahdícyane óví ámuha pámeekéré íñújiri íjcyané míamúnáake méúwaabó ditye pájtyetéíñe uwááboju. ¹⁶ Aane lléébome ímiááné icyáhcújtsóné uubállé tsójtótsámeímyé ihdyu pájtyeteéhi. Áánetu cáhcújtsotúmé wágóóóveéhi. ¹⁷ Aane oke cáhcujtsómé tamyémeri waagóó tsaaté pañe naavémú íjcyámeke. Téhdure tsíjtyé ihju ílléébótúrójuri ihjyúvaímye. ¹⁸ Téhdure íñímyémuke ditye ékééverómé tsá íná méénútyú diityéke. Téhdure námijtya ádorómé tsá dsíjivéityúne. Aame chéméméhjike bóhítsohíjcyaaíhi.

Níjkyejívú Jetsóó pééneé
(Rc 24.50-53)

¹⁹ Ehdúhhjáa Jetsóó ímamyémuke nééneé boonétú tsúuca Píúvyéébe díbyeke ujcu níjkyejívú díbye iávyéjuuté díbyema. ²⁰ Áábe déjuvúhhjáa ímamyémú úwáábóhíjcyá pahúllévare teene díbyé uwááboju. Aaméhjáa díbyere píáábóneri méénúraítyúronéhjí méénuhíjcyá díbyé uwááboju iwáájácúmeíki. Áyu tehdújuco

RÓÓCAÁ Róóca Jetsóodityú cáátúnuháámi

Íhju tújkeváne

¹⁻² Tsúúca muurá tsaate uwáábojte muhdúhjáa Jetsóó méjpiine úllejéne pãñetu ájtyumímé tééne uubállé caátúnuhjýcá ímí tehdújuco. ³ Aane icyooca ó imíllé ooréjuco tééne uubállé o cáátunúné uke o wájuube Téóópiró éllewu, diityékée o díllóhíjcyánéj pñnévú téhdure páneere ímí idyéjúcotu tsúúca o wáájacúnéllíihye. ⁴ Aane ó imíllé tééne uubállé ditye méénune u lléébohíjcyáné ímíñéúvú u wáájacúne.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa tsíímávameñe

⁵ Jodéa iññújí avyéjuubéhjáa Heróóde íjcyáijyu íjcyaaabe tsaapi llúúváabe Tsacaría Abiámuúbe. Áábé táaba méméhjáa Eritsabéé Aróój tsííménémúháábéelle íjcyalle. ⁶ Áámútsikyéhjáa Píivýéébe ímí íjtsúcunú dílbye taúhbaju néhdújuco dityétsí íjcyánéllíihye. Aamútsíhýjáa tsá íñetú néétsámeityú míamúnáadívu. ⁷ Áronáacáhjáa ihdyu tsá dityétsí tsíímávátú mewa Eritsabéé ajchíbá íjcyánéllíihye. Áané pañéúvhjáa idyé tsúúca kéémemútsíjyuco diityétsi.

⁸ Aanéhjáa tsáijyu dílbye Tsacaría íjcyáha múnáake dómajcóné llúúvájte Píivýéébe úmíwávú pácúúcu péététsohjýcýane. ⁹ Aanéhjáa imyéenuhjýcýadú nehómé caabyé diitye llúúvájtedityú pañétúétsihvu úcááveñe. Aanéhjáa dílbye Tsacaría dómajcóné dílbye úcááveñe pañétúétsihvu duurúvájá pañéúvú teene imyéwu cúvaane dílbye ípyééétsoki. ¹⁰ Aanéhjáa dílbye pééétsóné tujkéveri tsaate áachi íjcyame Píivýéébema ihjyúváhi. ¹¹ Áanáacáhjáa dílbyedívú níjkyéji múnáajpi bóhówaavé teene ditye pééétsóhjýcýané wáíjí íjcyátsihvu. ¹² Áábekéhjáa íájtyúmíne mítyane íllityéébe. ¹³ Áronáacáhjáa neebe dílbye Tsacaríaake:

—Díhllityedíñe. Tsúúca muurá Píivýéébe uke lleebó dílbyema u íhjuváhíjcyáne. Ahdícyane muurá dítyáába Eritsabéé tsíímávaá wájpíikye. Áábeke ú meménuú Jóáadívu. ¹⁴ Ááneri muurá mítyane ú ímíjyúúveéhi. Áhdure tsíjtye ímíjyúúveéhi. ¹⁵ Aabe daachi Píivýéébedívú íhtsútuube íjcyaaabe tsá bíinojpácýo ádítyúne. Áhdure tsííñe avyéjpacýóné tsá dílbye ádítyúne. Muurá tsííjú íbúwá pañérei íjcyaróóbé pañe tsúúca Píivýéébé Apííchó íjcyáahi. ¹⁶ Aabe mítyámeke íjraéémudityú Ávyéjuube Píivýéébé icyánejcúvú íbúwáávétsoóhi. ¹⁷ Muurá tsaatéké ítsíímemáyé cáánímuke dílbye ímíbáávýetsómé tsaímíyéjuco íjcyáñe. Áhdure lléébohíjcyátúrómeké ímíbáávýetsóíihye. Ehdú muurá Ávyéjuube Jetsóó ihde míamúnáake ímíbájchóihye ditye ímí dílbyeke iwáátsúcúpéjtsó Eriáúvumáa icyahíjcyáné Píivýéébé Apííchóré dílbyeke tükévéjtsóneri.

¹⁸ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néénéllíi dílbye Tsacaría néé dílbyeke:

—¿Aca múhdutú tehdu óoma íjcyáñe? Muurá tsúúca kéémemútsíjyuco muhtsi átyáábama.

¹⁹ Áanéllíihýéhjáa neebe dílbyeke:

—Muurá Píivýéébe oke wallóó iúnú múnáajpi Gaabriéé o íjcyáábeke díéllevu uke ímiá uubállé o méénuki. ²⁰ Ahdícyane ícyoocátú tsáhájucó u píivyetéityú u íhjuváne dááchikye tsíju tsímávanévújucó íveekí uke o úúballéné u cáhcújtsótúnéllíihye. Ehdú úúma pajtyéíne íéévé úújetéijyu.

²¹ Ehdúhjáa néeneri Tsacariá duurúvájá pañe íjcyáábeke míamúnaa áachítýú ityéhmérone múhduréjucó íjtsámeíne íicúí díbye tsáátúnéllíihye. ²² Aabéhjáa íjchivyetú ímiááné tsáhájucó píivyetétú íhjuváne. Íhyótsiriyéjucóhjáa díbye úbáhcyoíhíjcyané díityémá íhjuvvaróne. Aanéhjáa íjtsúcunúmé tsieméné dííbyedívú bóhówaavéné tééjá pañévu.

²³ Aabéhjáa dííbyeke tene dómájcódújcoojívá tééjá pañe iwákímyeíne péjucóó íhjuvávu. ²⁴ Ááné boonétúhjáa ímiááné tsúuca mewa Eritsabéé eeváhi. Aalléhjáa íhjuvátú tsá úlléjúcootú tsáhojtsí nuhbáva. ²⁵ Aalléhjáa nehíjcyáhi:

—Íhya óhdi míamúnaa íhjuvavahíjcyánetu íhveté íne íllu óóma Píivýéébe meenúhi.

Jetsóó tsímávameíne níjkyéji múnáajpi úúballéne

²⁶ Aanéhjáa tsúuca 6 nuhbávájucó dílle íjcyánaa idyé Píivýéébe tsiíne wallóó níjkyéji múnáajpi Gaabriééke Gariréari íjcyacóómí Natsaréevu díbye íúújeté wájpikiyéi úújéttulle Maariake. ²⁷ Díllekehjáa Jotséé áabajáa ityáábáva Dabíúvúj tsíménémúhaabe íjcyáábe. ²⁸ Aabéhjáa níjkyéji múnáajpi díílle éllevu ípyééne néé díílleke:

—Maímijyu ihdyu u íjcyanej. Muurá Píivýéébe uke tujkéveellé tsijtye waléémú ehniínevu.

²⁹ Ehdúhjáa díbye néeneri íllure íúllévenúne íjtsámeíllé íná nééiyóné ehdu díbye néeneri. ³⁰ Áronáacáhjáa neebe díílleke:

—Díhllityédíne. Muurá Píivýéébe uke tujkéveelléhi. ³¹ Ahdícyane ú éévaáhi. Aane u tsímáváábeke ú meménuú Jetsóodívu. ³² Aabe íhtsútuube íjcyáa Pañétúejpi Píivýéébe Hajchi íjcyáábe. Áabeke Píivýéébe ávyéjútsoó dííbyé íhdé múnáajpí Dabíúvuke íávyéjútsoódu. ³³ Aabe íjraéémú avyéjuube íjcyáa mújyú cápáyóóvéityúube.

³⁴ Ehdúhjáa díbye néénéllí díille Maariá néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ó éévaá wájpíima o íjcyáallejívari?

³⁵ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu íhtsútuube Píivýéébere Íapííchoj tééveri ehdu úúma méénúhi. Áánéllí díbye u tsímávaabe dííbyé Hajchíyé íjcyááhi. ³⁶ Téhdure muurá díílle Eritsabéé tsímáváa tsáápiikye tsúuca kéémelléjucó íjcyárolle. Tsúuca muurá 6 nuhbávájucó dílle éévane ajchíbá íjcyárolle. ³⁷ Tsá muurá íná Píivýéébedívú túhuutúne. Páneere píivýéébe.

³⁸ Áánéllíihyéhjáa Maariá néehí:

—Muurá dííbyeke ó íicúvehíjcyáhi. Aabe ihdyu óví eene oke u néhdu óóma meenúhi. Ehdúhjáa dílle nétsihdyu ílluréjucó níjkyéji múnáajpi pééneé.

Maariá Eritsabééke ááhívéne

³⁹ Átsihdyúhjáa íicúíye múhdúj coojívaturá díille Maariá péé Jodéa íiñújiri íjcyané caméhbáuri íjcyácoomívu. ⁴⁰ Aalléhjáa Tsacariake íááhívéne dííbyé taaba Eritsabééke duurúváhi. ⁴¹ Ááné tujkéveríhjáa díille Eritsabééke

íjtsiméné vááúmei íhbáú pañe. Áanáacáhjáa Píivyéébe Apííchó tsúuca díllé pañe. ⁴² Aalléhjáa kéevánécoba néé Maariake:

—Muurá tsijyte walléemú ehniíñevu uke Píivyéébe tujkéveelléhi. Aabe u tsíimáváabeke ímí picyoó panévatüre. ⁴³ Aalle ¿muhdú ídátsohíválleke oke ú aahívevá Táavyéjuube Táapájtetéebé Ijcyáíbyéj tsíju u Ijcyalle? ⁴⁴ Muurá oke u dúuruváné tujkéveri tápañe tsíimene vááúmei ímíjyúúvénej pééve. ⁴⁵ Ahdícyané ihdyu maímijyu u Ijcyane eene uke Píivyéébe tujkévéélléné u cáhcujtsódú Ijcyalle. Muurá ímiááné méénúiibye úuma muhdú uke íñéhdú.

⁴⁶ Ehdúhjáa Eritsabéé néénéllii Maariá néehii:

Ávyetaré táííburi ó duurúvá Píivyéébeke. ⁴⁷ Aabe Táapájtetétsoobe mítyane oke ímíjyúúvetsó táííbuu. ⁴⁸ Muurá íñe dílbyé ícúve múnáalle ídátso ó néérólleke oke ítsááveébe. Ahdícyané icyoocátú pámeere míamúnaa óhdi ímíjyuuvéhi. ⁴⁹ Muurá Píivyéébe ímiáábé íhtsútuube Ijcyaae tajtyééveri meenu ímí tehdújuco. ⁵⁰ Aabe pámeere míamúnáadítýú múhdumé dílbyeke ávyejúúllémeke píaabó díityédí ídáátsóvnema. ⁵¹ Muurá ávyetá íhtsútú nénehji imyéénuneri mítyájkímyeímyeke núcójpívétsoobe. ⁵² Áhdure íhtsútújte ávyéjútédítýú íavyejú idyójtúne ávyéjuutétsoobe ídáátsóméjhikéréjuco. ⁵³ Muurá ímiááneríyé tsúúráméihíjcyámedivú ehniíñevu bóhówájtsoobe teéne. Áanetu íhtsutúme ehnéva múnáa téeneríyé tsúúráméihijcyámeke tsá díbye ímiáánevu ájcutúne. ⁵⁴⁻⁵⁵ Muurá ihñéjé ijraéemú méijcyámeke ídaatsólléne íhvéjtsótuubéré meke píáábohíjcyá múijyú níjkéváityúné ehnehjáa méidé múnáajpi Aavaráúvuke pámeere íjtsiménémúháábema íñéhdújuco.

Ehdúhjáa neelle Maariá.

⁵⁶ Aalléhjáa pápíhchúú nuhbává Eritsabéema íjcyátsihdyu oomí ihjyávu.

Tsojtsó múnáajpi Jóááke tsíju tsíimaváne.

⁵⁷ Aanéhjáa Eritsabéé tsúuca ítsíimáváiñe éévé úújetédú tsíimavá wájpíkíye. ⁵⁸ Áijyúhjáa díllé hájkímuma tsijyte téeneri ímíjyúúvéne duurúvá dílle tsíimaváne Píivyéébere díllleke píaabóné iwáájácúnema. ⁵⁹ Aaméhjáa tsúuca ihyojtsítú pápíhchúúj coojívájuko Ijcyáábéwúuke íñaméhó níjcáúemííhé kíhdyahíróhi. Áánemáhjáa imíllerómé dílbyéwúuke imyémenúné cááni Tsacariá déjuri. ⁶⁰ Áronáacáhjáa tsíju néehii:

—Tsáhaá, Jóáa dílbye mémé.

⁶¹ Áanélliihyéhjáa néeme díllleke:

—Áronáa tsá teene dídyohjíba múnáa mémé Ijcyatúne.

⁶² Ehdúhjáa íñéene cááníkíye úbahcyómé díbye imyémenú keená ímíllénévu.

⁶³ Áanélliihyéhjáa cááni Tsacariá tsiméné ityáúmeíñetu caatúnú 'Jóáa dílbye mémé Ijcyááhi' íñéeneé. Ááneríhjáa pámeere ullévenúhi. ⁶⁴ Áijyúhjáa tsúuca ihjyúvaabe Píivyéébeke duurúváhi. ⁶⁵ Ááneríhjáa teene Jodéa íiñújí caméhbaúne múnáa íullévenúne úbálléjcatsíhi. ⁶⁶ Áánemáhjáa Jóáádityu néémeé:

—¿Aca íhya íñe íhtsútuubéi dílbyéwu? Muurá Píivyéébe ímí dílbyeke íjtsúcunúhi.

Píivyéébeke Tsacariá dúúruváne

⁶⁷ Aanéhjáa téjyuu diilbye cáani Tsaariá Píivýéébé Apíichó ípañe íjcyaaabe dífbyeke dúúruvaabe néehí:

⁶⁸ Maímijyu ihdyu mee ijraéémú ávyéjuube Píivýéébe íjcyanej. Muurá meke piááboobe mepájtjetéki. ⁶⁹⁻⁷⁰ Muurá iicúve múnáajpi Dabiúvúj tsiménémúháábedítýú pícyóiibye tsaapi íhtsútuube meke pájtjetétsóífbyeke tsúúcajátújucoó ihjýu uubáalle múnáaj téeveri íñéhdúú. ⁷¹ Aabe meke pájtjetétsóó mémunáadítýu. ⁷² Muuráhjáa méihde múnáaúvudi ídáátsóvéne diityéké íhvéjtsótuube piabó muhdú diityéké íñéhdújuco. ⁷³⁻⁷⁵ Muuráhjáa téhdure méihde múnáajpi Aavaráaúvuke ímiáánetúré neebe meke mémunáadítýú ipájtjetétsóíñé ínerí íllityétúmé dífbyekéréjuco meíicúve múijyú níjkéváityúne.

⁷⁶⁻⁷⁷ Ehdúhjáa íhhyúvátsihdyu diilbye íllíwúuke neebe:

Ahdícyane uu hájchíwu ú íjcyaa íhtsútuube Píivýéébé ihjýu uubáalle múnáajpi. Aabe dífbyeéjteke ú ímbáávyétsoó Ávyéjúúbe ihde ditye iwáájácu tsúúca diityé ímityuháñe Píivýéébe diityedí ídáátsóvéne ábájíveíñé ditye ipájtjetéki. ⁷⁸ Muurá meke ídaatsólléne cáámetu wállóóiibye tsáápiikye meéllevu mepájtjetéíñe méema méénúífbyeke. ⁷⁹ Aabe muurá waajácútsóó ímiájijtóvú eene iwágóóóvéiyóijjtóré úráávyehíjcyámé ídátsó cúúvétsii múu íjcyadu wáájácúratúmé ícyahíjcyámeke. Ehdú muurá ímiájijtóvú meke waajácútsóiibye tsaimíyé meíjcyaki.

Ehdúhjáa neebe Tsaariá.

⁸⁰ Aanéhjáa diilbye tsímene tsaimíyé píivyebe íjcyá Píivýéébe ímillédu. Aabéhjáa ícyahíjcyá íñéubará píivýétúné íñújiri imúnaa ijraéémú dífbyeke ímiñéúvú wáájácútsihvújuco.

2

Jetsóoke Maariá tsímaváne (Mt 1.18-25)

¹ Áánetúhjáa Maariá tsúúca tsímávaíñé píihínaa páñétúejpi ávyéjuube Tséetsa Aogójtó táuhbá pámeere imyémeháñe ícyáátúnútsámeiki. ² Téijyuhjáa Tsúúriá íñújí avyéjuube Tsiréenio íjcyánáa méénútujukenúme teene páme méméré cáátúnúmeíñe. ³ Áánéllihyéhjáa pámeere pehíjcyá ímichi íñújí comíñevu imyémeháñe ícyáátúnútsoki.

⁴⁻⁵ Aanéhjáa Jotséé diille mewa Maariá ééváallema péé Gariréa íñújí Nat-saréetu Jodéa íñújiri íjcyacóómí Beréevu Dabiúvúú tsímávámeítsihvu imyémé ícyáátúnútsó dífbyetúvúj tsiménémúhaabe íjcyánéllíhíye. ⁶ Aanéhjáa tétsii dítyétsí íjcyánáa tsúúca Maariá tsímávaíñe éévé úújetéhi. ⁷ Aalléhjáa tujkénúejpi íjcyáábeke ítsímáváne wájýamubááneri íbíjínúúbeke tódsijcáró jéémú éébutáwá pañévu kía dítyétsí íjcyáiyotsí íjcyátúnéllíhíye.

Jéémú tehme múnaa Jetsóoke ááhivéne

⁸⁻⁹ Áánaacáhjáa técoomí únúuri tsaate obééjámuke téhmehíjcyámedívú tépejco níjkyéji múnáajpi bóhówáávéébedítýú Píivýéébé ámtsaráhco diityéké ájchúacunúneri mítyane íllityéme. ¹⁰ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityedíñe. Muurá ímiá uubáallema o tsáá ámúha éllevu pámeere mítyane ímíjyúúvéíñe uubáallema. ¹¹ Muurá tsúúca ámúhá avyéjuube

ámúhake pájtyetétsoóíbyeke tsáápille tsíimavá Dabíúvú coomívu. ¹² Aabe wájámubááneri bíjínúmeíbye jéémú éébutawá pañe íjcyáábeke ámuha maájtyúmínetúre méwaajácuú diibyéjuco íjcyane.

¹³ Áanáacáhjáa diibye níjkyéji múnáájpi úniúvú tsijtye mítyame díbye nahbéjté bóhówaavéhi. Aaméhjáa Píívyéébeke dúúruvámé néehíi:

¹⁴ Maimijyu Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáabej. Muurá íñújiri íjcyané míamúnáa díbye ímillédú íjcyame tsaímíyéjuco íjcyaiñé ñná diityé hallúri íjcyájúcootúme.

¹⁵ Aaméhjáa níjkyéji múnáa tsúúca péené boone diitye jéémú tehmejté néjcatsíhi:

—Cána bo metsu mepéé Beréevu Píívyéébe meke úúballéné maájtyúmiki.

¹⁶ Ehdúhjáa íñéene íicúí téhullévú péeme ímiáané ájtyúmité diille Maariáa, Jotséee, diibye tsíiménéwu jéémú éébutawá pañe íjcyáabee, íjcyámeke.

¹⁷ Aaméhjáa díbyeke íajtyúmíne úúballé níjkyéji múnáájpi díbyéwúudítýú nééneé. ¹⁸ Áánerihjáa ullévenúme. ¹⁹ Aanéhjáa Maariake íñé ímíjyaú pájtyelle téeneri ítsámeihjicyáhi. ²⁰ Átsihdyúhjáa diitye jéémú tehmejté oomí Píívyéébeke ávyéjútjoméré diityékée tene némeídyújuco tene íjcyánéllíhye.

Jetsóoke dítye mémenúne

²¹ Aanéhjáa 8 coojívá íjcyáábéwúuke íñaméhó níjcaúemííhé kíhdyahíróme. Átsihvúhjáa díbyeke memenúne Jetsóodívú níjkyéji múnáájpihjáa Maariake dílle éevátúné íhdéjuco néhdúme.

²² Téijyúhjáa diille Maariá ímbájchoméíñe éévé úújetenéllí péeme Jerotsaréevu Moitsééuvuj téeveríhjáa Píívyéébe néené taúhbaju néhdú imyéénuki. Áhduréhjáa téijyu Jetsóoke Píívyéébe hójtsí pañévú pícyoomútsi. ²³ Ehdúhjáa meenúme Píívyéébe taúhbaju íllu néhdújuco: “Tujkénú pamévare wájpiikye tsíimávaabe Píívyéébe wáabyutáábé íjcyáahi.” ²⁴ Aamútsíhjáa tsajtyé Maariá ímbájchoméíñe hallúvú Píívyéébeke íicúveíñe mítyétsi wahpéjtétsikye díbye taúhbaju íllu néhdújuco: “Múu tóómehémútsíúbake íjúúumútsíúbake tsivá ímbájchoméíñe íicúve.”

²⁵ Téijyúhjáa Jerotsaréeri ímiáábé íjcyaaabe Tsimeoó tsaímíyé Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyaaabe ítsohíjcyá íjraéémuke ímbáávyétsóoíbye tsááiñe. ²⁶ Áábé pañéhjáa Píívyéébe Apííchó íjcyane úúballé díbyeke díbyeí dsíjívétúnáa Píívyéébe wálooíñe meke pájtyetétsoóíbyeke. ²⁷ Aabéhjáa Píívyéébe Apííchóré túkévétsoneri péé duurúvájávu. Áanáacáhjáa Jetsóowúuma tsíjyumútsi úcaavé tééjá pañévú Píívyéébe taúhbaju néhdújuco díbyéwúuke imyéénuki. ²⁸ Áhullévúhjáa diibye Tsimeoó díbyéwúuke íihbúcúne Píívyéébeke dúúruvaabe néehíi:

²⁹ Ayúju Píívyéébeéj, tsúúca íñe oke ú ájtyúmítsó oké u néénevu díicúve múnáajpi o íjcyáábeke. Áhdícyane óví ílluréjuco o dsíjívéne. ³⁰⁻³¹ Tsúúca ó ájtyumí múhake pájtyetétsoóíbyeke pámeere míamúnáadívú u bóhówáávetsóobeke. ³² Aabe peetédu néébe téhdure íjraéémú íjcyátúróné míamúnáake ímiájijtóvú waajácútsóohi. Áhdure íhñéjté íjraéémuke ávyéjútsoóíbye.

33 Ehdúhjáa Tsimeóó ihjýváneri tsííjumútsi ullévenúhi. 34 Téhduréhjáa diityétsi hallúvú piáábó táumeíbyé ímí dityétsi íjcyaki. Átsihdyúhjáa neebe Maariake:

—Áánúdityu íjcyane muurá mítyame memúnaa ijraéemudityú éhnííñevu tútávááveéhi. Aame íllure dííbyeke ehdiíválee ávyejúúllétúme. Áronáa íjcyaimyé tsaate dííbyeke cáhcujtsóme. 35 Ehdú dííbyeke tene pájtyécooca waajácúmeíñe muhdú míamúnaa tsáápiitsá íjtsaméi íjcyane. Áijyu teene páneere u ítene uke tsííjuke ávyetá kimóhcó pájtyeé díííbúutu. Ehdúhjáa neebe Tsimeóó Maariake.

36-37 Áhduréhjáa íjcyalle tsáápille kéémelle Atséé dohjíba múnáajpi Panoééuvú ajoywá Áánaa. Aalléhjáa bádsíjcaja íjcyácooca ityáíjváábema íjcyá 7 píjcyábáre. Aanéhjáa tsúuca 84 píjcyábájucó ipíibajyúúvatétsihdyu íjcyalle tsá íñehíjcyatú duurúvájatu. Pajjyuvárehjáa Píívyéébeke dúurúvalléré ihjývuhíjcyá dííbyema. Tsáíjyúhjáa áwahíjcyalle majcho dííbyema íhjývácooca. Aalléhjáa Píívyéébere túkévéjtsóneri íhdéjucó íiná pájtyeíñe úúbállehíjcyalle tétsihvu itsááne duurúvá Píívyéébeke. 38 Áané boonéhjáa úúbállele Jetsóó Mepájtyetétsoobe íjcyájucóóné pámeere Jerotsarée múnaa ipájtyetéíñe ítshíjcyámeke.

Natsaréevu ditye óomíñe

39 Ehdúhjáa Píívyéébé taúhbaju néhdu Jetsóój tsííjumútsi imyéénúné Boone oomí Gariréa íñújivu íhcyóomi Natsaréevu. 40 Aanéhjáa Jetsóó Píívyéébé piáábójú pañe tsáimíyé píívyeebe panévaré waajácúhi.

Duurúvájá pañe Jetsóó íjcyane

41-42 Aabéhjáa tsúuca 12 píjcyábá íjcyáábema tsííjumútsi péé Jerotsaréevu pajtyeté wañéhjivu ténevá píjcyábádú ipyéhíjcyádújucó. 43 Aanéhjáa téené pajtyétavu diityétsidityú coévaabe Jerotsaréevu dityétsi wáájácútúné hallúri. 44 Íjtsúcunúmútsihjyáa díbye péjucóóné tsaatéma. Áánemáhhjáa tsájcoojíjucó ipyéérone néhcóromútsi dííbyeke imúnáa pañe. Téhduréhjáa tsíjtye iwáájácúme pañe néhcóromútsi. 45 Áronemáhhjáa tsiíñe óómimútsi Jerotsaréevu dííbye néhcovu.

46 Aamútsihjyáa ájtyumí 3 coojívatú duurúvájá pañe taúhbájú uwáábojtéj píine ácutúnúúbé ditye íhjývájcatsiíñe lléébúcutúnúhíjcyáábeke. Aabéhjáa téhdure díllóhíjcyá ícyánéjcutu diityéke. 47 Áaneríhjyáa ávyeta ullévenúmé muhdú kémúúbejíiva wáájácúneri. Téhduréhjáa dííbyeke ditye díllone díbye áñúcu híjcyáneri ullévenúme. 48 Áhduréhjáa tsííjumútsi dííbyeke íajtyúmíne ullévenúhi. Áábekéhjáa tsiíju néehíi:

—Llíhij, ¿aca íveekí ehdu mútsikye ú dáriivéhi? Muurá muhntsi díícyáánidyu néébema uke ménéhcohíjcyá tsíñéhjírjúco íjtsámeímútsíye.

49 Áánéllíihyéhjáa neebe diityétsikye:

—¿Aca muhdú ívane oke ámuhntsi ménéhcohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuhntsi mewáájácútu Llíhíyó wákimyéiyi o íjcyáídyújucó o íjcyane?

50 Ehdúhjáa diityétsikye díbye nééne tsá dityétsi wáájácútu íiná íñéeyóné ehdu díbye nééneé.

51 Aabéhjáa botsí diityétsima oomí Natsaréevu. Aabéhjáa ícyahíjcyá tsáimíyé diityétsima muhdú dityétsi ímillédu. Aanéhjáa ímíwu tsiíju íjtsúcunúneri

ítsámeihijcyáhi. ⁵² Aabéhjáa tsúúca kééméveebe mítyanéjuco wáájacúúbeke ímí Píivyéébe íjtsúcunúúbeke téhdure míamúnaa ímí ijtsúcunúhi.

3

*Tsojtsó múnájpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Ja 1.19-28)*

¹ Téijyúhjáa 15 pijcyábájuco Tibéerio pañétúejpi ávyéjuube íjcyánáa Póotsio Piráátó Jodéa íñújí avyéjuúbe. Áánetúhjáa Heróódé Gariréa íñújí avyéjuúbe. Áánetúhjáa íñahbe Peripé Itoréaa, Taraconútee, íjcyáné íñújícú avyéjuúbe. Áánetúhjáa Ritsanía Abiríniá íñújí avyéjuúbe. ² Áánetúhjáa Anáama Caipáamútsi pañétúejtési llúúvájte avyéjuútsi. Téijyúhjáa Tsacariá hajchi Jóáa ínéubará píivytúné íñújiri íjcyáabeke Píivyéébe néé dibye úwááboki. ³ Ahdújucóhjáa dibye úwáaboobéré péhijcyané patsíhjívá múnáakéré Joodáa úníuri íjcyáné íñújine múnáake. Nehíjcyaabéhjáa ditye ímityuháñé íhvéjtsóne Píivyéébe icyánejcúvuréjuco íbúwáavéne itsójtsótsámei Píivyéébe diityédi ídáátsóvéne diitye ímityú illuréjuco íabájíveki. ⁴ Ehdúhjáa Jóáa úwáabohíjcyá Píivyéébe íhjuu uubáalle múnájpi Itsaíuúvú íllu nehúújuco:

Méllééboó ínéubará píivytúné íñújiri íjcyaae keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáávyé ímityú ámuha meicyahíjcyánetu tsaímijéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íájtyumívakí. ⁵ Méímibáávyé ámuhá íjtsaméi éhne múúne juuva nehníwu nénéhjíri pééroju meímibájchoju ímí tsatújkevéréjuco íjcyadu. ⁶ Muurá Píivyéébe wáallo meke pájtyetétóíbyeke pámeere míamúnaa íájtyúmiki.”

⁷ Ehdúhjáa Jóáa úwáabohíjcyánéllii tsaate peecúteré dífbyedívú itsójtsótsámei tsáameke neébe:

—ÍÁvyeta mía íñimiyéméjté ámuúha! ¿Múha ámúhake néé peecúteré ámuha metsójtsótsámeíñeri mepállójcóiyóné Píivyéébe meke méímityuháñé hallútú ícúbáhraíñé méúmíwari íjcyánetu? ⁸ Tujkénúí méuujétsó ímiáané Píivyéébe icyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwáavéne mewáájácu ímiáané tehújuco ámuha meíjcyane. Tsá ámuha menémeítyuró Aavaráaúvúj tsiiménémúhaabe ámuha meíjcyánéllii íná ámúhake pájtyéityúne. Muurá íñe néwayúúné íjcyáronetu Píivyéébe ípívyéjtsóiyá tsijtye Aavaráaúvúj tsiiménémúháabeke. ⁹ Aabe muurá téhmehíjcyá ímityúmeke iwáágooíñé éhne múúne tsaapi íbájtsotu ímiñe néévátuhéjji úwáájiri íllóne cóvajtsódu.

¹⁰ Ehdúhjáa dibye néénéllii tsaate néé díbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha méjcyáiyáhi?

¹¹ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Wájyamúúvámé ájcúiyá tsájaavu tsaate wájyamúúvátúmeke. Áhdure machómá íjcyame ájcúiyá ímájchoma íjcyátúmeke. Ehdúhjáa neebe diityéke.

¹² Téhduréhjáa tsaate ávyéjuúbe wáábyuta dsíídsíke áhdótsóhíjcyámé itsójtsótsámei díbye éllewu ípyééne néé díbyeke:

—Uwáaboóbej, ¿aca muhdú muha méjcyáiyá ímí Píivyéébema meíjcyaki?

¹³ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Tsá íñújí avyéjuúbe taúhbaju nééne ehniñevu ámuha maáhdótsóhíjcyáityuró míamúnáake.

14 Áhduréhjáa tsaate tsodáhómú nées dífbyeke:

—¿Ácooca muha muhdú méjcyáiyáhi?

Áánélliihyéhjáa idyē neēbe:

—Tsá tsaaté éhné peecutére ámuha medótúcuhiycyáiyuróne. Áhdure tsá tsaaté hallúvú ámuha maállítyuróne. Áhdure ámúhake múhduná ditye ámúhá wákimyéi áhdone múu ímí ijsúcunú tehdújuco.

15 Ehdúhjáa diityéké Jóaa nénéllii dífbyedítyú míamúnaa ijsámei tsáiyu múu diibyējuco míamúnáake pájtyetésóiibye díbye íjcyane. 16 Áronáacáhjáa neēbe diityéke:

—Muurá ihdyu ámúhake ó tsósohíjcyá nújpanyori. Áánetu íjcyaa tsijpi táhboone úwáábóiibye táehníífēvu íhstútuube íjcyáábeke íjtyúhápájíubaré o tácoriúcu dífbyedívú o píihívétyúroóbe. Diibye ihdyu ímiáané cáhcújtsómé pañévú pícyoó Píivyéébe Apíicho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cújúwá pañévú waagóóiibye. 17 Muurá dówajcárováiibye ímityúmedítyú ímiáámeke éhne múúne bíivá pañétú trígo meújcyane maááhívetsódu. Muurá ímiáámeke iújcyúne ímityúmeke waagóóiibye cújúwa mújyú áabatétyúwá pañévú éhne múúne trígo névú meújcyúne boone téhiibájí bíivámá mecóvajtsódu.

18 Ehdúhjáa Jóaa ímiáájú úwáábohíjcyá míamúnáake. 19 Aabéhjáa ávyéjuube Heróódeke nées íveekí ímíñejíí íñahbe Peripé táábake díbye táábaváne. Téhduréhjáa neēbe díbye tsíñehji ímityúné méénuhíjcyáne. 20 Ehdúhjáa Jóaa úwaabóné illéébóiyótsilhu íllure dífbyedívú téené hallútú cuvéhoojánútsóobe. Ááneríhjáa éhniífēvuré ímityúné méénuúbe.

Jetsóó tsójtsótsámeíñe (Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

21 Aanéhjáa Jóaa míamúnáake tsósohíjcyáábedívú téhdure Jetsóó tsójtsótsámeíhi. Aabéhjáa Jetsóó Píivyééebema íhjuvúnána cáámetu dífbyé Apíichó íjuuúdu bóhówaavéné niityé dífbyedívu. 22 Áanáacáhjáa Píivyéébe nées cáámetu:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó ímíjyúúhií.

Jetsóó íhdé múnááivu (Mt 1.1-17)

23 Aanéhjáa Jetsóó 30 pijcyábá íjcyaae botsíi tujkénú íwákimyéi. Aabéhjáa tene némeíhíjcyádú Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Eríi hajchi. 24 Áánetúhjáa Eríi Matáa hajchi. Áánetúhjáa Matáa Revíi hajchi. Áánetúhjáa Revíi Méekí hajchi. Áánetúhjáa Méekí Jáaná hajchi. Áánetúhjáa Jáána tsijpi Jotséé hajchi. 25 Áánetúhjáa Jotséé Matatíi hajchi. Áánetúhjáa Matatíi Amóó hajchi. Áánetúhjáa Amóó Naóó hajchi. Áánetúhjáa Naóó Éerí hajchi. Áánetúhjáa Éerí Nagái hajchi. 26 Áánetúhjáa Nagái Máa hajchi. Áánetúhjáa Máa tsijpi Matatíi hajchi. Áánetúhjáa Matatíi Tsemeíi hajchi. Áánetúhjáa Tsemeíi Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Jodáa hajchi. 27 Áánetúhjáa Jodáa Joanáa hajchi. Áánetúhjáa Joanáa Réétsá hajchi. Áánetúhjáa Réétsa Tsorobabéé hajchi. Áánetúhjáa Tsorobabéé Tsaratiéé hajchi. Áánetúhjáa Tsaratiéé Néerí hajchi. 28 Áánetúhjáa Néerí Méekí hajchi. Áánetúhjáa Méekí Áadí hajchi. Áánetúhjáa Áadí Cotsáa hajchi. Áánetúhjáa Cotsáa Emodáa hajchi. Áánetúhjáa

Emodáá Ééré hajchi. ²⁹ Áánetúhjáa Éére Jotsoéé hajchi. Áánetúhjáa Jotsoéé Erietséé hajchi. Áánetúhjáa Erietséé Joríí hajchi. Áánetúhjáa Joríí Matáá hajchi. Áánetúhjáa Matáá Revíí hajchi. ³⁰ Áánetúhjáa Revíí Tsimeóó hajchi. Áánetúhjáa Tsimeóó Jodáá hajchi. Áánetúhjáa Jodáá Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Jonáá hajchi. Áánetúhjáa Jonáá Eriakíí hajchi. ³¹ Áánetúhjáa Eriakíí Meréá hajchi. Áánetúhjáa Meréá Maináá hajchi. Áánetúhjáa Maináá Matátá hajchi. Áánetúhjáa Matátá Natáá hajchi. ³² Áánetúhjáa Natáá Dabíí hajchi. Áánetúhjáa Dabíí Itsaíí hajchi. Áánetúhjáa Itsaíí Obéé hajchi. Áánetúhjáa Obéé Bóó hajchi. Áánetúhjáa Bóó Tsamóó hajchi. Áánetúhjáa Tsamóó Naatsóó hajchi. ³³ Áánetúhjáa Naatsóó Aminadáá hajchi. Áánetúhjáa Aminadáá Aráá hajchi. Áánetúhjáa Aráá Ejróó hajchi. Áánetúhjáa Ejróó Páaré hajchi. Áánetúhjáa Páaré Jodáá hajchi. ³⁴ Áánetúhjáa Jodáá Jacóóbó hajchi. Áánetúhjáa Jacóóbó Itsáá hajchi. Áánetúhjáa Itsáá Aavaráá hajchi. Áánetúhjáa Aavaráá Taréé hajchi. Áánetúhjáa Taréé Nacóó hajchi. ³⁵ Áánetúhjáa Nacóó Tseróó hajchi. Áánetúhjáa Tseróó Ragáó hajchi. Áánetúhjáa Ragáó Perééké hajchi. Áánetúhjáa Perééké Hebéé hajchi. Áánetúhjáa Hebéé Tsáará hajchi. ³⁶ Áánetúhjáa Tsáára Caináá hajchi. Áánetúhjáa Caináá Apatsáá hajchi. Áánetúhjáa Apatsáá Tséé hajchi. Áánetúhjáa Tséé Noéé hajchi. Áánetúhjáa Noéé Raméé hajchi. ³⁷ Áánetúhjáa Raméé Matotsaréé hajchi. Áánetúhjáa Matotsaréé Enóó hajchi. Áánetúhjáa Enóó Jaréé hajchi. Áánetúhjáa Jaréé Mararéé hajchi. Áánetúhjáa Mararéé Caináá hajchi. ³⁸ Áánetúhjáa Caináá Enóó hajchi. Áánetúhjáa Enóó Tsééte hajchi. Áánetúhjáa Tsééte Adáá hajchi. Aabééhjáa díibye Adáake Píivyéébe ípíivyéétsó tujkénú ííñúbatúre.

4

Jetsóoke Naavéné mávárijchóne (Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ Aanééhjáa Jetsóó pañe Píivyéébe Apííchó íjcyaaabe Joodáatu óómííbyeke téenere tsajtyé ííñéubá píivyééé túné ííñújivu. ² Áhullévúhjáa Naavéné mávárijchó dííbyeke. Áijyúhjáa 40 coojívájucó májchótuube téhulle íjcyaaabe ajoyábáavatéhi. ³ Áábekééhjáa díibye Naavéné néehíí:

—Bo ímíáané Píivyéébe Hajchi u íjcyáhajhíí íu nééwáyutu pááaho dípíivyéétsóne majchoj.

⁴ Áánéllíihyééhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tsá apááñéré majchó tájpi meijcyatúne.”

⁵ Ehdúhjáa Jetsóó nééne boonétú dííbyeke tsajtyéébe cámeéhbaúvu. Átsihyúhjáa úújétsoobe páneere ííñújí avyéjvu. ⁶⁻⁷ Áánemáhjáa neebe dííbyeke:

—Íñe páneevúré uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajhííjyu. Muurá tahñe páneere íñe imíwu nééne íhtsútunéhjí íjcyane. Áánevu muurá o ímíllémeke ó ájcuúyáhi.

⁸ Áánéllíihyééhjáa idyé neebe Jetsóó dííbyeke:

—Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjjuube Mépiivyéébekekéré medúúrúváábeke méíicúváyáhi.”

⁹ Ááné boonétúhjáa idyé dílbyeke tsajtyéébe Jerotsaréevu. Áánemáhjáa duurúvájá hallúvú cáamevu itsajtyéébeke neébe:

—Áyu cána ímiáané Píivyéébe Hajchi u ljcyaahajchíí ichihdyu cátsiñíivyé baavújuco. ¹⁰⁻¹¹ Muurá dílbyé waajácúháámitu neéneé:

Píivyéébe wáalloo níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme ñná uke ipáptyétuki. Aabe tsá ñnéúbatu u wápújuúvéityúne.

¹² Ehdúhjáa Naavéné Jetsóoke neénéllii neébe:

—Téhdure muurá Píivyéébe waajácúháámitu neéneé: “Tsá Máavyéjuube Píivyéébeke memávárijchóityúne.”

¹³ Aanéhjáa tsiíne imávárijchóiyóné ipíivyetéjúcóótúnéllii ñlluréjuco díbye ñhvétsoíñúné dílbyeke.

Jetsóó úwáábótujkénúné Gariréa iññúji múnáadítyu
(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Átsihdyúhjáa oómiihbye Jetsóó Gariréa iññújivu Píivyéébe Apíichó dílbyé pañe ljcyaabe. Ájyúhjáa díbye méénúné uubállé tsújaavé páneere tééné iññújiri.

¹⁵ Aabéhjáa tééné iññújiri ljcyané pihcyáávejááneri úwáaboobéré pñijcyaáabeke duurúvahíjcyáme.

Jetsóó Natsaréri úwaabóne
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶⁻¹⁷ Átsihdyúhjáa peebe Natsaréevu ípyéé ipíivyécoomívu. Aabéhjáa imyéénuhíjcyádú wáyeeévejcóóji pihcyáávejá pañévu eevé Píivyéébe ihjyú uuballe múnáajpi Itsaiaúvú waajácúhaamívu ditye ájcuháami. Íllúhjáa díbye éévtsí néehi:

¹⁸ Píivyéébe Apíichó oóma ljcyaáhi. Aabe oke picyóó ímiájíjtó wáajácútúmeke o úúballeki. Muurá ídátsó ícyahíjcyámé ímityúnéhjí pañe éhne múúne hallúvatúmé ljcyaadu ícubáhrajte. Áánetu diityéké ó ijchívyétsoóhi.

¹⁹ Áámeke ó úúballeé Píivyéébe diityémá ditye pájtyetíñe méénune.

²⁰ Ehdúhjáa nétsii íéévéne boone téhaamívu tééjá wákimyéi múnáajpikyé íajcúne ácúúveébe. Áábedívuúhjáa pámeere tééjá pañe ljcyaame ullévenúhi.

²¹ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ehdúu Píivyéébe íwaajácúháámitu neéne éévé tsúúca úújetéhi. Aane muurá tsúúca ámuha mélleebó o éévene.

²² Ehdúhjáa Jetsóó diityéké neéne pámeere ímí íjtsúcunúhi. Aaméhjáa iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áánu Jotséé hajchi ljcyaatúne?

²³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Behtyu ámuha oke ménéehi: “Taabóóbé u ljcyaabe bo uure tááboméij.” Ehdú muurá ámuha ménéé ñllu ámuha oke menééiyóne: “Capenaóó cóómiyí méénúráítyúronéhjí u méénuhíjcyádú cána meenu ícyoomíyí awáá úpée u píivyéécóómiyi.”

²⁴ Átsihdyúhjáa tsiíne neébe:

—Cáhawáá ímiááneturé ámúhake o neékií: Tsá muurá cáabyekéikyé Píivyéébe ihjyú uuballe múnáadítyú ññúji múnáa ávyejúúlléityuróne.

²⁵ Muuráhjáa íjraéémú pañe mítyame píibájyujte walléémú ljcjará Eriaúvú Píivyéébe ihjyú uuballe múnáajpi ljcyaóóca. Téijyúu ájyaba tééné iññújiri 3 pijcyábáj pñnévú daarí ljcyanáaaca. ²⁶ Áronáaca tsá Píivyéébe wáallootú

Eriáúvuke diityé élleu dibyée diityéké nééne ditye lléébóityuróné iwáájácúnema. Áánemáa wálloobe Tsidóo iinújiri Ijcyacóomí Tsaréetari Ijcyané piibájyulle éllévuré díbyeke. ²⁷ Téhdurée Ijcyámé mítyame Ijpi chajááveri chémeme Eritséouúvú Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Ijcyáijyu. Árómedítyúu tsá tsáápiuba bóhítsámeityúne. Apáábyéree Tsíiríá iinúji múnáajpi Naamáá bóhítsámeí Eritséodívú Ipyée icyáhcujsótújuco Ijcyaaábe.

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóo néénetu cayóbáávatémé pámeere pihcyáávéjá pañe Ijcyame. ²⁹ Áánemáhjáa díbyeke Ijchívyetsómé técoomi Ijcyané caméhbáutu díbyeke iwááóroki. ³⁰ Árónáacáhjáa mújyúrá péjúcoóbe.

*Tsáápi pañétú naavéneke Jetsóo wáagoóne
(Mc 1.21-28)*

³¹ Aabéhjáa péé Gariréa iinújiri Ijcyacóomí Capenaóovu. Átsi múnákéhjáa úwááboobe wáyééévejcóoji. ³² Aaméhjáa ullévenúhijcyá muhdícyánéjcuri tukévéwu dibye úwáábóneri.

³³ Ájyúhjáa Ijcyaaabe tsaapi tétsihyi pihcyáávéjá pañe naavéné ípañe Ijcyaaábe.

³⁴ Aabéhjáa kéevánécoba néehii:

—Ijso Jetsóoj, Natsarabé múnáajpi u Ijcyaaábe! ¿Íveeki múúhake yú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhake yú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píivyéébé Hajchi u Ijcyane.

³⁵ Ehdúhjáa naavéné díbyé pañétú ihjyúvánéllii Jetsóo néé díbyeke:

—¡Cúúvéhulléré dícyal! ¡Díjchivye áadí pañétul!

Ahdújucóhjáa dibye Ijchivyéne diityéj piinévú íjcaáyóóbedityú díbyeke tútávajtsótuubére. ³⁶ Áánerihjyáa pámeere iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca múhdutú dibye néhdújuco naavémú íchívyehíjcyané tsaaté pañétu?

³⁷ Ehdúhjáa dibye méénuhíjcyané uubállé tsújaavé pámeere tééné iinúji múnáadívu.

*Péedoró báábeke Jetsóo bóhítsóne
(Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)*

³⁸ Aanéhjáa pihcyáávéjá pañétú íjchivyédu Jetsóo péé ímamyémuma Tsimóo jávu. Áánáacáhjáa díbyé baabe áívyeri chéménéllii díbyeke nééme dibye íbóhítsoki. ³⁹ Ahdújucóhjáa dibye teene cheme úhbánetu díilleke tene pájtyene. Aalléhjáa íbóhíne diityéké májchotsóhi.

*Mítyámeke Jetsóo bóhítsóne
(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)*

⁴⁰ Ájyúhjáa meíjyunúronáa tsívahíjcyámé páhdváré nééne chémeri chéméméhjike díbye élleu. Áámekéhjáa idyócárájconeri bóhítsóhíjcyaaábe.

⁴¹ Aanéhjáa tsaaté pañétú dibye naavémuke Ijchívyetsómé nehíjcyáhi:

—Uu muurá Píivyéébé Hajchi.

Waajácúméhjáa ímiááné diibyéjuco Pájtyetétsoobe dibye Ijcyane. Áámekéhjáa neebe tsiíne ditye tehdu íhijyuvájucóótuki.

*Jetsóo úwaabóné pahúllévare Gariréa iinúji pañe
(Mc 1.35-39)*

⁴² Aanéhjáa tsitsívevu Jetsóo péé técoomítyú tsiélleu múubará Ijcyátúhullévu. Árónáacáhjáa míamúnaa néhcoméré pééme úújeté díbyedívu.

Aaméhjáa wájuryá dííbyeke díbyéi ipyéétu diityédítu. ⁴³ Áronáacáhjáa neebe díityéke:

—Áronáa ó imíllé téhdure tsícoomíji múnáake o úúballéné Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju. Muuráhjáa téénéllí Píívyéébe oke wallóóhí.

⁴⁴ Ahdújucóhjáa díbye úwááboobéré péhijcyáné Gariréa iñújiri píhcyáávejááné pañe.

5

Mítiane amómeke ditye újcune

(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

¹ Tsáijyúhjáa Jetsóó Genetsarée unéú úníuri íjcyánáa mítiane míamúnaa dííbyedívú píhcyaavé Píívyéébé uwááboju illéébúccunúné imíllénema.

² Áanáacáhjáa ájtyúmíibe míneecu íéveniícú tééú úníuri cátsuhjúccunúmíícú témíicú aabájajtéhjáa ítsinúcoohóné iñjtyu íjchívyéné boonéemíicú.

³⁻⁴ Aanéhjáa Tsimóo éhmí pañevú iúcaávéne neebe ditye áyánéwu dííbyeke píinéehívú icyátújcaáyoki. Aabéhjáa téemí pañétú diityéké iúwáábótsihdyu nées Tsimóoke:

—Áyu cána ílluréjuco ípañétsí métsínúútej.

⁵ Áanéllíihyéhjáa Tsimóo nées dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ávyetáne pécohajchótá muha metsínuurómé tsá meújcutú tsáápíúbake. Áronáa ihdyu u néénéllí tsiñe muha métsínúúhí.

⁶ Ahdújucóhjáa tsínuume mítiane újcune amómeke. Ávyetáhjáa tsínucóóhó ílluréjuco móhtobáné diityé padúúcuri. ⁷ Áanéllíihyéhjáa íhyójtínseri bómihcómé íñahbéjté ihdyémíri íjcyámeke ditye ípiáábotéki. Ahdújucóhjáa péemema ditye íjchívyetsóne.

Aanéhjáa ávyeta íhminéécú buúúvetu. ⁸ Ááneríhjáa díbye Tsimóo Péédoro iúllévenúne Jetsóó lliñévu imímóúúvéne néehí:

—Ávyéjuúbej, ímítyuube o íjcyaae tsá díúníuri o íjcyáítyuróne.

⁹ Ehdúhjáa neebe ávyetá mityané amómeke iújcúneri iúllévenúnema.

¹⁰ Téhduréhjáa íñahbéjtétsí Tsebedéó hájchímútsí Jacóóboma Jóáámutsi ullévenú téeneri. Áronáacáhjáa Jetsóó nées Tsimóoke:

—Tsájuréévedíñe. Muurá íñe amómé lliñája múnáajpi u ícyahíjcyaae ícyoocátú míamúnáakéréjuco Píívyéébé icyánejcúvú u íbúwáávétsoíñe.

¹¹ Áanéllíihyéhjáa icyátsúúvétsihvúré páneere íhvéjtsóne Jetsóomáyéjuco dítye pééneé.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhítsóne

(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹² Aabéhjáa Jetsóó tsácoomíyí íjcyánáa tsaapi íjpi chájááveebe tsáábe dííbyeke íajtyúmííbe lliñévu imímóúúvéne néehí:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u bóhítsóne?

¹³ Áanéllíihyéhjáa Jetsóó dííbyeke dócárájcoobéré néehí:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúuca bóhíbe. ¹⁴ Áábekéhjáa boíjcyuube díbye muuca iúúballétu muhdú íbóhíñe. Neebéhjáa dííbyeke:

Tsapéhdúré llúúváábe éllevu pééne dífbyedívú dúhjítsámeítýeco. Ááne Moitsééúvúu néhdu Píívýéébeke tsíméneri ú íícúveé téénetu míamúnaa iwáájácu u bóhíjucóone.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néérónáa tsúuca pámeere tééné uubállé waajácúhi. Áánéllíihyéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávehíjcyá dííbyé uwáábovu díbye díityéké íbóhítso dítye chéménéhjítu. ¹⁶ Áronáacáhjáa díityédítýú múha íjcyátúhullévú péhíjcyabe Píívýéébema ílhjúvaki.

Íjpi vááúmeítýúúbeke Jetsóó bóhítsoone
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Aabéhjáa Jetsóó tsáijyu úwáábohíjcyánáa íjcyámé tétsihyi paritséómuma taúhbájú uwáábojte Gariréaa, Jodéaa, íjcyané íñújícutu pahúllevátú tsáámeé. Áhduréhjáa íjcyámé tsaate Jerotsaréetu tsáámeé. Aaméhjáa ííténáa Jetsóó Píívýéébe íhnáhoori bóhítsohíjcyá chéméméhjíke. ¹⁸ Áanáacáhjáa tsaate tsivá ííbotári íjpi vááúmeítýúúbeke. Áábekéhjáa imíllerómé Jetsóó tsájá pañe íjcyáábe éllevu itsájtýene. ¹⁹ Áronáacáhjáa tsá dítye píívýetétú múhdutú iúcaávéiyóné mítyane míamúnaa íjcyánéllíihye. Áánéllíihyéhjáa cáamevu íñéríivýéne dííbyé tujkévetu idyóhejúróhéjtu níityétsómé dííbyeke míamúnááj pñnévu. ²⁰ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

—Muúbej, tsúuca úhdi o ídáátsóvéne díímítýú o ábájíivéhi.

²¹ Ehdúhjáa Jetsóó nééne taúhbájú uwáábojtémá paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íveekí ímítýúné íhjúvú Píívýéébe ímí íjtsúcunúnejíivari? Tsá muurá míamúnáa ímítýuháñe mewáágóóityuróne. Apáábyéré íhdyu Píívýéébe píivýeté teene iwáágoóne.

²² Ehdúhjáa dítye néjcatsíñé Jetsóó iwáájácúne néé díityéke.

—¿Aca íveekí ehdu ámuha méjítámeíhi? ²³ Áánerá o píivýeté míamúnáadi o ídáátsóvéne díityé ímítýuháñe díityémá o ímíbjachóne. Áánélli o píivýeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díímítýú úúma o ímíbjachóhi.” Áhdure o píivýeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dípye.” ²⁴ Áhdícýane cáhawáá óví ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívú o ípívýééveebe muhdú o méénune.

Ehdúhjáa íñééne díibye íjpi vááúmeítýúúbeke neébe:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dípye díhjávu.

²⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénemáyé díityéj pñnétú íjyóócúúvéne péjúcoobe íhjávu Píívýéébeke dúúrúvaabére. ²⁶ Ááneríhjáa pámeere tétsihyi íjcyame iúllévenúne téhdure duurúvá Píívýéébeke. Aaméhjáa itsájúréévéne nééhií:

—¿Aca muhdú aabye meke ullévenútsóhi?

Revíkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷ Átsíhdyúhjáa péébe Jetsóó ájtyúmité Revíkye ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike íáhdótsohíjcyátsihyi ácuúcunúúbeke. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávye.

²⁸ Áhdújucóhjáa díbye páneere imyéénuhíjcyané íhvéjtsóne dííbyemáyéjuco pééneé.

²⁹ Aabéhjáa Jetsóoma wáñehjívaté ihjyávu. Áánevúhjáa dibye míñutsómé mityame tsáá tsijtye íñújí ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnaa. Áhduréhjáa tsíjtyehji íjcyá tétsihyi diityéma. ³⁰ Áánéllihyéhjáa paritséomú tauhbájú uwáábojtémá néé dííbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí ámuha ménahbévá aatyé ímiáámemájíivari?

³¹ Áánéllihyéhjáa Jetsóó néehí:

—Tsá muurá taabóobé bóhíime tsáimíyé néemeke táábotúne. Muurá ihdyu chémemekéré tááboobe. ³² Ahdícyané tsáháa ímiááme wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ímityúme wáábyú o tsáá diityéké o ímíbáávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye íbúwááveki.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii néeme dííbyeke:

—¿Aca íveekí Jóáá mamyémuu, paritséomú mamyémuu, íjcyame tsáijyu majcho áwahíjcyá Píívyéébéma íihjyúvácooca? Áronáa muurá dímamyémú tsá tehdu méénuhíjcyatúne.

³⁴ Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca tsaatétsí táábávajcásíñé wañéhjívu tsáámeke ámuha majchótú mááwáchóiyáhi? Ehdu néene támamyémú tsá majcho áwáityuró diityémá o íjcyané hajchóta. ³⁵ Muurá ihdyu íjcyaiñé diityédítýú o pééiñe. Áijyu ihdyu óví muhdú íñéhajchíí awámye.

³⁶ Ehdúhjáa íñéené boone diityéké úwááboobe néehí:

—Tsá muurá tene ímityú béhbátu tsúúcáaja wáyyamu mepájaabóne. Muurá íllure éhniñévu táváajcároba. ³⁷ Áhdure tsá tene ímityú béjpcáyo bíínojpácýo mepícyoone tsúúcáau míhíheú cahpáyú pañévu. Muurá béjpcáyo íuhtsaráúúveneri táváajcó tsúúcáau. Áijyu muurá wágóoovéné tsanéécújuco bíínojpácýoo, cahpáyuu, íjcyane. ³⁸ Áánéllii béjpcáyo mépañénú béú pañévúre. ³⁹ Muurá tsúúcáajpácýoré íadone ímillémé tsá áadóityuró béjpcáyo bíínojpácýo tsúúcáajpácýoré ímí diityédívú néénéllíihye. Ehdúhjáa neebe Jetsóó dityéke.

6

Wáyeéévejcóójí Jetsóó mamyémú majcho újcune

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

¹ Aabéhjáa tsáijyu wáyeéévejcóójí ímamyémuma úmihéj píinétú pájtyénáa bajtsóháñetu ujcúme ímájchoki. ² Aanéhjáa paritséomú ííténe néé diityéke:

—¿Aca íveekí ehdu ámuha mémeenú íjcyooji wáyeéévejcóójí meméénúityuróne?

³ Áánéllihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu íájyabáávaténéllii íñahbéjtema Dabíiúvú téeméné méenune Píívyéébé waajácúháámitu cáátuváne?

⁴ Muuráhjáa duurúvájá pañévu íúcáávéne ímájchóityuróné Píívyéébé íicúvé pááa majchomé apáámyéré llúúvájte máchohíjcyáne.

⁵ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá íñe Míamúnáajpidívú o ípívyéévéébé wáábyuta téhdure téjcooji wáyeéévejcóójí.

Tsáápi hójtsí Jetsóó ímjpyetésóne
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Tsáijyúhjáa téenere wáyeéévejcóóji pihcyáávéjía pañévú Jetsóó úwaabóhi. Áánácáhjáa tsaapi tsánejcúehójtsí íhyójtsi múhdurá néébe tétsihi. ⁷ Áánélliihyéhjáa tauhábájú uwaábojtemá paritséomú Jetsóodívuré ítehjycyá dílbyeke téjcooji díbye bóhíitsóhájchíí téenej téeveri ímityuube díbye íjcyane íñéero. ⁸ Ehdúhjáa ditye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóó néé dílbye múhdurá íhyójtsi néébeke:

—Muúbej, cána dichaj.

Ahdújucóhjáa díbye péene dílbye élleu. ⁹ Áábedityúhjáa neebe diityéke:

—Ámúhake yó díllóo tsane: ¿Aca tsá íjcyooji wáyeéévejcóóji mepiáábóityuro tsaatéke tsíméné pájtyemeke, mityá méihvéjtsóiyá ditye idsíjivekij?

¹⁰ Ehdúhjáa íñéene diityéké íiteebéré néé dílbyeke:

—Muúbej, cána ílleu cujúúvé díhyótsíj.

Ahdújucóhjáa díbye cújúúvénemáyé téhojtsí ímjpyeténe. ¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó méénune dílbyeke múnáátsohjycyámé ííténe ávyétá íhnáhó cayóbáavatéhi. Áánemáhjáa pítyácócatsímé muhdú dílbyeke imyéénuíñé.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² Téijyúhjáa Jetsóó caméhbaúvú péébe Píivyéébema ihjyúvápéjcovéhi.

¹³ Ááné tsitsívevúhjáa pihjyúcuube dílbyema péhíjcyámeke. Áámedityúhjáa újcuube 12-meváké pañétúejte ímamyémú íjcyame úwaáboméré péhíjcyáimyeke. ¹⁴⁻¹⁶ Aaméhjáa ílluúme: Tsimóóhjáa íjcyáábeke téhdure Péédoródívú díbye méménuúbee, íñahbe Aderéee, Jacóóboo, Jóááa, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, tsijpi Jacóóbó Apéó hajchii, cananíjtámuejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, tsijpi Jóóda Ijcarióóté bóónétúhjáa dílbyedívú méénútsóíibye, éhdume.

Jetsóó mityámeke úwaabóne
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Aaméhjáa teene caméhbáutu tsáame wajtsí ityujkévétsihvu. Áijyúhjáa mityane míamúnaa Jetsóó uwaábó illéébucunú tsáacunú pahúllevátú teene Jodéa íiñújitu Jerotsarétuu, Tíírótuú, Tsidóotu, íjcyane. Aaméhjáa tsivá chéméméhjike díbye íbóhíitsoki. ¹⁸ Áámedityúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke díbye wáágóóné boone tsaímíyējuco ditye ícyahíjcyáne. ¹⁹ Pamévárehjáa chéméméhjí ímíllehíjcyará dílbyeke idyómajcóné tsaatéhjáa dílbyeke idyómájcóneryé bóhíhíjcyané íajtyúminéllíihye.

Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane
(Mt 5.1-12)

²⁰ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuke ííténe néehíí:

—Maímijyu ihdyu ámuha idáátsóméhjiúvú menéeme meíjcyanej. Muurá tehdu néémé wáábyuta Píivyéébe avyēju.

²¹ Maímijyu ámuha meíjcyane díbye ímillédú ámuha meíjcyáíyóneri met-súurámehijcyáme. Muurá ámúhake piááboobe tehdu ámuha meíjcyaki. Maímijyu ámuha meíjcyane kímóhcó nénehji ámúhake pátyehíjcyáme. Píivyéébe muurá ámúhake ímjyúúvetsóhi.

22 Muurá íñe Míamúnaájpidívú o ípívyéévéébeéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu oke cáhcújtsotúmé ámúhake tsarílléhi. Aame tsá ámúhake lléébóityúne. Ámúhake átérééjtédí idíllóne nehníwu ihjývahíjcyáimyé ámúhadítyu. Árome ihdyu maímijyu ámuha meíjcyanej. 23 Muuráhjáa téhdure éjyúúvú díityé íhdé múnááúvú Píívyéébé íhjú uubálle múnáadi ícúbárahíjcyáhi. Ahdu ámúhake dítye dáríívéroné pañe óví ámuha íllure meímíjyúúhí. Muurá ámuha meícúbáhrámeíñe áhdó íñé ímíjyaú Píívyéébe ámúhake pícyoóhi.

24 Áánetu ihdyu íhtsutúmé ehnéva múnáa téeneríyé tsúúrámehíjcyámeke máidaátsoju tene pájtyeíñej. Muurá téeneri dítye ímíjyúúveroné níjkévaá díityéma.

25 Ehdú íñé ímíjyaú panévatúré ícyahíjcyámeke máidaátsoju tene pájtyeíñej. Muurá ídátsó díityémá níjkévaíñé íñé ímíjyaú dítye ícyahíjcyaróne. Muurá ímíjyuri íjcyarómema níjkévaíñé kímóónevúréjuco.

26 Áhdure dítye ávyéjúúllehíjcyámeke máidaátsoju tene pájtyeíñej. Ehdúu muurá díityé íhdé múnááúvú íyee Píívyéébé íhjú uubálle múnáadi díllómeímyeke tsaate ávyéjútsohíjcyáhi.

*Meke múnáájsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne
(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 Ahdícyane ámuha oke melléébúcutúmeke o neé ámuha mewájyú ámúhake múnáájsórómeke. Áhdure ámúhake tsarílléromeke múu píaabóhi. 28 Téhdure múu ámúhadítyú ímityúne íhjúvvarómema tsaímíyé íhjúváhi. Téhdure ámúhake áábohíjcyarómé hallúvú múu táúmeí píaabó Píívyéébeke. 29 Áhdure tsaate ámúhake méénúhajíí tsá múu píámeítyúne. Téhdure ámúhá wájyamú díivane dítye ámúhadítyú újcúhajíí múu íhvejtsó tsíijya dítye itsájtyeki. 30 Áhdure ámúhake tsieméné táúmeímyeke múu ajcúhi. Áhdure tsaate ámuha éhné náníhajíí tsá múu díllotúne. 31 Áhdure pamévamáyé ámuha ímí meíjcyane meímílléhajíí múu ícyánéjcutu ímiááméré íjcyáhi.

32 Muurá ámúhake wájyúmekéré ámuha mewájyúhajíí tsá ímiá wájyú tene íjcyatúne. Muurá ímityúne míamúnáa íjcyarómé téhdure díityéké wájyúmemáyé wájyújcatsíhi. 33 Téhdure ámúhama ímiáámé íjcyámemáyé ámuha ímiáámé meíjcyáhajíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé tehdu meenúhi. 34 Áhdure ámúhake tsieménevu ajcúmekéré tééné cápáyóóvére ámuha maájcúhajíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé tsaatéké tsieménevu ajcú dítye ípiámeíkiye. Ahdu tsá múu neétune. 35 Ámúhake múu néhnílléromeke iwájyúne panévatúré dítye píhtónéhjitu píaabó dítye ámúhake píámeítyúrónáaaca. Ehdú ámuha mepíaabóhajíí íhtsútuube Píívyéébej tsíímé ámuha meíjcyame íñé ímíjyaú méjcyááhi. Muurá Píívyéébe ímityúmé íjcyarómeke ídaatsólléne píaabóhíjcyáhi. 36 Ahdícyane óví ámuha pamévakéré meídaatsólléne mepíaabóhíjcyá Méécáani Píívyéébe meénuhíjcyádu.

*Tsijtye múhdurá íjcyáneri mehjúvavátyuróne
(Mt 7.1-5)*

37 Tsá múu íhjúvavátú tsijtye múhdurá neémedi Píívyéébe ámúhake íñéetu téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane. Tsá múu tsíjtyedi ícúbáhratú Píívyéébe

ámúhadi ícúbáhrátuki. Téhdure ámuhákye ímityúné tsaate méénuróné múu íhvejtsó ñná diityéké méénutúmeré téhdure Píívyéébe ámuhákye ñná imyéénútuki. ³⁸ Múu píaabó múhdurá néérómeke téhdure Píívyéébe ámuhákye ipíááboki. Muurá ímiáámeke píááboóbe. Aabe muurá ámuha muhdú tsjtyeke mepíáábohíjcyádúré ámuhákye píááboóhi.

³⁹ Téhduréhjáa tsiíñe Jetsóó úwááboobe nééhií:

—¿Aca tsaapi hállúvátuube tsijpi téhdure néébeke tsajtyéiyá tsiéllu? ¿Aca tsá tsamútsiyé áákityéítyuró wáhyéju dííwáné pañévu? ⁴⁰ Tsá muurá tsaapi mamye dílbyeke úwáábohíjcyáábé ehniíñevu wáájacútúne. Muurá ihdyu páneeréi iníjkévacooca botsíi díbye wáájacúdú wáájacúúbe.

⁴¹ ¿Aca íveekí ámuha méijyáacunúhijcyá ámuhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné íjcyáneri ámuhá hálluúúné pañe úménebááné íjcyane wáájacúmeítyúme? ⁴² Muurá úménebááné ámuhá hálluúúné pañe íjcyame tsá ámuhá nahbémuke ámuha menééítyuróne: “Cána muha ámuhákye mebohdo eene wááhyene ámuhá hálluúúné pañe íjcyane.” ¡Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméi eene úménebááné ámuhá hálluúúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha maájtyumímé mebohdo teene wááhyene ámuhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu nééne tsá múu tsaate wahdííwáné imityúwu méénúneri íjyáacunútú tsáijyu múu ehniíñevu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáme.

Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmeí muhdííwamé meíjcyane
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Tsá muurá oove néévahíjcyáné uméhé nééváítyuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahíjcyáné uméhé tsá múijyú nééváítyuró oove íjcyane. ⁴⁴ Muurá íñéevatúré méwaajácú uméhééne kééméhéhjí íjcyane. Tsá muurá múijyú tsúhjívahé nééváítyuró híigoó. Áhdure tsá múijyú wacyónejke nééváítyuró baáco. ⁴⁵ Ahdu ííwvane muurá ímiáámé ííbúwá pañe ímiá íjtsaméi íjcyanéjuco dítye íhjuváne. Áánetu ímityúmé íhjuvává ííbúwá pañe ímityúné íjtsaméi íjcyanéjuco. Muurá muhdú ííbuúúné íjtsaméi íjcyadújuco dítye íhjuváne.

Míityétsi ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿íveekí ámuha oke Ávyéjúúbedi médíllóhíjcyá ámuhákye o nééne ámuha melléébone tehdu meíjcyámeíívari? ⁴⁷ Cáhawáá ámuhákye o úúballe muhdú tahñéjé oke lléébone íjcyane. ⁴⁸ Muurá tsaapi ánúmeíñébyé cóhpéj nétsihdyu ávyéta pañe itséhdíhyejújiri íapíhájúné wádúhcúhi. Aaja tsá nújyaba wááóityuró ávyéta cóhpé teja méénúmeíñéllíihye. Ehdu muurá tahñéjé oke lléébone íjcyáhi. ⁴⁹ Áánetu o nééne cáhcújtsotúmé íjcyá éhne múúne tsaapi ímíñeúvú íhjá apíhájúné wádúhcútúja dííbyedívú nújyaba wááóné boone díbye ídátsó íjcyadu.

7

Tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáájpkíye Jetsóó bóhiítsóne
(Mt 8.5-13)

¹ Ehdúhjáa míamúnáama Jetsóó íhgyúvátsihdyu péé ímamyémuma Cape-naóovu. ² Ácoomíyíhgyáa romáánómú tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáajpi dibye wájýú néébe ávyeta chémeebe dsijíveríjyucu. ³ Áanáacáhjáa diibye íavyéjuube tsúuca waajácú Jetsóó técoomíyí íjcyane. Áánéllíihyéhjáa tsaatéké túkevjtsojtédítýú wáloobe díbye éllevu dibye íbóhítso íúnú múnáajpiiky. ⁴ Ahdújucóhjáa ditye ipyééne néetene:

Imiáábé diibye tsodáhómú avyéjuúbe. Áábeke íhya ihdyu tehjújuco u píááboíñe. ⁵ Muurá ímí meke wájýuube ijraéémú mejjycámeke. Muuráhjáa dibye nééjuri mépíhcyááveja méénúmeíhi.

⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllíi Jetsóó péé diityémá téhullévu. Aaméhjáa píihjúcóónáa tsiíñe tsodáhómú avyéjuube wallóó tsíjtyekeréjuco íñahbévajtédítýú ditye íñéete díbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáhaváne ávyeta díbye jávú u úújetéityú ídátso dibye néénéllíihye. ⁷ Téénéllíihyevané tsá dibye páñetu úuma íhgyúvatétúne. Áánéllíihyevané ihdyu íchihdyúré ú neé díbyé únú múnáajpi íbóhíiki. ⁸ Muurévá téhdure tsijtye íavyéjute díbyeke nééne méénuhíjcyaaébe. Áhdurévá ítsodáhómuke dibye táuhbánéjuco ditye méénuhíjcyáne. Téhdurévá íúnú múnáajpi dibye néhdújuco méénuhíjcyáne.

⁹ Ehdúhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube nééne ditye úúbálleneri Jetsóó ullévenúhi. Áánemáhjáa pámeekéré tétsihyi íjcyámeke ííténe néébe:

—Muurá tamúnaa íjraéémú íjcyáromedítýú tsá tsáápíuba ehdu oke cáhcújtsotú eene romáánómuube íjcyároobe cáhcújtsódu. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

¹⁰ Aanéhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube wáloome téhullétú wájtsime ájtyumívá tsúuca diibye íúnú múnáajpi bóhíibeke.

Dsijívéébeke Jetsóó bóhítso

¹¹ Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Naíivu péébema tsijtye mítyame péehíí. ¹² Aaméhjáa técoomívú úújetémé ájtyumí tsáápille pííbájýúllé hajchi apáabyéré íjcyaaébe dsijívéébeke cúúutémeke. ¹³ Áámedíhgyáa Jetsóó ídáátsóvéne dílleke néehíí:

—Kímóóvedíñe.

¹⁴ Ehdúhjáa íééne teene íítémeho dibye ékééveténéllíi teehe íhbumé íjyócuuvéhi. Aabéhjáa néé tééhoúvuke:

—Líhi, dácuúve.

¹⁵ Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúuca íácúúvéne íhgyúvaabe diityéma. Aanéhjáa Jetsóó tsíjyuke néé dille itsájtye díbyeke íhgyávu. ¹⁶ Ááneríhgyáa pámeere tétsihyi íjcyame itsájúréevéne Píívyéébeke dúúruvámé néehíí:

—Ícyooca ihdyu Píívyéébé íhgyú uubáalle múnáajpi íhstútuube mééma íjcyáhi. Téhduréhjáa néémeé:

—Muurá íñe Píívyéébe píaaabó íhñéjteke.

¹⁷ Áané uubálléhjáa páneere Jodéa íñúji múnáadi tsújaavéhi. Aanéhjáa téhdure tsííñe íñújíne múnáa waajácúhi.

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó éllevu wáloomútsi
(Mt 11.2-19)*

18 Ehdúhjáa dibye méénuhíjcyáné tsojtsó múnáajpi Jóáake ímamyémú úúballéhi. 19 Áánéllihyéhjáa diityédítýú mítyétsikye wáalloobe dityétsí idílloté díbyeke diibyéjucó éhneváa míamúnáake pájtyetétsoíbye tsááiibye íjcyáhajchíí iwáájacuki, áánetu diibyéjucó íjcyátúhajchíí tsíjpiikyéi ityéhmeki. 20-21 Aamútsíhjáa Jetsóodívú úújeténáa bóhíitsohíjcyaaabe mítyámeke páhdváré néene chémeháñeri chéméméhjike. Naavémúhjáa tsaaté pañe íjcyámeke waagóohíjcyaaabe. Áhduréhjáa hállúvátúméhjike ímípyetétsohíjcyaaabe. Áábekéhjáa neemútsi:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa múhtsikye wallóó diéllevu uke muhtsi medílló ¿ava diibyéjucó uu Pájtyetétsoobe éhneváa ííñujívú tsááiibye? ¿Mityá tsáhái diibye u íjcyátúne? 22 Áánéllihyéhjáa Jetsóó néé diityétsikye:

—Wa meóómíñe méuubállé díbyeke muhdú o úwááboobe méénuráityúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. Páneere méúúbálleco hállúvátuméhjí hállúvájucóóne, úllétuméhjí úlléjucóóne, íjpi chájááveméhjí bóhííne, lléébótuméhjí tsúúca lléébone, dsíjívémé tsiíñe bóhííne. Áhdure méúúbálleco ídáátóméhjike pajtyéteju tsúúca úwááboméñe. 23 Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

24 Ehdúhjáa Jetsóó néé Jóáa wállóómútsikye. Aamútsíhjáa oóomíñe Boone diibye Jóáádityu neébe:

—¿Acáa Jóáa ííneubará píívyétúné ííñújiri íjcyáábedívú ámuha mepihcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méjtsúcunú díbyeke? ¿A ámuháa méjtsúcunú éhne múúne úmehe kíjyébári vááúmeidyú páhdváré díbyé íjtsameí néeneé? 25 ¿A tsaímíyee úcámeihíjcyaaabe? Muuráhjáa tehdú íjcsameícyá tsá íhdícyátsihyi dibye íjcyáityuróne. Muuráhjáa ávyéjújte jaaháñe pañéyo diibye. ¿Aané muubá ímiááné díbye? 26 ¿Mityá Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi díbyej? Ímiááné diibyéjucó. Áronáacáa tsíjtyé ehniíñevu díbye. 27 Díbyedítýú muurá Píívyéébé waajácúháámitu néeneé:

Ó pícyoó díñde tsáápiikye dibye iúúbáalle míamúnáake ditye íimíbbáavyéne ímí uke iwáátsúcúpejtsoki.

28 Aane ímiááneturé tsá díbyedu tsíjtye néétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjújte dítýú ídáátsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméí diibye Jóáa ehniíñevu.

29 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnáama tsíjtye múhdumé Jóáádivu tsójtsótsámeímyé waajácú ímiáábé Píívyéébe íjcyaaabe tehdújucó méénune. 30 Áánetúhjáa paritséomuma taúhbájú uwáábojte Jóáádivu tsótsótsámeítyúmé íllure ehdííválléhíjcyá téhdure Píívyéébe dítýémá méénúiyóne.

31 Áámekéhjáa Jetsóó néehíí:

—¿Aca muutedívú íñe ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsímedivuj. 32 Muurá múúne lláhátsiri íícume úhbácatsíhíjcyádú ámuha páhdváré médáíívémeihíjcyáhi. Muurá múúne íllu úhbácatsíhíjcyáme: “Chíiyóro mellíjchúrónáa tsá ámuha meímíletú mewáhtsine tééneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsívarónáa tsá ámuha meímíletú mekímoovéne.” Ehdú múúne tsíime úhbácatsíhíjcyámé íjcyadu muurá ámuúha. 33 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa tsá májchópityúne. Áhdurée tsá dibye bíinojpácýo ádohíjcyatúne.

Áábeditýú ámuha ménehíjcyá mééíbye íjcyáábé pañe naavéné íjcyánéllii ehdu dibye nééneé. ³⁴ Áábé boonétúu ó bóhówaavé Míamúnáájpidívú o ípívyeéveébe. Aabe panévareé o májchoobe téhdure ó adó bíinojpacýo. Áánetu idyé illuréjuco óhdityu ámuha menéhijcyané oova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúúbé wáabyuta íjcyáne dsídsí ahdótso múnaa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. ³⁵ Áronáa muurá Pívyéébeéjté íjcyámedityú bóhówaavéné dibye diityémá méénuhíjcyáne. Ehdúhjáa Jetsóó néé paritséómuma taúhbájú uwáábojteke.

Jetsóó paritséómúúbema májchone

³⁶ Aanéhjáa tsaapi paritséómúejpi Tsimóo Jetsóoke míñutsó dibye ihjyávú díbyema imájchoki. Ahdújucóhjáa péébema dityétsí májchone. ³⁷ Áanáacáhjáa tsáápille técoomyí ímityulle íjcyalle Jetsóó tééjari íjcyane iwáájácúne péé tééjavu imyéwu cúvááné pacúúcújpácýoma. ³⁸ Aalléhjáa díbyé lliñévu icyánoovéváne tááhií. Aanéhjáa imáátyori díbyéj tuháácýú ípíapjchóné ihñiwácoriyé ipáácýúné boone téjtuhácýú ichóhchóne teene pácúúcújpácýoriyéjuco dille múrijchóne. ³⁹ Ehdúhjáa dille Jetsóoke méénune diibye eenéé díbyeke ihjyávú tsájtyeebe ííténe illu íjtsámeíhi: “Muurá ímiááné Pívyéébé ihjyú uuballe múnáajpi áánu íjcyaca waajácúiyá aalle muhdíivallé íjcyalle díbyeke ehdu méénune. Muurá ávyeta múhdurá díille.” ⁴⁰ Ehdúhjáa dibye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóó néé díbyeke:

–Tsímo uke ó neé tsane.

Áánélliihyéhjáa neébe:

–Bo ihdyu oke diñe, Ávyéjuúbej.

⁴¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

–Tsaatétsihjyáa dsídsi táumeí tsáapíkye. Áámútsidityúhjáa tsaapi ujcú 500-jíva. Áánetúhjáa tsijpi ujcú 50-jívaré. ⁴² Aanéhjáa íáhdóiyóné dityétsí pívyetétúnéllii illuréjuco dibye íhvejtsóné teene diityétsidi ídáátsóvnema. ¿Aane caabyé diityétsidityú éhñíñevu díbyeke wájyune ú íjtsúcunúhi?

⁴³ Áánélliihyéhjáa neebe Tsimóo:

–Íhya diibye eenéhjáa éhñíñevu dsídsike táumeiibyej.

Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhií:

–Tehdújuco.

⁴⁴ Ehdúhjáa neébere díilleke ííténe néé Tsimóoke:

–Éje, muurá íñe uke o ááhíwévaróóbema tsá nújpácýóubaré u pícyootú tájtyúhaacyu o níjtyámeíki. Áánáa muurá íñe áámye oke tájtyúhaacyu imáátyori ípíapjchóné paacyú íhñiwácori. ⁴⁵ Áhdure keená oke u dúúrúvéné u chóhchone. Áánáa muurá áámye oke idyúúrúvéné chóhchohíjcyá tájtyúhaacyu.

⁴⁶ Áhdure tsá oke táhniwau dúúrúbájpácýóúbari u múrijchotúne. Áánáa muurá oke múrijcholle pácúúcújpácýori tájtyúhaacyu. ⁴⁷ Aane uke o néé mítyane díillé ímityú íjcyaróné díillé hallúri íjcyájúcootúné mítyane oke iwájyune dille úújétsónélliihye. Muurá wahdíiváné ímityú tsaaté hallúri íjcyane diityédí meídáátsóvéne meíhvejtsóneri tsá mítyane ditye ímjyúúvéityuróne. Áánetu ávyetá íhtsútú nééneé ímityú diityé hallúri íjcyaróné

diityédi meídáátsóvéne meihvéjtsóneri muurá mítyane ímíjyuuvéme. Aame meke wajyú mítyane.

⁴⁸ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dílleke:

—Ímityúné u meénuhíjycanéhjí tsáhájucó díhyallúri íjcyájúcootúne.

⁴⁹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllíi tétsihyi tsijtye diibye Tsimóó miñútso múnaa íjcyame néehíi:

—¿Aca muubá aabye íjcyaaabe piivyété míamúnáadityú ímityuháñé iwáágoóne?

⁵⁰ Áronáacáhjáa tsiíñe neebe dílleke:

—Oke u cáhcujtsódtú íjcyalle tsúuca u pájtyetéllé hallúri tsáhájucó ñiná íjcyatúne. Ahdícyane wa dípye tsaímíyéjucó.

8

Jetsóoke piáábóné walléemu

¹ Ehdúhjáa imyéénúné boonétú idyé pehíjcyaaabe Jetsóó ímamyémuma tsícyoomíjiri patsihjivári íjcyájáhji múnáake iúwáábo muhdú Píivyéébé avyéjú íjcyane. ² Áábekéhjáa téhdure tsaate walléémú nahbénú panévári chémehíjcyámeke dibye bóhútsóme. Áámemáhjáa Maaría Madaréná díllé pañétúu 7-meváké naavémuke dibye wáágoóle. ³ Téhduréhjáa diityé pañe Heróodé piááboobe Chóótsá taaba Jóáánaá, Tsotsáánaa, íjcyamúpi. Téhduréhjáa íjcyámé tsíjtyehji panévatu majchó díivánetu díibyeke piáábohíjcyáme.

Tsaapi bájtsónetu íjcyané uwááboju (Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Áhduréhjáa mítyane míamúnáa tétsihyi íjcyácoomíjitu Jetsóodívú píhcyáávémuke tsaapi bájtsónetu úwááboobe íllu úúballéhi: ⁵ —Tsaapíhjáa iwajcyohá trígoúhá bájtsóobe íllure wávarajcóhi. Aanéhjáa dibye wávarajcónetu tsáuhji dojcó juuváj píínévu. Áuhjéhjáa míamúnáa tádíríhcoíñuhíjcyauhjí coomímú méhdojéhi. ⁶ Áané tsiúhjhjáa néwayúúne raahóvú dójcoúhjí íñeróné chemé tétsii píipátúnéllíihye. ⁷ Áané tsiúhjhjáa tsuhji íjcyátsihvu dójcoúhjí hallúvú tene wááménéneri íñeróné duhcúvatéhi. ⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó imíwu íñuují nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píivylene neevá mítyane. Ehdúhjáa iúúballétsihdyu kéévánécoba neebe diityéke:

—Aane ihdyu óví lléébone icyáhcujtsóne tehdu íjcyáhi.

Jetsóó úwáábó túhútsohíjcyáne (Mt 13.10-17; Mc 4.10-12)

⁹ Aanéhjáa ímamyémú dílló díibyeke muhdú nééiyóné ehdu dibye úúballéne. ¹⁰ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:
—Ehdu ó úúballéhíjcyá Píivyéébe ámúhake iwáájácútso muhdú íavyéjú íjcyanévu. Aane oke cáhcujtsótúmedívú tsá bóhówáávetúne. Muurá o úwaabóné lléébójucoorómé ícyahíjcyá teene lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé ícyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu.

Tsaapi bájtsónetu úwáabóné Jetsóó bóhówajtsóne (Mt 13.18-23; Mc 4.13-20)

¹¹⁻¹² Aane íllu nééiyóné ehdu ó úwáábohíjcyáhi: Muurá trígoúuhádú nééne Píivyéébé uwááboju tsaate ímí lléébone diityé íbuúúné pañévu úcáávéiyóné

Naavéné ditye ipájtyetétu diityédívú mótátsohíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj pñínévúhjáa dójcouhjí coomímú méhdone. ¹³ Áánetu tsijtye teene uwááboju illéébone ímí íjtsúcunújúcoorómé páhduvaré nééné mávaríjchojúúné iáábucújúcoótúne illuréjuco téénetu íhveténé ímí icyáhcújtsótúnéllíihye. Aane nééiyóné eene néwayúúnéj pñínévúhjáa dójcouhjí. ¹⁴ Áánetu tsijtye uwáábó lléébójúcoorómé muhdú íjcyáneriyé itsúúrámehíjcyánéllíi teene ábájíivehíjcyáhi. Aame mítyane iéhnéváiyóneriyé íjcyame tsá úraavyéjúcootú tééné uwááboju illéébójúcooróne. Aane nééiyóné eene tsuhjí íjcyátsihvúhjáa dójcouhjí. ¹⁵ Áánetu íjcyámé tsijtye teene uwáábó illéébone ímí tehjújuco íííbúuri íjtsúcunúné tsaimíyé úraavyéme. Aane nééiyóné eene imíwuúhjáa íííhjuj nétsihvu dójcouhjí.

*Peetétú íjcyáné uwááboju
(Mc 4.21-25)*

¹⁶ Átsihyúhjáa tsiíne neebe diityéke:

—Tsá muurá peete mepéétetsóné tsiéménevu maávohjácoótyuróne. Tsá cuwáihcyú lliínévú mepicyóótyuróne. Muurá ihdyu cáámevu mépicyóó tene iájchúcunú já pañe téénej tééveri meíjcyaki. ¹⁷ Ahdu muurá Píívyéébé uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meíjcyane. Muurá páneere téévéneúvú méénúmeíhíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere waajácúméíhi.

¹⁸ Ahdícyane ímíñeúvú méíjtsoco íñe ímíá uwááboju ámuha tsúúca mewáájacúne. Muurá teene ímíllémedívú éhnííñevu bóhówajtsóiiibe ditye ímíñeúvú iwáájacuki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówajtsóityúne. Muurá áyánévu ditye wáájácúroné íllure dojtúcuúibe diityédítyu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

*Jetsóoke tsíju díbyé nahbémuma újcutéróne
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)*

¹⁹ Téíjyúhjáa díbyé nahbémuma tsíju wajtsí tétsihvu. Aaméhjáa tsá píívyetétú díbyedívú iúújeténé mítyane míamúnaa íjcyánéllíihye. ²⁰ Aanéhjáa tsate díbyeke nééhi:

—Éhtsíhyi áachi díítsííjuma díñahbémú íjcyame ímíllé uke iájtyumíne.

²¹ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá téhdure íñe Píívyéébé uwááboju illéébone ímí tehjújuco úraavyémé waharómú, táñahbémú, táñaaillému.

*Kííyébama nohjí Jetsóó íhvetétsóne
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)*

²² Tsáíjyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Métsu mepájtye éhnéjcuéúvu.

Ahdújucóhjáa ditye míñeri pééneé. ²³ Aaméhjáa péhíjcyánáa cúwaabe. Áánáacáhjáa kííyébári mítyane nújpacyo nóhjne úcaavé diityé míñe pañévu ápiíchówu diityéké pámaúcuíñédu. ²⁴ Áánéllíihyéhjáa díbyeke iákyéjtsóne néémeé:

—ÍÁvyéjuúbej, Ávyéjuúbej! Éje, tsúúca mémájcánuúhi. Áánéllíihyéhjáa iácúúvéne teene kííyébama nohjí íjcyane úhbaabe tene íhvetéki.

Ahdújucóhjáa tene íhveténé dáilhañéréjuco. ²⁵ Átsihyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdy tsáhái eene ámuha Píivyéébeke ímí mecáhcútsotúne?

Ehdúhjáa díbye nééneri iúllévenúne néémeé:

—¿Muubáami áanu íjcyáábeke kíjyébama nohji lleéboj?

Tsáápi pañe naavémú íjcyane
(Mt 8.23-34; Mc 5.1-20)

²⁶ Aaméhjáa Gariréa iññújitu péeme úújeté Gadaára iññújivu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóo íjchívyénáa tsaapi díbye éllevu tsáá técoomí múnáajpi naavémú ípañe íjcyáabe. Diibyhjáa íeveebe wájamúúvátuube ícyahíjcyá níjkyénéj pñíne.

²⁸ Aabéhjáa Jetsóo lliñévu ímímóúúvéne díbyeke néé kéévánécoba:

—Jétso Jetsóoj, ¿aca iná ú imíllé óhdityu íhtsútuube Píivyéébe Hajchi u íjcyáabe? Uke o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

²⁹ Ehdúhjáa naavéné néé miamúnáajpi pañétú Jetsóoke díbyéhjáa díbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ néenéliihye. Ávyetáhjáa tsáijyu meivatétsohíjcyaaabe naavéné díbyeke. Áábekéhjáa tsaate íhyótsicuma íjtyúhaacyu úwáñehíñíneri chíjchuróné távarícyohíjcyáabe. Áábekéhjáa díbye naavéné úúpíyíñtuube pehíjcyá íñéubará píivyéúne iññújiri. ³⁰ Aanéhjáa Jetsóo néé naavéneke:

—¿Aca muubá dimyéme?

Áánéliihyéhjáa neébe:

—Tamyémé Pívááneejpi.

Ehdúhjáa neebe mítyame díbyé pañe íjcyánéliihye. ³¹ Aaméhjáa dítye naavémú néé Jetsóoke díbye iwáágóótu dítye ícúbáhrámeíyóhullévu. ³²⁻³³ Áijyúhjáa tétsihyi jéemú meenímú majchóri. Áánéliihyéhjáa naavémú néé Jetsóo iwáallo dítyéké dítyé pañévuréjuco. Ahdújucóhjáa díbye wáloome díbye miamúnáajpi pañétú íjchívyéne újcámeíñe méenímú pañévuréjuco. Áánerihjáa úúpíyivyémé téwajútú unéu pañévu cáhpíyubámé májcanúhi.

³⁴ Áánerihjáa dítyé tehméjté íllityéne wáame úúbáletté técoomí múnáake. Ahduréhjáa técoomítýú kémuéllé íjcyájájhji múnáake úúballéme.

³⁵ Áánéliihyéhjáa miamúnáa téhullévu péecunú íajtyúmi muhdú tene pájtyene. Aaméhjáa úújetémé ájtyumí díbyeke eené naavémú díbyé pañétú íjchívyéébeke íwajyamúúnemájuco íjcyaaabe tsaímíyéjuco Jetsóo lliñe ácuúcnúúbeke. Áánerihjáa íllityéme. ³⁶ Áábekéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame úúbállépejtsó muhdú tene pájtyene. ³⁷ Áánerihjáa íllityéne néeme Jetsóoke díbye ípyéé tétsihdy dítyé iññújitu. Ahdújucóhjáa díbye ímamyémuma oómiñe bíwánejcúvúre. ³⁸ Áábekéhjáa díbye eené díbyé pañétú naavémú íjchívyébe néé díbyema ípyéekí.

³⁹ Áronáacáhjáa neebe díbyeke:

—Tsáhaá, díhjyávúre péene duubállé páneere muhdú Píivyéébe uke bóhñtsóne.

Ahdújucóhjáa péébe úúballéné íhcyóómi múnáake páneere muhdú Jetsóo díbyeke bóhñtsóne.

Tsaatépíke Jetsóo bóhñtsóne
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Aanéhjáa Jetsóo tsíñejcúéuri ímamyémuma iúlléjétsihdy wájtsíbeke tsaímíyé miamúnáa waatsúcupejtsó díbyeke témehíjcyadúme. ⁴¹ Áánáacáhjáa ‘Jáiro’ némeíbyé tsáá tétsihvu píhcyáávéjé avyéjuube íjcyáabe. Aabéhjáa

imímóúúvéne néé Jetsóoke dibye ipyée dílbye jávú apáálléré ídsi 12 pijcyábá l̄jcyalle dsijiverijyuco l̄jcyánéllihye. ⁴² Aanéhjáa téhullévú péébeke mityane miámúnaa úraavyé ávyeta ráautúne. ⁴³ Áámécóbá pañéhjáa tsáápille péé 12 pijcyábájucó ichémé tujpácýó ihvetépyúneri ícúbáhrámeih̄jcyalle. Aalléhjáa ihñénéhj̄i pírujtsójucóó bañúháñe taabójteke iáhdoh̄jcyáneri. ⁴⁴ Aalléhjáa idyēju éhnéjcutu Jetsóodívú ipíih̄ivéne dílbyé wajyámú dómajcóhi. Áané tujkéverih̄jyáa tsúúca ichémé díllleke ihvetéhi. ⁴⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééh̄i:

—¿Múha ámuha oke médómajcóhi?

Áronáacáhjáa néeme dílbyeke idyómajcotúne. Aanéhjáa Pééedorómá tsijtye íñahbéjté néé dílbyeke:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú wahdyuré miámúnaa néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóne?

⁴⁶ Áanéllih̄iyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ó waajácú tsaate bóh̄ine illure oke idyómajcóneri.

⁴⁷ Aanéhjáa Jetsóó wáajacújúcóónéllii illityécunúlléré dílbyé lliiñévú míimóúúvetéllé pámeere lléébónáa úballé muhdú néénéllii dílbyé wajyámú idyómajcóne tsúúca íbóh̄ine. ⁴⁸ Áanéllih̄iyéhjáa neebe díllleke:

—Árone Wa ímí Píivýéébeke u cáhcujsódújuco l̄jcyalle íñe tsúúca u bóh̄ine. Ahdícyane wa dipye tsaím̄iyéjucoj.

⁴⁹ Ehdúhjáa dibye díllleke néénáa tsaate diibye pihcyááv̄ejá avyējuube Jáiró jatu tsáame dílbyeke neeváhi:

—Tsúúca dáájuwa dsijivéhi. Aane íñéllih̄iyécó bañú ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

⁵⁰ Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé Jáiróke:

—Kímóóvedíñe. Cáhawáá ihdyu Píivýéébeke cahcújtsó dáájuwa úuma íbóh̄iki.

⁵¹ Aanéhjáa tsúúca dílbye jávú ditye úújeténáa Jetsóó tsá ím̄iletú mityame úcaavéné dílbyema tééjá pañévu. Apáám̄yeréhjáa Pééedoroo, Jóááá, Jacóóboo, diityétsí díllléwúúvúj caanímtsii, éhdume úcaavéné im̄illeébe. ⁵² Áanáacáhjáa pámeere tétsih̄i l̄jcyame tah̄jcyá díllléúvuke. Áámekéhjáa neébe:

—Métahdí dsijívéllekéj̄ivari. Muurá ihdyu illure cúwalle.

⁵³ Ehdúhjáa Jetsóó néeneri uuh̄ivatémé dílbyedi tsúúca ímiááné dille dsijívénéllih̄iye. ⁵⁴ Áronáacáhjáa díllléúvú hójtsitu iékéévéne kéévánécoba neébe:

—Wáhaj, dájkyeé.

⁵⁵ Ahdújucóhjáa íbóh̄ine dille ácuuvéne. Átsihdyúhjáa neebe ditye im̄ájchótsó díllleke. ⁵⁶ Áánerih̄jyáa diityétsí cáánimutsi mityane úllévenúmtsikye neebe dityétsí muucá iúúballétu teéne.

9

*Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáloóne
(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)*

¹ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó pih̄jyúcú ímamyémú 12-meva l̄jcyámeke. Áámé pañévúhjáa pícyoobe itsj̄pá dílbye mémeri tsaaté pañétú páhduvaré néeme naavémuke ditye iwáágóoh̄jcyaki, chéméméh̄jike ditye íbóh̄iitsoh̄jcyaki.

² Áánemáhjáa wallójúcoobe muhdú Píívyéébé avyéjú íjcyane úwáábotémé téhdure chéméméhjike ibóhíitsohíjcyaki. ³ Áámekéjháa neébe:

—Métsajtyedí ámúhá cuujúii, ámúhá cahpáyuu, ámúhá májchoo, ámúhá dsíídsii, éhdune. Tsájaare ámúhá hallúejamáyé mépeéco. ⁴ Aame tsaaté javu meúújetéjariyé méíjcyaco tétsihyi ámuha meíjcyáné hajchóta. ⁵ Aane tsátsíi múnaa ámúhadi íícúvétúhajchíi diityedí íícúvetúmé ámúháj tuhááñeri íjcyáne ííñú mépíchóújcámeícyó ‘tsá múúhá hallúrí tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha meéhdíivállehíjcyáne’ neéíyóne. Ááne illuréjuco mépeeco tétsihdyu.

⁶ Ehdúhjáa úwááboobe ímamyémuke. Ahdújucóhjáa ipyééne ditye ímiáájú úwaabóné patsíhíjvá múnáake. Aaméhjáa bóhíitsohíjcyá chéméméhjike.

Tsojtsó múnájpi Jóáa dsíjívéne

(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyáné ávyéjuube Heróóde iwáájácúne páhdúváré íjtsáméi dííbyedítú ‘tsojtsó múnájpi Jóáa tsiíñe bóhíibe’ tsaate néhíjcyánéllííhye. ⁸ Áánetúhjáa tsíjtye nehíjcyá éíjyuúvúu íjcyame Píívyéébé ihjyú uubáalle múnaa dsíjívemedítú tsaapi bóhíibe díbye íjcyane. Tsaatéhjáa íjtsúcunú Eriá díbye íjcyane. ⁹ Áánetúhjáa Heróóde neéíhíi:

—Ááneráhjáa Jóáádivu ó táuhbá ditye íhñíwau ikípíyuúcuki. Aanéjii ¿muubáami tsáma dílbye eene ehdu méénuhíjcyaaábej?

Ehdúhjáa íñééne Heróóde imíllé Jetsóoke íajtyúmíiyóne.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Ja 6.1-14)

¹⁰ Aanéhjáa ímamyémú Jetsóodívú iwájtsíne úúballé páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhji. Átsihdyúhjáa Jetsóó péé diityémá múha íjcyátútsihvu Betsáidáj píihívu. ¹¹ Aanéhjáa kiávú ditye pééne iwáájácúne tsíjtye úraavyé díityéke. Áámekéjháa úwááboobe Píívyéébé avyéjutu. Áámedítúhjáa bóhíitsoobe chéméméhjike.

¹² Aanéhjáa tsúuca meíjyunúnéllii ímamyémú neé dílbyeke:

—Ílluréjuco walló íjtyéke íchíj píihíri íjcyájáhji múnáadítú tsíménéuba ditye íñéhcone imájchóne iwáyéééveki. Muurá íñe íínéubará íjcyátútsihyi meé.

¹³ Áronáacáhjáa Jetsóó neé diityéke:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Áánéllíihyéhjáa neéme dílbyeke:

—Áronáa méhdi 5-hovaré páahóónema mítyétsiye amóóbemútsi. Íhya ihdyu tsiíñe kémúúneúvú maáhdoca úújetéiyóné pámehdívúre.

¹⁴ Ehdúhjáa ditye neéronáa neébe:

—Méne ditye páhadsíjii íáhcúba 50-mevátsa. Áíjyúhjáa diitye 5,000-meváubáhjáa wajpímúré íjcyaróme.

¹⁵ Áámekéjháa ditye néhdújuco ditye áhcubané páhadsíjii. ¹⁶ Áánáacáhjáa Jetsóó teene páahóónema amóóbemútsikye íékéévéne téhdújtsó Píívyéébeke cáamevu icyárúúvéne. Átsihdyúhjáa idyóhdáhinunévu ájcuube ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére. ¹⁷ Aanéhjáa pámeere imájchónetu oovéhi. Áánetúhjáa cóevané ujcumé 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhphe.

Péédoro néé mépájtjetéébé Jetsóó íjcyane
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

18 Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémudítýú tsátsihvu ípyééne Píívyéébema íhjuvúváhi. Áijyúhjáa neebe díityéke:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyáhi?

19 Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Tsaate nehíjcyá tsójtso múnáajpi Jóáa u íjcyane. Áánetu tsíjtje nehíjcyá éíjyuúvúu íjcyame Píívyéébé íhjuvú uubáalle múnáaúvudítýú Eriá tsiíne bóhíibe u íjcyane.

20 Átsihdyúhjáa díityékeréjuco díbye nééneé:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhíí?

Áánélliihyéhjáa Péédoro nééhíí:

—Muurá, uu, Crijto Píívyéébe uke wáalloobe míamúnáake u pájtjetétsóobe.

Ídsíjiveíñé Jetsóó úúballéne
(Mt 16.21-28; Mc 8.31-9.1)

21 Ehdúhjáa Péédoro néénetu bóíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

22 Átsihdyúhjáa ídsíjiveíñé úúballébe nééhíí:

—Míamúnáájpídívúu o ípívyéévebe muurá ó ícúbáhráméí mítyane. Muurá túkevítsojtee, llúúvájte avyéjujtee, taúhbjú uúwáabojtee, íjcyame oke ehdííváallehí. Aame muurá oke dsíjivétsóroobe 3 coojívatu tsiíne ó bóhííhi.

23 Ehdúhjáa ímamyémuke íñééne boonétú neebe pámeekére:

—Ahdícyane tsaate oke iúraavyéné ímillémé óvli ímillédú ícyahíjcyánetu íhveténe oke úraavyé wájyúmeítýmé tééne déjúcotu ícúbáhrámeíyóné pañe.

24 Muurá íñújiri ímillédú íjcyáneríyé tsúúrámeímyé tsá pájtjetéítýúne. Áánetu íhdyu teene íhvéjtsóne oke iúráavyéíñeríyéjuco tsúúrámeímyé pájtjetééhí.

25 ¿Aca íñetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóvénáa mítyane meéhnéváne? 26 Muurá oke iúraavyéné núcojpillémeke téhdure ó núcojpileé

Míamúnáájpídívúu o ípívyéévebe. Áhdure táuwaáboju tsíjtjeke iúwáábóiyóné núcojpillémeke téhdure ó núcojpileé Llihíyó avyéjuri níjkyéji múnáama tahñéjte éllevu o tsáácooca. 27 Muurá ímiááné ámuhadítýú tsáhái tsaate dsíjiveítýú Píívyéébé avyéjú bóhówaavéné ájtyúmitúme.

Jetsóó tsíhdyúrevéne
(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

28 Átsihdyúhjáa 8 coojívatu Jetsóó péé caméhbaúvú Píívyéébema íhjuvúvaki. Aabéhjáa nahbéva Péédoro, Jacóóboo, Jóááa, éhdúmedívu. 29 Aabéhjáa Píívyéébema íhjuvúnáa dííbye húmí tsíhdyúrevéhi. Áhduréhjáa íwajyámú tsítsínújá ajchúcunúhi. 30 Áánaacáhjáa Moitséemútsí Eriama bóhówáavemútsí íhjuvú dííbyema. 31 Aamútsíhjáa téhdure cádiúcunúmsí íhjuvú dííbyema muhdú Jerotsaréevu ícúbáhrámeíne díbye dsíjiveíñeri. 32 Aanéhjáa Péédoro íñabhéjétsima íhtsútúnetu cuwáháñema íjcyame ájtyumíhi. 33 Aanéhjáa tsúuca Jetsóodítýú kíavú díityétsí Moitséemútsí Eriama péíñúné boone Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, maímijyu íhdyu mee íchíj. Ahdícyane métsu meméénu 3-wava nújuwááné dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

Ehdúhjáa Péédoro iñéene tsá wáájacutú íveeki ehdu iñéeneé. ³⁴ Áanáacáhjáa ojtso diityédívú nítýéné pañe ijcyáneri illityéme. ³⁵ Aaméhjáa téené pañe ijcyánaa Píivýéébe néehí:

—Áanu muurá Hájchíwu mítyane o wájyuúbe. Áábeke ihdyu tsáma mélléeboco.

³⁶ Ehdúhjáa Píivýéébe ihjyúvánaa ñtécunúme Jetsóo iyéjucu ijcyáabeke. Aaméhjáa tsá muuca úubálettú teene.

Tsáapíwúú pañétú naavéneke Jetsóo wáágoóne
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Áané boonéhjáa tsíjyooji téhbaútú ditye oómíña téhbaú déjúcotu mítyane míamúnaa Jetsóoke téhnehíjycámé dífbyeke waatsúcúpejtsóhi.

³⁸ Áamedítýúhjáa tsaapi néé kéévánécoba dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyucu áanu hájchíwu apáábyéré ijcyáabeke duhjévaj. ³⁹ Muhdú íhya naavéné dífbyé pañe ijcyaaabe dífbyedi ícúbáhráhíjcyáhi. Ídáatsówu tsáijyu díbye wákyéhcoobe íhjúcunúcooca íhjútu uráhtsaba íchívyehíjcyáhi. ⁴⁰ Áánéllii dímamýémuke ó neerá ditye óoma dífbyé pañétú iwáágoo dífbyeke. Árónáa tsá ditye píivyetétú iwáágoóne.

⁴¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé diitye ímamýémuke:

—jhuúú, muutérahana ihdyu ámuuha Píivýéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe çmúhahçhótá ámuhá muhdúrá ó áábúcuéne ámuéhakye ó úwááboóhi? Ehdúhjáa diityéké iñéeróne neebe dífbyeke:

—Áyu cána íllevu tsiva dááchikyej.

⁴² Ahdújucóhjáa dífbye éllevu díbye tsájtyéébeke tsiñe naavéné wákyéehcóne. Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé díbye íjchívye dífbyé pañétu. Ahdújucóhjáa díbye íjchívyéné boone tsúuca ímjpyetéébe cáánima péé pevétshíjduréjucu.

⁴³ Áijyúhjáa pámeere tétsihyi ijcyame ullévenú Píivýéébe íhtsútú íajtyúmineri.

Ídsíjiveíñe tsiñe Jetsóo úúballéne
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

⁴⁴ Áanáacáhjáa Jetsóo tsiñe néé ímamýémuke:

—Ímíñeúvú mélleebúcuúcuó ámuéhakye o néeneé. Muurá Míamúnáájpídívú o ípívyéévéébedívú tsaapi óhdivu ékéévétsoo ímityúmeke.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye néene ímamýémú tsá wáájacutú ñná nééiyóné ehdu díbye néeneé. Tsáháhjáa tene ímíllémeítýú ditye wáájacúiyóne. Aaméhjáa nuhnévehíjcyá teene dífbyeke idíllóiyóne.

Jetsóoke ímamýémú dílló caabyé ñhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Téijyúhjáa táhjajcátshímýe caabyé diityédítýú ñhtsútuube íjcyáiyóneri.

⁴⁷⁻⁴⁸ Aanéhjáa iwáájacúne Jetsóo tsíménéwúuke íjycúne diityéké néehí:

—Muurá íjtye tsíméwuúmu ídátsó néémeke íicuvémé ookéjucu íicuvéne. Téhdure okéé wállóobekéjucu ditye íicuvéne. Ahdícýane caabyé ámuhadítýú ídáatsóóbeúvú néébe muurá ñhtsútuúbe. Ehdúhjáa Jetsóo néé ímamýémuke.

Meke tútvájtsotúme meke píaabóne
(Mc 9.38-41)

⁴⁹ Áhduréhjáa tsáijyu Jóaa néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, muha máájtyumí tsaapi dimyémeri naavémuke wáágoohjycyané tsaaté pañétu. Áábeke muha menéé dibye tehdu imyéénújúcóótu íveeki tsjpiiye íjcyaaabe tehdu méénúnélliihye.

⁵⁰ Áronáacáhjáa Jetsóó néehíi:

—¿íveekí ámuha mébóijcyúhi? Muurá meke píaabomé tsá meke tútávájtsoóúne.

Jacóóbomútsikye Jóáama Jetsóó úwaabóne

⁵¹ Aanéhjáa tsúuca níjkeyjívú dibye pééíne éévé píhíjúcóónáa peebe ímamyémuma Jerotsaréevu. ⁵² Ájyúhjáa tsaatéké wáloobe ímíwari ditye íñhco tsátsii ditye cúwatéitsíi. Ahdújucóhjáa péeme Tsamááriá íñjújiri íjcyané jaaháñé nehcoróne. ⁵³ Áronáacáhjáa tétsíi múnaa tsá ímíllétú ditye tétsii cúwane Jerotsaréevu ditye péénélliihye. ⁵⁴ Áánélliihyéhjáa Jacóóbomútsí Jóáama Jetsóoke néehíi:

—Ávyéjuúbej, éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Eriáúvú cúújuwa táúmeidyú metsu metáúmei Píívyéébeke dibye cúújuwa diityé hallúvú íjcaáyo cáámetu ditye íáíivyeki.

⁵⁵ Áánélliihyéhjáa diityétsidívú ííténe neébe:

—¿Aca íveekí eene ámuhtsi múhdurá méíjtsámelhi? ⁵⁶ Tsáháa Míamúnáájpídívú o ípívyééveebe o tsáátu míamúnáake o tútávájtsooki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétsooki. Ehdúhjáa diityéké íñétsihdyu péeme tsícyoomíwuúvu.

Jetsóoke úraavyéne ímílleróme (Mt 8.19-22)

⁵⁷ Aaméhjáa péhíjycyanáa tsaapi juuvávyú Jetsóoke néehíi:

—Ávyéjuubej, ó imíllé úúmáye o péhíjycyané kiávú u péhullévújuco.

⁵⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá iyámé íjcyarómé óowamu íhyéjúnema téhejújji pañe icyúwaki. Ahdure wahpéjté íjcyá icyúwáítsíhjíma. Áánetu íñe Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe tsá tahjáúbamáyé o íjcyatúne.

⁵⁹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe tsáápiikye:

—Muúbej, óókéréjuco duráávye.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, óví ihdyu mújyú lihíyó óhdivu dsjíjívé botsíi uukéréjuco o úráávyeki.

⁶⁰ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dílbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímiájíjtó wáájácutúmé cúúújcatsí ídsíjívécoóca. Áánetu ú úwááboó Píívyéébé avyéjutu íjcyané uwáábojúréjuco.

⁶¹ Áánetúhjáa idyé tsijpi néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, téhdure ó imíllé uukéréjuco o úraavyéne. Áánéllii tujkénú tahájkímuke ó pítyájcóteéhi.

⁶² Áánélliihyéhjáa neebe dílbyeke:

—Muurá múúne caajáihcyú túkévjtsoobe tsá kiá íítetú caajáhó tsatújkeve pééiyóné ityútávájtsoóiyónélliihye. Ehdú neéne tsúuca Píívyéébé avyéjúeje

Íjcyarómé tsíñéhjíríyé Íjcyame tsá dííbyé avyéjúeje Íjcyatúne. Ehdúhjáa díiyyéke Jetsóó úwaabóhi.

10

70-meváké uwáábovu Jetsóó wáalloóne

1 Ááné boonétúhjáa 70-meváké iújcúmeke wáalloobe míityétsicyutsáké pacóómivávú dííbyé ihde ditye iúwáábo míamúnáake.

2 Áámekéhjáa neébe:

—Ímíáánéjuco ávyetá mityámé míamúnaa Píívyéébé avyéjúeje ditye Íjcyáiyóné uwááboju úwáábomeíiyóme. Áronáa tééné wákimyéi múnáa uwááboje áyáhreé. Áánéllii ihdyu múu táúmei pané aabájaaberé Íjcyaae Píívyéébeke díbye mityámeke uwáábojtéké ipicyo ditye iúwáábo míamúnáake dííbyé avyéjúeje ditye Íjcyáíñé uwááboju. ³ Ahdícyane íñe ámuéhake ó wallóo oohímye éllevu obééjáuúumuke mewállóoyódú muhdú ámuéhake dáríívéímye éllevu. ⁴ Aame tsá ámuha metsájtýeítýú ámuhá cahpámyuu, ámuhá dsíídsii, ámuhá túhápaajínee, éhdune. Áhdure tsá ámuha juuvávú tsaatémá tsíñéhjiri meihjýváityúne. Tsapéhduré méulleco. ⁵ Aame ámuha tsájaavu meúújetécooca múu tééja múnáake neéhií: “A ámuha méíjcyaraj. Óví Píívyéébe ámuéhake píaabó ímí ámuha méíjcyaki.” ⁶ Aane tééja múnáa ámuéhake ímí wáátsúcúpéjtsóhahjí Píívyéébe ímí píááboó díiyyéke. Áánetu ditye ámuéhake cátúhtsópéjtsóhahjí múu íhvejtsó díiyyéke íná néetumére. ⁷ Áánetu ámuéhake ímí wáátsúcúpéjtsómé jari múu Íjcyáhi. Tsá múu tsííjyatuu, tsííjyatuu, péétúne. Aane óví díiyyéke ámuha mepíáábóne áhdó díiyyéré ámuéhake ájcúne tájpi ámuha méíjcyáhi. Muurá wákimyéi múnáajpi íwákimyéi áhdó ujcúhi. ⁸ Aane ámuha tsácoomívú meúújetéccóomi múnáa ímí ámuéhake iwáátsúcúne májchotsóné mémájchoco panévaré ámuéhake ditye ájcune. ⁹ Aame mébóhíitsoco técoomi múnáadítýú chéméméhjike. Áhdure meúúbálleco tsúuca Píívyéébe avyéjúeje ditye Íjcyáiyóne. ¹⁰ Áánetu tsácoomí múnáa ámuéhake wáátsúcútúhahjí múu ulléjýtónéj píínévú Íjcyáne neéhií: “Íñe ámuhá cóomi íñú múuháj tuhááñeri Íjcyane ámuhadívú muha mépíchóújcámei ámuhá hallúrí ímityúné Íjcyáné uubáalle. ¹¹ Aame ihdyu óví muhdú ámuha méíjcyáhi. Muurá Píívyéébé avyéjúeje ámuhá méíjcyájúccóoyáhi.” Ehdú méneeco díiyyéke. ¹² Aane ámuéhake o néé ehdu ámuéhake dáríívémeke muurá Píívyéébe ávyetá íhnáhó ícúbáhraa muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímbájchócooca Tsodóoma múnáadi ícúbáhráíñé ehnííñevu.

Lléébóptýúné míamúnaa (Mt 11.20-24)

13 ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé Coratsíi, Betsáidaa, Íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénuráítýúronéhjí o méénuhíjcyánée Tííroó, Tsidóoo, Íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúuca ímityú íhvéjtsóne ímíánejcúvuréjuco ditye íbúwáávéiyóne. Áánemáa muurá íatérééjahjívú iújcámeíñe ballíjyuri ávúhcúiyómé teene íhvéjtsóné uubáalle. ¹⁴ Áánéllii muurá ditye ícúbáhrámeíñé ehnííñevu ícúbáhrámeímye díiyye Coratsíi, Betsáidaa, Íjcyácoomícyu múnáa muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné Píívyéébe nihñéétsihvuré ímbájchócooca.

15 Ahdu muurá téhdure Capenaáo múnáake pajtyéiñe múhdumé ‘mítýmítýá’ tsíñáávehjcyámeke. ¿Ijtsúcunúméubá ñhtsútúúvéiyóne? Áánerá illure wágóóóveímye.

16 Ahdícýane múhdumé ámúhake lléébone muurá ookéjucu lléébone. Áánetu ámúhake lléébotúmé téhdure oke tsá lléébotúne. Aane oke illéébotúneri téhdure okée wállóóbeke tsá ditye lléébotúne. Ehdúhjáa Jetsóó diityéké túkévejtsóhi.

70-meva úwáábójétsihdyu óómiñe

17 Aanéhjáa diitye 70-meváké dibye uwáábovu wálloome mítýane imíjyúú úwáábójétsihdyu iwájtsíneri. Aaméhjáa dííbyeke nééhií:

—Ávyéjuúbej, muurá naavémú múúhake lléébohjcyá tsaaté pañe íjcyámeke dimýemeri muha mejchívyétsóóoca.

18 Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Éée, tehdújucu teene tsúuca páñétúejpi Naavéné íjcyároobe táhjátsámeñéllíihye. Muurá ó ájtyumí éhne múúne chijchi rórihcyódú dibye íévéhóowatu áákityéne. 19 Muurá ámúhá pañévu ó picyóó tatsíjpa tamýemeri ámuha diibye mémunáajpi Naavéneke metáhjaki. Áánéllii tsá ñná ámúhake tútávajtsóityúne. Téhdure íñimýmuma óóvimu íjcyarómé tsá ámúhake tútávajtsóityúne. 20 Áronáa ihdyu mémítýájkímeyéidí tééneri eene naavémú ámúhake ávyejúúlléneri. Múu imítýájkímeyéiyódú íívane Píívyéébekéré mítýajtsó tsúuca ámúha mémeháñe dííbyé waajácúháámítu cáátúváneíllíihye. Ehdúhjáa diityéké neebe.

Jetsóó Cáánikye dúúruváne (Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Aanéhjáa Cááni Píívyéébé Apííchó Jetsóoke imíjyuuvu ájcuube dííbyeke dúúruvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáani Píívyéébeéj, níjkeyeji, íññuji, íjcyané aabájaabe u íjcyáabej, uke téhdújtsóobéré ó duurúv ímiáájú ídáatsojtédívú u bóhówátsohíjcyané hallúvu. Áánetu tehdújucu tsá waajácu múnaa íjcyane ítsúcunúmeihjcyámedívú u bóhówajtsotú teéne. Ahdícýane ihdyu, Llí, óví ehdu teene muhdú u tújkevéléllédu.

22 Ehdúhjáa Cáánikye idyúúruvátshdyu neebe:

—Muurá ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyééveri míamúnáake iwáájácútsó muhdú diityédítýú íjtsámeiñe. Tsá muurá múha wáájácútsú dííbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácú muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácú muhdú dibye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówajtsóméré waajácúhi.

23 Ehdúhjáa íñétsihdyu ímamyémuke ííténe neebe:

—Maímijyu ihdyu ámuha mejcyane o méénuhjcyané ámuha maájtyumíme. 24 Muuráhjáa éjyuuúv Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáama íhtsutúmé avyéjujte oke ítsohíjcyará íñe ícyooca muhdú o méénuhjcyané ámuha maájtyumídú íájtyúmíroki. Áhduréhjáa imíllerómé o íhjúváne illéébone. Áronáacáa tsáhái téijyu o bóhówáavetúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Tsamáaría múnáajpi piáábóné uwááboju

25 Tsájíyúhjáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dífbyeke imújtátsóro néehíí:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú ó íjcyáiyá mújyú ó dsíjivéjúcóóityúne bóhí o újcuki?

26 Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdútá néene taúhbajuj?

27 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá neéene: “Múu wajyú Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta dííbúuturé páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi. Áhdure múu pamévakéré wajyú muhdú u wájyúmeídyu.”

28 Ehdúhjáa dibye néenélii Jetsóó néé dífbyeke:

—Éée, tehjújuco. Ahdícyane óvíi tehdu u íjcyá mújyú u dsíjivéjúcóóityúne bóhí u újcuki.

29 Áánélliihyéhjáa ityáhljátsámeityu tsiíne neebe dífbyeke:

—¿Aanéhaca caatyéké ó wájyúiyáhi?

30 Áánélliihyéhjáa idyé Jetsóó néé dífbyeke:

—Tsaapi Jerotsaréetu Jericóovu péébeke naní múnaa imyéénúne dífbye éhnénéhjí dojtú píruno íwajyámúúnemájuco. Áánemáa péjucóomé dibye tétsiyé dsíjiveri íjcyánaáaca. 31 Áánaacáa llúúváabe tééjuri péébe úújeté dífbyedívu. Áróóbedíi íícúvétuube pajtyéíñúhi. 32 Áhdurée duurúvájá pañe wákímyehíjcyaaabe péébe dífbyeke ájtyúmíroobe pajtyé tsapéhúré dífbyedi íícúvétuúbe. 33 Áánétúu Tsamááriá múnáajpi péébe dífbyeke íajtyúmííbedi mítyane ídáátsovéhi. 34 Aabée ihdyu dífbyeke ditye túúvátsonéhjí ityáábóne bíjínúhi. Áábekéa ííjjudi tsajtyéébé tsaaté javu tépejco ityéhmeki. 35 Áané tsitsíívevúu tééja múnáájpikeye íáhdóne neébe: Áánúke téhmeco. Aane néhi tsiíne tsíeméné dífbyema u áhdóhajchíí o óómídyu uke ó óómíchoóhi. Ehdúu méénuube Tsamááriá múnáajpi. 36 ¿Aané caabyé díityédítýu tsíjpiye íjcyároobe naní múnaa ícúbáhraíñúúbeke wajyúhi?

37 Áánélliihyéhjáa neebe Jetsóoke:

—Íhya eenéé dífbyedi ídáátsovéne píááboóbe.

Áánélliihyéhjáa neebe dífbyeke:

—Tehjújuco. Ahdícyane óvíi tehdu u meenúhi.

Máátámúpike Jetsóó ááhivéne

38 Áané boonétúhjáa idyé Jetsóó ímamyémuma péébe úújeté tsácoomíwúvu. Átsihylhjáa íjcyalle Máata tsaimíyé díityéké ihjávú waatsúcupejtsóhi. 39 Áíjyúhjáa díllé naalle Maariá Jetsóó lliíñévu ácuuvé dibye úwaabóné illéébúacunúki. 40 Áánaacáhjáa díllé Máata tsíñehji imyéénúneri íjcyalle Jetsóoke néehíí:

—Ávyéjuúbej, ¿íveekí aalle táñaalle íñe o méénúnéhjitu tsá oke píáábotúne? Díñe bo okéi dílle ipíáábokij.

41 Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dílléke:

—¿Aca íveekí eene tsíñehji u méénúneriyé u íjyáacunú táuwaábori íícúvétulle? 42 Muurá ihdyu tehjújuco Maariá méénune tsá múha díllédívú cátúntsóityuróne. Ehdúhjáa Jetsóó néé Máátákeé.

11

Píivyéebema meihjyuvané Jetsóó úwaabóne (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Aabéhjáa tsáijyu Píivyéebema iihjyúvanetu níjkévánaa tsaapi ímamyémudítúyú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána múúhake duwáábó muhdú múúne Píivyéebema meihjyuvané éhnéhjáa Jóáa ímamyémuke úwaabódu.

² Áanélliihyéhjáa neébe:

—Íllu múu íhjuváuhi:

Múúháj Caani níjkyéjiri u íjcyáábej, uke muha máávyéjutsó dúúrúvamére. Aabe ihdyu díavyéjvu múúhake dúúcuéne u ímillédú múúhake túkevýtso ííńújiri muha mejcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu. ³ Aabe óví múúhake majchóvú ú ácuhijcyá páijyuvaré téene tájpi muha mejcyaki. ⁴ Áhdure muha ímityúné meméenuhíjcyané múúhadi dídáátsóvéne dáabajívé múúhake ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábájívéhíjcyádu. Áhdure múúhake íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevu muha metáhjátsámeityuki.

⁵⁻⁶ Ehdúhjáa díityéké íńétsihdyu tsiíne neébe:

—Muurá tsaapi ámuha menáhbévahíjcyaae tsáijyu pécójpíne amúhadítúyú tsáápiikye neetéiyáhi: “Muúbej, cána okéi óvi daacu amúha májchotu táńahbévaabe tahjávú wájtšíńbeke o májchótsoki. Ávyeta tsá íńéúbamá o íjcyatúne.” ⁷ Ehdú díbye néenélii icyuwájá pańétú nééiyooobe dííbyeke: “Tsáhájucó o píivyetétú uke o ájcuene. Tsúuca muha mécuwáhi. Tsúúcajáne lléehowa wátájcámeíhi.” ⁸ Ehdú muurá amúhadítúyú tsaapi íńahbéváábeke íńéérone ájcuíyá díbye táúmeínevu éhńíńevúré díbye ipátsáńjcyótuki. ⁹ Áhdícyané ihdyu múu táúmei Píivyéébeke téene tájpi ámuha mejcyane amúhake díbye íájcuiki. Métsúúraméi ímí ámuha mejcyáíyóneri amúhake díbye ipíááboki. Áhdure métáuméi amúhake díbye ityúkévýtsoiki. ¹⁰ Muurá téene tájpi íjcyane táúmeímyeke ájcuúbe. Ímí íjcyáíyóneri tsúúrameímyeke píááboobe. Dííbyeke túkevýtsoju táúmeímyeke túkévýtsoobe.

¹¹ ¿Aca íjcyámé tsaate amúhadítúyú íjtsíméné majcho táúmeícyooa nééwayúvúré ájcuíyóme? ¿A amóóbeke tetsi táúmeíńáa ájcuíyómé íńimiyédívúre? ¹² Áhdure ¿aca íhyúu táúmeítsike ájcuíyómé óóvíhódívúre? ¹³ Muurá ámuha míamúnaa ímityúmé mejcyarómé méimíllé amúháj tsíimeke ímíáánevúré maájcuene. Aanéjii awáá muurá amúháj Caani níjkyéjiri íjcyaae ípííchó pícyóó dííbyeke teene táúmeímyé pańévu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

Jetsóoke Naavéné píaabóne tsaate nééneé (Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Íjcyaabéhjáa tsaapi naavéné ípańe íjcyaae íhjuvátuúbe. Aanéhjáa naavéneke dííbyé pańétú Jetsóó wáágóóné boone tsúuca íhjuváuabe. Ááneríhjáa míamúnaa ullévenúhi. ¹⁵ Áronáacáhjáa Jetsóodítúyú tsaate néehíi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohíjcyá tsaate pańétú díitye naavémú avyéjuube Betsebóó píáábóneríye.

16 Áhduréhjáa tsijtye dífbyeke illure mávárijchomé nehíjcyá díbye méénuráityuróné íévéhoováwú imyéénuki. 17 Áronáacáhjáa diityé íjtsaméí iwáájácúne neébe:

—Muurá tsané avyéjujte tsájítóré íjtsámeityúme ímityúne idyáíívéjcatsíñe illuréjuco ihvejtsóné íavyéju. Áhdure muurá tsája múnaa ímityú idyáíívéjcatsíñe illuréjuco wáchájántújcatsíñe. 18 Ahdu íivane muurá Naavéné ihyájkímukéré iwáágóoca illure íavyéjú újónévtsóiyáhi. Ehdú íñe ámúhake o neé naavémú avyéjuubévá Betsebóo oke píáábóneríyé diityéké o wáágóohíjcyáné ámuha óhdityu menéénéllíihye. 19 Áánetéuhaca çmúúbé píááborí ámúhá mamyé mú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééityuró Betsebóo píáábori ditye wáágóohíjcyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu meihjyúváneri. 20 Muurá ihdyu Píívyéébe oke píáábóneri ó waagóohíjcyá naavémuke tsaaté pañétú téenetu ámuha méwáájácu tsúúca dífbyé avyéjú ííñújiri ámúhama íjcyájúcooróne.

21 Muurá íhtsúrúúbé jatu tsá íiná múha tsájtyéityuróne. 22 Áronáa dífbyé ehniíñevu íjcyaaabe dífbyedítýú dójtúiyá páneere dífbyé méénujcátsiháñe. Ááne dífbyé tsieméné íimillédú méénúyoóbe.

23 Ehdú neéne muurá oke píáabóné ímilletúme táwákimyéí illure ímíllé óhdívu ítyútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáíyómeke illure óhdityu mútátsohíjcyáhi.

*Ípyéé íjchívyémé pañévú tsiíñe naavéné óómiñe
(Mt 12.43-45)*

24 Átsihdúhjáa idyé tsiíñe Jetsóo neéhií: Muurá múúne naavéné míamúnáájpi pañétú íjchívyeebe pehíjcyá íjcyáítsíí néhcoobére. Aabe íjcyáíyotsí íájtyúmitúnéllíi íllu íjtsámehi: “Tsiíñe ó óómií biwáábé pañévúré ópée o íjchívyéébé pañévu.” 25 Ahdújuco muurá óómiíbye ájtyumíváné diibye ípyéé íjchívyéébeke ímíwu peevéébé ehne múu jaa Íljyahdu neébeke. 26 Áánéllíi múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké ehniíñevu ímityúmeke diityémá tsiíñe íúcaáve dífbyé pañévu. Áabeke muurá íhdée íícúbáhráné ehniíñevu ícúbáhraábe.

Ínerí meímíjyuuvéne

27 Ehdúhjáa Jetsóo neénaa tsáápille míamúnááj píñétú kéévánécoba neéhií:

—Ímaímijyu ihdyu díille ukée ítsímáváábeke píívyétsolle íjcyanej!

28 Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ééé, tehdújuco. Áhdure ímaímijyu Píívyéébé uwááboju cáhcujtsómé íjcyanej!

Míamúnaa Jetsóoke neé díbye méénuráityuróné imyéénuki.

(Mt 12.38-42; Mc 8.12)

29 Téijyúhjáa mítyane míamúnaa píhcyaavé Jetsóodívu. Áámekéhjáa úwááboobe neéhií:

—Ámuha muurá ícyooca íjcyáne míamúnaa ímityúme. Aame çíveekí ámuha méimíllé méénuráityuróné o méénune ámuha oke mecáhcújtsómejíivari? Óvíi ihdyu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpi Jonáake pájtyedu neéne oke pájtyénetu ámuha méwaaájácu diibyejuco míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane. 30 Muuráhjáa dífbyeke muhdú tene pájtyénetu Níínibé múnaa waajácu

ímiáánéjucu Píívyéébe dífbyeke wáalloóne. Ahdu muurá Míamúnáájpídívú o ípívyéévéébeke tene pájtyénetu míamúnaa waájacúu dityéé ímíjpyeténe ípájtyeté Píívyéébe oke wáalloóne. ³¹ Aane muurá Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné ímbájchócooca tsáápile tsííñé íiñúji múnáalle ámuhadívú néétsoó ámuha mecáhcútsohíjcyatúnevu. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó uwáábó illééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa jíveekí dífbyeúvú ehniíñevu o íjcyaae o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne? ³² Téhdure muurá Níínibé múnáaúvú ámuhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa Jonáa díityéké úwaabóné icyáhcuíjtsóne ímíjpyetéme. Áánáa jíveekí dífbyeúvú ehniíñevu o íjcyaae o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne?

Méhálluúúcu peetédu nééneé
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Tsá muurá peete tsíeménevu maávojháccóityuróne. Muurá ihdyu cáamevu íboohówátsihvu mépicyóó tene íájchúcnúki. ³⁴ Ahdu muurá ámuhá hálluúúné peetédu nééneri ímiáánéré ámuha meííteneri metsúúrámeihajchíí téenetúré ámuha mébóhówaúcnúuhi. Áánetu ímityúnéré ámuha meííteneri metsúúrámeihajchíí téhdure téenetúré ámuha mébóhówaúcnúuhi. ³⁵ Áánéllii téihbúwá méíjcyaco ímiáájú ámuha tsúúca mewáájacúné múhdurá meuráávyétuki. ³⁶ Muurá ténéjcu wáájacúmé ímityúné méénújúcootúmé ííne ímíjyaúréjúcu íjcyane éhne múúne peete ájchúcnúnej tééveri méíjcyadu.

Paritséomuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 20.45-47)

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó úwáabóné boone paritséomuube dífbyeke tsajtyé ihjyávú ímájchótsoki. ³⁸ Aabéhjáa íhyótsi níjtyámeityuube májchóneri díibye paritséomuube ullévenúhi. ³⁹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dífbyeke:

—Ámuha muurá ámuháj pí hállúre méímíbachómeihijcyáhi. Árónáa ámuhá íjtsaméí ímityúne. ⁴⁰ ¡Tsá muurá ámuha mewáájacúmeityúne! ¿Aca tsá ámuha mewáájacutú téhdure méíjtsaméí metéhmémeíyóné méjpi menítyámeihijcyádúre? Muuráhjáa ímiáámé méíjcyá Píívyéébe meke ípívyejtsóhi. ⁴¹ Áánéllii múu íjpi, íjtsaméii, íjcyane tehme ímí íjcyaki.

⁴² ¡Máidáátsoju ámuha paritséomuke tene pájtyeíñe! Muurá téhdújúcooro Píívyéébeke ámuha meíícúvehíjcyáné ámuha bájtsohañeri. Árónáa jíveekí tsá ámuha méíjtsámeityú dífbyeke mewájyúyóneri? Áhdure jíveekí tsá ámuha míamúnáama ímíñeúvú méíjcyatúne? Tsá muurá tsáneeríyé dífbyeke meuráávyéne tsiíñe meíhvéjtsóityuróne.

⁴³ ¡Ahdícyane máidáátsoju ámuhákye tene pájtyeíñe! Muurá ámuha méímíllé pihcyáávejááné pañe íboohówátsíhíríyé méíjcyane. Áhdure ámuha méímíllé míamúnaa ámuhákye ávyejúúlléne.

⁴⁴ ¡Áámeke ámuhákye taúhbájú uwáábojtemá máidáátsoju tene pájtyeíñe! Muurá ímityúmé ámuha méíjcyáromeke míamúnaa íteíhíjcyá pánehjídú ímiáámeúvúdú éhne múúne níjkyéné pañe nehniwu néérone pánehjídú hallu ímíwu meíítedu.

⁴⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii taúhbájú uwáábojtédítýu tsaapi néé dífbyeke:
—Uwááboóbej, ehdu aatyéké u nééneri múúhadívú ú wáájatsóhi.

46 Áánélliihyéhjáa neébe:

—jTéhdure ámuhákye idátsó pajtyeíñe! Muurá ámuha illure métúhútsohíjcyá míamúnáake ámuhá ijtсамeityúré ámuha meújcyúné uwaábori. Muurá ámuha mejjcyarómé tsá tehdu mejjcyatú eene ámuha meúwáábohíjcyádu.

47 jAhdícyane máidaátsoju ámuhákye tene pájtyeíñej! ¿iveekí ámuha éjjuúvúu Píivýeébe ihjyú uubálle múnáake ámuhá ihde múnáaúvú dsíjívétsohíjcyámé nijkyénetu diityéúvu náávé ménícyohíjcyáhi? 48 Ehdu ámuha meméénúnetu muurá méwaajácú ámuhá ihde múnáaúvúu icyahíjcyajíjtóré ámuha meúraavyéne.

49 Muurá Píivýeébe neéhií: “Ó pícyoó o túkévétsoñeri ihdetújuco iwáájacúné úubálléimyeke. Téhdure ó pícyoó uwaábojtéke. Áamedítyú muurá tsaatedí ícúbáhraimye. Tsíjtyeke dsíjívétsoimye.” Ehdúu Píivýeébe neéhií. 50 Aane muurá téhdure icyooca íjcyané míamúnáake dómájcoó ííñujíi ípíivýeévétsihdyu icyoocávú Píivýeébe ihjyú uubálle múnáake tsaate dsíjívétsohíjcyané díbye diityémá ímíbájchoíñe. 51 Muuráhjáa Abéeke íñahbéré dsíjívetsóné boone tsíjtyeke ámuhá ihde múnáaúvú dsíjívetsóhi. Muuráhjáa Tsacariake dsíjívetsómé duurúvájama Píivýeébe ícúvé covátsómehíjcyané wáíjí ráhoúcunútsihvu. Aane ámuhákye o neé íñe icyooca íjcyané míamúnáake téhdure tééne ímíbájchó dómájcoíñe.

52 jAhdícyane máidaátsoju ámuhákye tene pájtyeíñej! Muurá ímiáájú míamúnáa wáájácúiyóné ¿iveekí ámuha métúhútsohíjcyá tsíhdyuréjuco meúwáábóneri? Dítye teene icyáhcuíjtsone úráávyeyíyóné ámuha métúhútsohíjcyáhi. Aane muurá ámuha mejjcyarómé tsá ímiñeúvú teene meúraávyetúne.

53-54 Ehdúhjáa Jetsóó ihjyuvané taúhbájú uwaábojtemá paritséomuke tsaríwu pajtyéhi. Aaméhjáa dííbyeke panévatu dílló tsane díbye múhdurá áñújcuíhájchíí dííbyedítýú ímityúné ílhjyúvároki.

12

Ímamyémuke Jetsóó téibúwajtsóne

1 Téijyúhjáa ávyetá mityané míamúnáa píhcyaavémé wájócójcatsíñáa Jetsóó neé ímamyémuke:

—Téiibúwá méljcyaco aatye paritséomú bañú múnáa ímiáámeúvúdu íjcyámeke. 2 Muurá téévéneúvú méénumeiyóné tsá tétsihvúré níjkéváityúne. Muurá pámeere íiná méénuhíjcyané bóhówááveéhi. 3 Múha wáájácútúnáa ámuha míjchóhó pañévu meíhjúvaróné waajácúmeíhi.

Píivýeébedi múu íllityéhi (Mt 10.26-31)

4 Ámuúha táñahbému, tsá múu íllityétú míamúnáadi apáañéré méjpi dsíjívetsóiyómedi. 5 Áánetu ihdyu múu íllityé Píivýeébedi múijyú ámuha mejjchíivýeítyuwa cúújúwá pañévu ámuhákye wáágóóiyóóbedi.

6 Muurá 5-meva coomímú míjñhwuúcuré áhdómeyíomeke téhmeébe. 7 Aabe muurá téhdure waajácú ámuhá níwájúíñné múhdújivá íjcyane. Áánéllíi tsá múu íñnerí íllityétúne. Muurá diitye coomímú ehnííñevu ámuha méwajyúmeíhi.

Jetsóoke meúraavyéné metóónúityuróne
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke iúraavyéné tóónútúmeke ó bóhówájtsoó níjkyéji múnáadívu. 9 Áánetu íllure tóónuhíjcyámeke tsá o bóhówájtsoóityúne.

10 Muurá íñe Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedítýú ímityúné íhgyúvárómedi Píívyéébe ídáátsóvéne teene ábájívéhi. Áánetu ihdyu díbyé Apííchotu ímityúné íhgyúvámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne.

11 Ehdúhjáa íñétsihdyu neébe:

—Tsaate ámúhake pihcyáávejááné tehmejtéma ámúhá íiñújí avyéjujté éllevu tsájtýeocooca tsá múu íjyáacunútú muhdú íhgyúváíñeri. 12 Muurá ihdyu Píívyéébe Apííchóre ámúhake tükévétsoó ámuha meíhgyúvaki. Ehdúhjáa Jetsóó neé ímamyémuke.

Tsá múu íjyáacunútú mítyane íéhnéváiyóneri

13 Téjyúhjáa tsaapi míamúnááj píínévú neé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, táñáhbeke díñe díbye oke idyówajcáro múhtsí wáábyuta múhtsíj caana pícyohíjcyánetu.

14 Áronáacáhjáa Jetsóó neé díbyeke:

—¿Aca múha oke pícyóó téeméné ímibájchoobe o íjcyabe ámúhtsikye o dówajcároki?

15 Tsá múu mítyane íéhnéváiyóneri úmúúpívyetúne. Tsá muurá mítyane meéhnéváne tájpi tsaímíyé meijcyáityuróne.

16 Ehdúhjáa díbyeke íñéené boonétú pámeekéré iúwaabóné úúbállebe ehnéva múnáájpidítýu. Íllúhjáa neébe:

—Íjcyabée tsaapi ehnéva múnáajpi. 17 Áábe bájtsoháñée mítyane neévánetu íllu íjtsámeíbye: “¿Aca kiávú íñe ó aahívétsoó tabájtso áyánejíívari?”

18 Áronemáa neébe: “Óubá ehne teene áahívétsámeíhíjcyaja o wácávyáhcóne éhniíñevu mítyájácoba o áméjtsójá pañévú ó pícyóóhi. 19 Ááne íllu ó íjtsámeííhi: Ícyooca ihdyu tsá íñá óhdítýu píhtotúne. Áánéllíi pevétaréjucó íbúwajíí o íjcyaiñé óhdítýu o májchoíñé, o ádoíñé, píhtójúcóótúnéllíihye.” 20 Ehdúu díbye ítsámeíhíjcyárónáa Píívyéébe neé díbyeke: “Tsá mía u wáájácúmeítýúne. Muurá ípyejco tsúuca ú dsíjívééhi. ¿Ácooca eene u éhnévahíjcyánécoba muhdúíhýaja?” 21 Ehdú muurá pajtyéíñe íhdyunéré éhnévahíjcyámema. Aame Píívyéébedítýú ídátsóhree.

Íhñéjteke Píívyéébe téhmené

(Mt 6.25-34)

22 Ehdúhjáa díityéké íñétsihdyu Jetsóó neé ímamyémuke:

—Tsá múu apááñeríyé íjtsámeítýú íñe tájpi íjcyáneri. 23 Tsá apááñeré majchoo, wájaymuu, íjcyáne tájpi meijcyatúne. 24 Cáhawáá méjtsúcunu muhdú wahpéjté íjcyane. Tsá muurá dítye mújyú wákímyeítýú téene tájpi íjcyaki. Pane tsá dítye imájchó pícyootúne. Árome íjcyá Píívyéébe tájpi. Aanéjíí muurá díityé ehniíñevu ámuha míamúnaa méwajyúmeíhi. Áámeke tsá ámúhake díbye íñetú píhtótsóityúne. 25 ¿Aca íjcyabe tsaapi ámúhadítýú éhniíñevu icyáámenúné ímíllebe íye cáámenútsámeííyoóbe? Tsáhaá. 26 Muurá tsane

túhúúturóné tsá ámuha meméénúityuróne. Aanéjii tsá múu ijtsámeityú tsane imyéénúiyóné ámuháyé mepíivyetyíyónéjiivari.

²⁷ Téhdure cáhawáá méijtsúcunu wajcóháñé múhdutú iiye tsaimíyé pívyehjycané pevétaré ijcyaróne. Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóúvú tsijyte ávyéjute ehniíñevu ijcyaróobé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcóháñé ímivu. ²⁸ Ehdu muurá Pívyéébe tsaimíyé téhmehjycá wajcóháñé wahájchotaré ímí ijcyane illúhwuúré tsúúca chémene. Aabéjii awáá muurá ámuhákye ehniíñevu tsaimíyé téhmehjycáhi. Ehdu teéne, ámuúha cáhcujtsópityúné míamúnaaj. ²⁹ Ehdu néene tsá múu áábímyeityú téene tájpi ámuha mejjycane tsáijyu ámuháditú píhtórónáaaca. ³⁰ Muurá ihdyu Pívyéébeke cáhcújtsotúmé áábímyei ipíhtócoóca. Áronáa muurá ámuháj Caani Pívyéébe waajácú íiná ámuháditú píhtone. ³¹ Áánéllii múu ámuha mepíhtóróneri íicúvetúmé tsúúráméi múhdutú tsaimíyé Pívyéébeke iúráávyéne díbyé avyéjuvu iúcáávéiyóneri. Áijyu ihdyu tsá ámuhákye díbye íinetú píhtótsóityúne.

*Ímí níjkyéjiri mejjycane Jetsóó úwaabóne
(Mt 6.19-21)*

³² Muurá ámuha tahñéjté ídátsó ehne múúne obééjámú áyáméwu ijcyadu. Árome tsá múu íínerí áábímyeityúne. Muurá ámuháj Caani Pívyéébe ímíllé ámuhákye iújcune íavyéjuvu. ³³ Áánéllii múu ámuhá tsíeméné íñáhjéhénúne píaabó ídáátsóméhjike. Muurá íñe ííñújiri múhajchotá ijcyáityúné ámuha meéhnéváne tsaimíyé meicyahjycádú néene ijcyá níjkyéjiri múijyú muhdú ijcyáityúmé ámuha mejjycáiñe. Téhulle muurá mejjycane tsá tútáváávéityúne. Muurá ííñújiri naní múnáa ámuhákye tútávátsohjycádú néene tsáhájucó téhulle ijcyáityúne. ³⁴ Muurá kénejcú ehniíñevu ímí ámuhákye pájtyénéjcuríyéjucó ámuha meíjiveíñe.

Jetsóó tsááiñe metéhmene

³⁵ Ahdícyane ímíñeúvú mejjycátsííivyéne oke météhmeco ehne múúne ávyéjuube tsaatétsí táábávajcatsíñe wañéhjiri ijcyáábeke íúníu múnáa téhmehjycádu. ³⁶ Muurá múúne téhmehjycámé díbye llééhówatu díllóvácooca íicúí ipááyúcuki. ³⁷ Ehdu muurá íavyéjúube ijtsoré ijcyámedívú díbye wájtíme íñe ímíjyaú ijcyá díbyema. Muurá iwájtsidu tsaimíyé díityéké ímájchótsómema nahbévájcatsíbye. ³⁸ Maímijyu ihdyu dítye ijcyane tsáijyu múu pécórjñéuba mityá cóójiháñe pañévú tsáaroobe tsaimíyé díbyeke téhmehjycámeke díbye ájtyumíváme. ³⁹ Muurá tsája múnáajpi múijyú naní múnáajpi tsááiñe iwáájacuca cúwátuube ihjya téhméjé pañevú tsá díbye úcáávéityuró íñániki. ⁴⁰ Ahdícyane mejjycátsííivyéne méitsohjycaco o tsááiñe. Muurá ámuha méijtsámeityúnáa Míamúnáajpidívúu o ípívyéévebe tsiíñe ó tsaáhi.

*Tsaatétsí wákímyeíñetu ijcyané uwááboju
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Péédoro néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a múúhakyéré ú úwáábohíjycaj, mityá pámeekérej?

⁴² Áronáacáhjáa tsiíñe neébe:

—Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúúbema wákímyeíbyeke pícyoobe íhyájkímú tehmeébedívu. Aabe muurá diityéké ímí íicuvé íné tájpi dítye íjcyáíñéhjitu. ⁴³ Ahdícyane maímíjyu díbye íjcyane íwákímyeíyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe. ⁴⁴ Muurá ímíááné ámúhake o néé ímíáábé íjcyáábeke íavyéjuube íhñévu téhmetsóne. ⁴⁵ Áánetu íjcyaaabe tsaapi ímítyuube íavyéjuube íicúí óómítyúné' íñéene íwákímyeí íbúwá íjcyátuúbe. Ehdú néébe muurá íllure íhyájkímuke imyéénúne ímillédú wañéhjíneryé pehíjcyá lííyícyáveebére. ⁴⁶ Aabe muurá ehdu ícyahíjcyánáa íavyéjuube óómiibye tuvááová dííbyeke díbye íjtsótúnáaca. Áábeke ílluréjucu díbye ícúbahráné tsaate íwákímyeí múnua ímítyúmeke imyéénudu.

⁴⁷ Ehdú muurá íavyéjuube íúníu múnáake ícúbahrá díbye ímillédú dííbyé wákímyeí imyéénúiyóné wáájácurómé tehdu méénútúhahjíchíjyu. ⁴⁸ Áánetu íwáájácútúné hallúríyé ímítyúné méénúmeke íhtsútaré ícúbáhraábe. Muurá mepiáábómedi méíjyácutunú ímí dítye íjcyáíyóneri. Áhdure tsíeménevu meníwáávémedi méíjyácutunú ímí dítye téhméíyóneri.

Jetsóó hallútú míamúnua tsarílléjcatsíñe
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Muuráhjáa íñuujívu o tsáa táhallútú míamúnua itsarílléjcatsíki. Aane íhdyu múhdutúiyó téené pañéjucu meé. ⁵⁰ Muurá o ícúbáhrámeíñé níjcautu ó dsíjiveéhi. Aane ávyeta múhduúvúra ó íjtsúcutunúhi. ⁵¹ ¿Aca ámuha méíjtsúcutunú tsaímíyé míamúnua íjcyo o tsááne íñuujívu? Muuráhjáa íhdyu o tsáa míamúnua tsajíjtóré íjtsámeítyúme táhallútú itsarílléjcatsíki. ⁵² Aane muurá ícyoocátú tsané múnua íjcyarómé tsarílléjcatsíi táhallútú. Muurá tsaatédítýú ímunáajte oke cáhcújtsóhahjíchíi tsaatésí cáhcújtsótumútsí tsarílléé diityéke. Áánetu díityétsíyé cáhcújtsóhahjíchíi ímunáajte tsarílléé diityétsíkye. ⁵³ Muurá cááni tsarílléé íllíkye oke díbye cáhcújtsóné hallútú. Áhdure ílli tsarílléé cááníkyeé. Áhdure ídsi tsarílléé tsíjjuke. Áhdure tsáápille íaajaké tsaríllééhi. Ehdú muurá panéjcuwávú míamúnua tsarílléjcatsíi táhallútú.

Íná pájtyeíñé úúbállenéhji
(Mt 16.1-4; Mc 8.11-13)

⁵⁴ Téhduréhjáa tsíiñe Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ámuha nuhba áabatéhíjcyánéjcutu ojto bóhówáávécooca menéé maálleíñe. Ahdújucu tene állene. ⁵⁵ Áhdure tsíñejcútú kíjyeba tsáácooca ámuha menéé píjcyaba íjcyaiñe. Ahdújucu tene íjcyane. ⁵⁶ Ehdú muurá ímíáámeúvúdú ámuha méwaaajácú muhdú néíjyu muhdíivané cóóji íjcyaiñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácútú oké iwáalloone Píívyéébe páhdúváré nénehji imyéénúneri ámúhake úúbálléjúcohíjcyaróne?

Meke múnáájtsórómeke mewájyune
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿íveekí tsá ámuha meíjtsámeítyú ímíáámé ámuha meíjcyáíyóneri? ⁵⁸ Tsaate múu ámúhadítýú ímítyunéhjí dítye ímbájchóhullévú tsíjtyeke tsájtyéhahjíchíi ímíñeúvú cánáájánújcatsí téhullévúí íúújetétúné íhde ávyéjuttédívu ámuha mecúvéhoojánútsójcatsítyuki. ⁵⁹ Tsá muurá cúvéhóójatu ámuha meíjchívyéítyuró páneere ámuha maáhdótúhahjíchíjyu.

13

Ímityúné meicyahjycyáné meihvejtsóne

¹ Téijyúhjáa tsaate Jetsóo éllevu ipyééne úúballé Píivyéébeke híicúvéné iyámeke ditye dsíjívétsohijcyáhajtsívú Piráátó tsaate Gariréa múnáadívú lílhyánútsómé tujpácyo iyámé tujpácyo ma mújtane.

² Áamekéhjáa neébe:

—¿Aca ámuha méijtsúcunú ehdu diityéké tene pájtyene tsíjtyé ehniíñevu ímityúné ditye íjcyánéllíhíhí? ³ Muurá téhdure ámuha pámeere méicúbáhráméí diityédúré ímityúné ámuha meicyahjycyáné meihvéjtsóne Píivyéébé icyánejcúvú meibúwáávétúhajchííjyu. ⁴ Ácooca ¿muhdú ámuha méijtsúcunú Jerotsarée múnáadítyúu 18-meváké ‘Tsiroée’ némeíñé nupáhyéjú úníuri íjcyaja cáámé cóhnaúvú neéja áámune? ¿A dityée ehniíñevu ímityúné íjcyánéllí aamúné diityéké? ⁵ Muurá téhdure ámuha pámeere méicúbáhráméí diityédúré ímityúné ámuha meicyahjycyáné meihvéjtsóne Píivyéébé icyánejcúvú meibúwáávétúhajchííjyu.

Higyéerahe néévátúnetu Jetsóo úwaabóne

⁶ Ehdúhjáa Jetsóo íñétsihdyu tsiíne diityéké úwáaboobe neéhií:

—Tsaapíhjáa íumihé pañétú higyéerahe íbájtsohe néévápítyuhe úújéjehjycyaráhi. ⁷ Áronemáhhjáa tééné tehmeébeke neébe: “Tsúuca 3 píjcyábájucó íhye tsá néévápítyúne. Áanéllí illuréjuco dihlló. Báñú úmihé pañétú teéhe.” ⁸ Áronáacáhjáa tépallí tehmeébé néé dílbyeke: “Ávyéjuúbej, cána óví íñé píjcyábá méijtsoráhi. Óví ó wápíjcoó tehe íñéévaki. ⁹ Tsáijyu múu tehdu meméénúneri néévahe. Tehe néévátúhajchíí botsíi illuréjuco meíllóíñe.”

Wáyeeévejcóójí tsáápílleke Jetsóo bóhíitsóne

¹⁰ Áhduréhjáa tsáijyu wáyeeévejcóójí úwáaboobe píhcyáávéjé pañe íjcyámeke.

¹¹ Áanáacáhjáa tétsihí tsáápílle naavéné ípañe íjcyalle 18 píjcyájucó íbájui ípátúúvétúneri chémehjycyalle. ¹² Áállekéhjáa Jetsóo ípíúváne neéhií:

—Tsúuca ú bohíjucóóhi, muúllej.

¹³ Ehdúhjáa neébere dílleke dócárájcónetu ímiááné tsúuca íbájui pátúúvelle íjyócuuvé tsatújkevéjuco. Aalléhjáa duurúvá Píivyéébeke. ¹⁴ Aanéhjáa píhcyáávéjé tehmeébeke tsáíri pajtyé íveeki wáyeeévejcóójí díbye dílleke bóhíitsóne. Aabéhjáa tétsii íjcyámeke neéhií:

—Muurá íjcyáné 6 coojívá wákimyéíjcyoojí. Ájcoojíí ámuha métsááiyá dílbye éllevu díbye ámúhake íbóhíitsoki. Tsá wáyeeévejcóójí ámuha dílbye éllevu métsááityuróne.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néenéllí Jetsóo néé dílbyeke:

—Bañú múnáajpi u íjcyaaabe pánehjídú ímiáábeúvúdú uu. ¿Aca tsá wáyeeévejcóójí íjcyaróné ámuha jéemú dóhjívámeke ámuha meíjchotétyuró téhí pañétu? ¹⁶ Ehdu neéne muurá áámye téhdure Aavaráaúvúj tsiiménémúháábéelle íjcyalle ídátso chémehjycyá 18 píjcyájucó naavéné ípañe íjcyaabéré dílleke tehdu méénúneri. Áálleke ¿aca tsá mepiáábótyuró wáyeeévejcóójí íjcyaróne?

¹⁷ Ehdúhjáa dibye néeneri pámeere dífbyeke múnáátsohíjcyámé núcójpivéhi. Áánétúhjáa ihdyu tsijtye mítyane ímjyuuvé dibye díílleke piáábóneri.

Mojtáátsá neeváúwútu íjcyáné uwááboju
(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ Téhduréhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca íinetú íñe tsiíñe ámúhake ó úwááboó Píivyéébé avyéju? ¹⁹ Muurá dífbye avyéjú éhne múúne mojtáátsá neeváú kémúútúróúwu mebájsou mítyáhécoba kéémévédu. Aahe muurá wájcávané hallúvú wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píivyéébé avyéju.

Pááá ooríchetu íjcyáné uwááboju
(Mt 13.33)

²⁰ Téhduréhjáa neébe:

—¿Aca íinetú íñe tsiíñe Píivyéébé avyéjú ó úwáábóiyáhi? ²¹ Muurá tsáápille hariínálljyutu pááa imyéénúcooca áyanéwu tééné ooríchetu picyooróné páneeréjucu óóríchodú teene Píivyéébé avyéju.

Ímíájíjto
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu péébe juuváyí íjcyácoomíji múnáake úwááboobéré pehíjcyáhi. Áhduréhjáa patsíhjívárí íjcyájáhji múnáake úwááboobe. ²³ Áábekéhjáa tsaate néehí:

—Ávyéjuúbej, ¿a uhjéméré pájtyéteéhi?

²⁴ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Íhnáhó íuráávyé néerojító múu úraavyé Píivyéébé avyéjuvu ámuha meúújetéjító. Muurá mítyame imíllérá úcaavéné téénevu. Árome tsá úcáávéityúne. ²⁵ Muurá téíibúwájí néétume áachi ímíllédú íjcyámé hallúvú ávyéjuube ihjyá lleehowá wátaahacoóhi. Ááné boone llééhowa wátótóhcoméré neehí: “Ávyéjuúbej, múúhake paayúcu.” Áronáa nééíbye: “Tsá ámúhake o wáájácutúne.”

²⁶ Áánéllíi neeímyé dífbyeke: “Áánerá úuma tsaméhjí mémáchohíjcyáhi. Áhdure muurá múúhá comíñeri úwááboobéré ú pehíjcyáhi.” ²⁷ Ehdu dítye néerónáa neeíbye: “Muuráhané ámúhake o néé ámúhake o wáájácutúne. Áhdícyane méíne óhdityu ímityúmé ámuha meíjcyame.”

²⁸ Ehdu Píivyéébe waagóó dífbyeke cáhcújtsótúmeke. Aame kémuélléturé ííteé Píivyéébé avyéjuri dífbye ihjyú uubáalle múnáa Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámeke. Ájyju ílluréjucu dítye tááíñe íhwáñe ííhdónema. ²⁹ Ehdu waagóojtéréjucu íjcyánáa pahúllevátú tsijtye ímí Píivyéébeke cáhcujtsómé dífbyedívú píhcyááveé dífbyema íjcyá íavyéjuri. ³⁰ Ájyju muurá íñe ícyooca idáátsóméhjíúvú néeme ávyéjuúteéhi. Áánetu íhtsutúmé ícyooca íjcyarómé tíjyju idáátsónuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Jerotsaréé múnáake Jetsóó kímoovéne
(Mt 23.37-39)

³¹ Téjyúhjáa parítséomú tétsihvu wájtsime néé dífbyeke:

—Dípye íchihdyu tsíéllevu. Muurá Heróodé imíllé uke idsíjívetsóne.

³² Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Mepééne díbyeke ávyétá muubérá íjcyáabeke mene: “Óvíikyévá ihdyu nijkévaabe naavémuke tsaaté pañétú iwáágóone chéméméhjike íbóhítsóhíjcyánetu.”³³ Tsá muurá Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi dsíjívéityuro Jerotsarée tsiéllévure. Óví ihdyu múhachótá ó íjcyáhi.

³⁴ Ámuúha Jerotsarée múnaj, ihdyújuco tsáma jíveekí ámuha íllure mellíhyanúpétsóhíjcyáné ihjyú uubáalle múnáake Píívyéébe ámuha éllevu wállóórómeke? Uwáábojtéké díbye ámuha éllevu wállóórómedi jíveekí íllure ámuha méicúbábrahíjcyá néwayúúnevu maáámúnerí? Muurá ó imíllará ámúhake o újcune éhne múúne cáraca ítsííméwuúmuke íhñúwáácýú lliíhénvú újcuđu. Áronáa jíveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne? ³⁵ Ááné déjúcotu muurá ámuha cóómí ápajyuréjuco cóévaíñe. Áhdure ámúhake o nées oke ámuha maájtyumíjúcóóityúné mújyú tsiíñe o tsáíñénvújuco. Téjyju muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijy áanu Píívyéébe mémeri tsááneéj.”

14

Íjpi óóríbyeke wáyeévejcóójí Jetsóó bóhítsóne

¹ Tsájjyúhjáa idyé wáyeévejcóójí Jetsóó péé paritséómú avyéjúube jávú díbyema imájchoki. ² Áábekéhjáa díitye paritséómú hállúwáábohíjcyá tétsihyi íjpi óóríñeri chémeebe íjcyánéllíi ‘áádikye éhne íjcyoojí bóhítsóííbye’ íñéénema. ³ Ááméhjáa taúhbájú uwáábojtémá íjcyámeke neébe:

—¿A wáyeévejcóójí tsaapi chéméébeke mébóhítsóiyáhi, mityá tsáhaáj?

⁴ Ehdúhjáa díbye néerónáa tsá dítye íiná néétune. Aanéhjáa awáá tsúuca díbye íjpi óóríbyeke íbóhítsóne neebe ílluréjuco díbye ipyéekí. ⁵ Átsihdyúhjáa neebe díitye paritséómuke:

—¿Aca ámuhá ocájí ámuha íjjúuba wáyeévejcóójí wáhyéjú pañévú áákityéébeke tsá ámuha meújcútyuróne?

⁶ Ehdúhjáa díbye néene tsá dítye píívyetétú muhdú íáñujcúne.

Táábávajcátsí wañéhjivu dítye míñútsóne

⁷ Áhduréhjáa tsájjyju wañéhjivu tsaate míñútsómé imíllé íboohówátsihjívúré íácuuvéne. Aanéhjáa Jetsóó múhdurá íjtsúcunúne díityéké úwááboobe nééhi:

⁸⁻⁹ —Tsaate múu ámúhake ityáábávajcátsíñe wañéhjivu míñútsócooca tsá íhdére ácuúvetú íboohówátsihvu tsájjyju múúne tsijtye ámuhá ehniíñevu ávyéjúúmé wájtsímekéréjuco dítye tétsihvu ácuújcóné boone íatéréétsihvúréjuco ámuha maácúúvéneri menúcójpívétuki. ¹⁰ Áánéllíi múu tsaate íwañéhjivu ámúhake míñútsócooca úújeté íhdícýátsihvúré díitye wañéhji múnáa ámúhake íájtyúmícooca íboohówátsihvu íácuújáróki. Ájjyju ihdyu tsá íñerí ámuha menúcójpívétsámeítýune. ¹¹ Muurá iye íhtsutúmé ávyéjute íjcyane némeíhijcyámé núcójpívétsáméíhi. Áánetu ídáátsóméhjívúvú tsaííbuwáre íjcyame ávyéjúúteéhi.

¹² Ehdúhjáa díityéké íúwáábótsihdyu neebe díbyekée íwañéhjivu míñútsóobeke:

—Tsá múu majchóvú míñútsotú íhtsutúméhjikéré uke dítye píámeíñe u ímílléneílihyére. Téhdure tsá múu míñútsotú díhyákímudúnéré múhdumé tsijtye úúma náhbévahíjcyámekére. ¹³⁻¹⁴ Múu téhdure míñútsó ídáátsóméhjike

Íjpiítyu tsátsihji Íjcyátúróméhjima hállúvátúméhjike ámúhake ditye píámeíyóné Íjtsámeítyúmére. Muurá Píívyéébere ámúhake áhdoó dibye ímillédú ámuha meíjcyame medsjíivémé tsiíne mebóhíicooca.

Wañéhjitu Íjcyané uwááboju
(Mt 22.1-10)

¹⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii tsaapi néé díbyeke:

—Maímijyu ihdyu diitye Píívyéébé avyéjuvu úcaavémé Íjcyanej.

¹⁶ Ehdúhjáa dibye néénéllii Jetsóó tsaapi wáñéhjíváténetu úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjáa iwáñéhjíváténevu míñutsó mítyámeke. ¹⁷ Áame éllévúhjáa ínúnu múnáájpkíye dibye wálloobe neeté diityéke: “Tsúúcajávane majcho baabáhi. Waávane mepéene mémajchótej.” ¹⁸ Áronáacáhjáa tsá ditye ímíllétú ípyééneé. Tsaapíhjáa íllure néé díbyeke: “Ohné tsaatédítýú íiíñújí o áhdone ó imíllé o úújeténe. Áanéllii tsá oke dibye téhméityúne.”

¹⁹ Áánétúhjáa tsijpi nééhií: “10-meváké ócájímuke o áhdómeke ícyooca ó imíllé o wáájaculléné muhdú ditye wákímyeíñe. Áanéllii tsá oke dibye Íjtsójúcoóityúne.” ²⁰ Áánétúhjáa tsijpi nééhií. “Botsíi o táábávaabe muhdú ó peéhi. Tsáhái o péétune.” ²¹ Ehduréhjáa ditye népejtsóné íóómíñe úúbállebe íavyéjúubeke. Aanéhjáa díbyeke tsári pájtyeebe néé diibye ínúnu múnáájpiikye:

“Ané cána míñutsóté ídáátsóméhjikéréjucu Íjpi ímítyuméhjí ímíñeúvú íúllene píívyetétúméhjima hállúvátúméhjike.” ²² Ahdújucóhjáa ímíñútsójétsihdyu tsáabe néene díbyeke: “Ayúju ávyéjuubej, tsúúca ó míñútsojéhi. Áronáa íñe jaa tsáhái wáhpétúne.” ²³ Áanélliihyéhjáa íavyéjuube nééhií: “Ané cána tsíjtyekéi míñútsótej. ²⁴ Tsáhájucu tujkénú o míñútsoromé májchóvátýúne.” Ehdúhjáa

Jetsóó úwaabóhi.

Íhtsútúróné pañe Jetsóoke meúraavyéne
(Mt 10.37-38)

²⁵⁻²⁶ Aanéhjáa mítyane míamúnaa díbyeke úráávyehíjcyámeke neébe:

—Muurá oke úráávyerómé oke iwájýúné ehnííñevu méwámýuma íhyájkímukéré wájýuhajchíí tsá ditye ímiááné tahñéjté Íjcyatúne. Áhdure íiye ehnííñevu iwájýúmeíhajchíí tsá ditye tahñéjté Íjcyatúne. ²⁷ Áhdure oke úráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóné ímíllétúmé tsá tahñéjté Íjcyatúne.

²⁸ ¿Aca ámuha jaa meméenu tsá tujkénú meéévéityuró múhduná ámuha dsídsí Íjcyane tene úújetéhajchíí botsíi ámuha meméenuki? ²⁹ Muurá dsídsi úújetétúnáa ámuha meméénuróné meníjkévátúneri tsijtye uuívatéiyá ámúhadi. ³⁰ Muurá nééiyóme: “Éje, Íjtyemeíhjáa íñe ánúmeíyómé tsá pánéévétsotúne.” ³¹ Áhdure ¿aca tsané avyéjúúbé tsodáhómú 10,000-mevaré Íjcyame tsíjpi tsodáhómú 20,000-meva Íjcyámema ímyéénújcatsí tsá tujkénú Íjtsámeítyuró téhdúmema diityéké ityáíhjáityuróne? ³² Muurá téhdúmema íhnáhóóityurónéllii tsíhyulléréi ditye Íjcyánáa wállójcatsíyómé diityé éllevu ditye íñéete ímyéénújcatsíjyúcoótuki. ³³ Ehdú néene muurá tsaate ímillédú íicyahíjcyané íhvéjtsotúmé tsá tahñéjté Íjcyatúne.

Cánáamatu Íjcyané uwááboju
(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ Muurá cánáama íímuma íjcyánéllii meke píaabóhi. Áanetu íímútuca tsá íinetú tene meke píáábóityuróne. ³⁵ Pane mebájtso ííñuji meúménúyónéúbatu tsá meke tene píáábóityuróne. Áanéllii tehdu néene illuréjucu mewáágóone. Aane ihdyu óví amúhadítú lléébome icyáhçújtsóne tehdu íjcyáhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

15

Obééjá mújtánetu íjcyáné uwááboju (Mt 18.10-14)

¹ Téjyúhjáa ííñúji avyjúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámema tsijtye ímityúme píhçyaavé díbyedívú díbyé uwáábó illéébúccunúki. ² Áámedítúhjáa parítseómuma taúhbájú uwáábojte néehíi:

—¿Aca íveekí aadi ímityúmedívú nahbéváhi?

³⁻⁴ Ehdúhjáa díbyedítú ditye íhjuvánéllii obééjá mújtánetu íuwaabóné neébe:

—¿Aca ámuha jéémú obééjámú 100-meva íjcyamedítú tsaapi mújtaca tsá ámuha 99-mevaréjucu íjcyámeke íumihéj píinévú mepíçyóóne díbyeke menéhcóityuróne? Muurá ámuha ménéhcóiyáhi. ⁵⁻⁶ Áábeke muurá ámuha maájtyúmícooca mítyane meímíjyúúvéne ááhivu ámuha mewájtside mépihjuçúiyá ámuha menáhbévahíjcyámeke ditye téhdure ímíjyúúve mújtároóbeke ámuha maájtyúmíneri. ⁷ Ahdu muurá Píívyéébe níjkyéjiri íjcyaaabe mítyane ímíjyuuvé tsaapi ímityúné pañévú mújtároobe tsiíñe ímíjpyetéébedi. Muurá ímí íjcyamedi ímíjyúúné ehnííñevu ímíjyúúveebe mújtároobe tsiíñe ímíjpyetéébedi.

Dsíidsíi wágóóóvénetu íjcyáné uwááboju

⁸ Téhduréhjáa dsíidsíjitu diityéké íuwaabóné neébe:

—¿Aca tsáápíledi 10-jíva dsíidsi íjcyánetu tsaji wágóóóveca tsá dille choocówu peetéj téeveri lílçyaalléré néhcóityuróne? Muurá néhcóiyolle. ⁹ Aaji muurá íájtyúmíneri ímíjyúúvéne íñáállévahíjcyámeke píhjuçúiyolle ditye téhdure ímíjyúúveki. ¹⁰ Ehdu muurá ímityúné ícyahíjcyaaabe teene íhvéjtsóne Píívyéébe icyáneçúvuréjucu íbúwáávéébedi níjkyéji múnaa mítyane ímíjyuuvéhi.

Tsaapi cáánídityu mújtáné uwááboju

¹¹ Téhduréhjáa tsiíñe úwááboobe néehíi:

—Íjcyamútsíhjuháa míityétsi tsáápí hájçhimútsi. ¹² Áámútsídityúhjáa bóneebe neé cááníkyé: “Líhij, u dsíjívéné boone métsíméné mútsídívuréjucu cóéváiñetu ó imíllé apáhajçhí íçyoocájucu oke tsáneenu u ájçune.” Ahdúçúóhjáa díbye ína néétuubéré ájçune diityétsikye tsaahdúnéçu. ¹³ Átsihduhjáa wahájçhotaré tétsi díbye bóneebe íjçyáróne páneere íhne nahjíhenúhi. Áane dsíidsímáhjáa peebe cáánídityu tsíhullévú tsiíñe ííñújivu. Áhullévúhjáa teene ídsíidsí íllure íçúbáhraabe ímityúné íçyahíjcyáneri. ¹⁴ Aanéhjáa tsúuca páneere ídsíidsí áteréénéhjiri díbye pírujtsónáa téené ííñújiri tsá majcho íjcyatúne. Ájyúhjáa ídátso pevéeberéjucu ícyahíjcyáné íne tájpi íjçyájúçóótuúbe. ¹⁵ Áanéllíhýchjáa téené ííñúji múnáájpkíye táumeíbyé wákíméi. Aabéhjáa díbyeke téhmetsó ímyeenímudívu. ¹⁶ Aabéhjáa diityéké téhmehíjçyáábeke múha majçhóvú ájçútuube ájyaba wájyúçúçóótúnéllii imíllera diityé éébuta

imájchone. ¹⁷ Átsihvúhjáa ikímóóvémeíñe illu íjtsámeíbye: “Ehdíivajúné tsáma áyaturómé llihíyó wákímyéi múnáadítú majcho pihtótúnáa žíveeki íchihvu ó dsíjiveehíubá ájyábari? ¹⁸ Tsáhaá, oo ehne llihíyo éllevu o oómiñe dííbyeke ó neéhi: Lílhij, žíveekíhyana ihdyu Píivýéébe ímilléneží ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyáróóbedívú ímiñejíivari? ¹⁹ Ahdícyane tsáhájucó dįjtsiméné o íjcyáityúne. Díwákímyéi múnáajpíyėjucó o íjcyaiñe.” ²⁰ Ehdúhjáa íjtsámeidyújucó díbye oómiñe cááni éllevu. Aabéhjáa téhullévú péébeke tsíhullétúré cááni íajtyúmíibedi mítyane ídáátsóvéne ícúu icyáhdahírone ámabúcutéhi. ²¹ Átsihvúhjáa ípyéé íjtsámeidyújucó díbye cááníkye neéneé:

“Lílhij, žíveekíhyana ihdyu Píivýéébe ímilléneží ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyáróóbedívú ímiñejíivari? Ahdícyane tsáhájucó dįjtsiméné o íjcyáityúne.” ²² Ehdúhjáa díbye neéronáa cááni neé íúnú múnáake: “Ícúu áánúke íwajyámúunema ítyúhápaajívú meújcone hójtsíwápaajívú maájctú díbye ípícyámeiki. ²³ Átsihdyu íujcávaabe ócájíwúuke médsíjívétsó dííbyeke mewáñehjínuki. ²⁴ Muurá íñe ‘tsúúcajáubáhhjáa dsíjívéebe’ o néhíjcyánáa ídátsó kíatú bóhdívaabe méhdivu.” Ahdújucóhhjáa dítye wáñehjívátene.

²⁵ Ájyúhjáa íñahbe ámiáabe úmíh páñétú oómiíbye lleebúcumúvá wáñehjí ihjyarí íjcyane. ²⁶ Áánéríhjáa iúlléventúne kémuélléturé íúnú múnáajpíkye ípíuváne dílloobe íveeki dítye wáñehjívátene. ²⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe: “Muurá díñahbe wajtsíhi. Áánéllíihyéne díícyááni líihyánutsó íujcávaabe ócájíwúudívú díbyevané íná pájtyétuube kíatú bóhdívánéllí dííbyeke iwáñehjínuki.” ²⁸ Aanéhjáa ávyéta tsári pajtyé dííbyeke. Aabéhjáa íhnáhó cáyobáávatéébe tsá áyanéwu ímíletú íááhívéne íhjávu. Áánéllíihyéhjáa cááni dííbye éllevu ípyééne cánaájanú díbye íááhíveki. ²⁹ Áronáacáhhjáa neebe cááníkýeé: “Lílhij, muurá íñe múhdúné píjcyábá úuma ó wákímyéi uke táhhállétuubére. Áróobeke tsá mújyú oke u ájcutú obééjáj hájchíúbadívúré ehdu o wáñehjíváté o náhbévahíjcyámema. ³⁰ Aabe eene dáachíkye ímiáábekéjii ú wáñehjínú íujcáváabeke jeemúdítyú u dsíjívétsóóbe hallúrí ímityúné walléémudi dídsídsí pírujtsójéébeke.”

³¹ Áánéllíihyéhjáa cááni neéhi: “Ímiáánéjucó, Lí, oóma tsatsíyé u ícyahíjcyáne. Aane muurá páneere tátsíméné díhñe. ³² Áánetu ihdyu tehjújucó mewáñehjínúné díñahbeke ídátsó kíahjí múhduháñe ícyahíjcyátsihdyu ‘tsúúcajáubá dsíjívéebe’ o néhíjcyánáa méhdivu bóhdíváabeke.” Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

16

Íavyéjúúbema tsaapi ímityúné wákímyéíñetu íjcyáné uwááboju

¹ Téhduréhjáa ímamyémuke úwááboobe neéhií:

—Íjcyaabéhjáa íhtsútuube ehneva múnáajpi. Áábé únú múnáajpíhjáa ímityuube íjcyáábé hallúvú tsaate úúballé dííbye íavyéjúúbeke díbye ímityú téhmehíjcyáne dííbyé tsíméne. ² Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube ípíúváabeke neéhií: “Žíveeki ímityúné míamúnaa díhyallúvú úúballéhi? Ahdícyane oke ímiñeúvú duubállé muhdú tátsíméné u téhmehíjcyáne. Átsihdyu tsáhájucó oóma u

wákímyeítyúne.”³ Ehdúhjáa íavyéjuube néénetu illu íjtsámeífybe: “Aane ¿muhdú íñe ó íjcyáá oke táavyéjuube wáágóóobe? Tsá muurá o pívyetétú tsííñe wákímyeí o méénune. Pane núcójpítso teene tsíjtyeke piáábo o táumeíñe tájpi o íjcyáíyóne.”⁴ Ehdúhjáa íjtsámeíyóne neébe: “Tsúúca ó waajácú muhdú o méenuíñe. Oo éhne ó piááboó táavyéjúúbedítýú íñáhjíhenúné áhdohíjcyátúmeke néhi díbye oke wáágóócooca díityéréjuco oke ipiááboki.”⁵ Ehdúhjáa íjtsámeíñe píúvaabe tsáápiitsádi díityéké eenée íavyéjúúbedítýú íñáhjíhenúné áhdohíjcyátúmeke. Áánemáhjáa o méenuíñe. Oo éhne ó piááboó táavyéjúúbedítýú íñ tujkénú tsáábeke neébe: “¿Acáa múhduná táavyéjúúbedítýú u náhjíhenúné tsáhái u áhdotúne?”⁶ Áánéllíhyéhjáa neébe: “100-hoojáváa oríívó duurúbájpacyóné ó ujcúhi.” Áánéllíhyéhjáa neébe: “Éée, íñee muurá u cáátunúné téhdunéjuco. Árónáa cána íícúí beháámitúrjúco picyo 50-hoojavaréjuco u áhdotúne.”⁷ Ááné boonétúhjáa idyé tsíjpi tsáábeke neébe: “¿Ácooca uu múhduná tsáhái u áhdotú ávyéjúúbeke?” Áánéllíhyéhjáa neébe: “100-babyáváa tríígo ó ujcúhi.” Áánéllíhyéhjáa neébe: “Éée, íñee muurá u cáátunúné téhdunéjuco. Árónáa cána íícúí beháámitúrjúco caatúnú 80-babyavaréjuco u áhdotúne.”⁸ Ehdúhjáa ávyéjúúbe únú múnáajpi ímityúné meenúhi. Aanéhjáa bóónétu íavyéjuube iwáájácúneri ullévenú dííbyedi ayájú tujkévé ehdu imyéenuíñe díbye íjtsámeíñeri. Ehdu muurá íñe ímiájító uráávyémé ehniíñevu ténéjcu wáájácútmé tujkévéené íjtsámeíñe tsíjtyema íñáhbévájcatsíki.

⁹ Aane ihdyu ámúhake o neé íñe íñújiri ámuha meéhnevámé tsíjtyeke mepiáábo néhi ámuha medsíjívécococa Píívyéébe ámúhake íúcúpéjtso mújijyú muhdú íjcyáityúmé dííbyema ámuha meíjcyáíhullévu.

¹⁰ Muurá wahdíiváné wákímyeívu tsaatéke mepicyoome ímí wákímyeíhachíí méwaajácú téhdure éhniíñevu íjcyáné wákímyeí ímí dítye méénúiyóne. Áánetu teene átéréené wákímyeí múhdurá méénuhíjcyámé muurá éhniíñevu íjcyane téhdure dáríivéiyáhi. ¹¹ Aane muurá íñe íñújiri ámuha meéhnéváneri ímiáánéré ámuha meméénútúhachíí téhdure Píívyéébe wákímyeí múhdurá ámuha médáríivéhi. ¹² Téhdure tsíjtye éhné ímíñeúvú ámuha metéhmétúhachíí muurá ámúhá wáábyuta íjcyaróné tsá múhá ámúhadívú íhvéjtsóityuróne.

¹³ Muurá tsá mítyétsima tsaapi ímí wákímyeítyuróne. Muurá tsáápiikye éhniíñevu iwájýúúbedíyé íícúvéne tsá tsíjpihí díbye íícúvéityuróne. Áánéllíi tsá tene ímityú Píívyéébeke meúraavyémé metsúúrameíñe medsíísíváyíóneri.

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné paritséomú illéébóne íllure uuhívaté dííbyedi tééneri itsúúrameíhíjcyánéllíhye. ¹⁵ Áámekehjáa neébe:

—Bañú múnáa ámuha meíjcyámeke míamúnáa itsúcunúhíjcyá ímiáámédu. Árónáa Píívyéébe waajácú ámúhá íjtsaméi. Muurá míamúnáa mítyájkímyeíñe tsarílleébe.

Píívyéébe taúhbaju wágóóóvéityúne

¹⁶ Muuráhjáa Jóaa bóhówáávétúné hajchótá Píívyéébe taúhbaju íhjíyú uubálle múnáaúvú úwáábohíjcyánéréi míamúnáa uráávyehíjcyáhi. Ááné boonétúu ihdyu dííbye Jóááuvuréjuco úwaabóné ímiáájú Píívyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcúné uwaáboju. Áánéllíhye mítyame tsúúrameíhíjcyá téénevu íúcáávéíñeri.

17 Muurá ííñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí wágóóóvéehi. Áánetu Píívyéébe uwááboju tsá mújyú wágóóóvéityúne. Muurá muhdú tene néhdújuco tene pájtyeíñe.

*Táábávájcatsímyé wáágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.1-12; Mc 10.1-12)*

18 Muurá tsaapi méwake íhvéjtsóne tsjípíllekeréjuco táábávaabe ímityúné meenú íveeki mewa ímíubáané íjcyáná tsjípílle máyéjuco íjcyáneri. Áhdure tsaapi wáágóólleke táábávaabe ímityúné meenú íveeki ájyu ímíubáané íjcyáná dííllema íjcyáneri.

Ehnéva múnájpi ítéróná Ráátsaro ícúbáhrámeíñe

19 Téhduréhjáa tsiíñe Jetsóó úwááboobe néehí:

—Íjcyabéhjáa tsaapi íhtsútuube ehnéva múnájpi tsanééré ímiá wajyámuunéwú úcámeíhíjcyáabe. Áábekéhjáa íiná píhtótuube pájyuvaré wáñehjívatéhíjcyáhi. 20 Áánaacáhjáa Ráátsaro áhllávatéébé ácuúcnúhíjcyá dííbyé já llehówá úmíwari. 21 Aabéhjáa ídátsó úmúúpívyehíjcyá díbye májchónetu baavu dójcwáahyéjí ímájchólyóneri. Áábedívúhjáa oohímýé ípíhcyáávéne píhjahíjcyá dííbye áhllaháñe. 22 Aabéhjáa ílluréjuco dsíjívéne. Áábe íibuúhjáa níjkyéji múnaa tsajtyé Píívyéébe éllewu Aavaráá íjcyáhulléwu. Áané boonétúhjáa dííbyeréjuco íhtsútuube ehnéva múnájpi dsíjívéébeke tsaímíyé cuuúme.

23 Áábe íibuúhjáa úújeté Píívyéébeke cáhcújtsotúmé ícúbáhrámeíhulléwú cúújúwá pañéwu. Áhulléhjáa ícúbáhrámeíbyé ájtyumí Aavaráake Ráátsaro dííbyemájjuco íjcyáábeke. 24 Áábedíhjáa wáníjcyámeíbyé néehí: “Múúhá íhde múnájpi Aavaráaj, óhdi ihdyu dídáátsóvéne aabye Ráátsaróké díñe oke díbye íhyójtswáubaré núpácyotu ímúriúcúneri táhníjwa ípíjchóvaki. Ávyeta íñe cúújúwá allóócó tsáhájjuco o áábúcutúne.” 25 Áánéllíihyéhjáa Aavaráá néé dííbye: “Cáhawáá, Lí, dítsáávé íñe ímíjyaúhjáa u íjcyane u dsíjívétúné íhde. Áánetúu muurá áánu Ráátsaro ídátsó ícúbáhrámeíhíjcyaaabe íñe ícyooca íñe ímíjyaúréjucó íjcyane. Áánetu ihdyu ú ícúbáhráméíhi. 26 Aabe píáábó u táúmeíyónáa íjcyané íñe múúhadítýú ámuha meráhoúcnútsihdyu íéverááhó ápíchó nééne kiátú mepájtyéne meúújéjcatsíyóneyíjvári. Muurá íñejcúri íjcyame tsá píívyetétú énejcúwú ípájtyene. Áhdure énejcúri íjcyame tsá píívyetétú íñejcúwú ípájtyene.”

27 Ehdúhjáa Aavaráá néénéllíi neébe: “Uu muurá Aavaráá múúhá íhde múnájpi u íjcyaaabe ihdyu óvíjjuco aabye Ráátsaróké wallo ííñujívú líhíyoke pámeere tahájkímuma díbye úwáábotéki. 28 Íjcyámé 5-meva táñahbému. Áámeke ó ímíllé díbye wáájácútsoténe íllúhaca ícúbáhráméí íjcyánáa íveeki ímityúné o ícyahíjcyané níjcaúwú o úújetéébé o ícúbáhrámeídyú dítye ícúbáhrámeítyuki.” 29 Ehdúhjáa díbye nééronáa Aavaráá néé dííbye: “Árónáa muurá íjcyané díityédí Píívyéébe waajácúháámí íñe ícúbáhráméityu úúbálleháámí dííbyé íhjúu uubálle múnaape Moitséemú cáátúnuháámí. Téhaami óví íéévéne cáhcújtsómé ípájtyetéki.” 30 Ehdúhjáa Aavaráá nééronáa neébe: “Íhdýúhde ímiáané íjcyájúcooróné díityémá uwááboju. Árónáa ihdyu mee dsíjíve múnáadítýú tsiíñe bóhíbe díityéké úwáábotéébeke botsíi

cáhcújtsóiyóme. Aaca ihdyu ímiááné ímityúné ícyahíjcyané íhvéjtsóne íbúwáávéiyómé ímiánejcúvuréjuco.” ³¹ Áánéllihyéhjáa Aavaráá néehí: “Árónáa muurá Pívyéébe ihjyú uubálle múnaápe Moitséémú cáátúnúné uwááboju icyáhcújtsótúhajchíí téhdure tsá ditye cáhcújtsóityuró dsíjívemedityú tsaapi tsiíne íbóhówáávéne úwáaboróne.”

17

Tsaatéké ímityunévu meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

¹ Áhduréhjáa tsiíne ímamyémuke neébe:

—Tsá íñújiri mávaríjchojúúné píhtóityú míamúnáake tútávajtsóíne. Árónáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé ímichi ténehjívú díityéké íbúwátsohíjcyámeke. ² Muurá botsii oke cáhcújtsómé ídátso tsímédúréi néemedityú tsaatéké ímityunévu íbúwátsohíjcyámekéubá múu íjkyééháñetu néwáyúcobáné íóhbáñúmeke wájojcó móóá pañévu ápíchó díityé úmíwa nééneé íhdétu. ³ Áánéllii téíbúwá meijcyáne ámuhá nahbe ímityúné méénúúbeke mébójcyuco. Aabe teene íhvéjtsóne ímiánejcúvú tsiíne íbúwáávéhajchíí ílluréjuco máábájíveco ímityúnéé díbye méénune dííbyedi meídáátsovénema. ⁴ Tsáijyu múúne 7-ijyúvá tsájcooji méénúúyoobe ímityúne. Áhdújyúvá díbye ámúhádívú ídátsojkmeyéhajchíí múu ídáátsové dííbyedi.

Pívyéébe mecáhcújtsóneri páneere meméénune

⁵ Áábekéhjáa ímamyémú néehí:

—Múúhake piáábó éhniíñevu muha mecáhcújtsó Pívyéébeke.

⁶ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Muurá mojtáátsá neeváúwúudúné áyanéwu ímí Pívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca eehe úmehe ámuha ménééiyá étsihdyu tehe ityáábávyéne móóáj píñetéú íjyóócúúvetéki. Áhdújuco muurá tehe íjyóócúúvetéiyóné tétsihdyu.

Muhdú tsaaté wákímyéi múnaa íjcyane

⁷ ¿Aca ámuhá únú múnáajpi úmíhé pañe caajári tsáijyu ócájimu téhméúbari íjcyátsihdyu ááhívéébeke ámuha mémáchótsópéjtsóiyáhi? Tsáhaá. ⁸ Muurá íllure ámuha ménépéjtsóiyá dííbyeke: “Majchóréjuco meénu. Aane u níjkevádú ú pícyóo tujkénú muha memájchoki. Áané boonétúú ú májchoóhi.” Éhdure muurá ámuha ménééiyáhi. ⁹ Áhdure ¿aca ámuha dííbyeke météhdújtsóiyá ámuha metáuhbánéré díbye méénúné hallúvu? Tsáhaá. ¹⁰ Ehdú téhdure Pívyéébe ámúhake pícyóóné wákímyéi ámuha meníjkevácooca tsá múu íjyáacunútú díbye ámúhake téhdújtsóiyóneri. Íllure múu néehí: “Tsá muurá ímiá ícúve múnaa muha méjcyatú múúhake díbye táuhbánéré muha meméénúnéllíihye.” Éhdure múu néehí. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Íjpi chájáávémeke Jetsóo bóhútsóne

¹¹ Aabéhjáa Jerotsarévu péébe pájtyé Tsamááriámá Gariréa íñújícuto. ¹²⁻¹³ Aabéhjáa tsácoomíwuúvú úújeténáa dííbye éllevu 10-meva tsáá íjpi chájaavéme. Ároméhjáa kémuéllévuré iwájtsíne dííbyedi wáníjcyámeímyé kéévánécoba néehí:

—jétsoj, Jetsóoj, múúhadi dídaatsóve!

14 Áánélliihyéhjáa diityéké íiteebéré néehíí:

—Tsúuca muurá ámuha mébohíjucóóhií.

Aame cáhawáá llúúvátjedívú méúújétsámeityej. Ahdújucóhjáa ditye péene tsáimiyéjuco néemeé. 15-16 Áámedítýúhjáa Tsamááriá iñúji múnáajpi oomí Píivýéébeke dúúrúvaabére. Aabéhjáa Jetsóó lliiñévú imímóúúvéne dílbyeke téhdújtsóhi. 17-18 Áábekéhjáa Jetsóó néehíí:

—¿Ica tsá pámeere ámuha mebohíitúne? Muurá íñe tsííñe iñúji múnáajpi u íjcyároobe ú oomí Píivýéébeke u téhdújtsoki. Áánetu ¿kiá tsijtye?

19 Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe dílbyeke:

—Wa díjyócuúvéne dipyej. Tsúuca ú bohíí Píivýéébeke u cáhcujtsódú íjcyaaábe.

Píivýéébe avyéjú bóhówááveíñe

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Aanéhjáa Jetsóoke paritséomú dilló múijyú Píivýéébe avyéjú bóhówááveíñe. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdu Píivýéébe avyéjú bóhówááveróné ámuha maájtyúmííyonejñívari.

21 Áánéllii tsá múha nééityuróne: “Íñe Píivýéébe avyéjú.” Muurá ihdyu íjcyájucóoróné ámúhama.

22 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neebe ímamyémuke:

—Muurá ámuha méijyácuúnuú Míamúnáájpídívú o ípíivýéévébeke ámuha maájtyumíjucóóiyóneri. Ehdú ámuha méijtsámeiyónáa tsáhái ámúhadívú o bóhówááveityúne. 23 Muurá ámúhake tsaate neéhi: “Tsúuca Mepájtyetétsoobe tsájucóóhií.” Áronáa tsá mú cáhcújtsotúne. 24 Muurá chijchi rórihcyóné maájtyumídú pámeere ájtyumíí Míamúnáájpídívú o ípíivýéévebe o tsáábeke.

25 Áronáa ihdyu ihnáhooíñe ícyooca íjcyané míamúnaa óhdi ícúbahráne. Tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. 26 Muuráhjáa Noéé íjcyáijyu íjcyané míamúnaa íjcyadúré íjcyáimyé o tsááíñe íjtsotúne. Áánáa tsúuca ó tsaá Míamúnáájpídívú o ípíivýéévebe. 27 Muuráhjáa téijyu íjcyané míamúnaa ímílléduré ícyahíjcyá majchóháñeri, adóháñeri, táábávajcátsiyi. Áánáacáa ihdyu Noéé tsúuca íhmííne pañévú úcáávénnáa íñúji páneere caajávécóóhií. Áánerí pámeere cáhcújtsotúmé óuuvé imájcanúneri. 28 Áhdurée muurá pajtyéné Róo íjcyáijyu íjcyámeke Tsodóoma múnáake. Muuráhjáa téhdure ímíllédú ícyahíjcyámé majchóháñeri, adóháñeri, náhíñeri, úmihéneri, ánuméiyi. 29 Áánélliihyéé muurá Píivýéébe dílbyeke neé díbye íjchívyé técoomítyu. Áhdújucóo díbye íjchíivýéné boone Píivýéébe cúújuwa íjcaáyóneri técoomi áiivýéne. 30 Ahdu muurá Míamúnáájpídívú o ípíivýéévebe ó tuvááóvaá míamúnáake ímílléduré íjcyámeke tsiíñe o tsáijyu.

31 Áijyu ihjyátú tsiéllé íjcyame tsá ihñéñehji éllevu péjucóóityúne. Áhdure ímihéri íjcyame tsá ihjyávú péjucóóityúne. 32 Cáhawáá méijtsúcunu muhdúhjáa dílbye Róo táábake tene pájtyene idyévú dille révoúcumúné déjúcotu. 33 Muurá íñújiri ímíllédú íjcyáneriyé tsúúrámehijcyámé tsá pájtyetétyúne. Áánetu ihdyu teene íhvéjtsóne ookéréjuco úraavyémé pájtyetéehi.

34 Muurá tsiíñe o tsáácooca múityétsi cúwámútsidítýú tsáápiikye o újcúnetu tsijpi coévaahi. 35 Áhdure tsaatépí cáátsómúpídítýú tsáápileke o újcúnetu

tsíjpile coévaáhi. ³⁶ Téhdure tsaatétsí íúmihé pañe íjcyámútsidyú tsáápiikye o újcúnetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi.

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii ímamyémú nééhií:

—¿Aame kíávú úújéteéhi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ehne múúne tsieméjpi dsíjívéébedívú áñumu píhcyaavédú tahñéjté óhdivu píhcyaáveéhi.

18

Ímityúnéhjí ímibájcho múnáájpidtyú íjcyané uwááboju

¹ Áhduréhjáa Jetsóó tsiíne ímamyémuke úwááboobe úúballé ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube íjcyáábedityú téeneri diityéké itsápíjtsó Píivyéébema íhjuúvahíjcyánetu ditye ióóchévétuki. ² Íllúhjáa neébe:

—Íjcyaabéé tsácoomíyí ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube Píivyéébeke ávyejúúllétuúbe. Aabéhjáa tsá ímí piáábohíjcyatú míamúnáake. ³ Áábekéé técoomíyí íjcyalle píbbájyulle néé tsaatémá ímityúné dille dááríívéjcatsíñe díbye ímibájcho díllema. ⁴ Ehdúú múhahjótájucó dille dííbyeke piáábó táúmeíyóneri tsá díbye íicúvehíjcyatúne. Áánéj píñnévúhjáa íllu íjtsámeíbye: “Píivyéébeke o ávyejúúllétúnéllii tsáháturo míamúnáake o piáábóiyóné oke ávyetúne. ⁵ Áronáa aalle píbbájyulle íjyévé éhniíñevúré oke pátsárijcyónéllii óvíjyucó dílleke o piááboíñe oke dille ípátsárijcyójúócótuki.”

⁶ Ehdúhjáa iúúballéne neébe:

—Ehdúú píñnévúí piááboobe ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube íjcyároobe.

⁷ Aanéjii ¿aca tsá ámuha mewáájacutú Píivyéébe ihñéjteke piááboíñe dííbyeke piáábó táúmeíhíjcyámeke? ¿Mityá ámuha méijtsúcunú ditye piáábó táúmeíñeri díbye íicúvetúne? ⁸ Tsáhaá. Muurá piáábóiiybe diityéké teenémáye. ¿Aca íhya míamúnaa ímí cáhcújtsómedívú ó wájtssií Míamúnáájpidívú o ípíivyéévebe tsiíne íññujívú o tsáácoóca? Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

Tsaatétsí Píivyéébema íhjuúvānetu íjcyané uwááboju

⁹⁻¹⁰ Téhduréhjáa tsaate ímiáámedi idíllómeíñe tsíjtyeke éhdiívallehíjcyámeke úwááboobe úúballé tsaatétsí Píivyéébema íhjuúvānetu. Íllúhjáa neébe:

—Tsáijyúu míityétsi péé duurúvájávú píivyéébema íhjuúvaki. Tsaapii paritseómuúbe. Áánetúu tsijpi íññují avyējúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyáabe.

¹¹ Aané paritseómuube Píivyéébema íhjuúvaabe nééhií: “Ayúju Tápiivyéébej, uke ó téhdujtsó ímiáábé o íjcyané hallúvu. Tsá muurá tsíjtyedu ímityuube o íjcyatú naní múnáajpi. Tsá mújyú ihdícyámema o dómácójcatsítýne. Pane tsá aabye íññují avyējúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyáabe ímityuube íjcyadu o neétune. ¹² Muurá tsáné tsemáánari míjcyoojícú májchótuube úúma ó íhjuúvahíjcyáhi. Téhdure muurá 10-jiva o dsíídsívānetu tsájihcoba ó dówacárohíjcyá uke o íicuvéne.” Ehdúú Píivyéébema íhjuúvaabe paritseómuúbe.

¹³ Áánetúu diibye íññují avyējúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyáabe tsá cáamevu icyárúuvéne Píivyéébema íhjuúvatúne. Íllurée kímoóvémeíbyé íjpiújitu íllaáyómeíñe nééhií: “Ayúju Tápiivyéébej, óhdi ihdyu dídáátsóvéne dáabajívé táimityu. Muurá ímityuube ó íjcyáhi.” Ehdúú íhjuúvaabe Píivyéébema íññují

avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaé. ¹⁴ Aane muurá dííbyeke tsúuca Píívyéébe ímíbájchóóbé hallúrí tsáhájucó ímítýú íjcyatúne. Áánetu tsíjpiikye tsá dibye ímíbájchotúne. Ehdú muurá iye íhtsutúmé íjcyane némeihijcyámé núcójpívétsáméíhi. Áánetu ihdyu idáátsóméhjíúvú néeme avyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Tsíméké Jetsóó llúúvanúne
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Aanéhjáa dííbye éllevu ítsíímeke tsivámé dibye Píívyéébeke piáábó ityáúmeí diityé hallúvu. Áronáacáhjáa ímamyémú diityéké néé íínevú di-tye ítsíímeke tsivane. ¹⁶ Áronáacáhjáa Jetsóó diitye tsíméké ipíúvane néé ímamyémuke:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécatuhtsóhi? Muurá diitye tsíime íjcyadu néémé wáábyuta Píívyéébé avyéju. ¹⁷ Aane ímiááneturé ámúhake o néé éhne múúne teetsi tsímene meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotúmé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyatúne.

Ováhtsá Jetsóoma íhjuváne
(Mt 19.16-20; Mc 10.17-31)

¹⁸ Aanéhjáa tsájju tsáné avyéjuube Jetsóoke nééhií:

—Uwááboóbej, ímiáábé ú íjcyaaé cána oke díne ¿muhdú ó íjcyáiyóné mújyú o dsíjívécóóityúne bóhi ó újcuki?

¹⁹ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábedi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. ²⁰ Muurá ú waajácú dííbyé taúhbjúúné nééneé: “Tsá múu íhdícýámema dómácójcatsítýúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyéjuullé díícýáánímútsikye.”

²¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllíi neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábedítýuré tehjújuco o ícyahíjcyáne.

²² Áanéllíihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Áronáa íjcyánéi tsane u méénúiyóne. Cáhawáá dítsieméné náhjihénúne piáábó idáátsóméhjíkej. Ájju ihdyu ú avyéjúúteé níjkyéjiri íjcyaaé Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráavyej.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane dibye éhnévánéllíihye. ²⁴ Áábekéhjáa ííténe Jetsóó nééhií:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi.

²⁵ ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjuto pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye éhneva múna Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa dibye néénéllíi tésihyi íjcyane nééhií:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁷ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnáa tsá píívyetétú iye ipájtyetétsáméíne. Áronáa Píívyéébe píivyeté diityéké ipájtyetétsóné ína dííbyedívú túhúútúnéllíihye.

²⁸ Áanéllíihyéhjáa Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco méúraavyéne.

29-30 Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhíi:

—Ímíáánetúré ámuhákye o née páneere íjcyátsíhjíma imúnáake cáanimuu, íñahbémuu, méwamyuu, ítsíimee, íjcyámeke tsánejcúvú íhvéjtsóne Píivyéébé wákiméi méénume muurá íné imíjyaú íjcyaa ííñújiri. Aame újcuú mújyú idsíjivéjúcóóityúne bóhí tsíjiréjucu ííñuji Píivyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki.

Ídsíjiveíñe tsiíne Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

31 Ehdúhjáa íñétsihdyu Jetsóó ímamyémuke íhdyúétsihvu idyóbeúcémeke nééhíi:

—Mepéé íne Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyéévébedítúú tsúúcajátújucu Píivyéébé íhjúú uubálle múnua néhíjcyáné oke pájtyeéhi. 32-33 Muurá oke llúúvájte avyéjújtemá taúhbjáú uwaábojte íhvéjtsóo jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi iúúhívaténe oke úníhíhcyuméré iwápáájcoóobeke ílluréjucu dsíjivétsoíñe. Ároobe tsiíne ó bóhí 3 coojívatu.

34 Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééne tsá ditye áyánéwu wáájacutú íínerí díbye íhjuváne.

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíbjáchóne
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

35 Aabéhjáa ímamyémuma péébe Jericóój píihíríjyucu íjcyánáa juuvá úníuri hállúvátuube ácuúacunúúbe táumei piáábo. 36 Aabéhjáa mityane téeneri míamúnua pájtyenélii dilló íínerí ditye úllene. 37 Áánélliihyéhjáa úúballémé Natsarée múnáajpi Jetsóoma ipyééneé. 38 Áánélliihyéhjáa dífyedi wáníjcyameíbyé nééhíi:

—jétsoj, Jetsóoj, Dabíiúvúj tsíménémúhaabe u íjcyaaábej, óvíjyucu íhdyu óhdi dídaatsóve!

39 Ehdúhjáa díbye néenélii tsuullerí pééme dífyeke uhbá cúúvéhulléré díbye íjcyaki. Áronáacáhjáa éhnííñevúré tsiíne neébe:

—jDabíiúvúj tsíménémúhaabe u íjcyaaabe óvíjyucu íhdyu óhdi dídaatsóve!

40 Áánélliihyéhjáa Jetsóó íjyócúúvéne née ditye itsíva dífyeke. Áhdújucóhjáa ditye tsívaábeke díbye nééneé:

—¿íiná ú imílléhi?

41 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imíllé o hálluváne.

42 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdújucu. Oke u cáhcujtsódú íjcyaaabe tsúuca ú hállúváhi.

43 Ehdúhjáa Jetsóó néenemáyé ítétjúcoóbe. Aabéhjáa dífyemáyéjucu pééne Píivyéébeke dúúruvaábere. Aanéhjáa tsíjtye íajtyumíne téhdure duurúvá Píivyéébeke.

19

Tsakyéoke Jetsóó ááhivéne

1 Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma úújeté Jericóovu. 2 Ácoomíyíhjíyaa éhnéva múnáajpi Tsakyéó ííñújí avyéjúúbe wáabyuta dsíidsíke áhdótsohíjcyámé avyéjuube íjcyaaabe. 3 Aabéhjáa imíllera Jetsóoke íajtyumíne. Áronáacáhjáa

tsá díbye píivyetétú dífbyeke íájtymíné míamúnááj pñne íjcyáábeke báhri íñéénéllíhye. ⁴ Áánéllíihyéhjáa ícúu díbye pééíhuyullévu dsiínéríyé ipyééne néríivyebe uméheri dífbyeke íájtymíki. ⁵ Áánáacáhjáa Jetsóó tétsihdyu pájtýeebe tééhé njcáuri íjcyáábeke íájtymíne néehíi:

—Tsákej, Tsakyéoj, ícúu niitye úuma o péékií. Muurá ó imíllé dihjárí o cúwane.

⁶ Áánéllíihyéhjáa ícúu íñítyéne tsajtyéébé ihjyávu dífbyeke. ⁷ Ááneríhjáa míamúnaa ihjyúvá Jetsóodi íveekí ímítyuube íjcyáábe jávu díbye péeneri.

⁸ Áánéllíihyéhjáa diibye Tsakyéó íjyóocúúvéne néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, tátsíménetu tsahdúnéécú ó dówajcároó ídáátóméhjike. Áánetu tsaatéke o állíne pevetsíyé o áhdótsohíjcyané ó óómíchoó éhníñvújuco.

⁹ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé dífbyeke:

—Tehdújuco, muurá Aavarááuvúj tsíménémúhaabe u íjcyáábedívu tsúuca uwááboju wajtsíhi. ¹⁰ Muuráhjáa Míamúnáájpidívu o ípívyéveebe o tsáá ímítyúné pañévu mújtámeke o pájtýetetsoki.

*Dsíídsitu íjcyané uwááboju
(Mt 25.14-30)*

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó míamúnáake. Aaméhjáa Jerotsaréevu píhínáa míamúnaa íjtsámei tsúuca Píivyeébé avyéjú bóhówáaveíñe.

¹²⁻¹³ Áámekéhjáa úwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa íhstútúméejpi íjcyaaabe tsícyoomívu ipyééíñe ihde 10-meváké ínúu múnáadítýu ípíhjúcúmeke dsíídsídívu iwájtúne néehíi: “Ééneri mewákímyeícyó téhulle o íjcyané hajchóta.” Ehdúhjáa diityéké ípítýajcoíñúne técoomívu memévateébé íhcyóómí avyéjuube íjcyaki. ¹⁴ Árónáacáhjáa dífbyé cóomi múnaa tsá ímíllétú diityé avyéjuube díbye íjcyane. Áánéllíihyéhjáa tsaatéke wallóómé dífbye déjutu dítye íñéé íhcyóómí avyéjuube díbye íjcyane múha ímíllétúne.

¹⁵ Árónáacáhjáa tsúuca meménúme páñétúejpi íhcyóómí avyéjuube díbye íjcyaki. Átsihdyúhjáa óómíibye teene íhcyóómivu. Aabéhjáa iwájtsídu píhjúcú ínúu múnáake dsíídsídívu iwájtúíñúmeke múhduná dítye lílyaatétsóné iwáájácuki. ¹⁶ Áábekéhjáa ímí wákímyeíbyé nétujkénúhi: “Ávyéjuúbej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíídsí ó lílyaatétsóhi.” ¹⁷ Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube néé dífbyeke: “Tehdújuco. Muurá eene múhdurá néerone ímí ú tehméhi. Áánéllíi uke ó pícyóó 10 coomívá avyéjuube u íjcyá ímíáábé u íjcyánéllíhye.”

¹⁸ Áhduréhjáa tsijpi néehíi: “Ávyéjuúbej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíídsí téhdure ó lílyaatétsóhi.” ¹⁹ Áánéllíihyéhjáa idyé neebe dífbyeke: “Tehdújuco. Áánéllíi téhdure ímíáábé u íjcyáábeke ó pícyóó 5 coomívá avyéjuube u íjcyaki.”

²⁰ Áánetúhjáa tsijpi néehíi: “Ávyéjuúbej, íñe dídídsí éhnée óhdivu u pícyoíñúne o pícyohíjcyáne. ²¹ Ópée ó waajácú ímítyuube u íjcyaaabe díwákímyéí hallúvújí dsíídsíjike ú ékéévehíjcyáne. Muuráhjáa íhstútúnetu o lílyaatétsóné ímíatsí ú újcúiyáhi. Aanée o wáájácúne íllure ó pícyóó dídídsíike.”

²²⁻²³ Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube néé dífbyeke: “Aanée idyé ímítyuube o íjcyane wájácú u néébe žíveekí tsá u pícyootú dsiídsi téhmémehíjcyájá pañévu tétsihvu dítye wákímyeíchóné óóma lílyaatéíyoki? žíveekí ímítyuube uú?”

²⁴ Ehdúhjáa dílbyeke iñétsihdyu tétsihyi íjcyámeke neébe: “Áánúdityu eene dsíidsi medójtúcúne maájcú eenée ihñe páme ehnííñevúre lííyaatétsóobeke.”

²⁵ Áánélliihyéhjáa néeme dílbyeke: “Ávyéjuubej, áronáa tsúúca mítyanéjuco dílbye dsíidsi.” ²⁶ Áánélliihyéhjáa neébe: “Ehdu múúne mémeenúhi. Muurá ihñe lííyaatétsómeke éhnííñevu tsiíñe máajcú ditye illíyaatétsoki. Áánetu pevénéré pícyohíjcyámedítýú médojtúcúhi. ²⁷ Téhdure eene avyéjuube o íjcyane ímíllétúne oke múnáátsohíjcyámeke íllevu metsívane o ííténáa médsíjivétso.”

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Ja 12.12-19)

²⁸ Ehdúhjáa diityéké iúwáábóné boone Jetsóó péé ímamyémuma Jerotsaréevu. ²⁹⁻³⁰ Aaméhjáa úújeté Bepajéema Betáániá coomícyú únuri oríívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúhjáa mítyétsikye ímamyémudítýú ípíihíre coomívú iwáállóómútsikye neébe:

—Cána écoomi ípíihíre cóomityu óoma méujcúté íayáne íjújúwúukej. Múikyé dílbyedi úllétube dóhjíváábeke metsííñaáyóne métsívaco. ³¹ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéebeké ámuhtsi métsííñaáyó’ néhajhíí méneéco: “Ávyéjuubéne múhtsikye néenélliihye.”

³² Ahdújucóhjáa péémutsi díbye néhdújuco úújeténé dílbyedívu. ³³ Áábekéhjáa dityétsi tsiíñaáyórónáa áábájajte néehíí:

—¿Ívéebeké ámuhtsi métsííñaáyóhi?

³⁴ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Ávyéjuubéne múhtsikye néenélliihye.

³⁵ Aamútsíhjáa tsajtyéjucóó dílbyeke. Áábé hallúhjáa wájamúúnevu íhíbóne Jetsóoke néríjcyáróme. ³⁶ Áíjyúhjáa díbye péijyu juuva míamúnaa íhbó íwajámuunévu. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa dílbyeke úraavyémé tsúúca oríívo bajúvu píihime méénúráítýuróné díbye méénuhíjcyané hallúvú Píívyéébeke dhúruvámé kéévánécoba wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme:

—¡Maímijyu áanu Píívyéébe mémeri tsááneéj! ¡Ahdícyane metsu ímíjyuuri Píívyéébeke maávyéjújtsoki!

³⁹ Ehdúhjáa ditye néenáa tsaate paritéóomú diityé pañe íjcyame néé Jetsóoke:

—Ávyéjuubej, aatye díuráávyé múnáake duhba ditye cúúvéhulléré íjcyaki.

⁴⁰ Áronáacáhjáa neébe:

—Muurá ditye dáíivyérónáa néwayúúneréjuco íhjýcunúiyóne.

⁴¹ Aabéhjáa tsúúca Jerotsaréej píihívú ímamyémuma úújetéébé tétsihdyu técoomi ííténe kímoovéhi. ⁴² Áánemáhjáa neébe:

—Múhdutú ihdyu ámuha Jerotsarée múnáa méwajaácúiyá Píívyéébema ámuha tsáimíyé mejjcyáiyóné íjcyájúcooróne. Áronáa tsá tene ámúhadívú bóhówáávéityú ámuha mecáhcújtsótúnélliihye. ⁴³ Muurá ámúhake ímityúné pájtyeéhi. Ámúhá munáa ámúha cóomí ímícaávéne ámúhake méenúhi.

⁴⁴ Aame ámúhake idsíjívétsóne páneere ámúhá jaaháñé wácávyáhcoó Píívyéébe ámúhake píaabójúcooróné ámuha metáhjállehíjcyané déjúcotu. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

Duurúvájá pañétú náhjihe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Ja 2.13-22)

45-46 Aabéhjáa duurúvájá pañétú iúcaávéne náhjihénújcatsímyeke téjá pañétu ibóayóne néehíi:

–Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééjá lliiñévé miamúnaa óoma ihjyúvahíjcyáijya.” Aaja ¿iveekí ámuha nani múnáa jariyéjucu medíllone?

47 Aanéhjáa paíjyuvaré tééjá pañétú dibye úwaabóné tsaríllehíjcyámé llúúvájte avyéjuytee, taúhbájú uwáábojtee, tsijtye avyéjuytee, íjcyame. Aaméhjáa ítsámehijcyá ííne hallútú dífbyeke idsíjívétsóiyóne. 48 Áronáacáhjáa tsá ííne hallútú ditye dífbyeke méénútyuró mítyaméhjáa ímí dífbyé uwáábó íjtsúcunúnéllíihye.

20

Jetsóó íhtsútu
(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

1-2 Aabéhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú pajtyéteju úwáábónáa llúúvájte avyéjuytee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame itsááne dífbyeke néehíi:

–¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyaae eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi? Cána múúhake duubállej.

3 Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

–Áyu cána téhdure ámuúhake ó díllone oke máañújcuj. 4 ¿Acáa múha nééjuri Jóáávu tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píivyéébépeé, mítyá miamúnaárée nééjuri?

5 Áánéllíihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

–Muurá ‘Píivyéébéé nééjuri tsótsohíjcyaaé’ menéhajchíi meke nééíyoóbe: “Áábekéráhjáa ¿iveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?” 6 Áánetu ‘miamúnaárée nééjuri’ menéhajchíi meke diitye miamúnaa tééne hallútú dsíjívétsóiyá néwayúúnevu iáámúneri. Muurá pamévaré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píivyéébé ihjyú uubáale múnáajpi díibye Jóáa íjcyane. 7 Ehdúhjáa nééneri íñúhnévéne nééme iwáájácútu. 8 Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

–Aanéhjáa idyé ámuúhake ó úbállee múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

Úmihé tehmé múnáa múhdurá dáríívéméíñetu íjcyáne uwáábo
(Mt 21.33-44; Mc 12.1-11)

9 Téhduréhjáa tsiíñe úwááboobe néehíi:

–Tsaapíhjáa íumihe bajtsó tsanééré óóvaá. Ápallívúhjáa tsaatéké ityéhmétsóíñúne peebe tsiéllévu tsúúcaja téhulle íjcyáíhullévu. 10 Áhullétúhjáa tsúúca tépalli néévine iwáájácútsíhvu wáloobe ínúni múnáájpikeye dífbyema ditye iwállóro téénetu dífbye éhne íjcyadúne. Ahdújucóhjáa péeróóbeke ditye méénúpéjtsónetu dibye óómiñe íéveébe. 11 Áánéllíihyéhjáa tsíjpiikye dibye wállóóróóbeke téhdure íúhbáne méénúpejtsóme. Aabéhjáa idyé oomí íéveebére. 12 Ároné pañéhjáa tsíjpiikye dibye wállóóbeke téhdure ditye túúvátsónetu ílluréjucu dibye wááneé.

13 Áánéhjáa díibye úmihé aabájaabe néehíi: “¿Aane muhdúí íñe teéne? Áyu cána hájchíwu mítyane o wájuryóóbekéréjucu o wállóokij. Dífbyeke íhya

avyéjúúlléiyóme.” ¹⁴ Ehdúhjáa iñééne illíkyeréjuco díbye wállóóbeke iájtyúmine néjcatsímye: “Aabye muurá illíyéjuco iñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu díbyekéréjuco medsíjívétso mehnéréjuco tene ijicyaki.” ¹⁵ Ahdújucóhjáa tétsihdyu kémuéllevu itsájtyéébeke dítye dsíjívetsóne. Ehdúhjáa Jetsóó iúúballétsihdyu nééhií:

—¿Aane iñe diibye tépallí aabájaabe itsáácooca muhdú méénuu diityéké eenéé íumihévú díbye téhmetsoíñúmé ímityúné dáríívemeímyeke? ¹⁶ Muurá diityéké tééne hallútú idsíjívétso tsiítyekéréjuco díbye téhmetsoíñé tépallívu.

Ehdúhjáa Jetsóó nééneíllii tétsihyi íjcyame nééhií:

—Óví ihdyu Píívyéébe múúhakye tehmé tehdu muha meíjcyátuki.

¹⁷ Áánélliihyéhjáa Jetsóó diityédívú ííténe nééhií:

—¿Aca muhdú nééiyóné Píívyéébe waajácúháámitu íllu nééhií: Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa iñéhnílléne waagóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu?

¹⁸ Aane muurá teeu nééwayúdú o nééébe uwááboju cáhcújtsotúmé mújtaáhi. Áámedívú o cáyobáávatécooca ílluréjuco dítye wágóóóveíñe.

Íñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsíke dítye áhdotsóne
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mc 12.12-17)

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó taúhbájú uwáábojtémá llúuvájté avyéjuktéké múu lléboobódú úwaabóné iwáájácúne imíllerómé téjyúrú díbyeke íekeeveéne. Áronáacáhjáa íllityémé míamúnáadi.

²⁰ Aaméhjáa ímiáámédú tsaatéké díbye éllevu wallóó dítye díbyeke ávyéjúúbedítú díllone díbye múhdurá áñújúhahchíí tééne hallútú díbye éllevu itsájtyérokí. ²¹ Aaméhjáa neeté díbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú tehdujuco u uwáábohíjcyané keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevéélejjító tsiítye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri íícúvétuubére. ²² Aabe cána múúhakye díñe dícyánéjcutuj: ¿A tehdujuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíídsíke dítye áhdótsohíjcyané maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

²³⁻²⁴ Ehdúhjáa ímityúné íjtsáméíñemáyé dítye nééne Jetsóó iwáájácúne néé diityéke:

—¿Íveekí ehdu ámuha oke médáriivéhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíídsíjívuj. Ahdújucóhjáa dítye úújétsoji ííténe neébe: ¿Aca múhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu? Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré iñe tééjitu. ²⁵ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá díbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuuhíjcyá díbye wáábyuta íjcyanévu.

²⁶ Ehdúhjáa díbyeke dárííverómé tsá píívyetétú díbyedívú iñéétsóiyóne. Aaméhjáa ehdu díbye nééneri iúllévenúne tsá íñá íhjuvájúcootúne.

Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhíne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Ááné boonéhjáa tsadotséomudítú tsaate péé díbye éllevu medsíjívémé tsiíñe mebóhíne cáhcújtsotúme.

²⁸ Aaméhjáa néé díbyeke:

—Uwááboobej, Moitséeúvúhjáa muurá nées tsaapi méwadíwú tsíímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbéréjuco dílleke táábávaíñe dílbyeréjuco itsíímáva dílledíwú íñahbeúwú tsíímávaiyóne. ²⁹ Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áamedítúú amíaaibe ityáábávároléjtane dsíjívé tehdu tsíímávátuúbe. ³⁰ Áané boonée bónebe dílleke táábávároobe téhdure dsíjívé tsíímávátuubére. ³¹ Áané boonée tsijtye bónejte dílleke táábavarómé téhdure dsíjívé tsíímávátúme. ³² Ááne nihñévúree dílléréjuco dsíjívéne. ³³ Aane cána múúhakyé díñe ¿cáabyé taabá ímichi dille íjcyaiñe tsiíñe dítye bóhíicooca?

³⁴ Áanéllihyéhjáa Jetsóó nées diityéke:

—Muurá ihdyu íñújiri íjcyame táábávácatsíhi. ³⁵ Áanetu ímíáámé dsíjívémé tsiíñe bóhíime níjkyéjiri íjcyácooca tsáhájuco táábávácatsítúyúne. Tshdyuréjuco dítye íjcyaiñe. ³⁶ Aame tsáhájuco dsíjívétyú Píivyéébej tsíímé íjcyame níjkyéji múnáaduréjuco néemeé. ³⁷ Muurá ímíááné dsíjívémé tsiíñe bóhíhi. Muuráhjáa Moitséeúwú teene úballé úmehéwu péétécunúné pañétú Píivyéébe dílbyeke íllu néeneé: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Píivyéébé ó íjcyáhi.” ³⁸ Ehdúu Píivyéébe néenetu méwajácú dítye íjcyane. Muurá dítye íjcyátuca tsá díbye néétyuró diityé Píivyéébé íjcyane. Muurá dílbyedíwú tsá múha dsíjívétú tétsíhjí daihañe.

³⁹ Ehdúhjáa diityéke díbye néenélíi tsaate taúhbájú uwáábojtédítúyú néehíi:

—Uwááboobej, tehdújuco u néeneé.

⁴⁰ Aaméhjáa tsáhájuco dílbyeke tsiíñe díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Áijyúhjáa idyé Jetsóó nées diityéke:

—¿Aca muhdú íivane ámuha ménehíjcyá Críjto Dabíiúwúj tsííménémúhaabe íjcyaiñe? ⁴²⁻⁴³ Áaneráhjáa dílbyeúwú íjcyároobe dílbyedítúyú nées íwajácuháámitu: Ávyéjuubée nées Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúwúí díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

⁴⁴ Ehdúhjáa muurá Dabíiúwú dílbyeke Íavyéjúúbedi díllóhi. Aane ¿muhdú dílbyeúwúj tsííménémúhaabe íjcyáiibe Críjtoó? Ehdúhjáa Jetsóó néehíi.

Taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsoñe
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rn 11.37-54)

⁴⁵ Aabéhjáa pámeere lléébónáa nées ímamyémuke:

—Téñbúwá tsáma méíjcyaco. ⁴⁶ Tsá múu íivatú eene aatyé taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéke íavyéjúúllekiyé cááméjácobájívu úcámeíhíjcyánetu. Muurá píhcyáávejááné pañe imíllémé íboohówátsíhíjvúré íacuuvéne. Áhdure wañéhji pañe imíllémé ímítsíhíjvúré ímajchone. ⁴⁷ Aame píjbájyute walléemudítúyú dótuíjcyá diityé jaahañe. Áané nucójpí muurá cááménécóbaúwú íhjúvahiíjcyarómé Píivyéébema. Ehdú muurá dáríívemeímyeke Píivyéébe ícúbáhraahi. Ehdúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke.

21

Píjbájyulle dsíídsike pícyoóne
(Mc 12.41-44)

1 Aabéhjáa duurúvájá pañe íjcyánáa míamúnaa picyóócunú dsíísdike Píivyéébe wáabyuta. Ehnéva munaáhjáa mítyanéhjí picyóóhí. 2 Áánáacáhjáa píibájyulle ídátso picyóó mǐjhwuúćure. 3 Aanéhjáa ííténe neébe:

—Ámuúhaj, muurá áámye píibájyulle ídátso néérolle picyóó páme ehnúínevúre. 4 Muurá tsijtye dsíísdivaromé picyóó uhjénéhjíre. Áánetu pícyoolle páneere téene tájpi íjcyáiyóne.

Duurúvaja wágóóóveíñé Jetsóó nééneé

(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

5 Téjyúhjáa tsaate ímamyémudítýú íhgyúvá duurúvaja imíwu néwayúúnetu méénúmeíñeri, ditye bóhbánuhíjcyánéhjitu imíwu teja ícyáávésámeíñéhjiri.

6 Áánéllihyéhjáa Jetsóó nééhí:

—Ároja muurá wácavyáhcáméíhi.

Jetsóó tsááiñé ihde pájtyéíñéhji

(Mt 24.3-28; Mc 13.3-23)

7 Ehdúhjáa díbye néénéllí dífbyeke néémeé:

—Uwááboóbej, ¿aca mújyú pájtyéíñe eene múúhake u néhíjcyanéhji? ¿Aca íñetu muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñe?

8 Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ehdu néeme tsáma wácáćtsi méjcyaco ámuha maállítsámeítýuki. Muurá o tsááiñe tsúúca píihícooca íjcyáimyé mítyame óhdi díllómeímeye. Aame nehíjcyáa díibýejuco Críto íjcyane. Árómeke mécáhcújtsodíñe. 9 Téhdure pahúllevaré méénujćátsí íjcyané uubállé ámuha mellééboóhi. Áróneri méíllityédíñe. Pane méjtsúćunúdí téjyú tsúúca o bóhówááveíñe. Tsáhái téjyú o bóhówáávéityúne. Áronáa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi.

10 Muurá tsané íñúji múnaa tsííñe íñúji múnáama méénúćátsíhi. 11 Áhdure ávyetá íhnáhó íñúji vaaúméíhi. Ájyú íjcyáiñé ájyabáane, cheméháñé, pahúllevaré. Áhdure íévéhoowávú apííchó nénehji bóhówááveéhi.

12 Ehdu nénehji pájtyeíñé ihde cáhcújtsotúmé ámúhake íćúbáhrámeke tsájtyeé píhcyáávejáané pañévú muhdú ámuha meícyahíjcyané ámúhake idíllóki. Áhdure ámúhake íñúji avyéjúté éllevu itsájtyémeke cuvéhoojánúmye. Ehdu muurá ámúhake míamúnaa dáríiveé oke ámuha meúráávýéné déjúcotu.

13 Áané hóowari ámuha táuwááboju díityéké méúwááboóhi. 14 Áronáa ihdyu tsá ámuha meíjyáćunútyú muhdú ámuha díityemá meíhgyúváiñeri. 15 Muurá ihdyu ámúhake ó ájcuú muhdú ámuha díityéké méúwáábóíñé tujkévejúvu. Ájyú ámúhake múnátsohíjcyámé íllure ámuha maállíñe néhíjcyámé ámúhadívú táhjátsáméíhi. 16 Muurá ámúháj caanímu, ámúhá nahbémú, ámuha hájkímú, tsijtye ámuha menáhbévahíjcyároméhjí ámúhake téjyú ímityúné dáríiveéhi. Muurá tsaatéke ámúhadítýú dsíjívétsoímeye. 17 Ehdu muurá oke cáhcújtsotúmé ámúhake tsaríllé oke ámuha mecáhcújtsóné hallútu. 18 Áronáa tsá ámúhá níwájíñe íjcyáronetu tsájíubaré wágóóóveítyúne. 19 Ahdícyane ihdyu ámuha panévare maábúćuhajchíí mépájtyeééhi.

20 Áhdure tsííñe íñújine múnaa Jerotsarée mícaavéné ámuha mewáájáćuócooca múu néé tsúúca técoomi wágóóóveíñe. 21 Ájyú méwááćunúćó cámeébaúnevu Jodeá íñúji múnaa ámuha meíjcyame. Áhdure técoomí múnaa

óví néhi wáácunú tsiíllewu. Aane íumihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí técoomívu.
²² Ehdu íjcyaiñé ícúbáhraméí míamúnáama ditye ímityúné dárííwemeíhíjcyané
 déjúcotu Píívyéébé waajácuháámitu tene nemeídyújoco. ²³ ¡Máídáátsoju tsáma
 tene pájtyeíñé téijyu walléémú ééwájtema tsijtye ñohñójtérei ítsííméwuumú
 íjcyámeke! Muurá ávyetá kimóhcó néené ícúbáhraméí pájtyeé téijyu íñújiri
 íjcyané míamúnáadívú Píívyéébe cáyobáávatécoóca. ²⁴ Tsaatéké muurá
 dsíjívétsoímyé méenujcatsí pañe. Áanetu tsíjtyeke tsajtyeímye tsíñéhjí
 íñújínévu. Áané boone jodíómú íjcyátúné míamúnaaréjoco teene Jerotsaréé
 cáávacuñé Píívyéébe diityédívú técoomi íhvéjtsóné hajchótá tétsihyi íjcyaki.

Jetsóo tsáácooca pájtyeíñéhjí
 (Mt 24.29-35, 42-44; Mc 13.24-37)

²⁵ Aane ehdu nénehjí pájtyené boone nuha cóójíejpii, péjcoejpii, mícúruu,
 íjcyane múhduréjucó íjcyaiñe. Téhdure ávyetá íhnáhó móañe nóhjíneri
 cáhcújtsotómé íllityeéhi. ²⁶ Éhdúcoabaúvú nénehjí íñújiri íjcyácooca muurá
 míamúnáa íllityéneri ílluréjoco wájácúrátúúúveíñe. Ehdu páneere íévéhóowari
 íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraga íjcyaaíhi. ²⁷ Áijyu ihdyu Míamúnáájpidívú
 o ípívyéévebe páneere táíhtsútú táavyéjuma ojsó pañétú o bóhówááveéhi.
²⁸ Ehdu tene pájtyeócooca mú íllure ímíjyuuvéhi. Muurá téené boone tsúúca
 ámuha máálljchúú múhdurá ámuha meicyahíjcyánetu. Áijyu ihdyu tsáimiyéjoco
 ámuha meíjcyaiñe.

²⁹ Téhduréhjáa tsííñe diityéké neébe:

—Cáhawáá méjtsúcunu hígyééráhema tsííñe uméhéené muhdú íjcyane.

³⁰ Muurá ténehjí béhjívácooca tsúúca méwaajácú píjcyaba píihine. ³¹ Ahdu
 íñújiri ténehjí íjcyácooca méwaajácú tsúúca Píívyéébé avyéjú bóhówáávéíñe
 éévé úújeténe.

³² Aane ímíáané ámúhake o née ehdu nénehjí pájtyeíñe íñeí íñújiri páhdure
 míamúnáa íjcyapíñáaaca. ³³ Muurá íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí
 wágóóveéhi. Áanetu íñe ámúhake o néhíjcyané tsá mújyú wágóóvéityúne.

³⁴ Áánéllíi tsáma téííbúwá méíjcyaco tsííñe o tsáabe ámúhake o túvaaóvátu
 líiyicyáveháñeri, tsíñéhjíri, ámuha meíjcyámeke. ³⁵ Muurá íimíllédúré
 íjcyámeke o ábájínejcuú ehne múúne iyáábeke dahpe ábájínejcúdu. ³⁶ Áánéllíi
 múú téííbúwá íjcyané Píívyéébema paíjyuvaré íhjyúvá ténehjí ámúhake
 imújtátsótuki. Áijyu ihdyu ámuha méúújéteé óhdivu Míamúnáájpidívú o
 ípívyéévébedívú íñerí núcójpívetúme.

³⁷ Ehdúhjáa Jerotsaréeri íjcyabe Jetsóo duurúvájá pañevú úwáábohíjcyáhi.
 Aabéhjáa meíjyunúdu pehíjcyá oríívo bájú íjcyátshvu tétsii icyúwaki.

³⁸ Aanéhjáa paíjyuvaré cúúvéneturé míamúnáa pehíjcyá duurúvájávú dííbyé
 uwáábó ílléébúacunúki.

22

Jetsóoke íekééveíñé ditye pítyácójcatsíñe
 (Mt 26.1-5, 14-16; Mc 14.1-2, 10-11; Ja 11.45-53)

¹⁻² Téijyúhjáa pájtyeté wañéhjí óorítyúne pááá máchoméíhíjcyané wañéhjí
 lleevárijyuco íjcyánáa llúúvájte avyéjútémá tauhbájú uwáábojte íjtsámeí
 muhdú Jetsóoke ídsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa íllityémé míamúnáadi.

³ Áanáacáhhjáa Jóoda Ijcarióóté pañévu tsúuca Naavené úcaavé tsaapi Jetsóó mamýmüejpi Ijcyáábé pañévu. ⁴ Aabéhjáa péé diitye llúúvájte avyéjütmá duurúvájá tehméjte éllevu diityémá ipityácójcatsí muhdú dífbyedívu iékéévétsóifne. ⁵ Áánerlhjyáa íimíjyúúvéne imíllémé dífbyeke íáhdone. ⁶ Áánéllihyéhjáa íjtsámeíjyúcoobe mityane míamúnaa Ijcyátútsihvu dífbyedívu iékéévétsóifne.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mt 26.17-29; Mc 14.12-25; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Aanéhjáa tsúuca teene pajtyeté wañéhjí óorítýúne pááá máchoméihjycyané wañéhjí pañe tsájaatsá múnaa obééjake dsíjívétsohíjycyané wañéhjí lleevájucóóhií. ⁸ Áijyúhjáa Péedorómá Jóáámútsikye Jetsóó néehíi:

—Mééma mémeenúté wañéhjí májchó memájchoki.

⁹ Áánéllihyéhjáa neemútsí dífbyeke:

—¿Aane kiávú ú imíllé muhtsi meméénune?

¹⁰⁻¹¹ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ámuhtsi Jerotsaréevu mepéémutsi tsaapi líyíihyori nújpañújéébedívu meúújetéébema mepééne tééja múnáájpkíkye méneehi: “Múúhá uwááboobéne mútsikye néé kiává íchii tsaño májchoho Ijcyane téého pañévu díbye múúhama pajtyeté wañéhjí májchó májchóihyo.” ¹² Áánéllii ámútsikye úújétsóihbye córíhóoba néého tsúuca ímíbájhóméihyó cáámééíjiri Ijcyahóvu. Ááho pañévu méméénuno.

¹³ Ahdújucóhhjáa péémutsi díbye néhdújuco iúújeténe téého pañévu méénune majcho.

¹⁴ Aanéhjáa tsúuca dítye májchóifne éévé úújetédú majchójúcoobe ímamyémuma.

¹⁵ Átsihvúhjáa diityéké neébe:

—Ímí ó íjtsúcunú ifne pajtyeté wañéhjí májchó ámúhama o májchone niñhéréjuco. Tsúuca muurá ámúhadívu ó dsíjívéeíhi. ¹⁶ Aane tsáhájucó tsiifne ámúhama o wañéhjívatéitýú ifne pajtyeté wañéhjí. Áronáa ihdyu páneere muhdú óhdityu úúbállémeihjycyané oke pájtyéné boone tsaméhjí Píívyéébe avyéjuríyéjuco meíjcyame mewañéhjívatéifne.

¹⁷ Ehdúhjáa íñétsihdyu ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhhjáa neébe:

—Áju, ifne pámeere maádo. ¹⁸ Muurá tsáhájucó tsiifne ámúhama o áadóitýú ifne óóvájpacýó Píívyéébé avyéjuri tsaméhjí meíjcyáiñévujuco.

¹⁹ Átsihdyúhjáa idyé pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhhjáa idyóhdáhínunévu diityéké iwájítúne neébe:

—Ífne tájpi náávé Ijcyane memájcho. Ehdu pájyuvaré méméénuhíjycaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñé ámuha meítsaavéne.

²⁰ Téhduréhjáa teene adóvu diityéké iájçúne neébe:

—Ífne tátyujpacýo náávé Ijcyane úúbállé muhdú ámuha meícyahíjycyané pityájcoju tádsíjiveri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñé ámuha mepájtyetéki.

²¹ Aane muurá íchihyi mééma majchóri dífbye óhdivu méénútsóihbye.

²² Muuráhhjáa ihdyu tsúúcajátújuco óhdityu tene némeídyújuco oke tene

pájtyeiñe Míamúnaájpidívú o ípívyéévéébeke. Áronáa ihdyu máidaátsoju tene pájtyeiñe eene óhdivu méénútsóóbeke.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii díllójcátsímýe caabyé diityédítýú dífbyedívú méénútsóíñe.

Jetsóó mamyémú táhjájcatsí caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri

²⁴ Átsihdyúhjáa táhjájcatsímýe caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri.
²⁵ Áronáacáhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá íñújiri ávyéjute imíllé ityáuhbané téénetu diityéké míamúnaa íhtsútújtédí idíllóki. Áane itsúcunúhijcyámé tehdújuco imyéénune. ²⁶ Tsá múu tehdu néétune. Muurá ihdyu idáátsóóbeúvú néébe tsaímíyé tsíjtyeke íícúvehíjcyaae íhtsútuube ijcyá pámé túkevjtsoóbe. ²⁷ ¿Aca caabyé íhtsútuube ávyéjuúbe? ¿A eene tsaímíyé ácuúcunúúbeke tsaapi majchótú íícúveébe? ¿Mityá eene dífbyeke íícúveébe? Muurá míamúnaa íjtsúcunú eene tsaímíyé ácuúcunúúbeke tsíjtye íícúveébe íhtsútuube íjcyane. Áánetu ihdyu eene íícúvehíjcyaabedú o néébe ámúhama ó ijcyá ámúhake o píááboki.

²⁸ Muurá ávyétá imítýú nénehji oke pátyehíjcyáronáa ímí ámuha óóma méijcyá oke íhvéjtsótúme. ²⁹ Áánéllii ámúhake o pícyóó Llihíyóo oke pícyohdu avyéjute ámuha méijcyaki. ³⁰ Áámema muurá íñé imíjyaú ámúhama ménahbévájcátsí táavyéjuri. Aame ámuha íjraéémú 12-hava íjcyámedítýú cáhcújtsótúmema méímíbjáchoó muhdú ditye ícyahíjcyáne.

*Jetsóó úúballé Péédroo tóónúmeíñe
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Ja 13.36-38)*

³¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu Jetsóó Tsimóoke néehíi:

—Tsimoj, Naavéné Píívyéébeke táúmeí ámúhadítýú íñéhco caabyé ímiáábé íjcyáábeke éhne múúne tríígotu íimí menéhcodu. ³² Áronáa tsúuca díhyallúvú ó táúmeí píáábó oke u íhvéjtsótuki. Aabe ihdyu óví díñahbémuke ú píaabó téhdure ditye ímí oke úráávyeki.

³³ Áánélliihyéhjáa neebe dífbyeke:

—Tehdújuco, Ávyéjuúbej, ímiáané tsá uke o íhvéjtsóityúne. Muura uke ditye cúvéhoojánúcooca óómájuco ditye meke cúvéhoojánúñe. Áhdure uke ditye dsíjívétsoocooca óómájuco ditye meke dsíjívétsoíñe.

³⁴ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dífbyeke:

—Áronáa muurá, Tsimó, ípyejcójuco oke u úráávyeróné u tóónúñe cáracái májtsívátúné ihde 3-íjyúva.

Jetsóó ícúbáhrámeíñe píhíjucóóne

³⁵ Átsihdyúhjáa tsiíñe neebe diityéke:

—Éíjyú muurá ámúhake uwáábovu o wállóocooca o néé ámuha dsíídsima tsípaajíí ámúháj túhápaajiné ámuha metsájtyétuki. ¿A téijyúu tsáneetu ámuha méviióhí?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tsáháa muha íínetú mevíotúne.

³⁶ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Áronáa ícyoooca métsajtyécó ámuha dsíídsí, ámúhá nítsumuu, íjcyane. Áánetu nítsumáavatúme óví hállújeja íwajyámú íñáhíhénúne ínítsúwá ujcúhi.

37-38 Áánéllihyéhjáa neémeé:

—Ávyéjuúbej, íjcyawáácú míwáácu múúhadi. Áánéllihyéhjáa neébe: Íhya téhdwáácújucu. Muurá tsúuca oke pajtyeíne tsúúcajatújucóo Píivyéébé waajácúháámitu illu óhdityu tene néhdújucu: “Muurá ímityúmé raahórí itsájtýeébeke téhdure ímityúúbedi dílloímye.” Ehdúhjáa óhdityu tene némeídyújucu muurá oke tene pájtýeíne.

Píivyéébema Jetsóo íhjuváne
(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

39 Ehdúhjáa ímamyémuke ínétsihdyu ipyéhijcyádú oríivo bájú íjcyátsihvu pééebema téhdure péémeé. 40 Átsihvúhjáa iúújetédú neebe diityéke:

—Píivyéébema méihjyúvaco ámuha mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeityuki.

41-42 Ehdúhjáa ínéene íneebé diityédítýú éhne múúne neéwayu maáámune úújeténé hajchóta. Átsihvúhjáa imímóúúvene Píivyéébema íhjuvaaabe neéhií:

—Ayúju Táácáanií, muhdú u néhajchíí óvjyacoóne o ícúbáhrámeíne. Áronáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óoma meénuj.

43 Áábedívúhjáa níjkyéji múnáajpi bóhówaavé dílbyeke ipíááboki. 44 Aabéhjáa íhnáó téeneri ávyevécunúúbé Píivyéébema íhjuvaaabe tówaane waapé tújpácyoma.

45 Átsihdyúhjáa ímamyému éllevu péébe úújeté dílbyeke ikímóóvéne pávyeenúmé cuwári íjcyámedívu. 46 Áámekéhjáa neébe:

—¿Muhdúami íivane ámuha mécuwaj? Maájkyéne méihjyúvá Píivyéébema mávaríjchojúúnevu ámuha metáhjátsámeityuki.

Jetsóoke ditye ékeevéne
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Ja 18.2-11)

47 Ehdúhjáa díbye neénáa tsúuca mítyame míamúnaa wajtsí tétsihvu. Áámekéhjáa Jóoda tsuullé tsaapi dílbyé mamyémúejpi íjcyaaabe. Aabéhjáa dílbyedívu iwájtsíne chohchócu dílbyeke. 48 Áánéllihyéhjáa neébe:

—¿Aca muhdú eene, Joda, oke u chóhchóneri óhdivu ú méénutsó Míamúnáajpidívu o ípívyéévéébedívu?

49 Aanéhjáa ííténe ímamyémú néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, métsu aatyéké meméénu ménítsúmuri.

50 Áronáacáhjáa tsúuca tsaapi diityédítýú llúúvájte avyéjúúbé únúu múnáajpi núúmiho ímiánéjcuého wállórhjúcúhi. 51 Áánéllihyéhjáa Jetsóo néé dílbyeke:

—Óvi íjcyaaabe. Óvi ihdyu muhdú oke meenúme.

Ehdúhjáa neébere cámahjácó dílbyé núúmiho. 52 Átsihdyúhjáa llúúvájte avyéjutee, duurúvájá tehmejte, túkevítsojtee, íjcyámeke neébe:

—¿Aca muhdú éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdú ámuha metsáa taéllevu níitsúmuma, cávaajcoháñema? 53 Áánerá íhyajchótá ámuháma duurúvájá pañe o íjcyáábeke keená muhdú ámuha oke meméénuhíjcyáne. Áronáa ihdyu icyooca tsúuca ámúhaj téeveri Naavéné kyéhéjkímyeíhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Péédoro tóónúmeíne
(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Ja 18.12-18, 25-27)

54 Áábekéjháa tsúúca iékéévéébeke llúúvájte avyéjúúbe jávú ditye tsájtyéébeke Péédoro úráávyebe pehíjcyá diityé kemúellére. 55 Áíjyúhjáa lláhajtsívú tsaate icyújuwááñúnetu pihmihíjcyáme életu téhdure pihmííbe.

56 Áánáacáhjáa tétsíí wákimyéi múnáalle pihmírí íjcyáábedítúyú nééhií:

—Áánúu muurá téhdure Jetsóoma ícyahíjcyáhi.

57 Árónáacáhjáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu, muulle, o wáájácúnejíí dííbyeke.

58 Ááné boonéwuúréhjáa idyé tsijpi dííbyeke nééhií:

—Uu éhne téhdure diityéejpi.

Árónáacáhjáa neébe.

—Tsáha muúbej, tehdu diityéejpi o íjcyáábejíívari.

59 Ááné boonéhjáa idyé tsijpiiyéjuco nééneé:

—Ímiááné muurá áánu diíbyéjuco Jetsóomáa ícyahíjcyaaabe Gariréa múnáajpi.

60 Áánélliihyéhjáa idyé neébe:

—Tehdu, muube, o wáájácúúbedjííí óóma ú ihjyúváhi.

Ehdúhjáa díbye néénáa tsúúca cáraca májtsiváhi. 61 Áánélliihyéhjáa Jetsóo dííbyeke révoúcunúhi. Áánétúhjáa itsáávebe díbye nééneé: “¿Muurá ípyejco cáracái májtsivátúné ihde 3-íjyúvá ú tóónúú oke u úráávyeróne?” 62 Aabéhjáa tétsihdyu áachívú ipyééne ávyetá íhnáhó tááhií.

Jetsóodi ditye úúhívaténe (Mt 26.67-68; Mc 14.65)

63 Áánáacáhjáa Jetsóoke téhmeme dííbyedi iúúhívaténe meenúhi. 64 Dííbyé hálluúúúhjáa iwátájcóóbeke iwábáájcone néémeé:

—¿Cána waajácú múha uke méénunej?

65 Áánemáhjáa éhnííñevúré uuhívatémé dííbyedi.

Túkevétsojté úmíwari Jetsóo íjcyane (Mt 26.59-66; Mc 14.53-65; Ja 18.19-24)

66-67 Ááné tsitsíívevúhjáa túkevétsojtee, llúúvájte avyéjúttee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ípítyácóatsíhíjcyátsihvu dííbyeke itsájtyéébeke nééhií:

—¿A ímiááné diíbyéjuco uu míamúnáake pájtyetétsoóbe? Cáná múúhake duubállej.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá diíbyéjuco o íjcyane ámúhake o néerone tsá ámuha mecáhcújtsóityúne. 68 Pane ámúhake o díllone ámuha maáñújcúne oke maácádsíjcaáyokjívá oke médillóhi. 69 Aane cáhawáá óví icyoocátú Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe íhstútuube Píívyéébé úníuri ó íjcyáhi.

70 Ehdúhjáa díbye néénéllii nééme dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu ímiááné Píívyéébé Hajchi uú?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diíbyéjuco oó.

71 Ehdúhjáa díbye néénéllii néjcatsímye:

—Ínélliihyécó tsijtye éhnííñevu dííbyé hallúvú úúbálléiyáhi. Muurá íñe melléébóneriyé ímityúné ihjyúvaábe.

23

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Aanéhjáa pámhécobaré Jetsóoke tsajtyé tééné iĩñújí ávyéjuube Pirááto éllevu.

² Átsihvúhjáa dííbyé úmíwávú dííbyedívú iñéétsóro néémeé:

—Áanu míamúnáake íbórínuubéré pehíjcyáhi. Nehíjcyabe meeava íveekí ávyéjuube Tséétsa romáánómuubéré íjcyáábé wáábyuta dsíídsike ditye áhdotsóné maáhdohíjcyáne. Téhdure nehíjcyabe míamúnáakéva ípájtyetétsoíñe. Áhdure nehíjcyabe muuhává jodíómú avyéjuube íjcyane.

³ Áánéllihyéhjáa Piráátó néé dííbyeke:

—¿Ava ímíááné uu jodíómú avyéjuubej?

Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ééé, díibyéjuco oó.

⁴ Áánéllihyéhjáa Piráátó néé llúúvájte avyéjútémá pámeere tétsii tsíjtye íjcyámeke:

—Áánerá tsá díbye ííne ímítýúné méénútoróne.

⁵ Áronáacáhjáa tsíjpanécoba néémeé:

—Áánerá pámeere Jodéa iĩñújí múnáake íbórínuubéré pehíjcyá múhdurá íúwáábóneri. Muuráhjáa Gariréa iĩñújí múnáadítýú tújkénuube íñe téénema ílléjuco tsááneé.

Heróóde éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii Piráátó dílló díityéké ímíááné Gariréa múnáajpi díbye íjcyáhajchíí iwáájácuki. ⁷ Aanéhjáa téhulle múnáajpíjyuco díbye íjcyane ditye néénéllii wáloobe dííbyeke tééné iĩñújí avyéjuube Heróóde éllevu. Téijyúhjáa téhulle Jerotsaréeri dííbye. ⁸ Aabéhjáa mítyane ímjyuuvé Jetsóoke íajtyumíneri. Tsúúcajájucóhjáa díbye ímílleróné dííbyeke íajtyumíne dííbyedítýú ditye íhjývahíjcyáne ílléébónema. Ímílléroobéhjáa íajtyumíne díbye méénúráityuróné méénune. ⁹ Áánemáhjáa mítyane panévaré dílloobe dííbyeke. Áronáacáhjáa tsá díbye añújcutúne. ¹⁰ Áijyúhjáa idyé tétsihyi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte íjcyame ímítýúné dííbyé hallúvú úúballéhi. ¹¹ Áábedíhjáa dííbye Heróóde ítsodáhómuma íúúhívaténemáyé ujco ávyéta ímí nééné wajyámuunévu ávyéjuube múúne úcáávéne wajyámuunévu. Áábekéhjáa tsiíñe wáloobe Pirááto éllevu. ¹² Téijyúhjáa dííbye Piráátoma Heróódemútsí wajyújcatsí íhdée néhníllécatsíhíjcyáromútsi.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe
(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Ja 18.39-19.16)

¹³ Aanéhjáa Piráátó píhjúúcu pámeere míamúnáake llúúvájte avyéjútémá tsíjtye avyéjútéke. ¹⁴ Áábekéhjáa neébe:

—Ámuha íñe áánúke taéllevu métsívá díbyévá míamúnáake ímítýú dáriívehíjcyáne ámuha menéénema. Áábeke muurá íñe ámuha meéíteneriyé ó dílloráhi. Áronáa tsá díbye ímítýuube íjcyatúne. ¹⁵ Muurá Heróóde íjcyároobe tsá wáájácutú ííne ímítýú díbye méénune. Áánéllii muurá íñe óómíchoobe tsiíñe meéllevu dííbyeke. Aabe ííne hallútú dsíjívéíyónejíivari. ¹⁶ Áánéllii

íllure dífbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi. ¹⁷ Ehdúhjáa Piráátó nées pájyuvaré tsáápiikye cúvéhóóari íjyámedítýú pajtyeté wañéhíj pañe íchívyétsohíjcyánéllíhýe.

¹⁸ Áronáacáhjáa pámeere nées kéévánécoba:

—¡Tsá muha meímíletú Jetsóoke maácádsíjcaáyoone! ¡Barabáakéré muha meímíllé mejchívyetsóne!

¹⁹ Ácoocáhjáa diibye Barabáake cuvéhoojánúme ávyéjuktéké dibye ímityúné dáríívehíjcyáné hallútu, téhdure dibye míamúnáake dsíjívétsohíjcyáné hallútu.

²⁰⁻²¹ Aanéhjáa Piráátó Jetsóoke íácádsíjcaáyoone ímílléne tsiíñe diityémá íhýúvárónáa éhnííñevúré néémeé:

—¡Wa ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu dífbyekej!

²² Áanéllíihýéhjáa tsiíñe neébe:

—¿Aca íñe ímityúné méenuúbe? Keenéiyó o wáájacúné dibye ímityúné méénune téené hallútu ídsíjívéiyóne. Áanéllíi ihdyu íllure dífbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi.

²³ Áronáacáhjáa mítyane imíllémé dífbyedívú dibye wátyétyehcútsóne.

²⁴⁻²⁵ Áanéllíihýéhjáa awáá diibye Piráátó ílluréjuco dífbyeke íhvejtsóné diityé hójtsí pañévú ditye ímíllédú imyéénuki. Áánemáhjáa Barabáakéréjuco dibye íchívyetsóné ímityuube íjcyánéllíi ditye cúvéhoojánúróóbeke.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Ja 19.17-27)*

²⁶ Aaméhjáa Jetsóoke páwachékevu iwátyétyehcúíhullévú tsájtyeme cábuuvé Tsiréene múnáajpi Tsimóó íúmihétú oómííbyedívú. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyehcúíwachékevu.

²⁷ Ájyúhjáa mítyane míamúnaa Jetsóoke úraavyéhi. Mítyaméhjáa walléémú dífbyeke táámere pééhií. ²⁸ Áámekéhjáa íííténe neébe:

—Ámuúha Jerotsaréé walléémuj, oke mékímóóvedíñe. Ámuháyé ihdyu mékímóóveméi. Pane ámuháj tsíimekére ihdyu mékímóóve. ²⁹ Muurá ícúbáhraméi íjcyácooca ajchímú íjcyáné walléémú ímíjyúúveé itsíímávátúneri.

³⁰ Muurá teene ícúbáhraméi íjcyácooca muhdú imyéénu míamúnaa neé muhdícyánéjcurí diityé hallúvú cáméhbaúné úhnóbáiyóné apáhajchíí ídsíjíve ápíchó diityéké tene pájtyéiyóné íhdétu. ³¹ Muurá íñe íñe ímityú o méénútúróbédí óhdi ícúbáhráme. Aaméjíí mityáubá ámúhake ditye méénuíñé awáá múhdurá ámuha menéémeke.

³² Téhduréhjáa téjyju mítyétsi ímityúmútsikye tsajtyémé tsájyú dífbyema ídsíjívétsoki. ³³ Aanéhjáa tsúúca ‘Niwáupáájí’ némeítsihvu íúújetétsóóbeke wátyétyehcúme páwachékevu. Áábé úníutúhjáa panéjcuvatú íjcyáwachékéécuto wátyétyehcúme diityétsi ímityúmútsikye. ³⁴ Ájyúhjáa neebe Jetsóo:

—Íjtyédi, Lli, dídaatsóve. Muurá tsá ditye wáájacutú íñá imyéénune. Áánáacáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé dífbyé wajyámúné újcuíñe.

³⁵ Aanéhjáa mítyane míamúnaa íítehíjcyánáa ávyéjuchte dífbyedi íúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tsiŋtyeke muurá pátyetétsohíjcyaaŋbe. Aabe cána óví pájtyetétśameí ímiááné diibyéjucu Críjto míamúnáake pájtyetétśóíbyeke Píívyéébe pícyoobe íjcyáhajchíjju.

³⁶ Áhduréhjáa idyé tsodáhómú díbyedi iúúhívaténemáyé bíínójpácýó kiwátyetu díbyeke íjchoráhi. ³⁷ Aaméhjáa nées díbyeke:

—Áyu cána bo pájtyetétśameí ímiááné diibyéjucu jodíómú avyéjuube u íjcyáhajchíjju.

³⁸ Áánemáhjáa díbyé níwáu caamééhullétú téwachéketu pícyóómé gríéégomuu, romáánómuu, jodíómuu, éhdúmé ihjyúrí illu icyáátunúne: “Áánu jodíómú avyéjuube.”

³⁹ Áhduréhjáa díbyé únútu ímítýmútsí íjcyámútsidítýú tsaapi iúúhívaténemáyé nées díbyeke:

—Áyu cána bo ímiááné diibyéjucu míamúnáake u pájtyetétśóíbye u íjcyáhajchíí meke pájtyetétsoj.

⁴⁰ Áánélliihyéhjáa íñahbéébe nées díbyeke:

—¿Aca tsá eene u íllítýú Píívyéébeke? ¿A tsá u wáájacutú máhallúrí ímítýúné íjcyane? ⁴¹ Muurá ihdyu tehjújucu meícúbáhrámeíñé ímítýúné meméénuhíjcyané déjúcotu. Áánetu muurá áánú hallúrí tsá íñé ímítýú íjcyatúne.

⁴² Éhdúhjáa íñahbéébeke íñétsihdyu neebe Jetsóoke:

—Oke ihdyu dítsááveco díavyéjuri u íjcyácoóca.

⁴³ Áánélliihyéhjáa neebe díbyeke:

—Tehjújucu. Muurá ímiááné uke o nées óoma u íjcyaiñé táavyéjuri.

Jetsóó dsíjivéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Ja 19.28-30)

⁴⁴ Téijyúhjáa cójípínétú íñújji íjyunú cuuvé tujkévevújucu. ⁴⁵ Tsáhájucóhjáa nuhba ájchutúne. Áijyúhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wájýámúwácoba dóchéreevé tśahdúnéécú apáhajchíí wajítahnécú.

⁴⁶ Áánáacáhjáa Jetsóó ávyétá íhnáhó illu wáníjcyámeíhi:

—Llíhij, Líhíyoj, oke duúcu. Éhdúhjáa íñééne dsíjiveébe.

⁴⁷ Aanéhjáa tétsihvu ditye téhmétsoobe tsodáhómú avyéjuube teene íájtyúmíne Píívyéébeke dúúrúvaabe néehíí:

—Ímiáánéjucóha ihdyu áánu tsá íñé ímítýú méénuhíjcyatúne.

⁴⁸ Téhduréhjáa tsiŋtye tétsihyí íjcyame tééneri ítsájúréévéne ílluréjucu pééneé.

⁴⁹ Áánetúhjáa díbyeke náhbévahíjcyámema Gariréatúu díbyema tsááme wal-léémú kémuélléturé íñétehíjcyáhi.

Jetsóó ítémeho ditye cúúne

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Ja 19.38-42)

⁵⁰ Téijyúhjáa íjcyaaŋbe ímiáábé Jodéa íñújiri íjcyacóómí Arimatéa múnáajpi Jotséé pítyácojcatsi múnááejpi íjcyaaŋbe. ⁵¹ Aabéhjáa ítsohíjcyá Píívyéébe avyéjuri íjcyaiñé. Áánélliihyéhjáa tsá díbye úcáávetú íñahbéjté pítyácojcatsi múnáa Jetsóoke dsíjívétśóné pañévu. ⁵² Aabéhjáa Píráátóke táúmeí díbyeúvú ítémeho icyúúuki. ⁵³ Aabéhjáa téwachéketu íñítýétsóne wájýámúbari íbíjínúne

cúúwájitu béhéjure bóhdoméihyéjú pañéwú tsaatékéi ditye cúúútúhéjú pañéwu. ⁵⁴ Dityéhjáa wáyeeéwéjcoójí ihde ímbájkímehíjcyajcoójí cúúuúbe.

⁵⁵ Aanéhjáa diitye Gariréatúu díbyema tsáané walléemú ítténáa cúúuúbe.

⁵⁶ Aaméhjáa ihjyáhañéwú ipyééne pácúúújpcyóné iújcúne wáyeeéwéhí teene wáyeeéwéjcoójí Píívyéébe taúhbaju néhdújuco.

24

Jetsóo dsíjiveebe tsiíne bóhíne.

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Ja 20.1-10)

¹⁻² Aanéhjáa tsíjyu cúúvéneturé tsiíne tsemáánaréjuco déjúcoóvejcoójí tsiíne péeme íttécunú níkyéhéjú watájcó nééwayu tsítsíyéjuco ijcyane.

³ Aaméhjáa téhejú pañéwú iúcaávéne ítterá pevétsiyéjuco Jetsóo íttémeho íjcyájúcootúne. ⁴ Áaneríhjáa iíllityéne wájácúrátuúwémé ájtyumí mítyétsi tsítsíwu íwajyámúné néemutsi íjyócuuvévámútsikyé. ⁵ Áamútsidíhjáa iíllityéne cáhnóbámeke neemútsi:

—¿Aca íiná ámuha níkyehéjú ménehcó tehdu íchii íjcyácoóbekéjñvari? ⁶ Tsúúca bóhíbe. Cahawáa métsáávé Gariréaríi ámuháma íjcyácooca muhdú ámuhákye díbye néhíjcyáne. ⁷ Muuráhjáa nehíjcyaaabe Míamúnáájpidívú ípívyééwébedívú tsaapi ímítyúmeke ájcume díbyeke páwachékevu dsíjívétsóroobe 3 coojívatu tsiíne íbóhííne.

⁸ Ehdúhjáa dityétsi néénetu ítsaavémé ímiááné tehdu díbye néhíjcyáne.

⁹ Aaméhjáa íoómíne úúballéte 11-mevaréjuco díbyé mamyéwú íjcyámeke. Áhduréhjáa tsíjtyéhjike díbyekée náhbévahíjcyámeke úúballéme.

¹⁰⁻¹² Aanéhjáa tsá díbyé mamyéwú cáhcújtsotúne. Íjtsúcunúméhjáa íllure ditye állíne. Áanetúhjáa Pééodoro dsíinéríyé níkyehéjúwú ipyééne téhejú pañéwú iúcaávéne íte ímiááné díbyekée ditye bíjínúné wajyámubááneréjuco téhejú pañe íjcyane. Áaneríhjáa iúllévenúne ílluréjuco díbye óómiíne. Ílluméhjáa díityéké úúballé díbye tsúúca bóhíne: Maaríi Madarénaa, Jóáánaá, tsiíne Maaríi Jacóóbój tsiíjuu, tsíjtyehjii, éhdume.

Ímamyémudítúyú tsaatétsidívú Jetsóo bóhówaavéne

(Mc 16.12-13)

¹³ Aanéhjáa téjyuré Jetsóo bóhíjcoójí díbyemáa ícyahíjcyámedítúyú tsaatétsi péé Jerotsaréetu Emaóovu 11 kiróómetro técoomítúyú íjcyácoomívu.

¹⁴ Aamútsíhjáa juuváyí íhjúvamútsíyé pehíjcyá muhdú díbyeke tene pájtyéneri. ¹⁵ Áanáacáhjáa díityétsidívú bóhówááveebe díityétsímájuco pééneé.

¹⁶ Aanéhjáa Píívyéébe díityétsikyé íhyálluúné pívyétéjtsomútsi tsá wáájacutú díbyeke. ¹⁷ Áamútsikyéhjáa neébe:

—¿Aca íínerí íhjúvamútsíyé ámuhtsi metsáhíjcyamútsi muhdú kehówémútsiúvu? ¹⁸ Áanéllíihyéhjáa ‘Créopa’ némeíbyé néé díbyeke:

—Áanerá pámeere waajácú íiná Jerotsaréeri pájtyene. Aane muhdú íhduubéréjuco tsá u wáájacutúne.

¹⁹ Áanéllíihyéhjáa Jetsóo néé díityétsikyé:

—¿Aca íiná pájtyéhi?

Áanéllíihyéhjáa neemútsi:

—Muurá dsíjivetsomé Natsarée múnáájpi Jetsóoke íhtsútuube Píivýéébé ihjý uubálle múnáájpi Ijcyabe panévaré méenuhíjcyáabeke. Áábekée Píivýéébe wájýúúbeke téhdure tsaate míamúnaa ímí ijtúcunúhi. ²⁰ Áábekée llúúvájte avyéjútémá tsiíñé avyéjute ihvejtso ditye idsíjívétso páwachékevu iwátyétyéhúneri. ²¹ Muháa méijtsúcunurá diibyéjuco muha ijaeémuke pájtyetétsoiibe Ijcyane. Aane íñe tsúúca 3 coojívájucó mee dibyéé dsíjívétsihdyu. ²²⁻²³ Áronáacáne walléémú cúúvénéturé níkyehéjú úújejemé múúhake neé díibyé ítémehóvané téhejú pañe Ijcyájúcootúne. Áamedíuváne níjkyéji múnáajtétsi bóhówáavemútsi diityéké neé tsúúca dibye bóhíine. Ááneríñe muha méullévenúhi. ²⁴ Áané boonétuné idyé tsijtye téheju úújejerómeváne ímiááné tsá ájtyúmitúne.

²⁵ Áánéliihyéhjáa neebe diityétsikye:

—¡Aca ihdyu eene tsá ámuhtsi mewáájacúpityúne! ¿Aca muhdúikyé ámuhtsi mécáhcújtsoó muhdúhjáa tene pájtyeíñe íhdéjuco iwáájacúné Píivýéébé ihjý uubálle múnaa néhijcyáne? ²⁶ ¿Aca ámuha méijtsúcunú míamúnáake pájtyetétsoiibe ícúbáhrámeityuubéré ávyéjuutéiyóne?

²⁷ Ehdúhjáa diityétsikye íñéene úúbálleebe ímiíneúvú páneere muhdúhjáa díibyke tene pájtyeíñe tsúúcajátújuco Píivýéébé waajácúháámitu díibyé ihjý uubálle múnaa cáátúnuhíjcyáne. Moitsééhjáa cáátúnúhaamíji pañétú muhdú tene neéne úúbállétujkénuube diityétsikye.

²⁸ Áanáacáhjáa tsúúca úújetémé Emaóovu ípyéé ipyécoomívu. Átsihvúhjáa Jetsóó pítyajcó diityétsikye pééiibyédu. ²⁹ Áronáacáhjáa díibyke neemútsi:

—Múhtsimáyéi cuwa ípyejcoj. Muurá cúvéhréjuco teéne. Áhdújucóhjáa dibye cóevané diityétsima. ³⁰ Aabéhjáa diityétsima májchoobe pááaho íkéévéne téhdujtsó Píivýéébeke. Áánemáhjáa tsahtúnéécú idyóhdahiróne ájcuube diityétsikye. ³¹ Áánétúhjáa botsíi wájácúméívyemútsi éhne múu cuwátú ájkyevádu. Aamútsíhjáa bótsíi díibyke wáájacúrónáa tsúúca kiávú peíñuube diityétsidítu. ³² Ááné boonéhjáa néjcatsímútsi:

—¡Yáúú, ehdúhacáne íivane juuváyí dibye meke Píivýéébé waajácúháámitu íjcyanéhjí úúballéné ííne ímíjyaú méííbúutu meke pájtyéhi!

³³ Aamútsíhjáa teenémáyé tsiíñe oomí Jerotsaréevu pañétúejte díibyé mamýmuma tsijtye Ijcyáme éllevu. ³⁴ Áamútsikyéhjáa népejtsóme:

—Ávyéjuubéha Jetsóó ímiááné tsúúca bohíjucóohí. Tsimóodívuva bóhówáaveébe.

³⁵ Áánéliihyéhjáa úúbállémútsi muhdú téhdure diityétsidívú dibye bóhówaavéné juuvávyu. Áhduréhjáa úúbállémútsi dibye pááaho idyóhdahiróne diityétsikye ájcúnetu botsíi díibyke iwáájacúne.

Ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Ja 20.19-23)

³⁶ Aaméhjáa tééne úbállejcátsiyi Ijcyánáa Jetsóó tsiíñe diityédívú íbóhówáavéne neé diityéke:

—Ámuúhaj, o tsájucóohí. Maímijyu ihdyu ámuha meíjcyanej.

³⁷ Ááneríhjáa itsájuréévéne íllityémé naavénekéré iwáábyúnema.

³⁸ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—ǂíveeki ámuha múhdurá meíjtsámeíñe méíllityé oke cáhcújtsotúme?. ³⁹ Éje, cáhawáá oke meíité táhójtsícuma tájtyúháacyuj. Muurá diibyējuco oo Jetsóo. Cáhawáá oke médomájcoj. Muurá naavéné tsá íjpiíma íjcyatúne.

⁴⁰ Ehdúhjáa iñéene úújétsoobe diityéké dityée díbyeke wátyétyéhuncunéhjí íhyójtsicutu, íjtyúháacyutu, íjcyanévu. ⁴¹ Ááneríhjyáa ímjyúúveromé tsá cáhcújtsotúne. Áamekéhjáa neébe.

—ǂÁ íjcyané majcho ámúhadi o májchokij?.

⁴² Áánéllihyéhjáa ajcúme amóóbevíú wáhhjáameíñema ímúhójpacyóvu.

⁴³ Aanéhjáa ditye ítteneríyé idyóóné hallúvú ádoobe teene ímúhojpácyo.

⁴⁴ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Éhnée ámúhake o néhijcyané muurá íñe tsúúca oke pajtyéhi. Ehdúu oke tene pájtyeíñe muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Moitséé caatúnúhi. Áhduréhjáa tsijtye díbyé ihjyú uubálle múnáa caatúnúhi. Áhdure Tsááamóháámitu caatúváne.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye néenetu botsíi waajácúme ímiááné tehdújuco Píívyéébé waajácúháámitu tene nééneé. ⁴⁶⁻⁴⁷ Átsihdyúhjáa idyé neébe:

—Muuráhjáa óhdityu néene míamúnáake o pájtyetétsoobe o ícúbáhrámeíñe o dsíjiveebe 3 coojívatu tsiíñe o bóhííbe mémeri táuwaáboju Jerotsaréetu tújkeváne páne íñújíine múnáake úwááboméíñe, ditye ímityú ííhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvurējuco íbúwááve diityé ímityú íábájíívemeíki. ⁴⁸ Ááné uwááboju pahúllévúvú ámuha métsújaúcuúhi. ⁴⁹ Áánéllíi ámuha éllevu ó wállóo Llihíyóo Ípííchovu ámúhake íájcuíñe nééneé. Aane íchihdyu Jerotsaréetúrí météhmeco ámúhá pañévú tene iúcaáveki.

Jetsóo níjkyejívu pééneé (Mc 16.19-20)

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa diityéké ipityájcótsihdyu técoomítyú diityémá peebe Betáániávu. Átsihvúhjáa íhyójtsicu ííhbúcuéne diityé hallúvú piáábo ityáúmeíñe diityédítyú péjúcoobe níjkyejívu. ⁵² Ááné boonéhjáa tsiíñe Jerotsaréevu oomímye ímjyuuiri dílbyeke dúúrúvamére. ⁵³ Aaméhjáa pájyuvaré duurúvájá pañévú duurúvahíjcyá Píívyéébeke. Áyu tehdújuco.

JÓÁÁÁ

Jóaa Jetsodítýú cáátúnuháámi

Míamúnáájpídívú Píivýéébe ípívyeevéne

¹ Ijcyaduréhjáa ihdyu Críjto ícyahíjcyá ipíivýema íjcyátuube muhdú Píivýéébe íjcyane bóhówájtsóobe. ² Aabéhjáa dílbyere Píivýéébe íjcyaaabe ícyahíjcyá páné íhdéene íjcyaiñéi íjcyátúnáaaca. ³ Aabéhjáa ípívyejtsó páneere íñe múhduná íjcyane. Tsáháhjáa ñná iye ípívyéévetúne. ⁴ Áánéllii dílbyedi íjcyáné mújyú dsíjívéítyúne bóhi. Áhdure íjcyáné ímiá uwááboju dílbyedi pámeere míamúnáa téene tájpi íjcyáiýone. ⁵ Aane peetédú néene muurá bóhówaúcunú íññújí hallúrí míamúnáa teene wáájácutúmé ehne múne cúúvétsii íjcyadu néémedívu. Aame tsá píivyetétú teene íhvetétsóiýone.

⁶⁻⁷ Aanée íjcyaaabe tsaapi 'Jóááá' némeílbye. Áábekéhjáa Píivýéébe picyóó Jetsocríjto uwááboju peetétú néene díbye míamúnáake iúúballe dítye icyáhcuýtsoke. ⁸ Áronáacáa tsá dílbye Jóaa Jetsocríjto íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dílbyé uuballe múnáajpíyé dílbye. ⁹ Aane Jetsocríjtodi ímiáájú íjcyane tsá álliu íjcyatúne. Áánevúu míamúnáake iwáájácutso tsaabe íññújívu.

¹⁰ Aamée míamúnáa íññújiri íjcyame dílbye páneere ípívyejtsóóbeke tsá wáájácutúne. ¹¹ Aabée imúnáállii tsáároóbeke tsá dítye wáátsúcúpéjtsotúne. ¹² Áronáacáa íjcyámé tsaate ímí dílbyeke iwáátsúcúpéjtsóóbeke cáhcujtsóme. Aame ihdyu ímiááné Píivýéébej tsíime. ¹³ Áronáa tsá íñe míamúnáa metsíímávahíjcyádú meke díbye tsíímávátúne. Muurá ihdyu meke díbye ímíbajchómé méijcyá dílbyej tsíime.

¹⁴ Muuráhjáa Críjto apáábyéré Píivýéébé Hajchi ímiáábé íjcyaaabe Míamúnáájpídívú ípíivýeevéne méjpiine úlléjeebe míamúnáake wajyúhi. Áábé ámítsaráhcóo muurá máájtyumíhi. ¹⁵ Aabée bóhówáávébedítýú tsojtsó múnáajpi Jóaa nééhií:

—Áánúdítyu ehne ámúhake ó nehíjcyá táehníñíevu íhtsútuube íjcyaaabe íjcyaiñe. Muuráhjáa ihdyu íjcyaduré ícyahíjcyaaabe ipíivýema íjcyátuube ói o íjcyátúné íhdéjuco.

¹⁶ Áábej téeveri Píivýéébe meke píáábohíjcyáhi. ¹⁷ Muuráhjáa Moitséeúvuj téeveri méénuube ítyaúhbaju téenetu míamúnáa iwáájácu muhdú dílbyema íjcyáiýone. Áánetú Jetsocríjtoj téeveri meke iwájýune ímiáájuvu ájcuúbe. ¹⁸ Aane muurá tsá múha ájtyumítú Píivýéébeke. Apáábyéré ílli ájtyumí dílbyeke. Aabée múúhake waajácutso dílbyedívu. Ehdú Jóaa Jetsodítýú nééhií.

Jetsocríjtoke tsojtsó múnáajpi Jóaa bóhówajtsóne (Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Rc 3.15-17)

¹⁹ Téijyúhjáa avyéjújte Jerotsaréetu wallóo llúúvájtema ípiáábojtké tsojtsó múnáajpi Jóaa éllevu dítye idillo dílbyeke muubá díbye íjcyane. ²⁰ Áánélliihyéé úúballebe muubá íjcyane. Neebépeé:

—Tsá Críjto o íjcyatúne.

²¹ Áánélliihyéé néemeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú, mityá Eriá uu Píivýéébé ihjyú uubáalle múnáajpíi u íjcyáábej?

Áánélliihyéé neébe:

—Tsáhaá.

Áánélliihyéé tsiíñe neémeé:

—Áánéllii diibýejuco uu éhneváa Píivýéébé ihjyú uubáalle múnáajpi tsááiíbye.

Áánélliihyéé neébe:

—Tsá diibye o íjcyatúne.

²² Áánélliihyéé neémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú? Muurá muha méimíllé meúúballéné múúhakyéne wállóomeke muubá u íjcyane. Bo ihdyu múúhake duubáalle muubá u íjcyane.

²³ Áánélliihyéé botsíi Jóaa néehíi:

—Oo muurá éhne íñéubará píivýétúné iíñújiri kéévánécóbaúvú o úwááboobe ó nehíjcyáhi: “Méimibáávýé ímityúné ámuha meicyahíjcyánetu tsaimiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íajtyumíivaki.” Ehdúhjáa o úwááboíñé muurá tsúúcajájújuco Píivýéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Itsaíá úúballéne.

²⁴⁻²⁵ Ehdúu dibye neénéllii diitye eenéé paritséómú díibye éllevu wállóome neé díibyeke:

—Aanéhaca ¿múha neéjuri íveekí ú tsótsohíjcyá idyé Críjto u íjcyáábejíiva, pane Píivýéébé ihjyú uubáalle múnáadítýú Eriáuba u íjcyáábejíivari?

²⁶⁻²⁷ Áánélliihyéé Jóaa néehíi:

—Muurá ihdyu ímiááné nújpácyori ó tsótsohíjcyá míamúnáake. Áánetu táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe tsúúca ámúhama íjcyáróóbeke ámuha mewáájácútuube óhdityu cámaáveé éhniíñevu iúwááboki. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubaré o tácoríucúityuróne.

²⁸ Ehdúu pajtyéné Betáábarávú Joodáá ehnejcuvu diibye Jóaa tsótsohíjcyáhullévu.

Jetsóo obééjádú neébeé

²⁹ Ááné tsijcyóójíi diibye tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóo díibye éllevu péébeke íajtyúmíne néehíi:

—Éje ámuúhaj, áánu muurá obééjádú neébe Jetsóoke Píivýéébe wallóo dibye míamúnáá ímityuháñé íimíbjáchoki. ³⁰ Áánúdítyúu muurá éhne ámúhake ó nehíjcyáhi: “Táhboone íjcyáíibye táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe óikyéé o íjcyátúné íhdéjuco ícyahíjcyaaabe.” ³¹ Téhduréé idyé tujkénú tsá o wáájácútyú diibýejuco meítsohíjcyaaabe dibye íjcyane. Aanée ihdyu ímiááné díibye íhde ó tsótsohíjcyá mee íjraéemudítýú cáhcújtsómeke.

³² Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Téhduréé díibyeke o tsójtsóijyu ó ájtyumí Píivýéébé Apííchó íjuuúdí cáámetu díibyeídívú níityene. ³³ Aanée téhdure tsá o wáájácútyuró diibýejuco meítsohíjcyaaabe íjcyane. Áronáacáa ihdyu Píivýéébe o tsótsohíjcyáiñévú oke pícyoobe oke néehíi: “Tsáápiikye u tsójtsóóbedívú níjkyéjitu Táapííchó níityene u ájtyúmínetu ú waajacúú diibýejuco míamúnáá pañévú Táapííchó pícyóóíibye íjcyane.” ³⁴ Ahdújúcúo ímiááné díibyeke o tsójtsóijyu o ájtyumíne. Áánéllii o neé diibýejuco Píivýéébé Hajchi dibye íjcyane. Ehdúu neebe tsojtsó múnáajpi Jóaaá.

Jetsóó úcútyjkenú ímamyémú íjcyáímyeke

³⁵ Ááné tsijcyóóji tétsihyíyé muhtsi imámyemútsima díbye íjcyánáa téeneri Jetsóó tsiíne pajtyéhi. ³⁶ Áánélliihyé tsiíne neébe:

—Éje, aadi muurá obéjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wáalloóbe.

³⁷ Ehdúu Jóaa díbyedítýú néénélli muhtsi díbyemáyéjuco mepééneé.

³⁸ Áánáacáa idyéjú révoucunúúbé múhtsikye nééhií:

—¿Iná ámuhtsi ménehcóhi?

Áánélliihyé muhtsi menéhií:

—Uwááboóbej, ¿aca kiá ú ícyahíjcyáhi?

³⁹ Áánélliihyé neebe múhtsikye:

—Cáhawáá oóma mepe ámuhtsi mewáájácu kiá o ícyahíjcyáne.

Ahdújuco muhtsi cuvéhréjuco néénáa díbyema mepéémutsi téhullévú méíjyunúhi.

⁴⁰ Muhtsi Jóáadityu Jetsóomáyéjuco mepééne Tsimóo Pééedoró nahbe Aderéema. ⁴¹ Aané díbye Aderéé íñahbe Tsimóoke neetéhi:

—Muúbe muhtsi máájtyumíjucóó Críjto míamúnáake pájtyetétsóóbeke.

⁴² Ehdúu íñéene tsajtyéébé díbyeke Jetsóo éllu. Áábekéé Jetsóó népejtsóhi:

—Uu éhne Tsimóó Jonáa hajchi. Arónáa téhdure dimyémé íjcyáá Pééodoro 'nééwayu' nééiyóne. Ehdúu neebe Jetsóó Tsimóoke.

Tsíjtyétsikye Jetsóó újcune

⁴³ Ááné tsijcyóóji Jetsóó imíllé ipyééne Gariréa íiñújivu. Aabéé téhullévú péébe Betsáidá múnájpi Perípeke íájtyúmíibeke nééhií:

—Muúbe ookéréjuco duráávyé.

⁴⁴ Téhdurée díjtyétsi Aderéema Pééedorómútsi técoomí múnáajtétsi. ⁴⁵ Áíjyúréé idyé díbye Perípe Natanaée éllu ipyééne neetéhi:

—Muúbej, muha muurá máájtyumíjucóó éhnéhjáa Píívyéébé ihjýú uubálla múnájpi Moitséeúvú díbyé taúhbaju icyáátúnuhíjcyáhaamíjitu díbyedítýú cáátúnuhíjcyáábeke. Téhduréhjáa muurá tsíjtyehji Píívyéébé ihjýú uubálla múnaa caatúnú díbyedítýu. Aabe Jetsóó Natsarée múnájpi íjcyaaabe Jotséé hajchi.

⁴⁶ Ehdúhjáa Perípe Natanaéeke néénélli neébe:

—¿A ímiááne? ¿Aca íhya Natsaréri íjcyámé tsaate ímiááme?

Áánélliihyéhjáa Perípe nééhií:

—Cáhawáá majo u ájtyúmi díbyeke.

⁴⁷ Aamútsi péémutsi úújeténáa Natanaéeke Jetsóó íájtyúmíne nééhií:

—Áánújuco páñétúejpi íjraéemuube ímiáábé íjcyáabe.

⁴⁸ Áánélliihyé Natanaée néé díbyeke:

—¿Aca kiátú eene oke ú waajácúhi?

Áánélliihyé Jetsóó nééhií:

—Muuráhané ihdyu úhdivu Perípe úújetétúné ihdéjuco uke o ájtyumíne higyéeráhé déjúcori u íjcyáábeke.

⁴⁹ Áánélliihyé Natanaée nééhií:

—Uwááboóbej, uu éhne Píívyéébé Hajchi muuha íjraéémú avyéjuube u íjcyáabe.

⁵⁰ Áánélliihyé neebe díbyeke:

—Higyээрáhé déjúcoríñe u íjcyane uke o neénélliihyéré oke ú cáhcujtsóhi. Mityái éhniíñevu uke o úllévenútsóñej.

⁵¹ Ehdúu iñétsihdyu neebe dílbyeke:

—Muurá ímiááné ámuñhake o neé Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébe éllevu cáámetu nújkyéji múnaa iñíútyéne tsiíñe néríívyémeke ámuha maájtyúmiíñe. Ehdúu Jetsóo neéhií.

2

Canáa cóomiyi taabává wañéhji íjcyane

¹ Áané boonée 3 coojívatu Gariréa iñúñjiri íjcyacóomí Canáa múnáajpi ityáábaváné wañéhji meenu técoomívu. Áánevúhjáa Jetsóoj tsiíjúké ditye míñútsolle tétsihyi. ² Áhdurée Jetsóoke míñútsomé muuha ímamyémuma.

³ Áijyúu teene wañéhji ádo bíinojpácýo óúúvénéllii Jetsóoke tsiíju neéhií:

—Éje, tsúuca bíinojpácýo díityédívú óuuvéhi.

⁴ Árónáacáa neebe díilleke;

—¿Aanéha, Wa, muhdú íivane oke ú úúballéhi? Tsáhái muurá iñá o méénuíñe éévé úújetétúne.

⁵ Ááróneríi íicúvétulle tétsíi wákimyéi múnáake neéhií:

—Ámúhake díbye néhdu méméénuco.

⁶ Áijyúu íjcyané tétsihyi 6-hova néwayúúnetu méénuíñe lliyhýóóné téhóji pañévu tamúnaa íimábájhómeíñe nújpácýóóné pícyohíjcyahóhji. ⁷ Áanáacáa tsúuca neebe tétsíi wákimyéi múnáake:

—Cána eene líiyihýóóné nújpátyu méwahpétsoj.

Ahdújucóo ditye wáhpetsóne. ⁸ Átsihdyúu neebe díityéke:

—Áyu cána áyánéwu meújcúne báñéjúúbeke meíjchoj.

Ahdújucóo iújcúne ditye íjchone. ⁹ Aanée adúcuube imyéwu nújpacyóo íjcyaróné bíinojpacyóvú díbye ípívyéévéétsójpácýo. Aanée tsá díbye wáájacutú kiátú ditye téjpacýo újcune. Apáámyéree tétsíi wákimyéi múnaa waajácú ípyée iñújpáñújénélliihye. ¹⁰ Aanée báñéjuube wañéhji múnáájpkike ípíúváne neéhií:

—¿Acáne, muube, muhdú íivane ímiáájpacýohacáne íjcyánaa peiyé átérééjpacýotu meke ú íjchóhi? Áánerá múúne tujkénú ímiáájpacýo meíjchone óuuvédú botsíi ihdícyájpacýotúrējuco meíjchone. Ehdúu neebe íbañéjuube wañéhji múnáájpkike.

¹¹ Ehdúu Jetsóo méénúráiityuróné méénútujkénú Gariréari íjcyacóomí Canáavu. Ááneríi waajácútsoobe íavyéjú íhtsutúné íjcyane. Áánetúu muha ímamyémú mécáhcujtsó ímiááné díibyējuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane.

¹² Áané pajtyétavúu Capenaóovu muha dílbyema mepéémema téhdure pééme tsiíjuu, íñahbémuu, íjcyame. Ácoomíyíi tsúcájá muha meíjcyáhi.

Duurúvájá pañétú náhjihe múnáake Jetsóo íjchívyetsóné (Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Rc 19.45-46)

¹³ Aanée pajtyété wañéhji lléeváiñéllii muha mepéé dílbyema Jerotsaréevu.

¹⁴ Áijyúu duurúvájá pañévu míamúnaa nahjíhénuhíjcyá ócájímuke, obééjámuke, íjúúmuke. Áánetúu tsijtye dsíidsike cápáyócócatsíhíjcyáhi.

¹⁵ Aanée Jetsóo múhdurá íjtsúcunúne watsíhcyuúúhó imyéénúneri

diityéké boáyó tééjá pañétú páneere íñahjíhemájuko. Dsíidsikéé cápáyóócatsíhíjcyámedívú teene wácháájcoóbe. Áánemáa diityé metsáwááné wájójcoóbe. ¹⁶ Áánetúu íjúúmú nahjíhe múnáake neébe:

—ÍMéchívyetso íñe páneere íjyá pañétú! ¿Íveeki Táacáani ja ámuha méipívyejtsó nahjíhejavuréjuko?

¹⁷ Ehdúu dibye néénetu muha méitsaavé Píivyéébé waajácúháámitu tene tsátsihdyu nééneé: “Dihjya o wájýúneri ó dsíjívéiyáhi.”

¹⁸ Ááné boonétúu tsaate néé dííbyeke:

—¿Aca múha nééjuri ehdu ú meenúhi? Cána méénúráityuróné meenu muha mewáájácu múihtsúturi u íjcyaahe ehdu u méénuhíjcyáne.

¹⁹ Áánélliihyéé neébe.

—Cáhawáá íjya duurúvaja méwácavyáhcó 3 coojívaturé tsiíñe o pánéévétso.

²⁰ Áánélliihyéé néeme dííbyeke:

—¿Aca muhdú 46 pijcyábáa ditye wákímyejíyá ú pánéévétso 3 coojívatu? Tsáháábá éhajchótatu u pánéévétsoítyuróne.

²¹ Áronáacáa ihdyu Jetsóo íhjúvábá dííbyeke ditye dsíjívétsoíñéré íñééiyóne. Íjpííyéé meménuube duurúvájávu. ²² Ehdúu dibye nééne muha méitsaavé ídsíjívétsihdyu dibye bóhícoóca. Áíjyúu muha mécáhcujsó ehdúhjáa dííbyema tene pájtyeíñé tsúucajátújuko Píivyéébé waajácúháámitu cáátúnúmeíñé ímiáánéjuko dibye múuhakye néhíjcyáne.

Míamúnáa íjtsaméí tsá Jetsóo túhúúllétúne

²³ Aabéé Jerotsaréeri pajtyeté wañéhjí pañe méénúráityurónéhjí méénúnetu mítyame cáhcujtsó ímiááné dííbyéjuko Críjto íjcyane. ²⁴ Áronáacáa waajácuube ímiááneturé dííbyeke ditye cáhcújtsotúné diityé íjtsaméí ityúhúúllétúnélliihye.

²⁵ Tsáháa múha dííbyeke muhdú míamúnáa íjtsámeíñé úúbálléityuróne.

3

Jetsóoma Nicodéémó íhjúvábá

¹ Íjcyaabéé tsaapi paritséomuube Nicodéémó íhtsútuube íjcyaabé. ² Aabéé tsápejco Jetsóo éllevu itsááne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha méwaajácú múuhá uwáábóvúu Píivyéébe uke wáalloóne. Aabe úuma íjcyánéllii muurá ú méénuhíjcyá méénúráityurónéhjí múha méénúítyuróne.

³ Áánélliihyéé Jetsóo néehí:

—Ímiááneturé uke o néé béhnétu u tsíímávámeityúhachíí tsá Píivyéébé avyéjuejpi u íjcyáityúne.

⁴ Áánélliihyéé neebe dííbyeke: ¿Aca múhdutú keeméjuko meíjcyaahe tsiíñe méétsíjjú ííbúwá pañévu méucáávéiyá dille meke ítsíímáva bíwáhduré tsíímene meíjcyaki?

⁵ Áánélliihyéé Jetsóo néehí:

—Ímiááné uke o néé Píivyéébé Apííchoj tééveri ímíbaavyémé béhnétu tsíímávámeityúmé tsá dííbyé avyéjuejte íjcyáityúne. ⁶ Muurá míamúnáa tsíímávámé pañe diityé íjtsaméiyé íjcyáhi. Áánetu Píivyéébé Apííchó íjtsaméí cápáyóócómé tenejcuríyéjuko íjtsámeíñe. ⁷ Ahdícyane tsájuréévedí tsiíñe

metsíimávámeiñé uke o nééneri. ⁸ Muurá iñe uke o nééne kíjyebádu. Tsá muurá ámuha mewáájácútu kiátú kíjyeba tsááne kiávú péhijyáne. Tehdu muurá Píivyéébe Apííchó maájtyúmíturóné meke ímíbajchóhi.

⁹ Áánéllihyé Nicodéémó nééhií:

—¿Muhdúami íhya tsáma teénej?

¹⁰ Áánéllihyé Jetsóó néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú íjraéémú uwááboobe u íjyaabe tsá u wáájácútu uke o nééneé?

¹¹ Muurá ímiááné o ájtyumíné ímí o wáájácúné iñe ámúhakye ó úúballéhi. Árone ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne? ¹² Muurá íññújiri íjcyánéhjitu ámúhakye ó úwáábohíjcyá ámuha ímíñeúvú mewáájácúroki. Áronáa íllure ámúhakye túhútsohíjcyáne. Aanéjii awáá muhdú ámuha méwaajácuú Píivyéébe ícyánéjcutu ámuháma o íhjuváne.

¹³ Tsá muurá múha úújetú díbye íjcyáhulle. Apáábyéré ihdyu Míamúnáájpidívú o ípívyéévebe téhullé múnáájpi o íjcyánéllii ó waajácú téhulle. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa íñeubará píivyéetúné íññújiri íjcyácooca Moitsééúvú picyóó úméhéi nájcautu íñnimyéké úwááñéityu íñjcyóóbeke páñtétéjpi íhdome dííbyeke ííténe idsíjívétuki. Ahdu muurá oke Míamúnáájpidívú o ípívyéévébeke páwachéketu pícyooímýe oke cáhcujtsómé mújijyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí íjucuki.

Míamúnáake mítyane Píivyéébe wájyune

¹⁶ Muuráhjáa Píivyéébe mítyane míamúnáake iwájyúnéllii Ílli apáábyéré íjcyáábeke wallóó íññujívú díbye idsíjívé diityé wájyuri ditye iwágóóóvétu teene cáhcujtsómé mújijyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí íjucuki. ¹⁷ Tsáháa Píivyéébe oke wáallootú míamúnáake ícúbáhraki. Muuráhjáa ihdyu oke wáalloobe tajtyéeveri diityéké ipájtyetétsoki.

¹⁸ Aane oke Píivyéébe Hájchikye cáhcújtsómé hallúri tsá íñná íjcyatúne. Áánetu apáábyéré dííbyé Hajchi o íjcyáábeke cáhcújtsótúmeke ícúbáhráíbye. ¹⁹ Ehdu pajtyéiñe peetédu o néébe íññujívú o tsááne cáhcújtsotúmé ímityúné méénuhíjcyámeke. ²⁰ Muurá ímityúné méénuhíjcyámé íllure oke tsaríllé ímiáájjuvu diityéké o wáájácútsóiyónáaáca. Aame tsá ímíllétú óhdivu ipíihine diityé ímityú o bóhówajcáróné ímíllétúnema. ²¹ Áánetu ihdyu ímí íjcyane ímílléméjuco taéllevu tsááne téénetu tsijtye iwáájácu ímiááné Píivyéébe ímíllétú ditye íjcyane.

Tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóó íjcyatúné tsiíñe nééneé

²² Ehdúu Jetsóó néené boonétú muha mepéé Jodéa íññujívu. Áhullé muha meíjcyánáa díbye úwaabóné cáhcujtsóméjuco tsójtsóméihíjcyáne. ²³ Ááné tujkéverihjyáa idyé tsojtsó múnáajpi Jóaa téhdure uwáábohíjcyá Enóori Tsaríí cóómíj píihíri íjcyácóómíyi. Áábedívúhjáa míamúnáa píhcyáávemedítýú dííbyé uwáábó cáhcújtsómeke tsótsohíjcyaaabe tétsihdyu íjcyáhityu. ²⁴ Téjijyú tsáhái dííbyeke ditye cúvéhoojánutúne.

²⁵ Aanéjhjáa tsáijyu dííbyé mamýémudítýú tsaate tsíjtyema táhjácatsíhíjcyá muhdú meímíjpyeténeri. ²⁶ Áanáacájhjáa dííbye Jóáake ímamýémú nééhií:

—Uwááboobej, éhnée Joodáa ehnéjcuri maájtyúmííbedítýú múúhakye u úúballéhíjcyaaéha téhdure tsótsohíjcyáábe éllevu mítyame pehíjcyáhi.

²⁷ Áanélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu Píivyéébe dííbyeke pícyóóné wákimyéjyucó díbye méénune.

²⁸ Áánetúu oke pícyoobe dííbyé ihde míamúnáake o úwáábohíjcyaki. Áanélliihyé muurá ámúhake ó nehíjcyá Críjto o íjcyatúne. ²⁹ Muurá múúne taabává wañéhjí pañe dííbye taabáva múnáajpi méwama íñe imíjyaú íjcyáhi. Ááneri muurá diityétsikye náhbenúme ímíjyuuvéhi. Ahdu ó ímíjyuuvé mityane tsúuca Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyáneri. ³⁰ Dííbye ihdyu táehníñevu ávyéjúúteéhi. Áánetu ihdyu ídáátsoobéré ó íjcyáhi.

Píivyéébedityú tsáábeé

³¹ Muuráhjáa Píivyéébedityú díbye tsáánélli tsá múha dííbyé íhtsútuvu úújetétúne. Áánetu ihdyu íjéjpiyé o íjcyánélli ó ihjyúvahíjcyá míamúnáa íhjuvádúre. ³² Áánetu ihdyu dííbye Píivyéébeke iwáájácúnélli dííbyé uwááboju míamúnáake úúbálleroné tsá dítye cahcútsohíjcyatúne. ³³ Áronáa íjcyámé tsaate dííbyeke cáhcujtsóme. Aame bóhówátsohíjcyá ímiáané dííbyé ihjyu álliu íjcyatúne. ³⁴ Muuráhjáa Píivyéébe wálloobe úúbálléhíjcyá dííbyé uwááboju dííbyé pañe Íapííchó íjcyánélliihye. ³⁵ Aabée dííbye Íllíkye iwájýúnélli dííbyé hójtsí pañévu íhvejtsó páneere íñe múhdúné tsíeméne íjcyane. ³⁶ Aabe Píivyéébe Hájchikye cáhcujtsóme újcuú mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhi. Áánetu dííbyeke cáhcújtsótúmeke Píivyéébe ícúbahramé tsá téene bóhi újcuityúne. Ehdúhjáa neebe tsojtsó múnáajpi Jóáaa.

4

Tsamáaría múnáallema Jetsóó íhjuváne

¹ Aanée dííbye Jóáa ehniñevu Jetsóoke míamúnáa úráávyehíjcyámedityú cáhcujtsóme tsójtsótsámeihíjcyáhi. ² Áronáacáa ihdyu tsá díbye páñetu tsótsóhíjcyatúne. Múúhayée ímamyémú métsótsóhíjcyáhi. Aanéhjáa tsúuca paritséomú waajácúhi. ³ Áánetúu muha méoomí Jodéa íiñújitu biwáhullévúre Gariréa íiñújivu.

⁴⁻⁵ Aamée muha Tsamáaría íiñújitu mepájtyeme méúújeté téene íiñújiri íjcyacóomí Tsicáa únívú Jacóóboúvúhjáa ílli Jotséeke ájcútsihvu. ⁶ Átsihyí núpahyéjú 'Jacóóbó núpahyéju' némeihyéjú únívú Jetsóó wáyéeevé juuváyí muha metsááneri pávyeenúube. Téijyúu tsúuca cójijpíneélléjucó meé. ⁷⁻⁸ Áanáacáa muha mepée técoomívú majchó áhdovu. Áané hallúríhjáa teene Tsamáaría múnáalle téhejútu núpañúvállékéváa Jetsóó neéhi:

—Muúlle, oke díjcho.

⁹ Áanélliihyéváa neélle:

—¿Aca muhdú ívane oke núpacyo ú táumeí Tsamáaría múnáalle o íjcyálleke jodíomuube u íjcyáabe? Muurá jodíomú tsá íhjuvátú Tsamáaría múnáama.

¹⁰ Áanélliihyéváa neebe díílleke:

—Muurá Píivyéébema múhtsikye u wáájacuca téhdure oke ú táumeíyá piáábó íñe uke núpacyo o táumeídyu. Aaca uke ó ájcúiyá bohí núpacyovu.

¹¹ Áanélliihyéváa neelle dííbyeke:

—¿Aca kiátú u úcújpacývú oke ú ájcúiyá teene bohí núpacyovu wáabyáúubamáyé u íjcyáabejíviri? ¹² Muurá íñe núpahyéjú pañéwu méíhdé

múnáajpi Jacóóboúvú méhdivu pícyoíñuhéju. Téhejútúhjáa muurá ítsíímema iádóhéjuto téhdure ijyémuke íchohíjcyaaábe. Aane ¿aca dííbyeúvú ehníñevu uú?

13 Áánélliihyévaa neébe:

—Áronáa téhejútú ádoromé tsiíñe adópívyenúhi. 14 Áánetu óhdi íjcyané nujpácýo ádome tsá múijyú adópívyenúityúne. Muurá o ájctúné nujpácýo óuuvératu díityé pañe íjcyajpácýo díityéké ímjpyetétsómé újcuú múijyú idsíjívéjúcóóityúne bóhi.

15 Áánélliihyévaa neelle dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané cána oke daacu téjpacýotú múijyú o adópívyenújúcóótuki, pane íñe núpáhyejúvú tsiíñe o tsájúcóótuki.

16 Áánélliihyévaa neébe:

—Ané dítyájikéi duucúte.

17 Áánélliihyévaa neéle:

—Tehdu o tájíválejji kíá íjcyáábeke ó újcúteéhi.

Áánélliihyévaa idyé neebe díílleke:

—Tehdújuco u néerone. 18 Áronáa muurá 5-mevákéjuco u tájíváne. Muurá ícyooca tsíjpiimáyéjuco u íjcyaaabe idyé tsá ímiá taji íjcyatúne. Áánéllii ímiááné u néé u tájívátúne.

19 Ehdúvaa Jetsóo díílleke néénéllii neelle dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úubá mía Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi. 20 Muuráhjáa múuha íhdé múnáaúvú éhbáu cámeéhbáutu Píívyéébeke dúúrúvahíjcyátsihdyu muha téhdure méduurúvahíjcyá dííbyeke. Aane ámuha jodíómú ¿íveekí ménéhíjcyá apáañéveva Jerotsaréetu dííbyeke medúúrúváiyóne?

21 Áánélliihyévaa neebe díílleke:

—Muurá íhdícyátsihdyuréjuco ámuha dííbyeke medúúrúváiñe éévé tsúúca úújetéhi. Áánéllii tsáhájucó ámuha apátsihdyuré eene u nétsihdyuu, Jerotsaréetuu, íjcyane Méécááni Píívyéébeke medúúrúváityúne. Aane cáhawáá oke cahcújtsoj. 22 Muurá ámuha Tsamááriá múnaa ímíñeúvú mewáájácútúúbeke méduurúvahíjcyáhi. Áánetu ihdyu muuha jodíómú ímí mewáájácútúúbeke méduurúvahíjcyá ímiááné múúhaj tééveri míamúnáa pájtyetéñe muha mewáájácúnélliihye. 23 Aane muurá ímiááné Méécááni Píívyéébeke dúúrúvahíjcyámé ícyooca dííbyeke duurúvaa íñíbúuri. Tehdu dííbyeke medúúrúváne ímílleébe. 24 Tsá muurá díbye íjpiíma íjcyatúne. Áábeke ihdyu óví múhdumé dúúrúvámé duurúvahíjcyá íñíbúuri.

25 Ehdúvaa Jetsóo néénéllii neéle:

—Tehdújuco, muurá ímiááné ó waajácú Críjto tsááíñe míamúnáake ípájtjetétsoki. Aabe ihdyu óví itsáacooca múúhakye ímíñeúvú waajácútsóhi.

26 Áánélliihyéee neebe díílleke:

—Muurá dííbyejuco Críjto o íjcyaaabe íñe úúma o íhjuváne.

27 Ehdúu díílleke díbye néénáa tsúúca muha méwajtsíhi. Aamée muha méullévenú díbye dííllema íhjuváneeri. Aanée tsá muha tsáápíuba medílotú íñerí dítyétsí íhjuvájcatsíñe. 28-29 Átsihdyúu díille Tsamááriá múnáalle tétsihvuré ílliyíhýo iwááoíñúne dsínéríyé ímunáacoomívú ípyéénemáhjáa neetéhi:

—Ámuúhaj, éhtsíhyi muubáhjáubá íjcyaaabe oke née páneere muhdú o ícyahíjcyáné kiátúhjáubá iwáájacúne. Tsáijyu múu Crijto díibye. ¡Cáhawáá metsu meúújetékij!

³⁰ Áánélliihyéhjáa tsáácunúme múúha éllevu. ³¹ Áijyúu díibyeke muha méneerá díbyéi imájchoki.

³² Áronáacáa neébe:

—Tsáhái o májchotúne. Ijcyáné muurá ihdyu tamájchó ámuha mewáájacutúne.

³³ Áánélliihyée muha ménéjcatsíhi:

—Tsaatébáhjané tsúúca díibyeke májchotsóhi.

³⁴ Áánélliihyée neebe múúhakey:

—Muurá ihdyu teenéjuco tamájchodú néene okée wáloobe Píivyéébé wákimyéi o méénune muhdú díbye ímillédú tene óoma iníjkévaki. ³⁵ Áánáa muhdú ámuha ménehíjcyá 4 nuhbávatúí bajtsóháñé maááhívétsoíñe. Cáhawáá meéité teene bajtsóháñé múúne kéémedu néeme míamúnaa ídátso wágóóovéiyóné ímiájíjtó díityéké pájtyetétsoiyóné meúúbállétuca. ³⁶ Muurá teene bajtsóháñé ááhívétsohíjcyamedú néeme úwááboméré péhíjcyámé újcuú téene áhdo. Áhdure dítye úwaabóné cáhcujtsómé újcuú téene áhdó múijyú ídsíjivéjúcoóóityúne bóhi. Ááneri bajtsó múnáama íñéévá ááhívétsohíjcyamedú néeme uwáábojte tsaméhí ímíjyúúveéhi. ³⁷ Muurá tsaate néehíi: “Tsaate bájtsóne néevá múúne tsíjtyeréjuco ááhívetsóne.” ³⁸ Aanée muurá ámúhakey ó wallóó tehdu éhne múúne tsaate bájtsóne néevá tsíjtyeréjuco ááhívétsonédú néeme éllevu, tsúúcajáa tsaate úwaabójúcooróné cáhcujtsótúme éllevu ámuha tsiíñe meúwaabóné botsíi tsáimiyéjuco dítye icyáhcújtsoki. Ehdúu Jetsóó née múúhakey.

³⁹ Mítyamée téijyu teene Tsamááriátú tsááme cáhcujtsó Jetsóoke eenéhjáa dille ‘páneere muhdú o ícyahíjcyáné oke neébe’ néénélliihye. ⁴⁰ Aamée née díibyeke díityemái díbye íjcyaki. Áánélliihyée muha técoomíyí méijcyá mójcyoojícú. ⁴¹ Áijyúu éhniíñevu mítyame cáhcujtsó díibyeke díbye úwaabóné illéébónema. ⁴² Aamée née díille imúnáálleke:

—Tsá apááñéré múúhakeyee u néénetu muha mecáhcújtsotúne. Muurá tsúúca muha páñetu mélleebó díbye úwaabóne. Áánetu ímiááné muha mecáhcujtsó díibyejuco Crijto íjcyane míamúnáake Pájtyetétsoóbe.

Tsáné ávyéjúúbé hájchikye Jetsóó bóhútsóne

⁴³ Átsihdyúu téhdune mójcyoojícutu muha mepéé Tsamááriá íiñújtu Gariréa íiñújivu. ⁴⁴ Aanée muha mepéhíjcyánáa Jetsóó née Píivyéébé ihjyú uubálle múnáájpkíyee imúnaa ávyéjúúlléityúne. ⁴⁵ Áronáacáa Gariréa íiñúji múnáa ímí díibyeke waatsúúcejtsó Jerotsaréeríi pájtyété wañéhjiri dítye úlléjénáa díbye méénuúrátýronéhjí méénune íájtyúminélliihye.

⁴⁶ Átsihdyúu muha tsiíñe méoomí Canáavu tétsihvúu nújpacyo bíínójpacyóvú díbye ípíivyéévétsóoomívu. Áánáacáhjáa tsaapi ávyéjúúbé hajchi Capenaóori íjcyaaabe cheméhi. ⁴⁷ Aanéhjáa tsúúca Jodéa íiñújtu muha metsáame teene Gariréa íiñújiríjyucó meíjcyane díibye ávyéjuube iwáájacúne tsáá Jetsóó éllevu. Aabée née díibyeke díibyema ihjyávú ipyééne díbye íllíkíyee íbóhútsó ávyeta dsíjiveríjyucó íjcyáábeke. ⁴⁸ Áánélliihyée neebe díibyeke:

—Ámuha muurá tsá oke mecáhcújtsóityuró méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca.

⁴⁹ Áronáacáa neébe:

—Ávyéjuúbej, áronáa ihdyu hájchíwu dsíjívétúné hajchótá íícúí oóma tahjávú pééne bohítso.

⁵⁰ Áánélliihyée neebe dífbyeke:

—Tehdújuco, tsúúca muurá icyooca bohíjúcoobe daáchi.

Ahdícyane wa dipyej. Ahdújúcoo díbye óómiñe dífbyeke icyáhújtsónema.

⁵¹ Aabéhjáa ihjávú úújetéébeke íúnú múnáa népejtsóhi:

—Tsúúca daachi bohíjúcoóhi.

⁵² Áánélliihyéhjáa dílloobe míjyú díbye bóhíine. Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Íijyújyru révóóvéébedi dífbyeke pajtyéné áíivyeé.

⁵³ Ehdúhjáa ditye úúbállénetu ítsááveebe ávyetáa téene éeveri Jetsóo dífbyeke néene tsúúca ílli bóhíjúcoóne. Áánélliihyée téhdure pámeere ihyájkímú cáhcujtsó Jetsóoke.

⁵⁴ Ehdúu Jetsóo méénúráityuróné meenú Jodéa íiñújtu muha Gariréa íiñújivu meóómimye tétsihyí meíjcyánáaaca. Téénemáa botsíi tétsihvu míjyúcúréi méénuube méénúráityuróne.

5

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóo bóhítsóne

¹ Áané boonétúu muha tsiíne dífbyema Jerotsaréevu méuubámyenú wañéhjivu. ² Áánáacáa técoomíyí tsátsii 'Obéjámú lleehówa' némeítsíi únúri núpacyo páábáwu heeberéómú ihjyúri 'Betéjda' némeííba. ³ Áábá hallúrii 5-wava nújúwáwuúné íjcyáwáhjí pañétú hállúvátuméhjí, úllétuméhjí, íjpi vááúmeítyuméhjí, téhmehíjcyá teeba nóhjiíne. ⁴ Tsáijyúhjáa níjkyéji múnáajpi íñútyéne téébáwu nóhjíjcyáhi. Aanéhjáa díbye nóhjiné boone tujkénuré éniivyémejúco ímípyetéhjcyáne. ⁵ Téijyúu íjcyaaabe díityé pañe ávyetáhjáa 38 pijcyábájuco chémehíjcyáabe. ⁶ Aabée tódsiúcunúúbeke Jetsóo ííténe waajácú téhajchótájúco díbye chémehíjcyáne. Áábekée neébe:

—Muúbe ¿muhdúami ú ijcyaj? ¿A ú imíllé u bóhíine?

⁷ Áánélliihyée neébe:

Ééero Ávyéjuúbej, áronáa tsá o píivyetéhjcyatú núpacyo nóhjícooca íícúí tujkénú o éniivyéiyóne. Íhya ihdyu tsaate oke píááboca o éniivyéne ó bohíjúcoóiyáhi. Tehdu o méénúyónáa tsijtye táihdéré éniivyehíjcyáhi.

⁸ Áánélliihyée Jetsóo néé dífbyeke:

—Ané wa ílluréjuco eene dííhbotámá dípye dihjávuj.

⁹ Ehdúu dífbyeke díbye néenemáyé tsúúca íbóhíine ííhbotámá péjúcoóbe.

¹⁰ Téijyúu wáyéévejcoójí íjcyánáa díbye ííbotámá pééne ávyéjuchte ííténe néé dífbyeke:

—Muúbe, tsá eene dííhбота íjcyooji wáyéévejcoójí u tsájtyéityuróne.

¹¹ Áánélliihyée neébe:

—Áronáacáne oke bóhítsoobe néé téénema o péekíi.

¹² Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca muubá íjcyaaabe íveekí wáyeeévejcóójí uke táuhbáhi?

¹³ Áronáacáa tsá dibye wáajacútjucóotú caabyé díbyeke bóhíitsóné mityanéé miamúnaa íjcyámé pañe Jetsóó íjcyánéllíihye. ¹⁴ Áané boonétúu Jetsóó díbyeke duurúvájá pañe íajtyúmíibeke neéhií:

—Muúbej, tsúúca muurá ú bohíjucóohí. Aabe imiááberéjuco dícyaco. Tsiíñe imityúné meenújúcohí éhniíñevu íjcyane uke ipájtyétuki.

¹⁵ Ehdúu Jetsóó díbyeke nétsihdyu péébéhjáa botsíi úúballé imíñeúvú avyéjútéké Jetsóó díbyeke bóhíitsóné. ¹⁶ Áané hallútuu imíllerómé téjyúré Jetsóoke idsíjívetsóné íveekíváhjáa wáyeeévejcóójí díbyeke dibye bóhíitsóné hallútu. ¹⁷ Áronáacáa neebe diityéke:

—Muurá Llihíyó pajyuvaré meke píáábohíjycádújuco o píaabóné ihdícyáijyúre.

¹⁸ Ehdúu dibye néene éhniíñevu diityéké tsárvyetsómé imíllerá díbyeke idsíjívetsóné. Tsáháa apáañeré taúhbaju néhdu wáyeeévejcóójí dibye íjcyátúné hallútu ditye díbyeke dsíjívetsóityuróne. Téhdurée Píívyéébeke icyáánívahíjycyáábé tujkévevu íjcyane dibye nehíjycyáné hallútu imíllémé díbyeke idsíjívetsóné.

Iyee íjtsámeidyú Jetsóó méénutúne

¹⁹ Ehdúu éhniíñevuré ditye Jetsóoke pátsárvjycónéllii neebe diityéke:

—Muurá imiáané tsá Píívyéébé Hajchi o íjcyaaabe íiná o méénútyuró oore o íjtsámeidyu. Muurá ihdyu Llihíyó méénútyonéjuco o méénuhíjcyáne. ²⁰ Aabe oke iwájyúnéllii waajacútsohíjycyá páneevúre muhdú imyéénúñevu. Muurá tajtyéveri éhniíñevu tsíñehji dibye méénúneri ámuha meullévenúúhi. ²¹ Muurá Llihíyó dsíjívemeke bóhíitsódú o imíllémeke o bóhíitsoóhi. ²²⁻²³ Tsá muurá Llihíyó miamúnaa muhdú ícyahíjycyáné diityémá imíbájchóityúne. Muuráhjáa oke neebe teene o méénu pámeere oke íavyéjútso díbyeke íavyéjutsódúre. Aane oke ávyéjútstotúmé téhdure tsá diibye okée wállóobeke ávyéjútstotúne.

²⁴ Muurá imiááneturé ámúhake o neé íñe o nehíjycyáné lléébome okée wállóobeke cáhcujtsómé mújyú idsíjívéjucóóityúne bóhí újcuíñe. Áámé hallurí tsáhájucóo íiná íjcyáityúne. Muurá iwágóóóváyónetu tsúúca pajtyémé imí Píívyéébema ícyáíñejcúvu. ²⁵ Ahdícyane imiáané ámúhake o neé wágóóóváyóomé Píívyéébé Hajchi o íjcyáábé uwááboju lléébóíñe éévé tsúúca úújeténe. Aane imiáané cáhcujtsómé tsá wágóóóváyóityúne.

²⁶ Muurá Llihíyodítýú tsááne mújyú medsíjívéjucóóityúne bóhi. Áánevuú oke ájcuube oke cáhcújtsómeke o ájcuki. ²⁷ Muuráhjáa Miamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke neebe miamúnaa muhdú ícyahíjycyáné diityémá o imíbájchoki. ²⁸⁻²⁹ Métsájuréevedí ehdu ámúhake o neéneri. Muurá imiáané íéévé úújetéjyú pámeere dsíjívéhíjycyámé íhñijkyénetu íjchívyéé pámeekéré o píúvácoóca. Áámedítýú imiáánécjúu úráávyehíjycyámé tsáhájucóo muhdú íjcyáityúne. Áánetu imityunéjcurée úráávyehíjycyámé ícúbáhráméíhi.

Ínetú Jetsóoke mewáajacúne

³⁰ Muurá tsá íiná oore tájtsaméiyi o méénútyuróne. Okée wállóobe Llihíyóré oke néhdújuco miamúnaa muhdú íjcyanéjuco o nehíjycyáne. Tsá

oore o ímillédú o méénuhíjcyatúne. ³¹ Muurá oore muubá o íjcyane o némeícyá tsá múha oke cahcújtsóityuróne. ³² Muuráhjáa tsojtsó múnájpi Jóaa óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco muubá o íjcyane. ³³ Áábe éllévúu muurá ámuha tsaatéké méwallóó ditye óhdityu idílló dííbyeke. Áánéllíihyéé úúbálléebe ímiááne muubá o íjcyane. ³⁴ Áronáacáa tsá díbye úúbállénetúré o wáájácúmeítý Píívyéébedítýú o tsááneé. Áronáa ihdyu o néé tehdújucóo óhdityu díbye néhíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne mepájtyetéki. ³⁵ Muuráhjáa ámúhake waajácútsóobe ímiá uwáábojvúvú éhne múúne peetéj tééveri tsíeméné maájtyumíné mewáájacúdu. Aanée díbye úwáábohíjcyáné muurá wahájchotaré ími ámuha méjtsúcunúráhi. ³⁶ Áronáa díbyeé oke bóhówátsohíjcyáné éhniíñevu páñetu ó bóhówátámeíhíjcyá páneere okée Llíhíyó níwaavené o méénuhíjcyáni. Ténetu muurá ámuha méwaajácújúcoorá ímiááne oke díbye wállóone. ³⁷ Aabe ámuha maájtyúmitúroobe óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco oke iwállóone. ³⁸ Áábé uwááboju tsá ámúhake úcáávehíjcyatú dííbyeke ámuha mecáhcújtsótúnéllíihye. ³⁹ Muurá ámuha mééévehíjcyará Píívyéébé waajácuháámí muhdú óhdityu nehíjcyáné ámuha mújyú medsíjívéjúcúoóityúne bóhí meújcúroki. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuha meímíllétú oke mecáhcújtsóne óhdivu meíhvéjtsámeíñé téénevu ámúhake o ájcku.

⁴¹ Áronáa tsá o íjyácunútú míamúnaa oke ávyéjújtsóiyóneri. ⁴² Muurá ó waajácú múhdurá ámuha menéeme Píívyéébeke mewájyutúne. ⁴³ Muuráhjáa díibyéjuco Llíhíyó nééjuri íñujívú o tsáábé uwáábori tsá ámuha meíícúvehíjcyatúne. Ááne eene tsijtye íííbúwariyé ámuha éllevu itsááne íhdityúré újcune úwáábóneriyé ámuha meíícúvehíjcyáhi. ⁴⁴ ¿Muhdú ámuha oke mecáhcújtsóiyá kíá eene ámuha tsamééré maávyéjújtsócatsíhíjcyáné íjcyánáaaca? Téeneriyé ámuha meíjcyame tsá meíícúvehíjcyatú apáábyéré íjcyaaabe Píívyéébe ámúhake ávyéjújtsóiyóneri. ⁴⁵ Aane méjtsúcunúdí ámúhá ímítýú ámúhá hallúvú Llíhíyoke o úúbálléíñe. Muuráhjáa ihdyu Moitsééúvúré tsúúca ámúhá hallúvú úúballé dííbyé uwááboríi ámuha mepájtyetéíñe meítsúcunúhíjcyároóbe. ⁴⁶ Muuráhjáa díbye úwaaabóné ími ámuha mecáhcújtsoca idyé téhdure ími oke ámuha mecáhcújtsóiyáhi. Muuráhjáa óhdityu íjcyáné uwááboju caatúnuhíjcyaaabe. ⁴⁷ Ááné uwáábóo ámuha ími mecáhcújtsómejíi ¿muhdú mecáhcújtsóiyá ámúhake o nehíjcyáne? Ehdúu neebe Jetsóo.

6

Majcho mítyámedívú Jetsóo úújetétsóne (Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Rc 9.10-17)

¹ Ááné boonétúu dííbyema muha mepéé Gariréa unéu tsaúúré 'Tibéeria' némeíú tsiñéjcvu. ² Áíjyúu mítyane míamúnaa múúhake úraavyé méénúráityuróné chéméméhíjke díbye bóhíitsohíjcyáné íájtyúmínéllíihye. ³⁻⁴ Téíjyúu pajtyeté wañéhíj tsúúca llééváiñáa muha caméhbaúvú mepééme téhbaú déjucóvú meúújetétsihvu ácuúveébe. ⁵ Áánemáa díitye míamúnáake ííténe neebe Perípeke:

—¿Aca kíatú íñe majcho meújcvu íjtyéke memájchótsoki?

⁶ Ehdúu neebe muhdú dífbyeke dibye iáñújcuki. Waajácúroobée muhdú imájchótsoíñé diityéke. ⁷ Aanée dibye díllónéllii Perípé nééhií:

—Muurá 200-jívamá majcho meújcuróné tsá úújetéityuró diityédívú áyánéwuújí maajcúrónáaaca.

⁸⁻⁹ Áánélliihyée Tsimóo Péedoró nahbe Aderée néé Jetsóoke:

—Áánúwúudihya 5-hova tsebáádatu méénúmeíñé paáhóónema mítyétsi amóóbemútsi. Áronáacábá tsá tene úújetéityuró áyámedívújivari.

¹⁰ Áronáacáa Jetsóo nééhií:

—Méne pámeere iáhcúbaki.

Ahdújucóo muha menéénéllii ditye áhcubáné 5,000-meváubáhháa íjcyame.

¹¹ Aabée teene páahóóné iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáa múúhakey dibye ájcune muha mewájtú pámeekére. Áhdurée amóóbemútsikye muha mewájtune úújeté pámehdívúre. ¹² Aanée pámeere tsaímíyé óóvéne boone múúhakey neébe.

—Cóeene mepíhcyú tene iwágóóóvétuki.

¹³ Ahdújucóo pátyeevéne muha mepíhcyucúné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe.

¹⁴ Ehdúu méénúráítyuróné Jetsóo méénune iájtýúmíne tsaate néjcatsíhi:

—Ímíáánéha dílbyéjuco áánu Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpi éhneváa ííñujívú tsááilbye.

¹⁵ Áánemáa imíllerómé peecútéré dífbyeke páñétúejpi ávyéjúúbedívú ípícyoóne. Aanée iwáájácúne múúhadítýú iye peebe caméhbaúvu.

Nújpácýó hallúrí Jetsóo úllene

(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)

¹⁶⁻¹⁷ Ááné íjyúnúvú muha dífbyé mamyémú mepéé mííneri Capenaóovu tsíñejcúeri íjcyáoomívu. Áijyúu tsúuca péjcohrejuco néénáa tsá Jetsóo múúhama íjcyatúne. ¹⁸ Áánáacáa mítyane nohji ávyétá ihnáhó kíjyeba íjcyáneri.

¹⁹ Aamée muha píñééuríjyuco mejjcyame máájtýumí dibye tsááne nújpácýó hallúrí úlleberé múúhá tujkévetu. Áánerí muha méíllityéhi. ²⁰ Áronáacáa neebe múúhakey:

—Oóre, méíllityédíñe.

²¹ Áánélliihyée muha méujcú dífbyeke mííne pañévu. Aamée tsúuca muha meúújeté muháa mepétsihvu.

Jetsóoke míamúnaa néhcove

²² Ááné tsijcyoóíjhjáa múúha déjuvu ítsaavémé apáámírée mííne íjcyámírí muha mepéémema Jetsóo péétune. ²³ Áánáacáhjáa tsímíhji Tibéeriá cóómityu tsámíhji wajtsí dibyée Píívyéébeke ityéhdútsóne áyaróné majcho mítyámedívú úújetétsótsíj píñívu. ²⁴ Aanéhjáa tétsihyi dífbyeke iájtýúmítúnéllii témíhjiiri péeme múúha déjutu Capenaóovu dífbye néhcovu.

Medsíjvéjúcúóótyúne bóhívu meke Jetsóo ájcune

²⁵ Aamée tsúuca múúhadívú úújetémé dífbyeke nééhií:

—Uwááboóbej, ¿acáa mújyúrá u tsáá íllevu?

²⁶ Áronáacáa neebe diityéke:

—Ímíááné ámúhakey o néé ámúhakey o májchótsonélliihyéré oke ámuha menéhcohíjcyáne. Tsá ámuha oke menéhcohíjcyatú méénúráítyurónéhi o

méénune iná nééiyóné ámuha mewáájácu. ²⁷ Tsá múu iýácunútú majchóri múhajchótá ámuha téene tájpi mejcyáíñerííñvari. Múu táuwaábori iýácunú teene majchódú néene mújyú ámuha medsjívéjúcóóityúne bóhí meújcuíñeri. Áánevu muurá ámuhakye o ájcu Llihíyó oke meménuube míamúnáájpidívú ó ípívyeevéhi.

²⁸ Áanéllihyéé néeme díbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha Pívyéébe ímilléné méméénúiyáhi?

²⁹ Áanéllihyéé neebe diityéke:

—Muurá ímillebe okée dibye wállóónéllii íñujívú o tsáábeke ámuha mecáhcujtsóne.

³⁰ Áanéllihyéé néemeé:

—¿Aca iná díwákimyéi? Ané cána méénuráityuróné meenu uke muha mecáhcújtso diibyéjuco míamúnáake pájtyetésóiiybe u íjcyane. ³¹ Muuréváhjáa múuhá ihde múnáavú manáa májchohíjcyá íñéubará pívyétúné íñújiri íjcyácooca. Muurá Pívyéébe waajácúháámitu néenéé: “Pívyéébe diityé élleu majcho dójcsotó níjkyéjitu.”

³² Ehdúu Jetsóoke diyte néénéllii neébe:

—Ímíáánéjúcoo Moitséevúvú tsá diityéké ácuhijcyatú majchóvú téjyu. Muuráhjáa ihdyu Llihíyóré dócótsohíjcyá diityé élleu teene ‘manáa’ némeíñe májcho. Aabe muurá ímíllé ámuhakye íajcune teene majchódú néene mújyú ámuha medsjívéjúcóóityúne bóhíívu. ³³ Muuráhjáa teene majchódú o neébeke níjkyéjitu oke wállóobe íñujívú míamúnáake téene bóhívu o ájcu.

³⁴ Áanéllihyéé néeme díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané ihdyu múuhakye pájyuvaré dáácuhijcyá téeméne májchotu.

³⁵ Áanéllihyéé neébe:

—Oo muurá teene majchódú o neébe mújyú medsjívéjúcóóityúne bóhívu ó ajcúhi. Aane ímíáané oke cáhcujtsómé tsáhájucu muhdú éhniíñevu tsaímíyé íjcyáíyóneri íjtsámeityú éhne múúne memájchóne maádóne tsiíñe maájyabáávatémé memájchóiyóneri maádóiyóneri meíjtsámeidy. ³⁶ Áronáa ihdyu íñe ámuhakye o néhijcyádú jíveekí ámuha tsá oke mecáhcújtsotú ímíáané diibyéjuco o íjcyáábeke tsúuca ámuha oke maájtyúmiróme? ³⁷ Muurá Llihíyó nééjuri oke cáhcújtsómeke tsá o cátuhtsóityuróne. ³⁸ Tsáháa níjkyéjitu oke dibye wállóotú o ímilléné o méénuki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá oke dibye táuhbané o méénuki. ³⁹ Aabe tsá ímíllétú ópée o pájtyetétso óhdivu dibye íhvéjtsómedityú tsaate wágoovéne. Ímíllebe páneere nihñéétsihvúré tsíhdyuréjuco ímbáavyécooca páneere pájtyeténe. ⁴⁰ Muurá ímíllebe okée dibye wállóobeke cáhcujtsómé mújyú idsjívéjúcóóityúne bóhí újcune. Muurá dsjívémeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímbáavyécooca.

⁴¹⁻⁴² Ehdúu Jetsóo majchódú neébe níjkyéjitu itsáane diityéké néénetu díbyeke cáhcújtsotúmé díbyedityú néehí:

—Áánerá aabye Jotséé hajchi Jetsóo wájácú cáánímútsikyé menéébe ¿muhdú íivane néé níjkyéjitu itsáané?

⁴³ Áanéllihyéé neebe diityéke:

—Ayécó óhdityu ámuha meíhjuváne. ⁴⁴ Muuráhjáa Llihíyó oke wállóobe míamúnáake óhdivu íbúwájtso tuca tsá múha pájtyetétyuróne. Aane muurá oke

cáhcujtsómé dsíjívemeke ó bóhíitsoó páneere tsíhdurējuco ímíbáavyécoóca. ⁴⁵ Muurá Píivyéébé ihjý uubálle múnáájpi waajácúháámitu nééneé: “Píivyéébere diityéké úwaabóhi.” Ehdú díbye úwaabóné lléébome oke úraavyéhi.

⁴⁶ Áronáa tsá múha ájtyúmitú dífbyeke. Apáábyéré ihdyu ó ájtyumí dífbyeke dífbedityúu o tsáanéllíihye. ⁴⁷ Aane ímiáané ámúhake o néé oke cáhcujtsómé tsúuca újcune mújyú idsíjívéjúcoóityúne bóhi. ⁴⁸ Áánevu majchódú o néébe ó ajcúhi. ⁴⁹ Muuráhjáa ámúhá íhdé múnáaúvú ínéubará píivytúné iínújiri ijcyácooca ‘manáa’ némeíñé májchorómé dsíjívéhíjcyáhi. ⁵⁰ Áánetu íñe icyooca ó ihjyúvahíjcyá tsííñere níjkyéjiene íjcyáne májchori, teene májchome mújyú dsíjívéityúne májchori. ⁵¹ Aabe ó ijcyá teenée majchódú o néébe níjkyéjitu o tsáábe míamúnáake bohíívú o ájcuúbe. Aane bohíívú o ájcuube míamúnáa ipájtyeté ó dsíjívéeíhi. Áánéllíi táuwaáboju majchódú nééne cáhcujtsómé tsá mújyú dsíjívéjúcoóityúne.

⁵² Ehdúu Jetsóó néénetu tsaate múhdurá íjtsámeíñe néjcatsíhi:

—Ínáami aabye ehdu meke nehíjcyaj. ¿Aca muhdú meke íhyéecovu dóótsóiyóobe?

⁵³ Áánéllíihyée neebe diityéke:

—Muurá ímiáané Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébe héécó dóótume tsá újcúityú mújyú idsíjívéjúcoóityúne bóhi. Téhdure tátyujpácýo ádotúmé tsá újcúityú tééne bóhi. ⁵⁴ Áánetu ihdyu táhyéeco dóóme téhdure tátyujpácýo ádome újcuú tééne bóhi. Muurá oke cáhcujtsómé dsíjívemeke ó bóhíitsoó páneere tsíhdurējuco ímíbáavyécoóca. ⁵⁵ Muurá tájpi ímiá májcho. Áhdure tátyujpácýo ímiá ádo. ⁵⁶ Áánéllíi téneecu óoveme ímí óóma nahbévájcatsíhi. ⁵⁷ Muurá Lihíyó okée wálloobe ímiáané íjcyáhi. Áábe tájpi ó icyahíjcyáhi. Áánéllíi oke cáhcujtsómé tatyájpi íjcyáhi. ⁵⁸ Ehdú íñe ó nehíjcyá tsííñere májchoma níjkyéjitu o tsááneé. Aane májchome újcuú mújyú idsíjívéjúcoóityúne bohí. Tsá ‘manáa’ némeíñe májchódú tene néétu éhnée méíhdé múnáaúvú teene májchorómé dsíjívéhíjcyáne májchódu.

⁵⁹ Ehdúu Jetsóó úwaabó Capenaóovu pihcyáávájá pañévu.

Medsíjívéjúcoóityúne bóhi meújcné uwáábo

⁶⁰ Aanée muha meíjcyarómé mewáájácútúnéllíi ménéjcatsíhi:

—Tsáháubá múha lléébóityuró muhdú tuhúwu díbye úwaabóne.

⁶¹ Ehdúu téénetu muha meíhjuváné iwáájácúne neebe múúhake:

—¿A múhdurá ámúhake pajtyéné o úwaabóne? ⁶² Awááréjucóubá

Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ámuha meítténeríyé cáámevu ópée o tsáhullévu o péeca múhduréjuco ámuha meíjcyáiyóne. ⁶³ Muurá ihdyu Píivyéébé Apííchoj téeveríyé méujcú mújyú medsíjívéjúcoóityúne bóhi. Tsá meere teene meújcuityuróne. Aane íñe ámúhake o nehíjcyáne Píivyéébedityú tsááne ímiáané meke ajcú tééne bóhíívú. ⁶⁴ Áronáa íjcyámé tsaate ámúhadityú teene icyáhcújtsóiyóne ímíletúme. Ehdúu neebe Jetsóó íhdéjuco caatyé dífbyeke cáhcújtsóityúné iwáájácúnema. Áhdurée waajácuube íhdéjuco caabyé dífbedívú méénútsóíñe. ⁶⁵ Áánéllíihyée neébe:

—Ehdúu míamúnáa múhdurá nééne o wáájácúne ó nehíjcyá Lihíyó óhdivu íbúwájtsótuca múha pájtyetétyuróne.

66 Ehdúu dibye nétsihdyu múúhama péhíjcyámedítýú mítyame illuréjuco dííbyeke ííhvéjtsóne pééneé. 67 Áánetúu múúhake neébe:

—¿A téhdure idýé ámuha méimíllé oke meíhvéjtsóne óhdityu mepééneé?

68 Áánéllihyé Tsimóo Pééodoro néehí:

—Ávyéjuúbej, ¿aca múhdivú muha mecátsípáávène uke méíhvéjtsóiyá apááñéré díuwaáboju mújýú medsíjívéjúcóóityúne bóhívu meke ájcúnáaca?

69 Muurá muha tsúuca uke mécáhcujtsóhi. Aame muha méwaajácú ímiááné díibyéjuco Píívyéébé Hajchi míamúnáake u pájtyetétsoobe Críjto u íjcyane.

70 Áánéllihyé neebe múúhake:

—Muuráhjáa ámuúhake ó ujcú ámuúhake o mámyénuki. Áronáa íjcyaaabe tsaapi ámuúhadítýú ímítyuube ávyétá naavéné íjcyaaabe.

71 Ehdúu Jetsóo néé Tsimóo hajchi Jóódake íñéerone múúháepi íjcyároobéhjáa dííbyedívú méénútsoíñé iwáájácúnema.

7

Íñahbémú Jetsóoke cáhcújtsótúne

1 Ááné boonétúu muha Jetsóoma mépehíjcyá pahúllevaré Gariréa íiñújiri. Tsáháa dibye ímíllétú Jodéa íiñújiri íjcyane téhullé ávyéjútée dííbyeke dsíjívétsóllehíjcyánéllihye. 2-3 Áronáaca tájýu 'nújuwááné wañéhji' némeíñé lleevárijyuco íjcyánéllii íñahbémú néé dííbyeke:

—Wa bo ihdyu dipye Jodéa íiñújivu ukée cáhcujtsómé téhulle íjcyame íajtyúmi méénúráítýúronéhji u méénuhíjcyáne. 4 Muurá ehdu nénehji méénuhíjcyaaabe tsá téévéneúvú méénúityuro dííbyeke pame wáájacúné ímílléhajchíjýu. Aanéjííva wa ihdyu méénuhíjcyá uke míamúnaa iwáájácuki.

5 Ehdúu íñahbémú Jetsóoke néé dííbyeke téhdure icyáhjútsótúnéllihye.

6 Áánéllihyé neebe díityéke:

—Áronáa téhullévú o pééíñe éévéi tsá úújetétúne. Ámuha ihdyu mépiivytéé ihdícyáijyuré téhullévú mepééneé. 7 Muurá ámuha tsamééré íji múnaa meíjcyame tsá metsárlílléjatsítýú tsahdúré ámuha menéénéllihye. Áánetu oke tsaríllémé dítye ímítyúné ícyahíjcyáné díityédívú o bóhówátsohíjcyáné hallútu.

8 Áánéllii wái ámuháyé méuubámyenuj. Óvíi ihdyu taéévé úújeté o péékií.

9 Ehdúu Jetsóo íñahbémuke íñééne coévá tétsihvúré Gariréa íiñújivu.

Wañéhjiri Jetsóo íjcyane

10 Aabée bóonétúu íñahbému déjutu teene wañéhjivu péébema muha mepéehí. Áronáaca tsá boohówáneúvu dibye úújetétúne. Wáájacúratúnée tétsii dííbye. 11 Áijyúu ávyéjute néhcohíjcyá dííbyeke. Díllohíjcyámée pamévakéré caabyé díbye íjcyane.

12 Áábedítýu míamúnaa ihjýuvahíjcyá páhduvé. Tsaatée nehíjcyá ímiáábé díbye íjcyane. Áronáaca tsijtye nehíjcyá ímítyuube íjcyaaabe illure míamúnáake állihíjcyáne.

13 Ehdúu dííbyedi téévéneúvúré ihjýuvahíjcyámé ávyéjútédí íllityénema.

14 Aabée Jetsóo wañéhjí pínéévénaa duurúvájá pañévú úwaabóhi. 15 Aanée ímíwu dibye úwaábóneri díitye ávyéjute iúllévenúne néé dííbyedítýu:

—¿Aca kiátú aadi ehdiivaíñé waájacúné waajácúháámíubáré ìitehíjcyáábejíivari?

¹⁶ Áanélliihyéé neebe diityéke:

—Tsá oore táííbúwá íjtsaméityu o újcune o úwáábotúne. Muurá ihdyu okéé wállóóbé uwáábóré teéne. ¹⁷ Aane cáhawáá óví díbye ímillédú íjcyame waajácú kiátú tsáané uwáábó o méénuhíjcyáne. ¹⁸ Muurá tsaate íhdiytúré újcune úwaabó diityéké míamúnaa íavyéjújtsokíye. Áanetu ihdyu okéé wállóóbeke íavyéjújtsóné ímillémé ímiááné tehjújuco úwáábohíjcyáne.

¹⁹ Muuráhjáa Píivyéébe muhdú ámuha meijcyáíñé taúhbajúvú ámúhakey ajcú Moitsééuvuj téeveri. Áronáa muurá tsá ámuha tsatéubaré tene néhdu meijcyatúne. Aame ¿ííne hallútú ámuha méimíllé oke mellííhyanúne?

²⁰ Áanélliihyéé tétsii íjcyame néé dífbyeke:

—Naavénéhaca dípañé. ¿Aca múha uke imíllé íllííhyanúne?

²¹ Áanélliihyéé neebe diityéke:

—Ááneráhhjáa tsáneere wáyeéévejcoójí tsáápiikye o bóhíitsóné múhdurá ámúhakey pajtyéhi. ²² Áronáacáa muurá Píivyéébe Moitsééuvuj téeveri méénútúróné taúhbaju ámúhá íhdé múnáaúvú méénuhíjcyádújuco wápíj tsíméneke ámuha tsáijyu wáyeéévejcoójí íjcyaróné mekihdyahírótsohíjcyáne. ²³ Ehdú muurá téhdure ámuha méméénuhíjcyá tsáijyu wáyeéévejcoójí íjcyaróné teene taúhbaju ámuha mewáágoótuki. Aame ¿íveekí muhdú ámuha menééne óhdi méijyácunúhíjcyá tsáápiikyéréé téjcoojí o bóhíitsóné hallútú? ²⁴ Tsá múu pecutéréé tsáápiikye 'íllu uú' néétune. Ímiááné múu díbye íjcyanéjuco nééneé.

Muubá íjcyane Jetsóó nééneé

²⁵ Ehdúu Jetsóó néénéllii Jerotsarée múnaa néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áábyeke ditye néhcohíjcyatú idsíjívétsoki? ²⁶ Áróóbeke ¿keená tsatéubaré íiná nééneé? Áanélliihyébá bo ávyéjujte íjcyarómé cáhcujtsó ímiááné diibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóiibye Críjto díbye íjcyane. ²⁷ Áronáacábá tsá diibye íjcyatúne. Muurá méwaajácú kiá múnáajpí díbye íjcyane. Muurá ihdyu míamúnáake pájtyetétsóiibye tsáacooca tsá múha wáajácúityú kiátú díbye tsáanéé.

²⁸ Ehdúu Jetsóodityú ditye íhjuváné iwáajácúne duurúvájá pañévu íúwáábótsihvu neébe:

—¿A ámuhává éhne méwaajácú kiá múnáajpí o íjcyane? Áronáacáa tsá oore táííbúwaríyé o tsáátune. Muuráhjáa o tsáá ímiáábé íjcyáábeke ámuha mewáajácútuube oke wállóónélliihye. ²⁹ Áanetu ihdyu ó waajácú dífbyeke okéé wállóóbeke.

³⁰ Ehdúu Jetsóó néené hallútú imíllerómé dífbyeke íékeevéne. Áronáacáa tsá ditye ékéévetú íéévéi úújetétúnéllíihye. ³¹ Áróóbekéé tsijtye mítyame cáhcujtsómé néjcatsíhi:

—¿Aca íhya tsijpi itsáaca áánú ehniíñevu méénúráityúronéhjí méénúiyáhi?

Paritséomú Jetsóó éllevu ekééve múnáake wállóone

³² Aanéhjáa díbye méénuhíjcyánéhjiri míamúnáa íhjuvavahíjcyané paritséomú íleebóhi. Aanéhjáa múhdurá llúúvájte avyéjujtemá diityéké pájtyénéllii

wallóomé duurúvájá tehméjteke díbye éllevu ditye iékéévéébeke itsájtyeki.

³³ Aamée díbyedívú wájsínáa pámeekéré neébe:

–Tsá ámúhama múhajchótá o Ijcyáityúne. Muurá wahájchotaré o Ijcyátsihdyu ó oomíjyúcoó okée wállóobe éllevu. ³⁴ Ájyju muurá ámuha oke menéhcorómé tsá maájtyúmíityú kiá o Ijcyáhullévú ámuha meúújetétyúrónéllihye.

³⁵ Áánéllihyée tsaate néjcatsíhi:

–¿Aca íhya kiávú péébeke maájtyumíjúcóóityúné eene neébe? Íhya mityá íñe kiáhjí tsííñe iñúji múnáa pañe memúnaa jodíomú mújtáme éllévuréjuco díbye pééíñe. ³⁶ ¿Aca íhya tsáma muhdú nééíñe eene meke neebe díbyeke menéhcorómé díbye Ijcyáhullévú meúújetétyuróne?

Píivyéébe Apíichó Jetsóoke cáhcújtsómé pañévú úcaavéne

³⁷ Aanée nihñéejcójiréjuco tsúúca teene wañéhjí pájtyéijcyóójí Jetsóó kéévánécoba nééhií:

–Tsaate ádópivyémé taéllevu metsa o Ijchoki. ³⁸ Muurá Píivyéébe waajácúháámitu néene oke cáhcújtsómé íbuúúné pañévú téhiñe ípivyééveíñe íñujpácó bohíívú ájcúnéj tehíñe.

³⁹ Ehdúu nehíjcyaaabe díbyeke cáhcújtsómé pañévú Píivyéébe Apíichó úcaavéné diityéké tükévéjtsóíñe íñééiyóne. Árónaacáa tsáhái téjyju tene tsááíñe éévé úújetétú díbyée Jetsóó teene wállóóiiybe íavyéjvúví óómítyúnéllihye.

Pahdúvaré Jetsóodítyú míamúnaa íjtsámeíñe

⁴⁰ Aanée tsaate díbye íhjuvúné ílléébóne nééhií:

–Ímíáánéha díibyéjuco aabye éhneváa Píivyéébe íhjuú uubáalle múnáajpi tsááííbye.

⁴¹ Téhdurée tsijtye nééhií:

–Díibyéjuco muurá aabye Críjto éhneváa míamúnáake pájtyetétsóíbye.

Árónaacáa tsijtye nééhií:

–Árónaa Gariréa íñúji múnáajpi tsá Críjto Ijcyáityuróne. ⁴² Muurá Píivyéébe waajácúháámitu néene Dabíítuvúj tsíménémúhaabe díbye Ijcyaiñe díbyeúvúhjáa ícyahíjcyacóómí Berée múnáajpi.

⁴³ Ehdúu míamúnaa páhdúvaré íjtsámeí Jetsóodítyu. ⁴⁴ Ájyjuú tsaate imíllerá díbyeke iékeevéne. Árónaacáa tsá ditye tehdu méénutúne.

Ávyéjute tsá Jetsóoke cáhcújtsotúne

⁴⁵ Aanée diitye duurúvájá tehméjté díbyeke iékééve tsáárome íevéjteré oomíhi: Aaméhjáa diitye parítséomuma llúúvájte avyéjutedívú úújetémeke népejtsóme:

–¿Kiávújuco díbyej? ¿íveekí tsá ámuha metsívatúne?

⁴⁶ Áánéllihyéhjáa néémeé:

–¿Muhdú íñe hallútú méékééveé túútaváné íhjuvúváábekéjvívari? Tsá muurá múha mújyú tehdu íhjuvátúne.

⁴⁷ Áánéllihyéhjáa néeme diityéke:

–Áánéllihyéháa íllure ámuha díbyedívú máállítsámeíhi. ⁴⁸ Tsá muurá avyéjute Ijcyárómedítyú tsaatéubaré cáhcújtsotú díbyeke. Téhdure muha meíjcyarómé tsá mecáhcújtsotúne. ⁴⁹ Apáámyéré íhdyu ímityúmé Píivyéébe tauñbaju wáájacutúmé íjtsúcunú díibyéjuco Críjto Ijcyane.

50-51 Ehdúhjáa ditye néenélii diityéejpi Nicodéémó tsápejcoó Jetsóoke ááhívéjeebe nées diityéke:

—Muurá taúhbaju nées tsá peecútéré tsáápihdívú meícúbáhrátsóityú dibye iiná méenune ímíñeúvú mewáájácútúhahjíjyu.

52 Áánéliihyéhjáa néeme dííbyeke:

—Íúubá bo téhdure Gariréa iíñúji múnáajpji! Cáhawáa Pívyéébe waajácuháámí dehve u wáájacu tsá muurá Gariréa iíñúji múnáadityú dííbyé ihjyú uubáalle múnáajpi íjcyaiñé nemeityúne. 53 Ehdúhjáa dííbyeke iñéene ihjyáhañévuréjuco ditye péeneé.

8

Ihdícýamema ícyahíjcyáne wáalle

1 Áánetuú Jetsóoma muha mepéé oríivo bájú íjcyátsihvu. 2 Aamée idyé tsíjcyooji tsiíñe muha méoomí duurúvajávu. Átsihvúu míamúnaa dííbyedívú píhcyáávemeke iácúúvéne úwááboobe.

3 Áánáacáa taúhbájú uwáábojtémá paritséomú tsivá ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke ityúváoólleke. 4 Áállekéé Jetsóó tééjá pañe íjcyáábe éllevu ítsájtyéne dííbyeke néemeé:

—Úwááboobej, áámye ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke muha métuvááóhi. 5 Muuráhjáa Moitséeúvú taúhbaju nées ehdu néené walléemuke medsíjívétsoíñe néwayúúnevu maáámúneri. ¿Ácooca muhdú u nées téénetu?

6 Áánéliihyée íllure icyánóóvéne íhyótsíwari caatúnuube ííñuji. Ehdúu Jetsóoke néeme muhdú dibye néene dííbyé hallúvú iúúbálléroki. 7 Aanée éhniñevuré ditye dillónélii icyánohjúcunútsihdyu neébe:

—Ané óví ihdyu ámúhadityú mújyúubá ímityúné méénuhíjcyátuube áámútukénú díílleke.

8 Ehdúu iñéene tsiíñe icyánóóvéne caatúnuube ííñuji. 9 Aanée ehdu dibye néerónáa waajácumé ímityúmé íjcyane. Aamée ílluréjuco tsáápiitsadí péécunúne. Tujkénúu kééemjte péécunúhi. Ááné boonée iyéjuco dille cóevané tétsihvu Jetsóó úniúvu. 10 Aanée Jetsóó icyánohjúcunútsihdyu ítécunú iyéjuco tétsihyi íjcyáalleke. Áállekéé neébe.

—¿Aca kíávújuco íñe díhyallúvuné úúballéme? ¿A tsá íñe uke muhdú ditye méénúityúne?

11 Áánéliihyée neélle:

—Íhya tsáhaj.

Áánéliihyée idyé Jetsóó néehí:

—Téhdure o íjcyároobe tsá muhdú uke o méénúityúne. Ahdícýane wa dipyej. Tsiíñe ihdyu ímityúné meenújúcohdíñe.

Ímiáájvu míamúnáake Jetsóó wáájácútsóne

12 Ááné tsíjyúu tsiíñe míamúnáake úwááboobe néehí:

—Muurá peetédu o neébe ííñújiri o íjcyáábej tééveri míamúnáa ímiá uwááboju waajácúu peetédu néene bohívú diityéké ájcune. Aane oke cáhcujtsómé tsáhájucu éhne múu cúúvétsihyi íjcyadu ímityúné pañe íjcyatúne.

13 Áánéliihyée paritséomú nées dííbyeke:

—¿Aca íveeki eene ehdu uure ú némeíhi? Tsá muurá múha uke cáhcújtsóityuróne.

¹⁴ Áánélliihyée neébe:

—Áánerá ímiááné o néehíí. Muurá ó waajácú kiátúhjáa o tsáhullévú o pééiñe. Aane tsá ámuha mewáájácútu. ¹⁵ Muurá míamúnáá íjtsaméiyé ámuhá pañe íjcyánéllii ehdu óhdityu ámuha méjtsámeíhi. Áánetu ihdyu tsáhái icyooca múhdityú o néétu muhdú ditye íjcyane. ¹⁶ Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityémá o ímbájchoca ó nééiyá ímiáánéjuco muhdú ditye ícyahíjcyáne. Áronáa tsá oore o méénúityuróne. Okée wáalloobe Llihíyoma muhcsi méméénúiyáhi. ¹⁷ Muurá ámuhá taúhbaju néé míityétsi ñná pájtyene úúbállécooca mecáhcujtsóne. ¹⁸ Ahdu muurá íñe ó némeíhijcyá ímiááné muubá o íjcyane. Áabeke oke Llihíyó waajácú okée wáalloobe.

¹⁹ Ehdúu Jetsóo néénéllii néeme dííbyeke:

—¿Aca kiá dílbye Díícyáanií?

Áánélliihyée neébe:

—Oke ámuha mewáájácúmejíí méwaajácúiyá Llihíyoke. Muurá oke ámuha mewáájácúca téhdure méwaajácúiyá dííbyeke.

²⁰ Ehdúu Jetsóo úwaabó duurúvájá pañe Píívyéébé íicúvé dsíidsi pícyámeíhíjcyátsihyi íjcyámeke. Áróobekée téijyu tsá múha ékéévetú íéévéi úújéttúnélliihye.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé tsá úújetéityú dííbyedívu

²¹ Ááné boonétúu idyé tsiíñe neebe diityéke:

—Tsúúca muurá ámuhadityú o péjúcoóhi. Áabeke ámuha oke menéhcóromé tsá maájtyúmíityúne. Ámuha médsíjiveé ámuhá imítyuháñe ímbáávyetúmere. Áánéllii o péhullévú tsá óhdivu ámuha meúújetéityúne.

²² Ehdúu Jetsóo néénéllii tétsihyi íjcyame néjcatsíhi:

—Dsíjívétsámeíiibyébáhaja. Íjcyátúnéllii neebe dííbyedívu meúújetéityúne.

²³ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ááné muurá míamúnaa íji múnáare. Áánetu tsá íji múnáajpi o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu níjkyéjitu o tsááhií. ²⁴ Áánéllii ámuhakye o néé dííbyéjuco míamúnáake o pájtyetétsóobeke cáhcújtsotúmé ímityú ímbáávyetúmeré dsíjiveíñe.

²⁵ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—¿Aca muubá uú?

Áánélliihyée neébe:

—Muurá tsúúca ámuhakye ó nehíjcyá muubá o íjcyane. ²⁶ Aane téhdure múhdurá ámuha meícyahíjcyané ámuhakye ó nééiyáhi. Áronáa okée wáalloobe ímiáábé íjcyánéllii oke díbye néenere ámuhakye ó nehíjcyáhi.

²⁷ Ehdúu Jetsóo Cáani Píívyéébedityú diityéké úúbálleroné tsá ditye wáájácútu. ²⁸ Áámekekée idyé neébe:

—Muurá Míamúnáájpidívúu o ipívyéévéébeke páwachékevu ámuha mewátyétyéhcúcooca botsíi méwaajácúu muubá o íjcyane. Tsá táíjtsaméityúré o újcune ámuhakye o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó oke néenere ó

nehíjcyáhi. ²⁹ Muurá diibye okée wálloobe tsá kiá óhdityu íjcyatúne. Aabe tsá oke íhvéjtsotú díbye ímilléné o méénuhíjcyánéllíihye.

³⁰ Ehdúu díbye néénetu mítyame cáhcujtsó dífbyeke.

Naavénééjite

³¹ Áamekéé neébe:

—Muurá íñe ámúhake o néhíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne tehdu meíjcyáhajchíí ímiáané tahñéjité ámuha méíjcyááhi. ³² Aame ámuha ímiá uwááboju tsúúca mewáájacúmé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu méimíjpyéteéhi.

³³ Áánéllíihyéé néeme dífbyeke:

—Áánerá muha Aavarááuvúj tsiiménémúhaabe meíjcyámeke jíveekí u néé ínetú muha meimíjpyetéíñe tehdu múhójtí pañe muha meíjcyámekekíívari?

³⁴ Áánéllíihyéé neébe:

—Muurá ímiáané ímityúne méénuhíjcyámé tsá ímí íjcyatú éhne múúne tsíjtyé hójtí pañe íjcyame íjcyadu. ³⁵ Muurá tsaaté hójtíí íjcyaaabe tsá dítyéjpi íjcyatúne. Áánetu ihdyu díityé hajchi díityéjpi. ³⁶ Ahdu Píívyéébé Hajchi o íjcyaaabe ámúhake ímityúnetu o ímíjpyetétsómé ímiáané ámuha méimíjpyéteéhi. ³⁷ Ímiáánéjucóhde ámuha Aavarááuvúj tsiiménémúhaabe meíjcyarómé méimíllehíjcyá oke medsíjívetsóné íñe ámúhake o úwaabóné ámuha mecáhcújtsóiyóné meimíllétúnema. ³⁸ Muurá ihdyu Llihíyó oke tükévéjtsóneri ámúhama ó ihjyúvahíjcyáhi. Ahdu muurá ámúháj caani ámúhake tükévéjtsódújuco ámuha meícyahíjcyáne.

³⁹ Áánéllíihyéé néeme dífbyeke:

—Áánerá ihdyu múúhá íhdé múnáajpi Aavarááuvú múúháj caani.

Áánéllíihyéé Jetsóó néé díityéke:

—Muurá ímiáané dífbyeúvúj tsiiménémúhaabe ámuha meíjcyaca dífbyeúvúu ícyahíjcyádú ámuha méíjcyáiyáhi. ⁴⁰ Aaca muurá íñe Píívyéébe oke tükévéjtsóneri ámúhake o úwáábohíjcyáné hallútú tsá ámuha oke medsíjívetsóityuróne. Tsáháa muurá ehdu Aavarááuvú néétune. ⁴¹ Árónáa ihdyu ámúháj caani íjcyadújuco ámuúha.

Áánéllíihyéé néeme dífbyeke:

—Áánerá íjcyaaabe tsáápiye múúháj caani Píívyéébeé. Tsá tsijpi múúháj caani íjcyatúne.

⁴² Áánéllíihyéé Jetsóó néé díityéke:

—Muurá ímiáané Píívyéébe ámúháj caani íjcyaca oke ámuha mewájyúiyáhi. Muuráhjáa dífbyedítúyú o tsáá oke díbye wálloónéllíihye. Tsáháa táábúwariyé o tsáátune. ⁴³ Aabe ámúhake o úwaabóné jíveekí tsá ámuha melléébohíjcyatúne? ⁴⁴ Muurá ihdyu ámúháj caani Naavéné íjcyánéllíi díbye ímillédú ámuha méméénuhíjcyáhi. Muuráhjáa ípívyeevédújuco ímityuube diibye dsíjívétso múnáajpi. Áábé pañe tsá ímiá íjtsaméí íjcyatúne. Apááñéré álliu dífbyé pañe íjcyáábedítúyú ímichi teene tsaíhíjcyáhi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ahdu ámuha menéénéllíi tsá meimíllétú ímiáané ámúhake o néhíjcyaróné mecáhcujtsóne. Áánetu ihdyu tsá múha oke nééítyuró ímityuube o íjcyane. ⁴⁷ Muurá ihdyu ímiáané

Píivýéébeéjté íjcyame imíllé dííbyé uwááboju illéébone. Áánetu ámuha dííbyeéjté mejjcyátúnéllii tsá meímíletú teene melléébone.

Aavaráaúvú íjcyátúnáacájuco Críjto ícyahíjcyáne

⁴⁸ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—Ihdyúha ímiáánéjucu muha menéhijcyáné Tsamááriá iĩńúji múnáajpi u íjcyáábé pañe naavéné íjcyane.

⁴⁹ Áánélliihyée neébe:

—Áánerá tsá tápañe naavéné íjcyatúne. Muurá ihdyu iĩná o meénúneri Llihíyoke ó ávyéjútsohíjcyáhi. Áánetu ámuha tsá oke maávyejúúllétúne. ⁵⁰ Aane tsá o íjyácunútu oke ámuha maávyejújtsóiyóneri. Áronáa ihdyu Llihíyó imíllérá oke ámuha maávyejújtsóne. Aabe ihdyu óvíi muhdú néé oke ávyéjúúllétúmeke. ⁵¹ Aane ímiááné ámúhake o néé o néhijcyáné cáhcujtsómé mújyú dsíjivéjúcóoityúne.

⁵² Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Ímiáánéhaca dípañe naavéne. Muurá eene ínehjírécúo u íhjuváne. Ááneráhjáa Aavaráaúvuma Píivýéébé ihjyú uubálle múnáa íhtsutúmé íjcyároméhjí dsíjivehíjcyáhi. Aanáa muhdú íivane u néé u néhijcyáné cáhcujtsómé mújyú dsíjivéityúne. ⁵³ ¿Aca díibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ehniĩńevu uú? Áhdure ¿aca díitye Píivýéébé ihjyú uubálle múnáaúvú ehniĩńevu uú? Ááneráhjáa díitye íjcyarómé dsíjivéhi. Aanéjĩĩ tehdu múha uke cáhcújtsóiyónejíivari.

⁵⁴ Áánélliihyée neébe:

—Ihdyu tehdújucu ímiááné oore o ávyéjújtsámeíhíjcyaca tsá múha oke cáhcújtsóiyuróne. Aaca idyé tsá tene imítyuróne. Áronáa ihdyu Llihíyóré oke ávyéjútsóhíjcyá eene ámúhá Píivýéébé díbye íjcyane ámuha menéhíjcyáabe.

⁵⁵ Áróobeke tsá ímí ámuha mewáájácútu. O ihdyu ó waajácú dííbyeke. Muurá dííbyeke o wáájácútu nééca ámúháduyó oo álllu múnáajpi. Áronáa ímiááné dííbyeke o wáájácúnéllii oke díbye nééne ó cáhcútsohíjcyáhi.

⁵⁶ Muuráhjáa díibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ímí ijtsúcunú o tsááiñe ímiááné iwáájácúnélliihye. Áánerí mityane ímjyúúveébe.

⁵⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii néémeé:

—¿Aca muhdú 50 pijcyábá u íjcyáábejĩĩ ú waajácú Aavaráaúvuke?

⁵⁸ Áánélliihyée neébe:

—Ímiááneturé ámúhake o néé dííbyeúvíikyée íjcyátúnáacájuco o ícyahíjcyáne.

⁵⁹ Ehdúu díbye néénéllii néwayúúné éhkebamé dííbyeke iáámúroki. Áronáacáa díityédítýú duurúvájá pañétú mújyúrá wáájácúratúné ijchívyeebe.

9

Hállúvátúúbe tsíju tsíimaváabeke Jetsóó ímjpyetétsóne

¹ Tehdurée tsátsihdyu muha Jetsóoma mepájtyénáa ájtyúmiibe hállúvátúúbekéhjáa tsíju tsíimaváabeke. ² Áábedítýúu muha menéé dííbyeke:

—Uwááboobej, ¿acáa íveekí áánúke illu tsíju tsíimaváhi? ¿A cáánímútsí imítýú déjúcotu, mityá dííbyé imítýú déjúcotúrej?

³ Áánélliihyée neebe múhake:

—Tsáháa dííbyé imítýú déjúcotu ehdu díbye íjcyatúne. Áhdurée tsá cáánímútsí imítýú déjúcotu tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyeke o íítétsónej téeveri Píívyéébe íhtsútuube íjcyane iwáájácúmeí ehdu píívyéébe. ⁴ Aane ó imíllé okée wáloobe níwaavené o íjcyáné hajchótá o méénune. Muurá meííjyunúcooca tsá múha wákímyeíjýuootúne. ⁵ Muurá peetéú o néébe ííñújiri o íjcyáné hajchótá ímiáájú míamúnáadívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

⁶ Ehdúu íñééne ííñújí hallúvú iúníñeri ííñuba ityátsájcóneri díibye hállúvátúúbeke íhyálluúúú tááboóbe. ⁷ Áánemáa neebe dííbyeke:

—Díllójcámeítýé éhne ‘dítyée wáloóne’ nééyóné ‘Tsiroée’ némeíábáwúutu. Ahdújucóo díbye téébatu íllójcámeíjýéne óómiñe tsaímíyéjuco ítéeébe.

⁸ Áábekéhjáa wáájácuhíjcyámé íajtyúmíne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áánu hállúvátuube ácuúcunúúbe píáábó táúmeíhíjcyatúne?

⁹ Áánélliihyéhjáa tsaate nééhií:

—Díibyejuco.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Díibyeíívari. Tsíjpiíye. Árónáa ihdyu paabéjuco díibye.

Árónácáájháa dííbyere páñetu nééhií:

—Muurá díibyejuco oó.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke.

—¿Aane múhdutú tsúúca ú ítéhí?

¹¹ Áánélliihyéhjáa néébe:

—Okée Jetsóo iúúnyi ííñuba ityátsájcóneri táhálluúúú ityáábóne wallóo ‘Tsiroée’ némeíábáwúutu o íllójcámeítýeki. Ahdújucóo o péébe o íllójcámeíñe tsúúca ó ítéhí.

¹² Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Aane kíá dííbye?

Áánélliihyéhjáa néébe:

—Tsá o wáájácutú kíá ícyooa díbye íjcyane.

Paritséomú dílló hállúvátúúbeke múhdutú díbye ítējucóone

¹³ Aabéhjáa tsaímíyéjuco ítéeébeke tsajtyémé paritséomu éllewu. ¹⁴ Áijyúu Jetsóo dííbyeke ímíjpyetétsó wáyeéévejcóóji. ¹⁵ Áánélliihyéhjáa tsiíñe díllómé dííbyeke múhdutú díbye ítējucóone. Áánélliihyéhjáa néébe:

—Okée Jetsóo ííñuba iúúrúnúneri táhálluúúú táábóne o íllójcámeíñe tsúúca ó ítéhí.

¹⁶ Áánélliihyéhjáa paritséomudítýu tsaate nééhií:

—Áánélliihyéhaca tsá díbye Píívyéébedítýu tsáátune. Keená díbye wáyeéévejcóóji ávyejúúlléne.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Árónáa ímítyuube tsá méénútyuró méénuráítyurónéhji.

Ehdúhjáa paritséomú páhduvaré Jetsóodítýu íjtsáméíhi. ¹⁷ Aaméhjáa díibye hállúvátuúbeke ícyahíjcyaaabe tsaímíyéjuco ítéeébeke tsiíñe nééhií:

—¿Aanéhaca díibye eene uke ímíjpyetétsoobe muubá íjcyane ú íjtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa néébe:

—Ihdyu ó íjtsúcunú Píívyéébe íhjúu uubálle múnáajpi díbye íjcyane.

18-19 Aanéhjáa tsaate diityédítýú tsá cáhcújtsotú diibyéjuco hállúvátuubée ícyahíjcyaaabe díbye íjcyane. Áánemáhjáa cáánímútsikye ipíúvámútsikye néémeé:

—¿Ava diibyéjuco áanu éhneváa hállúvátúúbeke ámuhtsi metsíímávaabe íñe múhdutú tsaimiyéjuco íitene?

20 Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, diibyéjuco. 21 Árónáa ihdyu tsá muhtsi mewáájácútú múha díbyeke ímíjpyetétsóne. Aane tsíímenécojíí tuhúúlléhi. Cáhawáa ihdyu medílló ámúhake díbye iúúballe muhdú ímíjpyeténe.

22 Ehdúhjáa cáánímutsi néé diityéké diibyéjuco Jetsóo Crijo íjcyane néemekéjhjáa pihcyáávájá pañétú iwáágoóíñé ditye pítyájcámeíñé apííchori.

23 Áánélliihyéhjáa neemútsi dífbyekéré ditye idíllóki.

24 Ehdúhjáa cáánímutsi néénéllii tsiíñe ipíúvávábeke néémeé:

—Píívyéébeke téhdújtsó, tsá idyé Jetsóoke. Muurá muha méwaajácú ímítyuube díbye íjcyane.

25 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáháturo o wáájácútú ímítyuube díbye íjcyane. Apááñéré ó waajácú ímiááné hállúvátuube o ícyahíjcyáábeke oke díbye ímíjpyetétsóne.

26 Áánélliihyéhjáa tsiíñe néeme díbyeke:

—¿Acáa muhdú uke ímíjpyetétsoóbe?

27 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muuráhané tsúuca ámúhake ó úúballéhi. ¿Íveekí ámuha méimíllé tsiíñe ámúhake o úúballéne ámuha mecáhcújtsokíjíívari? ¿Mityá ámuha méimíllé dífbyeke meúraavyéne?

28 Ehdúhjáa díbye néénéllii ílluréjuco ditye dífbyeke iúhbáne nééneé:

—Wa ihdyu uure dífbyeke duráávyej. Muurá ihdyu muha Moitsééúvú uwáábóré méúraavyéhi. 29 Muurá muha méwaajácú dífbyéúvumáa Píívyéébe íhjuváhíjcyáne. Áánetu eene u néébeke tsá muha mewáájácútú kiátúhjáa tsáabe muubá íjcyane.

30 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muhdú ívane tsá ámuha mewáájácúityú kiátúhjáa tsáabe oke ímíjpyetétsoóbeke? 31 Muurá ímityúmé Píívyéébeke piáábó táumeiyóné tsá díbye llééboítýuróne. Áánetu ihdyu ímiááné dífbyéjéte íjcyame díbye ímillédú ícyahíjcyámej tééveri téhdíívanéhjí méénuúbe. 32 Tsá muurá mújyú mehdu néeme hállúvátúméhjike ímíjpyetétsóne mewáájácútúne. 33 Aane muurá díbye oké ímíjpyetétsoobe Píívyéébedítýú itsáátuca tsá téhdíívanéhjí méénuítýuróne.

34 Ehdúhjáa díbye néénéllii néeme dífbyeke:

¿Aca muhdú eene ídaatsóné ímítyuube u píívyeebe ú ímíllé múúhake u íuwaabóne?

Ehdúhjáa néémere dífbyeméikye íjchívyetsó pihcyáávájá pañétu.

Píívyéébeke ímí cáhcújtsotúmé íjcyá hállúvatúmé íjcyadu

35 Aané tsúuca Jetsóo waajácúhi. Áábeké tsáijyu íájtyúmííbe neébe:

—¿Aca ímiááné ú cáhcújtsó Píívyéébe Hájchikye?

36 Áánélliihyéé neébe:

—Ávyéjuúbej, oke duubállé caabyé díbye íjcyane o cáhcújtsó dífbyeke.

³⁷ Áánélliihyée neébe:

—Diibyejuco muurá íñe úuma o ihjyuváne. Aane tsúúca oke u ájtyumíhi.

³⁸ Áánélliihyée díbyé lliiñevú ímímóúúvéne neébe:

—Ávyéjuúbej, uke ímiááné ó cáhcujtsóhi.

³⁹ Ááné boonée Jetsóó neéhií:

—Muuráhjáa ííñujívú o tsáá muhdú míamúnaa icyahíjcyáné diityéké o wáájacutsóvaábe. Ópée o tsáá ímiáájú wáájacutúme éhne múúne hállúvatúme íjcyadu neémeke o wáájacútsoki. Áhdurée o tsáá panévaré iwáájacúné ítsúcunúhíjcyámeke o neé ímiá uwaáboju ditye wáájacutúne.

⁴⁰ Áánélliihyée paritséomú tétsihyi íjcyame neéhií:

—¿Áca muha tehdu hállúvatúme íjcyadu?

⁴¹ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Árónáa ámuha diityédú menéeca tsá íiná ámuhá hallúrí íjcyáityuróne. Áánetu ámuha páneere mewáájacúné menémeíhíjcyánéllii ámuhá hallúrí ijcyáné ímityúne.

10

Obééjámú mǎjcotu íjcyáné uwááboju

¹ Muurá naní múnaa obééjámú mǎjco pañevú llééhówatu úcáávetúme íhdícyátsihdyuré úcaavéhi. ²⁻³ Áánetu ihdyu diityé tehmeébé úcaavé lleehówatu téewa tehmeébé pááyúcucooca. Aabe diityéké píúvácooca íjkyéetu waajácúme. Aamejúco témǎjco pañétú áachívú díbye déjuto íchivyécunúne. ⁴ Aabe kíávú diityéké tsúúlléhullévú úraavyémé díbyeke iwáájacúnema. ⁵ Áánetu tsíjtyere diityéké píúváhajíí tsá ditye péétune. Íllure wááme ditye píúvárónáa diityéké iwáájacútúnéllíhye.

⁶ Ehdúu Jetsóó diityéké neéne tsá ditye wáájacutú íiná íñééiyóné obééjámú mǎjcotú díbye ihjyuváne.

Jetsóó obééjámú tehmeébédu

⁷ Aanée ditye lléébótúnéllii tsiíñe neebe íboohówájjtori:

—Oo muurá ímiááné teene obééjámú mǎjco lleehówádu. ⁸ Aabéikyée o tsáátúné ihde naní múnaádú neéme úwáábohíjcyá tsíjítóriye. Áróme uwáábó tsá míamúnaa obééjámúdú neéme cáhcútsohíjcyatúne. ⁹ Aane ímiááné lléehowádú o neébeke cáhcujtsómé tajtyéeveri pájtyetéhi. Aame íine ímǎjyaú íjcyá éhne múúne obééjámú ítyehmeébema íjcyame íjcyadu.

¹⁰ Muurá naní múnájpi íllure ícúbahrá obééjámuke. Áánetúu tsá o tsáátu tehdu míamúnáake o méénuki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétso ídsíjívéjúcoóóityúne bóhí ditye íujcuki. ¹¹ Aabe ímiááné pañétúejpi oo oke cáhcujtsómé obééjámúdú neéme tehmeébe. Muurá obééjámú tehmeébé ditye wájyuri ícúbhárameíhi. ¹² Áánetu áhdólliihyéré diityéké téhmehíjcyaaabe tsá ímí téhmetúne. Muurá oohíbyé díívaabe diityéké idyóó tsáábedítýú díbye wááné Boone tsáápiikye díbye tábejcarónetu wáchájaavémé ílluréjuco mújtane pahúllevávu. ¹³ Ehdú muurá diityéjtane waabe ditye áhdónélliihyéré téhméroóbe. Aabe tsá diityédí íjyacúnutú íhñéjté ditye íjcyátúnéllíhye.

14 Áánetu ihdyu pañétúejpi diityé tehmeébé íjcyadu tahñéjté tehmeébé o íjcyámema muha méwaajácújcatsíhi. 15 Ahdu téhdure Llihíyoma muhtsi méwaajácújcatsíhi. Aabe tahñéjte wájuryi ó ícúbáhráméí ditye iwágóóóvétuki. 16 Téhdure íjcyámé tsijtye jodíómú íjcyáturómé tahñéjté íjcyáimye. Áámeke ó pihjúcuú pámeere oke cáhcujtsómé tsamééréjucu íjcyámé tehmeébé o íjcyaki.

17 Muurá Llihíyó oke wajyú diityé wájuryi o dsíjívéebe tsiíne o bóhííbyeke. 18 Tsá muurá múha oke dsíjívétsóityuróne. Muurá ihdyu o ímílléllíihyéré o íhvéjtsámeíbyé ó dsíjívéeíhi. Ároobe tsiíne ó bóhííhi. Ehdu táúmiwa Llihíyóo néhdújuco.

19 Ehdúu Jetsóó néénetu páhduvaré íjtsámeimyé díbyedítyu. 20 Tsaatéé néehíi:

—Muurá áábyé pañe naavéné íjcyáábé íjtsaméí mújtáábeke ¿íveekí ámuha mecáhcútsohíjcyá állíuuháñe díbye íhjuvaváne?

21 Áronáacáa tsijtye néehíi:

—Tsáhábá ehdu naavéné ípañe íjcyaaabe íhjuváváityuróne. Pane ¿aca naavéné ípañe íjcyame hállúvátúmeke ímíjpyetétsóiyáhi?

Jodíómú Jetsóoke éhdiiválléne

22 Áhdurée tsáijyu Jerotsaréeri muha úúníjya pañe meíjcyánáa duurúvaja Pívyéébé wáábyuta íjcyaja iwáñehjínuhíjcyajcóójí wáñehjínúme. 23 Áánáacáa Jetsóó patyéíñuhíjcyá tsátsii tééja leehówá úmiwa ‘Tsaromóo’ némeítsihyi.

24 Áábedívúu imicáávéne néemeé: ¿Aanéhaca íñe múhajchótá múúhadívú tsá u wáájácútsámeityúne? Bo ihdyu apáhajchíí imiááné diibyéjucu Críjto u íjcyáhajchíí múúhake duubállej.

25 Áánéllíihyée neebe diityéke:

—Tsúúca muurá ámúhake ó nehíjcyará diibyéjucu o íjcyane. Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne. Téhdure muurá Llihíyó mémeri meénuráityuróné o meénúneri ó bóhówátsómehíjcyará diibyéjucu o íjcyane. 26 Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatú táobéjámúdú néeme tahñéjté ámuha meíjcyátúnéllíihye.

27 Muurá ihdyu tahñéjté oke waajácú oke icyáhácújtsónéllíihye. Áámeke téhdure ó waajácúhi. Aame ímí tehdújuco oke uráavyehíjcyáne. 28 Áánéllíi diityéké ó ájcuú múijyú ditye dsíjívéjúcóóityúne bóhívu ditye iwágóóóvétuki. Áámeke tsá múha óhdityu dójtúcúityúne. 29 Muurá Llihíyó okée diityédívú téhmetsoobe páme ehníínevu íhtsútuúbe. Áábedítyú tsá múha diityéké dójtúcúityúne. 30 Muurá muhtsi Llihíyoma tsáápiyéro.

31 Ehdúu Jetsóó néénéllíi tsiíne éhkebámé néwayúúné díbyeke téuhjiri ídsíjívétsóroki. 32 Áronáacáa neebe diityéke:

—Áánerá Llihíyó oke píáábóneri ámúhama meénuráityuróné o meénuhíjcyáábeke ¿íiné hallútú ámuha méimíllé oke medsíjívetsóne?

33 Áánéllíihyée néeme díbyeke:

—Tehdu tééné hallútú uke muha medsíjívétsóínejjívari. Muurá ihdyu íveekí míamúnáajpi u íjcyaaabe Pívyéébedi u díllómeíñé hallútúré uke muha medsíjívétsoóhi.

34 Áánéllíihyée neebe diityéke:

—Áánerá ámuhá taúhbaju íjcyáháámitu Píívyéébe nééhií: “Ámuha méijcyá ohdu.” ³⁵ Aane muurá dííbyé uwáábó icyáhcujsóné úráávyémeke ímiáánéjuco díbye íwaajácúháámitu nééne dííbyedu ditye íjcyane. ³⁶ Aanéjii muhdú dííbyerée oke íiñujívu wálooobe tehdu oore dííbyé Hajchi o íjcyane o néénejívari. Aane jíveeki ámuha méijtsúcunú ímityúné Píívyéébedityú o íhjuváne? ³⁷ Ihdyu méénúráítýurónéhjí ámuháma o méénuhíjcyané dííbyedityú tsáátuca tehdujuco ímiááné ámuha tsá oke mecáhcújtsóítýuróne. ³⁸ Aane ihdyu okée díbye wálooone ámuha mecáhcújtsótúrónáa mecáhcújtsó o méénuhíjcyanééhjí dííbyedityú tsááne ámuha mewáájácu Llihíyoma muhtsi tsáápihdýuré méijcyane.

³⁹ Ehdúu Jetsóó nééne hallútú idyé imíllerómé dííbyeke íekeevéne. Áronáacáa pállójcoobe díityéke.

⁴⁰ Áábemáa tsiíne muha mepée Joodáa ehnéjcuvu tsojtsó múnáajpi Jóááuvu tsótsóhíjcyáhullévu. ⁴¹ Áijyúu mítyane míamúnaa dííbyedívu píhcyaaavémé néjcatsíhi:

—Tsáháa muurá áánu méénuhíjcyádú Jóááuvu méénúráítýurónéhjí méénuhíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímiáánéjuco díbyeúvú dííbyedityú úúbállehíjcyáne. Ehdúu nééme Jetsóodityu. ⁴² Áábekée mítyame tétsí múnáa cáhcujtsóhi.

11

Ráátsaro dsíjívéne

¹ Áijyúhjáa ‘Ráátsaro’ némeíbyé Betáániári ínáállemúpima Maaríaa, Máátaá, íjcyámúpima íjcyaaabe cheméhi. ² Diillée muurá Maaríaa Ávyéjuube Jetsóój tuháacyú pácuúcujpácyori imúríjchóne paacyú íhñíwácori. ³ Aamúpihjáa walóo tsatéké Jetsóo éllevu díbye náhbévahíjcyaaabe íhnáhó cheménéllíihye.

⁴ Aamée úúbálléyánetu neébe:

—Árone díbye dsíjívéné tsá íiná íjcyatúne. Ihdyu Píívyéébe íhtsútuube íjcyaaabe íavyéjúttsámeikíyéhdu dííbyeke pájtyéne. Áhdure dííbyé Hajchi o íjcyaaabe téénej tééveri o ávyéjúttsámeiki. Ehdúu neebe Jetsóo.

⁵ Mítýanéé ívámeíbyé díityéké Máátaá, Maaríaa, Ráátsaroo, íjcyámeke.

⁶ Aabée Ráátsaro íhnáhó chemene ditye úúbállérónáa míjcyoojícúu íjcyá tétsihyi.

⁷ Átsihdyúu botsíi neebe múúhakey:

—Métsu tsiíne mepée Jodéa íiñújivu.

⁸ Áánéllíihyéé muha menéé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muuráhjáa éjyure téhullé múnáa uke imíllerá ídsíjívetsóné néwayúúnevu íáámúneri. Áhullévu muhdú ú imíllé mepééneé.

⁹ Áánéllíihyéé neébe:

—Muurá cóoji ímí máájtyumíhi. Áánéllíi cóoji úllémeke tsá íiná pájtyetúne.

¹⁰ Áánetu pejco úlleme cábóhcámeíhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé múúhakey neébe:

—Muurá ihdyu ménahbéébe Ráátsaro íllure cuwáhi. Áróóbeke o ákyéjtsóteé téhullévu meúújetédu.

¹² Áánéllíihyéé muha menééhií:

—Ávyéjuúbej, áanélliihyéhaca bóhíiibye ehdu idyé íllure cúwaábe.

¹³ Ehdúu muha menéé ímiá cúwáré dibye nééne meíjtsúcunúnema.

¹⁴ Áronáacáa botsíi ímíñeúvú neebe múúhake:

—Muurá ihdyu ímiáané tsúúca Ráátsaro dsíjívéhi. ¹⁵ Áronáa íllure ó ímíjyuuvé dibye dsíjívénáa téhulle o íjcyátúneri éhniñevu ámuha oke mécáhcújtsoki. Ahdícyane cáhawáá metsu meúújetékij.

¹⁶ Ehdúu Jetsóó múúhake néénéllii Tomáá díbyere ‘Jemééro’ némeíbyé néehí:

—Ané wa ihdyu metsu pámeere mepéé díbyema téhullévú medsíjíveki.

Dsíjívémeke Jetsóó bóhítsóne

¹⁷ Aanée Betáániávú muha meúújeténáa úúballémé Jetsóoke tsúúca 4 coojívájuco pájtyene Ráátsaróuvuke ditye cúúúnetu. ¹⁸ Teenée Betáania Jerotsaréetu míñeécú kiróómetrój piñevu. ¹⁹ Aanéhjáa mítyame péé diityépi Máátámúpíke íñáhbénuki. ²⁰ Aanéhjáa diille Mááta tsúúca tétsihyíjyucó muha meíjcyane iwáájácúne cáhdahíró Jetsóoke. Áánetúhjáa Maaría ááhívu coéváhi.

²¹ Aallée Mááta néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívéityúroobe tsúúca dsíjívéhi.

²² Áronáa ihdyu ó waajácú Píívyéébe uke piááboíñe.

²³ Áanélliihyée neebe dílleke:

—Díñahbe bóhíihi.

²⁴ Áanélliihyée neéle:

—Ééé, ímiáané ó waajácú dibye bóhíiñé páneere tsíhdýuréjucó ímbáávyéijyu pámeere dsíjívémé bóhíicoóca.

²⁵ Áanélliihyée Jetsóó néehí:

—Muurá dsíjívémeke ó bóhítsóhi. Áanéllii pámeere oke cáhcujtsómé dsíjívérómé bóhíihi. ²⁶ Aame tsá wágóóóvéityúne. ¿A ú cáhcujtsó uke o nééneé?

²⁷ Áanélliihyée neéle:

—Ééé Ávyéjuúbej, ó cáhcujtsó dílbyéjucó éhneváa íñe íñíjívú tsááiibye Críjto Píívyéébe Hajchi u íjcyane.

Ráátsaróuvuke Jetsóó kímoovéne

²⁸ Ehdúu íñéene Mááta íñaalle Maaría éllevu ipyéene áábánéwu neetéhi:

—Muúllej, Uwááboobe éhtsíhyi íjcyaaabe uke piúváhi.

²⁹ Áanélliihyéhjáa ícúí peelle díbyeke iúújetéki. ³⁰ Téjyúu tsáhái muha meúújetétú técoomívu. Kémúélléhréikyée muuha Mááta múúhadívú úújetétsihyi. ³¹ Aanéhjáa Maaría diityépíke náhbenúme íténáa íjchívyeíñú peecútére. Aanéhjáa íjtsúcunúme íñáhbeúvuke ikímóóvéne dille íjchívyeíñúne. Áánemáhjáa úraavyémé dílleke.

³² Aallée múúhadívú wájtsille Jetsóó líiñévú ímímóúúvéne néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívéityúroobe tsúúca dsíjívéhi.

³³ Ehdúu íñéene taálle. Téhdurée díllema péeme tááhí. Aanée Jetsóoke kímóhcó pajtyéhi. ³⁴ Aabée néé diityéke:

—¿Kíatúhjáa ámuha mécuú díbyeúvuke?

Áanélliihyée néemeé:

—Cáhawáá metsu meúújeté ténijkye.

35-36 Ehdúu ditye nétsiu Jetsóó táánéllii néjcatsímye:

—Mítýané muurá wájuube díbyeúvuke.

37 Áánetúu tsaate nééhií:

—Áánerá hállúvátúméhjike íttétsohjycyaabée ¿íveeki tsá múhdúbá méénutú díbyeúvuke díbye ídsíjívétuki?

Ráátsaróké Jetsóó bóhítsóne

38 Aamée díbyeúvú níjkyé hallúvú muha meúújeténáa tsiíne Jetsóó kímoovéhi. Ájyúu teene níkyehéjú wátájcámeí mítýau nééwayúvu. 39 Aanée neebe díityéke:

—Cána eeu nééwayu mééínétsoj.

Árónáacáa díbyeúvú naalle Mááta nééhií:

—Ávyéjuubej, árónáacáubá tsúuca toocújucoóbe. Muurá tsúuca 4 coojívájucu mee díbyeúvúu dsíjívétsihdyu.

40 Áánélliihyée neebe:

—Muuráhané idyé uke o néé oke u cáhcújtsóhajchíí Píívyéébé íhtsútú u ájtyúmiíne.

41 Ehdúu díbye néénéllii awáá ínnetsómé teeu nééwayu. Áánáacáa cáamevu icyárúúvéne Cááníma íhjúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácááníj, uke ó téhdujtsó páneere uke o nééne oke u lléébohíjcyáne hallúvu. 42 Muurá ó waajácú oke u lléébohíjcyáne. Ehdú íne uke o néé íjtye míamúnaa icyáhcújtsó ímiáánée oke u wáalloone.

43 Ehdúu Cááníma íhjúvátsihdyu tsíjipánécoba neebe:

—¿Rátsa Ráátsaroj, díjchivye eene níkyéhéjú pañétu!

44 Ehdúu díbye néénemáyé íjchívyéjúcoobe dityéhjáa bíjínúnéhjimáye. Áánélliihyée neebe díityéke:

—Métsiñu eene íbíjínuháñe.

Jetsóoke íekéveíñé ditye pítyácójcatsíñe

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Rc 22.1-2)

45 Ehdúu díbye méénune íajtyúminéllii Maaríama péémédityú mítýame cáhcujtsó díbyeke. 46 Áánetúu cáhcújtsotúmé parítséomu éllevu ípyéene úúbáalletéhi. 47 Ááné lliíñétúhjáa píhcyaaavémé pámeere llúúvájte avyéjútémá tsijtye pañétúejte avyéjute ípítyácójcatsí muhdú díbyeke imyéenuíne. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca muhdú íne méméénuu díbyeke? Muurá ímiááné méénuhíjycyaabe méénúrátýurónéhji. 48 Muurá éhdure díbyeke meíhvéjtsóhajchíí pámeere díbyekéréjúco avyéjúúlleíne. Ájyú muurá romáánómú méhdivu icyáyobáávaténe íne méduurúvaja iwácávyáhcóne méhdi ícúbáhráiyáhi. Ehdúhjáa néjcatsímye.

49 Ájyúu tééné píjcyábari díityédityú tsaapi piañétúejpi llúúvájte avyéjuube íjycyaabe Caipáá néé díityéke:

—Ávyétá muutéra mía ámuha ínéubará wáájacútúme. 50 Muurá ihdyu tehdújuco tsáápiye dsívéiyóné pámeere meóúúvéiyóné íhdétu.

51 Ehdúhjáa neebe Caipáá Píívyéébere íjtsámeíchóneri Jetsóó dsíjiveíñé jodíómu wájyuri. Tsáháhjáa íhdityuré íujcune ehdu díbye néétune. 52 Árónáacáa

tsá apáámye wájuryíyé dibye dsíjívétúne. Téhdurée dsíjíveebe pámeere múhdumé Píívyéébej tsáímé íñújiri íjcyame dílbyeke cáhcujtsómé ipájtyeteki. ⁵³ Aanée téjyju pítýácójcatsímýe muhdú dílbyeke idsíjívétsoíñe.

⁵⁴ Áánéllihyée tsáhájucó dibye boohówáneúvú péhíjcyatú míamúnááj píine. Áábemáa muha mepéé Jodéa íñújitu Eeparaiivu íñéubará píívyétúné íñújij píihíri íjcyácoomívu. Ácoomíyí muha méicyahíjcyáhi.

⁵⁵ Ájyúu lleevárijyucó pajtyété wañéhjí muháa ténevá pijcyábádú mewañehjívatéhijcyáne. Áané ihdējucóo hállúécoomíji múnaa péécunúné Jerotsaréevu muhdú ícyahíjcyáne ímíbájchómeiki. ⁵⁶ Aaméhjáa duurúvájá pañe íjcyame Jetsóoke íajtyúmíyóneri íjcyame néjcatsíhi:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunúhi? ¿Aca íhya tsááiíbye, mityá tsáahaáj?

⁵⁷ Áánacáhjáa paritséomú llúúvájte avyéjútémá pámeekéré néé ditye kiá Jetsóo íjcyane iwáájácúcooca íicúu diityéké íúúballe ditye dílbyeke iékééveki.

12

Tsáápille pácúúcuíjpácyori Jetsóój tuháacyú tsójtsonne
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

¹ Aanée téjyju íhyojsítú tsájcoojíturéjucó teene pajtyété wañéhjí lléeváíñáa Jetsóoma muha mepéé Betáániávu dibyee bóhíitsoobe Ráátsaro íjcyácoomívu.

² Ájyúu diitye Ráátsarómú mityane majcho meenú dílbyeke idyúúruváne. Ááneúu Mááta ájcune máchohíjcyamútsí diibye Jetsóoma. ³ Áánacáa ‘náadoó’ némeíñé pacúúcuíjpácyó mityane áhdótsámeíjpácyó itsíváne Maaríá múrijchó Jetsóój tuháacyu. Áánemáa páacyulle íhñíwacoríyé dílbyeke. Aanée pájá pañéré imyéwu cuvááhi. ⁴⁻⁵ Ájpacýó hallútu múúhadítýú tsaapi Jetsóodívuhacáa méénútsóoiibe Tsimóo hajchi Jóoda íjcarióóté néé múúhake:

—¿Aca íveeki éjpacýo tsá menáhíjhénutú 300-jíva tsané pijcyábá wákimyéi áhdodúné téene dsíísiri ídáátsojtéké mepíáábóiyoki?

⁶ Áronáacáa tsá ímiáané ídáátsojtéké ipíáábóiyóneri íjyáacunúnéllii ehdu díbye néétune. Ihdýuhacáa múúhama dsíísike ityéhmeíhíjcyánetu íñáníhíjcyánélliihyéré imílléroobe téjpacýo náhíjhénúmeíñe. ⁷ Áábekée Jetsóo nééhí:

—Óvi ihdyu oke téjpacýorí múríjcholle. Muurá ihdyu oke ditye cúúucooca oke itsójtsoiyónéjucó dille méénune. ⁸ Tsá diitye ídáátsojte kiávú ámúhadítýú pééityúne. Áánetu tsá pájyuvaré ámúhama o íjcyáityúne.

Ráátsaróké idsíjívétsoiyóné ditye pítýácójcatsíñe

⁹ Aanéhjáa mityame tsúúca waajácú Betáániarí dibye íjcyane. Áánéllihyée tsáácunúmé dílbye éllevu. Áhduréhjáa imíllémé Ráátsaróké íajtyumíné dsíjívéébekekée dibye bóhíitsoóbeke. ¹⁰⁻¹¹ Téjyúhjáa llúúvájte avyéjute néjcatsí téhdure Ráátsaróké idsíjívétsoiyóné íveeki dílbyeke Jetsóo bóhíitsonéllii mityane míamúnáa dílbyekéréjucó icyáhjútsóne úráavyéné hallútu.

Jerotsarée coomívú Jetsóo úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Rc 19.28-40)

12-13 Áané tsiíjyú Jerotsaréevu muha mepéénáa técoomíyí mítyame pahúllevá múnaa teenéhjáa pajtyéte wañéhjivu péémeé. Aaméhjáa Jetsóó tsááne iwáájácúne wájuuhóónema dílbyeke cáhdahírómé illu wáñécohíjcyáhi:

—¡Ñóóooj, maímijyu áanu ijraéémú Piivyéébe mémeri tsááneéj! Ehdúhjáa nehíjcyámé iwáñéjcnema.

14 Áijyúu bóhdübe íayáne íjju hallúri tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébere íwaajácúháámitu illu néhdújuco:

15 Ámuúha Tsióó cóomi múnaaj, méíllityédíñe. Ámuha éllevu ámúhá avyéjuube tsáa íayáne íjju hájchí hallúri.

16 Ehdúu dílbyedítú nemeíñe tujkénú tsá muha mewáájacutú ñná tene neéiyóne. Áronáacáa bóónétu cáamevu díbye íavyéjuute péénetu muha méitsaavé teenéhacáa neéiyóné ehdu dílbyedítú tene nehíjcyáne.

17 Aanée tétsihyi íjcyame úúbállehíjcyá muhdúhjáa Raátsaro dsíjívéebeke díbye bóhiitsóne. 18 Aanée teene méénúráityuróné díbye méénune iwáájácúnéllii mítyame cáhdahíró dílbyeke. 19 Áámekée ííténe paritséomú néjcatsíhi:

—Ehdíivane, ámuúhaj. Muurá mítyane míamúnaa dílbyekéréjuco úraavyéne. Aane tsá mepívyetétú muhdú meméénune.

Griéégomu imíllé Jetsóoke íajtyumíne

20 Áijyúu Jerotsaréeeri pajtyéte wañéhjiri muha meíjcyámé pañe íjcyámé griéégomu. 21 Aamée Gariréa íñnújiri Betsáida íjcyácóomi múnáajpi Perípe éllevu itsááne néehíi:

—Muúbej, muha méimíllé Jetsóoke maájtyumíne.

22 Aanée Perípe Aderéeke úúballéné tsamútsíjyuco úúballéné Jetsóoke.

23 Áánélliihyée neebe díityétsikyee:

—Tsúuca muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe o ávyéjuutéíñe éévé úújetéhi. 24 Muurá ímiáané ámúhakye o néé tríígó neeváú mebájtso dsíjívéeúú íjcyátsihdyu íññe mítyanéjuco líllyaaténe. Ahdu ó dsíjívée mítyame Píivyéébe avyéjújete íjcyaki. 25 Muurá muhdú íjiri ícyahíjcyajítóré ímillémé wágóóovéehi. Áánetu ímityúné imyéénuhíjcyané íhvejtsoomé újcuú mújyú ídsíjívéjúcúóóityúne bóhi. 26 Ahdícyane tsaate tahñéjté íjcyane ímílléhajchíí óví ookeréjuco úraavyéne. Muurá oke ícúvehíjcyámeke Líhíyó avyéjútsoóhi.

Ídsíjívéeñé Jetsóó úúballéne

27 Ehdúu íññétsihdyu neébe:

—Muhdú íhya múhduúvurá ícyooca táíbuwa. ¿Aane muhdú íñe teéne? Óubá Líhíyoke ó táumeliyá ñná oke pájtyénetu díbye oke ípájtyetétsoki. Tsáhaá. Muuráhjáa ímichi téénéllii oke wállóobe. 28 Átsihdyúu neébe:

—Ayúju Líhíyój, óví íhdyu ú bóhówájtsooméhi. Áánélliihyée nýjkyéjitu Píivyéébe néehíi:

—Tsúuca muurá ó bóhówájtsooméhi. Áronáa éhniínevu tsiíñe ó bóhówájtsooméíhi.

29 Aanée tétsihyi íjcyame illéébone néehíi:

—Chijchi íhgyúváhi.

Áánetúu tsijtye néehíi:

—Níjkyéji múnáajpi díbyema ihjyúváhi.

³⁰ Áánélliihyé neebe diityéke:

—Áánerá ihdyu ámúhake iñéerone ookéré neébe. ³¹ Aane tsúúca míamúnaa ímityúme íjcyanevú neétsámeííne éévé úújetéhi. Téhdure ííñújí avyéjuube Naavéné tsúúca táhjátsáméíhi. ³² Muurá oke cáámetu wátyétyéhcuímyé pámeere óóma íjcyaki.

³³ Ehdúu bóhówájtsoose Jetsóó muhdú ditye díbyeke dsíjívétsoííne.

³⁴ Áánélliihyé neéme díbyeke:

—Áánerá muha mélléébohíjcyá Píívyéébé waajácúháámitu ditye éévehíjcyané míamúnáake pájyjetétsóiihye Críjto muhdú íjcyáityúne. Áánáa muhdú u neé u dsíjívéííne Míamúnáájpidívúu u ípívyééveébe. ¿Mityá tsíjipiíyí díbye?

³⁵ Áánélliihyé neébe:

—Muurá ihdyu peetédu o neébe wahájchotáwuúré ámúhama ó íjcyáhi. Áánéllí ímiáámeréjuco meíjcyá ámúhama o íjcyáne j tééveri péjcodu neéne ímityúne ámúhake idyómájcótuki, ámuha éhne múúne cúúvétsihyí íjcyame wáájácúmeítyúme íjcyadu meíjcyátuki. ³⁶ Ahdícyane peetédu o neébedi ímiá uwááboju íjcyane mécahcújtsó téeneréjuco ámúhadítýú íbóhówaúcunúki. Ehdúu Jetsóó diityéké íñétsihdyu péébe tsáhájucó tsiííne diityédívú bóhówáávetúne.

Jetsóoke jodiómudítýú tsaate cáhcújtsotúne

³⁷ Mityáméj píínévú méénúráítýúronéhjí díbye méénuhíjcyárónáa tsaate tsá díbyeke cáhcútsohíjcyatúne. ³⁸ Ehdúhjáa ditye cáhcújtsóityúne Píívyéébe neéne díbyé ihjyú uubáalle múnáajpi Itsaía cáátunúné néehíí:

Píívyéébeéj, ¿a íjcyámé tsaate méuwaábori íícuvémej? Muurá tsúúca ú úújsetsóúcoorá diityéké díhhtsútuvu.

³⁹ Muuráhjáa ímiááné tsá ditye cáhcútsohíjcyatú díbyeke. Íllúhjáa idyé tsiííne caatúnuube Itsaía:

⁴⁰ Píívyéébere ihdyu diityéké pívyétejtsó hállúvatúme íjcyadu neéme ííbuúúné wáájácúmeítyúme íájtyumíjúcooróné illéébójúcooróné ‘ehdúháaca’ íñéétuki, aame dílbyéjúcooro diityéké ímityúnetu ímíjpyetétsóíyóóbedi íícúvétuki.

⁴¹ Ehdúhjáa neebe Jetsóodítýú Itsaía Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi tsúúcajátújuco díbyé íhtsútú íátýúmihíjcyánélliihye.

⁴² Ároné pañéé mityame cáhcujtsó tamúnaa jodiómú Jetsóoke ávyéjute íjcyáróméhjimájucó. Aamé díbyeke icyáhcújtsoróné tsá pámehdívúré bóhówáávetsotú paritséomú diityéké píhcyáávéjá pañétú wáágóíyóné apííchori. ⁴³ Imílleróméé ímí Píívyéébebema íjcyane. Áronáacáa éhniíínevu ímíllémé míamúnáamáyé ímí íjcyane.

Jetsóó uwáábó lléébotúme díllómeí ímityúmedi

⁴⁴ Ájyúu Jetsóó kéévánécoba néehíí:

—Muurá oke cáhcujtsómé tsúúca cáhcujtsó Llihíyoke okée wáallóóbeke.

⁴⁵ Áhdure oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí díbyeke. ⁴⁶ Muuráhjáa peetédu neéne ímiá uwáábójuma o tsáá ííñujívú teene cáhcujtsómé éhne múú cúúvétsii íjcyadu ímityúne pañe íjcyájúcoótuki. ⁴⁷ Aane ííne o úwaabóné illéébójúcooróné cáhcújtsótúmeke tsá o neéítyuró ímityúme ditye íjcyane. Tsáháa o tsáátu

míamúnáadi o ícúbáhraki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétsoki. ⁴⁸ Áronáa ihdyu muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímbájchoméícyooca íñe o úwáábohíjcyáné íéhdíiválléne cáhcújtsotúmé tééné déjúcotu neétsáméíhi. ⁴⁹ Aane íñe ámúhake o nehíjcyanéhjí tsá tájtsaméityúré o újcune o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Lihíyó okée wálloobe oke néhdújuco ámúhake o úwáábohíjcyáne. ⁵⁰ Aane ímiááné dífbyé uwááboju lléébome újcuu mújyú ídsíjívécúóóityúne bóhi. Ehdú ámúhake ó nehíjcyá Lihíyó oke néhdújuco. Ehdúu neebe Jetsóo.

13

Ímamyémúj tuhááñé Jetsóo níjtyune

¹ Aanée teene pajtyeté wañéhjí lleevárijyucu íjcyánáa tsúúca waajácuube míamúnáama íñújiri ícyahíjcyátsihdyu Cááni éllevu íóómiíñe. Aabée mítyane múúhake iwájyune úújétsohíjcyá múúhadítýu ípyétsihvújuco.

² Áanáacáhjáa tsúúca Tsimóo hajchi Jóoda Ijcaríóóté íbúwá pañévu Naavéné úcaavé díbyedívú méénútsóíñé íjtsaméima. ³ Aabée Jetsóo waajácú Cááni Píívyéébe éllevu tsiíñe íóómiíñe. Téhdurée waajácuube díbyeke díbye pícyoone páné avyéjuubéré díbye íjcyaki. ⁴ Aabée majchóri muha mejcyánáa hállújea íwajyámú ítyácóóívéne ípáácuméibávú íjpinétú chíaavéhi. ⁵ Áánemáa llíyíhlló pañévu nújpacyo ípícyójpácýori múúháj tuhááñé íñíjtyúne páácýuube eenée íjpinétú íchíáávéhbari.

⁶ Aanée Tsimóo Péédoróké díbye níjtyúíyónáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdú ívane oke ú níjtyúu tájtyúhaacyu cáabyekérá uke o níjtyúíyóóbeke?

⁷ Áánélliihyée neébe:

—Tehdújuco. Áronáa tsá u wáájacutú íveekí ehdu o méénune. Aane ihdyu cáhawáá óví u waajácúhi.

⁸ Áánélliihyée neebe Péédoro:

—Áronáa tsá oke u níjtyúítyuróne. Muurá ihdyu uke ó níjtyúiyáhi.

Áronáacáa neebe dífbyeke:

—Muurá uke o níjtyútuca tsá u íjcyáítyuró táavyéjéjpi.

⁹ Áánélliihyée idyé neebe Péédoro:

—Ávyéjuúbej, aanéjívva tsá apááñéré tájtyúhaacyu u níjtyúityúne. Téhdure oke níjtyu táhniwáuma táhójtícu.

¹⁰ Áánélliihyée Jetsóo néé dífbyeke:

—Muurá íávúhcútsihdyu íjchivyémé íjtyúhaacyúrjúco níjtyámeíñé íjpi íñúvájúcoótúnéllíhye. Ahdu muurá ícyooca ímíhyero ámuúha. Áronáa tsá pámeére.

¹¹ Ehdúu neebe múúhadítýuhacáa tsaapi dífbyedívú méénútsóíñé iwáájácúnema.

¹² Ehdúu múúháj tuhááñé íñíjtyúne tsiíñe íwajyámuvu íúcaávéne ácuúvebe múúháj pinévu ípyée íacuúcunúhíjcyátsihvu. Áánemáa neebe múúhake:

—¿A ámuha méwaajácú íveekí ehdu ámúhake o méénune? ¹³ Muurá ámuha oke médíllóhíjcyá Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyane. Aane díibyéjuco o íjcyáabeke ihdyu tehdújuco ámuha oke medíllóhíjcyáne. ¹⁴ Muurá ímiááné Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyároobe ámúháj tuhááñé ó níjtyúhi. Aane

ihdyu óví tehdu ámuha ménítýúcatsíhijcyáhi. ¹⁵ Muurá ehdu ó meenú tehdu ámuha pamévakéré maávyejúúlleki. ¹⁶ Muurá ímiááné ámuhakye o néé tsané avyējuúbé úníu múnáajpi tsá diibye íavyējuúbé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsaate tsáápiikye tsiéllevu wálooobe tsá diitýe ehnííñevu íjcyatúne. ¹⁷ Ehdu ámuhakye o néhijcyáné ámuha melléébóne tehdu meicyáhajchíí muurá íñé imíjyaú ámuha meijcyaaíhi.

¹⁸ Áronáa tsá pámeere tehdu ámuha meijcyáitýúne. Muurá ó waajácú caatyé ímiááné tahñéjté íjcyane. Áronáa ihdyu tehdujúco tene pájtyeiñé tsúúcajátújúcoo Píivyéébe íwaajácúháámitu íllu néhdújúco: “Díibyema muhtsi memáchohíjcyároobe óhdivu méénútsóóhi.” ¹⁹ Ehdu oke tene pájtyeiñé íhdétújuco ámuhakye o úúballéné néhi tene pájtyeíjyu ámuha oke mecáhcújtso ímiááné diibyejúco o íjcyane. ²⁰ Aane ímiááné o néé íñe ámuhakye o wállóómeke ímí iwáátsúcupéjtsómedi íícuvéme idýe muurá ookéjúco íícuvéne, áhdure Llihyó okée wállóóbekéjúco ditye íícuvéne.

Jetsóo úúballé díibyeívú Jóoda méénútsóíñe

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Rc 22.21-23)

²¹ Ehdúu Jetsóo múuhakye íñétsihdyu múhduúvúrá illííñemuúcunúmeíñe tsiíñe néehíí:

—Muurá ímiááné ámuhadítýu tsaapi óhdivu méénútsóóhi.

²² Aanée tsá muha mewáájácutú cáabyedítýu díbye nééneé. Áánéllihyée muha íllure mééíjtcsáíhi. ²³ Téjyúu muha memájchónáa mítyane díbye oke ívámeíbyé dííbyé úníuri ó ácuúcunúhi. ²⁴ Áábekée oke Tsimóo Pééodoro néé o díllo dííbyeke ímichi cáabyedítýu ehdu díbye nééneé. ²⁵ Ahdújúcoo dííbyeke áábánewu o nééneé:

—Ávyējuúbej, žaca caabyé ímichi úhdivu méénútsóóhi?

²⁶ Áánéllihyée neébe:

—Pááaho o éeníyohóvú o ájcuúbe.

Ehdúu néébere íeeníyohóvú ajcú Tsimóo hajchi Jóoda íjcaríóóteke. ²⁷ Ájyúu tsúúca dííbyé pañévú Naavéné úcaavéné iwáájácúne Jetsóo néé dííbyeke:

—Wa bo íícúí íñá u méénuíñé meénuj.

²⁸ Ehdúu díbye nééne tsá muha dííbyema majchorí meijcyámedítýu tsáápiúbaré wáájácutú íveekí ehdu díbye dííbyeke nééneé. ²⁹ Tsaatée íjtsúcunú dsíídsí tehmeébé díbye íjcyánéllíi ehdu díbye nééne wañéhíj wáabyuta tsíeméné díbye íáhdoki. Áhdurée íjtsúcunúme ídáátsojtéké díbye dsíídsitu ájcyiyóné ehdu díbye nééneé.

³⁰ Aanée diibye Jóoda Jetsóo pááahóvú ájcune ímájchóne múuhadítýu péjúcoo tépejco.

Jetsóo taúhbaju

³¹ Áábe déjuvúu Jetsóo néehíí:

—Ícyooca ihdyu Míamúnáájpídívú o ípívyéévebe ó ávyējuúteé Píivyéébe avyējuú iwáájácúmeíki. ³² Aane lléváhréjúco muhtsi maávyējuútsójcatsíñe Píivyéébema. ³³ Muurá ámuhakye o pícyoíñúme oke ámuha menéhcóromé tsá maájtyúmíitýu áátsíméjúco ámuha meijcyaróme. Aane ámuhá avyējuújtékée o néhdu tsá ámuha ícyooca mepééitýu o péhullévu. ³⁴ Ahdícyane ámuhakye ó taúhbá muhdú ámuhakye o wájyudu ámuha mewájýújcatsíki. ³⁵ Muurá ímiááné

ámuha mewáájycatsihajchíí téénetu pámeere míamúnaa waajácuú ímiááné tahñéjé ámuha mejjcyane.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñe
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Rc 22.31-34)

³⁶ Ehdúu Jetsóó néénéllii Tsimóo Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca kiávú ú peéhi?

Áánélliihyéee neébe:

—Ícyooca tsáhái óoma u pééityúne. Áronáa bóónétúí oke ú úráávyeehi.

³⁷ Áánélliihyéee Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca íveekí tsá ícyooca úúma o pééityúne? Muurá téhdure ó dsíjívéiyá diwájyuri.

³⁸ Áánélliihyéee neébe:

—¿aca ímiááné u néé tawájyuri u dsíjívéiyóne? Muurá ímiááneturé uke o néé ípyejco cáracái májtsívátúnáa oke u úráávyeróóné u tóónuñé 3-ijyúva.

14

Jetsóoj tééveriyé Méécáánidívú meúújeténe

¹ Aane ihdyu íínerí maáábímeyéidñe. Llihíyoma múhtsidívú mécátsipááve.

² Muurá díbye íjcyáhulle íjcyáné mejjcyáiyotsihji. Muurá tene íjcyátuca idyé ó nééiyá tene íjcyatúne. Áronáa íjcyáne. Áánéllii o péé téhullévú ámúhá ihde o ímbájchoki. ³ Aane o ímbáávvyetsódú ámuha tahñéjéteke ó ujcúvaá tsatsíhíyí mejjcyaki. ⁴ Muurá ámuha méwaajácú kiávú o pééíñe. Áhdure ámuha méwaajácú muhdú téhullévú ámuha meúújetéíñe.

⁵ Ehdúu múúhakeyetsóó néénéllii Tomáá néehíi:

—Ávyéjuúbej, tsá muha mewáájácú kiávú u pééíñe. Téhdure tsá muha mewáájácú muhdú téhullévú meúújetéíñe.

⁶ Áánélliihyéee neebe dííbyeke:

—Oo muurá téhullévú úújeténe júúvadá u neébedi ímiá u wááaboju íjcyane cáhcujtsómé ujcú mújyú idsíjívéjúcúóóityúne bóhi. Aame tajtyéeveri úújeté Llihíyodívu. ⁷ Muurá ámuha oke mewáájácúhajchíí tsúúca téhdure méwaajácú Llihíyoke. Tsúúca muurá ámuha máájtyumí dííbyeke.

⁸ Áánélliihyéee Perípé néehíi:

—Ávyéjuúbej, cána múúhakey dájtyumítsó Díícyáánidívú muha téeneri mejjácunújúcúóótuki.

⁹ Áánélliihyéee neebe dííbyeke:

—¿aca muhdú íhyajchótá ámúhama o íjcyáábeke tsá oke u wáájácúpityúne? Muurá oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí Llihíyoke. Aanéjii ¿muhdú Llihíyodívú ámúhake o ájtyumítsóiyóné oke u néehíi? ¹⁰ ¿aca tsá u cáhcújtsotú dííbyema tsáápihdýúré muhtsi mejjcyane? Muurá dííbyere tajtyéeveri ámúhake úwáábohíjcyáhi. Tsá íiná óhdityúré o újcune o méénuhíjcyatúne.

¹¹ Aane ihdyu mécahcújtsó tsáápihdýúré muhtsi Llihíyoma mejjcyane. Pane eene méénúráityúronéhjí ámuha meííténáa o méénuhíjcyánéúbatu bo oke mécahcújtsoj. ¹² Muurá ímiááné ámúhake o néé oke ímí cáhcujtsómé téhdure o méénuhíjcyádú méénúráityúronéhjí méénuñe. Muurá Llihíyodívú o úújetéébé téhullétú diityéké o piaabómé éhniñe u íjcyanehjii méénuúhi. ¹³ Aane panévaré

ámuha dífbyeke tamyémeri metáúmeímyeke ó piááboó téeneri dífbyé ihtsútú o bóhówájtsoki. ¹⁴ Ahdícyane panévare piáábó tamyémeri ámuha metáúmeíñetu ámuhakye ó piááboóhi.

Jetsóó néé Píivyéébé Apííchó iwáalloóñe

¹⁵ Aane óví ímiááné ámuha oke mewájujúhachíí mélleebó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámuhakye o néhijcyáne. ¹⁶ Muurá Llihíyoke ó táuméíí díbye ámuha éllevu iwáallo Íapííchó ámuhakye tene ipiáábohíjcyane panévaturé ímí ámuha meíjcyaki. Aane tsá ámúhadítú kiá íjcyáityúne. ¹⁷ Muurá teene ímiájijtónú meke waajácútsóhi. Aane tsá úcáávéityú íjiene úráávyeihíjcyámé pañévu teene dítye wáájácútúnéllíihye. Áanetu ihdyu ámuha tsúúca méwaajácú ámúhama tene íjcyánéllíihye. Aane ámúhá pañévu úcááveéhi.

¹⁸ Ahdícyane tsá ámuhakye o íhvéjtsóityúne. Muurá tsiíñe ámuha éllevu ó tsaáhi. ¹⁹ Aabe lléváhréjucu íjiiitu o péébeke tsáhájucu múha oke ájtyúmíityúne. Áronáa ihdyu ámuha oke máájtyúmíí o bóhihdu ámuha mebóhííñéllíihye. ²⁰ Aane cáhawáá óví ámuha méwaajácú muhdú Llihíyoma muhtsi meíjcyane, téhdure muhdú ámúhama tsame meíjcyane. ²¹ Aane ihdyu óví oke wájuyme lleebó muhdú díityéké o néhijcyáne. Áaneri úújétsóimye ímiááné oke iwájuyne. Áamedívú o wáájácútsámeímyeke muhtsi Llihíyoma méwájuúhi.

²² Ehdúu Jetsóó néenéllíi tsijpi Jóóda Ijcaríoté íjcyátuube néé dífbyeke:
—Ávyéjuubej, zaca íveekí múúhadívuré ú waajácútsáméíí tsijtyedívú wáájácútsámeityúube?

²³ Áanéllíihye neébe:

—Muurá oke wájuyme o néene lléébotédívuré ó waajácútsáméííhi. Áámeke Llihíyó iwájuyne díityé pañévu Íapííchó pícyoó téenej téeveri ímí tsaméhjí díityémá muha menáhbévájcatsíki. ²⁴ Muurá o néene lléébotúmé tsá oke wájuytúne. Ehdú íñe ámuhakye o néhijcyáné tsá táíjtsaméí íjcyatúne. Muurá ihdyu okéé wáloobe Llihíyóré ehdu ámuhakye nehíjcyáhi.

²⁵ Aane íñe ámuhakye ó nehíjcyá ámúhama o íjcyáné hajchóta. ²⁶ Áronáa bóónétu Llihíyó Íapííchó ámuha éllevu wáloonéréjucu ámuhakye piááboóñé panévaturé. Aane ámuhakye tükévéjtsóó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámuhakye o úwáábohíjcyánetu. Téhdure tsíñehjívú ámuhakye waajácútsóñe.

²⁷ Aane ámuhakye o pícyoíñímé tadyéjuvu ehdícyaróné pañe ímíñeúvú méjcyaco íñerí íjtsámeityúne. Áronáa tsá ámuhakye o néétu míamúnaa ímíjyútsócátsíhíjcyádú néené íjtsaméma ámuhakye o pícyoíñíñe. ²⁸ Aane muurá ámuhakye ó nehíjcyá lléváhréjucu ámúhadítú o péébe idyé tsiíñe ámuha éllevu o tsááíñe. Aane ímiááné ámuha oke mewájujúhachíí méímíjyúúveé Llihíyó táehníñínevu ihtsútuube íjcyáábe éllevu o péeneri. ²⁹ Aane ámuhakye ó úúballé íhdéjucu néhi tehdu tene pájtyéijyu ámuha mecáhcújtso ímiááné o néhijcyáne.

³⁰ Aane íñe nihñéréjucu ámúhama o íhjuváne. Tsúúca muurá íñíjví avyéjuube átéréjpiyé íjcyároobe tawáábyú tsáábe píhíjucóóhií. ³¹ Áábedívú ihdyu ó íhvéjtsáméíí Llihíyó ímillédújucu pámeere míamúnaa iwáájácú ímiááné dífbyeke o wájuynéllíi díbye oke néhdújucu o íjcyaiñe.

Ahdícyane ílluréjucu metsu mepéekíí. Ehdúu neebe múúhakye Jetsóó.

15

Jetsóó née óóvahédú iñéeneé

¹ Aabée tsiíñe múuhakye úwááboobe néehíi:

—Oo muurá óóvahédu. Áanetu Llihíyó tééhé tehmeébedu. ² Aabe dówacárohhíjcyá tahñéjté ijcyájúcoórómedítýú táuúwááboju bóhówaúacunútúmeke éhne múúne teehe óóvahetu néevahijcyátúwajcájí téené tehmeébé wáágóohijcyádu. Áanetu ihdyu ímiáánéjuco tahñéjté ijcyámedítýú táuúwáábó bóhówaúacunúmeke piááboobe éhniíñevu ímí ditye teene iúráávyeiki. ³ Muurá tsúuca ámúhakye o úwáábohijcyáne j teéveri ámuha méimíbaavyéhi. ⁴ Ahdícyane óóma ámuha meijcyame óhdityu medówáávedíñe. Muurá úméhetu téwajca víúúwewájca tsá néévájúcootúne. Ahdu muurá óhdityu ámuha medówáávéhahjíí tsá ímiá uúwááboju ámúhadítýú bóhówaúacunújúcoóityúne.

⁵ Aane óóvahédú oó. Áanetu ámuha tééhéwajcánédu. Aame óhdityu ámuha medówáávétúhahjíí ímiá uúwááboju ámúhadítýú bóhówaúacnúuhi. Áanetu óhdityu ámuha medówáávéhahjíí tsá Píívyéébe ímillédú ámuha meijcyáityúne. ⁶ Aame ílluréjuco ámuha mewáágóóveíñé éhne múúne teene óóvahetu néevahijcyátúwajcájí mewáhdáhínúné mecóvajtsódu.

⁷ Muurá tahñéjté ámuha meijcyame óhdityu dówáávetúmeré ímí táuúwááboju meijtsúacunúhahjíí tehjújuco ámuha meijcyaiñe. Aame ámuha piáábó metáúmeíñevu ámúhakye ó ájcuúhi. ⁸ Muurá ímiá uúwááboju ámúhadítýú bóhówaúacunúhahjíí ímiááné Llihíyoke ámuha máávýéjútsoóhi. Aame ámuha meijcyaa ímiááné táuráávye múnaa. ⁹ Muurá ámúhakye mítyane ó wájýú Llihíyó oke wájýudu. Áánéllii oke méihvéjtsodíñe. ¹⁰ Muurá tátyaúhbjajúúné ámuha melléébóne tehdu meicyáhahjíí ámúhakye ó piááboó íñe Llihíyó taúhbjajúúné o lléébónéllii oke díbye piáábohíjcyádu.

¹¹ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá tsaméhjí teéneri meimíjyúúveki. ¹² Áánéllii ámúhakye ó nehíjcyá ámúhakye o wájýudu ámuha mewájýújcatsíki. ¹³ Muurá o dsíjíveneri ámúhakye ó úújétsoó mítyane ámúhakye o wájýune. Tsáhájucó muurá tsiíñe muhdú éhniíñevu mewájýune meúújétsóityuróne. ¹⁴ Aane íñe ámúhakye o nehijcyané ámuha melléébóne tehdu meicyáhahjíí ímiááné táñahbévajte ámuha meijcyáhi. ¹⁵ Áámeke tsá ámúhakye o díllotú táwákimyéi múnaadi. Muurá tsané avyéjúúbe wákimyéi múnaa tsá wáájacutú muhdú íavyéjuube íjtsámeíñe. Áánéllii ihdyu ámúhakye o néé táñahbévajte ámuha meijcyane íñe páneere muhdú oke Llihíyó úwáábohíjcyané ámúhakye o úúbállehijcyanéllihye. ¹⁶ Tsáháa oke ámuha menéhcoobe íñe ámúhama o ijcyatúne. Muuráhjáa ihdyu oore ámúhakye ó ujcú tahñéjté ámuha meijcyámedítýú ímiá uúwááboju íbóhówaúacunú mújyú njjkévaityúne. Aame ámuha Llihíyoke tamyémeri panéva piáábó metáúmeicyooca ámúhakye piáábóíbye. ¹⁷ Áánéllii ámúhakye o néé ámuha mewájýújcatsíki.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé díbyeéjte tsáriléne

¹⁸ Aane ámuha oke mecáhcújtsóné hallútú tsaate ámúhakye tsáriléhahjíí múu ítsaavé okée itsárilédújuco ditye ámúhakye tsáriléne. ¹⁹ Muurá ditye ijcyadu ámuha meijcyaca ámúhakye wájýúiyóme. Áronáacáa díityédítýú ámúhakye o újcúnéllii ámúhakye tsáriléimyé díityédú ámuha

menéjúcóótúnéllíihye. ²⁰ Aane cáhawáá méijtsúcunu éhnée tsáné avyéjúúbé wákimyéi múnáajpi íavyéjúúbé éhniíñevu íjcyáityuróné ámuáhake o nééneé. Aane muurá oke ícúbahrádúré ámuhádi ícúbáhraímye. Muurá táuwaábó illééboca idyé ámuha meúwaabóné lléébóiyóme. ²¹ Ehdu páhduvaré ámuáhake dáriíveímýé tahñéjté ámuha meíjcyáné hallútú okée wáloobe Píívyéébeke iwáájácútúnéllíihye.

²² Muuráhjáa diityé uwaábovu o tsáátuca tsá oke ditye tsárálléityuróné. Aacáa tsá diityé hallúrí ímityúné íjcyáityuróné. Áronáa icyooca diityé hallúrí teene íveeki oke cáhcújtsotúmé illure oke tsárálléhíjcyánéllíihye. ²³ Tsá idyé apáábyekéré ooke, muurá Llihíyomájucó múhtsikye ditye tsárálléne. ²⁴ Muurá diityéj pínéví méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca tsá diityé hallúrí íiná íjcyáityuróné. Áronáa ténéhji múbárá méénúityuróné o méénuhíjcyáné ájtyumíjúcoorómé ¿íveeki illure múhtsikye tsárálléhíjcyá Llihíyoma? ²⁵ Áronáa ihdyu tehdújuco oke ditye tsárálléne dííbyé waajácúháámitu illu tene néhdújuco: “Íñé ímityú o méénútúróóbeke oke tsárálléme.”

²⁶ Árone ihdyu óví Píívyéébé Apííchó ámuha éllevu o wáloonéréjuco ámuáhake túkévjtsóné táuwaábó ámuha meméénuki. ²⁷ Ahdícyane óví ámuha teene méméénuhíjcyá íñée táwákimyéi o túkénútsihdyu óómaye ámuha meícyahíjcyádú íjcyame.

16

¹ Ehdu íñe ámuáhake ó nehíjcyá ámuha meíjcyátsíívyéne oke meihvéjtsótuki. ² Muurá ámuáhake waagóómýé pihcyáávejááné pañétu. Áhdure tsatéké ámuhadítýú idsíjívétstone íjtsúcunúimye tehdújuco Píívyéébe ímillédú imyéénune. ³ Ehdu muurá dáriívémeíimye Llihíyoma múhtsikye iwáájácútúnéllíihye. ⁴ Aane íñe ámuáhake ó úúballé néhi tene pájtyéjyju ámuha meítsááveki. Tsáháa éjyju ámuáhake teene o úúballétú ámuhamáyéikyé o íjcyánéllíihye.

Píívyéébé Apííchó meke píaabóne

⁵ Aabe icyooca tsúúca ámuhadítýú o péjúcoó okée wállóobe éllevu. Áronáa tsá tsáápiuba ámuhadítýú oke díllotú kíávú o pééíñe. ⁶ ¿Muhdú ámuha kehdivéméhjíuvú ámuáhake o úúballéneíllíihye? ⁷ Áronáa ihdyu tehdújuco ámuhadítýú o pééíñe. Muurá o péétuca tsá Píívyéébé Apííchó ámuha éllevu tsááityuró ámuáhake ipiááboki. Áanéllíi ó peé ámuha éllevu teene o wállóoki. ⁸ Muurá téenej téeveri míamúnaa waajácúú ímityúmé íjcyane. Téhdure waajácúimýé ímiájíjtó cáhcujtsómé ímjpyetéíñe. Téhdure waajácúimýé teene cáhcújtsótúmema Llihíyó muhdú ditye ícyahíjcyáné ímbájchoíñe. ⁹ Muurá ímityúmé tsá oke cáhcújtsotúne. Aame wágóóóveé tééne déjúcotu. ¹⁰ Aame idyé waajácúú Llihíyó éllevu o péénetu ímiááné apááñéré táuwaáboju icyáhcújtsóneri míamúnaa díbyedívú úújetéiyóne. Aabe ámuhadítýú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. ¹¹ Téhdure waajácúimýé Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá ímbájchóijyju dííbyeke cáhcujtsómé pájtyetéíñe tsúúca ííñújí avyéjuube Naavéneke o táhjánéllíihye.

¹² Aane íjcyaróné mítyane ámuáhake o nééiyóne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúityuróné. ¹³ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó ímiááné ámuha éllevu

itsáácooca ámúhake waajácútsoó keená ímiááné íjcyanévu. Tsá íhdityúré iújcune tene ámúhake úwáábóityúne. Muurá ihdyu Píívyéébere nééne ámúhadivú bóhówájtsoíñé panévaré muhdú pájtyeíñe. ¹⁴ Aane táuwáábojúvú ámúhake iwáájácútsónej tééveri oke ávyéjútsoóhi. ¹⁵ Muurá Llihíyóroero oó. Áánéllii ó nehíjcyá tahñévuré díbyé Apííchó ámúhake wáájácútsóíñe.

Kímóóve ímjyuuvu níjkeváne

¹⁶ Aabe muurá lléváhréjuco ámúhadítýú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. Áronáa idyé llévá ámuha oke tsiíñe máájtyúmíí Llihíyo éllevu o pééíñe ihde.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii múúhadítýú tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya muhdú íñééiyóné ehdu meke neébe? ¹⁸ Tétsii tsá mewáájácútyúne.

¹⁹ Aanée díbyeke muha medíllóiyóné iwáájácútyúne neebe múúhake:

—Éhnené ámúhake lléváhréjuco ámúhadítýú o pééíñe, áronáa idyé llévá ámuha oke máájtyúmíí' o nééne muurá ámuha medíllóycatsíhi. ²⁰ Muurá ímiááné ámúhake o néé ávyétá íhnáho ámuha oke mekímóóveíñe. Ááné tujkéveri muurá oke cáhcújtsotúmé íllure ímjyúúveéhi. Áronáa ihdyu ámuha mekímoovené ámúhama níjkévaá ímjyuuévúréjuco. ²¹ Muurá walle itsámávájyju avyerí ícúbáhrámeíhi. Áronáa tsiímene tsúuca íjchívyéné boone tsáhájucó dille ávyevéjúcootyúne. Ílluréjuco dille ímjyuuvené tsiíméneke iújcúneri. ²² Ahdu muurá ámúhadítýú o pééneri ámuha mekímóóveéhi. Áronáa llévá ámuha oke máájtyúmíneri meímjyuuvené tsá múha muhdú méénúityúne.

²³ Aane téjyju piáábó tsáhájucó oke ámuha metáúmeítyúne. Llihíyokéréjuco ámuha tamyémeri metáúmeíñe ámúhake díbye ipiááboki. ²⁴ Aane muurá tsáhái ámuha metáúmeítyúne. Cáhawáá métáuméí ámúhake díbye piááábóneri ámuha meímjyúúveki.

Jetsocríjto íjí imítýú tsúuca táhjane

²⁵ Áhdurée idyé tsiíñe neebe múúhake:

—Muurá ámúhake ó úúbállehíjcyá tsiéménéhij tééveri. Aane cáhawáá ícyooca ímíñeúvú Llihíyodítýú ámúhake o úúbálleki. ²⁶ Díbyekéréjuco ihdyu ámuha metáúmeíñe piáábó tamyémeri. Tsáhájucó ámúhama o táúmeítyúne. ²⁷ Muurá mítyane ámúhake wájyuube oke iwájyudu díbyedítýú o tsááne ámuha mecáhcújtsóne téhdure oke mewájyúnéllíhye. ²⁸ Muuráhjáa díbyedítýú ííñújívú o tsáábe éllevu tsúuca ó oomíjyúcoóhi.

²⁹ Ehdúu Jetsóó néénéllii muha menée díbyeke:

—Ícyooca ihdyu botsíi ímíñeúvú múúhake ú úúballéhi. Tsáhájucó tsiéménéhij tééveri múúhake u úúballétúne. ³⁰ Aane muha méwaaajácú ímiááné páneere u wáájácúúbeke tsá múha uke úwáábóityuróne. Áánéllii muha mecáhcujtsó ímiáánéjucóhjáa Píívyéébedítýú u tsááneé.

³¹ Áánélliihyée neebe múúhake:

—¿A ícyooca botsíi ámuha mecáhcujtsóhi? ³² Áronáa tsúuca óhdityu ámuha metsújááveéhi. Áané boone oorejuco o cóévaíñe. Áronáa tsá oore o íjcyatúne. Muurá Llihíyoma ó íjcyáhi. ³³ Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá óhdivu ámuha mecátsipáávéne íínerí maáábímeyétyuki. Ihdyúhde tehdújuco ííñújiri ámuha

meícúbáhrámeíñe. Árónehjívú métáhhjátsámeídíñe. Muurá tsúúca tééjǵ imítýú ámuháma ó tahjáhi.

17

Jetsóó ímamyémú hallúvú piáábó táumeíñe

¹ Ehdúu íñétsihdyu Jetsóó cáamevu icyárúúvéne néehíi:

—Ayúju Táácáániǵ, wa icyooca oke Dááchikye dávyejútsó dǵihtsútú óhdityu íbóhówaúcunúki. ² Muuráhjáa oke ú picyóó páme avyējuubéré o íjcyaae múhdúmekéhjáa u újcúmeke o ájcu mújýú ditye dsǵívéjúcoóityúne bóhívu.

³ Aane muurá apáábyéré ímiá Piivyéébe u íjcyáábema oke Dááchikye íñee ííñújívú u wállóobeke wáájacúme újcuú téene bóhi.

⁴ Aabe íñe uke íjǵitu ó bóhówátsohjýcá dǵihtsútú okée u níwaavéné o meénuneri. Aane tsúúca ó níjkéváhi. ⁵ Ahdícýane ihdyu, uu Táácááni, óvíi oke ú ávyējujsó meǵjcyá éhnée ííñújǵi íjcyatúnáa meícýahǵjýádu.

⁶ Muurá ííñújǵiri íjcyámedítýú tahñéjté íjcyáímyeke u újcúmeke tsúúca úhdivu ó waajácutsóhi. Muuráhjáa tsúúcajatújuco dihñéjté íjcyame íñe díuwaáboju o úwaabóné tsúúca cáhcújtsóhi. ⁷ Aame tsúúca waajácú páneere o meénuhǵjýané úhdityuré tsááneé. ⁸ Muurá okée u níwaavéné o úwáábohǵjýané imílléme. Aame cáhcújtsó ímiááneé oke u wállóónéllii o tsááneé.

⁹ Ahdícýane uke ó táumeí piáábó dihñéjtéjuco íjcyame táhójtǵiri íjcyámé hallúvu. Áanetu uke cáhcújtsótúme hallúvú tsá o táumeítýúne.

¹⁰ Muurá pámeere tahñéjté íjcyame téhdure dihñéjté íjcyámedítýú táavyéjú bóhówaúcunúhi.

¹¹ Áámedítýú tsúúca ó peé díellevu. Áámeke ihdyu, Táácááni ímiáábé u íjcyaae, tehme dǵihtsúturi táhójtǵiri íjcyame ími tsaméhǵi tsajǵjtoré íjtsámeí íñe meǵjcyadu. ¹² Muurá ííñújǵiri díityémá o íjcyaae dítsǵjpari díityéké ó téhmehǵjýáhi. Aame íjcyá pámeere. Árónáa tsáápiye díityédítýú wágoóové tsúúcajatújucoó díwaajácúháámitu tene néhdújuco.

¹³ Áámeke ihdyu ííñújǵiri díityémá o íjcyané hajchótá ó úwáábohǵjýá ditye íimǵjyú íñe o ímǵjýúdu. Aabe tsúúca díityédítýú ó oomǵjýucoó díellevu. ¹⁴ Muurá díuwaáboju díityéké o úwáábómeke íjǵienéré úraavyémé tsaríllé tééneeǵpi o íjcyátúúbeke ditye úráávyénéllíhýe.

¹⁵ Árónáa tsá uke o néetu díityéké díityédítýú u íñétsoki. Íllure uke o néé Naavéné díityéké mújtátsóíyónetu u téhmeki. ¹⁶ Tsá muurá ííñújǵieneri o íícúvetú tééneeǵpi o íjcyátúnéllíhýe. Áhdure tsáhájjuco ditye téeneri íícúvetú tsúúca oke iúráávyénéllíhýe. ¹⁷ Áámeke ihdyu díuwaábójuj téeveri éhniíñevu díimibájchó tsaimiyé uke ditye iúráávyeki.

¹⁸ Muurá ó wállóo díityéké uwáábovu íjǵienéré úráávyémé pañévú íñee díitye pañévú oke u wállódu. ¹⁹ Muuráhjáa díityéké ó ímibáavyetsó ímiájǵjto ícyáneǵcúvú ávyeta díityédí o íjýacúnúnéllíhýe.

²⁰ Aane tsá uke piáábó o táumeítýú apáámyéré oóma íjcyámé hallúvu. Téhdure ó táumeí ditye táuwaáboju úwaabóné lléébome oke cáhcújtsóímyé hallúvu. ²¹⁻²³ Aame díityémá íñe meǵjcyadu tsame íjcyame iwáájácu oke u wájýudu díityéké téhdure u wájýune. Áámema ími menáhbévájcatsí téenetu íjǵi icyáneǵcú úraavyémé icyáhcújtsó ímiááneé oke u wállóone. Muurá oke u

bóhówátsohíjcyáduré idyé diityéké ó bóhówátsohíjcyá ditye ímí tsame íjcyca mejcyadu.

²⁴ Ahdicyane, Lli, uke ó táúmeí dihñéjté táhójtisiri íjcyame óóma táavyéjuri íjcyaki. Muuráhjáa íññujíi u ípivyéjtsótúné ihdējuco oke u ávyéjútsohíjcyáné oke u wájýúnéllíihye. ²⁵ Aabe Táácááni ímiáábé u íjcyabeke muurá íjí icyánéjcu úraavyémé tsá uke wáájácutú íñe uke o wáájácúdu. Áánetu ihdyu íjtye tsúuca ímí uke waajácú okée u wállóóbeke icyáhcujtsonéllíihye. ²⁶ Áámeke tsúuca ó waajácutsó úhdivu. Áánetúréi diityéké éhnííñevu o wáájácútsóíñe pámeere pahúllévávú mewájýujcatsiki.

18

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Rc 22.47-53)

¹ Ehdúu Jetsóo Cáánima ihjyúvátsihdyu muha díbyema mépajtye ‘Tse-doróo’ némeíñé téhiwánijke tsíñejcúvu. Ánejcúríi oríívo bájú íjcyáné lli-íñévú muha méúújetéhi. ² Átsíípye Jóóda Jetsóodívú méénútsóiihbe waajácú paíjyuváree tétsihvu muha díbyema méúújetéhíjcyánéllíihye. ³ Átsihvúu tsívaabe tsodáhómuma duurúvájá tehmejteke llúúvájte avyéjútémáhjáa paritséómú wállóómeke. Áámée ímyéenujácúsiháñema, ípyéeteháñema, tsááhíi. ⁴ Aanée Jetsóo iwáájácúne diityé éllevu ípyéene néé diityéke:

—¿Muucá ámuha ménehcóhi?

⁵ Áánéllíihyé nééme díbyeke:

—Muha Natsarée múnáájpi Jetsóoke ménehcóhi.

Áánéllíihyé neébe:

—Oo muurá díbye. Téjyúu diityé pañe diibye Jóóda díbyedívú méénútsóiihbe. ⁶ Aanée ehdu Jetsóo diityéké néénetu idyējuéhnejcúvú óómiyómé áákityéhi. ⁷ Áámekée tsiíñe neébe:

—¿ímiááné muucá ámuha ménehcóhi?

Áánéllíihyé néémeé:

—Éje, Jetsóoke muha ménehcó Natsarée múnáájpiíkye.

⁸ Áánéllíihyé neebe diityéke:

—Tsúucájáne muurá ámuhákye ó néé diibye o íjcyane. Aane ihdyu ámuha oke meméénúhachíi médómájcodí íjtyékeé.

⁹ Ehdúu pajtyené díbyerée illu néhdújuco: “Úpée, Lli, u újcume táhójtisiri íjcyámedítýú tsá tsáápiuba wágóóóvetúne.” ¹⁰ Áánáacáa Tsimóo Péédoro ínñtsúwá iwávítuucúne wállóórhíjcu llúúvájte avyéjúúbé únú múnáajpi ‘Máácoo’ némeíbyé núúmiho ímiánéjcuého. ¹¹ Áronáacáa Jetsóo néé díbyeke:

—Íveekíami ehdu ú meénuj. Pícyo dínñtsúwa. ¿Aca tsá u wáájácútu Llíhíyóo néhdújuco o ícúbáhrámeíñe?

Llúúvájte avyéjúúbe éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Rc 22.54)

¹² Aamée diitye tsodáhómuu, íavyéjuúbee, duurúvájá tehmejte, íjcyame tsúuca Jetsóoke íekéevéébeke dohjinúhi. ¹³ Áánemáa tsajtyémé díbyeke Caipáa baabe Anáa jávu. Téjyúu tééne pijcyábari diibye Caipáa pañtúejpi llúúvájte

avyéjuube. ¹⁴ Diibyée muurá diityéké nehíjcyá pámeere óúúvéyóné ihdétú tehjújuco tsaapi dsíjiveíñe.

Jetsóoke iúráavyeroné Pééodoro tóónune

(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Rc 22.55-57)

¹⁵ Aanée Jetsóoke ditye tsájtyéébeke o úráavyéebema idyé Tsimóo Pééodoro péé óoma páñétúejpi llúúvájte avyéjuube oke wájácú néébema. Áánélliihyée oke pajtyétsoobe ihjyá llahájtsí míhllémeíñetu páñevu Jetsóoma o úcááveki.

¹⁶ Áánétúu diibye Pééodoro coévá llééhowávúré áachi éhnejcúvu. Áánélliihyée ó ihjyúvá llééhowá tehmélema díbye téhdure iúcááveki. Áánélliihyée botsíi pajtyétsolle díbyeke. ¹⁷ Aallée néé díbyeke:

—¿Aca tsá Jetsóo mamýmúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiye oó.

¹⁸ Téjyúu tsuucówu tene néénéllii llúúvájte avyéjúúbé únú múnáama tehmeté icyújuwáañúwatu píhmíme életu idyé píhmíbe Pééodoro.

Llúúvájte avyéjuube Jetsóoke díllone

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Rc 22.66-71)

¹⁹ Áánáacáa llúúvájte avyéjuube Anáa dílló Jetsóoke iiná díbye úwáábohíjcyáne. Áhduréé dílloobe ímamýmú iiná méénuhíjcyáne.

²⁰ Áánélliihyée neebe díbyeke:

—Muurá duurúvájá pañévú téhdure píhcyáávejáané pañévú míamúnáj píñevú ó úwáábohíjcyáhi. Tsá muurá mújyú téévénéúvú ó íhjúvahiíjcyatúne. ²¹ Aanéjii muhdú oke ú díllóhi. Cáhawáa dílló táuwááboju lléébúacunúhíjcyámeke ditye uke íñéé iiná ó úwáábohíjcyáne. Muurá íchihyí íjcyámé tsaate teene lléébúacunúhíjcyáme.

²² Áánélliihyée duurúvájá tehméébé néé díbyeke:

—¿íveekí ehdu ú añujcú llúúvájte avyéjúúbeke? Ehdúu néébere wábáajcaró díbyeke.

²³ Áánélliihyée Jetsóo nééhií:

—¿Aca ó allíhi? Cána oke díñej. Muurá ímiáané o nééhií. Aanéjii ¿íveekí oke ú wábáajcóhi?

²⁴ Átsihdyúu Jetsóoke diibye Anáa wallóo dóhjíuri páñétúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa éllévúréjuco.

Tsíñe Pééodoro tóónumeíñe

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Rc 22.58-62)

²⁵ Áánáacáa tétsihíyéi Pééodoro píhmírí diityéj píñe íjcyáábeke néémeé:

—¿Aca tsá áadí mamýmúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée ityóónune neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiye oó.

²⁶ Áánélliihyée llúúvájte avyéjúúbé únú múnáadítú díbyée íñúúmiho wáhdahíróóbé jééeebe nééhií:

—Ááneráhané diityémá oríívó bájú lliíne u íjcyáábeke ó ájtyumíhi.

²⁷ Áronáacáa tsíñe íllure tóónuúbe. Áánáacáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

Pirááto éllevu Jetsóoke dítye tsájtylene
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Rc 23.1-5)

28 Aanée tétsihdyu Caipáa jatu tsajtyémé Jetsóoke tééné iínújí avyējuube Piráato jávu. Áanáacáa tsúuca métsitsiivéhi. Áijyúu dílbyeke tsájtylene tsá úcáávetú tééj páñévú téenerívaa ímityújtsámeimýe teene wañéhji májchó imájchójúccóityúrónéllíhye. 29 Áanéllíhyée Piráátó díityé éllevu íjchívyéne née díityéke:

—¿Aca iiná ímityúné áanu méénune ámuha méúúballé dílbyé hallúvu?

30 Áanéllíhyée néeme dílbyeke:

—Muurá díbye ímityuube íjcyátuca tsá muha metsíváityuró díellevu.

31 Áanéllíhyée neébe:

—Ané wa ihdyu metsájtýébeke meméénú muhdú ámuha jodíomú taúhbjau néhduú.

Áanéllíhyée néeme dílbyeke:

—Áronáa tsá muha metáúhbaíturó tsaaté dsíjivétsovu.

32 Ehdúu pajtyéné dílbyerée Jetsóo muhdú idsíjiveíñe néhdújucu. 33 Áabekée Piráátó ihjá páñévú ipiúváabeke néehí:

—¿A uu jodíomú avyējuúbe?

34 Áanéllíhyée neebe dílbyeke:

—¿A uure ehdu oke u néehí, mityá tsaate uke néhijcyánéré oke u née?

35 Áanéllíhyée Piráátó néehí:

—Tsá muurá jodíomuube o íjcyatúne. Muurá ihdyu dimúnaaré llúuvájté avyéjútémá ¿íñé hallútútá uke tsiva taéllévuj? ¿íñetájháa ímityúné ú meénuj?

36 Áanéllíhyée neébe:

—Tsá iínújíene táavyéjú íjcyatúne. Muurá iínújí avyéjúejpi o íjcyaca támamyémú táhallútú méénúiyá oke dítye iékéévétuki.

37 Áanéllíhyée Piráátó née dílbyeke:

—¿Áanéllíhyéhaca ihdyu dílbyéjucu uu avyējuúbe?

Áanéllíhyée neébe:

—Éée, dílbyéjucu oo ímiáájuvúu míamúnáake o wáájácútso iínújívú o tsíimávámeíbye. Aane ímilléméjucu táuwaáboju illéébóne cáhcujtsóne.

38 Áanéllíhyée Piráátó néehí:

—¿Aca iiná teene ímiááju?

Ehdúu dílbyeke íñéne ihjá páñétú íjchívyéne neebe dílbyeke tsívámeke:

—Áanerá tsá díbye ímityuube íjcyatúne.

Jetsóoke dítye dsíjivétsoñe
(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Rc 23.13-25)

39 Muurá ámuha pájyuva pajtyeté wañéhji páne cúvéhóojari íjcyámedítýú tsáápi hallúvú méihjyúváabeke ó ichívyétsohíjcyáhi. Aane ¿íhya ámuha méimíllé dílbye ámuhá avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóné téjyju?

40 Ehdúu Piráátó néerónáa páméhcobaré néehí:

—¡Tsáhaá, tsá dílbyeke u ácádsíjcaáyóityúne! ¡Barabáakéré u íjchívyetsóné muha méimílléhi!

Ácoocáa dílbye Barabáa avyétá ímityuube íjcyabe cúvéhóojari téjyju.

19

1 Aanée ehdu ditye néénellii awáá Piráátó illuréjuco Jetsóodívú tauhbáné itsodáhómuke ditye dífbyeke iwátsihcyuki. 2 Aamée ánetóónetu cháhiwa imyéenuwávú ávohjácó dífbyeke. Áánemáa dífbyeke uácómé wáyyamu duujínuudú nééjácobávu. 3 Áánemáa dífbyé úniúvú ijcyáne illu wañécohíjcyáme:

—¡Nóoooj, maímijyu áánu jodíómú avyéjuubej!

Ehdúu iwáñéjcone néemere wábaácohíjcyá dífbyeke.

4 Aanée tsiíñe Piráátó dífbyeké tsájtýeme éllevu ipyéene néehíj:

—Cáhawáá íllevu dífbyeke o íjchívyétso ámuha mewáájácu ímiááné dibye ímítyuube íjcyatúne.

5 Ehdúu iñéene Jetsóoke dibye píúvaabe úújeté diityé úmíwávú ánetóóné chahíwavu ditye ávohjácónema. Téhdurée wáyyamu duujínuudú nééjavu ditye úácójama dífbye. Áábedítýúu neebe Piráátó diityéke:

—Éje, áánu muuráhaja.

6 Áábekée llúuvájté avyéjujtmá duurúvájá tehmejté iájtýúmíne kéévánécoba néehíj:

—¡Áábyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu! ¡Tsáma wátyétyéhútsoco!

Áánélliihyée neebe Piráátó diityéke:

—Wa ihdyu metsájtýéébeke ámuháyé méwátyetyéhcu. Tsá muurá ímítyuube dibye íjcyatúne.

7 Áánélliihyée néeme dífbyeke:

—Árónáa ihdyu múúhá tauhbaju néhdújuco dibye dsíjiveíñé íveeki Píívyéébé Hájchidi dibye díllómeíhíjcyáné déjúcotu.

8 Ehdúu ditye néeneri Piráátó mítyane íllityéhi. 9 Áánemáa tsiíñe ihjá pañévú itsájtýéébeke neébe:

—¿Aca kiá múnáajpí uú? Aanée tsá dibye áñújcutúne. 10 Áánélliihyée neebe dífbyeke:

—¿Aca íveeki tsá oke u áñújcutúne? ¿Aca tsá u wáájácutú o nééjuri páwachékevu uke ditye wátyétyéhúiyóne? Téhdure ¿a tsá u wáájácutú uke téénetu o pájtyetétsóiyóne?

11 Áánélliihyée neebe Jetsóo:

—Ávyeta muurá tsá muhdú oke u méénútyuró Píívyéébe ímíllétuca. Muurá íñe díllevu oke tsívame díehníñevu ímítyúné meenuhi.

12 Ehdúu Jetsóo néénellii Piráátó imíllera dífbyeke iácádsíjcaáyóne. Árónáacáa néeme kéévánécoba dífbyeke:

—Muurá áádikye u ácádsíjcaáyóhahchíí tsá pañétúejpi avyéjuube Tséétsáma ímí u íjcyáityúne. Muurá iye avyéjuúbedi díllómeímyé illure ehdíívallé dífbyeke.

13 Ehdúu ditye néénellii ihjá pañétú íjchívyétsoobe Jetsóoke. Áánemáa ácutúvebe íavyéjú íjyáwá néwayúúnetu níjcyómeíñé hallúvu. Tétsíí mémée heeberéómú ihjyurí Gabáata. 14 Téjyúu cójijpiine péjcore teene pajtyété wañéjji lléeváíñáaaca. Ájyúu Piráátó néé diityéke:

—¡Aabye ámúhá avyéjuube!

15 Árónáacáa kéévánécoba néémeé:

—¡Wa ihdyu dífbyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu dibye ídsíjiveiki!

Árónáacáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáhábá ámuha jodíómú avyéjúúbedívú o wátyétyécútsóityuró páwachékevu.

Ehdúu díbye néérónáa llúúvájte avyéjujte néé díbyeke:

—¡Árónáa íjcyabe apáábyéré páñétúejpi múúhá avyéjuube Tséétsaá!

¹⁶ Ehdúu éhniínevúré ditye néénéllii illuréjuco Piráátó íhvejtsóné diityédívú ditye díbyeke iwátyétyéhcu páwachékevu. Áábekée tsajtyémé iwátyétyéhcuíhullévu.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Rc 23.26-43)

¹⁷ Aabée Jetsóo tsajtyé díbyeke ditye wátyétyéhcuíwachéké 'Niwáupááji' némeítsii heeberéómú ihjúrí 'Góógota' némeítsihvu. ¹⁸ Áábekée tétsihvu wátyétyehcúmé téwachékevu. Áhdurée téjyju tsaatétsikye wátyétyehcúmé díbyé úníutu panéjcvuáacutu. ¹⁹ Ájyúu Piráátó néé ditye téwachéketu ípícyo illu nééneé: "Jetsóo Natsarée múnáajpi jodíómú avyéjúube." ²⁰ Aanée mítyame éévehíjcyá píhíré tétsii Jerotsaréetu íjcyánélliihye. Caatúvánée heeberéómuu, gríéégomuu, romáánómuu, éhdúmé ihjúrí. ²¹ Ehdúhjáa Piráátó caátúnúnéllii díbye éllevu llúúvájte avyéjujte ipyééne néé díbyeke:

—Tsáháa u caátúnútyuró jodíómú avyéjuube díbye íjcyane. Úpée ú caatúnúyá iye jodíómú avyéjúúbedi díbye díllómehijcyáne.

²² Árónáacáhjáa neébe:

—Árónáacáa tsúúca o caátunúné óvi éhduréjuco.

²³ Aanée tsodáhómú díbyeke iwátyétyehcúne ínájkevádú díbyé wajyámúúné wátújcatsíhi. Áánetúu tsaja cááméjácoba tsá ditye pívyetétú muhdú iácújcatsíne. ²⁴ Áánélliihyé néjcatsímeye:

—Íjyáhcoba tsá medóváájcoityúne. Metsu menéhco muucá tene dómajcómé teeja itsájtyeki. Ehdúu pajtyéné tsúúcajátújucóhjáa Pívyéébé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: "Táwajyámúúné wátújcatsímeye. Áánetu ícyaaméjácóbá hallúvú nehcomé muhnéjá teja íjcyáiñe."

Ahdújucoo ímiááné tsodáhómú méénune.

²⁵ Ájyúu tétsihyi díbyéj tsíjjuu, dííllé naállee, Créopá taaba Maaríaa, Maaríaa Madarénaa, éhdume. ²⁶ Téhdurée ivámeíwu oke díbye néhíjcyaaabe tsíjju úníuri o íjyócunúúbeke ííténe neebe díílleke:

—Wáhaj, aadi muurá tsaapi daáchi.

²⁷ Átsihdyúu oke neébe:

—Aalle, muube, díítsíjjuu.

Áánélliihyé tahjávuréjuco díílleke o tsajtyene.

Jetsóo dsíjvéne
(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Rc 23.44-49)

²⁸ Aanée téjyju tsúúca páneere pájtyéíñe éévé úújeténé Jetsóo iwáájácúne néehíí:

—Ó ádíoyáhi. Ehdúu neebe tsúúcajátújucóhjáa Pívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco.

²⁹ Áánélliihyée bíinójpácýo kiwátýe llíyíhlló pañe l̄jcyánetu wájýámúihdsídú nééne iéényóné úméhéí n̄j̄cáutu ipícýóóne cújuuvémé dífbyeke. ³⁰ Aanée ññhásihdyu neébe:

—Áyu, icyooca ihdyu páneere n̄j̄kéváhi.

Ehdúu ññétsihdyu illurējuco dibye ds̄j̄ivéne.

Tsodáhó Jetsóoke cáváajcárone

³¹ Áané tsīj̄yúu pajtyeté wañéh̄j̄í lléeváññéllii tsá ditye ím̄lletú ítémehoóné téwachékéj̄itúrē l̄j̄cyane. Áánélliihyée néeme Piráátoke dibye ityáuhba ítsodáhómuke ditye ityájk̄iññé iwáihyáñu ícúu ditye ids̄j̄ive ditye tétsihdyu ññítyétsómeke tsiéllévurējuco ipícýoóki. ³² Ahdújucóo dibye néénéllii tsodáhómú péeme wáihyáñúné Jetsóo ún̄iutu panéj̄cuvátú l̄j̄cyámútsí táj̄kiññé. ³³ Áánetúu Jetsóoke ditye wáihyáñúyónáa tsáhájucóo dibye bóññitúne. Áánélliihyée tsáhájucóo ditye wáihyáñutú dífbyé táj̄kiññicyu.

³⁴ Áronáacáa tsodáhó dífbyeúvuke íáám̄ihotu cáváajcáró aamúbari. Áhejútúu tújpácýoma n̄j̄pácýo íchívyéhi. ³⁵ Ehdúu ímiáané tene pájtyene o ájtyumíné ññe ó úúballéhi. Aane ihdyu óví ámuha mecáhcujtsóhi. ³⁶ Ehdúu Jetsóoke tsodáhómú ityájk̄iññicyú tsá wáihyáyotú tsúúcajatújucóh̄jáa Píivýéébe íwaajácúháámitu illu néhdújucó: “Tsá dífbyeke tsátsíuba ditye wáihyáyóityúne.” ³⁷ Téhdure téhaamítú nééneé: “Ditye cáváajcóóbeke ññéimey.”

Jetsóo ítémeho ditye cúúne

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Rc 23.50-56)

³⁸ Áané boonéh̄jáa Arimatéa cóomi múnáajpi Jotséé ávyéj̄ujtē apíichoríi teevétaríyē Jetsóoke úráávyeññj̄cyaaabe táumeí Piráátoke dífbyeúvú ítémeho icyúúuki. Ahdújucóo dibye ájcune dibye icyúúuki. ³⁹ Téj̄yúh̄jáa dífbye éllevu Nicodéémó tsáá tsájj̄yúu pejco Jetsóoma íh̄j̄yúvájeebe. Aabéh̄jáa tsivá múraá, áároee, l̄j̄cyané pacúúcuma úméváné duurúbajpácýo 30-áámú l̄j̄cyane. ⁴⁰ Áánerih̄j̄yáa wájýámubáané imúr̄j̄chóne bíññ̄inumútsí dífbyeúvuke dityéé ítémeho icyúúu méénuh̄j̄cyádújucó. ⁴¹ Aanéh̄jáa dífbyeúvuke ditye wátýétyéhcúné ún̄iuri bajtsóháñé l̄j̄cyátsihdyu níkyehéj̄ú béh̄j̄jure tsaatékéi ditye pícyóótuhéju. ⁴² Áhej̄ú pañévúh̄jáa dífbyeke cúúumútsí píh̄iré tétsihdyu téheju néénélliihye. Ehdúh̄jáa meenúme wáyééévéj̄cój̄j̄i ihde ditye ímbáchóméih̄j̄cyajcój̄j̄i ts̄j̄j̄yú téj̄cooj̄i l̄j̄cyáññélliihye.

20

Jetsóo ds̄j̄iveebe bóh̄ñe

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Rc 24.1-12)

¹ Aanéh̄jáa teene wáyééévéj̄cój̄j̄i boonétú tsiíñé tsemáánerējuco déj̄ucóóvej̄cój̄j̄i Maaría Madaréná péé pej̄cójucóo Jetsóo n̄j̄kye úújetéllē. Aalléh̄jáa úújeté téhej̄ú watájcó nééwáyúcoba ññétsáméññevu. ² Áánélliihyéh̄jáa ícúu ds̄ñ̄neríyē tsáalle Tsimóo Pééedorómá muh̄tsi mēj̄cyámútsikyē neeváhi:

—ÍÁvyéj̄úúbeúvú ítémehoáa újcujémé níkyehéj̄ú pañétu! ¡Aane tsá mewáájacutú kiávú ditye tsájtyene! ³ Áánélliihyée muh̄tsi téhullévú mepéé ds̄ñ̄neríyē. ⁴⁻⁵ Aanée ícúu o ds̄ñ̄neebe Pééedoró ih̄déré o úújetéébe téhej̄ú pañévú úcáávétuube ím̄iwatúrē ó dújuúacunú íb̄ññ̄inubáánerējuco téhej̄ú pañe l̄j̄cyane.

⁶ Áánáacáa botsíi Péédoro tadyéjuto wájtysiibe tsapéhdú úcaavé páñééhejúvu. Aabée idyé ájtyumí wáyámubááneréjucó téhejú pañe lǵcyane. ⁷ Íhdyúbáráe ihñíwau bǵjínúmeibá bėwánúmeibá ájtyúmíibe. ⁸ Áábe déjutúu o úcááveebe teene o ájtyúmíne botsíi ó cáhcujtsó ímiááne Jetsóó bóhíne. ⁹ Aanée tsáhái tsijtye wáájacutú ehdúhjáa díbye bóhííñé tsúúcajátújucó Píivyéébe néhijcyáné díbyé waajácúháamitu cáátuváné iévehijcyaróne. ¹⁰ Ehdúu muhtsi teene maájtyúmíne illuréjucó meóómíne.

Maaríá Madarénadívu Jetsóó bóhówaavéne
(Mc 16.9-11)

¹¹ Áánétúu Maaríá Madaréná tsiíne níkyéhejúvú péélléva táállere téhejú pañe dújúcohjcyáhi. ¹² Aalléva ájtyumí mítyétsi níjkyéji múnáajtétsí tsítsij íwajámúúne néémutsi ácuúcunúne Jetsóó ítéméhó boonééhájtási panéjcuvaácuri ihñíwáú icyánéjcurii, íjtyúháacyú icyánéjcurii, ehdu. ¹³ Aamútsíváa néé dílleke:

—Muúllej, ¿íñnerí ú tahíjcyáhi?

Áánéllíihyéva neelle dítyétsikye:

—Ávyéjúúbé ítémehóha kiávú dítye tsájtyéneri ihdyu ó tahíjcyáhi.

¹⁴ Ehdúva íñétsihdyu révoúcunúllé ájtyumí tsaapi íjyócunúubeke. Árónáacáva tsá dille wáájacutú Jetsóó díbye lǵcyane. ¹⁵ Aabéva idyé néé dílleke:

—Muúllej, ¿aca muucá u néhcolle eene ú tahíjcyáhi?

Áánéllíihyéva tétsi lǵcyane bajtsó tehmeébekéré iwáabyúne neelle:

—Tsájtyúne múu uure ítémeho tsítsihvu u íñétsóhajchíí ihdyu oke duubállé kiávúhjané u pícyoone o tsájtyeki.

¹⁶ Árónáacáva díloobe imyémeri dílleke. Áánéllíihyéva díbyedívú iwááne ‘¡Rabónij!’ neelle muuha heberéómú ihjyurí ‘Ávyéjuúbej’ nééiyóne.

¹⁷ Áánéllíihyéva neebe dílleke:

—Oke dácádsijcaáyo. Tsáhái muurá cáamevu Llihíyo éllevu o péétune. Áánéllíi tahñéjte éllevu péene duubállé tsúuca o pééíne Mépiivyéébe éllevu.

¹⁸ Ahdújucóhjáa dille múuha éllevu itsáane múuhakye úubállévane díbyeke íajtyúmíne. Áhdurée úubállelle muhdú díbye dílleke nénehji.

Ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Rc 24.36-49)

¹⁹ Aanée téjcoojiré tsemáána tújkévajcójí pejco muha tsatsíhyí tsájá pañe. Aamée cóhpé muha méwátajcó llehówááne tsíjtyé apíichori. Áánétúhjáa Jetsóó múhdutú úcáávéne múuhakye néehíí:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méjcyaraj?

²⁰ Ehdúu múuhakye íñéne úújétsoobe íhyójtscutúu dítye wátyétyehcúné añúíhíyóhejúcvu. Téhdurée tsaapi cáváajcárohejúvú múuhakye úújétsoobe. Áánerí mítyane muha méímíjyuuvé Jetsóoke maájtyúmíneri. ²¹ Átsihdyúu neebe múuhakye:

—Óví ímí ámuha méjcyáhi. Ókée íññjívú ámuha éllevu Llihíyó wáallohdu idyé ámúhakye ó wallóó táuwaáboju wáájacútúme éllevu.

²² Ehdúu néébere múuhakye íbátsúhcúne néehíí:

—Óví ámuhá pañévu Píivyéébé Apííchó úcaavéhi. ²³ Muurá tsaate ímityúné meénune diityémá ámuha meimíbájhómé hallúrí tsáhájucu tene íjcyáityúne. Áanetu diityémá ámuha meimíbájhótúmé hallúrí íjcyáíñé diityé imityu.

Tomáá Jetsóoke íájtýúmínemáyé cáhcujtsóne

²⁴ Ehdúu Jetsóó múúhadívú bóhówaávénaa tsá Tomáá múúhama íjcyatú dííbyere ‘Jemééro’ némeííbye. ²⁵ Áábekée muha meúúballérónáa neebe múúhake:

—Dííbyé hojtsícutu añúííhyóhejúcu íjcyáneri táhójtswa o úácótúhahchíí tsá o cáhcujtsóityú dííbyeke. Áhdure dityéé cáváájcohéjuri o úácótúhahchíí tsá o cáhcujtsóityúne. Ehdúu neebe Tomáá múúhake.

²⁶ Átsihdyúu 8 coojívatu tsiíñe muha tsájá pañe meíjcyánáa tsúúca múúhamájucu diibye Tomáa. Aanée idyé cohpe muha lléhowááné mewátájcónáa tsiíñe Jetsóó múúha éllevu iúcaávéne néé múúhake:

—¿Ámuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

²⁷ Átsihdyúu Tomáake neébe:

—Ayúwa dííhójtswa duácó íñe añúííhyóhejúcu táhójtswa íjcyánerij. Téhdure ú uacoó íñe oke ditye cáváájcohéjuri. Áane tsá éhniínevúré cáhcujtsótuube u íjcyáityúne.

²⁸ Áánéllihyéé Tomáá botsíí icyáhcujtsóne nééhií:

—Ímiáánéjucu Tápiivyéébé uu Táavyéjuúbe!

²⁹ Áánéllihyéé Jetsóó néé dííbyeke:

—Oke u ájtýúmínemáyé botsíí ú cáhcujtsó o bóhiíne. ¿Máimijyu ihdyu ditye íjcyane íájtýúmíturóné cáhcujtsóme! Ehdúu Jetsóó nééhií.

Íhyaamí pañe cáátuvané íñetú meke píaabóne

³⁰ Aabée mítyane meénúrúítyúronéhií muha ímamyémú meítténáa meénuhíjcyané tsá páneere o cáátúnutúne. ³¹ Áronáa ihdyu téénetu tsáneetsa ó caatúnú ámuha mecáhcújtso ímiáánéé diibyéjucu Criíto Píivyéébé Hajchi míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane. Áánéllii dííbyeke cáhcujtsómé tsá wágóóvéityúne.

21

Tsiíñe ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne

¹ Ááné boonétúu tsiíñe Jetsóó bóhówaavé múúhadívú ‘Tibéeria’ némeííñe unéú úníuri muha íllume meíjcyámedívu: ² Tsimóo Pééedoro, Tomáá dííbyere ‘Jemééro’ némeííbye, Gariréa íñújiri íjcyacóómí Canáa múnáajpi Natanaéee, Tsebedéó hájchimútsí muhtsii, tsíjtyetsíí múúháejtétssii, éhdúmedívu. ³ Ájyúu Tsimóo Pééedoro ‘ói ó tsínuutéhi’ néénéllii muha menééhií:

—Métsu bo tsaméhií mepéekíí. Áhdújucóo muha máneri mepéeme tépejco metsínuurómé tsá metáávatúne. ⁴ Aanée tsúúca metsítsíívénaa tééú úníuri íjcyáábeke muha máájtyúmirómé tsá mewáájacutú dííbyeke. ⁵ Aabée múúhake nééhií:

—¿A ámuha métaávaj?

Áánéllihyéé muha menééhií:

—Tsáhaá, keenéiyóhaja.

⁶ Áánélliihyé neebe múúhake:

—Cáhawáá tsíñejcu metsínuj. Ahdújucóo ténejcu muha metsínuume meújcu ne mityane amómeke. Aamée ávyetá padúúcu néemeke tsá muha meihnáhootú meijchivyetsóné mǎné pañévu. ⁷ Áánáacáa díbyeke o wáájácúne Péédoróké o nééhí:

—jÁánerá Ávyéjuube Jetsóo aábye!

Ehdúu o néénemáyé Péédoro ĩcúu íwajámuvu iúcaávéne cátsíñiivyé tééu pañévu díbye éllevu ipyéekii. ⁸ Áánetúu ihdyu muha choocóu tsínucóóhó líicyúhcoméré mepéé 100 éévetá hajchótáubáhjáa muha ínútu meijcyame. ⁹ Aamée muha meijchivyémé máájtyumí tésihyi cúújúwatu amóóbé wájhámeñé únuri pááaho íjcyane. ¹⁰ Áánáacáa Jetsóo néé múúhake:

—Ámúhaj táávatu tsatéké metsíva.

¹¹ Áánélliihyé Péédoro tsínucóóhó amómema lliúcu íjchivu 153-meva íjcyámema. Áróme padúúcurí tsá técooho móhtóbatúne. ¹² Átsihdyúu neebe múúhake:

—Ayúwa mémajchóvaj.

Aané tsá tsáápíuba díllotú díbyeke múha díbye íjcyane pámeeré díbyeke muha mewáájácúnélliihye. ¹³ Áámeké múúhake amóóbeke páááhoma wájtúbe.

¹⁴ Ehdúu Jetsóo tsiñe múúhadívú bóhówaavé tsúuca pápíhchúu íjyúvájucó ípyée idsíjívétsihdyu bóhíibe.

Péédorómá Jetsóo íhjuváne

¹⁵ Aanée muha memájchóné níjcautu neebe Tsimóo Péédoróke:

—Tsimoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, za ímiáané oke ú wajyú íjtye díñahbéjté oke wájyúné ehnííñevu?

Áánélliihyé neébe:

—Éé Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánélliihyé Jetsóo nééhí:

—Ané óoma táuráavye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁶ Átsihdyúu idyé tsiñe neébe:

—Tsimoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, za ímiáané oke ú wajyúhi?

Áánélliihyé neébe:

—Éé Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánélliihyé idyé neébe:

—Ané óoma táuráavye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁷ Átsihdyúu tsiñe neébe:

—Tsimoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, za ímiáané oke ú wajyúhi?

Aané Péédoróké ídátsó pajtyé 3-íjyúvájucó bíwáánéré díbye díllone. Aabé neéhí:

—Ávyéjuúbej, muurá tsá ĩná u túhúllétúne. Aabe muurá ú waajácú ímiáané uke o wájyune.

Áánélliihyé idyé neebe díbyeke:

—Ané óóma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu. ¹⁸ Muurá u óvátsáné hajchótá uure díwajyámuunévú u újcámeíñe ú úllehjycyá u ímílléhulléhji. Aabe u kéémécooca muurá tsíjtyeréjuco uke díwajyámuunévú újycóóbeke tsájtyeíñe u ímíllétúróhullévu.

¹⁹ Átsihdyúu idyé neebe díbyeke:

—Aabe wa ihdyu ehdu uke o néérónáa oke duráávyej. Ehdúu Jetsóó néé Péedoróké dibye iwáájácu muhdú díbyeke iúráávyéné nájcauvú idsíjíveneri dibye Píivyéébé íhtsútú bóhówájtsóíñe.

Jetsóó ivámeíwu íñéébedítýú úúballéne

²⁰ Aané tétsihdyu Péedoro révoúacunú Jetsóó déjutu ivámeíwuúu oke dibye néébe o péébeke. Ópée muurá díbyé úníuri nihñéré majchóri muha meíjycyánáa o íjcyabe ó dílló díbyeke caabyé múúhadítýú dífbyedívú méénútsoíñe. ²¹ Áábekée Péedoro oke ííténe néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, ¿ácooca áánu muhdú íjcyááhi?

²² Áánéllihyé neébe:

—Muurá o ímílléhajchíí tsá dibye dsíjívéityú mújyú tsiíñe o tsááiñévújuco. Áronáa óvíjyacóóné téeneri u íjtsámeíñe. Wa ihdyu oke duráávyej.

²³ Ehdúu Jetsóó óhdityu nééné uubállé tsújaavé cahcújtso múnáadi mújyúvánhjáa o dsíjívéjycóóítyúné uubállé. Áronáacáa ihdyu tsá tehdu dibye néétune. Muuráhjáa ihdyu íllure neebe dibye ímílléhajchíí o íjcyaiñé mújyú dibye tsááiñévújuco. Áánemáa neebe téeneri Péedoro íjtsámeíjyúcóótuki.

²⁴ Aane íñe tsaapi Jetsóó mámyé o íjcyabe íhyaami ó caatúnú muhdúhjáa páneere dibye méénuhjycyanéhji o ájtyúmíibe dibye úwáábohíjycyanéhji o lléébone. Aane méwaajácú íhyaamítú cáátuváné ímiááné íjcyane.

²⁵ Áhdure íjcyaroné mítyane tsíñehji Jetsóópe íjuri íjcyácooca méénuhjycyanéhji. Aane muurá páneere mecáátúnuca ííñujívú tsá waajácúhaamíné úújetéítyuróne. Áyu tehjújuco.

HÉÉCHOÓ

Uwáábojte méénúnehjí uubálleháámi

Pívyéébé Apíichó tsááiñe némeñe

¹ Muúbe Téóópiroj, íhdee diéllevu o cáátúnúháámi pañe ó úúballé páneere muhdúhjáa Cáání éllevu níjkyejívú ipyétsihvújuco Jetsóó úwááboobéré méénuhíjycyanéhji. ² Muuráhjáa ímamyémuke iújcúmeke Pívyéébé Apíichoj téeveri níwááveebe ñná ditye méénúñévu. ³ Áamedívúhjáa muurá ídsijivé boone bóhówáávehíjcyaaabe 40 coojívá hajchótá ímiáánéjuco díbye bóhíine ditye iwáájáacuki. Áamekéhjáa Pívyéébé avyéjutu úwáábohíjcyaaabe.

⁴ Aabéhjáa nées diityéke:

—Jerotsarétúí kiávú mépehdíñe. Météhmecóí tétsihdy Llihíyóo ámuéhakey íajcuñé néhíjcyáne. ⁵ Ímiáánéjuco Jóaa tsótsohíjcyáne nújpacýori. Áánetu ihdy lléváhréjuco ámuhá pañevú Pívyéébé Apíichó úcááveñe. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

Jetsóó níjkyejívú péeneé

⁶ Aaméhjáa tsiñe díbyema idyóbéévetsihvu nées díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a ícyooa tsiñe ú ímbáávyétsoó méiññújí tsíjtyé hójtsí pañe íjcyájúócóotuki?

⁷ Áanéllihyéhjáa neébe:

—Tsá ámuha teene mewáájacútyuró múúcoocá Llihíyóo tehdu méénuñe. Óví ihdy mújyú ímílléjyú méénuube páneere díbyé hójtsiri íjcyaaabe. ⁸ Áánetu ihdy díbyé Apíichó ámuhadívú nítyene ámuhá pañevú úcáávécocaa ámuha téené íhnáhoori méúwááboó óhdityu íjcyáne uwááboju Jerotsarée múnáakee, Jodéa íññújí múnáakee, Tsamááriá íññújí múnáakee, íjcyane. Aane téhdure tsújááveé pahúllevá múnáadívu.

⁹ Ehdúhjáa diityéké íñétsihdy Jetsóó ditye íténeryé tsúúca cáámevu wátýóhíivéhi. Aabéhjáa ojtsó pañevú tsúúca tévééveíñúúbeke tsáhájucó ditye ájtyúmitúne. ¹⁰ Aaméhjáa cáámevu díbye péhullévuré ítehíjcyárónáa mítyétsi ávyéta tsítsí íwajyámúúcú néemutsi bóhówaavé diityédívu. ¹¹ Aamútsihyáa nées diityéke:

—Ámuúha Gariréa íññújí múnaa, ¿aca ñná caame ámuha méítehíjcyáhi? Muurá ámuháma ícyahíjcyaaabe Jetsóó péjucóó ámuhadítýú níjkyejívú. Aabéjuco idy tsiñe tsááiñe muhdúhjané ámuha meíténáa ípyéhdú. Ehdúhjáa neemútsí diityéke.

Matíake ditye újcune Jóódáúvú cápayóóve

¹² Aaméhjáa orívóo bájú íjcyátsihyi íjcyátsihdy oomí Jerotsaréevu. Píhíréhrée técoomítýú téhbaju múhajchótá wáyeéévejcoójí meúlléiyóné jodíómu táuhbaju néené hajchóta. ¹³ Aaméhjáa técoomívú úújeté ípyée ícyahíjcyajávú cáámééjiri íjcyáne míjcoóhovu. Ílluméhjáa diitye: Péédooro, Jacóóbo, Jóáaá, Aderéee, Perípee, Tomáaa, Baatoroméee, Matéoo, tsijpi Apéó hajchi Jacóóbo, tsáha múnaa cananíjtámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, éhdume.

14 Aaméhjáa paíjyuvaré dóbéévehíjyá tééhó pañévu Píívyéébema íhlyúvaki. Áamemáhjáa íjcyámé Jetsóó nahbémuu, tsíjjuu, tsijtye walléémuu, íjcyame.

15 Áíjyúhjáa Péédoro íñahbéjté 120-meva íjcyáméj pñnévu íjyócuúvéne néé diityéke:

—Ámuúha táñahbému, tsúúca pajtyené éhnehjáa Píívyéébé waajácúháámitu Jóoda píáábóneri Jetsóoke ditye ékééveíñé cáátúnúmeíñe. 16 Ehdúhjáa muurá díbye díbyedívu méénútsóíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé Apííchó nehíjcyané Dabííuvuj téeveri. 17 Díbye muurá Jóoda Jetsóó mamyémú meíjcyáméejpi tsaméhjí díbyema mewákímyeíhíjyaábe. 18 Aabéé ímityúné méénune ditye áhdóne dsíídsí díbye wájójcoíñúné iújcúnemma áhdómé tsátsii íñíjji. Áané boonétúhjáa muurá iye dsíívétsómeíbyé áákityé apáhajchíí íhbaú áachívújuco. 19 Aanéhjáa Jerotsarée múnaa iwáájácúne dityéé áhdotsíí meménú Atséédama ‘Tújpácyo Ájtsi’ nééiyóne. 20 Muurá Tsááamóháámitu téénetu néééne:

Íavajáréjuco díbye ja cóévajari tsáhájucó múha íjcyáityúne.

Téhdure idyé tsiíñe néééne:

Tsíjpiyéjuco díbye wákímyéivu cápáyóóveíñe.

21-22 Ahdícyane muurá íjcyámé tsaate éhnee Jóáa Jetsóoke tsójtsoobe cáámevu pétsihvújuco meke nahbénuhíjcyáme. Áámedítýú ihdyu óví méujcú tsáápiikye díbyeé ímiáané idsíívétsihdyu bóhíine úúbállehíjcyáíbyeke. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

23 Ahdújucóhjáa mítyétsikye ditye pevénéréí mémenúné tsáápiikye dítyétsidítýú iújcuki. Tsáápihjáa Jotséé díbyere ‘Batsabáa’ némeíbyé téhdure Jójto ímyémé íjyaábe. Áánetúhjáa tsijpi Matía. 24 Áámútsíí hallúvúhjáa íllu Píívyéébema íhlyúváme:

—Ayúju Ávyéjuube Píívyéébeéj, uu muurá páme íbuwáánéré ú waajácúhi. 25 Aabe ihdyu ú waajácú caabyé u tújkevéllebe íjtyétsidítýú úcááveíñé díhjúú uwááboobe íjyca Jóódáuvúu ímítýú níjcaúvú úújetéébé cápáyóóve.

26 Ehdúhjáa Píívyéébema íhlyúvátshdyu nehcomé diityétsidítýú cáábyeké iújcuíñe. Aanéhjáa úújeté Matiadívu. Aabéjucóhjáa úcaavéné 11-mevaréjuco íjcyame Píívyéébé uwááboju úwááboméré péhíjcyáímyé pañévu.

2

Píívyéébé Apííchó nítyene

1 Aaméhjáa pámeere tsijtye cahcújtso múnáama ‘Pejtecojtée’ némeíñé wañéhjíj cóójí dóbeevéhi. 2 Áanáacáhjáa peecúteré éhne múúne tsíjpané kíjyebá tsáane íhlyuvádú néene tsáá cáámetu. Aanéhjáa ávyeta wádóoové pája pañere. 3 Áronáacáhjáa tsúúca cúújúwaj péétédú ‘níwáhníwá’ tsáápitáá hallúvú bóhówaavéne. 4 Ehdúhjáa diityé pañévu Píívyéébé Apííchó úcaavéné diityéké íhlyúvatsó tsítyéhjí íhlyúháñeri ditye lléébótúrójúhjíri.

5 Téjyúhjáa íjcyámé tsijtye jodíomú tétsihyi Jerotsaréri Méécáánikye muhdú íjtsúcunúdu úráávyehíjcyámé panévá íñújínetu tsáámeé. 6 Aaméhjáa mítyane tétsii íhlyuba íjcyane ílléébóne diityédívu píhcyaaavéhi. Aaméhjáa úvánucátsí tsaatétsáhjí ditye íhlyúvájúhjíri íhlyuvané ílléébónema. 7 Ááneríhjáa úvátúuvémé néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne íjtye Gariréa múnaa íjcyatúne? ⁸ ¿Aca muhdú íjvane ávyeta meihjyúvájúhjiri ihjyúváme? ⁹⁻¹⁰ Muurá íñe íchii mee panévá íñújine múnaa Páátiaa, Meédia, Eráaa, Metsopotáamiaa, Jodéaa, Capadóotsiaa, Póotoó, Áátsiaa, Píríjiaa, Pajpíiriaa, Ejíhtoo, Tsiréené tujkéveri íjcyane Áápirícaa, éhdúné íñújine múnaa. Áhdure íjcyámé Róómátu tsáamedítúyú tsaate pañtútejte jodíómu. Téhdure íjcyámé jodíómú íjcyáturómé diityé uwáábó úráavyehíjcyáme. ¹¹ Áhdure íjcyámé Créétama Aráábiá múnaa. Ílluume íñe mélleebó muhdú Píívyéébé íhtsútú diityéké íhjyúvatsóné meihjyúvájúhjiri.

¹² Aaméhjáa téeneri úllévenúme idyé tsiíñe néjcatsíhi:

—¿Muhdúami íhya tsáma teénej?

¹³ Áronáacáhjáa tsaate diityédí iúúhívaténe néehí:

—Íllure lílýicyavéme.

Péedoro íhjyuváne

¹⁴ Áánéllíihyéhjáa diitye 11-mevadítyú Péedoro íjyócúúvéne kéévánécoba néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íñe múhdumé Jerotsarée múnáama tsijtye íjcyamej, cáhawaá ámuúhana o íhjyuvané ímíñeúvú mélleebúcunuj. ¹⁵ Tsá muha mellílyicyávetú eene ámuha múúhadítúyú menéhdú. Muurá lílyicyáve múnaa íjcyarómé tsá ícyooca ááméjuturéi nuhba íjcyánáa lílyicyávetúne. Aanéjii awáá muhdú muha méllílyicyáveéhi. ¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébé íhjyú uubálle múnáajpi Joéé íñe ícyooca pájtyénetu néehí:

¹⁷ Muurá nihñéré míamúnáa pañévú Táapíícho ó pícyoóhi. Ááméj tsiiménémúháábé íbúwá déjúcotu táuwááboju íjchívyeehi. Ováhtsámú naavédú nénehji íténé pañe diityémá ó íhjyúvaáhi. Áánetu kéémémuma ó íhjyúvaá ityúwaháñé pañe. ¹⁸ Ehdú ó ájcuú Táapííchotu pámeere múhdumé táicúve múnaa íjcyámeke wajpíímumáyé walléémuke. Aame táuwáábó méénuúhi. ¹⁹ Ájyju caame iévéhoowávú ó úújétsoó páhdúváré nénehji meúllévenúnéhji. Áánetu ííñújiri íjcyaiñé téené uubálleháñé mítyane méénujcátsiháñé pañe tújpacyo wágóóoveíñe. Áhdure íjcyaiñé panévare áíívyéne ójtso. ²⁰ Muurá cóójiejpi nuhba áábáteéhi. Áánetu péjcoejpi íjcyáá tújpacyóduréjucu. Ehdú páhdúváré nénehji pájtyeé Ávyéjuube Jetsóó tsááiñe ávyetá íhtsútú nééíñe úmíwari. ²¹ Aane pámeere múhdumé dífbyedi tsúúráméihjycámé ihdyu pájtyeéteéhi.

Ehdúhjáa Joéej téeveri Píívyéébe néehí.

²² Áhdícyane, ámuúha tamúnaa íjraéémuj, cáhawaá mélleebúcunu tsiíñe ámuúhake o nééíñe: Muurá ámuháyé méwaajácú Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábej téeverí Píívyéébe panévare méénuráítyúronéhjí méénuhíjcyané ámuúháj piñévu. Téenerí muurá meke úújetsójúccóoroobe ímiááné Píívyéébe dífbyeke wáalloone. ²³ Áróóbedívú ámuha ímityúmeke méméénutsó páwachékevu mewátýtyéhútsóneri Píívyééberéhjáa ihdyu tsúúcajátújucu néhdújucu. ²⁴ Áróóbeke muurá dífbyere Píívyéébe bóhítsó tsúúca dsíjívéjúcóóroóbeke. Muuráhjáa tsá muhdú dsíjívé dífbyeke méénútyuróne. ²⁵ Muuráhjáa Dabííúvú dífbyedítúyú néehí:

Paíjyuváree Ávyéjuube óomaye ú ícyahíjycáhi. Aabe muurá oke ú téhnehíjycá íinerí o íllityétuki. ²⁶ Ááneri mítyane o ímíjyúúveebe uke ó durúvahíjycáahi. Áánéllii o dsíjívécocoo tsáimíyé úúma ó íjycáahi. ²⁷ Muurá tsá tabóhí u íhvéjtsóityú tene iwágóóoveki. Áhdure tsá u íhvéjtsóityú díicúve múnáájpikye mítyane u wájyúúbej pi ícúbáhrámeíñe. ²⁸ Muuráhjáa oke ú waajácutsó ímiájijtóvu. Aabe mítyane ó ímíjyuuvé óóma u íjycánéllíiye.

Ehdúhjáa Dabíiúvú neé Jetsóodityu.

²⁹ Aabéhjáa muurá díibye Dabíiúvú dsíjívéebeke ditye cúúune ícyoocápi díibyeúvú nijkye íjycáhi, ámuúha táñahbému. ³⁰ Muuráhjaa Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi íjycáábeúvú ímiáané waajácú Píívyéébe díibyeke nehíjycáné díibyeúvúj tsíménémúhaabe líiyaatémédityú Críjto ávyéjuutéíñe díibyeúvú ávyéjuutédu. ³¹ Ehdúhjáa tene pájtyeíñe íhdétújuco iwáájacúdí íjycáábeúvú nehíjycá Críjto idsíjívétsihdyu bóhiibe wágóóóveityúne. Áhduréhjáa nehíjycáábeúvú díibyej pi muhdú íjycáityúne. ³² Ahdújucóo muurá díibyeke Píívyéébe bóhiitsóne. Aane muha pámeere méwaajácúhi. ³³ Áábekée Píívyéébe ílluréjuco ávyéjujtsóne. Áábej téeveri muurá íñe ícyooca Cááni Ípííchó múúhá pañévu pícyóo díibyekéhjáa íñéhdújuco. Aane íñe páneere ámuha maájtyumíné, melléébone, Píívyébedityúré tsáá Ílli Jetsóoj téeveri díibye méénune. ³⁴⁻³⁵ Íllúhjáa muurá tsiíñe Dabíiúvú néehí:

Ávyéjuubée neé táavyéjuúbeke: Íchihvu táúniúvú díicya dímunáake úúma o táhjáne hajchóta.

Ehdúhjáa neébeúvu. Áronáacáhjáa ihdyu tsá díbye íhdityu íhjuvatúne. Muuráhjáa tsá díbye cáamevu níjkyejívu péetu Críjto péhdú.

³⁶ Aane ihdyu ámuha pámeere tamúnaa íjraeémú méwaajácúiyá Píívyéébe Mépájtyetétsoobe Críjtoke pícyóobeke ámuha páwachékevu medsíjívétsóobeke.

³⁷ Ehdúhjáa Pééodoro neéne díityéké múhdurá pájtyénéllii pámeere díitye uwáábojtéké néehí:

—¿Aanéhaca íñe muhdú muúha, ámuúha múúhá nahbému?

³⁸ Áánéllíihyéhjáa Pééodoro neé díityéke:

—Ímityúné ámuha meicyahíjycáné meihvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjycá ámúhá ímityú ámúhá hallúri íjycájucóótuki. Ááne métsójtsótsaméi Jetsocríjto mémeri Píívyéébe ámúhá pañévu ípícyo Ípíícho. ³⁹ Aane muurá íñe íhdétújucóo úubállemeihíjycáné pámeere ámúháj tsíménémúháábema ámúhá wáabyuta. Téhdure pámeere pahúllevá múnáake Méécááni Píívyéébe wábyújtsómé wáabyuta teéne.

⁴⁰ Ehdúhjáa Pééodoro díityéké íuwáábótsihdyu néehí:

—Ímiánejcúvuréjuco mepájtyé míamúnaa ímityúné ícyahíjycánetu.

⁴¹ Ahdújucóhjáa múhdumé díibyé uwáábó cáhcújtsodúmé tsójtsótsámeíñe. Áijyúhjáa tsúuca cahcújtsó múnáa líiyaatémé 3,000-mevájucó. ⁴² Aaméhjáa díityé uwáábó úraavyémé tsáimíyé náhbévájcatsímíyé tsatsílvú idyóbéévéne Píívyéébema íhjuvahíjycáhi. Téhduréhjáa Jetsóo dsíjívé íitsaavéné pááaho iwátújcatsíñe máchohíjycáhi.

Tujkénújte Jetsóo uráavye múnaa muhdú ícyahíjycáne

⁴³ Aanéhjáa ímí ijtšucunúme. Áamemáhjáa uwaábojte meénúraityúronéhjí meéenuhíjcyáhi. ⁴⁴ Aaméhjáa tsaímíyé iñáhbévájcatsiñe panévatúré piáábócatsihijcyáhi. ⁴⁵ Ihñénéhjíhjáa iñáhhíhénúne piáábohíjcyámé pihtómeke. ⁴⁶ Aaméhjáa paijyuvaré dóbéévehíjcyá duurúvájávú Píivýéébeke idyúúruvaki. Tsaímíyéhjáa ihjyáháñeri íjcyame Jetsóó dsijivé ítsaavéné pááaho iwátújcatsiñé máchohíjcyáhi. ⁴⁷ Ehdúhjáa Píivýéébeke ditye dúúruvahíjcyáné tsijtye ímí ijtšucunúhi. Aaméhjáa éhniñevu líyaate Píivýéébe piáábori tsúuca pájtyeteme.

3

Úllehíjcyátuube úlléjucóóne

¹ Tsájcuuvéhjáa Pééedorómútsi Jóáama péé duurúvájávú Píivýéébema ditye ihjyúvahíjcyáne ééveri. ² Áijyúhjáa tsaapi tsíménédityújuco úllétúúbeke pícyohíjcyámé tééjá lleehówavu 'Imíwu' némeitsihvu dibye ityáumeihíjcyá dsíidsike tééjá pañévú úcáávemeke. ³ Aabéhjáa diityétsikye táumeí dsíidsike tééjá pañévú úcáávémútsikye. ⁴ Áánéliihyéhjáa díibyedívú ííténe neemútsi:

—Éje, cáhawáa múhtsikye dihtej.

⁵ Aanéhjáa ijtšucunúúbé dityétsi tsíeménevu ájcuíñe. ⁶ Áronáacáhjáa Pééodoro néé díibyeke:

—Tsá muhtsi medsíidsivatúne. Áronáa ihdyu uke muhtsi mépiááboóhi. Ahdícyane Natsarée múnáájpi Jetsocrijóto mémeri díjyocúúvéne duhle.

⁷ Ehdúhjáa néébere ímiánéjucéhójtšitu iékéévéébeke íjyóucjácáronemáyé tsúuca ímjpyetéebe. ⁸ Aabéhjáa tsaímíyéjuco úllebe cáhtsiñíbaabéré diityétsima úcaavé tééjá pañévú Píivýéébeke dúúruvaabére. ⁹ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame ájtyumí ímihyéjuco úllebe Píivýéébeke dúúruvane. ¹⁰ Aanéhjáa waajácúmé díibyéjuco duurúvájá lleehówarí 'Imíwu' némeitsihyi ácuúcuunúúbé piáábó táumeihíjcyaaabe dibye íjcyane. Ááneríhjáa ávyeta ullévenúme díibyedi.

Duurúvájatu tsátsii 'Tsaromóo' némeitsihvu Pééodoro ihjyuváne

¹¹ Aabéhjáa tsúuca ímjpyetéebé tsá íhvéjtsotú diityétsi Pééedorómútsikye. Ááneríhjáa míamúnaa itsájuréevéne dsíinécunú diityé éllevu duurúvájatu tsátsii 'Tsaromóo' némeitsihyi íjcyáme éllevu. ¹² Áamekéhjáa Pééodoro íajtyúmíne néehíí:

—Ámuúha tamúnaaj, ¿aca muhdú íivane ámuha meúllévenúne múhtsidityúvú méíté tehdu múhtsi ihnáhooríyé muhtsi meméénúneríjívvari? Áhdure ¿aca ímiájtétsi muhtsi meíjcyanéllii tehdu mémeenúhi? ¹³ Muuráhjáa téhdure méíhdé múnáatúvú Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, éhdume cáánivahíjcyaaabe Mépiivýéébe ílli Jetsooke tééneri ávyéjútsohíjcyá éhnée ámuha ávyéjúté hójtsí pañévú meíhvéjtsóóbeke. Muuráhjáa Piráató díibyeke acádsíjcaáyóiyónáa tsá ámuha meímíletúne. ¹⁴ Díibyéé ímiáábé hallúvú ihjyúvatúme ámuha cáábyerá dsíjivétso múnáájpi hallúvúré méihjyúvú dibye íjchívyeki. ¹⁵ Ehdúu ámuha méllíihyánutsó díibyéjuco meke bohíivú ájcuúbedívu. Áróóbeke muurá Píivýéébe bóhítsóhi. Aane muha méwaajácúhi. ¹⁶ Áábeke muhtsi mecáhcújtsónéllii muurá íñe áanu ímjpyeté díibye mémeri díibyé íhnáhoori ámuha meíténeríye.

17 Ahdicyane, ámuúha tamúnaaj, muurá ó waajácú ímiáánéjucóo ámuha pámeere ámuhá avyéjútémá díbyeke medsjívetsóné ámuhá íbuúúné aabáte. 18 Áronáacáa ihdyu tehdújuco díbye ícúbáhrámeíñé tsúúcajátújucoo Píívyéébe íhjúy uubálle múnáaj téeveri néhdújuco. 19 Áánéllíi ímytúné ámuha meícyahjycyáné meíhvéjtsóné Píívyéébé icyánejcúvuréjuco méíbuwáávé ténehji ámuháma íábájíívemeí ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki. 20 Muurá meéllevu wállóoiibye Íllí Jetsocríjtoke tsúúcajátújucoo meke díbye pájtyetétsoíñé íñéébeke meke díbye iújcúvaki. 21 Aabe muurá níjkyéjiri íjcyaa páneere muhdúhjáa Píívyéébe íhjúy uubálle múnáaj téeveri tsúúcajátújuco íñéhjycyáné ímíábávyétsóné hajchóta. 22-23 Íllúhjáa muurá Moitséeúvú néé méíhdé múnáaúvuke: “Ávyéjuube Píívyéébe méhdityu pícyoó tsaapi íhjúy uubálle múnáajpi íjcyáiíbyeke íñéé oke ípícyohdu. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco. Muurá díbyeke cáhcújtsotúmé wágóóovéehi.”

24 Áhduréhjáa tsijpi Píívyéébé íhjúy uubálle múnáajpi Tsamoééúvú íhjúvahjycyá íñe ícyooca muhdú pájtyénéhjuu. Áábeúvú boonéhjáa idyé tsijtye íjcyáméhjúvú íhjúvahjycyá téénetu. 25 Ehdúhjáa muurá Píívyéébe íhjúy uubálle múnáaj téeveri nehjycyá meeke pámeekére. Muuráhjáa méíhdé múnáaúvuma pámeekéré meke ípiááboíñé Aavaráaúvuke íllu neébe: “Pámeere íñújí cuwáábema íjcyaiñé píáábó díjtsiménémúháábej téeveri.” 26 Muuráhjáa Píívyéébe Íllíkye wallóo tujkénú mee íjraéémuke díbye ípiáábo méímítuyaháñé meíhvéjtsoki. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

4

Péedorómútsí Jóáama ávyéjúté úmíwari íjcyane

1 Aanéhjáa Péedorómútsí Jóáama míamúnáama íhjúvahjycyárónáa tsáácunúmé llúúvájteé, duurúvájá tehmeté avyéjuúbee, tsadotséómuu, íjcyame. 2 Aaméhjáa cayóbaávaté Jetsóope dsíjíveebe bóhíhdu idyé tsijtye dsíjívémé bóhííñé dítyetsí úwáábónetu. 3 Aaméhjáa íekéévémútsikye cuvéhoojánú cuvéhrejucó tene néénéllííhye. Aamútsíhjáa téhulléré tsítsíívéhi. 4 Áronáacáhjáa díityetsí úwáábó lléébúunúhíjcyámedítýú mítýame cáhcújtsómemáubáhjáa tsúuca úújetémé 5,000-mevájucó tsamééré wajpíímu.

5 Aanéhjáa awáa tsíjcyoojí píhcyaaavéjucóomé Jerotsarévu ávyéjúttee, túkevítsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame. 6 Áamemáhjáa íjcyámé llúúvájte avyéjúttee Anáaa, Caipáaa, Jóáaa, Arejáádooroo, éhdume. Téhduréhjáa íjcyámé díityéjééjete. 7 Aaméhjáa díitye avyéjúttee néé Péedorómútsikye dítye íjchívyétsóné itsíva díityé éllevu. Ahdújucóhjáa dítye tsájtyémútsikye dítye nééneé:

—¿Aca íñé íhtsúturí ámuhtsi méénúráityuróné méméénuhíjcyáhi, pane mumémeríhyaja?

8-9 Áánéllíihyéhjáa Péédoro Píívyéébé Apíícho Ípañe íjcyaaabe néé díityéke:

—Ámuúha tamúnaa íjraéémú avyéjúttee, ámuha íñe múhtsikye médilló éhnée íayáábédítýújuco úllétuube áanu muhdú ímíjpyeténé ámuha mewáájácuki. 10 Áánéllíi ícyooca muhtsi ámuhákye méúúbálleé teéne. Muurá ihdyu Píívyéébere ímíjpyetétso díbyeke éhnée ámuha páwachékevu Natsarée múnáajpi Jetsóoke medsjívétsóóbeke íbóhítsóóbe mémeri. 11 Muuráhjáa díibyéjuco éhne

múúne ímichi nééwáyutu jaa éjkeđu néébeke ámuha meéhdíwálléroobe ícyooca ijcyá páñetúejpi teene jaa ímichi páñetúétsihdyu éjkeđu néébeé. ¹² Tsá tsijpi íjcyatú meke pájtyetétsoobe. Tsáháa muurá tsíjpiikye Píívyéébe méménutú miamúnáake pájtyetétsoóíbyeke.

¹³ Ehdúhjáa dityétsí ihjyúváneri diitye ávyéjute ullévenúhi. Aaméhjáa waajácú dityétsí idátsó nééméejtési íjcyane tsáijyúubaré waajácúhaaminé íítehíjcyátumútsi. Áronáacáhjáa ítsaavémé Jetsóomáa dityétsí ícyahíjcyáne.

¹⁴ Aanéhjáa dityétsí ímíjpyetétsoobe tétsihyi íjcyánéllii tsáhájucu ditye íiná néetu diityétsidítu. ¹⁵ Áanélliihyéhjáa ílluréjuco ditye wáloone diityétsikye tétsihdyu. Áané boonéhjáa tsamééréjuco íhgyúwájcatsíñe muhdú diityétsikye imyéénúyóneri. ¹⁶ Néjcatsímyéhjápee:

—¿Aanéhaca íñe muhdú méméénúiyá diityétsikye? Muurá pámeere Jerot-sararé múnaa waajácú méénúráityuroné dityétsí méénune. Aane muhdú metóónúyónejíwari. ¹⁷ Áronáa ihdyu metsu meíllívyéébo diityétsikye dityétsí éhnííñevu Jetsóodítu íjcyané uwááboju pámehdívuré tsújaucútúné ihde.

¹⁸ Ahdújucóhjáa tsiiñe ipíúwámútsikye ditye ávyeta bóijcyúné dityétsí iúwaabójucóótuki. ¹⁹ Áronáacáhjáa neemútsí diityéke:

—Cáhawáá méjítсамéí keená ímí Píívyéébe íjtsúcunúne. ¿A ámúhakyéré muhsti mellééboñe dílbyeke tsá mellééboítúne? ²⁰ Tsáháubá muhsti meihvetéityuró Jetsóodítu íjcyané uwááboju meúwáábohíjcyánetu dibyée iúwáábóne méénuhíjcyanéhjí muhsti maájtyúminélliihye.

²¹ Ehdúhjáa dityétsí néénéllii íbóljcyúróne ílluréjuco ditye íhvejtsóné diityétsikye. Tsáháhjáa ditye píívyetétú muhdú diityétsikye imyéénúiyóné tsáápiikyéhjáa dityétsí ímíjpyetétsonéllii mítyame Píívyéébeke ávyéjútsonélliihye. ²² Aanéhjáa diilbye dityétsí ímíjpyetétsoobe 40 pijcyábá éhníínevújuco.

Cahcújtso múnaa piáábó táúmeíñe

²³ Aamútsíhgyáa tsúúca ditye ácádsíjcaáyomútsí íñahbéjte éllevu ipyééne úúballé páneere muhdú llúúwájté avyéjútémá túkevéjtsojte diityétsikye nééneé.

²⁴ Áanélliihyéhjáa tsaméhjí íllu Píívyéébema ihjyúváhi:

—¿Ayúju múúhá Avyéjuube Píívyéébeéj, uu muurá ú ijcyá páneeréé íévéhóówari íjcyánéhjima ííñuji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyane, u ípívyéjtsoobe! ²⁵ Aabée muurá díicúve múnáajpi Dabíiúvudi Díapííhó íjcyánejtéveri u néehíí:

¿Íveekí tsííñe íñújine múnaa páhdúváré idyáííwéjcatsíñe ítsámeihjycyá íñetú diityéké piáábóityúnéhjiri? ²⁶ Muurá ávyéjute pityácócatsíhgyá Ávyéjuube Críjtóke imyéénuki.

Ehdúhjáa muurá u néé Dabíiúvuj tééveri.

²⁷ Aanée muurá téénéllii ícyoomívú píhcyáávehíjcyámé Heróódee, Póótsio Piráátoó, tsííñe íñúji múnaa, muuha íjraéémú avyéjúttee, íjcyame Daachi Jetsóoke imyéénu múúhakyé pájtyetétsoóíbyeke u wállóobeke. ²⁸ Áábekée meenúme tsúúcajátújucóhjáa ihdyu u néhdújuco. ²⁹⁻³⁰ Aame muurá u ííténáa téhdure múúhake méénúllehíjcyáhi. Áanéllii ihdyu óví múúhake ú túkévejtsó dííhtsútuuri muha meúwáábohíjcyá díuwaáboju íínerí íllityétúme. Áhdure

múúhake piáábó muha méénuráítyúronéhjí chéméméhjike mebohíitsohíjcy a Daachi Jetsóo mémeri.

³¹ Ehdúhjáa Pívyéébeema íhjuvávnetu ditye níjkévánáa tétsii diityémá uuvécunúhi. Aanéhjáa Pívyéébé Apííchó diityé pañe íjcyame íneri núhnévetúme úwáábohíjcyá dííbyé íhju.

Pámé wáábyutáre íjcyane

³² Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama tsajítóre íjtsámeímyé tsá néhíjcyatú íhñénéhjí íhdyúenéhjí íjcyane. Tsáápiitsá éhnéhjáa páme wáábyutáre íjcyáhi. ³³ Aaméhjáa diitye uwáábojte úúbálléhíjcyá Ávyéjuubée Jetsóo idsíjívetsihdyu bóhíine. Áamekéhjáa Pívyéébe mítyane piáábohíjcyáhi.

³⁴ Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama ímí piááábócatsíhíjcyá ínetú píhtótsójcatsityúme. Tsaatéhjáa íiñújínema, íhjuháhíñema, íjcyame ténehji íñáhíhénúne dsíídsí pihjyúcuhijcyá uwáábojtédívu. ³⁵ Áanetújucóhjáa ditye ácuhijcyané tsaate diityédítýú píhtómeke. ³⁶ Áíjyúhjáa íjcyabe diityédítýú Revítámuube Jotséé Chííperévúhjáa ditye tsíímávaábe. Áábekéhjáa uwáábojte iúúhínúné meménú Benabéedívu ‘ímíjyújtsoobe’ nééíyóne. ³⁷ Aabéhjáa íiñújí íñáhíhénúne áhdovu ajcú diitye uwáábojtéke.

5

Ananíamútsí mewa Tsapíírama ímityúné méénune

¹⁻² Áhduréhjáa Ananíamútsí mewa Tsapíírama íiñújí íñáhíhénúne áhdotu tsane iújcúnéj coéénevu diitye uwáábojtéke ajcú pánéhíjítaráhdu. Aanéhjáa mewa waajácú díbye muhdú méénune. ³ Áábekéhjáa Ananíake Pééodoro néehíí:

—¿Aca íveekí Naavéné uke íbúwájtsónej péévé muhdú ú meenú díiñújí áhdo? ¿Ááne pánéhíjídú ú tsivá coééne? Ú ímíllé múúhake u állíñe tehdújuco Pívyéébé Apííchó ímíllédú u méénune muha meíjtsúcunúroki. ⁴ ¿Aca muhná teene íñuji? Ááneráa dihñe teene. Ááne áhdóo dihñéreíyo. Tsáháa tsane u újcúnéj coééné u tsiváítyuró pánéhíjítaráhdu. Aanéhaca idyé múúhakyéré u állíñejíivari. Muurá téhdure Pívyéébeke ú allíhi.

⁵ Ehdúhjáa Pééodoro néénemáyé Ananíá ílluréjuco dsíjíveebe áakityéné baavújuco. Áané uubálléhjáa lléébome mítyane íllityéhi. ⁶ Ááhoúvukéhjáa ováhtsámú íbíjínúne tsajtyé icyúúuki.

⁷ Áané boonétúhjáa mewa wajtsí íiná ájyúke pájtyene wáájácúttulle.

⁸ Áállekéhjáa idyé Pééodoro népejtsóhi:

—¿A téhdunéjucóo ílluuneré ámuhtsi menáhíhénúné ámuhtsí íiñújí?

Áánéllíihyéhjáa neélle:

—Ééé, téhdunéjucópeé.

⁹ Áronáacáhjáa Pééodoro néé díílleke:

—¿Íveekíhíjyá ehdu ámuhtsi mémeenúhi? ¿Aca ámuhtsi méíjtsúcunú Pívyéébé Apííchó wáájácútyuróne? Éje, aatye muurá tsáá dítyájiúvuke icyúúújétsihdyu. Aame muurá ícyooca uukéréjuco cúúutéíñe.

¹⁰ Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca dsíjívélle áakityé dííbyé líiñévu. Ááledívúhjáa diitye ováhtsámú wajtsí íítémehóvuréjuco. Áálleúvukéhjáa

idyé tsájtýéne cuuúmé ájyú únítu. ¹¹ Ehdúhjáa Ananíamútsikyé méwama tene pájtyéneri cahcújtso múnaa mítyane íllityéhi. Áhduréhjáa tsijtye teene iwáájácúne íllityéhi.

Méénúráityúronéhjí méénúmeíñe

¹² Aanéhjáa diitye uwáábojte dóbéévehíjcyá duurúvájá pañévu tsátsii ‘Tsaromóo’ némeítsihvu. Aaméhjáa méénuhíjcyá mítyane méénúráityúronéhjí míamúnááj piínévu. ¹³ Áamekéhjáa cáhcújtsotúmé diityémá náhbévahíjcyáturómé ímí ijtsúcunúhi. ¹⁴ Téijyúhjáa idyé tsijtye wajpímumáyé walléemú cóbéévehíjcyá duurúvájá pañéahcujtsó Píivýéébeke. Aaméhjáa éhniíñevu mítyaméjucu lliyaaténe. ¹⁵ Áánetúhjáa chéméméhjike íhbotáháñeri ijchívyetsómé hulléijtónéj piínévu tééneríváa Péédoro pájtyéébe náávéubaré diityé hallútú pájtyéneri ditye íbohíiki. ¹⁶ Téhduréhjáa idyé íúniúécoomíji múnaa Jerotsaréeri íjcyáábe éllevu tsívahíjcyá chéméméhjike. Áhduréhjáa tsívahíjcyámé naavémú ípañe íjcyame ícúbáhrámeihíjcyámeke díbye íbohíítsoki.

Uwáábojteké ditye ícúbahráne

¹⁷ Aanéhjáa pañétúejpi llúúvájte avyéjúúbema tsadotséomú nomíutáává diitye uwáábojtédi. ¹⁸ Áánélliihyéhjáa diityéké cuvéhoojánúme. ¹⁹⁻²⁰ Áronáacáhjáa tépejco níjkyéji múnáajpi cuvéhoojá llehówááne ípááyúnetu íjchívyétsómeke néé ditye míamúnáake duurúvájá pañévu íúwááboté muhdú Píivýéébeke meúraavyéne. ²¹ Áhdújucóhjáa ditye cuvéneturé téjéj pañévu ípyéene úwaabóne. Áanáacáhjáa díbye pañétúejpi llúúvájte avyéjuube íñahbénu múnáama pihjyúcú túkevéjtsójteke. Áánemáhjáa tehme múnáake wallóomé diityé éllevu cuvéhoojá pañétú ditye íjcutéki. ²² Aaméhjáa péeme úujeté íavajávuréjucu. ²³ Áánélliihyéhjáa íóómíñe néémeé:

—Muha méúújetérá cúúveja cóhpé wátájcámeíjyá tehme múnaa llehówááne téhmehíjcyámedívu. Áronáa muha llehówááne mépaayú dáiháñeréjucu tsaatéubaré pañe íjcyájúcootúne.

²⁴ Ehdúhjáa ditye úúbálléneri díbye pañétúejpi llúúvájte avyéjuúbee, duurúvájá avyéjuúbee, tsijtye llúúvájteé, íjcyame íúllévenúne néjcatsihi:

—¿Aca kíávú pééiyóme? ²⁵ Áronáacáhjáa tsaapi téhullétú tsáabe néé diityéke: Áánaera éhneíjyu ámuha mecuvéhojánúmé éhllé duurúvájá pañe uwááboríjyucu.

²⁶ Áánélliihyéhjáa tehme múnáa avyéjuube péé tsaatémá diityé éllevu. Aaméhjáa diityéké ícúbáhratúmé tsajtyé míamúnáa néwayúúnevu diityéké áamúiyóné apííchori. ²⁷⁻²⁸ Aaméhjáa diitye ávyéjútédívu wájsítsómeke pañétúejpi llúúvájte avyéjuube néehíi:

—Ááneráhjáa muha ámúhake mébóijcyú ámuha meúwaabójúcoótu eene ámuha meihjyúvahíjcyáábedítýú íjcyané uwááboju. Áronáa ¿íveekí éhniíñevuré ámuha méúwaabóhi? ¿íveekí ámuha Jerotsaréeri díbye uwááboju metsújaucúne méimíllé díbyeé dsíjívéné múúhá hallúvú mewátyanúne?

²⁹ Áánélliihyéhjáa Péédoro néehíi:

—Áronáa ihdyu Píivýéébe múúhake néhdújucu muha meméénune míamúnáa múúhake bóijcyúrónáaca. ³⁰ Muuráhjáa téhdure méíhdé

múnáaúvú dííbyeke cáánívahíjcyaaabe Mépiiivyéébe Jetsóoke bóhiitsó éhnée páwachékevu ámuha mewátyétyéhcútsoobe dsíjívéébeke. ³¹ Áábekée muurá díbye ávyéjuutétsoobe ícyooca ijcyá dííbyé únuri Ávyéjuube Pájtyetétsoobe íjcyáábej tééveri mee íjraéémú ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsóné ímiánejcúvuréjuco meíbúwááve tenehji máhallúrí íjcyájúcoótuki. ³² Aane muurá Píivyéébe Apííchó múúhadívú bóhówajtsóné íñe muha meúúbállehíjcyáhi. Muurá ímiááné dííbyeke mecáhcújtsómé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhi.

³³ Ehdúhjáa Pééodoro néene diityéké cáyobáávatétsómé imíllerá diityéké idsíjívetsóné. ³⁴ Áronáacáhjáa paritseómuube ‘Gamariée’ némeíbyé tauhbájú uwááboobe íjcyáábeke míamúnaa ávyejúúllehíjcyaaabe diityej píñetú íjyócutúvéne née dityéi íjchívyétso áachívú wahájchotáwu diitye uwáábojtéke. ³⁵ Ááné boonéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúhaj, téíibúwá tsáma méíjcyaco. Ááne ímíñeúvú meíjtsámeítsihdyu aatyéké méméénuco ámuha meméénúhahchíjyju. ³⁶ Muuráhjáa ‘Téoda’ némeíbyé itsúcunúmeíhíjcyá íhtsútuube íjcyane. Áábemáhjáa muurá íjcyámé míamúnaa 400-meva. Áróobekéhjáa tsaate dsíjívetsóné boone pámeere dííbyema íjcyarómé pahúllevávú tsújaavé tétsíhjí daihañéréjuco. ³⁷ Téhduréhjáa Gariréa múnáajpi Jóódáke pajtyéné míamúnáake ditye éévehíjcyáijyju. Áábemáhjáa muurá téhdure mítyame íjcyáróobeke idyé dsíjívetsómé. Ááné boonéhjáa dííbyema íjcyarómé ílluréjuco wáhchájabáne. ³⁸ Áánéllíi ámúhake o née diityéké éhniíñevu ámuha mepátsárijcyójúcoótuki. Muurá ihdyu ímiááné míamúnáadityúre tsááné uwááboju ditye úwáábohíjcyáhahchíi diityémá níjkeváíñe muhdú ámuha diityéké meméénútúrónáaaca. ³⁹ Áánetu Píivyéébedityú tsááné uwááboju íjcyáhahchíi tsá ámuha muhdú meméénúityúne. Áánéllíi téíibúwá méíjcyá.

Tsá tene ímityú Píivyéébeke ámuha ímityúné medáriivéne. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye lléébone. Áronáacáhjáa ihdyu diitye uwáábojtéke ipiúvámeke wátsihcyúme. Áámekéhjáa íacádsíjcaáyo tsiíñe bóijcyúmé ditye íuwaabójúcoótu Jetsóodityú íjcyáné uwááboju. ⁴¹ Aaméhjáa péé imíjyúwu Píivyééberéhjáa ihdyu íhvejtsódújuco Jetsóodityú íjcyáné uwáábójú hallútú núcójpítsó íicúbáhrámeíyónnáaaca. ⁴² Aaméhjáa íhvéjtsotúmé éhniíñevúre pajcoójívaré úwáábohíjcyá duurúvájá pañevu. Téhduréhjáa tsíjtyeke íhjyáhañevúre úwáábomére pahíjcyáhi.

6

Uwáábojte píáábojte íjcyáímyeke ditye mémenúne

¹ Aanéhjáa téijyú tsúuca míyaméjuco cahcújtsó múnaa líiyaaténe. Áánáacáhjáa tsaate jodíómú íjcyarómé griéégómú íhjúrí íhjuvámé imúnáadityú nehíjcyá dityévaa pííbájujytéké panévatúre píáábohíjcyatúne. ² Áánéllíihyéhjáa diitye méjtúhatyú míityétsi íjcyame uwáábojte pámeere cahcújtsó múnáake ipíhíjyúmeke nééhií:

—Muurá íñe Píivyéébe uwááboju muha meúwaabómé tsá tsíñéhjiri metúhújkímeyéítyuróne. ³ Áhdícyane, ámuúha múúhá nahbémuj, ámúhadityú tsaate ímiáámé 7-meváké menéhcóne téénevu mepícyó Píivyéébe Apííchó

diityéké tükévétsohijcyáme. ⁴ Áanetu ihdyu muha díbyeke piáábo metáúmeíne díbyé uwááboju méúwáábohijcyaaíhi.

⁵ Ehdúhjáa ditye néene ímí tehdújuco íjtsúcunúnéllii meménújucoómé Ejtéébate Píivyéébé Apííchó tükévétsoñeri ímí díbyeke úráávyehijcyáábeke. Áábé hallúvúhjáa meménúme íllúumeke: Perípee, Próócoroo, Nicanóoo, Timóoo, Paméénaa, Ajtiokíia múnáajpi Nicoráa jodiómuube ijyátúuroobé diityé uwááboju tujkénú iúráávyehijcyátsihdyu Jetsóokéréjuco cáhcújtsoóbee, éhdúmeke. ⁶ Áamekéhjáa tsajtyémé diitye uwáábojté éllevu. Áámé hallúvúhjáa íhyóitsine ipicyóone táumeimyé piáábo.

⁷ Ehdúhjáa Píivyéébé uwááboju Jerotsarévu tsújaavéné mítyame cáhcujtsómé éhniínevu líiyatéhi. Áhduréhjáa mítyame llúúvájtedítýú cáhcujtsóhi.

Ejtéébate ditye ékeevéne

⁸ Áijyúhjáa Ejtééba méénuhijcyá méénúráityúronéhjí Píivyéébe piáábóneri. ⁹ Áábemáhhjáa táhhácatsihijcyámé tsaate pihcyáaveja 'ícúve múnáa ijcyájúcootúme' némeijya múnáama Tsiréene múnáa, Arejadriía múnáa, Tsírítsiá iinúji múnáa, Áatsiá iinúji múnáa, ijcyame. ¹⁰ Ároméhjáa tsá díbyeke táhjatú Píivyéébé Apííchoré tükévétsoñeri díbye íhyjúvahijcyánéllíihye. ¹¹ Áánéllíihyéhjáa ahdomé tsaatéke ditye díbyé hallúvú iállíne iñéé díbyévaa Píivyéébé, Moitsééúvu, ijcyámútsidítýú ímityúné íhjuváne. ¹² Ehdúhjáa ditye néene tükévétsojtémá taúhbájú uwáábojtéké muhdú dáriivémé awáá díbye Ejtéébate iékéévébeke tsajtyé avyéjúté éllevu. ¹³ Áábéllíihyéhjáa nehcomé tsíjtyeke díbyé hallúvú ditye iálliki. Aaméhjáa néé díbyedítýu:

—Áanu ímityúné íhjuváhijcyá duurúvátuu, Píivyéébé taúhbájutuu, ijcyane.

¹⁴ Áhdure nehijcyabe Natsarée múnáajpívá Jetsóo duurúvaja iwáchájánúne Moitsééúvú uwáábo cápáyoacóíne.

¹⁵ Ehdúhjáa ditye néenéllii avyéjútémá tsijtye tétsihyi ácújcatyémé ítéecunú díbye Ejtééba húmí amítsarahcówu níjkyéji múnáajpi húmídu.

7

Íhyallúvú Ejtééba íhjuváne

¹ Áábekéhjáa pañétúejpi llúúvájte avyéjuube néehí:

—¿Ava ímiáané ehdu teénej? ² Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá amúhake o néene mélleebúcuuj. Muuráhhjáa Mépiivyéébé íhtsútuube ijcyabe bóhówaavé méíhdé múnáajpi Aavaráaúvúdívu Haráavú díbye péétúné ihde Metsopotáamíá iinújiri íjcyáábedívu. ³ Áábekéhjáa neébe: “Pámeere dihyájkímuke díiínújima díhvétsoñe peeco uke o wállóóné iinújivu.” ⁴ Ahdújucoóhjáa muurá díbye iinújii Caadéatu péébe úújeténé Haráavu. Áané boonétúhjáa cááni dsíjívétsihdyu Píivyéébere tsivá díbyeke íne ícyooa meijcyané iinújivu. ⁵ Aanéhjáa ímiáané díbyeúvuke iájcuíñé iñéérónáa tsáhái díbye díbyeke ájcutú téené iinújivu. Áronáacáhhjáa ihdyu neebe díbye dsíjívéné boone iájcuíñé díbyéj tsiménémúháábekéréjuco díbyeúvú tsimávátúrónáaaca. ⁶ Áhduréhjáa neebe díbyeúvudítýú líiyaténéj tsiménémúhaabe tsííñé iinújiri tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame ícúbáhrámeíñe 400 pijcyá hajchóta. ⁷ Téhduréhjáa Píivyéébe néé diityédítýu: “Ene kéené

iiñúji múnáá hójtsirí ditye íjcyámema teene ó ímbábchoóhi. Ááné boone ó íjchívyétsoó téhullétú diityéké ookéréjuco ditye íícúve íchihvu.”⁸ Muuráhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuma muhdú díbye íjcyáíñé pityájcoju imyéénéne néé pámeere díbyej tsiiménémúhaabe ikíhdyahírótsámeiki. Ahdújucóhjáa díbye méénune illi Itsáake itsiimáváabeke 8 coojivá díbye íjcyátsihvu. Áhduréhjáa díbye illi Itsáaréjuco méénune illíkye Jacóóboke. Aabéhjáa idyé Jacóóbó meenú téhdure ítsiimeke 12-nevá dohjíba múnáa mee ijraéémú ihdeejtéke itsiimávámeke.

⁹ Aaméhjáa diitye méihde múnáa Jacóóboúvuj tsiimé nomíutáavahíjcyá íñahbe Jotséedi. Áánemáhjáa díbyedívú tsaatéke ditye náhjihenúme tsajtyé díbyeke Ejíhtó iiñújivu. Áróobekéhjáa ihdyu Píívyéébe piáábohíjcyá panévare díbyeke pátyehíjcyánéhjitu. ¹⁰ Aanáéhjáa díbyeke díbye túkévéjtsónej péévére teene Ejíhtó iiñúji avyéjuube Paraóó ímí díbyeke pícyohíjcyáhi. Muuráhjáa díbyeke pícyoobe íiñúji túkévéjtsóobe íjcyaaabe téhdure páneere díbyé tsiiméné tehmeébé díbye íjcyaki.

¹¹ Áijyúhjáa muurá mítyane míamúnáa ícúbáhrámei ájyábari Ejíhtó iiñúji, Canaáá iiñúji, íjcyájíicu múnáa. Tsáháhjáa téjyju méihde múnáaúvudi majcho íjcyatúne. ¹² Áronáacáhjáa Jacóóboúvú Ejíhtó iiñújiri tsátsii majcho íjcyane iwáájácúne wallóó ítsiime méihde múnáaúvuke ditye téhullétú tsane iújcutéki. ¹³ Ááné hallúvúhjáa tsiíne péémedívú botsíi Jotséé waajácútsámei diitye íñahbé mudívu. Átsihdyúhjáa díbye Ejíhtó iiñúji avyéjuube waajácújucóó caatyé múnáajpi díbye íjcyane. Áánélliihyéhjáa neebe díbye ipíúva pámeekéré imúnáake. ¹⁴ Ahdújucóhjáa Jotséé píuvané cááni Jacóóboke pámeere ihyájkímú 75-meva íjcyámema. ¹⁵ Aaméhjáa téhulle ícyahíjcyámé pámeere dsíjivé 12-nevá dohjíba múnáape mee ijraéémú ihdeejte íjcyame díbye cááni Jacóóbomájucó. ¹⁶ Áameúvukéhjáa tétsihdyu icyúúúromeke tsúúcájátú tsiíne íáábyúne tsajtyémé Tsikyéevu díbyéhjáa Aavaráaúvú Hamóóúvú tsiímedítýú áhdóné nijkyénetu icyúúuki.

¹⁷ Aanáéhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuke pítyájcone éévé tsúuca pííhínáa memúnáa éhniíñevu lílyaaté mítyáméjuco teene Ejíhtó iiñújivu. ¹⁸ Áijyúhjáa tsíjpiiyéjuco úcaavéné téené iiñúji avyéjúúbedívú Jotsééúvuke wáájácútuúbe. ¹⁹ Aabéhjáa íallíñe ícúbáhráhíjcyá diityédi. Áánemáhjáa nehíjcyaaabe ditye ítsiiméwuúmuke iwáámíuhíjcyá béhnére itsiimáváméwuújike. ²⁰ Téjyúhjáa Moitsééúvú tsiimávámeíbyeke Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. Áábéwúkéhjáa cáánimutsi téhmehíjcyá pápilhúú nuhbáva. ²¹ Áábéwúkéhjáa tsúuca dítyétsí wáágoójucóóróóbeke Ejíhtó iiñúji avyéjúúbé ajuúwá iújcuúbeke keemévetsóhi. ²² Áábekéhjáa díbye úwááboobe waajácú páneere diityé múnáape wáájacuhíjcyánéhji. Aabéhjáa ávyétá tujkéveebe íná imyéénúnetu, ílhjyúvúnetu, panévátúre.

²³ Aabéhjáa 40 píjcyábájucó íjcyaaabe íjtsámei imúnáake íááhívetéíñe. ²⁴ Aabéhjáa téhullévú péébe cábuuvé Ejíhtó múnáajpi memúnáajpídi ícúbáhráhíjcyáábedívú. Áábekéhjáa líiíhyánuúbe. ²⁵ Áijyúhjáa íjtsúcunúúbe memúnáaúvú tsúuca wáájacúné díbyej tééveri Píívyéébe diityéké ditye ícúbáhrámeihíjcyánetu íjchívyétsoíñe. Áronáacáhjáa ihdyu tsáhái ditye

wáájacutúne. ²⁶ Áané tsijcyoójíhjáa idyé úujetéebé tsamútsiyé memúnáajtétsi méénújcatsímútsidívu. Áamútsikyéhjáa imílléroobe idyówajcároné. Áronemáhjáa neebe diityétsikye: ¿íveekí ámuhtsi tsané múnáajtétsiyé mejcyamútsi méméénújcatsíhi? ²⁷ Áronáacáhjáa ímichi cáábyedítú tene tújkévaabe diibye Moitséke néehí: “¿Múha uke picyoó ímítúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki? ²⁸ ¿Mityá oke ú líihyanúu éhnéjyju Ejíhto múnáájpkíye u líihyanúdu?” ²⁹ Ehdúhjáa díbye néénetu ílluréjucu Moitséé wááneé. Aabéhjáa úujeté Madiáa iñújivu. Aabéhjáa téhulle tsiíñe iñújiri íjcyaaabe tsíimavá mítýétsikye téhullétú ityáábáválledívu.

³⁰ Aanéhjáa 40 pijcyábájucu díbye ínéubará píivyétúné iñújiri íjcyánaa níjkyéji múnáajpi bóhówaavé díbyedívú uméhéwu péétécunúné pañe ‘Tsinai’ némeihbáj pihívu. ³¹⁻³² Áanerihjáa mityane ullévenúúbe. Áanéllihyéhjáa ímíñeúvú íite díbye píihíverónáa Píivyéébe díibyeke néehí: “Oo amúhá Píivyéébe ó íjcyá díhdé múnáaúvúu Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame oke cáánívahíjcyaaabe.” Áanerihjáa íllityéne úúvécumúúbe tsáhájucu tsiíñe ítetúne. ³³ Áábekéhjáa tsiíñe neébe: “Dítyúhápaajíné tácoríjco íñe úhdivu o bóhówaávénellíhye. ³⁴ Muurá ó waajácú tahñéjté Ejíhtori íjcyame wánícyámeihjycáné íícúbáhrámeíñeri. Áámeke díjtyéeveri o íjchívyétso íñe úhdivu ó bóhówaavéhi. Ahdícyane uke ó wallóó tééne iñújivu.”

³⁵ Ehdúhjáa Píivyéébe néé Moitséke éhnéhjáa memúnáajtétsiúvú ‘¿múha uke picyoó ímítúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki?’ néeróóbeke. Píivyééberéhjáa íhdyu néé uméhéwu péétécunúné pañe níjkyéji múnáajpi díbyedívú bóhówaávéébejté téeveri díbye memúnáaúvuke íjchívyétsoki. ³⁶ Ahdújucóhjáa méénuráityúronéhjí imyéenúnej téeveri díbye íjchívyetsóné méíhdé múnáaúvuke Ejíhto iñújitu. Aaméhjáa ínéubará píivyétúné iñújivu pééme Tújpañe Móóa pajtyé nújpacyo dówaávéjítori. Aabéhjáa téhulle 40 pijcyabá íjcyaaabe méénuhíjcyá méénuráityúronéhjí. ³⁷ Aabéhjáa mee imúnáadítú néehí: “Píivyéébere muurá picyoó méhdítu íhjú uubálle múnáájpkíye íñe o íjcyadu nééíbyeke. Aabe íhdyu nééne mellééboco.” Ehdúhjáa néébeúvu. ³⁸ Aabéhjáa muurá ínéubará píivyétúné iñújiri méíhdé múnáaúvuma íjcyáábedívú níjkyéji múnáajpi bóhówaavé ‘Tsinai’ némeihbaúvú. Áábemáhjáa íhjúvúvane ájcuube díibyeke Píivyéébe taúhbaju cáátúnúmeíñevu díbye íajcu méíhdé múnáaúvuke.

³⁹ Áróobekéhjáa tsá dítye cáhcútsohíjcyatúne. Ílluréhjáa díibyeke ityáhjálléne tsiíñe imíllerrómé íóómíñe Ejíhto iñújivu. ⁴⁰ Áánemáhjáa díibyé nahbe Aróoke néémeé: “Mééme meenu Píivyéébedu néméhjíke piéhullévúre meóómícyooca meke dítye ityúkévéjtsoki. Kíavú íñe díñahbe Moitséé úujeté meké Ejíhto iñújitu íjchívyétsónema.” ⁴¹ Ahdújucóhjáa dítye níjcyone jééú ocájíwuúdu néébeke. Áábekéhjáa íícúvehíjcyámé iyámeke illíihyanúméhjidi. Áanerihjáa mityane ímíjyuuvémé iye iñíjcyoóbeke íícúvehíjcyáneri. ⁴² Áanéllihyéhjáa ílluréjucu Píivyéébe díityéké íhvejtsoné dítye awáá idyúúrvahíjcyacaame íévéhóowari íjcyáméhjíke. Muurá díibyé íhjú uubálle múnáájpi waajácúháámitu nééneé:

¿Acáa ámuha íjraéémú oke méíícúvehíjcyá iyámeke mellíihyanúmedi
40 pijcyabá ínéubará píivyétúné iñújiri ámuha mejcyácooca?

⁴³ Tsáhaá. Muuráhjáa oke íícúvetúmé ámuha méíícúvehíjcyá ámuháyé meméénúméhjike. Áánemáa ámuha métsatyéhijcyá níjcyotáábé Moróoke ihjyáwúuma. Áhdurée ámuha métsatyéhijcyá níjcyotáábé méíícúruwa Rejpáake Píívyéébedi ámuha medíllónema. Áánéllii ámuhákye ámuhá iññújitu o íjchívyétsómeke ó wáalloo Babiróóniá iññúji ehnííñevu.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi caatúnúhi.

⁴⁴ Aanéhjáa muurá téhulle íñnéubará píívyétúné iññújiri méíhdé múnáaúvudi íjcyaja iyámé mihhénetu méénúmeíjyá duurúvaja dityéhjáa Píívyéébé taúhbaju cáatúnúmeíñé newáyuwáané pícyohíjcyaja. Ehdúhjáa méénuube Moitséeúvú Píívyéébe dííbyeke néhdújuco muhdúhjáa iájtyumídu. ⁴⁵ Aajájucóhjáa dítyeúvú íñnetsóné tsííñé iññújivu Píívyéébéhjáa Jotsoeéúvuma tééji múnáake íbotoácóne dííbyeke ájcujuvu. Áájaréikyéhjáa ícyahíjcyá Dabíiúvú íjcyané hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa díibye Dabíiúvú waajácú ímí Píívyéébe dííbyeke píaabóne. Áánélliihyéhjáa ímílléroobe imyéénune béhja Jacóóboúvú téhdure cáánívahíjcyaa Píívyéébé wáábyuta teeja iyámé mihhénetu méénúmeíjyá cápayóove. ⁴⁷ Áronéhjáa íllíyjuco Tsaromóoúvú méénune teéja. ⁴⁸ Áronáa Píívyéébe tsá íjcyatú apááñéré duurúvaja míamúnaa méénújá pañe. Muurá ihdyu íhdícyátsihjíryé díibye. Muurá íllu dííbyé ihjyú uubáalle múnáajpi néehíi:

⁴⁹ Níjkyéjiri táavyéjú íjyáwá hallúrí o íjcyaae ó ejecunú páneere ííñuji. Aanéjííva ¿muhdííváne já ámuha óóma méméénuu tétsihyi o íjcyaki? ⁵⁰ Aanéjucóo páneere múhdúné tsíméné íjcyane o ípívyejtsóne.

Ehdúhjáa neebe Píívyéébe íhjú uubáalle múnáajpij téeveri.

⁵¹ Áronáa ámuha ávyetá nuuhéjute meíjcyámé íbuúúné ehne Píívyéébeke wáájacútúmé íbuúúnédu. Aame ámuha Píívyéébé Apííchó néené tsíhdyuré méicyahíjcyá méíhdé múnáaúvú ícyahíjcyádure. ⁵² ¿Acáa cáábyeké Píívyéébé íhjú uubáalle múnáadítýú méíhdéejtéúvú pevénéré íitécunúhíjcyáhi? Muuráhjáa lílihyánuhíjcyámé ímíáábé Críjto íññújívú tsááíñe úúbáallehíjcyárómeke. Aabée muurá Críjto tsááróóbeke ámuháyéjuco mellííhyanúne. ⁵³ Muuráhjáa tsúúca ámuháma níjkyéji múnáaj téeveri Píívyéébé taúhbaju íjcyájúcooróné tsá ámuha melléébohíjcyatúne.

Ejtéeba dsíjívéne

⁵⁴ Ehdúhjáa Ejtéebá néénéllii dííbyedívú cayóobáavatémé íhwáñeene íhdónema. ⁵⁵ Aanéhjáa díibye Ejtéebá Píívyéébé Apííchó ípañe íjcyaae ájtyumí níjkyéjiri Píívyéébe íavyéjuri íjcyáábé úníuri Jetsóo íjcyáábeke. ⁵⁶ Aabéhjáa néehíi:

—Muurá ó ájtyumí Míamúnáajpidívú ípívyéévebe níjkyéjiri Píívyéébé úníuri íjcyáábeke.

⁵⁷ Ehdúhjáa díbye néérónáa íllure íññuhejúúné íwatájcóne dííbyé tujkévetu túruuvémé íhjúcunúmére. ⁵⁸ Aaméhjáa técoomítýú tsíllevu ítsájtyéébeke áamuhíjcyá néwayúúnevu. Aaméhjáa íwajyámúúné ityácóríjcámeíjyahjívú téhmetsó tsaapi ováhtsá ‘Tsáoro’ némeííbyeke.

⁵⁹ Aabéhjáa Ejtéebá dítye áamúroobéré Píívyéébema íllu íhjúváhi: “Ávyéjuúbej, tabóhí duúcu.” ⁶⁰ Átsíhdyúhjáa ímímóúúvéne kéévánécoba neebe: “Ávyéjuúbej, díícúvedí íñe íjtye ímityúné méénúróneri.” Ehdúhjáa íñétsíhdyu dsíjívébe. Aanéhjáa Tsáoro ímí íjtsúcunú dítye dííbyeke lííhyanúne.

8

Cahcújtso múnáake Tsáoro ímityúné dáríivéne

1 Těijjúhjáa Jerotsaréeri cahcújtso múnáa ícúbáhrámeíñe tujkéváhi. Áánetúhjáa tsújaavémé Jodéa iinújiri. Tsaatěhjáa péé Tsamáaría iinújivu. Áronáacáhjáa ihdyu uwáábojte tsá kiávú péétune. ² Aaněhjáa ímí Píivýéébeke úraavyémé diibye Ejtéébaúvuke kímóóveméré cuuúhi. ³ Áané tujkéverihjáa diibye Tsáoro cahcújtso múnáake wajpíímumáyé walléémuke ícúbáhraabéré ihjáháñetu tsajtye icyúvéhoojánuki.

Tsamáaría iinújiri ímiáájú uwáábómeíñe

⁴ Áronáacáhjáa Jerotsaréetu pehíjcyámé pahúllevaré úwáábómé. ⁵ Áánetúhjáa Perípé Tsamáaría iinújiri íjcyácoomívú ipyééne téhdure úúbálléhíjcyá diibyějuco Crijóto Měpájtyetětsoobe íjcyane. ⁶ Áábedíúhjáa mítyane míamúnáa píhcyaaavémé lleeúbucunúhíjcyá díbye úwaaabóne. Aaměhjáa ítehíjcyá méénúráityúroněhí díbye méénune. ⁷ Tsaaté pañětúhjáa naavémuke díbye wáágoomé ihjycunúméré diityé pañětú ichívyehíjcyáhi. Áhdurěhjáa íjpi vääúmeityúmhjíma úllétúmhjíke ímípyetětsohíjcyaa. ⁸ Áánerihjáa técoomí múnáa mítyane ímíjyuuvéhi.

⁹ Áijjúhjáa íjcyaaabe tětshiyi ‘Tsimóo’ nemeíbyé ápíichoóbe. Aaběhjáa álliibyeré pehíjcyá teene Tsamáaría múnáake. Nehíjcyaaběhjáa pane iwáájacúne. ¹⁰⁻¹¹ Áábedíúhjáa icyátújtšiméné illure diityéké díbye íapíichori álliñěhí icyáhcujtšóne nehíjcyáhi:

—Áánúhaca ihdyu Píivýéébe íhnáhoóma. ¹² Áánetúhjáa ihdyu Perípé Píivýéébe avyějutu íjcyané uwááboju Jetsocríjtodityújuco pájtyene úwaaabóné cáhcujtsómé tsójtšótsámei wajpíímuu, walléémuu, íjcyame. ¹³ Áhdurěhjáa diibye ápíichoobe Tsimóo íjcyároobe icyáhcujtšóne illurějuco tsójtšótsámeíñe. Aaběhjáa Perípema íjcyaaabe ullévenúhíjcyá méénúráityúroněhí díbye méénuneri.

¹⁴ Aaněhjáa diitye Tsamáaría iinúji múnáa tsúúca Píivýéébeke cáhcujtsóné uwáábojte Jerotsaréeri íjcyame iwáájacúne wallóo diityé éllevu Péédorómútsikye Jóáamaá. ¹⁵ Aamútsihjáa téhullévú ipyééne diityé hallúvú piáábó táumei Píivýéébeke díbyé Apíichó diityé pañévú iúcaáveki. ¹⁶ Tsáháikyěhjáa diityé pañévú tene úcaávetú ditye Jetsóo mémeri tsójtšótsámeijyucóórónáaaca. ¹⁷ Ááněllihiyěhjáa diityé hallúvú íhyójtšicu ipícyóóne dityétsi Píivýéébeke piáábó táumeíñe tujkéveri botsi díbyé Apíichó úcaavé diityé pañevu.

¹⁸ Ehdúhjáa dityétsi méénune diibye Tsimóo íajtyúmine née diityétsikye íáhdóiyóné dsíidsidívu. ¹⁹ Neeběhjápeé:

—Cána oke maájcu éénevu oorejuco tsaaté hallúvú táhójtšicu o pícyóóne tujkéveri Píivýéébe Apíichó diityé pañévú iúcaáveki.

²⁰ Ááněllihiyěhjáa Péédoro née díbyeke:

—¿íveeki múhdurá díjtsaméi? Muurá teene dídšídšimáyé ú wágóóóvíyáhi. Úbá ú íjtsúcunú Píivýéébe téénevu meke ájcune maáhdóiyóné díbyeke. ²¹ Muurá tsá díwáabyuta tene íjcyatú Píivýéébe uke tujkévééllétúnělliíhye. ²² Áhdícyane eene ímityúné u íjtsámeíñe díhvějtsóne díbyeke piáábó táuméi. Tsáijyu múne úhdi ídáátsóvéne abájíiveebe ímityúné u íjtsámeíñe. ²³ Muurá

ó waajácú ímityúné dípañe íjcyane éhne múúne iyáábé nijpáyú nehñiwu néhdu nééneé.

²⁴ Ehdúhjáa Pééodoro diibye Tsimóoke néénelli neebe dííbyeke:

—Ané táhallúvú Píívyéébeke piáábó métáuméí eene oke u néhdu tene oke ipájtyétuki.

²⁵ Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyu Tsamáaría iññújiri patsíhjívá múnáake iúwáábótsihdyu óómimútsí Jerotsaréevu.

Perípe mútsí Etiopía múnáajpima

²⁶ Átsihdyúhjáa níjkyéji múnáajpi diibye Perípeke nééhií:

—Dípye Jerotsaréetu Gáátsávu pééju ínéubará píívyétúné iññújitu pájtyéjuri.

²⁷ Ahdújucóhjáa téhullévú péébe cábuuvéné Etiopía múnáajpi eonóócódívú téené iññújí avyējuulle ‘Cadaátse’ némeílle dsíídsí tehmeébedívu. ²⁸ Aabéhjáa Píívyéébeke Jerotsaréevu idyúúrúvájétsihdyu íjchíémíri íiññújívu óómiibye ééveebéré pehíjcyá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaiaúvú waajacuháámí.

²⁹ Áánáacáhjáa Píívyéébé Apííchóré diibye Perípeke nééhií:

—Éhmi íjchíemi duhjété. ³⁰ Ahdújucóhjáa péébe lléébúacunúne díbye éévene. Áábekéhjáa neébe:

—¿A ú waajácú iiná nééiyóné u éévehíjcyáne?

³¹ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Tsáhaá. Múhdutú ó waajacúu múha oke úwáábónejíivari.

Ehdúhjáa íñéene píúvaabe dííbyeke íjchíémí pañévu. ³² Aanéhjáa Píívyéébé ihjyu cáatúnúmeíñé díbye éévehíjcyáne íllu nééhií:

Obééjake múúne illíihyánu dítye tsájtyedu tsajtyémé dííbyeke. Aabe pevétsihjídú íjcyáabeke dsíjívetsómé éhne múúne obééjávu pevétsihjídú íjcyáabeke dítye nñtsudu. ³³ Áábeke idátsó meenúme. Aabe íññújiri tsá íjcyájúcootúne. Aane íñe ¿múha téjyú múnáadítýú úúbálléiyá muhdúhjáa téjyú míamúnaa ícyahíjcyáne?

Ehdúhjáa nééne éévehíjcyáabe.

³⁴ Átsihdyúhjáa neebe Perípeke:

—Cána oke ímíñeúvú duubállé múhdityúhjáa ehdu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi nééneé. ¿A íhdityu, mityá tsíjpihdítýúpeé?

³⁵ Áánéllihyéhjáa teene díbye éévehíjcyánetu úwááboobe dííbyeke ímiáájú Jetsóodítýú íjcyáne uwááboju. ³⁶ Aamútsíhjáa péhíjcyamútsí úújeté tsátsii nújpacyo íjcyátsihvu. Átsihvúhjáa diibye eonóócó néé Perípeke:

—¿Éje, íchíihya nújpacyo! ¿Aca tsá oke apáhajchíí u tsótsóityuróne?

³⁷ Áánéllihyéhjáa Perípé néé dííbyeke:

—Ihdyu tehdújuco ímiááne u cáhcújtsóhajchííjyú. Áánéllihyéhjáa neébe:

—Muurá ímiááne ó cáhcujtsó Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchí íjcyáabeke.

³⁸ Áánéllihyéhjáa Perípé néé díbye íjchíemi idyáíívyétsoki. Áamítúhjáa íñítýéne peemútsí teene nújpacyó pañévu Perípé dííbyeke itsójtsoki.

³⁹ Átsihdyúhjáa dítyétsí íjchívyénáa Píívyéébé Apííchóré tsajtyéjucóó Perípeke. Áábekéhjáa tsáhájucó eonóócó ájtyúmitúne. Átsihdyúhjáa iiyéjuco díbye péhíjcyáne tsáimijyúúre. ⁴⁰ Áánáacáhjáa diibye Perípé Atsóótó cóómijyjuco. Aabéhjáa pacóómiváryé úwááboobéré péhíjcyabe úújeté Tsetsaréevu.

9

Tsáoro Jetsóoke cáhcujtsóne
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Áané tujkéverihjyáa Tsáoro llihyánúllehjicyá cahcújtso múnáake. Aabéhjáa péé llúúvájte avyéjúube éllevu waajácuháámí ityáúmeiki. ² Aanéhjáa dibye ájcuháámima peebe Damájciori íjcyané pihcyáávejáané avyéjújte éllevu néhcoobéré Críjtodítýú íjcyané uwááboju úráavyehjicyámeke Jerotsaréevu itsájtýe wajpíímumáyé walléémuke. ³ Aabéhjáa téhullévú juuváyí péébe tsúúca técoomívú píihíronáa díbyedívú peete cádiivyé cáámetu. ⁴ Aanéhjáa díbyeke baavu íjcaáyóóbeke Jetsóó dibye ájtyúmituubéré néehíí:

—ÍTsáoj, Tsááoroj! ¿Íveekíami oke ú pátsáricyohjicyaj?

⁵ Áanélliihyéhjáa neébe:

—¿Múha uu Ávyéjuúbej?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Oo Jetsóó oke u pátsáricyohjicyaábe. Áronáa muurá uure ú tútávátámeihjicyá éhne múúne ócáji naatsóú íñúbjícóne iye tútávátámeidyu.

⁶ Áánerihjyáa Tsáoro íllityébé úúvécnúúbére néehíí:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íiná ú imíllé o méénune?

Áanélliihyéhjáa Jetsóó dibye ájtyúmituubéré néehíí:

—Wa ihdyu dipye kiávúhjané u péhullévú. Téhullévúí uke neeímýé íiná u méénuíñe.

⁷ Áánerihjyáa díbyema pééme mítyane íllityé ditye ájtyúmituubéré díbyema íhjuváneeri. ⁸ Aabéhjáa baatu íjyócuúvétsihdyu tsáhájuco hállúvatúne. Áábekéhjáa patóhcoriyéjucó ditye úújetétsóné teene Damájcovu. ⁹ Aabéhjáa téhulle pápilhchúúj coojívá hállúvátuube íjcyaaabe tsá majchóubaré, adóubaré, méénutúne.

¹⁰ Áijyúhjáa tétsii tsaapi cahcújtso múnáajpi Ananíá íjcyáábedívú Jetsóó naavédú néene íbóhówajcárótsihvu dilló díbyeke. Áanélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

¹¹ Áanélliihyéhjáa neebe díbyeke:

—Cáhawáá ‘Ímiánéjcu’ némeíñe ulléjijtóvú pééne Jóoda ja dillo Táátsó múnáajpi ‘Tsáoro’ némeíbyekej. Muurá tééjari íjcyaaabe piáábó táúmeihjicyá Pívyébeke. ¹² Aabe téhdure naavédú néene ííténé pañe ájtyumí díbyé hallúvú díhyójtscu u pícyoone dibye tsiíñe íhállúvaki.

¹³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Ananíá néehíí:

—Ávyéjuúbej, mítyame oke úúbállehjicyá dibyévá Jerotsaréeri díuwaáboju cáhcújtsómeke ímityúné méénuhjicyáne. ¹⁴ Aabe muurá eene íllevu tsáá llúúvájte avyéjújte neéjuri cahcújtso múnáake itsájtýeki.

¹⁵ Áronáacáhjáa Jetsóó néehíí:

—Wa ihdyu dipye díbye éllevej. Muurá téhdure óhdityu íjcyané uwááboju úwááboobéré pehíjcyaa tsííñe íñújíine múnáake íavyéjútéhjimájuco. Áhdure ámuha ímúnaa íjraéémuke úwáábóíbye. ¹⁶ Áábeke ó waajácútsóó muhdú dibye tééné déjúcotu ícúbáhrámeíñe.

¹⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii péjúcoobe Ananíá diibye Tsáoro íjcyajávu. Aabéhjáa tééjá pañévu iúcaávéne dííbyé hallúvú íhyójtšicu ipícyóóne néé dííbyeke:

—Muúbej, Avyéjuube Jetsóó éhneváa juuváyí u tsáánaa úhdivu bóhówááveebe oke wallóo diéllevu uuva tšiíne u hállúváábé pañévu Píívyéébé Apííchó iúcaáveki.

¹⁸ Ehdúhjáa Ananíá néénemáyé íhyálluúucú pañétú amóóbé miíhédú nééne áákityéné boone hállúvájúcoobe. Aabéhjáa ílluréjuco tsójtšótsáméííne.

¹⁹ Átsihdyúhjáa botsíi imájchóne tsíjpanúúbe. Aabéhjáa teene Damájcori íjcyáné cahcújtso múnáama múhdúj coojívára íjcyáhi.

Tsáoro Damájcotu úwáábótujkénúne

²⁰ Átsihdyúhjáa tsúúca úwáábótujkénuube diityé pihcyáávejááné pañévu. Aabéhjáa nehíjcyá ímiáané Jetsóó Píívyéébé Hajchi íjcyane. ²¹ Ááneríhjáa pámeere iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Acáa tsá áanu éhne cahcújtso múnáake ímityúné dáriívehíjcyatú Jerotsaréeri? Diibyéjuco muurá ííne íllevu tsááne llúúvájte avyéjúté éllevu tsaatéke ítsájtyeki.

²² Ehdúhjáa ditye néjcatsíyónáa éhniínevúre iúwáábóné pañe nehíjcyaae ímiáané diibyéjuco Jetsóó Criíto íjcyane. Ááneríhjáa íllure tsájúréévétsoobe imúnaa jodíómuke teene Damájcori íjcyámeke.

Tsáoro pállójcóne

²³ Átsihdyúhjáa diitye imúnaa íjcyarómé pítyácójcatsí dííbyeke illííhyánúroki. ²⁴ Áánemáhjáa pécóhájchótá cójáhájchótá téhmehíjcyarómé técoomí llehówááné dííbyeke illííhyánuki. Áronáacáhjáa waajácújucoobe teéne. ²⁵ Áábekéhjáa cahcújtso múnáa úvérújtší pañévu iúacóóbeke pejco niityétsó técoomí míhletátú áachívújuco. Ehdúhjáa pállójcoobe Tsáoro ditye llííhyánúyónetu.

Tsáoro Jerotsaréeri

²⁶ Aabéhjáa Jerotsaréevu úújetéébé imíllera íñahbévjácatsííne técoomíyí íjcyáné cahcújtso múnáama. Áróóbedíhjáa íllure íllityéme. Tsáháikyéhjáa ditye wáájácútú díbye téhdure cáhcujtsójucóóné Jetsóoke. ²⁷ Áábekéhjáa Benabéé úwáábojté éllevu itsájtyéébedívú waajácútsó diityéké ímííneúvu. Úúbálleebéhjáa diityéké múhdú Jetsóó juuváj piínévu dííbyedívú bóhówáávéébema íhjuvátšihdyu péébe dííbyedítú íjcyáné úwááboju Damájco múnáake íínerí íllityétuube úúbállehíjcyáne. ²⁸ Aabéhjáa Jerotsaréeri íjcyaae diityémá úwááboobéré pehíjcyá tsijtye imúnaa cáhcújtšótúmeke íínerí íllityétuúbe. ²⁹ Aanéhjáa tsaate imúnaa íjcyarómé griéégómú íhjuváyéjuco íhjuvámé dííbyema ityáhájcatsííne llííhyánúlléhíjcyá dííbyeke. ³⁰ Aanéhjáa íñahbéjté cahcújtso múnáa iwáájácúne tsajtyé dííbyeke Tssetsaréavu. Átsihdyúhjáa wallóómé dííbyeke Táátsóvuú.

³¹ Áíjyúhjáa Jodéaa, Gariréaa, Tsamááriaa, íjcyáné íñújínéri íjcyáné cahcújtso múnáa tsaimiyéjuco íjcyane Píívyéébé Apííchóré diityéké piáábóneri. Aaméhjáa éhniíínevu lííyaatéhi.

Enéa ímíjpyeténe

³² Téhdurehjáa Péédoro pahúllevaré ááhíveebéré péhíjcyaaabe úújeté Ríídári íjcyané cahcújtso múnáadívu. ³³ Aabéhjáa téhulle ájtyúmité 'Enéa' némeíbyeke 8 pijcyábájucu íjpi vaaúmeityúneri chémehíjcyáabeke. ³⁴ Áabekéhjáa neébe:

—Muúbej, tsúuca Jetsocíjto uke bóhítsóhi. Ahdícycane dácúúvéne illuréjucu dicyúwá dímbájcho.

Ahdújucóhjáa díbye téjyuré ácuuvéne. ³⁵ Aanéhjáa Ríídaá, Tsaróoo, íjcyáoomícyu múnáa íajtyúmine muhdúhjáa íicyahíjcyanehíjí íhvéjtsóne Jetsóokéréjucu cáhcujtsóne.

Dóoca bóhíne idsíjívétsihdy

³⁶ Téjyúhjáa íjcyalle cahcújtso múnáalle Jóópéri Tabítá gríéégómú ihjyúri 'Dóocaá' némeille. Aalléhjáa ávyetá ímiáallé íjcyalle píáábohíjcyá ídáátsóméhjike. ³⁷ Aalléhjáa téjyú chémelle dsíjivéhi. Áalleuvukéhjáa íñjtyúne picyóomé cáámééíjiri íjcyané mójcóhó pañévu. ³⁸ Áijyúhjáa díbye Péédoro íjcyacóomí Ríída píhíre teene Jóópétuú. Aanéhjáa cahcújtso múnáa díbye kíá íjcyane iwáájácúne wallóo mítyétsikye díbye éllevu. Aamútsíhjáa neeté díbyeke:

—Uuva ú peé ícúu múúha éllevu.

³⁹ Ahdújucóhjáa díbye péene diityétsimájucu técoomívu. Aabéhjáa úújetéébeke tsajtyémé teene mójcóhó pañévu kíá tééhouúvú íjcyáhullévu. Áánacáhjáa tétsihy píábájuyte walléemú máatyóri íjcyame úújétsópejtsó díbyeke dílleúvúhjáa dsícohíjcyané wajyámuunévu. ⁴⁰ Áané boonétúhjáa pámeekéré áachívú íjchívyétsóne Píívyéébema ihjyúvaabe ímímóúúvéne. Aabéhjáa dílleúvudívú ííteebéré néehíí:

—Tabítaj, múúhama dácúúve.

Ehdúhjáa díbye néenemáyé ítétjúcoólle. Aalléhjáa díbyeke íajtyúmine tsúuca ácuuvéhi. ⁴¹ Áallekéhjáa íhyójtscutu íekéévéne íyóucjároobe. Áánemáhjáa cahcújtso múnáama píábájuytéke ípíúváne úújétsóobe tsúuca bóhííledívu. ⁴² Aanéhjáa teene Jóópé múnáa mítyame iwáájácúne cáhcujtsó Jetsóoke. ⁴³ Átsihdyúhjáa Péédoro coévahíí tsúcájá técoomívu 'mííhéné ímbájchoobe' némeíbyé Tsimóo jávu.

10

Péedorómútsí Conéeríoma

¹ Íjcyaabéhjáa Tsetsaréri 'Conéerío' némeíbyé tsáha múnáa 'Itariáno' némeííne tsoadáhomí avyéjuube íjcyaaabe. ² Aabéhjáa pájyuvaré Píívyéébeke píáábó ityáúmeííne ícyahíjcyá muhdú díbye ímíllédu. Pámeemáyéhjáa ínyájkímuma duurúvahíjcyámé díbyeke. Áhduréhjáa jodíómuke píáábohíjcyaaabe panévaturé. ³ Aabéhjáa tsájcuuve naavédú neéne ííténé pañe ájtyumí níjkyéji múnáajpi díbye éllevu tsáanéé. ⁴ Aabéhjáa díbyeke díllónéllíí íllityécunúúbére díbyedívú ííteebéré néehíí:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú píáábó díbyeke u táuimeíhijcyáne. Áhdure ímí íjtsúcunúúbe ídáátsóméhjike u píáábohíjcyáne. ⁵ Ahdícycane Jóópévu tsaatéke walló dítye íújcuté Tsimóoke díbyere 'Péédoro' némeíbyeke. ⁶ Téhulle muurá

diibye tsijpi Tsimóó ‘mííhéné ímbájchoóbe’ némeíbye ja únúú úníuri íjcyájari. Diibye uke neé íná u méénuíñe.

⁷ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi Conéeríoke íñéene pééne boone píúvaabe mítyétsi únúú múnáajtétsikye. Áhduréhjáa píúvaabe tsaapi tsodáhó ímí Píívyéébeke úráávyehíjcyáábeke ityújkevéélléébeke. ⁸ Áamekéhjáa ímíñeúvú íúúbálléne wálloobe teene Jóópévu.

⁹ Aaméhjáa péhijcyámé tsíjyu tsúúca técoomíj píhíríjyucó íjcyánáa Pééodoro nériivyé já hallúvú Píívyéébema íhhyúva cójípínéjucó íjcyáíñáaaca.

¹⁰ Téjyúhjáa mítyane ajoyábáavatéébe. Áábemáhjáa dítye majcho méénúné hajchótá tétsii íjcyáábedívú naavédú néene bóhówaavéhi. ¹¹ Áané pañéhjáa ájtyúmiñbe cáámetu wáyámúbácobádú néene téjtyóhjitú dóhjívané dífbyedívú nítyene. ¹² Áhbácóbá pañéhjáa pañévámé pamévá jodíómú dóótúné iyáme.

¹³ Áamedívúhjáa díbye úllévenúrónáa Píívyéébe dífbyeke néehíi:

—Aatyédítýú bo tsaatéké llííhyanúmeke tsájtyéne didyoj.

¹⁴ Áronáacáhjáa neébe:

—Tsáha, Avyējuubej, tehdúí mújyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujtéke.

¹⁵ Áronáacáhjáa neebe dífbyeke:

—¿íveeki doorátujtédívú ú meménú ímiáámé íjcyámeke?

¹⁶ Ehdúhjáa dífbyeke Píívyéébe neé pápíhchúújyúva. Áané boonéhjáa tsiíñe píéhullévúré péene cáámevu. ¹⁷ Ááneríhjáa díbye ítsámehíjcyánáa tsúúca lléehowávú wajtsíjucóomé Conéerío walló múnáa díbye íjcyaja dílloméré péhijcyáme. ¹⁸ Aaméhjáa dílló téjari díbye íjcyáhajchííjyu.

¹⁹ Aabéhjáa tééne íjtsaméiyéi íjcyánáa tsiíñe Píívyéébe Apííchó neé dífbyeke: —Pápihchúúmeva uke nehcohí. ²⁰ Díityémá peeco íná néétuubére. Muurá oore ó wallóó díityéké díéllevu.

²¹ Áhdújucóhjáa díbye díityé éllevu ipyééne nééneé:

—¿A oke ámuha ménehcohí? ¿Aca muhdú néénéllii ímichi ámuha metsáá taéllevu?

²² Áánélliihyéhjáa neéme dífbyeke:

—Íhdyu muha metsáá tsodáhómú avyējuube Conéerío ímiáábé Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyáábeke ámuha múnáa jodíómú ímí ítsúcunúhíjcyaae neéjuri. Dífbyekévaa níjkyéji múnáajpi neé dífbye jávú u péene dífbyema u íhhyúvaki.

²³ Ehdúhjáa dítye néénéllii Pééodoro díityéké neé dítyéi icyúva tépejco tétsii. Átsihdyúhjáa botsíi tsíjcyooji díityémá péébeke tsaate cahcújtso múnáa nahbénúhi.

²⁴ Aaméhjáa tsíjyu úújeté Tsetsaréavu eenéne Conéerío íhyájkímuma íñahbévajtéké ipíúvámema dífbyeke téhmejíjcyátsíhvu. ²⁵ Aanéhjáa Pééodoro dífbye jávú ááhívéiyóné íhdéré íjchívyéíñe dífbyé úmíwávú mímóúúvetéébe dífbyeke idyúúrúvaki. ²⁶ Áronáacáhjáa Pééodoro dífbyeke néehíi:

—Díjyocúúve. Muurá úhdure oo míámúnáajpi.

²⁷ Ehdúhjáa dífbyema íhhyúvaabéré téjéj pañévú úcááveebe úújeté mítyane míámúnáa tétsíhvu píhcyáávemedívú. ²⁸ Áamekéhjáa neébe:

—Amuúhaj, muurá ámuha méwaajácú tsá mújyú jodíómuube tsiíñé íñúji múnáajpiima íñahbévájcatsíñe dífbyé já pañévú úcáávéityuróne. Áronáa Píívyéébe oke neé tsaatéké átéréjitédí o díllótuki. ²⁹ Áhdújucó muurá íñe o

tsááne ‘tsiíjyu’ néetuubéré oke ámuha mepíúváneéllíhíye. Aane ícyooa ó imíllé o wáájacúné muhdú néénéllíi ímichi ámuha oke mepíúváne.

³⁰ Áánéllíihíyhjáa Conéerio néé dífbyeke:

—Ícyooaá cuuve íchihí tahjári májchótuube Píivyéébema o íhjúvahiíjyáábedívú tsaapi óhdivu bóhówaavé ávyeta íwajyámú áchaúcunúúbe. Áánetu tsúuca mee píinéehójsij coojívájuco. ³¹ Aabée oke nééhií: “Píivyéébe muurá lleebó dífbyema u íhjúvahiíjyáne. Téhdure ímí íjtsúcunúúbe ídáátsóméhjike u píáábohíjyáne. ³² Áánéllíi walló tsaatéké Jóópévu dítye íjcuté Tsimóoke dífbyere ‘Péédo’ némeífbyeke. Téhulle muurá dífbye tsijpi Tsimóó ‘mííhéné ímibájchoóbe’ némeífbye ja únéú únuri íjcyájari. Aabe ihdyu óví itsáácooca úuma íhjúvahií.” ³³ Ehdúu oke dífbye néénéllíi díéllevu ó wallóó uke dítye íjcutéki. Aabe ihdyu tehdújucu u tsááne ímí tsame meíjyca Píivyéébema. Aane ícyooa muha méimíllé Píivyéébéé uke níwaavéné múúhake u úúballéne.

Péédo Conéeríómuke úwaabóne

³⁴ Áánéllíihíyhjáa Péédo nééhií:

—Ícyooa ihdyu ímiááné ó waajácú Píivyéébe pámeekéré tsahtúré wájyune. ³⁵ Muurá tsiíñé íñújíine múnáadítýú múhdumé dífbye ímíllédú íjcyámeke ímí íjtsúcunúúbe. ³⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújucu dífbyere Píivyéébe muuha íjraéémú íhdéjéttéúvuke néhíjyáné tsaímíyé dífbyema meíjyáiñé uwááboju mééma íjcyaiñé páme Avyéjuubéré íjcyaaabe Jetsocríjtoj tééveri. ³⁷ Aane muurá ámuha páneere méwaajácú muhdúhjáa múúhá íñújí Garíreatu tene tújkeváné éhneé Jóáávu íúwáábóne tsótsóhíjyáné boonétu. ³⁸ Muuráhjáa Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábé pañévu Píivyéébe Ípííchó picyóó dífbye tééné íhnáhoori íbóhítsóhíjyca naavéné túkevéjtsójú pañe íjcyame ícúbáhrámeíhíjyámeke. Ehdúu muurá ímiáánéjucu dífbye méénuhíjyáné Píivyéébe dífbyema íjcyánéllíihíye. ³⁹ Aane muurá muha méwaajácú páneere muhdúhjáa dífbye méénuhíjyáné Jodéá íñújírii, Jerotsaréerii, íjcyane. Ááne boonétúu dífbyeke líihíyánúmé páwachékevu. ⁴⁰ Áróóbeké Píivyéébe 3 coojívatu tsiíñé íbóhítsóóbeke bóhówajcáro múúhadívu. ⁴¹ Áronáacá tsá pamévadívuré dífbye bóhówáávetúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújucu Píivyéébe múúhake dífbyé uubállé muha meméénúímyeke méménúmedívuré bóhówááveébe. Áábemáa muurá muha mémajchóhi. ⁴² Ájyúu múúhake níwááveíñuube muha meúwáábo ímiáájú pámeekéré míamúnáake. Áhdurée neebe muha meúúballé Píivyéébéé dífbyeke néhdújucu pámeere dsíjívéjúcóóróméhjima muhdú dítye ícyahíjyáné dífbye ímibájchoíñe. ⁴³ Téhduréhjáa muurá tsúúcajátújucu Píivyéébé íhjúu uubállé múnaa néhíjyáné dífbyeke cáhcújtsómé ímityuháñé ábájívémeíñe. Ehdúhjáa neebe Péédo.

Jodíómú íjcyátúmé pañévu Píivyéébé Apííchó úcaavéne

⁴⁴ Aabéhjáa íwáábó pínéévéneá tsúuca Píivyéébé Apííchó úcaavé pámeere múhdumé dífbye úwaabóné cáhcújtsómé pañévu. ⁴⁵ Áaneríhjáa ímúnáa dífbyemáa péeme ullévenú jodíómú íjcyátúrómé pañévu Píivyéébé Apííchó úcaáveneri. ⁴⁶ Aaméhjáa lleebúcunú Píivyéébeke dítye dúúruváné tsíjtyéhjí íhjúháñé íwáájacútúrójúhíri. ⁴⁷ Áamekéhjáa neebe Péédo:

–Tsúuca muurá diitye pañe ijcyáné Píivyéébé Apííchó ìñe mépañe ijcyadu. Áánéllii tsúuca piivyétemé itsójsótsámeíñe.

⁴⁸ Ehdúhjáa ìñéene neebe ìlluréjuco ditye itsójsótsámeí dííbyedívú Jetsocríjto mémeri. Áábekéhjáa néeme dibyéi diityémá ijcyca tsuucájááneúvu.

11

Muhdú tene pájtyene Péédoro úúballéne

¹ Aanéhjáa Jodéari ijcyáné uwáábojtémá tsijtye cahcújtso múnaa waajácújucoó jodíómú Ijcyáturómé tsúuca Píivyéébé uwááboju cáhcujtsóne.

² Áanáacáhjáa Péédoro oomíjyucóó Jerotsaréevu. Áábedityúhjáa tsaate cahcújtso múnaa Ijcyájúcoorómé ìhdééné tauhbaju úraavyémé ihjyúvahijcyáhi.

³ Aaméhjáa néé dííbyeke:

–¿Acáa íveeki memúnaa jodíómú Ijcyátúmeke ááhíveebéré u péébe diityémá ú máchohijcyáhi?

⁴ Áánélliihyéhjáa úúballébe páneere idyéjúcotu muhdúhjáa dííbyema tene pájtyene.

⁵ Neebéhjapéé:

–Muuráhjáa ihdyu Jóópéri o Ijcyaaabe Píivyéébema o ihjyúvahijcyánaa óhdivu naavédú néene bóhówáávéne pañe ó ájtyumí wájyamúbáacobádú néene téjtyóhijtu dóhjívané cáámetu óhdivu níityene. ⁶ Ááneúvu o úllévenúróne botsíi ímíñeúvú o íitebe o ájtyumí téené pañe pamévá iyámé doorátujte Ijcyane.

⁷ Áamedívúu o íitehijcyárónáa Píivyéébe oke néehíi: “Aatyédítýú bo tsaatéke llíihyanúmeke tsájtyéne didyoj.” ⁸ Áronáacáa o néehíi: “Tsáha, Ávyéjuubej, tehdui mújyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujtke.” ⁹ Áánélliihyéé oke neébe: “¿Íveeki doorátujtédívú ú mémenúné ímiáámé Ijcyámeke?” ¹⁰ Ehdúu oke pápíhchúúijyúvú díbye néené boone piéhullévúré pééne cáámevu. ¹¹ Ááné tujkéverihjyáa tsúuca o Ijcyajávú wajtsíjyucóómé pápíhchúúmeva Tsetsaréatu ditye taéllevu wáalloome. ¹² Áámemájucóo o pééne Píivyéébé Apííchóré oke tükévéjtsóneri ìná néétuubére. Áábemájucóo idyé Ijtye 6-meva óoma úújeténé oke píúvúáabe jávu. ¹³ Aabée múúhakye úúballé níjkyéji múnáajpíváa idyé dííbyedívú ihjyávú íbóhówáávéne dííbyeke nééneé: “Jóópévu tsaatéke wallo ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédoro’ némeíbyeke. ¹⁴ Díibye ihdyu uke neé muhdú ámuha díhyájkímuma mewágóóóvéyónetu mepájtyetéíñe.” Ehdúu múúhakye úúballébe. ¹⁵ Ááné boonétúu diityéké o úwáábómé pañévú Píivyéébé Apííchó úcaavé éhnée mépañévú iúcaavédu. ¹⁶ Téijyúu o ítsaavé éhnée Ávyéjuube Jetsóó ìllu nééneé: “Ímiáánéjucóo Jóáa tsótsóhijcyáné núpácýori. Áánetu ihdyu ámúhá pañévú Píivyéébé Apííchó úcááveéhi.” Ehdúu Jetsóó néene o ítsaavé ténetu. ¹⁷ Muuráhjáa dííbyeke ditye cáhcújtsónéllii Píivyéébé Apííchó diitye pañévú úcaavé éhnée mépañévú iúcaavédu. Ehdúu Píivyéébe íimíllédú méénune tehdu muhdú o méénúiyónejíívari.

¹⁸ Ehdúhjáa Péédoro Jerotsaréeri Ijcyáné cahcújtso múnáake nééneéllii tsáhájucó ìná ditye néétú dííbyeke. Aaméhjáa Píivyéébeke dúúruvámé néehíi:

–Píivyéébéhaca téhdure jodíómú Ijcyátúróméke wajyúhi. Muurá eene muhdúhjáa íicyahijcyáné ìhvéjtsóne ímiánejcúvú pajtyémé mújyú

idsíjívéjúcóóityúne bóhí iújcuki. Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeri Ijcyáné cahcújtso múnaa.

Ajtiokíari Ijcyáné cahcújtso múnaa

¹⁹ Muuráhjáa Ejtéebaúvuke ditye dsíjívétsóné boone téhdure tsijtye cahcújtso múnáake ímityúné dáriivéme. Áanetúhjáa tsaate wáá Peníitsiávu, 'Chíipere' némeíñe caapáhovu, Ajtiokíavu, Ijcyane. Aaméhjáa téhulle úwáábohíjcyá Críjtodítýú Ijcyáné úwááboju apáámyekéré imúnaa jodíómuke. Tsáháhjáa tsíjtyeke ditye úwáábohíjcyatúne. ²⁰ Áronáacáhjáa tsijtye Chíiperétú tsáané cahcújtso múnáama Tsiréene múnaa Ajtiokíavu wájtstime úwaabóvá jodíómú Ijcyátúrómeké. ²¹ Áamekéhjáa Píivyéébe píaabómé muhdú ícyahíjcyanehjí íihvéjtsóné díbyekéréjuco cáhcujtsóné.

²² Aanéhjáa Jerotsaréeri Ijcyáné cahcújtso múnaa iwááacúne wallóó Benabéke téhullévu. ²³ Aabéhjáa téhullévu úújetéébe waajacú muhdú ímiáané Píivyéébe diityéké píaabóne. Áaneríhjýa mítyane ímíjyúúveebe diityéké tükévétsohíjcyá ditye ímíñeúvú Jetsóoke iúráavyeki. ²⁴ Ehdúhjáa diityéké neebe ímí Píivyéébe cáhcújtsóóbeke díbyé Apííchó tükévétsohíjcyaa. Aabéhjáa úwáábóneri tsijtye cáhcujtsóhi.

²⁵ Átsihdyúhjáa Táátsovu peebe Tsáoró néhcovu. Áábekéhjáa téhullétú iújcújéebema tsiíñe óómimútsí Ajtiokíavu. ²⁶ Aamútsihjýa tétsíi cahcújtso múnáama tsáne pijcyabá Ijcyamútsí úwáábohíjcyá diityéke. Áijyúhjáa botsíi cahcújtso múnáake dillómé 'Crijtíánómudi' Críjtó uráavye múnáake.

²⁷ Áanáacáhjáa úwáábojtédítýú tsaate Píivyéébe íhjúu uubálle múnaa Ijcyane péé Jerotsaréteri Ajtiokíavu. ²⁸ Áamedítýuhjáa 'Agáábo' némeíbyé diityéj pñnévú íjyócuúvéne néé áyaba Ijcyañe íñújiri Píivyéébe Apííchó tükévéjtsóneri iwááacúne. Ahdújucóhjýa tene Ijcyane Cáráóodio ávyéjuube Ijcyáijyu. ²⁹ Áánéllihyéhjáa Ajtiokíari Ijcyáné cahcújtso múnaa íjtsámeí muhdú tsáápiitsa píááboíñe Jodéari Ijcyáné cahcújtso múnáake. ³⁰ Ahdújucóhjýa ditye méénune. Áanemáhjáa diityétsí Benabéemútsikye Tsáorómá wallóómé téhulle Ijcyáné cahcújtso múnáá tükévéjtsójté éllevu.

12

Jacóoboke illíhyánúne Pééedoróké ditye cívéhoojánúne

¹ Áijyúhjýa ávyéjuube Heróodé ímityúné dáriivé tsaate cahcújtso múnáake. ² Diibyhéhjáa muurá nééjuri Jóáá nahbe Jacóoboke lliihyánúmé icyáváájconeri. ³ Aanéhjáa ímí pajtyé imúnaa jodíómú Jetsóoke cáhcujtsótúmeké. Átsihdyúhjýa neebe Pééedorókeréjuco ditye iekééveki. Ehdúhjýa meenúme pajtyété wañéhjí pañe óorítýúne pááá máchómehíjcyáijyu. ⁴ Áábekéhjáa icyúvéhoojánúubedívú téhmétsoobe tsodáhómú 16-meva Ijcyámeke ditye ityéhme pñnéhójtímevátsáhjidi. Áanemáhjáa íjtsámeíbyé téené pajtyétavúí íjchívyétsóóbedívú iúújétsóíñe tsíjtyeke ditye muhdú íñéekíi. ⁵ Áábé hallúvúhjýa cahcújtso múnaa píáábó táumeihjcyá Píivyéébeke.

Píivyéébe Pééedoróké cívéhóójatu Ijchívyetsóné

⁶ Aanéhjáa tsitsíivevu diibye Heróodé díbyedívú tsíjtyeke úújétsóiyu péjco cúwaabe panéjcváácutu úwááñéhityu tsodáhómútsidítýú dóhjýaabe. Áanetúhjýa tsijtye imyéénuhíjcyadú téhmé péjcové tééjá lleehówa.

7 Áronáacáhjáa níjkyéji múnáajpi dííbyedívu úújetéébedítýú peete cádiúcunú páneere teene cúvéhóójá pañe. Aabéhjáa dííbyeke cávihyiñú ‘muúbe, dájkyeé’ néébere. Ehdúhjáa díbye néénemáyé úwáañehi córhíveíñú dííbyé hótshíkejícutu. 8 Áábekéhjáa neebe díbye íwajámúúné ímbájkímeyéñe íjtyúhápaajínevu iújcámeiki. Ahdújucóhjáa ímbájkímeyéíbyeke neebe:

—Ayúwa díwajámú hállúejávú dávoóveíñúne dícha tadyéjuri.

9 Ahdújucóhjáa dííbye déjutu péébe íjtsúcunú ímiááné íjcyátúneúvúdu. Íjtsúcunúúbéhjáa naavédú néénere ííténé pañe íajtyumíne. 10 Áronáacáhjáa tsúuca pajtyémútsí tujkénúetsíi, hállúvúetsíi, téhnehíjcyámútsikye. Átsihdyúhjáa úújetémútsí ulléjjítóvuréjucu mejchívyéné leehówá úwáñewáánetu méénúmeíwavu. Aawáhjáa íyee díityétsima páyúúvénetu íjchívyemútsí tсамútsí peerá teene ulléjjítóri díbye níjkyéji múnáajpiíma. Aabéhjáa tétsihdyu ílluréjucu dííbyedítýú pééneé.

11 Átsihvúhjáa botsíi ímiááné íjcyane iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íñe ímiááné Píívyéébe níjkyéji múnáajpikye taéllevu wallóo oke díbye ípájtyetétso Heróódé hójtsí pañétu? Áhdure oke pájtyetétsoobe tamúnaa íjcyarómé oke ímillédú méénúyónetu.

12 Ehdúhjáa nééneri íjtsámeíbyéré péé Jóáa dííbyere ‘Máácoó’ némeíbyéj tsíju Maaría jávu. Áijyúhjáa tééjavu cahcújtso múnaa ípíhcyáávéne Píívyéébema íhjúvuhíjcyáhi. 13 Áanáacáhjáa llééhówatu áachi éhnéjcutu díllóhíjcyaaabe díityéke. Áánéllíhyéhjáa bádsíjcaja ‘Róódeé’ némeíllé íjchívyéíñúne úújeté múha íjcyane iwáájácuki. 14 Aalléhjáa Pééedorój ké illééboñe mítyane ímíjyuuvéhi. Áánemáhjáa dííbyekéi pááyúcutulléré ícúu tsiíñe íoómíñe úúbáletté díityéke.

15 Áronáacáhjáa díílleke nepejtsóme:

—Íllurébá ú meívatéhi. Tsáhábá dííbye íjcyatúne. Níjkyéji múnáajpiyéubá dííbyé uubállema tsáábeke ú néehí.

16 Áanáacáhjáa Pééodoro éhniíñevúré díllóhíjcyá llééhówatu. Áábekéhjáa botsíi ípááyúcutúbedi mítyane ullévenúme. 17 Áámekéhjáa íhyójtshíryé neebe dítye cúvéhulléré íjcyaki. Átsihdyúhjáa úúbáleebe díityéké muhdú Píívyéébe dííbyeke cúvéhóójatu íjchívyetsóne. Átsihdyúhjáa neebe díityéke:

—Aane tsáma meúúbálleco Jacóóbóke tsíjtye cahcújtso múnáama.

Ehdúhjáa íñéene tsiéllévuréjucu díbye pééne díityédítýu.

18 Aanéhjáa tsitsíívevu tsoadáhomú eené dííbyeke téhnehíjcyámé úvánujcátsí múhdutú kiávú díbye pééneri. 19 Ááme éllévúhjáa dííbye Heróódé wallóo tsatéké dítye teene cúvehóójá iúújeté dííbyeke. Aaméhjáa ájtyúmítúnéllíi ímíñeúvú díitye tehme múnáake idíllórone ílluréjucu díbye llíhyanútsóné díityédítýu. Áánemáhjáa teene Jodéa íñújitu peebe Tsetsaréavu.

Heróódé dsíjivéne

20 Aabéhjáa tsarílléhíjcyá Tííróma Tsidóo coomícyu múnáake. Ároméhjáa dííbyé íñújítúré majcho iúcuhijcyánéllíi imíllé díbye díityémá ímíjyuuvéne. Áánéllíhyéhjáa tsaméhjí ímíñeúvú ípítyácójcatsíñe péé dííbyé píááboobe Bárájo éllévu. Áábekéhjáa néeme díbye Heróódeke íñéé díbye díityémá ímíjyúúveki. Aanéhjáa ímí íjtsúcunúnéllíi neetéébé dííbyeke díbye díityémá ímíjyúúveki. 21 Áánéllíhyéhjáa díityéké éveebe kéjcoojí díityémá íhjúvúvaíñe. Ájcoojíhjáa

úújetédú íavyéjú wajyámuvu iúcaávéne íavyéjú iyyáwá hallúvú ácuúveebe di-ityémá ihjyúvaki. ²² Áaneréjucóhjáa tsaate kéévánécoba nééneé:

—Aabye muurá eene ihjyúvaabéubá tsá míamúnáajpi íjcyatúne. ¡Píivyééberéubá dííbye! ²³ Ehdúhjáa ditye néenemáyé níjkyéji múnáajpi Heróódeke baavu íjcaáyóóbeke chémetsóhi. Aabéhjáa ílluréjuco dsíjivéné iúúvaténeri. Ehdúhjáa dííbyeke pajtyéné íveekí Píivyéébeke ávyéjújtsotúmé míamúnaa dííbyekekéré ávyéjújtsóné ímí díbye íjtsúcunúné déjúcotu.

²⁴ Áijyúhjáa Píivyéébé uwááboju éhniíñevu tsújaavé pahúllevá múnáadivu.

²⁵ Áanetúhjáa Benabéemútsí Tsáorómá oomíjyucóó Ajtiokííavu tétsíi cahcújtso múnáa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáake piáábóne dsíidsidívu díityéké íajcújétsihdyu. Aamútsíhjáa tsajtyé Jóááke dííbyere ‘Máaco’ némeííbyeke.

13

Benabéemútsí Tsáorómá uwáábótújkenúne

¹ Áijyúhjáa Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnáama íjcyámé Píivyéébé ihjyú uwáábojte ílluúme: Díibye Benabéee, Tsimóó dííbyere ‘Cúúvéébeé’ némeííbyee, Tsiréene múnáajpi Róótsioo, Manaéé Gariréá iinújí avyējuube íjcyaabéhjáa Heróódema tsajyú píivyéébee, Tsáoroo, éhdume. Áamedítúhjáa tsaate úwáábohíjcyá Jetsóoke cáhcújtsótúmeke. Áanetúhjáa tsijtye úwáábohíjcyá tsúúca dííbyeke cáhcújtsómeke. ² Aaméhjáa tsájcooji májchotúmé Píivyéébeke dúúrúvameke dííbyé Apííchó néehii:

—Óoma mémeménú Benabéemútsikye Tsáorómá tsúúcajátújucóó díityétsidyítú o íjtsámeíñé wákimyéí díityétsí imyéénuki.

³ Ahdújucóhjáa díityétsí hallúvú íhyótsine ípícyóóne ditye táumeíñé piáábó Píivyéébeke. Átsihdyúhjáa ípítyájcómútsikye ílluréjuco ditye wáalloone.

Benabéemútsí Chííperéri úwaabóne

⁴ Aamútsíhjáa Píivyéébé Apííchó tükévéjtsóneri péé Tsereóótsíavu. Átsihdyúhjáa tsaííyí peemútsí ‘Chíípere’ némeíñé caapáhovu. ⁵ Aamútsíhjáa ‘Tsaramína’ némeí mujcovú úújetémútsí úwaabójucóó Píivyéébé ihjyú imúnáa jodiómú pihcyáávejáané pañévu. Áamútsimáhjáa ípiááboobe Jóáa péé dííbyere ‘Máaco’ némeííbye.

⁶ Aaméhjáa teene caapáhori péhijcyámé Páápó coomívú úújetémé tétsii ájtyumí tsaapi imúnáajpi Bajetsóoke apííchoobe íjcyáábeke. Díibyhjáa íllure iállíñe nehíjcyá Píivyéébé icyánéjcu uubállé imyéénuhíjcyáne. ⁷ Aabéhjáa ícyahíjcyá ávyējuube Tsééjio Páorómá ímí dííbyema íñáhbévácatsíhíjcyánéllíhnye. Díibyhjáa ávyējuube píuvá Benabéemútsikye Píivyéébé uwááboju illéébucunúné ímíllenéllíhnye. ⁸ Aamútsíhjáa dííbyeke úwáábórónáa díibye apííchoobe dííbyere ‘Erííma’ némeííbyé tsá ímíllétú díbye cáhcújtsóné Píivyéébé ihjyú. Áanemáhjáa íllure téénetu bóíjcyuube dííbyeke. ⁹ Áanéllíihyhjáa Tsáoro dííbyere Páávoró íjcyáábé pañe Píivyéébé Apííchó íjcyaae dííbyedívú ííténe néehii:

—Muúbej, uu muurá állíu múnáajpi Naavénéj tsíiméné u íjcyaae átéréejpi.

¹⁰ Aabe ¿múijyúikyé ú íhvéete eene Ávyéjúúbedítúyú íjcyáné uwááboju ímiáájú u tútávátsohíjcyánetu? ¹¹ Ahdícyane ícyooa Píivyéébere nééjuri tsáhájucó

u hallúváityúne. Ehdúhjáa dibye néenemáyé tsáhájucó dibye állúvatúne. Áanemáhjáa tsaatéké neebe ditye itsájtye díbyeke. ¹² Aanééhjáa ávyéjuube Tsééjio Páoro iájtyúmine illurájucó cáhcujtsóné Píivýéébeke.

Páávorómútsi Ajtiokíári

¹³ Átsihdyúhjáa Páávaro iñahbénujtétsima Páápótu péé tshahíyí Pajpiiria iññújiri Ijycacóomí Pééjévuú. Áamútsidítýúhjáa tétsihdyu Jóáa oomí Jerotsaréevu. ¹⁴ Áané boonéhjáa iyyéjucó péémutsi úújeté Ajtiokíávu Pitsíidiá iññújiri Ijycáoomívu. Aamútsihjáa téhulle wáyeéévejcóojí Ijycamútsi péé imúnáá pihcyáávejavu. ¹⁵ Áanáacáhjáa tééjá avyéjupte Píivýéébé ihjyu iéevene iníjkevádú néé tsaatéké ditye idillo dityétsi íhjuváváhajhíjyu. Áanéllihyéhjáa néeme diityétsikye:

—¿Ava tsá ámuhtsidi tsané túkevétsoju Ijycatú múúhake ámuhtsi menééiyóne? Tenévá Ijycáhajhíí múúhake mene.

¹⁶ Áanéllihyéhjáa diibye Páávaro iyyóóúúvéne íhyótsiri néé ditye cúúvéhulléré Ijycaki. Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaa ijraéémuj, cáhawaá ímíñéuvú mélleebúcunu ámuúhake o nééíñe íñe múhdumé Píivýéébeke ámuha maávyéjúúllémeke. ¹⁷ Muuráhjáa méihde múnáaúvú Piivýéébé idyé Ijycyaabe íhñéjté Ejíhtó iññújiri Ijycámeke líiyaatétsó diityékéé íñéhdújucó. Áamekéhjáa muurá íhñáhoori íjchívyétsoobe téené iññújitu. ¹⁸ Aaméhjáa múhdurá ícyahíjycaronéhjí íáábúúvéne diityéké píáábohíjycyaabe panévaturé 40 píjcyá hajchótá ditye íñéubará píivýétúné iññújiri Ijycácoóca. ¹⁹ Áané boonéhjáa Canaáá iññújivúréjucó péémeke idyé dibye píáábónéj tééveriyé táhjahíjycámé 7 coomíva múnáa téené iññújiri Ijycámeke. Diityékéhjáa íbóáyóné boone iyyéjucó ditye cáávácuuhíjycyané diityé iññújine. Ehdúhjáa muurá méenuhíjycámé Píivýéébé píááboríye. ²⁰ Áamekéhjáa túkévétsóhíjycyaabe ímítýúnéhjí ímibájcho múnáaj tééveri 450 píjcyá hajchótá íhjuvú uubálle múnáajpi Tsamoéeréjucó Ijycájcoojívu. ²¹ Aaméhjáa idyé táumeí Píivýéébeke dibye imyéménu tsáápiikye diityé avyéjuube Ijycyáíbyeke dibye diityéké ityúkévétsooki. Ahdújucóhjáa dibye méménúné ‘Bejamí’ némeíñé dohjíba múnáajpi Tsíí hajchi Tsaóoke dibye íjcyá avyéjuube 40 píjcyá hajchótá. ²² Áábekéhjáa íjchívyétsóné boone Dabíikyéréjucó dibye tsiíñe pícyoone diityé avyéjuube dibye íjcyaki. Díbyedítýúhjáa muurá neébe: “Ópé o tújkevéléébeke ó ájtyumí Itsaíí hajchi Dabíikye.” ²³ Diibyééhjáa muurá Dabííj tsiiménémúháábedítýú Píivýéébe méménú Jetsóoke mee ijraéémuma pámé Pájtyetétsoobe Ijycyáábeke tsúúcajájújucóhjáa íñéhdújucó. ²⁴ Áábé íhdéhjáa Jóáa úwáábohíjycyá mémúnáa ijraéémuke. Aabéhjáa nehíjycyá ímítýú ícyahíjycyanéhjí íhvéjtsóné ditye ímiánejcúvuréjucó ípájtyéne illurájucó itsójtsootsámeiki. ²⁵ Aabéhjáa teene íwáábó níjkévaríjucó Ijycyaabe néehí: “Tsá muurá o Ijycatú eene ámuha méítsúcnúhíjycyaábe. Táhboonétú íhdyu úwáábóíbye. Áábeke muurá tsá íjtyúhápájíubaré o tácoriúúútyuróne.”

²⁶ Ehdúhjáa íñétsihdyu Páávaro néehí:

—Ámuúha, Aavaráaúvúj tsiiménémúháábema múhdumé tsíjtye múnáa Píivýéébeke cáhcujtsómej, muurá pajtyeté úwááboju méwáábyuta. ²⁷ Muuráhjáa Jerotsaréeri Ijycyame mémúnáa íavyéjútémáyé tsá wáájacutú

diibyéjuco Mépájyetyétsoobe Jetsóó Ijcyane ténevá wáyeééwéjcoojíwadúné Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáá uwááboju dílbyedyú ihjyuváné éévehíjcyaróme. Aamée muurá illure ícúbahrá dílbyedi tsúúcajatújuco tene dílbyedyú némeidyújuco. ²⁸ Tsáháturóhjáa íiné imítýúné dibye méénutú téené hallútú ditye dílbyeke llíhíhánúiyóne. Áronáacáhjáa néeme Piráátoké dibye illíhíhánútso dílbyedívu. ²⁹ Ehdúhjáa dílbyedyú tene cáátúnúmeidyújuco ditye méénune dílbyeke. Áabeúvú íitemeohjáa tsíjtyeréjuco páwachéketu íñítýétsóne cúúune. ³⁰ Áróobekée muurá Píivyéébere bóhítsóhi. ³¹ Aabéhjáa píwáájyúvú bóhówáávehíjcyá Gariréatúhjáa Jerotsaréevu dílbyema péhíjcyámedívu. Aame muurá íne úúbállehíjcyá míamúnáake dílbyedyú.

³² Aane íne ámúhake muha méúúbállehíjcyá ímíá uwááboju tsúúcajatújucohjáa méíhdé múnáaúvuke úúbállémeíhíjcyáne. ³³ Muuráhjáa meke diityéúvúj tsiimémúháabeke íñéhdújuco Píivyéébe bóhítsóné Jetsóoke. Muurá Tsáámóháámitu nééneé: “Uu Hájchíwu u Ijcyáabeke uke ó bóhítsóhi.” ³⁴ Ehdúhjáa Píivyéébe néé dílbyeke íbóhítsóíne dílbyej pí ícúbáhrámeityuki. Áhdure idyé tsiíne neébe: “Ámúhake ó píááboó panévatúré Dabíiúvukée o néhdújuco.” ³⁵ Téhdure idyé tsiíne Tsáámóháámitu nééneé: “U Ijcyátúcoocájííva néhi díicúve múnáajpi Ijcyáábej pí tóócuíhi.” ³⁶ Aanéhjáa muurá dílbye Dabíiúvuke Píivyéébe íñéhdújuco ímí ícúvehíjcyáne míamúnáake dibye Ijcyáijyu Ijcyámeke. Aabéhjáa muurá dsíjívéébeke cááníúvú úníutu ditye cúúúúbej pí ícúbáhrámeíhi. ³⁷ Áánetúu Jetsóoke Píivyéébe bóhítsóóbej pí tsá ícúbáhrámeityúne. ³⁸ Aane ihdyu ámuha tamúnaa méwajácúiyá dílbyéé dsíjívénej tééveri tsúúca pámeere míamúnáá imítýuháñé Píivyéébe ábájíwéneé uwááboju. ³⁹ Aane muurá íne múhdumé dílbyeke cáhcújtsómé imítýuháñé tsúúca ábájíwémeíhi. Áánetu teene cáhcújtsotómé Píivyéébéhjáa Moitsééúvuj tééveri méénúné taúhbjúré úráávvehíjcyámé imítýuháñé tsá ábájíwémeityúne. ⁴⁰ Ahdícyane téíibúwá méíjcyaco. Ámúhake pajtyédííne éhnéhjáa Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáa íllu nééneé:

⁴¹ Ámuúháj, múúnedi íllure úúhívatéhíjcyámej, wa ihdyu méwágóóóvecoj. Muurá íhtsútuube Píivyéébe o Ijcyaae panévaré o méénune tsaate ámúhake úúbálléjucooróné tsá ámuha mecáhcútsóhíjcyatúne.

⁴² Ehdúhjáa Páávoró píhcyáávéj páñévu úwáábóné tsujáávevu tsaate dílbyeke néé tsiíne dibye wáyeéévejcoójí itsááne íuúwáboki. ⁴³ Áánemáhhjáa diityétsima nahbévahíjcyámé Píivyéébeke ímí úráávvehíjcyámé jodíómuu, tsíjtye jodíómú Ijcyátúmedítyuu, Ijcyame. Áámekéhjáa tükévétsóhíjcyamútsí Jetsóodítyú Ijcyáne uwááboju dityétsí úwáábóné ímí diityéké búuuvémé dityétsikyé náhbévámeke. Aamútsíhjáa nehíjcyá diityéké Píivyéébe píáábori ímí ditye úráávye dílbyeke.

⁴⁴ Átsíhdyúhjáa tsíííne tsemáánaréjuco déjúcúóóvéneri wáyeéévejcoójí íllúhwu pácoomí múnáaré dóbééverá Píivyéébe uwááboju ílléébúacunúki. ⁴⁵ Ááneríhjáa avyéjunte mítyane íñómíutááváne Páávorodítyú ihjyúvú dílbyé uwáábó icyátúhtsónema. ⁴⁶ Áámekéhjáa núhnévetumútsíyé dílbye Páávorómá Benabéemútsí néehíí:

—Muurá ihdyu tehdújucooro íne Píivyéébe uwááboju Jetsóodítyú Ijcyane mee jodíómudítyú úwáábómeí tujkénújucooróné tsá ámuha meímíletú

mecáhcújtsóne meímibaavyéné mújyú medsjivéjúcóóityúne bóhí ámuha meújucuki. Áánéllii muhtsi mepéé jodiómú íjcyátúme éllevu diityékeréjuco muhtsi meúwááboki. ⁴⁷ Muurá Píivyéébe íhjuú uubáalle múnáaj tééveri néehíi: Ukéé ó picyóó peetédu u néébedityú pajtyeté uwaáboju itsújááve pámeere íiñújiri íjcyáné míamúnáadivu.

⁴⁸ Ehdúhjáa dityétsí néeneri jodiómú íjcyatúme ímíjyuuvéhi. Aaméhjáa nehíjcyá Jetsóodityú íjcyáné uwaáboju ímiáané íjcyane. Áánemáhjáa cáhcujtsómé eenéé múhdumé mújyú idsíjivéityúne bóhí iújcúñíejcúvuréjuco pájtyeme. ⁴⁹ Ehdúhjáa téené íiñújiri úwááboméíñe Ávyéjúúbedityú íjcyáné uwaáboju. ⁵⁰ Áronáacáhjáa pihcyáávéjá túkevéjtsójtémá íhtsutúme íjcyáné walléemú néé técoomí avyéjútéké diityémá tsaméhji íjchívyétso diityétsikye tétsihdu. Ahdújucóhjáa ditye íjchívyetsóné diityétsikye téené íiñújitu páhduvaré idyáíivémútsikye. ⁵¹ Áánélliihyéhjáa illuréjuco dityétsí diityédívú íjtyúhááñe íiñú ipichóújcone péene Icóóniövu. ⁵² Áronáacáhjáa ihduu tétsii múnáa múhdumé tsúuca Jetsóoke cáhcújtsómé pañe Píivyéébe Apíícho íjcyame mítyane ímíjyuuvéhi.

14

Páávorómútsí Benabéema Icóóniori

¹ Aamútsíhjáa Páávorómútsí Benabéema teene Icóóniori íjcyáné pihcyáávéjá pañevú úwáabohíjcyáné mítyame cáhcujtsó imúnáa jodiómu. Áhduréhjáa tsíjtye múnáa íjcyarómé cáhcujtsóhi. ² Áronáacáhjáa tsaate jodiómú cáhcújtsótúme bóijcyú jodiómú íjcyátúmeke ditye icyáhcújtsótuki. Aaméhjáa ditye néhdújuco tsáílléhíjcyáné cahcújtsó múnáake. ³ Ároné pañéhjáa tsúucájái tétsii íjcyamútsí úwáabohíjcyá Píivyéébedívú icyátsípáávéne íinerí núhnévétumútsi. Áamútsikyéhjáa píááboobe dííbyé íhnáhoori dityétsí méénúráityúronéhji imyéénuki. ⁴ Áánáacáhjáa técoomí múnáa illuréjuco dówaavéne. Tsaatéhjáa pajtyé uwaábojté icyánejuvu. Áánétúhjáa tsíjtye coévá cáhcújtsótúmema. ⁵ Áánélliihyéhjáa jodiómuu, tsíjtye jodiómú íjcyátúmee, íjcyame íavyéjútémá pítyácójcatsí diityétsikye páhduvaré idyáíivémútsikye néwayúúnevu íáamuíñe. ⁶ Aanéhjáa iwáájácúne úmívamútsí Ricaóóniá íiñújivu. Aamútsíhjáa úwáabohíjcyá téené íiñújiri Ríítaraa, Déébeé, íjcyácoomícyuri. ⁷ Téhduréhjáa úwáabohíjcyamútsí hállúcuri íjcyámeke.

Páávoróké néwayúúnevu ditye áámune

⁸ Aanéhjáa Ríítarári íjcyaaabe tsaapi itsíímávámehtsihdúyújuco úllétuúbe. ⁹ Aabéhjáa lleebúacunúhijcyá Páávoró úwaabóne. Áábekéhjáa Páávoró íájtyúmíne waajácú díbye ímiáané cáhcujtsóné Píivyéébe dííbyeke ímíjpyetétsoíñe. ¹⁰ Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Díjyocúúve. Ahdújucóhjáa íjyocúúvénemáyé díbye úllene. ¹¹ Ááneríhjáa teene Ricaóóniá íiñúji múnáa iúllévenúne néé íhjuúrií:

—íPíivyéébe mútsíhjáa íñe méhdivu níityé míamúnáajtétsídívú ípíivyéévenemal

¹² Ehdúhjáa íñéene Benabéeke meménúme 'Jóópíte' némeíñe mícúruwake icyáánívahíjcyáábe déjutu. Áánétúhjáa Páávoróké meménúme tsíjpi 'Meecóório' némeíñe mícúruwa déjutu ímichi díbye íhjuúvahíjcyánélliihye.

13 Ájyúhjáa diibye 'Jóopite' nemeíñé m̄icúrúwake cáánivahjycyaabe llúúváábé duurúvaja técoomí lleeohówa únúriye. Aabéhjáa tsivá ócájimútsikye wajcóháñetu icyyáávetsómútsikye. Áamútsikyéhjáa tsaméhjí imíllera illíihyanúné téeneri Páávorómútsikye íicúveki. 14 Aanéhjáa iwáájácúne iwajyámúúné dówárijycyómeímútsí tsári ehdu ditye mééntúiyóné diityétsikye pájtyénéllíihye.

15 Áánemáhjáa íicúí diityé éllevu ipyééne neemútsi:

—¿Aca íveekí ámuha ehdu mémeenúhi? Áánerá ámuháduré muhsti míamúnáajtétsi. Aamútsíi muurá íñe ámuha éllevu muhsti metsáa ámúhake meúwáábo ehdu nénehji ámuha meúráávyehjycyané meíhvéjtsóne Píivyéébekeéréjuco ámuha meúráávye páneeree íévéhóowari jycyanéhjima ííñuji tééjí hallúrí jycyaméhjimájucó núpácýo pañe jycyameke ípívyéjtsóóbeke. Diibye ihdyu meke bohíívú ajcúhi. 16 Dílbyeree muurá éllyuúvú míamúnáake íhvejtsómé icyahjycyá íimillédu. 17 Áronáacáa íhnháhoovu diityéké úújétsóobe panévatúré diityéké ipiáábóneri. Dílbyere muurá mééma níjyáahañe állétsóneri mebájtsoháñe tsaimíyé píivylene meóóvéne méícyahjycyá tsaimíjyúúre.

18 Ehdúhjáa dityétsí néerónáa imílloromé diityétsikye íicúvéne ócájimútsikye icyóvájtsóneri. Áronemáhjáa íhvejtsóme.

19 Áánaacáhjáa tétsihvu wajtsímé tsijtye jodíómú Ajtiokííaa, Icóónioo, jycyácoomícyutu tsáameé. Aaméhjáa diityétsí hallúvú diityéké állívanéllíi Páávoróké aamúmé néwayúúnevu. Áábekéhjáa 'tsúúca dsjívveébe' íñeéne lliúcuíñúmé técoomítyú íwávuú. 20 Áábé hallúvúhjáa tétsí cahcújtso múnáa mícáaverónáa iácúúvéne tsiíñe peebe diityémá técoomívu. Áané tsíjyúhjáa Déébévuréjuco dityétsí pééneé.

21 Aamútsíhjáa téhulle úwaabóné mítyame cáhcujtsóhi. Átsihdyúhjáa óómimútsí úwáábomútsíyé Rútaraa, Icóónioo, Ajtiokííaa, éhdú coomívari jycyané cahcújtso múnáake. 22 Diityékéhjáa tsápítsohíjcyamútsí ditye imíñeúvú iúráávye Jetsóoke icyáhcujsóne. Áhduréhjáa nehíjcyamútsí diityéké imiáanéjuco mítyane meícúbáhrámeíñé njcáutu meúcaavéné Píivyéébe avyéjvu. 23 Téjyúhjáa meménuhíjcyamútsí paacóomívarí jycyané cahcújtso múnáa túkevéjtsoje jycyáimyeke. Áané boonéhjáa tsaméhjí májchotúmé Píivyéébema ihjyúvá dílbyeréjuco diityéké ityúkévéjtsoki.

Páávorómútsí Ajtiokííavu óómiñe

24 Aamútsíhjáa Pítsíídiá íñújitu péémutsi úújeté Pajpííríi íñújivu. 25 Aamútsíhjáa Pééjéri iúwáábohíjcyátsihdyu idyé péé Atááriá coomívu. 26 Átsihdyúhjáa iwákimyéí iníjkévátsihdyu tsahíiyeyéjuco dityétsí óómiñe Ajtiokííavu, tétsihdyúu teene Píivyéébé wákimyéivu diityétsikye ditye wállótsihvu. 27 Aamútsíhjáa cahcújtso múnáake úúballé muhdú Píivyéébe diityétsikye panévatúré piáábohíjcyáne. Áhduréhjáa úúballémútsí díbye piáábóneri jodíómú jycyáturómé cáhcujtsóné Jetsóodityú jycyané uwaáboju. 28 Áamemáhjáa tsúcájá jycyamútsi.

¹ Ájyúhjáa tsaate Jodéa iñújitu teene Ajtiokíavu péeme tétsíi cahcújtso múnáake úwáábohíjcyá Moitséevú uwááboju néhdu kíhdyahírótsámeityúmé pájtyetéityúne. ² Ááneríhjáa diityémá Páávorómútsi táhjácatsíhi. Áané boonétúhjáa tsamééréjuco cahcújtso múnáa ihjyúvájcatsíñé dityétsi Jerotsaréevu tsatémá ipyéene idyé ihjyúva téeneri técoomí cahcújtso múnáa túkevjtsojtémá uwáábojte íjcyámema.

³ Aaméhjáa péeme pajtyé Penútsiámá Tsamááriá iñújícutu. Aaméhjáa úúballé imúnáake jodíomú íjcyatúmé Píívyéébeke cáhcujtsóné muhdú íjcyahíjcyanéhjí íhvéjtsónema. Ááneríhjáa tétsíi cahcújtso múnáa mítyane ímíjuuvéhi.

⁴ Aaméhjáa Jerotsaréevu úújetémeke tétsíi cahcújtso múnáa tsaimíyé waatsúcúpejtsóhi. Áámekéhjáa úúballémé páneere muhdú Píívyéébe diityéké píáábohíjcyané panévaturé. ⁵ Ájyúhjáa tsaate paritséomudítýú tsúúca Críjtoke cáhcújtsorómé néehíi:

—Múu eene jodíomú íjcyatúmé cáhcújtsómedívú ikíhdyahírótsóne táuhbá dítye Moitséevú uwááboju iúráávyekei.

⁶ Áánéllíihyéhjáa pámeere uwáábojtemá túkevjtsojte dóbeevé téeneri ihjyúvaki. ⁷ Aaméhjáa mítyane téeneri táhjácatsíñé níjcautu Péédoro íjyócuúvéne néehíi:

—Ámuúha táñahbému, muurá ámuha méwajácú tsúúcajátújucóhjáa oke Píívyéébe ámuhadítýú imyéménúúbeke pícyoone o úúballéhíjcyá ímíáájú pajtyéteju jodíomú íjcyatúrómeke dítye téhdure icyáhcújtsoki. ⁸ Aabée muurá Píívyéébe ìnà túhúúllétuube téhdure diityé pañévu pícyóó ípííhó mépañévu ipícyohdu. Ááneri úújétsóobe téhdure diityéké iwájyune. ⁹ Áámekée ímíbájchoobe Críjtoke dítye cáhcújtsónéllii muhdúhjáa meke ímíbájchódu. ¹⁰ Ehdúu Píívyéébe diityéké ímíbájchó Críjtoke dítye cáhcújtsónéllíihye. Áámeke ¿íveekí ámuha méimíllé íllure metúhujtsóné méihde múnáavúvu íjcyarómé ímí úráávye íjcyanéjívá dítye iúráávye Moitséevú uwááboju, pane meíjcyarómé tene néhdu meíjcyáíyónejívari? ¹¹ Aame muurá tsaméhjí diityémá tsúúca mépájtyetéjucóó apááñéré Críjtóo méhdi ídáátsóvéne mééma méénune mecáhcújtsónéllíihye. Tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetétúne.

¹² Ehdúhjáa Péédoro néenélíi cúúvéhulléréjuco dítye lléébúacunúne Páávorómútsi úúballéné muhdúhjáa Píívyéébe méénúráítýurónéhjí diityétsij tééveri méénuhíjcyané jodíomú íjcyatúrómé pañe. ¹³⁻¹⁴ Aamútsíhjáa íhveténé boone Jacóóboréjuco nééne:

—Ámuúha táñahbému, cáhawaá idyé táicyanéjcutu ámuhákye o née peíyené Tsimóo Péédoro meke úúballéjucóóné muhdúhjáa Píívyéébe téhdure jodíomú íjcyatúrómédívú úwááboju úújetétsóné múhdumé teene cáhcujtsómé dílbyéjté íjcyaki. ¹⁵ Muuráhjáa dííbyé íhjú uubálle múnáa cáátunúne íllu néehíi:

¹⁶⁻¹⁷ Bóónétu tsiíñe ó tsaá Dabíúvú avyéjúu tútávaavéné dííbyéj tsíménémúháábemáyéjuco o ímíbájcho téénetu pámeere míamúnáa iwáájácúne Píívyéébe icyánejcúvuréjuco íbúwááve múhdumé dííbyé wáabyutájté íjcyame. ¹⁸ Ehdú neebe Píívyéébe tsúúcajátújucóo íjtsámeíñe.

Ehdúhjáa Píívyéébe ihjúu uubálle múnáa caatúnúhi.

19 Áánéllii ámuhakye o nées tsáhábá menééityuro jodíómú ijcyáturómé Píivyéébeke úráavyémeke ditye Moitséeúvú uwááboju iúráavye diityéké téeneri metúhújtsótuki. 20 Árónáa ihdyu illure mécaatúnuu diityémá ditye illuune imyéénújúcóótuki: Tsá ditye dóóityú níjcyotájteke íícúvemeíñé iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjima dómácócatsítýúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye dóóityú tújpacyo. 21 Muuráhjáa tsúúcajátújuco pacóómívaríyé tsaate úwáábohíjcyáné téénetu Moitséeúvú uwááboju néhdújuco. Aanéjuco muurá ténevá wáyeéévéjcoojívádú éévemeihíjcyáné pihcyáávejáané pañévu.

22 Ehdúhjáa Jacóóbó néenélii pámeere tétsii cahcújtso múnaa, uwáábojte, túkevéjtsotee, íjcyame nées tsaatéke íhdityu iwálooíñé Ajtiokííavu Páávorómútsima. Áánemáhjáa meménúmé Tsíírámútsikye Jóódáma díibere ‘Batsabáa’ némeíbyema ityújkevééllémútsikye. 23 Áámútsimáhjáa waajácuháámí iwállóháámí pañe néémeé:

“Muha ílle pámeere cahcújtso múnaa meíjcyame ámuha éllevu ihju méwallóo jodíómú ámuha meíjcyatúmé Tsííría íñújiri íjcyacóómí Ajtiokííari ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure hállúcu múnáa éllevu. Áhdure idyé Tsíríítsiá íñúji múnáa wáábyuta téhaami. 24 Aame muha méwaajácújucoó muha mewáallootúmeré ámuha éllevu ipyééne illure ámuhakye máváríchohíjcyáne. Ámuhakyévá muurá nehíjcyámé Moitséeúvú uwááboju néhdu ámuha mekíhdyahírótsámeíki. 25 Áánéllii muha ímíñéúvú meíjtsámeíñe múúhadítýú meméménúmtsikye méwallóo ámuha éllevu muha maávyejúúllehíjcyamútsí Páávorómútsima. 26 Diityétsii muurá Páávorómútsí ápícho nééronehjívú pájámeihíjcyá Máavyejuube Jetsocríjtoke iwájýunéllíihye. 27 Áámútsima muha méwallóo ámuha éllevu Tsíírámútsikye Jóódámaa. Aamútsí ihdyu óví ímíñéúvú ámuhakye nées muhdú téhaami pañe íjcyáné túkevéjtsuju nééneé. 28 Aane mítyane ámuhakye muha metúhújtsótu apáhdyuré Píivyéébé Apíícho múúhakye túkévéjtsóneri ámuhakye muha menéehíi: 29 Tsá múu dóótu níjcyotájteke íícúvemeíñé iyámeke. Áhdure tsá múu dóótu dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke. Tsá múu tsíjtyéhjima dómácócatsítýúne. Áhdure tsá múu tújpacyo dóótune. Aane tehdu ámuha meíjcyáhajhíí ímí tehjújuco ámuha meíjcyañe. Áyu wáí meíjcyaj.” Ehdúhjáa íñéhaami wallóomé Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

30 Aanéhjáa tsúúca técoomívú iúújeténe ipíhjúcúmeke ájcumútsí téhaamívu.

31 Áhaamíhjáa íéévéne mítyane ímíjyuuvéme. 32 Áané boonétúhjáa diityéké úwáábomútsí Píivyéébé ihju diityéké téeneri éhníñevu itsápíjtsoki. Piivyétemútsíhjáa iúwaabóne. 33 Aamútsíhjáa tsúcájáhréjuco diityémá íjcyátsihdyu úúballé diityéké illuréjuco ióómiñe. Áánélliihyéhjáa pítyajcómé dityétsí tsaímíyé ióómiki. 34 Árónáacáhjáa Tsííra tétsihvúré cóevánáa Jóóda íiyéjuco óómiñe. 35 Áhduréhjáa Páávorómútsí cóevá tétsihvúré Ajtiokííavu. Aamútsíhjáa tétsii múnáama úwáábohíjcyá Píivyéébé uwááboju.

Páávaro tsiíñe uwáábovu pééneé

36 Átsihdyúhjáa píwájcoojívájjuco pájtyénetu Páávaro Benabéke néehíi:

—Cána majo ááhívemútsíyē mepéé éhnée Jetsóodítýú Íjcyánē uwááboju úwáábomútsíyē mepéhíjcyá coomíjiri Íjcyánē cahcújtso múnáake mewáájacu muhdújuco ditye úraavyēne.

³⁷ Áijyúhjáa Benabéé imíllerá tsiíñe Jóaa péene diityétsima dííbyere ‘Máácoo’ némeííbye. ³⁸ Áronáacáhjáa Páávoró tsá ímíletú díbye péene diityétsima díbyéhjáa Pajpííria coomívú diityétsidítýú cóévánéllííhye. ³⁹ Ááné hallútúhjáa ítsípájújcatsíñe ílluréjuco dityétsí dówaavéne. Ááné boonéhjáa Benabéé díibye Máácóke iújcúúbema péé tshííyí Chííperévu. ⁴⁰ Áánétúhjáa Páávoró Tsíírakeréjuco újcune dííbyema ipyéékií. Áámútsí hallúvúhjáa tétsí cahcújtso múnáa Píívyéébeke piáábó táumeí ímí dityétsí ipyéékií. ⁴¹ Aamútsíhjáa pehíjcyá Tsííríamá Tsiríítsiá iñújíicuri Íjcyánē cahcújtso múnáake tsápíjtsomútsíyē.

16

Páávorómútsikye Tsííráma Timotéó náhbenúne

¹ Aamútsíhjáa Páávorómútsí Tsííráma úújeté Déébeé, Ríítaraa, Íjcyácoomícyuvu. Átsíhjáa ájtyúmímútsí tsaapi cahcújtso múnáajpi Timotéoke. Dííbyéj tsíijúhjáa jodíómulle Íjcyalle idyé cahcújtso múnáalle. Áánétúhjáa cááni gríéégómuúbe. ² Áábédítýúhjáa Timotéodítýú tétsí cahcújtso múnáa nehíjcyá ímiáábé díbye Íjcyane. ³ Áábekéhjáa Páávoró imíllé ítsájtyene díbye íñáhbénu dííbyeke. Áronáacáhjáa pámeere waajácú cááni gríéégómuube Íjcyánéllí díbye kíhdyahírótsámeítýúne. Áánéllíhyéhjáa tujkénúí dííbyedívú kíhdyahírótsóobe imúnáa jodíómú méénuhíjcyádú tééné hallútú diityémá ímityúné íjcyátuki. ⁴ Aaméhjáa ipyéhíjcyátsíhji múnáake úúbállehíjcyá muhdú Jerotsaréeri Íjcyánē uwáábojte túkevjtsojtemá diityéké úwáábohíjcyánē muhdú cahcújtso múnáa Íjcyáiyóne. ⁵ Aanéhjáa ílléébóne Píívyéébeke cáhcujtsómé lílyaaté éhniíñevu mityaméjuco.

Naavédú nééné pañe Matsedóóniá múnáajpi Páávoródívú bóhówaavéne

⁶ Aaméhjáa Píívyéébé ihjyu Áátsiá iñújí úwáábóiyónáa dííbyé Apííchóré diityéké tükévjtsonej péévé tsá ditye úwáábotú tééné iñújí múnáake. Áánéllíhyéhjáa Pírííjámá Garáátsiá iñújíicuturé pajtyéme. ⁷ Aaméhjáa Míítsiá iñújí watsívyevu úújetémé imíllerá ipyééne Bitíiniá iñújívu. Áronáacáhjáa téenere Píívyéébé Apííchó Jetsóópe diityéké ájcune tükévjtsonej péévé idyé tsá ditye téhullévú péétune. ⁸ Áánéllíhyéhjáa tsapéhdú Míítsiá iñújítu pájtyeme úújeté ‘Tóróóá’ némeí mujcovújuco. ⁹ Átsihvúhjáa Páávoródívú pejco naavédú nééne bóhówáávéne pañe Matsedóóniá iñújí múnáajpi dííbyeke néehíí: “Muúbej, Matsedóóniá iñújívu metsááne múúhakyéréjuco méuwáábo.” ¹⁰ Ehdúu nééne dííbyedívú bóhówáávéne boonétú muha mepéé téhullévú Píívyéébere múúhake wállóhullévú muha meúwááboki.

Páávorómú Pírípovi

¹¹ Aamée Tóróóatu muha tshííyí mepéé tsapéhdú Tsamotaráátsiá caapáhovújuco. Ááné tsíijyúu muha méúújeté Néááporívu. ¹² Átsihdítýu muha mecóhbaavémé méúújeté romáánómúhjáa Matsedóóniá iñújí pañévú íhcyóómí ípívyéjtsocóómí Pírípovu tééné iñújí avyéjú coomívu. Ácoomíyíkyé

tsúcájá muha méicyahíjcyáhi. ¹³ Aamée muha wáyeéévejcóójí mepéé Píivýéébema dítye ihjýúvahíjcyátsihvu téhi úniúvu. Átsihvúu muha méúwaabó walléémuke múúhadívú píhcyáávémeke. ¹⁴ Áámé pañée íjcyalle Tiatíírá cóómi múnáalle Ríidia ímiá wajyámúúné duujínuudú néjáhi nahjíhe múnáalle. Aalléhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píivýéébeke úráávyehíjcyárolle botsíi díbyere píáábóneri cáhcujtsó Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju Páávoró úwaabóne. ¹⁵ Aallée ílluréjuco tsójtsótsámeíñé pámeemáyé ihyájkímuma. Ááné boonétúu múúhake neéle:

—Áyu cána tahjyávú mepe ímiááné Píivýéébeke o cáhcujtsóné ámuha menéhajhííjyu. Ehdúu múúhake íñéene ihjyávú itsájtýemeke tétsihvúréi coévátsolle.

¹⁶ Ahdurée tsáijyu Píivýéébema dítye ihjýúvahíjcyáhullévú muha mepééme méúújeté bádsíjácjadívú naavénéhjáa ípañe íjcyáábej tééveriyé íiná pájtýeíñé wáájacuhíjcyáalledívu. Aalléhjáa tsaaté hójtsi pañe íjcyalle mítyane dsíisike úcuhíjcyá díityémá téené hallúvu. ¹⁷ Aallée múúha déjutu tsáalle nehíjcyáhi:

—Íjtye muurá íhtsútuube Píivýéébé wákimyéi múnaa ámúhake pajtyéteju úwáábohíjcyáhi.

¹⁸ Ehdúu múúhake nehíjcyalle pívájyúvájucó. Áánéj taíchorí Páávoró ílluréjuco úhbane dííllé pañe íjcyaaabe naavéneke. Íllúu neébe:

—Uke o neé Jetsocríjto mémeri áállé pañétú u íjchívyeki.

Ahdújuco díbye íjchivýéné teenémáyé dííllédítýu.

¹⁹ Áánéllihyée íavyéjute íiné hallúvucó idsíidsívájucóóityúné maatyóbá díityétsi Páávorómútsikye íekéévéné tsajtyé técoomí avyéjuté éllevu.

²⁰⁻²¹ Áámútsikyée díityédívú iúújetétsóne neémeé:

Íjtyetsi jodíomútsi ¿íveeki méhcóomí pañe páhduváré nénehji úwáábohíjcyá tehdu mee romáánómú teene mecáhcújtsóíyónejíívari?

²² Ááneréjucóo pámeere neéne ímiááné tehdu díityétsi méénuhíjcyáne. Áánéllihyée awáá ávyéjute díityéké táuhbá dítye íwajyámúúné ityácóríjcomútsikye iwápáájco. ²³ Ahdújucoo dítye díityétsikye imyéénúne icyúvéhoojánúmútsidívú téhmetsóné tééjá tehmeébeke. ²⁴ Áánéllihyéhjáa tsíhyooja pañe íjcyáhóójá pañévú iúácómútsikye úméhewávú íhdótsoobe itýújkejíinetu.

²⁵ Aamútsíhjáa téhoojá pañe íjcyamútsi Píivýéébema ihjýúvahíjcyá pécópíinéjuco mejcyáronáaaca. Téhduréhjáa dííbyeke idyúúruváne díityétsi májtsiváne tsijtye teene cúvéhóójari íjcyame lleebúcunúhíjcyáhi.

²⁶ Áronáacáhjáa peecútéré tétsii úúvécunúneri lléhowááné páhyúbáné tujkéveri pámeere tééjari íjcyamedítýú úwáñehííñé cóhribáhi. ²⁷ Áánaacáhjáa tééjá tehmeébé icyúwátsihdyu ájkyeebe ítécunú páneere lléhowááné páyújcatýéne. Áánéhjáa íjtsúcunúúbe tsúúca dítye úmiváne. Áánéllihyéhjáa icyávaájco újcuube illíhyanúmeiki. ²⁸ Áronáacáhjáa Páávoró neéhií:

—Ehdu bo méénúmeídíñej, íjtyérero muúha.

²⁹ Áánéllihyéhjáa peete ípiúváne íícúu díityétsi éllevu peebe íllityécunúúbére. Áánemáhjáa mímóúúvetéébé díityétsi líiíñévu. ³⁰ Áánemáhjáa ílluréjuco díbye íjchívyétsómútsikye neéneé:

—¿Aca muhdú ó pájtyetéiyáhi?

31 Áanéllihyééhjáa dííbyeke neemútsi:

—Ávyéjuube Jetsocríjtoke pámeere dihyájkímuma mécahcújtsó ámuha mépájtyeteki.

32 Ehdúhjáa dííbyeke iñétsihdyu úwáábomútsí dííbyeke pámeere ihyájkímumájuco. 33 Aabéhjáa tépejco nijtyú diityétsikye ditye túúvátsonéhji. Áanemáhjáa illuréjuco dibye diityétsidívu tsójtsótsámeíñé diitye ihyájkímumájuco. 34 Átsihdyúhjáa diityétsikye ihjyávu itsájtyémútsikye májchotsóme. Aaméhjáa mítyane ímíjyuuvé Píívyéébeke tsúuca icyáhcuútsóneri.

35 Áané tsítsíívevúhjáa técoomí avyéjujte wallóo tehme múnáake ditye iñéete díibye cúúvéjá tehmeébeke illuréjuco dibye ijchívyétso diityétsikye. 36 Ahdújucóhjáa ditye dííbyeke nééténéllii neebe Páávoróke:

—Ávyéjujtéva néé ámútsikye o íjchívyétsoki. Ahdícyane wa illuréjuco mepej.

37 Áronáacáhjáa Páávoró néé diityéke:

—Muurá íñe mútsikye iiná néétuméré míamúnááj piínévú iwápáájcómútsikye cuvéjaanú romáánómúejtétsí téhdure muhsti meíjcyané waajácúháámima meíjcyámútsikye. Aame jíveeki imíllé mútsikye ijchívyetsóné teevétariye? Aane tsá muhsti áyanéwu meímíllétúne. Óví ihdyu iye itsáane mútsikye ijchívyetsóvame.

38 Ehdúhjáa dityétsí néene úúbáalletémé avyéjujteke. Ááneríhjáa mítyane íllityémé romáánómúejtétsí íjcyané waajácúháámima dityétsí íjcyáneri.

39 Áanéllihyééhjáa diityétsi éllevu ipyééne ídátsojkmíyemíyé diityétsidívu. Áanemáhjáa choocóréjuco ditye wáalloone técoomítyu. 40 Aamútsíhjáa teene cúúvéjatu íjchívyemútsí Ríídíá javu úújetémútsí cahcújtsó múnáake ítsápítsohíjcyátsihdyu illuréjuco pééneé.

17

Tetsaróonicári ditye úborívaténe

1 Aaméhjáa Páávoroo, Tsííraá, Timotéoo, éhdume péhíjcyámé pajtyé Ajpiíporii, Aporóoniaa, íjcyácoomícyutu. Átsihdyúhjáa pééme Tetsaróonicávú úújetétsihyi íjcyaja imúnaa jodíomú pihcyááveja. 2 Áájá pañévúhjáa wáyeévejcoójí Páávoró imyéénuhíjcyádú úwaabóhi. Ehdúhjáa ténevá wáyeévéjcoojívádú úwáábohíjcyaaabe pápíhchúújyúva. 3 Úúbállehíjcyaabéhjáa diityéke Pííyéébé ihjyú uubálle múnáahjáa cáátúnuhíjcyané néhdújuco Críjto ícúbáhrámeítsihdyu dsíjíveebe tsiíñe bóhiíne. Téhduréhjáa nehíjcyaaabe diityéke:

—Muurá díibyéjuco Jetsóó Mépájtyetétsoobe íjcyáábedityú ámúhake o úúbállehíjcyáne.

4 Ehdúhjáa Páávoró néénéllii tsaate imúnáadityú tsúuca cáhcujtsómé díityémá nahbévahíjcyáhi. Téhduréhjáa mítyame gríéégómudityú cáhcujtsó ímiáámé íjcyame tsúúcajátújuco Píívyéébeke úráavyehíjcyáme. Áhduréhjáa diityédityú walléemú avyéjúméhjíúvú néeme cáhcujtsóhi. 5 Ááneríhjáa tééjá túkevétsojte cáhcújtsotumé iñómíutááváne juváñeri átéréejte óvéhe múnáa péhíjcyámeke iújcúmema técoomí múnáake iúborínútsihdyu Jatsóo javú péé Páávorómútsi néhcovu diityétsikye itsájtye técoomí avyéjujté éllevu.

6-7 Aaméhjáa diityétsikye íájtyumítnéllii díibye Jatsóokéréjuco tsíjtye cahcújtsó múnáama tsájtyene diityé éllevu. Áamekéhjáa diityédívu iúújetétsóne néémeé:

—Éhne m'iamúnáake t'utávátsoh'ijcyamúts'ihya Páávorómúts'í Tsíírama wá'jts'ímúts'ikye áanu Jatsóó ih'yávú tsaímíy'é iwááts'úcúpé'jts'óné tsaímé'hj'ijuco ih'yuváné ímityúné mee romáánómú avy'éjúúbé taúh'bauúnetu. Neh'ijcyámé ts'ijp'ívá ávyéjuube íjcyane Jetsóo.

⁸Ehdúh'jáa ditye nééne técoomí avy'éj'ujtémá ts'ijtye téts'ii íjcyámeke múhdurá pajtyéhi. ⁹Áronáacáh'jáa diitye Jatsóómú múu áhdóméldyú meenú ditye íácáds'ijcaáyo diityéke. Áhdújucóh'jáa ditye ácáds'ijcaáyóne.

Páávorómú Beréari íjcyane

¹⁰Áijyúh'jáa tépejco cahcújtso múnaa íjchívyetsó Páávoroo, Tsííraá, íjcyámúts'ikye diityéts'í ipyéé Beréavu. Áámúts'ih'yáa téhullévú iúújetédú péé ímúnáá pihcyááve'j'ávu. ¹¹Tsáháh'jáa téts'íi múnaa Tetsaróónicá múnaadú néétune. Ímíhyéh'jáa lleebúacunúh'ijcyámé dityéts'í úwaabóne. Aaméh'jáa néhcoh'ijcyá Píívyéébé ih'yú uubálle múnaápe caátúnuh'ijcyáné'h'j'í pañe iwáájácu ímíááné tehdújuco dityéts'í úwáábóh'ijcyáhajch'íj'yu. ¹²Áamedityúh'jáa mítyame cáhcujtsó jodíómuu, gríéégómuu, íjcyame wajpíímumáyé avy'éjúmé'h'j'iuúvú nééne walléemo. ¹³Aanéh'jáa tsúuca Tetsaróónicá'rí íjcyame jodíómú waajácú Páávoroo Beréari úwáábóh'ijcyáné Píívyéébé ih'yú. Áánéllíih'yéh'jáa téhullévú ipyééne tsiíñe iibórinutémé diityéke. ¹⁴Áánéllíih'yéh'jáa íicúí wallóómé Páávoróké díbye ipyéé móóá úniúvú téts'ihvúré Beréavu Timotéomúts'í Tsííráma cóevánaaáca. ¹⁵Áábekéh'jáa pícyohjémé Atéénavu. Aaméh'jáa óómímyeke neebe ditye íñéé íicúí dityéts'í ipyéé díbye éllevu.

Páávoroo Atéénari

¹⁶Áámúts'ikyéh'jáa téhmeebe í'teh'ijcyá mítyane técoomíy'í ditye dúúrúvah'ijcyáné níjcyotájteke. ¹⁷Aanéh'jáa múhdurá íj'tsucunúnéllíi tééneri ih'yúvah'ijcyaaabe ímúnáama ts'ijtye Píívyéébeke dúúrúvah'ijcyámema pihcyááve'j'á pañévu. Íhdícyáts'ih'j'ívúh'jáa icyábúúvémema ih'yúvah'ijcyaaabe tééneri. ¹⁸Áábemáh'jáa 'epicóóreo' némeíñé uwááboju úráávyeh'ijcyámema ts'ijtye 'ejtóico' némeíñé uwááboju úráávyeh'ijcyámé ih'yúvah'ijcyáhi. Áamedityúh'jáa tsaate néjcats'íhi:

¿Muhdúami tsáma áanu íh'yuwábá meke neh'ijcyaj?

Áánetúh'jáa ts'ijtye nééh'í:

—Tsiíñé píivyéébémú ih'yú uubálle múnaáj'piúbá dífbye. Ehdúh'jáa neh'ijcyámé Páávoródít'yú díbyeé Jetsóó ds'ijíveebe bóh'íbedít'yú íjcyáné uwááboju úbálleh'ijcyánéllíih'ye. ¹⁹Áábekéh'jáa tsajtyémé íp'ityácócats'ih'j'ycáts'ihvu 'Areóópago' némeíts'ihvu. Áánemáh'jáa dífbyeke néémeé:

—¿Aca tsá múúhakye u wáájácúts'óityuró ímíñéúvú béhné uwáábójuma u tsáánevu? ²⁰Muurá múúhakye u neh'ijcyáné tsáhái tsáijyúubáré muha mel-léébotúne. Áánéllíi muha méimíllé mewáájacúné ímíñéúvú íñá nééiyóné múúhakye u neh'ijcyáne.

²¹Ehdúh'jáa dífbyeke nééme Atééna múnaama tsiíñé íñ'úji múnaa íjcyame. Aaméh'jáa ínerí íjcyatúmé pajyuvaré úbállécats'ih'ijcyá páhduvaré nééne uwáábó ílléébone.

²²Áábekéh'jáa Páávoroo nééh'í:

—Ámuúha Atéena múnaaj, muurá ó waajácú ámuha panévaré tsíñehji mecáánivahíjcyáne. ²³ Muuráhjáa ámuha medúúrúvahíjcyátsihjírí o péhíjcyaaabe ó ájtyumí ñcúvé wáíjí hallútú illu nééne cáátúnúmeíñe: “Mewaáajácútúné Piivyéébe wáábyuta.” Aane muurá dífbyedítýú ámuéhakye ó úwáábohíjcyá eene dífbyeke wááajácútúmeré ámuha medúúrúvahíjcyáábedítýu.

²⁴ Diibye ihdy Píivyéébe páneeréé múhdúné tsíeméné ípívyéjtsoóbe. Diibyeé muurá ípívyejtsó íññújima páneere íévéhóówari íjcyanéhji. Áánéllí páneere íjcyá dífbye tájpiye. Aabe tehdu apátsíiyé íjcyáíyónejí míámúnaa méénúné duurúvájá pañe. Muurá ihdy ihdícyátsihjíríyé dífbye. ²⁵ Aabe tsá mutájpí íjcyatúne. Muurá ihdy dífbyedítýuré tsááne bóhíima méijcyáhi. Áhdure panévaré íñe múhduná téene tájpi méicyahíjcyané dífbyedítýuré tsááhi.

²⁶ Muuráhjáa tsáápihdítýuré íñe múhdumé íññújiri méijcyámeke líiyaatétsoóbe. Áánemáa íhdétújoco díbye éévecuné kíahjí méijcyáiñé múijyúhaja. ²⁷ Ehdúu méénuube dífbyedi méitsámeíhíjcyané níjcautu íhtsútúnetu mewáajácú méhdítýu kíá íjcyátúróobeke. ²⁸ Muurá dífbyedítýuré tsááne bóhíima méijcyá éhnehjáa tsaate illu néhduú: “Muha méijcyá Píivyéébej tsíime.” ²⁹ Aane tsúuca dífbyej tsíime méijcyame tsá méijtsúcunútyuró eene panévatúré míámúnaa óorótuú, nééwáyutuu, dsíidsituu, nícyohíjcyánehjidú Píivyéébe nééneé. ³⁰ Muuráhjáa ihdy éjyuuwú pevénéré ítécunúhíjcyaaabe míámúnaa iwáajácútúné hallúrí ehdu méénuhícyáne. Áronáa ícyooa pámeere míámúnáake neebe ímityúné méicyahíjcyané méihvéjtsoki. ³¹ Muurá muhdú méicyahíjcyané iwáajácudú mééma ímbájchóiibye ípyéé ímyéménuube Jetsóoj téeveri. Aanée muurá meke waajácútsoobe dífbyeke íbóhítsóneri.

³² Ehdúhjáa Páávoró dsíjivémé tsííñe bóhíinetu íhjuváneeri íllure tsaate uuhívaté dífbyedi. Áánétúhjáa tsaate néehí:

—Muha ihdy méimíllé tsíjyú tsííñe téénetu u íhjuváné melléébúacuné.

³³⁻³⁴ Áámédítýuhjáa tsúuca tsaaté múnaa cáhcujtsómé dífbyema nahbévahíjcyáhi. Áámemáhjáa íjcyaaabe Dionítsio teene ‘Areóópago’ némeítsihvu dóbéévehíjcyáméejpi. Áhduréhjáa ‘Dáámari’ némeíllema tsíjtyehjí íjcyá díityéma.

18

Páávoró Corítóri

¹ Aanéhjáa Páávoró teene Atéénatu péébe úujeté Corítovu. ² Átsihdyúhjáa aahívetéébe ímúnáajpi Akíirake Póótó íññúji múnáajpiikye. Téijyúhjáa téhdure botsíi wajtsíibé Itáariá íññújitu mewa Píríttsírrama, Ávyéjuubevéa Cáráóódio pámeere Róómári íjcyané jodíómú íjchívyeiñe néénetu tsáámutsi. ³ Aanéhjáa Páávoró díityétsímáyéjoco íjcyane díityétsikye iwákímyéítýu ípíáábo téeméné wákímyéí ímyéénuhíjcyanéllíihye. Aaméhjáa méénuhíjcyá cupáajaanédu nééne nujúwááne. ⁴ Áijyúhjáa ténevá wáyeéévéjcoojívádú pehíjcyaaabe ímúnáa jodíómú píhcyáávejavu. Aabéhjáa úwáábohíjcyá Jetsóodítýú íjcyané úwááboju ímúnáama tsíjtye ímúnáa íjcyáturómeke dítye icyáhcújtsoki.

⁵ Áánaacáhjáa tsúuca Tsírámutsi Timotéoma wajtsí Matsedóóniá íññújitu. Áijyúhjáa Páávoró tsanéeríyé úwáábori íjcyaaabe nehíjcyá ímúnáake díibyejúco Jetsóo dítyeé téhmehíjcyaaabe Críto Mepájtýetétsoobe íjcyane. ⁶ Ehdúhjáa díbye

neéerónáa dííbyedítýu nehníwu ihjyúváme. Áánélliihyéhjáa illuréjuco dibye diityédítýu ipyée iwajyamú wátsóújcoobéré neéené:

—Árone tsáma ámúhá hallúriyéjuco teene ámuha medsíjívécooca meicúbáhrámeiñe. Tsá táhallúri tene íjcyatúne. Ahdícýane jodíómú íjcyátúróme éllévuréjuco o pééiñe diityékeréjuco o úwááboki.

⁷ Ehdúhjáa iñéene illuréjuco dibye tééjatu íjchivyéne. Átsihdyúhjáa péébe úujeté Jójto jávú teenéhjáa pihcyáávéjá úniriyé íjcyaaabe tsúúcajátújuco Píívyéébeke dúúrúvahíjcyáábe jávu. ⁸ Ájyúhjáa teene pihcyáávéjá avyéjuube ‘Crijpoó’ némeíbyé cáhcujtsó Jetsóodítýu íjcyané uwááboju pámeere ihyájkímuma. Aaméhjáa tsójtsótsámeiñi. Áhduréhjáa tsijtye Coriító cóomi múnáadítýu cáhcujtsómé tsójtsótsámeiñi. ⁹ Átsihdyúhjáa Páávoródívú tsápejco Jetsóo naavédú neéne pañe íbóhówáávéne néé dííbyeke:

—Ímíchi díícyáne éhniñevu dúwááboco íñeri íllityétuubere. ¹⁰ Íjcyámé mítyame ícyoomíyí tahñéjté íjcyaimye. Áánéllii ehdu uke o neéhií. Áábeke o íjcyátúcoocájííva múha uke muhdú méénuúhi. ¹¹ Ahdújucóhjáa tsáné pijcyábáj pñénuvú tétsii Coriítóri íjcyaaabe diityéké úwáábohíjcyáné Píívyéébe íhjuu.

¹² Ájyúhjáa Acááyá iñújí avyéjuube Garióó íjcyánáa tsaate imúnua jodíómú cáhcujtsotómé ipítýácójcatsíñe Páávoróké ékeevéhi. Áábekéhjáa tsajtyémé díibye avyéjúube éllevu dibye ímítýunéhjí ímíbáchohíjcyátsihvu. ¹³ Áánemáhhjáa dííbyé hallúvú úúballémé dííbyeke. Nééméhjápeé:

—Áánu métaúhbaju neéne tsíjítóriyé míamúnáake úwááboobéré pehíjcyá dítyévá Píívyéébeke idyúúrúvaki.

¹⁴ Ehdúhjáa Páávoró hallúvú ditye úúballéne díibye íhjuváyíyóné íhdéré díibye avyéjuube Garióó diityéké neéhií:

—Íhdyúhde tehdújúcooíyó dííbyema o ímíbájhóiyóné díibye ímítýuné méénuca. ¹⁵ Áánetu ámúhá taúhbaju neéne tsíjítóriyé díibye tsáápihdítýu íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáhajchíí wa íhdyu ámuháyé chooco méímíbáchojcatsij. Tsá o ímíletú átéréenéhjí o ímíbajchóne.

¹⁶ Ehdúhjáa iñéene illuréjuco dibye diityéké wálloone tétsihdyu. ¹⁷ Áronáacáhhjáa pihcyáávéjá avyéjuube Tsójtenéké tsaate gríéégomu íékéevéébeke wápáajcó díibye avyéjúúbé úmíwávu. Áróneríhjáa tsá díibye íícúvetúne.

Páávoró Ajiokíílavu íóómítsihdyu tsiíñe uwáábovu pééneé

¹⁸ Aanéhjáa Coriítóri tsúcájá Páávoró ícyahíjcyáhi. Aabéhjáa tétsihvu ‘Tséekeréa’ némei mujcovú béeroméi tsanéhjáa ímíááneturé imyéénuñíé iñéené uuballe. Ehdúhjáa méénuímeíbyé Tsííríá iñújivu ipyéétúné íhde. Átsihdyúhjáa botsíi tétsíi cáhcujtsó múnáake ipítýájcóne peebe Akííramútsima tsahíyí teene Tsííríá iñújivu. ¹⁹ Aaméhjáa Éépetsóvú úujeté tétsihvu Akííramútsí mewa Píríttsíírama cóéváítsihvu. Átsihvúhjáa Páávoró imúnua jodíómú pihcyáávéjavú péébe úwáabó tééjavu pihcyáávémeke. ²⁰ Áábekéhjáa neeromé díibye tsuucájááneúvú dítyémá íjcyaki. Áronáacáhhjáa tsá díibye ímíletúne. ²¹ Áánemáhhjáa diityéké pítyájcoobe neéhií:

—Áronáa ó imíllé o pééne Jerotsaréevu. Aabe óví Píívyéébe ímílléhajchíí tsiíñe ámúhake ó uujéváhi.

Ehdúhjáa iñéene péjúcoobe tsahíyí teene Éépetsótu. Áánetúhjáa Akíramútsi díbyedyú coévá tétsihvu. ²² Aabéhjáa Tsetsaréavu úújetéébé tétsihdyu botsíi péé Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Átsihdyúhjáa peebe Ajtiokíiavu. ²³ Átsihyíhjáa tsúcájá íjcyátsihdyu idyé tsiiñe pehíjcyaae Garáátsiámá Píríjjiá iñújícúri íjcyáné cahcújtso múnáake tsápíjtsoobéré técomívádu.

Éépetsóri Apóóro úwaabóne

²⁴ Ájyúhjáa Arejadriíá cóomi múnáajpi jodíomuube Apóóro teene Éépetsóvu wajtsíhi. Aabéhjáa ímiá uwááboobe íjcyaae mítyane waajácú Píivyéébé ihjyu. ²⁵⁻²⁶ Aabéhjáa úwáábohíjcyá muhdú Jetsóoke meuráavyejjító tsaate díbyeke úwaabóne. Úwáábohíjcyaaabéhjáa apáañéré Jóáápe tsótsohíjcyánetu íjcyáné uwáábó iwáájacúné imúnáa pihcyáávájá pañévu ñneri núhnévétuubére. Aanéhjáa díbye níjkevádú Akíramútsi díbyeke ihjyávu itsájtyéne botsíi ímíñeúvú úwaabó muhdúhjáa Píivyéébe Jetsóoj téeveri mééma méénune. ²⁷ Aabéhjáa imíllé Acááyá iñújivu ipyééneé. Aanéhjáa cahcújtso múnáa ími íjtsucúnéllii caatúnú waajácuháámí téhullé cahcújtso múnáa éllevu ditye tsaimíyé iwáátsúcúpéjtso díbyeke. Aabéhjáa téhullévu úújetéébé Píivyéébere túkévéjtsóneri píáábohíjcyá mítyane cahcújtso múnáake. ²⁸ Aabéhjáa ímúnáa jodíómuke nehíjcyá díibyéjuco Jetsóo Críjto Mepájtyetétsoobe íjcyane Píivyéébé waajácuháámitúu tene néhdújuco. Ehdúhjáa díbye néénéllii tsáhájucu ditye íiná néétune.

19

Páávoró Éépetsóri

¹ Aabéhjáa Coríitori íjcyánáa Páávoró íjchí iñújiri péhíjcyaae úújeté Éépetsóvu. Átsihyíhjáa íjcyámé tsaate Píivyéébé cahcújtso múnáa Jóááúvú uwáábó úráávyehíjcyáme. ² Áámekéhjáa neébe:

—¿A ámuhápe Píivyéébe mecáhcújtsótujkénújyu tsúuca dííbyé Apííchó ámuhá pañévu úcaavéhi?

Áánélliihyéhjáa néemeé:

—Tehdu muha mewáájácúnejííva dííbyé Apííchó íjcyane.

³ Áánélliihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Acáa íñe uwáábórá ámuha mecáhcújtsóne métsójtsótsámeíhi?

Áánélliihyéhjáa néemeé:

—Mu ihdyúu ehne Jóááuvu tsótsohíjcyáné uwáábo.

⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhdée díibye Jóáa tsótsohíjcyáné ímityúné ícyahíjcyanehjí íhvéjtsómeke. Áronáacáa ihdyu díityéké nehíjcyaae dííbyé boone Mepájtyetétsoobe Jetsóo úwáábóíbyeke ditye icyáhcújtsoki.

⁵ Áánélliihyéhjáa botsíi Jetsóoke icyáhcújtsóne tsiiñe tsójtsótsámeímyé díibye mémeri. ⁶ Áámé hallúvúhjáa Páávoró tsáápiitsá hallúvú íhyójtí ipícyóone Píivyéébema íhjuvúné tujkéveri dííbyé Apííchó díityé pañévu úcaavéhi. Aaméhjáa tsíjyúhjí illéébótúrójúhjí Píivyéébe duurúvahíjcyáhi. Áhduréhjáa téenere túkévéjtsóneri úúbállehíjcyámé díbyé díityédívú íwááboju

bóhówajtsóne. ⁷ Aaméhjáa diitye Píívyéébé Apííchó diityé pañévu úcaavémé 12-meva.

⁸ Aanéhjáa Páávoró pápíhchúu nuhbává imúnaa jodíómú píhcyáávévjá pañévu úwáábohíjcyá ínerí núhnévétuubére. Aabéhjáa míamúnáake téíbúwátsohíjcyá Píívyéébé avyéjú icyánejcúvu. ⁹ Áronáacáhjáa tsaate tsá ímíllétú icyáhcujsóne. Aaméhjáa nehíwú ihjyúvahíjcyá teene Jetsóodítýú íjcyáné uwáábotu pámé úmíwávúre. Áanéllíihyéhjáa Páávoró diityédítýú péé pámeemáyé cahcújtso múnáama 'Tirááno' némeíbyé uwáábojávú. ¹⁰ Aabéhjáa tééjavuréjuco diityéké úwáábohíjcyáné míñéécú píjcyába. Aanéhjáa tsúuca pámeere Áátsiá íññúji múnáa lleebójucóó Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju díbye úwáábohíjcyáne. Áhduréhjáa tsijtye jodíómú íjcyáturómé tsúuca lleebóhi. ¹¹ Áijyúhjáa dílbyej tééveri Píívyéébe méénuhíjcyá mítyane méénúráítýúronéhji. ¹² Ávyetáhjáa dílbyé miñúbajánema íwajyámúúné chéméméhji éllevu dítye tsájtyéróneri tsúuca bóhíhíjcyáme. Tsaaté pañéhjáa naavémú íjcyároméhji íchívyehíjcyáhi.

¹³ Áijyúhjáa tsaate téhullé múnáa jodíómú naavémuke tsaaté pañétú íchívyétsohíjcyámé ímíllérá Jetsóo mémeríyéjuco íjchívyetsóne. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Ménéé tsaaté pañétú dítye íjchívye éhne Páávoró uwáábohíjcyaaabe Jetsóo mémeri.

¹⁴ Ehdúhjáa ímíllérómé ímyéénune jodíómuube Etsééba llúúvájte avyéjúúbej tsíímé 7-meva íjcyame. ¹⁵ Aaméhjáa tehdu méénúronáa tsáápi pañétú díbye naavéné néehíi:

—Muurá ó waajácú Jetsóoke. Áhdure ó waajácú muubá Páávoró íjcyane. Áánetu ¿muutá ámuúha?

¹⁶ Ehdúhjáa néébere díbye míamúnáajpi naavéné ípañe íjcyaaabe diityéké méénúnetu ílluréjuco dítye wáane tééjá pañétú íévejtéhjiréjuco wájyamúúvatúmé díbye túúvátsonéhjima. ¹⁷ Aanéhjáa pámeere Éépetsó múnáa jodíómumáyé tsijtye jodíómú íjcyátúmé íwáájácúneri mítyane íllítýéne Jetsóoke avyéjujtsóhi.

¹⁸ Áhduréhjáa tsaate cáhcujsójúcóómedítýú úúbállehíjcyá íhdéhjáa ímityúné íicyahíjcyanéhji. ¹⁹ Áánetúhjáa apííchojte ténéhji waajácúhaamíné ílluréjuco cóvajtsoné pámeere ííténeríye. Áané pañéhjáa íjtsúcunúmé dsíidsi wágóoovéné 50 míi. ²⁰ Ehdúhjáa téijyu Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju tsúujaavé pámehdívúre.

²¹ Áané boonétúhjáa Páávoró íjtsámeí Matsedóóniámá Acááyá íññújícú íááhívetétsihdyu botsíi Jerotsaréevu ípyééíñe. Áhduréhjáa nehíjcyaaabe teene Jerotsaréetu ípyééíñe Róómávúú. ²² Áanéllíihyéhjáa íhde wálloobe ípiáábojtétsikye Matsedóóniávú Timotéoma Erájtómútsikye. Áánetúikyhjáa tsúcájá cóévaabe Áátsiá íññújivu.

Éépetsóri dítye íborívaténe

²³ Aabéhjáa Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáné hallútú cáhcújtsótúmé páhduvaré dáriívehíjcyá cahcújtso múnáake. ²⁴ Tsaapíhjáa 'Deméétríó' némeíbyedítýú tujkéváne. Díibyhjáa nícyohíjcyá úwáñewáánetu 'Díána' némeíñé níjcyota píívyéllédi ídílloone idyúúrvahíjcyája nááve. Áané hallúvúhjáa mítyane dsíidsívahíjcyámé pámeere íwákímyéi múnáama.

25 Aabéhjáa pámeere múhdumé téeménéhjí wákímyeíhjícyámeke ipihjyúcúne néehíi:

—Muurá ámuha méwaajácú íñe mewákímyeímyé tsaimíyé meícyahjícyané íñetú píhtotúme. 26 Aane ¿iveekí Páávoró nehíjcyá íñe menícyohíjcyámé píívyéébe íjcyatúne? Ehdú íñéneri muurá mítyámekéjucó díbye tsíñejcúvúre íbúwajtsóne. Aane muurá tsá apátsíiyé íchii Éépetsóri díbye tehdu méénutúne. Muuráhjáubá páneeréjucó Áátsiá íññújiri ehdu díbye méénune. 27 Aane múhdurá teene méémaá. Muurá mewákímyeí téene tájpijyucó meícyahjícyané méhdivu wágóóóvéiyáhi. Áhdure diille íhtsútulle píívyéelle Áátsiá múnáama pámeere íññújiri íjcyané míamúnaa dúúrúvahjícyáalle ja tsáhájucó bóhówaúcunújúcóóityuróne.

28 Ehdúhjáa díbye néénéllii tsíjtye icyáyobáávaténe íllu wáñejcóhi:

—¡Ñóóooj, ehđíwájullé tsáma íhtsútulle Epéétsíómú píívyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñejcóne néémeé.

29 Áijyúhjáa ihdyu kiávú técoomíyí míamúnaa iibórinújcatsíhi. Áánáacáhjáa Matsedóoniá múnáajtétsi Gááyóma Arijtáácomútsi Páávoróké náhbénuhíjcyámútsikye lliúcuíñúme dítye píhcyáávehíjcyájá pañévu. 30 Áájá pañévúhjáa Páávoró ipyéene díityemá íhjuvátéíyónáa tsá cahcújtsó múnáa dííbyeke íhvéjtsotúne. 31 Áhduréhjáa tsaate Áátsiá íññújiri múnáa ávyéjuije dííbyeke wáájacúme néé tsaatéké dítye íñéé dííbyeke téhullévú díbye ipyéétuki. 32 Áánáacáhjáa ihdyu míamúnaa iibóriba teene píhcyááveri íjcyame. Aanéhjáa mítyame tsá wáájacutú íñélliihyé ímichi ipíhcyaaavéne. 33 Áánáacáhjáa tsaate jodíómú imúnáajpi Arejáádoróké cátuycú díbye díityé úmíwávú ipyééne íihjyúvaki. Ahdújucóhjáa íihjyúva díbye íhyójtisiri díityéké néerone cúúvéhulléréjucó dítye íjcyaki. 34 Áronáacáhjáa 'dáj' néétune tsiíñe íllu wáñécohíjcyáme:

—¡Ñóóooj, ehđíwájullé tsáma íhtsútulle Epéétsíómú píívyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñejcóne nehíjcyámé míñéécú hóorá hajchótá jodíómuube díbye íjcyane iwáájácúnema.

35 Áámekehjáa técoomí avyéjuube idyáíivyétsómeke néehíi:

—Ámuúha tamúnaa íñe Éépetsóri meíjcyamej, pámeere muurá waajácú éhnée cáámetu áákityéné neewáyú píívyéelle Diánadi medíllóné duurúvaja méhójtí pañe íjcyane. 36 Aane tehdu múha tóónúíyónejjivari. Áánéllii ílluréjucó metáchúúrévéne cúúvéhulléréjucó meíjcyá. Aame íñá mémeenújucóhđi ímíñeúvú íjtsámeityúme. 37 Muurá íjtyétsikye íllevu ámuha metsívamútsi tsá íñé imítyúné méénutúne. Áhdure tsá dítyétsi méduurúvaja tútávajtsotúne. Aamútsi muurá tsá íñá imítyúné íhjuvatú mépiivyéllédítyu. 38 Áhdícyane Deméétrio íwákímyeí múnáama tsaatédítyú imítyúné íjyácunúhájchíí óvíi péé ténéhjí ímibájcho múnáa éllevu teene ímibájchoki. Muurá téénéllii íjcyané ténéhjí ímibájchotsíhji. 39 Áánetu ávyetá íhnáhó néene íjcyáhájchíí múu íhvejtso pañétúéhullévú tene ímibáávyeki. 40 Muurá ícyooca ápíchó néene máhallúri téénetu menéétsámeíyóne. Tsá muurá íñá menééityuró íñe ícyooca pájtyene pañétúejte meke díllóca. 41 Ehdúhjáa íñééne ílluréjucó díbye díityéké tsújaucúne.

20

Páávoró Matsedóóniámá Gréetsiá iñújicúvú pééneé

1 Aaméhjáa iibórinújcatsifnetu ihvetedú Páávoró cahcújtso múnáake ipihjyúćne túkévejtsóhi. Átsihdyúhjáa diityéké ipityáćcöne Matsedóóniá iñújivuréjuco dibye pééneé. 2 Aabéhjáa téhullé cahcújtso múnáake ááhíveebe diityéké tsápítsohíćyáhi. Átsihdyúhjáa péébe Gréetsiá iñújivu iúújetétsihyi ijcyá pápihchúú nuhbáva. 3 Aabéhjáa tshúyí Tsiíríá iñújivu pééiyónáa tsaate imúnaa díbyedyú ímityúné pítýáćcámeiñé iwááćcúne íjtsámeińbyé Matsedóóniá iñújivuré tsiíne ióomiñé íjchityu. 4-5 Áábemáa o pééińáa múhtsikye náhbenuímýé múhtsi ihdějuco Tóróóavu ipyéene téhullétú múhtsikye téhmeténé illuúme: Beréa múnáajpi Tsóópatee, Tetsaróónicá múnáajtetsí Arijtáacomútsí Tsegóodoma, Déébe múnáajpi Gaáyoó, Timotéoo, Áatsiá iñúji múnáajtetsí Tíikicyómútsí Tóróópimómaa, éhdume. 6 Áánetuíkyée muhtsi mecóevamútsí oórityúne pááa májchómeińhíćyáné wańéhjí pajtyétavu botsí Pírípotu tshúyí mepéemutsi meúújeté tsáhojtsíj coojívatu diityédívú Tóróóavu. Átsihyí muha méijcyá tsané tsemáána.

Páávoró Tóróóa múnáake ááhíveéne

7 Aamée muha tsemáána déjucóóvećcójí medóbééveéne pááa mémajchó Jetsóo dsijívé meítsaavéne. Áijyú Páávoró úwaabó ávyeta pécójpínéńvújuco tsíjy muha mepéjucóóíñéllíhíye. 8 Téijyú muha médóbeevé cáámééhó pańéńvú peetéháńej téeveri. 9 Áánaacáa ováhtsáwu 'Éóótico' nemeińbyé ácuucunúhíćyá páhoowa nétsihyi. Aabéhjáa icyúwaíñúné hallúri baavu áakityéébe dsijívéhi. 10 Áánéllíhíyée Páávoró íćú iñútyéne díbyeke iámabúćcúne néehí:

—Méíllityéđine. Muurá ihdyu bóhíróóbe.

11 Átsihdyú tsiíne cáámevu nérívyéebema muha pááa mémajchó Jetsóo dsijívé meítsaavéne. Ááné boonétúu idyé tsiíne íuwaábó cámahjácoobe tsítsijnécu. Átsihdyú illuréjuco muha mepééneé. 12 Áánetúu tetsí múnáa ihjyáhańéńvuréjuco péémema diibye ováhtsáwu pééneri mítyane ímíjyuvéme.

Tóróóatu Miréétovu ditye pééneé

13 Aamée muha mepéjucóónáa Páávoró múúhadítyú coevá tétsihvuré Tóróóavu íjchityuré ipyéé Atsóovu. Áánetúu muha íhde cúújwámírí mepééme meúújeté técoomívú tétsihdyu díbyeke muha meújćuki. 14 Aamée muha técoomítyú díbyeke meújćuińútsihdyu mepééme meúújeté Mitiréénevu. 15 Átsihdyú muha mepééme tsíjy 'Kíioó' nemeiń caapáhó tujkévetu mepájtyeme tsíjyoojí meúújeté 'Tsáámoó' nemeiń caapáhó mujćóvu. Ámujćótúu muha mepájtyeme mecúwaté Trojíríóvu. Ááné tsíjyúu botsí muha meúújeté Miréétovu. 16 Ehdúu muha mepéhíćyánáa Páávoró íjtsámeí Jerotsaréeri muha Pejtecójtéé wańéhjí mepájtyeíñe. Áánéllíhíyékíyée tsá díbye ímíletú muha Áatsiá iñújírí íjcyacóómí Éépetsóvú mepééne íćú muha téhullétú meóómítyúronéllíhíye.

Páávoró ihjyuvané Éépetsó cahcújtso múnáa túkevjtsojtéma

17 Aabée Miréétori íjcyabe píuvá Éépetsórí íjcyáné cahcújtso múnáa túkevjtsojtéke. 18 Áámekeé neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú muhdúhjáa Áatsiá iññújivu o wátsítujkénújiju o ícyahíjcyáne. ¹⁹ Muuráhjáa tamúnaa jodíomú íjcyarómé oke páhduvaré dáríiveneri támeíbyeré Píivýéébé wákimyéí ó méénuhíjcyá iiná néétuubére. ²⁰ Áronáacáa tsá o íhvetétú ámúhake píááboíñé patsíhjavávúré úwááboobéré o péhíjcyánetu. ²¹ Aabée ámúhake pámeekéré tamúnaa íjcyátúróméhjima ó nehíjcyá ímytúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Máavyéjuube Jetsocríjtoke mecáhcújto ímí Píivýéébéme ámuha meíjcyaki. ²² Aabe íñe ícyooca tsiíñe o péé Jerotsaréevu Píivýéébé Apííchó oke túkévéjtsóneri muhdú táúmiwa íjcyane wáájácútuúbe. ²³ Muurá pahúlleva o péhíjcyá coomíjivu téenere Píivýéébé Apííchó tsúúca oke waajácútsójúcoorá Jerotsaréevu oke ditye cúvéhoojánube o ícúbáhrámeíñe. ²⁴ Ároneri tsá o áábímyeítýúne. Apááñéré ihdyu ó ímíllera Píivýéébé meke iwájýúne mééma mepájtyetéíñe méénúné uwáábojívú Jetsóo oke níwááveíñúné o níjkeváne.

²⁵ Ahdícyane ámúhake o néé íñe múhdúmáj píñnévú Píivýéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyámé ámuha oke maájtyumíjúcóóityúne. ²⁶ Téhdure ámúhake o néé ámuha mewágóóóvéhajchíí tsá táhallurí tene íjcyáityúne. ²⁷ Muurá tsúúca páneere ámúhadívú ó bóhówajtsójúcoorá muhdú Píivýéébé íjtsaméí íjcyane. ²⁸ Ahdícyane tsáma téíibúwá méíjcyaco ámuha uwáábojte meíjcyame. Ímíñeúvú météhmeco cahcújto múnáake Íllí Jetsóo tujpácýó wágóóóvénéje téeveri díbye íjúcumeke. Muuráhjáa diityédívú ámúhake níwááveebe Ípííchoj téeveri diitye túkévéjtsojte ámuha meíjcyaki. ²⁹ Áronáa ó waajácú íchihdyu o pééne boone tsaate múhdurá úwáábóneri íllure diityéké tútávátsoíñe éhne múúne oohíbye obééjámuke tútávajtsódu. ³⁰ Áhdure íjcyáimýé tsaate ámúhadítýuré ímiá uwááboju tsíjítoríyé átéréenéhjí úwááboimye. Áneri íllure cahcújto múnáake mújtátsoimye. ³¹ Áánéllí tsáma téíibúwá méíjcyaco éhnée pápíhchúú píjcyábá hajchótá támaatýóú o wáágóóne ámúhake o úwáábohíjcyáné meítsáávénema.

³² Ahdícyane ámuha Píivýéébeéjté meíjcyame óví dííbye tájpiyéjuco ámuha meíjcyane meke iwájýúne díbye ácu híjcyáné uwáábójú pañe íhtsutúmeréjuco. ³³ Cáhawáá méíjtsúcunuj, tsáháa muurá o íjyácunútú oke tsaate dsíídsídívú áhdoobe ehneva múnáajpi o íjcyaaabe ímiá wajyámuma o íjcyáíyóneri. ³⁴ Muuráhjáa ámuháyé wájácú menéene oore tsáávanéréí ó wákímyeíhíjcyá óoma íjcyámema muha mepíhtone meíjcyaki. ³⁵ Aabée muurá ámúhake panévatúré ó úwáábohíjcyá muhdú mewákímyeíyóné ídáátsóméhjike mepiáábo éhnéhjáa Ávyéjuube Jetsóo íllu nehíjcyáné o ítsáávénema: “Muurá tsaatéké tsieménevu ájcume ímíjyúúvéiyá ditye ájcume ímíjyúúvéne éhnííñevu.”

³⁶ Ehdúu diityéké íñétsihdyu Páávoru Píivýéébéme íhíjyúva mímóúúvénéllí muha téhdure mémímóúuvéhi. ³⁷ Áábekée pámeere íkímóóóvéne ámábiñúhi. ³⁸ Aamée múúhake pícyohjé cúújúwamívú díbyeé ‘tsáhájucóubá tsiíñe oke ámuha maájtyúmiítýúne’ néeneri kímóóóvemere.

21

Jerotsaréevu Páávoru pééneé

¹ Aamée muha tétsihdyu mepéé tsapéhdú ‘Cóoo’ némeíñe caapáhovu. Ááné tsíjyúu muha méúújeté ‘Róódaá’ némeíñe caapáhovu. Átsihdyúu botsíi

muha meúújeté Páátarávu. ² Átsihvúu muha tsíimivúréjuco mepájtyene Penútsiá iñújivu péémivu. Áámiriyéjucóo muha mepééneé. ³ Aamée muha ‘Chíipere’ némeiñé caapáhó náníñejcuri meíteiñútsihdyu mepéhijcyámé meúújeté Tsíiriá iñújivu. Aameikyée muha Tíiró mujcójuvu mecátsúúveté tétsihvu tsane píichuta ijchívyeki. ⁴ Átsihyíi muha tsaate cahcújtso múnáake maájtyumitémemái méjcyá tsané tsemáána. Aamée Páávoróké néé díbye Jerotsaréevu ipyéétu Píivyéébé Apíichóréhjáa diityéké tükévjtsoñeri. ⁵ Aamée muha técoomíyí téhajchótá méjcyánetu mepéémeke pícyohjémé pámeere mujcojúvu. Áámemáa muha pámeere memímóúbáne Píivyéébema méhijyúváhi. ⁶ Átsihdyúu muha illuréjuco diityéké mepityájcóne meucaavéné cúújúwámí pañévu. Ááné tujkéveriyucóo ditye óomiñe ihjyáhañévu.

⁷ Aamée muha Tíirótu nihñéréjuco tsahíyí mepééme mecátsúúveté Toremaidávu. Átsihyíi íjcyáné cahcújtso múnáadivú muha meúújetémema méjcyá tsájcoóji. ⁸ Ááné tsiijyúu muha mepééme meúújeté Tsetsaréevu. Aamée muha mepéé Perípe jávú cahcújtso múnáá tükévjtsojtéhjáa 7-meva íjcyámedítýú uwáabori úllehíjcyáábe jávu. ⁹ Áábej tsíimée píñéehójtámeva walléémú tájívátumé íjcyame úúbállehíjcyá Píivyéébere diityéké ájcúné íjtsaméiyi iná pájtyeíñé iwáájacúne. ¹⁰ Aamée muha tétsihyí tsúcájáhréjuco meicyahíjcyánáa Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Agáábó wajtsí tétsihvu Jodéatu tsáábeé. ¹¹ Aabée múúhakye ááhíveebe Páávoró ocájimíñhé íjúcúmíñheri íhyójtscuu, íjtyúhaácyyu, íjcyane ichíácómeíñe néehíi:

–Píivyéébé Apíichó muurá nehíjcyá illuva ditye íñe ocájimíñhé aabájáábeke Jerotsaréevu ichíjchúúbeke íhvéjtsoíñé tsííñé iñúji múnáá hójtsí pañévu.

¹² Ehdúu díbye néénéllii muha teene Tsetsaréa múnáama méneerá Páávoróké díbye ipyéétu téhullévu. ¹³ Áronáacáa múúhakye neébe:

–¿íñerí ámuha mekimooovéné ídátsó oke pajtyéhi? Tehdu apááñéré oke ditye chíjchúíñejjivari. Óvíi néhi ihdyu oke illíhyanúhachíi líihyanúmé Ávyéjuube Jetsóoke o cáhcújtsoné hallútu.

¹⁴ Ehdúu múúhakye díbye néénéllii muha dílbyeke menéehíi:

–Óvíikyéhde muhdú Píivyéébe ímillédú ú íjcyáhi.

¹⁵ Átsihdyúu muha illuréjuco meímíbájkímyeíñe mepééne Jerotsaréevu.

¹⁶ Áámemáa múúhama tsaate cahcújtso múnáa péé Tsetsaréatu. Aamée muha meúújeté Chíipere múnáajpi tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébeke cáhcújtsoobe Natsóo jávu.

Páávoró Jacóóbóke ááhivéne

¹⁷ Átsihdyúu muha Jerotsaréevu meúújetémeke tétsíi cahcújtso múnáa tsaímíyé waatsúcúpejtsóhi. ¹⁸ Ááné tsiijyúu muha Páávorómá máaahíveté Jacóóbóke. Áánáacáa tétsihyí pámeere cahcújtso múnáá tükévjtsoje.

¹⁹ Áámédívúu muha meúújetémeke Páávoró úúballe ímíñeúvú muhdúhjáa Píivyéébe jodiómú íjcyátúrómé pañévu dílbyej tééveri méénuhíjcyanéhji.

²⁰ Áánélliihyé duurúvámé Píivyéébeke ávyéjútsoomé. Áánemáa néeme dílbyeke:

–Ehdíivane, muúbej. Muurá múhdúné míamúnáajpíjyúcooró memúnáa jodiómudítýú cáhcújtsojúcoorómé úraavyepí Píivyéébe Moitséeúvuj tééveri

ájcúné taúhbajúúne. ²¹ Aame nehíjcyá úhdityu uuva u úwáábohíjcyáné téénetu múu bóijcyúdú pámeekéré jodíómú tsííñé iñúújiri íjcyámeke dítye téeneri íícuvéjúcótuki. Áhdurév á nehíjcyá dítye íhdéúvúu íicyahíjcyajító ííhvéjtsóne íítsíimeke ikíhdyahírotsójúcótuki. ²² Aane íñe ¿muhdúí teéne? Muurá íñe tsúúca íchihyi u íjcyane iwáájácúcooca píhcyááveímye. ²³ Áánéllíi ú méénuú uke muha menéhdú. Íjcyámé íchihyi múúhadítýú pííneéhójtímeva wajpíímú ípyéé ímíááneturé ímyéénuíñé íñéénéí méénutúme. ²⁴ Áámema tsaméhjí meúúcjatsíñe méímíábájhótsaméí duurúvájá lluuwáábedívú memúnaa méénuhíjcyádu. Ááne boonétú ú áhdoó díityémá dítye íbyééroméki. Áíjyu úhdityu íhjúvuhíjcyarómé neé állíuré íjcyáneri ííhjúvuhíjcyáne. Áhdure neeímyé Píívyéébé Moitsééúvuj tééveri ájcúné taúhbajúúné téhdure u úraavyéne. ²⁵ Áánétú ihdyu tsúúca muha mécaatúnú jodíómú íjcyáturómé Jetsóoke cáhcujtsómé ílluune ímyéénútuki: Tsá dítye níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke dóóityúne; tsá dítye tújpacyo dóóityúne; tsá dítye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá dítye tsíjtyéhjíma dómácójcatsítýúne. Ehdúu néeme Páávoróke.

Páávoróké dítye ékeevéné duurúvájá pañévu

²⁶ Áhdújcóo díbye díityémá pííneéhójtímévamá íúcújcatsíñe pééneé. Aaméhjáa úcaavé duurúvájá pañévu íúúbálle tééjá tehmeébeke múhdúj coojívatú íímíábájhómeíñé iníjkévaíñé botsii pañétúétsihvu Píívyéébeke íícúvéíñé iyáábeke itsájtyeki.

²⁷ Aanéhjáa tsané tsemaánatu iníjkévaíñé dítye néene tsúúca níjkévaríjyucó íjcyánáa Áátsiá íñúújitu tsáané jodíómú ájtyumí dííbyeke duurúvájá pañe íjcyáábeke. Áabekéhjáa pámeere tétsii íjcyámema páhduvaré idyáíívétsihdyu ékeevéme. ²⁸ Áánemáhjáa kéévánécoba néemeé:

—¡Ámuúha íjraéémuj, metsáane múúhake mépíaabóva! Áánu muurá éhne pahúllévare úwááboobéré péhíjcyaaabe ímityúné íhjúvuhíjcyá méííñúji múnáadítýu. Áhdure Píívyéébé Moitsééúvuj tééveri ájcúné taúhbaju nééneé tsíjítóríyé úwáábohíjcyaaabe. Téhdure ímityúné íhjúvuhíjcyaaabe duurúvájatu. Ááneréí íjcyáíyónáa muurá íñe íjtye gríéégómuke tééjá pañévu íuácóneri tútávájtsóobe tééjá pañe íñe ímityúné úújéítyúrotsii.

²⁹ Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeríi Éépetsó múnáajpi jodíómuube íjcyátuube Tróópímómá dííbyeke íájtyúmínéllíihye. Aanéhjáa íjtsúcunúmé Páávoró dííbyeke úacóné tééjá pañévu.

³⁰ Ááneríhjáa técoomí múnáa íbóríbaavémé péé teeja duurúvájávu. Aaméhjáa Páávoróké íekéévéébeke lííúcuíñú áachívu. Áánemáhjáa wátajcómé tééjá ílehówááne. ³¹ Aaméhjáa dííbyeke lííhyanútúccóíyónáa tsúúca úúbálle úújeté técoomí tsodáhómú avyéjúúbedívu. ³² Áánéllíihyéhjáa pámeekéré ítsodáhómuke íavyéjútémá ípíhjúcúmema dsíínécunúmé téhullévu. Áámekéhjáa íájtyúmíne íhvetémé dííbyeke iwáápáácohíjcyánetu. ³³ Átsihdyúhjáa díitye tsodáhómú avyéjuubéréjyucó íekéévéébedívú táuhbáné dítye íchíjchu úwáñehííñeri. Áánemáhjáa tétsii íjcyámeke díllóobe muubá díbye íjcyane, áhdure íñé hallútú dítye ehdu dííbyeke méénune. ³⁴ Ááneréjucóhjáa páhduvaré mítyane dítye íhjúvuvané pañe tsá díbye lléébotú muhdú dítye néeneé. Áánéllíihyéhjáa

ítsodáhómuke neebe ditye itsájtje dífbyeke. ³⁵⁻³⁶ Áhdújucóhjáa ditye íhcyóómivu itsájtjeébeke tsájá niityéwaahyóvú iúújetétsótsihdyu ílluréjuco íhbúcuíñúné míamúnáa íjyévé ‘áádikye méllíihyánu’ néémere úráávyénéllíihye.

Páávoró íhyallúvú íhjuváne

³⁷ Áábekéhjáa ditye íhjá pañevú ááhívetsóiyónáa neebe diityé avyējuúbeke:

—¿A tsá o íhjuváváyuróne?

Áánéllíihyéhjáa neebe dífbyeke:

—¿Aca eene ú piivyeté gríéégómú íhjuvíri u íhjuváne? ³⁸ ¿Aca tsá Ejíhto múnáajpi u íjcyatú éhnée ímityúmeke u újcúmema íñéubará píivyétúné iñújivu u péene ímityúné múúhá iñújí avyējuúbédityú u ítsámeíhíjcyáabe?

³⁹ Áánéllíihyéhjáa Páávoró neé dífbyeke:

—Muurá íhdyu oo jodíómuubéré Tsiríitsiá iñújiri íjcyacóómí Táátsó múnáajpi. Áhdíciane íhdyu cána óvíjyucó oke daacu tsáraahóvú o íhjuvávámámúnáama.

⁴⁰ Áhdújucóhjáa diibye ávyéjuube íhvétsoobe niityéwááhýó hallútú dityéké íhýótsiri néene ditye cuúvéhulléré íjcyaki. Aaméhjáa dáívyénemáyé íhjuvávabe heeberóómú íhjuvíri.

22

¹ Neebéhjápeé:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá ímíñeúvú mélleebúcunu ámuúhake táicyánéjcu o úúballéne.

² Ehdúhjáa díbye heeberóómú íhjuvíri íhjuvánéllíi ímíñeúvú lleebúcunumé dífbyeke.

³ Áámekéhjáa neébe:

—Oo muurá jodíómuube Tsiríitsiá iñújívú Táátsó coomívú oke ditye tsíimávaabe. Ároobée íhdyu ó keemévé íchihvuré Jerotsaréevu. Áábekée oke Gamariéé úwáábohíjcyá méíhdé múnáaúvúhjáa úráávyehíjcyáné taúhbaju. Aabée ó ímíllehíjcyará múhdutú tsaímíyé Píivyéébeke o íícúvéebeke o cáhcújtsóiyóné táííbúuri. Áhdu muurá ícyooca ámuúha. ⁴ Ároobée táwaajácútubáané íñe ímiáájú cahcújtso múnáahjáa íjcyámeke o dsíjívétso ímityúné ó dáríívehíjcyá dityéváa téénetu íhvetéroki. Opée ó tsatyéhíjcyá wajpíímumáyé walléémuke ditye icyúvéhoojánuki. ⁵ Aane muurá llúúvájte avyējuúbema duurúvájá túkevétsojto waajácú okée waajácúhaamínema iwálloone Damájcori íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Aabée téhullévú tsúúca o péé oováa o dóhjínújémeke íchihvu Jerotsaréevu ditye íícúbáhraki.

Páávoró úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcujtsóne
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Aanée Damájcovu oke ditye wálloobe juuváyí o péhíjcyáronáa cójípíine técoomíj píihívuréjuco péécutéré óhdivu ávyétá íhnáho néene pééte cádiivyné cáámetu. ⁷ Aanée oke íjcaáyó baavújuco. Áábekée oke Jetsóo o ájtyúmítuube neéhií: “Tsáo Tsááoroj, ¿íveekíami oke ú pátsáricyohíjcyaj?” ⁸ Áánéllíihyée o neéhií: “¿Aca múha uu, Ávyējuúbej?” Áánéllíihyée oke neébe: “Oo Jetsóo Nat-sarée múnáajpi oke u pátsáricyohíjcyáabe.” ⁹ Aanée téjyju óoma íjcyame teene peete íajtyúmíneri íllityéhi. Áromée íhdyu tsá lléébotú díbye óoma íhjuváne.

¹⁰ Aanée awáá ehdu oke dibye néénéllii o nées dííbyeke: “Ávyéjuúbej, ʒaanéhaca ñná ú imíllé o méénune?” Áanélliihyé oke neébe: “Wa ihdyu dipye Damájcovuj. Téhullévui uke neeímyé ñná u méénuíñe.” ¹¹ Aabée teene peete muhdú oke táhálluúúcu cúúvetétsoobe o hálluvájúúcótúúbeke óoma íjcyaméréjuco oke úújetésóné téhullévu.

¹² Ájyúu ‘Ananía’ némeíbyé tsáá taéllevu Píívyéébé Moitséeúvuj tééveri ájcúné taúhbaju néhdújuco ícyahíjcyáábeke ímí míamúnaa íjtsúcunúúbe. ¹³ Aabée itsááne oke néehíi: “Muúbej, tsúúca ú hallúvá tsiíñe.” Ehdúu oke dibye néénemáyé íné imíjyaú ó ñtéjucóóhií. ¹⁴ Átsihdyúu oke neébe: “Muuráhjáa tsúúcajátújuco méihlé múnáaúvú cáánívahíjcyaae Píívyéébe uke mémentúné ímiáábé Jetsóoke u ájtyúmiibe íhjuváné u lléébone dibye ímillédú u íjcyaki. ¹⁵ Áanéllii ícyooa pámeekéré dííbyedítýú íjcyané uwaáboju ú úúbálléhíjcyáahi. ¹⁶ Ahdícyane íineri íjtsámeítyuube dííbyedívréjuco cátóróóvéne dííbye mémeri táuméi Píívyéébeke páneere díímítýú dibye íábáájíveki. Ááne tsójtsótsaméi.” Ehdúu oke neebe Ananía.

Páávoru úúballé Píívyéébe dííbyeke wáalloone jodíómú íjcyátúme éllevu

¹⁷ Aabée Jerotsarévu tsiíñe o óómiiybe duurúvájá pañévú o úcáávéne Píívyéébema o íhjuváhíjcyánaa óhdivu bóhówaavéné naavédú nééneé. ¹⁸ Áané pañée Jetsóoke o ájtyúmiibe oke néehíi: “Ícúí dipye tsiéllevu íchihdyu Jerotsaréetu. Muurá tsá ditye íicúvéityú táuwaáboju u úúbálléróneri.” ¹⁹ Áanélliihyé dííbyeke o néehíi. “Ávyéjuúbej, áánerá oke waajácúme ópée dícyahcújtsó múnáake pihcyáávejááne pañévú o wápáájcomeke o cúvéhoojánuhíjcyaae o íjcyane. ²⁰ Áhdurée muurá díwákimyéi múnáajpi Ejtééba díuwaáboju méénuhíjcyáábeke ditye dsíjívetsójjyu díityémá o íjcyáábema tsaméhíjjuco muha tehdu dííbyeke meméénune. Téijyúu muurá ó téhmehíjcyá díitye dííbyeke llííhyanúmé wajyámúúne.” ²¹ Ehdúu o néérónáa tsiíñe oke neébe: “Árónáa ú péé íchihdyu tshullévú jodíómú íjcyátúrómé pañévú uke o wállóónélliihye.” Ehdúhjáa úúbálleebe Páávoru.

Páávoru tsodáhómú avyéjuúbe hójtsí pañe

²² Aanéhjáa dííbyeke illéébúunúhíjcyáróne kéévánécoba néémeé: ¡Tsáhájjuco aabye íjcyáityuróne! ¡Illuréjuco mélliihyánu! ²³ Ehdúhjáa néémere íwajyámútúné cáamevu wájójcoméré téhdure bálliiyju wájójcóhi. ²⁴ Áanélliihyéhjáa díibye tsodáhómú avyéjuube neé ítsodáhómuke ditye íááhívétso pañéejávú dííbyeke. Áánemáhjáa neebe ditye iwátsíhcyúúbeke idílló íné hallútú dííbyedítýú ditye íjyáacunúhijcyáne. ²⁵ Ahdújucóhjáa ditye iwátsíhcyu dóhjínuube tsaapi tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyáábeke nééneé:

—¿Aca ihdyu múúne eene ámuha romáánómuube íjcyané waajácúháamima íjcyáróóbeke ñná neétume méwátsihcyúhi?

²⁶ Ehdúhjáa Páávoru nééne tsodáhómú avyéjuube pajtyétsó pañétúéjpihdívu. Neebéhjápeé:

—Tsáma téííbúwá díícyaco áabyeke muhdú u méénúíhahjchííjyu. Muuráhjáhaca ihdyu romáánómuube íjcyané waajácúháamima díibye.

²⁷ Áanélliihyéhjáa pañétúejpi ipyééne neé dííbyeke:

—¿Ava úhdi íjcyané romáánómuube u íjcyané waajácuháamij?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Éée.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neebe ávyéjuube dííbyeke:

—Téhdurée muurá mítyane ó ahdó romáánómuube o íjcyáííñe waajácuháámi.

Áánélliihyéhjáa Páávoró néehíí:

—Árónáa ihdyu llihyómútsidi téhdure tene íjcyánéllii ó neé pañétúejpi o íjcyane.

²⁹ Ehdúhjáa dibye neénéllii íhvejtsómé dííbyeke. Áhduréhjáa ávyéjuube íllityé romáánómuube íjcyáné waajácuháámima íjcyáábeke ehdu imyéénúneri.

Jodíómú túkevjtsojté úmíwari Páávoró íjcyane

³⁰ Ááné tsiíjyúhjáa imíllebe iwáájacúné ímichi ííne hallútú imúnaa jodíómú díibye Páávoródítú íjyáacuné dííbyé hallúvú páhduvaré úúbálehíjcyáne. Áánemáhjáa neebe ditye dííbyedítú íjcyáné uwañehííñe itsíñúúne ipihjúcu pámeekéré ávyéjukté llúúvájte avyéjútéma. Áámé úmíwávúhjáa dííbyeke íjyócujáróobe.

23

¹ Aabéhjáa Páávoró diityédívú ííteebéré néehíí:

—Ámuúha tamúnaaj, muurá íjcyoojívújuco Píívyéébe húmíj pñnévú tsáháturo ímityúné o méénutúne.

² Ehdúhjáa dibye neénéllii llúúvájte avyéjuube Ananíá táuhbá tsaatéké ditye iwábáájco dííbyeke. ³ Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿Aca táuhbaju neé muhdú o íjcyane óoma u ímíbájchoki? ¿A tsá u wáájacutú teene táuhbaju neéné tsiíjtoríyé óhdivu u táuhbáné oke ditye imyéénuki? Uke téhdure Píívyéébe méénuú bañú múnáajpi u íjcyáábeke.

⁴ Áánélliihyéhjáa tsaate néehíí:

—¿Aca muhdú eene íllure ú uuhívaté Píívyéébere pícyoobe llúúvájte avyéjuube pañétúejpi íjcyáábedi?

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Árónáa tsá o wáájacutú dibye pañétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyane. Muurá Píívyéébe waajácuháámitu neéneé: “Tsá múu ímityúné íhjúvatú avyéjuktédítú.” Ehdúhjáa neebe Páávoró.

⁶ Botsíikyéhjáa waajácuube tsadotséómuma paritséómúejte diitye avyéjuchte íjcyane. Áánélliihyéhjáa neebe kéevánécoba:

—Ámuúha tamúnaa, oo muurá paritséómú uwaábóo úráavyehíjcyáábé ha-jchi. Aabee téhdure tééné uwaáboju ó úráavyehíjcyáhi. Áábeke íñe oke ámuha médílohíjcyá dsíjívémé tsííñe bóhíne o cáhcújtsónéllíihye.

⁷ Ehdúhjáa dibye neénéllii diitye avyéjuchte tsaamééré itsípájújatsíñe ílluréjuco pájúvanújatsíñe. ⁸ Diityéhjáa muurá tsadotséómú nehíjcyá dsíjívémé bóhíjúcootúne. Áhduréhjáa itsúcunúhíjcyámé níjkyéji múnáama panévaré apííchoháñe íjcyatúne. Áánetúhjáa ihdyu paritséómú cáhcújtsó ténehji íjcyane. ⁹ Aaméhjáa íhjúbari íjcyánáa diitye paritséómudítú tsaate táuhbájú uwaábojte néehíí:

—Muurá tsá áanu íñá ímityúné méénutúne. Áábema tsáijyu múu ímíáané níjkyéji múnáajpi íhjúvánána ¿iveekí Píívyéébeke múhdurá médáríívéiyáhi?

10 Ehdúhjáa ditye táhjácatsíñeri tsodáhómú avyējuube iállityéne ijtšúcunú ditye Páávoróké méénuíñe. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe ítsoáhómuke ditye itsájtje biwáhullévúré ihcyóómivu díbyeke.

11 Ápejcohjáa Jetsóó díbyedívú ibóhówáávéne néehíí:

—Imíchi dícyáne íñeri áábímyeítyuubéré íñe táuwaáboju íchii Jerotsaréeri u úwáábohíjcyádúré idyé dúwááboco Róómárií. Ehdúhjáa Jetsóó néé Páávoróké.

Páávoróké imíllerómé illíihyanúne

12 Áané tsitsíívevúhjáa imúnaa jodíómú pítýácójcatsíyá ímiááneturé díbyeke idsíjívétsoíñe. Áánemáhjáa néjcatsímyé íñeubará imájchóityúné díbyeke illíihyanútúné hajchóta. 13-14 Ehdúhjáa díbyedítýú pítýácójcatsímyé 40-mevá ehniíñevu íjcyame. Aaméhjáa llúúvájte avyéjútémá ítyúkevítsojté éllevu ipyééne neeté diityéke:

—Muha ímiááané Píívyéébe lléébónáa mepítýácójcatsí íñeubará memájchóityúné Páávoróké muha mellíihyanútúné hajchóta. 15 Áánéllii méneeco tsodáhómú avyējuúbeke díbye péjcore ámuha éllevu itsíva díbyeke. Áronáa ihdyu méneeco díbyedítýú íjcyané ihju ámuha medílllo díbyeke mepíuváne. Ájyu muha tsúuca máarúccóonu ámúhadívú díbye úújetétúné ihdéré muha mellíihyanúki.

16 Ehdúhjáa ditye pítýácójcatsíñe Páávoró beebe iwáájácúne íicúí tsodáhómu coomívú ipyééne úúbáletté diibye ííñáhníkye. 17 Áánélliihyéhjáa tsáápiíkye tsodáhómú avyējuúbeke ipíúváabe neebe Páávoró:

—Áánu ováhtsáwúuke tsajtje páñétúejpi ámuhá avyējuúbe éllevu díbyevá íínáhjáubá iúúbálle díbyeke.

18 Ahdújucóhjáa díbyeke díbye tsájtjene ávyējuúbe éllevu. Aabéhjáa neeté díbyeke:

—Ávyējuúbej, éhne cúúvéjari íjcyaae Páávoró oke néénéllii ó tsivá áánu ováhtsáwúuke diéllevu díbyevá íhya ííná uke iúúbálleki.

19 Áánélliihyéhjáa ihdyúétsihvu itsájtjeébeke neébe:

—¿Ííná ú imíllé oke u úúballéne?

20 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tamúnaáne jodíómú pítýácójcatsí ukévá íñééíñe péjcore u tsájtje Páávoróké diityé avyéjúté éllevu dityevá idílllo díbyeke ííná díbyedítýú íjcyané ihju.

21 Áróneri tsá u íicúvéityúne. Íjcyámé 40-mevá ehniíñevu díbyekévá illíihyanú árucóonuímye. Aame néjcatsí ímiááneva imyéénuíñe Píívyéébe lléébónáa ipítýácójcatsíñe. Aamevá díbyeke illíihyanútúné hajchótá tsá íñeubará májchóityúne. Aame ícyooca tehme muhdú diityéke u nééneréjuco.

22 Ehdúhjáa díbye tsodáhómú avyējuúbeke úúbálléné boone ipítýájcóóbeke neebe díbye muuca iúúbállétu teéne.

Ávyējuube Péerí éllevu Páávoróké ditye wállóone

23 Átsihdyúhjáa diibye ávyējuube mítyétsikye ítsoáhómú avyéjútédítýú ipíuváne néé dityétsí iújcu 200-meváké tsodáhómuke ullerí pééímyeke, 70-meváké íjímudi pééímyeke, 200-meváké cávaájcoháñema pééímyeke, ditye ipyéé Tsetsaréavu tépejcojuco. 24 Áhduréhjáa neebe ditye tsáápi íjjuke

íimíbájcho dííbyedi Páávoróké itsájtye ávyéjuube Pééeri éllevu. ²⁵ Áámemáhjáa waajácuháámí wáalloobe illu íñéhaámí:

²⁶ “Ávyéjuube Pééeríj, oo íñe Cáraóodio Ríitsia o íjcyaaabe úúma ó ihjyúváhi. ²⁷ Áánukée tsúúca imúnaa jodíómú íékéévéébeke llííhyanjúúccóóróobeke tátsodáhómuma díityédítýú ó dojtúcú romáánómuube íjcyáné waajácuháámíma díbye íjcyane o wáájácúnema. ²⁸ Áánemáa ó tsajtyé dííbyeke díityé ávyéjúté éllevu íñé déjúcotú dííbyé hallúvú dítye páhduváré úúbálléhíjcyáné o wáájácuki. ²⁹ Aabée ó waajácú apááñéré ítyaúhbajúúné hallútú dítye ehdu dííbyeke dáríívehíjcyáne. Aane tsá íiná íjcyáturó dítye tééné hallútú icyúvéhoojánúúbeke dsíjívétsóiyóne. ³⁰ Áábeke íñe díéllevu ó wallóo imúnaa íjcyarómé dííbyeke illííhyanúíñe pítyácójcatsíñe o wáájácúnema. Áámeke o néé dítye pañetu díéllevu ipyééne díhyúmíri íñéé íñé hallútú dííbyedítýú íjyácunúhíjcyáne. Ahdícyane wái díicyaj.”

³¹ Ehdúhjáa néhaamímá tsodáhómú pejco tsajtyé Páávoróké Ajtúpatírí coomívú íavyéjuube néhdújuco. ³² Ááné tsítsíínevúhjáa tsaate tsodáhómú ulléríyee péeme ílluréjuco óómiñe íhcyóómívu. Áánétúhjáa tsíjtye íjjúmodú píéemeréjuco cóhbaavéné Páávoróma. ³³ Aaméhjáa Tsetsaréavu ávyéjúúbedívú dííbyeke íúújetétsóne ajcú teene waajácúhaamívú dííbyeke. ³⁴⁻³⁵ Áhaamíhjáa ávyéjuube íéévéne níjcautu dílló Páávoróké kíá múnáajpi díbye íjcyane. Aaméhjáa Tsíríítsiá íiñúji múnáajpi díbye íjcyane iwáájácúne neébe:

—Cána óví ímichí díhyallúvú páhduváré úúbálléhíjcyámé wajtsí mewáájácu muhdú úúma tene íjcyane.

Áánemáhjáa neebe dítye ipícyo dííbyeke ávyéjuube Heróódeúvu jávu.

24

Ávyéjuube Pééeri úmíwáwú Páávoró íhjuváne

¹ Átsihdyúhjáa tsáhojtsíj coojívatu pañétúejpi llúúvájte avyéjuube Ananíá tsáá Tsetsaréavu túkevéjtsójtéma. Áámemáhjáa téhdure Téétoro tsáá ímityúné múúne méénúmé hallúvú íhjuúvaábe. Aaméhjáa díbye ávyéjúúbedívú iwájtisine úúballévá ímityúné Páávoró hallúvu. ² Áábekéhjáa díityé éllevu dítye tsájtyéébe hallúvú Téétoro úúballéjucóo ávyéjuube Péeríkíyee. Neebéhjápeé:

—Ávyéjúúbej, mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyaaabe pane u wáájácúúbe túkevéjtsójú pañe muha tsaimíyé meicyahíjcyánéllííhye. ³ Muurá muha páhduube dítyúkevéjtsójú pañe méijcyáhi. Áánéllíi mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyáábeke. ⁴ Aane mítyane uke o túhújtsótu uke o néé okéi u lléébúacunú múhahjótáwuú úúma o íhjuváne. ⁵ Muurá muha méwaajácú áánu ávyeta panévá íñújñneri íjcyáné jodíómuke íbórinuubéré péhíjcyáne. Aabe natsarénómube Jetsóoke úráávvehíjcyámedítýú ímichi pañétúejpi. ⁶ Muuráhjáa duuruúvaja díbye tútávajtsóiyónáa muha meékéévéébema méimíllera teene meimíbjachóné muhdú múúhá taúhbaju néhduú. ⁷ Áronáacáa tsodáhómú avyéjuube Ríitsia múúhá hójtsí pañétú dojtúcú dííbyeke. ⁸ Áánemáa neebe dííbyé hallúvú úúbálléhíjcyámé itsáa díéllevu. Ahdújuco íñe muha metsááne díéllevu dííbyé hallúvú muha meúúbálléhíjcyáméjuco. Aane cáhawáá óví pañetu ú dílló

díbyeke u wáájácu muhdú néené déjúcotu muha meúúbállehíjcyané díbyé hallúvu. Ehdúhjáa neebe Téétoro Péeríkыеé.

⁹ Téhduréhjáa tétsihyi íjcyame tsijtye jodíómú nehíjcyá ímiáánéjuco ehdu tene íjcyane. ¹⁰ Áánélliihyéhjáa ávyéjuube Pééri úbahcyó Páávoróké díbyeréjuco íihjyúvaki. Ahdújucóhjáa díbye néénee:

—Muurá ó waajácú múhdúné pijcyábájucó íñé íiñújiri ímityúnéhjí ímibájchoobe u íjcyane. Áánéllii mítyane ó ímíjyuuvé táicyánéjcu o úúbálléneri. ¹¹ Aane ihdyu cáhawáá óví apááñéré ú waajácú Jerotsaréevúu Píívyéébeke o dúúrúvájétsihdyu botsíi 12 coojívaré mejcyane. ¹² Tsáháa múha oke ájtyúmítú tsaatémá o táhjácatsímyeke o íbórínuhíjcyané duurúvájá pañévu, pihcyáávejááné pañévu, tsílléhjívu. ¹³ Aane muurá íjtye ávyeta tsá wáájácutú íiné hallútú táhallúvú úúbállehíjcyané. ¹⁴ Áánetu cáhawáá uke o úúbálla apááñéré táihdé múnáaúvúu cáánívalhíjcyaaabe Píívyéébeke o íícúvéébeke o úraavyéne. Díbyeke ihdyu ó úráavyehíjcyá béhjíjtori eene múhdurá ditye óhdivu ítsúcunúhíjcyájíjtori. Aabe idyé ó cáhcujtsó díbyé íhjúu uubálla múnáa waajácúhaamínetu díbyé taúhbaju cáátúnúmeíñéhjíma tsíñehji íjcyane. ¹⁵ Muurá ditye cáhcujtsódúré díbyeke o cáhcújtsoobe ó waajácú ímiáméhjíma ímityúroméhjí dsíjívémé bóhiíñe. ¹⁶ Áánéllii ó imíllehíjcyará tsaímíyé Píívyéébema o íjcyane. Áhdure idyé ó imíllehíjcyará tsaímíyé míamúnáama o náhbévájcatsíñe.

¹⁷ Aabée muurá múhdúne píjcyá lliíñé tsiélléhjí o péhíjcyátsihdyu o tsáá táiiñúji múnáake o píaabóvaabe idyé díbyeke o íícúve iyámeke o cóvájtsóneri. ¹⁸ Éhdurée nénéhjíri duurúvájá pañe o íjcyáábeke Áátsiá íiñújiri íjcyame tamúnaa oke ájtyumí dityeé méénuhíjcyádújuco tééjá luuváábedívú o ímibájchoméíbyeke. Áánaacáa tsá tétsihyi tsijtye íjcyáturóne. Aabée tsáháturo téijyu muucá o íbórínutúne. ¹⁹ Aane bo óví eene táhallúvú úúbállehíjcyámé íllevu itsáane úúbállévá ímiááné ímityúné táhallúrí íjcyáhajchííjyu. ²⁰ Óvíkyéhde aatyéré úúballe íiné ímityúnéhjáa tamúnáa avyéjútémá o méenune íájtyumíne. ²¹ Ááneráhjáa apááñéré díityémá o íjcyaaabe pámeere lléébónáa o nééhií: “Oke íñe ámuha médílohíjcyá dsíjívémé bóhiíne o cáhcújtsonéllíihye.”

²² Ehdúhjáa Páávoró néénéllii ávyéjuube Pééri ílluréjuco téené íhjuu íhvejtsóné ímíhyéhjáa díbye úráavyenéjcu iwáájácúnéllíihye. Áánemáhjáa neebe díityéke:

—¿A ehdúhaca teéne? Ané óví tsodáhómú avyéjuube Ríítsia tsáá botsíi amúhama meímibájchoki.

²³ Ehdúhjáa díityéke íñétsihdyu neebe tsáápi tsodáhómú avyéjúúbeke díbyéi tétsihvúré ipícyo díbyeke. Áánemáhjáa neebe díbye íihvéjtsó imúnaa díbyeke íááhívehíjcyaki.

²⁴ Átsihdyúhjáa tsúcájá íjcyánetu Pééri tsiíñe tsáá díbye éllevu mewa Drotsíírama jodíómulle téhdure íjcyállema. Aabéhjáa píuvá díbye Páávoróké díbye díityétsima íihjúva muhdú Jetsocríjtoke mecáhcújtsonetu. ²⁵ Áánélliihyéhjáa íhjúvaabe muhdú tsaímíyé mejcyá ímityúnéjcutu metéhmémeíñetu. Áhduréhjáa íhjúvaabe nihñéétsihvúré Píívyéébe muhdú

míamúnaa ícyahíjcyané ímíbájhóíñetu. Ááneríhjáa ávyéjuube iíllityéne dífbyeke néehíí:

—Wa ílluréjuco dipyej. Néhiyjáca idyé tsiíne uke ó píúvaá múhtsima u íhjuúva téenetu.

²⁶ Aanéhjáa diibe Péeri ijyácumúhijcyá dsídsidívú Páávoró áhdóíyóneri ílluréjuco dífbyeke íjchívyétsoki. Téénéllihyéhjáa wáájácúroobéré píúvahíjcyá dífbyema íhjuúvaki. ²⁷ Ehdúhjáa pajtyéné mínéécú pijcyábá hajhóta. Átsihdyúhjáa Péeri ílluréjuco íhvejtsóné ávyéjuube íjcyane. Áábé cápayóóvéhjáa Póótsio Péjtóréjuco úcaavéne. Aanéhjáa Péeri jodíómuma ímí íjcyane íimílléne pícyoíñú cúúvejávuré diibe Páávoróke.

25

Páávoró Péjtó úmíwari

¹ Aanéhjáa diibe Péjtóréjuco téené iíñújí avyéjuúbedívú úcááveebe pápíhchúúj coojívatu péé Tsetsaréatu Jerotsaréevu. ² Áábekéhjáa téhullévú túkevétsojtmá llúúvájte avyéjujte úúballépejtsó ímityúné Páávoró hallúvu. ³ Áánemáhjáa neéme díbye ípíúva dífbyeke Jerotsaréevu. Aaméhjáa pítyácójcatsíyá juuva íarucóónúne dífbyeke íllíhyanúpéjtsóíñe. ⁴⁻⁵ Ehdúhjáa diibe avyéjuúbeke ditye néerónáa neebe diityéke:

—Bo néhi caatyé ámúhadítýú avyéjujte íjcyame óóma Tsetsaréavu mepe ámuha téhullévú meúúballe dífbyé hallúvú ímíáánéne ímityúné díbye méénúhahjchííjyu. Muurá téhulle diibe cúúvejari. Áhullévú lléváhréjuco tsiíne o péehíñe. Ehdúhjáa neebe Péjtoó.

⁶ Aabéhjáa teene Jerotsaréeri ijcyá íhyotsítú pápíhchúúj coojívábáhjapéé, íhjáa mityá pahójtsícúj coojívaj. Átsihdyúhjáa péjúcoobe Tsetsaréavu. Ááné tsiíjyúhjáa teene idíllóítsihvu íácúúvéne píuvájúcoobe diibe Páávoróke.

⁷ Áábekéhjáa ditye wájtsítsóóbedívú Jerotsaréetu pééne jodíómú ípíhcyáávéne dífbyé hallúvú úúballéjucóó ímityunéhji. Ároméhjáa íllure báñúmełhi.

⁸ Aabéhjáa Páávoró ícyánéjcutu néehíí:

—Tsáháturo tsáma íná ímityúné o méénutú tamúnaa jodíómú taúhbájutu, téhdure diityé duurúvájatu. Téhdure tsáháturo pañétúejpi romáánómú avyéjuúbedítýú ímityúné o íhjuúvatúne.

⁹ Ehdúhjáa Páávoró néerónáa Péjto dífbye múnaa jodíómuma ímí íjcyane íimílléne néé dífbyeke:

—¿Aanéhaca ú ímíllé Jerotsaréevu meímíbjahóné eene íná díhyallúvú ditye úúballéhíjcyáne?

¹⁰ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Árónáa muurá tétsihyíjyuco oo ehdu nénéhjí ámuha romáánómú meímíbachohíjcyáítsíí amúhá avyéjuube méménútsihyi. Aane muurá ú wáajácúrá íné ímityúné o méénúturóné tamúnaa jodíómuma. ¹¹ Muurá íhdyu ímíááné ímityúné o méénuca ó pájámeíiyá oke ditye íllíhyanuki. Keená ‘tsáhaa’ o nééiyóne. Áánetu íñe táhallúvú ditye úúballéhíjcyáronéhjí ímíááné íjcyátúhahjchíí tsá oke múhá íhvejtsóityú diityé hójtsí pañévu. Áánéllíí ó ímíllé amúhá avyéjuube pañétúejpíyá óóma teene ímíbjahóné.

¹² Ehdúhjáa Páávoró néénéllíí Péjto pámeekéré ípítyácócatsíhíjcyámeke ípjyucúmema idíllójcatsíñe néé dífbyeke:

—Ehdu idyé muuha romáánómú avyējuube pañétúejpiyé úuma ímíbajchóné u ímilléné ané óví díbye éllévurējuco u péeneé. Ehdúhjáa Pejto nées Páávoróke.

Páávoró avyējuube Agríipá úmíwari

¹³ Átsihyúhjáa idyé múhdúj coojívatúra tsijpi avyējuube Agríipá péé mewa Berenítsema Tsetsaréavu Péjtóke ááhívetémútsi. ¹⁴ Aamútsihjyáa téhulle íjcyámútsikye diibye Péjto úúballé Páávoró tétsihyi íjcyane. Neebéhjápeé:

—Íjcyaaabe íchihyi tsaapi cúvéhóójari Péérii pícyoiñuúbe. ¹⁵ Áábé hallúvúu jodiómú túkevéjtsojtémá llúúvájte avyējuute ímityúné oke úúballeté Jerotsaréeri o íjcyáabeke oováa díbyedívú o méénútsoki. ¹⁶ Árómekée o néehíí: “Tehdu muha romáánómú pecútéré muucá medsjívétsóiyónejí tsaate tsjityé hallúvú úúballémema ditye díllócatsítúhahjchíjju.” ¹⁷ Ehdúu o néerónáa ditye óhdivu píhcyaaavéjucóónéllii awáa tsjicyooji o díllóitsihvu o íjcyáne ó píuvá díbyeke. ¹⁸ Áábé éllévúu tsáame ímityunéhjí díbyé hallúvú úúballéhjcyáme. Aanée o íjtsúcunú ímiáané díbye ímityúné méénuhjcyáné díbyé hallúvú ditye úúballéíñe. Áronáacáa tsá tehdu tene néétune. ¹⁹ Apááñéree nehjcyámé Jetsóo dsjívéjucóobeke díbye ‘íjcyaaabe’ íñéene úráavyehjcyáne. ²⁰ Ehdúu nénehji o ímíbajchóityúrónéllii ó neerá díbyeke díbye ímilléhajchíí Jerotsaréevu muha díbyema teene meímibajchotéki. ²¹ Áronáacáa ímillebe pañétúejpimáyé Agójtoma teene ímíbajchóne. Áánéllihyé díbyeke o nées díbyeí cúuvéjaríyé íjcyá díbye éllévu o wállóótúné hajchóta.

²² Ehdúhjáa Péjto Agríipake úúballénéllii neebe díbyeke:

—Aane ihdyu ó lleebúcunúiyá téhdure díbye íhjuváne.

Áánéllihyéhjáa Péjto néehíí:

—Cáhawáa óví péjcore tsaabe díbye íhjuváne u lléebúcunúki.

²³ Ehdúhjáa Péjto díbyeke néénéllii tsjicyooji tsiíñe tsaamútsí Agrípamútsí mewama. Ávyéta ímíhjáa íjcyáavéne aahívemútsí díbyé já pañévú tsodáhómú avyējuutémá tsjitye técoomí ihtsútujtéma. Áánáacáhjáa Péjto píuvájucóo díbye Páávoróke. ²⁴ Áánemáhjáa neebe dítyéke:

—Ayúju, ámuúha, pámeere íñe múhdumé avyējuube Agríipama meíjcyamej.

Áánújuco íchii díbyé hallúvú ímityúné Jerotsarée múnáama Tsetsaréa múnáa oke úúballéhjcyaaabe. Áánúdyu nehjcyámé díbyekévá íllííhyanúiyóne.

²⁵ Arónáa íjcyánejjí ííne déjúcotu díbye dsjívéiyóne. Áábeke ó wállóo pañétúejpi Agójto éllévu díbyema teene díbye ímibajcho díbyerée ímillénéllihye.

²⁶ Áábedítúyú díbye pañétúejpikye o cáátunúiyóne o ítsámeíhjcýarónáa íñe ámuha metsáanéllii ámuhadívú ó íjchívyetsóhi. Áábeke cáhawáa óví aabye avyējuube Agríipá dílló múhdú díbye úúballéné botsí mecáátunúné pañétúejpi avyējuúbe éllévu mewállóoki. ²⁷ Muurá tsá tene ímityú tsaapi cúuvéjari íjcyáabeke pecútéré mewállóone pañétúejpi éllévu ímichi ííne déjúcotu díbyeke mewállóone úúballétumére. Ehdúhjáa Pejto nées dítyéke.

26

Agríipá úmíwávú Páávoró úúballé múhdú íjcyahjcyáne

¹ Aanéhjáa Páávoróké díbye avyējuube Agríipá néehíí:

—Cána díhjuvávaj.

Ahdújucóhjáa díbye íhjuváne. ² Neebéhjápeé:

—Ávyéjuube Agríipaj, mítyane ó ímíjyuuvé muhdú tamúnaa jodíómú íjcyarómé táhallúvú ímítyunéhjí úúbálléhíjcyánetu ícyooa díúmíwávú o íhjuváneeri. ³ Muurá ú waajácú muhdú muha meícyahíjcyánéhjí hallútú metáhácatsíhíjcyáne. Aane cáhawáá ímíñéúvú leebúcunu úúma o íhjuváne.

Muhdú Páávoró ícyahíjcyáne Jetsóoke icyáhcuíjtsótúné ihde

⁴ Muurá waajácúme muhdúhjáa díityémá o píivylene Jerotsaréeri múúhá iññújiri. ⁵ Téhdure waajácúme táováhtsadítýuré parítséómuube o íjcyaae íñe muha meúráávyehíjcyajító o úraavyéne. Aane téhdure íimílléhajchíí úúbálléiyóme. ⁶ Áábeke íñe oke íchihvu tsivámé Píivýéébéé dsíjívémeke íbóhíitsoíñé méihde múnáaúvuke néhíjcyáne o cáhcújtsónéllíi teene oke idíllóki. ⁷ Muurá 12-nevá dohjíba múnaa muha meíjcyame Píivýéébeke paíjyuvaré méíicúvehíjcyá díbyéé neéne muha maájtyúmiki. Ehdú neéné hallútú íñe tamúnaa táhallúvú ímítyunéhjí úúbálléhícyáhi, Ávyéjuúbej. ⁸ ¿Ácooca ámuha tsá mecáhcuíjtsotú Píivýéébe dsíjívémeke bóhíitsoñe?

Muhdú íhdévu Páávoró Críjtó uráávyé múnáake pátsáricyohíjcyáne

⁹ Ópée muurá idyé o íjcyároobe Natsarée múnáajpi Jetsóodítýú ímityúné o íjtsámeíñe ó itsúcunúhíjcyá tehdújuco o méénune. ¹⁰ Ehdúu ó méénuhíjcyá Jerotsaréeri. Muuráhjáa llúúvájte avyéjujte oke néhdújuco cúvejáanuubéré o péhíjcyáne cáhcújtsó múnáake. Téhdurée tsaméhíjjuco muha mepityácójcatsíñe tsaatéke medsíjívétsohíjcyáne. ¹¹ Ehdúu díityéké ícúbáhraabéré ó pehíjcyá píhcyáavejáané pañévu dítyévaa teene ímíá uwáábojúhacáa íjcyane icyáhcuíjtsóné íhvéjtsóroki. Áamekéé tsarí o íjtsúcunúne pátsáricyooobéré ó pehíjcyá pahúllevaré tsííñe iññújñeri íjcyárocoomíjiri.

Páávoró tsiíñe úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcuíjtsóne (Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Aabée idyé téénevúré ó peerá Damájcovu llúúvájte avyéjujte oke wállóónéllíihye. ¹³ Áronáacáa juuvávyú cójijpiíne núhba ájchú ehníñevu íamítsaráhcó íjcyane peete óhdivu cádíivýéné pámeere oke náhbénúmema múúhake ajchúcunúhi. ¹⁴ Aamée muha máákityé baavújuco. Áanáacáa oke tsaapi muuha heeberéomú íhjuvíri neéhií: “Tsáo Tsááoró, ¿íveekíami oke ú pátsáricyohíjcyaj? Muurá uure ú tútávátsámeíhíjcyá ehne múúne ócáji naatsóu iññúbjcóne iye tútávájtsámeídyu.” ¹⁵ Áánéllíihyé o neé dííbyeke: “¿Aca múha uu, Ávyéjuúbej?” Áánéllíihyé oke neébe: “Oo Jetsóo oke u pátsáricyohíjcyaaabe. ¹⁶ Ahdícyane ílluréjuco díjyocúúve. Muurá íñe ícyooa úhdivu ó bóhówaavé óhdityu íjcyáne uwááboju u méénuki, áhdure bóónétu tsiíñe úhdivu o bóhówájtsóné uwááboju u méénuki. ¹⁷ Aabe íjcyá uke ó llííñéé díimúnaa jodíómuma tsííñe iññúji múnaa uke ímyéénútuki. ¹⁸ Áánéllíi uke ó wallóo dítyé éllevu díityéké u wáájácútsó Naavéné hójtsí pañe ícyahíjcyánetu dítye íjchívyé Píivýéébé icyánejcúvuréjuco díityé ímítyuháñé ílluréjuco ábájíivémeímyé ímíáámeréjuco íjcyá dííbyeéjte.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

Páávoró naavédú neéne íitene cáhcuíjtsóne

19 Ahdícyané tsáháa naavédú nééne óhdivu bóhówaavéné cáhcújtsótuube o íjcyatúne, Ávyéjuúbej. Muuráhjáa tééné pañe o íitene ó cáhcujtsóhi. 20 Aabée muurá Damájco múnáadityú ó úwáábótujkénúhi. Átsihdyúu úwááboobéré o péé Jerotsaréetújuco páneeriyé Jodéa iññújiri. Aabée jodiómú íjcyátúromeke ó nehíjcyá ditye ímityúné íjcyahíjcyané íhvéjtsóne Píivyéébekéréjuco úráávyeki. Áhdurée ó nehíjcyá tééné úwááboju nehdtújuco íjcyáneri ditye iwáájácútsó tsíjtyeke ímiááné tsíhdyréjuco íjcyane. 21 Éhdurée nééné hallútú tamúnaa íjcyarómé oke duurúvájá pañévu íékévéébeke imíllérá illíhyanúne. 22 Ároobe íñe íjcyoojívújuco Píivyéébe oke piáábóneri ímí dílbyeke o úráávyeebe o úwáábohíjcyané dílbyé ihju pámeekéré ídáatsojtémáyé íhtsútujtéke. Aabe tsáháturo tsáma o nehíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvuma Píivyéébe ihju uubálle múnáa íñá íjcyaiñé úbállehíjcyané tsíjítoriye. 23 Muuráhjáa nehíjcyámé Críjto ícúbáhrámeitsihdyu dsíjívvebe íbóhíneri meke pámeekéré tsííñe iññújine múnáama úújétsoíñé tsúúca mééma pajtyété íjcyájucóone. Áhduréhjáa nehíjcyámé dílbye tujkénúejpi íjcyaiñé dsíjívetu bóhíbe.

Páávoró imíllérá Agríipá cáhcujtsóné Jetsóoke

24 Ehdúhjáa Páávoró íhjuvvarónáa Péjto kéévánécoba nééhií:

—Ímuúbe, mítyane u wáájácúneriubá ílluréjuco u méívaténe!

25 Áronáacáhjáa neébe:

—Tsá o méívatétúne, Ávyéjuúbej. Ímiááné o nééhií. 26 Muurá áanu ávyéjuube Agríipá ténehji páneere ímí waajácúhi. Áánéllí dílbyé húmiriyé ííneri núhnévétuube ó ihjuvva ténehji teevétariyé méénúmeíhíjcyátúnéllíhíye.

27 Ahdícyané, Ávyéjuube Agríipaj, ¿a ú cáhcujtsó éhnéhjáa Píivyéébe ihjuvva uubálle múnáa nehíjcyanéhji? Muurá ó waajácú u cáhcujtsóne.

28 Áánéllíhíyhéjháa neébe:

—Úbá ú imíllé áyanéwuúré u úwááboróné o cáhcújtsóne Críjtoéjpiyéjuco o íjcyáiyóne.

29 Áánéllíhíyhéjháa neébe:

—Muurá mítyane o úwaabóné u cáhcújtsóiyóduré idyé áyanéwu o úwaabóné ú cáhcújtsóiyáhi. Áánéllí muurá Píivyéébeke piáábó ó táúmeíhíjcyá o úwaabóné ámuha mecáhcújtsó íñe múhdumé oke ámuha melléébúcnúhíjcyámé o íjcyadu ámuha meíjcyaki. Tsá idyé íñe úwáñehííñema o íjcyadu ámuha meíjcyáiyóné o néétune.

30-31 Ehdúhjáa Páávoró nééné boonétú pámeere tétsihyi íjcyame tsíéllévu ípyéene tsamééréjuco néjcatsíñe:

—Tsáháturo muurá dílbye ímiááné íñá ímityúné méénutú tééné déjúcotu ídsíjívéiyóne. Aabe tsá cúvéhóojari íjcyáítyuróne.

32 Áhduréhjáa Agríipá Péjtóke nééhií:

—Muuráhjáa ihdyu tsúuca íjchívyéíyoobe páñétúejpi máavyéjúúbemáyé teene ímíbjachóné ímíllétuca.

27

Páávoróké ditye Róómávu wálloóne

1 Aanée tsúuca múuhakye Itááriávú iwállóóíñeri ihjuvvaíjcyatsímeye. Áánáacáa Páávoródívú tsíjtye cúuvéjari íjcyámema ajcújucóomé tsodáhómú avyéjuube

Jóorióké tsáha múnaa ‘Agójo’ nemeíñé tsodáhómúéjpike. ² Aamée muha méújcámejyucóo Adaramíítíoj cuujúwami Áátsiá iñújí mujcójjuunévú pééimí pañévu. Áamemáa múúhama Arijtáácó péé Matsedóóniá iñújí múnáajpi Tet-saróónicári ícyahíjcyaa. ³ Aamée tsíjcyooji muha méúújeté Tsidóovu. Átsihvúu diibye tsodáhómú avyējuube Jóorio Páávoródi ídáátsóvéne íhvejtso díbye íñahbéva múnáake iááhíveki. ⁴ Átsihdyúu muha tsíñejcúemóvú mepéémeke kíjyeba wááome ‘Chíipere’ nemeíñé caapáhó ímiánéjcutu mepajtyéhi. ⁵ Aamée muha Pajpiíríamá Tsiríítsiá iñújíicú tujkévetu mepajtyeme méúújeté Mííravu Ríítsiá iñújí coomívu.

⁶ Átsihyíi diibye tsodáhómú avyējuube ájtyúmité tsiimi cúujúwami Are-jadrííamei Itááriá iñújivu péemí. Áamíríyécúo muha mepééne téhullévu. ⁷ Aamée muha píwájcoojíwájucó mepéhíjcyámé íhtsútúnetu Níídó cóomí tujkévetu mepajtyeme tsapéhduré mepééiyónáa kíjyeba múúhake tsiéllévúre wááome muha ‘Créetaá’ nemeíñé caapáhó hallú éhnéjcuturéjucó mepééme mepajtyé ‘Tsaamóo’ nemeítsíi tujkévetu. ⁸ Átsihdyúu íhtsútúnetu muha mepéhíjcyámé méúújeté tsátsii ‘Ímiá Mujcójúúne’ nemeítsihvu Ráátseá cóomíj píhívújucó.

⁹⁻¹⁰ Ehdúu muha choocówu mépéhíjcyáhi. Áijyúu ápíchóhréjucó teene muha meúlléiyóné tsúúcajáa níjyáréjucó íjcyaiñé píhíjúcóónéllíhye. Áánéllíhyé Páávoró diityéké ityéíbúwajtsóné neeráhi:

—Ámuúha Ávyéjutej, ó waajácu mepééne ápíchó nééiñe. Muurá tsá apáámíré cúujúwami wágóóóvéityuróne. Téhdure muurá méwágóóóvéiyáhi.

¹¹ Ehdúu Páávoró neérone tsá tsodáhómú avyējuube cáhcújtsótúne. Téemí aabájajtétsikyéree téemí avyējuúbema cáhcújtsóobe. ¹² Áijyúu muha mejcyamújco tsá ímityú tétsii muha úúníjya mepajtyéiyónáaaca. Áánéllíhyé muha méjítámei mepéjúco tétsihdyu muha méíhnáhóhachíi méúújeté Peníítsé mujcóvú Créeta caapáhó pañe nuhba áabatéhíjcyánéjcuéraahócuri íjcyácoomívu tétsii muha mepajtye úúníjyaá.

Kíjyébama níjyaba mityáne móóari

¹³ Áánaacáa tsíñejcútú áyanéwu kíjyeba muha mepééhullévú íojcónéllii íjtsúcunumé múu péhdu tene nééneé. Áánéllíhyé tsúúca muha mepéjúcúo Créeta caapáhó únúélleriye. ¹⁴ Ároné illúhwuúréne múúhake ávyéta tsíjpa néené kíjyebá waaó tsiéllévúre. ¹⁵ Aamée muha metúkévéjtsoméiyónáa meíoovéjúcóónéllii awáá muha méíhvéjtsómeímyeke waaóne. ¹⁶ Aamée ‘Cáráoda’ nemeíñé caapáhó bóunáálletu muha mepajtyé imíchi kíjyeba íjcyátúnéjcuri. Átsihvúu míínéwu muha metsátyehíjcyami méujcú múúhá pañévu íhtsútúnetu. ¹⁷ Aamíi íñérijyároné boone ímunáami cóhpéj chijchúmé wábyaúúneri. Áánemáa níityétsómé téemí íhcyúháñe muháa ‘Tsiíteé’ nemeíñé newáyuuhávú mecátsóhóóvetéiyóné apíichori. Áámekeé kíjyebáréjucó múúhake tsájtyene. ¹⁸ Áané tsíjcyóójíi téhdure ápíchó tene néénéllii illuréjucó dítye téemí píichutáháñe wáojcóné téhi pañévu. ¹⁹ Átsihdyúu pápíhchúúj coojívatu pañetu téemí éhnéhíjéjucó idyé dítye wáojcóne. ²⁰ Áijyúu tsúúca píwájcoojíwájucó tsá muha cóójiepi núhbama míícúruwáábakéré

maájtyúmitúne. Aanáacáa kíjyeba éhniíñevúré ávyetá ihsúturjúco íjcyánéllii tsáhájucó muha meíjtsámeítýú mepájtyetéíñe.

²¹ Aamée májchotúmerjúco muha meícyahíjcyánáa Páávoró íjyócúúvéne néehíí:

—Ámuúhaj, ópée tsáma ámuúhake o néene ámuha mecáhcújtsoca tsá meke metsíváítýuró Créétatu. Aacáa muurá tsá illu meícúbáhrámeíítýuróne.

²² Áronáa ihdyu imíchi méíjcyaco. Tsá néhi tsaatéubaré méhdityu muhdú íjcyáítýú méjcuujúwami wágóóóvérónáaaca. ²³⁻²⁴ Muuráhjané ípyejco o íícúvehíjcyaaabe Píívyéébe níjkyéji múnáájpyike wálloobe óhdivu íbóhówáávéne oke néehíí: “Tsáma díhllytédííñe. Muurá ihdyu tehdújucó pañétúejpi romáánómú avyéjúúbedívú u úújetéíñe. Áánéllii díjtyééveri Píívyéébe ámuúhake pámeekéré pájtyetétsoó cúújúwámiri ámuha mepéhíjcyámeke.” Ehdúne oke ípyejco níjkyéji múnáajpi néehíí. ²⁵ Ahdícýane imíchi méíjcyacó. Muurá ó waajácú oke díbye néhdújucó mééma tene pájtyeíñe. ²⁶ Aane muurá mepámaavémé tsáné caapáhó jtohívú méwáhtóbaáhi. Ehdúu neebe Páávoró.

²⁷ Ájyúu tsúuca míñéécú tsemáánájucó muha meúllene. Áámekée tsápejco kíjyeba múúhake tsatyéhíjcyá ‘Áádría’ némeíñe móóarijéjucó tsánejcútú tsíñejcúvújucó. Áanáacáa pécójpñe téemí wákimyéi múnaa tsúuca waajácú muha íññujívú mepíñine. ²⁸ Áánélliihyée eevémé tétsíj pañé iwáájácuki. Aanée tétsíj pañé 36 éeveta. Átsihdyúu éhniíñewuúvú muha mepétsii tsiíñe eevémé 27 éévetárejúco. ²⁹ Átsihvúréjucóo dítye téemí dohjíwajcyóné nítyetsóné téemí déjúcotu 4-wajcyová íjcyane muha néwayúúnetu mewápújúúvétuki. Aanée muha méjyácunúhíjcyá metsítsíwéjúcóóíyóneri. ³⁰ Áanáacáhjáa téemí wákimyéi múnaa tsuulléne téemí dohjíwajcyóné múu nítyetsódú imyéénunej tééveri múnéwu téhi pañévú nítyetsóójucóorá téemiri íúmívaki. ³¹ Áánélliihyée Páávoró tsodáhómú avyéjúúbeke néehíí:

—Muurá áátýe méhdityu úmíváhajchíí tsáhájucó mepájtyetéítýúne.

³² Áánélliihyée dítye tsodáhómú teemí múnéwúú dohji wátsahjýúcú apáhajchíí téhi pañévújucó.

³³ Aanée tsúuca metsítsíwénáa Páávoró néehíí:

—Tsúuca íñe míñéécú tsemáánájucó mee majchóubaré, cuwáubaré, méénutúme. ³⁴ Áánéllii metsu tsíeménéuba memájcho téene tsíjpari méjcyaki. Muurá tsá muhdú méjcyáítýúne.

³⁵ Ehdúu néébere pááaho íékéévéne Píívyéébeke téhdujtsó pámeere ííténáaaca. Áané boonétúu idyóuháyóné májchoóbe. ³⁶ Áánélliihyée díbye életu muha mémajchó díbye múúhake néeneri muha meímíjyúúvénema. ³⁷ Aamée pámeere teene cúújúwámí pañe muha méjcyame 276-meva. ³⁸ Aamée muha memájchóné boonétú tsiíñe wájojcómé téemí pííchutátú tsáneetsa icyóevané temi ívájñconúki.

Cúújúwami wápújuuvéne

³⁹ Ájyúu tsítsíwévu téemí wákimyéi múnaa tsá wáájacutú kéené íññjirí muha méjcyane. Áronáacáa muha máájtyumí tsátsii pádujca nétsihyi néwayúúhá íjcyane. Átsihvúu imílloromé íñnáhóhajchíí icyátsuhjácóné téemí.

40 Átsihvúu muha mepéé téemí dohjíwajcyóné wátsahcyúme. Áánemáa ítyúkevétsojñné chíjchuta icyácóroácóne tsuulléewa wájýamuwa picyóóme. Átsihyúu muha mepéjucóó teene néwááyúúhá tujkévetu. 41 Aamée muha tsátsii panéjucvátú íhnáhó nóhjítsihdyu mepájtyerónáa cúújúwámí tújuwa úújeté néwáyúúhatu apáhajchíí wáduhnécu. Aamíí ávyéta cóhpé úújetémí nohji wávájcohi.

42 Ájyúu tsodáhómú imíllérá illíihyanúné cúúvéja múnáake ditye íjchíñe íúmívátuki. 43-44 Áronáacáa Páávoróké diityé avyējuube ipájtyetétsóné ímílléne tsá ímíllétú ditye tehdu méénune. Áánéllíihyée neebe múhdumé íjchíñe píivyetédúmé íjchi íñíjújív diityé déjutu tsijtye úmehewáánéubá hallúrí ipyéékií. Ehdúu muha mepájtyetéhi.

28

Páávaro 'Máátaá' némeñné caapáhori

1 Aamée muha téjyju botsíi méwaajácú téjtohí mémé Mááta íjcyane. 2 Áámekée múúhake tétsíi múnáa ímí iwáátsúcúpéjtsómeke píuvá icyújuwááñúne éllevu muha mepíhmi níjyabáa téjyju állene tsúcó néénéllíihye. 3 Áánáacáa Páávaro áyanéwu icyóóvane cóvájtsóné pañétú íñimye cájtúcuube dílbyeke íhdó íhyójtsitu. 4 Aabée tétsihdyúré dílbyé hójtsitu wáviyíuncunúúbeke tétsíi múnáa ííténe néjcatsíhi:

—Aanéubá ímiááné áanu dsíjívétso múnáajpi. Muurá eene nújpacyotu pájtyetéróóbeke tsiíñe Píivyéébe ehdu meenuhi.

5 Ehdúu ditye néerónáa dílbye íñimyéké wáchíyoácoobe apáhajchíí cúújúwá pañévújuco. Ááné boonée pevétsihjidú dílbye tsihdyúwu néétuúbe. 6 Aanée íjtsoromé 'dílbyeke tene óóriñeri dsíjívéilbye' íñéénema. Aanée ítsohíjcyaróne néeme tsaapi Píivyéébedu néébe dílbye íjcyane.

7 Ájyúu teene caapáhó avyējuube Póóbirió ihjya tétsihdyu píhíré nééjavu tsaimíyé múúhake iwáátsúcúmeke panévaturé ícúvehíjcyá pápíhchúúj coojíva.

8 Áábéj caaní téjyju tsiíñáávema námedíjcyori chémeebe cuwájá pañe íjcyáábe éllevu Páávaro ipyééne Píivyéébema íhíjyúvátshdyu dílbyé hallúvú íhyójtsicu pícyóóneri tsúuca bóhíibe. 9 Aanée pámeere téjtohíyí íjcyame chémehíjcyaméhíj iwáájácúne dílbye Páávoró éllevu tsáámekéjuco dílbye bóhíitsohíjcyáne. 10 Aamée múúhake idyúúrúváne panévavu ajcú juuvá wáabyuta tsiíñe muha tsahíyí mepééíñéllíihye.

Páávaro Róómávú úújeténe

11 Aamée muha pápíhchúú nuhbává teene caapáhori méijcyáhi. Átsihdyúu muha tsiíñe mepéé tsami Arejadriíáemi tétsihyí úúníjyaba pájtyémíri. Áámitúu imyéme kíjtyúmeí míñéecu Píivyéébedi ditye díllóhíjcyánéecu náave. Tsáne mémée 'Cájtoó'. Tsiíñe mémée 'Póóroó'. 12 Aamée muha Tsiracóótsá mujcójyuu mecátsúúvetémé tétsii méijcyá pápíhchúúj coojíva. 13 Átsihdyúu muha tsané únúélleri mepéhíjcyámé méúújeté Rééjío mujcóvu. Ááné tsijcyóójí tsaimíyé kíjyeba múúhake muha mepéhullévú wááome tsíjyju méúújeté Poteóóri coomívu. 14 Átsihvúu muha tsaate cahcújtsu múnáadívú méúújetémé múúhake wajyú tsané tsemáánái muha diityémá méijcyaki. Ahdújucóo

muha téhahjótá mejjcyátsihdyu botsíi mepééne Róómávuú. ¹⁵ Áánáacáhjáa teene Róómári Ijcyané cahcújtso múnaa tsúuca waajácú muha meúújetéíñe. Áánéllihyéhjáa múúhakeyeh cáhdahírómedityú tsaaté múnaa úújeté 'Áápió Nahjéhetsí' némeítsihvu. Áánétúhjáa tsíjtye múnaa úújeté 'Pápihchúúwava Njúwááne' némeítsihvu. Áámekeé Páávoró 'bohíbohíúvú' íítécunúne téhdújtsó Píívyéébeke mítyane. ¹⁶ Áánáacáa tsúuca tsodáhómú avyējuube úújetétsó cúúvéja múnáake tehme múnáá avyējuúbedívu. Áámedityúu Páávoróké idyówajcáróobeke picyóómé íhdyúétsihvúré ítyehméébé tsodáhoma.

Páávoró Róómari úwaabóne

¹⁷ Átsihdyúu pápihchúúj coojívatu Páávoró píuvájucóó teene Róómari Ijcyame imúnaa jodíómú píhcyáávejáané túkevjtsojtéke. Aamée píhcyáávemeke neébe:

—Ámuúha tamúnaaj, tsáháturóo muurá íiná ímityúné o méénutú memúnáama. Áhdurée tsá ímityúné o íjtsámeityuró méíhdé múnáaúvúu muhdú ícyahíjcyánéhjitu. Áróobekée oke Jerotsaréevu iékéévéébeke ácádsíjcaáyómé romáánómú hójtsí pañévu. ¹⁸ Aamée oke idíllóroné imíllérá íácádsíjcaáyóné íiná ímityúné o méénútúúbeke oke dítye lííhyánúíyónéllíhye. ¹⁹ Áronáacáa memúnáa tsá ímíllétúne. Áánéllihyée awáá o nées díityéké páñétúejpíyējuco óóma teene ímíbájchoki. Tsáháa íiná díityé hallúvú o úúbálle dífbyere óóma ímíbajchóné o ímíllétúne. ²⁰ Ehdú néénéllíi ámúhakeyeh ó píuvá ámúhama o íhjúva ímíñévu. Muurá mee íjraéémú méwaajácú mepéé metéhmehíjcyané Mepájtyetétsoobe tsááiñe. Aabée muurá tsúuca tsááne o cáhcújtsóné déjúcotu íñe ícyooa oo dóhjútu.

²¹ Ehdúu Páávoró néénéllíi dífbyeke neémeé:

—Áánerá keenéiyó Jodéatu waajácúháámíri díuubállé múúhadívú wájtsine. Keená memúnáa téhullétú tsáárome ímityúné díhyallúvú úúbálléhíjcyáne.

²² Áronáa íhdyu muha méimíllérá múúhakeyeh o úúbálléné muhdú o íjtsámeíñe. Muurá muha méwaajácú pahúllévá múnaa béhjíjto úráávyémeíñetu ímityúné íhjúvuhájcyáne.

²³ Ehdúu íñéene dífbyeke eevémé kéjcoojí dífbye éllevu itsááiñe. Áhdújúcúo téjyju dítye tsááne dífbye éllevu mítyame. Áámemáa pajcoójívaré íhjúvuhájcyaaabe Píívyéébé avyējuutu. Aabée díityéké íbúwátsohíjcyá tenejúvú éhnéhjáa Moitséeúvúma Píívyéébé íhjúu uubálle múnaa Jetsóodityú cáátúnuhíjcyané uwááboj tééveri. ²⁴ Ehdúu díbye úwáábohíjcyané ímí tsaatéke pájtyeme cáhcújtsóhi. Áánétúu tsíjtye tsá cáhcújtsótúne. ²⁵ Aamée téénetu ípájúvanútsójcatsíñe péemekéréjúco tsiíñe díbye nééneé:

—Ímíáánéjúcúhjáa muurá Píívyéébé Apííchó méíhdé múnáaúvuke íhjúu uubálle múnáajpi Itsaíúvuj tééveri nééneé:

²⁶ Aatyé éllevu péene díñe íllu díityékéj: Muurá uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure íájtyumíjúcooróné tsá dítye wáájácúityúne.

²⁷ Díityé íjtsaméí ímí néétúnéllíi tsá dítye ímíñéúvú lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá wáájácúmeityúmé ehne múúne hállúvatúmé íjcyadu. Aaméjíí tehdu óhdi íjyácunúmekéjíí ó ímíjpyetétsoiyáhi.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé Apííchó nées méíhdé múnáaúvuke. ²⁸ Aane íñe ámúhakeyeh o úúbállé Píívyéébé mééma pajtyeté méénúné uwááboju téhdure

jodíómú íjcyátúrómé wáábyuta íjcyane. Aane llééboímye. ²⁹ Ehdúu Páávoró diityéké nééné hallútú tsamééréjuco úhbájcatsímyéré pééneé.

³⁰ Aabéikyée tétsiyi ícyahíjcyá míñéécú pijcyábá tsaaté já íáhdójari. Átsiyíi íjcyaaabe tsaimiyé waatsúcúpétsohíjcyá íaahive múnáake. ³¹ Áámekée úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé avyējú Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju múha ñná néjúcóótuúbe. Áyu tehdújuco.

ROMÁÁNO

Róómári íjcyáame éllevu Páávororo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéíñe mééma díbye méénúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe íñe íhyaami ó caatúnú Jetsocríjto íícúve múnáajpi o íjcyáabe.

² Mekée ipájtyetétsoíñe tsúúcajátújuco Píívyéébe íhjuú uubálle múnáaj tééveri cáátunúné íwaajácúháámitu. ³ Aanéhjáa Ílli Jetsocríjto Máavyéjuube tsíjju icyánéjcutu míamúnáajpi Dabííuvúj tsíiménémúhaabe íjcyáábej tééveri méenuúbe. ⁴ Aabée dsíjiveebe tsiíñe bóhínetu méwaajácú ímiáané Píívyéébe Hajchi íhtsútuube díbye íjcyane Cáání icyánéjcutu.

⁵ Áabej tééveríi meke ímbájchoobe méhdi ídáátsóvnema. Áánemáa meke pícyoobe dííbyé uwááboju úwááboméré mepéhíjcyana panéva íñújñe múnáake díítyédítú cáhcujtsómé teene úráávyeki. ⁶ Aane muurá tsúuca ámuha tsaate dííbyeéjté méijcyá Róómá múnáadítú Píívyéébe ámúhake tújkevéélléméjuco. ⁷ Ááme éllevu íñe íhyaami ó caatúnú ámúhakeé iwájyúnéllii díbye újcyume éllevu. Aabe ihdyu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri óvíi ámúhake panévatu píaabó ímí ámuha meíjcyaki.

Róómávu Páávororo ípyééíñeri íjtsáméñe

⁸ Muurá ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyéné uubállé tsúuca pahúllevá múnáaré waajácúhi. Áánéllii ámúhá hallúvú mítyane ó téhdútsóhíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri. ⁹ Áábeke ó íícúvehíjcyá Íllídityu íjcyané uwááboju o úwáábóneri. Aabe waajácú ímiáané ámúhá hallúvú dííbyeke píaabó o táúmeíhijcyáne. ¹⁰ Áhdure ó táúmeíhijcyá díbye ímíllécooca ámúhake o ááhívetéki. ¹¹ Mítyane ó íjyácutunú ámúhake o ááhívéíyóneri íñe dííbyeke meúráávyéjító éhnííñevu ámúhake o úwáábo ímí ámuha meúráávyeki. ¹² Ehdu ó íjtsáméí tsaméhjí panéjcutavú mepíáábójcatsí ímí dííbyeke mecáhcújtsoki.

¹³ Aane, ámuha, táñahbémuke ó úballé mítyane ámúhake o ááhívetéíyóneri o íjyácutunúhíjcyároobéí ámúhake o ááhívetétúne. Ó ímíllé ámúhadítú tsíjtyeke Píívyéébedívú o wáájácutsoné muhdú pahúllevá múnáa pañe o méénuhíjcyádu. ¹⁴ Muurá táhallúrí teene díbyeé Jetsocríjtoj tééveri mééma mepájtyetéíñe méénunévú pamévakeré o wáájácutsoíyóné íhtsútujtémáyé ídáátsójteke. ¹⁵ Áánéllii mítyane ó ímíllé ámuha Róómá múnáake o úballéné díbyeé mééma mepájtyetéíñe méénune.

Ímiáájú meúraavyéné menúcojpiiletúne

¹⁶ Aabe tsá o núcojpiiletú Críjtodítú ímiáájú íjcyane o úwaabóné íhtsutuné Píívyéébe mewájyuri méénune íjcyánéllíhye. Aane pámeere cáhcujtsómé pájtyetéé jodíómuu, jodíómú íjcyáturóme, íjcyame. ¹⁷ Ááné uwááboju meke waajácútsó muhdú ímiáané Píívyéébeke mecáhcújtsómeke díbye ímiáámedíyéjuco díllone. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi díbye díllome pájtyetééhi.”

Míamúnaa ímityúné íjcyane

18 Muurá ímityúné icyahíjcyamedívú icyááyóbáne diityedí ícúbáhráibye ímiáájú ímilletúmé téeneríyé tsúúrámehíjcyané hallútu. 19 Muurá waajácuromé Píivýéébeke dííbyere ímiááné íjcyane bóhówátsohíjcyánetu. 20 Muurá dííbyeke maájtyúmitúrónáa méwaajácú dibye íjcyane páneeréé múhdúné tsíeméné dibye ípívyéjtsónetu. Aane ímiááné tsá tene téévéturó mújyú nǎjkéváityuube dibye íjcyane íhtsútuúbe. Áánéllii íimillédú icyahíjcyámé tsá nééityuró dííbyeke iwáájácútúne. 21 Iwáájacújúcóóróóbeke tsá ditye ávyejúúllehíjcyatúne. Tsá ditye téhdútsohíjcyatú dibye diityéké panévatúré píáábóhíjcyarónáaáca. Tehdu imyéénúíyótsihvu ítsámehíjcyámé átéréénéhjiri. Aame ídátso teene ímityú pañe icyahíjcyá ímíiaane wáájácútúmé éhne múu cúúvétsii íjcyadu. 22 Aame ídátso bañúháñe némeíhíjcyá waajácu múnaa íjcyane átéréejte íñeúbárá wáájácútúmé íjcyame. 23 Muurá Píivýéébe mújyú muhdú íjcyáityúúbedi ícúvetúmé míamúnáama páhdvavé néené iyámé 'tsucátsúca' íjcyáityúme náávé íñíjcyone díllóhíjcyá Píivýéébedi. Ánehjiré duurúvahíjcyámé ímiáábeke idyúúrúváyótsihvu.

24 Áánéllii diityéké ílluréjuco dibye íhvejtsóné ditye awáá íimillédú íjcyaki. Aame méénuhíjcyá panévavé núcójpítsó nénehji. 25 Ehdú méénuhíjcyámé ímiáájú dííbyé uwááboju icyáhcuújtsóiyótsihvu állíuháñeré icyáhcuújtsónéllíihye. Aame dííbyeke dúúrúvatúmé kéénerá dibyee ípívyéjtsónéhjiré duurúvahíjcyáhi.

26 Áánéllii diityéké íhvétsoobe ditye awáá íimillédú nucójpítsówu íjcyaki. Muurá tsamééré walléémú dómácócatsíhíjcyáhi. 27 Téhdure tsamééré wájpímú dómácócatsíhíjcyá nucójpítsówu walléémuma íjcyáiyóné íimillétúnema. Áané nǎjcaúvú muurá ícúbáhrámehíjcyáme.

28 Muurá Píivýéébedi ditye ícuvéjúcúótúnéllii awáá íhvétsoobe diityéké ímityúneréjuco ditye imyéénu imyéénúityuróne. 29 Ahdújuco muurá páhdvavé néené ímityuháñe ditye méénuhíjcyáne. Mítyane íéhnéváyóneri íjyáacunúhíjcyáme. Ihdícyáméhjima dómácócatsíhíjcyáme. Nomítúáavahíjcyáme. Dsǎjivétso múnaa íjcyame téhdure állú múnaa. Caayóbame. Átééréénéhjiri íhjúvahíjcyáme. 30 Píivýéébeke íéhdúválléne tsǎjtyedítú nehniwu íhjúvahíjcyáme. Uuhívatépíwu néeme itsúcunúmeíhíjcyá íhtsutúmé íjcyane. Ímityúnéré imyéénúiyóneri íjcyame tsá cáánímuke icyáhcuújtsóiyóné ímilletúne. 31 Wáájácúmeityúme imyéénúityúnéré íhjúvahíjcyáhi. Muuca iwájyútúnéllii tsá ditye múhdí ídáátsóvehíjcyatúne. 32 Waajácuromé ehdu néemeke Píivýéébe wáágóoñe. Áronáa éhniñevuré tehdu dǎrǎívémehíjcyáme. Áaneréi íjcyarónáa tsǎjtye ímityúné íjcyane duurúvahíjcyáme.

2*Míamúnaa íjcyanéjuco Píivýéébe nééené*

1 Aane ámuha diityéduré menéeme jíveekí múhdurá ditye íjcyáneri méihjúvahíjcyáhi? Tsá ámuha menééityuró diityédú ámuha menéétune. Muurá tsǎjtye ímityúné íjcyáneri ámuha méihjúvahíjcyámé hallúrí téhdure íjcyané ímityúné diityéduré ámuha menéénéllíihye. 2 Muurá méwaajácú múhdurá ícyahíjcyámema teene Píivýéébe ímbájchoñe.

3 Ámuháubá méjjsúcunú ímityúné tsijtye ijcyáneri ámuha téhdure menéeme meihjyúvahjycyámé mepállójcoiñé Píivyéébe pámeemáyé muhdú ditye icyahjycyáné ímbájchócooca. 4 Muurá múhajchótájucó díbye ámuhá ímityúcoba áábúcuhijycyáné ámuhake iwájyúne teene ámuha meihvejtsóne ímiánejcúvurējuco mepájtyéroki. 5 Árónáa živeeki tsá ámuha meihvejtsópityú teéne? Áánéllii íllure ámuhá hallúvú líyájkímeyiñé Píivyéébe icyáyobáávatécooca míamúnáama teene ímbájchócooca ámuha téené déjúcotu meícúbáhrámeiñe. 6 Téjyju pámeere méújcuú muhdú meicyahjycyáne áhdo. 7 Muurá díbyé avyéjú mújyú níjkéváiutyneri tsúúrámehijycyámé díbye ímillédú jcyámeke ájcúiibe mújyú ditye dsijivéjúcoóityúne bóhívu. 8 Áánetu teene ímíletúmé ímityujjítóré úráavyehjycyámeke icyááyóbáne waagóoiibe ditye ícúbáhrámeiíhullévu. 9 Muurá jodíómuma tsijtye jodíómú jcyátúrómédityú pámeere múhdumé ímityúné icyahjycyámé ícúbáhrámeiíhi. 10 Áánetu diityédityú ímí Píivyéébeke cáhcújtsómeke ávyéjuutétsóiiibe tsáimiyējuco díbyema ditye íjcyaki.

11 Muurá tsahdúre meke wájyuube pámeekéré míamúnáake. Tsá díbye tsaatéké múhdurá íjtsúcunútúne. 12 Árónáa díbyé taúhbajúu Moitséeúvudi jcyane muhdú néene wáájácúturómé ímityúné méénuhijycyámeke waagóoiibe. Muurá teene taúhbaju muhdú néene wáájácúturómé waajácúrá íjtsaméiyi keená ímityúné jcyane imyéénúityuróne. Áánetu teene wáájácúróme ímityúné icyahjycyámeke awáá téené déjúcotu waagóoiibe. 13 Muurá teene wáájácúróme tene néhdu jcyátúmeke tsá ímiáámedi díbye díllotúne. Tene néhdu jcyámekéré dílloobe ímiáámedi. 14 Muurá tsate jodíómú jcyatúmé teene wáájácúturómé ííbúwariyé tehdújuco ímí icyahjycyáne. 15 Ííbúwariyé muurá waajácúmé muhdú múu ímí jcyane. Áhdure waajácúmé ímityúné íjcyane. 16 Muurá Píivyéébe Jetsocriíjtoj téeveri míamúnáa muhdú icyahjycyáné ímbájchoó muhdú ámuhake o úwáábóne o néhijcyádu.

Píivyéébe taúhbaju jodíómú úraavyéne

17 Árónáa živeeki ámuha jodíómú Píivyéébeéjté mejjcyámedi díbyé taúhbaju jcyájúcoóneúvuri memítyákímeyihijcyáhi? 18 Aame ímiááné ámuha mewaaajácúrá kéjjjto meúráávyéiyóné díbye ímilléne. Muurá díbyé taúhbájutu keená ímiááne, ímityúnee, jcyane tsúuca ámuha mewaaajácúhi. 19 Áánéllii ámuha meítsúcunúmeihjycyá téjjjto wáájácúttúmé éhne múúne hállúvatúmé jcyadu néémé túkevjtsojte ámuha mejjcyane. 20 Ámuha méjjsúcunúmei díbyé icyánejcú wáájácúttúmé tsímédúrei néémé uwáábojte ámuha mejjcyane díbyé taúhbaju ámuha mewaaajácúttúcoóneúvuri. 21 Muurá ámuha méúwáábohijcyá tsijtyeke. Árónáa živeeki tsá ámuha meicyahjycyatú ámuha méúwáábohijcyádu? Muurá ámuha méúwáábohijcyá menáníváiutyuróne. Árónáa živeeki ámuha menánihijcyáhi? 22 Áhdure ámuha méúwáábohijcyá ihdícyáméhjima medómácójcatsíityuróne. Árónáa živeeki ámuha méméénuhijcyá teéne? Áhdure ámuha ménehijcyá níjcyotájteke mecááníváiutyuróne. Árónáa živeeki téhdure íivane ámuha diityé duurúvájáané pañétú tsieméné méékéévehijcyáhi? 23 Muurá ámuha díbyé taúhbaju mewaaajácúneri memítyákímeyihijcyarómé tsá tene néhdu mejjcyatúne. Ááneri ámuha tsá maávyéjuúllétú Píivyéébeke.

24 Téénetu muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé: “Ámuha jodíómú mejjcyarómé ímityú meicyahjcyánetu jodíómú jcyatúmé néhni ihjyúvahjcyá Píívyéébedityu.”

25 Muurá dífbyeéjité mejjcyáné uubállé mékíhdyahírótsámeíyómé dífbyé taúhbaju néhdu mejjcyátúhahjchíí tsá íínetú meke tene píáábotúne. Aame ihdícyamédúré méijcyáhi. 26 Muurá jodíómú jcyatúmé kíhdyahírótsámeítyurómé dífbyé taúhbaju néhdu jcyámeke dílloobe ihñéjtedi tsíjtyere jcyárómeke. 27 Áánetu mee jodíómú mejjcyarómé ménéétsáméíí díityédívú ímichi mééma teene taúhbaju jcyaróné ímí meuráávyétúnéllíihye. 28 Muurá Píívyéébeéjité mejjcyáné uubállé mékíhdyahírótsámeíjyúcoorómé dífbyé taúhbaju néhdu mejjcyátúhahjchíí tsá dífbyeéjité mejjcyatúne. 29 Muurá ihdyu dífbyeke ímí cáhcujtsómé díbye ímillédú jcyame ímíááné dífbyeéjite. Áámeke ímí íjtsúcunúúbé tsáijyu múúne míamúnaa ímityú íjtsúcunúrómeke. Tehdu Píívyéébe hállúejpi meke ííténejíivari. Muurá ihdyu ímichi ííteebe méííbúuri muhdú meicyahjcyáne.

3

1 ¿Aca meke píaabóné jodíómú mejjcyane? ¿A téhdure meke píaabóné mékíhdyahírótsámeíñe? 2 Ímíáánéhde meke píaabóné íñée íuwaábojvúvú ímichi meke díbye níwááveíñúmedityú tene bóhówaúcunúnéllíihye. 3 Áronáa ijcyámé tsaate dífbyeke ímí úráávyetúme. ¿A ehdu tsaate múhdurá dífbyeke úráávyénéllíi tsáhájucó díbye ímíáábé jcyáityúne? 4 Tsáhaá, muurá ihdyu ímíáábé díbye. Áánetu mee míamúnaa állíu múnaa. Muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé: Píívyéébe u ihjyuváné tsá állíu jcyatúne. Áábédityú tsá múha nééítyuró ímityuube u jcyane.

5 Muurá ímityúmé mejjcyarómeke Píívyéébe wájyúnetu méwaajácú ímíáábé díbye jcyane. Áronáa tsaate nehjcyá ímityuube díbye jcyane, ¿íveekívá méimityú hallútú méhdi ícúbáhrahjcyaaabe téénetu ímíáábé díbye jcyane bóhówaúcunúnáaaca? ¿A téénéllíi ímityuube díbye? 6 Tsáhaá. Muurá ímityuube íjcyaca tsá díbye muhdú meicyahjcyáné mééma ímíbájchóityuróne.

7 Áhdurévá állíu múnaa mejjcyánetu ímíáábé díbye jcyane bóhówaúcunúnáa ¿íveekí meke díllóhijcyaaabe ímityúmedi? 8 Áánéllíihyéubá ímityúmeréjucó mejjcyáiyóné méimityú mééma iníjkéva ímíáánevu. Ehdu muurá nehjcyáme. Áhdurévá ímityúné o úwaabóné nehjcyámé óhdityu. Áronáa állíuré teene ehdu óhdityu dítye nehjcyáne. Muurá ihdyu ímíááné tehdu méénuhijcyámé wágóóóvééhi.

Míamúnaa ímityúné jcyane

9 ¿Aanéhaca muhdú teéne? ¿A mee jodíómú ímíáámé tsijtye jodíómú jcyatúmé ehniíñevu? Tsáhaá. Muurá méwaajácú pámeere míamúnaa ímityúmé mejjcyane. 10 Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé:

Tsá tsaatéubaré míamúnáadityú ímíáámé jcyatúne. 11 Tsá múha ímílletú Píívyéébeke icyáhcujsóné. 12 Pámeere muurá dífbyedi íícúvetúmé ímityúné pañe jcyame tsá wáájácúmeityúne. Áánéllíi tsá tsaatéubaré ímíáámé jcyatúne. 13 Muurá díityé íjtsaméí nehníwu éhne múúne

níkyehéjú nehníwu cúvahdu. Aame allíúwu néeme íhjuváné meke tútávajtsó éhne múúne ííñimyé namíjtyá meke tútávajtsódu. ¹⁴ Tsanééré ímityúné imíllémé íhjuváne. ¹⁵ Aame ímí íjtsúcunú míamúnáake múu dsíjívetsóne. ¹⁶ Ehdú idyáíwéjécatsíñeri íllure kímóvétsócatsíhíjcyáme. ¹⁷ Aame tsá wáájácutú ímí íjcyáiyóne. ¹⁸ Áhdure tsá ditye íllityú Píivýéébeke.

Ehdú néene Píivýéébe waajácúháámitu míamúnáadityu.

¹⁹ Muurá méwaaajacurá muhdú díbye ímíllédú meíjcyáiyóné taúhbajú díbye mééma méénúnetu. Áronáa tene néhdu meíjcyámejí tsá menééítyuró ímíáámé meíjcyane. Áánéllí pámeere míamúnáa ímityúmé méíjcyá Píivýéébedívu. ²⁰ Muurá dííbyé taúhbaju meúraavyémé ímíáámé meíjcyane meíjtsúcunúmeíyómeke tsá díbye díllotú ímíáámedi tene néhdu meíjcyátúnéllíhye. Íllure téénej tééveri méwaaajácú ímityúmé meíjcyane.

Jetsocríjtoke mecáhcújtsóneryé mepájtyeténe

²¹ Tsá Píivýéébe ímíáámedi meke díllotú ítyaúhbaju meúraávyéromeke. Muurá dííbyé waajácúháámitu íhjú uubáalle múnaa meke úúballé ínetú meke ímíáámedi díbye díllone. ²² Muurá íhdyu Jetsocríjtóo mewájuryi dsíjívéné mecáhcújtsómeke dílloobe ímíáámedi. Áronáa idyé tsá apáámyekéré meéke. Muurá íhdyu pámeere míamúnáa múhdumé dííbyeke ímíááné cáhcújtsómeke dílloobe ímíáámedi tsaatéké múhdurá íjtsúcunútuúbe. ²³ Muurá pámeere míamúnáa ímityúné meméénume tsá Píivýéébe ímíllédú meíjcyatúne. ²⁴ Áronáacáa meke mítyane ídaatsólléne Jetsocríjto tééveri ímíáámedi dílloobe múhdumé dííbyeke mecáhcújtsómeke. ²⁵ Muuráhjáa Críjtodívú pájaabe dííbyé tujpácýó wágoóóvéneri méímítýú ímíábávyé pámeere dííbyeke mecáhcújtsómé mewágoóóvéíyónetu mepájtyetéki. Téhdurée tééneri ímíábáchoobe méíhdé múnáaúvú dííbyeke úráávyehíjcyámé ímityuháñé éjjuuúvú íáábúcuíhíjcyáne. ²⁶ Ehdú néénetu méwaaajácú Píivýéébe íjcyaduré ímíáábé íjcyane. Áánéllí ímíáámedi dílloobe ímí Jetsóoke cáhcújtsómeke.

²⁷ Aane íñe ¿íveekí mémítýájkímeyéiyáhi? ¿Aca meere meímíábávyémeke Píivýéébe ímíáámedi díllóhi? Tsáhaá. Muurá íhdyu Jetsóoke mecáhcújtsóneturé meke ímíáámedi dílloobe. ²⁸ Tsá teene dííbyé taúhbaju meúraávyéromeke díbye ímíáámedi díllóítyuróne.

²⁹ ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíómuke pájtyetétsóííbye? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíómú íjcyátúrómeke pájtyetétsóííbye. ³⁰ Muurá tsáápiye Píivýéébeé. Tsá tsijpi íjcyatúne. Aabe dílló ímíáámedi dííbyeke ímíááné cáhcújtsómeke pamévakéré mee jodíómuma jodíómú íjcyátúrómeke. ³¹ Áronáa idyé tsá dííbyé taúhbaju mewáágoótú díbyéé mééma mepájtyetéíñe Jetsóoj tééveri méénume mecáhcújtsóné hallúhcuri. Muurá íhdyu téénej tééveri éhñííñevu ímí méúraavyé tééne.

4

Aavaráadítýú íjcyáné uwááboju

¹ Cáhawáá méíjtsúcunu muhdúhjáa nétsíhdyu méíhdé múnáajpi Aavaráaúvuke ímíáábedi Píivýéébe díllone. ² Tsáhaá díbye ímí

Íjcyánéllii ímiáábedi díbye díllotúne. Tehdúu tene néeca muurá téeneri mítyájkímyeííyoóbe. Áronáacáa ihdyu Píivýéébere piáábónéllii tsá díbye mítyájkímyeítyúne. ³ Muurá díbyé waajácúháámitu néeneé: “Aavaráá Píivýéébeke ími cáhcújtsónéllii ímiáábedi díbyeke dílloóbe.” Ehdú néene Píivýéébe waajácúháámitu. ⁴ Aane muurá tsaatéké diityé wákímyeí áhdó maájcune tsá pevénéré maájcutu meímíllénema. Muurá ihdyu diityé wákímyeí áhdóré máajcúhi. ⁵ Ahdu muurá Píivýéébe tsá meke ímiáámedi díllotú meere íiná ímiááné Íjcyane meméénúnéllíihye. Ímiáámedi meke dílloobe apááñéré meímítyutúu meke díbye ímíjpyetétsóné mecáhcújtsómeke. ⁶ Ehdúhjáa muurá díbye méenune Dabíiúvú iwáajácúne néé íne ími méénútúrómeke díbye ímiáámedi díllome ími Íjcyane. ⁷⁻⁸ Illúhjáa muurá neébe:

Maímijyu dítye Íjcyane Píivýéébe diityédí ídáátsóvéne ímítyú diityédítyú wáágóomé hallúrí íiná Íjcyájucóotúme.

⁹ ¿Aanéhaca íne apáámyéré mee jodíomú ími méÍjcyááhi? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíomú Íjcyáturómé ími Íjcyááhi. Aavaráaúvúhjáa muurá ími Píivýéébeke cáhcújtsónéllii díbyeke ímiáábedi dílloóbe. ¹⁰ ¿Aanéhacáa mújyútú ímiáábedi dílloobe díbyeke? ¿A díbyeé díbyeéjpi íjcyané uubállé kíhdyahírótsámeíñé boonétu? Tsáhaá. Teenéikyéé díbye méénúmeítyúne íhdéjuco díbye ímiáábedi díllone díbye ími cáhcújtsónéllíihye. ¹¹ Áané uubálléé bóónétúí kíhdyahírótsámeíbye. Áanéllii diibye ídyéjúcóejpi kíhdyahírótsámeítyurómé ími Píivýéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi díbye díllómedítyu. ¹² Téhdure kíhdyahírótsámeímyé ími Píivýéébeke cáhcújtsómedítyú ídyéjúcóejpi diibye Aavaráaúvú díbyéhjáa ími cáhcujtsódú dítye cáhcújtsónéllíihye.

Aavaráá Píivýéébeke cáhcujtsóne

¹³ Píivýéébéhjáa muurá díbyeke néé pámeere díbyéj tsíiménémúúháábema diityéké íñujívú íajcuíñé ími díbye díbyeke cáhcújtsónéllíihye. Tsáháa Píivýéébe taúhbaju néhdu Íjcyánéllii díbye téené piáábó újcutúne. ¹⁴ Muurá díbyé taúhbaju néhdu meÍjcyáne téeveríyé meke díbye piááboca bañúháñé Críjto dsíjivéné mecáhcújtsóiyáhi. ¹⁵ Muurá illure teene taúhbaju méhdivu neetsó meímítyuvu. Teene Íjcyátuca tsá íiná méhdivu néetsóityuróne.

¹⁶ Áanéllii Aavaráakéhjáa íajcuíñé Píivýéébe néené piáábó téhdure méújcuú íne múhdumé díbyeúvúj tsíiménémúháabe meÍjcyame Píivýéébeke mecáhcujtsóme. Tsá ínehjí meméénúnetu meújcuútyú teene. Muurá pámeere múhdumé díbyeúvúu Píivýéébeke ími cáhcujtsódú cáhcujtsómé újcuú téené piáábo. Áanéllii diibye Aavaráaúvú ídyéjúcóejpi Píivýéébeke mecáhcújtsómedítyu. ¹⁷ Téénetúhjáa muurá Píivýéébe néé iwáajácúháámitu: “Uke ó meménú mítyame míamúnááj caanídyú u neébe ímichi diityé déjúcóejpi u Íjcyaki.” Ehdúhjáa neebe díbyedítyú panévatúré íhtsútuube Íjcyabe dsíjivémeke bóhítsóóbeke díbye cáhcújtsóóbe. Áhduréhjáa cáhcújtsóóbe díbyedítyú míamúnáake illíyaatétsoíñé díbye néene tenéí panéévétrónáaaca.

¹⁸ Ávyetáhjáa múha cáhcújtsóityuróné cáhcújtsóóbe Aavaráá Píivýéébeke. Árodújucóhjáa díbye Íjcyane pámeere múhdumé Píivýéébeke cáhcújtsómedítyú ídyéjúcóejpi. Téénetúhjáa ídyé neebe díbyeke: “Úhdityu líyaaténé

míamúnaa mityame Ijcyaaíhí.” 19 Ehdúhjáa dibye néene cáhcújtsoobe ‘muhtsi metsíimávácóóínejjí’ néetuubéré keeméjuco 100 pijcyábá Ijcyáróóbeúvu. Téhduréhjáa mewa Tsáara tsúuca itsíimáváíyotsihíjí pájtyerónáa cáhcújtsoobe dityétsi tsíimávaiñé Píivyéébe néeneé. 20 Ávyetáhjáa ímiááné díbyema tene pánéveíñé iwáájácúne íhdére téené hallúvú díbyeke téhdújtsoobe dúúrúvaabére. 21 Muuráhjáa ímiááné waajácuube Píivyéébe íhtsútuube Ijcyaae íñéhdú méénuíñe. 22 Ehdúhjáa ímí dibye cáhcújtsónéllii Píivyéébe díbyeke ímiáábedi dillóhi.

23 Áronáacáa tsá apáábyeúvúré ímí cáhcújtsónéllii dibye díbyeke ímiáábedi díllone caátúvatúne. 24 Téhdurée caatúváné Máavyéjuubée Jetsóoke bóhítsóobeke mecáhcújtsómeke idyé dibye ímiáámedi díllóñe. 25 Muuráhjáa Jetsóó dsíjivé mewájuryi méimítýú iwáágóoki. Áabekée Píivyéébe bóhítsó díbyej tééveri ímiáámedi meke idílloki.

5

Píivyéébe ímiáámedi meke díllone

1 Muurá ímiááné Píivyéébeke mecáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi. Tsáhájucó múhdurá meke dibye íjtsúcunútú Máavyéjuubée Jetsocríjtó tsúuca méimítýú mééma ímbájhónélliihye. 2 Muurá teene mecáhcújtsónej tééveri Píivyéébe meke píaabó tsaímíyé díbyema mejjcyaki. Áánéllii méwaaajácú díbyeéjté mejjcyámeke dibye ávyéjújtsóneri méimíjyúúveíñe. 3 Téhdure méimíjyúúveíyá meícúbáhrámeíyóneri. Muurá ténehji panévare máaabúcuhijcyá ímiááméré mejjcyaki. 4 Áánetu méwaaajácú ímí Píivyéébeke meúraávyémema íñéhdújucó dibye méénuíñe. 5 Ááneri tsá menúcójpívétsámeítyú dibye meke báñútyúnélliihye. Muurá méwaaajácú dibye meke wájurye Íapííhó méíbuúúné pañévú dibye pícyóónej tééveri.

6 Muuráhjáa méimítýú déjúcotu mewágóóóvéíyónetu tsá meere mepájtyetétsámeítyuróne. Áronáacáa Críjto dsíjivé pámeere ímityúmé mejjcyáme wájuryi meke ípájtyetétsoki. 7 Tsá muurá múha ímílléítyuró tsíjtye wájuryi ídsíjivéne. ¿Mityá Ijcyámé tsaate ímiáábé Ijcyáabeke ípájtyetétsó dsíjivéíyóme? 8 Áronáacáa muurá Píivyéébe Críjtoke wallóó dibye ídsíjivé ímityúmé mejjcyáromeke ípájtyetétsoki. Áánerí meke úújétsóobe mityame meke iwájurye. 9 Áánéllii meke díllóobe ímiáámedi dibyee mewájuryi dsíjivénej tééveri. Aame díbyej téeveríyé mepájtyeté dibye meke ícúbáhráíyónetu. 10 Muuráhjáa Píivyéébema tsá mejjcyáítyuró ímityúmé mejjcyánélliihye. Áronáacáa Ílli Jetsocríjtó mewájuryi dsíjivéneri méimíbaavyéjucóó díbyema. Aame méwaaajácú mepájtyetéíñe dibye mépañe Ijcyánélliihye. 11 Ááneri méimíjyúú Críjtóo mééma ímbájhónej tééveri ímí Píivyéébema mejjcyáneri.

Adáa tútávajtsóné Críjto ímbajhóne

12 Muuráhjáa tsáápíhdítýuré ímityúné íñújívú ípívyeevéne tsówayúcú pámeere míamúnáake. Átsihdýúu Ijcyane íñe médsíjivehíjcyá ímityúmé mejjcyánélliihye. 13-14 Muuráhjáa Píivyéébe taúhbajúi Ijcyátúnáa tsúuca míamúnaa ímityúmé ícyahíjcyá Adáaúvudítýú Moitséeúvudívújucó Ijcyáné míamúnaa. Áromé hallúríhjáa tsá íñá Ijcyatú dityée muhdú mejjcyáíyóné

Píivýéébe ímilléné wáájácútúnéllíhýe. Áronáacáhjáa dsíjívéhíjcyámé Adáaúvúu méénudu nééné ímityú méénúturóme. Aanée muurá ímichi dííbyedítýú íjcyane pámeere míamúnáake tútávajtsódú íivane téhdure Críjto dsíjívéneri pámeere míamúnaa ímíjpyetéjucóó múhdumé teene cáhcujtsóme.

15 Muuráhjáa díibye Adáaúvú Píivýéébe dííbyeke bóijcyúné lléébótúné déjúcotu íñe pámeere míamúnaa médsíjívéhíjcyáhi. Áanéllíhýéhýjáa ihdyu Píivýéébe meke ídaatsólléne Íllí Jetsocríjtoj tééveri meenú mepájtyetéíñe. Aane tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetéítyuróne. Apááñéré dííbyeke mecáhcújtsóneri mepájtyetéhi. 16 Aanée dííbyeúvú ímityúné méénúné déjúcotu pámeere ímityúmeréjucó meíjcyame méwágóóóvéiyáhi. Áronáacáa Píivýéébe mééma ímíbjachóhi. Áanéllí apááñéré ímiáané dííbyeke mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi ímityúmé meíjcyarómeke. 17 Muurá méwaajácú tsáápiyéé ímityúné méénúné déjúcotu pámeere meíimityuuvémé mewágóóóvéiyóne. Téhdure méwaajácú Píivýéébe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi meke díllome dííbyé avyéjuri meíjcyaiñé mújyú dsíjívéítyúmeréjucó. 18 Tsúúcajáa mééma ímíbaavyéné tsaapi ímiáábé íjcyáábej tééveri Adáaúvú ímityúné méénúné déjúcotu pámeere wágóóóvéiyóne.

19 Muuráhjáa tsáápi lleebótú níjcauvú íñe ímityúmé meé. Áhdurée idyé tsáápiye ímiáábé íjcyáábej tééveri Píivýéébe dílló ímiáámedi dííbyeke cáhcújtsómeke.

20 Muuráhjáa díbye teene muhdú meíjcyaiyóné taúhbaju pícyóónej tééveri éhniíñevu méwaajácú ímiáané ímityúmé meíjcyane. Aane ehdu menéérómeke díbye ídaatsóllénetu méwaajácú mítyane meke díbye wájyune. 21 Aanée ímiáané ímityúmé meíjcyané déjúcotu pámeere méwágóóóvéiyáhi. Áronáacáa Píivýéébe mítyane meke iwájyúnéllí ímiáámedi díllome tsúúca méujcú medsíjívéjucóóítyúne bóhí Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

6

Críjtokéréjucó meúraavyéne

1 ¿A ehdu Píivýéébe meke mítyane wájyúnéllí tsá méihvetéityú ímityúné meícyahíjcyánetu díbye meke éhniíñevu iúújétsó muhdú meke iwájyune? Tsáhaá. 2 Tsúúca muurá téénetu méijchívyé ímiáámeréjucó meíjcyaki. Áhdícyane tsáhájucó tsiíñe meméénútyuró teene ímityúné tééneejte meíjcyájucóótúnéllíhýe. 3 ¿Aca tsá ámuha mewáájácútú mepée Jetsocríjtoejteréjucó meíjcyané uubállé metsójtsótsámeíñe? 4 Muurá tééneri méúújétsó ímityúnéjcutu dsíjívemédu meíjcyane. Téhdure tééneri ménaavénú Críjto dsíjívéébeke Píivýéébe íhnháhoori bóhíitsoobe tshídyuréjucó íjcyadu ícyooa tshídyuréjucó meíjcyane.

5 Muuráhjáa Críjto dsíjívédú íivane ímityunéhjí méihvéjtsóhahchíí idyé díbyéé bóhíhdu íivane tsaímíyéjucó meíjcyaiñé Píivýéébema. 6-7 Muurá méwaajácú ímityúné meícyahíjcyané tsúúca Críjto méhdityu wáágoóné páwachékevu ídsíjívéneri. Áanéllí téénetu meíjchívyémé tsáhájucó tééne pañe meíjcyatú éhne múúne tsaapi tsaaté hójtsí pañe íjcyadu. 8 Aanée méhdityu Críjto ídsíjívéneri wáágoónéllí méwaajácú díbye íjcyadu meíjcyaiñe. 9 Muurá méwaajácú ípyé

idsjívénetu bóhíbe mújyú tsiiñe dsjívéjúcóóityúne. ¹⁰ Tsáneereé dsjívéebe páneere méimítýú iwáágóoki. Aabe icyooca ijcyá Píivýéebema tsaimiyéjuco. ¹¹ Ahdu dibye jcyadu mejcyá dsjívemédú ímityúné icyánéjcutu. Ááne ímiáámeréjuco mejcyá dibye ímillédú tsúúca díbyeéjté ámuha mejcyame.

¹² Ahdícýane panévaré ímityúné ámuha meméénúiyóneri méumúupivýéjúcohdíñe. Óvjýacóóné ténéhji ámuha meméénuhjcyáne. Métáhjátsámeijyúcohdí téénevu. ¹³ Píivýéébedivuréjuco méihvéjtsaméí ámuhákye dibye ityúkévjtso tsaimiyé ámuha mejcyaki. ¹⁴ Tsá téénevu metáhjátsámeítyuró Jetsóoke mecáhcujsóme. Muuráhjáa méhdi ídáatsóvéne dsjívéebe téénej téeveri meke ímíbájcho téénevu metáhjátsámeijyúcóótuki. Aame méjcyá Píivýéébe piáábó pañe. Tsáhájucó teene íhdééné taúhbájú pañe mejcyájúcootúne.

Ímityúnetu mejchivyéne

¹⁵ ¿A ehdu tene néénéllii éhniíñevuré meméénúiyá ímityúne? Tsáhaá. Ílluréjuco metsu téénetu méihvetéki. ¹⁶ Muurá ámuha méwaaajácú tsané avyéjúúbema jcyame dibye ímillédú jcyane. Ahdu muurá ímityúné pañe mejcyame tééne níjcaúvú íllure méwágoóovéhi. Áánetu ihdyu Píivýéébe ímillédú meicyane ími mééma níjkéváhi. ¹⁷ Ahdu icyooca méjcyá tsúúcajáa téénetu mejchivyémé díbyé uwáábójú pañeréjuco. Áané hallúvú ihdyu mityane ó téhdujtsó díbyeke. ¹⁸ Aane tsúúcajáa téénetu mejchivyémé icyooca ímiááneréjuco meúraavyéne. ¹⁹ Áánéllii teene ímiñeúvú méuraávyé íhdée ímityúné jcyaroné ámuha meúraávyehjcyádu. Ájyu ihdyu ámuha méjcyaa ímiááne Píivýéébejteréjuco. Ehdu íñe ámuhákye o néé ímiñeúvú ámuha mewáájacuki.

²⁰ Muuráhjáa ámuha ímityúné pañe mejcyácooca tsá meímíletú ímiájíjtó meúraavyéne. ²¹ Ehduú éjyu múhdurá núcójpítso meicyahjcyané déjúcotu muurá méwágoóóveiyáhi. ²² Áronáa tsúúca téénetu mejchivyémé Píivýéébejté mejcyame ímiáámeréjuco mejcyáiyóne. ²³ Muurá ímityúné méénuhjcyámé ídátsó wágoóóveé tééne déjúcotu. Áánetu Píivýéébeke ími úráávyémeke ájcúiibye mújyú ditye dsjívéjúcóóityúne bóhívu Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri.

7

Táábávajcátsityu jcyané uwáábo

¹ Ámuúha táñahbému, ámuha muurá méwaaajácú tsaaté túkevéjtsójú pañe mejcyane mejcyané hajchóta. Áánetu medsjívéné boone tsáhájucó tééne pañe mejcyatúne. ² Muurá walle ityáívácooca ijcyá ájyu túkevéjtsójú pañe. Aane dibye dílledívú dsjívéhajchíí tsáhájucó tééne pañe dille jcyájúcootúne. ³ Ájyu ihdyu tsá muhdú tene néetu dille tsjpiikyéréjuco tájváiyóne. Áánetu ájyu dsjívétúnáa tsjpiikye dille tájváhajchíí ávyeta ímityúné méénulle íveeki ájyu ímiúbááne jcyánáa tsjpiima íjcyáneri.

⁴ Ahdu ámuha táñahbému tsáhájucó mejcyatú taúhbájú pañe eene walle ájyu dsjívéné boone díbyé túkevéjtsójú pañe jcyájúcóótulle jcyadu. Muurá méjcyá Críjtóo idsjívénetu bóhíbé uráávyé múnáaréjuco. Muuráhjáa mééma ímíbájchoobe Píivýéébe ímillédú mejcyaki. ⁵ Íhdéuvúu muurá meímíletú

meijcyame ímityúné méméénuhíjcyáhi. Áánetúu teene Píívyéébé taúhbaju meke bóíjcyúrónáa éhnííñevúré méméénuhíjcyá ímityúné téené déjúcotu mewágóóóvéiyóne. ⁶ Árónáa tsáhájucóu téené pañe meijcyatúne. Aame icyooca ímiááné meimílléne tsaímíyé Píívyéébeke meúraávyehíjcyá tsíhdyuréjucó meíjtsaméi mecápáyoovéme. Tsáhájucó taúhbaju néenélliihyéré díbye ímillédú meijcyatúne.

Ímityúné méhdityu íjcyane

⁷ ¿Áánélliihyéhaca teene taúhbaju ímityúne? Tsáhaá. Teene muurá ihdyu meke waajácútsó keená ímityúné íjcyanévu. Muuráhjáa tene íjcyátuca tsá o wáájácútyuró ímityúneri meumúúpivyéné ímityúné íjcyane. Muurá íllu nééené: “Tsá múu úmúúpivyetu ímityúneri.” ⁸ Téhdurée tene íjcyátuca tsá o wáájácútyuró kénehjí ímityúné íjcyane. Aane o wáájácújúcúóroobe éhnííñevúré ó imíllehíjcyá ténehjiré o méénune. ⁹ Ópée teene taúhbaju o wáájácútúné hajchótá ó itsúcunúhijcyá ímí o íjcyane. Árónáacáhjáa ihdyu múhdurá ó dáríívemeíhijcyáhi. Áané níjcaúvúhjáa o wágóóóvéiyóne tsúúca ó waajácúhi. ¹⁰ Píívyéébé teene íyaúhbaju mééma meenu tsaímíyé díbyema meijcyároki. Árónáacáhjáa tehdu o íjcyátúné déjúcotu ó wágóóóvéiyáhi. ¹¹ Ópée ó íjtsúcunú ímí tehjújucó o ícyahíjcyáne. Árónáacáa téénej tééveri ó waajácú ímityúné o ícyahíjcyáné déjúcotu íllure o wágóóóvéiyóne.

¹² Árónáa tsá ímityúné teene taúhbaju íjcyatúne. Muurá ímí tehjújucó teene ímiáájú íjcyane. ¹³ Aane ¿íveekí o wágóóóvéiyónévú oke tene wáájácútsónáa ó nehíjcyá ímiáájú tene íjcyane? ¿Mityá ímityuube o íjcyanévu tene oke wáájácútsótuca tsá o wágóóóvéityuróne? Áánerá ihdyu ó wágóóóvéiyá tahllííñé táimítyú déjúcotu. Muurá teene taúhbaju ímiáájú íjcyaróné méhdivu bóhówajtsó méimítyu.

¹⁴ Aane méwaajácú teene Píívyéébedíturé tsááneé. Árónáa óhdíturé íjcyane ímityúné pañe ó ícyahíjcyáhi. ¹⁵ Aabe tsá o wáájácúmeítyú muhdú o íjcyane. Ímiáánéré o méénune o ímíllérónáa ímityúnéré ó méénuhíjcyá o méénúityuróne. ¹⁶ Aane ímityúné o méénuhíjcyánetu o waajácú ímiááné Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyaca ímí o íjcyáiyoone. ¹⁷ Árónáa teene ímityúné tápañe íjcyanére oke íbúwajtsóneri o méénuhíjcyá teéne. ¹⁸ Aane ó waajácú ímiááné ímityuube o íjcyane. Ó imíllehíjcyará ímiáánéré o méénune. Árónáa tsá o méénuhíjcyatúne. ¹⁹ Ááne ímityúné o méénúityurónéré íveekíhjáubá o méénuhíjcyáhi. ²⁰ Árónáa ihdyu tééne tápañe íjcyane oke íbúwajtsóneri teene ó méénuhíjcyáhi.

²¹ Íllu muurá ó ícyahíjcyáhi: Ímiáánéré o méénúiyócooca ímityúnéré óhdivu dsíinévahíjcyáhi. ²² Ó imíllehíjcyará Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyane. ²³ Árónáa ímityúné íjtsaméi tápañe íjcyane oke tútávátsohíjcyáhi.

²⁴ ¡Aabe máidáátsoju ehdííváiibe o íjcyanej! ¿Aanéhaca íñe múha oke pájtyetétsoo ehdu o ícyahíjcyáné níjcaúvú o wágóóóvéiyónetu? ²⁵ Muurá íjcyaae Píívyéébe apáábyéré tsúúca téénetu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri oke pájtyetétsoobe. Áánéllii mítyane ó téhdútsohíjcyá díbyeke. Aabe ihdyu óví icyooca ó íjcyá díbye ímillédu. Árónáa táimítyú tápañe íjcyane oke pátsáricyohíjcyáhi.

8

Pívyéébé Apííchó meke túkévjeýtsóne

¹ Muurá Críjtoéjíte ímillédú íjcyájúcootúmé Pívyéébé Apííchó túkévjeýtsó pañéréjucó íjcyámé hallúrí tsá ñná íjcyatúne. ² Aane muurá Jetsocríjtoéjipi o íjcyáneý tééveri Pívyéébé Apííchó tsúúca tápañe íjcyánéllii tsáhájucó ímityúne pañe o íjcyatúne. Aabe tsáhájucó o wagóóóvéityúne. ³ Muuráhjáa íyaúhbaju meuráávyerómé mepájtyetéityúrónéllii íllíkye wáloobe mehdu néébe dsíjíveneý tééveri méhdityu méimítyú iwáágóoki. ⁴ Ehdúu mééma méenuube muhdú teene taúhbaju néhdu meijcyaki. Aame tsáhájucó meimillédú meijcyatú Pívyéébé Apííchórejucó meke túkévjeýtsóne pañe meijcyánéllihye.

⁵ Muurá ímillédúré íjcyame téeneriyé tsúúrameihijcyáhi. Áanetu ihdyu Pívyéébé Apííchó túkévjeýtsóne pañe íjcyame tsúúrameí díbye ímillédú íjcyáiyóneri. ⁶⁻⁷ Muurá meimillédú meicyahijcyáneriyé metsúúrameimyé íllurájucó metútávaavéne. Áaneriyé muurá tsúúrameimyé tsá ímilletú Pívyéébema ímí íjcyáiyóne. Aame tsá áveyjuúlletú díbyé taúhbaju. Áanetu díbye ímillédú meijcyáiyóneri metsúúrameimyé tsaímíyé díbyema meijcyáhi. ⁸ Muurá ímillédúré ícyahijcyámé téeneriyé itsúúrameíñéllii tsá Pívyéébé ímillédú íjcyatúne.

⁹ Aane óvíi ímiááné Pívyéébé Apííchó túkévjeýtsó pañe ámuha meijcyáhahchíí tsáhájucó íhdé ámuha meicyahijcyádú meijcyatúne. Muurá Íapííchovu Críjto meke ájcyane ípañe íjcyatúmé tsá díbyeéjíte íjcyatúne. ¹⁰ Muurá médsíjiveé méimítyú déjúcotu Críjtoéjíte meijcyaróme. Áronáa tsá muhdú meijcyáityú tsúúca Pívyéébe meke ímiáámedi díllónéllihye. ¹¹ Aane ímiááné mépañe Íapííchó íjcyáhahchíí muurá téhdure meke bóhíitsóiiybe Jetsóóokee íbóhíitsódu.

¹² Ahdícyane tsáhájucó meimillédú meijcyáityúne, ámuúha táñahbé muj. ¹³ Muurá tehdu meicyahijcyáné méihvéjtsótúhahchíí méwágóóóveéhi. Áanetu Pívyéébé Apííchó piáabori teene metáhjáhahchíí mépájtyeteéhi.

¹⁴ Muurá íñe múhdumé tééné túkévjeýtsó pañe meijcyame ímiááné díbyej tsíímé meijcyáhi. ¹⁵ Aane teene mépañe íjcyame díbyeke mecáánivámé ménehijcyáhi: “Llihíyo múúháj Caánij.” Áanéllii tsá díbyedi menúhnévéityuróne. ¹⁶ Ehdú Pívyéébé Apííchó mépañe íjcyáneri méwaaajácú ímiááné díbyej tsíímé meijcyane. ¹⁷ Aane tsúúca díbyej tsíímé meijcyame Críjtóo ícúbáhrámeidyú meícúbáhrámeimyé díbyema máávyéjúúteé Cáání díbyeke nééné avyéjuri.

¹⁸ Muurá ímiááné meícúbáhrámeihijcyámé ííne ímíjyaúréjucó meijcyaiñé Pívyéébé avyéjuri. ¹⁹ Páneere muurá díbyeé ípívyejtsóne téhmehijcyá mújyú díbye íhñeýteke avyéjútsoíñe. ²⁰ Muuráhjáa páneere díbye ípívyejtsóne tútávaavé díbye ímillédúre. ²¹ Áronáa ihdyu ímbáávyeiñéi ítsíime meijcyámeke díbye tsíhdurájucó ímíjpyetétsóijyu. ²² Muurá páneere díbyeé ípívyejtsóne tsá ímí néétune. Aane téhmehijcyá mújyú ímímbáávyeiñé éhne múúne walle itsíímáváné boone ímímbáávyeiñé téhmehijcyádu. ²³ Áronáa tsá apááñéré teene ícúbáhrámeityúne. Téhdure mee tsúúca Pívyéébeéjíte meijcyámé pañe Íapííchó íjcyarómé meícúbáhrámeihijcyáhi. Aame téhdure météhmehijcyá ítsíímedíi meke idíllómeke díbye tsíhdurájucó ímímbájchoíñe. ²⁴ Ehdú meúmiwa nééne mecáhcújtsóhahchíí mééma pánééveíñé tehdújucó. Muurá

tsane meítsohíjcyané tsúuca maájtyúmícooca illuréjucó meihveténé meijtsohíjcyánetu. ²⁵ Áánetu meítsohíjcyané maájtyúmítúné hajchótá tsá meihvetétú meijtsónetu.

²⁶ Muurá meihnáhóótúnéllii Píivyéébe Apíichó meke piáábohíjcyá panévare maáábúcuiki. Muurá meere piáábó díbyeke muhdú metáúmeítúyurónéllii téenere wáájacúratúné mépañetú ihjyúvahíjcyáhi. ²⁷ Aane Píivyéébe páme íjtsaméiyé wájacú néébe waajacú ñná díbyé Apíichó mépañe íjcyane taúmeíñe. Muurá táumeihíjcyané ihñéjte meijcyámé hallúvú díbye ímillédú meijcyaki.

Ihñéjteke Píivyéébe piáabóne

²⁸ Muurá méwaajacú panévare meke pájtyénej téeveri Píivyéébe meke piáabóné ímiáané díbyeke mewájuryumeke tsúucajátújucóo ípityájcámeidyú meke újucúmeke. ²⁹ Muuráhjáa tsúucajátújucó díbye meke wáájacúné ihñéjte meijcyame Íllídyu menééímyeke. Aame cahcújtsó múnaa meijcyámédityú díbye Ílli ímichi ídyéjúcejpi. ³⁰ Ehdúu tsúucajátújucó meke iwáájacúmeke díbye ímiáámedi díllone díbyé avyéjúeje meijcyaki.

³¹ Áánéllii Píivyéébe mééma íjcyá meke ipiááboki. Aanéjii ¿múha muhdú meke méénúiyáhi? ³² Muuráhjáa Íllíkye wájuryutuubéré ihvejsó mewájuryi díbye idsíjiveki. Aabéjii muhdú tsá meke panévaturé piáábóityúne. ³³ ¿Mityá íjcyámé tsaate díbyé meke újcume mewágóóovéiyóné néémeé? Muuráhjáa tsúuca díbye ímiáámedi meke díllómé hallúrí tsáhájucó ñná íjcyatúne. ³⁴ Aanéjii ¿múha nééjuri mewágóóovéiyáhi? Muuráhjáa Críjto mewájuryi idsíjivéne bóhíbe ícyooca íavyéjuri Píivyéébe únúri íjcyaae máhallúvú táumeihíjcyá piáábo. ³⁵ Áánéllii díbye meke wájuryumeke tsá ñná díbyedityú dówajcáróityuróne. Muurá meícúbáhrámeíyonéhji, mávaríjchoháñe, ájyabááne, mewájamúúvatunéhji, ápíchó nééronéhji, téhdure dsíjivé íjcyaróné tsá meke dówajcáróityuró díbyedityu. ³⁶ Muurá Píivyéébe waajacúháámitu nééneé: Dihñéjte muha meijcyané hallútú múúhake dsíjívétsohíjcyáiyómé ehne múúne obééjamuke ditye dsíjívetsódu.

³⁷ Ehdú apíichó nééronéhji métáhjahíjcyá Jetsocríjto meke wájuryúbej téeveri. ³⁸⁻³⁹ Aane muurá ó waajacú Píivyéébe meke wájuryumeke ñná díbyedityú meke dówajcáróityuróne. Muurá dsíjivé íjcyaróne, bóhíime íñújii hallúrí meijcyaróne, níjkyéji múnaa íjcyaróme, naavémú íjcyaróme, íñújiri íhtsútujte ávyéjute íjcyaróme, ícyooca tééne pañe meijcyarónéhji, bóónétu meke pájtyeíñéhji, téhdure caame íévéhóowari íjcyánéhjima íñújiri íjcyarónéhji tsá meke díbyedityú dówajcáróityuró Máavyéjuubée Jetsocríjtoj téeveri díbye meke iwájurye újéjtsómeke.

9

Píivyéébe ijaarémuke ihñéjtedví méménúne

¹ Aane Críjtoejpi o íjcyánéllii ámuha cahcújtsótúmeke o néé ímiáané mítyane ámúhadi o ídáátsovéne ímityúné ámúhá hallúrí íjcyáneri. ² Tapañe Píivyéébe Apíichó íjcyane waajacú teene múhduúvurá o íjtsúcunúne ídátsó o íjcyane. ³ Muurá ámuha tamúnaa ámúhá ímityú déjúcotu mewágóóóovéiyónéllii ámúhake o wájuryne oore Críjtodityú ó wágóóóovéiyá ehdu o méénúneri

ámuha mepájtyetéca. ⁴ Muurá Píivýéébe meke tsúuca ítsíímedi dílloromé tsá dífbyeke melléébohíjcyatú Ijraééj tsíiménémúhaabe mejjcyaróme. Áronáa ihdyu méwáabyutáro dífbye avyéju. Áanéllihyéhjáa muurá méénuube muhdú mejjcyáiñé pityájcójuma taúhbaju. Áhduréhjáa neebe dífbyeke medúúrúvahíjcyámeke tsaímíyé meke ipícyooíñe. ⁵ Muuráhjáa méihdé múnáaúvúj tsíiménémúhaabe Crijóto míamúnáajpi tsííjú icyánéjcutu. Aabe páné avyéjuube ijcyá Píivýéébe mújyú níjkéváityúné dúúrúvámeihíjcyaaabe.

⁶ Áronáa Píivýéébé mééma imyéénuíñé nééne tsá tsaate méhdityu cáhcútsotú díityéjúcooro Ijraééj tsíiménémúhaabe mejjcyarómedityu. ¿Íhya mityá pamévaré dífbyeéjté mejjcyatúnéllíi tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne? Muurá itsúcunúhíjcyámé ípyéé íñéhdú díbye méénutúné tsúuca díbye méénújúcooróne. ⁷ Muuráhjáa tsá pámeekéré Aavaráaúvúj tsíiménémúháabeke díbye wábyútsotú díityéj téeveri míamúnáa pájtyetéíñe imyéénuíñe. Íllúhjáa muurá neebe dífbyeke: “Daachi Itsáadítýú Íllyaatémé íjcyáá páñétúejte díjtsíiménémúháabe.” ⁸ Ehdú néénetu méwaaajácú ímiááné díbye Aavaráaúvúj tsíiménémúháabe íjcyaróme pámeere Píivýéébeéjté íjcyatúne. Muurá ihdyu ípyéé íñéhdú díbye dífbyeke ájcuube Itsáaúvudítýú Íllyaatémé páñétúejte dífbyéj tsíiménémúháabe. ⁹ Íllúhjáa muurá neebe dífbyeke: “Ámúhtsikyé o nééne éévé úújetéjyú dítyáába tsíimávaá wájpíikyé.”

¹⁰ Ehdúhjáa muurá Píivýéébe díityétsikyé néhdújuco tene páneevéné díityétsima. Aanéhjáa díityétsí hajchi méihdé múnáajpi Itsáadívú mewa Rebécá tsíimavá múityétsikyé tsaíjyúre. ¹¹⁻¹² Aanéhjáa dílléi díityétsikyé tsíimávátúné íhdéjuco Píivýéébe nééne díllíike: “Ámíáábé ehniíñevu bóneebe avyéjuúhi.” Ehdúhjáa neebe díityétsikyé muhdú díityétsí íjcyáiñé díityétsímái tene pánéévétúrónáa íhyyáa ípityájcámeídyújuco. ¹³ Téénetúréhjáa muurá idyé íllu neebe tsiíñe íwaaajácúháámitu: “Jacóóbóke ó wajyú Etsaóoke o wájyúné ehniíñevu.”

¹⁴ ¿Áanéllihyéhaca ímityuube díibye Píivýéébeé? Tsáhaá, tsá ímityuube díbye íjcyatúne. ¹⁵ Íllúhjáa muurá téhdure neebe Moitsééúvuke: “O ímíllémedi o ídáátsovémeke ó píááboóhi.” ¹⁶ Tsá muurá méhdityu tene íjcyatú Píivýéébe méhdi ídáátsovéne. Muurá ihdyu iye ityújkevééllémedíjyuco díbye ídáátsovéne. ¹⁷ Muuráhjáa Ejíhtó avyéjuube Paraóóúvuke idyé neébe: “Oorée uke ávyéjúubedívú ó picyóó uke pájtyénéhíjtu pámeere íñújiri íjcyáné míamúnáa íwáájacu ímiááné íhtsútuube o íjcyane.” Ehdúhjáa Paraóóúvuke neebe Píivýéébeé. ¹⁸ Aabe ímiááné ityújkevééllémedi ídáátsovéne píaaabóhi. Áánetu tsaate ílléébone ímíllétúmeke pícyoobe ditye íimíllédú íjcyaki.

¹⁹ Áronáacáubá tsaate nééiyáhi: “Díibyeré meke pícyohdújuco mejjcyámeke ¿íveekí nehíjcyaaabe ímityúné mejjcyane?” Áronáa tsá mee míamúnáa Píivýéébe íwáájacudú méénune múhdurá meíjtsúcunútyuróne. ²⁰ ¿Aca muutá mee dífbyema metáhjájcatsíki? ¿Aca núpájkííhlló nééiyá téihllóo níjcyómeke íveekí múhdurá ditye níjcyone? ²¹ Muurá núpájkityu nícyohíjcyámé píivyéte páhdúváré ímíllédú íñíjcyone. Píivyétemé ímiááné wáabyuta íñíjcyone. Áhdure píivyétemé átérééné wáabyuta íñíjcyone.

²² Muurá Píivýéébe ímíllédúré aabúcu híjcyá díbye wáágóoímýé múhdurá ícyahíjcyanéhi. Ehdú aabúcu híjcyaaabe díityéj téeveri íúújétsó íhtsútuú,

ícyayóbaa, íjcyane. ²³ Áanetu tsúúca dibye méhdi ídáátsovémé méjicyá dííbyé avyéjújte tsúúcajátújucóo meke dibye újcume. Ehdú méénuube mejtééveri íavyéjú ihtsútú iúújétsoki. ²⁴ Muuráhjáa ihdyu dííbyere meke ujcú íavyéjújte mejjcyáímyeke jodíómudítuyuu, jodíómú íjcyátúmedítuyuu, íjcyane. ²⁵ Íllúhjáa muurá dibye nééne Otséá caatúnúhi:

Tahñéjté íjcyátúné míamúnaa ídátsó íícúvératúmé ícyahíjcyámeke ó újcuú tahñéjteréjucu ditye íjcyaki.

²⁶ Téhdure tsiíñe nééneé:

Tahñéjté íjcyátúrómeke áátsíímedítýjucu o díllóíñe ímiáábé Píívyéébe o íjcyáabe.

²⁷⁻²⁸ Áánétúhjáa Itsaíá néé mee íjraéémudítuyuu: “Píívyéébe íícúyéjúcu muhdú míamúnaa íñújiri ícyahíjcyáné ímbájchócooca Íjraééj tsiíménémúhaabe ávyétá mityámé íjcyárómedítýú uhjéméré pájtyéteéhi.” ²⁹ Áhduréhjáa tsiíñe néébe:

Páné íhdéene íjcyáné avyéjúube íjcyaaabe Píívyéébe méhdi ídáátsóvétuca tsúúca meke waagóoiyá tsaaté coévaratu éhné Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícýu múnáake imyénudu.

Jodíómú tsá cáhcújtsotú Jetsóoj tééveri mepájtyeténe

³⁰ Aane ¿aca muhdú íñe teéne? Muurá jodíómú íjcyátúrómeke tsúúca Píívyéébe dílló ímiáámedi éjyúu ténéhji éllevu íjcyatúmé botsíi dííbyeke cáhcújtsórómeke. ³¹ Áanetu mee íjraéémú métsúúráméíhíjcyará dííbyé taúhbaju meúraavyémeke dibye meke ímiáámedi díllóiyóneri. Árónáa tsá meke dibye díllotú ímiáámedi. ³² Aane ¿íveekí tsá meke dibye díllotú ímiáámedi? Muurá méjtsúcunúhijcyá teene taúhbaju meúraávyénetu dibye meke ímiáámedi díllóiyóne. Árónáa tsá tene néhdu mejjcyatúne. Áhdure Jetsóópe mééma méénune mecáhcújtsótúnéllii tsá dibye meke díllotú ímiáámedi. Íllure mébáñúmeíhijcyá éhne múúne nééwáyutu mecábóhcámeíúú néébeke mecáhcújtsótúnélliihye. ³³ Íllu muurá Píívyéébe néé íwaajácúháámitu:

Tsióo múnáa pañévu ó pícyóó tsáápiikye éhne múúne nééwáyutu mecábóhcámeímyé maáákityéúú néébeke. Áábeke cáhcujtsómé tsá íínerí báñúmeítyúne. Ehdúhjáa Píívyéébe nééhií.

10

¹ Ámuúha táñahbému, ó imíllé memúnaa jodíómú pájtyeténe. Áánéllii ávyétá íhnáhó piáábó díityé hallúvú ó táumeíhijcyá Píívyéébeke. ² Ímiááné imíllorómé dííbyeke iúraavyéne. Árónáa tsá ímí ditye úráávyetúne. ³ Tsá ditye cáhcújtsotú Críjto mewájjyuri dsíjivéné mecáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllone. Imíllorómé iye ímí íjcyáiyóné díityéké ímiáámedi dibye idílloki. ⁴ Árónáa tsá dííbyé taúhbaju meúraávyémeke dibye ímiáámedi díllotúne. Muuráhjáa ihdyu Críjto mewájjyuri dsíjivéné mecáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi.

⁵ Árónáacáhjáa ihdyu Moitséeúvú néé ímiááné Píívyéébe taúhbaju néhdu íjcyámeke dibye ímiáámedi díllóiyóné ditye ípájtyetéki. Árónáa tsá múha ávyeta tene néhdu íjcyáítyuróne. ⁶ Áánélliihyé Críjtoj tééveri mepájtyetéíñe dibye méénune mecáhcújtsómeke ihdyu díllóobe ímiáámedi. Aane tsá múu íjtsámeítyú Críjtoke níjkyéjí pañe íñéhcotéiyóné dibye meke ípiááboki. ⁷ Áhdure tsá múu íjtsámeítyú níjkyéné pañe dííbyeke íñéhcotéiyóné dibye meke ípiáábo

tehdu téhulle ijcyácóobekéjǵivari. Muurá tsúúca mééma dílbye. ⁸ Íllu muurá téenetu nééneé: “Tsúúca ámuháma ijcyájúcooróné pajtyété teene ámuha mecáhcujtsóné tsijtyeke meúúbálléiyóne.” Aane muurá muha mecáhcujtsómé íñe méúwáábohijcyáhi. ⁹ Muuráhjáa Jetsocríjtó dsíjívéebeke Píívyéébe bóhítsóné méííbúuri mecáhcujtsómé dílbyeke maávyejúúlléne teene tsijtyeke meúúbálléhajchíí mépájtyéteéhi. ¹⁰ Muurá ímiááné méííbúuri mecáhcujtsóné tsijtyeke meúúbálléhajchíí ímiáámedi meke dibye díllome mépájtyéteéhi.

¹¹ Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé: “Dílbyeke cáhcujtsómé tsá íneri bañúmeityúne.” ¹² Ahdícyane pámeere tsííñe míamúnáama mee jodíomú Jetsocríjtoke mecáhcujtsómé mépájtyéteéhi. Muurá tsáápiye páme avyējuubéré ijcyaahe píáábohijcyá pámeekéré dílbyedi tsúúrámeyeke. ¹³ Íllu muurá nééneé: “Dílbyedi tsúúrámeyé pájtyéteéhi.” ¹⁴ Áronáa ¿aca múhdutú dílbyedi tsúúrámeyómé dílbyeke cáhcujtsómeyǵivari? Áhdure ¿múhdutú cáhcujtsóiyómé dílbyeke wáájácúmejǵivari? ¿kiátú waajácúiyómé teene dílbyedítú ijcyáné uwááboju múha diityéké úúbállémejǵivari? ¹⁵ Áhdure ¿múhdutú tsaate diityéké úúbálléiyá múha diityéké téenevu pícyóómejǵivari? Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Maimijyu diitye ímiáájú úúbálléhijcyámej.”

¹⁶ Ehdu Píívyéébe waajácúháámitu tene nééronáa muurá tsá pamévare téeneri íícúvehijcyatúne. Muuráhjáa Itsaiaúvú néehí: “Píívyéébeéj, ¿a ijcyámé tsaate méuwaábori íícúvehijcyámej?” ¹⁷ Aane muurá Jetsocríjtodítú ijcyáné uwááboju melléébone ímiñeúvú mewáájácúcooca tsúúca mecáhcujtsóhi.

¹⁸ ¿A téené uwááboju tsáhái múijyú mee ijraéémú melléébotúne? Áánerá tsúúca melléébohijcyaráhi. Muurá tsiíñe Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: Tsúúca pahúllévávú íñíjiri tsújaavéné Críjtodítú ijcyáné uwááboju.

¹⁹ Ehdu Píívyéébe waajácúháámitu nééronéubá ¿mityá tsá mewáájácúcutúne? Muuráhjáa dílbyere Píívyéébe néé íllu Moitséeúvuj téeveri:

Tsiíñe míamúnáakeréjucu o pájtyetétsoneri ámuha menómíutááváne diityédívú mécayóbaávateé átéréjeite dítye ijcyane ámuha meitsúcunúhijcyárómedívú.

²⁰ Áhduréhjáa idyé tsiíñe dílbyeúvuj téeveri neébe:

Oke wáájácútúné míamúnáa táíibúwá ijcyáturómé tsúúca tahñéjté ijcyáhi.

²¹ Áhduréhjáa mee ijraéémudítú Isaiaúvuj téeveri neébe: “Ó nehijcyará aatye lléébópityúné míamúnáake dítye ookéréjucu iuráávyeki.”

11

Tsaate ijraéémú pájtyeténe

¹ ¿Aanéhaca ehdu menéenélii meke íhvéjtsóobe Píívyéébeé? Tsáhaá. Muuráhjáa oo ámuhá múnáajpi Aavaráaúvúj tsiíménémúhaabe ímichi Bejamíí dohjíba múnáajpi o ijcyáabeke újcuúbe. ² Tehdu meke íhvéjtsóiyóóbejǵí tsúúcajátújucóhjáa ihñéjté mejcyaiñé íñéemeke. ³ Muuráhjáa Ériaúvú néehí: “Píívyéébeéj, díhjuu uubálla múnáake idsíjívétsóné díicúvé wajǵíñé wácávyáhcohijcyáme. Áánetu íñe apáábyteréjucu o ijcyáabeke téhdure oke dsíjívétsóllehijcyáme.” ⁴ Ehdúhjáa dibye Píívyéébeke nééronáa neébe: “Áronáa muurá ijcyámé 7,000-meva tahñéjté ijcyame ‘Baáa’ némeíñé

níjcyotáábeke cáánívahíjcyatúme.” Ehdúhjáa Píivýéébe néé Eriaúvuke. ⁵ Aane muurá ijcyámé tsaate méhdityu díbyéé ídáátsóvéne újcume ímí díbyeke úráávyehíjcyáme. ⁶ Muuráhjáa meke iwáýyúnéllii meke pájtyetétsoobe. Tsáháa ínehjí meméénúnéllii mepájtyetétúne. Muurá meere mepájtyetétsooméicyá tsá díbye meke wáýyúneri mepájtyetétýuróne.

⁷ Muurá mee ijraéémú mepájtyetétýóneri meíjyacunúromé tsáhái mepájtyetétúne. Áronáa ijcyájucóomé tsaate díbye újcume tsúúca pájtyetéme.

⁸ Áánetu dííbyé waajácúháámitu dííbyeke lléébohíjcyátúmedityú nééneé: “Píivýéébere diityé íjtsaméi mújtatsó ditye íájtyumíjúcooróné iwáájácútuki. Áhdure illéébójúcooróné ditye icyáhcuíjtsótuki. Aame muurá téhdupíyé ícyoóca.”

⁹ Áhduréhjáa Dabíiúvú néehíi:

Óvi ditye náhbévácatsíhíjcyáné wañéhjíné dahpédú nééne diityéké mújtatsó ímí Píivýéébema ditye íjcyátu diityémá ímityú tene iníjkévaki. ¹⁰ Óvi ijcyámé éhne múne hállúvatúme íjcyadu ímityuháñé diityéké mújtatsómé íímíbbáávyétuki.

Ehdúhjáa neebe Dabíiúvu.

Jodíómú íjcyáturómé pájtyeténe

¹¹ ¿Anéhaca íñe ávyéta mújtaréjuco mee jodíómú Píivýéébedityú meméénune? Tsáhaá. Muurá ihdyu díbyere Píivýéébe nééjuri ehdu mééma teene jodíómú íjcyatúme tééne hóowari pájtyeténetu meíiváne botsíi tééneri metsúúrámekí.

¹² Ehdu Píivýéébeke melléébotúme ímityú meíjcyaróné píaabó tsíjtyeke jodíómú íjcyátúmeke. Aanéjii awáá muurá díbyeke meúráávyécooca éhnííñevu píááboíñé pamévakére.

¹³ Aane ícyooca diitye jodíómú íjcyáturómeke o néehíi: Ámúha éllévúu oke Píivýéébe wallóó ámúhakye dííbyé uwáábojúvú o wáájácútsoki. Áané wákimyéi o méénune ímí ó íjtsúcunúhi. ¹⁴ Aane tsáijyu múu íñe ámúhakye o úwáábóneri ímí ámuha meíjcyane tsaate tamúnáadityú ííténe ámuhadú ímíjpyeté ipájtyetéki. ¹⁵ Muuráhjáa múúhakye múu íhvejtsódú Píivýéébe méénúne hóowari tsíjtye múnaa ámuha meíjcyarómé meímíbaavyé tsáimiyéjuco dííbyema ámuha meíjcyaki. Aanéjii muurá muha dííbyema meímíbaávyécooca mebóhíité tsúúcajáa dsíjivemédú muha menéérome. ¹⁶ Muurá tsáoobíráutu pááaho meméénuho ímí néhajchíi páneere ímíhyeé. Áhdure úméhe bájkýé ímí néhajchíi páheere ímíhyeé. Áhdúu muurá méíhdé múnáajpi Aavaráaúvú Píivýéébeéjpi íjcyánéllii téhdure mee dííbyedityú mellíyaatémé méijcyá Píivýéébeéjité íñe múhdumé dííbyeke mecáhcuíjtsóme.

¹⁷ Muuráhjáa páñétúehe oríivóhé wajcánédú muuha jodíómú menééromedityú tsaatéke waagóoobe diityéjúcooro páñétúejte ihñéjité muha meíjcyarómédityu. Áámé cápáyóóvéé ámúhakye díbye újcume ámuha méijcyá éhne múne bájú oríivóhé wájcá ímiááhetu mecámahjácódu. Áánéllii muurá ámuha téhdure Píivýéébeéjité íñe muha meíjcyadu. ¹⁸ Áronáa ihdyu méíjtsúcunúmeídí muha páñétúejte meíjcyarómé ehniíñevu ámuha meíjcyane. Muurá múúhadityú ámuha mééjécunú éhne úmehe tébjakýejítu éjécunúdu ímichi tujkénúejte muha meíjcyánéllííhye.

¹⁹ Íhya mityá ámuha menéehíi: Diityéjúcooro páñétúejte íjcyarómeke íhvejtsóne meekéréjuco díbye újcune diityé cápáyóóve. ²⁰ Ihdyúhdéé tehdújuco

múúhake dibye íhvejtsóné muha mecáhcújtsótúnéllíihye. Áámé cápayóóvéé ámuúhake újcuube ímí dílbyeke ámuha mecáhcújtsónéllíihye. Aame téiúúwá meijcyá. Mémítýájkímeyéidí téeneri. ²¹ Muuráhjáa páñtétúejte ihñéjté muha meijcyárómedi ídáátsóvétuubéré múúhake íhvejtsóhi. Aabe téhdure ámuúhadi ídáátsóvéyónejjí ímítýú ámuha dílbyema meijcyáhajchíijyu. ²² Muurá Píivýéébe ímiáábé dílbyema ímí meijcyámema. Áánetu ímítýú meijcyámeke múhdurá ijtsúcunúúbe. Áánéllíi ímiááméré meijcyaco tsúúcajáa ámuúhake dibye újcume. Ímí ámuha meijcyátúhajchíi tsáhájucó ámuúhadi dibye íicúvේityúne. ²³ Muurá tamúnaa ímíabáavyéhajchíi díityéké újcúúibye. Muurá píivýéteebe tsiíne díityéké újcune. ²⁴ Muuráhjáa ámuha tsiíne míamúnaa meijcyárómeke dibye újcume ámuha meijcyá ehne múúne bájú oríivóhe wájca ímiááhetu cámaavédu. Aanéjjí muurá tamúnaa ímichi awáá íhñéjte íjcyámeke tsiíne újcúúibye.

Nihñéré ijaeémú pájtyeténe

²⁵ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámuúhake o úúballéné muhdúhjáa mepájtyetéíne Píivýéébe wáájacúratúné Críjtoj téeveri méénune. Ároné tamúnaa tsá cáhcújtsotú téené hóowari ámuha tsiíne múnaa dílbyeke cáhcujtsómé mepájtyetéki. Ááneri ihdyu mémítýájkímeyéidíne. ²⁶ Muurá téhdure tamúnáadi ídáátsóvéne píáábóibye ditye ípájtyetéki. Muurá dílbyé waajacúháámitu néneé: Tsióo múnaa ijaeémudítýú íjcyáiibye tsaapi díityéké pájtyetésoóbe. Aabe waagóó díityé ímítýu. ²⁷ Ehdu díityéké ó ímíabáchoó ópée o néhijcyádújuco.

Ehdu néene Píivýéébe waajacúháámitu.

²⁸ Aane tamúnaa jodíomú tsaríllé Críjtóo mepájtyetéíne méénúné uwááboju téenej téeveri ámuha jodíomú meijcyátúrómeke téhdure Píivýéébe ípiááboki. Áronáa ihdyu tsá dibye íhvéjtsóturó múúhake. Muurá míyane múúhake wájyuube múúhá íhdé múnáaúvukée íhñéjtedívú ímyéménúnéllíihye. ²⁹ Aabe íñéhdú ímyéménúllíi tsá íhñéjteke íhvéjtsotúne. Téhdure meke ípiáabóné tsá dibye dójtúcutúne. ³⁰ Áábeké muurá tsá ámuha melléébohíjcyatúne. Ahdu muurá ícyooca tamúnaa téenej téeveri dibye ámuúhadi ídáátsóvéne ípiááboki. ³¹ Ááné boone téhdure ámuúhadi ídáátsóvédu díityéidí ídáátsóvéne píáábóibye ditye icyáhcújtsoki. ³² Muurá dílbyere Píivýéébe meke pamévá míamúnáake íhvejtsó dílbyema múhdurá meijcyá pámehdíyé méhdi ídáátsóvéne tsahdúré meke ípiááboki.

³³ Aabe íhtsútuube íjcyaae panévaré wáájacuube muhdú meke túkévétsóhíjcyané mewáájacúiyonévú tsá méijtsaméi úújetétúne. ³⁴ ¿Mítýá íjcyámé tsaate dílbyé íjtsaméivu úújetémej? ¿A íjcyámé tsaate dílbyeke úwaabóiyóme? ³⁵ ¿A íjcyámé tsaate tsíeménevu ditye dílbyeke ájcúnéllíi téené píaméi dibye píáábohíjcyáme? ³⁶ Muuráhjáa ihdyu páneere dílbyere Píivýéébe ípíivéjtsóné dílbye tájpíyé íjcyáhi. Ááné avyējuube dílbye. Ahdícyane metsu dílbyeke maávyéjútso pájyuvaré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

¹ Áhdícyane, ámuúha táñahbému, Píívyéébe mítyane meke ídaatsóllénéllíi ámuúhake o néé dííbyedívú ámuha meíhvéjtsámeíñe dííbye túkevéjtsójú pañéréjuco ámuha meíjcyame dííbyeke meúráávye muhdú díbye ímillédu. Ehdú muurá ámuha meíjcyáneri dííbyeke méduurúváiyáhi. ² Tsá múu íjcyájúcootú íñe íjiri míamúnaa múhdurá icyahíjcyádu. Mécápayóóvé ámuúhá íjtsaméí ámuha mewáájacu tsáimíyé meíjcyáiyóne Píívyéébe ímilléne.

³ Muuráhjáa meke ídaatsóllédu íjcyaaabe oke picyóó ámuúhá uwááboobe o íjcyaki. Aabe ámuúhake o néé ámuha meíjtsúcunúmeítyu panévare ámuha mewáájacúne. Múu ímíñeúvú íjcyáne íjtsaméí dííbyeke icyáhcuíjtsóneri.

⁴ Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyane tsá tsáne wáabyutáre íjcyatúne. ⁵ Áhdú Críjtoéjté pívámeva meíjcyarómé tsáápihdyúre menéeme mépiáábocatsíhíjcyáhi.

⁶ Áamekéé Píívyéébere ímillédu meke ájcúneri mépiivyeté páhduváre nénehji meméénune. Áánéllíi tehdu nénehji méméenuhíjcyá ímíñeúvú meíjtsámeíñema. Muurá tsaaete ñná pájtyeíñe íhdéjuco iwáájacúne úúbállehíjcyámé tehdújuco úúbállehíjcyáné dííbyeke icyáhcuíjtsódu íjcyame. ⁷ Áhdure tsíjtyeke ípiaabóné píívyetémé múu ímíñeúvú ípiaabóhi. Áhdure íuwaabóné píívyetémé múu ímíñeúvú úwaabóhi. ⁸ Áhdure múhdurá néemeke ímíjpyetósóné píívyetémé múu ímíñeúvú meenúhi. Tsáneetu píhtómeke ípiaabóné píívyetémé múu ípiaabó pájúvatúmére. Tsaatéké ityúkévejtsóné píívyetémé múu ímíñeúvú túkévejtsóhi. Ídáátsómeke ípiaabóné píívyetémé múu ípiaabó ímíjyuuri.

Muhdú Críjtoéjté íjcyáiyóne

⁹⁻¹⁰ Ámuúhake o néé ámuha mewájyújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbému wájyújcatsídyu. Ááne máavyéjúúllejcatsí panévaturé. Ímityúneri ícúvetúmé ímiáánéré méuráávye ímí ámuha meíjcyaki.

¹¹ Óvéheetúmé ímíñeúvú meméénú Píívyéébeke ámuha meíicúvéné wákimyéi.

¹² Aame múu ímíjyúú ímí ámuúhá úmíwa néénéllíihye. Ícúbáhrámeíyóné múu íaábúcuéne óochévetúmé pájyuváre íhgyúvahíjcyá Píívyéébema.

¹³ Áhdure tsíjtye dííbyeéjté íjcyámeke mépiáábohíjcyá dítye píhtónéhjitu. Ámuúhake ááhívémeke múu tsáimíyé waatsúcúhi.

¹⁴ Tsaate ámuúhake tsáílléromeke tsá múu tsáíllétuéne. Íllure múu díityé hallúvú piáábó táúmeí Píívyéébeke.

¹⁵ Áánetu ímíjyúúmema múu téhdure ímíjyúúhíi. Kímóóveri íjcyámema múu kímoovéhi.

¹⁶ Mépiáábojcatsí ímíñeúvú pájúvatúmére. Tsá múu íiye íelleve ávyéjuuháñé ípiúváne ‘mityáhmítá’ neétune. Múu pamévamáyé tsahdúre nahbéváhi. Tsá múu íjtsúcunúmeítyú páme ehníñeivu iwáájacúne.

¹⁷ Tsaate ámuúhake ímityúné meénúmeke tsá múu píámeítyúne. Múu ímiáánéré meenú ímí dítye ámuúhake íjtsúcunúki. ¹⁸ Tsáimíyé meíjcyá pamévamáyé úhbájcatsítyúne. ¹⁹ Ámuúha táñahbému, tsaate ímityúné ámuúhake meénúhajchíí tsá múu íjyáacunútú díityéké íáhdó íújcúíñeri. Múu íhvejtsó Píívyéébere muhdú iwáájacúdu díityémá ímímbájchoki. Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé: “Ooréi ó ícúbáhraa ímityúné ámuúhake meénúmeke. Ehdú o néé Píívyéébe o íjcyaaabe.” ²⁰ Áhdure idyé tsiíñe nééneé: “Ámuúhake múnáájtsóromeke mépiáábó panévaturé. Dítye ájyabáávatéhajchíí múu

májchotsóhi. Ditye iádóiyóneri ijcyáhajchíí múu ijchóhi. Ehdu ámuha diityéké tsaímíyé meíícúvéhajchíí muurá illuréjuco ditye núcójpíveíñé ámúhake iñéhníllehjcyáneri.” Ehdu muurá meke úwaabóné Píivyéébé waajácúháámitu. ²¹ Ahdícyane ímityunévu métáhjátsámeííñe. Múu ímiááméré ijcyáiyóneríyé tsúúrámeí ímityúné ámúhake idyómájcótuki.

13

¹ Múu avyéjuullé pámeere méiíñújí ávyéjuteke. Muurá Píivyéébere diityéké pícyoome ijcyá patsíhíjivári. ² Aame néene lléébotúmé muurá tsá Píivyéébeke ávyejúúllétúne. Aane ehdu néemeke téené hallútú ícúbáhraímíyé diitye ávyéjute. ³ Árómedi ímí meíjcyame tsá meíllityétúne. Áánetu ímityúné méénuhjcyámé diityéké illíhi. Aane ámúhá hallúrí ímityúné ijcyátu ímiááméré meíjcyá muhdú diityé taúhbajúúné néhduú. Ájyu ímí ámuha méíjcyaaíhi. ⁴ Muurá Píivyéébere pícyóó diityéké téénevu diityé túkevjtso pañe ímí meíjcyaki. Áánéllíi ímityúné méénuhjcyámé diityéké illíhi. Muurá tsá pevénére ditye úvanúityuró ímityúné méénúmeke. ⁵ Áánéllíi múu avyéjuullé diityéke. Tsá múu ditye ámúhake ícúbáhraíyóné apíichoríyé ávyejúúllétúne. Múu avyéjuullé diityéké muhdú Píivyéébeke maávyejúúllédú dífbyeré diityéké pícyóónéllíihye. ⁶ Ááne ñná néétuméré mááhdohíjcyá méiíñújí avyéjúúbé wáábyuta ditye áhdótsohjcyané Píivyéébere diityéké pícyóómé túkevjtso pañe meíjcyánéllíihye.

⁷ Múu pamévakéré ajcú diitye wáábyuta ijcyanévu. Áhdure ámúhake píáábó táumeímyeke mépiáábo. Méiíñújí avyéjute meke áhdotsóné múu diityéké íavyejúúlléne áhdóhi.

⁸ Tsá múu tsaatédítýú iñáhhjhenúné áhdotúmé íjcyatúne. Múu áhdójucóóhíí. Muurá Píivyéébé taúhbaju néhdu meíjcyame tsíjtyeke mewájýúhi. Ímíllebe muurá pamévamáyé mewájýújcatsíñe. ⁹ Muurá dífbyé taúhbajúúné néehíí: “Tsá múu íhdícyáméhjima dómácójcatsítýúne. Tsá múu dsíjívétsotú míámúnáake. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Tsá múu ímityúneri úmúúpívyetúne.” Ehdu Píivyéébé taúhbajúúné néhdu meíjcyá tsiíñe illu néé dífbyé taúhbaju: “Pamévakéré múu wájýú muhdú u wájýumeídyu.” ¹⁰ Muurá ímiááané pamévake mewájýume tsá mújýú ímityúné meméénúityuróne. Aane tehdu meíjcyame meíjcyá dífbyé taúhbaju néhduú.

¹¹ Áánéllíi metsu meíjcyá téíibúwá muhdú díbye ímillédu. Tsúúca muurá píihíné mepájtyetémé tsíhdýuréjuco meímíbbáavyeíñe. ¹² Muurá ímityúné meícyahíjcyané tsúúca níjkévaríjyuco. Áánéllíi óvíjyacóóné tehdu meícyahíjcyáne. Métsu metsúúrámeí muhdú ímí meíjcyáiyóneri téénetúréjuco mebohówaúcunúki. ¹³ Métsu panévatúré ímiááméré meíjcyá ímityúnetu menéétsámeítyuki. Óvíjyacóóné mewáñehjívaténé pañe mellíyícyávehíjcyáne. Áhdure óvíjyacóóné íhdícyáméhjima medómácócatsíhíjcyáne. Óvíjyacóóné menéhnílléjcatsíñe menómíutáávahíjcyáne. ¹⁴ Métsu Ávyéjuube Jetsocríjtodívréjuco meíhvéjtsámeí díbye meke túkévejtsómé ímí meíjcyaki. Óvíjyacóóné meímillédú meíjcyane.

14

Tsá meihjyúváityuró ménahbémudi

¹ Tsaate Píivyéébeke cahcújtSORómé ímí díbyé uwááboju wáájácútúmema tsá múu táhjácatsityú téeneri. Tsáímíyé múu nahbévájcatsí diityéma. ² Muurá ijcyámé tsaate pamévakéré dóómeé. Áanetu ijcyámé tsijtye Píivyéébé uwááboju ímí wáájácútúmé pamévakéré idyóóiyóné múhdurá íjtsúcunúne pevéne májchóré májchome. ³ Aane panévare dóóme tsá múu múhdurá íjtsúcunútú tsijtye ténéhji dóótune. Áhdure panévare dóótume tsá múu íhjuvatú panévare dóómedi. Muurá idyé diityéké Píivyéébe wajyú téhdure ihñéjté íjcyámeke. ⁴ ¿Aca muutá mee muhdú Píivyéébeke tsijtye úráávyeneri meihjyúvaki? Óví ihdyu díbyere néé ditye muhdú íjcyane. Tsáijyu múúne ímí ijcyáme, ¿mityá tsáhaáj? Muurá ihdyu díbyere piivyété diityéké ipíaabóné ditye ímí íjcyane muhdú íjcyáiýódu.

⁵ Muurá ijcyámé tsaate kéjcoojí díbyeke idyúúrvahíjcyané éhniíñevu ímí íjtsúcunúne. Áanetu ijcyámé tsaate pajcoójivaré idyúúrvané ímí íjtsúcunúne. Aane ihdyu óví ímíllejcoójí díbyeke dúúrvahíjcyámé téjcoojí duurúváhi. ⁶ Áhdure panévare dóóme óvi dóóhií. Áanetu panévare dóótume óvi tsá dóótune. Muurá pevéne májchó íjcyároné hallúvú Píivyéébeke téhdujtsóme. Áhdure tsijtye téhdujtsó dó hallúvu. Áaneri muurá pámeere tsahdúré ávyéjujtsó díbyeke.

⁷ Tsá muurá meere meímillédú meíjcyatúne. Muurá Píivyéébere meke picyóó díbyeke mebóhówájtsoki. Aame médsíjivé díbye ímílléjyju. ⁸ Muurá mebóhíiné hajchótá méijcyá díbyé hójtsiri. Aame médsíjivécooca téhdure tsá kiávú díbyedítýú mepéétune. Muurá díbyemáyé méijcyá díbyeéjté meíjcyanéllíihye. ⁹ Téénéllíihyéé muurá Críjto dsíjívéebe tsiíñe bohííhií. Aabe muurá téhdure dsíjívétúméi díbyé cahcújtso múnaa íjcyámé avyéjuúbe. Áhdure díbyé cahcújtso múnaape íjcyame tsúúca dsíjívéjúcóómé avyéjuube díbye.

¹⁰ Aanéjii tsá múu ámúhá nahbémú cahcújtso múnaa múhdurá íjcyáneri íhjuvatúne. Tsá múu diityé piivyétetu néétune. Muurá pámeere mépíhcyááveé Críjtodívú díbye meke íñéé ímiáané muhdú meícyahíjcyáne. ¹¹ Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé:

Píivyéébe o íjcyáábeke pámeere míamúnaa iwáájácúne táúmiwávú ímíhmóúbáne oke duurúváhi.

¹² Aane muurá pámeere meúúbálleé díbyeke muhdú meícyahíjcyané meke díbye díllóijyu.

Tsá ménahbémuke metútávájtsóityúne

¹³ Áanéllii tsá múu tsaate múhdurá íjcyáneri íhjuvatúne. Métsu ímiááméré meíjcyane ménahbémú Píivyéébeke cahcújtsonetu diityéké metútávájtsótuki.

¹⁴ Muurá Críjtoéjpi o íjcyaaabe ó waajácú panévare medóórone muhdú néétune. Áronáa tsaate panévare medóóne ímityúné íjtsúcunúmé óvi tsá dóótune.

¹⁵ Aane teene dóótúmeke ámuha medóóneri metútávájtsóhajchíi muurá tsá ámuha diityéké mewájyutúne. Áanéllii múu téiibúwá íjcyá ámuha tsaatéke memújtrátsótu téhdurée diityé wájyuri Críjto dsíjívéeke. ¹⁶ Aame tsáma ménéétsámeidí téhdújúcooro néérone ámúhadívú ímityú ítsúcunúhíjcyamedívú.

¹⁷ Muurá Píivyéébé avyéjújete meíjcyame tsá apaáñéré méjpi téene tájpi

Íjcyáneri metsúúrameítyuróne. Téhdure métsúúrameíyá díbye Ípííhó mépañévu pícyóónej tééveri ímíjyuuri tsaímíyé mejjcyáíyóneri. ¹⁸ Ehdú muurá Jetsocríjtoke meúraavyéné Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. Téhdure míamúnaa ímí íjtsúcunúhi.

¹⁹ Ahdíciane metsu dííbyeéjté mejjcyame mepíáábójcatsíyóneri metsúúrameí tsaímíyé mejjcyame dííbyeke meúraávyeki. ²⁰ Áánéllii médohdí ámúhá nahbémú dóótunéhjí Píívyéébeke dítye úráávyénetu ámuha díityéké metútávájtsótuki. Tsáháturo dooháñé ímityúné Íjcyatúne. Árónáa tsaate ménahbémú ímityúné íjtsúcunúné médohdí dítye íténáa díityéké ámuha metútávájtsótuki. ²¹ Áánéllii tsá dítye dóótunéhjí medóóítyuróne. Áhdure tsá maadóítyuró ávyéjpacyoné díityéké metútávájtsótuki. Panévare ímityúné dítye íjtsúcunúnéhjí tsá meméénúítyuró Píívyéébeke dítye úráávyénetu díityéké metútávájtsóíyónéllíihye. ²² Áánetu tsane ámuha meméénune ímí tehdújuco ámuha mejjtsúcunúné múu meenúhi. Árónáa ihdyu tsá múu tééneri tsíjtyeke pátsárijcyotúne. Muurá íñé ímíjyaú méjicyá ímityúnetu menéétsámeítyúme. ²³ Muurá tsaate ímityúné íjtsúcunúróne idyóhajchíí tsúúca ímityúné meenúhi. Panévare ímityúné mejjtsúcunúróne meméénúhajchíí muurá tsúúca ímityúné mémeenúhi.

15

Tsíjtyeke mepíaabóne

¹ Aane tsúúca ímí Píívyéébeke mecáhcujsómé metsu mepíáábo eene dííbyeke cáhcújtsorómé múhdurá ítsúcunúhíjcyámeke dítye ímíñéúvú iwáájácuki. Tsá meere ímí mejjcyáíyóneri metsúúrameítyuróne. ² Áánéllii metsu mepíáábo tsíjtyeke dítye éhníñevu ímí Píívyéébeke iúraávyeki. ³ Tsáháa muurá Críjto íjyácunútú íyee tsaímíyé íjcyáíyóneri. Muuráhjáa dííbyeke pajtyéné Píívyéébe waajácúháámitu illu tene néhdújuco: “Úhdi úúhívatémé óhdíjyuco úúhívatéhíjcyáne.” ⁴ Ehdúhjáa páneere Píívyéébe caatúnútsóhíjcyá meke tene úwáábónej tééveri óóchévetúmé méitsohíjcyá íñé ímíjyaú dííbyema mejjcyáiñe. ⁵ Muurá piivyéetebe meke ipíaabóné mávaríjchojúúné maáábúcuki. Aabe ihdyu óví ámúhake píaabó ámuha ímí mejjcyá panévaturé muhdú díbye ímillédú Críjtóo ícyahíjcyádu. ⁶ Aame máavyejújtsó dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caaníkye.

Jodíómú íjcyátúrómeke ímíáájú úwáábómeíñe

⁷ Ímíñéúvú múu nahbévájcatsí muhdúhjáa Críjto meke náhbevádú tééneri Píívyéébeke máavyejújtsoki. ⁸ Muuráhjáa múúhá íhdé múnááuvuke Píívyéébe néhdújuco Críjto tsááne muuha jodíómuke ipíááboki. Áánetu méwaajácú muhdú íñéhdú ímíááné díbye méénune. ⁹ Áhdurée tsaabe ámuha jodíómú mejjcyáturómedi ídáátsóvéne díbye ámúhake pájtyetétsóné hallúvú dííbyeke ámuha medúúrúvaki. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: Uke o ávyéjujtsóné dúúrúvaabéré ó mátsívahíjcyáa jodíómú íjcyátúróme pañétu. ¹⁰ Áhdure tsiíñe nééneé: Pámeere jodíómuma jodíómú íjcyáturómé méímijyúúvé tsamééré Píívyéébeéjté ámuha mejjcyame.

11 Téh dure tsítsihdyu nééneé:

Pámeere panéva iñújíine múnaa máávyeyújtsó Píívyéébeke.

12 Téh durehjáa Itsaía dííbyere Píívyéébe túkévéjtsóneri illu caatúnúhi:

Itsaij tsiménémúháábedityú Ijcyáiibye tsaapi téhdure jodíómú Ijcyátúrómé avyējuube Ijcyaaé. Áábedivú cátsípááveimye. Ehdúhjáa Itsaía caatúnúhi.

13 Ahdícyané óví Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsómeke imíjyúúvetsoobe tsaímíyé ámuha meíjcyaki, dííbyé Apííchó ámúhá pañe Ijcyáne j téeveri imí dííbyema meíjcyaiñé ámuha meíjtsoki.

14 Muurá ó waajácú dííbyé icyánéjcu tsúuca ámuha táñahbémú mewáájácúnéllii mepiáábócatsihijcyáne. Aame imí tehdújuco ámuha meúwáábócatsihijcyáne. 15 Aane iñe ihyaami ámuha éllevu o caátúnúháámí pañe ámúhakye o néé ámuha maábájívetú muhdú Píívyéébeke meúraavyéne. Illu iñe ámúhakye o úwáábohíjcyá iwáábyudúu múhdurá o néeróóbeke Píívyéébe oke níwaavénéjuco. 16 Okée muurá níwááveebe ámúhakye jodíómú Ijcyátúrómé o úwáábo Jetsocrijó j téeveri mepájtyetéiñe mééma díbye méénúné uwááboju. Aane táwákimyéi Ijcyaaé ámúhakye ó úwáábohíjcyá Píívyéébema ámuha meímíjpyeteki. Muurá dííbyé Apííchoj téeveri ámuha meímíbbáavyémeke imí jitsúcunúíibye.

17 Aane iñe Jetsocrijóteéjpi o Ijcyaaé Píívyéébeke o íicúvéneri ó imíjyúúhií.

18 Muurá tajtyéeveri méénuhíjcyaaé méénúraítýuronéhjí téénetu ámuha jodíómú Ijcyátúrómé mecáhcújtsó dííbyeke. 19 Ehdú ó méénuhíjcyá panévaré dííbyé Apííchó piááboríyee. Aane tsúuca pahúllevaré ó úwáábohíjcyá Crijóto mééma mepájtyetéiñe méénune Jerotsaréetu Iriírícó iñújívújuco. 20 Aane ó imíllé o úwaabóné dííbyeke waajácútúmeke. Áánéllii tsá o úwaabójúcootú tsúuca tsaate uwáábohíjcyátsíhji múnáake. 21 Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé:

Mújyú dííbyé uubállé lléébohíjcyatúmé dííbyedityú Ijcyané uwááboju illéébone cáhcújtsóohi.

Róómávu ipyééiñe Páávoró íjtsámeiñe

22 Ehdú iñe tsaate mújyúúikyé Crijótdityú Ijcyané uwááboju lléébótúmedi o íjívénéllii tsá o píívyetéhíjcyatú ámúhakye o ááhíveténé mítyane o imíllérónááaca. 23 Árone iñe múhdúne píjcyájucó ámúhakye o ájtyúmíyóneri o íjyáacunúhíjcyaaé tsúuca ó níjkévá íllé iñújíine múnáake o úwáábónetu. 24 Aabe Ejpááña iñújívú o péécooca ámúhakye ó aahíveíñúhi. Átsihdyu o péébeke óví ámuha oke panévatúré mepiáaabó imí o úújeteki. 25-26 Áronáa tujkénúí ó úlléjeé Jerotsaréeri téhulle ménahbémú Ijcyámeke Matsedóóniámá Acááya iñújícúri Ijcyané cahcújtsó múnaa piáábóne dsídsídivú o ájcutéébe. 27 Imíllémé ícyánéjcutu ipiáabóné téhulle Ijcyané cahcújtsó múnáake. Muuráhjáa ímichi díitye jodíómudityú teene pajtyeté uwááboju tsújaavéné díityédívú úújetéhi. Áánéllii tehdújuco díityéké dítye panévatúré piáábóiyóne. 28 Ahdícyané óví teene dsídsi Jerotsaréevu o pícyóhéné boonétú Ejpááñavu o péébe ámúhakye ó aahíveíñúhi. 29 Muurá ó waajácú ámúhadívú o úújetécooca meímíjyúúveíñé mítyane Crijóto meke piáábohíjcyáne.

30-31 Ahdícyané, ámuúha táñahbémuj, muurá iñe Máavyējuube Jetsocrijóteéjé meíjcyame méwajyújcatsí Píívyéébe Apííchó meke piáábóneríyee. Áánéllii

ámúhake o nées táhallúvú dífbyeke ámuha piáábó métáúmei oke dibye ityéhme cáhcújtsótúné míamúnaa ímityúme íjcyame oke ityútávajtsótu téhulle Jodéa iññújiri íjcyame. Áhdure métáúmei diitye Jerotsaréri íjcyané cahcújtsó múnáá hallúvú ímí ditye íjtsúcunú diityé éllevu dsáidsike o tsájtyene. ³² Aane óví Pívyéébe ímílléhajchíí ámúhadívú o úújetécooca ímí ménahbévjacsihi. ³³ Áhdícyane óví ámúhake piááboobe íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Ehdú teéne.

16

Páávoró pítyajcóné

¹ Téhdure ménaalle Péébe Tséékeréá cóomiya íjcyané cahcújtsó múnáake piáábohíjcyalle ámúhake aahívéteéhi. ² Áálleke ímíñeúvú méwaatsúcuco Máavyéjuube Jetsóo mémeri muhdú dífbyé cahcújtsó múnáa meíjcyame mewájyújcatsídyu. Ááne mépiááboco ímíñeúvú panévaturé íine tájpi dille íjcyáíñetu. Muurá tsaatéké ipiáábóné tsanéjcuvo téhdure oke piáábohíjcyalle.

³ Téhdure ámúhake o nées Piritsírama Akííramútsikye ámuha meúúballe diityétsikye o dúúruváne. Diityétsíi oke piáábohíjcyá Jetsocríjto uwááboju o úwáábónetu. ⁴ Áhdurée oke pájtyetétsomútsí ápíchó néénetu. Áánéllii ó téhdujtsó diityétsikye. Téhdure tsijtye jodíómú íjcyatúmé cahcújtsó múnáa téhdujtsó diityétsikye. ⁵ Téhdure diityétsi jávú diityétsima pihcyáávehíjcyané cahcújtsó múnáake ó duurúváhi. Téhdure táñahbévaabe Epéénetóké ó duurúváhi. Diibyée muurá Acááyá iññúji múnáadítýi cahcújtsótujkénú Críjtoke. ⁶ Téhdure Maaríake ó duurúvá éhnee mítýane ámúhama wákímyehíjcyáalle. ⁷ Téhdure ó duurúvá tamúnáajtrétsí Adoróónicómá Joníamútsikye, diityétsímáa cúvéhóójari muha meíjcyámútsikye. Diityétsíhjáa táíhdéjuco cáhcujtsóné Críjtoke. Áámútsikye uwáábojte ímí íjtsúcunúhi.

⁸ Áhdure Pívyéébeéjpi tsijpi táñahbévaabe Áápiríake ó duurúváhi. ⁹ Téhdure Obáánoke ó duurúvá Jetsocríjto uwááboju muha meúwáábohíjcyánetu múúhake náhbénuhíjcyáábeke. Téhdure mítýane o ívámeífbyeke Etáákikye ó duurúváhi. ¹⁰ Téhdure Apééeré ímí Críjtoke úráávyehíjcyáábeke ó duurúváhi. Téhdure Arijtoóboró hájkímuke ó duurúváhi. ¹¹ Téhdure tamúnáajpi Herodíooke ó duurúváhi. Natsíítsó hájkímú Pívyéébeéjté íjcyámeke idyé ó duurúváhi. ¹² Téhdure ó duurúvá Tripéénamúpíke Tripóótsama tééneré Pívyéébé uwááboju méénuhíjcyámúpíke. Téhdure ménaalle Pééetsida tééne wákímyéí méénuhíjcyáalleke ó duurúváhi. ¹³ Téhdure ó duurúvá Róópóke Ávyéjuube Jetsocríjtoéjpi íjcyáábeke. Tsííjjuke idyé ó duurúvá ávyeta wahárodú o íjtsúcunúlleke. ¹⁴ Téhdure ó duurúvá Atsíicritoo, Peregóótee, Hééremaa, Paatoróobaa, Hééremeé, éhdúmema pámeere tsijtye íjcyámeke. ¹⁵ Téhdure ó duurúvá Piróorogoo, Jóoríaa, Neréoke íñáállemaa, Oríípa, éhdúmema tsijtye cahcújtsó múnáa íjcyámeke.

¹⁶ Téhdure pámeere ílle íjcyané cahcújtsó múnáa ámúhake duurúváhi. Áhdícyane óví téhdure ámuha mewájyújcatsííne méduurúvjacsihi.

¹⁷ Ámuúha táñahbému, téñbúwá meíjcyá eene múhdurá íjtsaméí néeme ímí Pívyéébeke ámuha meúráávyénetu ámúhake tútávajtsóíyómeke. Muurá íñe ámuha mewáájácúné uwááboju tsíñejcúvúré úwáábohíjcyáme. Áánéllii tsá múu tehdu néémedívú pííhítúne. ¹⁸ Tsá muurá tehdu néeme Máavyéjuube Jetsocríjtoke íicúvetúne. Muurá iiye tsaimíyé íjcyáíyóneriyé tsúúrámehíjcyáme.

Aame pánehjídú íhhyúváneri íllure mútátsohjýcýá ímí wáájácútúmeke. ¹⁹ Áronáa tsúúca mítyame waajácú ímí Píívyéébeke ámuha meúraavyéne. Ááneri ó ímíjyúú mítyane. Ahdícyane óví ámuha mébóhówaúacunú ímíáánéré ámuha meméénúnetu, tsá ímítyúnetu. ²⁰ Muurá Píívyéébe ámúhá pañévu picyóó ámuha tsáimíyé mejjcyáííñé íjtsaméi. Aabe ámúhama táhjaá Naavéneke ámúhake díbye ímújtátsótuki. Aane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi.

²¹ Téhdure ámúhake ó úúballé táwákimyéityu oke píáábohíjcyaaabe Timotéó ámúhake dúúruváne. Téhdure tsijtye tamúnaa ámúhake duurúvá Róótsioo, Jatsóoo, Tsotsíipatee, éhdume.

²² Téhdure páñetu íhyaami cáátúnuube Téétsio ámúhake duurúváhi.

²³ Téhdure Gááyo ámúhake duurúvá dííbyé jari o íjcyaaabe. Tééjavu muurá cahcújtso múnaa dóbéévehíjcyáhi. Téhdure ícyoomí dsíídsí tehmeébé Erájtoma ménahbe Wáátómutsi ámúhake duurúváhi. ²⁴ Aane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi. Ehdú teéne.

Píívyéébe medúúruváne

²⁵ Ahdícyane metsu medúúruva Píívyéébeke. Díbye ihdyu píivyeté ámúhake ityúkévejsóné ímí ámuha meúraávyé Ílli Jetsocríjtó uwááboju ámúhake o úwaabóne. Ehdúhjáa muurá mee míamúnáake ípájtyetétsoíñé tsúúcajátújuco ñnéikyé ípívyéjtsótúnáa díbye pítyájcámeíñé tsá íhdé múnááuvú wáájácútúne. ²⁶ Árone tsúúca dííbyé íhhyú uubálle múnaáhjáa néhdújuco panévá íñújíine múnáake úwáábómeíñé dítye icyáhácújtso díbyere Píívyéébe mújyú muhdú íjcyáítyuube néhdújuco.

²⁷ Ahdícyane metsu medúúruva dííbyeke Ílli Jetsocríjtoj tééveri mújyú níjkéváityúné íhtsútuube íjcyaaabe pane wáájácúúbeke. Áyu tehdújuco.

1 CORÍNTIO

Tujkénú Coríntori Íjcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o Íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aane íñe íhyaami muhsti mécaatúnú ménahbe Tsójténémá elle Coríntori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáakée Píívyéébe Jetsocríjtó téeveri ímbájchóme éllevu. Áhdure idyé múhdumé pahúllevá múnaa pámé avyējuubéré Íjcyáábedi Íjyácunúhíjcyámé wáábyuta téhaámi. ³ Aane óví Méécááni Píívyéébema Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí ámúhake píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Críjtoj téeveri Píívyéébe píaabóne

⁴ Paíjyuvaré ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj téeveri ámúhake dibye píáábohíjcyáné hallúvu. ⁵ Muurá dílbyema ímí ámuha meíjcyáne j téeveríyé Píívyéébe ámúhake píaabómé ámuha mépiivyété meúwaabóné keená ímiááné Íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne. ⁶ Muuráhjáa dílbyedítýú Íjcyáné uwááboju ámúhake o úwaabóné ámúhadítýú bóhówaúacunúhi. ⁷ Áánéllii dibye tsááíñe ámuha metéhméné hajchótá méjcyáá Píívyéébé píáábójú pañe. ⁸ Áámeke ámúhake téhméiibye éhniíñevu ímí ámuha dílbyeke meúraavyémé íñetú menéétsámeityu Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáacoóca. ⁹ Muurá Píívyéébe ímiááné meenú íñéhdú. Aabée tsúúca meke ujcú Ílli Jetsocríjtó Máavyéjuube Íjcyáábema dílbyé avyėjuri meíjcyaki.

Cahcújtso múnaa páhduvaré íjtsámeíñe

¹⁰ Ámuúha táñahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámúhake ó bóijcyú ámuha metáhjacatsíhíjcyánetu. Óvíjyacóóné páhduvaré ámuha meítsámeihíjcyáne. Tsajíjtóré meíjtsámeíñe ímíñeúvú ménahbévajcátsi. ¹¹ Ehdu ámúhake o néé ámuhává meúhbácatsíhíjcyáné oke Coroéémudítýú tsaate úbálléneíllíhye. ¹² Ámuhává tsaate ménehíjcyá Páávoróéjté meíjcyane. Áánétuvá tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Tsijtyévá nehíjcyá Péédooróéjté íjcyane. Tsijtyévá nehíjcyá Críjtoéjté íjcyane. ¹³ ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcaméihí? Pane ¿acáa ó íhvéjtsámeí ámuha wájyuri páwachékevu oke ditye iwátyétyéhcuki? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsójtsótsámeíhi? ¹⁴ Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámúhadítýú o tsójtótó Críjtpoma Gááyómútsikye o tsójtóné boóne. Áánéllii ó téhdujtsó Píívyéébeke. ¹⁵ Aane tsá múha nééityuró támamyémú Íjcyame tamyémeri itsójtsótsámeíñe. ¹⁶ Áhduréhacáa idyé ó tsójtó Ejtéépanáké imúnáama. Átsihdýú tsáhájucu muucá o tsójtósjúcootúne. ¿Íhgyáa mityá ó tsójtórsorá? Tsáhájucu o ítsáávetúne. ¹⁷ Tsáháa Críjto oke pícyootú o tsótsohíjcyaki. Muuráhjáa ihdyu oke pícyoobe mépée mepájtyetéíñe dibye méénune úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe tsá o úwáábohíjcyatú táijtsaméityuré o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o méénuca dibyee páwachékevu dsíjivéné tsá íñetú meke píáábóityuróne.

Píivýéébe Críjtoj tééveri úújetsóné íhtsútuube íjcyane

18 Muurá wágóóóvéimyedivú álliúré teene mekéé ipájtyetétso páwachékevu Críjto dsíjívéné uwááboju. Áánetu ihdyu mecáhcujsómé mepájtyetéimyedivú tsá tene álliu íjcyatúne. Muurá Píivýéébé íhtsútú teéne. 19 Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

Waajácu múnaa iye ipájtyetétso méíyóneri tsúúráméihjcyámedityú ó waagóóó téené íjtsaméi. Ehdu ditye íjtsámeyóné óhdivu atéréenére.

Ehdu muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé.

20 Aanéhaca íñe ¿íñetú diitye waajácu múnáake píaabóné ditye panévaré íjtsáméíñe? Áhdure ¿íñetú píaabóné ditye páhduvaré úwáábocatsíhijcyáne? Muurá mee míamúnáadivú ímiáané íjcyaróné Píivýéébedivú atéréene.

21 Aabe muurá íñá túhúúlléébejíí waajácu ehdu míamúnáa iye páhduvaré íjtsámeyómé pájtyetéiyuróne. Áánéllihyéé muurá pícyoobe íñe míamúnáa állíuri díllóhijcyáne uwááboju cáhcujtsómé téénej tééveri ipájtyetéki.

22 Muurá tamúnáa jodíómú imíllé ívéhoowávú Píivýéébe méénúrátyuróné méénune íajtyumíné botsíi icyáhcujtso téené uwááboju. Áánetu gríéégomu íjtsúcunú iye íjtsaméiyi panévaré iwáájacúne. 23 Áronáa ihdyu muha ímiáané íjcyane méúwáábohijcyá dityéé páwachékevu wátyétyéhcuube Críjtodityú íjcyané uwááboju. Árone tamúnáa itsúcunúhijcyá íllure tééneri muha diityéké memávárichohijcyáne. Téhdure jodíómú íjcyatúmé nehíjcyá álliúré íjcyane íñetú meke píáábotúne. 24 Áronáa tsúuca tsaatéké diityédityú Píivýéébe újcume waajácu díbyéé íhtsútuube pane wáájacuube íjcyane Críjtoj tééveri úújetsóné. 25 Aabe Píivýéébé íjtsaméi míamúnáa állíuri díllóhijcyáronévú tsá diityé íjtsaméi úújetétúne. Áhdure dílbyeke íhtsúuvudú ditye íjtsúcunúróóbé íhtsútuvu tsá múha úújetétúne. 26 Cáhawáá méijtsúcunu, ámuúha táñahbému. Muuráhjáa meke díbye újcúmé pañe tsá mítyame íhtsutúmé íjcyatúne. Uhjéméré muurá diityédityú cáhcujtsóhi. 27 Aane muurá míamúnáa meke éhdiiválléhijcyáromeke újcuube mejtééveri diitye íhtsutúmé waajácu múnáake íñúócópívétsoki. 28 Muurá meke ditye éhdiiválléromeke újcuube meke díbye íhtsútújtsóné líiñévú diitye íhtsutúmé íjcyarómé ílluréjuco ídáátsonúki. 29 Téhdurée tsá íñerí memítyájkímyeítyuróne. 30 Muurá ihdyu dílbyere Píivýéébe meke újcú Jetsocríjtoéjté mejjcyaki. Áánéllihyéé dílbyeke pícyoobe meke díbye ímiá tújkevejuvú íajcuki. Áhduree dílbyej tééveriye ímiáámedi meke idíllómeke ímbájchoobe mepájtyetéki. 31 Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímítyájkímyeíñé ímíllémé múu mítyajtsó Píivýéébe kére.”

2

Críjtodityú íjcyané uwááboju

1 Ámuúha táñahbému, muuráhjáa íñe Críjtodityú íjcyané uwááboju ámúhake o úwáábócooca tsá o íhjuvavahijcyatú íhtsútúúnécobaúvu. 2 Téhdurée ámúháj pñe o íjcyaaabe tsá tsíñéhjiri o wátyánúmeihjcyatúne. Apááñerée o imílléhijcyá ámúhake o úwaabóné dityéé páwachékevu wátyétyéhcuúbedityú íjcyané uwááboju. 3 Ároobée tsá ámúhadivú o úújetétú ‘mítyáhmitá’. Ídátsóhrée muurá ó úújeté ámúhadivú íllityécunúúbere. 4 Aabée tsá ámúhake íhnáhó

o úwáábotú muhdú míamúnaa ihdityúré iújcúné ijtsaméiyi úwáábohijcyádu. Píivyéébedityúree tsáané ijtsaméiyi ámuhákye o úwáábónéllii dííbyé Apííchó ámuhádivú bóhówátsohijcyá ámuha mecáhcújtsoki. ⁵ Aane íñe ámuha mecáhcujtsó Píivyéébe íhñáhori ámuhákye piáábóneri. Tsá míamúnáá ijtsaméi ámuhákye piáábóneri ámuha mecáhcújtsotúne.

Píivyéébedivú Íapííchó meke wáájacutsóne

⁶ Muurá Píivyéébeke cáhcújtsómeke muha meúwáábohijcyá ítyuhútsíhji. Áronáa tsá íñújiri ijcyané míamúnaa íavyéjyjtémá wágóóóvéimyé ijtsaméi muha meúwáábohijcyatúne. ⁷ Muha meúwáábohijcyá muhdúhjáa Píivyéébe pane iwáájacudú ijcyaaabe míamúnáake ipájtyetétsoíñé tsúúcajátújuco íñújii ípívyéjtsótúné ihdéjuco pítyájcámeíñe. ⁸ Ehdúhjáa dííbyé pítyájcoju neéne muurá tsá tsáápiubáre wáájacutú íñe íñújiri ijcyané avyéjyjtédítýu. Muuráhjáa iwáájacuca tsá ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátyétyéhúútyuró avyéjuube íhstútuube ijcyáábeke. ⁹ Muurá Píivyéébe waajacúháámitu neéneé: Tsá múha wáájacutú muhdíivané Píivyéébe méénune dííbyeke ávyéjuúllémé wáábyuta. Áánéllii tsá múha úúbálléítyuró muhdíivané tene ijcyane.

¹⁰ Áronévú tsúúca meke dííbyere Píivyéébe waajacutsó mépañévú Íapííchó ipícyóónej téeveri. Muurá páneere dííbyé ijtsaméi Íapííchó waajacúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáájacutú tsíjtyé ijtsaméi. Meere tsáápiitsa méwaajacú muhdú meijtsámeíñe. Ahdu Píivyéébe ijtsaméi apááñéré Íapííchó waajacúhi. ¹² Aanée mépañévú pícyoobe meke íídaatsólléne téenej téeveri mewáájacú muhdú díbye méema méénune. Tsáháa tsííñé apííchó díbye mépañévú pícyootúne. ¹³ Aane íñe muha meúúbállehijcyá tsúúca dííbyé icyánéjcujeje muha meijcyámeke dííbyé Apííchó túkévejtsódújuco. Tsá míamúnáá ijtsaméi muha meúúbállehijcyatúne.

¹⁴ Muurá Píivyéébe icyánéjcujeje ijcyatúme tsá cáhcújtsotú díbye Íapííchoj téeveri meke túkévejtsóné tenejcujeje íjcyátúnéllíihye. Áánéllii ijtsúcunúmé állíuré tene ijcyane. ¹⁵ Muurá ihdyu Píivyéébe Apííchó mépañe ijcyaméré méwaajacú dííbyé icyánéjcu. Áánetu dííbyé Apííchó ípañe ijcyatúme tsá wáájacutú tenejcu. ¹⁶ Muurá dííbyé waajacúháámitu neéneé: “¿A ijcyámé tsaate Píivyéébe ijtsaméivu úújetéme? ¿A ijcyámé tsaate dííbyeke úwáábóiyóme?” Aane muurá ihdyu dííbyeéjté muha meijcyame méwaajacú Críjto ijtsaméi.

3

Píivyéébe wákimyéi méénúmeíñe

¹ Ámuúha táñahbému, muurá Píivyéébeke úraavyémé dííbyé Apííchó túkévejtsóné pañe ijcyámeke o úwáábohijcyádúu tsá ámuhákye o úwáábotú dííbyeke ámuha ímí meúráávyétúnéllíihye. ² Áánéllíihyé muurá ítyuhúutútsíhjíre ámuhákye ó úwáábohijcyá éhne múúne tsííméneke tsíijju majchótú ájcútulle ímujpáñetúréi ñóhñótsohijcyádu. Aamée ámuha tsá téijju mepíivyététú úwáábó meújcune teetsi tsíímene majchói méénútutsi ijcyadu. Aame ámuha téhduréi icyoocápi. ³ Téénéllii muurá ámuha meúhábacatsíhijcyáhi. Áhdure ámuha ménomítúáávacatsíhijcyáhi. Ehdú múhdurá

ámuha meítsámeihjcyánéllii muurá ámuha méijcyá Píívyéébeke wáájácútúme ijcyadu. ⁴ Muurá ámuha tsaate ménehjcyá oo Páávoróéjté mejjcyane. Áánetu tsijtye nehjcyá Apóóoróéjté ijcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáríívémehjcyá ihdícyame ijcyadu.

⁵ Aane ¿muubá oo Páávoró? Áhdure ¿muubá diibye Apóóro? Áánerá Píívyéébe íicúve múnáajtétsiyé muhtsi mejjcyamútsí téenevúu múhtsikye díbye pícyoone méméénuhjcyáhi. Aanée muurá múhtsi wákimyeíjyucó ijcyane Ávyéjuube Jetsóodítýú ijcyáné uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúuca ámuha mécáhcujtsóhi. ⁶ Ópée muurá ímichi ó uwáábohijcyá éhne múúne tsíméné mebájtso. Aanée diibye Apóóro éhnííñevu tsííne uwáábohijcyá éhne múúne teene bajto íchémétu memúríchohijcyádu. Aane muurá díbyere Píívyéébe píáábóneri cáhcujtsómé díbyé uwááboju eene mebájtstone díbyere píívyétsohjcyádu. ⁷ Aane ímichi ó uwáábohijcyároobe tsá múúbé ihtsútuubé ó íjcyatúne. Téhdure diibye eené táuwaábó cámahjácoobe tsá múúbé ihtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébe apáábyéré ihtsútuube íjcyáábé píááboriyé cáhcútsohjcyámé díbyé uwááboju. ⁸ Muurá eene bajto múúne memúríchódú táuwaábó cámahjácoóbema muhtsi tsahtúré tsané tujkévevu. Áronáa ihdyu múhtsikye Píívyéébe múhtsi tujkévevu áhdoó muhdú muhtsi mewákimyeihijcyádu. ⁹ Muurá ámuha úmíhédú, téhdure jahdu. Áané aabájabédú néébe Píívyéébeé. Áábé wákimyeí múnáajtétsí muhtsi mejjcyamútsí ámhakye meúwáábohijcyá téneecúdú ámuha menéémeke. ¹⁰ Muuráhjáa meke iwáájúnéllii oke pícyoobe páñétúejpi jááháñé wákimyeí múnáajpidýú ó néébe díbyé uwááboju ó uwáábohijcyá éhne múúne já apíhájúné mewádúhcútujkénúdú nééneé. Aane muurá bóóne tsíjtyeréjuco teeja wákimyeídyú nééne tsíjtyeréjuco táuwaábó éhnííñevu uwáábohijcyámé ihdyu óví téííbúwá úwaabóhi. ¹¹ Muurá íjcyaae tsáápiye éhne múúne jaa ímichi teene apíhájúnetu éjkedu néébe Jetsocríjto. Aane tsá múha nééítyuró tsijpi íjcyane. ¹² Áánéllii múu ímíñeúvú díbyé wákimyeí meenu éhne múúne tsaapi jaa cóhpénéhjitú óórótu, ímíwu nééne newáyúúnetu, tsítsíñé uwáñewaánetu méénudu. Áánetu muurá tsijtye meénúiyá 'tsucátsúcá' íjcyatúné úméhewááne, úméhecóónee, ajíi, éhdúnetu. Ahdu tsá múu íjcyatú átéréénehjitu jaa méénuubédu. Múu íjcyá cóhpénéhjitú méénuubédu. ¹³ Muurá jaa ímichi apíhájúnetu éjkedu néébedítýú íjcyáné uwááboju muhdú meméénuhjcyáné waajácúméí Píívyéébe teene mééma ímbájchócoóca. Ímíá wákimyeí meméénuhjcyáné coévaá éhne múúne cúújuwari átéréene áíívyéné boone ícyohpénérejuco cóevádu. ¹⁴ Muurá ímí tééne wákimyeí meméénuhjcyámé íáhdó méújcuúhi. ¹⁵ Áánetu múhdurá meméénuhjcyámé tsá íáhdó méújcúityúne. Áronáa ihdyu mépájtýéte tsúuca díbyeéjtéjuco mejjcyame éhne múúne tsaapi íhja áíívyéronáa pájtýetédu.

¹⁶ ¿Aca tsá ámuha mewáájácútu Píívyéébeéjté mejjcyame díbyé duurúvájádú menéémé pañe díbyé Apííchó íjcyane? ¹⁷ Muurá meke tsúuca díbye ímbájchómé metútáváávéhajchíí ílluréjuco meke díbye íñé ííñújitu wáágooíñe.

¹⁸ Áánéllii tsá múu állímyeítyúne. Tsaate íñújijene iwáájácúhahchíí múu íjcyá ídaatsóméré íñá wáájácútúmeúvúdú ímíá waajácu múnaa ámuha mejjcyaki. ¹⁹ Muurá íjijene mewáájácúné Píívyéébedívú átéréene. Muurá díbyé waajácúháámítu nééneé: "Waajácu múnáake Píívyéébe téeneriyé

túhúúvetsómé illure báñúmeíhi.” ²⁰ Téhdure tsiíñe nééneé: “Waajácu múnáá ijtsaméí Píívyéébe waajácu átéréne Ijcyane íínetú diityéké piáábotúne.” Ehdú nééne Píívyéébe waajácuháámitu. ²¹ Áánéllíi tsá míamúnáajpi méhdure néébeke íhtsútúúbedi medíllóne meuráavyéítyuróne. Téhdure tsá dííbyedi memítýájkímyeítyuróne. Muurá páneere ííñújiri Ijcyane méwáabyuta. ²² Muurá meke piáábohíjcyaaabe ííñújiri meijcyáné hajchóta. Téhdure meke piáábohíjcyaaabe medsíjívémé ímí meijcyaki. Aane íñe oo Páávoroo, Apóóroo, Péédoroo, Ijcyámeke múúhake pícyoobe ámúhake muha mepiááboki. ²³ Aane tsúúca méijcyá Críjto Píívyéébeéjpi Ijcyáabeéjte.

4

Uwáábojte úwaaabóne

¹ Aane muurá ámuha méwaajácu ídátso ámuhádúré muha menéérome Críjto wákímyeí múnáa meijcyane. Muuráhjáa múúhake pícyoobe Píívyéébeé muhdú meke ipiááboíñe pítyájcámeíñe uwááboju muha meméénuki. ² Áánéllíi tééne wákímyeí máhallúri Ijcyane ímíñeúvú méméénúiyáhi. ³ Tsá muurá muhdú óhdivu tene néetu ámuha tsíjtyema muhdú o ícyahíjcyáné oke menééiyóne. Tsá muurá o némeítyuró muhdú o ícyahíjcyáne. ⁴ Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácu muhdú o Ijcyane. Áronáa ihdyu ó waajácu táhallúri ímityúné Ijcyatúne. Ároobe tsá o némeítyú ímiáábé o Ijcyane. ⁵ Ahdícyane tsá múu Críjto wákímyeí muhdú tsaate méénune múhdurá diityédívú ijtsúcunútúne. Óví ihdyu páñetu tsaabe muhdú dííbyé wákímyeí meméénuhíjcyáné meke íñéekií. Áijyu ihdyu muhdú mewákímyeíñe meke téhdújtsóiiybe Píívyéébeé.

⁶ Aane íñe muhdú muhtsi Apóóroma meicyahíjcyáné ámúhake ó úúballé tehdu ámuha meijcyá tsíñehji ijtsámeítyúme. Tsá múu tsaatékéré ímí íjtsúcunúne tsíjtyeke éhdiívalletúne. ⁷ ¿Aca múha meke pícyoó tsíjtyé ehniíñevu meijcyaki? Áhdure ¿aca íiná méhdi Píívyéébe piáábori meújcutúne? Áánerá Píívyéébe piááboriyé meijcyáhi. Ááneri tsá memítýájkímyeítyuró méihnáhoríyé meijcyáneríjívarí.

⁸ Ámuháubá méijtsúcunúmeí Píívyéébe icyánéjcutu ííne ímíjyaúréjucó ámuha meijcyane íínetú vííotúme. Ááne muurá tsáhájucó múúhadi ámuha meíícúvetúne. Ímiááneiyó ihdyu ámuha ténejcutú meíhtsútuuvéné ímí tsaméhji meijcyaki. ⁹ Píívyéébéubáhhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojtéké pícyoó ávyeta ídáátsojte muha meijcyaki. Aame muha méijcyá ídaatsóné éhne múúne ditye dsíjívétsoímyé Ijcyadu. Áámedi múúhadi míamúnáama nýjkyéji múnáa ullévenúhíjcyáhi. ¹⁰ Muurá íñe Críjtoke meuráavyénéjcutu ámuha múúhadítýú ménéhíjcyá átéréejte íná wáájacutúme muha meijcyane. Ááne ámuháyé méijtsúcunúmeí íhtsutúme ámuha meijcyame ímí tehdujúco dííbyeke meúraavyéne. Aane muurá míamúnáa múúhake ávyejúúllétúme ámúhakeyére ávyejúúlléneri ámuha memítýájkímyeíhíjcyáhi. ¹¹ Muurá ihdyu muha ídátso múúhá ajoyábama meíjyunúhíjcyámedi ídaatsóné tsájaare múúhá wajyámu. Áámedi míamúnáa ícúbáhrahíjcyá múúhá ijcyátsííúbamáyé muha meijcyátúmedi. ¹² Muurá muha meúwáábóné tsanéjcuva méwákímyeíhíjcyá tééne tájpi muha meijcyaki. Áámeke míamúnáa páhduvaré idyáíívémedítýú

nehníwu ihjyúvaróné muha maáábúćúne ímíjyuuríyé méihjyúvahíjcyá diityéma. ¹³ Ehdu múúhake ditye dáríívérónáa ímiááméré muha méicyahíjcyáhi. Ároné pañe icyoocápi múúhadítýú nehíjcyámé átéréejte muha meíjcyame illure miamúnáake metútávátsohíjcyáne.

¹⁴ Tsá ámúhake o núćójpívétso ehdu o neétune. Íllure ámúhake ó úwaabó áatsímédú ámuha menéemeke o wájýúnema. ¹⁵ Muurá mítyame ámúhake Críjtodítýú íjcyáne uwaáboju úwáábórómedítýú ó íjcyá ámúháj caanídýú o neébe ímichíi táuwaábori ámuha dííbyeke mecáhcújtsótujkénúnéllíhye. ¹⁶ Áánéllii ímiñeúvú o íjcyadu meíjcyá.

¹⁷ Muurá tájtsíménédú neébe Timotéo ímiáábé íjcyáabeke ó wallóó ámúha éllevu. Aabe óvii ámúhake úúballé muhdú Críjtoke o úráávyebe o úwáábohíjcyáne o ááhívehíjcyátsíhí cahcújtsó múnáake. ¹⁸ Áronáa živeekí ámúhadítýú tsaate múhdurá dáríívemeímyé mítyákímyeíhíjcyáhi? žíhya mítyá íjtsúcunúme ámúhake tsiiñe o úújéityúne? ¹⁹ Muurá Píívyéébe ímílléhajchíi lléváhréjuco ámúhake o ááhívetéiñe. Áijyu ó waajácuú iná ditye méenuhíjcyáne eene 'mítyáhmítyá' ihjyúvahíjcyáme. Tsá imyéénutúnéré ditye ihjyúváityuróne. ²⁰ Muurá tsá Píívyéébe avyéjúejte meíjcyatú peveneré meihjyúváneri. Apáámyéré ihdyu dííbyé íhstúteri íjcyame tééneejte íjcyáhi. ²¹ Ahdícyane žmuhdú ámuha méimíllé ámúhake ellévú o úújetécooca o túkvejtsóne? žA chooco ímíjyuurí? žMítyá íhnáhóónécoba múu úhbadu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

¹ Muurá ó waajácújucóo tsaapívá ámúhadítýú tsíjjudúélema icyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píívyéébeke wáajácútúrómedívú idyé teene ávyetá ímityúne. ² Ááneréi íjcyáronáa ámuha mémítyákímyeíhíjcyá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri illure múu kimoovéme. Muurá tehdííváné ímityú méénúmeke ámuha méijchívyétsóiyá ámúháj pñénetu. Tsáhájucó ámúhama ditye píhcyáávéityuróne. ³ Aane ámúhama o íjcyátúroobe tsúuca ó waajácú muhdú meméenuíñe dííbyeke. ⁴⁻⁵ Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri mepíhcyáávéne méijchívyetso dííbyeke. Aane téhdure ámúhake ó nahbénuú tájtsaméiyi. Áábeke méihvéjtsó Naavené hójtsi pañévuréjuco díbye ícúbáhrámeíñe níjcaúvú idsíjive Máavyéjuube Jetsocríjto tsiiñe tsáácooca díbye ipájtyeteki.

⁶ Aane tsá tene ímityú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri memítyájkímyeíñé múhdurá ámúhama tene pájtyénáaaca. Muurá haríínallíjyú metátsájconé pañévú áyanéwu tééne ooríchotu mepícyooróné páneeréjuco óóríchóne. Ahdu neéne muurá tsaapi ímityúne méénúúbeke iná menéétúhájchíi pámeekéréjuco díbye tútávajtsóne. ⁷ Áánéllii illuréjuco dííbyeke méijchívyetso teene pááá ooríchódú neébeke ámuha meímíbaávyeki. Muuráhjáa Críjto Píívyéébe obéjájwuúdu neébe ipájámeíñe ícúbáhrámei mewájyuri mepájtyeteki. ⁸ Áánéllii metsu ímiááméré meíjcyáne meuráávye tsaimíyé dííbyeke. Ovíjyacóóné átérééne íjtsaméi méhdityu bóhówaúcunúhíjcyáne. Métsu ténejcu meihvéjtsóne dííbyé ihjyu ímiá májchódú neéneréjuco menújtsoki.

⁹ Muuráhjáa ihde ámuha éllevu o wállóháámí pañe tsúuca ámúhake ó úwaabó ámuha menáhbevájucóótu ihdícyámema dómácócatsíhíjcyámedívú.

10 Áronáacáa tsá ámúhake o bóljcyutú ámuha meihjyvávájúcoótu diitye ímityúmema mítyane iéhnéváyóneri tsúúrámehjcyámee, naní múnaa, nījcyotájteke dúúrúvahjcyámee, ihdícyáméhjima dómácócatsihjcyámee, éhdúmema. Muurá ihdyu ehdu néeróměj piine mépiivyété meijcyane tsají hallúriyé diityémá meijcýánéllihye. 11 Muuráhjáa ihdyu ámúhake o nées eene 'cahcújtso múnaa muúha' néerome ihdícyáméhjima idyómácócatsiyónee, éhniíñevúré iéhnéváronée, nījcyotájteke icyáánívarónee, tsjtyedi iihjyúvarónee, illíyícyáverónee, iñányónee, éhdune méénuhjcyámedívú ámuha menáhbevájúcoóityuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchóityuróne. 12-13 Muurá tsá o íicúvetú cahcújtso múnaa jcyatúme muhdú icyahjcyáneri. Óví ihdyu Píivyéébere diityémá teene ímbajchóhi. Áronáa ihdyu ámuha cahcújtso múnaa méíitéiyá ámúhadítýú múhdurá dáríívémehjcyámeke ámuha meijchívyétso ámúháj piínétu.

6

Cahcújtso múnaa ímityúné ímbáchócatsiyóne

1 ¿Íveekí ímityúné ámuha medáríívécatsícyooca mépehijcyá cahcújtso múnaa jcyátúné ímbájchojté éllevu? ¿Íveekí tsá ámuha tsamééré cahcújtso múnaa meímibáchócatsihjcyatú ténehji? 2 ¿Mityá tsá ámuha mewáájacutú Píivyéébé cahcújtso múnaa meijcyame díbyeke cahcújtsótúmema muhdú ditye icyahjcyáné meímibájchoíñe? Aanéjii muurá ámuha mépiivyété ámúhama pájtyenéhjí ámuháyé meímibáchócatsiñe. 3 Áhdure muurá nījkyéji múnaa jcyárómema muhdú ditye icyahjcyáné meímibájchoóhi. Aanéjii muurá mépiivyété tsamééré cahcújtso múnaa meímibáchócatsiñe. 4 Ánáa ¿Íveekí ámuha mépehijcyá cahcújtso múnaa jcyátúné ímbájchojté éllevu ímityúné ámuha medáríívécatsícyoóca? 5 Ehdu íñe ámúhake o nées ámuha téeneri menúcójpívéne tehdu meméénújúcoótuki. ¿Aca tsá ámuha elle meijcyáné cahcújtso múnaadítýú tsaatéuba jcyatú teene ámúhama ímbájchoiyóme? 6 ¿Íveekí ámuha páhdúváré medáríívécatsiñe cahcújtso múnaa jcyátúme éllevu mépehijcyá ditye ámúhama teene ímbájchokí?

7 Ehdu ámuha medáríívécatsiñetu illuréjucu ámuha metútáváavehijcyáné ímí Píivyéébeke ámuha meúráávyérónetu. ¿Íveekí tsá ámuha maáábúcuhijcyatú ámúhake tsaate iúhbarónee, iñányónee, dáríívéne? 8 Tehdu ámuha meijcyáiyótsihvu ¿Íveekí diityéké ámuha mépiámehjcyáhi? Ehdu ámuha meméénúneri tsané nahbémú ámuha meijcyarómé illure métútávátsócatsihjcyáhi.

9-10 ¿A tsá ámuha mewáájacutú ímityúme Píivyéébé avyéjuvu úcáávetyúne? Áhdícyane tsáma mébánúmeidíñe. Muurá ihdícyáméhjima dómácócatsihjcyáme, nījcyotájteke cáánívahjcyáme, tsamééré wajpíímú dómácócatsihjcyáme, tsamééré walléémú dómácócatsihjcyáme, naní múnaa, mítyane iéhnéváyóneri jcyacunúhijcyáme, llyiicyáve múnaa, tsjtyedi ícúbáhrahjcyáme, tsjtyedítýú nehniwu ihjyúvahjcyáme, éhdume muurá tsá Píivyéébé avyéjuejte jcyatúne. 11 Ehdúu muurá tsaate ámúhadítýú icyahjcyáhi. Árómekéé Píivyéébe Jetsóoj téeveri újcúmeke tsúúca díbyé Apííchó ímbájchómé hallúri tsáhájucu ñná jcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

12 Muurá tsaate néehii: “Mépiivyété panévaré meimilléné meméénune.” Ihdyúhde tehdújúcooro. Áronáa tsá panévaré ímí néétune. Áánéllii tsá ténehjívú metáhjátsameítyuróne. 13 Muurá ímiááné majcho ijcyá téene tájpi mejjcyaki. Áronáa idyé tsá panévaré majcho ímí néétune. Muurá íjcyaiñé téene tájpi mejjcyájúcoóityúne. Tsáháa Píivyéébe meke ípívyéjtsotú meimillédú ihdícyáméhjima medómácójcatsíki. Mekée ípívyéjtsóobe ihñéjté mejjcyame dííbyé túkevéjtsójú pañe mejjcyaki. 14 Muurá Píivyéébe ipíivyétédú íjcyabe íhñáhoori meke bóhíitsoó tsúúca medsíjívéromeke Jetsóokée íbóhíitsoódu.

15 Aane ¿aca ímíiyóné tsúúca Críjtoéjté mejjcyame nahtsíwamééwake medómajcóné? Tsáhaá. 16 Muurá tsaapi dííllema íjcyáhajchíí tsahéécoréjucu dityétsí íjcyane. Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tсахéécoréjucu dityétsí íjcyaiñé tsáápiye íjcyaiyódu.” 17 Ahdu muurá Jetsocríjtoke mecáhcujsómé mejjcyá dííbyeéjteréjucu.

18 Ahdícyane óvjyacoóné ihdícyámema ámuha medómácócatsihijcyáne. Ílluréjucu méihvété téenetu. Muurá ijcyáné tsane ímityúné meméénuróné méjpi dómájcotúne. Áánetu íñe méjpiíyí ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdú meméénúneri meere métútávájsámeihí. 19 ¿A tsá ámuha mewáájacutú Píivyéébeéjté mejjcyámé pañe tsúúca dííbyé Apííhó íjcyane? Aane tsúúca ámúhá pañe íjcyame tsáhájucu ámuha meimillédú medáíívéméítyuróne. 20 Muuráhjáa Píivyéébe mééma mepájyeteíñe meenu íllíkye ditye dsíjívétsóneri. Áánéllii metsu dííbyeke maávyéjúúlléne tsaimíyéjucu mejjcyaki.

7

Metáábávajcatsícyooa mejjcyane

1 Aane ícyooa ámuhákye ó úúballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámí pañe oke medíllone. Ímiááné ímí tehdújúcooro teene tsaapi táábávátuube íjcyane. 2 Áronáa ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé ávyeta ímityúné íjcyánéllii téhdure ímí teene metáábávajcatsíñe. 3 Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí íjcyáhi. Áhdure idyé walle ityájíváábema múu ímí íjcyáhi. 4 Aane tsúúca ájyúma íjcyalle tsáhájucu ímíllédú íjcyatú dííbyé wáabyutálléréjucu íjcyánéllíihye. Téhdure dííbye ájyu tsáhájucu ímíllédú íjcyatú tsúúca díílle méwá wáabyutááberéjucu íjcyánéllíihye. 5 Aamútsí idyómácócatsihijcyáné tsá íhvéjtsóityuró Naavéné téenej tééveri díityétsikyé tsíñejcúvuréjucu íbúwájtsóneri ityútávájsótuki. Áronáa ihdyu tsájyú íhñáhó Píivyéébema íhjyúvácooca muhdú íñéhajchíí wahájchotáwu íhvéjtsóiyomútsí teéne.

6 Ehdu íñe ámuhákye tsánejcúvú o néé okée ámuha teene medíllónéllíihye. Áronáa tsá ámuhákye o táúhbatú ámuha metáábávajcatsíki. 7 Táicyánéjcutu ihdyu ímí ó íjtsúcunú pámeere ohdu táábávátumé, tájívátumé, íjcyaiyóne. Áronáacáhjáa ihdyu Píivyéébe páhdúvaré meke ípívyéjtsónéllii tsaate piivyété íiye íjcyane. Áánetu tsíjtye tsá píivyététú íiye íjcyane.

8 Áánéllii íyéejte íjcyámema pámeere pííbájjyujtéké o néé táábávajcatsítyúmeréjucu íjcyaiyóné íñe o íjcyadu. 9 Áronáa ihdyu íiye íjcyane ipíivyététúhajchíí múu apáhajchíí táábávajcatsí téeneri ícúbáhrámeityuki.

10 Áanetu tsúúca tájivámé walléemú tsá múu íhvéjtsotú ájyúmuke. Ehdú Píivyéébé taúhbaju néehíí. Tsá oore ámúhake o néétune. 11 Áronáa tsáijyu múúne tsáápille ájyúke íhvéjtsóhajchíí tsáhájucó múu tájivájúcootúne. Tsá tene ímityú tsíjpiikyéréjucó dille tájiváne. Áanetu tsiíne ityájiváne ímílléhajchíí óví tsiíne óómille ájyú éllevüre. Téhdure idyé wajpi ityáábáválleke tsá múu íhvéjtsotúne.

12 Aane icyooca Píivyéébé taúhbaju néétune oore táicyánéjcutu ámúhake o nées tsaapi cahcújtso múnáájpi taaba cahcújtsótúrolle ímí dííbyema íjcyáhajchíí tsá díbye díílleke íhvéjtsóityuróne. 13 Áhdure tsáápille cahcújtsóllé taji cahcújtsótúroobe ímí dííllema íjcyáhajchíí tsá dille dííbyeke íhvéjtsóityuróne. 14 Muurá ímíbáavyéiyooobe dille ímí íjcyáni. Áhdure idyé cahcújtsóóbé taaba ímíbáavyéiyá díbye ímí íjcyáni. Aane muurá ímí íjcyáromútsí íhvétsócatsíhajchíí tsáijyu múúne ítsíime ílluréjucó tútávaavéne. 15 Aane ihdyu cahcújtsóllé taji cahcújtsótuube díílleke íhvéjtsóné ímílléhajchíí óví íhvejtsóhi. Téhdure idyé cahcújtsótulle cahcújtso múnáajpi ájyú íjcyáábeke íhvéjtsóné ímílléhajchíí óví íhvejtsóhi. Aane tsá Píivyéébeke cahcújtsómé hallúrí íjcyatúne. Muurá ímíllebe tsamíyé metáábávájcatsímyema meíjcyane. 16 Muurá tsá mewáájacutú cahcújtsóllé taji dille íjcyadu cahcújtsóíhajchííjyu. Áhdure tsá mewáájacutú cahcújtsóóbé taaba díbye cahcujtsódú cahcújtsóíhajchííjyu.

17 Áronáa ihdyu óví muhdú pamévare meíjcyá Píivyéébé ímíllédú meke pícyohdu. Áánéllí óví tehdújucó tsaate íyéejtéré íjcyane. Téhdure idyé óví tehdújucó tsaate mewámyuma íjcyane. Ehdú pámeere cahcújtso múnáake ó nehíjcyá díyte tehdú íjcyaki. 18 Muurá kíhdyahírótsámeímyeke Píivyéébe ujcúhi. Áhdure tehdú meénúmeítyúrómeke díbye újcume ihdyu óví éhduréjucó. 19 Muurá tsá muhdú tene néétu tehdú meméénúmeítyúne. Áhdure tsá muhdú tene néétu tehdú meméénúmeítyóne. Muurá ihdyu apááñéré muhdú dííbyé taúhbajúúné néhdú meíjcyane ímíllebe. 20 Áánéllí Píivyéébeke mecahcújtsótujkénújyu muhdú meíjcyaduré múu íjcyáhi. 21 Tsaate hójtsí pañe íjcyame dííbyeke cahcujtsómé tsá múu íjyacunútú díityédítýú íjchívyéíyóneri. Áronáa ihdyu múu ípíivyetéhajchíí díityédítýú íjchívyéhi. 22 Muurá tsíjtyé hójtsí pañe íjcyámema tsíjtyé hójtsí pañe íjcyátúrómeke Píivyéébe újcume tsaaduré íjcyá dííbyéjte. Aame tsaméhíj íjcyá Críjtó ícúve múnaa. 23 Muuráhjáa tsúúca Píivyéébe meéma meenú mepájtyetiíne. Áánéllí tsá múu míamúnáá íjtsaméí cahcujtsójucootúne. 24 Ehdú teéne, ámuúha táñahbémej. Ahdícyane tsá múu íínerí íjyacunútúne. Óví ihdyu Píivyéébeke mecahcújtsótujkénújyu muhdú meíjcyaduré meíjcyame dííbyeke meúraavyéhi.

25 Ehdú íne ámúhake ó úúballé éhné ámuha oke muhdú táábavatúmé íjcyáiyóné medíllone. Ténejcutú Píivyéébe tsá muhdú meke néétune. Áronáa ihdyu oke díbye píáábóneri o wáájacúné o nées díyte táábávájcatsítyúné téhdure ímí nééneé. Ehdú ímí dííbyeke o úráavyeebe ámúhake o néehíí. 26 Aane ó íjtsúcunú ímí tehdújucó díyte íyéejtéré íjcyáiyóné íne Críjtoke meúraávnyenéjcu íhnáhó néénéllíhye. 27 Áronáa ihdyu tsúúca táábavámé tsá múu íhvéjtsotú mewakye. Áanetu íyee íjcyame tsá múu íjtsámeítyú ityáábaváiyóneri. 28 Aane tsaate ityáábaváhajchíí ihdyu óví táábaváhi. Téhdure tsáápille ityájiváhajchíí óví

tájiváhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. Áronáa ihdyu íhnáhóóné táábávameke íñújí icyánéjcyúne dómajcóne. Áánéllii ámuhakye o nées ámuha ténehjívú metáhjátsámeityuki.

²⁹ Áhdícyane, ámuúha táñahbému, muurá lléváhréjucu tsiíñe Críjto tsááiñe. Áánéllii ihdyu méwámyuma íjcyámeke o nées ditye íhnáhóóróné pañe íyéejte wákímyeíyódú Píívyéébé wákímyeí imyéénuki. ³⁰ Téhdure ámuhakye tsaatéké kímóóve pájtyerónáa tsá múu kehóóvémejhíjívú néétune. Téhdure wáñehjívátéhijcyámé tsáhájucu tééneri íjcyáityúne. Áhdure tsíeméné áhdome tsá tééneri íjívéityúne. Ténehji íjcyárónáa méíhvéjtsodí Píívyéébé wákímyeí. ³¹ Tsá múu íñújiri muhdú íjcyáíyóneriyé itsúúráméíñe íhvéjtsotú dífbyé wákímyeí. Muurá íñe íjí hallúrí íjcyáné tsíeméné imíwu meíjtsúcunúróne níjkévaáhi.

³² Áánéllii ó imíllé ámuha tééneri meíjyácunúhíjcyánetu meihveténe. Muurá íyéejte íñerí íjcyatúmé ímí Píívyéébeke íícúvéíñeriyé íjtsáméíhi. ³³⁻³⁴ Téhdure muurá walléemú tájívátúmé íjyácunú tsaímíyé dífbyeke íícúvéíyóneri. Aame ímíááné ténejcúrí íjívémé tsá tsíñéhjiri íjtsáméityúne. Áánetu tájívámé íjyácunú muhdú ájyúma íjcyáíñé wákímyeí imyéénúíñeriyé. Téhdure wajpíímú méwámyuma íjcyame íjyácunú íjí wákímyeíiyé muhdú díityéké ípícyóóíñeri.

³⁵ Ehdu íñe ámuhakye o nées ámuha wájyuri ímí Píívyéébeke ámuha meíícúveki. Tsá idyé ávyeta ámuhakye taabávatu o bóijcyúné ehdu o néétune. Ámuhakye ihdyu o nées tsaímíyé ámuha Píívyéébeke meíícúvéné wákímyeí meméénuki.

³⁶ Áhdure idyé tsaate tsúúca ityáábávájcatsíñe éévevu úújetémé iye íjcyane ípíívyetétúhajchíí óvi táábávájcatsíhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. ³⁷ Aane tsaate ípíívyetéhajchíí óvi íyéejteré íjcyáhi. ³⁸ Áhdure ditye táábávácatsíhajchíí ímí teéne. Téhdure ditye táábávácatsityúhajchíí awáá éhnííñevu ímí teéne.

³⁹ Muurá tájívalle íjcyá ájyú wáábyutálle. Áronáa tsáijyu múúne ájyu dííllédívú dsíjívéhajchíí píivyetelle ímílléhajchíí tsíjpiikyéréjucu ityájíváne. Áronáa ihdyu tsá dílle tájíváityuró íhdícyáábeke cahcújtso múnáajpi íjcyátúúbeke. ⁴⁰ Áronáa ó íjtsúcunú iye íjcyalle íñé imíjyaú íjcyáiyóne. Ehdu íñe ámuhakye o nées Píívyéébé Apííchó oke tükévéjtsóneri.

8

Níjcyotájte íícúve

¹ Aane ícyooca ámuhakye ó úúballé éhnée oke ámuha níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke medóónetu medíllone. Muurá tsúúca ténejcu méwaaajácúhi. Áronáa žíveekí panévare mewáajacújúcóóneúvuri memítyákímyeíhijcyáhi? Árone tsá íñetú meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu mewájyújcatsíñe meke píaabóhi. ² Muurá panévare iwáajacúné íjtsúcunúmeíyómé tsá ímíááné wáajácutúne. ³ Muurá ihdyu Píívyéébe waajácú caatyé dífbyeke wájyune.

⁴ Aane níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú nééturóne. Atéreenéré íjcyane míamúnaa cáánívahíjcyaróné tsá díityéké íñetú píáábotúne. Muurá ihdyu íjcyaae tsáápiye Píívyéébeé. ⁵ Muurá caame íévéhóówarii, íñújírrii, íjcyanehjí icyáánívahíjcyánéllii itsúcunúhijcyámé mítyame Píívyéébedu némehji íjcyane. ⁶ Áronáa ihdyu íjcyaae tsáápiye apáábyéré Méécááni Píívyéébe páneeréé ípíivyéjtsóobe. Muuráhjáa meke ípíivyéjtsóobe

díbyeke maávyéjútsoki. Áhdure tsáápiye Ávyéjuube Jetsocríjtoj tééveri páneere íjcyáabe tájpiyé méijcyáhi.

⁷ Árone muurá tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcooromé tsá ímí wáájacútúne. Muurá itsúcunúhijcyámé ímiááné níjcyotájté íbóhíima íjcyámeke íícúvehíjcyáne. Áánéllii tenehji íícúvémeíñé iyámeke idyóóiyóné múhdurá itsúcunúhijcyáme. ⁸ Muurá teene medóórone tsá Píivyéébedívú muhdú neétune. ⁹ Áronáa ihdyu tsá múu dóótu eene díbyeke ímí wáájacútúme teene medóóne múhdurá itsúcunúhijcyáme ityútávájtótuki. ¹⁰ Muurá tsaate tenehji dóóneri tsijtye teene dóótume íumúúpívyéne diityé életu idyóóneri íjtsaméi tútávájtsoiyáhi. ¹¹ Ehdú muurá ámúhá nahbémú tenejcu ímí wáájacútúmeke ámuha teene medóóneri metútávájtsoiyá ímí Píivyéébeke diitye úráavyéiyónetu téhduree diitye wájuru Críjto dsíjívemeke. ¹² Áne diitye íjtsaméi metútávájtsoeneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu íjtsúcunútúne. ¹³ Áánéllii diityéké o tútávájtso tu tsá mújyú téeménéhjí o dóóityúne.

9

Uwáábojte íáhdó újcyune

¹ Muuráhjáa Píivyéébe oke picyóó uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmiíbé uwááboju ámúhake o úwaabóné ámuha mecáhcújtsonetu muurá méwaajácú ímiááné tenejcu uwááboobe o íjcyane. ² Áronáacábú tsaate tsá cáhcújtsotú uwááboobe o íjcyane. Áanetu ihdyu ámuha mecáhcujtsó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mecáhcújtsonéllíihye.

³⁻⁴ Aane eene múhdurá óhdityu ítsámeihíjcyámeke o néé uwááboobe o íjcyáabeke oke diitye íícúvéiyóné panévatúre. ⁵ Muurá téhdure o táábávállema úwááboobéré ó pehíjcyáiyá eene tsijtye uwáábojte Péédooro, Jetsóó nahbémuu, íjcyame péhijcyádu. Áábeke muurá idyé ámuha oke méíícúvéiyá diityéké ámuha méíícúvehíjcyádu. ⁶ Áronáa ¿íveekí muhsti Benabéema múhtsiye mewákímyeíñé tájpi méúwáábohíjcyáhi? ⁷ ¿Aca múúne tsodáhó iye íáhdóne tájpi íjcyáhi? ¿Aca óóva bájtsome tsá íñéevá lléénetúne? ¿Aca obééjámuke ééne tsá diityé mujpáñejpácyo ádotúne? ⁸⁻⁹ Ehdú ámúhake o nééne méijtsúcunúdí míamúnáa íjtsaméi tene íjcyane. Muuráhjáa Píivyéébe Moitséeúvuj tééveri íwaajácuháámitu néehii: “Trígó tátsoújcori íjcyáabeke ócájiky tsá múu tsíeménevu íhju wátájcotú díbye ímájchótuki.” ¹⁰ Ehdúu Píivyéébe néé díbyé wákímyeí meéne teéne áhdó újcyúiyóne íñééiyóne. Tsáháa apáámyeré iyámedityú díbye neétune. Muurá tsaate úmihe bájtsone kéemene tsíjtyeréjucu ááhívetsoné. Áronáa téhdure teenée bájtsómedívú tsane coévá tsahdúré diitye újcyuki. ¹¹ Ahdú muurá Píivyéébe icyánéjcu ámúhake muha méúwáábohíjcyáme ¿aca tsá ámuha múúhake mepiáábóityuró tsíeménetu teéne tájpi muha méijcyaki? ¹² Áánerá tsijtye uwáábojte ámuha mepiáábóne tájpi ícyahíjcyáhi. Téhdure muurá múúhake ámuha mépiáábóiyáhi. Áronáa ihdyu muha tsá téeneri méijyáacunútúne. Tsáijyu múu míamúnáa teene múhdurá íjtsúcunúne tsá ímílléityuró icyáhcujtsoné muha méúwaabóne. ¹³ Muurá ámuha méwaajácú duurúvájá pañe wákímyeímyé tééjá wáabyuta diitye tsátyehíjcyánetu újcyúne tájpi ícyahíjcyáne. Téhdure muurá Píivyéébeke diitye iyámedi íícúvehíjcyánetu újcyune dohíjcyáme. ¹⁴ Ahdú íhvane muurá

Píivýéébe néé uwáábojte íjcyáíñé cahcújtso múnaa diityéké piáábóne tájpi. ¹⁵ Ehdu íñe ámuhákye o néé pevénéré ámuha mewáájácuiki. Tsá piáábó ámuhákye o táumeítyúne. Aabe ihdyu óvíi o dsíjívéhajchíí ó dsíjívé ámuha oke mepiáábótuubére. Muurá ímí ó ijtsúcunú oore o wákímyeíñe tájpi o íjcyabe o úwáábohíjcyáne.

¹⁶ Muuráhjáa ihdyu Píivýéébere oke pícyóóné wákímyeí o méénúneri tsá o mítyájkímyeítyuróne. Aane muurá tsíjtyeke o úwáábótúhajchíí ídásó oke pajtyeíyóne. ¹⁷ Íhya ihdyu oore táíjtsaméiyi téené wákímyeí o méénuca téeneri ó mítyájkímyeíyáhi. Áronáa tsá oore o ímílléne téené wákímyeí o méénutúne. Píivýééberéé oke pícyóó téénevu. ¹⁸ Áánéllii ó ímjyúú téené uwááboju pevénéré áhdótsótuube o úwáábóneri. Tsá o íjycunútú téene áhdó oke ditye piáábóne tájpi o íjcyáiyóneri.

¹⁹ Aabe múicúve múnáajpi o íjcyáityúroobe pamévá íicúve múnáajpi ó íjcyá téenej téeveri tsijtye Críjtoke icyáhçújtsoki. ²⁰ Muurá íhdééne taúhbaju o úraavyéjúcoótúroobe tamúnaa jodíomú muhdú ícyahíjcyádú idyé ó ícyahíjcyá diityémá o íjcyácooca téenej téeveri ímíñeúvú diityéké o úwáábo Críjtoke ditye icyáhçújtsoki. ²¹ Áánetu Píivýéébeke wáájácútúmema o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu ó íjcyáhi. Ároobe ihdyu tsá múhdu ditye íjcyáné pañevú o úcáávetú Críjtoeípiyájuco o íjcyánéllíihye. Ehdu diityé pañe ó ícyahíjcyá téenej téeveri diityéké o úwáábo Críjtodítú íjcyáné uwááboju. ²² Áhdure Píivýéébeke cáhcujtsójúcooromé ímí ténejcu wáájácútúmema o íjcyácooca ó íjcyá muhdú ditye íjcyadu téenej téeveri diityéké ímíñeúvú o wáájácútsó ténejcu ditye ímí íuráávyeki. Ehdu ihdyu pamévamáyé ímíáábéré ó nahbévahíjcyá téenej téeveri diityéké o píaabómé ípájtyeteki. ²³ Aabe pamévakéré ó úwáábohíjcyá tsaméhjí diityémá ímí meíjcyame meímjyúuki.

²⁴ Muurá táhjajcátsiyi dsíínémedítú tsáápiye táhjaabe téene áhdó ujcúhi. Ahdu ívane ímíñeúvú méuráávyé Píivýéébeke íáhdó ámuha meújcuki. ²⁵ Áhdure muurá ícu íáhdoma íjcyanévu úcááveímyé téené ihde pííñúmeímyé tsá íná dómájcotú diityéké tútávájtsóiyóne. Ehdu muurá pííñúmeímyé téene áhdó ímíwu néerone múhahçhotá íjcyáityúné íujcuki. Áánetu ihdyu mepííñúmeíhijcyá múijyú muhdú íjcyáityúné meújcuki. ²⁶ Áánéllii tsá pevénéré Píivýéébeke o úráávyehíjcyatú éhne múúne tsaate kiávú ípyééne wáájácútúmé dsíínehíjcyádu. Aabe tsá ténejcúri o bañúmeítyú éhne múúne méénújcatsíbye bañúháñe pevétsíhjíre cátyétyehçúdu. ²⁷ Áánéllii muurá Píivýéébedívú o íhvéjtsámeíbyé ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Aabe ó téhmémeíhijcyá keená oke ténejcútú mújtátsóiyónetu ímichi awáá ténejcu o úwáábohíjcyabe o bañúmeítyuki.

10

Níjcyotájteke Píivýéébedi medíllótyuróne

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáa méijtsúcunu muhdúhjáa méihde múnáaúvuke Píivýéébe ojtsóri tükévejtsómé Tújpañe Móóá pájtyene. ² Ehdúhjáa díbye diityéké píaabómé íhvéjtsámeí Moitséé hójtsí pañevú díbye diityéké ityúkévéjtsoki. ³ Aaméhjáa ihdyu ícyahíjcyá Píivýéébere diityéké piáábóne tájpi. ⁴ Díbyeréhjáa muurá diityéké ácuhijcyá majçóvu, adóvu, íjcyane

meénúraíturóné diityémá imyéénúneri. Áámemáhhjáa téjyújuco nééwayúdu néébe Crijó Ijcyaaabe diityéké tükévétsohíjcyáne. ⁵ Ehdúhjáa panévatúré ímihyéjúcooro Pívyéébe diityéké tükévétsoorónáa ímunáajte ímityúné dáríívemeihijcyáhi. Ááné déjúcotúhjáa mityame dsíjívé íneúbará pívyétúné ííñújivu.

⁶ Ahdu meke tene ipájtýtu tsá ímityúnéhjiri meúmúúpívyéityúne. ⁷ Tsá ditye meénuhíjcyádú níjcyotájteke mecáánváityúne. Muurá Pívyéébe waajácúháamitu nééne: “Níjcyotájteke idyúúrúváne wañéhjíné pañe imájchóné hallúvú ádohíjcyáme.” ⁸ Ahdícyane tsá medómácójcatsítyú íhdícyáméhjima dityéhjáa meénuhíjcyádu. Tééné déjúcotúhjáa muurá tsajcóójiré diityédítýú dsíjívémé 23,000-meve. ⁹ Áánéllíi tsá Pívyéébeke mepátsárijcyóityú ímityúné meméénune díbye íáábúchíjcyatsaatéhjáa diityédítýú meénuhíjcyádu. Tehdúhjáa muurá meénúmeke tééné déjúcotu ííñimýmémú íhdome dsíjívéhíjcyáhi. ¹⁰ Aanéjii tsá múu diityé díívame ímityúné íhjuvátú Pívyéébedítýu. Tehdúhjáa néémeke muurá tééné déjúcotu dííbyere Pívyéébe wáalloobe ‘Dsíjíve’ némeíbyé níjkyéji múnáajpi dsíjívetsóhi.

¹¹ Ehdúhjáa nénehji éjyúvú méíhdé múnáake pátyehíjcyáné muurá Pívyéébe waajácúháamitu caatúvá íñe ícyooca meíjcyámema ííñuji níjkevaríjyuco Ijcyame teene meévéne tehdu medáríívemeítýuki. ¹² Áánéllíi ímí Pívyéébeke íuraavyéné íjtsúcunúmé téínbúwá méíjcyaco ámuha ímityúneri memújtátuki. ¹³ Muurá eene ámuha ímityúneri meúmúúpívyehíjcyáné mávaríjchojúúné tsá apáámyekéré ámúhake dómájcóitýne. Muurá íhdyu pámeekéré patyéhíjcyáne. Áronáa mecátsípáávé Pívyéébedívu. Díbye íjcyátúcoocájii; tsá néhi ávyetá íhnáhó nééné mávaríjchoju meke dómájcóityúne. Díbye íhdyu tehdííváne mávaríjchoju meke dómájcóijy meke píááboo maábúcuiki.

¹⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánéllíi tsáhájuco níjcyotájteke ámuha medúúrúváityúne. ¹⁵ Ehdu íñe ámúhake o néé ámúhá íjtsaméima ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawáá íhdyu ímíñeúvú méíjtsaméi ámuha mewáájacuki. ¹⁶ Muuráhhjáa Pívyéébe mééma mepájtýetéíñe meénune meítsáávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsohíjcyá teene dííbyeke. Aame méduurúvahíjcyá mewájyuríi Crijó tujpácýo páwachákevu wágóoovéne. Tehdure pááaho memájchóneri méduurúvahíjcyá mewájyuríi díbye ícúbáhrámeíñe meítsaavéne. ¹⁷ Muurá mityame meíjcyarómé tsahóóré pááaho memájchome ímí ménahbévájcatsíhi. Ahdu muurá tsáápiye Crijó íjcyáabejté mityame meíjcyarómé meíjcyá tsáápihydýre.

¹⁸ Muuráhhjáa tamúnaa íjraémú Pívyéébe ícúvé dóhíjcyámé tsame ijcyá téénéejte. ¹⁹⁻²⁰ Muurá dííbyeke wáájacutímé naavémukéré dooháñevu ícúvehíjcyá ímíubáané ditye ícúvéíyoobe Pívyéébe íjcyánaáaca. Áánéllíi ámúhake o néé tehdu ámuha naavémuke meíícúvétuki. Tsá ámúhake o néhíjcyatú níjcyotájte meke píaabóne. ²¹ Ahdícyane tsá tene ímityú tsúúca Pívyéébema maadóneri, memájchóneri, menáhbévacátsíhijcyámé Naavéneke ícúvehíjcyámema menáhbéváne.

²² ¿íveekí Pívyéébeke mepátsárijcyóiyá ehdu medáríívemeíñeri? ¿Aca dííbyé ehniñevu meé?

Críjtoéjté wájýjcatsíyóne

²³ Muurá ímiááné panévaré meimilléné méméénúiyáhi. Áronáa tsá panévaré ímí néétune. Tsá páneere meke piáábotú Píivýéébeke meúraávyénéjcutu.

²⁴ Áánéllii tsá múu tsúúráméiyú iye tsaímíyé ijcyáiyóneri. Téhdure múu ijtsámeí tsijtyeke ipiáábóiyóneri pámeere ímí mejjcyaki.

²⁵ Áhdure ditye dooháñé náhjihénuhjcyánetu múu cúúvéhulléré iáhdone dóo tsáijyu múu icúvé ijcyane ámuha medóone múhdurá meijtsúcunúiyónélliihye.

²⁶ Muurá íññjiri páneere múhdúné tsíeméné ijcyane Píivýéébe éhné dibyée ípíveyjtsóne.

²⁷ Áánéllii múu cahcújtso múnaa ijcyáturómé ámúhake majchóvú piúváhajchíí cúúvéhulléré majchó ínehji ditye pícyoone ámuha múhdurá meijtsúcunúutuki. ²⁸ Áánetu tsaate idyóótune 'íñe níjcyotájté icúve' néhajchíí tsá múu dóótu diityéké ámuha múhdurá meijtsámeichótuki. ²⁹ Ehdú o néé ihdyu ámuha medóórone ímityú meijtsúcunúutúrónáa diityéké múhdurá ámuha meijtsámeichóiyónélliihye.

Áronáa tsáijyu múu ámuha téénetu ménééiyáhi: "¿Aca muhdú ívane mewáájacúdú méméénune tsijtye múhdurá ijtsúcunúiyáhi? ³⁰ Muurá iná memájchóné hallúvú météhdútsohijcyá Píivýéébeke dibye ímillédu. Aanéjii ¿íveeki tsijtye ihjyúváiyá ímityúné ijcyáneríjiihari?" ³¹ Ihdyúhde tehjújucóoro. Áronáa ihdyu múu panévaré iná imyéénúneri, imájchóneri, iádóneri, bóhówajtsó Píivýéébeke. ³² Ánéhjiri ihdyu tsá múu tútávájtsojú jodíómuu, jodíómú ijcyáturómee, ijcyámeke pámeere cáhcújtsótúróméhjimájucó. ³³ Muurá ihdyu ó ímillé pamévamáyé ímí o ijcyane ditye téhdure ipájtjetéki. Tsá oore ímí o ijcyáiyóneri o ijyácunúutúne.

11

¹ Ahdu múu ijcyá muhdúhjáa Críjto ícyahijcyáné o wáájáne díbyeke o úraavyédu.

Muhdú walléémú pihcyáávé pañe ijcyáiyóne

² Ahdícyane, ámuúha táñahbému, mítyane ámúhake ó duurúvá Píivýéébé icyánéjcu ámúhake o úwaabóné ímí ámuha meúraávyéne oke meítsáávehijcyánélliihye. ³ Aane ó ímillé ámúhake o úúballéné Píivýéébe Críjto túkevéjtsoobe ijcyane. Áánetu Críjto wajpiímú túkevéjtsoobe. Áánetu diitye wajpiímú méwamyú túkevéjtsojte eene Críjto túkevéjtsoobe Píivýéébe ijcyadu. ⁴ Aame wajpiímú ihñiwaúúné iwátájcómeíñe Píivýéébé uwááboju úwáábóhajchíí núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu imyéénúmeíñe ditye Píivýéébema ihjyúváhajchíí núcójpítsó teéne. ⁵ Áánetu walléémú ihñiwaúúné wátájcómeityúmé úwáábóhajchíí téhdure núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu méénúmeityúmé Píivýéébema ihjyúváhajchíí núcójpítsó teéne ibyээрómeíñe ditye ijcyáiyódu. ⁶ Aane iwátájcómeíñe ímilletúmé óví illure béérómeíhi. Áánetu tehdu imyéénúmeíyóné núcójpítsó ijtsúcunúhajchíí óví wátájcómeíyuro díbye

⁷ Áánetu wajpiímú tsá Píivýéébé pihcyáávé pañe wátájcómeítyuro díbye náávé ijcyane díbyeke íavyejúúllébeke íbóhówátsohijcyánélliihye. Áhdure walle ájyúke íavyejúúlléne bóhówajtsóhi. ⁸ Tsáháa muurá wajpiikyé Píivýéébe ípíveyjtsotú wállehdítýú tsátsii iújcúnetu. Muuráhjáa ihdyu wálleekéré ípíveyjtsóobe wájihdítýú tsátsii iújcúnetu. ⁹ Tsáháa muurá wálleeké tujkénú

ípívyéjtsólleke dibye náhbénutú wájpíhdívu. Muuráhjáa ihdyu wájpíkyéré tujkénú ípívyéjtsóóbeke nahbénuube wállehdívu. ¹⁰ Áánéllii múu walléémú wátácámeihjycá ihñíwauúné ájyúmuke iávyejúúlléné uubállé nǎjkyéji múnaa ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ípívyejtsó wajpi wálleema iúúcjcatsíñe ímí ípíáábójcatsíki. ¹² Muuráhjáa ímíááné wájpíhdítýuré walle ípívyeevéhi. Áronáa ihdyu ícyooa díbyere Píívyéébe méénune wállehdítyuréjuco míamúnaa ípívyeevéne.

¹³ Aane ¿muhdú ámuha méijtsúcunú diitye walléémú dobéévé pañe ihñíwauúné wátájcómeityúmé Píívyéébema íhjuváne? ¿A tehdújuco teénej? ¿Mityá tsáhaáj? ¹⁴ Muuráhjáa ihdyu mepíívyedújuco íjcyane wajpi ihñíwácoma íjcyáiyóné múhdurá núcǎjpsítóhree. ¹⁵ Áánetu ihdyu wállehdítyú uuvéné ihñíwácoma dille íjcyane ihñíwáú wátájcódú tene néénéllíihye. ¹⁶ Aane íñe páneere ámúhake o nééne tsaate múhdurá íjtsúcunúhahjchíí óví muhdú néé teénetu. Áronáa ehdu muha méúwáábohíjycá pahúllevaré íjcyané cahcújtso múáake.

Jetsóope mépajtyeté méénúne májchó múhdurá dárñívémeíñe

¹⁷ Áánetu íjcyané tsane ámuha meméénuhíjcyané múhdurá ámúhadívú o íjtsúcunúne. ¿íveekí ámuha medóbéévéne pañe múhdurá médárñívécatsíhíjycá ímíááméré íjcyatúme? ¹⁸ Muurá oke úúballémé ámuhává metáhjácatsíhíjcyané medóbéévécoóca. Ímíáánéubá tehdu ámuha méícyahíjcyáhi. ¹⁹ Áronáacáubá ¿mityá tsánejcútú tehdújuco teene, teénetu mewáájácu caatyé ímíááné Críjtoke cáhcújtóne? ²⁰ Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsóó mewájyuri mééma méénune méítsáávéne májchó memájchoromé tsá ímí meméénuhíjcyatúne. ²¹ Ámuhává muurá tsaatéjtane memájchome ídátsó ájyábari íjcyánáa múhdumé ámuha teene mekéwáñehdúmé ílluréjuco mellíyícyávehíjcyáne. ²² ¿Aca íveekí ehdu ámuha méméénuhíjcyáhi? ¿A tsá ámuhá jaaháñevúré ámuha memájchóítýuróne? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maávyejúúllétú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame medóbeevéne. Íllure ámuha ménúccǎpívétsohíjycá ídáátsojtéke. ¿A ehdu ámuha meícyahíjcyámeke ó duurúváiyáhi? Tsáhaá.

Jetsóó mewájyuri méénune méítsáávéne májcho (Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)

²³ Páñetúhjáa Ávyéjuube Jetsóó úwaabóné íñe ámúhake ó úúballéhi. Jóódáhjáa díbyedívú ékéévétsóipyéjco pááaho iúújúne téhdújtsoobe Píívyéébeke. ²⁴ Átsihdyúhjáa teehe idyóhdahíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pájyuvaré méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñe ámuha méítsaavéne.” ²⁵ Átsihdyúhjáa idyé ado íkéévéne neebe: “Íñe tátyujpácyó ícúbáhrámeíñej teéveri Píívyéébema tsíhdyuréjuco ámuha meíjcyáíñe uubálle. Aane ámuha méítsaavéné tehdu méméénuhíjcyaco.” ²⁶ Ahdícyane óví ámuha tehdu meméénúneri mébóhówátsohíjycá díbyéé míamúnáa wájyuri dsíjívéné mújyú tsiíñe dibye tsááíñévújuco.

Jetsóoke méítsáávéne májchori menáhbévácatsíñe

²⁷ Aane muurá Ávyéjuubée mewájyuri méénune méítsáávéne májchó tsaate múhdurá nééme meéllétu májchome ímityúné meenúhi. Tehdu méénune tsá ávyejúúllétú díbyéé ícúbáhrámeíñe ítyujpácyó wáágoóne. ²⁸ Áánéllii múu

tujkénú teene imyéenútúné ihde ímíñeúvú íjtsámei muhdú íjcyane. ²⁹ Muurá peecútéré teene meméénuhajchíí máhallúvúré ímityúné mémeenúhi. ³⁰ Ehdu néené nįjcaúvú muurá eene ámuhadítú chémeme dúhcúméhjiúvú néemedítú tsaate dsįjįvehįjcyáhi. ³¹ Áánetu ihdyu ímiááméré ímíñeúvú meįjtsámeíñe teene meméénuhajchíí tsá Píivýéébe íñé hallútú méhdi ícúbáhráitúne. ³² Muurá ihdyu tsáįy meke íhvétsohįjcyaaabe meícúbáhrámei téenetu meillįjkívýene ímiáámeręjucu meįjcy cáhcųjtsótúmema mewágóóóvętuki.

³³ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánellii múu téhmęjcatsi pámeeréi pįhycáávęcooca ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyęjuubęe mewájyuri méénune ámuha meįtsáávęne májcho. ³⁴ Áánetu tsaate íąjybáávatęhajchíí óví ihjývú majchóhi. Tsá ditye teene dómájcoíturó Píivýéébe diityéké téené hallútú ícúbáhrátuki. Áánetu eene tsíñehji ámuha meméénuhįjcyáné óví ámúhake o ááhívętéįy meímįbajchóhi.

12

Píivýéébe Apíichó piááboryé meméénuhįjcyanęhji

¹ Ámuúha táñahbémuj, ó imíllé ámúhake o úúballéné ímíñeúvú ámuha mewáájacu muhdú Píivýéébe Apíichó meke piáábónej téeverýé ínehįj meméénune mepiivýetęne.

² Muurá ámuha mewaaјácú díıbyekęe ámuha mecáhcųjtsótúcooca nįjcyotájtekéré medúúrúvahįjcyáné íbóhįma įjcyátúmeke. ³ Aane ámúhake o néé tsá muurá tsaate Píivýéébe Apíichó túkevęjtsori nééityuróne: “Jętsóó nehnįyau.” Áhdure tsá múha Ávyęjúúbedi Jętsóoke díllóityuró Píivýéébe Apíichó diityéké túkévęjtsótuca.

⁴ Muurá ihdyu Píivýéébere meke piáábónej téeveri mépiivýeté páhduvaré nénehji meméénune. Árónaa ihdyu Íapíichoj téeverýé meke piááboobe ténehji meméénuki. ⁵ Muurá díıbyé wákimyéi páhduvaré nénehji meméénúróneri tsaapiįkyéré méıccuvęhi. ⁶ Muurá díıbyere Píivýéébe tehdu mééma meenu íhñęjtę meįjcyámema. ⁷ Aane muurá díıbyé Apíichóré meke piáábóneri mépiivýeté tehdu nénehji meméénune mejtéeveri téhdure tsįjtye cahcųjtso múnáake dibye ipiááboki. ⁸ Muurá tsaate téenere piáábónej téeveri piivýeté tsįjtyeke ityúkęveįtsóne. Ááné piááboryé tsįjtye piivýeté ímí iúwaabóne. ⁹ Áhdure muurá tsaate téenere piáábónej téeveri ímí Píivýéébeke cáhcųjtsóhi. Ááné piááboryé tsįjtye piivýeté chémémęhjike íbóhįtsóne. ¹⁰ Tsaate piivýeté méénúraityuróné imyéenune. Tsįjtye piivýeté íñá pájtyeíñe íhdęjucu iwáájacúné iúúballéne. Tsįjtye piivýeté iwáájacúné caatyé pañe ímiááné Píivýéébe Apíichó įjcyane, caatyé pañe Naavéné apiichóré įjcyane. Tsįjtye piivýeté tsįjtyé ihjy illéébótúrójuri íhjuváne. Tsįjtye piivýeté tsįjtye íhjuváne illéébóturóné íhñęjvu ipájtyetsóne. ¹¹ Ehdu muurá Píivýéébe Apíichó piáábónej téeverýé mépiivýeté páhduvaré nénehji meméénune.

Pámeere Crįjtoęjtę tsáápihdyúré įjcyane

¹² Muurá méįpi pívátsihįvá įjcyáné dobéevé méįjcyá tsáapiıye. Ahdu téhdure Crįjtoęjtę mityame páhduvaré menéerome méįjcyá tsáápihdyúre. ¹³⁻¹⁴ Muurá pamévare jodíómuu, grięęgomuu, tsįjtyé hóįtsi pañe įjcyamee, tsįjtyé hóįtsi pañe

Íjcyatúmee, éhdume pámeere méijcyá dílbyeéjte. Muuráhjáa Píivyéébe Apííchó mépañévu úcaavémé méijcyá tsané múnáaréjuco. Aame Críjtoma tsáápihdyuré méijcyá Cááni Apííchó mépañe íjcyáne j tééveri íñe méjpi pívátsihjívá íjcyaróné dobéévé tsáápiye meijcyadu. ¹⁵ Muurá méjtúha íhhyúvaca tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné hójtsi íjcyátúnéllíihye. ¹⁶ Téhdure ménúúmiho tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné máhállu íjcyátúnéllíihye. Áronáa muurá páneere méjpiene. ¹⁷ Muurá páneere méjpi hálluúré íjcyaca ¿íñnerí melléébóiyáhi? Téhdure páneere ménúúhejüre íjcyaca ¿íñnerí máarahjúciyá tsíeménej cúva? ¹⁸ Ehdúhjáa tene múhdurá nééiyónéllíi ihdyu Píivyéébe méjpi ípívyejtsó muhdú íjtsúcunúdu ténéhjíma. ¹⁹ Muurá tsáneere méjpi íjcyaca múhduréiyó teéne. ²⁰ Aane muurá pívátsihjívá íjcyaróné dobéévé tsáápiye.

²¹ Áanéllíi máhálluúcu íhhyúvaca tsá nééítyuró méhójtsicu íñetu píáábotúne. Áhdure méhniwau tsá nééítyuró méjtúhaacyu íñetu píáábotúne. ²² Muurá méjpiítyu íhtsúuvúdu méjtsúcunúrotsihjí ímichi éhniíñevu meke píaabóhi. ²³ Áanéllíi tétsihjí múhdurá néerotsihjí tsáimíyé météhmémei múha meke íajtyúmituki. ²⁴ Áánetu muurá ímí méjtsúcunúrotsihjí tsá pahdu mewátájcómeityúne. Píivyéébé ípívyejtsó méjpiítyu múhdurá néerotsihjí tsáimíyé metéhmeki. ²⁵ Ehdúhjáa ípívyéjtsóobe méjpi patsihjivaré ímí meke píáábónetu tsátsii múhdurá méjtsúcunútki. ²⁶ Muurá tsátsiíyé metútáváávérónáa páneeréjuco méjpiíyí avye búuvéne. Áánetu tsátsii metútáváávétúcooca pájpiye íñe imíjyaú mellíñémuúcunúmelhi.

²⁷ Ahdu muurá tsáápiitsa Críjtoéjte méijcyame méijcyá tsáápiye íjcyadu. ²⁸ Áanéllíi dílbye cahcújtso múnáa méijcyameke Píivyéébe pícyóó íná mewákímyeíñehjívú. Tsaatéke muurá pícyoobe Jetsocríjtodítýu íjcyané uwááboju uwááboméré ditye ipyéhjcyaki. Áánetu tsíjtyeke pícyoobe íhdéjuco íná pájtyeíñe iwáájacúné úúbálléímyeke. Tsíjtyéhjike pícyoobe dílbye íhhyú uwáábojte ditye íjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méénúráityúronéhjí méénúímyeke, chéméméhjike bóhítsóímyeke, ídáátsóméhjike píáábóímyeke, túkevétsojte íjcyáímyeke, tsííñe míamúnáa íhhyu illéébótúrójuri íhhyúvái myeke. Ehdú muurá páhdúváré nééné wákímyeíháñevu pícyoobe Píivyéébe íhñéjte méijcyameke. ²⁹ ¿Aca pámeere dílbyeéjte méijcyame Jetsocríjtodítýu íjcyané uwááboju uwááboméré mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere íná pájtyeíñe mewáájacúné méúúbállehíjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwáábojte? ¿Aca pámeere méénúráityúronéhjí méméénuhíjcyáhi? ³⁰ ¿Aca pámeere chéméméhjike mébóhítsóhíjcyáhi? ¿Aca pámeere méihhyúvahíjcyá tsííñe múnáa íhhyu melléébótúrójuri? ¿Aca pámeere mépiivyété téjúhjí tsaate íhhyuvané mepájtyetsóne? Tsáhaá. ³¹ Ahdícyane cáhawáa métsúúraméi keená éhniíñevu ímí ámuha méjtsúcunúneri Píivyéébe ámúhake íajcuki. Aane ó imíllé ámúhake o úwaabóné muhdú éhniíñevu ímí méijcyáiyóne.

13

Mewájujycatsñe

¹ Muurá tsííñe míamúnáa, níjkyéji múnáa, íjcyámé íhhyúrí o íhhyúvároobe muuca o wájyútúhachíí ateréejpiyé o íjcyaae pevénéré ó íhhyúvahíjcyá éhne

múúne cúúmúbama chehkéú ihjyuvádu. ² Téhdure iná pájtyeiñé ihdéjuco o wáájacúné o úúbálléhíjyaabe pané ihdeene o wáájacúroobe tsíjtyeke o wájyútúhachíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. Áhdure Píívyéébeke ímí o cáhcújtsónéllíí cáméhbaúné tsiéllevu o ínénstóroobe tsíjtyeke o wájyútúhachíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. ³ Áhdure ídáátsóméhjike tátsieméneri o piáábohíjyaabe Crijtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú oke dítye cówájtsóroobe tsíjtyeke o wájyútúhachíí tsá ínnetú oke tene piáábotúne.

⁴ Muurá ihdyu pamévakeré meídaatsólléne mewájjyume máaabúcú múhdurá néeronéhji. Aame tsá ínnerí menómíutááváityuróne. Tsá ávyéjuuháñé mellííñéityuróne. Tsá 'mityáhmitýá' menééityuróne. ⁵ Tsá átéréenéhjí meihjyúváityuróne. Tsá méhllíihyeré tsane meméénúityuróne. Tsá mecááyóbáityuróne. Tsá tsiélleréjuco méjtsúcunúityuró tsaate meke ímityúné méénune. ⁶ Áhdure tsaate ímityúné méénúneri tsá meímíjyúúvéityuróne. Ímiááneriyé méímíjyúúvéiyáhi. ⁷ Muurá ímiááné pamévake mewájjyume múhdurá tsaate íjcyameke mépiabó dítye ímíjpyetéki.

⁸ Ehdú mewájjyúcatsíñé tsá mújyú mééma níjkéváityúne. Áánetu eene iná pájtyeiñé ihdéjuco mewáájacúné meúúbálléhíjcyáné mééma níjkévaáhi. Téhdure dílbyé piááboriyé tsaate tsíjtyé ihjyú illéébótúrójuri ihjyúvahíjcyáné níjkévaáhi. Áhdure dílbyé piááboriyé mewáájacuhíjcyáné tsáhájucó íjcyáityúne. ⁹ Muurá Píívyéébé icyánéjúcú tsátsíhuútsáré mewáájacúné meúúbálléhíjcyáhi. ¹⁰ Áronáa ihdyu íjcyaiñéí páneere mewáájacúné. Ájyú tsáhájucó tsátsíhjítsáré mewáájacúityúne.

¹¹ Muuráhjáa tsíimene o íjcyácooca o ihjyúvahíjcyá tsíimene ihjyuvádu. Aabéé ihdyúhacáa múhdurá néerone o itsúcunúhijcyá tehdújuco. Aanéé o kéémeebe tsáhájucó tehdu o néjúcootú tsúúca o wájacúúvénéllíihye. ¹² Ahdú muurá íñe icyooca tsátsíhuútsáré méwaaajácú Píívyéébé icyánéjúcú ehne múúne mícúmí pañe tsíeméne náávé meítene mewáájacúdu. Áronáa ihdyu íjcyaiñéí éhniíñevu ténejcu mewáájacúné. Muurá íñe icyooca tsátsíhuútsáré o wáájacúné téjyú botsíi o waaajacúú ímíñeúvú muhdú Píívyéébe oke wáájacúdu.

¹³ Aane muurá dílbyeke mecáhcújtsóne mewájjyújcatsímýé meítsohíjcyáné tsá mújyú níjkéváityúne. Áánetu ímichi páñétúene teene mewájjyújcatsíñe.

14

Tsíjtyé ihjyúrí tsaate ihjyuváné píívyeténe

¹ Ahdícyane múu tsúúrameí pamévamáyé ámuha mewájjyújcatsímýeke Píívyéébé Apííchó túkévajtsómé panévare ámuha meméénúyóneri. Múu tsúúrameí ihdétújuco díbye amúhadívú bóhówajtsóné ámuha mewáájacúné meúúbálléiyóneri. ² Muurá tsaate tsíjtyé ihjyú illéébótúrójuri ihjyuvámé Píívyéébamáyé ihjyúvá téjuri. Aane tsá múha lléébóityuró iná dítye nééne Píívyéébé Apííchóré diityéké túkévajtsóneri dítye ihjyúvánéllíihye. ³ Áánetu ihdyu díbye íuwááboju bóhówajtsóné úúbálléhíjcyámé cahcújtso múnáake tsápijtsó éhniíñevu ímí dílbyema dítye íjcyaki. ⁴ Muurá tsíjtyé ihjyú illéébótúrójuri tsaate ihjyúvamekeré piabóné Píívyéébeke dítye úráávýénéjcutu. Áánetu ihdyu díbye íuwááboju bóhówajtsóné úúbálléhíjcyámé éhniíñevu tsíjtyeke piabóhi.

5 Aane ihdyu ímí ó ijtsúcunú tsíjtyé ihjyu ámuha melléébótúrójuri meíhijyúváiyóne. Áronáa éhniíñevu ó imíllé ámuha meúúballéné Píivýéébe íuúááboju ámuhadívú bóhówajtsóne. Teene ihdyu éhniíñevu píaabó cahcújtso múnáake. Áanetu tsíjtyé ihjyúrí ámuha meíhijyúvaróné tsaate diityé ihjyúvú pájtyétsótúhachíí tsá diityéké tene píaabótúne. 6 Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuhakye o ááhíveebe tehdu tsíjtyé ihjyúrí ámuháma o íhijyúváhachíí tsá ámuhakye tene píaabóityú ámuha melléébótúnéllíihye. Áanetu ihdyu Píivýéébe óhdivu bóhówajtsóné ámuha melléébójuri o úúbálléhachíí ámuhakye píááboíñe.

7 Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá míamúnaa íjcyáturóné cúúmúbama chiyyóro ímíñevúvú mellíjchúcooca melleebó ímíwu tsanéécú íhijyuváne. Áanetu múhdurá mellíjchúhachíí tsá ímí melléébotúne. 8 Áhdure méénucátsí íjcyácooca ímíñevúvú rojrócó llíjchúmeityúhachíí tsá múha íjcyátsíívyetúne. 9 Ahdu muurá tsaatémá ditye lléébótújuri meíhijyúváhachíí tsá ditye lléébotúne. Pevénéré méihijyúvá éhne múu pevetsíma íhijyúvadu. 10 Muurá ííñújuri míamúnaa páhduváré íhijyuvámé tsá wáájácúratúné íhijyúvatúne. Muurá ihdyu ditye íhijyuvané waajácúmeíhi. 11 Muurá tsaate óóma tehdu o lléébótújuri íhijyúvaca tsá íñetú oke tene píaabóityuróné. Áamedítýú ó nééiyá tsíjtye múnaaré ditye íjcyane. Áhdure óhdityu nééiyómé tsíjtye múnáajpíyé o íjcyane. 12 Aane Píivýéébe Apííchó ámuhakye túkévéjtsóneri páhduváré nénehji ámuha meméénúiyóneri meíjyácunúhijcyámé múu íjyácunú ámuhakye díbye píáábóneri cahcújtso múnáake ámuha metúkévjtsóiyóneri.

13 Áanetu tsíjtyé ihjyúrí íhijyuvané píivyetémé múu Píivýéébeke píaabó táumeí díbye túkévéjtsóneri teene ipájtyétsó tsíjtye illééboke. 14 Muurá tsá oore táijtsaméiyi tsíjtyé ihjyu o lléébótúrójuri Píivýéébema o íhijyúvahíjcyatúne. Díbye Apííchóré ihdyu tápañétú íhijyúvahíjcyáhi. Áanéllii o íjcyároobe tsá o wáájácuhíjcyatú o íhijyuváne. 15 Aane íñe žkééjuri méihijyúváiyá Píivýéébema? Méihijyúváiyá tsajúúcuri melléébótúrójurii, melléébójurii, íjcyane. Áhdure díbyeke medúúrúváne mémátsíváiyá tsajúúcuri. 16 Muurá tsíjtye lléébótújuri díbyeke medúúrúváhachíí tsá múha meke náhbénúityú illéébótúnéllíihye. 17 Ímí tehjújúcooro Píivýéébema tééjuri meíhijyúvaróné tsá tsíjtyeke píáábotú díbyeke ditye úrááyénetu. 18 Áronáa ihdyu ímí tehjújuco teene melléébótúrójuri díbyema meíhijyuváne. Muurá ámuhá ehniíñevu o íhijyúvahíjcyá Píivýéébema oore o íjcyácooca. Áanéllii ó téhdujtsó díbyeke. 19 Áronáa ihdyu tsame cahcújtso múnaa mepíhcyáávécóoca ó imíllé pámeere lléébójuri báhríñevuúré o íhijyúvaróné diityéké píaabóne. Tsá muurá diityéké tene píáábóityuró cááménécóbaúvú tsíjtyé ihjyúrí o íhijyuvané ditye lléébójurííñvari.

20 Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, tsá múu ímíájíjtó ámuha meúraavyémé tsíimédú néétune. Ímíñevúvú múu íjtsáméi kéémejte íjtsáméiyu. Áanetu ihdyu ímítyúné icyánéjcutu múu íjcyá diitye tsiime íñá wáájácútmé íjcyadu. 21 Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé: “Tahñéjté jodíómuma ó íhijyúvaá tsíjtye múnáaj tééveri diityé ihjyúrí. Áronáa tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. Ehdu íñe o néé Píivýéébe o íjcyáabe.” 22-23 Aane muurá tsíjtyé ihjyu melléébótúrójuri Píivýéébe Apííchó meke íhijyúvátsóneri cáhcújtsótúmeke meúújjetso íhtsútuube Píivýéébe íjcyane ditye iwáájácuki. Áronáa muurá medóbeevémé téjúhjiri

meihjyuvané illéébóne méhdityu nééiyómé illure meméívaténe. Áanetu ihdyu cahcújtso múnáá wáábyuta méhdivu íuwaáboju bóhówájtsoobe dityéké meúbálleki. Tsá cahcújtsoótúmé wáábyuta tene íjcyatúne. ²⁴ Áronáa tsáijyu múúne tsááme meúwaabóné illééboki. Aame muurá teene illéébóne waajácúiyá ímiáané ímityúmé íjcyane. ²⁵ Aane múhduúvúrá íjtsúcunúne botsíí Píivyéébe méema íjcyane íwáájácúne dííbyeke duurúváyíómé ímíhmoúbánema.

Muhdú pihcyáávé pañe meíjcyáiyóne

²⁶ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, ámuha mepíhcyáávécocoo Píivyéébeke ámuha medúúrúvane májtsí méénuhíjcyámee, tsaatédívú díbye íuwaáboju bóhówájtsoné úúbálléhíjcyámee, tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjuvuhíjcyámee, ditye íhjyuvané melléébojívú pátyétsohíjcyámee, éhdume múu ímíñeúvú meenú cahcújtso múnáake tene ípiááboki. ²⁷ Aane tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjyuvané píivyetéhajchíí óví mítyétsiye íhjyúváhi. Téhdure ímílléhajchíí tsíjpi píivyeté íhjyuváne. Áronáa ihdyu tsá múu tsané tsaní íhjuveri íhjyúvatúne. Tsáápiitsadí múu íhjyúvá llééboobe ípájtyétsoki. ²⁸ Áanetu díbye íjcyátúhajchíí tsá múu ámuha mepíhcyáávéné pañe tééjuri íhjyúvatúne. Iiye múu íjcyácocoo Píivyéébe máyé tééjuri íhjyúváhi. ²⁹ Áhdure díbye íuwaáboju tsaatédívú bóhówájtsoné múu tsané dobéévé pañe mítyétsiuba, 3-meváuba, úwaabó tsíjtye illéébúcunúki. ³⁰ Áronáa tsáijyu múúne Píivyéébe lléébúcunúmedívú téhdure íuwaáboju bóhówájtsohajchíí óví tujkénú úwááboobe íhveté dítyeréjucu íuwaáboki. ³¹ Ehdú múu Píivyéébe íuwaáboju ámuhadívú bóhówájtsoné tsáápiitsadí ímíñeúvú úwaabó tsíjtye illéébóne dííbyedívú icyátsípáaveki. ³² Dííbyé uwaáboju múu ímyééne píivyetémé ímíñeúvú meenúhi. ³³ Tsá díbye ímíletú múhdurá dííbyé uwaáboju medáíivéne.

Ímíllébe tsamíyé pámeere metúkévétsójcatsíñe. ³⁴ Aane ihdyu óví ámuha mepíhcyáávécocoo Píivyéébe taúhbaju néhdu walléémú ímiááméré íjcyáne cúúvehulléré úwáábó lléebúcunúhi. Tsá ehdu nétsíhíjívú ditye íhjyúváityuróne. ³⁵ Tsane idíllone ímílléhajchíí óví íhjyáhañéúvú díllómé ájyúmuke. Tsá tene ímityú Píivyéébe pihcyáávé pañe walle íhjyúváyíone.

³⁶ Mityá tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méijtsúcunuj, tsáhái muurá ámuha pahdu díbye íuwaáboju méhdivu bóhówátsohíjcyáné mewáájácúne. ³⁷ Aane cáhawáá óví tsaate díbye íuwaáboju dítyédívú bóhówátsohíjcyámé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhajchíí waajácú dííbyé taúhbaju néhdújucu o néhíjcyáne. ³⁸ Áanetu tehdújucu néerone ditye múhdurá íjtsúcunúhajchíí muhdú idyé méméénuúhi.

³⁹ Ehdú teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane óví ámuha meúwaábohíjcyá Píivyéébe íuwaáboju méhdivu bóhówájtsoné. Tsá múu tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjyúvane dítyéké bóíjcyutúne. ⁴⁰ Ímiááméré múu íjcyáne panévaré ímíñeúvú meenúhi.

15

Críjto dsíjiveebe bóhúine

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa pajtyéteju ámuhakye o úwaabóné ámuha mecáhcujtsoné. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi. ² Aame tsúúca ámuha mepájtyeté ímiáané ámuha mecáhcujtsohajchííjyu. Áanetu ámuha ímí mecáhcujtsoótúhajchíí illure ámuha mébáñúméíhi.

³ Muuráhjáa Píivýéébé waajácúháámitu tene néhdújuco méimítyú iwáágóo Críjto dsíjívénetu ljcýané uwááboju oke ditye úwaabódújuco ámúhake o úwáábohíjcyáne. ⁴ Muuráhjáa tene néhdújuco dsíjívéébeke ditye cúúube pápíhchúúj coojívatu bóhíne. ⁵ Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdúhjáa Péedoródívú íbóhówáávéne boone tsijtye ímamyémudívú díbye bóhówaavéne. ⁶ Áané boonétúhjáa muurá bóhówáávebe ihñéjté 500-mevá ehniíñevu ljcýamedívu. Áamedítyúu tsúuca tsaatésáhjí dsíjívénetu muurá ljcýáméi mítyame. ⁷ Áhduréhjáa muurá bóhówáávebe Jacóóbodívu. Áané boonétúhjáa bóhówáávebe pámehdívúrjúco.

⁸ Áané boonécobaúvutúu téhdure óhdivu díbye bóhówaavéne ó íjtsúcunú éhne múúne walle itsíímáváyotsíhjí pájtyelle tsíímavádu. ⁹ Áanéllíi tsá o íjtsúcunúmeítyuró dííbyedítyú ljcýané uwááboju úwáábomére péhíjcyáméejpi o ljcýane. Muurá ímiááne tsá o ljcýáityuró ténejcú uwááboobe cahcújtso múnáakée o ícúbáhrahíjcyáneíllíihye. ¹⁰ Áronáacáhjáa ihdyu Píivýéébe pámeekéré iwájyudu ljcyaabe óhdi ídáátsóvéne oke ímíbajchóhi. Aabe ihdyu óvíi tehjújuco o ljcýane dííbye icyánéjcu uwááboobe. Áanéllíi muurá ímiááne tsijtye uwáábojte ehniíñevu ó méénuhíjcyá téené wákímeyí. Tsá idy é oore. Díbyere ihdyu Píivýéébe méénuhíjcyá tajtyéeveri. ¹¹ Áronáa tsá muhdú tene néétu tsaate ehniíñevu téené wákímeyí méénune. Aane ihdyu ímí tehjújuco ámúhake muha meúwáábohíjcyáne ámuha mecáhcujsóne.

Dsíjívémé bóhííñe

¹² Muuráhjáa Críjto dsíjívéebe bóhíne muha meúwáábohíjcyáne ámuha mecáhcujsóhi. Áronáa jíveekí tsaate ámúhadítyú nehíjcyá dsíjívémé bóhíjucóóityúne? ¹³ Muuráhjáa ímiááne tehdu tene néeca Críjto dsíjívéebe tsáhájucó bóhíítyuróne. ¹⁴⁻¹⁵ Aaca muurá ténejcú uwáábojte muha méjicyáiyá állíu múnáa díbyeé bóhíitúnéré muha meúúbállehíjcyáneíllíihye. Aaca téhdure téené uwááboju mecáhcujsóné tsá íñetu meke píááboítyuróne. ¹⁶ Muuráhjáa tehdu tene néeca Críjtoke ditye cúúube tsá bóhíjucóóityuróne. ¹⁷ Aacáa muurá ljcýáiyóné máhallúrí méimítyuháñe. ¹⁸ Aamée dííbyeke ímí mecáhcujsorómé medsíjívémé ávyetá wágoóoverjúco meméénúiyóne. ¹⁹ Muurá dííbyeke mecáhcujsóné apááñéré íñújí hallúrí méjicyánetu meke píááboca tsíjtyéhjí ehniíñevu ávyetá ídáátsó méjicyáiyáhi.

²⁰ Áronáacáa ímiááne Críjto idsíjívétsihdyu bohíi medsíjívémé mebóhííñe mééma déjucóonuúbe. ²¹⁻²² Muuráhjáa tsáápiye Adáa ímityúné méénúné déjucotu médsíjívéhíjcyáhi. Ahdúu íhvane tsáápiye Críjto ímiáábé ljcyaabe méénúnej téeveri medsíjívémé mebóhííhi. ²³ Áronáa tsá íhdícyáiyju mebóhíítyúne. Díbyeí tsiíñe tsáácooca mebóhíi dííbyeéjté méjicyame. ²⁴⁻²⁵ Ájyju páme avyējuubéré ljcyaá dííbyeke múnáátsohíjcyámeke ityhájáné hajchóta. Áané boone páneere Cááni Píivýéébé hójtsí pañévú íhvéjtsóiibye dííbyerjúco páne avyējuube íjcyaki. Téjyju páneere níjkévaáhi. ²⁶ Dsíjívé méke múnáátsohíjcyáne tsáhájucó ljcýáityúne. ²⁷ Muuráhjáa dííbyere Píivýéébe pícyóo Críjtoke páne avyējuubéré díbye íjcyaki. Ehdú muurá néene dííbye waajácúháámitu. Tsá tene néétu Cááni dííbye túkevéjtsóju pañe ljcýane. ²⁸ Muurá ícyooa páneere Críjto túkevéjtsóju pañe ljcýarooobe téjyju ljcyaá Cááni

Píivyéébé túkevýtsojú pañéréjuco. Muurá Píivyéébe ávyeta páné avyéjuubéré ímichi dífbye tájpi páneere íjcyáabe. Áánéllii téjyu páneere dífbye túkevýtsojú pañéréjuco íjcyáiñe.

²⁹ Áánetu íjcyáné tsane. Ehdu idyé medsjívémé mebóhíjúcóóityúné néhijcyámé živeeki tsójtso méihijcyá ímúnaa dsjívémé mémeri ‘ditye ipájtyeteki’ néémere muhdú idyé medsjívémé mebóhíjúcóóityúnáa ínetú díityéké tene ipiááboki? ³⁰ Aane idyé ehdu tétsíhjí daihañéréjuco medsjívéíñáa žíñe muha úwááboméré mépehíjcyá tsáijyu tsaate múúhake tééné hallútú dsjívétsóhahjí muha mepájtyetekiíñvari? ³¹⁻³² Áánélliiyhacáa bañúháñé tééné hallútú Éépetsó cóomi múnaa ápíchó éhne múúne meke dóóné iyámédú néémema ó táhjácatsíhijcyáhi. Aanéjñva, ané metsu ímiááné tehdu tene nehahjí meíjcyáné hajchótá mewáñehjívaténé pañe panévare meóóvehíjcyá tétsíhjí daihañéréjuco medsjívéíñélliihye. Áronáa muurá ímiááné medsjívémé mebóhíne o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye dsjívétsóllehíjcyároobe ó ícyahíjcyáhi. Áróneri íllure ó ímjyúúvehíjcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúráávyéneri o ímjyúú.

³³ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ítsámeihíjcyámedívu. Ámúhake mújtátsodímýé ími ámuha meíjcyáíyómeke. Muurá tsaate neéhí: “Átéréjetédívú menáhbevámé íllure meke mújtatsóhi.” ³⁴ Ahdu ámuha meíjcyáíyónéllii ímíñeúvú méuráávyé ímiáájú. Óvjyacóóné ímityunéjcu. Muurá íjcyáméubá tsaate ámúhadítýú Píivyéébeke wáájacútúme. Ehdu ámúhake o néé núcópítsoóné pañe ámuha téénetu mewájacúúveki.

Muhdú dsjívémé bóhííñe

³⁵ Áronáacáubá tsaate ámúhadítýú neéhí: ¿Aca íhya muhdííwáj píhíjímá medsjívétsíhdyu mebóhííhi? ³⁶ ¿Aca muhdú ámuha méjtsúacunúhi? Íllu muurá teéne: Muurá tsíeméné pañévau mebájtso tsíhdyuréjuco icyápáyóóvetsíhdyu íñe bostí páneevé úmehéréjuco. ³⁷ Tsá muurá apáhahjí teeu mebájtsonemáyé pahéjuco íjcyáítyuróne. Tsáijyu muurá trígó pañévaua tsíñéhjí pañévahúúné mebájtsocooca tsáhái téúhjítu ipáhé bóhówáávetúne. ³⁸ Píivyéébere ihdyu ímíllédú píivýetsóné tsáimíyé keemévé íñéhé neeváúhjáa íjcyahéjuco. ³⁹ Tsá muurá panévare tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure. Áánetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure. ⁴⁰ Téhdure caame íevéhóówari íjcyanéhjí, íñíjiri íjcyanéhjí, tsíhdyure. ⁴¹ Muurá cóójíejpi núhba ájchú péjcoéjpiima mícúru ájchúné tsíhdyure. Áhdure mícúruj pééte tsá tsahdúré néétune.

⁴²⁻⁴³ Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco meíjcyane medsjívétsíhdyu mebóhíime. Muurá medsjívémeke ditye cúúme mechájááverómé tsiíñe mebóhícooca tsíhdyuréjuco néjpiima meíjcyane tsáhájucó mújyú muhdú meíjcyájucóóityúne. Muurá íñe icyooca meíjcyáne j pi átéréenére. ⁴⁴ Aane muurá íñíjiri meíjcyáne j piima meíjcyane téhdure meíjcyá tsíhdyuréjuco néénej pi mújyú medsjívéjúcóóityúné j piima.

⁴⁵ Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tujkénéjpi Adáake Píivyéébe ípíivýétsóóbé pañévú picyóó míamúnaa díbye íjcyáiñe bóhi.” Áábé boonétúu

Críjto bóhówááveebe ihdyu meke ajcú mújyú muhdú mejjcyájúcoóityúne bóhívu. ⁴⁶ Áronáa tujkénú méjicyá íñe ícyooca mejjcyánéj piíma. Áané boonétú botsí méjicyaá tsíhdyuréjuco néjpi mújyú medsjívéjúcoóityúnéj piíma. ⁴⁷⁻⁴⁸ Muuráhjáa tujkénú Píivyéébe meenu íñúbatu Ádáake íñújéjpi íjcyáabeke. Áánellii tééj hallúri mejjcyame méjpiíháñema mee dibyéé ípívyéjtsobédújuco. Áanetúhjáa ihdyu Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjitu. Áánellii dífbyema mejjcyácooca tsíhdyuréjuco mejjcyaiñé díbye íjcyadújuco.

⁴⁹ Muuráhjáa Píivyéébe íñúbatu méénuube íjpiíma íjcyadújuco mee méjpiímaá. Áhdure idyé níjkyéjiri íjcyaaabe Críjto dúréjuco mejjcyaiñé dífbyema mejjcyácooca.

⁵⁰ Ámuúha táñahbému, muurá íñe ícyooca mejjcyánéj piíháñema tsá mejjcyáitú Píivyéébe avyéjuri. Muurá íñe dsíjivéíñéj piíháñé tsá múhdutú dsíjivetúne íjcyáituro. ⁵¹ Cáhawáá amúhake o úbálle múha mewáájacutúne. Tsá muurá pámeere míamúnaa dsíjivéityúne. Muurá dsíjivetúmej piíháñé cápáyóové tsíhdyuréjuco néénéj piíháñevu. ⁵² Muurá ávyeta ícúíwuúré tsáneere metámihjyácóné hallúri méjpiíháñe cápáyóové páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávye nihñéré rojrócó líjchúmeícyooca. Tene muurá íhjyuvácooca cahcújtso múnaápe dsíjívehíjcyámé tsiíñe bóhúme tsáhájucó dsíjivéityúne. Áané tujkéveri téjyú íjcyame dsíjivetúmej piíháñé tsíhdyuréjuco cápáyóovéíñe. ⁵³ Muurá íñe ícyooca medsjívehíjcyanéj piíháñé téjyú cápáyóové dsíjivéityúnéj piíháñevuréjuco. Áijyú ihdyu botsí méjicyaá Píivyéébe avyéjuri. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ehdu muurá íñe medsjívehíjcyanéj piíháñé tsíhdyuréjuco cápáyóovéíñé Píivyéébe waajácuháámitu illu tene nehjújuco: “¿Aanéhaca kíávújucó teene dsíjivé meke wáágóóiyóne? Tsúúca táhjátsámeíñé tsáhájucó íjcyatúne.” Ehdu Píivyéébe waajácuháámitu nééneé. ⁵⁶ Muurá ímityúme mejjcyané déjúcotu médsíjívehíjcyáhi. Aanée méhdivu Píivyéébe taúhbaju bohówajtsó ímityúme mejjcyane. ⁵⁷ Áronáacáa ihdyu tehjújuco Píivyéébe méhdi ídáátsóvéne Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri ímityúné mééma táhjane mewáágóóóvétuki.

⁵⁸ Áhdícyane, ámuúha táñahbému, méíhvéjtsodí Píivyéébe icyanéjcu ámuha meúraavyéne. Óóchévetúmeré méméénuhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjto wákimyéi. Muurá méwaajácú dífbyé wákimyéi méméénume mebánúmeítyúne.

16

Cahcújtso múnáa wáabyuta dsídsi píhcyúmeíñe

¹ Áanetu dsídsike cahcújtso múnáallii ámuha mepíhcyuhíjcyané mú ímíñevúv meenu ñnee Garáátsiá íñújéjri íjcyané cahcújtso múnáake o nehduú. ² Ténevá tsemáánadú mú wáyeéévejcoójí idyóbéévécooca amúhá wákimyéi hallúvú ámuha meújcnetu tsánéhwu dówacárohíjcyá amúhadívú o úújetécooca botsí ámuha mepíhcyútuki. ³ Aane o úújetécooca tsaatéke ámuha metújkevééllémeke mewáalloó Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáa éllevu ámuha mewáallóóné waajácúhaamínema ditye teene itsájtyeki. ⁴ Áámema téhdure muhdú o nehajchíí o péehi.

Muhdú ipyééíñe Páávoró íjtsámeíñe

⁵ Áronáa ihdy tujkénúí ó peé Matsedóóniá iĩñújivu. Átsihdy botsíí ámúhake ó aahíveteéhi. ⁶ Aabe tsáijyu múúne ámúhama úúníjyá hajchótá ó ijcyá tsúcájáhree. Átsihdy óví kiávu o péébeke ámuha oke mepíaabóhi. ⁷ Tsá o ímíllétú ámúhake íícúiyee o ááhíveíñúne. Ó ímíllé tsuucájááneúvúí ámúhama o íjcyane Píívyéébe ímílléhajchíjyu. ⁸⁻⁹ Aabe íchihvúré Éépetsóvú Pejtecojtéé wañéhjí ó pájtyee tééne pañe íchíí múnáake o úwááboki. Tsáijyu múúne tsaate diityédítýú o úwaabóné cáhcujtsó tsijtye oke tééne hallútú tsáíllérónáaaca.

¹⁰ Áánetu Timotéó íñe o íjcyadu Píívyéébe wákimyéí méénuhíjcyaaabe ámúhadívú úújetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco díbye ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Áábeke ihdy métsiménéélledíñe. Ímíñeúvú dííbyeke mepíááboco elle iúlléjéne oke díbye iúújévaki. Muurá dííbyeke ó ítsohíjcyá tsijtye ménahbémuma oke dítye iúújévaki.

¹² Téhdurée ménahbe Apóóroke ó neerá díbye ámúhake íááhíveté tsijtye ménahbémuma. Áronáa tsá díbye péétune. Óví mújyú ímíllécooca ámúhake aahívetéébe.

Páávoró pítyajcóné

¹³ Áhdícyane ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé ténejcútú ámuha íhtsutúmé mejcyame ímityunévú metáhjátsámeityuki. ¹⁴ Múu íiná imyéénune ímíñeúvú meenú pamévakéré iwájýúnema.

¹⁵ Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaaajácú Ejtéépanáké éhnée Acááyá iĩñújí múnáadítyú íhyájkímuma tujkénú Píívyéébe icyánejcúvú pájtyéébeke. Aabe muurá diitye íhyájkímuma ímí píáábohíjcyá téhulle íjcyane ménahbémuke. ¹⁶ Áámeke múu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye Píívyéébe wákimyéí méénuhíjcyámeke múu avyéjuulléhi.

¹⁷ Muuráhjáa dííbye Ejtéépanaa, Potonáátoo, Acáicoo, éhdume tsaímíyé oke píaabó ílle ámuha mejcyaca oke mepíáábóiyónetu. ¹⁸ Aame oke tsápítohíjcyá ámúhakee ítsápijtsódu. Aane ímí ó íjtsúcunú tehjújuco. Tehdu néemeke múu avyéjuulléhi.

¹⁹ Áhdure ámúhake ó úúballé Áátsiá iĩñújiri íjcyané cahcújtso múnáa ámúhake dúúruváne. Téhdure Akííramútsí Pírítsíírama ámúhake duurúváhi. Áhdure diityétsi jávú píhcyáávehíjcyámé ámúhake duurúváhi. ²⁰ Pámeere íchíí múnáa ménahbémú ámúhake duurúváhi. Téhdure tsamééré méduurúvájátsi.

²¹ Aane íñe ámúhake o pítyajcóné páñetu oo Páávoró ó caatúnúhi.

²² Aabe o néé Ávyéjuube Jetsocríjtoke wájýútúmé hallúrí tsúúca ímityúné íjcyane. Aabe ihdy óvi tsájucóó Máavyéjuúbe.

²³⁻²⁴ Muurá mítyane ámúhake ó wájýú dííbyeéjté ámuha mejcyámeke. Áhdícyane ihdy óví dííbyeréjuco ámúhake píaabóne. Áyu tehjújuco.

2 CORÍTIO

Hállúvúeháámí Coríitori Íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o Íjcyáábekée oke Píivýéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aane íñe ícyooca muhtsi íhyaami mécaatúnú ménahbe Timotéoma elle Coríitori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Téhdure pámeere Acaáyá iññjiri Íjcyáné cahcújtso múnáa wáábyuta téhaámi. ² Ahdícyane óví Píivýéébe Ílli Jetsocríjtoma ámúhake píaabó íbúwajíi ámuha meíjcyaki.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

³ Áánéllii metsu Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píivýéébeke meúúruvaki. Muurá meke ídaatsólléne Íjcyaaabe pájyuvaré meke bóhíhtsohíjcyáhi. ⁴ Muurá meícúbáhrámeíñetu meke íbóhíjtsóne píáábóhíjcyaaabe téhdure tsíjtyeke mepíáábo muhdú meke díbye píaabódu. ⁵ Ehdú Crijtoéjté meíjcyame díbyée ícúbáhrámeíhíjcyádújuco meícúbáhrámeíhíjcyáne. Áámeke dífíbej tééveri Píivýéébe meke ímíjyuuvu ácu híjcyáhi. ⁶ Muurá muhtsi meícúbáhrámeíyómútsikye ímíjyuuvu ácu híjcyaaabe téhdure ámúhake muhtsi meúwáábóneri mebóhíjtsómé tehdíiváné ícúbáhrámeí ámuha maáábúcuñe mepájtyetéki. ⁷ Muurá muhtsi méwaaajácú ámuha ímí Píivýéébeke meúráávvehíjcyáné panévare ámúhake pájtyéróné pañe. Muhtsi meícúbáhrámeídýú ámuha meícúbáhrámeíñéllii téhdure ámúhake bóhíhtsohíjcyaaabe múhtsikye íbóhíhtsohíjcyádu.

⁸ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhake o úúballéne muhtsi: Áátsiá iññjiri meícúbáhrámeíñe. Ávyetáa muhtsi meícúbáhrámeí múha áábúcuítýuróne. Tsáhájucóo muhtsi meíjtsúcunútú mepájtyetéíñe. ⁹ Ídátsóhrée muhtsi éhne múne dítye dsíjívétsoímýé Íjcyadu. Ehdúu múhtsima pájtyéné Píivýéébedívú muhtsi mecátsípááve panévaturé íhtsútuube Íjcyaaabe dsíjívérómeke bóhíhtsóbédívú. ¹⁰ Aabée ihdyu múhtsikye pájtyetétsó téijyu muhtsi medsjívéiyónetu. Áánéllii dífíbedívú muhtsi mecátsípáávehíjcyá éhníñevu Íjcyáronéhjitu díbye múhtsikye ípájtyetétsoki. ¹¹ Aane óví ámuha píáábó métáúmeí díbye éhníñevu múhtsikye píaabóné tsijtye íájtyúmíne dífíbeke ityéhdújtsoki.

Corító cóomivúí Páávoró péétune

¹² Muurá muhtsi méwaaajácú ímí tehdújuco muhtsi meíjcyane míamúnááj píine ímichi ámuháma. Píivýéébere múhtsikye píáábóneri ímí muhtsi méicyahíjcyáhi. Tsá múhtsiye tehdú meíjcyatúne. Ááneri mítyane muhtsi meímíjyúúhíí. ¹³ Aane íñe ámúhake muhtsi mecáátúnuhíjcyáné tsá túhú íhjúvatúne. Cáhawáá óví ámuha méwaaajácú téhaamíjí meéévéne. ¹⁴ Muurá ámuha méwaaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha múhtsidi meímíjyúúveíñé ténejcúvúu ámúhake muhtsi mewáajácútsónéllíihye. Áhdure

ámuha méwaajácu ámuhádi muhcsi meímjyúúveíñé múhcsi uwáábóo ámuha melléébónéllihye.

15-16 Aanée ámuhádivú ímí o íjtsúcunúnéllii tujkénú ó imíllérá Matsedóóniá iinújivu o péébe ámuhákye o ááhíveíñúne. Aabée téhullétú o óómiibe o imíllérá tsiíñe ámuhádyú o pájtyene Jodéa iinújivu o péébeke ámuha oke mepiááboki. Áronáacáa tsá tehdu tene néétune. ¹⁷ ¿A téenetúu ámuha méjtsúcunú pánehjídú o pítyácámeihjycyáne? ¿A ámuha méjtsúcunú cahcútso múnaa íjcyatúme pánehjídú imyéénútyúné íhgyúvahíjycyádú o íhgyúvahíjycyáne? ¹⁸ Tsáhaá, muurá Pívyéébe múhcsikye waajácú tehdu muhcsi menéétune. Áánéllii muurá muhcsi menéhdújuco meméénune. ¹⁹ Muurá Críjto Pívyéébé Hajchi íjcyaae tsá mújyú íjtsaméi cápáyóóvéityuróne. Muurá muhdú inéhdújuco dibye méénune. Áábedítýú íjcyáne uwááboju íñe muha méúwáábohíjycá oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, éhdume. ²⁰ Áábej téeveri muurá páneere Pívyéébe méema meenú muhdúhjáa inéhdújuco. Áánéllii dílbyeke medúúrúváne métehdútsohíjycyáhi. ²¹ Téhdure dílbyere Críjtoj téeveri dibye meke ímbajchómé méjycyá dílbyeéjté íhtsutúme. ²² Aabe meke ítsíímedi idíllómé pañévu Íapííchó pícyóóneri ímiááné méwaajácu meke inééhíjycyanévu dibye ájcuíñe.

²³ Aabe waajácú ínélliihyéikyé elle Coríntori ámuha meíjycyámeke o ááhívetétúne. Ímiááné o imíllérá ámuhákye o ááhíveténe. Áronáacáa tsáhái o péétu ámuhákye uhbádúré o túkévéjtsotéíyónélliihye. Áánélliihyéé tsáhái ámuhákye o ááhívetétú ámuhákye o kímóvéjtsóíyónélliihye. ²⁴ Áronáa tsá ámuhákye o táúhbáityuró íñe mecáhcújtsónejcúvu. Muurá tsúúca ámuha ténejcu méwaajácuúoóhií.

2

¹ Apááñéré o imíllé ámuhákye o tsápíjtsóneri o píaabóné ámuha meímjyúúki. ² Muuráhjáa diityédíjyuco ámuhádi o ímjyúúvéiyómeke o kímóvéjtsoca ¿múhdí o ímjyúúvéiyáhi? ³ Áánélliihyéé muurá ámuha éllevu íhde o cáátúnúháámí pañe ámuhákye o úwaabó ámuha meímíbaávyé ellévu o péécooca oke ámuha meímjyúúvétsóíyótsihvu íllure oke mekímóvéjtsótuki. Muurá o waajácú oke ámuha meímjyúúvétsoca tsaméhíjyuco meímjyúúvéiyóne. ⁴ Muuráhjáa tujkénú ámuha éllevu o wállóháámí o caatúnú múhdurá ámuha meícyahíjycyáne kímóhcó oke pájtyéneri táábere. Áronáacáa tsá ámuhákye o kímóvéjtsó o cáátúnutúne. Mityané ámuhákye o wájýúnéllii ámuhákye o caatúnú ámuha meímíbaávyeki.

Ímityúné méénúmedi meídáátsóvéne

⁵ Áánetu eene ímityúné imyéénúneri oke kímóvéjtsóobéubá awáá éhniíñevu ámuhákye kímóvejtsóhi. ¿Mityá tsá ámuhákye dibye kímóvéjtsóneje? ⁶ Áábeke téhdunéjuco ámuha tééné hallútú meúwaabóne. ⁷ Ílluréjuco dílbyedi meídáátsóvéne máábajíívé teéne. Ááne mecánaajanú dibye íjtsaméi icyátóróóvéne ímíbaávyé ávyetá tútavááveréjuco Pívyéébedítýú dibye imyéénútuki. ⁸ Áánéllii ámuhákye o néé ámuha tsiíñe ímí dílbyema menáhbévaki. ⁹ Ehdúu ámuha meíjycyane o wáajácúne éjyju tééné uwáábó o cáátúnúháámí ámuha éllevu o wallóo ámuhákye o nééne ámuha mecáhcújtsóhahjíí o wáajácuki. ¹⁰ Muurá ímityúné méénúmedi ámuha meídáátsóvéne teene

maábáájivéné ímí ó ijtsúcunúhi. Áanéllii téhdure táicyánéjcutu ámuha meídáátsóvémedi ó ídáátsóvehíjcyá Críjto mémeri. ¹¹ Ehdu mépiáábójcatsi Naavéné meke imújtátsótuki. Muurá tujkéveebe meke imújtátsoki.

Tóroóá cóomiya Ijcyabe Páávoró múhdurá ijtsámeíñe

¹² Tóroóavúu muurá o úújetéébe tétsii múnáake Críjtodítýú Ijcyané uwááboju o úwááboca mítyame cáhcújtsóiyá Píívyéébe piááboríye. ¹³ Áronáacáa técoomíyí ménahbe Tííto Ijcyatúné múhduúvúrá o ijtsúcunúnéllii o péé diityédítýú Matsedóóniá iññújivu dííbye néhcovu.

Críjtoma íhtsutúmé mejjcyane

¹⁴ Áronáa ihdyu Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyá Críjtoj tééveri panévaré metáhjahíjcyané hallúvu. Muurá mejtééveri íuwaáboju pahúllevávú tsújaúcuhijcyaaabe éhne múúne pácúúcuju cúvá pahúllevávú tsújaavédu. ¹⁵ Ahdu Críjtoj tééveri meímíbbáavyémeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúmé dííbyé uwááboju métsújaúcuhijcyá pámehdívúré pájtyetémyema wágóóóvéímyedívu. ¹⁶ Áané uwááboju muurá wágóóóvéímyé ijtsúcunú éhne múúne meke dsíjívétsóiyóné meíjtsúcunúdu. Áánetu pájtyetémyedívú íñé imíjyaú teene bohíívú diityéké ájcune. Aanéhaca íñe ¿caatyé úwáábóiyá téené uwááboju? ¹⁷ Muurá tsá teene muha meúwáábohíjcyatú tsaate méénuhíjcyádú muha medsíídsívakíye. Áhdure tsá tsíhdyuhjíré muha meúwáábohíjcyatúne. Muurá tene néhdújuco muha meúwáábohíjcyané Píívyéébéé múúhake níwáávéné wákimyéí Jetsocríjtó múúhake piááabonej tééveri dííbyeke muha meíícuvénéjuco.

3

Béhné pihtyájcoju

¹ ¿Aanéubá ámuha méijtsúcunú íllure muhtsi memítyájkímyeí ehdu ámúhake menéhíjcyáne? ¿Áhduréubá ámuha méijtsúcunú tsaate méénuhíjcyádú uwáábojtétsi muhtsi mejjcyané waajácúháámívu ámúhake muhtsi meúújétsóíñe? ¿Panéubá ámuha méijtsúcunú tééméháámí ámúhake muhtsi metáúmeíñe? ² Áánerá ihdyu ámuháyé teene waajácúháámí tujkévéejte múhtsi uwááboríi tsíhdyuréjuco ámuha mecápáyoovéme. Áámeke ámúhake pámeere ííténe waajácú ímiááné tehdújuco ámúhake muhtsi meúwaabóne. ³ Aame ámuha Críjtóo múúháj tééveri cáátúnúné waajácúhaamídu. Áronáa ihdyu tsá ámuha mecáátúvatú caatúnújpácýori. Áhdure tsá ámuha mecáátúvatú éhnéhjáa néwáyuwáácutu cáátúvanédu. Muurá ihdyu íhtsútuube Píívyéébe Apííchóré ámúhá pañévu úcaavéné ámúhake ímíjpyetétsómeke tsíjtye ííténetu waajácú dííbyeéjte ámuha mejjcyane, waajácúháámí cáátuvané íéévéne iwáájácúiyódu.

⁴ Ehdu íñe ámúhake o nééne ímiááné tsá álliu Ijcyatúne. Muurá Píívyéébere Críjtoj tééveri múhtsikye piáábohíjcyánéllii ó waajácú ímiááné tehdújuco o néhíjcyáne. ⁵ Tsá múhtsi waajácúríyé muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Píívyéébere ihdyu múhtsikye tükévéjtsóneri muhtsi meúwáábohíjcyáhi. ⁶ Áhdure dííbyere múhtsikye piáábohíjcyá íñe muhdú mejjcyaiñé béhné pihtyájcoju muhtsi tsíjtyeke meúwááboki. Muurá dííbyé Apííchó mépañe Ijcyáne j tééveríyé mépájtyetéhi. Tsá íhdééne taúhbaju meúraávyéneri mépájtyetéúne. Muurá

teene meúraávyeromé illure méwágóóóvéiyáhi. Áanetu ihdyu Píivyéébe Apííchó meke ajcú medsjívejúccóótyúne bóhíívu.

⁷ Muuráhjáa teene tujkénú Píivyéébe pícyóóné taúhbaju meke pájtyetésóityuróné néwáyuwáácutu cáátuvané tamúnaa ijraéémudívú wajtsí dílbyé íhtsútuma Moitséeúvuj tééveri. Áané ámitsaráhcóhjáa dílbyeúvú húmíri íjcyánéllii tsá imúnaa íitehíjcyatú dílbyeke. Aanéikyéhjáa chooco dílbyedítýú áabanúhi. ⁸⁻⁹ Ehdúhjáa muurá meke pájtyetésóityuróné taúhbaju tujkénú Píivyéébe pícyoone íiné imíjyaú bóhówaavéhi. Aanéjii mityáubá awáá mepájtyetéíñe uwááboju dílbyé Apííchó mépañétú bóhówájtsóíñej. Áané pityájcoju íñe icyooca mééma dibye méénune muurá meke ímjpyetésóhi. ¹⁰⁻¹¹ Áánevu tujkénúu dibye méénúné taúhbaju ímí néérone tsá úújetétúne. Áanetu íñe icyooca mepájtyetéíñe pityájcojúu dibye méénune awáá éhniíñevu meke piaabóné tsá mújýú níjkéváityúne.

¹² Aane muha mewáájácúnéllii méúwáábohíjcyá íínerí núhnévetúme. ¹³ Tsá muha meméénuhíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvú ditye íajtyúmítu Píivyéébe ámitsaráhcó íhyúmíri íjcyane áabanútúné hajchótá wájyamubávú wátácámeíhíjcyádu. ¹⁴ Téijyúhjáa íjcyané míamúnaa tsá wáájácúpityúne. Áhdure icyooca íjcyané míamúnaa teene íhdééne pityájcoju éévejúcooromé tsá wáájácútúne. Aame íjcyá éhne múúne tsane tsíménevu maávohjácóné íjcyadu wáájácúmeityúme. Muurá ihdyu apááñéré Críjtóo mééma méénune mecáhcújtsóneri méwaajácúiyáhi. ¹⁵ Aane icyoocápi tsaate téenere Moitséeúvúu cáátúnuhíjcyanéhíjré icyáhcújtsóne itsúcunúhíjcyá ípájtyetéíñe. Tsá ditye wáájácúpityú Píivyéébé muhdú mepájtyetéíñe Jetsóoj tééveri méénune. ¹⁶⁻¹⁷ Árome muurá dílbyé icyánejcúvuréjuco pájtyémeke píááboobe Íapííchoj tééveri ditye iwáájácu muhdú ípájtyetéíñe. ¹⁸ Muurá Píivyéébeéjté meíjcyame tsúúca dílbyé icyánejcú méwaajácúhi. Aame mícumídú menéémedítýú dílbye ímí bóhówaucunúhíjcyámé icyóhodu meíjcyáá Críjtodu Íapííchoj tééveri meke díbye ímjpyetésóme.

4

¹ Aane téénetu íjcyané uwááboju ímiáájú íñe muhtsi méúwáábohíjcyáhi. Áanetu tsá muhtsi meóóchévéityuró mekéé ídaatsólléne Píivyéébe múhtsikye pícyóóné wákimyéityu. ² Áanéllii muurá páneere núccójpítsó nénehji muhtsi meíhvéjtsóne dílbyé uwááboju méúwáábohíjcyá muhdú tene néhdújuco. Tsá muhtsi tsíjijtóríyé méúwáábotúne. Aane Píivyéébe waajácú muhtsi maállityúne. Aane téhdure míamúnaa waajácúiyáhi. ³ Aane íñe meke pájtyetétsoíñé muhtsi méúwáábohíjcyané tsá bóhówáávetú wágóóóvéimyedívu. ⁴ Íjij caani Naavéné díityéké túhútsóhíjcyá ditye icyáhcújtsótu Píivyéébere íjcyaae Críjtdítýú íjcyané uwááboju. ⁵ Muurá tsá múhtsidítýú muhtsi méúwáábohíjcyatúne. Muhtsi méúwáábohíjcyá Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábedítýu. Áábeke muhtsi mewájýúnéllii meíjcyá ámúhá ícúve múnáajtétsi. ⁶ Muuráhjáa Píivyéébe néhdújuco peete íjcyane. Áábere muurá íñe icyooca mépañévú téenedu néene íuwaáboju pícyóó téénej tééveri dílbyé ámitsaráhcó Jetsocríjtdítýú bóhówaucunúné mewáájácuki.

Mecáhcújtsóné meke túkévejtsóhi

7 Aane muurá Píivýéébé ámítsaráhcó núpájkíihllódú menéérómé pañe tsúúca lcyánetu ámuha méwaajácú dííbyé ihnáhooriyé muhtsi meúwáábohíjcyáne. Tsá múhtsi ihnáhoori muhtsi meúwáábohíjcyatúne. 8 Muurá múhtsikye tsíñehji páhduvaré dáríívéronévú tsá muhtsi metáhjátsámeityúne. Tsáijyu múhtsikye ihnáhó tene íjtsámeíchórónáa tsá muhtsi íñerí maáábímeyehíjcyatúne. 9 Tsáijyu muurá múhtsikye ditye méénúrónáa tsá muhtsi méihvétsohíjcyatú téené uwááboju. Ehdú múhtsidi ditye ícúbáhráromútsikye Píivýéébe piáábohíjcyáhi. 10-11 Muurá paíjyuva kiávú muhtsi mepéhullévú múhtsikye dsíjívétsohíjcyarómé Jetsóokée imyéénudu. Ehdú muhtsi dsíjívetu mépátyetehijcyá dííbyeke muhtsi meíícúvéné wákimyéí meméénúné déjúcotu Jetsóo múhtsikye panévaturé téhmene iwáájácúmeíki. 12 Ávyeta múu dsíjívénetu muhtsi meúwáábohíjcyá teene ámuha mecáhcújtsóne múijyú medsíjívéjúcúoóityúne bóhi ámuha meújucúki.

13 Muurá Píivýéébé waajácúháámitu nééené: “O cáhcújtsónetu íñe ó ihjyúvahíjcyáhi.” Ahdu idyé muhtsi mecáhcújtsónéllii íñe ámúhake ménehíjcyá íñerí núhnvétumútsí ímiááné panévatu Píivýéébe meke piaabóné muhtsi mewáájácúnélliihye. 14 Muurá muhtsi méwaajácú muhdúhjáa Ávyéjuube Jetsóoke íbóhítsódú medsíjívemeke íbóhítsóne díbye meke tsájtyeíñé úniúvu. 15 Aane muhtsi mewáájácúnéllii méícúbáhrámeíhijcyá ímí ámuha Píivýéébeke mecáhcújtsó mityame meíjcyame dííbyeke metéhdújtsó díbye meke piáábohíjcyáné hallúvu.

16 Áánéllii tsá múijyú meíhtsunútyuró téené wákimyéí meméénúnetu. Muurá ídátso menéérome Píivýéébeke meúráávyénéjcutu íhtsutúmé meíjcyámeke téjcoojívádú meke piáábohíjcyáabe. 17-18 Aane íñe ícyooca páhduvaré nénéhjiri meícúbáhrámeíhijcyaróné tsá múhajchótá lcyáityúne. Áánetu ihdyu ténéhjiri meícúbáhrámeíyómé nihñévúré Píivýéébema meíjcyame tsá múijyú muhdú meíjcyáityúne. Áánéllii meere tsaimíyé meíjcyáíyóneri tsá meíjyácunútyuróne. Apááñeríyé meíjyácunúiyá múijyú níjkéváityúné Píivýéébé avyéjuvu meúújetéyóneri.

5

1 Muurá méwaajácú méjpi jahdu néjpiima múhajchótá meíjcyáityúne. Aane wágóóóvéne boone ihdyu Píivýéébe mééma tsíhdyuréjuco méénúnéj piima méíjcyáá níjyékjiri múijyú muhdú lcyáityúme. 2 Ááneri íñe métsúúrameíhijcyá téénéj piivu mepátyeíyóneri ídátso meícúbáhrámeíhijcyánetu mewáyéééveki. 3 Muurá téhulle tsá méjpiíma lcyatúmé meíjcyáityúne. 4 Múhdutúiyó íñe ícyooca meíjcyáne j píiyé cápáyovéné múijyú medsíjívéjúcúoóityúnéj piívu. Tsáháityuro ihdyu medsíjívécooca múhajchótá méjpiíma lcyatúmé meíjcyáityuróne. 5 Árónáa ihdyu Píivýéébere méénudújuco méjpiíhañe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Aanée mewáájácú mépañévú pícyoobe Íapíícho.

6 Aane ehdu méúmiwa lcyane tsúúca méwaajácúhi. Árónáa íñe ícyooca meíjcyánéj piimáyéí meíjcyáné hajchótá tsáhái Ávyéjuube Jetsóo úniri meíjcyatúne. 7 Aane ímiááné íñéhdújuco Píivýéébe mééma méénune muurá maájtyúmíturóné mecáhcujtsóhi. 8-9 Aame medsíjívétúné hajchótá

métsúúráméihjcyá muhdú dibye ímillédú meijcyáíyóneri medsíjívécocoa tsaimíyé dífbyema meijcyaki. Áánéllii tsá meíllityéityú dsíjiveri. Aame ihdyu médsíjívécóóiyá Ávyéjuube Jetsóomáyéjuco meijcyaki. ¹⁰ Muurá dífbyedívú pámeere míamúnaa mépíhcyááveé dibye meke idíllo muhdúhjáa medsíjívétúné hajchótá íññjiri meicyahíjcyáne. Áijyu meke áhdóiihbye muhdúhjáa meicyahíjcyáne. Ímiáámée ícyahíjcyámé tééne áhdó íné imíjyaú ijcyáhi. Áánétúu ímityúné méénuhíjcyámé tééne áhdó ícúbáhráméíhi.

Píivyéebema ímí meijcyane

¹¹ Áánéllii muhsti Píivyéébeke maávyeyjúúllédú íjcyamútsí méimíllé tsijtye cáhcujtsóné dífbyeke. Aane waajácuube ímiáané tehdu muhsti meméenuhíjcyáne. Áhdure cáhawáá óvíi ámuha méwaajácúhi. ¹² Ehdú ámúhake muhsti menéeneri tsá memítýájkímyeítyúne. Íllure ámúhadívú muhsti mébóhówátsohíjcyá múhtsidi ámuha meímíjyúúveki, teene ámuha mewáájácúne eene íññbúuri icyáhcújtsóturóné míamúnaa íítérokíyé íúwáábóneri mítýákímyeíhíjcyámedívú téhdure ámuha mebóhówájtsoki. ¹³ Ehdú íñe ámúhake muhsti menéene méjtsúacunúdí muhsti meméívatémútsí meihjyúvahíjcyáne. Ehdú muhsti meúwáábónej tééveri éhñíñevu Píivyéébeke máávyeyjutsó ámúhake tene ipiááboki. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Críjto pámeekéré meke iwájyúne idsíjívétsihdyu bóhíne mewáájácúne dífbyedívú méihvéjtsáméi díbye meke ityúkévéjtsó meímillédú meijcyájúcóótuki. Aame dífbyeke mecáhcujtsómé medsíjívécóóítyúne bóhíma meijcyame ímityúnehjívú dsíjívemédú méijcyáhi. ¹⁶ Aame tsá meijyáacunútyuró tsaate muhdú íjcyáneri eene cáhcújtsótómé ténehjiré ítéhíjcyádu. Ehdúikyée Críjtoke o cáhcújtsótúné ihde tájtsaméi néébe dífbyeke ó itsúacunúhijcyá ihdícyaabédúre. Áronáa ícyooca tsáhájucó tehdu o íjtsúacunújúcootúne. ¹⁷ Muurá íñe tsúúca dífbyeéjté meijcyame íhdée múhdurá meicyahíjcyánetu tshdyuréjuco mecápááyóóvémedítyú ímiáájuréjuco bóhówaúacunúhijcyáne.

¹⁸ Ehdúu muurá Píivyéébere meke ímíbbáavyetsó Críjtoj tééveri tsaimíyé dífbyema meijcyaki. Áamekéé meke níwááveebe tsíjtyeke meúwaabómé téhdure ímíbbáavyeki. ¹⁹ Muuráhjáa Críjtoj tééveri Píivyéébe meímítýú ímíbbajchó ímí dífbyema meijcyaki. Aabée múhtsikye níwaavé tééne uwáábovu. ²⁰ Aamútsí íñe Críjto mémeri dífbyé uwáábójuma muhsti méúllehíjcyá múhtsij tééveri ámúhama díbye íhjíyúvaki. Aane dífbyere Críjto mémeri ámúhake muhsti menéé ámuha meímíbbáavyéne ímí Píivyééebema meijcyaki. ²¹ Muuráhjáa Críjto ávyetá ímiáábé íjcyaaabe mújyú ímityúné méénúturóóbeke Píivyéébe ímityúúbedi dílló meímítýú déjúcotu dífbyeéjté meijcyámeke ímiááamedíyéjuco idíllóki.

6

¹ Áánéllii íñe muhsti dífbyé wákímyéí meméenuhíjcyamútsí ámúhake menéé ámuha mebañúmeítyu dífbyé piááboju mééma íjcyane ámuha mewáájácújúcóóme. ² Muurá dífbyé waajácúháámitu nééené: Míamúnáakée o pájtyetésóíñeri o íjyáacunúnáa piáábó oke ámuha metáúmeíñéllii ámúhake o piabóhi. Ehdú néénetu méwaajácú ícyooca tsúúca mepájtyetéíñe mééma íjcyane.

3 Áánéllii muurá íñe muhtsi dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyamútsi météhmeíhíjcyá múhdurá muhtsi medáríívemeíñeri tsíjtyeke metútávájtsojúki. 4 Muhtsi méimíllehíjcyá Píívyéébe ícúve múnáajtétsi muhtsi meíjcyamútsi ímiáámútsíyé meíjcyane. Muurá muhtsi íná néetumútsi máaabúcuíhíjcyá panévaríyé meícúbáhrámeíyonéhjí. 5 Muurá tsáíjyu muhtsi cuwáháñeri, ájyáháñeri, méícúbáhrámeíhíjcyá 'wayéé' néetune mewákímyeícyoóca. Áámútsikye tsáíjyu múhtsikye ícúbáhráne iwátsíhcyúmútsikye cuvéhoojánuhíjcyáme. 6-7 Áronéhjí muhtsi máaabúcuíhíjcyá Jetsocríjtotodítu íjcyané uwááboju muhtsi mewáájácúnej téeveri Píívyéébe ímillédu muhtsi meícyahíjcyánéllíihye. Aamútsi tsíjtyeke muhtsi mépiáábohíjcyá dííbyé Apííchó múhtsi pañe íjcyáneí téeveri. Ehdu muhtsi dííbyé wákimyéí meméénumútsi dííbyé íhnáhoori méícyahíjcyá tsaímíy. Áánéllii tsáíjyu tsaate múhtsi hallúvú ímityúné íhjúvaróné tsá pánéévehíjcyatúne. 8 Áronáa ihdyu tsaate múhtsikye ímí íjtsúcunúne duurúvahíjcyáhi. Áánetu tsíjtye múhtsidi úhívatémé nehíjcyá állíu múnáajtétsi muhtsi meíjcyane. 9 Ááne múhtsikye wáájácúromé tsá múhtsidi ícúvehíjcyatúne. Muurá tsáíjyu ávyétá íhnáho múhtsidi dítye ícúbáhráromútsi tsá muhtsi medsíjívéhíjcyatúne. Ároné pañe muhtsi méícyahíjcyá ídátsó múhtsikye dítye dsíjívétsóllehíjcyáromútsi. 10 Ídátsó muhtsi meíjcyáromútsi mítyámeke mépiáábohíjcyá Píívyéébe avyéjéjte dítye íjcyá íhtsutúme. Ááneri muhtsi méimíjyuhíjcyá ínéúbamá íjcyátúromútsi tsáíjyu kímóhcó múhtsikye tene pájtyerónááca.

11 Ámuúha Coríito múnáa múhtsi nahbémuí, ámuúhake muhtsi mewáájyúne meúúballé muhdú muhtsi meíjcyane tóónútumútsi. 12 Tsáháturo múhtsi icyánéjcutu ímityúné ámuúhadítu muhtsi meíjtsámeítyuró tsáíjyu múúne ámuúhá icyánéjcutu múhdurá ámuha múhtsikye meíjtsúcunúronááca. 13 Áronáa ihdyu ámuúhake muhtsi mewáájyúne meúwáábohíjcyá éhne múúne ítsíimeke cááni íwájyúne úwaabódú ámuha téhdure múhtsikye mewáájyuki.

Píívyéébe jádú menéémé

14 Aane tsá menáhbévaíturó cahcújtso múnáa íjcyátúmema tsahdúre díityémá méíjtsaméí néetúnéllíihye. Cáhawáá méíjtsúcunuj, tsá muurá pejco cóójíma tsahdúre néetune. Ahdu íívane tsá tene ímityú ímiáájú meúraavyémé ímityúmema menáhbévane. 15 ¿Aca Críjtoma Naavéné íjtsaméí tsahdúre? Aanéhííva tsá tene ímityú Críjtoéjté íjcyame Naavéné icyánéjcuéjtemá náhbévaíyóne. 16 Áhdure ¿aca ímíyóné ímiá Píívyéébeéjté meíjcyame dííbye jáhdú menéeme menáhbévane níjcyotájté íbóhíma íjcyátúmeke dúúrúvahíjcyámema? Muurá illu méhdítu neébe:

Tahñéjté íjcyámé Píívyéébe o íjcyaae tsá kíá dítyédítu o íjcyatúne.

17-18 Téhdure tsiíñe neébe:

Médowáávé ímityúné míamúnáadítu. Ááne mémeenújúcohí ímityúné dítye méénuhíjcyádú ímí ámuúhake o íjtsúcunú ámuha tahñéjté Caani o íjcyaae. Ehdu o néé Píívyéébe panévatúre íhtsútuube o íjcyaae.

7

1 Ehdu iñe Píivyéébe nehjycyá meke iujcuñe, ámuuha táñahbému. Áánéllii illuréjuco metsu meihveté panévare ímityúné méjpiyíi, meijtsameiyii, meméenuhjycyánhjitu. Ááne metsu meihvéjtsamei díbyedívu.

Corító cóomiya ijcyame cahcújtso múnaa ímjpyeténe

2 Ahdícyane óvjyucó múhtsima méimibáávyé tsaímíyé meijcyaki. Muuráhjáa tsáháturo íinerí ámúhake muhtsi metútávajtsotúne. Áhdurée tsáháturo ámúhake muhtsi maállíñé hallurí ámúhá tsieméné meékéévetúne. 3 Tsá iñe ehdu ámúhake o néétu ímityúmé ámuha meijcýanéllíihye. Éjyúu ámúhake o néhdu mítyane ámúhake o wájyúnéllii ó nehjycyá ímí tsaméhjí meijcyá mújyú medsjívétsihvújuco. 4 Aane ó waajácú ámuha tehdujuco meijcyane. Áánéllii mítyane ó imíjyúu ámúhadi panévaríyé o ícúbáhrámeíyoobe téenevu o cátoróóvenema.

5 Muuráhjáa Matsedóóniá iñújivu muhtsi meúújetémútsi ávyetá íhnáhó meícúbáhrámeíneri muhtsi mítyane méíllityéhi. 6 Áronáacáa Píivyéébe imyéenuhjycyádú píaabónej péévé Tíito múhtsidívú 'bohíbohíuúvú' úújeténeri muhtsi méimíjyuuvéhi. 7 Áronáacáa tsá apáañéré díbye múhtsidívú úújeténeri muhtsi méimíjyúúvetúne. Ímichíi muhtsi méimíjyuuvé muhdú ámuha meijcyane díbye múhtsikye úúbálléneri. Múhtsikyéé úúbállebe ámuhává ímityú meicyahjycýanetu tsúúca meihvetémé meijyácunúhijycýané ámúhake muhtsi maááhívetéyóneri. Áhdurévá ámuha ímí o íjcyáíyóneri meijyácunúhijycýahi. Ehdúu díbye múhtsikye úúbálléneri mítyane muhtsi méimíjyuuvéhi.

8 Áronáacáa tsánejcúvú ámúhadi ó idáátsové éhnée tujkénú ámuha éllevu o wállóháámí pañe íhnáhó ámúhake o úwaabóné kímóhcó ámúhake pájtyéneri. Áronée óvjyucó múhajchótáwuúrú ámúhake tene kímóvejtsóné ámuha méimíjpyeteki. 9 Áánéllii ó imíjyúú téeneri. Áronáa tsá ámúhakyéé kímóhcó tene pájtyéneri o imíjyúúné o néétune. Ó imíjyúú ámúhakyéé kímóhcó tene pájtyétsihdyu ímí tshdyuréjuco ámuha meijcýaneri. Aane ámuha maáábúcuíhijycýané ímí Píivyéébe íjtsúcunúhi. Aanée tsá téeneri ámúhake o tútávajtsotúne. Muuráhjáa illure ámúhake téeneri ó píaabóhi. 10 Muurá tsájyú díbyere Píivyéébe meke íhvejtsó tsané kímóóvé meke ípájtye téenetu meíllíjkívyéne ímityú meicyahjycýané meihvéjtsóne díbyé icyánejcúvuréjuco mepájtye mewágóóóvétuki. Áánéllii tsá múu kímóóve íjcyácooca íiná íjtsámeityú díbyedítyu. Áánetu íhdyu cáhcújtsotúmé ehdu nénehjí díityéké pájtyéneri kímóóverómé wágóóóveéhi. 11 Muuráhjáa Píivyéébe ímíllédú ámúhake íhnáhó o úwaabóné kímóhcó ámúhake pájtyeróné ámuha máaabúcuíhi. Aanée ímíáánéjuco múhdurá ámuha meicyahjycýané ámúhake wájácútsóné tsarí ámúhake pájtyeróneri ámuha meíllityéne méimíllérá ámúhama teene o ímíbájchoténe. Áronáacáa ámuha tsamééréjuco eenée ímityúné méénúúbeke íhnáhó meúwáábóneri meimíbájchónéllii tsáhájucó ámúhá hallurí tene íjcyatúne. 12 Ehdúu ámúhake ó caatúnú Píivyéébedívú o bóhówájtsó ímíááné ámuha múhtsikye mewájyune. Tsáháa apáámútsikyéré ímityúné dáríwéjcatsímútsikyé tene ípíáábo o caátúnutúne. 13 Aane muurá

muhdúhjáa ámuhákye muhtsi menéhdújuco ámuha mejjcyánetu muhtsi méwaajácú ímiááné múhtsikye ámuha mewájjyune.

Áaneri mítyane muhtsi méimíjyuuvéhi. Áhdurée Tíito ámuháváa panévatúré dííbyeke meícúvénéllii imíjyúwu múhtsidívú wájtsíneri éhniíñevu muhtsi méimíjyúúhií. ¹⁴ Áábekée muhdú ámuha mejjcyane o úúballéné ímí ijtšucunúúbe. Tehdu tene íjcyátújítori mújyú o íhjjyúváyónejjivari. Muuráhjáa o néhdújuco ámuha dííbyeke meícúvéné tehdujuco. ¹⁵ Áánéllii mítyane éhniíñevu ámuhákye wájjyube ámuháváa díbye nénehji mecáhjútsóne ímí dííbyeke meícúvehíjcyánéllíihye. ¹⁶ Téhdure mítyane ó imíjyuuvé ímí ámuháma menáhbévájatsíiñe o wáájácúneri.

8

Píáábojcatsi

¹ Téhdure ó imíllé ámuha táñahbémuke o úúballéné muhdú Matsedóoniá iíñújiri íjcyané cahcújtso múnaa ícúbáhrámeímyeke Píívyéébe píáábohíjcyané díityédi ídáátsóvénema. ² Aame muurá tsaimíyé íjcyame mítyane píáábohíjcyá tsijtye ménahbémuke. ³ Aane ó waajácú ímiááné ditye píáábohíjcyané íjcyátúrónetu díityéké ipíaabóné íimíllénéllíihye. ⁴ Aamée múhtsikye néé téhdure Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáake ditye píáábóne dsíidsí muhtsi díityé éllevu metsájtjeki. ⁵ Ávyetáa tsá muhtsi meijtsúcunútú ditye tsijtyeke píááboíñe. Áronáacáhjáa ihdyu muhtsi meúwaabóné illéébóne Píívyéébe ímillédu ícyahíjcyámé dííbyedívuréjuco íhvéjtsámeíñema. ⁶ Ehdúu Matsedóoniá iíñújiri íjcyané cahcújtso múnaa méénune imíwu muhtsi meijtsúcunúne Tíítóke menéé ámuhadítýú tsiíñe díbye dsíidsike iújcuté íhdée imyéénudu. ⁷ Muurá ámuha tehdujuco meméenuhíjcyané íñe Píívyéébeke meúráavyenéjcu. Aame ámuha ímí téjítórijyuco meúwáábohíjcyámé múhtsikye mewájjyúhi. Áhdícyane óví ámuha meméenuhíjcyadú dsíidsídi mépíáábojcatsíhi.

⁸ Áronáa ihdyu tsá ámuhákye o táúhbatúne. Íllure ámuhákye ó waajácútsó muhdú ménahbému píáábócatsíhíjcyané tehdu ámuha tsijtyeke mepíáábónetu mewáájácú ímiááné ámuha díityéké mewájjyune. ⁹ Muurá tsúuca ámuha méwaajácú Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyároobe mewájjyuri íhdícyaabédú ícúbáhrámeíñe téénej téeveri tsaimíyé dííbyema maávyéjuutéki.

¹⁰ Áánéllii ó imíllé ámuhákye o úwaabóné éhniíñevu ámuha meúráávyé dsíidsídi mepíáábócatsíhíjcyané muhdúhjáa éhne píjcyábari ámuha meújkenúdu. Áronáa tsá múu ímílléturóné pañe píáábotúne. Múu píaabó ímiááné ipíaabóné íimíllénema. ¹¹ Áhdícyane óví ámuha tsaimíyé mépíáábojcatsí muhdúhjáa tujkénú ámuha meméénudu.

¹²⁻¹³ Áronáa tsá ámuhákye o néétu ámuha mepíáábóne bóónétu ílluréjuco mepíhtóveki. Muurá Píívyéébe ímí ijtšucunú múhduná mejjcyátsodúneri tsaatéké mepíaabóne. Tsá meke díbye éhniíñevu táúmeítýúne. ¹⁴ Muurá ámuha mepíhtótújjy tsijtyeke mepíáábohíjcyá tsájjy téhdure ámuha mepíhtónetu ditye ámuhákye ipíáábo tsahturé ímí ámuha mejjcyaki. ¹⁵ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Mítyane újcúmema áyánéwu újcúrómedívú tsahturé úújeténe.” Ehdú nééne Píívyéébe waajácúháámitu.

Títóke tsatésí náhbenúne

16-17 Muurá íñe ámúhadi o íjyácunúdüré Píívyéébe tükévéjtsóneri Tíito ámúhake ipiáábóiyóneri íjyácunúhi. Áánéllii muurá ávyeta imíllebe ámuha éllevu o wáloóne. Aabe cáhawáá óví ámúhake aahívetéhi. Áánéllii mítyane ó téhdujtsó Píívyéébeke.

18 Áábema ó wallóó tsijpi dííbyeke náhbénúíbyeke dííbyedítýú cahcújtsó múnaa ímí díbye úwaabóné néhíjcyáábeke. 19-20 Áábeke téhdure meménúmé mepiáábójcatsíñe dsíidsí Jerotsaréevu muhtsi metsájtyécooca díbye múhtsikye íñáhbénu tsaímíyé muha teene metsájtye míámúnaa íjtsúcunútu muhtsi menáníyóne. Aane ímí muha meúújetétsóneri Píívyéébeke muha maávyéjýjtsoki. Áhdure díityéké muha mepiáábóiyóneri meíjyácunúhijcyané téénetu dítye iwáájácuki. 21 Áánéllii muha méimíllé tsaímíyé teene metsájtyene ímí Píívyéébe múúhake íjtsúcunúki. Árónáa tsá apáábyeré díibye ímí múúhake íjtsúcunú ímí muha metsájtyéityúne. Téhdure muha méimíllé míámúnaa ímí múúhake íjtsúcunúne.

22 Aane íñe Tíítómútsima ó wallóó ménahbe panévaré Píívyéébé icyánéjcu wákimyéí tsaímíyé méénuhíjcyáábeke. Aabe téhdure waajácú ímí ámuha meíjcyane. 23 Aane tsáijyu múúne tsaate muubá Tíito íjcyane díllóhachíí múu néé tápiááboobe díbye íjcyane. Áhdure tsíjtyétsikye dítye díllóhachíí múu néé Crijtoke ímí úráávyehíjcyámútsikye íllé cahcújtsó múnaa wáloóne. 24 Ahdícyane óví ámuha díityéké mewájýúne mééícvé ímí ámúhake muhtsi meíjtsúcunúmedi idyé tsijtye cahcújtsó múnaa ímíjyúúve teene iwáájácúnema.

9

Cahcújtsó múnáa wáábyuta dsíidsí píhcyúmeíñe

1 Áánetu dsíidsike mepíhcyúneri mepiáábócatsíhíjcyánéjcutu tsáhájucu ámúhake íiná o nééityuróne. 2 Árónáa ó waajácú ímiááné ámuha Acááyá íñújí cahcújtsó múnaa méimíllehíjcyaróné mepiáabóné tsijtye cahcújtsó múnáake éhné píjcyábatújuco. Ááneri mítyane o ímíjyúúvéne Matsedóóniá íñújí cahcújtsó múnáake ó úúballéhi. Aane díityéké ímíwu pájtyeme éhnííñevu ímí píáábócatsíhíjcyáhi. 3 Aane o nééne íñe ícyooa ó wallóó ménahbémuke dítye ámúhake íñéé apáhachíí ámuha mepíhcyújuco dsíidsí bañúháñé ámúhadítýú díityéké o úúballéhíjcyátuki. 4 Tsáijyu múúne tsájjubaréi ámuha meújcutúnáa ellévú o péébema muurá tsaate díitye Matsedóóniá íñújí múnáadítýú péhachíí tsaméhíjjuco menúócjpvéíñé téeneri. 5 Ááné íhdétú ó imíllé ménahbémú Tíítomu ámúhake áahíveténé ámúhake dítye píáábóneri ámuha meúújetétsójúco múhduneríhýáa ámuha díityéké mepiááboíñé menéhijcyáne. Ahdícyane óví ámuha meúújetétsó ímiááné ámuha mepiáabóné méimíllénema. Tsá idyé muha menééne íjyévéríyé ámuha meméénúityuróne.

6 Cáhawáá méijtsúcunuj, íllu muurá tsaate néehí: Áyánéwu bájtsome áyánéwu ujcúhi. Áánetu mítyane bájtsome mítyane ujcúhi. 7 Ahdícyane íhdyu óví tsáápiitsa mepiáábohíjcyá ímiááné mepiáabóné méimíllénema. Tsá méimíllétúné pañe mepiáábóityuróne. Áhdure tsá tsijtye meke néénéllíihýeré mepiáábóityuróne. Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú ímiááneturé méimílléne

mepiáábómeke. ⁸ Aabe ihdyu íhtsútuube íjcyaae óví meke panévatúré piáabó ñná méhdityu ipihótóu téhdure tsíjtyeke mepiááboki. ⁹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Ídaátsojtéké piáábómedítýú tsá mújýú tene ábájíívémeítýúne.

¹⁰ Aane muurá ñne dííbyere panévare bajtsóháñé píívyétsóne tájpi meícyahíjcyaae ámúhake piáaboó ámúhá wákimyeítýu. ¹¹ Ehdú ámúhake éhñíínevu panévatúré piáabóiibye tsíjtyeke ámuha mepiáábohíjcyaki. Aane ámúhake muha meúwaabódújuco ámuha ménabhémuke mepiáábónéllii téhdújtsóimyé dííbyeke. ¹² Tsá pevénéré diityéké ámuha mepiáábotú dítye pihtónetu. Muurá ámuha mepiáábóné hallúvú idyé téhdújtsóimyé Píívyéébeke. ¹³ Aane diityéké ámuha mepiáábóneri méwaajácútsó íniááné Críjtodítýú íjcyané uwááboju ámuha mecáhcujsóne. Áánéllii Píívyéébeke íávyéjýtsóne duurúvahíjcyaimyé pamévakéré ímí ámuha mepiáábohíjcyánélliihye. ¹⁴ Aame ámúhake iwáýýúne ámúhá hallúvú piáabó táúméíí ámúhaj tééveri díbye diityéké piáábohíjcyánélliihye. ¹⁵ Ahdícyane metsu metéhdújtsó Píívyéébeke ávyetáa méjýtsaméí píruúvé íjcyané piáabó Jetsocríjtoj tééveri díbye mééma méénúné hallúvu.

10

Páávoró míamúnáake tükévejtsóne

¹ Ehdú ñne ámúhake ó úwáábohíjcyá ímíñeúvú Críjtoó meke ídaatsólléne úwáábohíjcyádu. Áronáa muurá ó waajácú óhdityu ámuha múhdurá meíhýúvahíjcyáne. Muurévá ámuha ménéhíjcyá ámúhama o íjcyácooca ñná ámúhake o néétuube tsielletúré waajácuháámí o cáátúné pañe núhnévétuube íhnáhó ámúhake o úwáábohíjcyáne. ² Aane ámúhake o ááhívetécooca tsá o ímíllétú ámuha óhdityu menéene cáhcújtsotumé íjcyadu o íjcyane. Ehdú íhýúvámema íhnáhó tééneri ó íhýúvaáhi. ³ Muurá ihdyu oo míamúnáajpi. Áronáa tsá ehdu nénehji tatsíjparíyé o méénúityuróne. ⁴ Muurá Naavéné icyánéjcu ó tájhahíjcyá íhtsútuube Píívyéébé íhnáhooríye. ⁵ Muurá míamúnáa Píívyéébeke íehdúvállédúré íívame imítýájkímýeíñe óhdityu íhýúváronéhjí ó tájhahíjcyáhi. Áameke ó úwáábohíjcyá Críjtodítýú íjcyané uwááboju dítye icyáhcújtsóne ímíbáavyeki. ⁶ Ahdícyane tsúúca dííbyeke ámuha mecáhcujsójúcórómedítýú tsaate díbye ímíllédú íjcyátúmeke íhnáhó ó úwááboóhi.

⁷ Muurá ámuha méjýtsúcunú átéréejpi o íjcyane. Áronáa táájtsaméí tsá ámuha mewáájácútuúne. Muurá Críjtoéjpi o íjcyaae dííbye mémeri o úwáábohíjcyá tsíjtye dííbyeéjéte méénuhíjcyádu. ⁸ Aabe mítyájkímýeítýuubéré dííbyeke meuráávyénéjcutu ámúhake o tükévétsóhíjcyá íínerí núcójpívétuubére. Áneri tsá ámúhake o tútávájtsotúne. ⁹ Ehdú ámúhake waajácúháámí pañe o nééne méjýtsúcunúdí o méénúityúné o íhýúváne. ¹⁰ Muurá ó waajácú tsaate óhdityu néhíjcyané atéréejpívá o íjcyaae ámúhadívú o úújetécooca ñná ámúhake o nééítyuube waajácúháámíríyé ámúhama o íhýúvahíjcyáne. ¹¹ Áánéllii ámúha éllevu o péécooca íhnáhó ámúhake o úwáaboó muhdú waajácúháámí pañe o néhíjcyádu. Ájýu botsí waajácúimyé óhdityu íhýúvahíjcyáme.

12 Áronáa tsá o nemeítýú ímiáábé o íjcyane eene tsaate íhjuvavahíjcyádu. Muurá pámé ehniíñevu ímiáámé íjcyane íjtsúcunúmeíyómé íllure báñúmeíhijcyáhi. 13 Áánéllii tsá mújyú tehdu o íjcyátúneri o mítyájkímeyéítyuróne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke néhdújuco íñe díbyé íhju o úwáábohíjcyáne. Aabée elle Corítori ó úllejé díbyere oke túkévéjtsóneri. 14 Aane ímichíi ámúhake Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úúbállétujkénúnéllii ámúhake ó nehíjcyá ámúhá túkévéjtsóobe o íjcyane. 15 Áronáa tsá o néetu apáábyéré ámúhá túkévéjtsóobe o íjcyane téhdure tsijtye ámúhake úwáábohíjcyámé íjcyánáaaca. Apááñéré ó imillé ámuha ímíñeúvú mecáhcujtsóné Píívyéébé uwááboju díbye néené hajchótá ámúhama o íjcyaae o úwaabóne. 16 Aabe bóónetu téhdure tsícýoomíji múnáakéréjuco o úwáábotéíñe pajtyété uwááboju. Áronáa ihdyu o úwáábotéé tsáijyúubái tsaate úwáábohíjcyátútsíji múnáakéréjuco tsíjtyé wákimyéi o cáávácútuki.

17 Ááné wákimyéiyi tsaate imítýájkímeyéíñe imilléme ihdyu óví díbyekéré mítyátsohíjcyáhi. 18 Áronáa ihdyu tsáimíyé tééne wákimyéi méénume tsá iye nemeítýuró ímiáámé íjcyane. Muurá ihdyu Píívyéébere díityéké bóhówajtsó ímí dítye íjcyane.

11

Múhdurá tsaate úwaabóne

1 Ehdu íñe ámúhake o nééne ihdyu óvíjyuco ehdícyároné pañe melleebúcunu. 2 Muurá ávyeta ámúhadi ó íjyácunúhijcyá muhdú Píívyéébe méhdi íjyácunúdu. Áábekée oke Críjto níwaavé ámúhake o túkévéjtsó díbye ímillédu ámuha meíjcyá éhne múúne wájpíikyéi úújétúne badsijcaya ájyu íjcyáiibye ímillédu íjcyadu. 3 Áánéllii ámúhadi mítyane ó íjyácunú Naavéné ámúhake Críjtodítýú sújtsátsoíyóneri éhnehjáa Éébáke íñimíyéj téeveri imyéénudu. 4 Muurá Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju ámúhake o úwáábóné úníutu tsíhdyuréjuco ámúhake tsaate úwááboróné ímí ámuha melleebúcunúhijcyáhi. Áhdure ámuha méimíllehíjcyá melléebúcunúné Naavéné apííchotu ámúhake dítye úwaabóné tsúúca Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyaróme. 5 Muurá tsá táehniíñevu dítye íjcyatú eene ímí dítye úwaabóné ámuha meíjtsúcunúróme. 6 Ihdyúhde ímiááné tsá eene dítye imíwu 'cáto' néétune úwaabódú o úwáábóturóne. Áronáa muurá ámuha méwaajácú ímiáánéjuco íjcyane ámúhake o úwáábohíjcyáné panévaré ámúhama o méénuhíjcyánetu.

7 ¿Mítýá ámuháa méíjtsúcunú átéréepji o íjcyánéllii ámúhake áhdótsótuube pajtyéteju o úwáábóneri ímítýúné o méénume? 8 Muuráhjáa ihdyu tsijtye cahcújtsó múnaa oke piáábóne tájpi o íjcyaae ámúhake o úwáábohíjcyá áhdótsótuúbe. 9 Aanée óhdivu óúúvérónáa tsá ámúhake íñneri o pátsárijcyotúne. Tehdu muucá íñneri o pátsárijcyóíñejíivari. Áróóbekée Matsedóóniá íññújitu tsááne nahbému tsiiñe oke piáabóhi. 10 Ehdu íñe ímiáájú Críjtodítýú íjcyáné uwááboju tápañe íjcyaae muhdú o ícyahíjcyáné ó úúbálléé Acaáya íññúji múnáake. 11 ¿Aanéhaca íñe ámúhake o wájyútúne íjcyaae ehdu ámúhake ó nehíjcyáhi? Muurá Píívyéébe waajácú mítyane ámúhake o wájyune.

12 Aabe o méénuhíjcyádú éhniíñevu o úwááboó áhdótsótuubére. Áánetu eene o úwaabódú iúwaabóné nehíjcyarómé tsá pevénéré úwáábóityuróne. 13 Muurá

állíu múnaa íjcyame Píívyéébé uwáábojtédí idíllómeíñe pánehjídú méénuhíjcyá ímiáámé Críjtó wákímyéi múnaa méénuhíjcyádu. ¹⁴ Aane ehdu némehji tsá pihótóúne. Muurá dílbyere Naavéné ímiá uwáábóóbedi idíllómeíñe méhdivu bóhówáávehíjcyáhi. ¹⁵ Áánéllii muurá dílbyé ñcúve múnaa ímiá uwáábojte méénuhíjcyádu méénuhíjcyáhi. Árone ídátsó díityémá níjkévaáhi.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

¹⁶ Áánetu tsiíñe ámuhákye o nées ámuha óhdityu menéetu mééídyu o íhjuváhíjcyáne. Ehdu ámuha óhdityu meíjtsámeíyóné pañe ihdyu óvíjyucu ámuháma o íhjuváhíjcyáne eene tsíjtye múhdurá iúwáábóóróneri mítyákímyeíhíjcyádú téhdure o mítyájkímyeíki. ¹⁷ Árónáa tsáháturo tene ímityú Píívyéébeéjpi o íjcyaae o mítyájkímyeíñe. Árónáa íñe muhdú ó mítyájkímyeí mééídyu o íhjuváné pañe. ¹⁸ Íñetúró mítyá íjjenéré imyéénúróneri tsaate mítyákímyeíhíjcyáhi. Aanéjii muhdú tsá o mítyájkímyeítyú awáá Píívyéébé wákímyéi o méénuúbe. ¹⁹ Áánetu idyējuva ámuha panévare mewáájacumé žíveeki máállítsámeíhíjcyá iwáájacutúnéré íhjuváhíjcyámedívu? ²⁰ Dítye muurá ámuhádi páhduvaré ícúbáhraróné ámuha máaabúcuíhíjcyáhi. Muurá ámuhákye íúnu múnaádú íjtsúcunúmeke ityáúhbáne ámuhá tsíeméné íhñeríyējuco dítye díllóhíjcyáne. Áane ámuhákye méénuhíjcyámé íavyejuúllétúnema. ²¹ Áhdúwu muucá o méénutúné muhdú núcójpítsó ó íjtsúcunúhi. Óubá ó íhtsúhi. Ároobe ihdyu téhdure mééídyu o íhjuváné pañe ó mítyájkímyeí eene múhdurá imyéénúróneri dítye mítyákímyeíhíjcyádu. ²² Muurá mítyákímyeíhíjcyámé heeberéomú Píívyéébeéjé Aavarááuvj tsíiménémúhaabe íjcyáneri. Árónáa muurá téhdure oo díityé múnáajpi. ²³ Áhdure mítyákímyeíhíjcyámé Críjtó ñcúve múnaa íjcyáneri. Muurá téhdure dílbyé ñcúve múnáajpi o íjcyaae díityé ehniíñevu tééné déjúcotu ó ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Muurá oke iwátsíhcyurónee, icyúvéhoójánurónee, dáríívehíjcyáme. Ánéhítu píwáíjyúvájucu o pájtyeténé dsíjivetu. ²⁴ Muuráhjáa oke 39-neva wátsíhcyúmé tamúnaa íjcyarómé imyéénuhíjcyádújucu. Aane tsáhojtsíjyúvájucu tehdu oke dítye méénnune. ²⁵ Áhdure pápíhchúúíjyúvájucu oke dítye úmehéíyi wápáajcöne. Áánetu tsáíjyúréi néwayúúnevuu oke aamúme. Áhdurée pápíhchúúíjyúvá cúújúwami óoma pámááveebe tsáíjyú nújpcyó pañe ó íjcyá tsájcoóji, tsápejcoo, íjcyane. ²⁶ Ehdúu úlleebéré o péhíjcyáábeke patyéhíjcyáne pahúllewávú nújpcyój píñévvuu, cómiñévvuu, múubará íjcyátútsíhvvuu, íjcyane. Aabe tsáíjyú ápíchó nééróméhíj píñe ó ícyahíjcyá naní múnaa, tsíjtye múnaa, tamúnaa, íjcyáméj píñe. Téhdure ó ícyahíjcyá cahcújtso múnaa íjcyáturómé ménahbémudi díllómeímyéhíj píñe. ²⁷ Ehdúu nénéhjiri o ícúbáhrámeíbyé ídátsó o májchóíyónéhjiri, o ádíyónéhjiri, ó ícyahíjcyáhi. Áhdurée tsáíjyú cúwátuube tsuucórí ó ícúbáhrámeí o wájyamúúvátuúbe.

²⁸ Aabée tsánejcúvú muhdíívané tsíjtye cahcújtso múnaa íjcyáneri o íjtsámeíñe oke múhduúvurá patyéhíjcyáhi. ²⁹ Muurá tsaate ímityúné íjcyáneri ó ídáátsóvehíjcyáhi. Áhdure dítye ténejcúvú mútátsójcatsíñeri o ídáátsóvérónáa tsátsii tsári oke patyéhíjcyáne. ³⁰ Aabe muurá o mítyájkímyeíñe o ímílleca ó mítyájkímyeíyá ídátsó o néeróóbej téeveri

Píivýéébe bóhówájtsoímeíñeri. ³¹ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó J Caaníkyé mújyú níjkéváityúné medúúrúvahíjcyaae waajácú ímiáánéjuco o néhijcyáne. ³² Muuráhjáa tsáijyu Damájcori o íjcyácooca ávyéjuube Arééta tsíjpiikyé pícyoobe téhmetso tsaatéké técoomí llehówaanévú okéváa ditye iékééveki. ³³ Áronáacáa técoomí mójótú cáámetu páheju néénetu oke tsaate úvérújtsiyi níityétsó áachívújuco. Ehdúu téjyú o pállojcohi.

12

Píivýéébe Páávoróké úújetsóne

¹ Aane tsá íñetú oke tene píáábóityuró o mítyájkímyeíñe. Áronáa ámúhake o úúbállé ináhjáa nééiyóné Píivýéébe oke úújetsóné naavédú nééné pañe. ²⁻³ Muuráhjáa ihdyu oke tsajtyéébe páñetúéhullévú níjkyeíjívú dílbyeéjpi o íjcyáábeke. Aane muurá tsúuca tétsihdyu 14 pijcyábájuco pájtyene. Áronáa ihdyu tsá o wáájácútú páneeréé tájpiíma o péhahjíjyú, íhjáa mityá apááñeré táííbuu péehí. Tsá o wáájácútúne. Apáábyeré ihdyu Píivýéébe waajácúhi. Áronáacáa ihdyu ímiááné o úllejéhi. ⁴ Aabée muurá téhulle tsaimiyéjuco mejcyáítsihyi o íjcyaae o lleebúacunúhijcyá tsaate íhjuvané tsáijyúubaré melléébohíjcyátúnéhjiri. Áanetúu oke bóijcyúmé muuca o úúbállétuki. ⁵ Áaneri o mítyájkímyeíyóné muurá tsá o ímíilletúne. Apááñeriyé ihdyu o mítyájkímyeíyá íñe ídátso o néeróóbej téeveri Píivýéébe bóhówájtsoímeíñeri. ⁶ Áronáa tsá peveneré o mítyájkímyeítyuróne. Ó mítyájkímyeíyá ímiáánéjuco o méénuhíjcyáne. Áronáa tsá o ímíilletú oore o bóhówájtsoímeíñe. Óví ihdyu o úwaabóné illéébónetu míamúnaa waajácú muhdú o ícyahíjcyáne. ⁷ Muuráhjáa téeneri o mítyájkímyeíyóné íhdétú Píivýéébere íhvéjtssoobe Naavéné oke tútávájtsoobe o ícúbáhrámeí ehne múúne metójááveneri meícúbáhrámeídyu. ⁸ Áanéllihyé Píivýéébeke 3-ijyúvá o táúmeíyá díbye oke íbóhíítsóroki. ⁹ Áronáacáa oke neébe: “Óví uke o píáábóneri ú aabúcúhi. Muurá ehdu ídátso íjcyámej téeveri o bóhówájtsoímeí íhtsútúube o íjcyane.” Ehdúu oke díbye néénéllí íñe ídátso o nééroobe o ímíjyuhíjcyá tajtyéeveri díbye míamúnáake íhnháhoovu iúújétsoki. ¹⁰ Aabe íñe ícyooca panévariyé o ícúbáhrámeíyoobe o ímíjyúúhi. Muurá Críjtóke o cáhcújtsóné hallútú óhdi míamúnaa ícúbáhráabeke nehniwu úbahíjcyáhi. Aabe panévatúré o píhtóhi. Ehdu panévari o ícúbáhrámeíñeri o íhtsunúroobe Críjtodívú o cátsípáávehíjcyá o íhtsútúúveki.

Coríntó cahcújtsó múnáadi Páávoró íjyácuntúne

¹¹ Ároobée ihdyu ímiááné mééídyu o íhjuvané pañe o mítyájkímyeíñi. Ámuháa oke mítyájtsoótúme tsíjtyehjíkeré maávýejútsohíjcyánéllí oore o bóhówájtsoímeíñi. Árome ámuha maávýejútsosoromé íñe oke ámuha meéhíiválléhíjcyáábe ehniíñevu tsá íjcyatúne. ¹² Muuráhjáa ámuháj píine uwáábori o íjcyaae panévariyé o ícúbáhrámeíyonéhjí o aabúcuuhíjcyáhi. Áijyúu páhdúváré nénehji méénuráítyúronéhjí o méénúneri o bóhówájtsoímeí ímiááné Píivýéébe uwááboobe o íjcyane. ¹³ Ároobée tsá ámúhake tsíeméné o táúmeíñeri o íjyévéjtsotú tsíjtyekéé o méénudu. Aanéubá ámuha méjtsúcunú ámúhakeé o ehíiválléne íñá o táúmeítyúne. Árone ihdyu óvjyácóóne.

14 Aabe icyooca tsiĩne ó ijcyátsiivyé tsúúca pápíhchúújyúvájuko ámuáhake o ááhívetéki. Aabe tsá ĩnerí ámuáhake o ijyévéjtsóityúne. Tehdu ámuáhake dsíĩdsike néhcotéébé o pééíñejĩvari. Íllure ihdyu ámuáhake o píáábo ó peé éhne múúne tééne tájpi ĩtsĩme ijcyaiñé cáánímutsi méénudu. Tsá muurá ĩtsĩme wákímyeítyuró cáánímutsi tééne tájpi ijcyaiñe. 15 Aane ihdyu óví o ícúbáhrámeíyóné pañe ámuáhake ó píaabó ímityúné pañevú ámuha memújtátuki. Mityane muurá ámuáhake ó wajyú íhya ihdyu oke ámuha mewájyútúrónááca.

16 Muurá ó waajácú tsaate ámuha óhdityu menéhijcyané íllurévá o állĩne ĩnerí ámuáhake o ijyévéjtsótúné o néhijcyároobe ĩné hallúvúrá o dsíĩdsívahijcyáne. 17 ¿Acáa íllure ámuáhake o állĩne ó wallóó tsaatéké ámuha éllvu? 18 ¿Mityá téjyúu ámuáhake álliibe Tíítóo? Áánerá tsaahdúré muhcsi dííbyema méijyáacunúhijcyá ámuáhake mepíáábóíyóneri. Áánéllihyée dííbyeke o néé tsijpi ménáhbema dítyétsí ámuáhake íááhívetéki.

19 Ámuháubá méijtsúcunú ámuha oke mewájyukíyé ehdu ámuáhake o néhijcyáne. Muurá Píivyéébe waajácú Críjto mémeri ámuáhake muha mepíáábo ehdu ámuáhake o néhijcyáne. Aane muurá ámuáhake táñahbémuke éhniĩnevu ó píááboo dííbyeke ámuha ímí meúráávyeki. 20 Muurá tsá ímí oke tene pájtyétyuró ámuáhake o ááhívetéébé múhdurá ámuha meijcyánáa o úújeténe. Áhdure tsá ámuáhake ímí tene pátyétyuró tééne hallútú ámuáhake o neéneé. Áánéllii ó ijyáacunúhijcyá ámuha meúhbájcatsítyúróneri, ámuha menómítááavájcatsítyúróneri. Áhdure ó ijyáacunúhijcyá iye tsaate ímí ijcyáíyóneri tsúúrámeítyúróneri, ámuha maállíiúúnújcatsítyúróneri, ámuha memítyájkímyeítyúróneri. Tehdu ámuha medáríívécatsíñé nájcaúvú ámuha mewáchájánújcatsítyónéllii ihdyu ámuhádi ó ijyáacunúhijcyáhi. 21 Aane tsáijyu múúne ténehji ámuha meihvejtsótúnáa ámuáhake o ááhívetéhájchíi muurá Píivyéébé úmíwávú kímóhcó oke tene pájtyéneri ó núcópíveéhi. Muurá ámuha ímíñejĩ ihdícyáméhjima medómácócatsíhijcyané tsá meihvejtsópityúne. Áhdure tsíñehji panéváré ímityúné ámuha méméénuhijcyáhi.

13

Páávoró pítyajcöne

1 Muurá pápíhchúújyúvájuko ámuáhake o ááhívetéíñe. Áijyu eene ímityú icyahijcyámé hallúvú mítyétsíuba, pápíhchúúmeváuba, úúbálléhajchíi tehdjúcooi teéne. 2 Muuráhjáa éjyu ámuáhake o ááhívéjeebe tsúúca íhnáho ámuáhake ó úwaabó pámeere ímityúné méénuhijcyámeke. Aane íñe tsiĩne píéhdúré tsíhyullétú ámuáhake ó úwaabóhi. Aabe icyooca ámuáhake o ááhívetéébé tsaate páhdure néémedi tsáhájuko o ícúvéityúne. 3 Áijyu ámuha méwaajácúu muhdú tajtyéeveri Críjto íhjyúvahijcyané ámuha mewáajácúíyóneri meijyáacunúhijcyáne. Dibye tajtyéeveri nééne állii ijcyátúnéllii imíllebe muhdú dííbyé íhtsútú ijcyane ámuha mewáajacúne. 4 Dííbyekée ímiááné páwachékevu dsíjívetsómé átérééjpidi idíllónema. Áróobekée Píivyéébe íhnáhoori bóhíitsoobe ijcyá icyooca íhtsútuubéréjuko.

Aane dífbyekée pájtyedu íivane tsáijyu ó ícúbáhrámeihjcyáhi. Áronáa dífbyedívú o cátsípáávehjcyánéllii oke piáábohíjcyaaabe téhdure ámúhake o piááboki.

⁵ Aane cáhawáá ihdyu ámuháyé ímíñeúvú méjtsaméj. ¿A ímiáané tsúuca ímí ámuha mecáhcujsó Píivyéébeke? ¿A ámuha méwaajácurá Jetsocríjtó pájyuvaré ámúhama íjcyane? ¿Mityá íllure ámuha maállíne ménéhíjcyá dífbyeéjté ámuha meíjcyanej? ⁶ Áronáa íhya mityá ícyooca tsúuca ámuha méwaajácu ímiáané dífbyeéjpi o íjcyane eene állíu múnáájpidi oke ámuha medílllohíjcyáme. ⁷ Muurá Píivyéébeke piáábó ó táumeihjcyá ámúhá hallúvú ímityúné ámuha meíjcyátuki. Aane tsá teene o méénuhíjcyatú míamúnaa ímí oke íjtsúcunúki. Muurá oke ditye múhdurá íjtsúcunúroobe ó ímílehíjcyá ámuha ímiááméré meíjcyane. ⁸ Aabe tsá múijyú állíuri o íhjúvatúne. Ímiáaneríyé ó íhjúváhi. ⁹ Áanéllii íllure ó ímíjuhíjcyá oke ditye éhdíiválléroóbe. Ehdu oke ditye íjtsúcunúroobe ámúhake o piáábohíjcyá ímí ámuha Píivyéébeke mecáhcujsoki. Ámúhá hallúvú piáábó ó táumeihjcyá ímí dífbyeke ámuha mecáhcujsoki. ¹⁰ Ehdu íñe ó caatúnú ámuha meímíabáávye ámúhake o ááhívetécooca íhnáhó ámúhake o úwáábótuki. Píivyéébee muurá íhnáhoovu oke ajcú dífbyeke meuráávyénéjcutu ámúhake o piááboki. Tsáháa téenevu oke díbye ajcutú ámúhake o tútávájsoki.

¹¹ Aane óví ámuha táñahbémú ímí meíjcyame métsúúráméi Píivyéébema ámuha tsaimíyé meíjcyáíyóneri. Aane óví dífbyeréjuco ámúhake iwájyudu íjcyaaabe piabóné tsaimíyé ámuha meíjcyaki. ¹² Áanéllii ámúhake o néé ámuha ímiááméré meíjcyáne medúúrúvájcatsíki. ¹³ Téhdure pámeere ílle íjcyane ménahbémú ámúhake duurúváhi.

Ahdícyane ihdyu óví Píivyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaaabe Jetsocríjtoj téeveri ípííchó mépañévvú ípícyóneri meke tehméhi. Áyu tehdújuco.

GÁARATA

Garáátsiáí Ijcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o Ijcyáábekée Píivýéébe oke picyóó uwáábóóbedivú Jetsocrijtokeri íbóhítsóóbej tééveri. Tsáháa míamúnaa oke pícyootú téénevu. ² Aabe íñe ílle óoma Ijcyámema íhyaami ó caatúnú elle Garáátsiá íñújiri ámuha cahcújtso múnaa mejjcyáme éllevu. ³ Áámeke óví ámúhake Méécááni Píivýéébe píaabó Máavyéjuube Jetsocrijtokeri tééveri íbúwajíí ámuha mejjcyaki. ⁴ Muuráhjáa díbye ímillédújuco mewájyuri Jetsocrijtó dsíjivéné íjí imítýú meke mújtatsójúccóórónetu meke ípájtyetétsoki. ⁵ Áánéllí metsu dífbyeke maávyéjútso mújýú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

Tsá tsiíñe Ijcyatú meke pájtyetétsoíyóné uwááboju

⁶ Árónaa múhdurá oke pájtyéné Píivýéébeke ámuha mecáhcújtsoónetu tsíhdyuréjuco mejtsámeíñe. Ááneráhjáa tsúúca ámuha ímí mecáhcújtso meké iwájýúne Críjtó tééveri méema díbye méenune. Ááné mutsííenéréjuco ámuha tsíjijtójiriyé meúwáábócatsíhijcyáne. ⁷ Áánerá tsá tsiíñe Ijcyatú meke pájtyetétsoíyóné uwááboju. Íllure ámúhake tsaate íállíñe tsíjijtójiriyé íúwáábóneri máváríchohíjcyá Críjtodítýú Ijcyáné uwáábóju ámúhake ímújtátsóroki. ⁸ Ehdú uwáábóhijcyámé hallúrí apíchó teéne. Muurá o Ijcyároobe tsíjijtóriyé o uwáábóca téhdure Píivýéébe óhdi ícúbáhráiyáhi. Áhdure níjkyéji múnáajpi Ijcyároóbedi ícúbáhráiyóobe tehdu díbye méénuca. ⁹ Aanée tsúúca éjyju ámúhake o úúbállóné íñe tsiíñe o úúbállé tsaate Críjtodítýú Ijcyáné uwááboju tsíjijtóriyé uwáábóhijchíí Píivýéébe díityédí ícúbáhraíñe.

¹⁰ Ehdú íñe ámúhake o nééne méjtsúcunúdí míamúnaa ímí oke íjtsúcunúrokiyé o íhýúvahijcyáne. Píivýéébere íhdyu óhdivu tújkevélénérijyuco o tsúúráméíhijcyáne. Muurá míamúnámáyé tsaimiyé o Ijcyane o ímílleca tsá Críjtó ícúve múnáajpi o Ijcyáityuróne.

Páávoru uwááboobe Ijcyane

¹¹ Aane íhdyu ó ímíllé ámuha táñahbémú mewáájacúné íñe dífbyé uwááboju míamúnáa íjtsaméí Ijcyatúné o uwáábóhijcyáne. ¹² Tsáháa múha oke úwáábotú teéne. Dífbyeréé íhdyu páñetu Jetsocrijtó óhdivu bóhówajtsóné íñe ó úwáábóhijcyáhi.

¹³⁻¹⁴ Muurá ámuha méwaajácú múhdúhjáa tújkénú o dáríívémeíhijcyáné tamúnaa múhdurá Píivýéébeke úráávyehíjcyajíjtó o úráávyéjyju. Téjijtóó ávyéta ímí ó waajácú tsijtye tátyujkévéjete Ijcyáromé ehnííñevu. Aabée téjyju ímiáánéhacáa Críjtó cahcújtso múnaa Ijcyámedi o ícúbáhraíjcyá dítyévaa téénetu íhvetéroki. ¹⁵ Árónaacáhhjáa íhdyu pámeeke iwájyudu Ijcyaaabe Píivýéébe tsúúcajátújuco ói o tsíímávámeítyúné íhdéjuco oke íjúcuíñé wábyujtsóne. ¹⁶ Aabée oke waajácútsó Íllí Jetsocrijtodívú dífbyedítýú Ijcyáné uwáábojívú ámúhake jodíómú Ijcyatúrómeeke o wáájacútsoki. Ááneríi tsá múúmá o íhýúvatúne. ¹⁷ Muuráhjáa Jerotsaréeri dífbyé uwáábo múnaa táíhdejuco

Íjcyaróme éllevu tsá o péétu diityémá téeneri o íhgyúvaki. Aráábíá iññújivúrée o péébe téhulle íñnéubará píívyétútsihyi o ícyahíjcyátsihdyu tsiíñe ó oomí Damájcovu.

¹⁸ Átsihdyúu botsíi Jerotsaréevu tsiíñe pápíhchúú pijcyábatu o wájtsiibe o péé Pééedoró éllevu dííbyema o íhgyúvaki. Áábemáa técoomíyí ó íjcyá 15 coojíva. ¹⁹ Áijyúu tsá tsijtye Jetsóó uwáábó méénuhíjcyámeke o ájtyúmitúne. Apáábyekéree ó ájtyumí íñahbe Jacóóboke.

²⁰⁻²¹ Átsihdyúu o péé Tsíírímá Tsíríítsiá iññújicúvu. Ehdu íñe ámuha éllevu o cáátúnúné pañe o néene Píívyéébe waajácú ímíáánéjucu íjcyane ámúhake o úúballéne. ²² Áábekée oke tsúuca téhullé múnaa waajácúhi. Áánetúikyée tsá Jodéá iññújiri íjcyané cahcújtso múnaa oke wáájacutúne. ²³ Apááñéreváa lléébohíjcyámé tsaate óhdityu néhijcyáne: “Éhñe éjyju Críjtoke mecáhcuýtsoné hallútú ávyetá ícubáhrá méhdi méénuhíjcyaabévá muhdú ícyooca teene úwááboobéré pehíjcyáhi.” ²⁴ Ehdúvaa tsaate óhdityu néhijcyané illéébóne mítyane Píívyéébeke duurúvahíjcyáme.

2

Páávoróké uwáábojte wáájacúne

¹ Átsihdyúu tsúuca 14 píjcyá pájtyéné boone tsiíñe Jerotsaréevu o péébema Benabéemútsí Tíítóma pééhií. ² Áámútsimáa o péé téhullévú Píívyéébere oke túkévéjtsóneri. Áijyúu tsamééré técoomí cahcújtso múnáa túkévéjtsojte píhcyáávemeke ó úúballé íñe ámuha jodíómú íjcyátúrómeké o úwáábohíjcyánetu muhdú oke ditye íñéekí. ³ Áronáacáa oke nééme tehjújuco o úwáábohíjcyáne. Aamée tsá ñná néetu Tííto óóma íjcyaaabe kíhdyahírótsámeityúnetu. Tsáháa díbye kíhdyahírótsámeityú jodíómuube íjcyátúnéllíihye. ⁴ Áronáacáa íjcyámé tsaate illure iállíñe ímíáámédú múúhake náhbévahíjcyáme. Aamée imíllé Críjtoéjté muha meíjcyame tééné taúhbaju meméénújúcóótúmeke tsiíñe múúhake téénevu ñbúwajtsóne. ⁵ Áróneríi tsá muha meíicúvetú Críjtodityú íjcyané uwááboju mecáhcuýtsoneríyé mepájtyeténetu ámúhake muha memújtátsótuki.

⁶ Aamée táehnííñevu íjcyarómé túkévéjtsojte tsá oke béhné uwáábó téénetu méénutúne. Áronáa tsá o íjyáacunútu ditye táehnííñevu íjcyáneri. Muurá Píívyéébe tsaahdúré meke íjtsúcunúhi. ⁷⁻⁸ Aamée ímí íjtsúcunú Pééedorókée tamúnaa jodíómú uwáábóóbedivú ípicyohdu téhdure oke Píívyéébe pícyoone ámuha jodíómú íjcyátúrómé uwááboobe o íjcyaki.

⁹ Aanée páñétúejte Pééedoroo, Jóoáá, Jacóóboo, íjcyame ímí íjtsúcunúne múhtsikye Benabéema mítyane dúúrúvaméré néé muhtsi tééné wákimyéí meméénu jodíómú íjcyátúmé pañe téhdure tamúnáa pañe tééné wákimyéí ditye méénúné tujkéveri. ¹⁰ Áánemáa múhtsikye nééme muhtsi mepíáábohíjcyá ídáátsóméhjike. Aanée ímí ó íjtsúcunúhi.

Pééedoróké Páávoró úhbane

¹¹ Áronáacáa Pééedoróké Ajtiokííavu ó tsijpájúú díbye múhdurá íjcyané hallútu. ¹² Muuráhjáa ámuha múnaa jodíómú íjcyátúmema díbye májchórónáa tsaate múúha múnaa Jacóóbo hájkímú íhdeéne taúhbaju úráávyehíjcyámé técoomívú wájtsímedítýú waabe diityedí íillityénema. ¹³ Áábedityúu ñíwáne

tsijyte tamúnaa tsúúca cahcújtso múnaa Ijcyarómé téhdure wááhií. Áhdurée táñahbéébé Benabée diityédítúyú ñíwáne wááhií. ¹⁴ Ehdúu tsúúca cahcújtso múnaa Ijcyarómé dáriíwemeíñé hallútú Péedoróké pámeere pihcyááve múnááj piínévú o néehíí: “Muúbej, uu muurá jodíómuube u Ijcyároobée tsúúca ú ihvejtsó ihdeéne táuhbaju u úráávyehíjcyáne. Aabe ¿íveekí ténevu ú táuhbahíjcyá memúnaa Ijcyátúmeke teene u úráávyécóóbejñívari?” Ehdúu o nées Péedoróke.

Mecáhcújtsóneríyé mepájtjeténe

¹⁵⁻¹⁶ Muurá muha jodíómú pañétúejte Píivýébeéjté meijcyame tsúúca méwaajácú Moitséeúvuj téeveríí múúhá ihde múnáaúvuke díbye ájcúné táuhbaju muha meúráávyeróné múúhakye pájtjetétsóityuróne. Apááñéré ihdyu Jetsocríjtóo mewájjyuri dsíjivéné pamévaré mecáhcújtsómeke ímiáámedi dílloobe.

¹⁷ Aane dílbyej téeveri Píivýéebema meímíbaávyéíyóneri met-súúrameihijcyámé méwaajácú ímiááne ímityúmé meijcyane. ¿Áánélliihyéhaca Críjto nééjuriyé ímityúmé méicyahíjcyáhi? Tsáhaá. Tsá tehdu tene néétune. ¹⁸⁻¹⁹ Muurá teene táuhbaju o úráávyéroobe tsá Píivýéebema ímí o Ijcyáityuróne. Áánéllii ténejcútú o ijcyá dsíjiveebédú teene o úraavyéjúcóótúnéllíihye. Aabe ihdyu icyooca ó tsúúrameihijcyá muhdú Críjtoj téeveri tsaímíyé Píivýéebema o Ijcyáiyóneri. Muurá o ihvejtsójúcooróné tsiíñe o úráávyéhajchíí oore ó tútávajtsáméiíhi. ²⁰ Áánéllii tsá o ímillédú o Ijcyájúcootúne. Icyooca ó ijcyá Píivýéébé Hajchíí tawájjyuri dsíjivéébeke o cáhcújtsoobe oke túkévéjtsóné pañe. ²¹ Aane tsá mújjyú o ihvéjtsóityuró mekéé ídaatsólléne mééma díbye méénune. Muuráhjáa teene táuhbaju néhdu meijcyánejté téeveríyé ímiáámedi meke díbye díllooca Críjto dsíjivéné tsá íñetú meke píáábóityuróne.

3

Críjtoke meke pájtjetétsóne

¹ ¿Áyu ámuúha Gááráta cahcújtso múnaaj! ¿Múamíí ámúhakye tútávajtsómé tsáhájucó ímí ámuha meúráávyetú Jetsocríjtóo mewájjyuri páwachékevu dsíjivéné mecáhcújtsóneríyé mepájtjeténé ámúhakye o úwaabóne? Áaneráhjáa tsúúca ámuha ímí méúraavyé téené uwááboju. ² ¿Acáa tsá Píivýéébé Apííchó ámúhá pañévú ucáávetú teene ámuha mecáhcújtsóijyu? ¿Mityá ítyaúhbjúrée ámuha meúráávyenéllii ámúhá pañévú úcaavéne? Áyu cána oke menej. ³ ¿íveekí ayájú allíurá ámuha menééme múhdurá médáriíwemeí tsúúcajáa Píivýéébé Apííchó túkevjtso pañe ámuha meijcyame? ¿Aca ámuha méjtsúcunú ámúhá íhnáhooríyé tsaímíyé dílbyema ámuha meijcyáiyóne? ⁴ ¿Muhdú bañúháñé ámuha téené hallútú meicúbáhrámeihijcyáne íveekí méihvejtsóhi? ⁵ ¿Mityá ámuha méjtsúcunú Píivýéébé táuhbaju néhdu meijcyánéllii díbye mééma méénúraítyúronéhjí méénuhíjcyáne? Muurá ihdyu Críjtoke mecáhcújtsómé pañévú Íapííchó ípícyóónej téeveríyé mééma méénuhíjcyaaabe ténéhji.

⁶ Muuráhjáa Aavaráaúvú ímí dílbyeke cáhcújtsónéllii ímiáábedi dílloobe dílbyeke. ⁷ Áánéllii ímí Píivýéébeke mecáhcújtsómé dílbyeúvúj tsíménémúhaabe méijcyáhi. ⁸ Tsúúcajátújucóhjáa muurá mee pámeere ámuha jodíómú meijcyátúrómema tsaímíyé dílbyema meijcyaiñé Aavaráaúvuke díbye íllu

nééneé: “Ímí oke u cáhcújtsónéllii dijtyéeveri pámeere ííñújiri íjcyámeke ó piááboóhi.” Ehdúhjáa neebe Aavarááuvuke. ⁹ Aane muurá téhdure Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke piááboobe dílbyekée ipíaabódu.

¹⁰ Áánetu eene taúhbaju iúráávyeneriyé ipájtyetéiyóné itsúcunúhjycámé hallúri ápíchó teéne. Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Píivyéébé taúhbaju múhdurá úráávyehíjcyámé hallúri ápíchó teéne.” ¹¹ Aane muurá méwaajácú teene taúhbaju néhdu íjcyááyóneri tsúúrámeyómé tehdu íjcyátúmeke Píivyéébe ímiáámedi díllóityúne. Íllu tsiíñe nééne dílbyé waajácúháámitu: “Píivyéébeke ímí cáhcújtsómeke ímiáámedi dílbye díllome pájtyetééhi.” ¹² Áronáa teene taúhbájutu Píivyéébé Moitséeúvuj téeveri meke íajcúnetu neeráhi: “Páneere taúhbájúné néhdu tsaímíyé íjcyame ihdyu pájtyetéiyáhi.”

¹³ Áronáacáa tehdu mejcyátúné déjúcotu méhdi díbye ícúbáhráiyóné íhdétú tsúúca Críjto meke iwájyúne pájtyetétsóhi. Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímityúmé átéréejtéké cáámetu úmáhájcutu pícyóóme.” ¹⁴ Ahdújucóhjáa muurá Píivyéébe Críjtoj téeveri pámeekéré piabóné jodíómú íjcyátúrómhjima Aavarááuvukée íñéhdújuco. Áhdure Críjto pámeere dílbyeke cáhcújtsómeke ájcuú Íapíichotu ípyéé íñéhdújuco.

Píivyéébe Aavarááuvuke pítyajcóné

¹⁵ Aane cáhawáá ámuha táñahbémuke o néé muhdú maállityu meméénune. Muurá tsaatémá tsané wákimyéí meméénu tééné waajácúháámitu memémé mecáátúnúné boone tsáhájucó múha tsíhdyuréjuco mejtsaméí cápáyoáoóityuróne. ¹⁶ Ahdúhjáa muurá Píivyéébe Aavarááuvuke néé dílbyéj tsíménémúháábedítýú tsáápiikyé ipícyooíñe míamúnáake pájtyetétsóíbyeke. Tsáhájáa díbye iwajácúháámitu néétu pívámeváké ipícyooíñe. Neebéhjáa tsáápiikyéré ipícyooíñe Jetsocríjtoke. ¹⁷ Muuráhjáa dílbyeúvuke Píivyéébe ipítyajcóné boone 430 píjcyábatu ítyaúhbajúvú jodíómuke ajcú Moitséeúvuj téeveri. Áronáacáa tsá tééné hallúhcuri díbyeé Aavarááuvuke pítyajcóné wáajácúratúné íjcyatúne. ¹⁸ Muuráhjáa teene taúhbaju meúráávyeneriyé mepájtyetécá álliúreyó teene dílbyeúvukée Píivyéébe pítyajcóné. Áronáacáa muurá dílbyeke íñéhdújuco díbye méénune.

¹⁹ ¿Aanéé íveenévurá ájcuube teene taúhbajúvú meke tene ipájtyetétsokííñvari? Muuráhjáa ihdyu teene níjkyéji múnáaj téeveri pícyoobe mewáájácu múhdurá meícyahíjcyané Jetsocríjtóí bóhówáávétúné hajchóta. ²⁰ Áronáacáa tsá tehdu Píivyéébe Aavarááuvuke tsíjtyej téeveri pítyajcotúne. Muuráhjáa ihdyu ávyeta dílbyere dílbyeúvuma ihjyúváhi.

Píivyéébé taúhbaju

²¹ ¿Áánélliihyéhaca Moitséeúvuj téeveri díbye meke ítyaúhbajúvú ájcune tútávajtsó dílbyé méema imyéénuíñe nééneé? Tsáhaá. Muuráhjáa tene néhdu mejcyáneriyé mepájtyetécá ímiáámedi meke díllóiyooobe teene meúráávyémeke. Aacáa tsá mepájtyetéíñe tsíjijtóriyéjuco díbye méénúityuróne. ²² Áronáa muurá dílbyé waajácúháámitu nééne ímityúné pañe mejcyame Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke díbye pájtyetétsóíñe.

²³⁻²⁴ Muuráhjáa ímiááné éhne múúne tsíméké metúkévejtsódú taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyá Jetsocríjtóí méhdivu bóhówáávétúné

ihde. Aabée méhdivu bóhówáávéébeke mecáhcújtsómeke bótsí Píivýéébe ímiáámedi dillóhi. ²⁵ Aame ícyooa tsáhájucó taúhbájú túkevýtso pañe mejjycájúcootúne. ²⁶ Ícyooa méjicyá Píivýéébej tsíimeréjucó pámeere Críjtóke mecáhcújtsóme. ²⁷ Muuráhjáa ímiááné dílbyeéjté mejjycáné uubállé metsójtótsámeímyé méjicyá dílbyedúrjúco. ²⁸ Áánéllíi tsá menééityuró tsíjtyere jodiómú íjcyane. Téhdure tsá menééityuró tsíjtyere griéégómú íjcyane. Áhdure tsá menééityú tsaate ímí íjcyánáa tsaate tsíjtyé hójtsí pañe íjcyane. Muurá ihdyu pámeere tsííne míamúnaa íjcyaróméhjima wajpíímuma waalléemú méjicyá tsamééré Críjtoéjte. ²⁹ Ehdu pamévare dílbyeéjté mejjycame méjicyá Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe. Áánéllíi téhdure méwáabyuta teene dílbyekée Píivýéébe íajcuíñé nééneé.

4

¹ Cáhawáá méjtsúcunuj, muurá tsaapi tsíimene cááni dsíjívéné boone dílbyé tsíeméné aabájaabe íjcyáibye íayáné hajchótá ihdícyaabédú íjcyá tsaaté hójtsí pañe. ² Aabe íbúwajíi ícyahíjcyá cáánívúu díityéké téénevu níwaavémé díbye kéémécooca dílbyeke ájcuíibye. ³ Áhdúu muurá éjyú méicyahíjcyá taúhbaju meke túkévýtsoné pañe Críjtói méhdivu bóhówáávéetúné hajchóta. Aamée méitsúcunúhijcyá teene meuráávyéneríyé mepájtyetéiyóne. ⁴ Árónaacáa Píivýéébe Íllíkye meéllevu wállóoíñe éévé úújeténéllíi bóhówááveebe wállé íbúwá déjucóvú ípíivýééénema. Áábekée dille tsíimávaabe keemévé téenere Moitséeúvuj téeveríi díbye ájcúné taúhbájú pañe. ⁵ Áhdúu Jetsocríjtó méhdivu íbóhówáávéne meke ímíjpyetétsó taúhbájúu meuráávyerómé ímityúmé mejjycámeke bótsí Píivýéébe ítsíimedi ídilloki. ⁶ Aane ímiááné dílbyej tsíimé mejjycane méhdityu íbóhówaúcunú mépañévu pícyoobe Ípííchó Íllíj téeveri. Áánere muurá meke túkévýtsoneri dílbyeke mecáánivámé ménéhíjcyáhi: “Lihíyo múúháj Caánij.” ⁷ Aane ícyooa dílbyej tsíimé mejjycámé hallúrí tsáhájucó íná íjcyatúne. Áánéllíi meke ájcuíibye íavyéjvu Jetsocríjtóke mecáhcújtsónej téeveri.

Cahcújtsó múnáadi Páávoró íjyáacunúne

⁸ Muuráhjáa ihdyu éjyú ámuha Píivýéébeke mewáájacútúnéllíi ihdícyanéhjí mecáániváné méíicúvehíjcyáhi. ⁹ Áánetu ícyooa tsúúca ámúhake díbye wáájacúmé ámuha méjicyá dílbyeéjte. Árónaa jíveekí ámuha méimíllé tsííne íhdééné taúhbaju meúraavyéne? ¿Mityá ámuha méimíllé tsííne tééné pañe mejjycane? ¹⁰ Muurá ámuhái méjtsúcunúpi eene ténévá píjcyábádú, ténuhbávadú, kéjcoojíi ámuha Píivýéébeke medúúrúvahíjcyánetu ámúhake díbye ímiáámedi díllóiyóne. ¹¹ Ehdu ámuha múhdurá medáíívémeíñetu ámúhadítúyó o néé bañúháñéubáhhjáa ámúhake o úwáábohíjcyáne.

¹² Árónaa ihdyu ámuha táñahbémuke o néé íhdée ámuha meícyahíjcyáné meúraavyéjúcóótuki. O íjcyadúrjúco mejjycya. Muuráhjáa tujkénú ámúhake o úwáábócooca tsá oke ámuha metsárilletú tsíjijjtóréjúco o úwáábórónáaaca. ¹³ Muuráhjáa téjyú ámúhake ímiáájú ó úwáábohíjcyá táhálluúneri o chéméroóbe. ¹⁴ Áróobekée muurá ámuha oke éhdiiválletúmeré tsaimíyé mewáátsúcúpéjtsóóbeke méíicúvehíjcyá muhdú Jetsocríjtomútsikyé níjkyéji

múnáájpiima ámuha meíícúvೆಯódu. ¹⁵ Muuráhjáubáhjáa ámuha mepíívyetécá táhálluúúúú oke mecápáyoácóiyá ámuhá hálluúúúnetúrējuco. Áámeke ¿íiná ámuhákye pájtyeme íveekí tsáhájuco óhdi ámuha meíícúvetúne? ¹⁶ ¿Ámuháubá méjtsúcunú ámuhákye o tsárílléne ehdu o néhijcyáne? Muurá ihdyu ímiááne tehjúuco ámuhákye o néhijcyáne.

¹⁷ Muurá eene ámuhákye ííne ímíjyaú úwáábóhíjcyámé tsá ímiá úwáábó méenuhíjcyatúne. Íllure muurá ámuhákye óhdiyty ímújtátsóro úwáábóhíjcyámé díityé uwááborējuco ámuha meúráávyeki. ¹⁸ Áronáa ihdyu tehjúúucooyó ímiá uwáábó ámuhákye imyéenu ámuhádi dítye tsúúráméíñe. Tsá idyé ámuháma o íjcyáneíllíhyéré ámuhádi dítye tsúúráméíhíjcyáítyuróne. ¹⁹ Aane ámuha áátsímédú menéeme tsííñe múhdurá medáráívémeíñe ídátsó oke pájtye ehne múúne walle itsíimáváne ávyeri ícúbáhráméídyu. Aabe ámuhádi ó íjyáacunúhíjcyá Críjtokerējuco ámuha mecáhcújtsóne díbye íjcyadu meíjcyáíyóneri. ²⁰ Múhduúvúrá ó íjtsúcunú ehdu ámuha meícyahíjcyáne. Áánéllí ihdyu múhdutúiyó ícyoocáre ámuháma o íjcyane ímiñeúvú ámuhákye o úwááboki.

Agáama Tsááramúpidítýú íjcyáne uwááboju

²¹ Muurá ámuha méjtsúcunú Moitséeúvuj téeverí Píívyéébe meke ájcúné taúhbaju néhdu meíjcyáne mepájtyeténe. ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú muhdú dííbyé waajácúháámitu tene cáátuváne? ²² Muurá téhaamítú néene Aavaráaúvúhjáa míítyétsikye tsíimáváne. Páñétúelle méwadívúhjáa tsíimávaabe tsáápiikye. Áánetúhjáa tsíjpiikye tsíimávaabe íúnú múnáálledívu. ²³ Aanéhjáa íúnú múnáálle Agáadívú díbye tsíimávaabe íhdícyaabéré íñe meíjcyadu. Áánetúhjáa páñétúelledívú díbye tsíimávaabe dííbyējuco Píívyéébhjáa díityétsikye íajcuíñe néhíjcyaaábe. ²⁴ Ehdúhjáa tsíimávamúpí Píívyéébe míamúnáake míjítócuri túkévéjtsóíñe. Diilléhjáa muurá Agááj tsíiménémúhaabe tsíjtye hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco Moitséeúvukée Tsinaí caméhabúvú Píívyéébe íyaúhbajúvú ájcúné pañe íjcyame ícyahíjcyáne. ²⁵ Áánéllí muurá téhbau Aráábíá íñíjiri íjcyahbáú memévá díílleúvu déjutu. Muurá Jerotsaréeri íjcyame taúhbájú pañe ícyahíjcyá díílleúvú tsíiménémúhaabée tsíjtye hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco. ²⁶ Áánetu ihdyu níjkyéjiri íjcyáne Jerotsarée múnáa meíjcyame tsáhájuco téené pañe meíjcyatúne. ²⁷ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu néene Tsááradityu:

Ajchíbá u íjcyárolle kímóóvétulléré ímíjyuuri díicya. Muurá úi ú tsíimávaáhi.

Aame díítsíime ávyetá mityámé lííyááteé díúnú múnáálle tsíime lííyaaténé éhnííñevu.

Ehdu néene Píívyéébe waajácúháámitu.

²⁸ Ámuhá táñahbémuj, Píívyéébhjáa néhdújuco Itsáake cáánímutsi tsíimáváne. Áhduréhjáa díbye néhdújuco íñe tsúúca dííbye tsíimé meíjcyane. ²⁹ Árómeke íñe tsaate meke muhdú dáráívehíjcyá íhdéené taúhbaju íuráávyéneri éhnehjáa Píívyéébere píáábóneri Aavaráa páñétúelledívú tsíimáváábeke íúnú múnáálledívú díbye tsíimávaabe tsáríllehíjcyádu. ³⁰ Téénetu muurá Píívyéébe waajácúháámitu néeneé: “Díúnú múnáálleke díjchívyetso díhjáyátú íllímájuco. Tsá páñétúelle dítyáabadívú u tsíimáváábé wáábyuta íjcyane dííbye éhné íjcyatúne.” Ehdu néene Píívyéébe waajácúháámitu.

³¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá mejjcyatú íúnú múnááledívú Aavarááuvú tsímávábéj tsíménémúhaabe íjcyadu. Muurá ihdyu méjcyá páñétúellée Tsáarádivu dibye tsímávábéj tsíménémúhaabe íjcyadu tsúúca páñétúeji Píívyéébe Hájchikye mecáhcújtsónéllíhye.

5

Jetsocrijtokéré meúraavyéne

¹ Muuráhjáa Jetsocrijtó tsúúca meke ijchívyetsó taúhbaju meke tükévjtsóné pañe meicyahíjcyánetu. Áánéllii metsu dííbyekéréjuco meúraávye ímíñeúvu. Óvjyacoóné ámuha téeneri metsúúrameihjcyané meke pájtyetétsóyóneríjívári.

² Aane cáhawáá ímíñeúvu melléébo ámuhákye o nééneé. Muurá ámuha mekihdyahírótsámeíñetu ímiáámedi Píívyéébe ámuhákye díllóiyóné ámuha meijtsúcunúne tehdu meméénúmeihajchíí tsá Crijto ámuhákye pájtyetétsóityúne. ³ Áronáa ihdyu o néé tehdu imyéénúmeíñe ímí Píívyéébema íjcyáíyóneri tsúúrameihjcyámé óví ávyeta muhdú teene taúhbaju néhdu íjcyáhi. ⁴ Áronáa íllure ámuha téeneri mémújtátsámeí Píívyéébe meke iwájýúne Crijtoj téeveri mepájtyetéíñe méénúnetu. ⁵ Muurá ihdyu ímiáámedi meke díllóobe Íapííchó meke tükévjtsóneri Jetsocrijtóke mecáhcújtsómeke. ⁶ Áánéllii mekihdyahírótsámeítyúné tsá muhdú néétune. Áhdure mekihdyahírótsámeíyóné tsá meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu ímiááné Jetsocrijtóke mewájýúne mecáhcujtsóné meke píaabóhi.

⁷ Aanée muurá tsúúca tehdujuco ámuha meúraavyéne. ¿Ááné mutsíhdyuhjáa íveekí tsáhájuco ámuha téené uwááboju ímí mecáhcújtsotú múha nééjuri? ⁸ Áaneráhjáa tsúúca Píívyéébe ámuhákye ijchívyetsó ténejcútú Jetsocrijtoj téeveri. Aane tsá dííbyedítý tene íjcyatú eene píéénéré ámuha meúraavyéne. ⁹ Muuráhjáubá ihdyu ámuháditý tsáápihdítýré íjcyane ehdu ámuhákye dáriivé éhne múne hariínalljýú metátsajcóné pañévu loorichotu áyanévu mepícyooróné páneeríyjuco mújtadu. ¹⁰ Áronáa ó waajácú Píívyéébe tsiíñe ámuhákye píááboíñe ámuha meihveté taúhbaju néhdu ámuha mejjcyáneri mepájtyetéiyóné ámuha meijtsámeihjcyánetu. Áánetu ihdyu íhnáhoofíñe dibye ícúbahráné ámuhákye mútátsohíjcyámedi.

¹¹ Muurá téhdure óhdityu nehíjcyámé oova mekihdyahírótsámeíñeríyé ímí Píívyéébema mejjcyane o úwáábohíjcyáne. Áronáa teene o úwááboca tsá oke ditye tsárlíllétyuróne. Muurá ihdyu Crijtoj téeveríyé mepájtyeténé o úwáábohíjcyánéllii oke tsárlílléjcyáme. ¹² Aame ihdyu óví ílluréjuco ámuháditý dowaavéné téeneri ámuhákye pátsáricyohíjcyáme.

¹³ Muuráhjáa tsúúca Píívyéébe ámuhákye ijchívyetsó téénetu. Aame ámuha tsáimíyéjuco mejjcyame tsá ímityúné meméénújúcóóityúne. Ímíñeúvu pamévamáyé mewájýújcatsíñe mepíáábojcatsí. ¹⁴ Muurá tsane dííbyé taúhbaju néehí: “Pamévakéré mú wájýú muhdú u wájýúmeidyu.” Ehdu muurá pamévakéré mewájýúhajchíí tsúúca mémeenú páneere dííbyé taúhbajúné muhdú mejjcyáiyóné meke nehíjcyáne. ¹⁵ Áánetu tehdu ámuha mewájýújcatsíñe mepíáábojcatsíyótsihvu íllure ámuha meícúbáhrájcátsíhajchíí muurá íllure ámuha métútávátsójcátsíhi.

Píivýéébé Apíícho meke túkévéjtsóne

16 Áánéllii ámuhákye o nées Píivýéébé Apííchó túkévéjtsó pañéréjucu ámuha meijcyá ímityunéhji ámuha meméénújúcóótuki. 17 Tsá dííbyé Apííchó ímilletú meimillédú meijcyane. Téhdure ténéhji méhdivu cátuhtsó teene meke túkévéjtsóné pañe meijcyáiyóne. Ehdu panéjucvávú téneecu cátuhtsójcatsíñéllii éhnííñevu métsúúraméi Píivýéébé Apííchó túkévéjtsó pañe ámuha meijcyáiyóneri. Óvíyjacóóné ámuha meimillédú meijcyane. 18 Aane ímiááné ámuha dííbyé Apííchó túkévéjtsó pañe meijcyáhahjchíí tsáhájucu ámuha íhdééné taúhbájú túkévéjtsó pañe meijcyájúcootúne.

19 Muurá ímilleddúré ícyahijcyámé tsá téévetúne. Panévaré muurá ímityunéhji méénume íhdícyáméhjima dómácócatsíhijcyáhi. 20 Aame níjcyotájtekéré durúvahijcyáhi. Nomíuuváwu néeme tsané úhbajcatsiyíyé íjcyame itsáílléjcatsíñe waabyénúcatsíhijcyáhi. Iiye ímí íjcyáiyóné ímilleme. Ehdu idyáíívéjcatsíñe ílluréjucu dítye dóhwábahijcyané íhdyúeháhjiréjucu. 21 Aame nomítááwáwu néeme dsíjívétso múnaa, líiyiicyáve múnaa, íjcyame majchó ávyétá mityáne. Áhdure tsíñehji panévaré ímityúné méénuhijcyáme. Aane éjyúu ámuhákye o néhdu tsá múu tehdíívanéhji méénutúne. Muurá tehdu nénehji méénume tsá Píivýéébé avyéjúeje íjcyatúne.

22-23 Áánetu íhdyu Píivýéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meijcyame méwajyújcatsíhi, méimíjyúúhíí, tsíñehji meke pájtyeróné máaabúcuhi, tsáimíyé pamévamáyé méijcyáhi, tsíjtyeke mépiáabóhi, panévaré óóchevélletumé mémeenúhi, ídaatsómé méijcyáhi, tsá ímityunéhjívú metáhjátsámeityúne. Ehdu Píivýéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meijcyame tsá íhdééné taúhbaju nééné tsíjítoryé meijcyatúne. 24 Muurá Críjtoke mecáhcujsómé ímityúné icyánéjcutu méijcyá dsíjívemédú ténéhji éllevu meijcyájúcóótúnéllíihye. 25 Aame méijcyá Píivýéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe. Áánéllii metsu méihvéjtsámeí tééneréjucu meke túkévéjtsóné pañe meijcyaki.

26 Tsáhájucu ávyéjuuháñé mellííñéityuróne. Tsá íínerí menómítááwáityuróne. Tsá ímityúné medáíívéjcatsíityuróne.

6

Mepiáábójcatsíñe

1 Aane tsaete ámuháditýú ímityúné pañevú mújtáhahjchíí mépiáábó dítye tsiíñe ímíjpyetéki. Áronáa íhdyu ímíñeúvú chooco méuwaábó dítyéke. Ááne téííbúwá meijcyá ámuháyéjucu tehdu meijcyátuki. 2 Ehdu mépiáábójcatsí múhdurá ámuha méicyahijcyánéhjitu Críjto ímilleddú ámuha meijcyaki.

3 Muurá iiye íhtsutumé íjcyane íjtsúcunúmeímyé tsíjtyeke ípiáábóiyónéhji éllevu íjcyatúme állímyeíhi. 4 Cáhawáa íhdyu ámuha tsáápiitsa métsúúraméi Críjtoke ámuha meúraavyémé tsáimíyé meijcyáiyóneri. Áronáa íhdyu tsá múu íjtsúcunúmeityú tsíjtyé ehniíñevu ímí íjcyane. 5 Muurá íjcyanéi pámeere ímityúné meméénuhijcyané meméénújúcóóityuróne.

6 Áhdure ámuhákye o nées íñe Píivýéébé íhjuu ámuhákye úwáábóhijcyámeke ámuha mépiáábó panévatúré íñe tájpi dítye íjcyáíñetu.

7 Aame tsá múu állímyeítyúne. Meíjtsámeídi Píívyéébe wáájácúityúné ímytyúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muurá ímytyúné meénuhíjcyámeke téene áhdovu ájctúíibye. 8 Aame ílluréjucu wágóóóveíñé ímíllédú ícyahíjcyáme. Áánetu Píívyéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyámé meújcuú múijyú medsíjívéjúcóóityúne bóhi. 9 Áánéllii metsu óóchevéllétumé ímiáánéré meméénuhíjcyaki. Ehdu muurá ímiáámé meíjcyáhajhíí téene áhdó tsaímyéjucu meíjcyaiñe. 10 Áánéllii metsu pamévamáyé ímiááméré meíjcyaki. Tsá Críjtoke mecáhcujsómé tsané nahbémú meíjcyame ímytyúné medáíívéjcsáítyuróne.

Páávaro pítajcóné

11 Aane íñe ámúhake o pítajcóné ooréjucu pañetu o cáátunúne. 12 Muurá eene tsaate Críjtoke úraavyémé téené hallútú díityéké tsijtye ímytyú íjtsúcunúíyónélliihyéré ámúhake táúhbahíjcyá ámuha mekíhdyahírótsámeíki. 13 Árome muurá tsá panévaré teene taúhbaju nénehji meénuhíjcyatúne. Muurá íllure ímytyájkímyeí ámúhake téenevu táúhbahíjcyáme. 14 Áánetu ihdyu tsá o ímíllétú íñerí o mítyájkímyeítyóne. Apááñéré ihdyu ímí ó íjtsúcunú mewájuryí Críjto páwachékevu dsíjívéébeke o cáhcújtsónéllii táimítyú táhallurí íjcyájúcootúne. Aabe téené pañe o íjcyájúcoótúnéllii ténejcútú o íjcyá dsíjívéebedu. 15 Ahdícyane tsá muhdú tene néetu mekíhdyahírótsámeítyúne. Áhdure mekíhdyahírótsámeítyóné tsá íñetú meke píáábotúne. Áánetu ihdyu Críjtoke mecáhcujsómé tsíhdyuréjucu mecápáyoovéné meke píaabóhi. 16 Aane óví Píívyéébe meke íídaatsóllédú íjcyabe pámeere pahúllevaré ihñéjté íjcyámema ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyu muhdú ámúhake o úwáábohíjcyádu.

17 Óvíjyacóóné ámuha oke múhdurá medáíívehíjcyáne. Muurá íñe Máavyéjuube Jetsocríjtoke o cáhcújtsóné hallútú oke dítye meénuhíjcyané matyáwááné tájplíyí íjcyánetu méwaajácú dííbyé wákímyeí múnáajpi o íjcyabe ímiááané ámúhake o néhijcyáne.

18 Ahdícyane óví dííbyeréjucu ámúhake pámeekéré panévalu píaabóne. Áyu tehjújucu.

EPÉÉTSIO

Éépetsóri Ijcyáme éllevu Páávoró caátúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo íñe Páávoró íhyaami ó caatúnú elle ámuha Éépetsóri meijcyame Jetsocríjtóke meúráávyéme éllevu Píívyééberée dííbyedytú Ijcyáné uwááboju o úwáábóíñévú oke pícyoóbe. 2 Áámeke óvíi ámúhake píáábohíjcyamútsí íbúwajíí ámuha meijcyaki.

Críjtoke mecáhcújtsóne áhdo

3 Ahdícyane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó Caañi Píívyéébeke méduurúváhi. Muurá ímí Máavyéjuube Jetsocríjtoma meijcyámeke tsaimíyé níjkyéjitu panévatúré píáábohíjcyaaábe. 4 Tsúúcajátújucóhjáa íññjii ípívyéjtsótúné íhdéjucó díbye wábyujtsóné Jetsocríjtó tééveri meke újucúmeke ímíbájchoíñé méimítýú máhallurí íjcyájucóótu dííbyeéjté meijcyame íñetú menéétsámeítýuki. 5 Mítýanéhjáa meke íwájýúnéllii íjtsámeílybé dííbyej tééveri meke ípájtyetétsómeke ítsíímedíyéjucó idíllóíñe. Ahdújucóo díbye meke tsíínavámé dííbyeéjté meijcyane díbyéhjáa méhdítýu íjtsámeídyújucó. 6 Áánéllii paíjyuvaré dííbyeke méduurúvahíjcyá ávyetáa méhdi ídáátsóvéne díbye meke píáábónéllíihye. Mekée muurá píááboobe Íllíkye mítýane díbye wájýúúbeéjté meijcyaki. 7 Muuráhjáa ávyetá íhnáhó meke íwájýúnéllii díbye dsíjívénej tééveri méimítýuháñé mééma ímíbájchoobe mepájtyetéki. 8 Áánerí meke újéjsoobe mítýane meke íwájýune. Áánemáa meke ájcuube panévaré mewáájácúíñé tujkévéjvu. 9 Téhdurée meke waajácútsóobe tsúúcajátújucóo muhdú meke ípájtyetétsóíñé íjtsámeíhijcyáné tsúúca mééma ípánéévetsonévu. 10 Aane ehdu ípítýájcó páneere pájtyéné boone Críjtoke pícyóóihye pámeere níjkyéjima íññjiri Ijcyámé avyéjuube díbye íjcyaki.

11 Dííbyej tééveríhjáa muurá tsúúcajátújucó díbye meke újcune íavyéjéjete meijcyaki. 12 Ehdúhjáa méénuube muhdú íjtsúcunúú íñé tujkénú muha Críjtoke mecáhcújtsómema ámuha bóónétu mecáhcujtsómé pámeere dííbyeke maávyéjútso dúúrúvamére. 13 Muurá Críjtodítýu pajtyéteju Ijcyane ámuha mecáhcújtsómé pañe tsúúca Píívyéébé Apííchó Ijcyame ímiááné ámuha méijcyá dííbyeéjté díbyée néhdújucó. 14 Aane muurá dííbyé Apííchó tsúúca mépañe Ijcyánetu méwaajácú ímiááné meke díbye mújýú íñéjýu pícyoóíñé íavyéjvu tsaimíyéjucó dííbyema meijcyaki. Ahdícyane metsu dííbyeke méduurúvahíjcyá ávyéjútsoomé.

Cahcújtsó múnáa hallúvú Páávoró Píívyéébeke tujkéveeju táúmeíñe

15 Muurá ó waajácú tehdújucó ámuha Máavyéjuube Jetsóoke mecáhcujtsómé ímí paménavámé cahcújtsó múnáama mewájýucatsíhijcyáne. 16 Áánéllii paíjyuvaré ámúhá hallúvú Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyáhi. 17 Téhdure ó táúmeíhijcyá dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caañi Ijcyáábeke díbye ámúhake íajcu ítyujkévé íjtsaméítýu díbyée Jetsóoj tééveri méhdivu újéjtsámeíñé ímíñeúvú ámuha mewáájácuki. 18 Aane óvíi ámúhake tujkévéjvú ájcuube dííbyé avyéjéjete ámuha meijcyáímyeke díbye újcúme

úmiwa íiné imíjyaú néene ámuha ímíñeúvú mewáájacuki. ¹⁹ Áhdure idyé óví ámúhake waajácútsoobe muhdúwané íhtsútú íjcyáne tájpi íñe díbyeke mecáhcujsómé meícyahíjcyanévu. ²⁰ Áánevu muurá meke úújétsoobe Críjto dsíjívéebeke tsiíñe íbóhítsóne íuniúvú níjkyejívu ítsájtyéébeke íavyéjútsoñeri. ²¹ Áábekée pícyoobe íñe múhdumé ávyéjute níjkyejíríi, íñújíríi, íjcyámé avyéjuube pañétúejpi díbye íjcyaki. Áábedívú muurá tsá múha úújetétú íñe ícyooca íjcyané avyéjútédítu. Áhdure bóone íjcyárómedítu tsá múha úújetétu díbyedívu. ²² Áánéllíhyée muurá díbyé hójtsí pañévú pícyoobe páneere íñe múhdúné tsíeméné íjcyane. Áhdurée díbyeke pícyoobe múhdumé díbyé cahcútso múnaa íjcyámé túkevjtsoobe díbye íjcyaki. ²³ Muurá díbyé cahcútso múnaa méjicyá tsané múnaa díbyema. Aabe páneere ejécunú íñe múhdúné tsíeméné íjcyane.

2

Pívyéébe meke pájtyetétsóne

¹ Muuráhjáa díbyere Pívyéébe ámúhake pájtyetétsó Críjtoj tééveri ámúhá ímityuháñé déjúcotu ámuha mewágóóóvíyómeke. ² Muuráhjáa íhde ámuha ímityúné meícyahíjcyá íñe íji éhné Naavené túkevjtsoju Pívyéébedítu míamúnáake múhdurá ítsámeíchohíjcyanérei ámuha meúráávyénéllíhye. ³ Ehdúu ímiáané meícyahíjcyá ímityumé eene ícyooca tsaate íjcyadu. Mépée meímíllejítóré meúráávyehíjcyá méhdityuré íjchívyéné allíjútúne. Áané déjúcotúu muurá máhallurí íjcyájúcooróné Pívyéébe méhdi ícúbáhráiyóné eene ícyooca tsíjtyé hallurí tene íjcyadu. ⁴ Áronáacáa ihdyu mítyane meke iwájyúnéllí méhdi ídáatsóvéne meke pájtyetétsóobe Críjtoj tééveri mewágóóóvétu díbyedúrējuco meíjcyaki. ⁵ Ehdúu Pívyéébe méhdi ídáatsóvéne meke píabó mepájtyetéki. ⁶ Muuráhjáa Críjtoke íbóhítsóñeri meke ávyéjútsoobe díbyema meíjcyá níjkyejíríi íavyejuri. ⁷ Ehdúu meéma méénuube Críjtoj tééveri bóónétu íjcyané míamúnáake iwáájácútso ímiáané meke iwájyune. ⁸ Aane íñe tsúuca mepájtyeténé tsá meere meíhnáhorí meméénutúne. Pívyéébere ihdyu meke ídáatsóllénéllí pájtyetétsó Íllíkye mecáhcujsónej tééveri. ⁹ Tsá mepájtyetétú ínehjí meméénúnéllíhye. Áánéllí tsá téenerí memítýájkíméítyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa Pívyéébe Jetsocríjtoj tééveri méjtsaméí cápáyoácó ímiáánerējuco meméénuhíjcyaki. Ehdúhjáa tsúucajátújuco meke ímíbájchoíñe íjtsámeídyújuco díbye méénune.

Críjtoke cáhcujtsómé ímí íjcyane

¹¹ Aane cáhawáa méjtsúcunu muhdúhjáa ámuha meícyahíjcyáne. Muuráhjáa tamúnaa jodíomú íhdícyámedíyé ámúhake díllóhíjcyáhi. Áánemáa iye díllómeíhíjcyámé ímiáámé Pívyéébeéjté íjcyane íjpiíye íkíhdyahírótsámeíñéllíhye. ¹² Téjyúikyée muurá ímiáané tsá ámuha mewáájacutú Mepájtyetétsóobe Críjtoke. Áánéllíhyée tsá ámuha Pívyéébeéjté meíjcyatúne. Ídátsóhrée ámuha waagóojte meíjcyame tsá mewáájacutú muhdúhjáa Críjtoj tééveri meke díbye ípájtyetétsóíñe pítyájcámeíñe. ¹³ Áronáa ihdyu ícyooca Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjívéebéma ámuha meíjcyanéllí tsúuca ámuha méjicyá Pívyéébéma. ¹⁴ Áhdure muurá díbyej tééveríyé

ícyooca muuha jodíómuma ámuha méijcyá tsaímíyējuco íhdée múhdurá medáííwécatsíhíjcyaróme. Aame ícyooca ámuha jodíómú méijcyátúrómema méijcyá tsamééréjuco. ¹⁵ Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri Píívyéébe ájçúné taúhbajúúné hallútú jodíómú íjcyátúmema tamúnaa jodíómú tsáííllécatsíhíjcyanéhí Críjto ídsíjíveneri níjkévatsóhi. Ehdúu mééma méénuube íñe pamévá níamúnaa méijcyarómé dííbyeke mecáhcújtsómé tsame dííbyeéjté méijcyame ímíáámerējuco méijcyaki. ¹⁶ Muuráhjáa múhdurá medáííwécatsíhíjcyanéhí Críjto mééma níjkévatsó páwachékevu ídsíjíveneri. Ehdúu ímíbájchoobe pamévá níamúnaa méijcyarómé tsamééréjuco méijcyame tsamíyé Píívyéébema méijcyaki.

¹⁷ Ehdúu Críjto itsááne muuha jodíómuke waajácútsó muhdú tsaímíyé Píívyéébema muha méijcyaiñé tsúúca dííbyeke muha mewáájácújúçóórómeké. Áhdurée ámuha jodíómú méijcyatúmé awáá dííbyeke mewáájácújúçómeké muurá waajácútsóobe. ¹⁸ Áánéllí dííbyej tééveri Mééçááni Píívyéébema tsaméhí menáhbévájçatsí dííbyé Apííçhó mééma íjcyane meke píáábóneri. ¹⁹ Áánéllí tsáhájucó ámuha tsíjtye múnaa méijcyájúçootúne. Muurá ícyooca méijcyá tsané múnaaréjuco Píívyéébé avyéjúejte tsúúca dííbyeéjté méijcyame. ²⁰ Muuráhjáa muha Jetsóó mamyémú Píívyéébé íhjúyú uubáalle múnáama uwáábó medéjucóónúné pañévú tsúúca ámuha méúcaavéhi. Aane muurá ímichi páñétúejpi Jetsocríjto dííbye tájpi méijcyaaabe éhne múúne jaa ímichi ápíhájçúné hallúrí íjcyadu néébeé. ²¹ Aame íñe ícyooca éhniíñevu dííbyema méllíyaatéhíjcyá ímíááméré Píívyéébema méijcyaki. ²² Aane muurá Críjtoma méijcyame jahdu menéémé pañe Píívyéébe íjcyá Íapííçhoj tééveri.

3

Jodíómú íjcyátúmé uwááboobe Páávoró

¹ Ááne hallútú íñe oo Páávoró o íjcyáábeke cuvéhoojánúmé ámuha jodíómú méijcyátúmeké Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútu. ² Tsúúca íhya ámuha méwaajácú Píívyéébé meke ídaatsólléne oke níwaavéné ámuha jodíómú méijcyátúrómeké téénevu o wáájácútsoki. ³ Muuráhjáa ihdyu dííbyere óhdivu bóhówajçtsó ámúhakye téhdure Críjtoj tééveri ípíááboíñé wáájácúratúné ípítýájçámeíñe. Aanée muurá tsúúca ámúhakye ó úúballé áyánéwu éhnee íhde ámúha éllevu o cáátúnúháámí pañe. ⁴ Téhaamí ámuha meéévénetu íhya tsúúca méwaajácú ímíáánéjucóo oke díbye téénevu wáájácútsóne. ⁵ Tsáháa muurá teene éjju múnáatúvudívú díbye bóhówajçárotúne. Aanée íñe ícyooca tsúúca bóhówajçároobe Íapííçhoj tééveri íhjúyú uubáalle múnáama dííbyeéjté muha méijcyame Jetsóó mamyémú méijcyámedívu. ⁶ Áhdícyane ámuha jodíómú méijcyátúrómé tsúúca méijcyá Píívyéébé avyéjúejte muha méijcyadu Jetsocríjtodítýú ímíáájú uwáábómeíñé ámuha mecáhcújçsódú íjcyame. Aame ícyooca méijcyá tsamééréjuco Píívyéébé Críjtoj tééveri íájçuíñé nééne mejúçuímye.

⁷ Ehdú nééne íñe úwááboobéré ó pehíjcyá o méénuítýuróné Píívyéébé téénevu oke píçyoonējuco. Aane ihdyu ó méénuhíjcyá dííbyé píááboríye. ⁸ Aabe oo pámeere múhdumé Píívyéébeéjté méijcyámedítýú ídáátsoobe. Áróobekéé oke itýújkevéélléne níwáávebe Críjtodi íñé ímíjyaú méijcyáné uwááboju

Íjcyanéwú ámuha jodíómú Íjcyátúrómeke o wáájácútsoki. ⁹ Ahdújuco muurá o bóhówátsohíjcyané pámehdívuré teene wáájácúratúnée Píívyéébe páneere ípívyéjtssoobe tsúúcajátújuco pítýájcámeíñe. ¹⁰ Aane muurá Píívyéébe meke úcuíjcyá paméváré dííbyeke mecáhcujsómé tsamééréjuco meíjcyá téénetu níjkyéjiri Íjcyané íhtsútujte iwáájácu muhdúwané dííbyé tujkéveju Íjcyane. ¹¹ Ehdúhjáa imyéenuíñe pítýájcámeíbyé tsúúcajájucó. Ahdújucoo muurá díbye teene méenune Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri. ¹² Ahdíciane díbyej tééveri tsúúca Píívyéébema menábhéwájcatsí ínerí íllityétumé ímiáánéjuco Críjtoke mecáhcujsónéllíhye. ¹³ Áánéllii ámúhake o néé ámuha meíhvéjtsótu íñe tééné déjúcotu ámúhállii o ícúbáhrámeíhíjcyané uwááboju. Íllure méimijyúúvé tééneri múhdurá íjtsúcunúútume.

Críjto meke wájuune

¹⁴ Ehdu Méécááni Píívyéébé tujkéveju mééma Íjcyanéllii dííbyé úmíwáwú o mímóúúvéne ó ihjyúvahíjcyá dííbyema dúúrúvaabére. ¹⁵ Áábé cahcújtso múnáa meíjcyame muurá tsúúca méijcyá dííbyé dohjíba múnáa tsaate tsúúca níjkyéjiríjuco Íjcyámema íñe íñújiri meíjcyame. ¹⁶ Áánéllii ó táúmeíhijcyá dííbyeke Íapííchoj tééveri díbye ámúhá pañéwú ípícyo íhnháhó ámúhake tene itsípájtsoki. ¹⁷ Ahdure ó táúmeíhijcyá Críjto éhniíñevu ámúhake ípiáábo ímí dííbyeke ámuha meúrúáavyeki. ¹⁸ Aame óvíi ámuha tsijtye cahcújtso múnáama méwajyújcatsí ímíñeúwú ámuha mewáájácu ávyeta muhdú ímiááné Críjto meke wájuune méijtsaméi píruúvé Íjcyane. ¹⁹ Aane ámúhá hallúwú ó táúmeíhijcyá piáábó Píívyéébe ímiáábé Íjcyáábeke muhdú díbye Íjcyadu ámuha meíjcyaki.

²⁰ Áánéllii ihdyu metsu dííbyeke medúúrúva ávyéjújtsomé. Muurá meke piááboobe dííbyeke metáúmeíñe ehniíñevu meijtsámeityúronemájucó. Ehdu muurá meke piáábohíjcyaae Íapííchó mééma Íjcyánej tééveri. ²¹ Aane ihdyu óvíi dííbyeke méduurúvahíjcyá dííbyé cahcújtso múnáa meíjcyame pajjyuvaré mújyú níjkéváityúné ípyée ípítýájcámeidyújuco Jetsocríjtoj tééveri mepájtýetéíñe díbye méénúnéllíhye. Ehdu teéne.

4

Píívyéébeéjté meíjcyane Íapííchoj tééveri

¹ Aane muurá Máavyéjuube Jetsocríjtodítýú Íjcyané uwááboju úwááboobéré o péhíjcyané hallúwú íñe cúvéhóójari oo ícyoóca. Aabe ámúhake o néé tsúúca Píívyéébe ámúhake újcume ímíñeúwú ámuha meíjcyá muhdú meíjcyáiyódu. ² Ahdure idyé ámúhake o néé tsaábuwáre idáátsóméhíjyúwú ámuha meíjcyáne mewáájyújcatsí pamévamáye. Aame ímityúné ámúhama Íjcyaroné máaabúcuíhijcyá ímí ámuha meíjcyaki. ³ Ááne métsúúraméi tsané múnáaréjuco ámuha meíjcyame dííbyé Apííchó piáábori tsaímíyé ámuha meíjcyáiyóneri. ⁴ Muurá íñe tsané múnáaréjuco meíjcyámema Íjcyané tsáneere Píívyéébe Apííchó meke ityúkévéjtsoki. Áánéllii téhdure Íjcyané tsáneere dííbyé avyéjú méwáabyuta. ⁵ Aabe tsáapiye Máavyéjuube apáabyéré Íjcyáábeke mecáhcujsóhi. Áábe mémeriyé muurá métsójtsómehíjcyáhi. ⁶ Áánéllii díbye tsáapiye Mépiivyéébé íjcyá apáábyekéré pámeere mecáánívahíjcyáabe. Áábé hójtsiri pámeere meíjcyá dííbye tájpiye. Aabe kíá méhdityu íjcyátúnéllii panéváré mejtééveri méénuhíjcyáhi.

⁷ Áronáa ihdyu tsáápiitsa mépiivyété muhdú nénehji meméénune Píivyéébe Crijtoj tééveri meke ájcune. ⁸ Muurá díbyé waajácuháámitu nééené:

Naavénekée ityáhjáne díbyé hójtsí pañe icyahíjcyámeke ijchivyétsóne peebe cáamevu. Aame ihñéjteréjuco íjcyame díbye nééjuriyé piivyété páhduvaré nénehji imyéénune.

⁹ ¿Aanéhaca iná nééiyóné teene díbyé cáamevu pééené? Téénetu muurá méwaajácú íhtsútuubée íjcyároobe íññujívú íñíityéne idáátsonúne. ¹⁰ Áronáacáa bóónetu tsiíñe peebe cáamevu níjkyejívú páñétútsihvu ávyéjuube íjcyáki.

¹¹ Áábe tájpi muurá páneere íjcyabe meke ihñéjteke ájcúné waajácuriyé mépiivyété páhduvaré nénehji meméénune. Muurá tsaate piivyété díbyé ihjyu úwáábomére ipyéhijcyáne. Áhdure tsijtye piivyété iwáájacúné muhdú méúmiwa íjcyane. Tsijtye piivyété tsúuca Píivyéébeke cáhcújtsómeke ímiñéúvú muhdú múúne téjijto meúraavyéné iúwaabóne. ¹²⁻¹³ Ehdú muurá Crijto meke píáábohíjcyá ihñéjte méjcyame díbyé wákimyéí ímí meméénu éhniíñevu díbyé cáhcújtsó múnaa illíyaaté pámeere díbyeke mecáhcujtsómé mewáájacu muhdúhjáa Píivyéébe Hajchi íjcyane díbyé íjcyadu méjcyaki. ¹⁴ Ájju ihdyu muurá tsá múha meke mújtátsóityú íhdityuré iújcúné uwáábori muhdú tsiméké memújtátsóiyódu. ¹⁵ Aane ihdyu cáhawáá metsu ímiááméré méjcyáne ímiñéúvú meúraávyé teene ímiááju. Ájju ímiááné Crijto métúkevjtsoobe íjcyáábeéjte méjcyame éhniíñevu méimibáávyééhi. ¹⁶ Áábe tájpi pámeere díbyééjte méjcyame mewájyújcatsíñe panévaturé mepiáábójcatsímyé muurá éhniíñevu mellíyaatémé ímí Píivyéébeke meúraavyéhi.

Crijtome meúraavyéne

¹⁷ Áánéllii ámuéhakye o néé Máavyéjuube Jetsocrijto mémeri Píivyéébeke wáájacutúme icyahíjcyádú ámuha méjcyájucóotuki. Muurá ímityúné diityé íjtsaméi íjcyánéllii ímillédú icyahíjcyáme. ¹⁸ Tsá dítye wáájacutú muhdú ímí íjcyáiyóné Píivyéébe íjtsaméi diityé pañe íjcyátúnéllíhye. Aame tsá íjcyáityú díbyema ímiánéjcu iwáájacúiyóné ímíllétúnéllíhye. ¹⁹ Muurá éhniíñevuré ‘nucójpi’ néétune méénuhíjcyá panévare ímityúne. ²⁰⁻²¹ Áronáacáa ihdyu tsá ámuha teene mewáájatú Crijto ímiá uwááboju ámuéhakye úwáábócoóca. ²² Áhdícyane ámuéhakye o néé ámuha méihvétso ímiájíjtóo ámuha mewáájacúrtúné hajchótá ímityúné íjcyaróné ímiááneúvúdú ámuha méitsúcunúhijcyáne tsáijju múu ámuhádi íjcyáhréi nééené. ²³⁻²⁴ Ámuhá íjtsaméi mecápáyóóvéne ímiánejcúvuréjuco mepájtyé muhdú méjcyáiyóné Píivyéébe ímillénejcúvú tsaimiyéjuco ámuha méjcyánetu mebóhówaúcunúki.

²⁵ Óvjiyacóóné ámuha maállícyatsíhijcyáne. Múu ímiáánéré ihjyúvá pamévamáyé íñahbémuma. Tsamééré méjcyame tsá metútávátsójcatsítyuróne.

²⁶ Tsá múu tsaatédívú icyáyobáávatéhajchíí páñetétsójcatsítyúne. Ícúí múu ímibáchójcatsíhi. Tsá múu tsiélleréjuco íjtsúcunútú teéne. ²⁷ Tsá múu Naavenedívú táhjátsámeityúne.

²⁸ Áhdure tsáijju múúne tsaate ámuhádiyú nánihíjcyámé illuréjuco méihvété téénetu. Mewákímyeíñe tsijtye víóméhjike mépiáábo.

29 Áhdure tsá múu ihjyúvatú ímityúneri. Ímiááneriyé múu ihjyúvá éhniíñevu tsíjtyeke tene ipíáábo Píivyéébeke ditye úráávyénetu. 30 Ahdícyane óvjiyacóóné múhdurá medáráívémeihjicyané Píivyéébé Apííchó mépañe íjcyane mekímóvéjtsótuki. Muurá teene mépañévú díbye pícyóónej tééveri méwaajácú ímiááné dííbyeéjteréjuco meijcyámeke díbye újcúvaíñe.

31 Ahdícyane ílluréjuco méihvété ímityúné ámuha medáráívéjcatsíñe páhduvaré nehniwu meúhábacatsíhijcyánetu. 32 Ááne ímiááméré meijcyáne ténéhji méímíbachojcatsí muhdúhjáa Píivyéébe ámúhadi ídáátsóvéne Críjto tééveri ámúhake ímbajchódu.

5

Píivyéébeéjté meijcyáiyóne

1 Muurá ámuha ímiááné tsúuca Píivyéébej tsíímé meijcyámeke wájuuúbe. Áánéllii métsúúraméi dííbyedi díbye íjcyadu ámuha meijcyaki. 2 Ááne méwájuycátsí muhdú Críjto meke wájuudu. Muuráhjáa meke iwájuúnéllii meke ipájtyetétso íhvéjtsámeííbyeke dsíjívetsómé éhne múu obééjake dsíjívetsódu. Ááneríi Píivyéébe mítyane ímíjuuvéhi.

3 Ahdícyane tsúuca dííbyeéjté ámuha meijcyame tsáhájucó múu íjtsámeityú ihdícyámema idyómácójcatsíiyóneri. Óvjiyacóóné panévare ímityúné ámuha meméénune. 4 Áhdure tsá múu átérénehjí úbálléjcatsityúne. Múu Píivyéébeke ityéhújtsóneriyé ihjyúváhi. 5 Muurá ihdícyáméhjima dómácócatsíhijcyámé tsá Píivyéébé avyéjújete íjcyatúne. Áhdure tsíñéhjí ímityuháñe méénuhíjcyámema panévare ímityúneri úmúúpívyehíjcyámé tsá dííbyé avyéjújete íjcyatúne. Aane muurá tsúuca ámuha méwaajácúhi. Ténéhjíriyé muurá íjcyame tsá dííbyeke icyááníváiyóne élleu íjcyatúne. 6 Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ícyahíjcyámé átérénehjí úwáábohíjcyámédivu. Muurá ehdu ditye ícyahíjcyané hallútu Píivyéébe ícúbáhraá ávyetá íhnáho díityédí dííbyeke ditye lléébohíjcyátúné hallútu. 7 Áánéllii tsá múu tehdu néémema náhbévatúne.

8 Muuráhjáa íhde ámuha tehdu ímityúné pañe méicyahíjcyá ímiáájú ámuha mewáájácútúnéllíihye. Áronáa ícyooca tsúuca ámuha mewáájácútújcóó Ávyéjuube Críjtoéjté ámuha meijcyame. Aame ihdyu óvíi ámuha méijcyá ímiáámeréjuco. 9 Muurá téjijto mewáájácúme ímiáámeréjuco meijcyame tsíjtyeke mépíaabóhi. 10 Áánéllii ihdyu métsúúraméi Máavyéjuube Críjtoke ámuha méímíjujtsóiyóneri. 11 Aame ihdyu tsá múu náhbénutú ímiáájú wáájácútmé ímityúné méénuhíjcyáne. Íllure múu úwaabó keená ímiáájú íjcyane ditye iwáájácuki. 12 Ehdu muurá teevétari wáájácúratúné ditye méénuhíjcyáneri meihjyúváiyóne nucójpítsóhi. 13 Aane muurá íñe Jetsocríjto uwááboju díityédívu bóhówajtsó páneere ímityúné ditye méénuhíjcyáne. 14 Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé:

Muhdú éhne múu dsíjívémé íjcyadu wáájácúmeityuube u íjcyaae cána wáájácúvéne ímiñeúvú díjtsaméi Críjto uke iwáájácútso ímiájíjtóvu. Ehdu nééne Píivyéébé waajácúháámitu.

15 Aane cána metéíbúwáávéne ímiñeúvú méjtsaméi muhdú ámuha méicyahíjcyáneri. Tsá múu ímiánéjcu wáájácútmé ícyahíjcyádú íjcyatúne.

Múu ímíñeúvú ijcyá tsúúca ímiánéjcu ámuha mewáájacúme. ¹⁶ Muurá ihnáhóóné Píívyéébeke meúraavyéné panévare múhdurá néénéllíihye. Ároné pañe múu tsúúrameíhijcyá tenejcuríye. ¹⁷ Tsá múu ávyeta pevé íbuwáre íjcyatú wáájacúmeityúme. Múu tsúúrameí muhdú mejjcyáiyóné Píívyéébe ímílleneri tehdu ámuha mejjcyaki. ¹⁸ Tsá múu líiyícyávetúne. Muurá tehdu mejjcyáhajhíí íllurējuco metútáváaveíñe. Áánéllíí ámúhá pañevú dííbyé Apííchó meujcu ámúhakye tene ityúkévajtsoki. ¹⁹ Ááne múu ámúhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi dííbyeke dúúruvaméré ihjyúvájcatsí tenejcuri. ²⁰ Áhdure idyé múu dííbyeke pajjyuvaré téhdútsohíjcyá panévá hallúvú Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri.

Métáábama mewáájycatsíñe

²¹ Múu Píívyéébeke ámuha maávyéjúúllédú panéjcvávú avyéjúúlléjcatsíhi.

²² Áhdícyane óvíí ámúhá taabámú ámuha ájyúmuke avyéjuullé Máavyéjuube Jetsocríjtoke íavyéjúúllédu. ²³ Muurá ájyu méwá túkevajtsoobe Mepájtyetétsoobe Críjto ihñéjté mejjcyámé túkevajtsoobe íjcyadu. ²⁴ Áábeke ihñéjté mejjcyame maávyéjúúlléne mecáhcujtsódú óvíí walléémú téhdure ájyúmuke íavyéjúúlléne cáhcujtsóhi.

²⁵ Áhdure idyé wajpíímú ícyánéjcutu múu méwámyuke íavyéjúúlléne wajyú Críjtóo meke ihñéjteke mítyane iwájyúnéllíí wájyúmeityuubéré dsíjívédu. ²⁶ Muuráhjáa dsíjívéebe mewájyuri dííbyé uwááboju mecáhcújtsónej téeveri meke íimíbjáchoki. ²⁷ Aame tsúúca méimíbaavyé íñé ímítyú méhdi íjcyájúcootúmé ímiááméré dííbyema mejjcyaki. ²⁸ Áhdícyane múu ímíñeúvú wajyú méwakye muhdú ámuha mewáájyúmeídyu. Muurá ímí mejjcyane meímíllebe métáábake mewáájyúhi. ²⁹⁻³⁰ Tsá muurá méjpi meere meícúbáhráítyuróne. Muurá mewáájyúmeíñéllíí ímí météhmemeí panévaturé muhdú Críjto ihñéjté mejjcyámeke téhmehíjcyádu. ³¹ Muurá Píívyéébe waajácúháamitu néene wajpi cáánímútsídityú íñéne ityáábávállema tsahécoréjyúco íjcyaiñe. ³² Ehdú ámúhakye o néené pañe íjcyané muhdú Críjto ihñéjtema íjcyané uwááboju. ³³ Áhdícyane tsíñe ámúhakye o néé ámúhá taabámuke ámuha mewáájyú muhdú ámuha mewáájyúmeídyu. Áhdure idyé díitye ámúhá taabámú óvíí ícyánéjcutu ámúhakye íavyéjúúlléne wajyúhi.

6

¹ Áhdure tsíime múu lleebó cáánímuke. Ehdú Píívyéébeéjté mejjcyane ímílleébe. ²⁻³ Muurá dííbyé taúhbaju néehíí: “Ámúháj caánímuke mewáájyúne máavyéjuulle cáámene ííñújí hallúrí ámuha mejjcyaki.” Ehdú muurá ítyaúhbaju néhdu íjcyámeke píááboobe.

⁴ Áánéllíí cáánimu tsá múu uhbáduré úwáábotú ítsíimeke. Muurá tehdu néené uwáábó díityéké ímítyúnejcúvúré íjtsámeíchóiyáhi. Áánéllíí múu ímíñeúvú choocóré úwáábó díityéké Píívyéébe ícyánéjcu dííbyeke díitye ícyáhcújtsoki.

⁵ Áhdure idyé tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame múu díityéké íavyéjúúlléne díitye táuhbané meenú Críjtoke íícúvéiyódu. ⁶ Tsá múu íavyéjute íítécoocáre ímí wákímyeityú díitye ámúhakye ímí íjtsúncunúrokíye. Múu díitye ámúhama íjcyátúrónáa tsáimíyé wákímyeí ímiáané Críjtó ícúve múnaa ámuha mejjcyaki.

Ehdu mejjcyane imíleebe Pívyéébeé. ⁷ Áánéllii múu ímiááméré meenú íwákimyéí Máavyéjuube Jetsocríjtoke íícuvénéjuco. ⁸ Muurá tsaaté hójtsí pañe íjcyámema tehdu íjcyátúrómeké tsaahdúré áhdóibye muhdú dítye íjcyadújuco.

⁹ Áánéllii múu íavyéjujte ícyánéjcutu ímíñeúvú pícyóó ícúbáhratúmére íúniú múnáake. Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá páme Ávyéjuube Pívyéébe níjkyéjiri íjcyaae tsá tsaatéké éhniíñevu ímí íjtsúcunúttúne. Muurá tsaahdúré meke wájuube pámeekére.

Ímityunéhjí metáhjane

¹⁰ Ámuúha táñahbému, ícyooa ihdyu méitsutúúvé Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri dílbyé íhnáhoóri. ¹¹ Aame Pívyéébe ámuéhake tújkevejsódú ímíñeúvú météhmemeí Naavéné ámuéhake mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki.

¹² Tsá muurá míamúnáama memúnáátsócatsíhíjcyatúne. Muurá ihdyu mémúnáátsócatsíhíjcyá díibye Naavéne ájkmíú íjpííma íjcyátúné míamúnáa ímityúme íjcyame Pívyéébeke wáájácútúmeke íimillédú dáríívehíjcyámema.

¹³ Áánéllii ámuéhake o néé muhdú Pívyéébe ámuéhake túkévejsódú ímíñeúvú ámuha mejjcyane tehíívanéhjí ámuha maáábúctúne íhtsutúme mejjcyaki.

¹⁴ Ahdícyane imíchi mejjcyane ímiáájú ímíñeúvú ámuhá pañevú mepícyó éhne múúne cóhpené ócájmííhé méhdityu chíucunúdu. Áane ímiááméré mejjcyá ímityunévú ámuha metáhjátsámeityu éhne múúne méénujcatsi múnáa ityáhjátsámeityu túémííhóvú pícyámeidyu. ¹⁵ Ímíñeúvú mejjcyátsíívyéne méúwáábohíjcyá tsaímíyé mejjcyané úwááboju éhne múúne tsodáhó íjtyúhápaajínevu íujcámeíñe íjcyátsíívyédu. ¹⁶ Aame ímíñeúvú mécahcújtsó ámuhá watájcdú néene téenej téeveri ámuéhake Naavéné mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki. ¹⁷ Aane íñe tsúuca pajtyeté mééma íjcyane tsáma méihvéjtsodí éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji píaabódú néene ímityunéhjitu meke téhmehíjcyane. Áhdure Pívyéébe íhju méniítsúwádú néene Ípííchoj téeveri méema íjcyane ímíñeúvú meújcú ámuhá pañevu. ¹⁸ Aane ámuhá pañe íjcyanej téeveri óchevéletúme dílbyema pajjuvavé méihjyúvahíjcyane. Métáuméí dílbyeke píáábó ímí ámuha mejjcyaki. Áhdure métáuméí pahúllevaré dílbyeéjte íjcyámé hallúvú díbye díityéké ípíááboki. ¹⁹ Téhdure táhallúvú métáuméí díbye oke ityúkévétso muhdú mepájtyeténé úwáábojúvú pamévakeré o wáájácútsoki. ²⁰ Muuráhjáa téené wákimyéivu oke Pívyéébe pícyoobe íñe téené déjúcotu ícyooa oo cúvéhóojari. Áronáa ihdyu táhallúvú métáuméí píáábó núhnévútuubéré o úwáábohíjcyane ímíñeúvú muhdú tene néhdújuco.

Páávoro pítyajcóne

²¹ Aane cáhawáá ihdyu óví ménahbe Tííkico téené wákimyéityu oke píáábohíjcyaae ímíñeúvú ámuéhake táuubállé meenúhi. Díibye waajácú páneere muhdú o íjcyaae íñá o méénuhíjcyane. ²² Áánéllii dílbyeke ámuhá éllevu ó wallóó díbye ámuéhake íúúballe muhdú muhtsi méfcyahíjcyané ámuha mewáájácúne metsájpínúki.

²³ Ahdícyane óví Méécááni Pívyéébe Máavyéjuube Jetsocríjtooma ámuéhake píaabó ímí ámuha dílbyeke mecáhcujtsómé mewájyújcatsíñe íbúwají mejjcyane íñerí íjtsáméjyúcootúme. ²⁴ Áameke ihdyu óví ámuéhake píáábohíjcyaae

múhdumé ímiááné ámuha Máavyéjuube Jetsocríjtoke mewájyúmeke. Áyu
tehdújuco.

PIRIPÉÉTSE

Pirípori íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávoroo, Timotéoo, íjcyamútsí Jetsocríjtó ñícúve múnáajtétsí íhyaami ámuha éllevu muhtsi mécaatúnú elle Pirípori dílbyé cahcújtso múnáa Píívyéébejté ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure ámuhá uwáábojtémá túkevétsojté éllevu. ² Áameke ihdyu óví ámuhakye píáábohíjcyamútsí íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáa hallúvú Páávoró píáábó taúmeíñe

³⁻⁵ Muurá pajjyuvaré ámuhakye o ítsáávécocca ímíjyuuri Píívyéébeke téhdújtsoobéré ámuhá hallúvú ó táúmeíhijcyá píáábó ímiáájú mecáhújtsoné wákimyétyu icyoocápi oke ámuha mepíáábohíjcyánéllíhye. ⁶ Aane muurá ó waajácú Píívyéébe ámuhakye tsaímíyé píáábohíjcyané ímí dílbyeke ámuha meúraávyé mújyú tsiíñe Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááíñévújuco. ⁷ Ehdú íñe ámuhadítyú o néé oke ípiaabódúré Píívyéébe ámuhakye píáábohíjcyáme o wájuñema. Muuráhjáa íñde oke ípiaábohíjcyadúré íñe cuvéhóójari o íjcyároobeke oke píáábohíjcyaaabe tsíjtyeke o úúbállehíjcyá dílbyé ihju tóónútuubére. ⁸ Muurá Píívyéébe waajácú ímiááné ámuhakye o wájuñe muhdú Jetsocríjtó meke wájuudu. ⁹⁻¹⁰ Aabe ámuhá hallúvú ó táúmeíhijcyá píáábó ámuha mewájyúcatsíñe mewáájácu muhdú dílbyeke tsaímíyé meúraávyéiyóne. Áame ímiáámeréjuco ámuha meíjcyame íñeri menéétsámeítyu Jetsocríjtó tsiíñe tsáácooca. ¹¹ Ehdú dílbyere Jetsocríjtó píáábori tsaímíyé ámuha meíjcyame Píívyéébeke máavyéjútsohíjcyáahi.

Críjtokeré ñícúvéiyóné Páávoró íjtsaméi

¹² Ámuuha táñahbému, ó imíllé ámuha mewáájacúné íñe páneere múhdurá oke pátyehíjcyaronéhjí íllure oke píaabóné éhniíñevu ímiáájú pajtyéteju Críjtodítýú íjcyane o úwáábohíjcyaki. ¹³ Áábeke tsúúca oke pámeere pañétúejpi avyéjúúbé já tehmejté íjcyámema tsíjtyehjí íjcyame waajácújucoó Críjtoéjpi o íjcyané hallútú cuvéhóójari o íjcyane. ¹⁴ Aabe teene cuvéhóójari o íjcyároobe ímí o úwáábohíjcyané tsaate ménahbému iwáájacúne téhdure úwáábohíjcyá íñeri núñhétúme.

¹⁵ Áronáa íjcyámé tsaate tsíjtye ímí méénuhíjcyáneríyé íñómítúááváne íñháó úwáábohíjcyáme. Áánetu ihdyu tsíjtye úwáábohíjcyá ímiááné téhdújuco. ¹⁶⁻¹⁷ Ímí úwáábohíjcyámé oke iwájuñe íñe tééné déjúcotu cuvéhóójari o íjcyane iwáájacúnéllíhye. Áánetu tsíjtye úwáábohíjcyá íllure oke éhniíñevu ityútávájto íñe cuvéhóójari o íjcyáábeke. Tsá dítye ímiá úwáábó méénuhíjcyatúne. ¹⁸ ¿Aanéhaca idyé muhdú o méénuíyónejíivari? Áronáa eene ímityúné íjtsámeíñe ímiáájú Críjtodítýú íjcyane dítye úwááboróné tsúúca míamúnaa lléébúacunúhíjcyánéllíi ó imíjyuhíjcyáahi. ¹⁹ Áhdure ó imíjyuhíjcyá íñe panévare ímityunéhjí oke pátyehíjcyaroné tsaímíyé óóma níjkévaíñé o wáájacúnema. Ehdú óóma tene níjkévaíñé ó waajácú ámuha táhallúvú píáábó

metáumeihjcyanéllii Jetsocríjtó oke piááboifñé Íapííchoj tééveri. ²⁰ Aabe ihdyu ó imíllehíjcyá tsáneetu o núcójpívétsámeítyuróné ñná táhallúri Íjcyátuube panévaríyé Jetsocríjtóke o bóhówátsohíjcyá díbye íhtsútuube Íjcyane pájyuvu o bóhówátsohíjcyádu. Áábeke tééné hallútú oke ditye dsíjívétsóhajchíí óvi ó dsíjívéhi. ²¹ Muurá íñe o bóhíibe díbyeke o úraavyéné o ímilléduré idyé ó imíllé o dsíjívéné tsaímíyéjucu awáá díbyema o Íjcyaki. ²² Áronáa ihdyu ó imílléhíi o Íjcyane éhniíñevu díbyedítú Íjcyané uwááboju tsíjtyeke o úwááboki. Ahdícyane tsá o wáájacutú muhdú o Íjcyaiñe. ²³ Muurá íhtsútú óhdivu teene muhdú o Íjcyaiyóne. Tsánejcútú ímí tehjújúcooro teene ílluréjucu o dsíjívéné tsaímíyéjucu Críjtoma o Íjcyaki. ²⁴ Áronáa idyé ímí óhdivu teene ói o Íjcyane éhniíñevu ámúhake o piááboki. ²⁵ Aane tsúuca ó waajacú ói o Íjcyaiñé ámúhake o piáábo ámuha ímíñeúvú Críjtóke mecáhcújtsóneri meímíjyuúki. ²⁶ Ehdú muurá ámúhake éhniíñevu ó ímíjyúúvetsóo tsiíñe ámuha éllevu o péjyu díbyere Jetsocríjtó oke piáábóneri tééné hallúvú ámuha maávýéjútso díbyeke.

²⁷ Ahdícyane ihdyu ámúhake o néé ámuha tsaímíyé meíjcyu muhdú díbyé uwááboju meke úwáábohíjcyádu. Áánéllii ó imíllé ámuha éllevu o péétúroobe o wáájacúné tsaímíyé ámuha meíjcyané uubálle. Áronáa idyé tsá ámúhama o Íjcyanélliihyéré ímiáámé ámuha meíjcyaiítyuróne. Ó imíllé ámuha tsaméhjí ímíñeúvú tééné uwááboju mecáhcújtsóne ímí meíjcyane. ²⁸ Aame tsá múu íllityétú ámúhake múnáátsohíjcyámedi. Muurá eene Críjtoéjté ámuha meíjcyámeke ehdu ditye dárívehíjcyánetu méwaaajacú ditye wágóóóveíñe. Áánetu tsúuca méwaaajacú Píívyéébé piáábori ámuha mepájtyeténe. ²⁹ Aane tehjújúcooro ímí ámuha díbyeke mecáhcújtsóne díbyedívú mecátsípáávehíjcyáne. Áronáa Íjcyané téhdure tééné déjúcotu ámuha meícúbáhrámeíñe. ³⁰ Aane ihdyu óvíi ámuha máaabúcuhijcyá páneere ámúhake pájtyenéhjí muhdúhjáa o áábúcuhijcyádu. Ááneriyéi muurá íñe ícyoocápi o Íjcyane ámuha méwaaajacúhi.

2

Muhdú Ávyéjuube Jetsocríjtó Íjcyane

¹ Ahdícyane ímiááné oke ámuha meídaatsólléne mewájyúhajchíí óvíi oke ámuha éhniíñevu meímíjyúúvetsó ímí tsajjítóré ámuha meíjtsámeímyé mewájyújcatsíñe mepiáábócatsíhíjcyáneri. ² Óvíi Críjto ámúhake wájyúneri ámuha meímíjyúúvémé pañe díbyé Apííchó Íjcyane ámúhake tsápítsohíjcyáhajchíí ámuha oke meímíjyúúvetsó ímiááméré meíjcyáneri. ³ Aame ihdyu tsá múu tsaate tehjíivane méénúne ímíyíyé idyé méénutú íllure tééneri imítyájkímyeeki. Tsáííbuwáre múu íjcyáne piáábójcatsí panéjcvávú íávyejúúlléjcatsíñema. ⁴ Tsá múu iyee tsaímíyé íjcyaiyóneri tsúúrámeítyúne. Téhdure múu tsúúrámei muhdú tsíjtyeke ipiáábóiyóneri.

⁵ Múu íjtsámei muhdú Jetsocríjtó íjtsámeídyu. ⁶ Muuráhjáa Píívyéébere íjcyároobe tsá ávyeta tehdu íñeéiyóneri íjyáacunútúne. ⁷ Muuráhjáa íhtsútuube íjcyároobe míamúnáajpídyú itsíimávámeíñe íhdícyaabéduréjucu íjcyane meke ipiááboki. ⁸ Aabée íhtsútuuháñe lííñétuube ñná néétuubéré

ídátsó íhvéjtsámeíbyeke nucójpítsó wátyétyehcúmé páwachékevu éhne múu átéréepi ímítyúúbeke méénudu. ⁹⁻¹¹ Ehdúhjáa méénuube 'tsíjyu' néétuuberé muhdú Píívyéébe díbyeke néhdújuco. Áánéllíihyé díbyeke Píívyéébe íávyéjuutétsóóbeke meménú pámé ehniíñevúré díbye íjcyaki, díbyé úmíwávú páhduube níjkyéjiri íjcyámema ííñújiri íjcyame naavémuháñemáyé imíhmóubáne íávyéjútsóóbeke iwáájacu ímiááné avyéjuube díbye íjcyane téeneri Méécaáni Píívyéébeke íávyéjútsoki.

Cahcújtso múnaa peetédu nééneé

¹² Ahdícyane, ámuuha táñahbému, éhnée ámuháma o íjcyaaabe ámuhákye o nééne ámuha melléébohíjcyádú idyé oke melléébo íñe tsíhyulle ámuhádtýú o íjcyároobe ámuhákye o néhíjcyáne. Ááne muhdú Píívyéébe ímillédú meíjcyá teenéjuco ámuha mepájtyetéíñe íjcyáne. ¹³ Muurá ihdyu díbyere ámuhákye ácuíjcyá ímiá íjtsaméivu muhdú díbye ímillédú ámuha meíjcyaki.

¹⁴ Aane ihdyu méméenuhíjcyá íjyevéletúmé úhbájcatsítyúmére. ¹⁵ Áijyu ihdyu ámuha Píívyéébeéjté meíjcyame ímiá uwááboju úwáábomére mepéhíjcyámé mébóhówaúcúnuu ímítyúné míamúnááj píñetú éhne múúne mícuro cúúvétsihdyu pééetécunúdu. ¹⁶ Ehdú ámuha meméénúhájchíí mityane ámuhádi ó ímíjyúúvéé Críjto tsáácooca ópée díbyema bañúháñé o wákímyehíjcyátúneri. ¹⁷ Aane mityane téeneri o ímíjyúúnéllíi ámuhákye o néé téhdure ámuha meímíjyúúki. Áánéllíi eene ámuha mecáhcújtsóné hallúvú ihdyu ó dsíjívéiyá ehniíñevu ímí ámuha mecáhcújtso díbyeke. ¹⁸ Aane ihdyu metsu tsaméhjí meímíjyúúki.

Timotéoma Eparatoródtomútsikyé Páávoró úwáábovu wállóone

¹⁹ Aane óví Ávyéjuube Jetsóó ímilléhájchíí Timotéoke ó wállóo ámuhákye díbye íúújeté muhdú ícyooca ámuha meíjcyane oke díbye úúballéváne í ehniíñevu o ímíjyúúveki. ²⁰ Muurá apáábyéré díbyé íjtsaméí táíjtsaméidyú néénéllíi íjyáacunúúbe ámuhákye ípiáábóiyóneri. ²¹ Áánetu tsíjtyehjí íjyáacunúhíjcyá iyee ímí íjcyáiyóneri. Tsá dítye íjyáacunúú Jetsocríjto ímillédú íjcyáiyóneri. ²² Áánetu muurá ámuha méwaajácú díbye ávyetá mityané oke píáábohíjcyané ímiáájú Críjtotdítyú íjcyané wákímyéityu éhne múu cááníkye íjcyadu. ²³ Aane óví íñe ícyooca o íjcyane muhdú óoma péé o wállóo díbyeke ámuhákye díbye íúújetéki. ²⁴ Áronáa ó íjtsúcunú tsájyju múúne Píívyéébe píáábori lléváhréjuco oore ámuhákye o úújeténe.

²⁵ Téhdure ó íjtsúcunú ménahbe Eparatorótoke ámuháa élleu o wállóoíñe téhdure mityane panévatúré oke píáábohíjcyáábeke éhnée ámuha oke mepíáábónema taélleu mewállóóbeke. ²⁶ Aabe téhdure mityane ímillé ámuhákye íájtyumíne díbyéé chéméné uubállé ámuha méwáájacúné múhdurá díbyeke íjtsámeíchónéllíihye. ²⁷ Ímiáánée muurá dsíjívéroóbe. Áronáacáa ihdyu Píívyéébe díbyema múhtsidi ídáátsóvéne bóhútsó díbyeke íñe muhdú ícyooca kímóhcó o íjcyánaa díbye dsíjívéné oke ehniíñevu ávyénéjcyúyónéllíihye. ²⁸ Áábeke ámuháa élleu ó wállóo ámuha meímíjyúúvéne tujkéveri o állíjchu eene díbyedi ámuha mekímóóvehíjcyané múhdurá oke íjyáacunúhíjcyánetu. ²⁹ Áábeke ihdyu óví ámuha ímíjyuuuri méwaatsúcúpejtsó Ávyéjúúbeéjté meíjcyáméepi ménahbe íjcyáábeke. Áhdure tsíjtye díbyedu néméhjíke idyé múu wajyúhi.

30 Muuráhjáa ávyeta wájýúmeítyuubéré ámuháa oke mepiáábóiyóné Críjto wákimyéí imyéénúneri íllúhwu dsíjiveráhi.

3

Muhdú Críjtoéjté téhmeméiyóne

1 Ámuúha tañahbémut, tsáháturo muhdú tene óhdivu néétu tsiíne bīwáánéré ámuúhake o úwaabóné ámuúhake tene piáábóíñéllíhye. Áhdícýane múu imíjyúú Ávyéjúúbeéjté ámuha meíjcyame. 2 Aame ihdyu tsáma téiibúwá méíjcyaco oohímýedú nééme ímityúmé íjcyame eene kíhdyahírótsámeityúmé pájtyetéityúné úwáábohíjcyámeke. 3 Áronáa tsá téénetu Píívyéébeéjté meíjcyatúne. Muurá ihdyu dííbyé Apííchó meke túkévéjtsóné piáábori díbye ímillédú dííbyeke maávyéjútsohíjcyámé ímiááné dííbyeéjté méíjcyá Jetsocríjto mééma méénunéjucó. Áánéllí dííbyeke ímíjyuuri méduurúvahíjcyáhi. Muurá tsá meere íiná meméénúneri mepájtyetétsámeítyuróne. 4 Muurá tehdu tene nééca oore ó pájtyetétsámeíyáhi. Aaca muurá tsá múha óhdivu úújetéityuróne. 5 Muuráhjáa idyé oke waháro tsiímávátsihdyu íhyojsítú pápíhchúúw coojíwatu óhdivu kíhdyahírótsómé íjraééj tsiíménémúhaabe heeberéómuube o íjcyabe páñétúejo múhá ihjyúrí o íhjuúváábedívu. Díityeéjtétsí líhíyómútsi. Aabe muurá oo Bejamíí dohjíba múnáajpi. Áhdure parítséómuube oo muháa jodíómú taúhbaju o úráávyehíjcyaaábe. 6 Aabéé ó íjyácunúhíjcyá Jetsóóéjtéhcáa íjcyámeke o ícúbáhráíyóneri. Áábekée muurá tsá múha oke íiná nééítyuró taúhbajúu néhdújucó o íjcyánéllíhye. 7 Ehdúu o dáííwémeíhíjcyanéhjí ó íjtsúcunúhíjcyá íhtsutúné o méénuhíjcyáne. Árone ícyooca Críjtoéjpiyéjucó o íjcyánéllí óhdivu atéréenéréjucó íínéúbatú meke piááboítyúne. 8 Áhdurée panévaré tsiínehjí íjcyaroné dííbyé hallúhcuri ó íhvejtsó díbye páné ehniíñevu íhtsútuube íjcyane o wáájácunéllíhye. Ehdúu muurá panévaré o ímílléronéhjí ó íhvejtsó ehne múúne tsiéméné átéréene meíhvejtsódú Táavyéjuube Jetsocríjtokéréjucó o íícúveki. 9 Ehdúu ó meenú tsaímíyéjucó dííbyema o íjcyaki. Tsáháa muurá Píívyéébe oke ímiáábédi díllóítyuró taúhbaju néhdu o íjcyaróóbeke. Muurá ihdyu apááñéré Críjtoke o cáhcújtsónej tééveriyé oke díllóobe ímiáábédi. Aabe apáámyéré dííbyeke cáhcújtsómeke pájtyetétsóohi. 10 Áánéllí o ímíllé Críjtoke o wáájácuné tsúúcajáa dsíjívéjúcóóróóbeke Píívyéébe bóhíítsóné íhnáó téhdure óóma íjcyaki. Muuráhjáa díbye ímillédújucó ícúbáhrámeíñe díbye dsíjívéne. Ahdu idyé ó ímíllé o ícúbáhrámeíñe díbye dsíjívédú íívane téhdure Píívyéébe ímillédú o íjcyane o ímílléneíllíhye. 11 Ááne ehne múu dsíjívéebe tsiíne bóhííbe íjcyadu o néébe ímiááberéjucó o íjcyaki.

Tsaímíyé meíjcyáíyóneri metsúúrámeíñe

12 Áronáa idyé tsá ámuúhake o néétu panévatúré tsaímíyéjucó ímiáábé o íjcyane. Muurá ihdyu ehniíñevu ó tsúúrámeíhíjcyá múhdutú ávyeta tsaímíyé Jetsocríjto ímillédú o íjcyáíyóneri. Tehdúu dííbyema o íjcyaca oke újcuúbe. 13-14 Ámuúha tañahbémut, tsáhái muurá ávyeta ímiáábé o íjcyatúne. Áánéllí íhdée múhdurá o ícyahíjcyáné o íhvéjtsóne ícyooca ó tsúúrámeíhíjcyá muhdú díbye ímillédú o íjcyáíyóneri bótstí tééne áhdó o újcu íñe múhdumé ímí dííbyema ícyahíjcyámeke tééne áhdóllí níjkyejívú Píívyéébe piúvácoóca. 15 Áánéllí íñe

múhdumé tsúuca ímí Críjtoke ámuha mecáhcújtsómeke o nées ámúhake ímí tene ibúúúve íñe ámúhake o néhijcyáne. Áanetu tsátsii tsíhdyure ámuha meíjtsúcunúhajchíí óví Píívyéébe ámúhake waajácútsó téénevu. ¹⁶ Áánéllii ámúhake o nées ímíñeúvú ámuha meíjtsámeíñe meúráávye muhdú tene íjcyane tsúuca ámuha mewáájacúdu.

¹⁷ Ahdícyané, ámuúha táñahbémuj, íñe muhdú o íjcyadu meíjcyá. Áhdure tsijtye óhdityúu iwáájáne ímí úráávvehíjcyámé íjcyadu meíjcyá. ¹⁸ Áanetu ámúhake o néhijcyádú íjcyáméi muurá mítyame Críjtóo páwachékevu dsíjíveneri mepájtyeténé uwááboju íllure tsárillehíjcyáme. Aane íñe ídátso táábere tsiíñe ámúhake ó úúballéhi. ¹⁹ Aame muurá ímityúné ícyahíjcyámé téené déjúcotu íllure wágóóovéhi. Muurá Píívyéébeke ítsáávetúmé muhdú tsaímíyé íñíjiri ímillédú íjcyáíyóneríyé tsúúrámeíhíjcyáhi. Áaneri íllure mítyákímyehíjcyámé múu núcópívehíjcyánaáaca. ²⁰ Áanetu ihdyu mee níjkyéjietéréjucu meíjcyame íñe météhmeíhíjcyá Mépájtyetétsoobe Jetsocríjtó meke újcúváiíbyeke. ²¹ Aabe muurá íñe ídátso meícyahíjcyáne j pí meke cápáyoácómé meíjcyáá dífbyedúréjucu dsíjívéítyúnéj píiháñema. Ehdú meke ímbájhóiiibe panévare píívyetédú íjcyáabe.

4

Múu ímíjyúú pájyuváre

¹ Ámuúha, táñahbémú mítyane ámúhake o wájyúmeke o ájtyumíyóneri o ijyáacunúhíjcyámej, ámúhadi ihdyu mítyane ó ímíjyuhíjcyá táwákímyéí áhdódú néene ímí ámuha táuwaábó mecáhcútsóhíjcyánéllííhye. Áámeke ihdyu ámúhake o nées tsaímíyé ámuha meúráávye Máavyéjuube Jetsocríjtoke.

² Téhdure Ebóódíamúpike Tsíítikyemá o nées dityépi ímiáámúpiréjucu íjcyá tsárillejcatsityumúpi. Tsá ehdu meíjcyáítyuró Jetsocríjtóéjté meíjcyame. ³ Aane íñe uke o nées táwákímyéityu oke u náhbénuhíjcyabe díityépike u píááboki. Muurá mítyane oke téhdure píáábohíjcyamúpi ímiáájú Críjtó uwáábójutu. Téhdure Creméetema tsijtye oke téené wákímyéityu píáábohíjcyáhi. Áame mémeháñe tsúuca íjcyá mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhí újcúímye mémeháñe cáátúváne waajácúháámitu.

⁴ Áánéllii ámúhake o nées ámuha pájyuváre meímíjyú tsúuca ávyéjúúbeéjte ámuha meíjcyame. Áánéllii tsáma méímíjyuhíjcyá. ⁵ Muurá píhíjycúóóné tsiíñe Máavyéjuube tsááiñe. Áámeke ihdyu óvíi ámúhake pamévare waajácú ímiáámé ámuha meíjcyame pamévakéré mepíáábohíjcyámeke.

⁶ Aame ihdyu tsá múu ímityúné íjtsámeítyú tsíeméné ámúhake pájtyécoóca. Múu pájyuváre Píívyéébeke úúballéhíjcyá muhdú íjcyane. Áhdure múu dífbyeke téhdútsóhíjcyá panévá hallúvúre. ⁷ Ehdú ihdyu ámuha meíjcyácooca dífbyere Píívyéébe ámúhake píááboó íñerí íjtsámeíjyúcootúmé tsaímíyé ámuha meíjcyá múhdumé Críjtódvú ámuha mecátsípáávehíjcyáme. Ehdú meke Píívyéébe píáábonévú méíjtsaméi tsá úújetéítyuróne.

Ímiááneríyé meíjtsámeíñe

⁸ Ahdícyané meíjtsaméi ímiááneríyé muhdú tsíjtyema ámuha maávyejúúlléjcatsíñe tsaímíyé meíjcyáíyóneri ámuha téénetu

mebóhówaucunúmeke ímí Píivýéébe íjtsúcunúki, ámuúha táñahbému. Ehdú múu nénéhjáríyé íjtsámeíñe tsáhájucó átéréénéhjárí íjtsámeíjyúcootúne.

⁹ Áánéllíi ménútsóhíjcyá ímíñeúvú ámúhakyé o úwáábohíjcyáné tehdu ámuha meíjcyaki. Muuráhjáa tsúúca ámuha mélleebó muhdú ámúhake o néhíjcyanéhjí. Áhdurée tsúúca ámuha máájtyumí muhdú ténéhjí o méénuhíjcyáne. Ahdú méméénucó Píivýéébe ámúhama íjcyame ímí ámuha meíjcyaki.

Pirípó cahcújtso múnaa Páávoróké píaabóne

¹⁰ Muurá ávyeta ó téhdujtsó Píivýéébeke íñe ícyooa tsiíñe ámuha oke mepiáábóneri mítyane o ímíjyúúvénema. Aabe tsá o néétu íveekí ámuha oke meítsáávehíjcyatúne. Muurá ímiááné oke ámuha mepiáabóné meímíllérónáa tsá ámuha mepiívyetéhíjcyatúne. ¹¹ Árónáa idyé tsá ámuha oke maájcyúne tájpi o íjcyáiyóné o ímílléne ehdu ámúhake o néétune. Muurá óhdi íjcyane tsúúca téhdunéjucó. ¹² Aabe ó piivýeté o íjcyane éhnéváturoobe. Áhdure idyé ó piivýetéiyá o íjcyane éhnéva múnáajpi. Téhdure ó piivýeté íbúwajíí ñná májchóturoobe o íjcyane óoma tene íjcyácooca o ícyahíjcyádure. ¹³ Aabe ó piivýeté panévare o táhjane Jetsocríjtó oke píaabóne tsíjpari. ¹⁴ Áábeke ihdyu tehjújucó ámuha oke mepiáabóné íñe idátsó múhdurá o íjcyáábédí ámuha meidáátsóvénema.

¹⁵ Aame ímiááné apáámyéré ámuha Pirípóri íjcyáné cahcújtso múnaa tsúúcajátújucó meíjtsámeíñe muhdú oke ámuha mepiáábóíñeri. Muuráhjáa éhne tujkénuré Críjtodítýú íjcyáné úwááboju ámúhake o úwáábótsihdyu Matsedóóniá íiñújitu tsiéllévurájucó o péébeke apáámyéré ámuha oke mepiáabó Píivýéébé ihjyúvú ámúhake o úwaabóné tsaímíyé ámúhake búúúvénéllíihye. ¹⁶ Téhdurée Tetsaróónicári o íjcyácooca ámuha taéllévu méwállóhíjcyá oke mepiáabóne. ¹⁷ Árónáa idyé tsá ámuha oke maájcyúyóneri o íjyáacunéllíi ehdu ámuha meméénuhíjcyatúne. Muurá ihdyu ó ímíllé ehdu ámuha meméénúneri éhnííñevu tsaímíyé Píivýéébema meíjcyane. ¹⁸ Muurá ámuha oke maácuhijcyanéhjí mítyanéjucó éhnée Epaporodítoma ámuha mewállóónema. Aane ímí Píivýéébe íjtsúcunú éhne múúne ávyéta ímyé cúvááné pacúúcú meíjtsúcunúdu. ¹⁹ Áámeke ámúhake ájcyúibye ñná ámúhadítýú píhtonévú íhtsutúné íavyéjú íjcyaaabe Jetsocríjtóéjté ámuha meíjcyánéllíihye. ²⁰ Aane ihdyu óví dílbyeke méduurúvahíjcyá paíjyuvaré mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

Páávoró pítyajcóne

²¹ Ahdícyane Jetsocríjtó uráávyé múnaa elle íjcyámeke méuubállé mítyane díityéké muha ílle meíjcyame medúúruváne. ²² Áhdure ávyéjuube Tséétsá únú múnaa ámúhake duurúváhi.

²³ Aane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi. Áyu tehjújucó.

COROTSÉÉTSE

Coróótsari íjcyáame éllevu Páávoró cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró Jetsocríjto dítyú ímíáájú pajtyéteju íjcyáné uwááboobe Píívyééberée ihdyu oke ityújkevééllédú íjcyaaabe tééné wákimyéivu pícyoóbe. ² Aabe íñe íhyaami o cáátúnuháámí muhtsi ménahbe Timotéoma méwallóó ámuha elle Coróótsari meíjcyame Críjtoke meúraavyémé múúhá nahbému éllevu. Áameke óví Méécááni Píívyéébe ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Cahcújtsó múnáá hallúvú piáábó Páávoró táúmeíñe

³ Pajjyuvaré Píívyéébe Jetsocríjtoj Caaníkýe muhtsi météhdútsohíjcyá ámúhá hallúvú dííbyema muhtsi meíhjuvácóoca. ⁴ Muuráhjáa múhtsikye úúballémé ímí Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujsónéllíi tsáimíyé mewájyúcatsíhíjcyáné pámeemáyé Píívyéébeéjté íjcyámema. Áánéllíi muhtsi météhdútsohíjcyá dííbyeke. ⁵ Ehdúvú ímí ámuha meícyahíjcyá íñe ímíjyaú meíjcyaiñe Píívyéébe mewáábyuta níjkyejívú méénune ámuha mewáájácúnema. Muuréváhjáa Jetsocríjto dítyú pajtyéteju íjcyáné uwááboju ámuha melléébótsihdyújoco teene ámuha meítsohíjcyáne. ⁶ Ááné uwááboju muurá tsúúca tsújaavé pahúllevávú ííñújiri. Aane mítyame icyáhcujsóné ímí úráávyehíjcyá éhnéé ámuha tujkénú meíjcyadu. Muuráhjáa Píívyéébe mítyane meke wájyune ámuha mewáájácúne ímí mecáhcujsóhi. ⁷ Téénevúu muurá Epáápara muhtsi wájyú menéébe ímichi ámúhake úwaabóhi. Aabe ímí Críjtoke úráávyeebe múhtsikye piáábohíjcyá ámuha múhtsikye mepiáábóiyóne. ⁸ Aabée múúhake úúballé ímí ámuha mewájyújcatsíñe.

⁹ Áánéé muha mewáájácútsihdyu pajjyuvaré ámúhá hallúvú piáábó Píívyéébeke métáúmeíhíjcyá díbye ámúhake ímíñeúvú iwáájácútsó íjtsaméivu. ¹⁰ Áhduréé idyé muha métáúmeíhíjcyá ámúhake díbye íajcu dííbyé icyánéjcu ámuha meíjtsóíñe waajácuvu ímí dííbyeke ámuha mewáájácúne muhdú díbye ímillédú meíjcyámedítýú ímíááneréjoco íbóhówaúcunúki. ¹¹ Ehdú nééné piáábó muha métáúmeíhíjcyá ámúhá hallúvú Píívyéébeke díbye íhñáhoori ámúhake tsípajtsómé panéva ímítýuháñe ámuha maáábúcuíhíjcyaki. ¹² Aame díbye ámúhake ímíbájhóné hallúvú ímíjyuri ámuha dííbyeke metéhdújtsoki. ¹³ Muuráhjáa díbyere Píívyéébe meke íjchívyetsó Naavéné hójtsí pañétú éhne múu cúúvetsíhi íjcyadu meícyahíjcyámeke. Áánemáa meke pícyoobe mítyane iwájyuube ílíí avyéjvúréjoco. ¹⁴ Díbyéé muurá dsíjívénéj tééveri mééma ímíbájchoobe méímítýuháñe méhdi ídáátsóvnema.

Jetsocríjto dsíjívénéj tééveri ímí Píívyéébema meíjcyane

¹⁵ Muuráhjáa Píívyéébeke maájtyúmítuube ílíí Jetsocríjtoj tééveri méhdivu bóhówaavé pañe píívyééberé íjcyaaabe. ¹⁶ Dííbyéhjáa muurá Jetsocríjtoj tééveri ípívyéjtsóobe páneere múhdúné tsíeméné ííñújiri íjcyánéhjima íévéhóowari íjcyanéhjí maájtyumínee, maájtyúmítúnee, íjcyane. Téhduréhjáa ípívyéjtsóobe

níjkyéji múnáama naavémuke pámeere íavyéjútéma. Ehdúhjáa panévaré ípívyéjtsoobe Íllij téeveri ténéhjiri dibye íavyéjútšámeiki. ¹⁷ Aabéhjáa ihdyu Críjto ícyahíjcyá tsúúcajátújuco íjcyaduré ínéubáreikyé íjcyátúné ihdéjuco. Áabe tájpi muurá íñe páneere múhdúné tsíeméné íjcyane íjcyáhi. ¹⁸ Aabe muurá dílbyé cahcújtso múnáa meíjcyámé túkevjtsoobe íñe méhniwau meke túkévétsohíjcyádú néébeé. Muuráhjáa dsíjíveebe tsiíñe bohíi téhdure medsíjívémé mebohíiíñe tújkenuúbe. Áabekée Píívyéébe picyóó páné avyéjuubéré dibye íjcyaki. ¹⁹ Ehdúu Píívyéébe imíllé íbohówájtsámeíñe Críjtoj téeveri. ²⁰ Muuráhjáa páwachékevu ítyujpácýó waagóoobe páneere íñe múhdúné tsíeméné íñújiri íjcyánema íévéhóowari íjcyanéhíi ímíbáavyeki, téhdure tsaímíyé míamúnáa Píívyéébema íjcyaki. Aanée Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi.

²¹ Muuráhjáa íhde ámuha Píívyéébeke mémúnáatsohíjcyá ímityúné ámuha meméenuhíjcyanéllihye. Áromeke tsúúca ámúhake ímíbájhómeke újcuube tsaímíyéjuco ámuha dílbyema meíjcyá Críjtóo míamúnáájpidívú ípívyéévéne dsíjívénej téeveri. ²² Ehdúu méénuube íñe ímityú máhallúri íjcyájúcootómé tsaímíyéjuco menéemeke újcuuki. ²³ Áanéllíi ámúhake o néé íñevú táhjátsámeityúmé tsaímíyé ámuha meúráávyé muhdú mepájtyetéíñe uwááboju tsúúca ámuha mewáájacúne. Áané uwááboju muurá íñe uwááboobéré o péhíjcyáné tsúúca íñújiri pahúllevávú tsújaavéhi.

Cahcújtso múnáa píááboobe Páávoró

²⁴ Áanéllíi ó imíjyúú ámúhake o píáábóné wákimyéi o méénúneri o ícúbáhrámeíyoóbe. Ehdúu muurá Críjto mewájyuri ícúbáhrámeídyújuco o ícúbáhrámeíhíjcyáne. ²⁵ Muuráhjáa Píívyéébe oke níwaavénéjuco íñe cahcújtso múnáake o píáábohíjcyáne. Aabe ámúhake ó uwáábohíjcyá tene íjcyadújuco. ²⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújuco dibye pítyájcámeíñe tsá múha wáájacuhíjcyatúne. Méíhdé múnáaúvúhjáa íjcyarómé tsá wáájacutú teéne. Áánevu íñe ícyooca tsúúca meke waajácútsoobe íhñéjté meíjcyámeke. ²⁷ Aane Críjto mééma íjcyáneri tsúúca méwaajácú tsaímíyé Píívyéébé avyéjuri meíjcyáíñe. Eene muurá wáájacúratúné íjcyanévú imíllebe téhdure ámúhake iwáájacútsóné jodíómú ámuha meíjcyátúrómeke.

²⁸ Aane íñe muha meúwáábohíjcyá pámeekéré panévatúré túkévéjtsomére dítye Críjtoj téeveri éhniíñevu iwáájacúne ímiááméré Píívyéébema íjcyaki. ²⁹ Áanéllíi muurá íñe ávyetá íhnáhó ó uwáábohíjcyá ícúbáhrámeífyéré Críjto oke píáábóneri.

2

¹ Aane ó imíllé ámuha Raoditséá cóomi múnáa tsijtye oke wáájacútúrómema mewáájacúné ávyetá íhnáhó ámúhá hallúvú píáábó o táumeíhíjcyáné Píívyéébeke ímíñeúvú ámuha Críjtoke meúráávyeki. ² Aabe ó imíllé ámuha tsaímíyé mewájyúcatsíñe ímíñeúvú mewáájacúné muhdúhjáa Píívyéébe mééma Críjtoj téeveri wáájacúratúné méénuhíjcyáne. ³ Dílbyedi ihdyu páneere ímiá tujkéveju íjcyáhi. ⁴ Ehdú íñe ámúhake ó téibúwátsohíjcyá tsaate ámúhake íállíñeri imújtátsótuki. ⁵ Muurá tsá ámúhama elle o íjcyáturóne. Áronáa ámúhama ó íjcyá tájtsaméiyi. Áanéllíi ó imíjyúú ímí ámuha Críjtoke mecáhcujsómé tsaímíyé meíjcyáneri.

6 Aame muhdúhjáa ámuha tujkénú dílbyeke mecáhcújtsóijyu mejjcyadu tsahdúré ímíñeúvú mejjcyá dílbyema. 7 Ahdícyane ímíñeúvú mecáhcújtsóobedívú meíhvéjtsámeíñe pajjyuvaré Píivyéébeke météhdútsohíjcyá muhdúhjáa ámúhake o úwaabódu.

Críjtoke cáhcujtsómé tsíhdyuréjuco íjcyane

8 Téííbúwá tsáma méijcyaco tsaate íjtsaméityúré íjucúné uwáábori ámúhake ímújtátsótuki. Muurá míamúnáá íjtsaméityúré tsáane méenuhíjcyáme. Tsá Críjtodítýú tsáané íjtsaméiyi ditye úwáábohíjcyatúne.

9 Muurá muhdú Píivyéébe íjcyane méwaajácu Críjto míamúnáájpídívú ípíivyéévébej tééveri. 10 Aabe muurá pámeere níjkyéji múnaa naavémuu, íjcyámé éhniíñevu íhtsútuúbe. Áanéllí dílbyema mejjcyámema téhdure íjcyaae Píivyéébeé. 11 Aabe tsúuca ámúhake íjchívyetsó ímityúnetu Críjto ámúhama íjcyanéllíihye. Tsá idyé mekhdyahírótsámeíñeri meímibáavyetúne. Muurá íhdyu Críjtoj tééveriyé meke ímibájchoobe. 12 Muuráhjáa metsójtsótsámeíñeri ménaavénú dsíjívéébeke ditye cúúune. Áánerí méúújetsó íhdée múhdurá meícyahíjcyané tsúuca meíhvetsóne. Aame ícyooa tsíhdyuréjuco mee Píivyéébeé íhnháoori bóhítsóobeke mecáhcújtsónema. 13 Muuráhjáa éjyu ámuha éhne múu dsíjívemédú méícyahíjcyá ámuha ímityúné meícyahíjcyané meíhvéjtsótúnéllíihye. Áronáa ícyooa tsúuca Píivyéébe ámúhake ímíjpyetétsó téénetu Críjtoj tééveri ámúhadi ídáátsóvéne. 14 Muuráhjáa dílbyé taúhbaju néhdu mejjcyatúné déjúcotu méhdi ícúbáhráíyoobe. Áronáacáa mééma ímibájchoobe Íllí Críjtoke ditye páwachekevu wátyetyéhcuube dsíjívénej tééveri. Ehdúu mééma ímibájchoobe mewágóóvéíyónetu meke ípájtyetétsoki. 15 Muuráhjáa páwachekevu ditye wátyetyéhcuube Críjto ídsíjívéneri tsúuca tahjá Naavéneke íhyájkímumájucu. Áánetu méwaajácu tsúuca ditye táhjátsámeíñe.

Níjkyéjéneri metsúúrameíñe

16 Ahdícyane méíicúvedí tsaate ámuha memáchohíjcyánéhjitu íhjuváne. Áhdure méíicúvedí eene béébe nuha íjchívyécooca ditye wáñehjívatéhíjcyáne ámuha méíicúvétúneri ditye ámúhadi íhjuvahíjcyáne. Áhdure méíicúvedí kéjcoojí Píivyéébeke idyúúrvahíjcyáne ditye íhjuvahíjcyáne. 17 Ehduhjíkyé muurá meméénúneri Píivyéébeke méúráávyehíjcyáhi. Ááneríhjáa ménaavénuhíjcyá Críjtoke díbye méhdivu bóhówáávétúné hajchóta. Áronáa ícyooa tsáhájucu tehdu meméénújucootú tsúuca díbye mééma íjcyanéllíihye. 18 Ahdícyane tsáma máállítsámeídí eene níjkyéji múnáakévá ámuha medúúrúvátúhahjíí ámuha mewágóóvéíñe tsaate ímíááneúvúdu úwáábohíjcyámédívu. Muurá iwáájácutúnéré bañúháñe méenuhíjcyámé naavévaa díityédívú bóhówáávéné pañe íajtyumíne. Ehdu imyéénúne pánehjídú ícyahíjcyámé idáátsóméhjíúvu. Áronáa mítyákímyehíjcyámé íyie íjtsámeíñe imyéénúneri. 19 Ááne dílbyéjuco Críjto ítyúkevítsoobe íjcyáíyóóbedi tsá ditye ícúvehíjcyatúne. Muurá dílbye tájpiyé méijcyá dílbyéjté meícyame. Aame méúráávyehíjcyá Píivyéébeke muhdú dílbye ímíllédú dílbyé píááboríye.

20 Muuráhjáa mewájyuri díbye dsíjívéné ámuha mecáhcújtsóneri tsúuca métahjá míamúnáá íjtsaméí állíuré íjcyane. Aame ámuha

ténejcu mewáájacújúcóótúnéllii méijcyá ténejcútú éhne múu dsíjívemédu. Áronáa žíveekí Píívyéébeke wáájacutúmé lǵcyadu ámuha íjienévu métáhjátsámehijcyáhi? ²¹ Žíveekí majchóháñetu ámuha mébóicyúcatsihijcyáhi? Óvíyacóóné ehdu ámuha meíllívyéébócatsihijcyáne. ²² Muurá ténéhǵitu ámuha mebóicyúcatsihijcyaroné ijcyá memájchoki. Muurá míamúnáá íjtsaméityúré tsááne ámúhake úwáábohijcyáme. ²³ Aane pánehǵidú meke báñuhǵjcyá ímiááné ímí Píívyéébeke ditye úráávyéúvúdu. Muurá itsúcunúhijcyámé ícúbáhrámeíñe idáátsóméhǵiúvú ijcyáneri tehǵújuco Píívyéébeke íavyéjútsohǵjcyáne. Áronáa tsá diityéké tene píáábotú ditye ímíbáávyeki.

3

¹ Ahdícyane Crǵtóo dsíjíveebe tsiíñe bóhíínej tééveri ímityúmé ámuha meicyahǵjcyánetu tsúuca meǵchivyémé métsúúraméí níjkyéjine lǵcyáneri dílbyeke ámuha meíicuvémé dílbyema Cáání únúvú maávyéjuutéki. ² Áanéllii téeneríyé métsúúraméí. Óvíyacóóné íñújǵine. ³ Tsúuca muurá ámuha Crǵtoke mecáhcujsómé Píívyéébeǵtéréjuco meǵjcyame ténejcúrí meíicuvéjúcóótúnéllii ámuha ténejcútú méijcyá dsíjívemédu. ⁴ Aabe muurá tsiíñe tsáácooca dílbyema tsaímíyé méǵjcyáá íavyéjuri.

Tsihdyúréjuco meǵjcyane

⁵ Ahdícyane ílluréjuco méihvéjtsó páneere ímityúné ámuha meméénuhǵjcyáne. Óvíyacóóné íhdícyáméhǵima ámuha medómácócatsihijcyáne. Áhdure tsiíñehǵi ámúhake tútávájtsóíyóneri ámuha meúmúúpívyehǵjcyanéǵí ílluréjuco méihvéjtsó. Áhdure mítyane ámuha meéhnéváíyóneri meítsámehijcyané méihvéjtsó. Muurá níjcyotájteke medúúruváné ímityúné lǵcyané tujkévéeneré teéne. ⁶ Ehdu nénehǵi lléébotúmé méénuhǵjcyámedi íhnáhoóíñe Píívyéébe ícúbahráne. ⁷ Tehǵúu muurá nénehǵi téhdure ámuha méméénuhǵjcyáhi. ⁸ Árone ílluréjuco méihvéjtsó ámuha mecááyóbahǵjcyáne, ímityúné ámuha medáríívécatsihijcyáne, néhni ámuha menéáyócatsihijcyáne, núcǵjǵpítso nénehǵi ámuha meihǵyúvahǵjcyáne. Énehǵi panévaré ílluréjuco méihvéjtsó. ⁹ Ténéhǵitu tsúuca ámuha tsiíñejcúríyéjuco meǵjcyame tsáhájucó múu állíúúnǵcatsítyúne. ¹⁰ Métsúúraméí éhniíñevu ámuha meímǵjǵpetéíyóneri ímíñeúvú ámuha Píívyéébeke mewáájacu dílbyedu ímiáámeréjuco ámuha meǵjcyaki. Muurá ímiááné tsúuca ámuha tsihdyuréjuco. ¹¹ Tsá dílbyeǵté meǵjcyatú jodíómú meǵjcyanéllíihye. Muurá íhdyu pamévaré dílbyeǵté lǵcyá jodíómú lǵcyáturómé kíhdyahírótsámeityuróme, tsiíñe íñújǵine múnaa lǵcyaróme, íñéubará wáájacúturóme, tsaaté únú múnaa lǵcyaróme, tsaatéúbámáyé wákímyeityuróme. Muurá páneere Crǵtoke mecáhcujsómé tsaǵdúré dílbyeǵté meǵjcyáhi.

¹² Muuráhǵjáa Píívyéébere ámúhake uǵcú mítyane ámúhake iwáǵyúnéllii dílbyeǵté ámuha meǵjcyaki. Aame múu ímiánejcúvú íjtsaméí icyápáyóóvéne wájújcatsíhi, píáábǵcatsíhi, idáátsóméhǵiúvú lǵcyáhi, ímiááméré pamévamáyé lǵcyáhi, ámuha meícúbáhrámeíyonéǵí aabúcuhi. ¹³ Áane múu tsáíjyu múhdurá ámúhama pájtyéronéǵí ímíbáchǵjcatsí ídaatsólléjcatsíñe Crǵtóo méhdi ídáátsóvéne meke ímíbajchódu. ¹⁴ Áhdure múu éhniíñevu wájújcatsí tsaímíyé

ámuha meijcya íínevú táhjátsámeityúme. ¹⁵ Áámeke ihdyu óví ámúhake Píívyééberéjuco túkévejsóne. Muurá ímillebe Críjtoj tééveri ámúhake ipíaabóné ímí tsame meijcyaki.

¹⁶ Ááné hallúvú múu dííbyeke ityéhdújtsóne ímíjyuuri duurúvahíjcyá ámúhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi. Aame ihdyu wajácúnejcútsi meijcyáne meúwáábohíjcyá Críjto uwááboju ámúhá pañe íjcyane tsápítsojcatsímyére. ¹⁷ Panévare múu íná ímyéénunee, ílhjyuváne, íjcyane meénuhíjcyá muhdú ímiááné Ávyéjuube Jetsóóéjté meijcyame meméénúiyódú tééné hallúvú Meéécááni Píívyéébeke dííbyej tééveri téhdújtsomére.

Muhdú cahcújtso múnaa íjcyane

¹⁸ Ámuúha walléemuj, tsúúca Ávyéjuube Críjto uráávye múnaa ámuha meijcyame múu avyéjuullé ámúhá tajímuke. ¹⁹ Áhdure idy ámuha wajpímú múu wajyú ámúhá taabámuke. Tsá múu ímityúné dáríívéjcatsityúne.

²⁰ Áhdure tsíime mécahcújtso ámúháj caanímuke. Ehdu muurá ámuha meijcyane Píívyéébe ímílléhi. ²¹ Áhdure ámuha cáánimu tsá múu ámúháj tsíimeke úmécójtótú ditye ityútáváávétuki.

²² Téhdure idy tsáné avyéjútémá wákímyeímé múu cáhcujtsó díityéke. Tsá múu ditye ííterokiyé tsáímíyé wákímyeityúne. Múu Píívyéébeke íavyejúúlléne tsáímíyé wákímyeíhi. ²³ Áhdure panévare íná ámúhá wákímyeí íjcyane múu meenú ímíñeúvú óvéheetúmé dííbyeke ámuha meécúvénéjuco. ²⁴ Muurá tsúúca ámuha méwajácú Máavyéjuube Jetsocríjtoke meécúvéne áhdó díbye meke újcúíñé íavyéjuvu tsáímíyéjuco dííbyema meijcyaki. ²⁵ Áánetu ímityúné íjcyámeke téhdure ájcuíibye tééne áhdovu. Muurá Píívyéébe meke pámeekéré tsahdúré wáyúroobe áhdó muhdú meícyahíjcyádújuco.

4

¹ Aabe níjkyéjiri íjcyaaabe Máavyéjuube meke íítehíjcyá muhdú meijcyane. Áánéllí múu ávyéjujte íjcyame ímíñeúvú íwákímyeí múnáake pícyóó ícúbáhratúme.

² Áhdícyane múu téíibúwá íjcyáne pajjyuvaré Píívyéébeke píáábó táúmeíhíjcyá óóchévetúmé panévá hallúvú téhdújtsomére. ³ Téhdure múúhá hallúvú métáuméí díbye múúhake píáábónej péévé múúhake múha íná néetume éhniíñevu míamúnáake muha meúwáábo Críjtóo mééma pajtyéteju meénune. Teene o úwáábohíjcyáné hallútú muurá íñe ícyooa oo cúvéhóójari. ⁴ Áánéllí ámúhake o néé táhallúvú píáábó ámuha Píívyéébeke métáuméí díbye oke ipíáábo míamúnáake téénevu o wáájácútsoki.

⁵ Téhdure ámúhake o néé panévaturé ímiááméré ámuha meijcyáne cahcújtso múnaa íjcyátúmeke tééjuvu mewáájácútsoki. ⁶ Aame ihdyu múu ímíñeúvú íhjyúvahíjcyá tsaate ámúhake díllócooca tsáímíyé díityéké ámuha meúúbálleki.

Páávoro pítyajcóné

⁷ Áhdícyane óví ménahbe Tííkico ámúhake táubállé meenú dííbyema muhlsi Ávyéjuube Jetsocríjto wákímyeí meméénuhíjcyaaabe. Dííbye muurá oke tsáímíyé tééné wákímyeítyu píáábohíjcyáhi. ⁸ Áábeke ámúha éllevu ó wallóo ámúhake tsápíjtsoobéré íúúbálle muhdú ílle muha meijcyane. ⁹ Áábema téhdure tsaapi

ménahbe ímiáábé íjcyaaabe Onéétsimo péé ámúhadítýú tsáábee. Aamútsí óví ámúhake úúballé páneere muhdú ílle íjcyane.

¹⁰ Áánetu íñe díbyema muhntsi cúvéhóójari meijcyaaabe Arijtáácó ámúhake dúúruváné ámúhake ó úúballéhi. Áhdure Benabéé nahbe Máácó uubállé ámuha wájácú menéébe ámúhake duurúváhi. Aabe ámúhake ááhívetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcucó. ¹¹ Téhdure idyé Jetsóó díbyere 'Jótoó' némeíbyé ámúhake duurúváhi. Éhdume tamúnaa jodíómodítýú cahcújtso múnaa íjcyame oke piáábohíjcyá Píívyéébé avyéjú wákimyéí o méénúnetu. Aame oke mityane tsápítsohíjcyáhi. ¹² Téhdure ámúhadítýú tsáábe Epáápara Críjtó wákimyéí méénuhíjcyaaabe ámúhake duurúváhi. Téhdure ámúhá hallúvú mityane piáábó Píívyéébeke táúmeihíjcyaaabe ámuha tsaímíyé díbyeke meúraávye muhdú díbye ímillédu. ¹³ Aane ímiááné ó waajácú ámúhá hallúvú mityane piáábó díbye táúmeihíjcyáne. Téhdure Raoditséá cóómiyi íjcyámema Hierááporíyí íjcyámé hallúvú táúmeihíjcyaaabe. ¹⁴ Téhdure wájýú menéébe taabóóbé Róócáma Déémámutsi ámúhake duurúváhi.

¹⁵ Áhdure táicyánéjcutu Raoditséari íjcyame ménahbémuke o dúúruváné méuubálle. Áhdure Níhpáke pámeere díbye jávú dóbéévehíjcyáné cahcújtso múnáama o dúúruváné méuubálle. ¹⁶ Aane íhyaami ámuha éllevu o wáalloháámí ámuha meéévéne boone méwáallooco diitye Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu téhdure ditye iééveki. Áhdure téhullétú ámuha éllevu ditye wáalloháami ímíñeúvú méééveco. ¹⁷ Áánetu Akíípoke mene díbye ímíñeúvú iníjkéva Píívyéébé díbyeke pícyóóné wákimyéí.

¹⁸ Ehdú íñe ámúhake pámeekéré o dúúruváné ó caatúnú páñetu oóre. Áábeke ihdyu oke máábájíívedí íñe cúvéhóójari o íjcyáábeke. Ahdícyane óví Píívyéébe ámúhake piabóhi. Áyu tehdújuco.

1 TETSARONITSÉÉTSE

Tujkénu Tetsaróónicári Ijcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróónicá múnaa múúhá nahbému, íhyaami íñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, Ijcyame elle ámuha meíjcyame tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocriptomútsikye Méécááni Píívyéébema meúráávyehíjcyáme éllevu. Aamútsí ihdyu óví ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Tetsaróónicá múnaa cáhcujtsóne

² Ímí ámuha Píívyéébeke meúráávyehíjcyánéllii pajyuvaré muha díbyeke météhdútsohíjcyáhi. ³ Áhdure muha méitsáávehíjcyá Jetsóoke ámuha mewájyúne mecáhcujtsómé tsaímíyé díbyé wákimyéí ámuha meméénume meítsohíjcyané tsiíñe díbye tsááíñe. Áané hallúvú muha téhdure Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi. ⁴ Muurá muha méwaajácú ámúhake táñahbému iwájyúnéllii díbye újcune. ⁵ Muuráhjáa ámúhake muha pajtyeté tsúuca méema íjcyané uwááboju meúwáábócooca tsá pevénéré meúwáábohíjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe Apííchó múúhake píáábóneri panévare méénúráítýronéhí muha méméénuhíjcyá ímiáánéjuco íjcyane muha meúwáábohíjcyanéllíhye. Aane muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa ámuháma muha meíjcyame ámúhake mepíáábohíjcyáne.

⁶ Muuráhjáa Píívyéébe Apííchóré ámúhake ímíjyuvu ájcume tsaímíyé ámuha mecáhcujtsó díbyé uwááboju ámúhake muha meúwaabóne. Aane muurá eene muhdú muha díbyeke meúráávyehíjcyádújuco ámuha meúráávyehíjcyané ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe. ⁷ Ehdu néeróné pañe ámuha díbyeke tsaímíyé meúráávyehíjcyamedítý muurá Matsedóóniamá Acááyá íñújícú cahcújtso múnaa ámúhadítý íñváne tehdu úráávyehíjcyáhi. ⁸ Áané uwáábojúu muurá ámúhadítý tsújaavéné tsá apáamyéré téené íñújícú múnaa wáajácúne. Muuráhjáa tsúuca pahúllevá múnaaré waajácúhi. Téhdurée waajácúmé ámuha ímí Píívyéébeke mecáhcujtsóne. Áánéllii tsáhájucó muha muucá teene meúúballéítýroné. ⁹⁻¹⁰ Muurá téhdure múúhake úúbállehíjcyámé éhnée ámúhake muha maááhívéjémeke tsaímíyé ámuha mewáátsúcúpejtsóne. Áhdure múúhake úúbállehíjcyámé níjcyotájtekerée ámuha mecáánívahíjcyámé ícyooca botsíi ímiáábé Píívyéébekéréjuco ámuha mecááníváabeke meícuvémé metéhmehíjcyané mújyú tsiíñe ílli tsááíñe éhnée dsíjívéébeke díbye bóhítsoóbe. Díbyé muurá tsúuca meke pájtyetétsó méímítýú hallútú meícúbáhrámeíyónetu.

2

Tetsaróónicári Páávoru úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha táñahbému méwaajácú bañúháñe ámúhake muha maááhívéjetúne. ² Muuráhjáa Pííropovú múúhake dítye ícúbáhraróné

pañe ñnerí illityétumé ámuhakye muha meúwááboté Píivyéébedívú muha mecátsípáávénuma. Áamedíi múuhadi tsaate úuhívatéróné pañe ámuhakye muha meúwaabóné muurá ámuha mecáhcujtsóhi. ³ Tsáháa ímityúné ámuhadítýú muha meijtsámeíñe íllure ámuhakye muha maállityúne. ⁴ Muuráhjáa ihdyu Píivyéébe páme íjtsameíyé wájácú néébe múuhakye itýújkevééllémekejucu níwáávéné uwááboju íñe muha meúwáábohíjcyá ámuhakye díbye ímillédújuco. Tsá muha meúwáábohíjcyatú míamúnaa múuhakye ímí íjtsúcunúki. ⁵ Aane wájácú ámuha menééne tsáháa múuhakye ámuha maáhdórokíyé tsaímíyé ámuhakye muha meúwáábohíjcyatúne. Aane Píivyéébe waajácúhi. ⁶ Áhdurée tsá muha meijyácunútú míamúnaa múuhakye mítyájtsóiyóneri. Muuráhjáa ihdyu ímiááné múuhakye ámuha mémítyájtsóiyá Críjtorée múuhakye uwáábojtédívú pícyóomeke. Áronáacáa tsá muha meijyácunútú téeneri. ⁷⁻⁸ Muuráhjáa ihdyu ámuhakyeré muha tsaímíyé mépiáábohíjcyá éhne múúne tsíméké tsiiju téhmedu ámuhakye muha mewáiyúnema. Aamée ámuhakye muha meúwáábohíjcyá ímiáájú ápíchó nénehji múuhakye pátyehíjcyáróné pañe. ⁹ Aane cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa ámuhakye muha meúwáábo ámuháj piine muha meijcyame mewákímyeihijcyáné pécóhahjchótá cójihajchótá téene tájpi muha meijcyaki. Tsáháa ñnerí ámuhakye muha meijyévétsohíjcyatúne.

¹⁰ Áhdure muurá ámuha méwaajácú tsaímíyée ámuháma muha meicyahíjcyánéllii íñetú muha menéétsámeityúne. Aane téhdure Píivyéébe waajácúhi. ¹¹ Áhdure ámuha méwaajácú ámuhakyeé muha meúwaabómé mecánáájánuhíjcyáné éhne múúne tsíméké cááni méénudu. ¹² Muuráhjáa ámuhakye muha ménehíjcyá Píivyéébema ímiñeúvú ámuha meijcyá muhdú dílbyeéjté íjcyáiyódú íavyéjuejtée ámuha meijcyáíñevú ámuhakye díbye méménúmeke.

¹³ Áané hallúvú muha paíjyuvaré météhdútsohíjcyá dílbye. Muuráhjáa dílbyé uwááboju míamúnáa íjtsameí jcyatúné muha ámuhakye meúwáabónéllii ámuha ímí mecáhcujtsómé tsúuca méimíjpyetéhi. ¹⁴ Áhdícyane ámuhá múuhá nahbémuj, muurá Críjtoke ámuha mecáhcujtsóné hallútú ámuhá múnáaré ámuhádi ícúbáhrahíjcyádúu idyé múuhadi Jodéari muha meicyáné cahcújtso múnáadi múuhá múnáaré jodíómú ícúbáhrahíjcyáhi. ¹⁵ Díityéree muurá dsíjívetsó Ávyéjuube Jetsóoke íhdée múuhá múnáaré idyé jcyámeke Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáake idsíjívetsódu. Aame tsá Píivyéébe ímillédú jcyáityuróne. Áanéllii pamévakéré tsarílléme. ¹⁶ Aame muurá tsá ímillehíjcyatú jodíómú jcyátúmeke muha meúwaabóne. Áaneri íhyallúvuré éhniíñevu ímityúné méénuhíjcyáme. Árómeke téené hallútú Píivyéébe ícúbáhraáhi.

Paávoro ímillé Tetsaróonicáí jcyáné cahcújtso múnáake íááhíveténe

¹⁷ Ámuúha múuhá nahbémuj, éhnée ámuhadítýú muha metsátsihdyu muurá tsúcájáhréjuco meé. Aame íñe ámuhadítýú tsíhyulle muha meijcyarómé ámuhakye méitsáávehíjcyáhi. Áanéllii muha méimíllerá ámuhakye maááhíveténe tsiíñe maátyúmíjcatsíki. ¹⁸ Éjyújúcooró o ítsámeihíjcyaróné oore ámuhakye o ááhívetéiyóneri. Áronáacáa Naavéné tájtsameí tútávajtsóhi.

19-20 ¿Aane íñe íñevú muha mecátóroóvéne méimíjyúúvéé Máavyéjuube Jetsocríjtó tsiíñe tsáácooca? Muurá ihdyu diityéjuco ámuha ámúhadi téijyu muha méimíjyúúveímye.

3

1 Áámekée ámúhake muha maájtyúumíjyóneri meijyácunúhíjcyánéllii ámuha éllevu tsúúca muha mepéjúcooráhi. Áronáacáa muhcsi mécoevá Atéénávure. 2-3 Átsihdyúu ménahbe Timotéó téhdure Píívyéébé ícúve múnáajpi íjcyáábekéréjuco muhcsi mewáalloone ámúhake dibe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju iúwáábóneri itsápíjstoté éhniíñevu ímí ámuha dílbyeke mecáhcújtso tsaate ámuha múhdurá meijtsámeityu íñe ícyooca meícúbáhrámeihíjcyánéhíjtu. Muurá tsúúca ámuha méwajácú Píívyéébeéjté meijcyame ehdu nénéhjiri meícúbáhrámeíñe. 4 Muuráhjáa ámúhama muha meijyácooca ménehíjcyá meícúbáhrámeíñe. Ahdújuco muurá meícúbáhrámeihijcyáne. 5 Áánerfi mítyane ámúhadi o íjyácunúnéllii Timotéoke o wallóo dibe ámúhake iúújeté muhdújuco ámuha Críjtoke mecáhcujtsóné o wáájacuki. Ópée mítyane o íllityé bañúháñé ámúhake muha meúwáábohíjcyámeke Naavéné ícyánejcúvú llúúcyíjyóneri.

6 Áronáa Timotéó ámúhadi Tetsaróonicári úlléjeebe múhtsikye úúballévá ímíhyeva ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsóne pamévamáyé mewájyúcatsihijcyáne. Téhdure múhtsikye úúbálleebe ámúhadi muha meijyácunúhijcyádúreva idyé múúhake ámuha maájtyúumíjyóneri meijyácunúhijcyáne. 7-8 Ááneri mítyane muha méimíjyuuvé panévaríyé muha meícúbáhrámeiyómé ímí tehdújuco ámuha Ávyéjuube Jetsocríjtoke meúráavyéneri. 9 Ááne hallúvú mítyane muha Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi. 10 Muurá pajyuvaré muha dílbyeke píáábó métáumeihijcyá tsiíñe ámúhake muha maááhívetémé éhniíñevu ámúhake meúwáábo dílbyeke mecáhcujtsónéjcutu tsásii ímíñeúvú ámuha mewáájacutúne.

11 Aane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtoma múúhake píáábomútsi ámúhake muha maááhívetéki. 12 Áhdure óvíi ámúhake píááboobe íñe ámúhake muha mewájyudu ámuha pamévamáyé mewájyúcatsíki. 13 Aane óvíi ámúhake píááboobe tsaimíyé dílbyeke ámuha meúráávyé múijyú Máavyéjuube Jetsocríjtó ihñéjteke újcvácooca íñe ímityú ámúhá hallurí íjcyatúme ámuha dílbyedívú meúújetéki.

4

Píívyéébe ímillédú meijcyane

1 Áánéllii ámúhake múúhá nahbémuke muha menéé Máavyéjuube Jetsóo mémeri panévaturé tsaimíyé ámuha meijcy Píívyéébe ímillédú muhdúhjáa ámúhake muha meúwaabódu. Aane óvíi ámuha meúraavyé éhniíñevu.

2 Muurá ámuha méwajácú Ávyéjuube Jetsóo taúhbjuré ámúhake muha meúwáábohíjcyáne. 3 Muurá Píívyéébe ímillé dílbyedívú ámuha meihvájtsámeíñe dibe ímillédú meijcyane. Áánéllii tsá múu ihdícyámema dómácócatsityúne. 4 Múu ityáábávájcatsíñe tsaimíyé íjcyáhi. 5 Tsá múu Píívyéébeke wáájacutúme dáríívcatsihijcyádú átéréénéhí hallúrtú ícúbáhrájcatsityúne. 6 Tsá múu íñáhbé táábake pátsárljcyotúne. Muurá

ehdu dáriívémeihjicyámeke teéné hallútú ihnáhooiñé Píívyéébe ícúbahráne. Téénélliihyéé muurá tsúúca ámuéhake éjyju muha meúúballé teéne. ⁷ Tsáháa ímityunéhjí meméenu dibye meke újcutúne. Mekée újcuube ténehji meihvéjtsóne meímjpyetéki. ⁸ Ááné uwaáboju tsaate éhdiívallehjicyámé tsá míamúnáake éhdiívalletúne. Píívyéébekeeré ehdiívallémé mépañévuú Íapííchó ipícyóóneri meke ímjpyetétsóobeke.

⁹ Áánetu íñe muhdú ámuha tsané nahbémú mewájujycatsííñetu tsáhájucó ámuéhake o cáatúnúityú tsúúca Píívyéébé túkevéjtsójú pañe ámuha meíjcyame tehdújuco mewájujycatsííñélliihye. ¹⁰ Muurá Matsedóóniá iíñúji múnáa ménahbémuma ímí tehdújuco ámuha mewájujycatsíhijcyáne. Áronáa ámuéhake muha menéé éhniíñevu ámuha pamévamáyé mewájujycatsíki. ¹¹⁻¹² Aame ihdyu tsáimíyé íbúwajíí ámuhá wákimyéiyi meíjcyá íná ámuhadítýú ipíhtótu muhdúhjáa ámuéhake muha meúwaabódú tsijtye cahcújtso múnáa íjcyatúme ámuéhake íávyejúúlleki.

Ávyéjuube Jetsóó tsiíñe tsááiñe

¹³ Ámuúha múúhá nahbémuj, téhdure muha méimíllé ámuéhake meúúballéné íñe tsúúca cahcújtso múnáa íjcyame dsíjivehijcyámé muhdú íjcyaiñé ámuha ídátsó meíjtsúcunúne mekímóóvetu eene pájtyetéityúme ídátsó kímóóvehijcyádu. ¹⁴ Muuráhjáa Jetsóó dsíjiveebe tsiíñe bóhíne mecáhcujsómé méwaajácú téhdure Píívyéébe meke bóhítsoíñé dílbyeke mecáhcujsómé medsíjivémeke.

¹⁵ Muurá tsiíñe dibye tsáácooca téijyju íjcyame tsá pééityú medsíjivémé íhdéré dílbye éllevu. Ehdu Píívyéébere nééne íñe ámuéhake muha meúúballéhi. ¹⁶ Aabe Jetsóoma wáalloo níjkyéji múnáa avyéjúúbeke dílbyé rojrócori dibye meke ipíúva dílbyé cahcújtso múnáa meíjcyámeke. Áijyju muurá pámeere múhdumé dílbyé cahcújtso múnáa meíjcyame tsiíñe mébóhíhi. ¹⁷ Átsihdyu ihdyu botsíi téijyju íjcyámema tsaméhjíjuco mepééíñe cáámevu Máavyéjúúbema maátyúmíjycatsíki. Aame dílbyema meíjcyáa muhdú íjcyáityúmeréjuco. ¹⁸ Áánéllii teénevu mecátóróóvéne métsípátsócatsíhijcyá.

5

¹ Ehdu teene Ávyéjuube Jetsóó tsááiñe, ámuúha múúhá nahbémuj. Áronáa ihdyu tsá mewáájácútu múijyú dibye tsááiñe. ² Muurá tsúúca ámuha méwaajácú meíjtsótúnáa dibye tsááiñe éhne múúne naní múnáajpi pejco meke ábájínejcúdu. ³ Muurá míamúnáa nehijcyáa íñé ímjyaú íjcyaiñe. Áhdure íjtsúcunúime múijyú íná pájtyeityúne. Áronáa ílluú néétútsihdyu íjcyaiñé ícúbáhraméi éhne múúne wállehdívú peecútéré tsiimáva ávyé wájtside. Áánetu muurá tsá múha pállójcóityúne. ⁴⁻⁵ Áronáa tsáhájucó ámuha meíjcyatú éhne múú cúúvétsii meíjcyadu. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú teene éhne múúne cóóji páneere íná maájtyumíné mewáajácúdu. Áánéllii tsáhájucó ámuéhake tene ábájínejcúityúne. ⁶ Ahdícyane metsu ímiááméré meíjcyáa téibúwaréjuco. Tsáhájucó tsaatédú wáajácúmeityúme meíjcyáityú éhne múúne cúwame íjcyadu. ⁷ Muurá cúwamee, íllyícyavémee, éhdume tsá wáajácúmeityú éhne múú cúúvétsii íjcyadu. ⁸ Áánetu ihdyu mee péététsihyi

múu íjcyadu menéeme tsúuca teene mewáájacúmé metsu ímiáámeréjuco meíjcyáne Píivýéébeke mecáhcújtso ímityúnehjívú metáhjátsámeityu éhne múúne tsodáhó ityáhjátsámeityu cóhpéneúvú wátájcámeidy. Ááne metsu ímíñeúvú meúraávye íñe mepájtyeténé uwááboju éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji wátajcódú íivane mewágóóóvේyónetu meke pájtyetétsoíñe. ⁹ Tsáháa Píivýéébe meke újcutú meícúbáhrámeiki. Muuráhjáa ihdyu íllure meke téénetu pájtyetétsoobe Máavyéjuube Jetsocrijtójtó tééveri. ¹⁰ Áánéliihyée dífbyeke wáloobe mewájjyuri díbye ídsíjívive mújyú meke díbye újcúvácooca pámeere téjyju íjcyámema medsíjívéjúcoorómé tsaméhjí dífbyema meíjcyaki. ¹¹ Áánélii ámuha meméénuhíjcyádú éhnííñevu métsípátsojcatsí tsaimíyé Píivýéébema ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáake Páávoró túkévejtso

¹² Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, ámuéhake muha menéé ámuha maávyejúúlle ámuhá túkévejtsojteke. ¹³ Ímiááméré meíjcyáne mewájjyú díityéke. Tsá múu múnáátsójcatsítyúne.

¹⁴ Téhdure ámuéhake muha menéé tsaate wákimyéityu óvéhéémeke ámuha metáúhbaki. Téhdure panévatúré íhtsunúmeke mépiáábo. Ehdu múu píáábohíjcyá pamévakeré múhdurá dítye íjcyáronéhjí íáábúcnema.

¹⁵ Aame ihdyu téibúwá meíjcyaco. Tsá múu tsaate ímityúné ámuéhake méénuróné píámeityúne. Ímiááméré meíjcyáne íllure mépiáábojcatsí.

¹⁶⁻¹⁷ Pájjyuvaré Píivýéébema meíhjuváne méimíjyuhíjcyá. ¹⁸ Météhdútsohíjcyá panévá hallúvúré dífbyeke. Muurá íñe Jetsocrijtóéjté meíjcyame panévare meke pátyehíjcyánéhjí hallúvú dífbyeke metéhdújtsoné ímílleébe.

¹⁹ Áábé Apííchó ámuhá pañe íjcyane ámuéhake túkévétsohíjcyané tsáma méihvéjtsodíñe. ²⁰ Áhdure íñe dífbyere tsaatédívú bóhówájtsóneri íiná pájtyeíñé dítye úúbálléneri tsá múu ícúvetúmé íjcyatúne. ²¹ Áronáa ihdyu múu ímíñeúvú íjtsó keená ímiááné íjcyane íúraávyeki. ²² Aame ihdyu mémeenújúcohdí ímityúne.

²³ Ahdícyane óví Píivýéébe ámuéhake píaabó íñé ímityú ámuhá hallúrí íjcyájúcoótuki. Aabe ihdyu óví ámuéhake tehme ámuháj pí, ámuhá íjtsaméí, ámuhá íbuúúné, mújyú tsiíñe Ávyéjuube Jetsocrijtó tsáácooca ámuha íñerí menéétsámeityuki. ²⁴ Tsá muurá íñerí meke díbye bánúityúne. Muuráhjáa íñéhdújuco meke díbye újcune. Aabe muurá téhdure páneere mééma méénuú muhdú íñéhdú.

Páávoró pítyajcóné

²⁵ Ahdícyane ámuha múúhá nahbémú meíjcyame múúhá hallúvú Píivýéébeke píáábó pájjyuvaré métáuméí múúhake díbye píááboki.

²⁶ Téhdure ámuéhake muha menéé ámuha tsané nahbémú meíjcyame medúúrúvájcatsíki.

²⁷ Téhdure ámuéhake muha méníwaavé Ávyéjuube Jetsóo mémeri íñe íhyaami pañe ámuháma o íhjuváne ámuha mewáájacútso pámeekéré elle íjcyané cahcújtso múnáake.

²⁸ Ahdícyane óví dífbyeréjuco Máavyéjuube Jetsocrijtó ámuéhake píaabóne. Áyu tehdújuco.

2 TETSARONITSÉÉTSE

Hállúvúeháámí Tetsaróónicárí Ijcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróónicá múnáa múúhá nahbémuj, ihyaami íñe tsiíñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, Ijcyame elle ámuha meijcyame tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocríjtomútsikyé Méécááni Píívyéébema meúráávyehíjcyáme éllevu. ² Aamútsi ihdyu óví ámúhakeye píaabó íbúwajíí ámuha meijcyaki.

Ímtyúmema Píívyéébe ímibájchoju méénuíñe

³ Ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Píívyéébeke muha météhdútsohíjcyá ámúhá hallúvú ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsómé mewáýjycatsíñéllíihye. ⁴ Mítyane muha méimíjyúú ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsóne meúráávyéneri. Aane muha meúúbállehíjcyá tsijtye dííbyé cahcújtsó múnáake. ⁵ Ehdu muurá ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáneri ámúhakeye waajácútsóobe ímiááné tsúuca dííbyé avyéjújete ámuha meijcyane. Áánéllii ámuha meícúbáhrámeíhíjcyá ímiáámeréjucu ámuha dííbyema meijcyaki.

⁶ Áronáa ihdyu eene ámúhadi ícúbáhráhíjcyámeke téhdure ícúbáhráííbye. ⁷ Áánetu ihdyu meícúbáhrámeíhíjcyánetu meke állíjchútsóíibye múijyú Máavyéjuube Jetsóó íhtsutúme níjkyéji múnáama cúújuwádú péétécunúnéj píine tsáácooca. ⁸ Ehdu tsááiíbye íñe Píívyéébeke íéhdíiválléne dííbyedítýú íjcyáné uwááboju ímiááné íjcyáneri íícúvehíjcyátúmeke íícúbáhraki. ⁹ Aame ílluréjucu wágóóóveíñe múijyú níjkéváityúné íícúbáhrámeíhíhullévu. Aame tsá múijyú dííbyé avyéjú íhtsutúné íjcyane ájtyúmíityúne. ¹⁰ Ehdu muurá méénuíiíbye Ávyéjuube Jetsóó tsiíñe itsáácooca. Áijyu dííbyeéjté meijcyame dííbyeke maávyéjujtsómé méduurúvaáhi. Muurá téijyu tsaméhjí dííbyema meijcyaa dííbyé uwááboju muha ámúhakeye meúwáábohíjcyáné ámuha ímí mecáhcújtsónéllíihye.

¹¹ Áánéllii paíjyuvaré muha Píívyéébeke píaabó ámúhá hallúvú métáúmeíhíjcyá ámúhakeye díbye újcume tsaímíyé dííbyema ámuha meijcyaki. Áhdure muha métáúmeíhíjcyá dííbyeke ámuha mecáhcújtsómé ímiáánéré meméénúíyóneri metsúúrámehíjcyáné ámúhama díbye ípánéévétsoki. ¹² Ehdu nénéhjíri máávyéjújtsó Máavyéjuube Jetsocríjtoke. Muurá meke ávyéjújtsóíibye Píívyéébé meke ídaatsólléne dííbyej tééveri újcúmeke.

2

Naavéneéjpi méénune

¹ Ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááiíñe úmíwari páhdúváré néene mávaríjchojúúné íjcyaaíhi. ² Áánéllii ámúhakeye muha menéé íñe Píívyéébe uwáábódú nénéhjí tsaate naavédú néene ííténé pañe íájtyumíné uwáábóneri ámuha meíllityéne memújtátuki. Áhdure tsaate múúha

mémeri illure iállíñe icyáátúnúháámí pañe 'tsúúca Ávyéjuube tsájucóóhií' iñéhaami ámuha éllevu wállóhahjíí méíicúvedí téeneri. ³ Tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñe. Muurá ihdyu ímiááné díbye tsááíñé ihde tsaate Píivyéébe uwááboju állíuríyéjuco díllóíñe. Téijyu muurá bóhówáávéiibye ímityuube Naavéneéjpi íjcyáábeke Píivyéébe ícúbáhráíibye. ⁴ Aabe páhduvaré dáriíveé Píivyéébeéjteke dííbyekéré ditye dúúrúváiyóneri íjyácunúnema. Muurá Píivyéébedi idíllómeíñe dííbyé duurúvájá pañévu úcáávéiibye.

⁵⁻⁶ Aane muurá ámuha méwaajácú íveekí icyooca díbyéi bóhówáávetúne. Muurá ihdyu íeévéi úújetécooca bóhówáávéiibye. ¿A tsá ámuha meítsáávetú éhnée ámuhakye ehdu méema tene pájtyeíñe o néhijcyáne? ⁷ Tééne páñéjúcooro muurá mee icyooca. Áronáa ihdyu tsáhái díbye méhdívu bóhówáávetú Píivyéébere néhdújuco. Díbye ihdyu dííbye íhvéjtsócooca bótší bóhówáávéiibye. ⁸⁻¹² Aabe muurá Naavéneé íhnáhooríyé méénúráityúronéhjí méénuú téeneri míamúnáake imújtátsoki. Ehdu imyéénúneri mújtátsóibye Críjtodítý íjcyáne uwááboju ímiáájú cáhcújtsotúmé wágóóóvéimyeke. Áánéllí Píivyéébe díityéké íhvéjtsóo ditye awáá íimíllédú teene icyáhcujsoki. Aame tééne déjúcotu illuréjuco wágóóóveíñe. Áronáa Ávyéjuube Jetsóó itsáácooca eene ténejcúvú díityéké íbúwátsohíjcyáábeke íámítsaráhcori ícúbáhráábeke illure íbátsuhjácóneri dsíjívétsoóhi.

Muhdú mepájtyetéíñe

¹³ Áánetu ihdyu ámuhakye Píivyéébe wáyúnéllí ámuha dííbyeke ímí mecáhcújtsóné hallúvú muha dííbyeke météhdútsóhíjcyáhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco díbye meke újcune Íapííchó meke ímjpyetétsónej tééveri dííbyeke mecáhcujtsómé mepájtyetéki. ¹⁴ Ahdújucoo muurá íñe ámuhakye muha meúwáábónej tééveri díbye ámuhakye újcune Máavyéjuube Jetsocríjtoma tsaméhjí dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

¹⁵ Ehdu teéne, ámuúha múúhá nahbému. Ahdícyane tsáma máábáíívedí éhnée ámuhádi muha meúlléjécooca ámuhakye muha meúwáábohíjcyáne. Áhdure íñe waajácúháámí pañe ámuhakye muha menéhijcyáne méíhvéjtsodíñe. ¹⁶⁻¹⁷ Aane óví Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Méécááni Píivyéébema ámuhakye píáábó tsaímíyé ámuha meíjcyame ímiáánéré meméénuhíjcyaki, áhdure ámuha ímiáánéré meíhjývahíjcyaki. Muuráhjáa mítyane meke iwáyúnéllí méhdi ídáátsóvéne meke újcuube mújyú níjkéváityúné meímíjyu dííbyema íavyéjuri meíjcyáíñévu mecátsípáávénema.

3

Páávoró néé píááboju díityé hallúvú ditye ityáúmeíki

¹ Ahdícyane ámuúha múúhá nahbému, múúhá hallúvú téhdure Píivyéébeke píáábó métáuméi díbye múúhakye píáábo Jetsocríjtdítý íjcyáne uwááboju muha pahúllevá múnáádívú metsújaucúné ditye tsaímíyé icyáhcujtso ámuháa mecáhcujtsódu. ² Áhdure métáuméi díbye múúhakye ityéhme ímityúmé múúhakye imyéénútuki. Tsá muurá pamévaré dííbyé uwááboju cáhcújtsotúne. ³ Áronáa Píivyéébe ímiáábé íjcyaaabe ámuhakye píáábo tsaímíyé ámuha meíjcyaki. Áhdure idyé ámuhakye téhméiibye ímityúnéhjitu. ⁴ Muurá muha

méwaajácú ámuhákye muha meúwáábohíjcyáne ámuha meméénuíñé ámuhákye dibye túkévéjtsóneri. ⁵ Aabe ihdyu óví ámuhákye píaabó ímíñeúvú ámuha mewáájácu mítyane meke dibye wáiyune. Áhdure idyé óví ámuhákye píááboobe ímítyunéhjí ámuha maáábúcu muhdúhjáa Críjto áábúcuhijcyádu.

Muhdú mewákímyeíñe

⁶ Ahdícyane ámuúha múúhá nahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámuhákye muha menéé íñe ámuhákye muha meúwáábohíjcyádú íjcyátúmema ámuha menáhbévátu eene iwákímyeíñé ímíllehíjcyátúmema. ⁷ Muurá tsúuca ámuha méwaajácú muhdú muha meíjcyadu ámuha meíjcyáiyóne. Muuráhjáa elle ámuháma muha meíjcyácooca tsá wákímyeítyúmé muha meíjcyatúne. ⁸ Aaméé tsá muha mumájchó pevénéré áhdóratúné memáchohíjcyatúne. Muuráhjáa muha méicúbáhrámehijcyá wákímyeíyi cójihajchótá pécóhajchótá téene tájpi muha meíjcyaki. Ehdúu muha mewákímyeíhijcyá íñerí ámuhákye muha meíjyévéjtsótuki. ⁹ Muuráhjáa ihdyu ímiáánéjuco múúhakyé ámuha mepiáábóiyóné íñe Píívyéébé wákímyeí muha meméénúmeke. Áronáacáa ihdyu múúhaye mewákímyeíñe tájpi méicyahijcyá tehdu ámuha meíjcyaki. ¹⁰ Muuráhjáa ámuháma muha meíjcyácooca ménehijcyáhi: “Iwákímyeíñé ímíllétúmé tsá múu májchotúne.” ¹¹ Áanáacává muurá ámuha tsaate pevétaré tsíñéhjiríyé méicyahijcyáhi. ¹² Áánéllí ehdu ícyahijcyámeke Máavyéjuube Jetsocríjtó taúhbaju íjcyane muha menéé ímiááméré íjcyáne iwákímyeíñe tájpi íjcyaki.

¹³ Ámuúha múúhá nahbému, méóóchévedí ímiáánéré ámuha meméénuhíjcyánetu. ¹⁴ Ehdu íñe ámuhákye muha waajácúháamí pañe meúwaabóné tsaate lléébótúmeke mewáájaco caatyé íjcyane. Áámema ménahbévájúchohí ditye téeneri íñúcójpívéne iwájácúúve múhdurá idyáráívémeihijcyáne. ¹⁵ Áronáa ihdyu tsá múu diityéké téené hallútú mínáajtsotúne. Íllure ihdyu chooco ímíñeúvú méuwaábó ditye íimíjpyeté ménahbémújuco íjcyámeke.

Páávaro pítyajcóné

¹⁶ Aane óví Píívyéébe ímiáábé íjcyabe ámuhákye túkévéjtsó íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Aabe ihdyu óví ámuhákye panévatúré píaabóhi.

¹⁷ Aane íñe ícyooca ámuhákye pámeekéré o dúúrúváne páñetu oore ó caatúnúhi. Ehdu muurá nihñéré ooréjuco o cáátúnuhíjcyáné páneere táwaajácúhaamínetu. ¹⁸ Ahdícyane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámuhákye píaabóhi. Áyu tehdujuco.

1 TIMOTÉO

Tujkénú Timotéo éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o Ijcyáábekée Mépájtjetétssoobe Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Ijcyáné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aabe íhyaami diéllevu ó caatúnú ópée o uwáábóneri Píívyéébeke o cáhcújtsónéllii ávyeta tájtsiiménédú uke o íjtsucunúúbé Timotéo éllevu. Aane ihdyu óví meke ídaatsóllédú Ijcyamútsi Máavyéjuube Jetsocríjtoma uke píaabó íbúwajíí u Ijcyaki.

Átéérééné uwáábotu Páávoró teíbúwajtsóne

³⁻⁴ Muuráhjáa Matsedóóniá iínújivu o péébe uke ó neíñú Éépetsóvú u cóéváne tétsii átéérénehjí íhdé múnáatúvúu icyahíjcyánéhjí uwáábohíjcyámeke u bóijcyu ditye teene iúwaabójúcóótuki. Muurá bañúháñé ténéhjiriyé meijcyame tsá meméénútyuró Píívyéébé tsíjtyeke ímiáájuvu mewáájácútsóíñévu meke níwaavéne.

⁵ Áánéllii uke o néé diityéké u uwáábo íñé íjtsaméí íbuúneri Ijcyájúcootúmé tsaimiyé Píívyéébeke icyáhcújtsóne iwájýjycatsi muhdú ímiááné mewájýcútsíhdyu. ⁶ Ehdu íjcyalyótsihvu tsaate íñetú diityéké píáábóityunéhjiriyé ityáhájycatsíñe tsá tehdu Ijcyatúne. ⁷ Aame muurá ímíllérá Píívyéébé taúhbájú uwáábojte íjcyane. Áronáa tsá ditye wáájácútu íñélliihyéhjáa ímichi meke téénevu díbye ájcune. Úwáábohíjcyámé íévenéré iwáájácútu.

⁸ Muurá íñélliihyéhjáa meke díbye téénevu ájcune mewáájácúhahjíí tehjújuco teéne. ⁹ Tsá teene taúhbaju tsaimiyé Ijcyámé wáábyuta Ijcyatúne. Muurá ihdyu meúwaabóné cáhcújtsotúmé ímityunéhjí méénuhíjcyámé wáábyuta teéne. Píívyéébeke ávyejúúletúmé dsíjívétso múnáa, cáánímuke, tsíjímuke, dsíjívétsohíjcyámé wáábyuta teéne. ¹⁰ Áhdure íhdícyáméhjíma ídyómáócycatsíñe, tsamééré wajpímú walléémú dómáócycatsíhíjcyámé wáábyuta teéne. Míamúnáadívú náhjihénuhíjcyáme, állíu múnáa, pánehjídú imyéénútyúné íhjývahíjcyáme, ímiá uwááboju íllure éhdíwállehíjcyáme, éhdúmé wáábyuta teéne. ¹¹ Ááné uwááboju muurá íñe ímiáájú pajtyéteju uwááboobéré ó pehíjcyá Píívyéébé oke níwaavéne.

Páávoró duurúvá Píívyéébe dííbyedi ídáátsovéné

¹² Áánéllii mítyane ó téhdújtsó Máavyéjuube Jetsocríjtóke ávyetáa múhdurá o néeróóbeke oke téénevu ipícyóóbeke díbye tsípátsohíjcyánéllííhye. ¹³ Dííbyedíi o úúhívaténe dííbyé cahcújtsó múnáadi o ícúbáhrahíjcyáróóbeke oke téénevu pícyóóbe. Áronáacáa ihdyu táwaajácúttubááné ehdu ó dáríívémehíjcyá dííbyekéíkyé o wáájácúttúnéllííhye. Áróóbedíi ihdyu Píívyéébe óhdi ídáátsovéhi. ¹⁴ Aabe oke mítyane píáábóneri íñe Críjtóke o cáhcújtsóóbedívú o cátsípáávéne bótstí pamévakéré ó wajyúhi.

¹⁵ Áánéllii ó íjycunúhíjcyá pámeere dííbyeke cáhcújtsóíyóneri. Muuráhjáa ímiááné mewájyuri tsaabe íñújívú ímityúmé meijcyámeke ípájtjetétsoki.

Aanéhjáa muurá oo pámé ehnííñevúré ávyetá imítýuúbe. ¹⁶ Áróobedíi óhdi Píivýéébe ídáátsóvéne oke ímjpyetétsó muhdú pámeere ímityúmé íjcyarómeke iwájyune tajtyéeveri úújétsoki. Áánetu méwaajácú pámeere ímityúmé íjcyarómé Críjtoke icyáhcuútsócooca újcuíñé mújyú idsíjivéjúcúoóityúne bóhi. ¹⁷ Áánéllii metsu Píivýéébe apáábyeré íjcyabe mújyú muhdú íjcyáityuube pane wáájácúúbeke maávýéjútsohíjcy maájtyúmitúróobe. Ehdú teéne.

¹⁸ Ahdícyane Llihú Timotéoj, imíchi díícyáne íhnáhóóróné pañe ímííñevúv tsaííbuwáre díícyáne dúwááboco Píivýéébé íhjyúvúu uke o níwaavéné muhdúhjáa ménahbémú dííbyere túkévéjtsóneri úhdityu néhíjcyádu. ¹⁹ Muurá tsaate ímí íjcyáiyóné wáájácúúcoorómé tehdu íjcyane ímíllehíjcyátúné níjcaúvú ílluréjuco tútáváávehíjcyáne. Ááne ílluréjuco Críjtodi ditye úúhívatéhíjcyáne. ²⁰ Tehdú Himenéomútsí Arejáadorómá dáríívemeíñéllii díityétsikye ó íhvejtsó Naavéné hójtsí pañevú dityétsí iwáájácú Píivýéébeke múhdurá idyáríívehíjcyáne.

2

Muhdú Píivýéébema meíhjuváne

¹ Aane uke o nées pámeere míamúnáá hallúvú Píivýéébeke piáábó ámuha metáúmeíhíjcyapanévá hallúvúré téhdújtsomére. ² Múu táúmeíhíjcyamúhdumé méiíñújí avyéjujite íjcyámé hallúvú Píivýéébe díityéké piáábónej pévéé ímí ditye meke ityúkévétso tsaimíyé dííbyema meíjcyame maávyejúúlléjatsíki. ³ Ehdú meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé Mepájtyetétsoobe Píivýéébé. ⁴ Muurá ímíllebe pámeere míamúnáa dííbyé uwááboju icyáhcuútsóne pájtyeténe. ⁵ Muurá tsáápiye Píivýéébe íjcyáhi. Áábemáa ímí meíjcyaiñé téhdure tsáápiye mééma ímíbajchó Jetsocríjtó míamúnáájpidívú ípíivýéévéne. ⁶ Muuráhjáa wájúmeítyuubéré dsíjivé pámeere míamúnáa ipájtyeté Píivýéébé dííbyeke nééne éévé úújetétsihvu. ⁷ Ááné uwáábojúu jodíómú íjcyátúrómeké úwááboobéré o péhíjcyane oke díbye pícyoobe íñe ó úwáábohíjcyá teene mecáhcuútsómé mepájtyeténe. Ehdú íñe uke ó nehíjcyá ímiáánéjuco íjcyane Jetsocríjtó cahcújtsó múnáajpi o íjcyánéllíihye.

⁸ Áánéllii uke o nées pahúllevaré íjcyané cahcújtsó múnáa ímiááméré íjcyáne íñevú táhjájcatsítyúme tsaimíyé Píivýéébema íhjuvavahíjcyaníhyójsine cáamevu íhíbucúnema. ⁹ Aane walléemú waajácútábare ímíbájkímyeíyáhi. Tsá ditye mítyane áhdóméjyahjívú íjccámeíñe páhdvavé íhñíwaúúné idyáríívéne ícyáávéityuró téhdure mítyane áhdóméíñe ícyáávevu. ¹⁰ Píivýéébedívúré íhvéjtsámeíñe díbye ímillédúré íjcyáiyóme. ¹¹ Aame dííbyé uwááboju íavyejúúlléne cúúvéhulléré lleebúacunúiyáhi. ¹² Tsá muurá walle úwáábóityuróne. Áhdure tsá dille wájpikye ityáhjálléne dííbyeke túkévéjtsóityuróne. Áánéllii o nées walléemú cúúvéhulléré íjcyane píhcyáávé pañe. ¹³ Muuráhjáa Píivýéébe tujkénú Adáake ípíivýéjtsóné boone Éébáke ípíivyejtsóhi. Ehdú néénéllii tsá walle wájpí túkevéjtsolle íjcyáityuróne. ¹⁴ Tsáháa muurá Adáa Naavenedívú állítsámeítyúne. Muuráhjáa ihdyu Éébáre íállítsámeíñéllii ímityúné meenuhi. ¹⁵ Ehdú néénéllii muurá walle

itsíimáváneri ícúbáhrámeihjicyáhi. Árólleke ihdyu Píivyéébe pájtyetétsoó dííbyeke icyáhcújtsóne dille ímiáálléré íjcyáhajchíjyu.

3

Muhdú cahcújtso múnáá uwáábojte íjcyane

¹ Áánetu cahcújtso múnáá uwáábojte tsaate íjcyane ímílléhajchíí tehdújuco ímiá wákimyéí íjcyane ditye ímílléne. ² Áronáa ihdyu téené wákimyéí méénume íínetú néétsámeítyúmé panévatúré ímiááméré íjcyáne uwáábóiyáhi. Aame tsáápíllekére táábáváyáhi. Áhdure tsaímíyé íaahíve múnáake waatsúcúpétsohíjcyáiyóme. ³ Aame tsá lílyícyávéítyuróne. Tsá ditye tsaatémá úhbájcatsítyuróne. Tsá mityane idsídsíváyíyóneri ditye íjyácunútyuróne. Ímiááméré íjcyáne píáábóiyá pamévakéré ídaatsóllénema. ⁴ Áhdure piivyétéiyómé méwámyuma ítsíimeke ímííneúvú ityúkëvejtsóné ditye ímiááméré íjcyáne pamévakéré íávyejúúlleki. ⁵ Muurá ítsíimeke ityúkëvejtsóné píivyetétúmé tsá Píivyéébe cahcújtso múnáake tükévèjtsóítyuróne. ⁶ Áhdure botsíi béhnére cáhcujtsómé tsá uwáábojte íjcyáítyuróne. Muurá béhmérei íjcyame tsáijyu múúne íllure ímityájkímíyefíneri tútávájtsámeíiyá muhdúhjáa Naavéné tútávájtsámeídyu. ⁷ Áhdure panévatúré ímiááméré íjcyáiyá cahcújtso múnáa íjcyáturómé díityéké íávyejúúlleki. Áijyu tsá íínej tééveri Naavéné díityéké ícyánejcúvú lílúúútyuróne.

Muhdú túkevèjtsoje íjcyane

⁸ Téhdure idyé túkevèjtsoje ímiááméré íjcyáiyá pame díityéké íávyejúúlleki. Tsá ditye állíúúútyuróne. Áhdure tsá ditye lílyícyávéítyuróne. Tsá ditye átéréénéhjí hallúvú dsídsíváyítyuróne. ⁹ Tsá ditye íínetú néétsámeítyuróne. Aame íne mecáhcújtsonéjcu ímííneúvú waajácúiyáhi. ¹⁰⁻¹³ Áánéllii múu tujkénú díityéké tsáneeri waajácullé ímí ditye méénúhájchíí botsíi díityéké téené wákimyéivu ípícyoóki. Aame tsáápíllekére táábáváyáhi. Téhdure piivyétéiyómé méwámyuma ítsíimeke ímííneúvú ityúkëvejtsóne. Áhdure méwamyu panévatúré ímiááméré íjcyáiyá ditye díityéké íávyejúúlleki. Tsá ditye állíúúnújcatsítyuróne. Ehdu muurá tsaímíyé téené wákimyéi múnáa íjcyámeke pame avyéjuulléhi. Aame ihdyu Jetsocríjtoke icyáhcújtsóné uwááboju éhniíínevu íínerí núhnévetúmé úwaabóhi.

Muhdú néjyto meúraavyéne

¹⁴⁻¹⁵ Aane lléváhréjuco uke o ááhívetéííne. Áronáa ihdyu tsáijyu múúne íícúu o péétúnéllii ííne uke apáhajchíí ó nehíjcyá muhdú Píivyéébeéjté íjcyame dííbye uwááboju íhvèjtsotúmé úráavyehíjcyámema u íjcyáiíne. ¹⁶ Muurá ííne meúraávyehíjcyájíto ímiááné íhtsutúné íjcyánéllii íllu nééneé: Píivyéébé méhdivu bóhówaavé míamúnáájpidívú ípíivyéévéneema. Aabée ímiáábé íjcyane Íapííchó bóhówátsohíjcyáhi. Áabekée níjkyéji múnáa íícúvehíjcyáábé uwááboju pámehdíyé tsújaavéné cáhcujtsóme. Átsihdyúu tsiííne peebe íavyéjuvu níjkyéjívú. Ehdu muurá nééneé.

4

Píivýéébe icyáhcujsóné tsaate ihvétsóñe

1 Aane Píivýéébe Íapííchoj téeveri meke boohówáwu nehíjcyá páneere tsíhdyuréjuco cápáyoóvéíñe ihde nihñéétsihvuré tsaate dííbyeke icyáhcujsoróné ihvéjtsóné naaveneéjité átérénehjí úwaabóneréjuco úráávyéíñe. 2 Aame illuréjuco mújtaíñe eene íjtsaméiúvú wáájácúmeityúme pánehjídú ímiáámeúvúdú úwáábohíjcyáné icyáhcujsónema. 3 Muurá téeméjéjuco úwáábohíjcyáné metáábávajcasiñe ímityúné íjcyane. Áhdure tsáneetsa majchóháñe ímityúné íjcyane nehíjcyáme. Áronáacáa muurá Píivýéébe páneere majcho ípívyejtsó dííbyé cahcújtso múnaa mejjcyame téene tájpi mejjcyáné hallúvú dííbyeke metéhdútsohíjcyaki. 4-5 Muuráhjáa páneere tsaimíyé ípívyéjtsóobe. Áánéllii téene tájpi meicyahíjcyánéhjitu tsáneetsa tsá múhdurá mejjsúcunútyuróne. Muurá panévaré dííbyedívú ímí néénéllii ténehji méóóvéiyá dííbyeke téhdújtsomére.

Muhdú uwáábojte íjcyane

6 Ehdu íñe uke o úwaabóné ménabhémuke ímí u úwáábóhajchíí ímiááné Jetsocríjtó wákimyéi múnáajpi ú íjcyaaíhi. Aabe dííbyedítýú íjcyáné uwááboju u cáhcujtsóné ímí u úráávyéhajchíí éhniíñevu ímí ú íjcyaaíhi.

7 Áánéllii éhniíñevu ténéjctúrí pííñuméí ímíñeúvú u wáájacuki. Tsá múu ícúvetú átérénehjí íhdityúré iújcone tsaate úúbállehíjcyánéhjiri. 8 Muurá íñetú meke píáábóityúnéllii meíhnáho méjpi mépiíñúhi. Aané éhniíñevu muurá panévatúré meke píaabóné Píivýéébé icyánéjcuri mepííñúmeíñe. Muurá meke píaabóné íñújí hallúrí mejjcyánetu. Téhdure meke píáábóné dííbyema tsaimíyéjuco mejjcyáíñetu. 9 Ehdu íñe uke ó néé ímiááné íjcyane. Aane ihdyu óví pámeere cáhcujtsóhi. 10 Muurá méwajácú íñé imíjyaú tsaimíyé Mepájtyetétsoobe Píivýéébema mejjcyaiñé dííbyeke mecáhcujtsóme. Áánéllii muurá nehniwu méhdityu míamúnáa íhjuvúvahíjcyámé panévariýé meícúbáhrámeiyóné pañe téené wákimyéí méméénuhíjcyáhi.

11 Aane páneere íñe uke o nehíjcyanéhjí óví u úwaabóhi. 12 Áronáa ihdyu uke tsíiménééllédímýé ováhtsaré u íjcyáábeke. Áánéllii uke o néé cahcújtso múnáake u újjetso muhdú múúne ímiáábé Crijtó cahcújtso múnáajpi íjcyadu u íjcyáneri, u úwáábóneri, pamévakéré u wájyúneri, panévatúré ímiáábé u íjcyáneri. 13 Áamema íñe ílle o íjcyáné hajchótá Píivýéébé waajácuháámí déhvéne dúwáábohíjcyá tsápíjtsoobere. 14 Aabe ihdyu ímíñeúvú méénuhíjcyá Píivýéébé uke ájcúné waajácuri íñá u méénune u píívyeténe. Muuráhjáa dííbyere túkévéjtsóneri cahcújtso múnáa túkévéjtsoje dííyallúvú íhyójtsine ípíyóóne dííbyeke píáábó táúmeíñé tujkéveri ténevu uke ájcuúbe.

15 Áané wákimyéí ihdyu ímíñeúvú méénuhíjcyá pámeere iwáájacu ténéjcu ímí u úraavyéne. 16 Áánéllii uke o néé u úwáábohíjcyánéjcutu panévatúré ímíñeúvú u téhmémeíñe tsaimíyé ténéjcu u úráávyeki. Ehdu u íjcyáhajchíí ámuha tsaméhjí mépájtyetéé múhdumé díuúwáábó illéébone cáhcújtsómema.

5

Muhdú cahcújtso múnáama mejjcyane

¹ Aabe múu kéémeke díícyáánidyu íjtsúcunúne ímíñeúvú chooco túkévejsóhi. Tsá múu uhbádúré túkévéjtsotúne. Áhdure ováhtsámuke díñahbémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtsotúne. ² Kéémélleke díítsíjjudu díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtsotúne. Bádsíjcake díñaallémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtsotúne ímityúné díityédítýú íjtsámeityuubére.

³ Téhdure píibájyujtéké píáábó tééne tájpi dítye íjcyáíñetu. ⁴ Áánetu íítsíímema íaachímuma íjcyámeke óví díityéré píáábó cáánímutsí díityéké píívyétsóne áhdódú íivane. Ehdú néene Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. ⁵ Áánetu ímíááné íiye íjcyáné píibájyulle óví Píívyéébedívú icyátsípáávéne páijyuvaré píáábó táúmeíhijcyá díbye díílleke ipíááboki. ⁶ Áánetu íimillédú íjcyáné píibájyulle ímityúné méénuhíjcyáalleke tsá múu píáábotúne. ⁷ Íllu íñe uke o néhíjcyanéhíjí páneere duwáábó cahcújtsó múnáake dítye íñetú íñéétsámeityuki. ⁸ Muurá tsaate íhyájkímuke íñahbéjteke ipíáábóiyóné ímíllétúmé tsá ímíá cahcújtsó múnáa íjcyatúne. Ímityúmé díitye cáhcújtsótúmé ehnííñevu.

⁹⁻¹⁰ Téénéllíi mépíáábohíjcyá píibájyujte walléemudítýú tsúuca 60 píjcyábájucó íjcyame ímíááméré íjcyánetu bóhówaucunúmeke, tsáápiikyéere tájívámeke, tsaimíyee íítsíímeke píívyétsómeke, íaahíve múnáake tsaimíyé wáátsúcuíhíjcyámeke, cahcújtsó múnáake píáábohíjcyámeke, tsaatéké kímóhcó nénehíjí pájtyémeke píáábohíjcyámeke, ímíáánéré méénuhíjcyámeke. Ehdú ícyahíjcyáné píibájyujtékére múu píáabóhi.

¹¹ Áánetu badsíjcaíchóméhíjvú nééne píibájyujtéké mépíáábodí tsáijyu múúne bañúháñé ámuha mépíáábohíjcyánáa tsiíñe ityáíjváne tútávaavémé Críjtoke icyáhcújtsónetu. ¹² Aame téeneri ityútávaávéhajchíí íhyallúvúre ímityúné meenu tééne déjúcotu iwágóóóveíñe ípyee íñehdu íjcyátúnéllíihye. ¹³ Muurá téeméjté jááháñeri pehíjcyá tsííjyáturéjucó óvehe múnáa íjcyame. Aame tsíjtyedi íhíjyúvaméré pehíjcyá átéréenéhíjí úbálléjcatsímyere. ¹⁴ Áánéllíi o néé dítye ityáíjváne ítsíímávámeke tsaimíyé ityéhme múha díityédítýú íñá íhíjyúvatuki. ¹⁵ Muurá tehdu nééne píibájyujtédtýú tsaatétsáhíjí Críjtoke icyáhcujtsóné íhíhvéjtsóne Naavénekeréjucó úraavyéne.

¹⁶ Áhdícyane ámuha cahcújtsó múnáadítýú ámuha hájkímú píibájyujte íjcyáhajchíí múu íiye píáabó tsíjtyedívú tájpitýúme. Áánetu íhyájkímuma íjcyátúmeke múu pámeere cahcújtsó múnáa píabóhi.

¹⁷ Áhdure múu túkevéjtsójtémá uwáábojtéké avyéjuulléhi. ¹⁸ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tríígó tátsoújcori íjcyáábeke ócájkýe tsá múu tsíeménevu íhíjyú wátájcotú díbye ímájchótuki.” Áhdure nééneé: “Wákímyéi múnáajpi íwákímyéi áhdó ujchúhi.” Ehdú néene Píívyéébe waajácúháámitu.

¹⁹ Téhdure uke o néé tsaapi cahcújtsó múnáá túkevéjtsóobe tsáijyu múhdurá íjcyane tsáápiye dííbyé hallúvú úbálléhajchíí tsá múu íícúvetúne. Áánetu íhdyu mítyétsúba pápíhchúúmevábua úbálléhajchíí múu íícuvéhi.

²⁰ Múu pámeere cahcújtsó múnáá húmíj píínévú íhnáhóónécoba úwaabó ímityúné ímyéénuhíjcyáné íhvejtsópítýúmeke tsíjtye téeneri íñúhnévéne tehdu íjcyátuki.

21 Aane iñe Pívyéébeé, Ávyéjuube Jetsocríjto, níjkyéji múnaa, íjcyámé húmíj piínévú uke o níwaavéné tsáma ímíñeúvú dúwáábohíjcyá múhdi núhnévétuubére. 22 Áronáa ihdyu tsá múu tsaatéké peecútéré méménutú cahcútjo múnáa túkevítsojte ditye íjcyaki. Muurá peecútéré tsáijyu ímityúmé íjcyámeke u méménúhajchíi tsaate uke íjtsúcunúiyá téhdure ímityuube u íjcyane. Áánéllii uke o nées panévá ímityunéhjitu u téhmémeíki.

23 Áánetu eene díhbáu uke ávyéneri u chémehíjcyánéllii uke o nées áyanéwu bíinójpácyotu u ádo uke tene ipiááboki. Tsá múu tsanééré nújpacyo ádotúne.

24 Muurá tsaate ímityúné meénune tsá téévetú diityémái tene ímíbájhómeityúrónáaaca. Áhdure tsíñehji wáájácúratúné íjcyaróné páneere ímíbájhómeicyooca bóhówááveéhi. 25 Muurá ímíánéhjí meméénuhíjcyáné tsá téévetúne. Áhdure tsíñehji wáájácúratúné íjcyaróné bóhówááveéhi.

6

1 Áánéllii múu tsaaté hójtsí pañe íjcyame ímíñeúvú diityéké panévaturé avyéjuullé ímityúné Pívyéébedityú múha íhjúvátu muha meúwáábohíjcyánetu. 2 Ahdícyane tsaaté avyéjujite cahcútjo múnaa íjcyáhajchíi múu avyéjuulléhi. Tsá ditye cahcútjo múnaa íjcyánéllii ávyéjuúllétumé íjcyáityuróne. Awáá tsame íjcyame múu ímíñeúvú piáábójcátsíhi. Muurá cahcútjo múnaa meíjcyame mewájujycátsíñe tsáimíyé mépiáábójcátsiyáhi. Ehdú iñe uke o néhíjcyanéhjí dúwáábohíjcyá.

Pívyéébeke meúraavyéne

3 Muurá Máavyéjuube Jetsocríjto uwááboju ímiáájú meúraávyéné tsíjijtoríyējuco tsaate úwáábohíjcyáne. 4 Ehdú úwáábohíjcyámé atéréejte íjcyame íñéubará wáájácúturómé illure téeneri ímityájkímyeíki. Áámé íbúwari muurá tsaanééré átéréené íjtsaméi íjcyame táhjácatsíhíjcyá ténéhjiri. Áámedityú ímichi dóhéjúúvehíjcyáné ímityunéhjí íjcyane nómiutááva, úhbajcátsi, áabojcátsi, tútávátsojcaátsi. 5 Aame ímiáájú wáájácútmé meénúcatsíhíjcyá íjtsaméi wáájácúmeityúme. Aame ítsúcunúhíjcyá téené hallúvú medsíídsíva meúwáábohíjcyáné Pívyéébé uwááboju. Tsá múu ehdu néémedívú náhbévatúne. 6 Muurá ihdyu iñe méhdi íjcyadúnéwúuma tsíñéhjiri íjtsámeityúmé tsáimíyé Pívyéébeke meúraávyéjító meúraavyémé nihñéétsihvuré íñé ímíjyaú méíjcyááhi. 7 Tsáháa muurá ehnémá íñújuívú metsíímávámeityúne. Áhdure medsíjívécooca tsá íñá metsájtyetúne. 8 Áánéllii múu téene tájpijyuco memájchoma méwajyámuma, meíjcyane, ímí íjtsúcunú tehdújuco. 9 Muurá éhniñevúré íéhnéváyóneri tsúúrameíhíjcyámé tsá áábúcutú panévá umúúpi. Aame éhniñevu ídsíídsíva átéréenéhjí wákímyeíhíjcyámé illuréjuco tútávaavémé téené níjcaúvú wágóóóveéhi. 10 Muurá medsíídsíváiyóneriyé meíjyácutunúhíjcyánetu ímichi tsááne panévare ímityúne. Muurá tsaate Pívyéébeke cáhcujtsójujcoorómé téeneriyé íjyácutunúhíjcyámé illuréjuco teene íhvejtsóne. Aame ídátso íjcyáhi.

Tsáimíyé mecáhcujsóné

11 Áánetu ihdyu tsúúca Pívyéébeéjpi u íjcyaaabe tsá múu téeneri ícúvetúne. Ímiáábéré díícyáne ímíñeúvú dííbyeke mecáhcujsójjító duráavye. Ááne

pamévakéré wajuu. Aabe panévaré ímityunéhjí uke pátyehíjcyáronéhjí ímiáábéré díicyáne daabúcuhijcyá. Tsá múu 'mityáhmitýá' néétune. ¹² Aabe imíchi díicyáne íínevú táhjásámeityubéré ímííneúvú Máavyéjuube Jetsocríjtoke cahcújtsó mújyú medsjívéjúcóóityúne bóhí u újcuki. Muuráhjáa téenélii Píivyéébe uke ujcúhi. Áábeke ímí u cáhcujtsóné tsúúca mityame waajácúhi. ¹³⁻¹⁴ Ahdícyane icyooca dííbye tájpi páneere íjcyáabe Píivyéébé húmíj pínévu, éhnée Póótsio Piráátó úmíwávú íhtsútuube íjcyane úúballémeíbyé Jetsocríjtó húmíj pínévu, íjcyane uke o née ííne muhdú uke o néhijcyádú u úwáábohíjcyá íínetú néétsámeityubéré mújyú tsiííne díbye tsááíínevújuco. ¹⁵ Muurá Píivyéébe pañétúejpi íhtsútujte ávyéjute íjcyároméhjí avyéjuube íjcyáabe Críjto tsááííne éévé úújetécooca wálloó dííbyeke. ¹⁶ Aabe apáábyéré Píivyéébe íjcyá muhdú íjcyáítyuúbe. Áábé ámítsaráhcovu muurá tsá múha pííhívéityuróne. Áhdure tsá múha dííbyeke ájtyúmíityuróne. Áábeke ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáábeke medúúruvahíjcyá mújyú níjkévaityúne. Ehdú teéne.

¹⁷ Ahdícyane icyooca uke o née téhdure éhnéva múnáake u úwááboki. Tsá dítye ítsíméné múhajchótá íjcyáíínevújíí icyátsípáávéne mityájkímyeíityuróne. Píivyéébe ímiáábé íjcyáabe íínetú meke píhtótsótúúbedívuré cátsípáávéiyóme. ¹⁸ Dúwaabo díityéké íéhnevádú íjcyame tsaate píhtóméhjike ítsíméneri ípíáábóiyóneri íjtsámeíki. ¹⁹ Ájyju muurá panévatúré tsáímíyé íjcyámé úmíwa ííne ímíjyaú néeme újcúiyá mújyú idsíjivéjúcóóityúne bóhí.

Timotéoke Páávoró téíbúwajtsóne

²⁰ Ahdícyane uke o née Timotéoke Píivyéébé uke níwáávéne wákímyeí ímííneúvú u méenuki. Tsá múu íícúvetú átérénehjí íjienéré íjcyane míamúnaa iwáájácúneri táhjácatsíhíjcyáneri. ²¹ Muurá ténehji íúráávyéne tsaate tsáhájjuco Píivyéébeke cáhcújtsotúne. Aabe ihdyu óví uke píaabóhi. Áyu tehdújuco.

2 TIMOTÉO

Hállúvúeháámí Timotéo éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o Ijcyáábekée Píivyéébe oke ityújkevéélléne picyóó Jetsocríjtoke mecáhcujsómé mújyú medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújúcúne uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aabe íñe tsiíñe ihyaami diéllevu ó caatúnú ávyeta tájtsiiménédú uke o íjtsúcunúúbeke mityane o wájuube Timotéo éllevu. Aane óví uke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píivyéébe pámeeke ídaatsóllédú Ijcyaae píaabó ímí u Ijcyaki.

Críjtodítýú Páávoró úwaabóne

³ Áánéllí paíjyuvaré Píivyéébeke píaabó díhyallúvú ó táumeñhíjcyá panévá hallúvúré téhdújtsoobére. Áabeke tsaímíyé ó ícúvehíjcyá íñerí íjtsámeityuube méihdé múnáaúvú ícúvehíjcyáabeke. ⁴ Aabe ó ítsáavehíjcyá éhnée uke o pícyoíñúnerí ídátso u kímoovéne. Áánéllí ó imíllé uke o ájtyumíné o imíjyúúveki. ⁵ Muurá ó waajácú ímí Píivyéébeke u cáhcujtsóné dítyáállée Róoidámúpí dítsíjju Eoníitsema cáhcujtsódu.

⁶ Muuráhjáa díhyallúvú táhójtscu o pícyóone díbyeke píaabó o táumeíñé tujkéveri uke díbye píaaboobe ú píivyéte díbyé wákimyéí u méénune. Áánéllí uke o née ímíñeúvú teene u méénuki. ⁷ Tsáháa Píivyéébe Ípííchó mépañévu pícyootú meílltyéki. Mépañévu pícyoobe téenej téeverí íhtsutúme meíjcyá íñevú táhjátsámeityúme ímiááméré meíjcyame mewájýjycatsíki. ⁸ Ahdícyane núcojpiíllétuubéré dúwáabohíjcyá Jetsocríjtodítýú Ijcyáne uwááboju. Áhdure íñe téené déjúcotu cúvéhóójari o Ijcyánerí núcojpiívetuubéré Píivyéébedívú cátsípáávéne téhdure téené déjúcotu u ícúbáhrámeíyóné daabúcu. ⁹ Muuráhjáa tsúúca meke ípájtyetétsoameke ímiáámedi díbye díllome meíjcyá díbyeéjte. Tsáháa idyé íñá ímiááne meméénúnéllí meke díbye újcutúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátýjucu íñují Ijcyátúné íhdéjucu meke iwájýune díbye íjtsámeíñé Críjto téeverí meke újcuíñe. ¹⁰ Áhdújucóo díbyeke íwallóonerí meke díbye úújetsóné ímiááne meke iwájýune. Aabée méema ímbajchó mépée mewágóóóvéyóne. Áánemáa méhdivu bóhówajcároobe mújyú medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújúcúíñe uwááboju.

¹¹ Aane íñe uwááboobéré ó pehíjcyá jodíomú Ijcyátúmeke okée Píivyéébe níwaavédújucu. ¹² Aabe téené déjúcotu páhduvaré nénéhjirí o ícúbáhrámeíyoobe tsá o núcojpiívetú díbyedívú o cátsípáávéne. Muurá ó waajácú oke díbye píaaboíñe tsiíñe Jetsocríjto tsááíñevújucu.

¹³ Ahdícyane ímíñeúvú díbyé uwááboju cáhcújtsóne duráávyé muhdúhjáa uke o úwaabódu. Áane pamévakeré waju Críjto meke wájýudu. ¹⁴ Aabe óví Píivyéébé uke ityújkevéélléne níwáávéne wákimyéí ímíñeúvú ú meenú díbyé Apííchó mépañe Ijcyane uke píaabónerí.

¹⁵ Áánetú Áátsiá iinújí cahcújtso múnáadítú tsaate oke náhbénuhíjcyarómé óhdítú péemema téhdure Pijéeromútsí Hemóójenemá péehíi. Aane muurá tsúuca ú waajácúhi. ¹⁶ Áánetú Onetsíporo píváijyúvá oke aahívejé 'bohíbohíúvú' cúvéhóójari o íjcyane núcojpillétuubére. Áábedi óví Píívyéébe ídáátsóvéne píaabó panévatúré pámeekéré ítsíímema. ¹⁷ Íllevúhíjáa Róómávu wájtssiibe íjcyátútsihdyu oke néhcoobéré ipyéhíjcyané níjcaúvú ájtyúmité cúvéhóójari o íjcyáábeke. ¹⁸ Aane muurá uure ú waajácú muhdúhíjáa meke díbye píáábohíjcyané Éépetsóri meíjcyámútsikye. Ahdu óví dííbyeke Píívyéébe píaabó Ávyéjuube Jetsóó itsáacooca tsaímíyé dííbyeke iújcuki.

2

Muhdú uwáábojte íjcyane

¹ Aane ovíi Píívyéébe uke píaabó íñe Críjtoke mecáhcujtsonéjcutu u íhtsútúúveki, Llihíu Timotéoj. ² Aabe ihdyu muhdúhíjáa mítyáméj pínevú o úwaabóné u wáájane tsíjtyeke ímíñéúvú duwáábó téhdure diityéréjucu iúwáábo tsíjtyeke.

³ Áané wákímyéiyi u ícúbáhrámeíyonéhjí ímíchi díícyáne daabúcuhíjcyá díibyéjucu Jetsocríjtó wákímyéi múnáajpi u íjcyáabe. ⁴ Tsá muurá tsodáhó íimillédú íjcyatú pevéjté íjcyadu. Muurá ihdyu íavyéjuube muhdú néhdújucu díbye íjcyane. ⁵ Muurá tsáne íicuri ímíñéúvú íicutúmé tsá téene áhdó újcutúne. ⁶ Áánetu úmihéneri wákímyeímíyé íbájtso kéémécooca ujcú téene tájpi ííjcyaki. ⁷ Íllu íñe uke o néhíjcyané cáhawáá ímíñéúvú díjtso Píívyéébe páneere úhdivu íbohówájtso.

⁸ Cáhawáá díjtsúcunu muhdúhíjáa Jetsocríjtó míamúnáá icyánéjcutu Dabíúúvúj tsiíménémúhaabe íjcyaaabe ídsíjívétsihdyu tsiíñe bóhíne. Áábedítú íjcyané uwááboju íñe méúwáábohíjcyá pajtyéteju. ⁹ Áané hallútú muurá éhne múne dsíjívétso múnáájpkíyke icyúvéhoojánúdí oke míamúnáa cúvéhoojánúube o ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Áronáa téene uwááboju tsúuca pahúlleávúré tsújaavéné tsá múha muhdú méenúityuróne. ¹⁰ Áanéllii o ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúcuhíjcyá Píívyéébéé újcúmeke o úwáábo mújyú muhdú íjcyáityúmeréjucu Jetsocríjtó tééveri ípájtjetéki.

¹¹ Íllu muurá néene ímíáánéjucu:

Críjtoke mecáhcujtsómé medsíjívécooca ííne ímíjyaú dííbyema meíjcyáahi.

¹² Áhdure meícúbáhrámeíyonéhjí maáábúcuhájchíí dííbyema máávyéjúúteéhi. Áánetu dííbyejté meíjcyane metóónúmeíhájchíí téhdure tóónúíbye íhñéjté meíjcyaróne. ¹³ Muurá múhdurá medáríívémeíyónáa íjcyadúré ímíáábé íjcyanéllii meke píáábohíjcyáabe.

Ímíá uwáábojte

¹⁴ Áanéllii ímíñéúvú duwáábó míamúnáake Ávyéjuube Jetsóó mémeri dítye áteréénéhjiri ítyáhjájcatsíjyúócóotuki. Muurá ténéhjiri íllure tútávátsohíjcyámé ímíá uwááboju lléébóíyómeke. ¹⁵ Áánetu ímíá uwááboobe u íjcyaaabe ímíñéúvú dúwáábohíjcyá ímíá uwááboju íñerí núcojpvívétuubéré Píívyéébedívú u úújetéki. ¹⁶ Áteréénéhjí dítye úbállécatsíhíjcyáneri díícúvedíñe. Muurá ténéhjiri éhníñe iye tútávátámeíhíjcyáme. ¹⁷ Áané uwááboju muurá

míamúnáadi tsújaavené illure diityéké tútávátsohíjcyá éhne múúne cheme méjpiíyi lílyaaténé meke tútávajtsódu. Muuráhjáa Himenómútsikye Piréétoma tééné uwááboju tútávajtsóhi. ¹⁸ Aamútsi muurá nehíjcyá meeva medsjívémé tsiíne mebóhíjúcóóityúne. Áaneri cahcújtso múnáake tsíñejcúvuréjuco dityétsi íbúwátsohíjcyáné tsíhdyuréjuco iúwáábóneri. ¹⁹ Áronáa méwaajácú illu tene neéneé: “Píivyéébe waajácú ihñéjteke.” Áhdure neéneé: “Pámeere Crijótoéjté tsáhájuco ímityúné méénúityuróne.” Ehdu Píivyéébe waajácúháámitu neéneé.

²⁰ Muurá tsájá pañe tsá apááñéré ímiáané wáabyuta oórótuú, tsítsiíne uwáñewáánetuu, méénúmeíñe lílyíhllóné íjcyatúne. Téhdure muurá íjcyáné átéréénéhjí wáabyuta úméhétuu, núpájkityuu, méénúmeíihllóji. ²¹ Ahdu muurá ímityunéhjí méénújúcootúmé ímiáámeréjuco íjcyámej tééveri Píivyéébe meenu íwákimyéi.

²² Ahdícyane ihdyu díícúvedí ováhtsámú íbúwatu ímityúné íjtsaméi tsíñáávehíjcyáneri. Ímiáábéré díícyáne ímíñeúvú duráávyé u cáhcújtsojíjto. Áane pamévamáyé wajyújcatsi múhdumé ímiááméré íjcyáne díibyedi tsúúrámehíjcyámema íbúwají ámuha meíjcyaki. ²³ Tsá múu íícúvetú átéréénéhjíri míamúnáa táhjácatsíhíjcyáneri. Muurá ú waajácú tééménéhjí níjkeváne úhbajcátívuréjuco. ²⁴⁻²⁵ Tsá tene ímityú Píivyéébe wákimyéi méénume úhbajcátíñe. Pamévamáyé ímiááméré íjcyáne aabúcuhiíjcyáiyá ímityunéhjí íjcyaróne. Ímiááméré mítyájkímyeítyúmé chooco úwáábóiyá tsaate ímityúné íjcyámeke Píivyéébe píáábori dítye ímíjpyeténe iwáájácu ímiá uwááboju. ²⁶ Áane dítye íjchívye Naavené hójtsi pañétú ímíllédú díbye diityéké dáriívehíjcyánetu.

3

Muhdíivane míamúnáa íjcyatíñe

¹ Áánetu wajácútsi díícyaco. Muurá nihñéétsihvúré páneere tsíhdyuréjuco cápáyooóvéíñe úmíwari míamúnáa ímityúné íjcyaaíhi. ² Imílleímýé tsaímíyé íjcyá mítyane idsíídsíváiyóne. Mítyákímyehíjcyáimye. Áane nehniwu Píivyéébedítýú íhíjyúváne dííbyeke meúráávyejjító tsá dítye ávyejúúlléityúne. Áhdure tsá dítye cáánu íjcyarómeke ávyejúúlléityúne. ³ Tsá muuca dítye wájýúityúne. Míamúnáadi nehniwu íhíjyúvahíjcyáimye. Ímityunéhjíri umúúpívyehíjcyáimye. Íllure tsarillehíjcyáimye páneere ímiáané íjcyane. ⁴ Ináhbévahíjcyarómeke ímityúné dáriíveimye. ‘Meíhmeí’ neéme Píivyéébedi íícúvetúmeré iye tsaímíyé íjcyáiyóneri tsúúrámehíjcyaaíhi. ⁵ Pánehjidú dííbyeke meúráávyejjító úráávyéimye. Áronáa tsá dítye ímiáánetúré cáhcújtsoítyúne. Áámedi tsá múu íícúvetúne. ⁶ Muurá tééméjtéjuco míamúnáake íáhíivéne áliúré úwáábohíjcyáne. Áaneri walléémuke mútátsohíjcyámé ímityúné íjtsaméi íjcyame ténéhjíré lílíñémeke. ⁷ Aane diityé uwáábó úráávyerómé tsá mújyú wáájácúityú keená ímiáané íjcyane. ⁸ Tehdúhjáa muurá apííchojtétsi Jáánémutsi Jááberémá Moitséeúvú úwaabóné ehdíivállehíjcyáhi. Ahdu neéme íjtsaméiúvú wáájácúmeítyúmé tsá íícúvehíjcyatú Píivyéébe uwááboju ímiáájú íjcyáneri. ⁹ Ároméi wájácúúvétsáméi ímityúné imyéénuhíjcyanéúvú diityétsíhíjyáa apííchojtétsi imyéénuhíjcyanéúvú wájácúúvétsáméídyu.

Timotéoke éhniíñevu Páávoru úwaabóne

¹⁰ Áanetu ihdyu ímí tehdújuco u ícyahíjcyáné ukée o úwaabódu. Aabe muurá ú waajácú muhdú o ícyahíjcyáne, muhdú o íjtsámeíñe, muhdú Críjtoke o cáhcujtsóne, panévaré oke pájtyéronéhjí o áábúcuhijcyáne, pamévakéré o wájyuhíjcyáne, o úwáábóné déjúcotu o ícúbáhrámeíyonéhjí o áábúcuhijcyáne. ¹¹ Muurá ú waajácú muhdúhjáa Ajtiokíia múnaa, Icóónio múnaa, Ríitará múnaa, óhdi ícúbáhráronéhjí o áábúcuhijcyáne. Áhdure ú waajácú muhdúhjáa Píivyéébe oke ténéhjitu pátyetétsohíjcyáne. ¹² Aane ímiááné ihnáhóóné Jetsocríjtoke meúraavyéné meímillémé tééné déjúcotu meícúbáhrámeíñe. ¹³ Áanetu ímityúmé állíu múnaa íjcyame ávyétá tútavááveréjuco meénume míamúnáake éhniíñevúré állíhíjcyá muhdú ímityúnehjívú iállítsámeíhíjcyádu. ¹⁴ Áanetu ihdyu ímíñeúvú duráávyé ukée o úwaabóné tsúuca u wáajacúne. ¹⁵ Muurá ímí tehdújuco tsiímenedítýuré u wáajacúne Píivyéébé uwaáboju muhdú íwaajácúháámitu nééneé. Aane uke tükévéjtsóneri tsaímíyé Jetsocríjtoke u cáhcújtsoobe ú pájtyéteéhi. ¹⁶⁻¹⁷ Muuráhjáa Píivyéébé uwaáboju íwaajácúháámitu íhjuu uubálle múnaa caatúnú dífbyere tükévéjtsóneri meke tene íúwáábo keená ímiáájú íjcyane, téhdure meke tene ityúkévétso keená állíuré íjcyánetu, áhdure meke tene íúwáábo múhdurá meícyahíjcyánetu meímíbaávyéne ímiáámé dífbyema meíjcyame ímiánéhjiréjuco meméénuki.

4

¹ Muurá Ávyéjuube Jetsocríjto íhtsútuube íjcyaaabe tsiíñe tsaá pámeere míamúnáa dsíjivéjúcóóróméhjíma muhdú ícyahíjcyáné ímímbájchoki. Áánéllí dífbyee, Píivyéébeé, íjcyámútsí úmíwávú uke o néé dífbyedítýú íjcyáne uwaáboju pajjuvavé u úwáábohíjcyu íhdícyajcójí íjcyaróne. ² Ímíñeúvú múhdurá nééronéhjí pañe óvéhéétuubéré cáhcújtsótúmeke chooco duwáábó muhdú tene néhdújuco. Áanetu cáhcujtsójúcoorómé múhdurá ícyahíjcyámeke ihnáhóónécoba duwáábó ditye ímíjpyetéki. ³ Muurá íjcyaiñé míamúnáa ímiá uwaáboju íhvéjtsóne ímíllehíjcyádu átéréénéhjí uwaábojtékeréjuco néhcoíñe. ⁴ Aame úúbállénéhjíríjyéjuco íjcyame ílluréjuco íhvéjtsoíñe ímiá uwaáboju. ⁵ Áanetu ihdyu ímiáábéré díícyáne daabúcuhijcyá ímityunéhjí uke pájtyeróne. Ááne dúwáábohíjcyá ímiáájú pajtyéteju míamúnáa icyáhcújtsoki. Ehdú ímíñeúvú meénuhíjcyá díwákímíyéíjcyu íjcyane.

⁶ Muurá íñe tsúuca tééneri o ícúbáhrámeíhíjcyánetu ó wáyéeevéhi. Aabe wahájchotaréjuco o íjcyánetu o dsíjiveíñe. ⁷ Tsúuca íñe okée Píivyéébe níwáávéné wákímíyéí o meénuúnetu ó níjkéváhi. Aabe dífbyeke o cáhcujtsóné tsá o íhvéjtsotúne. ⁸ Áánéllí Jetsocríjto ímiáábé íjcyaaabe tsiíñe itsáácooca tééne áhdó oke ávyéjújtsoóhi. Árónáa tsá apáábyekéré oke díbye ávyéjújtsoítýúne. Pámeere múhdumé ímiááméré íjcyáne tsaímíyé dífbyeke téhmehíjcyámeke téhdure ávyéjújtsoíbye.

Timotéoke Páávoru tükévejtsóne

⁹ Aane óvjyuco ícúí oke duhjéva. ¹⁰ Muurá oke náhbénuhíjcyarómé péjúcóó óhdityu. Déema péjúcóó Tetsaróónicávú íjienéré ímíllehíjcyánéllíihye. Áhdure Cretséeté péjúcóó Garáátsiá íiñújivu. Áhdure Títo péjúcóó Damáátsiá íiñújivu.

11-12 Áánetúu Tííkicyóké ó wallóó Éépetsóvu. Apáábyeréjucu Róóca óhdivu cóeváne. Áánéllii uke o nées kiá Mááco Íjcyáábeke u néhcóne óhdivu u tsíva oke díbye táwákimyéiyu ipiááboki. ¹³ Aabe néhi u tsáácooca óhdivu tsiva Tóróóavúu Cáápo jávú tátsuucójama táwaajáácúhaamíné o pícyoíñúne. Tsáma dábjáíívedí ímichi tápañétúéhaamííí Íjcyane.

¹⁴ Áánetu uke ó úúballé Arejááodoro ímityúné oke dáriivéné éhne úwáñewáánetu panévare méénuhíjcyaaábe. Áábema ihdyu óví Píívyéébe ímbajchó teéne. ¹⁵ Áábeke téibúwá díicyaco. Uke mújtátsodííbye. Muurá íñe meúwáábohíjcyané ehdííwállehíjcyaaábe.

¹⁶ Aanée muurá pámeere oke náhbénurómé óhdityu péené boone ímityúnéhjí ímbájchojté úmíwávú o íhjúvúwáábeke tsá múha oke piáábotúne. Árómeke néhi tsá íiná pájtyéiyú téené hallútu. ¹⁷ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke piáábóneri pájtyéteju o úwaabóné tsújaavé pámeere jodíómú Íjcyátúrómédívu. Áhdurée oke pájtyetétsoobe oohímýé oke dóóíyónetu. ¹⁸ Aabe muurá oke panévaturé téhmeé tsaimíyé íavyéjuri dííbyema níjkyéjiri o Íjcyaki. Áábeke metsu maávýéjútso mújyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Páávro pítyajcóne

¹⁹ Aane óóma duuballé Pírícama Akííramútsikye o dúúruváne. Téhdure Onet-sííporóké pámeere ítsíímema ó duurúváhi. ²⁰ Téhdure uke ó úúballé Coríítovúu óhdityu Eráátó cóeváne. Áánetúu Tóróópimo chéméébeke ó pícyoíñú Miréétovu. ²¹ Áánéllii uke o nées íicúí úúnjyabái Íjcyátúné ihde u tsáakíí. Téhdure uke ó úúballé ílletu uke dítye dúúruváné Eobóóroo, Podéétee, Ríínoó, Cáráóódiaa, Íjcyame. Téhdure pámeere tsíjtyehji ménahbémú uke duurúváhi. ²² Ahdícyane óví Píívyéébeema Ávyéjuube Jetsocríjtomútsí pámeekéré amúhake píaabóhi. Áyu tehjújucu.

TÍTOÓ

Tító éllevu Páávoró cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró Píivýéébé ïcúve múnáajpi o Ijcyaahe ïñe Jetsocríjtodítýú Ijcyáné uwááboju úwááboobéré ó pehíjcyá dibýee tsúúca újcúmeke ditye ímíñeúvú iwáájácu tējijto meúraavyémé mújýú medsíjivéjúcúóóítýúne bóhí meújuncne. ² Tsá muurá Píivýéébe állíuutúne. Aabée téénevu meke iájcuíñé nées tsúúcajátújuco ííñujíkyée ípíivýéévétúné ihdéjuco. ³ Áané uwáábojúu mewáájácúíñe éévé úújetétsihvújuco muurá ïñe meke dibýe wáájácútsóné téénevu. Aane úwááboobéré ó pehíjcyá Mepájtyetétsoobée Píivýéébe oke néhdújuco. ⁴ Aabe ïñe ïhyaami ó caatúnú, uu, Tító éllevu táuwaáboríi Píivýéébeke u cáhcújtsonéllii tájtsiménédú uke o íjtsúcunúúbe éllevu. Aane ihdyu óví pámeeke ïdaatsóllédú Ijcyamútsí Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoma uke píaabó íbúwajíí u Ijcyaki.

Cahcújtso múnáake Tító píaabóne

⁵ Muuráhjáa uke 'Créetaá' nemeíñe caapáhovu ó pícyoíñú tétsii Ijcyacoomíjiri Ijcyáné cahcújtso múnáake panévatúré u píaaboki. Áhdurée uke o nées díityémá túkevjtsootéké u méménuki. ⁶ Aame díitye túkevjtsojte Ijcyáiyá panévatúré ímiááméré ïñetú néétsámeítýúme. Tsáápíllekeré táábáváiyóme. Áamej tsíímé cahcújtso múnáa Ijcyáiyá cáánímudívú íñéétsótuki. ⁷ Muurá túkevjtsoobe páneere Píivýéébé icyánéjcu wákimyéí ejécunúhi. Áánéllii tééne wákimyéí méénume panévatúré ímiááméré Ijcyáiyáhi. Tsá ditye ávyéjuuháñé llííñéitýuróne. Tsá ditye cááyóbáitýuróne. Tsá ditye llíyíicyávéitýuróne. Tsá ditye átéréenéhjí hallúvú dsíídsíváitýuróne. ⁸ Keená ímiááné Ijcyane Píivýéébe ímilléneréjuco ditye méénúitýoné ïnevú táhjátsámeítýúme. Aame tsaímíyé íaahíve múnáake waatsúcúiyáhi. ⁹ Tsaímíyé ímiá uwááboju tsúúca iwáájacúné úráávyéiyóme. Áane úwáábóiyómé téénetu ímityúné íhýyúvahíjcyámeke ímí díityéké tene íbúúúveki.

¹⁰ Muurá Ijcyámé mítyame tamúnáa jodíómú ímiáájú úraavyéjúcoorómé úwáábohíjcyáné míamúnáa kíhdyahírótsámeítýonetu. Ááneri íllure míamúnáake állíhíjcyáme. ¹¹ Áánéllii múu díityéké bóijcyú téénetu. Múhdurá úwáábohíjcyámé tééne hallúvú ídsíídsívákíye. Muurá pívájává múnáakéjuco ditye mújtatsóné ímiájíjtó ditye úráávyénetu.

¹² Aanéhjáa muurá tétsii múnáajpíyé uwááboobe néehíí: "Créeta múnáa ávyétá állíujte iyámédú néeme ovéhe múnáa Ijcyame mítyane majchóhi."

¹³ Ímiáánéjúcúhjáa dibýe nééneé. Áánéllii uke o nées íhnáhóónécoba tétsii múnáake u úwáábo ditye ímíñeúvú Críjtoke icyáhcújtsoiki. ¹⁴ Aame tsá íícuvéjúcúóóitýú átéréenéhjí íjtsaméitýuré iújuncne ditye úúbállehíjcyáneri. Áhdure tsá ditye íícúvéitýú ímiájíjtó úraavyéjúcootúmé díityéké tsíñejcúvúré túkévéjtsoneri.

¹⁵ Muurá cahcújtso múnaa ímiaánéré íjtsámeíhi. Áanetu cáhcújtsotúmé tsá mújyú ímiaáné íjtsámeítyuró ímityúnéré diityé íbúwari íjcyánéllíihye. ¹⁶ Tehdu neéme muurá bañúháñé nehíjcyá Píivyéébeke iwáájacúne. Áronáa múhdurá ditye ícyahíjcyánetu méwaajácú íllure ditye állíhíjcyáne. Aame ímityúmé íjcyame tsá mújyú ímiaáné meénúityuróne.

2

Ímia uwááboju

¹ Áanetu ihdyu ímíñeúvú dihjyúvahíjcyá muhdú ímia uwááboju néhduú. ² Ááne dúwáábohíjcyá kéememújuco íjcyáne nahbémuke ditye tsaíbuwáre íjcyáne pamévakéré iávyejúúlleki, ímityúnehjívú ditye ityáhjátsámeityuki, Críjtoke ditye ímí icyáhcújtsoki, ímityunehjí íjcyaróne iáábúcuéne ditye pamévamáyé iwájyújcatsíki. ³ Áhdure kéememújuco íjcyáne naallémuke duwáábó pamévakéré iávyejúúlléne tsíjtyedítýú állíunéhjí ditye íhhyúvátuki. Áhdure tsá ditye lílyícyávéityuróne. Ímiaáneturé bóhówaúcunúiyóme. ⁴ Aame úwáábóiyá bádsíjcake muhdú múúne walle ájyúma iwájyújcatsíñe tsaímíyé ítsíimeke téhmene. ⁵ Úwáábóiyómé ímityunévú ditye ityáhjátsámeityuki, panévatúré ímiaáméré ditye íjcyaki, tsaímíyé íhja ditye ityéhmeke, tsíjtyeke ídaatsólléne ditye ípiááboki, ájyumu túkévejtsódú tsaímíyé ditye íjcyaki. Ehdú íjcyáiyómé Píivyéébe uwáábójutu múha ímityúné íhhyúvátuki.

⁶ Áhdure ováhtsámuke ímíñeúvú duwáábó ditye ímiaáméré íjcyaki. ⁷ Ááne panévatúré ímiaábé diityémá diicya tehdu ditye íjcyaki. Tsá múu májchíjyuri díllotú diityéké iúwaabóne. ⁸ Tsaate úhdityu ímityúné íhhyúváneri díccúvedí ditye téeneri íñúccójpívéne tsiíñe íhhyuvájúccóótuki.

⁹ Téhdure idyé uke o neé tsaaté hójtsí pañe íjcyámeke u úwáábo ditye ímiaáméré íjcyáne íavyejujte táuhbané imyéénuki. Tsá tene ímityú lííñetúré diityéké ditye añúccúiyóne. ¹⁰ Tsá ditye nánítyuró diityé éhne. Panévatúré ímiaáméré íjcyáiyá Mepájtyetétsoobe Píivyéébe uwááboju diityédítýú íbóhówaúcunúki.

¹¹ Muuráhjáa meke ídaatsólléne iwájyúmeke waajácútssoobe muhdú mepájtyetéíñe. ¹² Áánellií tsúúca méwaajácú páneere íjí ímityuháñé meíhvéjtsóne tsaímíyējuco dílbyeke meúráávyéiyóné íñevú táhjátsámeityúme. ¹³ Áhdure tsúúca méwaajácú ípyéé íñéhdú íhtsútuube Mépiivyéébe Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtó íñé ímjyaú tsááiñe metéhmehíjcyáne. ¹⁴ Dílbyéé muurá dsíjive mewájyuri mepéé mewágóóvveyíyónetu meke ípájtyetétsooki. Ehdúu meke ímjpyetétsoobe dílbyéjité meíjcyame ímiaáné meímílléne ímiaánerējuco meméénuki.

¹⁵ Ehdú múu úwaabó míamúnáake tsápíjtssoobere. Áhdure múu íhnáhóónécoba úwaabó múhdurá ícyahíjcyámeke diityédívú táhjátsámeityuubere.

3

Muhdú múúne cahcújtso múnaa íjcyane

¹ Áhdure idyé duwáábó cahcújtso múnáake ditye pámeere íñújí avyėjujtéké íavyejúúlléne muhdú ditye néhdú íjcyáne imyéénuhíjcyá ímiaánerējuco.

² Ááne ímiááméré íjcyáne mítyájkímyeítýmé míamúnáake ídaatsólléne ípiáábohíjcyaki. Aame tsá múhdityú ímityúné íhjuváityúne.

³ Muuráhjáa tujkénú múhdurá menéénéllíi tsá Píívyéébeke mel-
léébohíjcyatúne. Idátsóhrée ímityúnéhacáa íjcyane páhduvaré nénehji pánehjídú
ímíwu meíjtsúcunúné méúraávyehíjcyáhi. Ehdúu ímityúnéhjí pañe meíjcyame
tsíñéhjiri ménomíutáavahíjcyáhi. Áhdurée tsíjtyéhjíma métsaríllécatsíhíjcyáhi.

⁴ Áronáacáa Píívyéébe Mépájtyetétsoobe ímiááné pámeekéré míamúnáake
iwáyyune úújetsó meke ípájtyetétsoóneri. ⁵ Tsáháa íiná ímiááné meméénúnéllíi
meke díbye pájtyetétsoótúne. Mekée ídaatsóllénéllíi pájtyetétsoobe Íapííchoj
tééveri meke díbye ímíbjahómé béhné íjtsamémáyéjuco meíjcyaki. ⁶⁻⁷ Teenée
Íapííchoj mépañévu pícyoobe Mépájtyetétsoobe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámeréjuco
meíjcyame mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhí meítsohíjcyáne meújcyaki.

⁸ Aane éhniíñevu dúwáábohíjcyá Píívyéébeke cáhcujtsómé keená ímiááné
íjcyaneré imyéénúñeri itsúúráméiki. Ehdú íñe uke o néé pámeekéré píááboíñe.

⁹ Áánetu eene átéréenéhjí meke píáábóityúné muhdúhjáa méíhdé múnáaúvú
íhdééné taúhbáju úráávyehíjcyáneri dítye táhjácatsíhíjcyáneri díícúvedíñe. Íllure
ténehji meke mújtatsóhi.

¹⁰ Áánéllíi mú tsaate ténéhjiri táhjácatsíhíjchíí bóijcyúra míjyúúre. Aane
dítye lléébótúhájchíí múu ílluréjuco íjchívyetsóné díityéké tsíjtyeke dítye
ímújtátsótuki. ¹¹ Muurá ehdu dáriívémeímyé tsáhájucó ímíllétú ímí íjcyane.
Aame waajácurá íhyallúvúre ímityúné imyéénune.

Títóke Páávoró túkévajtsóne

¹² Aane díéllevu Tííkicyómá Atéémamútsídityú tsáápikye o wáalloobe
úújetécooca íícúí oke dúhjetécó Nicóóporíyí o íjcyáábeke. Técoomíyí úúníjyaba
o pájtyeíñé o wábyujtsóhi. ¹³ Áánetu íhdyu óvíí muhdú u píívyetédú ú
píaabó Apóóromútsikye ímityúné múúne méénúmé hallúvú íhjuváabe
Tséénama dítyétsí kiávú ípyéhullévú péécooca. ¹⁴ Aane íhdyu óvíí éhnée
méuwaábori cáhcujtsómé iwáájáne téhdure tsíjtyeke píaabó ímiáájú díityédítyú
íbóhówaúcunúki.

Páávoró pítyajcóné

¹⁵ Áhdícyane óvíí Píívyéébe pámeekéré ámúhake píaabóhi. Pámeere
ménabhémú ílle íjcyame uke duurúváhi. Áhdure elle íjcyámeke o duurúváhi.
Áyu tehdújuco.

PIREMÓO

Piremóo éllevu Páávororo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo Crijtoko o úráávyéné déjúcotu cúvéhóójari o Ijcyáábema ménahbe Timotéo Ijcyáábema muhtsi íhyaami diéllevu mécaatúnú Píívyéébé wákimyéí muhtsi meméénuhíjcyádú téhdure tééné wákimyéí u méénúúbeke mítyane uke muhtsi mewájuube Piremóo éllevu. ² Téhdure idyé dihjyávu píhcyáávehíjcyané cahcújtso múnáá wáabyuta téhaámi. Áhdure uwáábotu meke píáábohíjcyaae Akípoo, ménaalle Áápiaa, Ijcyamútsí wáabyuta téhaámi. ³ Áámeke ihdyu óví ámúhake Máavyéjuube Jetsocrijtomútsí Méécááni Píívyéébema píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Piremóo ímí cáhcújtsóne

⁴⁻⁵ Muurá pajyuvaré Píívyéébema o íhjuúvácooca díhyallúvú ó téhdútsohíjcyá uuva ímí Máavyéjuube Jetsocrijtoko u cáhcújtsóne pámeekéré cahcújtso múnáake u wájuuhíjcyané uubállé o lléébónéllíihye. ⁶ Áánéllí díhyallúvú ó táumeihíjcyá píaabó íñe Jetsocrijtoko mecáhcújtsónej tééveriyé mééma píaabó Ijcyane éhniíñevu u wáájácúne tsíjtyeke u úwááboki. ⁷ Muurá mítyane ó ímjyuuvé ímí tehdújuco ménahbémuke u wájuúne panévariyé diityéké u ímjyúúvétsohíjcyáneri.

Páávororo Onéétsimó hallúvú íhjuváne

⁸ Áábeke muurá uke ó piivyéterá o táuhbáné ñná u méénúíñévú Crijtorée oke uwáábóóbedívú pícyoóbe. ⁹⁻¹⁰ Aabe íñe ídátso keeméjuco o Ijcyaae dííbyeke o cáhcújtsóné déjúcotu cúvéhóójari o Ijcyaae úuma ó íhjuvúvú Onéétsimó hallúvú táuwaábori díbye Píívyéébeke cáhcújtsónéllí tájtsíiménédú o íjtsúcunúúbe hallúvu. Áánéllí uke o néé oke u wájuúhajchíí dííbyeke u píááboki.

¹¹ Muuráhjáa ihdyu éjju díhyójtí pañe Ijcyaae tsá ñnetú uke píáábohíjcyatú átéréepi íjcyánéllíihye. Ároobe icyooca tsúuca ímjpyetéhi. ¹² Áábeke íñe tsiíñe diéllevu o óómíchóóbeke ihdyu ímíñévú waatsúcúpéjtsoco muhdú oke u wáátsúcúiyódu. ¹³ Ó ímíllérá díbyéi óómaye Ijcyane íñe ímiá uwáábójú déjúcotu cúvéhóójari o Ijcyané hajchótá oke díbye ípíáábo oke u píáábóiyódu. ¹⁴ Árónáa tsá o ímíllétú u wáájácútúnáa díbye óhdivu cóeváne. Ihdyu dícyánéjcutu u ímílléhajchíí tehdújuco óhdivu icyóéváne oke díbye píáábóiyóne. ¹⁵ Muuráhjáubáhjáa ihdyu úhdityu úmívaabe ímíbáávyéne úumaye íjcyaki. ¹⁶ Aabe ihdyu tsiíñe díhyójtí pañévú úújetéébeke éhniíñevu ú wájuúhi. Muurá téhdure dííbyeke mítyane ó wájuúhi. Ááné éhniíñevu dííbyeke waju tsúuca Píívyéébeke cáhcújtsoobe díñahbéduréjuco néébeke.

¹⁷ Áhdícyane tsáma ímíñévú dííbyeke waatsúcucu muhdú oke u wáátsúcúiyódu ímiááné díñahbéébé o Ijcyáábeke u wájuúhajchííjju. ¹⁸ Aabée uke ímityúné dárívéhajchííjju, díbyéé tsieméné úhdityu áhdótuube újcúhajchíí néhi páneere ookéréjuco dahdótso. ¹⁹ Aane uke o áhdoíñé o nééne oo Páávororo ó caatúnúhi. Árónáa ihdyu tsá uke o nééte téhdure oke u áhdóiyóné ukée

o píaabóne. ²⁰ Ehdu teéne, muúbej. Ahdícyané óví Ávyéjuube Jetsocríjtóke mecáhcújtsónéjcutu táñahbe u íjcyaaabe oke ú tsípajtsóhi.

²¹ Ehdu íñe diéllevu ó caatúnú panévatúré ímiáábé u íjcyane o wáájácúnéllíihye. Áánéllíi ó waajácú uke o néhíjcyané ehniíñevu panévaré tsaímíyé u méénuíñe. ²² Aane uke o néé táihde tsátsii u ímíbájchoki. Tsáijyu múúne Píívyéébeke ámuha táhallúvú píaabó metáúmeíhíjcyáne péevé amúhadívú ó úújetéhi.

Páávoró pítyajcóne

²³ Áhdure uke ó úúballé Epáápara uke dúúruváne téhdure Jetsocríjtóke iúráavyéné déjúcotu óoma cuvéhóójari íjcyaaabe. ²⁴ Áhdure uke duurúvámé Máácoó, Arijtáácoo, Déémaá, Róócaá, ehdume muha mewákímyeíhíjcyáme.

²⁵ Ahdícyané óví Máavyéjuube Jetsocríjtó amúhake píaabóhi. Áyu tehdújuco.

HEEBERÉO

Heeberéomu éllevu cáátúnúmeíháámi

Píivýéébe Íllj tééveri míamúnáama íhjuváváne

¹ Éíjyuúvúhjáa Píivýéébe íhjuvávájcyá méíhdé múnáaúvuma páhduvaré nénehji íhjuu uubálle múnáadívú íbóhówajcárónej tééveri. ² Áánetu ícyooca íjcyáné míamúnáama íhjuvavaabe Ílli Jetsocríjtoj tééveri. Aanéhjáa dííbyej tééveri páneere múhdúné tsieméné ípívýejtsóne dííbyé hójtsí pañevú pícyoobe tééne avyējuube díbye íjcyaki. ³ Aabéhjáa Cááni Píivýéébeke bóhówájtsóobe meke úújetsó muhdú díbye íjcyane. Áábedítýú dííbyé ámítsaráhcó bóhówaúcunúúbé íhtsútuube íjcyáábe tájpi páneere íjcyáhi. Muuráhjáa ídsíjívéneri méimítýuháñé ímíbájhóne Cááni éllevu níjkyejívú ípyééne ílluréjuco díbye avyējuuténe.

Níjkyéji múnáá ehniíñevu Píivýéébe Hajchi ávyējuúne

⁴ Aabe níjkyéji múnáá ehniíñevu íhtsútuube Cáániye Píivýéébe dííbyeke avyējuújtsóobe. ⁵ Tsáháhjáa muurá mújyú díbye tsáápiikye níjkyéji múnáadítýú néétune:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke o avyējuútsóhi.

Áhdurée tsá díbye dííbyedítýú néétune:

Dííbyéj caani o íjcyánéllii tájtsíméné díbye.

⁶ Áronáacáhjáa íhdyu Íllíkye apáábyéré íhtsútuube íjcyáábeke ííñujívú íbóhówajcáróbedítýú neébe:

Óví páneere tahñéjté níjkyéji múnáa Hájchíwúuke íávýējuútsóóbeke duurúváhi.

⁷ Áánetúhjáa íhdyu diitye níjkyéji múnáadítýú neébe:

Tápiáábojte níjkyéji múnáa kíjyebádu. Áhdure cúújuwádú diitye.

⁸ Téhduréhjáa tsiíñe Íllídityu neébe:

Uu íhtsútuube Píivýéébe u íjcyáábe avyējuú tsá mújyú níjkéváitýúne. Aabe ímiáábé u íjcyaaabe muhdú tene íjcyadújuco míamúnáama u méénuíñe.

⁹ Muurá ímiáábé u íjcyánéllii tsá ímítýúné u ímíletúne. Áánéllii oo Díipiivýéébe o íjcyaaabe uke páme ehniíñevu ó piááboó íñé ímíjyáú u íjcyaki.

¹⁰ Téhduréhjáa tsiíñe dííbyedítýú neébe:

Uu íhtsútuube avyējuube u íjcyaaabé ú ípívýejtsó páneere íévéhóowari íjcyánéhjíma ííñuji. ¹¹⁻¹² Áronéhjí wágóóóveé wájyamu nójcanújá wágóoóvedu. Ehdú tenehji u wágóóóne boone béhnéréjuco u ípívýejtsóíñe éhne múúne wájyamu nójcanúné boone béhjáréjuco díyte cápáyoócodu. Áronáa íhdyu dííjtsaméí tsá mújyú cápáyoóóvéitýúne.

Áhdure tsá mújyú muhdú u íjcyáitýúne.

¹³ Téhduréhjáa tsá mújyú díbye tsáápiikye níjkyéji múnáadítýú néétune:

Íchihvúi táúniúvú díicya dímunáake úúma o táhjáné hajchóta.

¹⁴ Muurá diitye níjkyéji múnáa Píivýéébe piáábojte íjcyame tsá íjpiíma íjcyatúne.

Aame panévatúré piáábohíjcyá pájtyetéímyeke.

2

Tsá meihvéjtsóityú mepájtyetéiñe mecáhcujsóno

¹ Áánéllii metsu téiibúwá meijcyáne ímíñeúvú meuráávye íñe mepájtyetéiñé uwááboju melléébohíjcyané téenetu memújtátuki. ² Éíjyuúvúhjáa muurá diitye níjkyéji múnáaj tééveri Píívyéébe úwáábohíjcyá ímí tehdujúco. Aanéhjáa tsaate lléébotúmé ímityúné méenuhíjcyámeke téené hallútú ícúbáhráhíjcyaa. ³ ¿Aane íñe teenéjuco mepájtyetéiyóneri meíícúvétúhajchíí múhdutú mepájtyetééhi? Muuráhjáa dílbyere Ávyéjuube Jetsocríjtó úúballé tsúúca teene méema imyéénune. Áané uwáábojúu lléébotújkénúmé méhdivu pajtyétsóhi. ⁴ Ááneúvú Píívyéébe meke ímíñeúvú waajácútsó páhduvaré nénehji méénuráityuróné imyéénúneri. Muuráhjáa dílbyeke cáhcújtsómé pañévu Íapííchó ipícyóónej tééveri páhduvaré píáábohíjcyaa mehdú íjtsúcunúdu.

Jetsocríjtó míamúnáajpídyú íjcyane

⁵ Áronáacáa tsá díbye néétu béhné iñúñjiri meihjyúvahíjcyaji ípívyéjtsoji níjkyéji múnáa hójtsí pañévu ipícyooíñe. ⁶ Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

¿Aca muhdú ívámédi míamúnáadi ú ijjácunúhíjcyáhi? Áhdure ¿muhdú ívávábedi Míamúnáajpidívú ípívyéévéébedi ú ijjácunúhíjcyáhi? ⁷ Muuráhjáa dílbyeke ú picyóó wahájchotáwu díbye níjkyéji múnáa íhtsútú lli-íñévuréjuco íjcyaki. Áróobekéé bóónétu u ávyéjújtsóno ú picyóó pané avyéjuubéré díbye íjcyaki.

⁸ Ehdú Píívyéébé waajácúháámitu nééne páneere Críjtó hójtsí pañe íjcyane. Áronáa tsáhái panévaré dílbyé hójtsiri íjcyatúne. Íjcyaiñéi ihdyu mújyú páneere dílbyé hójtsiríyéjuco íjcyane. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe dílbyeke wahájchotáwu picyóó níjkyéji múnáa lliíñévuréjuco míamúnáa wájyuri díbye ídsíjiveki. Ároobe ícyooca ílluréjuco ávyéjuuténe.

¹⁰ Dílbyej téeveri páneere Píívyéébe ípívyéjtsó téeneri íávyéjújtsámeiki. Áánélliihyé mewájyuri dílbyeke íhvéjtsóobe Mepájtyetétsóobe íjcyaae ícúbáhrámeiñej tééveri meímábávyeki. ¹¹ Aame dílbyema tsané nahbémuréjuco meijcyame tsaapíkyéré mécaaníváhi. Áánéllii Píívyéébé Hajchi tsáhájuro meke núcojpiiletú tsúúca íñahbému meijcyámeke. ¹² Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

Uke ó bóhówájtsóo táñahbémutúvu. Aame tsaméhji uke muha medúúruváné mémátsívahíjcyáhi.

¹³ Téhdure nééneé:

Píívyéébedívú ó cátsípáávehíjcyáhi.

Téhdure tsiíñe nééneé:

Tsúúca okéé Píívyéébe náhbénúmema oó.

Ehdú nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

¹⁴ Muurá íñe míamúnáa meijcyadúrée idyé Jetsocríjtó íjcyá íjpiíma, ítyujpácyoma. Ehdú míamúnáajpidívú ípívyéévéne dsíjiveebe mépée mewágóóóvéiyónejcúvú meke íbúwátsohíjcyaa Naavéneke ityáhjaki.

¹⁵ Ehdú dílbyé hójtsí pañétú meke pájtyetétsóobe mewágóóóvéiyónetu.

¹⁶ Tsáháa Críjtó tsáatu níjkyéji múnáake ipiááboki. Tsaabée Aavarááuvú

tsiiménémúhaabe mejjcyámeke ipiááboki. ¹⁷ Áánélliihyée miamúnáájpídívú ípívyééveebe ímiá lluuváábé íjcyaaabe íñe muhdú meicyahíjcyáné iwáájácu méhdi ídáátsóvéne máhallúvú Píívyéébeke piáábó ityáúmeíki. Aabée mewáyjuri pájameíbyedi ícúbahrámé méimítyuháñé iábáíívémeiki. ¹⁸ Téhdurée dííbyeke Naavéné máváríjchóneri ícúbáhrámeíñéllii waajácuube muhdú ténehji meke dómácohíjcyáne. Aabe piivyété meke ténetu ipiáabóne.

3

Moitsée ehnííñevu Jetsóó ávyejúúne

¹ Ehdú teéne, ámuúha táñahbémut. Áánéllii Píívyéébeéjté mejjcyame metsu ímííñevú meúráávyve uwááboobe Jetsocríjtoke, dííbyeke meúráávyehíjcyánéjcu lluuváábé páñétéujpi íjcyáábeke. ² Muuráhjáa Píívyéébe dííbyeke níwáávéne wákimyéi tsaímíyé níjkévaabe Moitséeúvukéhjáa díbye ihñéjtedívú níwáávémeke díbye tsaímíyé téhmehíjcyádu. ³ Áronáa ihdyu Moitséeúvú ehnííñevu avyėjúúllémeíbyé páneerée díbye ípívyéjtsónéllii éhne múúne jaa méénuube tééjá ehnííñevu ávyejúúllémeídyu. ⁴ Muurá miamúnaa jaa meenúhi. Áronáacáa ihdyu páneere Píívyéébere ípívyéjtsónéllii ehnííñevu díbye avyėjúúhií. ⁵⁻⁶ Ehdú muurá Críjto Moitséeúvú ehnííñevu ávyėjújtsámeíhi. Muuráhjáa dííbyevú Píívyéébeéjté jahdu néemeke ímí téhmehíjcyáhi. Ároobée dííbyé ícúve múnáajpiye. Áánetu ihdyu ílli Críjto dííbyeéjté avyėjúúbe. Áábedítýúu muurá dííbye Moitséeúvú meke úúballéhi. Aane ímiááné dííbyeéjté mejjcyame dííbyedívú mecátsípáávéne nihñéétsihvúré ímí dííbyeke meúráávyéhajchíi tsaímíyé méjicyaáhi.

Píívyéébeéjté tsaímíyé íjcyane

⁷ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu dííbyé Apííchó túkevėjtsóneri dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi néehíi:

Píívyéébe o íjcyaaabe ámúhake o nééne melléébo. ⁸ Tsá múu oke táhjalletú éhnée ámúhá ihde múnáaúvú íñéubá piívyétúné íñújiri íjcyácooca oke dáríívehíjcyádu. ⁹ Ehdúu téhulle íjcyame dáríívémeíhíjcyá 40 píjcyá hajchótá díityemá méénúráítýúronéhjí o méénuhíjcyáné ájtyumíjúcooróme. ¹⁰ Aanée oke cáyobáávatétsoobe díityédítýu o néehíi: “Íjtsaméi tútávaavémé tsá ímíllétú díityéké o túkévejtsóné ílléébone.” ¹¹ Ehdúu díityédívú o cáyobáávaténe ímiáánetúré o néé díityékéé tsaímíyé o pícyooíñé o néhíjcyátsihvu dítye úújetéitýúne.

Ehdúhjáa Píívyéébe waajácúháámitu dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi néé dííbyé Apííchóré túkevėjtsóneri.

¹² Ahdícyane tsáma téibúwá méjicyaco, ámuúha táñahbémut. Ámúhá íjtsaméi métútáváávedí dííbyejuco ímiá Piívyéébe íjcyáábeke ámuha mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki. ¹³ Múu tsápítsójcatsi teenéjuco ícyooca mejjcyarááhari mejjcyáné hajchótá ímityúné ámúhake imújtátsótuki. ¹⁴ Muurá tujkénutújuco nihñéétsihvúré tsaímíyé Píívyéébedívú mecátsípáávéne dííbyeke meúráávyéhajchíi íñé ímíjyaú Críjtoma méjicyaa íavyėjuri. ¹⁵ Áánéllii máábáíívedí Píívyéébe iwaajácúháámitu íllu nééneé:

Pívyéébe o Ijyaabe ámúhake o nééne melléébo. Tsá múu oke táhjáletú ámúhá ihde múnáaúvúu oke táhjállehíjcyádu.

¹⁶ ¿Acáa caatyé Pívyéébeke ímityú dáríívehíjcyáhi? Muuráhjáa Ejíhto múnáá hójtsí pañétú Moitséeúvú Ijchívyetsómé Pívyéébeke ímityúné dáríívehíjcyáhi.

¹⁷ ¿Acáa caatyédí Pívyéébe icyááyóbáne ícúbahrá 40 píjcyá hajchóta? Diityéree muurá ímityú níjcaúvú úújetémé ínéubará pívyétúné íñújivu dsíjivehíjcyáhi.

¹⁸ ¿Acáa caatyéké neebe tsaimiyé diityéké ípícyooíñé íñéerótsihvu ditye úújetéityúne? Diityédityúree ehdu neebe ditye díbyeke lléébohíjcyátúné djúcotu. ¹⁹ Áhdújucóo muurá tsá ditye úújetétú díbyée diityéké néhíjcyátsihvu ípyée icyáhcuíjtsótúnéllíhye.

4

¹ Áhdure muurá icyooca mééma íjcyájúcooróné Pívyéébe meke néhíjcyané tsaimiyé díbyema maávyéjuutéiyóne. Áánélli téibúwá méíjcyaco téeneri mebañúmeityu dityéhjáa bañúmeídyu. ² Muuráhjáa diityéké íwáábohíjcyádúré icyooca Pívyéébe méhdivu muhdú mepájtyetéíñé uwaáboju bóhówátsohíjcyáhi. Aane muurá dityée íjcyaduré melléébójúcoorómé mecáhcújtsótúhájchíí tsá íñetú meke tene píáábóityúne. ³ Áánetu ihdyu ímiáané cáhcújtsómé tsaimiyé íjcyáá Pívyéébema. Muurá cáhcújtsótúmedityú neebe:

Cáhcújtsótúmedívú o cáyobáavaténe o néé mújyú ditye úújetéityúné diityékée tsaimiyé o pícyooíñé o nétsihvu.

Ehdúhjáa cáhcújtsótúmedityú neebe íñújii ípívyéjtsóijyújuco pámeere míamúnaa íñé ímíjyáú díbyema íjcyáíñé íñéijyu. ⁴ Muurá díbyé waajácúháámitu nééneé:

Páneeree Pívyéébe íwákimyéí iníjkévátsihdyu 7 coojívá úújetéjcoójí illuréjuco wáyéeevéné.

⁵ Áhdure nééne cáhcújtsótúmedityu:

Tsá mújyú ditye úújetéityú diityékée tsaimiyé o pícyooíñé o nétsihvu.

⁶ Áronáa íjcyámé tsaate pajtyeté uwaáboju icyáhcuíjtsóne ímí Pívyéébema íjcyame. Áánetúu tujkénú téené uwaáboju illéébójúcooróné cáhcújtsotúmé illure bañúmeíhi. ⁷ Áánéllíhyée Pívyéébe meke íyaahóvú íajcúrááhori Dabíúvuj téeveri íwaajácúháámitu néehíí:

Pívyéébe o Ijyaabe ámúhake o nééne melléébo. Tsá múu oke táhjáletúne. Ehdúu Pívyéébe néé íwaajácúháámitu. ⁸ Aanée muurá méíhdé múnáaúvuke tsaimiyé ípícyooíñé íñééne Jotsoéeúvuj téeveri imyéenuca tsáhájucó Dabíúvuj téeveri mééma díbye íhjuváiityuróne. ⁹ Áánéllí muurá íjcyanéí méúmwari tsaimiyé Pívyéébema méíjcyáíñé. Tsáhái mééma tene pánéévetú meké íajcuíñé díbye nééneé. ¹⁰ Muurá ihdyu díbyema tsaimiyé méíjcyácooca illuréjuco mewáyéééveíñé díbyée panévare ípívyéjtsóné níjcautu wáyéeevédu.

¹¹ Áánéllí metsu tsaimiyé Pívyéébeke meuráávyé ímí díbyema méíjcyá méíhdé múnáaúvúhjáa bañúmeídyú mebañúmeityuki.

¹² Muurá díbyé ihju íhtsutúné íjcyánéllí páneere míamúnáa íbúwá íjtsaméí bóhówajtsó ehne múúne nñtsúwari tsíméné mewáhdahíroné pañe muhdáívané íjcyane maájtyumídu. ¹³ Díbyerée páneere ípívyéjtsónéllí tsá íñá

díbyedíwú téévetúne. Páneere muurá waajácuúbe. Áábé úmíwari mejjcyácooca páneere mééma ímbájchóiibye muhdú meicyahíjcyáne.

Jetsóo páñétúejpi llúúváábe íjcyane

14 Áábé Hajchi muurá Jetsocrijtó páñétúejpi méhlluuváábé íhtsútuúbe. Aabe díbyema íjcyaaabe máhallúwú piáábó táumelhiijcyáhi. Áánéllii metsu ímíñeúwú díbyeke meuráávyeki. 15 Muurá meke ídaatsólléne piáábohíjcyaaabe mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeityuki. Muuráhjáa téhdure íjiri íjcyácooca ténéhjiri ícúbáhrámeíñéllii waajácuube muhdú meícúbáhrámeíñe. Áronáacáa ihdyu tsá díbye ímityúné méenutúne. 16 Ahdícyane cáhawáá metsu díbyedíwú mecátsípáávéne Píívyéébeke piáábó metáúmeí méhdi ídaátsóvéne meke díbye ipiááboki.

5

1 Muurá mee míamúnáadityú páñétúejte llúúwájte íjcyáimeye meménuhíjcyámé ityújkevélémeke díye Píívyéébema tsaaté hallúwú íhjúwáne díbyeke íicúvéné iyámeke icyóvájtsó díityé ímityú íábájíwémeíki. 2 Áronáa llúúváábe íjcyároobe míamúnáajpi íjcyánéllii waajácú muhdú mávaríjchó íjcyane. Áánéllii tsaate ímíñeúwú wájácútmé mújtámeke piivyéteebe chooco iúwaabóne. 3 Aabe tujkénú íhyallúwú Píívyéébeke íicúvéné iyáábeke cóvajtso ímityú íábájíwémeíki. Áané boonétú tsíjtyé hallúwú méenuube díityé ímityú íábájíwémeíki. 4 Tsá tsaapi iye méménúmeítyuró llúúváábedívu. Píívyéébere ihdyu ityújkevélémeke téénevu picyóó Aróouvkéhjáa ipicyohdu. 5 Ahdúu Críjtoke Píívyéébere picyóó páñétúejpi llúúváábe díbye íjcyaki. Tsáháa iye díbye méménúmeityúne. Áábedityú muurá neebe íwaajácúháamitu:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó ávyéjutsóhi.

6 Téhdure tsiíñe neébe:

Uke ó picyóó níjkéváityúné íhtsútuube llúúváábe u íjcyá Mekitsedéé íjcyadu. Ehdu Píívyéébe néé íwaajácúháamitu Críjtodityu. 7 Aabée Críjto íjiri íjcyácooca Cáani Píívyéébema ávyétá íhnáhó kímóóveebéré íhjúvahíjcyá díbyéé dsíjívéíñetu díbye muhdú íñéhajchíí díbyeke ipájtyetétso. Áronemáhjáa íhvéjtsámeíbyé muhdú díbye ímillédú díbyema tene ipájtyeki. Áánélliihyéhjáa Píívyéébe díbyeke piáabóhi. 8 Aabée muurá díbyé Hajchi íjcyaaabe páñetu ícúbáhrámeíñéllii waajácú muhdú mecáhcujtsóne. 9 Ehdúhjáa ímiáábé íjcyánéllii mepájtyetíñe méenuube díbyeke cáhcujtsómé muhdú íjcyáityúmeréjucó díbyema íjcyaki. 10 Áánélliihyéhjáa Píívyéébe díbyeke picyóó íhtsútuube páñétúejpi llúúváábe díbye íjcyá Mekitsedéé íjcyadu.

Mecáhcujtsóné meíhvéjtsómé úmíwa ápíchó nééneé

11 Íjcyaróné téenetu mítyane ámúhake o úwáábóiyóne. Áronáa tsáhájucó ámúhake o úwáábóityú téeneri ámuha meícúvehíjcyátúnélliihye. 12 Tsáhájucó béjte ámuha mejjcyájucóóturóne. Muurá icyooca ámuha tsíjtyekéréjucó meúwáábóiyóne. Áronáa muhdú íhvane ámúhake túhuutúné piéénéréi tsiíñe ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsiímene majcho méénútutsi tsanééré mújpañe óóvedu. 13 Aane ehdu tsiímenédú néeme tsáhái ímíñeúwú wájácútmé muhdú

ímiájíjtó meúraávyéiyóne. ¹⁴ Áánetu ihdyu kéémejte tsanééréjuco majcho meénudu néeme tsúuca waajácú ímityúnetu keená ímiááné Íjcyane.

6

¹⁻² Áánéllii metsu ímíñeúvú Píivýéébé uwááboju meúraávye éhniíñevu ténejcu mewáájácuki. Tsá apááñeriyé meihjyúváityuró Píivýéébema meímibáávye méíjtsaméi mecápáyóóveneri, dííbyeke mecáhcuíjtsómé ímityunéhjí meméénúné déjúcotu mewágóóóvේyóneri, metsóíjtsótsámeíñeri, cahcújtsó múnáá hallúvú méhóíjtsine mepicyóóne dííbyeke piáábó meátumeíñeri, medsíjivémé mebóhííñeri, díbye muhdú meicyahjyáané mééma ímbájchóíñeri. Éhdúneri tsá apááñeriyé tsúuca Críjtotdítyú Íjcyáné uwááboju mewáájácúneri meihjyúváityuróne. ³ Aane óvii meke piááboobe éhniíñevu tsíñehji mewáájácuki.

⁴ Muurá dííbye uwááboju tsúuca iwáájácúné ímí íjtsúcunúné úráávyémé pañe íjcyájucóóne dííbye Apíícho. ⁵ Aame tsúuca waajácú dííbye íhnáhoori béhjíréjuco ííñuji cápáyóóvécooca muhdú meíjcyaiñe. ⁶ Áronáa ihdyu téénetu ávyéta mújtá imyéénúhachíí tsáhájucó dítye mújyú tsiíñe ímbáávyéityúne. Ehdú dáriívemeimyé Píivýéébé Hájchikye múu tsiíñe dsíjivetsódú meenú míamúnáake dííbyedívú iúúhívatétsóneri. ⁷ Áánetu ihdyu ímiááné dííbyeke cáhcújtsómeké ímí íjtsúcunúúbé éhne múúne tsáapi bájtsó níjyaba pípájchóneri ímíwu ííñene díbye íjtsúcunúdu. ⁸ Áánetu éhne ímí ííñuji néérótsihdyu tsanééré bíiva ííñedu ímityú Píivýéébeke meúraávyéhajchíí cúújúwá pañevú meke waagóóííbye.

Tsaímíyé meíjcyaiñé méíjtsone

⁹ Ehdú íñe ámuéhakye ó nehíjcyáhi, ámuúha táñahbému. Áronáacábú tsá ámuha tehdu meíjcyatúne. Muurá ó waajácú ímí tehjújuco ámuha meíjcyame mepájtyetéíñe. ¹⁰ Muurá Píivýéébe ímiáábé Íjcyaae tsá ábájíivéityú tehjújuco ámuha mewákímyeíhíjcyáne. Áhdure tsá díbye ábájíivéityú tsíjtye cahcújtsó múnáake ámuha mewájyúne mepiáábóné raahóvú tsíñehji ímiáánéré ámuha meméénuhíjcyáne. ¹¹ Ahdícyane ó imíllé ámuha óóchévetúme méitsohíjcyáné ííne ímíjyaú meíjcyaiñé méúmíwari Íjcyane ámuha téeneri mebáñúmeítyuki. ¹² Meóóchévedí téénetu. Íhnáhóóróné pañe ímíñeúvú mécahcújtsó éíjyúúvúhjáa tsaate ímí icyáhcuíjtsóne díbyeé díityéké nehíjcyádú tsaímíyé dííbyema Íjcyadu tshdure ámuha meíjcyaki.

¹³ Píivýéébéhjáa muurá íhtsútuube íjcyánéllii Aavaráúvuke pañetu iíye néé ímiááné dííbyeke ipiááboíñe. Tsáháhjáa tsaatej téeveri dííbyeke ipiááboíñé díbye néétune. ¹⁴ Íllúhjáa neebe dííbyeke: “Uke panévatúré mítyane ó piááboóhi. Áánéllii dájtsíménémúhaabe mítyane líiyáateéhi.” ¹⁵ Ehdúhjáa muurá Píivýéébe Aavaráúvuke nééne icyáhcuíjtsóne óóchévétuube ítsohíjcyánéllii ímiááné íñéhdújuco dííbyema díbye méénune. ¹⁶ Muurá tsájyú tsaate ímiáánéré íñéécooca íehniíñevu íhtsútúúbe mémé dómajcó tsíjtye icyáhcuíjtsoki. Ehdú dííbye mémé dómajcómé ‘óvii oke muhdú méénuube o állíhahjíjyú’ íñéénema. ¹⁷ Ahdúhjáa ímiááné imyéénuíñe pañetu iíye Píivýéébe néé dítye icyáhcuíjtsoki. Aanéhjáa imíllebe díityéké iwáájácútsóné ávyeta íñéhdú imyéénuíñe íjtsaméi

cápyáoacótuúbe. ¹⁸ Ahdícyané muurá tsúuca méwaajáácú iñtsútuube íjcyaae muhdú iñéhdú mééema méénuíñe. Tsá díbye meke állítyúne. Áanéllí díbyedívú metájpimye tsaímíyé méijcyá ípyée iñéhdú meke díbye ipájtyetétsoki. ¹⁹ Aane mewáájácumé tsaímíyé díbyeke meúraavyémé ímí méijcyá éhne múúne cúújúwami dóhjívami íoovéjúcóótumi íjcyadu. Áanéllí tsúuca ícyooa mépiivyété meeréjucu Píívyéébema meihjyuvané muhdú páñétúejpi llúúváabe duurúvájá pañévú páñétúétsihvu díbyema íhjúvavahjcyádu. ²⁰ Ehdú meeréjucu Píívyéébema meihjúvaváñé mééema Jetsóó ímbájchóhi. Aabe páñétúejpi llúúváabe íjcyá Mekitsedéé íjcyadu múijyú muhdú íjcyáítyuúbe.

7

Mekitsedéé íjcyadu Jetsóó páñétúejpi llúúváabe íjcyane

¹ Díbyéhjáa Mekitsedéé Tsáaré cóomí avyējuube íjcyaae idyé llúúváabe páñétúejpíhjáa Píívyéébere pícyoóbe. Aabéhjáa tsáijyu cábuuvé Aavaráaúvú iñtsútúróméhjike ávyéjuktéké ityáhhájétsihdyu méénujcatsityu óómíbyedívú. Áábé hallúvúhjáa Píívyéébeke piáábó táumeíbye. ² Áábekéhjáa Aavaráaúvú ajcú tsánevu ípyée ityáhhámé tsíeméné itsívánetu. Áábe mémé Mekitsedéé ‘ímíá avyējuúbe’ nééiyóne. Áánetu díbyée íjcyácóomí mémé Tsááre ‘íbúwají meijcyane’ nééiyóne. Áanéllí téhdure díbye mémé ‘tsaímíyé meke pícyóóné avyējuúbe’ nééiyóne. ³ Díbyéhjáa Mekitsedéé pevétsihdyuré bóhówaavenéllí tsá mewáájácú díbyée cááníma, tsíijuma, ííhdé múnáama, íjcyáhajchíijyu. Tsá mewáájácú muhdúhjáa díbye ípívyeevéne. Áhdure tsá mewáájácú díbyée dsíjívéhajchíijyu. Ahdú muurá Píívyéébé Hajchí páñétúejpi llúúváabe múijyú muhdú íjcyáítyuube bóhówaavéhi.

⁴ Aane méwaajáácú ímíáané Mekitsedéé iñtsútuube íjcyane. Muuráhjáa méíhdé múnáajpi Aavaráaúvú íjcyároobe díbyeke ajcú tsánevu méénujcatsiyí iñtsutúme íjcyáromeke ityáhhámé tsíeménetu. ⁵ Muuráhjáa Moitsééúvuke Píívyéébe néé Revíiúvúj tsíménémúháábedítýú llúúvájte íjcyámeke ímúnáa ítsíeménetu íacuhjcyaki. Ehdú neebe Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe íjcyame ipiáábójcatsíki. ⁶ Muuráhjáa Mekitsedéé Revíiúvúj tsíménémúhaabe íjcyátúróobeke Aavaráaúvú ajcú itsíeménetu tsánevu. Áijyú díbye Aavaráaúvú hallúvú táumeíbyé piáábó Píívyéébé panévaturé díbyeke ipiááboíñé néhíjcyáábé hallúvu. ⁷ Tsáháa Aavaráaúvú Mekitsedéé hallúvú piáábó táumeítyúne. Muuráhjáa Mekitsedéére táumeí díbyé hallúvu. Áanéllí méwaajáácú Aavaráaúvú ehniíñevu díbye iñtsútuube íjcyane. Muurá tsáapí hallúvú ímí díbye íjcyáíñé piáábó táumeíbyé ehniíñevu avyējuúllémeíhi. ⁸ Muurá llúúvájteke métsíeménetu maacuhjcyaromé dsíjívéeíhi. Áánetúu Mekitsedéé iñtsútuube llúúváabe íjcyáábedítýú Píívyéébé waajácuháámí néé díbye ícyocápi íjcyane. ⁹ Áanéllí méwaajáácú Aavaráaúvúhjáa Revíj tsíménémúháábedítýú llúúvájte íjcyáímyemájucu ítsíeménetu Mekitsedéেকে ajcune dityée ajcúiyódú íivane dityéi íjcyátúrónáaaca. ¹⁰ Téijyúikyéhjáa tsáhái díbyéj tsíménémúhaabe Revíj tsímávámeítyúne.

¹¹ Aanée Revíj tsíménémúhaabe Aróodítýú llúúvájte íjcyame Píívyéébé taúhbaju meúraávyéneriyé mepájtyetéíñe ímbájchoca muurá tsáhájucu Críjtoke Píívyéébe Mekitsedééhjáa ícyahjcyádú iñtsútuube llúúváabedívú

pícyoóítyuróne. Áronáacáhjáa ihdyu tsá dibye Aróoúvú íjcyadu néébeke pícyootúne. Tsíhdyuréjucóhjáa néébeke dibye pícyoóne. ¹²⁻¹⁴ Aabée Críjto Máavyéjuube tsá Revíiúvú dohjíba múnáajpi íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Jodáá dohjíba múnáajpiyé íjcyáróobeke Pívyéébe llúúváábedívú pícyoónéllii ítyaúhbaju cápáyoové tsíhdyuréjuco. Áronáacáa tsá Móitséeúvú néétu tsaate diityé dohjíba múnáadítýú llúúvájte íjcyaiñe.

¹⁵ Áanetu méwaajácú Mekitsedééhjáa íjcyadu íhtsútuube llúúváábedívú Pívyéébe Críjtoke ípícyoónéllii tsíhdyuréjuco ítyaúhbaju cápáyoácóne. ¹⁶ Tsáháa dibye llúúváábedívú mémévatú Revíi dohjíba múnáadítýú tsaate llúúvájte íjcyaiñe némeihijcyádú dílbyedítýú tene némeíñélliihye. Muuráhjáa ihdyu memévaabe mújyú muhdú íjcyáítyuubéréjuco íhtsútuube íjcyaki. ¹⁷ Muurá Pívyéébe dílbyedítýú íwaajácúháámitu néehí:

Uu íhtsútuube llúúváabe ú íjcyá Mekitsedéé íjcyadu mújyú muhdú u íjcyáítyuúbe.

Ehdu Pívyéébe néé dílbyedítýú. ¹⁸⁻¹⁹ Muuráhjáa íhdééné taúhbaju Pívyéébe Móitséeúvuj téeveri méénune meuráávyerómé mepájtyetéítyúrónéllii tsíhdyuréjuco mééma dibye teene cápáyoácóne. Áánélliihyé Críjtoj téeveri meke éhniíñevu píááboobe ímí dílbyema meíjcyaki.

²⁰⁻²¹ Muuráhjáa tsíjtyehji llúúvájte pevénéré memévahíjcyáhi. Áanetúu Críjtoke páñetu Pívyéébere meménú mújyú muhdú íjcyáítyúné lluuváábé dibye íjcyaki. Muurá dílbye waajácúháámitu nééneé:

Pívyéébe ímiááneturé néehí: “Uke ó pícyoó Mekitsedéé íjcyadu mújyú muhdú u íjcyáítyuube llúúváabe u íjcyaki.”

Tsáháhjáa mújyú ehdu tsíjtyedítýú dibye néétune. ²² Aabée Jetsóó mééma béhné pítýájcoju meenu íhdééné taúhbajúu meuráávyehíjcyáné ehniíñevu tsaímíyé Pívyéébema meíjcyaki. ²³ Muuráhjáa éjyuuúvú mítyame llúúvájte íjcyame tsaapi dsíjívécocca tsijpi cápáyoóóvehíjcyáhi. ²⁴ Áanetu ícyooca íhtsútuube Jetsóó mújyú muhdú íjcyáítyuube llúúváabe íjcyáábeke tsá múha cápáyoóóvéityúne.

²⁵⁻²⁶ Aabe piivyeté meke ípájtyetétsóné ímiáábé íjcyanélliihye. Tsá dibye ímítyuube íjcyatúne. Áánélliihyé tsá dibye mújyú ímityúné méénutúne. Aabée Cááni éllevu níjkyejívú ipyééne ílluréjuco ávyéjuuténe. Aabe ícyooca dílbyedi tsúúráméimyé hallúvú Pívyéébeke píáábó táumeihijcyá muhdú íjcyáítyúmeréjuco tsaímíyé dílbyema íjcyaki. ²⁷ Tsáháa míamúnaa llúúvájte méénuhijcyádú dibye méénutúne. Diityééhjáa muurá Pívyéébe úmíwávú tujkénú cóvátsohíjcyá iyáabeke ímityú íábájíívemeíki. Ááne boonétúhjáa botsíi tsíjtyé hallúvú méénuhijcyámé diityé ímityú téhdure íábájíívemeíki. Ahdúu tsá Jetsóó méénutúne. Muuráhjáa ihdyu tsáneere páñetu iye pájámeílbyé dityéé iyámeke cóvátsohíjcyádú íivane pámé hallúvuréjuco. ²⁸ Muuráhjáa éjyuuúvú Pívyéébe Móitséeúvuke néhdújuco ditye míamúnaa ímityúmé íjcyárómedítýú méménuhijcyáné páñétúejte llúúvájte ditye íjcyaki. Áronáacáa ihdyu Pívyéébe íñéhdújuco ílli íñé ímityú méénutúúbeke pícyoone páñétúejpi llúúváabe dibye íjcyá mújyú cápáyoóóvéityuubéréjuco.

8

Jetsóoj téeveri béhné pityájcoju ǰcyane

¹ Aane íñe meihjývahǰcyánetu éhniíñevu ímí méjtsúcunú pañétúejpi Crǰto mélluuváábé ǰcyane. Aabe ǰcyooa ǰjcyá Cááni Píívyéébé únǰuri nǰjkyéjiri.

² Aabe téhulle ǰjcyaja duurúvájá pañétú pañétúétsihdyu Cáánǰkye máhallúvú piáábó táumeihǰjcyáhi. Tsá míamúnaa méénújari díbye ǰjcyatúne. Píívyéébere méénújari díbye.

³ Muuráhjáa míamúnáadítýú pañétúejte llúuvájte ǰjcyame Píívyéébé úmíwávú iyámeke covátsohǰjcyá tsǰjtyé imítýuháñé iábájíivémeǰki. Ahdúu Crǰto pañétúejpi llúuváábé ǰjcyánéllii meenu míamúnáama. Áronáacáa tsá díbye diitýéé méenuhǰjcyádú méénutúne. Muuráhjáa ihdyu iiye pájámeíbyé páme imítýuháñéré íimibájchoki. ⁴ Muuráhjáa ííñújiejpiyé ǰjcyaca tsá díbye llúuváábé ǰjcyáitýuró tsúucájáa Moitséeúvuj téeveri Píívyéébe pícyóóné taúhbaju néhdújucu tsaate llúuvájte díbyeke íicúvehǰjcyámé ǰjcyánélliihye.

⁵ Muuráhjáa diitýe lluuvájte Píívyéébeke íicúvehǰjcyá pañétúaja duurúvaja nǰjkyéjiri ǰjcyajádú imyéénújá pañévu. Píívyéébéhjáa muurá Moitséeúvuke néehíi: “Ímíñéúvú tsáma méénuco éhnee ‘Tsinai’ némeihbaúvú pañétúaja náávevu uke o úujetsóné u ájtyumídu.” Ehdúhjáa Píívyéébe neé Moitséeúvuke.

⁶ Áronáa éhniíñevu ǰcyooa pañétúétsihyi Jetsóó llúuváábé ǰjcyaa máhallúvú Píívyéébeke piáábó táumeihǰjcyáhi. Díbyej téeverihǰjyáa muurá Píívyéébe mééma béhné pityájcoju meenu tsaimíyé díbyema meǰjcyaki.

⁷ Tujkénúhjáa díbye méénúné pityájcoju néhdu meǰjcyáneríyé mepájtyetécá tsáhájucu béhné pityájcoju díbye méénúitýuróne. ⁸ Tujkénúéne pityájcojúu néhdu míamúnaa ǰcyahǰjcyátúnéllii béhné pityájcojúrjúco díbye méénune. Muurá íwaajácúháámitu neébe:

Béhné pityájcojúrjúco o méenuíñé tahñéjtema ijraéemuu, jodaámuu, ǰjcyámema. ⁹ Tsáhájucu o méénúitýú diitýé íhdé múnáaúvukée Eǰíhtó ííñújitu o ǰjchívyétsócooca diitýémá o méénudu néené pityájcoju. Dityéé téené pityájcoju néhdu ǰjcyátúnéllii diitýéké múu íhvejtsódú ó meenuhi. Ehdú o neé Píívyéébe o ǰjcyaaábe. ¹⁰ Ahdícyane tsíhdyurjúco néené pityájcoju o méenuíñé ijraéémuma ditye ímíñéúvú téené uwááboju íwáajácúne muhdú tene néhdu ǰjcyaki. Ájju ímíáané tahñéjté ǰjcyámé Píívyéébé ó ǰjcyaaáhi. ¹¹ Téjju tsáhájucu múha óhdivu wáajácútsójcatsítýú pámeere íhtsútúróméhǰjimáyé ǰcyátújtsíiméné oke wáajácúíñélliihye. ¹² Áamedí o ídáátsóvéne íllurjúco diitýé imítýú o ábájíiveíñe. Aane tsáhájucu mújju o ítsáávítýúne.

¹³ Ehdúhjáa Píívyéébe béhné pityájcojúrjúco bóhówajtsóné íhdééne pityájcoju pañe meǰjcyarómé mepájtyetétýurónélliihye. Aane tsúuca mééma cápáyoovéhi.

9

Nǰjkyéjiri pañétúaja duurúvaja

¹ Teené tujkénúéne pityájcoju túkévétsohǰjcyá ííñújiri ǰjcyané duurúvájá pañétú muhdú díbyeke ditye íicúvehǰjcyaki. ² Aanéhjáa teeja imyéénúcooca meenumé míhyóocu mǰjcohóócú ímichi tétsihvu Píívyéébeke íicúveki. Tujkénúétsíi méméhjáa ‘ímiátsí’. Átsihǰjyáa ímíwu néené peetéíhcyú

únuri méétsáwá hallúrí pááa dííbyé ìcúve. ³ Ááné bóunáálléríhjáa íjcyaho wáyámuwáwú wátájcaméítsi mémé 'Páñétúetsíí ímíátsíí'. Átsihvúhjáa apáábyéré páñétúejpi llúúváabe Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi. ⁴ Átsihyíhjáa óórótu méénúmeíñé wáíí tējíí hallúvú ditye Píívyéébeke idyúúruváne imyéwu cúvaane cóvátsohíjcyáíj. Ááné únúríhjáa cajóónaba imíwu téenere óórótu hálluú, pañee, méénúmeíba. Áhba páñéhjáa Píívyéébe taúhbaju cáátúnúmeíñé newáyuwáácuu, Aróóuvú cuujúí béhjívái, 'manáa' némeíñe pááá óóróíhlló pañe íjcyanee, éhdune. ⁵ Áhba hallúríhjáa níjkyéj múnáajtétsí níjcyota 'tétsihi Píívyéébe íjcyane' nééiyóne. Áámútsi nuwáácyúhjáa wállúríjúcunúné lliíñévu páñétúejpi llúúváabe iyáábé tujpácýó pícyohíjcyá míamúnáá imítýú íábájíívemeíki. Aane óví éhdunéré téeneri méihjyúváhi.

⁶ Ehdúhjáa duurúvaja imyéénújá pañévu pájyuvaré llúúvájte tujkénúéhó pañévu iúcaávéne Píívyéébeke ìcúvehíjcyáhi. ⁷ Áánétúhjáa páñétúetsihvu tsané pijcyábá lliíñe tsáijyúré páñétúejpi llúúváábere úcaávehíjcyá iyáábé tujpácýoma ímítýuu, tsíjtyé imítýuu, íjcyane íábájíívemeíki. ⁸ Ehdúu méénuhíjcyámé pamévárei Píívyéébema méihjyúváíñé ímíbaávyétúné hajchóta. Aane méewaajácú Píívyéébe Apííchó túkevájtsori. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Críjto mééma méénúíñe náávé iyámeke icyóvájtsóneri panévaríyé Píívyéébeke ìcúvehíjcyáme. Áronáacáhjáa tsá ditye teene imyéénúneri ímíbaávyéítýuróne. ¹⁰ Muuráhjáa panévare majchóháñe, dooháñe, adóháñe, teíbúwáre méénuhíjcyámé Píívyéébe diityéké néhdújuco. Áhdurée íjpi ityútáváávécocaa nítyámeihíjcyámé ímíbaávyeki. Éhdúu méénuhíjcyámé imyéénuhíjcyádú Píívyéébe téené taúhbaju Críjtoj téeveri icyápáyoácótúné hajchótá ímí diityéké íjtsúcunúki.

¹¹ Aabée Críjto bóhówááveebe ícyooca páñétúejpi llúúváabe íjcyá tsaimíyé meíjcyáíñé mééma méénúúbe. Aabe ícyooca míamúnáa méénútuja tsaimíyé Píívyéébere méénúné duurúvájá pañétú máhallúvú píáábó táúmeihíjcyáhi. ¹² Tééjá pañévu úcaáveebe páñétúetsihvu. Ároobée tsá llúúvájtee méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú ócájíwuu, cáávaraa, íjcyámeke idsíjívétsómé tujpácýoma úcaávetú téeneri Píívyéébeke ìcúveki. Muuráhjáa ihdyu páñetu ítyujpácýoré waagóoobe tsáijyúré páme hallúvuréjuco téeneri mepájtyeteki. ¹³ Muuráhjáa éjyuuúvú imítýúúvémeke ócájimuu, cáávarámuu, íjcyámé tujpácýori wáchíyáhcuhíjcyámé ditye ímíjpyeteki. Téhduréhjáa ócájimééwáwúke icyóvájtsóné ballíjyú iúúrúnúneri wáchíyáhcuhíjcyámé ditye íjpi ímíbaávyeki. Áronáacáhjáa tsá diityé imítýú ímíbaávyehíjcyatúne. ¹⁴ Áánetu ihdyu Críjto ítyujpácýori meke ímíjpyetétsó méimítýutu. Píívyéébe Apííchóo múijyú muhdú íjcyáityúné dííbyeke píáábóneri pájámeíbyé mewájyuri íñé imítýú méénútuúroobe. Áánéllí dííbyé tujpácýó tsúúca meke ímíjpyetétsó ímítýúnéhjitu tsáimíyéjuco Píívyéébeke meícúvéébema meíjcyame mewágóóóvétuki.

¹⁵ Dííbyée muurá Jetsocríjto tsáá béhné pityájcojúrējuco mééma imyéénuki. Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe méénúné pityájcojú pañe íjcyámé imítýuháñé téhdure tsúúca ímíbaavyé díbye dsíjíveneri. Áánéllí ícyooca pámeere Píívyéébe tsúúca meke újcume tsáimíyéjuco dííbyema meíjcyáíñé díbyée néhdú. ¹⁶ Muurá múúne medsíjívétúné ihde mécaatúnú métsíméné caatyé újcuíñé úúbálléné waajácuháámí. Aane medsíjívécocaa botsíi ujcúme teene. ¹⁷ Áánetu méi

medsijívétúné hajchótá tsá múha dómájcóityuro téené waajácuháámí mecaátúnúrónááca. ¹⁸ Ahdúhjáa ívane Jetsocríjtói dsijívétúné hajchótá Píivyéébe íhdé múnááuvuma tujkénúnéne pityájcoju méénune néhdújuco ditye dílbyeke ícúvehjicyané iyámeke illíhyánúmé tujpácycori. ¹⁹ Téijyúhjáa Moitséeúvú Píivyéébé taúhbajúúné úúbállehjicyáhi. Átsihdyúhjáa obéejámú ihjíné tújpáihdsiúvú nééne úmehéí níjcáutu ipícyoone ócájíwuúmuke, cáávaráwuúmuke, idsijívétsómé tujpácycó núpácycotu icyátáhbóné pañévvú iéényóneri wáchiyáhcuube teene taúhbaju íjcyané waajácuháámí. Téhduréhjáa míamúnáake wáchiyáhcuúbe. ²⁰ Áánemáhhjáa neebe diityéke: “Ámúhake íñe tújpácycori ó wáchiyahcú muhdú meijcyáíñé pityájcoju Píivyéébe mééma méénúné uubáalle.” ²¹ Áhduréhjáa duurúvaja wáchiyáhcuube páneere tééj páñe íjcyánéhhjmájuco. ²² Muuráhhjáa teene Píivyéébé taúhbaju néé páneere tútávaavéné tújpácycoriyé ímbájhómeihjicyáñe. Áánéllí tsá míamúnáa ímityuháñé pevénéré ímbáavyéityuróne.

Críjto mewájyuri pájámeíñe

²³ Ehdúhjáa iyámeke idsijívétsómé tujpácycori duurúvaja ímbáchohjicyámé tééj páñévvú úcáávehjicya Jetsocríjtóo mééma ítyujpácycori méímityú ímbájhómé dílbyema páñétúétsihvu meúújetéíñe nááve. ²⁴ Tsáháa díbye úcáávetú míamúnáa méénúné duurúvájá pañévvú méímityú ímbájhochoki. Muuráhhjáa ihdyu páñétúeja níjkyéjiri íjcyájá pañévvúré úcááveebe máhallúvvú Píivyéébema íhhyúvaki. ²⁵ Áronáacáa tsá díbye míamúnáajpi llúúváábe méénuhjicyádú ténevá pijcyábádú iyámé tujpácycoma páñétúétsihvu úcáávehjicyatú míamúnáa hallúvvú Píivyéébema íhhyúvaki. ²⁶ Muuráhhjáa ditye méénuhjicyádú imyéénuca íñjújí ipívyéévétsihdyu múhdújyúvájúcooíyó díbye méímityú hallúvvú dsijívéne. Áronáacáa iéévé úújetétsihvu íbóhówáávéne tsáneere pájámeíbyé pámé hallúvvuréjuco. ²⁷ Téhdure mee míamúnáa tsáneere medsijívémema Píivyéébe muhdú meícyahjicyané ímbájhochóhi. ²⁸ Muuráhhjáa Críjto tsáijyuré pájameí pámé ímityuháñéré ímbájhochoki. Aabe tsiíñe itsáácooca tsáhájuco ténevu tsááityúne. Tsáiibye tsaímíyé dílbyeke téhmejhjicyámeke itsájtjeki.

10

¹ Muuráhhjáa Moitséeúvuj tééveri Píivyéébe ájcúné taúhbaju Jetsocríjtó mééma méénúíñe náávére. Áánéllíihyée ténevá pijcyábádú iyámeke illíhyánúmedi Píivyéébeke ditye ícúvehjicyarónáa tsá ditye ímbáavyehjicyatúne. ² Muuráhhjáa tehdu tsáneere imyéénuneri tsúúca ímbáavyeca tsáhájuco tsiíñe ditye tehdu méénuhjicyáityuróne. Áacáa diityé hallúrí tsáhájuco íñná íjcyáityuróne. ³ Áronáacáhjáa ténevá pijcyábádú íhyallúvvú iyámeke idsijívétsóhhjicyánéllí waajácuhhjicyámé ímityúmé íjcyane. ⁴ Áronáa tsá ócájmúu, cáávarámúu, íjcyámé tujpácycó méímityú ímbájhochóityuróne.

⁵ Muuráhhjáa Críjto íñjújívú itsáácooca néé Píivyéébeke:

Míamúnáa ímityú hallúvvú iyámeke illíhyánúmedi uke ícúveróné diityéké tsá ímbáavyétsotúne. Áánéllí íñe oke míamúnáajpidívú ú ipívyéévetsó o dsijívéneri botsíi diityéké o ímbájhochoki. ⁶ Muurá ímityuháñé ímbáavyéro ditye iyámeke cóvátsohhjicyaróné tsá diityéké piáábotúne.

7 Áánellii uke o néehíi: “Áánu oo, Tápiivyébej. Óvíi muhdú óhdityu díwaaajácúháámitu tene cáátuvádú u ímillédú ó ijcyáhi.”

Ehdúhjáa Crijo née Píivyéébeke íñujívú itsáácooca. 8 Tujkénúhjáa neebe míamúnaa Píivyéébe taúhbaju néhdújúcooro iyámedi dílbyeke íícúveróné di-ityéké ímbáávyétsotúne. Áhduréhjáa neebe tsiñéhjiri ditye íícúveróné di-ityéké ímbáávyétsotúne. 9 Ááné boonétúhjáa tsiñe neebe: “Áánu oo, Tápiivyébej. Óvíi muhdú u ímillédú ó ijcyáhi.” Ehdúhjáa Jetsocrijtó íñéene íhdéené pityájcoju tsíhduréjucu cápáyoácóne. 10 Aabée Píivyéébe ímillédújucu mewájuryi tsáneere pájámeíñé pámé hallúvuréjucu. Ehdúu díbye dsíjívénej téeveri Píivyéébe méimítyuháñé tsúuca ímbajchóné tsá máhallúri íjcyájúcootúne.

11 Áánétúu éjjuuvú íhdéené taúhbaju néhdújucu llúuvájte paíjyuvaré Píivyéébeke iyámedi íícúvehíjcyáne. Áronée tsá mújyú míamúnáa ímítyuháñé ímbájchoíturóne. 12 Áánéllíihyéhjáa Jetsocrijtó mewájuryi tsáneere idsíjívéné boone Cáani Píivyéébe úníuvú ávyéjuutéhi. 13 Aabe tétsihdyu téhmehíjcyá Píivyéébe dílbyema ímunáake táhjaíñe. 14 Muuráhjáa tsáneere dsíjívébe páneere dílbyeke mecáhcujtsómé téenej téeveri Píivyéébema meímbáávyeki. 15 Aanéhjáa éhniíñevu Píivyéébe Íapííchoj téeveri méhdivu bóhówájtsoobe néehíi: 16 Ícyooca tsíhduréjucu néené pityájcoju diityémá o méénuíñé ditye ímíñeuvú téené uwááboju iwáájácúne ímiááné íimílléne muhdú tene néhdu íjcyaki.

17 Áhdure tsiñe neebe:

Diityé ímítyuháñé o ábájivéné tsáhájucu mújyú o ítsáávéityúne.

Ehdu muurá Píivyéébe méhdivu bóhówajtsó Íapííchoj téeveri. 18 Áánéllii tsáhájucu dílbyeke méimítyú hallúvú tsieménéhjiri meíícúvéityú tsúucájáa mééma díbye teene ímbajchóné ábájivéjúcóónéllíihye.

Tsaímíyé Píivyéébema meíjcyáne

19 Ámuúha táñahbému, ícyooca tsúuca mépiivyété pamévare Píivyéébema meíhjuváné ínerí núhnévetúmé Jetsocrijtóo dsíjívénej téeveri. 20 Teenée nééiyóné díbye dsíjívéné tujkéveri duurúvájá pañétú tsátsii pañétúétsíi watájcó wájyámuwa dóchéreevé wájtahnécu. Ehdúu mééma ímbájchoobe íícúbáhrámeíñeri téenej téeveri Píivyéébema ímí meíjcyaki. 21 Aabe Jetsóo pañétúejpi méhlluuváábé Píivyéébeéjté meíjcyámé avyéjuube íhtsútuúbe. 22 Áánéllii metsu ímiááméré meíjcyáne ímíñeuvú dílbyeke mecáhcújtso tsaímíyé Píivyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa tsúuca páneere méimítyuháñé mééma ímbájchoobe idsíjíveneri. Ehdúu meke ímbájchoobe Píivyéébe Apííchoj téeveri. 23 Ahdícyane óví ímíñeuvú méúraavyé tsaímíyé Píivyéébema meíjcyaiñé mééma díbye méénujítto. Muurá Píivyéébe páneere méénuu muhdú íñéhíjcyádu. 24 Áánéllii metsu keená ímiááné íjcyanéréjucu meméénuhíjcyaki. Métsu ímiááné mewájuryjatsíñe panévaturé mepiáábójcatsíki. 25 Tsá tsaate méhdityu ícyahíjcyádú píhcyáávevu tsáátuméréjucu meíjcyáityuróne. Métsu metsápítsójcatsíñe paíjyuvaré mepíhcyáávehíjcyaki. Muurá méwaaajácú lléváhréjucu tsiñe Máavyéjuube Jetsocrijtó tsááiñe.

26 Muurá tsúuca ímiájíjtó meúraavyéjúcooromé meimilléduré ímityúné meméénuhíjcyámé tsá múhdutú meimibáávyéityuróne. 27 Tehdu néémeke Píivýéébe waagóó díbyeke icyáhcujsóné ímillétumeke ícúbáhráíñe cuujúwá ávyetá ihnáhó péétécumúwá pañévu. 28 Muuráhjáa éjjuuvú Moitséeúvuj téeveri díbye ájcúné taúhbaju néhdu tsaate ícyáhíjcyátúmé hallúvú mítyétsuba, pápilhchúúmeváuba, úúbálléhajhíí tsúuca dsíjívétsohíjcyámé ídáátsóvetúmére. 29 Aanéjína awáá muurá éhniíñevu ícúbáhrámeimye Íllí mewájjuri ítyujpácyó wáagoóné icyáhcujsótúne díbyé Apííchó meke piáábóneri úúhívatéhíjcyáme. 30 Muurá Píivýéébe néehí: “Ooréi ó ícúbáhraa ámuhá hallútú ímityúné ámuhákye méénúmeke.” Téhdure tsiíñe neébe: “Tahñéjteke ímityúné méénúmeema teene ó ímbájchoóhi.” 31 Muurá ápíchó teene Píivýéébe méema ímbájchoíñe.

32 Áanéllí máábájívedí muhdúhjáa Críjtoke ámuha mecáhcújtsótujkénúcooca ámuha meícúbáhrámeíyonéhjí maáábúcuhiíjcyáne. 33 Muuráhjáa ámuhádi tsaatédí tsijtye nehníwu íúúhívaténe míamúnááj pñnévú ícúbáhráhíjcyáhi. Áhdurée tsijtyeke dítye méénúneri ámuha méídáátsóvehíjcyáhi. 34 Dítyéé cúvéhoójánúmedi ámuha méídáátsóvehíjcyáhi. Ámuhá tsíeménée dítye dójtúcúrónáa íllure ámuha méimíjuhíjcyá níjkyéjiri ímiátsú íñe ímíjyaú mújyú níjkévaítyúné ámuha mejcyaiñe mewáájácúnema. 35 Áanéllí Críjtoke ámuha mecáhcújtsónetu méihvetédíñe. Muurá díbyeke ámuha mecáhcujtsóné ímí ámuháma níjkévaáhi. 36 Áanéllí múu ícúbáhrámeíyonéhjí panévaré íáábúcuéne Píivýéébe ímillédú íjcyá meke díbye néhíjcyádú tsaímíyéjucó díbyema ámuha mejcyaki. 37 Muurá díbyé waajácúháámitu Críjtodítýú nééneé:

Lléváhréjucó díbye tsiíñe tsáíñe. 38 Ahdícyane díbyeke cáhcújtsómeke ímí tehdújucó o íjtsúcunúme pájtyéteéhi. Áanetu díbyeke cáhcujtsójúcooromé tsiíñe ímityúnejcúvú oómímyeke tsá ímí o íjtsúcunútyúne.

Ehdu néene Píivýéébe waajácúháámitu. 39 Áanéllí tsá tsiíñe ímityúnejcúvú meoómíjyúcoóityú tsaate ímiáané cáhcújtsótúmé wágóóóveimye méénuhíjcyádu. Muurá ihdyu ímiáané díbyeke mecáhcujtsómé mépájtyéteéhi.

11

Cáhcújtsó

1 Muurá ímiáané Píivýéébeke mecáhcujtsómé méwaajácú muhdú íñéhdú méema díbye méénuíñe teenéi maájtyúmitúrónáaaca. 2 Tehdúhjáa méíhdé múnáaúvudítýú tsaate ímí díbyeke cáhcújtsómeke ímí íjtsúcunúúbe.

3 Ahdu muurá íñe páneere múhdúné tsíeménéhjáa díbye meíiténáa ípívyéjtsóturóné mécáhcujtsó ímiáané díbye ípívyejtsóné pevétsihdyuré íllure ílhjyúváneri.

4 Abééhjáa muurá ímí Píivýéébeke icyáhcujsónéllí íñahbe Caí ehníñevu tsaímíyé díbyeke ícúvehíjcyáhi. Aanéhjáa ímí Píivýéébe íjtsúcunúne díbyeke dílló ímiáábédi. Ehdúhjáa ímí Abéé cáhcújtsónéllí icyoocápi díbyeke méítsáávehíjcyá tehdu mecáhcújtsómeke Píivýéébe téhdure ímí íjtsúcunúki.

5 Áhduréhjáa Enóó ímí cáhcújtsónéllí dsíjívétúúbekéré díbye újcúúbeke tsáhájucó múha ájtyúmitúne. Áábédítýú Píivýéébe néé ímíhyeváa díbye

ícyahíjcyané díbye ímillédu. ⁶ Tsá muurá Píivýéébe ímí íjtsúcunútú díbyeke cáhcújtsótúmeke. Áánéllíi ihdyu díbyema tsaímíyé menáhbévájcatsíñé meímílléhajchíí mécáhcujtsó ímiááné díbye íjcyane. Ájyju meke píááboobe díbyedi metsúúrámeyeke.

⁷ Téhduréhjáa Noéé ímí cáhcujtsóhi. Áánéllíihyéhjáa Píivýéébe nújpacyo icyáájávétsoíñé díbyeke nééne cáhcújtsoobe tsáijyúubaréi tehdíivane ájtyúmíturoóbe. Áánemáhhjáa múnécoba méénuube téémiri ítsíímema ípájtyeteki. Ehdúhjáa icyáhcujtsódú íjcyaae pájtyeténáa tsijtye míamúnaa ícúbáhráméhi. Áábekéhjáa ímí Píivýéébe íjtsúcunú díbye ímí díbyeke cáhcújtsónéllíihye.

⁸ Téhduréhjáa Aavaráá ímí cáhcujtsóhi. Muuráhhjáa Píivýéébe kíá díbyé íiñújí íjcyáíhullévú díbyeke wállóónéllíi iwáájácútúróhullévú peebe díbyeke icyáhcújtsónema. ⁹ Aabéhjáa úujeté Píivýéébe díbyeke íñéhdújuco ájcúné íiñújívu. Áronáacáhhjáa ihdyu tésíi icyahíjcyaae éhne múne ullé múnaa íjcyadu nújuwááneríyē. Téhduréhjáa Itsáamútsí íllí Jacóóboma nújuwááneríyē ícyahíjcyá téené pityájcójú pañéré íjcyanéllíihye. ¹⁰ Ehdúhjáa Aavaráá icyahíjcyaae ítsohíjcyá mújyú muhdú íjcyáityucóómí pañetu Píivýéébere méénucoomívú íúujetéíñe.

¹¹ Téhduréhjáa mewa Tsáára ímí icyáhcújtsónéllíi tsíímavá ajchíabá íjcyalle kéémelléjuco íjcyárolle. Muuráhhjáa ihdyu Píivýéébe ímiááné dílle tsíímaváíñé nééne icyáhcújtsónéllíi tsíímavalle. ¹² Ehdúhjáa ávyeta kéémemútsíjyuco íjcyáromútsí tsáápiwúuke tsíímaváábedítýú mítyane míamúnaa lílyaaté mícúruma néwayúuhá íjcyadu eevératu.

¹³ Aaméhjáa pámeere dsíjívē Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame Píivýéébé díityéké nénehji ájtyúmítumére. Áronáacáhhjáa ihdyu cáhcujtsómé ímiááné díityéké íñéhíjcyádú díbye díityémá méénuíñé díbyéi méénutúrónáaaca. Aaméhjáa nehíjcyá íiñújíri ullé múnaare íjcyane. ¹⁴ Ehdúhjáa dítye néénetu méwaajácú tsíiíi íiñúji dítye ítsohíjcyané tééjiri botsíi íñé ímíjyaú íjcyáji. ¹⁵ Muuráhhjáa tsáháturo muhdú tene néetu tsíiñe dítye íiñújí ítsáávéne óómíyóne. ¹⁶ Áronáacáhhjáa ihdyu ávyeta ímillémé éhniíñevu ímí dítye íjcyáíñé íiñújí Píivýéébe níjkyejívú díityémá méénuji íájtyumíne. Áánéllíihyéhjáa tsá Píivýéébe núcójpítso íjtsúcunútú díityé Píivýéébé íjcyane.

¹⁷⁻¹⁸ Tsáijyúhhjáa muurá Aavaráake íllí Itsáadítýú neébe: “Daachi Itsáadítýú lílyaatémé íjcyáá pañétúejte dájtsíiménémúhaábe.” Ehdúhjáa Píivýéébe íñéeróóbedi Aavaráake waajácullé díbye ídsíjívétsóne icyóvájtsóóbedi díbyeke íicúveki. Ahdújucóhhjáa díbye méénujúcooróné díbyeke ímiááné icyáhcújtsónéllíihye. ¹⁹ Ímiáánéé cáhcújtsoobe Píivýéébe íhtsútuube dsíjívémeke tsíiñe bóhítso. Áánéllíihyéhjáa íjtsúcunúbé tsúuca íllíkye díbye lílíhyánúbeke Píivýéébe tsíiñe bóhítsoúvúdu.

²⁰ Áhduréhjáa Itsáá cáhcujtsó íllímutsi Jacóóboo, Etsáoo, íjcyámútsí hallúvú píáábó Píivýéébeke díbye táúmeidyú díityétsíkye díbye píááboíñe.

²¹ Áhduréhjáa Jacóóbó cáhcujtsó íáachimútsí Jotséé hájchimútsí hallúvú píáábó díbye táúmeidyú Píivýéébe píááboíñe. Aabéhjáa ídátso dsíjiveríjyuco íjcyaae icyuujúityu icyátóróóvéne Píivýéébeke duurúvahíjcyáhi.

²² Áhduréhjáa diibye íaachi Jotséé ímí icyáhcújtsónéllii idsíjívéíñé ihde née ihyájkímú ijraéémuke Píivyéébe diityéké íjchívyétsoíñé Ejíhto múnáá hójtsí pañétu. Téhduréhjáa neebe diityéké ditye tétsihdyu ipyéécooca dílbyé bajcúné tééné iññújivu iúújeíñütuki.

²³ Áhduréhjáa Moitsééj caanímútsí ímí Píivyéébeke icyáhcújtsónéllii tsá íllityétú tééné iññújí avyējuube diityéj tsíímé wapímúj tsííméwuúmudivú dsíjívétsoóneri. Aamútsíhjáa diibye Moitséé ímíwu néébéwuúke ítsíímáváábeke páátanú pápíhchúú nuhbává hajchóta.

²⁴ Aabéhjáa íkyéémévéne téhdure ímí Píivyéébeke icyáhcújtsónéllii tsá ímíllétú teene Ejíhto avyējuúbé ajyúwá hájchidi idíllómeíñé diityémá ímí íjcyáiyónáaaca. ²⁵ Imílleebéhjáa ihdyu imúnáa ijraéémú Píivyéébeéjé íjcyame ídátso ícúbáhrámeíhíjcyárómemáyé íjcyane. Tsáháhjáa díbye ímíllétú íñe iññújíene ímityúné múhajchótá dílbyeke ímíjyúúvétsóíñeríjííva íjcyáiyóne.

²⁶ Waajácuubéhjáa imúnáama íjcyaaabe ícúbáhrámeíyónáa nihñéétsihvúré Críjtoma tsaimíyájuco íjcyaiñé Ejíhto iññújí avyėjuri ímí íjcyáiyóné ehniíñevu.

²⁷ Aabéhjáa Píivyéébeke íajtyúmitúróóbeke ímí icyáhcújtsóóbedívú icyátsípáávéne íjchívyé tééné iññújí avyējuube dílbyedívú cáyobáávatéróneri íllityétuubére. ²⁸ Aanéhjáa ímíááné icyáhcújtsónéllii ihyájkímuke neebe ditye obééjámuke íllíhyanúmé tujpácýori ihjyáháñé llehówááné iwáchíyáhcu níjkyéji múnáájpkíye Píivyéébe wálooobe Ejíhto múnáaj tsíímé ámíajtéké dsíjívétsoíñetu diityéj tsíímé ípájtyeteki.

²⁹ Aaméhjáa idyé ímí icyáhcújtsónéllii tsaimíyé Tújpañe Móóá pajtye nújpacýo dówáávéjítjori. Áame déjutúhjáa diitye Ejíhto múnáa pééromé hallúvú nújpacýo wátáhaavémé májcanúhi.

³⁰ Áhduréhjáa ímí icyáhcújtsónéllii Píivyéébe néhdújuco ditye Jericóó hallúrí pápajtsi péhíjcyánéj pñnévú 7 coojívatú técoomí mójco cáhvyabáne.

³¹ Áhduréhjáa Raáá nahtsiwamééwá íjcyárolle ímí icyáhcújtsónéllii tsaate diityédítýú técoomí wáájavu péémeke tsaimíyé ihjávú waatsúcupejtsóhi. Áánéllíihyéhjáa muurá técoomí múnáa icyáhcújtsótúné níjcaúvú úújetémé dsíjívemedítýú pájtyetéle.

³² Áánetu íjcyarómé tsijtye téhduréhjáa ímí Píivyéébeke cáhcújtsómedítýú o úúbálléiyómé Jedeóoo, Baráaa, Tsajtsóoo, Jetéee, Dabíii, Tsamoéee, íjcyame. Áhduréhjáa tsijtye Píivyéébe ihjyú uubálle múnáa ímí cáhcujtsóhi.

³³ Ehdúhjáa ímí Píivyéébeke ditye cáhcújtsónéllii panévaturé díbye píaabómé tsaate tsijtye múnáa iññújíné caavácuhijcyáhi. Aaméhjáa tsaimíyé túkévétsócatsíhíjcyáhi. Tsáijyúhjáa tsaatéké báju oohímýé dóóiyómeke pájtyetétsoóbe. ³⁴ Áánetúhjáa tsaatéké cúújúwá pañévú ditye wájójcórómeke pájtyetétsoóbe. Tsaatéhjáa pátyetéhíjcyá nñtsúmuri ditye llíhyanúyónetu. Áhduréhjáa íhnáhóoturómé ímunáake tájhahíjcyá dílbyere Píivyéébe píáábóneri.

³⁵ Áhduréhjáa tsaate walléémú ímí dílbyeke cáhcújtsónéllii ítsíime dsíjívérómé tsiíñe bóhíhíjcyáhi. Áánetúhjáa tsijtye Píivyéébeke icyáhcujtsóné íhvéjtsótúné hallútú ícúbáhrámeke dsíjívétsohíjcyáme. Ehdúhjáa wájýumeityúméré dsíjívéhíjcyá dsíjívérómé Píivyéébema ímí íjcyaiñé icyáhcújtsónéllíihye.

³⁶ Áhduréhjáa tsíjtye tééné hallútú ícúbáhrámeke úwáñehííñeri íchíjchúmeke

cuvéhoojánuhíjcyáme. ³⁷ Tsaatekélhjáa dsíjívétsohíjcyámé néwayúúnevu iáámúneri. Tsíjtyekélhjáa tsahtúnéhjí wáchérécohíjcyáme. Áánetúhjáa tsíjtyeke ditye cáhcújtsónetu íbójjcyúróné dsíjívétsohíjcyámé níitsúmuri. Áánetúhjáa tsaate ídátso ínéúbamá íjcyatúmé úlleméré pehíjcyá obééjámuu, cáávarámuu, íjcyámé mihénevu íbíjívánéhjima ícúbáhrámeímyére. ³⁸ Ehdúhjáa ídátso ínéúbará píívyétúné ííñújiri, cámeháuneri, pevétsihjírí, páhejújí pañe cúwaméré pehíjcyá Píívyéébeke cáhcújtsotúmé díityéké cáávájúcoótúnetu.

³⁹ Ehdúhjáa mítyame ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímí tehdújuco díbye íjtsúcunúróme tsáhái újcutú díityéké íájcuíñé díbye nééneé. ⁴⁰ Muurá ímíllebe tsájjyú meke téénevu íájcone tsáimíyé dílbyema meíjcyaki.

12

Jetsóope ícyahíjcyádú meíjcyáiyóne

¹ Aane tsúúca méwajácú méíhdé múnáaúvúhjáa íhnáhóoróné pañe tsáimíyé Píívyéébeke úráavyehíjcyáne. Ahdu metsu panévare meke mújtsátsoíyonéhjí meíhvéjtsóne tsáimíyé óochévetúmeré dílbyeke meúráávyeki. ² Muuráhjáa tsúúca Jetsóo mééema ímbajchó tsáimíyé dílbyema meíjcyáiñé núcojpsító páwachékevu idsíjíveneri. Ároné muurá tsá díbye núcojpsíletú bóónétu íné ímíjyaú Píívyéébema íávyéjuutéíñe iwáájácúnema. Áábeke ihdyu metsu ímíñeúvú mecáhcújtsóne díbyeé ícyahíjcyádú meíjcyaki.

³ Cáhawáá meíjtsúcunu muhdúhjáa díbye míamúnáake iwájjyúne ímítyúmé hójtsí pañevú íhvéjtsámeíbyedi ditye ícúbáhráne. Aane múu ítsáávéne íhvéjtsotúmé tsáimíyé dílbyeke úraavyéhi. ⁴ Tsáhái muurá ámuha ímítyúnéhjiri meícúbáhrámeíñe medsíjívétúne. ⁵ ¿A tsá ámuha meítsáávetú muhdú Píívyéébe ítsíime meíjcyámeke úwaabóne? Muurá íwajácúháámitu neébe:

Tsá múu, Lli, múhdurá íjtsúcunútu Díavyéjuube o íjcyabe uke o túkvejtsóne.

⁶ Muurá áatsíime íjcyámeke íhnáhó o úwaabó díityéké o wájjyúnema. Ehdú muurá Píívyéébe néehí. ⁷ Ahdícyané oví ímíááméré meíjcyáne máaabucuhíjcyá éhne múúne méétsíimeke meúwaabódú meke díbye úwaabóne. ¿Mityá íjcyámé tsaate ítsíimeke úwáabótúme? Pámeere muurá méétsíimeke meúwaabó mewájjyúnema. ⁸ Muurá Píívyéébe méétsíimeke meúwaabódú meke úwáabótúhachíí tsá dílbyej tsíime meíjcyatúne. Aame meíjcyá ídátso cáánivatúmé íjcyadu. ⁹ Muurá tsíimene meíjcyácooca méécáánimútsí meke úwaabóné melleebó díityétsikye mewájjyúnema. Aanéjjíva ¿íveekí tsá Méécááni Píívyéébeke mecáhcújtsóityú awáá muhdú meíjcyáityúmé dílbyema meíjcyáiñéllí meke díbye úwáábohíjcyáne? ¹⁰ Muurá méécáánimu meke úwáábohíjcyá wahájchotaré ííñújí hallúrí ímí meíjcyaki. Áánetu Píívyéébe meke úwaabóné éhniñévu meke píaabó díbye íjcyadu ímíáámé meíjcyaki. ¹¹ Muurá íhnáhó meke ditye úwaabóné ávyé meke pájtyene múhdurá téjjyú meíjtsúcunúhi. Áronáa téénetu meíllíjkívyéne bóónétu tsáimíyéjuco meíjcyane.

Píívyéébeke éhdiivállémé hallúrí ápíchó nééneé

12 Áánéllii imíchi mejjcyá tsaimíyé Píivýéébeke ámuha meuráávyeki.
 13 Métsúúraméi tsaimíyé díbyeke ámuha meuráávyéiyóneri tsijtye ámúhake
 ííiténe íimíábáavye ímí tsaméhji ámuha díbyeke meuráávyeki.

14 Aame pamévamáyé ímiaáméré mejjcyá ímityúné dáriívécatsityúme.
 Muurá ímiaámé mejjcyátúhachíí tsá múijyú Píivýéébema mejjcyáityúne.
 15 Áánéllii panévaré ímityúnéhjitu météhmemeí ámúhake dibye ipiááboki.
 Tsá múu tsijtyeke tútávajtsotú éhne múúne námijtya meke tútávajtsódu.
 16 Ihdícyáméhjima médómácójcatsídiíne. Tsá múu íhvéjtsotú ímí Píivýéébema
 ámuha mejjcyáiyóné éhnéhjáa Etsaóó ámiaabe piáábó újcúiyóné íbonéébedivú
 dójtúcútsámeidy. 17 Muurá ámuha méwaajácú dibyéjháa újcúiyóné piáábó
 íñahbe újcúné boonéréjuco téénevu cááni éllevu péeroobe ílluréjuco báñúmeíne.
 Áánerihjyáa ávyétá íhnáhó támeíyoobe tsáhájucó újcutúne. Ahdu ámúhake
 tene ipájtyétu ímííneúvú météhmemeí.

18 Muuráhjáa méihdé múnáaúvuma 'Tsinaí' némeíhbaúvú Píivýéébe
 íhjyúvájyju tétsii íjyunúnáa cúujuwa peetéacuníhi. Áhduréhjáa apíichówu
 kíjyébama níjyaba íjcyáné tujkéveri ííñuji vááumeíhi. 19 Áijyúhjáa lleebómé
 Píivýéébe diityemá íhjyúváne tujkéveri rojrócó íhjyuváne. Áánerihjyáa íllityéne
 néeme éhniíínevu dibye íhjyúvátuki. 20 Íhdétujucóhjáa muurá dibye téenetu
 nééneé: "Tsaate íhdícyame iyáábéuba íne cámehbáú túváameke néwayúneri,
 hójtsívari, médsíjívétsoco." Ehdúhjáa íhdétújuco Píivýéébe néene apíchó
 íjtsúacunúnéllii mítyane íllityémé téijyju diityemá dibye íhjyúváne. 21 Diibyéhjáa
 Moitséeúvú íjcyároobe téijyju muhdú tene pájtyene íájtyúmíne néehíi: "Muhdú
 íhya o íllityéneri ó uuvécuníhi." Ehdúhjáa diityéké tene pájtyedu néene muurá
 tsá ámúhake pájtyetúne.

22 Áronáa ihdyu tsá ámuha Píivýéébedi meíllityéjúcootúne. Muurá mítyame
 níjkyéji múnáa ámúhake náhbenúmé ámuha méúújetéjúcúó páñétúétsihvu
 Tsióó caméhbaúvú díbye cóomí Jerotsarée níjkyéjiri íjcyácoomívu. Áánéllii
 ámuha tsúúca mépiivyété díbyema meíhjyuváne. 23 Aame ámuha pámeere
 íhdéejte cahcújtso múnáaúvuma téhullétú ámúha mémeháñé tsúúca cáátuvámé
 ímí mejjcyá Píivýéébema muhdú meícyahíjcyáné pámeemáyé ímbájchóóíbyema.
 24 Áhdure tsúúca ámuha Jetsóoma ímí mejjcyá ítyujpácýó iwáágóóneri mééma
 béhné pityájcojuréjuco méénúúbema. Tsáháa dibye pevénéré ítyujpácýó
 iwáágóóne dsíjivetú Abéeúvúhjáa dsíjívédu. Muuráhjáa ihdyu dibye ítyujpácýó
 wáágóónej téeveri Píivýéébe meke ímbajchóhi.

25 Áánéllii tsá múu táhjalletú dibye meke iwájyúne úwaabóne. Éíjyúvúhjáa
 muurá Moitséeúvuj téeveri dibye úwaabóné lléébohíjcyatúmé ícúbáhrámeíhjyá
 téené déjúcotu. Aanéjii muurá díbyere níjkyéjiri íjcyaaabe meke úwaabóné mel-
 léébótúhachíí téhdure meke ícúbáhráiíbye. 26 Muuráhjáa 'Tsinaí' némeíhbaúvú
 díbye Moitséeúvuma dibye íhjyúvájyju ííñuji ávyétá íhnáhó vááumeíínetu
 neébe: "Tsiííneí ávyétá íhnáhó ííñuji ó vááumeíchoó páneere íévéhóowari
 íjcyánéhjimájucó." 27 Ehdúhjáa neebe páneere ípyéé ípívyéjtsóné tsíeméne
 níjkévaííne. Áánetu ihdyu tsane coévaá múijyú muhdú íjcyáityúne. 28 Ááneúvu
 tsúúca meke ájcuube íavyéjuvu muhdú mejjcyáityúmé díbyema mejjcyaki.
 Áánéllii metsu dibye ímillédú mejjcyáne díbyeke dúúrúvaméré metéhdújtsoki.

29 Muurá íhtsútuube Mépiivyéébe íjcyaae ímityúmeke waagóó ehne múúne cúújuwa tsíeméné áíúúdu.

13

Píivyéébema ímí meijcyáiyóne

1 Ahdícyané tsáma ámuha cahcújtso múnaa meijcyame mewájyújcatsíñé méíhvéjtsodíñe. 2 Máábájíívedí tsaímíyé ámúhá aahíve múnáake ámuha mewáátsúcúpétsohíjcyáne. Muuráhjáa ehdu íaahíve múnáake wáátsúcuhíjcyámé wájácúratúné níjkyéji múnáake íícúvehíjcyáhi.

3 Áánéllii cúvéhóójari íjcyámeke mépiáábohíjcyá diityémá ámuha meijcyáiyódúré meijtsúcunúmeíñema. Áhdure múú ídáátsové ícúbáhrámeíhíjcyámedi téhdure ámuha diityédúré meijcyane meijtsúcunúmeíñema.

4 Téhdure ámuha metáábávájcatsímyema múú wajyújcatsíhi. Tsá múú íhdcíyáméhjima dómácójcatsítyúne. Muurá tehdu néemema Píivyéébe íhnáhoofíne teene ímbajchóne.

5 Áhdure tsá múú mítyane ídsíídsíváiyóneri íhjácunútúne. Muhdú íjcyane múú ímí íjtsúcunú tehdujuco. Muurá Píivyéébe néehíi: “Oke cáhcújtsómeke tsá o íhvéjtsóityúne. Aame tsá ííneri báñúmeítyúne.” 6 Áánéllii muurá dííbyedívú mecátsípáávéne ííneri áábímyeítyúme ménehíjcyáhi:

Píivyéébe tápiááboobe íjcyánéllii tsá o íllityétú míamúnaa óhdi ícúbáhráiyóneri.

7 Ahdícyané tsáma máábájíívedí muhdúhjáa tujkénú Píivyéébe íhju ámúhake úwaabómé ícúbáhrámeiyóné pañe tsaímíyé dííbyeke úráávyehíjcyáne. Ahdu tsaímíyé dííbyeke mécahcújtso.

8 Tsá muurá Jetsocríjto múijyú tsíhdyuréjuco íjcyatúne. Íjcyadúré dííbye páijyuváre. 9 Áánéllii máállítsámeídí tsíhdyuhjírre úwáábohíjcyámedívú. Muurá Píivyéébere meke iwáiyúne tsípátsohíjcyá tsaímíyé dííbyeke meuráávyeki. Tsá muurá meke díbye éhniíñevu piáábóityuró téene tájpijyuco meijcyáiyóné tsane majcho maáwahíjcyámeke. Ehdu méénuhíjcyarómé íllure báñúmeíhi.

10 Áánétú íhdyu Críjto mewájyuri pájámei ííne ímíjyaú Píivyéébema meijcyaki. Muuráhjáa duurúvájá pañevú dííbyeke íícúvéneri tsúúrámehíjcyarómé tsá ímí dííbyema íjcyatúne. 11 Muuráhjáa pañétúejpi llúúváabe iyámé tujpácýoma tééjá pañevú pañétúétsihvu úcáávehíjcyá íimítyuu, tsíjtyé ímítyuu, íjcyane íímibáávyeki. Ehdúhjáa imyééntúne diitye iyámeke tsíéllevu itsájtyéne cóvátsohíjcyáme. 12 Ahdúhjáa muurá Jetsóoke cóómítyu tsíéllevu itsájtyéébedi ícúbáhráne dsíjívetsómé ítyujpácýo wágóóóvéneri pámeere míamúnáa ímityuháñe íímibáávyeki. 13 Áánéllii óvjíyacóóné tsíjijtoríyé úwáábomeíñe meuráávyehíjcyáne. Métsu Jetsóokéréjuco meuráávyé tsíjtye meke díbyekéé ítsárllehíjcyádú tsárlíleróné pañe. 14 Tsá ííñújiri meijcyatú páijyuváre muhdú íjcyáityúme. Píivyéébe íhdyu meke újcúcooca botsíi dííbyema méijcyáa muhdú íjcyáityúmeréjuco. 15 Áánéllii metsu Jetsocríjtoj tééveri dííbyeke medúúrúváne dííbyé úwááboju tsíjtyeke meúbálléneri dííbyeke meíícúveki. 16 Ahdícyané méíhvéjtsodí ámuha tsíeménetu tsíjtyeke mépiáábohíjcyáne. Ehdu meméénune ímí íjtsúcunúúbe.

17 Áhdure idyé múu ámúhá túkevjtsojtéké iávyejúúlléne lleebo ditye ámúhake úwaabóne. Muurá Píívyéébeke úúballeímýé muhdú imýéénuhíjcyáne. Áánéllii panévatúré ímiááméré mejjcyá diityéké ámuha mekímóvéjtsótuki. Ímityúné ámuha medárrívémeíhajchíí tsá íínetú ámúhake tene píáábóityúne.

18 Muurá ícyooca muha ímí tsaííbuwáre mejjcyámeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúhi. Áánéllii múúhá hallúvú píáábó métáuméí ehdícýárónéhjí pañe ímí muha mejjcyaki. 19 Ímichi táhallúvú métáuméí íícúí ámúhadívú o úújetéki.

Díbye pítyajcóne

20 Ahdícýane oví Píívyéébe Máavyéjuubée Jetsocríjtó obééjámú tehmeébedú neébe dsíjívéébeke tsiíñe bóhíitsoobe ámúhake ímbajchóhi. Muuráhjáa Jetsocríjtó ítyujpácýo iwáágóóneri mééma béhné pítyájcoju meenú mújyú níjkéváityúne. 21 Áábej tééveri ihdyu óví meke túkevjtsoobe muhdú díbye ímillédú mejjcyaki. Áánéllii metsu Jetsocríjtoke maávýéjújtsó mújyú níjkéváityúne.

22 Ámuúhá táñahbému, íllu íñe íhyaamí pañe ámúhake o túkévejtsóné tsáma tsaríyóné pañe melléébo. 23 Téhdure ámúhake ó úúballé ménahbe Timotéó tsúúca cúvéhóójatu íjchivyéne. Aabe óhdivu íícúí wátsíhajchíí díbyema muhcsi ámúhake máaahívéteéhi.

24 Téhdure ámúhake ó úúballé Itáaría íiñúji múnaa ámúhake dúúruváne. Téhdure idyé ámúhá túkevjtsojtmá pámeere cahcújtsó múnáake ó duurúváhi.

25 Ahdícýane oví Píívyéébe ámúhake píaabó pámeekére. Áyu tehdujúco.

TSAJTIÁGO

Tsjatiágo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo íñe Tsjatiágo Avyéjuube Jetsocrijtoma Píivyéebemútsi ícúve múnáajpi o íjcyaaabe ámuhakye ó duurúvá 12-nevá dohjiba múnaa íjraéémú mejjcyámedítýú ámuhakye ditye wáchájanúmé panéva inújiiñevú ámuha memújtámeke.

Píivyéebedítýú tsáané waajácu

² Ámuuha táñahbému, páhdváré néene evéllejúúné ámuháma íjcyaróné pañe múu illure imíjyuhíjcyáhi. ³ Muurá méwaajácú Píivyéébeke mecáhcújtsómema íjcyané evéllejúúné meke pátsáríjcyoróné illure meke píaabóné éhniíñevu ími díibyeke meúráávyeke. Ááneri muurá mépiivyéte ímityunéhji meke pájtyeróné maáábucúne. ⁴ Áánéllii ímiñeúvú météhmeméí ténéhji ámuha maáábucúne ímiááméré mejjcyaki. Áijyu muurá ími ámuha mejjcyáá íñé ímityú ámuhakye táhjatúmeréjuco.

⁵ Áánetu tsaate ámuháditýú muhdú mejjcyáiyóné wáajácútúmé múu Píivyéébeke táumeí ámuhakye dibye iwáajácútsoki. Díibye ihdyu ámuhakye waajácútsóo panévavuré íiná néetuubére. ⁶ Áronáa ihdyu ámuha metáumeícyooca tsá múu íjtsámeítýú dibye ámuhakye píáábóityúne. Múu cáhcujtsó dibye ámuhakye píááboíñe. Muurá páhdváré ámuha meíjtsámeíhachíí ámuha méjcyá éhne múúne mooa kíjyébári nóhjine íjcyadu. ⁷ Aane ehdu néeme tsá íjtsotú Píivyéébeke ityáumeíñé íjcuíñe. ⁸ Muurá ehdu páhdváré íjtsámeímyé tsá múijyú tsajjítóré íjtsámeítyuróne.

⁹ Áánetu ihdyu idáátsóméhjiúvú ímiááméré íjcyané cahcújtso múnaa imíjyúúhií. Muurá tehdu néemeke Píivyéébe ími íjtsúcunúhi. ¹⁰ Téhdure íhtsutúmé ehnéva múnaa íjcyame imíjyúúiyá ídáátsonúcooca. Muurá diitye tsaímíyé íjcyá múhahjótáwuúrá éhne wajco íñé imíjyau néerone wáhájchotáwuúré íjcyadu. ¹¹ Muurá núhba ájchuri íjtone ílluréjuco tsóuuvéne. Ehdu muurá diitye íhtsutúmé ehnéva múnaa dsíjívécococa diityé tsieméné ílluréjuco níjkeváne.

Ímityúné úmuupívyeháñe

¹² Áánetu ihdyu maímijyu diitye eene ímityúneri iúmúúpívyeróné áábúcuíjcyámé íjcyanej. Muurá tehdu néemeke téene áhdó Píivyéébe ajcú múijyú ditye dsíjívéjúcoóityúne bóhiivu díibyeke wájyumeke íajcuíñé íñéhdújuco. ¹³ Áánetu tsaate ímityúné imyéénúiyóneri úmúúpívyehíjcyámé tsá nééítyuró Píivyéébe nééjuri téeneri iúmúúpívyehíjcyáne. Tsá muurá múijyú dibye úmúúpívyéítyuró ímityúné imyéénúiyóneri. Áhdure tsá dibye muacá úmúúpívyétsóityuró ditye ímityúné imyéénuki. ¹⁴ Muurá ihdyu méhdityuré íjcyane meere ténéhjiri meíjtsámeíñéllii méúcaávehíjcyá téené pañevu. ¹⁵ Aane téenevuréjuco meíbúwáávéné níjcaúvú muurá ílluréjuco mewágóóvóiyóne.

16 Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane tsáma ténehjívú máállítsámeídiñe. 17 Muurá ímiááné íjcyane tsáá caame íjcyaaabe Píivýéébedítýú íyévéhoováwúu peetéháñé ípívyéjtsóóbedítýu. Aabe muurá tsá mújýú íjtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyoácóityuróne. 18 Muuráhjáa ímíllénéllii meke ímíjpyetétsoobe múhdurá menééromeke dílbyeéjté meijcyaki.

Píivýéébeke meúráávejito

19 Ahdícyane, ámuúha táñahbému, múu ímíñeúvú lleebúcnú tsaate ámuúhama íhjuváne. Tsá múu pecútéré íhjuvátúne. Téhdure tsá múu cááyóbatúne. 20 Muurá cááyóbámé tsá Píivýéébe ímillédú íjcyatúne. 21 Áánéllii ímityúné ámuha meméénuhíjcyané meihvéjtsóne Píivýéébedívú meídátsójkímyeíñe dílbye uwááboju ímíñeúvú meúráávye. Teene muurá ihdyu meke pájtyetétso mewágóóvívónetu.

22 Áronáa ihdyu tsá múu teene uwáábó ávyétá lleebúcnúré méénutúne. Tene néhdu múu íjcyáhi. Muurá tene néhdu ámuha meijcyátúhahjíí ámuháyé máállímyeíhi. 23 Muurá tsaate ávyétá lleebúcnúré meenú éhne múúne mícúmiri méhúmi meíttémeídyu. 24 Muurá meíttémeícyoocaré méwaajácutú muhdíivamé meijcyane. Áánetu meíttémeítyúcooca tsáhájuco mewáájacutú muhdíivamé meijcyane. Ehdu muurá diitye uwáábó ávyétá lleebúcnúré méénuhíjcyáme. 25 Áánetu ihdyu Píivýéébe ímityúnéhjitu meke túkévejtsóné ábájívetúmeré tsaimíyé meúráávyémeke píááboobe panévatúré ímí meijcyaki.

26 Áánetu 'tsaimíyé Píivýéébeke ó úraavyéhi' menéérome peecútéré ímityúné meihjuvávahíjcyáhahjíí meere máállímyeíhi. Aane tsá ínetú meke píáábotúne. 27 Muurá ihdyu ímiááné Méécáánikye meúraavyémé mépíaabó úújóveke. Téhdure mépíaabó pííbájuyjteké panévatúré íná diityéké pátyehíjcyánéhjitu. Aame tsáhájuco meícúvetú múhduná íjje ne ímityúné íjcyánéhjiri.

2

Tsahdúré pámeekéré meícúvéiyóne

1 Ámuúha táñahbému, ímiáábé Máavyéjuube Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujsómeje, tsá tsaatékéré ímí meijtsúcunúityuróne. Tsahdúré pámeekéré méjtsúcunúiyáhi. 2 Tsájyju muurá tsaapi ehneva múnáajpi ímíwu nééne wajyámuma oóropáájí íhyójtšiwapáájí íjcyaaabe ámuha éllewu úúbámyénúúbé raahóri téhdure tsijpi ídáátsoobe átéréjea íwajyámuma uubámyénúiyáhi. 3 Aane dílbye ehneva múnáajpikyéré ámuha ímí mewáátsúcúne 'íchiwu ímítsihvu dacúúve' menééne dílbye ídáátsóóbeke 'étsihjívúré baavu dacúúve' menéhahjíí muurá ímityúné íjtsaméiyé ámuhá pañe. 4 Aane muurá ehdu íhtsútúúbekéré ímí mewáátsúcúhahjíí tsúuca ímityúné mémeenúhi.

5 Aane cáhawáá íñe ámuúhama o íhjuváne ímíñeúvú mélleebúcnu, ámuúha táñahbému. Muurá Píivýéébe ídáátsojteké ujcú dílbye ditye icyáhcujsóne íavyéjuutéki. Muurá neebe dílbye wájýumeke íavyéjútsoíñe íavyéjuvu. 6 Áánáa ¿iveekí ámuha diityéké meéhdíiválleneri ménúcópívetsohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuha mewáájacutú téhdure íhtsutúme ámuhádi ícúbáhráne ávyéjúté éllewu ámuúhake tsátyehíjcyáne? 7 Áhdure ¿aca tsá ámuha mewáájacutú

ditye túútávátuube Mépájtyetétsoobe Críjtoke meuráávyehíjcyáábedi úúhívatéhíjcyáne?

⁸ Áánetu ihdyu Píívyéébe taúhbaju íwaajácúháámitu 'pamévakéré múu waju múhdú u wájýúmeídyu' néhdu ámuha meíjcyáhajchíí ímiááné tehdújuco ámuha meméénune. ⁹ Áronáa tsaatékére ámuha ímí meíjtsúcunúhajchíí ímityúné ámuha mémeenúhi. Ááneri ámuha ménéétsámeí Píívyéébe taúhbaju néhdu ámuha meíjcyátúneri. ¹⁰ Muurá tene néhdújuco meuráávyeromé tsane néhdu meíjcyátúhajchíí tsúuca íjcyané ímityúné máhallúri. ¹¹ Muurá Píívyéébe néehíí: "Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsítyúne." Téhdure tsiíñe neébe: "Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne." Aane muurá ihdícyámema medómácójcatsityuromé tsaatéké medsíjívétsóhajchíí tsúuca ímityúné mémeenú tsane Píívyéébe taúhbaju néhdu meíjcyátúnéllíiye. ¹² Áánéllii múu ímíñeúvú íjtsámeíñe ímiáánéré meenúhi. Muurá Píívyéébe méema tenehíi ímbájchoó múhdú béhné pityájcoju néhduú. ¹³ Muurá tsíjtyedi meídáátsóvétúmedi téhdure tsá díbye ídáátsóvéityúne. Áánetu tsíjtyedi meídáátsóvémedi téhdure ídáátsóvéiibe pámeere múhdú meícyahíjcyáné ímímbájchócooca.

Píívyéébeke mecáhcujsóne

¹⁴ Ámuúha táñahbému, ¿a ímí tehdújuco teene 'Píívyéébeke mecáhcujsóhi' menéérome díbye ímillédú meíjcyatúne? ¿A ehdu meíjcyame mépájtyetéiyáhi? ¹⁵ Tsáijyu muurá tsaate ménahbému ídátsó imájchoma íjcyatúme idyé wájyamúúvátúmeke ámuha ménééiyáhi: "Ámúhá wájýamuunévú tsaímíyé meújcámeíñe memájcho." ¹⁶ Ehdu díityéké íñevú ájcutúmeré ámuha menééne ¿aca íñetú díityéké píáábóiyáhi? ¹⁷ Ehdu muurá 'Píívyéébe ó cáhcujsó' menééromedítú ímiáánéré meméénune bóhówaúcunúthajchíí tsá íñetú meke tene píáábotúne.

¹⁸ Muurá tsaate meke nééiyáhi: "Ú nehíjcyá apááñéré Píívyéébeke u cáhcujsóneri tsúuca dííbyeéjpi u íjcyane. Áánetu ó nehíjcyá téhdure dííbyeke o cáhcujsóobe ímiááné o méénúneri dííbyeéjpi o íjcyane." Ehdu muurá tsaate meke nééiyáhi. Aane íñe ¿múhdú meúújétsó Píívyéébeke mecáhcujsóné díbye ímillédú meíjcyátúhajchííjyu? Muurá ihdyu apááñéré ímiááné meméénúneri meúújétsó dííbyeke mecáhcujsóne. ¹⁹ Aane íhya ihdyu tehdújuco ámuha mecáhcujsóné tsáápiye Píívyéébe íjcyane. Muurá idyé naavémú dííbyeéjté íjcyaturómé téhdure dííbyeke íwáajácúúbeke illíhi. ²⁰ Aanéjvíva ¿múhdú ámuha méíjtsúcunú pevénéré dííbyeke mecáhcujsómé díbye ímillédú meíjcyaturómé dííbyeéjté meíjcyane? Tsá ehdu tene néétune. ²¹ Muuráhjáa méíhdé múnáajpi Aavarááuvuke Píívyéébe ímiáábedi dílló díbyeé dííbyeke icyáhcujsóóbeke íícúve illi Itsáake dsíjívétsóiyónéllíiye. ²² Aane muurá méwaajácú ímiááné Píívyéébeke díbyeúvú ímí cáhcujsóné díbyéhjáa néhdu díbye méénúnéllíiye. ²³ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: "Aavaráá Píívyéébeke ímí cáhcujsónéllii ímiáábedi dííbyeke díllóobe." Ehdúhjáa díbye ímí cáhcujsónéllii Píívyéébe nahbévaabe díbye.

²⁴ Ahdícyane íhya tsúuca ámuha méwaajácú Píívyéébe meke ímiáámedi díllone dííbyeke mecáhcujsómé díbye néhdu meíjcyameke. ²⁵ Téhduréhjáa

muurá nahtsáwamééwá Raáake dílloobe ímiáálledi dilléhjáa ijraéemudítýu waajá múnaa íhcyóómivu úújetémeke técoomí múnaa dsíjívétsóíyónetu pájtyetésónéllíihye. ²⁶ Aane muurá Píivýéébeke mecáchújtsorómé díbye ímillédú meíjcyátúhachíí tsá íinetú meke tene píáábotúne. Aame méijcyá ídátso wáájácúmeítýúmé éhne múúne medsíjívéné boone pevénérejuco méjpi íjcyadu.

3

Mehjyuváne

¹ Ámuúha táñahbému, tsá múu uwáábojtédí iye idíllómeíñe peecutére tsíjtyeke ímityúné ditye íjcyane néétune. Muurá méwaaajácú uwáábojte panévare wáájacurómé ímityúné méénúhachíí éhniíñevu íhnáhó díityemá tene ímíbájhóméíñe. ² Muurá pámeere ímityúné mémeenúhi. Áánetu íhdyu tsaate tsáijyúbaré ímityúné íhgyúvátúhachíí ímiáámé díitye. Aame píivyeté panévaturé ityéhmémeíñe. ³ Muurá íjímúme métsajtyé meímilléhullévú íhgyúháñetu úwáñéíwuúné mepícyóóneri. ⁴ Téhdure muurá cújúwamííne témíhjí túkevjtsojte kémúúturóné ítyúkevjtsojímíneri ímilléhullévú túkévejtsó íhnáhó kíjyeba íjcyarónááca. ⁵ Áhdu muurá méjpiítyu méhniíjwa áyarówari ímityúné mémeenú mehjyúváne. Cáhawáá méjitsúunu muhdú cúújúwari tsátsíhwuúre pééteróné líiyaaténé báju áíucúne. ⁶ Ehdu muurá ímityúné mehjyúváne méútávajtsámei teene cúújuwa báju tútávajtsódu. Aane tsahíjcyá cúújúwá pañévú wágóóvéiíbye Naavenedítýu. ⁷ Muurá pamévá íyámedítýú íñíjírí úllemee, wahpéjtee, nújpacýo pañe úllemee, íjcyámedítýú ápíchó nééromeke ímí metéhmeme ívámeímyé tsá meke tútávajtsotúne. ⁸ Áánetu tsá mújyú méhju metéhmétyuro meke dsíjívetsóné námijtyádú nééne néhni mehjyúvahíjcyaju. ⁹ Muurá téjuri Méécáánikye medúúrúvahíjcyájuríyé idyé dííbyeréé ípívyejtsómé míamúnáake méuhbáhi. ¹⁰ Ehdu míñéécú téjuri méihjyúvahíjcyá ímiááñee, ímityúnee, íjcyane. Tsá tehdu tene nééityuróne, ámuúha táñahbému. ¹¹ ¿Aca ímiá nujpacýo íjchívyétsihdyuré idyé nehníwu néjpacýo íjchívyéiyáhi? ¹² Áhdure ¿aca hígyéérahe nééváiyá atseitóona? Áhdure ¿aca óvahe nééváiyá hígoó? Áhdure muurá tsá tsahéjuturé núpáhyéjtu ímiá nujpacýoma cánáámajpacýo meújcuítýuróne.

Ímiá waajácu

¹³ Aane ímiááné waajácu múnaa ámuha meíjcyáhachíí óví ímiááméré ámuha idáátsóméhjíúvú meíjcyane ámuhadítýú bóhówaúcunúhi. ¹⁴ Áánetu ámuha tsíjtye íjcyari menómíutááváne ámuháyé ímí meíjcyáíyóneri metsúúrámehajchíí tsá ímiá waajácú múnaa ámuha meíjcyatúne. Íllure ámuha máallíhi. Aame tsá íñeri ámuha memítýájkímeítýuróne. ¹⁵ Muurá ehdu nénehji tsá Píivýéébedítýú tsáátune. Íjjenéré teene Naavene éhne. ¹⁶ Muurá iye ímí íjcyáíyóneri tsúúrámehíjcyámé tsíjtye íjcyari íñómíutááváne panévare ímityúné méénuhíjcyáhi. ¹⁷ Áánetu ímiá waajácú Píivýéébedítýú tsáánema íjcyame ímityúné méénutúmé pamévamáyé ímí íjcyáhi. Aame tsá tsíjtyeke éhdiívalletúne. Áhdure tsá ditye állíuutúne. Pamévakéré ídaatsólléne píaabóme. ¹⁸ Ehdu ímí ícyahíjcyámema teene níjkévaá tsaimíye.

4

Íñújiene

¹ Áánetu ¿aca kiátú Ijcyane ámuha mémúnáátsócatsihijcyáhi? Muurá ihdyu ámúhadítýuré Ijcyane ámuháyé ímityúnéhjiri meúmúúpívyehijcyánéllii ámuha mémúnáátsócatsihijcyáhi. ² Muurá ámuha tsíjtyé tsíeméné múhdutú diityédítýú meújcyútyúróné nomíúú tééné hallútú diityémá méméénúcatsihijcyáhi. Aane muurá tsáijyu ámuha médsíjívétsohíjcyá diityéké tééné hallútú ámúhadítýú píhtone Píívyéébeke ámuha ímíñeúvú metáúmeihíjcyátúnéllíihye. ³ Muurá ámuha dííbyeke metáúmeiyónáa tsá díbye ámúhake acuhíjcyatú ímityúné ámuha metáúmeíñéllíihye. Muurá ámuha metáúmeihíjcyá íllure téeneri ámuha meímíjyúúveki. ⁴ Ámuúha, Píívyéébeke ímíñeúvú úraavyépityúné míamúnaaj, ¿aca tsá ámuha mewáájacutú ímityúné íñújiene meméénúneri íllure Píívyéébeke memúnáátsohíjcyáne? Muurá dííbyeke wájyutúmé téeneriyé tsúúrameihijcyámé tsá ímí díbyema Ijcyatúne. ⁵ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébe Ípíííchó mépañévu pícyoone meke iwájyúne nomíuuváhi.” ⁶ Aane meke iwájyudu Ijcyaaabe meke píáábohíjcyá ímityúné metáhjaki. Muurá tsííne dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébe píaaabó idáátsóméhjíúvú néémeke. Áánetu ‘mityáhmítýá’ néémedi tsá díbye íícúvetúne.” Ehdú muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu. ⁷ Áánéllii dííbyeke maávyejúúlléne dííbyedívú méihvéjtsaméi Naavéné ámúhadi tsúúrameiyóneri íícúvetúmére. Áijyu muurá ílluréjucó ámúhadítýú díbye íhvetéíne. ⁸ Ahdícyane ímityúné ámuha meméénuhíjcyánéhjitu meímibáavyéne ímíñeúvuréjucó Píívyéébema meíjcyá téhdure díbye ímí ámúhama íjcyaki. Téhdure mójjítócú ámuha meúráávyehíjcyánetu meímibáavyéne dííbyekéréjucó meúráávyé. ⁹ Aame mékímóóveméi ímityúné ámuha meméénuhíjcyáneri metsárvyénema. Óvíjyacóóné ámuha meímíjyuhíjcyáne. ¹⁰ Íllure méidátsójkimyéi Píívyéébedívú díbye ámúhake ípíááboki.

Ménahbé mudítýú meihjyuváné ímityúne

¹¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbé muj, tsá múu ímityúné íhjúvatú íñahbé mudítýu. Téeneri muurá íllure ámuha méehdíívallehíjcyá Píívyéébé taúhbaju. Muurá meke neebe mewáájycatsíki. Aane mecáhcújtósiyótsihvu ímityúné meíjcyáneri dííbyé taúhbaju méehdíívallehíjcyáhi. ¹² Muurá ihdyu apaábyeré dííbye tééné taúhbajúvú meke ájcuube nééiyá muhdú meíjcyane. Áábere ihdyu meke pájtyetétsóhi. Áhdure meke waagóóbe. Aanéjívva ámuha ¿muhdú tsíjtye íjcyáneri méihjúvúváiyaíhi?

Tsá mewáájacutú méumíwa

¹³ Cáhawáá ímíñeúvú melléébéne méíjtsaméi eene ‘técoomívú mépeé tsáné píjcyabá náhjihe meméénúneri medsíídsívaki’ ámuha menéhíjcyáme. ¹⁴ Muurá tsá ámuha mewáájacutú muhdú méumíwa Ijcyane. Muurá éhne cúúvénetúré Ijcyáne ójtsó ícúíye kiávú péíñudú meé. Aame tsá mewáájacutú múhajchótá íñújíri meíjcyaiñe. ¹⁵ Áánéllii múu íllure néehí: “Óví Píívyéébe ímílléhajchíí teene mémeenúhi.” Éhdure múu íhjúvúváihi. ¹⁶ Áronáa ¿íveeki ímíñejíí íllure ámuha metúmeíñe ménehíjcyá ámuháyé meímíllédú meméénúiyóne? ¹⁷ Muurá

ímiááné Ijcyane imyéénúiyóné wáájácurómé teene méénútrúhachíí tsúuca ímityúné meenúmé téeneri.

5

Muhdú ehnéva múnáake tene pájtyeíñe

¹ Ahdícycane, ámuúha ehnéva múnaj, mékímóóveméí ímityúné ámúhake pájtyeíñeri. ² Muurá ámuhá tsíeméné ámuha mewájuhíjcyaróné nójcanúúhi. Ámuhá wajyámúúné ímiájáhhí máharúmú májchoóhi. ³ Áhdure ámuhá dsíídsí ámuhadívú tútávááveéhi. Aane múhdurá ámúhama níjkevámé ámuha méljyaa wáájácuratúmeréjucu éhne múúne cúújuwa tsíeméné áiúcúdu. Ehdú ámúhama níjkévaíñé nihñéetsihvuré ímityúné hallúvú bañúháñé ámuha medsíídsívahíjcyáne. ⁴ Muurá ámuhá wákimyéi múnáake ámuha ímí maáhdohíjcyátúneri ditye ihjyúvahíjcyané íhtsútuube Píívyéébe waajácúhi. ⁵⁻⁶ Áhdure waajacuube íñújiri íñé ímíjyaú ámuha meíjcyame íná ámúhake píhtotómé íñé ímityú ámúhake méénútrúromeke ámuha medsíjívétsohíjcyáne. Árome ámuha méníjkévaá éhne múúne ócájímuke iújcávátso meke ditye lííhyanúdu. ¡Ehdú ámúhama tene níjkévaíñéví tsúuca méúújeteéhi!

Píívyéebema meíhjuváne

⁷ Ámuúha táñahbému, óochévetúmeré ihdyu Jetsóoke météhmeíjcyá mújyú tsííñe díbye tsááíñévíjucu éhne múúne úmíh múnáajpi íbájtso téhmeíjcyádu. Muurá óochévetuubéré téhmeíjcyá níjya áálléneri kéémevené iújcuki. ⁸ Áhdú múú ijcyáhi. Muurá Jetsóó tsááíñe tsúuca píhíjucóóhi.

⁹ Áánéllí ímityúné médáíívéjcatsídí ámuhá hallúrí teene íjcyátuki, ámuúha táñahbému. Muurá ténéhji mééma ímíbjchóiibye tsúuca meke tehméhi. ¹⁰ Áánéllí múú ijcyá íhdée Píívyéébe íhjúú uubálle múnááúvú ícyahíjcyádu. Muuráhjáa panévari ícúbáhrámeíyonéhhí aabúcuíjcyáme. ¹¹ Aane méwaajácú ícyooa tsáimiyéjucu ditye Ijcyane ípyée íáábúcuíjcyánéllíihye. Muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa Jóóuvu téhdure ícúbáhrámeíyonéhhí áábúcuíjcyánéllí Píívyéébe dííbyeke íñé ímíjyaúréjucó pícyoóne. Muurá ímiááné mítyane meke ídáatsólleébe.

¹² Ahdícycane, ámuúha táñahbému, tsá múú níjkyejí, ííñují, Ijcyánema tsííñéhhí mémé dómájcótú ímiááné ámuha maállityúné menéecoóca. Tsá múú óví muhdú níjkyejíma ííñují ijcyá o állíhachííjyú néétu tééné hallútú Píívyéébe ámúhake ícúbáhrátuki. Múú ímiááné tene Ijcyáhachíí 'ééé, tehdújucu teéne' nééhií. Áánetu ímiááné tene Ijcyátúhachíí múú 'tsáhaá' nééhií.

¹³ Aane ámuhadítú tsaatéké ímityúné pájtyeme ícúbáhrámeíhachíí múú íhjúvú Píívyéébe ámúhake díbye ípiááboki. Áane múú ímíjyurí májtsivá dííbyeke idyúúruváne. ¹⁴ Téhdure ámuha mechémécooca múú píúvú cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéké ditye ámúhake Píívyéébe mémeri dúúrúbájpácyori ípíápáchóne ámuhá hallúvú piáábó ityáúmeí ámúhake díbye íbóhítsoki. ¹⁵ Áijyú muurá ámúhake bóhítsóiibye ímiááné ámuha mecáhújtso né dííbyeke metáúmeíhachííjyú. Áhdure ímityúné ámuha meméénuhíjcyané ámuhadí ídáátsóvéne ábájívéíbye. ¹⁶ Áánéllí ímityúné ámuha meméénuhíjcyané toónutúmeré míamúnáá úmíwávú Píívyéébeke meúúbálléne dííbyeke piáábó

métáuméí ámuhákye díbye ipíááboki. Muurá ímiááné ímí díbyema íjcyame tsá báñúmeítyú ñná ityáúmeíñeri. ¹⁷ Muuráhjáa éjyuuúvú méhdure nééroobe Eriaúvú díbyé ihjyú uubáalle múnáajpi díbyeke táumeí tene íáállétuki. Ahdújucóhjáa tsá tene álletú 3 pijcyábáj pinévu. ¹⁸ Áané boonéhjáa idyé tsiíñe táumeíbyé díbye íállétsoki. Ahdújucóhjáa tsiíñe maálléneri panévare ííñéne néévane.

¹⁹⁻²⁰ Aane ámuúha táñahbému, tsaate ámuhadítyú ímiáájú iúráávyénetu mújtámeke tsijtye ímjpyetétsóhajchíí muurá diityéké píaabómé Píívyéébe diityedí ídáátsóvéne diityé imítyuháñe íábájííve dítye iwágóóóvétuki. Áyu tehdújuco.

1 PÉÉDORO

Tujkénú Péédoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo Péédoro Jetsocríjtóo úwááboobéré o péhíjcyáíñé wákimyéivu oke pícyoobe íñe íhyaami ámuha éllevu ó caatúnú dílbyékée ámuha mecáhcújtsóné déjúcotu méiíñújitu ámúhake ditye wáchájánúme éllevu, Póotoó, Garáátsiaa, Capadóótsiaa, Áátsiaa, Bitííniaa, éhdúné íñújínéri ámuha meijcyáme éllevu. 2 Muuráhjáa ihdyu tsúucajátújuco Méécááni Píívyéébe ámúhake íñéhdújuco újcune dílbyeéjté ámuha meijcyaki. Aane muurá Ípííchoj tééveri ámúhake píáábohíjcyaaabe Jetsóope mewájuryi ítyujpácýó wáágóonej tééveri ámuha meimíjpyeténe díbye ímillédú meijcyaki. Aabe ihdyu óví ámúhake panévatu píaabó íbúwajíí íñeri íjtsámeityúme ámuha meijcyaki.

Ímí méúmwá nééneé

3 Muuráhjáa mítyane meke ídaatsólléne béhnétu meke tsíímávaabe Jetsocríjtóo idsíjívéne tsiíñe bóhíínej tééveri. Áánéllí íñé imíjyaú méúmwá íjcyane méítsohíjcyáhi. Ahdícyane ihdyu metsu Jetsocríjtój Caani Píívyéébeke medúúrúváne metéhdújtsoki. 4 Muurá ijcyáné níjkyéjiri ítsüme meijcyámé wáabyuta mújyú muhdú íjcyáityúne díbye pícyoone meke téhmené. 5 Ímí dílbyeke mecáhcújtsónéllí íhñáhoori meke píáábohíjcyaaabe nihñéétsihvúre téhullévú meúújetécooca teene meújcuki.

6 Áánéllí múu íllure imíjyúú dílbyeke ámuha mecáhcujtsómé ámuha meícúbáhrámeiyónáaáca. 7 Muurá téeneri meke waajácullébe ímiááné dílbyeke mecáhcújtsóhahjíí éhne múúne óoro cúújúwari ditye wáájacullédu. Muurá teene óoro meke píáábóné ehniíñevu Píívyéébeke mecáhcujtsóné meke píaabóné tsá mújyú mééma níjkéváityúne. Áánéllí dílbyeke ámuha mecáhcujtsómé íñetú menéétsámeityúhahjíí íñé imíjyaú ámúhake ávyéjújtsóiibye dúúrúvaabéré tsiíñe Jetsocríjtó tsáácooca.

8 Muurá Jetsocríjtoke ámuha maájtyúmitúróóbeke mewájuryúbedívú ámuha mecátsípáávéne méimíjyúúhíí. 9 Áábeke ámuha mecáhcújtsónéllí tsúúca ámuha mepájtyetéhi.

10 Muuráhjáa éjyuuúvú Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa ihjyúvájúcoorá muhdú díbye meke ídaatsólléne pájtyetésóíñeri. Ároméhjáa tsá pahdu wáájacutú muhdú tene íjcyáíñe. 11 Áánéllíihyéhjáa díllócátsíhijcyámé caabyé Críjto íjcyaaabe mújyú muhdú ícúbáhrámeíñe ávyéjuutéíñe Píívyéébé Apííchó díityéké néhijcyáne. 12 Áánéllíihyéhjáa Píívyéébe díityéké waajácutsó ditye íjcyáiyúí tene pájtyeityúne, bóónétúí tene pájtyeíñe. Áánéé muurá tsúuca ámúhake tsaate úballé muhdú mepájtyetéíñe Píívyéébé Apííchó níjkyéjitu tsááne píáábónej tééveri. Aane muurá idyé níjkyéjé múnaa téhdure imíllera páñetu iwáájacúiyóné muhdú mepájtyetéíñe.

Ímiááméré meijcyáiyóne

13 Aane ímiááméré mejjcyáne métsúúraméi tsiíñe Jetsocríjtó tsácooca Píívyéébe ámuhákye ídaatsólléne ájcúíñeri. 14 Aame tsúúca Píívyéébej tsiíme ámuha mejjcyame múu díbye ímillédú ijcyáhi. Tsá múu dííbyekée ámuha mewáájácútucooca ímityúnéhjiri meúmúúpívyehíjcyádú néjúcootúne. 15 Muurá meke újcuube ímiááméré mejjcyaki. Áánéllii múu ímiáámé ijcyá díbye íjcyadu. 16 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímiáámé mejjcyá ímiáábé o íjcyadu.”

17 Aane dííbyeke ámuha mecáánivahíjcyámé múu ííñújiri ámuha mejjcyáne hajchótá díbye ímillédú ijcyáhi. Muurá tsahdúré mééma ímíbájhóiibye muhdú meicyahíjcyáne téene áhdovu meke íajcuki. 18 Muurá ámuha méwaajácú mépé mepájtyetéítyúrojító méíhdé múnáaúvú úráávyehíjcyánetu meke díbye pájtyetétsóne. Áronáacáa ihdyu tsá meke díbye pájtyetétsotú dsíidsídívú íáhdóneri. 19 Muuráhjáa ihdyu mééma áhdoobe mítyane iwájyuube Críjtó tujpácýó wágóóóvéneri éhne múúne obééjáwu imíwu néébeke míamúnáa ímityuháñé hallúvú dítye dsíjívetsódu. 20 Píívyéébéhjáa ihdyu tsúúcajátújuco dííbyeke mémenúné ííñuji ípívyéjtsótúné íhdéjuco díbye mewáajyuri idsíjíveki. Ahdújucóhjáa díbye tsááne meke ipiááboki. 21 Áánéllii dííbyej téeveri Píívyéébeke mecáhcujsómé dííbyedívú mecátsípáávehíjcyá díbyéé dsíjívéébeke íbóhíitsóne ávyéjuutétsónélliihye. Aame méwaajácú dííbyema mejjcyame íñeri mebáñúmeítyúne.

22 Ahdícyane tsúúca Píívyéébé Apííchó ámuhákye píáábónej téeveri ímiáájú ámuha mecáhcujsómé óví ámuha méwajyújcatsí ámuhá ííbúuri. 23 Muurá Píívyéébeke mecáhcujsómé tsiíhdyuréjuco mejjcyane. Tsáhájucó meúráávyetú méecáánímúu meke tsiíimávátsihdyu mejjcyajító íllure níjkévájíjto. Áánetu ihdyu Píívyéébé ihjyu mecáhcujsóné tsá múijyú níjkéváityúne. 24-25 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Pámeere míamúnáa wahájchotaré ijcyá tsójcómují íjcyadu. Téhdure ijcyámé wahájchotaré íné imíjyaú wajco íjcyadu. Áánetu ihdyu Píívyéébé tsá múijyú níjkéváityúne.

Ááne uwááboju ímiáájú muurá tsúúca ámuhákye úwáábómeíhi.

2

1 Ahdícyane óvíjyacóóné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Tsá múu állíuutúne. Tsá múu pánehjídú ímiáámé íjcyatúne. Tsá múu nómiutáavatúne. Tsá múu ímityúné íhjuvatú tsíjtyedítyu. 2 Ímiá uwááboriyé métsúúraméi éhne múúne tsiímene ñohñóri íjyacunúdu. Ááne téené uwáábó ímíñeúvú méuráávyé ámuha mepájtyetéki. 3 Aane óví ehdu méijcyá Jetsocríjtó ímiáábé meke wájyune tsúúca mewáájacúme.

Críjto páñétúejpi

4 Aame ihdyu ímíñeúvú mejjcyá dííbyema nééwayúdú néébe meke bohíívú ájcúúbema. Muuráhjáa dííbyeke míamúnáa éhdiiválléroóbeke Píívyéébe pícyóó ávyeta íhtsútuube páñétúejpi díbye íjcyaki. 5 Ahdu óví meke téhdure nééwayúdú menéemeke pícyoobe íhjadú mejjcyaki. Téhdure óví meke

llúuvájteditívú pícyoobe dibye ímillédú meijcyame dííbyeke meíicuvémé ímí dííbyema meijcyatsá Jetsocriítojtééveri. ⁶ Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé: Tsióó cóómi múnáá pañévu ó pícyoo ávyeta wájuumeííbyeke éhne ímichi tééutu jaa éjkeu nééwayúdu néébeke. Áábeke cáhcujtsómé tsá íínerí báñúmeíityúne.

Ehdu néene Píívyéébé waajácúháámitu.

⁷ Aane dííbyeke cáhcujtsómé dííbyeke wajúhi. Áánetu dííbyeke cáhcujtsotúmé tsá wájuutu Píívyéébé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco:

Tsaúpe nééwayu jááháñe wákimyéi múnáa íñéhílléne waagóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkeú.

⁸ Téhdure tsiíñe nééneé:

Dííbye muurá éhne múúne nééwáyutu ávyé mecábóhcámeímyé maáákityéúdu néébeé.

Ahdújuco muurá dííbye uwááboju ímí cáhcujtsotúmé mújtámeke tene pájtyene.

Píívyéébéjte

⁹ Áronáa ihdyu tsá ámuha ehdu menéétune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere ámúhake iújcúmeke pícyoo llúuvájteditívú dííbye wákiméí ámuha ímíááméré meijcyáne meméénu dííbyeke dúúrúvamére. Aane imíleebe miamúnáake ámuha meúúballéné muhdú dibye ámúhake ímityúnetu ímíánejcúvú íjchívyetsóne. ¹⁰ Muuráhjáa ihde ámuha íhdíyaméréi meijcyame tsá dííbye píáábóju pañe meijcyatúne. Áronáa ícyooca tsúúca dííbyeéjte ámuha meijcyame tééne pañe méijcyáhi.

Píívyéébeke méíicúváyóne

¹¹ Ahdícyane tsá ííñújéjte ámuha meijcyájúcootúne, ámuúha táñahbému. Muurá ihdyu Píívyéébé avyéjéjteréjuco ámuúha. Áánéllíi ámúhake o néé meke tútávájtsóíyónéhjiri ámuha meúmúúpívyétuki. ¹² Ímíááméré meijcyá Píívyéébeke waájacutúmé ímityúné ámúhadítú íhjuvárónáa ímí ámuha meijcyáne hallúvú dííbyeke dítye íavyéjútso tsiíñe Jetsóó tsáácooca.

¹³⁻¹⁴ Téhdure múu avyéjuullé páñétúejpi méiíñújí avyéjúúbeke pahúllevaré dííbye píáábo múnáa íjcyámemájuco. Muurá Píívyéébere díityéké pícyoo dítye ímityúmeke iúwááboki, áánetu ímíáámeke dítye ípíááboki. ¹⁵ Muurá imíleebe ímíááméré meijcyane ténejcu wáájacutúmé ímíáájú meuráávyénetu ímityúné íhjuvátuki.

¹⁶ Áánéllíi ímíááméré meijcyá tsúúca ímityúnetu ámuha meijchivyéme. Aame ihdyu ímityúné mémeenújucohdí tsúúca Píívyéébé hójtsí pañéréjuco ámuha meijcyame. ¹⁷ Aame múu dííbyeke íllíñe dibye ímillédú íjcyame pámevakéré avyéjuullé méiíñújí avyéjúúbemájuco. Téhdure múu pámeere Píívyéébéjtema wajújcatsíhi.

Muhdú ícúbáhráméí maáábucúne

¹⁸ Áhdure múu tsaaté hójtsí pañe íjcyame díityéké íavyéjúúlléne meenu dítye táuhbáne. Tsá múu ímíáámemáyé ímí íjcyatúne. Ímityúmé íjcyarómema múu ímíáámé íjcyáhi. ¹⁹⁻²⁰ Muurá ihdyu Píívyéébe ímillédú meijcyáne hallútú meke dítye ícúbáhrané maáábúcuéhajchíí ímí meke íjtsúcunúúbe. Áánetu ímityúné meméénúné hallútú meke dítye ícúbáhrané maáábúcurónáa zaca

meke ímí ijtšúcunúúbe? Tsáhaá. ²¹ Muuráhjáa Píivýéébe meke ujcú Críjto mewájyuri ícúbáhrámeíbyé ímiáábé íjcyadu meíjcyaki. ²² Tsáháa muurá dibye mújyú ímityúné méénutúne. Áhdurée tsá muuca díbye állityúne. ²³ Muuráhjáa díbyedyú ímityúné íhjuvárómeke tsá díbye píámeíhíjcyatúne. Áhdurée díbyeke ícúbáhráromeke tsá díbye méénüllehíjcyatúne. Íllurée íhvéjtsámeíbyé Píivýéébedívú díbye teene díityémá íimíbájcho muhdú tene íjcyadújuco. ²⁴ Aabée muurá Críjto dsíjívé páwachékevu mépée medsíjívéiyóné tsúúcajáa méimítýú déjuco dsíjívemédú meíjcyarómé meímíbaavyeki. Ehdúu mewájyuri díbye ícúbáhrámeíñej tééveri méimíbaavyéhi. ²⁵ Muuráhjáa éjyju ídátso méicyahíjcyá Píivýéébeke wáájacutúmé ehne múúne obééjámú mújtame íjcyadu. Áronáa icyooca tsúúca métehméébé Críjtoma meíjcyáhi.

3

Muhdú métaábama meíjcyane

¹ Ámuúha walléémuj, ámuhá tajímuke máavyéjuúlle. Tsaímíyé meíjcyá díityémá Críjtó uwááboju tsaate cáhcújtsóturómé ímí ámuha meíjcyane ííténe botsíi icyáhcújtsó ñná díityéké ámuha menéétúrónáaaca. ² Muurá ímiááméré ámuha meíjcyane ííténe imílléiyómé téhdure Píivýéébeke iúraavyéne. ³ Tsá múu ávyeta íimíbájkímyeíyóneri íjyáacunúúne. Téhdure tsá múu íjyáacunúú íhñiwaco idyóihdsínúmeíñe tsaímíyé ípíhdámeíyóneri, mítyane áhdómeíñé icyááveháñevu ícyáávéiyóneri, ímiá wajyámuunévú iújcameíyóneri. ⁴ Apááñeríyé múu íjyáacunú tsaíbuwáre íjcyáiyóneri. Ehdú ihdyu íjcyámeke Píivýéébe ímí ijtšúcunúhi. ⁵ Tehdúhjáa muurá éjyjuúvú íjcyáné walléémú Píivýéébedívú íhvéjtsámeíñe díbye ímillédú icyahíjcyáhi. Aaméhjáa ájyúmuke avyéjuúllehíjcyáhi. ⁶ Tsáaráuvúhjáa muurá ájy Aavaráaúvuke icyáhcújtsóne avyéjuúllehíjcyáhi. Aane díllée íjcyadu ámuha ímiááméré ámuhá tajímuma meíjcyáhajhíí tsá ámuha íñerí meíllityéityúne.

⁷ Áhdure ámuha wajpímú ámuhá táábámuma ímíñéúvú meíjcyane. Tsá múu díityédí ícúbáhratúne. Múu íjtsámeí díityéké íavyejuúlléne muhdú ípiáábóíñerí ámuhá tsjípá tujkévevu dítye íjcyátúnéllíihye. Muuráhjáa Píivýéébe wajpii, wallee, picyóo dítyétsí ípiáábójcatsíñe ímí íjcyaki. Aane ehdu ámuha meíjcyáhajhíí Píivýéébema ámuha meíhjuvácóoca tsá ñná ámuhákye pátsárijcyóityúne.

Ímiáané hallútú méicúbáhrámeíñe

⁸ Ahdicyane ihdyu pámeere tsaímíyé meíjcyá pamévamáye. Tsá múu pájúvatúne. Méidaatsólléjcatsíñe méwajyújcatsi tsané nahbémú múúne wájyújcatsídyú mítyájkímyeityúmére. ⁹ Tsá múu píámeityú ámuhákye ímityúné méénúmeke. Téhdure ámuhákye úhbámeke tsá múu úhbatúne. Íllure díityé hallúvú píáábó métaúméí Píivýéébeke. Ehdú díbye ímillédú ámuha meíjcyáhajhíí ámuhákye píáábóíbye. ¹⁰⁻¹² Muurá dílbyé waajacúháámítu nééneé:

Ímí íjcyane ímillémé tsá ímityúné íhjuvatúne. Áhdure tsá dítye állíuutúne.

Muurá ímityúné imyéénuhíjcyánetu íhveténe ímiááneréjuco dítye méénune. Aame íjcyá tsaímíyé pamévamáye. Muurá Píivýéébe

ímiáámeke píaabóhi. Aabe díbyeke ditye táumeíñe lleebóhi. Áanetu ímityúmedi tsá díbye íicúvetúne. Ehdu néene Píivyéébe waajácuháámitu.

13 Aane ehdu ímiááméré ámuha mejjcyáhajchíi zaca íñe hallútú múha ámúhake ímityúne méénúiyáhi? 14 Muurá ehdu ími ámuha mejjcyáne hallútú meícúbáhrámeíhajchíi maímijyu ámuha mejjcyanej. Ahdícyané tsáma ínerí maábímyeídíñe. Muurá Píivyéébe ámúhake píaabóhi. 15 Múu Máavyéjuube Críjtodívú icyátsípáávène íjcyátsiivyé ámúhake díllómeke ámuha mewáájácútso íveeki díbyedi ámuha mejjácunúhijcyáne. Áronáa ihdyu múu ímíñeúvú chooco úúballé mítyájkímyeítýmére. 16 Aame téíibúwá mejjcyá Críjtoke ámuha meúráávyénetu tsaate ímityúne ílhjyúváneri íñúcójpíveki.

17 Aane ihdyu óvi meícúbáhrámeí ímiáánéré meméénúne hallútú Píivyéébe ímílléhajchíijyu. Muurá téene hallútú meícúbáhrámeíñe maábúcuáhajchíi ími meke íjtsúcunúúbe. Áanetu ímityúne meméénúne hallútú meícúbáhrámeíñe maábúcúrónáa tsá díbye meke ími íjtsúcunúúne. 18 Muuráhjáa Críjto mújyú ímityúne méénúúroobe ícúbáhrámeí méímityú hallúvu. Aabé tsáijyúré dsíjívé méhlii pámeere ímityúne mejjcyáme wájyuri téenej téveri meímíbaávýene ími Píivyéébema mejjcyaki. Aabé dsíjívérónáa ííbuu íbóhi íjcyáhi. 19 Aanéhjáa péé éjyúúvú dsíjívémé íbuúúne íjcyátsihvu díityéké íúwááboki. 20 Muuráhjáa éjyúúvú Noéé mánécoba méenuhíjcyánáa Píivyéébe téhmehíjcyará míamúnaa díbyeke icyáhcújtsóne téemí pañévu íucááve ípájtyetéki. Áronáacáhhjáa apáámyéré 8-meva pájtyeté pámeere ííñuji cáájáveneri májcanúnetu. Áameúvú íbuúúnehjáa íjcyátsihvu Jetsóó ííbuu péé díityéké íúwááboki. 21 Aanéhjáa téijyu nújpácyotu ditye pájtyeténé naavénú íñe icyooca metsójsótsámeímyé mepájtyetéíñe. Aane tsá metsójsómeityú méjpi íñú íñtyááveki. Muurá ihdyu téeneri meúújtsó Píivyéébedívú mecátsípáávéebeke metáumeíñe díbye meke ímíbájchoki. Aane ihdyu meke ímíbájchoobe Jetsocríjtóo dsíjívéebe tsiíñe bóhííbej téeveri. 22 Díibye muurá icyooca íhtsútuubéréjuco níjkyéjiri Cááni Píivyéébe únuri íjcyáábeke pámeere níjkyéji múnáama naavémú avyéjuulléhi.

4

Muhdú Píivyéébeke meíicuvéne

1 Aanée muurá Críjto íñújiri íjcyácooca ícúbáhrámeí mewájyuri. Áanéllii metsu meícúbáhrámeíyóne maábúcu díbyeé áabucúdu. Muurá meícúbáhrámeíyóne maábucúmé tsá ímityúne meméénújúcootúne. 2 Aame tsáhájucó meúmúúpívyetú ímityúne meméénúyóneri. Píivyéébe ímíllédú mejjcyáiyóneríyéjuco metsúrámeíñe. 3 Ahdícyané óvíjyacóóne Píivyéébeke wáájácútúme íjcyadu ímityúne ámuha meméenuhíjcyáne. Muuráhjáa ímityúneri ámuha meúmúúpívyehíjcyáhi, ámuháa ménahsívátéhíjcyáhi, ámuháa mewáñehjívaténé pañe méllíyícyávehíjcyáhi, níjcyotájtekée ámuha méduurúvahíjcyá ámuha meméénúityuróne. Ánehji óvíjyacóóne. 4 Muurá ténehji ámuha meíhvéjtsóneri ámúhake náhbévahíjcyámé téeneriyé íjcyame íllure ámúhadi uuhívátéhíjcyáhi. 5 Árómemá Píivyéébe muhdú ditye icyahíjcyáne ímíbájchoóhi. Muurá pámeere dsíjívétúmema ímíbájchóiiybe

tsúúca dsíjivéjúcóóróméhjimájucó. ⁶ Téénéllihyéhjáa muurá éjyú múnáaúvuke téhdure úwááboméíñé diityé ibúúúné ibóhí ímí íjcyá Píivýéébe íjcyadu.

⁷ Muurá tsúúca íññuji mééma níjkeváríjyucó. Áánéllí ímiááméré mejjcyáne páijyuvaré Píivýéébema méihjyúvahíjcyá. ⁸ Aame múu wajyújcatsíhi. Muurá tsíjtyeke mewájyume ímityúné meke méénúrómeke mepíáameíyóneri tsá mejjácunútúne. ⁹ Ahdícyane múu ímíñéúvú waatsúcújcatsí ámuha maááhívéjcatsícyooca íiná íjtsámeítyúmére. ¹⁰ Mépiáábojcatsí muhdú ámuha mepíivýetédú Píivýéébe meke ájcúné piáábori bañúháñé díbye meke ipiáábotuki. ¹¹ Áánéllí ámuha meúwáábócooca ímíñéúvú meúwáábohíjcyá díbyé ihjyú néhdújucó ámúhaj tééveri díbye íhhyúvaki. Áhdure ámuha tsíjtyeke mepiáábocooca ímíñéúvú mépiáábó muhdú díbye ámúhake túkévéjtsódu. Aane páneere íiná ámuha meméénune múu ímíñéúvú meenú díbyeke ámuha Jetsocríjto tééveri maávyéjyútsóne. Áábedívú ihdyu metsu méihvéjtsámeíñé díbyeke maávyéjyútsó mújyú níjkeváiityúne. Ehdú teéne.

Críjtoéjté ícúbáhrámeíñé

¹² Ámuúha táñahbémut, tsá múu mávaríjchojúné ámúhama íjcyánetu íjtsámeítyú tene ámúhama íjcyáítyuróne. ¹³ Íllure múu ímíjyúú Críjtóo ícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeíñeri tsííñe íavyéjuma díbye tsáácooca ámuha meímíjyúúveki. ¹⁴ Áánéllí díbyeéjté ámuha mejjcyáne hallútú ámúhake tsate úhbáhajhíí múu ímíjyúú Píivýéébe Apííchó ámúhá pañe íjcyánéllíihye. ¹⁵ Áronáa ihdyu núcójpítsóhreyó teene ímityúné ámuha tsíjtye éhne menániñee, tsatéké ámuha medsíjívetsónee, tsíjtyé ihjyú pañéúvú ámuha meúcaavénee, éhdúné hallútú ámuha meícúbáhrámeíñe. ¹⁶ Áánetu ihdyu Críjtoéjté mejjcyáne hallútú meícúbáhrámeíñé tsá núcojpiátsotúne. Íllure Píivýéébeke tééné hallúvú dúúrúvaméré météhdujtsó díbyeéjté mejjcyánéllíihye.

¹⁷⁻¹⁸ Muurá tsúúca muhdú meicyahíjcyáne díbye mééma ímíbájchóíñe éévé újéteéhi. Aane méhdityu tujkénúíbye íhñéjté mejjcyámédityu. Aabéjíí awáá çmuhdívanéami íhya tsáma ímíbájchooi eene díbyé uwaáboju cáhcújtsótúmema, ímiáámé íjcyaromé íhstútnetu pájtyetéíñáaaca? ¹⁹ Ahdícyane díbyedívú méihvéjtsámeíñe díbye ímillédú mejjcyá ámuha meícúbáhrámeíyónáaaca. Muurá meke ípívyéjtsóobe íñéhdújucó méénune.

5

Cahcújtsó múnáa túkévéjtsójo

¹ Téhdure ó ímillé cahcújtsó múnáa túkévéjtsójtéké o úwaabóné téhdure túkévéjtsóobe o íjcyaae muhdúhjáa Críjto ícúbáhrámeíñé o ájtyúmííbe. Aabe téhdure ó íjcyaa díbyé avyéjuri tsííñe díbye tsáácooca. ² Áánéllí ámúhake o néé ímíñéúvú ámuha metúkévéjtsó Píivýéébeéjté ámúhá hójtsí pañe íjcyámeke. Tsá múu díbye ámúhake níwáávéne íjyvéveríyé tééné wákimyéí méénutúne. Áhdure tsá múu tééné hallúvú ámuha medsídsívakíyé méénutúne. Múu ímíñéúvú meenú Píivýéébe ímillédu. ³⁻⁴ Tsá múu tsíjpanécoba diityéké úwáábotúne. Choocóré múu úwaabó pañétúejpi Métehméébe tsáácooca ámuha maávyéjuuté díbyema mújyú níjkeváiityúne.

⁵ Téhdure ováhtsámú máavyéjuulle ámuhá túkevétsojtéke. Panéjcuwávú máavyéjúullejcatsí mityájkímeityúmére. Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: Píivyéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néémeke. Áanetu 'mityáhmityá' néémedi tsá dibye íicúvetúne.

⁶ Áánéllii mityájkímeityúmére méihvéjtsaméi íhtsútuube Píivyéébedívú díibere ámuhákye ityúkévétsojki. Áijyu muurá ámuhákye ávyéjújtsóiibye dibye meke ávyéjújtsóíne éévé úújetéijyu. ⁷ Áánéllii íinerí áábímeityúmére díibyedívú mecátsipááve. Muurá imíllebe meke ipiaabóne.

⁸ Áronáa ihdyu téibúwá mejcyá Naavéné ámuhákye imújtátsótuki. Muurá mémunáajpi íjcyaaabe meke imújtátsóiyóneri ijyáacunú ehne múúne bájú oohíbyé iyámeke idyóóiyóneri íjyáacunúdu. ⁹ Áróóbeke ihdyu metáhjá Píivyéébeke ámuha mecáhcújtsónej tééveri. Muurá méwaajácú pahúllevaré ííñújiri ménahbémú téhdure ténéhjiri ícúbáhrámeihijcyáne. ¹⁰ Áronáa icyooca wahájchotaré meícúbáhrámeíñé níjcautu Mépiivyéébe meke ávyéjuutétsoó múijyú níjkéváityúne Jetsocríjtoj tééveri. Aabe muurá mewájyuri meke imílbajchó íhtsutúmé mejcyame íínevú metáhjátsámeityuki. ¹¹ Áánéllii ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáábeke maávyéjújtso pajyuvaré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Nihñéenére pityájcoju

¹² Aane íñe íhyaami o cáátunuháámí ámuha éllevu ó wallóó ménahbe Píivyéébeke ímí úráavyeebe Tsibáánoma. Áhaamí pañe ámuhákye ó ítsáávetsó ímiáané ímí Píivyéébe ámuhákye píáábohíjcyáne. Áánéllii múu tsaimíyé dííbyema ijcyáhi.

¹³ Ámuhákye Babiróóniá cóómiyi íjcyané cahcújtso múnaa duurúvá ámuhákyé iújcu duhdure Píivyéébe díityéké újcume. Téhdure tájtsíiménédu néébe Mááco ámuhákye duurúváhi. ¹⁴ Téhdure ámuhákye táicyánéjcutu o néé ámuha Críjtoéjté tsané nahbémú mejcyame medúúrúvájcatsíki. Ahdícyane óví íbúwajíí ámuha méijcyáhi. Áyu tehdújuco.

2 PÉÉDORO

Hállúvúeháámí Péédoro caátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Tsimóo Péédoro Jetsocrijtó ñícúve múnáajpi o Ijcyáábekée oke díbyere picyóó úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe ñne íhyaami ámuha éllevu ó caatúnú Mepájtyetsoobe Jetsocrijtoj téeveri Píívyéébe meke ájcúné uwááboju muha mecáhcujtsódú idyé ámuha mecáhcújtsóme éllevu. ² Aane óví Píívyéébe tsúúca ámuha mewáájácuube Jetsocrijtoj téeveri ámúhake piáabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Muhdú Críjtoéjté Ijcyane

³ Muurá díbye ññhóri meke piáabómé ímiááméré meíjcyá díbye ímillédu. Muuráhjáa meke újcuube díbye Ijcyadu meíjcyá díbyema maávyéjuutéki. ⁴ Aabe meke ññéhu piáábohíjcyá díbyedu meíjcyá íññújiri ímityúné meke tútávátsohíjcyánéhjiri meúmúúpívyétuki. ⁵ Áánéllii ímiááméré Píívyéébeke mecáhcújtsóne méwaajácú muhdú ámuha tsaímíyé meíjcyáiyóne. ⁶ Ááne météhmeméí ámuha panévaré ímityunéhjí maáábúcuúne ññevú táhjátsámeityúmé díbye ímillédu meíjcyaki. ⁷ Múu wajuújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájújcatsídyu.

⁸ Ehdú ámuha tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocrijtoke meúraavyémé ímí díbye wákmyeí meméénúhajchíí tsá ámuha díbyedi mebaññumeítyúne. ⁹ Áanetu ehdu íjcyáiyóné ímíletúmé Ijcyá hállúvatúmé Ijcyadu. Aame ílluréjucu ábájwéné muhdúhjáa Píívyéébe dítyéké ímíjpyetétsóné ímityutu. ¹⁰ Áhdícyane ihdyu tsúúcajáa díbye ámúhake újcume métsúúraméí ímiááméré ámuha meíjcyáiyóneri ámúhadítý tene íbóhówaúcuúnú díbyedítý ámuha memújtátuki, ámuha táñnahbémuj. ¹¹ Áijyu ihdyu ámúhake waatsúcúpéjtsóiiybe ímíjyuri Máavyéjuube Mepájtyetsoobe Jetsocrijtó avyéjuri mújýú níjkéváityúné díbyema tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

¹² Áánéllii éhñíñevu ámúhake ó ítsáávétsohíjcyáá muhdú Píívyéébeke meúraavyéné tsúúca ámuha mewáájácúne tehdujucu meíjcyárónááca. ¹³ Ímí ó íjtsúcuúnú ói o dsíjívétúné hajchótá ámúhake téénevu o ítsáávétsohíjcyáne. ¹⁴ Muurá tsúúca Máavyéjuube Jetsocrijtó oke úúballé lléváhréjucu o dsíjívéñne. ¹⁵ Áánéllii ó ímíllé ímíñevúvú ámúhake o úwaabóné o dsíjívéné boone ámuha teene maábájívétuki.

Críjto ávyéjúsámeñne

¹⁶ Tsá muurá álliu tene Ijcyatú Máavyéjuubée Jetsocrijtó íhñtsútuube Ijcyaae íññújiri úlléjéébedítý ámúhake muha meúúbállehíjcyáne. ¹⁷ Muuráhjáa ávyeta muha meíiteneriyé Cáani Píívyéébe díbyeke ávyéjujtsóhi. Áhdurée muha melleebó díbye díbyedítý nééneé: “Áánu Hájchíwúuke o wájúúbedi mítyane ó ímíjýúhíí.” ¹⁸ Ehdúu níjkyéjitu díbye nééne muha melleebó cámeñbaúvú Jetsóó múúhadívú tsíhdyúréeévcooca díbyema muha meíjcyame.

19 Áánéllii Píivýéébé ihjyú uubálle múnaáhjáa dífbyedítýú néhijcyáné tsá álliu ijcyatúne. Áánéllii melléébo dífbyedítýú ditye úwaabóne. Muurá ditye úwaabóne meke waajácútsó mewáajácútúnehjívú éhne múúne peete cúúvétsihdyu ájchúcunúdu. Áánetu méwaajácú ímiáábé dibye ijcyane éhne múúne íiné imíjyaú tsítsivé mícúruwa ájchúcunúdu. 20 Téhdure muurá méwaajácú Píivýéébé ihjyú uubálle múnaáhjáa dífbyé waajácuháámitu cáátunúné diityé tujkéveeu ijcyatúne. 21 Tsáháhjáa íjtsaméiyíyé íiná pájtyeííne iwáajácúné ditye cáátúnutúne. Muuráhjáa ihdyu Píivýéébé Apííchóré diityéké túkévéjtsóneri caátunuhijcyáme.

2

Állú múnáá uwááboju

1 Áronáacáhjáa téhdure ijcyámé téjyú álliu múnaa iye Píivýéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeihijcyáme. Téhdure icyooca diityédú néeme ámúháj piine ijcyáa ámúhake álliuúné átéréenéhjí uwááboímye. Aame illure ehdíwálle Máavyéjuube Jetsocríjtó diibyéjuco ípájtyetétsoobe ijcyáróobeke. Ááneri iye iéllevu lícyúhcoímyé Píivýéébé diityéké ícúbáhraííne. 2 Aane mityame diityéké icyáhcuíjtsóne ímityúné méenuúhi. Crijtóke cáhcújtsotúmé ímityúné ihjyúvaá dífbyé uwáábotu. 3 Aane diitye átéréenéhjí uwáábojte illure ámúhake állihijcyáa ámúha dsíídsí iújúcroki. Áróme hallúri tsúuca ijcyáné ícúbáhraméi Píivýéébé tsúúcajátújuco ehdu néémé wáábyuta méénune.

4 Muuráhjáa níjkyéji múnaa ijcyárómedítýú ímityúné méénúmedi ídáátsóvetuubéré illure diityéké waagóo ditye ícúbáhrámeiki. Aame icyooca cúúvétsii dóhjinúmeímyé téhmehijcyá mújyú Píivýéébe pámeemáyé muhdú ditye icyahijcyáné ímbájchoííne. 5 Téhduréhjáa muurá éjyúwúvú ímityúné ijcyámedi tsá dibye ídáátsóvetúne. Muuráhjáa ííñuji dibye cáájávétsóneri májcanúmedítýú apáábyekéré pájtyetétsoobe dityéé ímíjpyetéro diityéké uwáábohijcyaaabe Noéke 7-meva ítsímema. 6 Téhduréhjáa idyé Tsodóómaa, Gomóóraa, ijcyácoomícyu múnáake áiuúcuúbe. Ehdúhjáa imyéénúneri meke úújétssoobe ííne icyooca téhdure ímityúné méénuhijcyámeke muhdú ícúbáhraííne.

7-8 Téhduréhjáa muhdú ímiáámeke ípájtyetétsoííne úújétssoobe ípyéé íaiúúrcóomícyutu Róóke ípájtyetétsoneri. Muuráhjáa diityéj piine ijcyároobe ímiáábé íjcyánéllii múhdurá ítsúcunúhijcyá ímityúné imyéénúneri ditye ihjyúvahijcyáne. 9 Áánéllii muurá méwaajácú Píivýéébe meke pájtyetétsoné meke mújtsátsoíyónetu dífbyedívú meíhvéjtsámeímye. Áánetu ihdyu ímityúné tsúuca ícúbáhraméi pañe ijcyá dibye muhdú meícyahijcyáné mééma ímbájchoíínevújuco. 10 Muurá ícúbáhraíiibe eene ímíllédú ímityúné imyéénúne dífbyeke ávyéjúúllehijcyátúmedi. Muurá uuhívatéhijcyámé íhtsutúmé níjkyéjiri ijcyárómedi núhnevétúmere. 11 Muurá níjkyéji múnaa diityé ehníínevu íhtsutúmé ijcyarómé tsá mújyú ávyéjútédítýú ímityúné íhjúvatú Píivýéébé úmíwávu.

12 Áronáa diitye álliu múnaa átéréenéhjí uwáábojte nehnúwu uuhívatéhijcyá iwáajácútúneri. Ávyeta iyámédú néeme wáajácúmeítyúmé ímíllédú dáííwémeihijcyáhi. Árome wágóóové diitye iyámé wágóóóvehijcyádu.

13 Muurá ímíllédú íjcyáne ítsúcunúhijcyámé ímí tehdújuco íjcyane. Árome

múhdurá ícyahíjcyáneri tsíjtyeke ityútávátsohíjcyáne áhdó újcuúhi. Aame ávyéta nucójpitso nééme ámuháma nahbévahíjcyá ímiáámeúvúdu.

¹⁴ Muurá tenáhtsírē ítēme. Aame tsá mújyú íhvetéityú ímityúné imyéenuhíjcyánetu. Muurá dúhcú íbúwámeke ténejcúvúré íbúwátsohíjcyáme. Aame panévaré íéhnéváiyóneri úmúúpívyehíjcyá ímityúmé íjcyame. ¹⁵ Muurá ímiájító úráávyérónetu imújtáne ímityúné pañéréjuco ditye ícyahíjcyáne tsaapíhjáa Píívyéébé íhjú uubálle múnájpi Beóóuvú hajchi Baraáa íjcyadu. Dílbyéhjáa imíllérá ímityunéhjí imyéénúné hallúvú ídsíídsiváne. ¹⁶ Áronáacáhjáa íju mújyú íhjúvahíjcyátuube íñe meihjúvávajuri dílbyeke úhbánetu íhvetéébé téénetu.

¹⁷ Aane muurá díitye állú múnáa átéréénehjí uwáábojte éhne múúne nújpacyo íjcyátúné nupáhyejuúdu, áhdure díitye éhne múúne ojtso kíjyeba íhdícyáhullévú tsájtyedu. Aame bañú múnáa íjcyame tsá íñetú píáábotúne. Aame wágóóóveé ávyéta cúuvé néhullévú mújyú níjkéváityúne. ¹⁸ Muurá ímityunéhjí íhjúváneeri tsúúcajáa téénetu íhvetéjúcóórómeke tsiíñe íbúwátsohíjcyámé ténejcúvu. ¹⁹ Muurá nehíjcyáme: “Tsúúca mepájtyetémé hallúrí ñná íjcyájúcóótúnéllí mépíivyété meímillédú meíjcyane.” Áronáa tsá ditye wáájácúmeityú ímityúné pañe íjcyane. Muurá tsánevu metáhjátsámeíñe pañe meíjcyáhi. ²⁰ Aane muurá ímityúné meícyahíjcyánetu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoke mecáhcújtsónej tééveri meímíjpyetéjúcoorómé bíwáhdúré íhdéé meícyahíjcyádú meíjcyáhajchíí éhnííñevu ídát sóréjuco meíjcyane. ²¹ Aame tsáháa íhdyu ímiájító Píívyéébé taúhbaju méhdivu bóhówájtsónejcúvú meíbúwáávéityuróne. Muurá teene mewáájacjúcooróné meéhdívallehíjcyámé úmíwa ídát sóhree. ²² Ehdú meíjcyá íllu tsaate néhdújuco: “Oohímýé íllímutúhcú tsiíñe majchóhi. Téhdure meénimu nítyááverómé bíwáhdúré íñújcáámíri cávihyíñúmeíhi.”

3

Jetsocríjto tsiíñe tsááíñe

¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, íhyaami ámuha éllevo o cáátúnúháámí pañe tsiíñe ámuhákye ó úwaabó íhdééháámí pañe ámuhákye o úwaabónere. ² Aane íhdyu tsáma máábájíívedí Píívyéébé íhjú uubálle múnááhjáa tsúúcajátújuco meke nehíjcyáne. Téhdure máábájíívedí Mepájtyetétsoobe Jetsocríjto uwááboju dílbyé uwáábojte ámuhákye úwáábohíjcyáne.

³ Áánéllí wájácútsi méíjcyaco dityéé nééne Jetsóo tsiíñe tsááíñe íhdéwu tsaate ímíllédú ímityúné imyéénúne dílbyedi úhívatéíñe. ⁴ Muurá neeímýe: “¿Mújyúami tsááiibe Críjto idyévúvúvú tsááiibe? Muurá íñe meíhdé múnáaúvú íjcyájyú ícyahíjcyádúré íñúji ícyoocápivu ípyée ípívyéévétsíhdyu.” ⁵⁻⁶ Ehdú neeímýe Píívyéébéhjáa íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí íhjúváneeríyé ípívyéjtsóné wáájacuróme. Muuráhjáa díbye nééjuríyé nújpacyo tsatsíhvú dóbeevé íñúji íbóhówááveki. Téhduréhjáa muurá íñéhdújuco díbye éjyúuvú íñúji ícyájáávétsooneri míamúnáake májcanútsóné díityé ímityú hallútu. Aane wáájacurómé állú múnáa átéréénehjí uwáábojte tsá téeneri ícúvehíjcyatúne. ⁷ Áronáa muurá Píívyéébe néé ímílléjyú íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí íwáágóoíñe cúújuwari. Ájyú muhdú meícyahíjcyáne

méema dibye ímíbájhócooca dífbyeke cáhcújtsotúmé ímityú ícyahíjcyámé illuréjuco wágóóovéíñe.

⁸ Cáhawáá méijtsúcunu, ámuúha táñahbému. Muurá Píívyéébedívú 1,000 píjcyá tsájcoojí hajchótare. Muurá tsájcoojíuvúdúré jtsúcunúúbé éhdúné pijcyábá íjcyaróne. ⁹ Áánéllíi tsá múu néétu íveeki Jetsóó ícúú tsáátune. Muurá ihdyu téhnehíjcyaaabe míamúnaa ímityúné íicyahíjcyánetu íhveténe ímíjpyeténe. Tsá dibye ímilléturó tsaatéuba wágóoovéne.

¹⁰ Aabe muurá ihdyu meijtsótúnáa tsaá éhne múúne naní múnáajpi meke ábájinejcuđu. Téjyju páneere íévéhóowari íjcyanéhjí áiiivyéné ihjyúvaá ávyétá apíicho. Téhdure ííñuji cámaráúúveé páneere tééjé hallúrí íjcyanéhjíimájuco.

¹¹ Ehdu páneere cúújúwari wágóóovéhi. Áánéllíi téñbúwá meijcyáne ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé dífbyedívréjuco mecátsípáávéne. ¹²⁻¹³ Ááne météhnehíjcyá mújyú tehdu tene pájtyeíñé dibye nééneé. Muurévá páneere íévéhóowari íjcyanéhjí ííñújimájuco cúújúwari chócoovéne wágóóóvéne boonétú béhjíréjuco ííñuji dibye ípívyéjtsóíñé páneere íévéhóowari íjcyanéhjíimájuco. Áájí hallúríva páneere tsaímíyéjuco íjcyáiñe. Tsáhájucová íiná ímityúné íjcyáityúne.

¹⁴ Ahdícyane teene ámuha metéhméné hajchótá ímíááméré meijcyá íínetú ámuha menéétsámeítyúmeke Críjto íájtyúmívaki, ámuúha táñahbému.

¹⁵ Muurá Píívyéébe téhnehíjcyá páneere míamúnaa ípájtyetéíñé uwááboju cáhcujtsóne. Áánéllíi tsáhái Críjto tsáátune. Ehdu téhdure ménahbe mítyane mewájyube Páávoró ámúhake caatúnuhíjcyá Píívyéébe dífbyeke tükévéjtsóneri.

¹⁶ Muurá pahúllévare íjcyané cahcújtsó múnáa éllevu iwállóhaamíjé pañe téeneri íhgyúvahíjcyaaabe. Áronáa tsane túhú dibye úwaabóné tsá páneere ímí melléébohíjcyatúne. Aane íjcyámé tsaate dífbyé uwáábó wáájacurómé tsíñejcúvúré úwáábohíjcyané Píívyéébeke ímí iúráávyétúnéllíihye. Aame ehdu dífbyé ihjyú ínúútúré úwáábóneri íhyallúvúré ímityúné méénuhíjcyáhi.

¹⁷ Ahdícyane ámuha táñahbému tsúuca ámuha íñehji mewáájacúme ímíñeúvú météhmeméí állíu múnaa ámúhake ímíáájú ámuha mecáhcuíjtsónetu ímújtátsótuki. ¹⁸ Áánéllíi éhniíñevu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtodívú mecátsípáávé ámúhake dibye ípíáábo ámuha mewájyújcatsíki. Ahdícyane

ihdyu óvíi dífbyeke máávyéjtsó mújyú níjkéváityúne. Áyu tehdujúco.

1 JÓÁA

Tujkénú Jóáa cáátúnuháámi

Mepájtyeténé uubálleju

1 Ámúhake ó caatúnú Críjtodítýú dííbyej tééverií Píívyéébe meke pájtyetésóóbedítýú íjcyáné uubálle. Dííbyéhjáa ihdyu íjcyaduré ícyahíjcyá ipíívyema íjcyátuube ííñújí ípívyéévetúné ihdejuco. Áábekée muha maájtyúmíibe íhjuváné muha mélleebóhi. 2 Aabée bóhówáávéébedítýú íjcyáné uwááboju íñe ámúhake ó úúballehíjcyá mújýú medsíjívéjúcoóítýúne bóhí dííbyedítýú meújctúné uwááboju. Aabéhjáa ihdyu íjcyaduré Cááníma ícyahíjcyároobe botsíi méhdivu bóhówaavéhi. 3 Aanée páneere díbye méénunéhjí muha máájtyumíhi. Áhdurée díbye íhjuváné muha mélleebóhi. Aane ámúhake ó úúballé ímí tsame meíjcyame menáhbévájcatsí íñe muhdú muha Cááni Píívyéébeé, dííbye Ílli Jetsocríjtoó, íjcyámútsima meíjcyadu. 4 Aane ámúhake ó úúballé tééneri ámuha meímíjyuúki.

Píívyéébedi ímiáájju

5 Ááné uwáábojúu dííbyere Jetsocríjtó múúhake úwaabóné íñe ámúhake ó úúballé Píívyéébe ímiáábé íjcyáábédi íñé ímítýú íjcyatúne. 6 Áábeke 'ímí ó úraavyé' menéérome ímítýunéhjí meméénúhahchíí íllure máallíhi. 7 Áánetu ímiáábé díbye íjcyadu meíjcyáhahchíí ímí ménahbévájcatsí pamévamáye. Áíjyu tsá íná máhallúrí íjcyájúcootú tsúúcajáa Ílli Jetsocríjtó ítyujpácýó iwáágóóneri páneere meímítýú ímíbájchónéllíihye.

8 Áánetu ímítýumé meíjcyarómé 'tsá ímítýuube o íjcyatúne' menéhahchíí íllure máállímyeímýe pañe tsá ímiáájú íjcyatúne. 9 Árónáa ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyaaabe íñéhdú méénúúbeke meímítýuháñé meúúbálléhahchíí méhdi ídáátsóvéne mééma ímíbájchoobe páneere. 10 Áánetu 'tsá mújýú íñé ímítýú o méénutúne' menéhahchíí Píívyéébeke állíu múnáájpidi médillóhi. Aane ehdu menéeme tsá ímí dííbyé uwááboju mecáhcútsotúne.

2

Críjto mépiááboobe

1 Ámuúha Llihíúmuj, ícyooca íñe ámúhake o cáátúnúné pañe o néé ámuha ímítýúné meméénútuki. Árónáa ihdyu ímítýúné meméénúhahchíí Jetsocríjtó ímiáábé mépiááboobe íjcyaaabe meke Meécááni húmíj pñínévú píaabóhi. 2 Muuráhjáa pájámeííbyé meímítýuháñé mééma ímíbájchoki. Árónáacáa tsá apáámyéllíihyeré méhllí díbye dsíjívétúne. Muuráhjáa páneere míamúnaa ííñújiri íjcyáméllíi dsíjívéebe.

3 Aane muurá ihdyu Píívyéébé taúhbajúúné néhdú meíjcyánetu méwaajácú ímiááané dííbyeéjté meíjcyane. 4 Áánetu tsaate 'dííbyeéjté muúha' néérome dííbyé taúhbajúúné néhdú íjcyatúmé állíu múnaa. Áámé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne.

5 Muurá ihdyu Píívyéébe néhdú meíjcyame dííbyeke méwajjúhi. Áánetu

méwaajácú ímiááné dífbyeéjé meíjcyane. ⁶ Áánéllii múu tsaate 'Píivýéébeke ímí ó úraavyéhi' néeme íjcyá muhdúhjáa ííñújiri Jetsocríjto ícyahíjcyádu.

Tsiiñe taúhbaju bóhówaavéne

⁷ Ámuúha táñahbémuj, íñe ámuúha éllevu o caátunúné tsá béhné taúhbaju íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ámuúhama tene íjcyane. Áánéllii tsúúca ámuha teene méwaajácúhi. ⁸ Áronáa béhnéuvúdu ámuúhake o nehíjcyá muhdú Críjto meke wájyudu ámuha mewájýjýcátsíki. Muurá tsúúca ímityúné ámuha meícyahíjcyané meihvéjtsóne ímiáájuréjuco meúraavyéne.

⁹ Aane muurá 'ímiáájú ó úraavyéhi' menéérome ménahbémuke menéhnílléhajhíí ímityunéjcuréi meúraavyéhi. ¹⁰ Áánetu ihdyu ímiááné ímiáájú meúraavyémé mewájýú ménahbémuke. Aame tsáhájucó ímityúné pañévu memújtatúne. ¹¹ Áánetu ménahbémuke menéhníllémé ímityúné pañe meíjcyáhi. Aame teene meke mújtatsómé meíjcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeítyúme.

¹² Aane íñe ámuha áátsíímédú menéémeke ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoj tééveri Píivýéébe ámuúhadi ídáátsóvéne ámuúhá ímityú ímíbjáchómeke. ¹³ Aane ámuha kéémejtéké ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoke páneeréikyéé ípíivýéévetúné íhdéjuco íjcyáábeke ámuha mewáájácúnéllíihye. Áhdure ámuha ováhtsámuke ó caatúnú tsúúca ámuha Naavéneke metáhjánéllíihye. Áhdure ámuha tsííméké ó caatúnú tsúúca Méécáánikye ámuha ímí mewáájácúnéllíihye.

¹⁴⁻¹⁵ Áhdícyane pámeere kéémejtémá ováhtsámú tsúúca Píivýéébeke ímí ámuha meúraavyémé Naavéneke metáhjame tsá múu íjyácunújucootú ííñújiénéhjiri. Muurá tsaate ténéhjiriyé íjcyame tsá Píivýéébeke wájyutúne. ¹⁶ Muurá páneere ííñújiene tsá Píivýéébedityú tsáátune. Naavenedityuré tsááne méjpiíyí ímityúné meméénúyóneri meúmúúpivyéne, íná meíteneri meúmúúpivyéne, meéhnéváneri memityájkímyeíñe. ¹⁷ Áronéhjí muurá páneere tééjima wágóóovéhi. Áánetu ihdyu Píivýéébe ímillédú ícyahíjcyámé tsá mújyú muhdú íjcyáityúne.

Ímiáájú

¹⁸ Áhdícyane, ámuúha Llihiúmu, tsúúca ííñuji mééma níjkévaáhi. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú tééne ihde Críjtoke múnáátsóhíjcyaae bóhówááveíñe. Muurá tehdu néeme míyaméjuco méhdivu bóhówáávénetu méwaajácú tsúúca ííñuji mééma níjkévaíñe. ¹⁹ Muuráhjáa tujkénú meke íñáhbévahíjcyároné méhdityu íhvetémé ímiá nabhémú íjcyátúnéllíihye. Ímiá nabhémú íjcyaca tsá dítye méhdityu dówáávéityuróne. Áánetu méwaajácú ménahbémú dítye íjcyatúne.

²⁰ Áánetu ihdyu tsá ámuha díityédú menéétune. Muurá ihdyu tsúúca Píivýéébe Apííchó ámuúhá pañe íjcyanéllii ámuha méwaajácú ímiáájú. ²¹ Tsá idyé ámuha mewáájácútúnéllii ámuúhake o caátunútúne. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú keená álliuré íjcyane. Áánéllii ámuúhake ó caatúnú ámuha maállítsámeityuki. ²² ¿Aane caatyé íñe díitye állíu múnaa? Jetsóó Críjto Mépájtyetétsoobe íjcyatúné nehíjcyámé muurá állíu múnaa. Aame íllure dífbyeke ehdíivállehíjcyá Cááni Píivýéébema díityétsikye icyáhctújstótúnéllíihye. ²³ Muurá

Íllikye cáhcújtsótúmema tsá Cááni Píivýéébe íjcyatúne. Áanetu ihdyu dílbyeke cáhcújtsómema íjcyaaabe.

²⁴ Aane muhdúhjáa ámuha tsúúcajátújuco teene melléébone ímí mecáhcújtsóhajchíí íné imíjyaú ámuha méijcyaa Méécááni Píivýéébeé, Ílli Jetsocríjto, íjcyámútsima. ²⁵ Muuráhjáa dílbyere Jetsocríjtó néé mújyú medsíjívéjúcoóityúne bóhüvu meke íajcune.

²⁶ Ehdu íne ámuhakye ó caatúnú tsaate ámuhakye mújtátsóiyóné ihdétu.

²⁷⁻²⁸ Áronáa tsá múha ámuhakye állítyuró Píivýéébé Apííchovu tsúúca Jetsocríjtó ámuhakye ájcúmeke. Áánellíi tsá múha ámuhakye úwáábóityuró téenere ámuhakye úwáabohíjcyánellíihye. Ááné uwááboju muurá tsá álliu íjcyatúne. Ahdícyané, ámuúha Llihíúmuj, ímíñeúvú meijcyá Críjtoma muhdú Píivýéébé Apííchó ámuhakye tükévejsódú mújyú tsiíne díbye tsáacooca íínerí núcójpívetúme tsaimíyé dílbyeke ámuha mewáátsúcúpéjtsoki. ²⁹ Muurá ámuha méwaajácú Jetsocríjtó ímiáábé íjcyaaabe mújyú ímityúné méénutúne. Ahdu íjcyame Píivýéébej tsíímé íjcyáhi.

3

Píivýéébej tsííme

¹ Cáhawáá méijtsúcunu muhdú Píivýéébe mítyane meke iwájyúnellíi ítsíímédi díllone. Aame ímiááné dílbyej tsíímé méijcyáhi. Áanetu dílbyeke cáhcújtsotúme tsá wáájacutú dílbyééjté meijcyane dílbyeke iwáájacutúnellíihye.

² Ámuúha táñahbémuj, ímiááné tsúúca dílbyej tsíímé meijcyarómé tsáhái ímí mewáájacutú muhdú meijcyaiñé nihñévére. Áronáa méwaajácú Críjto meke újcúvácooca dílbyedúréjuco meijcyaiñé dílbyeke maájtyúmíñéllíihye.

³ Muurá ímiááné dílbyeke mecáhcujtsómé métsúúrámehijcyá ímiáámeréjuco meijcyáíyóneri díbye íjcyadu meijcyaki.

⁴ Áanetu ímityúné meméénuhíjcyámé Píivýéébé taúhbaju íllure méehdíívalléhi. Muurá tsá díbye ímíletú ímityúné meméénune.

⁵ Muurá ámuha tsúúca méwaajácú Jetsocríjtó mújyú ímityúné méénútuube ííñujívú tsááne méimítyuháñé méhdityu iwáágooki. ⁶ Aane pámeere ímí dílbyema íjcyame tsá ímityúné méénutúne. Áanetu ímityúné méénuhíjcyámé tsá dílbyééjté íjcyatúne. Aame tsá dílbyeke wáájacutúne.

⁷ Ahdícyané, ámuúha Llihíúmuj, tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñe. Muurá ímiáánéré méénuhíjcyámé ímiáámé íjcyá Jetsóo íjcyadu. ⁸ Áanetu Naavéneéjté íjcyame ímityúné méénuhíjcyá tsúúcajátújucoo díbye íjcyadu íjcyánellíihye. Áánellíihyé muurá Píivýéébé Hajchi tsáa ííñujívú dílbyeke ityáhjáne díbye tútávátsonéhjí ímíbájbchoki.

⁹ Aane ímiááné Píivýéébej tsíímé meijcyame tsáhájucó ímityúné meméénutú béhné íjtsaméivúréjuco díbye meke ájcúnellíihye. Aame tsáhájucó ímityúmé meijcyatú tsúúca ítsíímédi díbye meke díllome. ¹⁰ Aane muurá méwaajácú caatyé Píivýéébej tsíímé íjcyane. Ahdure méwaajácú caatyé Naavénej tsíímé íjcyane muhdú dítye íjcyánétúre. Muurá ímityúné meméénuhíjcyámé ménahbémuke mewáájyutúme tsá Píivýéébeéjté meijcyatúne.

Méwájyújcatsíñe

11 Muurá ámuha méwaajácú tujkénúu meúwáábójcatsíñé muhdú mewájýújcatsíyóne. 12 Aame tsá mejcyatú Caiúvúhjáa ljcyađu. Muuráhjáa Naavéneéjpi ijcyánéllii iñáhbeke lliíhyánuube. Aanée ¿iveeki lliihyánuube iñáhbeke? Díbyéhjáa múhdurá méénúnáa iñahbe ímí méénune itsárálléne díbyeke lliihyánuube.

13 Ahdícyane múhdurá méjtsúcunudí ámúhake Píívyéébeke cáhcújtsotumé nehniálléhajchíjju, ámuúha táñahbému. 14 Muurá méwaajácú Píívyéébeéjité mejcyame ménahbémeke mewájyume mújýú medsíjivéjúcúóóityúne bóhiima mejcyane. Áanetu iñahbémeke wájyutumé tsá téenema ljcyađu. 15 Muurá dsíjivétso múnaádú néeme iñahbémeke nehniálléhi. Aane muurá ámuha méwaajácú tsíjtyeke idsíjivétsóiyóneri ljcáunúhíjcyámema mújýú medsíjivéjúcúóóityúne bóhi ljcyađu. 16 Muurá méwaajácú muhdúhjáa Jetsocríjto meke iwájyune úújetsóné idsíjivéneri. Ahdu téhdure ménahbémeke méúújétsóiyá diityéké mewájyune. 17 Ditye píhtónetu diityedí meídáátsóvéne mepiáábótúhahchíi tsá ímiááneturé Píívyéébeke mewájyutúne. 18 Ámuúha átsímédú ámuha menéemeéj, tsá múu apááñéré ihjúri iñahbémeke wájyutúne. Múu ímiááané diityéké iwájyune úújetsó diityéké ipiáábóneri.

Píívyéébema ímí mejcyane

19 Ehdú meméénune ímiáánéjucó ímiáájú meúraavyéne. Aame méwaajácú ímiááané ímí Píívyéébema mejcyane. 20 Muurá ímityúné meméénune méwaajácúhi. Aane Píívyéébe íná túhúúlléébejii waajácú muhdú meicyahíjcyáne. 21 Ámuúha táñahbému, muurá ímityúné meméénútucooca méwaajácú ímí Píívyéébe meke íjtsúcunúne. 22 Aabe meke ajcú páneere díbyeke metáúmeiñé díbyé táuhbajúúné mecáhcújtsóné díbye ímillédú mejjcyámeke. 23 Meke muurá táuhbaabe Ílli Jetsocríjtoke mecáhcújtsóné mewájýújcatsí muhdú meke díbye wájyudu. 24 Díbye meke nehdu mejcyame ímí díbyema mejjcyáhi. Aame méwaajácú méema díbye ljcyađe Ípííchó mépañévu ipícyóónej téeveri.

4

Ímiáájú Píívyéébedítyú tsáané

1 Ámuúha táñahbému, tsá múu peecutére cáhcújtsotú tsaate ámúhama Píívyéébe icyánéjuri ihjuváne. Tujkénú múu ímíñéuvú íjtsó iwáájácú ímiááané díbyedítyú tene ljcáhahchíjju. Muurá mítyame állíu múnaa díbyé ihjúu uubállé múnáadi idíllómeiñé úwáábohíjcyáhi. 2 Aane cáhawáá ámúhake o néé muhdú mewáajácúné ímiááané Píívyéébe Apííchó túkevéjtsori úwáábohíjcyámeke. Muuráhjáa ihdyu Jetsocríjto Píívyéébe Hajchi ljcyaabe Míamúnáájpidívu ípívyéévéne íñjújívú tsááne cáhcújtsómé úwáábohíjcyá Píívyéébe Apííchó túkévéjtsóneri. 3 Áanetu teene cáhcújtsotumé tsá téené túkevéjtsori úwáábotúne. Críjto munáajpi Naavéne apííchó túkevéjtsoriyé úwáábohíjcyáme. Aane diitye úwááboju tsúuca ljcýá íñjújiri éhnée éjýújucó téené uubállé ámuha melléébone.

4 Ámuúha Llihiúmuj, muurá Píívyéébeéjité ámuha mejcyame tsúuca diityéké metahjá diityémá ljcýáábé ihnáhó éhníñévu ámúhama ljcýáábé ihnáhó ljcýánéllíihye. 5 Íji múnaaré ljcýánéllii míamúnáadityuré tsáané íjtsaméi ditye

úwaabóné diitye míamúnaa lleeúbunúhijyá téhdure tééji múnaa íjcyánéllíhye. ⁶ Áánetu ihdyu Píivyéébeéjté mejjcyánéllíi téhdure dííbyeke wáájacúmé meke lléébohíjcyáhi. Áánetu dííbyeke wáájacútúmé tsá meke lléébotúne. Áánetúré méwaajácú caatyé ímiááné Píivyéébé Apííchó túkevýtjatori úwáábohíjcyáne, áánetu caatyé álliuré Naavéné apííchó túkevýtjatori úwáábohíjcyáne.

Píivyéébe meke wájjyune

⁷ Áánéllíi metsu Píivyéébedítýú tsáané íjtsaméima mejjcyame mewájjýjccatsíki, ámuúha táñahbému. Muurá mewájjýjccatsíñeri meúújsetsó ímiááné dííbyej tsíímé mejjcyame dííbyeke mewáájacúne. ⁸ Áánetu tsíjtyeke wájjýutúmé tsá dííbyeke wáájacútúne. Muurá dííbyej tsíímé íjcyaca tsíjtyeke wájjýúiyá muhdú díbye meke wájjyudu. ⁹⁻¹⁰ Muuráhjáa méicyánéjccutu dííbyeke mewájjýútúrónáa meke mítyane iwájjyune úújétsobe apáábyéré Ílli íjcyáábeke ííñujívú díbye wáalloobe dsíjívénej tééveri méímítýuháñé ábájíívémeímýé mújjýú medsíjívéjccóóityúné bóhí meújccuki.

¹¹ Áánéllíi mewájjýjccatsíiyáhi, ámuúha táñahbému. ¹² Muurá dííbyeke mújjýú maájtyúmíturómé mewájjýjccatsíhajchíí méwaajácú Íapííchó mépañe íjcyane. ¹³ Áánevu meke díbye ájccúnéllíi méwaajácú ímiááné dííbyeéjté mejjcyane. ¹⁴ Muuráhjáa muha Jetsocríjtóke maájtyumímé íñe meúúbállehíjcyá Méécááníi dííbyeke ííñujívú wáalloone dííbyej tééveri pámeere míamúnáake ípájtýetétso. ¹⁵ Aane Jetsóó Píivyéébé Hajchí íjcyane mecáhcújtsóne dííbyedívú mecátsípaavémé tsaimíyé Píivyéébema méjjcyámé pañe íjcyaaabe Íapííchoj tééveri.

¹⁶ Aane díbye meke wájjyune mewáájacúnéllíi dííbyeke mecáhcújtsóne dííbyedívú mecátsípáavehíjcyáhi. Muurá ihdyu íjcyaduré meke wájjyúbe. Aane pámeekéré mewájjyune ímí dííbyema méjjcyámema idýé íjcyaaabe Íapííchoj tééveri. ¹⁷ Muuráhjáa muhdú Jetsocríjtó ííñujírí íjcyadu mejjcyáneri meúújsetsó ímiááné dííbyeke mewájjyune. Aabe meke wájjýúnéllíi tsá meíllityétú nihñéétsihvuré mééma díbye muhdú méicyahíjcyané ímbájchóíñeri. ¹⁸ Muurá meke wájjýumedi tsá meíllityétúne. Áánetu meke wájjýútúmeke meíllíi dítye meke ímítýú dáríívéíyónéllíhye. Muurá tsaate meke wájjyune mewáájacútúnéllíi diityéké meíllíiyáhi.

¹⁹ Áronáacáa ihdyu Píivyéébe tsúúccajátújuco meke wájjyune mewáájacúnéllíi dííbyeke mewájjýúhi. ²⁰ Áánetu 'Píivyéébeke ó wájjýúhi' menéérome ménahbémuke menéhnílléhajchíí íllure máallíhi. ¿Muhdú maájtyúmírómeke mewájjýumejjíva Píivyéébeke mewájjýúú awáá maájtyúmííbekejíívari? ²¹ Áronáacáa meke neebe dííbyeke mewájjýúne téhdure ménahbémuke mewájjýuki.

5

Ímityúné metáhjane

¹ Muurá Jetsóó Mépájtýetétsoóbeke mecáhcújtsóóbedívú mecátsípaavémé méjjcyá Píivyéébej tsííme. Aane dííbyeke wájjyune téhdure ítsíímeke wájjýúhi. ² Aane dííbyeke mewájjýúnéllíi díbye meke néhdu mejjcyame téhdure tsíjtye dííbyej tsíímé íjcyámeke ménahbémuke mewájjýúhi. ³ Muurá díbye néhdu

meijcyáneri méúújetsó díbyeke mewájurye. Aane tsáháturo túhuutúne. ⁴ Muurá díbyej tsíímé meijcyame ííñújí imítyuháñé métahjá Jetsóoke mecáhcujsóneri. ⁵ Píivýéébé Hajchi díbye íjcyane mecáhcujsómé métahjá panéváré meke tútávajtsóiyóne.

Jetsóó Píivýéébé Hajchi

⁶ Muurá méwaajácú Jetsóó Píivýéébé Hajchi íjcyane díbyéé tsójsótsámeicyooca Ílli díbye íjcyane díbyere Píivýéébe cáámetu néénéllíhýe. Áhdurée díbye dsíjívécooca úújétsoobe Ílli díbye íjcyane. Aane muurá Ípííchó méhdivu bóhówátsohíjcyá ímiááné tene íjcyane. ⁷ Muurá íjcyámé níjkyéjiri pápilhchúúmeva Píivýéébé Hajchi Jetsóó íjcyane néémeé: Dílbye pañetu Ílli Jetsocríjto, Cáánií, Ípííchoo, éhdume. Aame pápilhchúúmeva íjcyane tsáápiiyéro. ⁸ Téhdure íñe ííñújiri pápilhchúúmeva teene bóhówajtsóhi: Díbyéé tsójsótsámeicyooca Cááni nééneé, díbyéé dsíjívécooca tsiíñe díbyere nééneé, Ípíichó meke néhijcyánee, éhdume. Aane pápilhchúúmeva íjcyane tsanééré méhdivu bóhówajtsóhi. ⁹ Muurá mecáhcujsó míamúnaa meke nééneé. Aanéjii muurá mecáhcujsóiyá Píivýéébe meke nééneé. Muurá díbyere meke nées Jetsóó Ílli íjcyane. ¹⁰ Áanéllii pámeere díbyeke cáhcujsómé waajácú ííibúuri ímiááné Píivýéébé Hajchi díbye íjcyane. Áánetu teene cáhcujsotúmé álliu múnáájpidi dilló díbyeke. ¹¹ Áronáa neebe Íllj tééveri meke íajcuíñe mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhívu. ¹² Aane pámeere díbyé Hájchima íjcyane tsúúca teene ujcúhi. Áánetu díbyema íjcyátúmedi tsá tene íjcyatúne.

Nihñéenééré túkevétsoju

¹³ Ehdu íñe ámuéhakye ó caatúnú Píivýéébé Hájchikye ámuha mecáhcujsómeke ámuha mewáájácú tsúúca ámuha mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhíma meijcyane.

¹⁴ Muurá méwaajácú Píivýéébe ímillédújuco tene nehajchíí díbyeke metáúmeíñe díbye meke lléébone. ¹⁵ Áanéllii méwaajácú díbye meke piááboíñe páneere díbyeke metáúmeíñetu.

¹⁶ Aane tsaapi ménahbe ímityúné méénúhajchíí múu díbyé hallúvú piáábó táumeí Píivýéébeke díbye díbyedi ídáátsóvéne díbyé imítyú íábájíve díbye téené déjúcotu ídsíjívétuki. Áronáa íjcyané tsane ímityúné meméénúné déjúcotu medsíjívéiyóne. Aane téenémené díbye méénúhajchíí metáúmeídí piáábó díbyé hallúvu. ¹⁷ Muurá páneere Píivýéébe ímíletúné meméénunéhjí ímityúne. Áronáa íjcyané tsane téené déjúcotu medsíjívéiyóne.

¹⁸⁻¹⁹ Áronáa méwaajácú ímiááné Píivýéébeke mecáánívahíjcyámé ímityúné pañévú meúcaavéjúcootúné díbyé Hajchi meke Naavéné mújtátsóiyónetu téhmehíjcyánéllíhýe. Áanéllii muurá tsá díbye meke mújtátsóityuro Píivýéébeéjte meijcyámeke. Áánetu íñe múhdumé ííñújiri íjcyané míamúnaa Píivýéébeke cáhcujsotúmé díbye Naavéné hójtsí pañe. ²⁰ Muurá méwaajácú Píivýéébé Hajchíí tsááne ííñujívú meke iwáájácúto muhdú ímiáábé Cááni íjcyane díbyema ímí meijcyaki. Aame icyooca ímí díbyema meijcyá Ílli Jetsocríjtoma meijcyánéllíhýe. Aane ímiáábé Píivýéébe íjcyabe meke ajcú mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhívu. ²¹ Ahdícyane, ámuúha Lihíúmuj,

6v6jyaco6ne d66byed6ty6 am6hake m6j6t6s66y6on6eh6j6 amuha mec66n66vah6j6cy6ne.
6yu tehd6juco.

2 JÓÁA

Hállúvúeháámí Jóaa cáátúnuháámi

Muhdú mewájjune

¹ Muúllej, Píivyéébé cahcújtso múnáá túkevjtsoobe o íjcyaaabe dǎ́tsǎ́mema ámúhake o wájjúmeke tsúúca Píivyéébe újcúme éllevu íñe íhyaami ó caatúnúhi. Aane tsá apáábyéré ámúhake o wájjutúne. Pámeere ímiáájú úraavyémé ámúhake wájjúhi. ² Aane ímiááné ámúhake ó wájjú ímiáájú mújjjú muhdú íjcyáityúné mépañe íjcyánéllíhye. ³ Ahdícýane óví Méécááni Ílli Jetsocríjtoma ámúhake wájjumútsí ámúhadi ídáátsóvéne píaabó íbúwájíí ámuha meíjcyaki.

⁴ Mítýane ó ímjýuuvé tsaate dǎ́tsǎ́medítýu ílle ímí tehdújuco ímiáájú úráavyémeke o íténema. Muurá Píivyéébé táuhbaju néhdújuco ditye íjcyane. ⁵ Aane, muulle, uke o neé mewájjújcatsíki. Tsá béhné táuhbaju tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píivyéébe meke táuhbáné mewájjújcatsíki. ⁶ Muurá ímiááné dílbyeke mewájjúhájchíí díbye meke néhdu meíjcyáhi.

Állíu múnáa

⁷ Aane téííbúwá meíjcyaco állíu múnáake. Muurá mítýame íjcyá ííñújjiri Jetsocríjtóo ííñújjívú itsááne ímiááné mehdu míamúnáajpi íjcyane cáhcújtsotúme. Aame íllure dílbyeke ehdíívallehíjcyá icyáhccújtsótúnema. ⁸ Ahdícýane téííbúwá meíjcyaco ámuha mebánúmeítýu ámúhá wákimyéi áhdori Píivyéébe meke ájcune ámuha meíjcuki.

⁹ Muurá ámuha Críjtó uwaáboju íjcyané tsíjjítoréjuco meúraávyéhájchíí tsá Píivyéébé icyánéjcuri ámuha meíjcyatúne. Áanetu tééne uwaábóré ímí ámuha meúraávyéhájchíí Píivyéébeé, Ílli Jetsocríjtóo, íjcyámútsima ímí ámuha meíjcyáhi. ¹⁰ Aane tsaate Críjtó uwaáboju cáhcújtsotúmé ámúhá éllevu ámúhake íúwáábo péhájchíí tsá múu ihjyávú wáátsúcúpéjtsotúne. ¹¹ Muurá díityéké ámuha mepiáábóhájchíí tsúúca ímityúné ámuha mémeenúhi.

Jóaa pítyajcóne

¹² Aane íjcyaróné mítýane ámúhake o neéiyóne. Árónáa tsáhájjuco ó ímíletú éhniíñevu íhyaamí pañétú o cáátúné lléváhréjuco ámúhá éllevu o pééíñéllíhye. Téjjyu botsíí ámúhake ó neé éhniíñevu meímíjyúúki.

¹³ Aane díñaalle ímí Píivyéébeke úráávyéllej tsǎ́ímé mítýane ámúhake durúváhi. Áyu tehdújuco.

3 JÓAA

Nihñéeháámíré Jóaa cáátúnuháámi

Gááyo ímiáábe

¹ Oo Píivýéébé cahcújtso múnáá túkevýtsoobe o íjcyaaabe íhyaami diéllevu ó caatúnú uke o wáyyuube Gááyo éllevu.

² Aane Píivýéébeke, muube, píáábó ó táumeíhijcýá díhyallúvú panévatúré ímí u íjcyaa muhdú tsaímíyé dííbyeke u úraavyédu. ³ Mítýane ó ímíjyuuvé uuva tsaímíyé ímiáájú u úraavyéné tsaate ellétú tsááme oke úúbálléneri. ⁴ Téhdure ávyétá mityáné ó ímíjyuuvé ópée ímiáájú o úwaabómé ímí úraavyéné oke ditye úúbálléneri.

⁵ Aane, muube, ímí tehdújuco u píáábohíjcyáné ménahbémuke ímichi tsiéllétu tsááme Píivýéébé ihjyu úwáábomé péhíjcyámeke. ⁶ Muurá íllevu ménahbémú dóbéévémeke úúballémé muhdú diityéké u wáyyúne u píaabóne. Aane ímí tehdújuco diityéké u píáábohíjcyáné Píivýéébe ímíllédújuco. ⁷ Muurá dííbyé ihjyú uwáábori úllehíjcyámé tsá ímílléturó cáhcújtsotúmé diityéké píaabóne. ⁸ Áánéllii metsu meere mepíáábohíjcyaa diityéké ditye ímiáájú iúwááboki.

Dióóterépé ímityuné íjcyane

⁹ Muuráhjáa éjyuu waajácuháámi ó wallóo elle íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu diityéké o túkevýtsoháámi. Áronévaa tétsíi túkevýtsoobe Dióóterépé iye íhtsútuube íjcyane ímíllénéllii tsá lléébotú táuwaábo. Imílleebévaa iye iúwaabóne. ¹⁰ Áánéllii téhullévú o péécooca dííbyeke ó díllóo táhallúvuvaa díbye álliñe. Aabévá muurá tsá wáátsúcuhijcyatú Píivýéébé ihjyú uwáábo múnaa téhullévú úújetémeke. Muurévá ímí diityéké wáátsúcúmeke íbóíjcyúróné tsaméhíjékéjuco díbye íchívyétsohíjcyáne.

¹¹ Tsá múu ihdyu, muube, ehdu ímítyuube íjcyatúne. Ímiáábéré múu íjcyáhi. Muurá ímiáánéré méénume Píivýéébeéjte. Áánetu ímityuné méénume tsá dííbyeke wáájácútuúne.

Deméétrio ímiáábe

¹² Áánetu pámeere nehíjcyá Deméétrio ímiáábé íjcyane. Téhdure o íjcyároobe ó waajácú ímí díbye íjcyane. Aane ímiááné tehdújuco dííbye. Muurá uure wájácú u nééne tsá mújyú állii o íhjúvatúne.

¹³ Aane íjcyaróné mityane uke o nééiyóne. Áronáa tsá o ímíllétú éhniíñevu o cáátunúne. ¹⁴ Muurá lléváhréjuco maájtyúmíjcatsiñe botsíi ímíñeúvú méíhjúvájcatsíki.

¹⁵ Ahdícýane óví íbúwajíí ú íjcyáhi. Ílle íjcyame ménahbémú uke duurúváhi. Áhdure óóma duubállé ménahbémuke diityéké o dúúrúváne. Áyu tehdújuco.

JÓÓDAÁ

Jóóda cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Jóóda Jacóóbó nahbe Jetsocríjtó ñícúve múnáajpi o Ijcyaaabe ñíe Ihyaaami ó caatúnú ámúhakee Méécááni íimíbájchóne újcúmeke Jetsocríjtó téhnehjicyáme éllevu. ² Aane ihdyu óvíi ámúhakee ñídaatsólléne píááboobe íbúwajíí ámuha meijcyame mewájujycatsíki.

Állú uwáábo múnaa

³ Ámuúha táñahbému, ó imíllera éhniíñevu ámúhakee o cáátunúne muhdúhjáa mepájtyeteíñe Píivyéébe méema méénunetu. Áronáa tsaate ámúhakee pátsáricyohijcyánéllii ó imíllé illure ámúhakee o tsápijtsóné Píivyéébé meke ájcune ímiáájú icyanéjcutu ámuha meítsútúúveki. ⁴ Muurá ijcyámé tsaate ímityúme Píivyéébeke cáhcújtsóturómé illure íállíñe ámúhá pañévu úcaavéme. Aame Máavyéjuube Jetsocríjtóke íehdiávalléne nehijcyá Píivyéébe meke iwájuynéllii muhdú meke méénúityúne ímityúme meijcyáromeke. Tehdu neéme muurá wágóóveé Píivyéébe waajácuháámi pañétú tsúucájajuco tene néhduú.

⁵ Aane ó imíllé tsúuca ámuha mewáajacújucooróné ámúhakee o ítsáávetsóné muhdúhjáa Píivyéébe ijraéémú ihñéjté Ijcyáromeke méénune díbyeke ditye cáhcújtsótúnéllíhye. Muuráhjáa Ejíhtó íiñúji múnáa hójtsí pañétú diityéké díbye Ijchívyétsórónáa diityédityú tsaate díbyeke cáhcújtsótúmeke dsíjívétsoóbe. ⁶ Téhduréhjáa muurá níjkyéji múnaa ímí díbyema Ijcyatúme múhdurá dáríivémeímyeke waagóoobe Ijcyátsihdyu. Áamekéhjáa pícyoobe cúúvétsí pañévu úwáñehíñeri ichíjchúmeke ditye tétsii Ijcyá díbye muhdú meicyahijcyané ímíbájchóíñévújuco. ⁷ Téhduréhjáa muurá Tsodóómaa, Gomóóraa, íunúúécoomíji múnaa, Ijcyámeke ícúbáhraabe cúújuwari ihdícyáméhjima ditye dómácócatsíhijcyané déjucotu. Áanetu méwaajácú Píivyéébe ímityúmeke ícúbahráné cúújuwari mújyú níjkéváityúne.

⁸ Ehdúhjáa íhdé múnáaúvuke díbye ícúbáhránáa jíveekí díbyé taúhbajúúne íehdiávalléne ímityúne ihjyúvahijcyámé níjkyéjiri íhtsútujte Ijcyámédityu? Aame ímityúne Ijcyáneri Ijpiíñañe illure tútávátsohijcyáhi. ⁹ Muuráhjáa íhtsútuube níjkyéji múnáa avyéjuube Ijcyároobe Migyééeré tsá ímityúne ihjyúvatú Naavénedityú díbyema Moitsééuvú íteméhó hallúvu ityáhjácatsicyoóca. Tsáháa díbye díbyedi íúuhíváténe neétu díbye ímityuube Ijcyane. Ílluréhjáa neebe díbyeke: “Óvíi ihdyu muhdú Píivyéébe uke neéhií.” ¹⁰ Áronáa muurá diitye állú múnaa tsá tehdu neétune. Muurá ímityúne ihjyúvahijcyámé iwáajácútúnéhjiri íúuhíváténema. Aame iyámédú dáríivémeíhijcyáhi. Ehdu ímíllédú Ijcyáneri íiye íhyallúvu Íllyúhcohijcyámé iwágóóóveíñe.

¹¹ ¡Máidaátsoju ihdyu diityéké tene pájtyeíñej! Éhnehjáa Caíí íñáhbeke dsíjívetsó dífvane muurá méénuhijcyáme. Áhdure éhnehjáa Baraáá ímityúne méénu dífvane ídsídsíváiyóneri ijyáacunúhijcyáme. Aame muurá

múhdurá idyáíívémeihjycyáné níjcaúvú wágóóóveé éhnehjáa Coréé illeebótú níjcaúvú dsíjiveebe wágóóovédu. ¹² Muurá eene ámuha menáhbévájcatsíñé wañéhjinévu nucójpítsowu ímiáámeúvúdu múúbaké ávyéjúúllétúme ipyééne majchóháñé iye óróhcohjycyá tsíjtyéjtane diityéké ítsáávetúme. Aame éhne múúne maállétyúcooca ojso kíjyeba pevénére tsájtyedu. Áhdure diitye éhne úmehééne íñééváyótsihvu néévátúnéllii ílluréjucó meíllone tébajkyéjimájucó mewáágoódu. ¹³ Áhdure diitye éhne nohji páné íhdéene móóá úniúvú íjchívyetsódu. Áhdure diitye éhne mícuro wáájácúráityumeréjucó íjcyáíhullévu áákityédu. Aame wágóóóveé cúúvétsí pañévu mújyú níjkéváityúne.

¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Enóó Adáaúvúj tsiiménémúhaabe 7-ijyúvájucóo dííbyéúvudítýú ditye lílyaaténáa íjcyaaabe Píívyéébe túkévéjtsóneri néé ehdu néémedítýu: “Ávyéjuube tsájucóó mítyame ihñéjtema pámeere míamúnáama muhdú ditye ícyahjycyáné íimíbájchoki. Muurá pámeere ímityúné méénuhjycámema ímityúné dííbyedítýú íhgyúvahjycyámé íáhdó újcuúhi.” Ehdúhjáa Enóóúvú néehíí. ¹⁶ Aame muurá tsá mújyú íjtsúcunútú tsíeméné ímí tehdujúco íjcyane. Páneere múhdurá íjcyane nehjycyáme. Áane ímillédú ímityúné íjcyáne mítyákímyeíhijcyáme. Aame ímiáámeúvúdu tsaatémá tsaimíyé íhgyúvahjycyá diityé tsíeméné diityédítýú iújcúroki.

Cáhújtsó múnáa túkevjtsoju

¹⁷ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávé éhnehjáa Jetsocríjto mamyémú nééneé: ¹⁸ “Muurá Jetsocríjto tsiíñe tsááíñe pííhicooca íjcyaimyé tsaate ímillédú ímityúné íjcyame íllure dííbyedi úhívátéimye.” ¹⁹ Aaméjucó muurá eene míamúnáake páhduvaré íjtsámeíchóne ímityúneríyé tsúúrámehijcyáne. Áámé pañe tsá Píívyéébe Apííchó íjcyatúne.

²⁰ Áánetu ihdyu ímíchi meíjcyáne Píívyéébema méihgyúvahjycyá dííbyé Apííchó pííáabori ámuha metéhmémeí Críjtoke mecáhújtsónetu ámuha memújtátuki, ámuúha táñahbému. ²¹ Ahdícyane ímiááméré meíjcyá díbye ámúhake iwájýúne ípííáboki. Óóchévetúmeré météhmehjycyá Jetsocríjto meke ídaatsóllédú íjcyaaabe mújyú medsíjivéjúcúóóityúne bóhívu íájcuiki.

²² Múu tsaate páhduvaré íjtsámeimyeke úwaabó ditye iwájácúúvéne ímíñéúvú icyáhújtsoki. ²³ Ehdu múu pájtyetétsó cúújúwá pañévu ditye wágóóóvéíyónetu. Áronáa ihdyu múu téííbúwá íjcyá ditye ímityúné méénúnetu ámuha meívatuki.

Duurúvaju

²⁴⁻²⁵ Aane ihdyu óví Píívyéébe Mepájtyetétsoobe Jetsocríjto tééveri ámúhake tehme ámuha dííbyedítýú memújtátuki. Áhdure óví ámúhake túkévéjtsóobe íínetú ámuha menéétsámeítýu dííbyedítýú ámuha meúújetécooca ímíjyuuri ámuha meíjcyaki. Áánéllii metsu Píívyéébeke apáábyekéré maávyéjútso panévatúré íhtsútuube íjcyaaabe mújyú níjkéváityúúbeke. Áyu tehdujúco.

APOCARÍHTSI

Muhdú pájtyeíñéhjí Jóáa ájtyumíne

Jetsocríjtó úúballéné tújkeváne

¹ Oo Jóáa Jetsocríjtó ñcúve múnáajpi o íjcyaaabe íñe íhyaami o caatúnuube ó úúballé muhdú lléváhréjucó tene pájtyeíñe. Píívyéébéhjáa Jetsocríjtóke néé díbye ñcúve múnáadivú teene íbóhówájtsoki. Áanéé óhdivu bóhówájtsóobe naavédú nééné pañe níjkyéji múnáájpij tééveri. ² Aane íñe ícyooca o úúballéné muurá ímiáané Píívyéébé íhju Jetsocríjtóo óhdivu bóhówájtsóné o ájtyumíne.

³ Aane ihdyu maímijyu teene éévevej. Áhdure maímijyu teene illéébone cáhcujtsómej. Muurá lléváhréjucó téhaami úúballenéhjí pájtyeíñe.

7-hava cahcújtso múnáa íjcyáme éllevu Jóáa cáátunúne

⁴ Aane íñe ó caatúnú ámuha 7-hava elle Áátsiá íññújri meíjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Aane óví Píívyéébe ípíívyema íjcyátuube íjcyaduré íjcyaaabe ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Áábé Apííchó 7-nevádú nééne óví téhdure ámúhake píaabóhi. ⁵ Téhdure óví Jetsocríjtó páñétúejpi dsíjivetúu bóhítujkénuube ámúhake píaabó pámeere íññújri íjcyané avyéjúté avyéjuube íjcyaaábe. Dííbye ímiáábé íjcyaaabe méhdivu ímiáájú bóhówátsohíjcyáhi. Muuráhjáa mítyane meke iwáyjúnéllii ítyujpácó waagóobe téénej tééveri méímítýú méhdivu iwáágóoki. ⁶ Aabé meke pícyóó Cááni Píívyéébé avyéjúté meíjcyaki. Áhduré meke pícyoobe llúúvájte meíjcyame dííbyeke meíícúveki. Aabe íhtsútuube avyéjuube íjcyáábeke ihdyu metsu maávyéjútsohíjcyá pajjyuvaré mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

⁷ Ámuúháj, muurá pámeere míamúnáa dííbyekéé cáváájcómema maájtyumíí ojtso pañe tsáábeke. Aane dííbyeke cáhcújtsotómé íájtyumíne taáhi. Ehdú pajtyeíñe ímiááne.

⁸ Muurá Píívyéébe néehíí: “Oo panévaturé íhtsútuube tapíívyema o íjcyátuube íjcyaduré o íjcyaaabe muurá ímichi téhijpi oo páneeréé o ípíívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsoííbye.” Ehdú muurá Píívyéébe néehíí.

Críjtóke Jóáa ájtyumíne

⁹ Aane íñe ámúhá nahbe o íjcyaaabe ámuha meíícúbáhrámeídyuré ó ícúbáhrámeíhijcyá téhdure dííbyé avyéjútéjpi o íjcyaaábe. Áhdure ámuha teene maáábucúduré ó aabúcuíhijcyá Jetsocríjtó oke píáábóneri. Okéé muurá waagóomé móóáj píñétú páhbau ‘Páhmoó’ némeítsihvu Píívyéébé íhju Jetsocríjtódítyú íjcyane o úwáábóhíjcyané hallútu. ¹⁰ Aabé tétsihyi o íjcyaaabe Píívyéébé wáábyuta íjcyajcójí dííbyeke o dúúrúvahíjcyánáa tsaapi táhallú éhnéjcutu kéévánécoba óóma íhjuvává éhne múúne rojrócó mellíjchune íhjuváu. ¹¹ Okéé neébe:

—Ímichi oo téhijpi páneeréé o ípíívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsoííbye. Áhdícyane páneere ícyooca u ájtyumíne waajácúháamitu u cáátunúne ú walloó Áátsiá íññújri 7 coomívá Éépetsoo, Ejmíínaa, Péégamoo,

Tiatííraa, Tsáádií, Piradéépiaa, Raoditséaa, éhdú coomívari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

¹² Ehdúu oke dibye néenélii ó révoové múha óoma íhjuvúné o wáájacuki. ¹³ Aabée ó ájtyumí 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéihcyúnéj piine tsaapi míamúnáajpídyú néébe íjtyúháacyú hallúvú íwajyámú íjcyaaabe íjyóocunúúbeke. Áábéj piínétúu óoro máíhé chiúcunú íjpiujívújucó íjcyamííhe. ¹⁴ Áábé núwacóo ávyéta tsítsí obééjá íhjinédu. Áánetúu íhyálluúúcú éhne múu cúújuwa péetéecunúdu. ¹⁵ Téhdurée íjtyúhaacyu ávyeta ‘rutúrútú’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa péetéecunúdu. Áánetúu dibye íhjuvúné keeváwu téhiñe níwácunúné íhjuvúvádu. ¹⁶ Aabée ímiánéjcuéhójsiri ejécunú 7-meváké mícúruke. Áánetúu íhjuútu náitsúwá kéhiúcunú ‘pajtyo’ néewa panéjcvaré tsúhjíwawa. Áábé húmí amítsaráhcóo nuha ájchúcunúdu.

¹⁷ Áábekée ó ájtyumíne díbyé líiñévu ó áakityeíñú múu dsíjívédu. Áronáacáa íhyójsi ímiánéjcuéhójsi táhallúvú ípcyóóne oke neébe:

–Díhllyedíñe. Muurá ímichi téhijpi oo páneeré o ípívéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsoíbye. ¹⁸ Muuráhjáa o dsíjiveebe tsiñe ó bohíi. Aabe tsáhájucó mújyú o dsíjivéityúne. Aabe míamúnáake cúújúwá pañévú ó waagóóhi. ¹⁹ Ahdícycane páneere íñe ícyooca tsúúca íjcyánema bóónétu pájtyeíñé u ájtyumíné caatúnú waajácuháámitu. ²⁰ Muurá táímiánéjcuéhójsiri 7-meva mícúruke u ájtyumíné 7-hava cahcújtso múnáa uwáábojte íjcyane nééiyóne. Áánetu 7-ihcyúvá peetéihcyúné u ájtyumíné diitye 7-hava cahcújtso múnáa íjcyane nééiyóne.

2

Éepetsorí íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹ Ahdícycane Éepetsorí íjcyáné cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “7-meva mícúruke ímiánéjcuéhójsiri ejécunúúbé 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéihcyúnéj piine úllehíjcyaaabe amúhake néehíi: ² Ó waajácú muhdú ámuha meíjcyame ímí táwákimyéi meméenuhíjcyáné panévare ámuha maáábúcnema. Téhdure ó waajácú ímí tehdújucó ámuha meúwáábohíjcyáné ímityúmeke. Muurá Píívyéébe uwáábo múnáadi iyee díllómeiyómeke ámuha méwaajácuhíjcyá állíu múnáaré ditye íjcyane. ³ Aane ímiááné ó waajácú táwájyuri ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáné oke íhvéjtsotúmere. ⁴ Áronáa íjcyáné tsane ímityúné amúhá hallúri: ¿íveekí tsáhájucó oke ámuha mewájyutú tujkénúu oke ámuha mecáhcújtsóijyu mewájyudu? ⁵ Aane meítsáávéne méíhvété ímityúné ámuha meméenuhíjcyánetu. Áane méímibáávye éjyúu ámuha meícyahíjcyádu. Muurá ámuha meímíjpyetétúhájhíi ílluréjucó amúhake o íhvéjtsóíñe wáájacúratúmeréjucó ámuha meíjcyaki. ⁶ Áronáa tehdújucó ámuha metsárlíllehíjcyáné nicoraítámú ímityúné méénuhíjcyanéhíjí téhdure idyé o tsárlílene. ⁷ Aane íhdyu óvíi ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébe Apííchó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá íínerí táhjátsámeityúmé ímí ícyahíjcyámeke níhñéetsíhvuré ó ájcuú mújyú ditye dsíjivéjucóóityúne bóhívu Píívyéébe avyėjuri tsaimíyé ditye íjcyaki.”

Ejmíñari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

8 Téh dure Ejmíinari Ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: “Ímichi téhijpi páneereé ípívyéjtsoobe téhdure níjke Ijcyaaabe páneere níjkévátsóiibye éhnée dsíjiveebe tsiíñe bóhíibe ámúhake néehíi: 9 Ó waajácú idátsó ámuha meícúbáhrámeihijcyáné oke ámuha meúráávyéné déjúcotu. Muurá tsaate íllure iállíñe Píívyéébeéjtedi díllómeiyómé nehníwu ámúhadítú ihjyúvahíjcyá Naavénééjtéré íjcyánéllíihye. Ehdú idátsó ámuha íñújiri meíjcyárónáa ámúhá avyéjú níjkyéjiri ijcyáhi. 10 Áhdícyane mááábímyeídí éhnííñevu ámuha meícúbáhrámeííñeri. Muurá ámúhadítú tsaatéké Píívyéébere wáájácúllémeke Naavéné cúvéhoojánutsómé ámuha meícúbáhráméíi pahójtscúj coojíva. Áronáa ihdyu íhvéjtsotúmé tsaimíyé oke meúráávyeco ámuha medsíjívétsihvújuco ámúhake o ávyéjutsómé ámuha meíjcyá mújyú dsíjívéityúmeréjuco. 11 Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake nehíjcyáne. Muurá íñerí táhjátsámeityúmé tsá nihñéétsihvúré wágóóóvetyúne.”

Péégamórí Ijcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

12 Téh dure Péégamórí Ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: “Níitsúwá ‘pajtyo’ nééwa panéjcvaré tsúhjíváwama Ijcyaaabe ámúhake néehíi: 13 Ó waajácú ámuha muhdú meícyahíjcyáné Naavéné ávyéjújkmíyeeíñe íñújiri. Árome ímí téhdújuco oke ámuha meúráávyehíjcyáné oke ámuha mecáhcújtsónema. Muuráhjáa táubállé meénuhíjcyaaabe Atíipake dítye dsíjívétsórónáa tsá oke ámuha meíhvéjtsotúne. 14 Áronáa íjcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj píine íjcyámé tsaate Baraáa uwáábó cáhcujtsóme. Muuráhjáa díibye Baráake úwááboobe íjraéémuke ímityunévú íbúwajtsómé níjcyotájté ícúvé máchohíjcyáhi. Téhdurée íhdícyámema dómácócatsíhíjcyáme. 15 Áhdure idyé íjcyámé tsaate ámúháj píine nicoraitámú uwáábó o tsáílléné cáhcujtsóme. 16 Aane ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné ihdyu meíhvéjtsóne méímibáávye. Muurá ámuha meímibáávyétúhájchíí lléváhréjuco ámúhá éllevu o pééíñe ílluréjuco ámúhadi o ícúbáhraki. 17 Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake nehíjcyáne. Muurá íñerí táhjátsámeityúmeke ó ájcuú ímiáájuvu wáájácúratúné majchódú néénevu. Áhdure díityéké ó ájcuú tsítsíj nééne neewáyuvu wáájácúratúne mémé tééutu cáátúvaúvu. Aane apáámyéré teeu újcume waajácúú mumémé Ijcyane.”

Tiatíurari Ijcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

18 Téh dure Tiatíurari Ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: “Píívyéébé Hajchí cúújuwa pééetécunúdí íhyálluúúú néébéj tuháácúyú ávyeta ‘rutúrútu’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa pééetécunúdí néébe ámúhake néehíi: 19 Ó waajácú páneere muhdú ámuha meíjcyame téhdújuco mewájyúcatsíhíjcyáne, ímí oke ámuha mecáhcujtsóne, ímí táwákimyéí ámuha meméénúné déjúcotu ámuha meícúbáhrámeiyóné maáábúcuhijcyáne. Áhdure ó waajácú táwákimyéí ímí téhdújuco ámuha meméénuhíjcyáne tujkénúu ámuha meméénuhíjcyáné éhnííñevu. 20 Áronáa íjcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj píine Jetsabée íjcyalle Píívyéébé ihjyú uuballe múnáálledi díllómeílleke íñá ámuha menéétulle táícúve múnáake íuwáábori állíhíjcyáhi. Muurá nehíjcyalle íhdícyáméhjíma dítye dómácójcatsíyóné ímityúné íjcyatúne.

Áhdure nehĩjcyalle ditye nĩjcyotájté ìcúvé mājchoróné ímityúné ĩjcyatúne. ²¹ Aane ó téhnehĩjcyará dille múhdurá ĩcyahĩjcyáné ìhvějtsóne ímiáállerejuco ĩjcyaki. Áronáa tsá dille ímilletú ímjpyeténe. ²²⁻²³ Áanéllii ó ìhvějtsóo díilleke dille chemerí ávyetá ìhnáhó ìcúbáhrámeiki. Téhdure díillej tsíimé dsĩjiveéhi. Áhdure díillema ímityúné méénuhĩjcyámé ìcúbáhráméii teene ìhvějtsótúhajchĩjju. Áanetu pámeere cahcũjtsó múnáa waajacúú ímiááné miamúnáa íbuúúné ĩjtsaméi o wáájacúne. Aabe amúhake ó ájcuú muhdú ámuha meicyahĩjcyáne áhdovu. ²⁴ Áronáa ĩjcyámé tsaate amúhadítú Tiatĩirari díille Jetsabéé uwaábó uráavyetúme. Aame tsá wáájacutú állitúré ĩjcyane Naavenedítúré tsááne ĩhstútúneri idillone ditye uráavyehĩjcyáne. Áyu éhdunéré téeneri amúhama ó ihjyváhi. ²⁵ Ahdícyané tsúúca oke ámuha meúraavyémé ímiñéúvú météhmémeicyó tsiĩne o tsááiñévújuco. ²⁶ Muurá ĩnerí táhjásameityúmé o ímillédú nihñéetsihvúré ĩcyahĩjcyámeke ó pícyoó ĩñujĩné avyėjujte ditye ĩjcyaki. ²⁷ Aame miamúnáake ĩhstútú táúhbaá ehne múúne núpájkityu méénúmeĩñé lliyíhllóné úmehéiyi mewápújuhcodú. Ehdu ávyėjutéimye Llihíyoo oke ávyėjutsódu. ²⁸ Áámeke ó ájcuú ehne tsítsívé mĩcúruwa ímíwu ájchúcunúdu néébedívu. ²⁹ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cahcũjtsó Pívyéébé Apíichó cahcũjtsó múnáake nehĩjcyáne.”

3

Tsáádíyí ĩjcyáne cahcũjtsó múnáa éllevu cáátúnúmeĩñé

¹ Téhdure Tsáádíyí ĩjcyáne cahcũjtsó múnáa uwaábóobe éllevu illu caatúnu: “Pívyéébé Apíichó 7-nevadú néene díbyedi ĩjcyaae 7-meváké mĩcúruke éjécunúhĩjcyaae amúhake néehi: Ó waajacú muhdú ámuha meicyahĩjcyáne. Muurá ámuha mékévaucunúhĩjcyará Pívyéébeke ámuha meúráávyénetu. Áronáa tsá ámuha ímí meúráávyetúne. ² Áanéllii téĩbúwá meĩjcyáne métsúúraméi ímí díbyeke ámuha meúráávyéiyóneri díbyedítú ámuha memújtátuki. Muurá ó waajacú díbye ímillédú ámuha meĩjcyatúne. ³ Méitsáávé éjyúu amúhake ditye úwaabóné tsúúca ámuha mecáhujtsóne. Ááne meimíbáávyéne tsiĩne ímiñéúvú díbyeke meúráávyé. Muurá ámuha meimíbáávyétúhajchĩí ehne múúne naní múnáajpi wáájacúratúné tsáhdu o tsáabe amúhake ó tuvááovaáhi. ⁴ Áronáa ĩjcyámé tsaate amúhadítú ímityúné méénutúme. Aame ímiáámé ĩjcyánéllii oóma ĩjcyaa tsaímíyé tsítsij néené wajyámuunévú iújcámeĩñema. ⁵ ĩnerí táhjásameityúmé ehdu ĩjcyáhi. Ááme mémeháñé tsá o páacyúityú wágóóóvéityúme mémeháñé cáátúváne waajacúháámitu ĩjcyane. Áámeke ó bóhówájtsoo Llihíyodívu, téhdure nĩjkyéji múnáadívu. ⁶ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cahcũjtsó Pívyéébé Apíichó cahcũjtsó múnáake nehĩjcyáne.”

Piradéepiári ĩjcyáne cahcũjtsó múnáa éllevu cáátúnúmeĩñé

⁷ Téhdure Piradéepiári ĩjcyáne cahcũjtsó múnáa uwaábóobe éllevu illu caatúnu: “Ímiáábé állíúútuube Dabíiúvú avyėjú díbyedi ĩjcyaae páayucúné tsá múha wátajcóiťuróne. Áhdure díbye wátajcóné tsá múha páayúciťuróne. Aabe amúhake néehi: ⁸ Ó waajacú muhdú ámuha meicyahĩjcyáne. Muurá dúhcú íbúwá ámuha menéerome ímí táuwaábó meúráávyehĩjcyá

oke tóonutúmere. Áánéllii ámuha meúwáábóíñe uwááboju ámuháma o pááyucúné tsá múha wátájcóityúne. ⁹ Áronáa ijcyámé tsaate jodíómú Ijcyarómé Naavéné icyánéjcuré úraavyémé illure iállíñe tahñéjtedi díllómeímye. Árome ícúbáhrámeñetu ámuhá lliiñévu imíhmoúbáne ámuhákye ávyéjútsoó ámuhákye o wáiyune iwáájácúnema. ¹⁰ Muurá íhnáhóóróné pañe ímí oke ámuha mecáhcújtsónéllii ámuhákye ó téhmeé íññújiri ícúbáhrameí Ijcyánetu. ¹¹ Aane lléváhréjucó o tsááñe. Áánéllii múu muhdú ámuha meícyahíjcyádú tsaímíyé ijcyá ámuhá wáábyutájucó Ijcyáneri ámuha mebáñúmeítyuki. ¹² Muurá íñnerí táhjátsámeítyúmeke ó pícyoó Tápiivyéébé duurúvájá apíhájucúnédú néeme ditye ijcyaki. Aame tsá múijyú díbyedítýú íñéityúne. Áámedítýú ó caatúnuú díbye mémema íhcyóómi béhne Jerotsarée níjkyéjiri Ijcyácóómi méme. Áhdure ó caatúnuú béhne tamyémé díityédítýú. ¹³ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píivyéébé Apííchó cahcújtsó múnáake néhijcyáne.”

Raoditséari Ijcyané cahcújtsó múnáa éllevu cáatúnúmeñe

¹⁴ Téhdure Raoditséari Ijcyané cahcújtsó múnáa uwáábóobe éllevu illu caatúnu: “Píivyéébe páneeréé ípívyéjtsóobe Ijcyaduré icyahíjcyaaabe allíútuube ámuhákye néehí: ¹⁵ Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ímí oke ámuha meuráávyeturómé tsá oke meíhvéjtsotúne. Aane ihdyu ó imíllará tsaímíyé oke ámuha meúraavyéne. Aane ámuha meímíllétúhajchíí óvíjcyacóóne. ¹⁶ Ehdú múhdurá oke ámuha medáríñvénéllii illuréjucó ámuhákye o wáágóoíñe. ¹⁷ Muurá ámuha ménehíjcyá íhtsutúme ámuha tsaímíyé meíjcyame íñnetú mepíhtotúne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúmeítyú nucójpítsówu íevejte múúne Ijcyadu ámuha meíjcyane. Áhdure tsá ámuha mewáájácúmeítyú hállúvatúme múúne Ijcyadu ámuha meíjcyane. ¹⁸ Áánéllii oke métauméí ámuhákye o ímbájcho núcójpítsó nénéhítu ámuha mebóhówaucúnújucóótuki. Muurá ámuhákye o píáábóneri botsíi ámuha mewáájácúúveé ímiánejcúvú éhne múúne íhyálluúné ímityúme ítyáábótsámeíñe botsíi ímíñeúvú íñtedu. Óhdi ímiá uwááboju Ijcyane ímíñeúvú mecáhcújtsóne meímíjpyeté éhne múúne óoro cúújúwari chócóóvenetu íñéñi wágóóóvéne boone íñé ímíjyaú tene Ijcyadu ámuha meíjcyaki. ¹⁹ Muurá o wáiyúmeke ó úwaabó ditye óóma ímbáávyeki. Áhdícyane ímiááméré meíjcyáne meímibáávyé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu. ²⁰ Ámuhákye ó píúvahíjcyá éhne múúne llééhówatu mepíuvádú oke ámuha mecáhcújtsóhajchíí ámuhákye o ímbájcho tsaímíyé menáhbévájcatsíki. ²¹ Muurá íñnerí táhjátsámeítyúme ímí icyahíjcyameke ó pícyoó táúniúvú muhdú llihíyó oke íúniúvú íavyéjuvu pícyohdu. ²² Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píivyéébé Apííchó cahcújtsó múnáake néhijcyáne.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

4

Píivyéébe ávyéjúttsámeñe

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjitu llééhowa pááyucúnúne. Ááné pañétúu oke tsiñe éhneé ihde rojrócó mellíjchúnej kéévádú íhjúvaabe néehí:

–Cáhawáa taéllevu dichá muhdú pájtyéíñehjívú uke o úújétsoki.

² Ájyúu Pívyéébé Apííchó piáábori ó ájtyumí teene nĩjkyéjĩ pañe ávyéjú iyyáwá hallúri tsaapi ácuúcunúúbeke. ³ Áábé ámĩsaráhcóo jájpeé, conarĩnaa, ĩjcyáné neewáyúúcu ‘rutúrútu’ néené ámĩsaráhcódu. Aanée teewa ĩjyáwá hallútu tuuhi pajtsĩcunú imíwu ‘ejmeráada’ némeĩñe neewáyú áchaúcunúdu. ⁴ Ááwá únĩúúcurĩ tsĩwahji 24-wava ĩjcyane idyé ó ájtyumĩhi. Áwáhjĩ hallúri téhduméré 24-meva túkevéjtsojte óoró चाहिवाánema ĩjcyame ácuúcatyémé wajyámúné tsĩsĩjáhĩjuvu. ⁵ Aanée pañétúéwatu rórihcyóné ĩhnáhó ihjyúvá éhne múúne chijchi ĩhjuváu. Áánetúu tééwá úmĩwari 7-neva peetéháñe 7-neváu néene Pívyéébé Apííchó ĩjcyáne náave. ⁶ Téhdurée tééwá úmĩwari nũjpacódú ‘rauráu’ néeneé. Átsihyĩ 4-meva iyámédú néémé hálluúúné panéjcvátú ĩjcyame tééwá hallúri panéjcvári. ⁷ Áámedityúu tsaapi bájú oohĩbyécobáu. Áánetúu tsĩjpi jééú ocájĩdyu. Áánetúu tsĩjpi húmĩ míamúnáájpi humídu. Ááne tsĩjpi méwáájicobádú néébe wállurĩjĩcunúhi. ⁸ Áámedityúu 6-wava ĩhñúwaane tsáapiĩtsádityú ĩjcyámé hálluúúné patsĩhĩvátúre. Aamée ‘dáj’ néetune cójĩhajchótá pécóhajchótá nehĩjcyáhi: Panévatúré ĩhtsútuube Pívyéébe ĩmiáábé u ĩjcyaae ĩjcyaduré ú ĩjcyá dipĩvyema ĩjcyátuúbe.

⁹ Ehdúu diitye 4-meva íavyéjú iyyáwá hallúri ácuúcunúúbé mújyú dsĩjívéityúúbe duurúvahĩjcyá téhdújtsomére. ¹⁰ Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevéjtsojte díbyé úmĩwávú ĩmĩhmóúbáne díbyeke duurúváhi. Aamée íchahíwááné díbyé lliĩñévu iwájójcóné néehĩí: ¹¹ Pívyéébe múhá avyéjuube u ĩjcyaae ihdyu téhdújuco panévatúré ĩhtsútuube u ĩjcyaae u ávyeyúúne. Áábeke ihdyu uke muha máávyéjútsohĩjcyá páneerée u imillédú u ípĩvyéjtsonehĩjĩ dityájpiyé ĩjcyáábeke. Ehdúu nehĩjcyáme.

5

Obééjáuúdu néébeé

¹ Áhdurée ó ájtyumí diibye íavyéjú iyyáwá hallúri ácuúcunúúbé panéjcvaré cáátúvaháámí waajácuháámí éjēcunúné ĩmiánéjcuéhójsiri. Áhaamĩ 7-neva wáúmĩñúmeiháámí ténéváu ejke múha ihdícyame téhaami ipááyútuki. ² Ájyúu nĩjkyéjĩ múnáajpi ĩhtsútuube kéévánécoba néehĩí:

—¿A ĩjcyámé tsaate ĩmiáámé téhaami pááyúcuíyóme? ³ Tsá muará tsáápiuba nĩjkyéjima ĩñújiri ĩjcyámedityú ĩmiáábé ĩjcyatú téhaami ipááyúcuéne éévéiyóme. Téhdure tsúúcajáa dsĩjívemedityú tsá tsáápiúbaré ĩjcyatúne. ⁴⁻⁵ Ehdúu díbye néeneri o táhĩjcyárónáa tsaapi diitye túkevéjtsojtédityú oke néehĩí:

—Tahdíñe bóhoj. Muará ĩjcyaae tsaapi Jodáa dohjíba múnáajpi Dabĩúúvú tsiiménémúhaabe bájú oohĩbyédú ĩhtsútuube ĩjcyáabe. Aabe ihdyu óví téhaami paayúcu ĩmiáábée ĩjcyane úújétsoóbe.

⁶ Ehdúu oke díbye néerónáa teene ávyéjú iyyáwá únĩuri diitye túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj piĩne ó ájtyumí obééjáuúdu néébe ĩjyócunúúbeke. Áábekée boohówáné dityée idsĩjívétso díbyeke méénunéhji. Áábejtóóné 7-jtoova ĩjcyáábé hálluúúné téhdunéré 7-ua Pívyéébé Apííchó

7-nevádú nééne páneere ííñujívú wállómeííne náávé íjcyane. ⁷ Aabée diibye obééjáuúúú néébe íavyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbe éllevu ipyééne ujcú téhaami dííbyé ímiánéjécúéhójtisiri íjcyaháámi. ⁸ Aabée téhaami újcúúúbe lliíhénú díitye 24-meva túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééme míhmóubáhi. Aamée ítyujkévevu íjcyumúbáánema íjcyámedi téhdure óróihllóne. Áihllójí pañee tsanééré pácúúcu wahpécunú muhdú Píívyéébema dííbyeéjé meíhjuváné dííbyedívú úújetéhíjcyáne nááve. ⁹⁻¹⁰ Aamée dííbyeke idyúúruváné béhju majtsíjyú májtsívaju íllu néehíí:

Apáábyéré ímiáábé u íjcyabe ihdy u piivyété téhaami u pááyucúne. Úpée muurá múúha wájyuri u ícúbáhrámeííne úsijivéhi. Aabée dítyujpácó u wáágóonej téeveri múúhake panévá íñújííne múnaa páhduvaré íhjuvámema u ímibajchó ímí Píívyéébema muha meíjcyaki. Áánemáa múúhake u picyóó dííbyé avyéjéjete muha meíjcyaki. Áhdurée múúhake u picyóó llúúvájte muha meíjcyame dííbyeke meíícúveki. Aame muha meíjcyáá ávyéjújte ííñújiri.

Ehdúu nééju májtsíváme.

¹¹⁻¹² Áámekée o íítehíjcyánáa ávyétá mityámé níjkyéjé múnaa eevératu íjcyame téhdure kéévánécoba íllu nééju májtsíváhi:

Obééjáuúúú néébeé ícúbáhrámeííbyé ihdy tehdújuco panévatúré íhtsútuube íjcyabe pane wáájacúne. Áhdure tehdújuco díbye ávyéjúúne. Áábeke ihdy metsu maávyéjújtso dúúrúvamére.

Ehdúu nééju májtsíváme.

¹³ Téhdurée idyé ó lleebó páábé íhdéejpi níjkyéjiri, ííñújiri, ííñújí pañe, nújpácó pañe, íjcyame íllu nééju májtsíváne:

Eene ávyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbee, obééjáuúúú néébeé, íjcyamútsí panévatúré íhtsútuújtétsí íjcyámútsikye ihdy tehdújuco metsu maávyéjújtso dúúrúvaméré múíjyú níjkéváityúne.

¹⁴ Ehdúu nééju dítye májtsíváné boone díitye 4-meva iyámédú nééme néehíí:

—Ehdu teene tehdújuco. Áánetú díitye túkevéjtsojte ímíhmóubáne díityétsikye duurúváhi.

6

Waajácuháámi páyuuvéne

¹ Átsihdyúu o íítenáa tsúúca diibye Obééjáuúúú néébe teene waajácuháámi éjketa tujkénúene idyóváajcárone paayúcúhi. Áánaacáa ó lleebó chijchi múu íhjuvádú oke tsaapi díitye 4-meva iyámédú néémedítýú nééneé:

—Éje, cáhawáa díhtécunuj. ² Ahdújucóo o íítécunúné díbye pááyúcuháámi pañe tsítsííbeúvú ííju hallúrí tsaapi tubóowama íjcyáábeke. Aabée íhtsútuube méénujcátsityu íjcyáábeke cháhiiwávú dítye ávohjácoobe péé méénujcátsivu tsíjtyeke ityáhjaki.

³ Ááne hallúvúéháámi éjketáa idyóváajcárone díbye pááyúcúnáa idyé oke tsijpi díitye 4-meva iyámédú néémedítýú néehíí:

—Éje, cáhawáa díhtécunuj. ⁴ Ahdújucóo o íítécunúné téhaami pañe tsijpi íju tújpáábyeúvú néébeke. Áábé hallúrí íjcyáábeke némeííne díbye páameere ííñújiri

míamúnaa Ijcyámeke ityútávajtso ditye illííhyánújcatsíki. Áábedí ávyetá ihtsútú néené cávaájco.

⁵ Áané hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcárone dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedítýú tsijpi oke nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. Ahdújucóo o íitécunúné téhaamí pañe tsijpi iiju cúuvéébeuvú néébé hallúrí Ijcyaaabe eevéjé éjécunúúbeke. ⁶ Áánácáa ó lleebó diitye 4-meva iyámédú nééméj piñetú tsaate nééene:

—Ícyooca tsájcoojí wákimyéí hallúvú tsáne áamuréjuco trígo újcúmeñe. Áánetu tsebááda 3 áamuréjuco újcúmeñe. Áánellií tsáhájcoo múu Ijyáacunújucootú bíinójpácyoma dúúrúbajpácyó újcúiyóneri.

⁷ Áané hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcárone dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nihñéejpíyé oke nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. ⁸ Ahdújucóo o íitécunúné téhaamí pañe tsijpi iiju Ijcyáabeuvú néébé hallúrí Dsijívé imyémé Ijcyáábeke. Áábe déjtútu tsijpi tsáábe mémé ícúbáhraméi. Áámútsikyéé némeñé tsahdúnéécuéllé míamúnaa íñújiri Ijcyámeke dityétsí idsíjívétso méénujcátsii, áyabaa, chemee, Ijcyáneri. Áhdurée diityétsikye némeñé iyámedi diityéké dityétsí idsíjívétso téhdure tsahdúnéécuélle.

⁹ Áané hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcárone dibye pááyúcúháámí pañe idyé ó ájtyumí Píívyéébe ícúvú waijí lliiñe díbyé ihjyúu íhvéjtsotómé ímí úwáábohíjcyané hallútú ditye dsíjívétsoóméhjike. ¹⁰⁻¹¹ Áámé wajyámúúnee tsítsijáhjí Ijcyame wáníjcyámeí kéévánécoba illúu:

—Ávyéjuube Píívyéébe ímiáábé u Ijcyaaabe muhdú u néhdújuco u méénúúbeke uke muha menéé ¿múijyú íñújiri Ijcyame míamúnaa múúhakyéé dsíjívétsoámeke téené hallútú u ícúbáhraíñe? Áánelliíhyéé diityéké némeñé diityékéé idsíjívetsódú téhdure íñahbémú Críjtó ícúve múnáake dityéi dsíjívetsóné ditye ityéhmekei.

¹² Áané hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcárone dibye pááyúcúháámí pañe ó ájtyumí ávyetá íhnáó íñúji váúmeñé tujkéveri cóójiejpi nuhba cúúvenúné ávyeta kímóóvé wajyámuj cúúvédu. Áánetúu péjcoejpi tújpacýóduréjuco Ijcyane.

¹³ Áánácáa míicuru dojco íñújívú ehne múúne higyééráhe néévá tsijpané kiiyjébari dójcodu. ¹⁴ Áijyúu caame íevehóowá pevétsíiyéjuco ehne múúne waajacuháámí mepíviyoácódu. Áhdurée cáme wajúne ma móóáj piñe Ijcyáhbaújí

íñé tsiéllévuréjuco. ¹⁵ Áijyúu pámeere míamúnaa íñújiri Ijcyame ávyéjutee, ehnéva múnaa, tsíjtyé hójtsí pañe Ijcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe Ijcyatúmee, éhdume páátánúmeí néwáyúcobáné raahóvú wáhyejúné pañévu. ¹⁶ Aamée teene néwáyúcobáneke, cáme wajúneke, nééhií:

—Múúhá hallúvú méuhnóbá íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuúcunúúbé múúhake íajtyumítuki, áhdure Obééjáuúdu néébe múúhadi ícúbáhraíyóné íhdétu.

¹⁷ Muurá tsúúca múúhadívú ícúbáhraméi wajtsí múha áábúcuítýuróne. Ehdúu nééme téhaamí pañe o íite me.

7

1 Átsihdyúu idyé tsiíñe naavédú néené pañe ó ájtyumí 4-meva níjkyéji múnáa íññújiri patsíhjavári íjyóúcjatyémeke. Téhmehíjcyámée íññúji, móañee, bájunee, íjcyane kíjyeba ivááútuki. Áámekée némeíñe íññújima nújpacyo ditye ityútávajtsoki. 2 Áronáacáa tsijpi diityédítýú nuhba tsáhícyánéjcutu Píivýéébe mémé cáátúnúmeíñema tsáábe néé kéévánécoba: 3 –Métútávajtsodiñéi íññúji, móañee, bájunee, íjcyane Píivýéébe ícúve múnáa úmicóónetu dífbye mémé mepícyóótúné hajchóta.

4-8 Aanée oke tsaate néé 12 dohjíba múnáa ijraémú íjcyámédítýú 144,000-mevá úmicóónetu teene Píivýéébe mémé tsúúca pícyámeíñe: Jodáa dohjíbatu 12,000-mevaa, Robée dohjíbatu 12,000-mevaa, Gáa dohjíbatu 12,000-mevaa, Atsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Netaríi dohjíbatu 12,000-mevaa, Manatsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsimeóó dohjíbatu 12,000-mevaa, Revíi dohjíbatu 12,000-mevaa, Itsacáa dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsaboróó dohjíbatu 12,000-mevaa, Jotsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Bejamíi dohjíbatu 12,000-mevaa, ehdu.

Tsítsíjáhjima íjcyame

9-10 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tétsihyi dílbye íavyéjú ijjáwá hallúri ácuúcunúúbee, Obéejáuúúú néébeé, íjcyámútsí úmíwari ávyétá mityáné míamúnáa eevératu panévá íññújine múnáa íjcyame páhduvaré íhjuvámeeke. Áámé wajyámúúnéé tsítsíjáhjuvú nééme wájjuuhóónema íjcyame kéévánécoba néehíi:

Muurá pajtyéteju tsáa íavyéjú ijjáwá hallúri ácuúcunúúbee, Obéejáuúúú néébeé, íjcyámútsídítýu.

11-12 Téhdurée idyé tétsihyi diitye túkevjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj píine pámeere níjkyéji múnáa íjcyame ímíhmóúbáne Píivýéébeke dúúrúvámé néehíi:

Tehdújucu ihdyu Mépiivýéébe múijyú níjkéváityuube panévaturé íhtsútuube ávyéjuube íjcyabe pane wáajacúne. Áábeke ihdyu metsu maávýéjújtsu dúúrúvamére. Ehdu teéne.

Ehdúu nééme níjkyéji múnáa.

13 Áánáacáa tsaapi túkevjtsojtédítýú oke néehíi:

—¿Aca aatyee eene tsítsíjáhjima íjcyámeke ú waajácú kiátú ditye tsááneé?

14 Áánéllihyée o néehíi:

—Tsáha, Ávyéjuúbej, u ihdyu ú waajácú diityéke.

Áánéllihyée oke neébe:

—Íjtyée ímíbaavye Obéejáuúúú néébe tújpacýó wágóóóvénej tééveri. Aamée ávyétá íhnáhó néené ícúbáhaméi íññújiri íjcyánetu pajtyéhi. 15 Áánéllii ícyooca Píivýéébema íjcyame dífbyeke ícúvehíjcyámeke íñé ímíjyaú pícyoóbe. 16 Aame tsáhájucu múijyú ájyabáavatéityúne. Téhdure tsáhájucu ditye ádópívyenúityúne. Tsáhájucu múijyú nuhba diityéké áñúityúne. 17 Muurá ávyéjú ijjáwá úniri íjcyabe diityé tehmeébe Obéejáuúúú néébe tsaimíyé diityéké túkévejsómé íñé ímíjyaú íjcyáhi. Áámédítýú Píivýéébe kímóóve wáagoómé tsá íñnerí kímoovéjúcootúne. Ehdúu oke túkevjtsojtédítýú tsaapi néé naavédú nééne o íténé pañe.

8

Nihñéháámíré waajcúháámí páyuuvéne

¹ Ájyúu idyé nihñéháámí éjketaré idyóváajcárone diibye Obééjáuúúú néébe pááyúúháámí pañe ó iite níjkyeji dáilhañéréjuco íjcyane wahájchotáwu. ² Áánaacáa ó ájtyumí 7-meva níjkyéji múnaa ítyujkévevu rojrócoónema íjcyame Píívyéébe úmíwari íjcyámeke. ³ Áánetúu tsaapi dííbyé íicúvé waijí úniúúvú íjyócuuvéva dííbyeéjté dííbyema íhjuvahíjcyáne náávé mítyane pácúúcu óóróíhlló pañe íjcyánema teene icyóvájtsóneri dííbyeke íicúveki. ⁴ Aanée teene pácúúcu díbye cóvájtsóne ójtsó úújeté Píívyéébedívu. ⁵ Átsihyúu dííbyeke íicúvéjitu teene llíyíhlló pañévu cújúwayúúhá újcyane díbye ííñújí hallúvú wááónemáyé apííchówu chíjchímuba 'roríhróri' dóvájaavéhi.

Rojrócoóné llíjchúmeíñe

⁶ Áánaacáa diite 7-meva níjkyéji múnaa tsúúca ímíbjákimyeí írojrócoóné llíjchuki.

⁷ Aanée tujkénú tsaapi írojróco llíjchúné tujkéveri cújúúwama tújpacyo úméváné páwahji nééne dójcoóneri tsahtúnéécuéllé ííñuji áiivyé bájúnemájucu.

⁸ Áané boonétúu idyé tsijpi írojróco llíjchúné tujkéveri cámeháúcobádú nééne pééteécunúné móóá pañévu áákityéné nújpacyo tsahtúnéécuéllé píívyetétsó tújpacyoúvuréjuco. ⁹ Ááneríi tsahtúnéécuéllé téjpacyo pañe íjcyane dsíjivéhi. Áhdurée tsahtúnéécuéllé téjpacyoóri úllénéj cújúwamííne wágóoovéhi.

¹⁰⁻¹¹ Áané boonétúu idyé tsijpi írojróco llíjchúné tujkéveri níjkyéjitu 'Paapáwa' némeíñe míicúruwáacoba áákityé pééteécunúúbére páneere téhiñe pañévu. Ááneríi tsahtúnéécuéllé nújpacyo páapañújpacyo mítyame míamúnaa íadóne dsíjivéhi.

¹² Áané boonétúu idyé tsijpi írojróco llíjchúné tujkéveri nuhba cóójíejpii, péjcoejpii, míicúruu, íjcyane tsahtúnéécuéllé áabatémé tsá ímí ájchúúcootúne.

¹³ Ájyúu méwaaajídú néébe íévéhóowari wáhpeebe kéévánécoba nééhií:

—Máidáátsoju ihdyu ííñújí hallúrí íjcyáné míamúnáake tene pájtyeíñe nihñéjteré 3-meva níjkyéji múnaa írojrócoóné llíjchúcoóca!

9

¹ Áróne illúhwuúree tsúúca tsijpi írojróco llíjchúné tujkéveri míicúruwa níjkyéjitu ííñujívú áákityé wáhyéjúcoba ávyéta pañe néhejú watájcó ípááyúcuki.

² Abábe téhejúcoba pááyúcúnetu mítyane ojtsó íjchíivyé éhne múne wájcyoha pééteene ójtsodu. Aanée cóójíejpii núhbake wátajcó cúúvéncóbaúvuréjuco.

³ Aanée teene ojtsó pañétú tséereemu cájtume tsújaavé páneere ííñújiri óóvimu núúodu míamúnáake íñúúoki. ⁴⁻⁵ Áámekée némeíñe apáámyekéré Píívyéébe mémé íumicóónetu íjcyátúmeke dítye íicúbáhra 5 nuhbává hajchotá díityéké dsíjívétotúmére. Téhdurée díityéké némeíñe ííñújiri páneere úmehéénema bajtsóháñe íjcyane dítye íicúbáhrátuki.

⁶ Ehdu tene pájtyécooca míamúnáa idsíjívéíyóneri íjyáacunúróme tsá dsíjívéityúne.

⁷ Aamée diite tséereemu panéjuco míamúnáá humínédú íhyúmíne nééme óóró चाहíwaanédú néénema íjcyane tsúúca íjcyátsíivyé éhne

múúne méénujácátsíllii íjumu íjcyátáíivyédu. ⁸ Áámé níwacóóné walléémú níwacóóné hajchónéhjí íjcyámé ihwájíné bájú oohíbyécóbá ihwájínédu. ⁹ Ááméj píujínéé úwáñé miihónédú néénevu wátájcámeímyé wáhpene ihjyúvá apííchówu éhne múúne méénujácátsivu íjchíemííné íjumu líicyuhcóné íhjuváu. ¹⁰ Áámé nuówáánéé oóvímu nuówaanédú téeneri ditye míamúnáake tsáhojtsí nuhbáva hajchótá ícúbáhrañe. ¹¹ Áámé avyéjuubée íjcyaaabe téhdure wáhyéjúcoba ávyéta pañé néhejú avyéjuube íjcyáábe mémé heeberéomú íhjuvírí Abadó. Áánetúu gríéégómú íhjuvírí Aporío ‘tútavájtso múnájpi’ nééiyóne.

¹² Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe ícúbáhraméí pájtyene. Áronáacáa némeíñé tsiíñéí míñéécú íjcyane.

¹³⁻¹⁴ Átsihdyúu idyé tsiíñe téhaamí pañe tsijpi diitye níjkyéji múnáadítýú írojrócó líjchúné tujkéveri Píivyéébé ícúvú waijí oórotu méénúmeíjí hallúrí ócájij toónédú néénéj píinetú tsaapi dííbyeke néehíí:

—Tsiñaacó aatye 4-meva naavémuke eene Eoparáátej téehí únútu dóhjívámeke. ¹⁵ Ahdújucóo díbye tsiñaacómé tsahdúnéécúellé míamúnáake dsíjívetsóné ímichí ihdyu téijyú wáabyutájucó pícyámeímye. ¹⁶ Ájyúu némeíñé diityé tsodáhómú íjímudi úleme 200 millóóné íjcyane.

¹⁷ Ááméj píujíinetúu ímyéenujácátsí miihóné chíájcyaté páhduvaré némiíhójí tújpámíhójíúvu, líjcyámíhójíúvu, ajtyúvámíhójíúvu, íjcyane. ¹⁸ Áánetúu diityé íjímú níwáúúné bájú oohímé níwáúúnédú néémé íhjuháñetu cúújuwaa, ojtsóo, atsóóperee, íjcyane íjchívyéneri tsiíñe mítyane míamúnáa dsíjívé tsahdúnéécúelle. ¹⁹ Muhdú íhjáa íhjuháñema íbówaañe ííñimyé mú níwáúúnédú néeneri míamúnáake líihyánuhíjcyáme.

²⁰ Áronáacáa dsíjívétumé tsá ímityúné ímyéenuhíjcyané íhvéjtsotúne. Tsáháa ditye naavémuke icyáánívahíjcyané íhvéjtsotúne. Áhdurée tsá ditye íhvéjtsotú íbóhíúbamáyé íjcyátúmeke oórotu, úwááñéwatu, nééwáyutu, úméhetu, méénúmeímyéhjike icyáánívahíjcyane. ²¹ Áhdurée tsá ditye íhvéjtsotú ídsíjívétsócatsíhíjcyáne, iwáábyénúcatsíhíjcyáne, íhdícyámema idyómácócatsíhíjcyáne, íñánícyatsíhíjcyáne. Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe.

10

Níjkyéji múnájpi waajácúháámima íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé tsiíñe naavédú nééne pañe ó ájtyumí tsijpi íhtsútuube níjkyéji múnájpi íhyallútu tuuhi cápátsíucunúúbé ojtsó pañe cáámetu nítyéébeke. Áabe húmíí ajchúnúu cóójíejpi nuhba ájchúncunúdu. Áánetúu íjcyúbaacú peetécnúú cúújuwa péetécnúdu. ² Aabée waajácúháámíwu wájihtúcnúuháámí éjécunúúbé ímiánéjcéjtúhá túvaúcnúu móóatu. Áánetúu náníñéjcéjtúhá túvaúcnúúúbé íñújítu. ³ Aabée éhne múúne bájú oohíbyécoba íhjuváuú ávyétá íhnáho íhjuvúné tujkéveri 7-meva chíjchimu íhjuvúvá ávyétá íhnáho. ⁴ Aanée ditye muhdú nééne o cáátúnúiyónáa tsaapi oke cáámetu néehíí:

—Caatúnudí ditye íhjuváne. Téhdure muucá dúúbállédí teéne.

⁵ Ááné boonétúu dílbye níjkyéji múnájpi eenée móóama íñújítu táríwájauúcnúúbé ímiánéjcéjtsí cáámevu íhbúcuhi. ⁶ Áánemáa mújyú

dsíjívéityuube páneere íévéhóowari íjcyánéhjima íñúji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyanéhjí ípívyéjtsóobe mémeri neébe:

—Ímiáané tsúuca páneere níjkéváiñe éévé úújetéhi. ⁷ Muurá 7-meve níjkyéji múnaa íjcyámedítýú nihñéejpíyé írojrócó lljchúcúcooca páneere illuréjuco níjkéváiñe Píívyéébée múha wáájacutúné íhjúy uubálle múnáake néhdújuco. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi eené móóama íñújitu tárívajaúcunúúbe.

⁸ Áánetúu cáámetu óoma íhjúyvaabe tsiíñe oke neéhií:

—Aadi níjkyéji múnáajpi eene móóama íñújitu tárívajaúcunúúbedítýú éhaami waajacúháámíwu duúcu. ⁹ Ahdújucóo o pééne o táúmeíñé téhaamíwu dííbyeke. Áánélliihyéé oke neébe:

—Áju, májcho téhaami. Muurá u májchone iimúwu néérone díhbaú pañévu páápáñuúhi.

¹⁰ Ahdújucóo o újcúháámíwu o májchone ímiáané iimúwu néérone táhbaú pañévu páápáñuúhi. ¹¹ Átsihvúu oke neébe:

—Íjcyanéi díhyallúri tsiíñe pámeere míamúnáake u úúballeíñé ñná díityéké pájtyeíñé panévá íñújine múnaa páhduvaré íhjúvámeke pámeere íavyéjútémájucó.

11

Míityétsi uubálle múnáajtétsi

¹ Ehdúu oke íñéené boonétu eevéivu oke íajcúne neébe:

—Íiyi dehvété Píívyéébé duurúvájama dííbyé íicúvé wáiji. Áhdure ú éévéé múhdúmevá tééjari dííbyeke dúúrúvahíjcyámeke. ² Áánetu ihdyu tééjáj llahájtsí tsúuca tsiíñé íñúji múnáá hójtsí pañe íjcyane tsá u éévéityúne. Muurá 42 nuhbává tétsii Píívyéébé cóomiyi íjcyame técoomi tútávájtsóohi. ³ Áijyu ó wáalloo míityétsi kímdóvé wajyámuma íjcyamútsí táuubállé méénúimútsikyé díityétsi tamyémeri 1,260 coojívá hajchótá íúúballe ñná pájtyeíñe. Ehdúu oke neebe cáámetu óoma íhjúyvaabe.

⁴ Aane díityétsi íjcyane nééiyóné eene páné íñúji avyéjuubéré Píívyéébe íjcyáábé úmíwari orívohéécuma míñéécú peete íjcyane. ⁵ Áámútsikyé múnáájtsorómeke dsíjívétsóimútsí cúújuwa díityé hallúvú írípiácóneri. ⁶ Ehdú ñná pájtyeíñé íúúbálléne hajchótá nééimútsí tene íállétuki. Téhdure nújpacyo tújpacyóvuréjuco díityétsí píívyetétsoíñé íñújiri íjcyámeke páhduvaré nééne chémeháñeri íchémétsoki.

⁷ Áronáa teene íúúbállehíjcyané díityétsí níjkévácooca iyáábécobádú néébe teene wáhyéjúcóbá déjúcotu íjchíivyeebe díityétsima imyéénújcatsímútsikyé dsíjívétsóohi. ⁸ Áámútsí ítemehóócú dómájcoratúné ícyahíjcyaa íhtsútu cóomí Máavyéjuubé wátyétyécúmeicyóomí uulléjjitóné pine técoomiyé Tsodóoma, Ejíhto, némeícóomí pañe. ⁹ Áhóócuúvuke pápíhchúúj coojíváj píínévújuco panévá íñújine múnaa íthéhíjcyáhóócúke tsá múha ímílléityú tsaate cúúune. ¹⁰ Aame ávyeta tééneri ímíjyúúvéne iwáñéhjíváténé pañe tsíeméhéjívú bohbanújcatsíhi. Ehdú ímíjyúúveímyé íjyévéhreváa díityétsí díityéké Píívyéébe íjyu íúwáábóneri pátsáricyohíjcyánéllíihye.

11 Áronáa téhdune 3 coojíváj piinévú Píivýéébe tsiíne diityétsikye bóhíitsómútsikye iájtýúmíne míamúnaa ávyetá ihnáhó illítýeéhi. 12 Áamútsikye tsaapi cáámetu kéévánécoba neéhi:

—Métsa illevu. Ahdújuco diityétsi pééíne cáámevu ojtsó pañevú ímunáá diityétsikye íténáaaca. 13 Áijyu ávyetá ihnáhó íññuji vááúmeñneri técoomítýú tsátsii jááhañe cáhvyábáneri 7,000-meva míamúnaa dsíjiveéhi. Áaneri cóejte ávyetá ihnáhó illítýéne Píivýéébe níjkyéjiri íjcyáábeke ávyéjútsoóhi.

14 Ehdú míijyúcújuco ícúbáhrameí pájtyeíñe. Áronáa íjcyanéi tsiíne ícúiyé téené boonétú pájtyeíñe.

Níhñéejpýé írojróco llíjchune

15 Aanée nihñéejpýé níjkyéji múnáajpi írojróco llíjchúné tujkéveri cáámetu tsaate kéévánécoba neéhi:

Naavéné avyéjú íññujiri íjcyaróné Mépiivýééberéjuco cáávacúné iyéjuco Críjtoma iávyéjuutéki. Ááberéjuco tééji avyéjuube íjcyaiñé múijyú níjkéváityúne.

16-18 Áanáacáa 24-meva túkevítsojte Píivýéébe úmíwari íavyéjú ijyáwááné hallúri ácújcatyéme díbyé lliíñevú ímíhmoúbáne díbyeke dúúrúvámé neéhi:

Tehdújuco Ávyéjuube Píivýéébe íhstútuube íjcyaduré u ícyahíjcyaae díihnáhoru u ávyéjuuténe. Aabe íññujiri íjcyané míamúnaa úhdivu cááyóbahíjcyámeke u ícúbáhráíñe éevé úújetéhi. Áhdure tsúúca dsíjivejúcoóromema muhdúhjáa ditye ícyahíjcyané u ímbájchoíñe éevé úújetéhi. Aabe díicúve múnáa íhstújtémáyé ídáátsojte uke íavyejuúlléne ímí díwákimyéi méénuhíjcyámeke téene áhdovu u ájcuúhi. Áánetu íllure íññujiri míamúnáake tútávátsohíjcyámedi u ícúbáhraáhi.

19 Ehdúu Píivýéébeke ditye dúúrúvánáa níjkyéjiri íjcyaja díbyé duúrúvaja páyúcúúvéne pañe ó ájtyumí díbyé pityájcoju téhbá pañe íjcyané cajóonaba. Áanáacáa chíjchímuba dówájaavéné ávyeta ‘roríhróri’ neénáa íññuji vááúmeñhi. Áhdurée mítyane níjpacýowááné dojcohi.

12

Wálleemútsí apíchó neéne iyáábema

1-2 Áané boonétúu idyé tsiíne muhdú tene pájtyeíñe uubállé ó ájtyumíhi: Tsáápiíllé éeválle íévéhoowávú óhdivu bóhówaavé cóójiejpí núhba ájchúdú íwajyámú neéllé. Aallée péjcoejpi núhbá hallúri íjyóacunúllé चाहिवा 12-meva mícúru. Aallée ihjyúcunúhijcyá íavyéneri. 3 Áanáacáa idyé apíchówu níhbácobádú neébe tújpáábyécoba bóhówaavéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva íjcyánetu íchahíwááné ávójcatyéhi. Áánétúu íjtyóóne 10-jtoova. 4 Aabée íbówari tsahtúnéécuéllé mícúruke wájojcó íññúji hallúvu. Átsihyúu íjyócuúvetéébe dílle eenée ítsímáváiñeri íjcyállé úniúvú dílle tsímávátsike idyóókí. 5 Áanáacáa tsúúca tsímáváalle wájpíwúuke páné íññújine avyéjuube íhstútuube íjcyáiíbyeke. Áábekée Píivýéébe íavyéjuvu ujcú díbye díbyemáyéjuco íjcyaki. 6 Áané boonée tsíju úmívá íñéubará píivýétúné íññújivu tsátsii Píivýéébe díllema íhdénútsihvu. Átsihyíi íjcyálleke díbyere tehme 1,260 coojívá hajchóta.

7 Áané boonée níjkyéjiri níjkyéji múnáá avyējuube Migyééré ihyájkímuma diibye apíichówu níhábóbádú néébe téhdure ihyájkímuma íjcyáábema méénújcatsíhi. 8-9 Aabée Migyééré díibyeke ityáhjáne waagóó tétshidyu ííñújí hallúvú pámeere ihyájkímumájuco éhnéhjáa éjjuuvú ííñimyédí míamúnáake títávátsohíjcyaaabe Naavéneke.

10 Áané boonétú tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba néehí:

—Tsuúca Píivyéébe íhtsútuube íjcyaaabe íavyéúejtéké pájtyetétsoíñe éévé újjetéhi. Muuráhjáa Ílli Crijtoke pícyoobe tééné avyējuube díbye íjcyaki. Aane tsúuca díibyeke díibyé cahcújtso múnáá hallúvú pájjuvára cójihajchótá pécohajchótá álliúúnuhíjcyaaabe wágóoovéjucóó níjkyéjitu. 11 Diibyéé tsúuca táhjátsámeí Obééjáuudú néébe tujpácyó wágóóóveneri. Aané díibye Obééjáuudú néébe uwááboju cáhcujtsómé téhdure tsúuca díibyeke tahjáhi. Áánéllihyéé tsá ditye ílityétú idsíjívéíñeri. 12 Ahdícyane méimíjyúú pámeere níjkyéjiri íjcyame. Áanetu ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe ííñújiri íjcyámeke. Muurá tsúuca Naavéné wahájchotáréjucu íumíwa íjcyane iwáájácúne ávyétá íhnáhó icyáyobáávaténe nihñéréjucu míamúnáadi ícúbáhraíñe. Ehdúu tsaapi kéévánécoba néé níjkyéjitu.

13 Aabée díibye níhábóbádú néébe tsúuca ííñujívú iwágóóóvénéé iwáájácúne imíllerá eené wájpíwúuke tsímáválleke idsíjívetsóne. 14 Áronáacáa Píivyéébere nééjuri méwáájí núwábóbácúdú nééne díilledítú íjcyáneri wááménelle ípyée íjcyahíjcyáhullévú íñeubará píivyéúné ííñujivu tsiíñe ííñimyédíyéjucu díbye díílleke ipátsáríjcyótuki. Aallé 3 píjcyábáj pñnévú téhulle íjcyálleke díibyeré Píivyéébe téhmejíjyáhi. 15 Áánéllihyéé idyé díibye níhábóbádú néébe díibyeré ííñimye íjcyaaabe ílímútuujácó nújpacyo páneere icyáájávetsóneri díílleke ímájcánútsóroki. 16 Áronáacáa ííñují wácaavéné nújpacyo adúúhi. 17-18 Áánétú awáá éhnííñevu díilledívú icyáyobáávaténe díílle hájkímumáyéjucu díbye méénújcatsíñe Jetsocrijtó uwááboju tsaimíyé úravyéme Píivyéébe taúhbaju néhdújucu ícyahíjcyámema.

13

Ápíchó nééné iyáábemútsícyobácu

1 Átsihdyúu móóá úníuvú díbye íjyocúúvetenáa téémó pañétú apíichówu nééné iyáábécoba íjchívyéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva íjcyáúhjítu nehníwu Píivyéébedítú íhjuváné caatúváhi. Áánétú íjtyóóne 10-jtoova íjcyánetu íchahíwááne. 2 Aabée báju oohíbyécobádú néébéj tuháañe báju ííjúj tuháañédú néébe íhju apíichówu. Áábekée díibye níhábóbádú néébe pícyóó ávyējuube díbye íjcyaki. 3 Áábé níwaúúnetú tsaui tsaate cáváájcou dsíjívéro tsiíñe bóhíneri panévá íñújíñe múnáa mítyane iúllévénúne díibyeke ávyéjujtsóhi. 4 Áhdurée díibye níhábóbádú néébeke ávyéjujtsómé díbye iyáábécóbake ávyéjuutétsonéllíhye. Áánemáa díibye iyáábécobadítú néémeé:

—¿Aca íhya íjcyaaabe tsaapi áadídívú úujetéébe? Tsáháubá muurá múha íjcyatú díibyeke táhjáiyóme.

5-7 Áábekée díibye níhábóbádú néébe pícyóó díbye ííñújí avyējuube íjcyá 42 nuhbáva hajchóta. Áánemáa táúhbaabe díbye ímityúné Píivyéébedítú íhjuvákí. Ahdújucóo ávyéta néhni díbye íhjuváné díibyedítúu, díibyé

duurúvájatuu, nĩjkyéjiri ĩjcyámedĩyuu, ĩjcyane. Áánemáa dífbyejtema imyéénújcatsĩmyeke táhjaábe. Áábé hójtsĩ pañéé pámeere páné ĩñũjĩne múnáa páhduváré ĩhjuvámé. ⁸ Aamée pámeere dífbyeke ávyéjũtsó dúúrúvamé. Áánetúu apáámyéré tsá dífbyeke ávyéjũtsotú ĩñũjĩĩkyéé ĩpĩvyéévéetúné ĩhdéjuco ĩdsĩjĩveĩñé pĩtyájcámeĩbyé Obééjáuúúú néébedi ĩjcyáháámitu imyémeháñé ĩjcyame. ⁹ Aane ĩhdyu óvĩ ĩmĩááné ĩléébome cahcũjtsóhi. ¹⁰ Muurá tsĩjtyeke cúvéhoojánúmeke téhdure cuvéhoojánúmye. Tsĩjtyeke dsĩjĩvétsómeke idyé dsĩjĩvétsóĩmye. Ahdĩcyane tsúúca Pĩvyéébeéjé ĩjcyame múu ĩmĩñéúvú dífbyeke icyáhcũjtsóne ehdu nééronéjĩ aabúúhĩ.

¹¹ Átsĩhdyúu idyé ó ájtyumĩ tsĩjpi iyáábécoba ĩñũjĩ pañétú ĩchiviyéné obééjáuúuj tódú ĩjtyóócu néébeé. Aabée ĩhjuvává ávyétá apĩchó nĩhábocobádúu néébe ĩhjuváu. ¹² Aabée ĩhtsútuube éhnée tsau ĩhñĩwau cáváájcámeú tsiĩñé bóhĩibe iyáábécoba ĩhtsútuube ĩjcyadu. Aanée diĩbye obééjáuúuj tódú ĩjtyóócu néébe táuhbá pámeere mĩámúnáa ĩñũjĩri ĩjcyámeke ditye diĩbye eenéé ĩhñĩwau tsau cáváájcámeú tsiĩñé bóhĩibeke idyúúrúvaki. ¹³⁻¹⁴ Áánemáa dífbyé úmĩwávú méénuráĩtyuróné méénuhĩjcyáabe. Aabée mĩámúnáa ĩténeryé cáámetu nĩityétsó cúújuwa ĩñũjĩvu. Áánerĩ mĩámúnáake iállĩñé táuhbaabe ditye diĩbye ĩhñĩwáu cáváájcámeú tsiĩñé bóhĩĩuma ĩjcyáábé nĩjcyota imyéénuki. ¹⁵ Ahdũjucóo ditye nĩjcyóné pañéúvú díbye ĩhñáhoori ĩbóhĩ pĩcyoobe ĩhjuváváhi. Áánemáa neebe pámeere múhdumé diĩbye nĩjcyotáábeke dúúrúvatúmeke ĩdsĩjĩvétsóĩñé. ¹⁶ Téhdurée táuhbaabe pámeere idáátsojte tsĩjtyé hójtsĩ pañé ĩjcyamee, tsĩjtyé hójtsĩ pañé ĩjcyatúmee, ĩhtsutúmé éhnéva múnáa, ĩjcyámeke íumicóónetu ĩmĩánéjucúéhojtsĩjĩubatu dífbye mémé ĩjcyaki. ¹⁷ Áĩjyúu teene dífbye mémema ĩjcyatúmé tsá pĩvyetétú ĩná ĩñáhĩhenúne. Apáámyéréé dífbye mémema, dífbyé nóómerómá, ĩjcyame piĩvyeté tsíméné ĩñáhĩhenúne.

¹⁸ Aanée dífbyé nóómero 666 ĩjcyane ĩhdyu óvĩ wájácúnejcúmé waajácú ĩmichi cáábyé nóómero teene ĩjcyane, ĩná nééiyóne.

14

144,000-meva májtsiváne

¹ Átsĩhdyúu idyé ó ájtyumĩ Obééjáuúúú néébe Tsióó caméwájú hallúri ĩjyóocunúúbeke. Áábemáa 144,000-meva mĩámúnáa ĩjcyámé úmicóónetu dífbye mémema Cááni mémé caatúváhi. ² Áánáacáa nĩjkyéjĩtu tsane ĩhjuvává éhne múu teehĩ nĩwácunúné ĩhjuváu. Áhdurée ó ĩleebó chĩjchi ĩhjuváu. Áronáacáa botsĩ ĩmĩñéúvú ó ĩleebó éhne múu cúmubááné ditye áámune ĩhjuvádú tene ĩhjuvávane. ³⁻⁴ Áánáacáa Pĩvyéébe ĩavyéjũ ĩjyáwá hallúri ĩjcyáábé únĩuri 4-meva iyámédú néémema túkevjtsojte ĩjcyámé úmĩwari diĩtye 144,000-meva ĩjcyame májtsivá béhju májtsĩjy. Aajúu tsá múha tsĩjtye piĩvyetétú ĩmájtsiváne. Apáámyéréé tsúúca Pĩvyéébe újcume tsaimiyé Obééjáuúúú néébeke úraavyémé ĩmityúné méénújucootúmé piĩvyeté teeju ĩmájtsiváne. Muuráhjáa dífbyej téeveri ĩñũjĩri ĩjcyané mĩámúnáadĩtyú tsúúca pájtyetémeke Cááni Pĩvyéébeema ĩmĩ ĩjtsúcunúmútsĩ tehújuco ĩmĩá ĩcúvédu. ⁵ Aamée tsá állĩuutúne. Áhdurée tsá ditye ĩnerĩ néétsámeĩtyúne.

Nĩjkyéjĩ múnáa úúballéne

⁶ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi íévéhóówari wáhpéébeke. Aabée panéva íñújine múnáa páhdvavé ihjyúvameke ímiáájú pajtyéteju mújyú níjkéváityúne úwaabóhi. ⁷ Aabée kéévánécoba nééhií:

—Píivyéébeke ímiñeúvú mecáhcújtsóne máávyejútso. Muurá tsúúca míamúnáa muhdú icyahíjcyané diityémá díbye ímbájhóíñe éévé úújetéhi. Ahdícyane dífbyeke méduurúvá páneereé íévéhóówari íjcyánéhjima íñúji, móañe, téhíwuúné, méénúúbeke.

⁸ Aané boonée idyé tsijpi bóhówááveebe nééhií:

—Tsúúca Babiróonia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wágóoové panéva íñújine múnáake técoomí múnáa ímityúnejcúvúre íbúwátsohíjcyané déjúcotu.

⁹⁻¹¹ Átsi ehóowari íjcyánéhjima íñúji, móañe, téhíwuúné, méénúúbekehdyúu idyé tsijpi bóhówááveebe téhdure kéévánécoba nééhií:

—Téhdure pámeere múhdumé díbye iyáábécóbama íñíjcyota dúúrúvahíjcyámé úmicóonetu, íhyótsínéúbatu, díbye mémé cáátúnútsameímyedívú Píivyéébe ávyetá íhnáhó icyáyobáávaténe cúújuwa atsóoperemá pééteécunúwá pañévu diityéké waagóóhi. Aame ícúbáhráméí mújyú níjkéváityúne Obééjáwuúdu néébema níjkyéji múnáa íjcyámé úmíwávu. Aane dítye tééwá pañe ícúbáhráméíñe ójtsó tsá mújyú níjkéváityúne.

¹² Áané íhdétú múu pámeere íñe múhdumé tsúúca Píivyéébeéjte íjcyame dífbyé taúhbaju néhdu icyahíjcyámé ímiñeúvú Jetsóoke úravyé panévaré mávaríjchojúúné íáábúcnema.

¹³ Átsihdyúu idyé tsaapi oke níjkyéjitu nééhií:

—Íllu nééne caatúnu: “Maimijyu íhdyu diitye Ávyéjuube Jetsocríjtoke cáhcujtsómé dsíjivémé íjcyanej. Muurá Píivyéébe Apííchó néé íwákimyéityu dítye wáyéeevéne. Áané wákimyéí ímí diityémá níjkéváhi.”

Íñújiri íjcyame újcúmeíñe

¹⁴ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí íévéhóówari tsítsíwu nééne ójtsó hallúri tsaapi míamúnáajpídyú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óró चाहíwama íjcyaae ejécunú tsuhjívawu nééwa nñtsúwa. ¹⁵ Áanáacáa tsijpi níjkyéji múnáajpi Píivyéébe dúúrúvájá pañétú íjchíivyeebe kéévánécoba dífbyeke nééhií:

—Tsúúca íñújiri bajtsóháñe íjcyane keeméhi. Aaneaajpídyú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óró चाहíwama íjcyaae ejécunú tsuhjív ílluréjuco wáhdáhinúne daahívetso. Tsúúca teene u áahívétsóíñe éévé úújetéhi.

¹⁶ Ahdújucóo díbye iwáhdáhinúne áahívétsóne.

¹⁷ Áané boonée idyé tsijpi Píivyéébe duurúvaja níjkyéjiri íjcyájá pañétú íjchíivyé téhdure tsuhjívawu nééwa nñtsúwá ejécunu. ¹⁸ Áábekée tsijpi cúújúwá tehmeébe Píivyéébe ícúvé wájjí íjcyátsihdyu tsáábe kéévánécoba nééhií:

—Tsúúca óóva nééva naamé íñújiri. Aane ílluréjuco pééne daahívétsóte.

¹⁹ Ahdújucóo díbye ipyééne újcune wájojcóné tééne dotsúhcúihcyú pañévu muhdú Píivyéébe ímityúmedívú icyáyobáávaténe diityéké ícúbáhráíñe nááve.

²⁰ Ahdújucóo díbye míamúnáake Jerotsarée tsíéllevúre ícúbáhrámé tujpácýó caajávé tétsii íjumu íjcyámé ihjyúháñe tujkévevu 300 kíróómetró hajchótá íñújí hallúri.

15

Nihñéenére 7-neva ícúbáhráméí íjcyane

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsiíñe apíichówu néene íévéhóówari. 7-meváa níjkyéji múnaa bóhówaavé Píívyéébe icyáyobáávaténe nihñéere míamúnáadi páhduváre ícúbáhráíñéhjima tsáámeé.

2 Áhdurée ó ájtyumí ehne múúne tsane nújpacyo ávyeta 'rauráú' néhdu neéne pañétú cúújuwa péétécunúne. Áané úníurí diiye iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyatúme téhdure dííbye mémema íjcyatúme. ³⁻⁴ Aamée Píívyéébe diityéké ájcúné cumúbáánema íjcyame májtsivá dííbye ícúve múnáajpi Moitséeúvú majtsíjyú Obééjáwuúdu néébedítýú íllu nééjuú:

Panévatúre íhtsútuube Píívyéébe apáábyéré ímiáábé u íjcyabe u állíúútuube pané avyējuubéré ú íjcyáhi. Áabeke uke panévá íñújñe múnaa íavyejúúlléne duurúvahíjcyáhi. Muurá waajácúme ímiáábé u íjcyánéllii muhdú u néhdújuco u méénune.

Ehdúu nééju májtsiváme.

5 Áané boonée idyé ó ájtyumí Píívyéébe duurúvájá pañétú pañétúeho míjchoho páyúcuuvéné dííbye taúhbajúúné cáátuvané tééhó pañe íjcyaho. 6 Téhdurée tééjá pañétú diiye 7-meva níjkyéji múnaa íjchívyé Píívyéébe míamúnáadi ícúbáhráíñéhjima. Áámé wajyámúnéne ávyéta 'naminámí' néémé ocájímíñhéne óórómíñhéne diityéké íjpiujñevújuco íjcyane. 7 Áámekée diiye 4-meva iyámédu néemedítýú tsaapi ajcú diityé tujkévevu óórótu méénúmeíhllójiyu. Áihllóji pañe teene Píívyéébe mújyú muhdú íjcyáítyuube míamúnáadi ícúbáhráíñe. 8 Áanáacáa dííbye íhtsútú ojtsódú néene wahpécunú duurúvájá pañe. Áijyúu tsá múha tééjá pañévú úcáávetú diiye níjkyéji múnaa míamúnáadi ícúbáhráne níjkévátúné hajchóta.

16

Ícubáhráméíhllóne

1 Áanáacáa tééjá pañétú tsaapi kéévánécoba diiye 7-meva níjkyéji múnáake neéhií:

—Íñújívú mepéene eene éihllóji pañe íjcyane Píívyéébe míamúnáa wáábyuta méénune mécahpíñú ditye ícúbáhrámeiki.

2 Áhdújucoo tsaapi ipyéene ihñéíhlló pañe íjcyane cáhpíoneri pámeere iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyámé téhdure dííbye mémema íjcyame áhllávatéhi.

3 Áané boonétúu tsjipi ihñéíhlló pañe íjcyane móóácóbá pañévú cáhpíoneri ehne múúne dsíjívémé tujpácýódú nújpacyo íjcyáneri pámeere téjpacýó pañe íjcyane dsíjívéhi.

4 Áané boonétúu idyé tsjipi ihñéíhlló pañe íjcyane íayáhljí pañévú cáhpíoneri nújpacyo píívyeté tujpacyóvuréjuco. 5 Áánemáa neébe:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyadúre u íjcyabe míamúnáake u ícúbáhráne. 6 Muuráhjáa díhjúu uubálle múnáama tsjitye ímí uke cáhcújtsómé tujpácýó waagóome. Áanéllii tehdújuco diityéké tujpacyóvú u íjchone.

7 Áané boonée tsjipi Píívyéébe ícúve wáíji íjcyátsihdyu neéhií:

—Tehdújuco ihdyu Píivýeébe panévatúré ihtsútuube ávyéjuube u Ijcyaae miámúnáake u ícúbahráne.

⁸ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéihlló pañe Ijcyane cóójiejpi núhbá hallúvú cáhpíoneri nuhba ehniñvevu állóocoténé miámúnáake áiuúcihi. ⁹ Áánejsarári nehniwu Píivýeébedityú ihjyúváne ímityúné imyéenuhijcyánetu tsá ditye ímilletú ihveténe. Áánemáa tsá dílbyeke ditye ávyejúulletúne.

¹⁰ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéihlló pañe Ijcyane diibye iyáábécoba eenée móóá pañetú ihchíivýeébe avyéjyú iyyáwá hallúvú cáhpíoneri dílbyé avyéjyú tútávaavéhi. Áijyúu miámúnáa avyeta ícúbáhrámeiñe avyeri ihñijwáañe íhdóhi.

¹¹ Aamée ehniñvevúre nehniwu ihjyúvá níjkyéjiri Ijcyaae Píivýeébedityú ahlláháñema tsíñéhjiri ícúbáhrámeiñe déjúcotu. Áánemáa tsá ditye ihvéjtsotú ímityúné imyéenuhijcyáne.

¹² Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéihlló pañe Ijcyane Eoparááté pañevú cáhpíoneri teehi áraave ávyéjute nuhba tsáhícyánéjcutu ítsodáhómuma méénujcatsivu tsáame tsíñejcúehívú ipájtyeki.

¹³ Áánaacáa diibye níhbácobádú néébeé, tsijpi iyáábécobádú néébeé, Píivýeébe ihjyú uubáalle múnáájpidi díllómeílbyee, éhdúme ihjyúháñetu naavémú ahcómúdú némehji cájtume méénuiráityúronéhji méénuhijcyáhi.

¹⁴ Aamée panévá iñújine múnáake íavyéjútémá pihjyúcuú ihtsútuube Píivýeébe muhdú ditye icyahijcyáne diityémá ímibájchócooca dílbyema imyéénújcatsíki.

¹⁵ Áánaacáa Jetsóo oke néehí:

—Peecútétsihdyuré muurá ó bóhdi múha íjtsótúnáa éhne múúne nani múnáajpi tsáhduú. Aane ihdyu íjtsome maímijyu tsá íñeri núcójpivéityú éhne múúne íevejte Ijcyame núcójpivedu.

¹⁶ Aanée diitye naavémú tsúuca pihjyúcuú pámeekéré miámúnáake íavyéjútémájucó tsátsihvu heeberéomú ihjyúri ‘Amagedóo’ némeítsihvu.

¹⁷ Átsihdyúu idyé nihñeéjpiyé ihñéihlló pañe Ijcyane íevéhoowávú cáhpíoné tujkéveri Píivýeébe níjkyéjitu ídyuurúvájá pañetú kéevánécoba néehí:

—Áyu icyooca ihdyu tsúuca páneere níjkévahi. ¹⁸ Áánaacáa ávyetá ihnáho chíjchímuba dóvajaavéné ‘roríhróri’ néené tujkéveri ávyetá ihnáho íñujj váumei íhdée ivááumelíhijcyáne ehniñvevu.

¹⁹ Áánerí Babiróonia ihtsútu cóomí Ijcyárocóomí wáhcabá 3-neva panéjcuvávu. Ehdúu técoomí múnáa ímityúné méénuhijcyáne déjúcotu Píivýeébe icyáyobáavaténe ávyetá ihnáho diityedí ícúbahráhi. Áhdurée páneere íñújiri Ijcyáoomíj wáhcavyabáhi. ²⁰ Áhdurée páneere móáñej piine Ijcyáhbaújima íjchí íñújijí caméwájúné tsáhájucó Ijcyatúne.

²¹ Áijyúu Píivýeébedityú nehniwu miámúnáa uhbá dibye diityé hallúvú nújpácyówácobáné dójcoósoneri ícúbáhrámeiñe déjúcotu.

17

Nahtsiwamééwa ícúbáhrámeiñe

¹ Átsihdyúu tsaapi diitye níjkyéji múnáa 7-meva Ijcyámedityú oke néehí:

—Dícha uke o úújétso aalle eene nújpácyó hallúri Ijcyalle ihtsútulle nahtsiwamééwá muhdú ícúbáhrámeiñe. ² Muurá panévá iñújine múnáa íavyéjútémáyé ímityúné dílléma imyéénúneri íjtsaméi tútávajtsóhi.

³ Ehdúu naavédú nééne o íiténé pañe oke iñééne tsajtyéébé íñéubará píivýétúné iññújivu. Áhullée ó ájtyumí tújpaábyécoba néébe iyáábeke ihñíwaúúné 7-uva íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábeke. Áábedityúu mítyane memeháñe caatúvá nehníwu Píivýéébedityú íhjuváne. ⁴ Áábé hallúrí diille walle ácuúcunúllé wajyámú ávyéta ímí duujínuúdú nééja tsániñe tújpájuvu. Aallée ícyaavé tsáimíyé óórótu, péératu, páhduvaré imíwu nééne newáyúúnetu, méénúmeñehjívú. Aallée ejecunú óóróíhlló pañe páhduvaré nééne imityuháñe imyéénuhíjcyanehjí wáhpécunúne. ⁵ Áállé úmícotúu caatúváné íñáhjáubáhhjáa nééiyóné íllúu: “Íhtsútu cóómí Babiróónia pámeere nahtsíwamééwámúj tsiíju; téhdure páneere ímityunéhjí íññújiri íjcyánéj tsiíju técoómí.” ⁶ Áálleké o íiténé ó waajácú Píivýéébeéjté ímí Jetsóoke iuráávyéné déjúcotu dsíjivehíjcyámé tujpácýori dille ílyíicyavéne. ⁷ Áánerí mítyane o úllévenúúbeke oke níjkyéji múnáajpi nééhií:

—¿Ívveekí ayájú íhnáhórá u úllévenúne? Cáhawáá eene dííbyé hallúrí dille íjcyáné iyáábé 7-uva ihñíwaúúné íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábema díityésidityú uke o úúbálleki. ⁸ Muurá díibye tsáhájucó íjcyájúcootúne. Ároobe tsiíñe íbóhíine wáhyéjúcóbá pañétú íjchívyee mújyú tsiíñe íbóhíjúcóóityúhullévú iwágóóveki. Áábedi míamúnaa ullévenúú íññújí ípívyéévéjyújuco pájtyeteme mémeháñe cáatúváné waajácúháámitu imyémeháñe íjcyatúme.

⁹ Aane ihdyu óví wájácúnejcúmé waajácú íñnerí tene íhjuváne. Muurá eene 7-baúvá cámeháúné hallúrí diille walle ácuúcunúhbaújí nééiyóné eene 7-uva íhñíwaúúné. ¹⁰ Áhdure 7-meva ávyéjuchte íjcyane nééiyóné. Áamedityú ícyooa tsaapi ávyéjuube íjcyáhi. Áánetu 5-meva tsúúca téénetu pájtyéhi. Áánetu tsijpi nihñéejpíyé ávyéjúúteé wahájchotáwuure. ¹¹ Áábedityú díibye iyáábécoba tsúúcajáa dsíjivéroobe tsiíñe bóhíbe cáamááveéhi. Áábema 8-mevájúcooí teene 7-neva íjcyáné avyéjuto pájtyeíñe. Ároobe bóónétu ávyétá wágoóóveréjuco méénuíñe.

¹² Áábema tsijtye 10-meva wahájchotáwu ávyéjuuteíñe nééiyóné eene 10-jtoova íjtyóóne íjcyane. ¹³ Aame ípityácójcatsíñe dííbyeke píááboó díbye éhniíñevu íhtsútuúveki. ¹⁴ Aame Obééjáuúdu néébema méénújcatsíyómeke tsanéjcuuré táhjáiibye pámeere ávyéjuchte éhniíñevu íhtsútuube ávyéjuube íjcyábe. Áánetu ihdyu ípyéé ityújkevééllémeke díbye újcume ímí dííbyeke úráávyehíjcyámé dííbyema íjcyáhi. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

¹⁵ Átsihdyúu idyé tsiíñe oke neébe:

—Muurá eene nahtsíwamééwá nújpacýó hallúrí ácuúcunújpacýó ú ájtyumí mítyane míamúnaa panévá íññúñne múnaa páhduvaré íhjuvámé dóbééveíñe nééiyóné. ¹⁶ Áánetu eene iyáábé 10-jtoova íjtyóóne íjcyáábema téhduméré ávyéjuchte íjcyame diille nahtsíwamééwake nehnílleéhi. Aame díílleke ityútávájtóne íhvéjtsolle íjcyáá ícúvérátulleréjuco. Áálleke bóónétu ílluréjuco dítye cóvájtsóíñe. ¹⁷ Píivýéébere díityéké tééne íjtsaméivu ájcuú díbye muhdú néhdújuco tene ípájtyeki. Áánéllí díitye ávyéjuchte 10-meva iyáábeke íhtsútuúvétsoó dííbyere Píivýéébe néhdújuco. ¹⁸ Áánetu diille wálleke

u ájtyumíne panévá iñújíine avyējú comíne nééiyóne. Ehdúu oke neebe nįjkyéji múnáajpi.

18

Babiróonia wágóoovéne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsjipi iñtsútuube įjcyaaabe cáámetu núityéébe ámįtsaráhcó iññuji ájchúcunúubeke. ² Aabée kéévánécoba nééhi:

—Tsuúca Babiróonia iñtsútu cóómí įjcyarocóómí wágóoóvené boone téápajyúri naavémurējuco nehñiwu néené wahpějtema. Aane ihdyu óvi tehđújuco técoomi wágóoovéne. ³ Įiveeki panévá iñújíine múnáake imityunévú įbúwátsohįjcyacóómí? Téhdure įiveeki técoomíyí álliúre úwáábómeifne iññujíne avyėjyte icyáhcuįtsóne ávyétá imityúné meénuhįjcyáhi? Áhdure técóómí múnáa mityane iéhnéváiyóneri iįjyáacunúne panévá iñújíine nahjįhe múnáake mityane dsįdsįnuhįjcyáhi. ⁴ Ehdúu dibye néenáa idyé tsjipi téhullétúre cáámetu nééhi:

—Méįchįvyé ecoomityú muhđumé tahñéjté įjcyame técoomí múnáa imityúné meénuhįjcyáne ámuha meméénútki, áhdure tééné hallútú ditye įcúbáhrámeidyú ámuha meįcúbáhrámeityuki. ⁵ Muurá técoomí múnáa imityúcoba éhniññevúre llyaaténé oo Píivýéébe muhđurá ó įjtsúcunúnéllii tééné déjúcotu diityéké ó įcúbáhraáhi. ⁶ Ahdįcyane óvi ihdyu diityéké ó įcúbáhra muhđuhjáa ditye tsįjtyeke įcúbáhrhįjcyáne áhdó ditye iwáájácuki. ⁷⁻⁸ Muurá įbúwá pañe imityájkįmyeifne nehįjcyámé iñtsutúmé įjcyámeke mújyú kímóóve pájtyeityúne. Áhdure nehįjcyámé mújyú muhđú ihcyóómí įjcyáityúne. Áámeke ihdyu téene áhdó óvi o kímóveįtsómé įcúbáhrámeį ájyáháñema dsįjįveri. Muurá panévaturé iñtsútuube Píivýéébe o įjcyaaabe diityé imityú déjúcotu diityéké o įcúbáhráme cóómí állivyeéhi.

⁹ Aane muurá panévá iñújíine avyėjyte técoomí múnáama imityúné meénuhįjcyámé tsaimíyé imįjyuuri įjcyarómé técoomi ámópacyoovéné iąjtyúmįcooca kímóóveéhi. ¹⁰ Aame téeneri iillityéne tsįhyullétúre įtteme neéhi:

—įMáidáátsoju muhđú įveeki iñtsú cóómįjį Babiróonia įná pajtyej! įÁvyeta muhđú meįjtsótútsihdyu peecúteré tsúuca wágóóóvecóómí! Ehdú neeįmye.

¹¹ Ááneri panévá iñújíine nahjįhe múnáa mityane kímóóveé ihñénéhįjį kiá iñáhjįhenújúcóóityúneri. ¹² Muurá técoomi nahjįhénuhįjcyámé óóroo, páráátaa, bóróótseé, iééroo, péeraá, tsįñehji panéváre mityane áhdómeifne néwayúúnee, įjcyane. Téhdure nahjįhénuhįjcyámé imía wajyámúúné ríinoó, tséedaá, įjcyane tújpájáhjįvú néénema duujįnuúdúnéjahji. Áhdure nahjįhénuhįjcyámé páhduváre nénehji imyéwu cúvááne uméhéénema imíwu néené néwáyúúnetu meénuímeifnehji. ¹³ Áhdure páhduváre néené pacúúcuháñé imyéwu cúvanéhjį míiraá, iįtsiéétsoo, įjcyane nahjįhénuhįjcyáme. Majchóháñé nahjįhénuhįjcyámé bíinoó, dúúrubaa, haríinaa, tríigoó, įjcyane. Téhdure teene majchó uménú nahjįhénuhįjcyámé canéérama tsįñehji. Téhdure nahjįhénuhįjcyámé jéémú ocájįmuu, obééjámuu, įjįumuu, įjchímíínee, mįamúnáa, įjcyane. Ánehji kiá iñáhjįhenújúcóóityúneri kímóóveįmye. ¹⁴ Aame técoomíúvutu neéhi:

—¿Kiávnújuco icyooca técoomíuvú ihtsútuj? Tsúúca páneemáyé técoomi wágoovéné tsá mújyú maájtyumíjúcóóityúne.

15-16 Aame téeneri iillityéne técoomíuvú ijcyátsí kémuélléturé íiteme ikímóóvéne neéhi:

—¡Máidáátsoju íveekí ihtsú cóomijí Babiróonia muhdú ijcyá éhne múúne walle imíwu néené wajyámúnema ijcyalle tsaimíyé icyáávellédú nécoómí! ¡Ávyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecútéré tsúúca wágoóóvecóómí! Ehdú neeímye. 17 Aane muurá muhdú técoomi wágoovéné cújúwamíneri úllehíjcyámé pámeere íavyéjútémá iwákimyéi múnáa ájtyúmíhi. 18 Aame técoomi áiiyvéne ámópácyoúcutúné ííténe neéhi:

—¿A íjcyacóomí tsicyoomi écoomíuvúdu nécoómij? 19 Aame ikímóóvéne ihñíwaúúne ibállííñúmeíñe neéhi:

—¡Máidáátsoju muhdú íveekí écoomi ihtsú cóomijí iná pajtye técoomíuvújuco múhá wákimyéi cújúwamíneri muha metsájtyéné hallúvú medsíídsívahíjcyacóomí! Ácoomi ¿íveekí peecútéré tsúúca wágoovéhi? 20 Ehdú ditye kímóóvénáa pámeere níjkyéji múnáama múhdumé tahñéjité íjcyame táuwaáboju úwáábohíjcyámé imíjyuúhi. Áánetu técoomí múnáadi ó ícúbáhraá tahñéjteke díbye ímityúné dáríívehíjcyáné déjúcotu. Ehdú Píívyéébe neéhií.

21 Átsihdyúu idyé o íténáa tsijpi ihtsútuube níjkyéji múnáajpi neéwáyúcoba móóá pañévú iwááone neéhií:

—Eene móóá pañévú neéwayu o wááodu muurá ihtsútu cóomí Babiróonia wágoóóvecóómí tsáhájucó mújyú maájtyúmíityúne. 22 Tsáhájucó mújyú técoomí múnáa iwáñehjívaténe cúmubáánema chiíyóro líjchune melléebóityúne. Téhdure tsáhájucó técoomíyí ípyéé imyéénuhíjcyádú panévá wákimyéi ditye méénune maájtyúmíityúne. 23 Tsáhájucó mújyú técoomi tsaimíyé péétécunúityúne. Tsáhájucó técoomíuvú ditye ityáábávájcatsíñé wañéhjíné méénúityúne. Páneere técoomí ihtsútú níjkévaáhi. Muuráhjáa técoomí nahjíhe múnáa ihtsutúmé tsíjtyé nahjíhe múnáa ehnííñevu íjcyame panévá íñújíine múnáake mútátsohíjcyá waabyénujúneri.

24 Áhdurée técoomíuvú Píívyéébe íhjyú uubáalle múnáama pámeere dílbyeéjteke dsíjívetsóme. Ehdú níjkyéji múnáajpi neé naavédú néene o íténé pañe.

19

1 Átsihdyúu idyé téené pañéré ó lleebó cáámetu mítyame míamúnáa kéévánécoba neéneé:

Métsu Mépiivyéébé ihtsútuube ávyéjuube íjcyáábedítýu pajtyéteju tsáábeke maávyéjújtsoki. 2 Muurá muhdú tene íjcyadújuco díbye muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné imíbjachóne. Muuráhjáa nahtsíwamééwá panévá íñújíine múnáake ímityúneri ityútávájtsóne dílbyé ícúve múnáake dsíjívetsóné déjúcotu dííllédi ícúbáhraábe.

3 Átsihdyúu idyé tsiíñe neémeé:

—¡Métsu maávyéjújtsó Píívyéébeke! Muurá técoomi ihtsútu cóomí áíívyéne ójtsó tsá mújyú íhvetéityúne.

4 Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevjtsojtemá 4-meva iyámédú néeme Pívyéébe íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuúcunúúbé lliiñéví imihmóúbáne néehíí:

—¡Métsu maávyéjújtsso Pívyéébeke!

5 Áhdurée idyé tsijpi tétsihyi ljcyaabe néehíí:

Métsu pámeere ídáátsojtemá íhtsútujte múhdumé Mépiivyéébe ñcúve múnáa meijcyame díbye ímillédú meijcyame díbyeke maávyéjújtsoki.

Obééjáuúdí néébe wáñehjíváténe

6-8 Átsihdyúu idyé tsiíñe ó lleebó éhne múúne teehe níwácunúne tujkéveri mítyane chjchimu ihjyuvádú míamúnáa ihjyuváne. Íllúu néémeé:

Panévatúré íhtsútuube Ávyéjuube Pívyéébe ljcyaábeke ihdyu metsu maávyéjújtsóneri meímijyuúki. Muurá Obééjáuúdí néébe tsúúca ihñéjtema wáñehjívátéé éhne múúne tsaapi ityáábáváne wáñehjí méénudu. Áánéllii tsúúca ljcyaátsíivyéme ímiá wajyámúúne tsítsijahjívú újcámeíñema.

Ehdúu néémeé. Aane teene tsítsijahjí Pívyéébeéjte ímiáámé meijcyane neéiyóne.

9 Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi oke néehíí:

—Íllu caatúnu: “¡Maímijyu ihdyu Obééjáuúdí néébe méwadyu néeme ihñéjteke imíñútsómema wáñehjíváténej!”

Átsihdyúu oke néébe:

—Ehdu ímiááné Pívyéébere néehíí.

10 Áánélliihyé díbyé lliiñéví o mímóúúvéne díbyeke o dúúrúváiyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadíñe! Muurá ámuhadúré oo Pívyéébe ñcúve múnáajpi eene ámuha díñahbémuma Jetsocrijtoke ímí meúraavyémé meijcyadu. Áánéllii ihdyu díbyekéré Pívyéébeke duurúvá díbyé uwááboju Jetsóodi ljcyaane ámuha meúwáábohijcyaábeke. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

Tsítsííbeúvú nééne íjju hallúrí ljcyaábe

11-13 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjiri íjju tsítsííbeúvú néébeke. Áábé hallúrí ácuúcunúúbe mémé ímiáábé Állúútuúbe. Tsiíñe díbye mémé Pívyéébe Ihjyu. Aabe muurá míamúnáa muhdú meicyahijcyaané mééma ímíbájchoó muhdú meicyahijcyádújuco. Aabé íchahíwáánema ljcyaábe hálluúúcú cúújúwayúdí peetécutúhi. Áánetúu imyémé díbyedítýú cáátúnúmeíñe íiná neéiyóné tsá múha wáájácútu. Apáabyéré díbye waajácúhi. 14 Áábeké métyame míamúnáa tsítsijte íjju mudi úraavyé ímiá wajyámúúne tsítsijáánema ljcyaane. 15-16 Aabé tsuhjíváwu nééwa nítsúwá díbeúcutú tééwari panévá íñújíne múnáake ícúbáhráíwa. Áábédítýú íwajyámutuu, ljcýúbatuu, caatúváné íllu nééneé: “Páné avyéjúté éhniíñevu íhtsútuube avyéjuúbe.” Aane muurá díbyé hójtsí pañe panévá íñújíne múnáa ljcyaáhi. Áhdure díbyej tééveri íhtsútuube Pívyéébe icyáyobáávaténe míamúnáadi ícúbáhraá éhne múúne óova íjtyúhari dítye dótsuhcúdu.

17-18 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéji múnáajpi cóójiejpi núhbá hallúrí íjyócutúúbeke. Aabé wahpéjteke kéévánécoba néehíí:

–Píivýeébe néé pámeekéré idáátsojtékee, iĩtsútujtékee, iĩjũmuke diityédi méénújcatsímyéhjimáyé ámuha medóókií. Áámeke wa metsááne medóóvaj. Ehdúu neebe nĩjkyéji múnáajpi wahpéjteke.

¹⁹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí diibye iyáábécóbama ihyájkímú panévá iĩnújĩné avyéjajte píhcyaavéné diibye iĩjú hallúrí jcyaaabe téhdure ihyájkímuma jcyaaábema imyéénújcatsíki. ²⁰ Áronáacáa diibye iyáábécóbama Píivýeébé ihjyú uubálle múnáajpidi díllómeifbyé méénuráityuróné méénúúbema tsúuca diityétsikye ékeevéme. Diibyeé eene Píivýeébé ihjyú uubálle múnáajpidi díllómeifbyé illure állihjycá míamúnáake diibye iyáábécóba mémema jcyame dífbyé nĩjcyota dúúrúvahjycámeke. Áromútsíi bóhĩmútsíyé wágóoové ávyetá ihnáó atsoóperemá péétécunúné cuujúwá pañévu. ²¹ Áánetúu tsijtye imunáajtéké diibye iĩjú hallúrí ácuucunúúbé inĩtsúwari dsijivétsómeke diitye wahpéjté dóóhíi.

20

Jetsóó ávyéjuube iĩnújiri jcyane

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi nĩjkyéji múnáajpi cáámetu iĩnújivú níityene ápíchó néheju wáhyéjúcóba lláávee, úwááñéhícyobaa, jcyánema. ² Aabée níhbácobádú néébeke dífbyere iĩĩmye jcyaaabe Naavéneke tééhiyi idyóhjinúubeke waaó teene wáhyéjúcóbá pañévu. ³ Áábé hallúvúu cóhpéj wátájcoobe dibye míamúnáake 1,000 píjycá hajchótá iálljyúócóotuki. Ááané boonétúu tsiĩne ácádsíiveebe wahájchotáwuúrējuco.

⁴ Áhdurée ó ájtyumí muhdú míamúnáa ícyahjycáné ditye ímíbájhóifénuvú Píivýeébe níwaavémé íavyéjú iyyáwááne hallúrí ácuújcatyémeke. Téhdurée idyé ó ájtyumí Píivýeébé ihjyú Jetsóodi jcyane úwáábohíjycámeke tééné hallútúu ditye ihníwauúné kípiyúucuhjycámeke. Diityeé muurá tsá mújijyú diibye iyáábécóbake iĩnjcyotámá dúúrúvatúne. Áánéllihyée dífbye mémé tsá diityéké íumicóónetu íhyójtínéúbatu jcyatúne. Aamée tsiĩne bóhĩme Críjtoma ávyéjuté téhdune 1,000 píjycá hajchóta. ⁵ Aane cahcújtso múnáa dsijivémé bóhitujkenuifné nééiyóne. Áánetúu tsijtye cáhcújtsotúmé téhdune 1,000 píjycá boonéturéjuco bóhiĩne. ⁶ Maĩmijyu ihdyu tsaĩmíyé Píivýeébebema ícyahjycámé tujkénú bóhĩcunúifnej. Áámeke tsáhájuco bóónétu jcyáné ícúbáhraméi dómájcoityúne. Aame Píivýeébebema Críjtomútsí jcyánéjcu lluuwájté jcyame ávyéjúuteé iĩnújiri téhdune 1,000 píjycá hajchóta.

⁷ Ááané boone tsiĩne Naavéné ácádsíjcaáyóméiĩhi. ⁸ Aabe ípyée imyéénuhjycádú tsiĩne páné iĩnújĩne múnáakeré iállĩne mújtátsoóhi. Ááne Góóo, Magóoo, jcyáné iĩnújicu múnáa ávyetá mityámé eevératu jcyame Críjtoke néhĩllehíjycámema íucújcatsíne dífbyema méénújcatsímye.

⁹ Aanée naavédú nééne ó iĩténáa pahúllevátú tsáame Píivýeébe íhcyóomi wájyú nécoomi tsúuca mícaavévá pámeere dífbyéjteke ipírújtsóroki. Áronáacáa Píivýeébe cúújuwa cáámetu diityé hallúvú jcaáyóné pámeekéré áitúcu tsáápiúbá coéváratu. ¹⁰ Áánetúu diibye Naavéné míamúnáake állihjycyáabeke waagóoobe cúújuwa atsoóperemá péétécunúwá pañévu tééwá pañe tsúuca iyáábécobaa, iye Píivýeébé ihjyú uubálle múnáajpidi díllómeifhíjycyáabee,

Íjcyamútsí Íjcyáwá pañévu. Aamée tsúuca tééwá pañe ícúbáhrámeí múijyú níjkéváityúne.

Ímbájchoju

¹¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsítsíj néené avyéjú ijjáwá hallúrí tsaapi ácuucunúubeke. Áábedítyúu íñújima íévéhóowari Íjcyanéhíj peíñú pevetsiyéjucu. ¹² Áijyúu díbyé úmíwari íhtsútúméhjimáyé ídáátsojte dsíjivehíjcyámé tsiíne bóhíimedívu pááyuube muhdú ditye ícyahíjcyáné cáátúvámé waajácúhaamíne. Áhdurée paayúcuube pájtyeteme mémeháñé Íjcyaháámí. Áánemáa díityemá ímbájchoobe téhaamíj pañétú muhdú ditye ícyahíjcyáné cáátúnúmeídyújucu. ¹³ Téijyúu pámeere dsíjivémé íchívyécunú móáñé pañétuu, íñújí pañétuu, Íjcyane. Áámemáa ímbájchoobe muhdúhjáa ditye ícyahíjcyánéhji. ¹⁴ Áijyúu tsáhájucu dsíjivé Íjcyájúcootúne. Téhdurée ímityúmé dsíjivémé úújetéhíjcyatsíí tsúuca wágóoové cúújúwá pañévu ditye wágóoóvéíwá pañévu. ¹⁵ Ááwá pañévu wágóoóvéme íñe múhdumé pájtyeteme mémeháñé Íjcyaháámitu imyémé Íjcyatúme.

21

Béhné íñújima níjkyeji

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí béhné íñújí íévéhóowari Íjcyánéhjima bóhówaavéné íhdéénéhíj tsúuca wágóoóvéné boóne. Áronáacáa tsáhájucu móáñe Íjcyatúne. ² Áijyúu o íténáa béhné Jerotsarée níityé níjkyéjitu Píívyéébedítyu. Ácoomí tsaímíyé íñé ímíjyaú éhne múúne walle ityájjiváné wañéhíj pañe ímbájkimyeídyu. ³ Áánáacáa tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba nééhíí:

—Ícyooca Píívyéébe íhñéjtéj pñe Íjcyaabéréjucu díityéké túkévétsoíñe. Áábema Íjcyáimyé tsaímíyéjucu. ⁴ Áámema tsáhájucu kímóóve, dsíjivé, panéva ícúbáhrámeí, Íjcyájúcoóityú tsúuca díbye páneere tshdyuréjucu cápáyoácónéllíhye.

⁵ Ehdúu díbye néené boone íavyéjú ijjáwá hallúrí ácuucunúúbé nééhíí:

—Panévaré béhnéréjucu o ípívyejtsóne.

Átsihdyúu oke neébe:

—Cáátunu íñe úúma o íhjuváne. Tsá álliu tene Íjcyatúne. Muurá ímíáánéré teéne. Aane múu cáhcujtsóhi.

⁶⁻⁷ Átsihdyúu tsiíne oke neébe:

—Áyu tsúuca páneere muhdú o néhdújucu pájtyene. Aabe panévatúré íhtsútuube tapíívyema o Íjcyátuube íjcyadúré o Íjcyaae ímichi téhijpi oo páneeré o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsoíbye. Aabe áatsímédú néeme ímityunévu táhjátsámeityúmé tsaímíyé íjcyáíyóneri tsúúrámeímyeke ó ájcuú ímíá bóhívu áhdorátúne. Áámé Píívyéébé o Íjcyááhi. ⁸ Áánetu oke iúráavyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóneri íillityéne cáhcujtsotúme, dsíjivétso múnaa, íhdícyamema dómácatsíhíjcyámee, níjcyotájteke dúúrvahíjcyámee, waabyénu múnaa, állíu múnaa, éhdume wágóoóvéé cúújuwa atsoóperemá pééteécunúwá pañévu. Ehdú botsíí ávyetá wágóoóvérejúcu ditye méénuíñe. Ehdúu oke Píívyéébe nééhíí.

Béhcóomi Jerotsarée

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi éhnée 7-mevadítyú nihñéenéré ícúbáhraméi íjcyáíhlloma íjcyaaabe oke nééhií:

—Cáhawáá uke o úújétso Obééjáuúúú néébé uráávye múnáa éhne múúne tsáápi taaba íjcyadu néémedívu. ¹⁰ Aanée teene naavédú nééne o ííténé pañe oke tsajtyéébé cáméhbáú níjcaúvu. Átsihdyúu oke úújétsoobe Píívyéébe cóómí Jerotsarée imíwu nécoomi níjkyéjitu ííñújívú nítyécoomívu. ¹¹ Ácoomítyúu ávyeta Píívyéébé ámítsaráhcó cádiúcunú éhne ‘jájpeé’ némeíñé neewáyú ‘rauráú’ nééu imíwu ‘rutúrútu’ néhduú. ¹²⁻¹³ Ácoomí míjcóo cáámé míjcócoba ávyéta píímí némíjcótú 12-wava lléhowááne. Panéjcuvatúu 3-wavátsá 4-tshíjívatu. Áwáhítúu íjraéémú dohjíbá 12-neva íjcyáne mémeháñé caatúvá téwavádu. Áwahjí níjkyéji múnáa tsáápiitsa tehméhi. ¹⁴ Áhdurée idyé témíjcótú 12-uva newáyúcobáné ímichi témíjco éjkeúhji. Áúhítúu idyé téuvádu tsáápiitsa Obééjáuúúú néébé mamýemu mémeháñé caatúváhi.

¹⁵ Ájyúu díibye níjkyéji múnáajpi óoma íhjúvúváabedi óórówa eevewá díibye téewari técoomi íééve páneere témíjco íllehówáánemájuco. ¹⁶⁻¹⁷ Ácoomí ávyeta tsahdu cóomíyé páhíjyáwá nécoomi muhdú míamúnáa meéévehíjcyádú panéjcuvaré icyáámema íwatyúúve éhñéjcu éévebe tsahájchotaré 2,200 kíróómetro. Áánetúu técoomí míjcó jíímí éévebe 64 ééveta.

¹⁸ Ámíjcóo méénúmei tsanééré ‘jájpeé’ némeíñé newáyúúnetu. Áánetúu ípácóomí tsanééré óórótu méénúmeicyóómí míícúmíjídú íñé ímíjyáú ‘rutúrútu’. ¹⁹⁻²⁰ Ácoomí míjcóo ímichi éjkéné newáyúcobáné ícyáávétsámei ‘jájpeé, tsapííroo, áagataa, ejmeráádaa, óónitsee, coonaríínaa, critsóóritoo, berííroo, topáátsioo, critsopráátsaa, jatsíjto, amatíjtaa’, némeíñé newáyúúné imíwu páhduvaré néuhjítu. ²¹ Áánetúu técoomí míjcó llehówááné 12-wava méénúmei téhdunéré 12-uva péérá newáyúúnetu. Áánetúu pañétúejíjtó técoomí ulléjíjtó téénere óórótu méénúmeíjíjtó míícúmíjídú imíwu ‘rutúrútu’.

²² Áronáacáa ihdyu tsá o ájtyúmitú duurúvaja técoomíyí panévatúré íhtsútumútsí Obééjáuúúú néébema Píívyéébe mútsí tééjadu néémutsí íjcyánéllíihye. ²³ Ácoomi muurá tsáhájuco núhbmútsí ájchúnej tééveri íjcyáityúne. Muurá ihdyu Píívyéébé ámítsaráhcoréjuco Obééjáuúúú néébedítyú ájchúacunúnej tééveri técoomi íjcyáíñe. ²⁴ Áábej tééveri pámeere míamúnáa panévá ííñújíñé avyéjútémá tsaímíyé íjcyame técoomi ávyéjútsoóhi. ²⁵ Ácoomí llehówááné tsá wátáhájcatyéityú tene mújyú íjyúnúítyúnéllíihye. ²⁶ Muurá técoomí panévá ííñújíñé avyéjú dóbéévéehi. ²⁷ Ácoomíyí tsá íñá ímityúné íjcyáityúne. Tsá núcójpítsó nénehji méénúmema állíúúmé téhullévú úújetéityúne. Apáámyéré ihdyu múhdumé pájtyetéme mémeháñé Obééjáuúúú néébedi íjcyáháámitu cáátuvámé técoomíyí úújéteehi.

22

¹ Átsihdyúu díibye níjkyéji múnáajpi oke úújétsó tééhívu Obééjáuúúú néébema Píívyéébe mútsí avyéjú íjcyátsihdyu ííñécunúhí pañétúejíjtó técoomí ulléjíjtó píínétú níívahívu. Aahí nupjácýóo ávyéta ímí ‘rauráú’ néjpacýo meke bohíívú ajcúhi. ² Ááhí úníuríi tsanéjcturi úmehééné meke

medsijívéjúcóóityúne bóhíivu ájcuhéhji ténuhbávádú néévahjcyahéhji. Áhéhjihaaminéé panévá iñújiiine múnáake bohíívú ajcúhi. ³ Aane Obééjáuúúú néébema Píívyéébemútsí avyéjú técoomí pañe Ijcyánéllii tsá íñé imityú Ijcyáityú téhulle. Aane téhulle Píívyéébé ícúve múnáa Ijcyame díbyeke duurúvaáhi. ⁴ Aame díbyeke ájtyúmií múhdumé díbye mémé úmicóónetu cáátuváme. Aame ávyéjúúteé díbyema múijyú níjkéváityúne. ⁵ Tsáhájucu múijyú téhulle íjyunúityúne. Áánéllii tsáhájucu peetéháñe Ijcyáityúne. Áhdure tsáhájucu nuhba Ijcyáityúne. Píívyéébe íhtsútuube Ijcyaabéréjucu peete Ijcyaiñe.

Jetsocriŋtó tsááiñe pííhijucóone

⁶ Átsihdyúu díbye níjkyéji múnáajpi oke néehií:

—Íñe uke o nééne muurá ávyeta ímiááne. Tsá álliu tene Ijcyatúne. Aane múu cáhcujtsóhi. Píívyéébe Ípííchoj téeveri íhjúu uubálle múnáake íná pájtyeiñé íhdétújucu wáájácútsóhijcyaae oke wallóó téhdure díbyé ícúve múnáake o úúbálle muhdú lléváhréjucu tene pájtyeiñe.

⁷ Muurá Jetsóó néehií: “¡Lléváhréjucu o tsááiñe! Áhdícyane ihdyu maímijyu ditye Ijcyaiñé íñe íhyaamí pañétú muhdú tene pájtyeiñé cáátuváné cáhcujtsóme.” Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

⁸⁻⁹ Aanée ó ájtyumií ehdu páneere muhdú pájtyeiñé oke úúbállémeiñéhji. Áánélliihyéé díbye níjkyéji múnáajpi oke ténehjívú úújétsóóbé lliiñévu o míimóúúvéne díbyeke o dúúrúváiyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadiñe! Muurá ámuhádure oo Píívyéébé ícúve múnáajpi ámuha díñahbémuma díbyé íhjúu uubálle múnáa meijcyame íhyaamí pañe Ijcyáné uwááboju ímí ámuha mecáhcujtsómé meijcyadu. Áánéllii ihdyu díbyekéré Píívyéébeke duurúva.

¹⁰ Átsihdyúu idyé oke neébe:

—Tsá múu íñe u cáátúnuháamí páátánutúne. Muurá muhdú téhaamí pañe tene nééne lléváhréjucu pájtyeiñe. ¹¹ Áhdícyane óví Píívyéébema ímí íjcyáiyóneri tsúúráméimyé ímíñéúvú ijcyá díbyema. Áánetu ihdyu óví imityúmé ímíllédú ijcyáhi. Ehdúu níjkyéji múnáajpi oke néehií.

¹² Áané boonétúu idyé Jetsóó oke néehií:

—¡Muurá lléváhréjucu o tsááiñe! Aabe ó ájcuú pámeekéré muhdú ditye ícyahjcyáne áhdovu. ¹³ Aabe panévatúre íhtsútuube o Ijcyaae tapíívyema o Ijcyátuube ímichi téhijpi oo páneeré o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye.

¹⁴ Áhdícyane maímijyu ditye Ijcyaiñé tsaímíyé ícyahjcyáme. Muurá béhné Jerotsaréevu iúújetécooca bohíívú ájcúné uméhe néévá llééneimyé. ¹⁵ Áánetu ímityúmé waabyénu múnáa, íhdícyámema dómácócatsihijcyámee, dsíjívétso múnáa, níjcyotájteke dúúrúvahjcyámee, álliu múnáa, Ijcyame tsá técoomívú úújetéityúne.

¹⁶ Aane íñe níjkyéji múnáajpikye diéllevu ó wallóó díbye úhdivu íbóhówájtsu páneere muhdú pájtyeiñéhji uuréjucu tácahcújtso múnáake u wáájácútsoki. Muuráhjáa páneere o ípívyéétsóroobe Dabííúvúj tsiiménémúhaabe ó ijcyá tsítsivé mícúruwádú o neébeé. Ehdúu Jetsóó oke néehií.

¹⁷ Ahdícyane Píivýéébé Apííchó íhgyú uubálle múnáaj tééveri míamúnáake píuváhi. Áhdure Obééjáwuúdú néébé cahcújtso múnáa éhne múúne tsáápi taaba íjcyadu néeme míamúnáake píuváhi. Aane ihdyu óví lléébome itsááne adóvá bohí nujpácyotu áhdóratúne.

¹⁸ Aane íñe tsúúca íhyaamí pañe cáátúváné uwááboju lléébómeke o nées ditye éhniíñevu iiyéjuco tsíñehji íáméjtsótuki. Muurá tehdu méénúmeke Píivýéébe ávyetá íhnáhó ícúbáhraá muhdú téhaamí pañétú tene néhdújuco. ¹⁹ Áhdure idyé téené uwáábóju tsane wáágóome mémé páácyúiibye tsúúca pájtyetéme mémeháñé cáátúváháámitu. Aame tsá dííbyé cóómivu úújetétyú íñe íhyaamí pañétú úúbállémeícyoomívu.

²⁰ Aanée diibye íhyaamí pañe dííbyé uwááboju íjcyaaabe néehíí:

—Ímiááné lléváhréjuco o tsááiñe.

Áánélliihyée dííbyeke o néehíí:

—Juújuj, tehdujuco Ávyéjuube Jetsóoj, wa íícúí tsaácoj.

²¹ Aabe ihdyu óví amúhake píaabó pájyuváre. Áyu tehdujuco.